

**CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE**

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

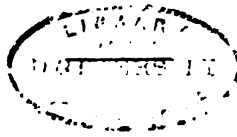
B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

**ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE**

CONTINUATA.

IOANNES ZONARAS.

TOMUS I.

**BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXII.**

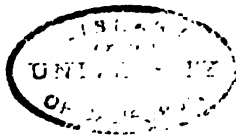
IOANNIS ZONARAE

A N N A L E S

EX RECENSIONE

MAURICII PINDERI.

TOMUS I.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLI.

PRAEFATIO

MAURICII PINDERI.

Ioannis Zonarae Annales editi sunt primum ab *Hieronymo Wolfio* Basileae anno 1557 tomis tribus (W), deinde a *Ducangio* Parisiis anno 1686 duobus voluminibus (P). codices horum uterque habuit quinos, sed plerosque non integros. Wolfius e codicibus pauca enotavit, Ducangius suos etiam rarius inspexit.

Nos libris manuscriptis quattuor usi sumus, uno Parisiensi antea nondum excusso, tribus Wolfianis.

A codex est Parisiensis Regius 1715, bombycinus, forma maxima, foliis 474 versuum fere 31, scriptus anno C. 1289: *ἔτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ τάχα καὶ μοναχοῦ μακίον τοῦ ταράνη, μηνὶ ἀπριλλίῳ πεντεκαυδεκάτῃ, ἡμέρα ε΄, ἰνδ. β, ἔτους 5755. δόξα σοι ἀγία τριάς πάντων ἕνεκα.* cum exemplari Ducangiano summa accuratione comparavit F. Haasius. — Eo libro vix recentiores sunt duo qui sequuntur.

B codex Vindobonensis 16, membranaceus, forma maxima, foliis 478.

82308

C codex Monacensis 324, bombycinus, forma maxima, foliis 553. hi ambo integros et ipsi habent **Annales**: adhibiti sunt a nobis ad Praefationem et eos libros quibus res Romanae a gentis primordiis usque ad **Constantinum Magnum** enarrantur.

D codex Monacensis 93, chartaceus, forma maxima, foliis 546 versuum 30, inscriptus τοῦ ζωναραῦ χρονικῆ διήγησις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου. Zonaram folio 240 excipit Nicetas Choniata. καὶ ταύτην τὴν βίβλον ἑμμανουήλος ὀμβαιβενίς ὁ ἐκ μονεμβασίας ἐξέγραψε μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος.

Wolffii interpretationem ubi necesse visum est correxi, annotationes supervacaneas recidi, singula historiae capita quibus ex auctoribus transscripta sint indicavi. qua de re docte nuper commentatus est Guil. Ad. Schmidtius.

Scribebam Berolini a. 1841.

DUCANGII PRAEFATIO.

Nemo est tum ex nostris tum etiam exteris ¹⁾, qui Regiam scriptorum Byzantinorum editionem velut eximium Gallicae magnificentiae monumentum non suspiciat. et merito sane ac iure optimo, cum, praeterquam quod historiam minus hactenus notam et quae tot rerum eventis varietur, Romanique imperii universo paene orbi olim dominantis causas inclinationis atque ruinae ob oculos proponat, typis illa tam elegantibus chartarumque magnitudine adornata exit in publicum, ut quandam prae se ferat maiestatem, et quotquot litteras amant ad sui lectionem quodammodo sollicitet et alliciat. at cum tot inter Regio isto apparatu insignes, Ioannis Zonarae Annales graece semel minusque nitide impressos ac in praesens rariores plerique ex eruditis desiderari monuissent, vir illustrissimus **MARCHIO DE LOUVOIS**, Regi ab intimis consiliis et secretis, cuius curae aedificia Regia, artes, ipsaque typographia Regia permissa sunt, in idem etiam consilium conspirante illustrissimo fratre **ARCHIEPISCOPO REMENSI** ac primo Franciae pari, pro innato non vulgari erga litteras affectu ut auctor Regia editione dignissimus ederetur optimum factum videri sibi significavit. hacce mihi deinde demandata provincia, qua doctiores alios longe melius defuncturos licet minime dubitem, manum statim admovi, codices veteres quantum per tempus licuit collegi et contuli, notasque adieci: quod quaecunque est, aequi bonique consulturos benignos lectores confido.

Enimvero ut de hisce qui nunc prodeunt Annalibus ac de eorum auctore Zonara quaedam praemittamus, hos praesertim

1) Mart. Hankius in praefat. ad lib. de script. Byzant.

commendat scriptoris eruditio, quae non ex iis modo colligi potest, sed etiam ex aliis quam plurimis operibus, quorum indicem huicce praefationi subiicimus; in quibus neque rerum cognitionem neque acre vel solidum iudicium ut nec pietatem quispsam desideret. quin etiam si natalium splendor gestique in imperatorum palatiis magistratus existimationem aliquam scriptori conciliare possunt, quod nemo forte in dubium revocaverit, de illo praecipue qui de rebus politicis, in quibus versatus est, scribere aggreditur, eo sane celebrari poterit et ipse Zonaras. quem caeteroquin ab illo Zonara, qui sub Constantino Porphyrogenito Leonis Sapientis filio in aula vixit ¹⁾, genus duxisse suadet omnino nominis similitudo. quippe in Ioannis et Manuelis Comneni, quibus imperantibus vixit, palatio, magni vigiliarum drungarii seu, ut Latini efferebant, vigilum praefecti ac primi a secretis gestae dignitates, inter illustriores semper habitae, magno fuisse apud imperatores loco satis arguunt. atque ex eo, ni fallor, a Theodoro Balsamone ²⁾ et a Matthaeo Blastare ³⁾ *ὑπερφανής* indigitari solet, quod essent inter senatorias praecipuae, cum hocce epitheto senatum ac ipsos senatores donari solitos constet, uti alibi observamus ⁴⁾: quo quidem et nobilitas generis et magistratuum splendor exprimitur, cum, ut ait Gregorius Nazianzenus ⁵⁾, *μέγιστον εἰς εὐγενείας ἀπόδειξιν συγκλήτου μετουσία* habeatur.

Verum abdicatis postea palatinis curis, quo sibi in primis vacaret animaeque saluti consuleret, monachum induit, relictaque urbe imperii primaria in insulam remotiorem secessit: quod ipsemet in praefatione ad Annales testatur: quo loco in iis ut par erat conscribendis librorum defectum causatur, *αὐτὸς ὑπερφανὸς ὢν καὶ πόρρω τοῦ ἄσπεως ἐν νησίδι ἐνδιαιωόμενος*. quae vero fuerit insulula ista tanto ab urbe spatio disparata, non promptum est assequi; sed vel inde saltem licet conijcere, venire in dubium quod tradit Andreas Thevetus, scriptor caeteroquin in aliis haud certae fidei, sua aetate visum adhuc in

1) Anonym. Combefis. in Porphyrogen. n. 8.

2) ad Can. 36 Apost.

3) Lit. E cap. 11.

4) in Gloss. med. graecit.

5) Orat. 18 in S. Cyprian.

quodam Montis Sancti (ita Athos hodie appellatur) monasterio Zonaræ epitaphium hisce verbis conceptum *ΕΝΤΑΛΕ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ*, nisi sub vitæ extrema eo dicatur concessisse ¹⁾.

Utunque de hac re sit, vix aliquot in asceterio annos exegerat, cum eum convenere amici ²⁾ hortatique sunt ut solitarium istud otium in negotium aliquod conferret, quod et rem publicam iuvaret et aeternæ vitæ præmia sibi conciliaret: quod quidem maxime assequi liceret si historiam conscriberet quæ et reseret supervacanea et res memoratu digniores nullo verborum ambitu in compendium quoddam contraheret. eos enim qui in hocce descriptionis genere operam hactenus collocassent, rerum quas enarrant seriem fere semper interrumpere inutilibus *παρεκβάσεις* seu excessibus, vel etiam descriptionibus aut contionibus, atque adeo intempestivis et quæ annalibus

1) [*Andreas Thevetus* (la Cosmographie universelle, Paris 1575 fol. II 811 a) hæc habet *ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ*. idem *Thevetus* (Pourtraits et vies des hommes illustres, Paris 1584 fol., I 26 b et 27 a) "... toutesfois les Grecz du mont Athos m'ont dit que ce fut en un rocher qui peut avoir de tour (compris les escueilz qui l'environnent) quelques lieues, le plus inaccessible lieu que j'aye veu en toute la mer Egée et Archipelague, et de present appellé par les Grecz Caloier d'Andros, autrement dict le bon vieillard, les Turcs le nomment Cahyra, les Hebreux ou Juifs du pays luy donnent le nom de Charchas, auquel y a encores aujourd'huy un fort beau monastere de Grecz. ... Zonare doncq ayant demeuré cinq ans en ce lieu .. Callineus son Patriarche .. luy commanda se retirer au mont Athos, .. où ayant demeuré treize ans, finit ses jours aagé de quatre-vingtz huit ans sept mois, et fut depuis honorablement enterré en l'un des monasteres nommé saint Helie dudit mont, la sepulture duquel se voit encore de present, couverte d'une pierre jaspée contre laquelle sont escritz ces mots en Grec, et la plus part si effacez qu'à grand peine les peut on lire .. *ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΖΩΝΑΡΑΣ ΚΕΙΤΑΙ*." insula igitur illa, in qua se degentem fibris carere auctor queritur (libro 9 extr.), si Theveto fides habenda, *Gyaros* esset, nobilium virorum famosa exsiliis (cf. Crameri Anecd. Paris. I 179). eo Ioannem Zonaram secessisse ne dubitarem quidem, si constaret ea in insula fuisse monasterium S. Glyceriæ: nam librorum in titulis Zonaræ appellatur *μοναχὸς τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Γλυκερίας* (Lambecii Comment. de bibl. Caes. lib. VIII p. 995 ed. 2) et *μοναχὸς ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Γλυκερίας* (I. Zonaræ in Canonibus apost. et concil. comment. p. 1049 ed. Paris. 1618, cod. Paris. Reg. 1321). caeterum *Lemnos* insula, quo S. Glyceriæ reliquiae ab Heraclea Thraciæ translatae erant, singulari huius martyris cultu celebris fuit. in monte Atho monasterium ei dicatum fuisse nusquam proditur.]

2) praef. n. 1. [p. 4 v. 8.]

parum convenient de religione disputationibus, dum fidei mysteria exponunt vel haereses confutare aggrediuntur, argumentis e sacra scriptura vel e sanctis patribus petitis. quibus quidem ex chronologis aliquot suggillabant qui ea tempestate in omnium manibus versabantur, auctorem forte Chronici quod Alexandrinum vocant, Georgium Syncellum, Georgium Hamartolum, Georgium Cedrenum, aliosque quorum scripta eiusmodi supervacaneis excursibus passim scatent.

Verum tametsi duas res languorem afferre animis, otium et solitudinem, quod aiebat Tullius, persuasum haberet, et apud Christianos, ac monachos in primis, pravas illas seu cogitationes (*λογισμοὺς* ascetici vocant) seu cupiditates, quae mentem a negotiis vacuum invadere solent et in peccata fere semper demergunt, avocare unicam posse occupationem, aegre tamen cessit amicorum hortatibus, cum rem esse cerneret quae librorum, quibus carebat, copiam postularet. at vellicare ii non prius destiterunt quam improbitate stimulandi ad suscipiendum opus impulissent. victus igitur familiarium flagitationibus, et supra allatis adductus rationibus, ad Annales conscribendos se accinxit, cum in hoc secessu agens, ubi ad condendam historiam necessarii libri non suppetere, si non omnia dicenda complecteretur, veniam a benigno lectore se impetraturum facile sibi persuaderet. in qua caeteroquin conscribenda ita est versatus, ut praecipua et quae alicuius viderentur momenti non omiserit, "eaeque in epitomen coegerit tanta elegantia, solus ut videatur assecutus quod contra rerum naturam est, brevitatis obscura non esset;" quod de Pontio Paulino, qui tres Suetonii libros de Regibus in compendium redegerat, dixit Ansonius ¹⁾. quidam enim sunt, ut aiebat Focas Grammaticus, qui late copioseque scripserunt, ita ut superflua interdum ubertate narrationis memoria legentium confundatur: alii dum brevitati student, admodum diffusam coartasse materiam, ut sterili compendio nihil ad integram scientiam lectoribus conferant. neque tamen sibi ipsi satisfacit omnino, cum quibus ad operis quod in manus sumpserat absolutionem necesse erat codicibus persaepe careret, quos cum saepius quaesisset, reperire non potuerat,

1) Epist. 7. [19.]

seu temporum iniuria essent amissi, seu negligentius ab iis inquisiti quibus id negotii dederat ¹⁾, dum ipse extorris et procal ab urbe in parva insula vitam ageret: ex quo factum agnoscit ut consulum et dictatorum historia minus sit absoluta. neque porro mirari debere subdit lectorem, si in iis quos conscripsit Annalibus descriptionis character ubique sibi similis non occurrat, cum aliter fieri vix queat, ut qui historiam e variis scriptoribus veluti stipem colligit, illorum et dictione et compositione in multis non utatur. quod ita tamen confecit, ut si aliquid de suo interiecerit, id illius stilo quem sequebatur auctoris quantum fieri potuit accommodaverit, ne descriptionis ratio a sese ubique dissidere videretur: cum interim alia longe quam caeteri qui res chronologicas hactenus tractaverant, Annales suos conscriberet, res nempe quasi de suo componens et narrans, et quod laude dignum est eaque summa, non alienorum furtis plausum captans, neque tractatus integros exscribens, ut de ipso Zonara scribit Leo Allatius ²⁾.

Non defuere tamen qui censorio quodam iudicio ut minus diligentem, maxime ubi de rebus Romanis agit, vellicarint atque adeo perstrinxerint. "omnia" inquit horum alter ³⁾ "ante Constantinum inepte et parum diligenter (de rebus Latinis loquor) explicavit." sed quam sano ille iudicio haec effutierit vel inde patet, quod a paulo aequioribus iudicibus, iisque pereruditis, quibusvis chronologicis scriptis Annalium Zonarae pars illa quae res Latinas pertractat longe anteponatur. nam cum in recensendis Romanorum gestis ex Dione praesertim, quem minime truncatum ut hodie editus est sed integrum legerat, aliisque scriptoribus qui periere temporum iniuria, hanc historiae partem compegerit, nova fere semper et ab aliis indicta commemorat: ita ut multis in locis de verbo ad verbum Dionem exscripsisse dicatur a Guillelmo Xylandro, Fulvio Ursino, Friderico Sylburgio et Henrico Valesio, istius scriptoris eruditis interpretibus, quibus solenne est ex Zonara aut ipsum Dionem emendare aut Romanos scriptores alios illu-

1) Zonar. lib. 9 n. 31.

2) de Georg.

3) apud Allat. de error. magn. viror. in disendo p. 126.

strare: unde Theodorus Marcellus ¹⁾ Zonaram et Xiphiliuum Dionis subdigas vocat. et certe ita de Zonara sensisse constat eundem Allatium, "qui" ait ille "licet in historia post Constantinum Magnum ieiunior sit, et non nisi obvia quaeque percurrerit, in his vero quae ante Constantinum ad mundi exordia diligentius et copiosius versatur." non miram igitur si ab Alexandro Brassicano in praefatione ad Salvianum sinceræ fidei historicus, et a Casaubono ²⁾ dicatur vir eruditissimus. Cedreni codici manuscripto schedam adscripsisse dicitur Wolfius, in qua observabat tractare idem argumentum quod Zonaras, sed habere a Zonara multa de industria praetermissa, brevitatis forte studio, sed certe non praetermittenda, ita ut optatione sibi data ab initio Cedrenum Zonarae praetulisset. qui, inquit Xylander ³⁾, a quo haec ex Wolfio referuntur, ad ea respexit praecipue, quae aliunde quam ex eo repeti non possunt, cum duo priores Zonarae tomi longe alioquin sint meliores ac laude digniores, quam ea quae ad Constantinum usque Magnum Cedrenus collegit. scribit praeterea idem Wolfius ⁴⁾ Zonaram alias prolixiorum videri, ut in Iudaica historia, alias breviorum, ut in exterarum gentium rebus gestis. in quo quidem si qua culpa commissa est, excusationem habere videri hanc, quod ipse non ex suo ingenio deprompsit ea quae scripsit, sed ex variis auctoribus collecta in certum ordinem redegit: qui auctores inter se dissimilimi sunt. quod autem non omnia persecutus est, non tam negligentia quam de industria fecisse.

Verum, licet in iis quae post Constantinum Magnum scripsit obvia quaeque percurrere Zonaram dicat Allatius, longe aliter tamen sensisse videtur exacti vir iudicii Henricus Valesius, qui non modo auctorem sat diligentem haud semel indigitat, sed et in iis praesertim quae eiusdem Constantini familiam spectant, accuratiorum quam in caeteris, neque aliis obvia dicere observat ⁵⁾. et sane quanquam in recensendis Cpolita-

-
- 1) in not. ad Sueton.
 - 2) ad Hist. Aug. p. 202, 2 ed.
 - 3) in praefat. ad Cedren.
 - 4) in praefat.
 - 5) in not. ad lib. 18 Ammiani.

norum imperatorum gestis, fusioribus forte editis commentariis versati sint Theophanes Cedrenus Scylitzes et aliquot alii, constat id Zonarae in primis consilium fuisse, ut non pleniorum quemadmodum ii historiam, sed contractiorem atque adeo compendium conscriberet, in quo singularia quaeque et quae in re historica praecipui viderentur ponderis perstringeret. ex quibus facile dilucet quod ait Gerardus Vossius, tum in eo maiorem curam et industriam desiderari, tum etiam maxime mirandum esse, virum usque adeo experientem in sui temporis praesertim rebus pleraque perfunctorie tantum dicere, cum multa magnaque iis temporibus gesta sunt, orientali orbe cum occidentali quasi concurrente: adeo ut pauca sint quibus Alexii vitam perstrinxerit. id, inquam, haud aegre refellitur ex auctoris ipsius *Annalium* lemmate, vel ex ipsius praefatione, in qua non historiam sed historiae compendium scribere se profitetur; ita ut si prolixiori sui temporis res fuisset persecutus narratione, primum scriptoris officium minime observasse diceretur: cum, ut ait Plinius alter, titulum suum legere debeat, atque identidem interrogare se quid coeperit scribere, scireque si materiae immoratur non esse longum, longissimum si aliquid arcessit atque attrahit. atque ex hac virorum eruditorum varia de Zonarae *Annalibus* sententia patet quam infausta sit eorum sors qui aliquid scribere aggrediuntur, cum quibusvis ac fere iniquis hominum iudiciis et censurae ingenii foetus exponunt.

Caeterum in *Annalium* decursu occasionem interdum captat Zonaras Graecorum suae aetatis mores vellicandi, veluti cum virorum ecclesiasticorum simoniam carpit, comatos et cincinnatos palatinos perstringit ¹⁾, et imperatores, quod abdicato patrio vestitu barbaricum amplecterentur ²⁾. denique in ipsos adhuc Augustos ac eorum in rebus administrandis publicis tyrannidem gravius invehitur. nam ut Valentis mathematici ³⁾ de urbis Cpolitanae duratione editum sub Constantino Magno natalicium thema quodammodo tueatur, ne omnino falsum putetur, quam annos 696 duraturam praedixerat, iam olim cum scribebat Zonaras elapsos, subdit aut falsam existimandam Valentis

1) *Hb.* 7 *sect.* 17.

2) *Hb.* 10 *sect.* 28.

3) *Hb.* 13 *sect.* 3.

praedictionem, aut annos illos intelligendos esse quibus instituta rei publicae ac status conservabantur, dum suus honor erat senatui, dum cives sub legitima imperii potestate florebant, non autem cum manifesta vigeat tyrannis deminorum publica sibi pro privatis vendicantium et ad suas voluptates conferentium, easque parum honestas, cum publica quibusvis donarent, nec pastorum instar subditos tractarent, nec lana supervacua detonsa, sed praedonum more oves mactando, ad medullas ipsas exsugerent.

Chronici titulum huicce Zonarae historiae adscripsimus quemadmodum Wolfius. nam et ita laudatur a Michaele Glyca in Annalibus ¹⁾ ὁ Ζωναράς ἐν τῷ χρονικῷ συντάγματι, et in altero e codicibus Regiis, in quo secunda duntaxat pars continetur, haec verba in fronte leguntur τὸ παρὸν βιβλίον χρονογράφος ὀνομάζεται. verum in codice Viennensi, quo usus est Wolfius, alia habetur epigraphe, hisce videlicet vocibus concepta Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν συλλεγίσα καὶ συγγραφῆσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ τοῦ γεγονότος μεγάλου δρογγαρίου τῆς βήγλας καὶ πρωτοσηκρηῆτις ²⁾. et sane compendium historiae scribere se profitetur ipse Zonaras, ἐμοὶ δ' ἐπιτομὴν ἱστορίας πεπονημένῃ οὐκ ἐπέοικε τὴν πραγματείαν θῆσθαι πολύστιχον etc. ³⁾

Universum vero opus duas in partes distribuit: ac in priori quidem historiae quam vulgo sanctam vocant ex sacris libris et ex Iosephi Archaeologia compendium complexus, tum res Graecorum veterum tangit, ac Romanorum deinde ad ea usque tempora historiam perducit, quibus res publica in unius administrationem seu monarchiam delapsa est. alteram autem a triumviratu orditur, ac recensitis singulorum imperatorum gestis usque ad Alexii Comneni exitum persequitur, id est ad saeculum quo ipse vixit undecimum. non solum enim Ioannis Comneni imperatoris Alexii filii meminit, sed et Manuele Ioannis filio imperante vixisse infra docemus. caeterum haec Annalium

1) p. 286. [p. 530 16 ed. Bonn.]

2) [ita Wolfius Zon. t. I p. 224; sed ex eodem codice Viadobensi (B) annotatum invenio Ἰωάννου pro τοῦ σοφωτάτου, et paulo post δρογγαρίου.]

3) lib. 3 sect. 26. [I p. 303 6 ed. Bonn.]

Zonarae partitio non ex ipsa modo praefatione percipitur, sed praesertim ex verbis quibus pars prior clauditur ¹⁾, atque adeo ex alterius inscriptione, quae in scriptis codicibus haec verba praefert *Ἀρχὴ τῆς περὶ τῶν αὐτοκρατόρων ἱστορίας*. quibus quidem vocibus in altero ex Regiis istae, caractere licet paulo recentiori, praefiguntur *Ἱστορίας Ζωναρά τῶμος δεύτερος καὶ τελευταῖος*. sed praesertim alter ex Regiis, qui secundam duntaxat partem Annalium Zonarae complectitur, in primis contextus lineis hanc partitionem prorsus adstruit, in quo scriptor ita hanc orditur *Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν, ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ βιβλῷ μοι προϊστόρηται, βασιλεύσιν ἢ τῶν Ῥωμαίων* etc. ubi codex alius Regius et Colberteus praeter editionem Wolfianam haec tantum habent *Ἐξ ἀρχῆς μὲν οὖν, ὡς ἱστόρηται*, etc. sed et in eiusdem codicis Regii initio haec leguntur *Ἐν προτέρᾳ βιβλῷ περιέχει τὰ Ἑβραϊκὰ καὶ τὰ περὶ Ῥωμαίων ὑπάντων, τῷ δὲ τὰς τῶν αὐτοκρατόρων ἱστορίας*. quin etiam Wolfianos codices hanc Annalium Zonarae partitionem praetulisse arguit quod in fronte Zonaræi codicis a se Cpoli empti praefixit Ioannes Derschwanus, et ex eo descripsit in sua praefatione Wolfius. ex quibus abunde colligitur hosce Annales in duos duntaxat tomos a Zonara fuisse dispertitos, non vero in tres, ut illos divisit idem Wolfius: quorum prior de rebus Iudaicis ab initio mundi usque ad Hierosolymitanum excidium, alter historiam Romanam ab urbe condita usque ad Constantinum Magnum breviter complectitur, in qua tum Dionem, ut diximus, tum etiam Eutropii interpretem Paeanium, quem ad verbum saepe numero exscribit, ut observatum a Scaligero ²⁾, praesertim sequitur ³⁾. tertius denique imperatorum res gestas a Constantino Magno usque ad obitum Alexii Comneni tractat. falsum tamen constat Derschwanum, cum dixit priorem Annalium Zonarae partem in Hierosolymorum excidium desinere.

Licet porro Wolfii divisio tolerari quodammodo possit, ut quae sacram historiam a Romanae rei publicae, rursus paganorum a Christianorum imperatorum historia distinguat,

1) lib. 9 sect. ult.

2) in not. ad Euseb. p. 241 244, 2 edit.

3) [Immo nusquam Paeanium Zonaras exscripsit.]

cum ipsius Zonaræ divisioni contraria sit, satius duximus ex virorum eruditorum consilio universum hoc Annalium opus in libros 18 partiri, libros vero in sectiones,

sumere ne lector iuge paveret opus.

nam ut

intervalla viae fessis praestare videtur
qui notat inscriptus milia crebra lapis ¹⁾,

ita librorum divisiones a continua lectionis assiduitate lectoris animum relaxant, cum habet ubi longo quasi itinere defatigatus consistat; praesertim etiam cum nihil auctori detrahant nec descriptionis seriem abrumpant. adde quod id partitionis genus ad locos ex scriptoribus laudatos statim reperiendos multum conducat: unde inductum illud fere ab eruditioribus in quibusvis exemplaribus, quae continua serie absque libris vel absque capitibus describuntur. quod quidem ita in Zonara confecimus, ut alteram partem Wolfianam a 7, tertiam vero a 13 libro, ut partem Annalium alteram secundum auctoris receptam divisionem a libro 10 auspicemur.

Iam vero quid Wolfium impulerit ut ad Zonaræ Annales in Latinam linguam convertendos sese accinxerit, pluribus declarat ipse in Praefatione, quam nostrae hic subiicimus, atque etiam in alia ad Nicephori Gregorae Historiam a se pariter Latino donatam, quam, ut et Zonaræ, Antonio Fuggero nobili Germano dicavit. in qua postrema sic loquitur "fateor equidem ad Zonaram convertendum praemiis a te propositis, eoque tempore peropportunis, initio excitatum me fuisse potius quam meapte voluntate accessisse: non tam laborum et molestiarum fuga, quibus ita tum quoque assueveram ut ignavo otio nihil mihi esset molestius, quam privatis meis studiis, si quid daretur otii, fruendi, et diuturnam quasi sitim variae lectionis restinguendi cupiditate." cum vero de Fuggerorum nobilium insigni liberalitate ac munificentia in eruendis ab interitu bonis libris idem fere praedicet Guillelmus Xylander, praemiisque illectos ab iis suae aetatis viros eruditos testetur qui Graecos scriptores Latina toga donarent necdum editos, vel inde patet quantas debeat gratias res litteraria viris principibus, qui pro-

1) Rutilius Numat. lib. 2.

positis subinde coronis publicam utilitatem sibi iuvandam proponunt, et Musis non semper opulentis, immo persaepe inopibus, manum ultro porrigunt. neque enim fateri dedignatur ipsemet Wolfius, quidquid hactenus ediderat, id vel publica utilitate vel temporibus suis adductum fecisse, nec tam famam captasse quam famem vitasse. sed et Xylander ¹⁾ "me" inquit, "ne quid dissimulem, paupertas, ut ille ait, impulit audax ut libros facerem." quem quidem dicentem audivisse scribit Ioannes Leunclavius ²⁾, lucubrationem Dioniam et alias non a fama sed fame sibi pariter extortas ac praecipitatas fuisse. neque nostrorum saeculorum istaec est duntaxat querela, cum legamus ³⁾ Plautum propter annonae difficultatem ad molas manuarum pistorem se locasse, ibique quoties ab opere vacasset, scribere fabulas solitum et vendere: quomodo etiam Pacuvium Brundisium tragoediarum scriptorem Romae picturam exercuisse ac fabulas vendidisse ferunt. sed et Lactantium, virum omnium suo tempore eruditissimum, adeo in hac vita pauperem fuisse, ut plerumque etiam necessariis indigerit, scribit Eusebius. infausta omnino litteratorum condicio, qui ne panem emendicent, libros conficere coguntur. debemus igitur illustribus Fuggeris, quod illorum cura et sumptibus in publicum prodierint Ioannis Zonaræ, Georgii Cedreni, Nicetae Acominati et Nicephori Gregoræ historiae, et quod rerum Byzantarum hisce editionibus gustum primi quodammodo inspirarint litterarum studiosis. sed non minus obstricta erit erudita posteritas Regum nostrorum munificentiae, qui non hactenus modo publicatos imperatorum Cpolitianorum historiae scriptores, sed et novos ac e manuscriptis codicibus ex Regia ac locupleti prorsus bibliotheca depromptos magnifico adeo atque splendido apparatu edi quotidie volunt, viris doctis ut in idem consilium una conspirent, suaque conferant studia, Regia praemiorum mercede invitatis ac illectis.

Enimvero ut Wolfius in vertendis Zonaræ Annalibus versatus fuerit, quaeque observarit quotve codicibus scriptis

1) in praef. ad Cedr.

2) in praefat. ad Dionem.

3) Euseb. in chr. lib. 1.

in iisdem edendis usus fuerit, pluribus in praedicta ad eosdem Annales praefatione exponit; et ut in opere Latine Graeque exscribendo adiutorem sibi adsciverit Hieremiam Martium, praeclearae tum indolis adolescentem, medicum deinde physicum Augustanum. quem quidem ea de re verba facientem praestat audire in praefatione ad Nonum medicum, quem Argentorati is primus edidit anno 1568. "cum itaque" inquit "non parvi interesse viderem ut quis quamprimum optimis uteretur praeceptoribus, nec ob rei familiaris angustiam alio conferre me, quod unice optabam, possem, commode sane cecidit ut eo ipso tempore Cpoli Augustam afferrentur Annales Ioannis Zonarae et Nicetae Choniatae historia, sumptibus magnifici et generosi viri et studiosorum omnium Maecenatis Antonii Fuggeri. quos cum prudentissimus vir, in iudicium adhibitis doctissimis hominibus, praecipue vero Ludovico Carino, cui et tribuebat multum et quo uno omnium maxime delectabatur, dignos existimaret ut in publicum exirent, tum ob rerum quas tractabant amplitudinem, tum ob historiae seriem longissimam a condito mundo usque eleganti ordine deductam, sollicitè (ut fuit propagandae posteritatis studiosissimus) de conversione cogitare, et quem ei muneri praeficere posset, anxie deliberare secum coepit, et tandem de multis unum eumque omni liberali doctrina politissimum virum, et in lingua utraque singularem prope, Hieronymum Wolfium, scholae et urbis vestrae ornamentum, non exigua praemii spe proposita elegit. quem laborem hoc libentius suscepit, quo iuvandae posteritatis studiosior et Fuggeranae familiae laudis propagandae avidior fuit. sed cum ob afflictam valetudinem, a qua fere nunquam ob assiduum in literis studium, ut ego quidem existimo, liber est, solus et versionis et scriptioni vacare non posset, me sibi, accedente auctoritate et consilio Ioannis Baptistae Heintzelii, viri et rerum tractandarum usu eximii et mei amantissimi, a cuius praedicatione invitatus digredior, socium laborum adiunxit, meaque opera in exscribendo Zonara et Choniate Graece et Latine ultra integrum annum usus est, eamque non prorsus improbavit. qui vel ob hoc minus gravis mihi esse debuit, quod et triennii sumptus Antonius Fuggerus, eo exacto, pollicitus est, et liberalissime etiam praestitit, et ego tantum utilitatis ex doctrina et

domestica consuetudine Wolfii cepi, ut eius laboris nunquam me paenitere debeat." hactenus ille.

Caeterum non una est in mss codicibus Zonarae Annalium descriptionis ratio, seu rerum in iis pertractatarum spectentur argumenta, quae in quibusdam ex iis in marginibus, seu qui interdum, cum nova inchoatur materia, in ipso contextu tituli apponuntur. ac certe quoad notas istas marginales, non semper etiam eadem in omnibus exemplaribus in quibus habentur, nec simili dictione exaratae. in quibusdam praeterea interdum plures ac crebriores quam in aliis, in quibusdam per intervalla longiuscula breviores occurrunt. in aliis denique ac antiquioribus codicibus nullae fere semper habentur. scribit Leo Allatius in Diatriba de Georgiis ubi de Cedreno agit¹⁾, exstare in bibliotheca Sfortiana codicem ingentem Georgii Scylitzae nomen praeferentem, licet unicos duntaxat Zonarae Annales contineat. sed et inter codices Palatinos Romam advectos se vidisse eisdem Zonarae historiam principio mutilam, a monarchia Romanorum incipientem, in qua, etsi notis ab historia diversis, praefixum est Γεωργίου τοῦ Σκυλίτζη. quae quidem differt, inquit, ab edito Zonara, quod in capita divisa ubique summaria capitum exhibeat. "an summarum" subdit idem Allatius "auctor Scylitzes iste? an propterea vel fraude sua vel exscriptorum oscitantia historiae auctor comminiscitur" seu fingitur? unde prorsus licet conicere haecce rerum argumenta non esse ipsius Zonarae, tum ex eo etiam quod diversis saepe concepta verbis legantur, tum quod, ut attingi, varie marginibus codicum, alibi scilicet rarius, alibi singulis ferme periodis appingantur. quod quam inutile sit vel ex eo patet, quod longe satius est quae in contextu breviter descripta habentur legere, quam in argumentis, cum totidem fere semper verbis constant. ea qualiacunque sunt et cuiusmodi in suis codicibus invenerat Hieronymus Wolfius in interiorem editionis suae marginem seu ad Graecam columnam edi curavit, et cum non tanti viderentur, eorum omisit interpretationem, notis aliis brevioribus Latinis ad alteram columnam pariter adscriptis, quae subinde de rerum argumentis lectorem admonerent. harum plerasque in hac Regia

1) [immo, ubi de Scylitza agit, c. 27.]

edi curavimus, aliis certis ex causis reiectis, tum etiam ne, si crebrioribus eiusmodi argumentis fuscarentur libri margines, editionis prorsus Regiae venustas ac maiestas commacularetur. atque id quidem causae fuit, ut Graeca ista argumenta in interiores margines reiicere, quod fecerat Wolfius, visum non fuerit, tum quod illae in editionibus Regiis vulgo hasce notas hactenus non admiserint, tum etiam quod eo sunt inutiles, quod appositae Latinae idem prorsus efficiant. ne tamen Graecis argumentis fraudare lectorem videamur, ea rursus hic recudimus, aliquot in locis ex mss codicibus auctiora, eaque secundum librorum et sectionum numeros digesta, ita ut refum a Zonara in Annalibus descriptorum elenchi seu summarii vicem praestare possint.

Quid porro postremae huic ac Regiae prorsus Ioannis Zonarae Annalium editioni accesserit, lectorem interest edocere. Graeca contulimus, maxime in locis qui dubietatem quandam praeferebant, cum quattuor codicibus Regiis et uno Colberteio. Regionum duo ¹⁾ integros Annales complectuntur, praeterquam quod horum alter ²⁾ duobus foliis initio mutilus est: tertius ³⁾ secundam Annalium partem: quartus ⁴⁾ demum, isque recentiori descriptus manu, eosdem Annales ab imperio Diocletiani ad Alexium continet. codex Colberteus ⁵⁾ sat bonae notae, paucis etiam paginis initio mutilus, desinit in huiusce editionis sectionem 34 libri 12, in Maximini scilicet et Licinii imperium. varias ex hisce codicibus excerptas lectiones in Notas subinde rettulimus, nonnullis quae extra controversiam videbantur in contextum ipsum immissis. Hieronymi Wolfii versionem Latinam interdum et rarius emendavimus, maxime iis locis ubi auctoris mentem non omnino erat assecutus, quos in Notis fere semper indicamus; sed praesertim in ea parte ubi res Byzantinae pertractantur quaedam potissimum immutavimus,

1) [1714, saec. XIII, et 1716, saec. XV.]

2) [1716.]

3) [1768, saec. XIV.]

4) [1718, saec. XVI.]

5) [nunc Regius 1717, saec. XIII. — praeter hos Zonarae codices Parisiis sunt duo alii, alter Coislinianus 137, saec. XIV, alter paulo post Zonaram a Ducangio editum Parisios advectus, Regius 1715, quo nos uti sumus.]

ubi palatinas aut ecclesiasticas dignitates minus consentanee reddidisse videbatur. Annalibus denique Annotationes nostras subiecimus, una cum Disceptatione de Hebdomo et aliquot additamentis ad nostram Cpolim Christianam, de quibus omnibus initio cuiusque lucubrationis lectorem monemus.

Breve denique Chronicon, levioris forte licet momenti, Ioannis Zonarae Annalibus subiicimus, quod temporum ab Adamo ad Alexium Comnenum, quae ille persequitur, summarium quoddam contineat, cuiusmodi nonnulla alia habentur in codicibus manuscriptis bibliothecae Regiae, quae tamen in annorum characterismis non omnino ubique cum eo quod edimus conveniant, exscriptorum, ut existimo, potius incuria, quam eorum a quibus sunt confecta. ut tamen caeteris istud praeferrem, fecit viri in chronologicis ut et in caeteris disciplinis versatissimi Dionysii Petavii auctoritas, a quo primum editum est cum Nicephori Patriarchae Cpolitani Breviario historico: quod cum in Regia editione eiusdem scriptoris omissum fuerit, hic rursus proponere visum est, tum maxime, ut attingimus, quod eosdem quos Zonaras annos complectatur, a mundo scilicet condito usque ad eundem Alexium.

Sed priusquam huic praefationi finis imponatur, praestat, quod supra sumus polliciti, aliorum Zonarae operum, quorum memoria ad nos pervenit, indicem subiicere, ut vel inde, quam singularis fuerit viri eruditio ac pietas, lector assequatur. atque ut ab editis sumatur initium, occurrit in primis Commentarius in canones apostolorum et conciliorum ¹⁾ et in epistolas canonicas ²⁾, cuius titulus ita concipitur in codicibus mss Regiis Ἐξήγησις τῶν ἱερῶν καὶ θεῶν κανόνων τῶν τε ἁγίων καὶ σεπτῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων, πονηθεῖσα Ἰωάννη μοναχῷ τῷ Ζωναρᾷ τῷ γεγονότι μεγάλῳ δρουγγαρίῳ τῆς βίβλας καὶ πρωτοσηκρήτης. in istius porro operis praefatione illud se aggressum ait non sponte sed alterius persuasu, Manuelis forte Comneni imp., ut infra dicemus: μή τις δέ μοι καταγνοίη προπέτειαν· σὸ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ πονήματι ἐγχειρῶ, ἀλλὰ παρακληθεῖς

1) [ed. Paris. 1618 fol. et in *Beveregii* Pandectis Canonum.]

2) [ed. ad calcem *Gregorii Thaumaturgi*, Paris. 1621 fol. et in *Beveregii* Pandectis Canonum.]

ὑπέκνηρα καὶ τῷ πόνῳ δέδωκα ἑμαυτὸν ἵνα μὴ δι' ἀνηχοῖαν κατακριθῶ.

Λόγος πρὸς τοὺς τὴν φυσικὴν τῆς γοῆς ἔκροσιν μίασμα ἡγουμένους. editus habetur in Iure Graeco-Rom. [tom. I p. 351 — 361 et in *Enimundi Bonifidii Iure orientali* P. II p. 216 — 237.]

Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρά, ἐκ προσώπου τῶν ἀρχιερέων, περὶ τοῦ μὴ δεῖν δύο δισεξαδέλφους τὴν αὐτὴν ἀγαλῆσθαι πρὸς γάμον ¹⁾. edit. a v. c. Ioanne Baptista Cotelerio tom. II [p. 883] Monumentorum eccl. Gr.

Laudatur a Petro Lambecio lib. III de Bibl. Caesarea pag. 39 eiusdem Zonarae et Nicetae Thessalonicensis Expositio canonum anastasimorum S. Ioannis Damasceni, hoc titulo Ἰωάννου ἀσκητοῦ τοῦ Ζωναρά γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίβλης καὶ πρωτασεκρητίτις ἐξήγησις τῶν ἀναστασίμων κανόνων τῶν τοῦ Δαμασκηνοῦ, cuius initium hisce verbis concipitur Ἐπεὶ κανόνων ἐρμηνεία ἐστὶ τὸ παρὸν σύνταγμα, χρῆ καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ κανόνος, καὶ τὴν τοῦ εἰρημοῦ καὶ τῆς ὥδῆς κλήσιν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ τροπαρίου (ἐκ τούτων γὰρ ἀπαρτίζεται ὁ κανὼν) φιλοσοφῆσαι ἡμᾶς. posterioris vero expositionis titulus est hic αὕτη ἡ ἐξήγησις τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου, ἄχρι τῆς ε' ὥδῆς, γέγονε παρὰ ἱερωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κυρίου Νικήτα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ζωναρά etc. laudatur pariter Zonaras in canones anastasimos Damasceni ab Allatio in Syntagmate de Georgiorum scriptis pag. 417, ex quibus quaedam fragmenta edidit Iacobus Gretzerus sub initium libri V de Sancta cruce: et in Octateuchum eiusdem Ioannis Damasceni Expositio pulcherrima, ab eodem Allatio in Symmicis pag. 453.

Servatur in bibl. Reg. Ἰωάννου μοναχοῦ καὶ πρωτασεκρητίτις τοῦ Ζωναρά κανὼν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, οὗ ἡ ἀκροστιχίς ΥΣΤΑΤΟΣ ΗΧΟΣ ΥΣΤΑΤΟΝ ΠΛΑΚΕΙ ΜΕΛΟΣ. [ed. in Io. Bapt. Cotelerii Ecclesiae Graecae monum. tom. III p. 465 — 472.] huic subduntur Νικηφόρου πατριάρχου καὶ ἀνθυπάτου Μιτυληναίου στιχοὶ καταβάσιαι ιβ' εἰς τὴν ποσότητα τῶν ιβ' μηνῶν. μὴν Σεπτεμβρίου etc.

1) ex cod. Reg. 2038.

Quattuor praeterea Zonarae laudantur opuscula a Leone Allatio in Diatriba de Symeonibus, scilicet

Λόγος εἰς τὴν σταυροπροσκύνησιν, hoc initio Ἡρετό μέ τις πρόβλημα τῶν ἐκ πνεύματος. ἐπεὶ δὲ καὶ σωφροτῶν.

Βίος τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, hoc initio Οἱ μὲν σεπτοὶ καὶ θεόπται ἀπόστολοι. proinde alia est vita eiusdem S. Silvestri edita a Combefisio, cuius initium aliter concipitur.

Ὑπόμνημα εἰς τὴν ὑπαπαντὴν τοῦ σωτήρος, hoc initio Πάλιν τοῖς εὐσεβέσι πανήγυρις, καὶ πάλιν μυστήριον ἕτερον. denique

Εἰς τὸν Ἱεροσολύμων Σωφρόνιον, hoc initio Οἱ τοῖς θεοῖς καὶ μακαρίοις πατράσι συγγράφοντες τὰ ἐγκύμια.

Laudatur etiam a Lambecio lib. V de Bibl. Caesar. p. 150 opusculum aliud Zonarae, hoc titulo *Περὶ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου τοῦ Ζωναρά, Ὅτι καὶ δίκαιοι πολλάκις, ἤνικα τῶνδε μεθίστανται, ὀπτασίας ἁγίων τεθέονται καὶ θεῶν ἕμνων ἐν οὐρανοῖς αὐτήκοοι γίνονται etc.* sed haec epistola est ex iis quae sub nomine etiam Glycae circumferuntur; de quibus mox agemus.

Scribit idem Lambecius lib. IV servari in eadem bibl. Caesarea anonymi cuiusdam auctoris Paraphrases 33 in totidem S. Gregorii Nazianzeni carmina, de quorum auctore nondum liquet, inquit idem Lambecius, nisi sint Nicetae Davidis Paphlagonis, quem *Δαδύβρου* scilicet episcopum nominatum ait David Hoeschelius ¹⁾, cuius Commentarius in S. Gregorii Nazianzeni Tetrasticha et Monosticha latine versa edita sunt ab Herrule Phaello Imolae an. 1588, vel potius Ioannis Zonarae, qui non solum S. Gregorii Nazianzeni Tetrasticha, verum etiam alia non pauca partim eiusdem partim diversi generis monumenta antiqua commentariis atque paraphrasibus suis illustravit. vide p. 39 et 247 eiusdem lib. IV ²⁾.

1) in Bibl. August. p. 46.

2) [Zonarae Prooemium Commentarii in S. Gregorii Nazianzeni Tetrasticha editum est in libro inscripto *ΝΙΚΗΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΔΑΒΙΔ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑ μονόστιχα. Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ ἐπιγράμματα τὰ εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον παραφρασίς. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΜΕΤΡΟΥ ἐπιγράμματα. Venet. ap. Franc. Zanetum 1563. 4. folio 3 recto. commentarium autem ipsum non Nicetae Davidis*

Laudatur praeterea eiusdem Zonaræ Lexicon, de quo ita Iosephus Scaliger in epistola ad Isaacum Casaubonum, quae est 48 inter Scaligerianas editas “ego quoque videor mihi non inutiliter Zonaræ Lexicon tractare, quod est in libris soceri tui” (Henrici Stephani) “si per te et affinem tuum Paulum Stephanum eius usura brevīs mihi contingat.” [ed. ab *I. A. H. Tittmanno* Lips. 1808 2 vol. 4. sed de auctore valde dubito.]

Meminit denique Ioannes Pontanus, in praefatione ad historiam Ioannis Cantacuzeni, poematum Ioannis Zonaræ de Processione spiritus sancti, quae a Genebrardo in Latinam linguam conversa esse observat. ea cum in omnibus fere bibliothecis exacta satis adhibita diligentia acquisierim, nec reperi nec ubi et in quo Genebrardi volumine edita sint ab huiusce urbis viris doctis rescire potui ¹⁾. sic porro Pontanus “Zonaram fuisse schismaticum testari possunt eius poemata aculeatissima de processione sancti spiritus, et alia adversus Latinos composita, quae Genebrardus dum converteret, se criminationes illas omisisse narrat.” quae quidem ipsissima Pontani verba exscripsit Allatius in Creyhtonum ²⁾.

Enimvero praeter supra laudata Ioannis Zonaræ opera circumferuntur passim in bibliothecis Epistolae dogmaticae, continentes obscuriorum sacrae Scripturae locorum explicationem, numero sex et quinquaginta, quarum seriem et argumenta descripsit Petrus Lambecius ³⁾; quas quidem Ioanni Zonaræ quidam codices, alii Michaeli Glycae adscribunt, adeo ut hactenus incertum maneat utrius sint: tametsi in eam videatur concedere sententiam Leo Allatius ⁴⁾ ut Glycae potius illas tribuat quam Zonaræ, ubi ita scribit “haec et alia Michael Glycae, epistola satis prolixa ad Ioannicum monachum etc. huius etiam epistolam de hac eadem re se legisse scribit Casaubonus

esse sed Zonaræ, nuper exposuit Ernestus Dronkius (De Niceta Davide. Conf. 1839. 4). Nicetae interpretationem Zonaræ videtur amplificasse, ut facile utrique libellus tribueretur. Zonaræ prooemium cum Tetrastichorum explicatione habere fertur codex Regius Parisiensis 992, saeculi XV ineuntis, emptus paulo post Zonaram a Ducangio editum.]

1) [v. Fabricii Biblioth. gr. tom. X (1721) p. 245 v. 7.]

2) p. 346.

3) lib. 4 de Bibl. Caesar.

4) contra Creyhton. p. 544.

exercit. in Baronium 16 n. 49, sed sub nomine Zonaræ editam, quam Glycæ esse codices antiqui repræsentant. cuiusnam vero sint illæ epistolæ, quæ sub nomine Glycæ et Zonaræ nomine in mss prostant, alius erit disserendi locus." utinam viri doctissimi et in re veterum libraria peritissimi exstaret super hac difficultate dissertatio, quæ nos ab hac disquisitione levasset. certe Zonaræ hæc adscribit codex Regius, sed recentiori manu scriptus, anno scilicet mundi iuxta Græcos 6996 (Christi 1488) Ind. 6, hoc titulo *Ἐπιστολαὶ κυροῦ Ἰωάννου Ζωνάρᾳ καὶ πρωτοσυγκρίτης καὶ δρουγγαρίου τῆς βίβλης*. continet porro hic codex 45 duntaxat epistolas¹⁾, quarum prima Ioanni Sinaitæ inscribitur, penultima vero, quæ est 38 in indice Lambeciano, videtur esse Manuelis Comneni imp., scripta videlicet, ut præfert inscriptio, *τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρίῳ Ἀλυκίῳ τῷ ἐγκλειστῷ, Ἐὶ χρητὴ τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην ἀποτρόποιον ἡγεῖσθαι παντάπασιν*. initium vero illius est *Τὰ τῆς μαθηματικῆς* etc. atque in hæcce verba desinit *ἐκ τούτων οὖν πάντων μάνθανε, ἱερὰ κεφαλὴ, ὡς εἰμαρμένη μὲν καὶ γέννησις παντάπασιν ἀπηγόρευνται²⁾ τὸν κατ' εἰκόνα καὶ γὰρ θεοῦ πλασθέντα λογικὸν ἀτεξούσιον ἄνθρωπον· οὐ γὰρ φυσικαῖς ἀνάγκαις ὑποκειῖσθαι καταδείξομεθα· προγνωστικὴν δὲ τίνα τοῖς ἀνθρώποις ἐνδεδύξασθαι δύναμιν, κατὰ καὶ φθάσας ὁ λόγος ἐπέδειξεν, οὐ τοσοῦτον ἀπέλοικε δι' ἣν αἰτίαν εἰρήκαμεν, εἰ καὶ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἐνασχολεῖσθαι τούτοις οὐ συγχωροῦμεθα, ὅτι μὴ κατὰ λόγον³⁾ ὀρθὸν αὐτοῖς ἀποχρώμεθα*. istius epistolæ Antapologeticum sequitur in cod. Reg. et in indice Lambeciano, qui hæc Manueli omnino adscribunt, hoc titulo *Ἀνταπολογητικὸν ἐκ μέρους πρὸς τὴν ἐγχειρισθεῖσαν ἀπὸ γραφῆν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ Κομνηνοῦ, τὴν ἀπολυθεῖσαν πρὸς τίνα μοναχὸν ἐπιμεμφόμενον οὐ μικρῶς αὐτοῦ διὰ γε τὸ τῆς ἀστρολογίας μάθημα, καὶ φιλονεικοῦσαν τὸ τοιοῦτον συστήσαι μάθημα φυσικαῖς καὶ γραφικαῖς ἀποδείξει*. tum vero illius initium hisce verbis concipitur

1) [est hic cod. Regius 3045, manu Theodori cuiusdam exaratus; quem codicem triginta duas Zonaræ epistolas continere dicit Anicetus Mellotus, Catal. mss bibl. Reg. Par. tom. II p. 601.]

2) [ἀπηγορεύεται P.]

3) [κατὰ λόγον] δευτέρον P.]

Τολμῶν ὑπομιμνήσκω τὸ προγεγονὸς γράμμα τῆς βασιλείας σου καὶ εἰς ἡμῶν ἤδη χεῖρας ἐληλυθέν. καὶ ἐν πρώτοις μὲν ἀναγνοὺς καὶ περιπτυστάμην αὐτῷ καὶ θερμῶς κατεφίλησα. τίνος ἔνεκεν; διὲ παναγία τῷ ὄντι καὶ ἡρεμαία φωνῇ, κατὰ μίμησιν αὐτοῦ τοῦ εἰπόντος Χριστοῦ "μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶός εἰμι καὶ ταπεινός τῇ καρδίᾳ," πρὸς αὐτὸν ἐκείνον ἐποιήσατο τὴν ἀπόκρισιν τὸν¹⁾ ἀπερισκέπτως οὕτω τοῦ θεοστεφεοῦς καταβωόμενον κράτους σου. μετὰ δὲ ταῦτα τὸ τοιοῦτον γράμμα ἐθαύμακα κατὰ γε τὸ προσὸν αὐτῷ τῶν λέξεων στρυφνὸν καὶ εὐφροδμον καὶ τὸ τῶν νοημάτων βαθὺ καὶ πυκνόν. οἷς δὴ νοήμασι, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως, περιπεσῶν, χειροδοθῆναι πρὸ τοῦ καταπνιγῆναι τὸ τέλειον etc. alia ex eadem epistola exscribimus in Notis ad nostrum Zonaram, ubi de Vectio Valente astronomo, qui imperante Constantino Magno vixit, agimus. sub finem vero haec subduntur πείθομαι οὖν καὶ τοῦτο, κράτιστε βασιλεῦ, ὡς οὐκ ἂν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος παύσαιτό ποτε κατηγορῶν τοῦ μαθηματος, εἴπερ ἐδπαράγραπτοί εἰσιν ἐπὶ τοσοῦτον οἱ κατ' αὐτοῦ προσφερόμενοι μάρτυρες. ad calcem denique codicis Regii describuntur eorum nomina quorum auctoritatibus usus est epistolarum scriptor, συγγράφοντες καὶ συμμάρτυρες τῆς βίβλου αὐτοί, Γρηγόριος ὁ θεολόγος, ὁ μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Νύσης, Ἰωάννης ὁ Χρυσορρήμων, ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὁ Κύριλλος, ὁ μέγας Ἐπιφάνιος, Ἀναστάσιος ὁ Συναίτης, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Γρηγόριος ὁ διάλογος, Ἀνδρέας Κρήτης, Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ ἀπόστολοι, Νικηφόρος πατριάρχης, σὺν τούτοις καὶ Μωσῆς καὶ Δαβὶδ, καὶ τις ὁ φωτίζων τούτους καὶ μάρτυς ἀψευδής, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ex hisce epistolis aliquot edidit Bonaventura Vulcanius in notis ad S. Cyrillum contra Anthropomorphitas, ex cod. quem Georgius Douza Cpoli attulerat, recenti et parum fida manu, ut ipse testatur, exscripto, qui Ioannis Zonaræ nomen praeferebat. Zonaræ adscribuntur praeterea istae epistolae in indice librorum graecorum ex cod. ms Reg. 2813. verum codices duo Caesarei, quos laudat Lambecius²⁾, quorum prior 50, alter 56 epistolas continet, Michaelē Glycam auctorem praeferrunt, hoc lemmate Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Γλυκᾶ εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας γραφῆς.

1) [τόν] τοῦ P.]

2) fol. 30 v.

laudantur etiam a Gesnero sub nomine Glycae, ut et ab Hoeschelio ex bibl. Augustana eodem titulo, et a Iacobo Pontano, qui priores duas latine edidit. sed et ad calcem codicis posterioris Caesarei haec scribuntur *τοῦτο βιβλίον ὑπάρχει Μιχαὴλ τοῦ Γλυκῆ*. promiscue vero hasce epistolas sub nomine Zonarae sive Glycae semper laudat Allatius lib. 2 de consensu utriusque ecclesiae cap. 18 n. 17, lib. 3 cap. 15 n. 8, cap. 16 n. 24, cap. 18 n. 8, et contra Creyhtonem ¹⁾. in quibus quidem locis quasdam ex iis integras exscripsit, ita ut, cum scribebat, cuius essent non omnino ipsi pro indubitato haberetur. id duntaxat constat, harum auctorem vixisse sub Manuele Comneno, tum ex Antspologetico cuius meminimus, tum ex viris primariis aulae Cpolitanae quibus aliquot inscribuntur, atque in iis Ioanne Duca magno hetaeriarcha et sebasto, cuius prae caeteris, ut alios praeteream, mentio occurrit apud Nicetam ²⁾, et Manuele Comneno Sebastocratore, qui non alius est ab eo cuius pariter meminit Cinnamus ³⁾.

Quando vero Glycas vixerit, ex illius Historia non promtum est assequi: tametsi Zonara posteriorem fuisse, vel certo post Zonaram scripsisse, ex eo colligimus quod illius Annales non semel laudet ⁴⁾. unde illo multo esse posteriorem non desunt qui coniiiciunt. neque perinde ex Annalibus, vel ex aliis hactenus editis operibus, Ioannis Zonarae aetatem plane deprehendimus, nisi quod post imperium Ioannis Comneni vitam produxisse ipsemet videatur indicare, atque adeo vixisse Manuele imperante, a quo, ut opinor, ipse et Theodorus Balsamon, tum magnae ecclesiae Cpolitanae nomophylax et chartophylax, deinde Antiochenus patriarcha, sunt delecti ut sacros canones inspicerent et quae in iis obscuriora occurrerent interpretarentur, vel quae aliquatenus legibus adversari viderentur observarent; quod de se testatur Balsamon in praefatione ad expositionem nomocanonis. quod quidem ad ipsum Zonaram referri potest, qui suos in canones commentarios non suapte sed alterius iussu se conscripsisse prodit, uti supra observavimus,

1) p. 541 544.

2) in Alexio Man. f. n. 7 9. [p. 313 2 et 318 17 ed. Bonn.]

3) lib. 5 n. 14 15. [p. 232 3 et 235 1 ed. Bonn.]

4) Glycas p. 140 286 294 297. [p. 266 7. 530 16. 546 8. 551 22 ed. Bonn.]

ita tamen ut Zonaras suos emiserit ante Balsamonem, a quo non semel et cum elogio is laudatur. ex quibus saltem licet colligere, sub Manuele vixisse Zonaram atque adeo ipsum Glycam, si quidem illius sunt Epistolae de quibus agimus: quod certe suadere videtur scriptionis qua in Annalibus utitur ratio, ubi sacrae Scripturae potius quam illustrandae historiae totus incumbit. quin etiam in iis astronomos carpit et illos qui astrorum affectionibus quidquid in terra agitur adscribunt, adeo ut τοὺς μὲν πρόφους τοὺς δὲ μοιχοὺς καὶ ἄλλους πάλιν φονέας καὶ ἀρπαγὰς efficiant ¹⁾; quod et ipsum iisdem ferme verbis habetur in Antapologetico cuius supra meminimus: licet fateatur, ut et auctor Antapologetici, multa ex siderum affectionibus et signis caelestibus id quod futurum sit nos posse coniectare. ex quibus non omnino tamen conficitur Michaelem Glycam esse auctorem Epistolarum de quibus agimus, cum trivialis et quibusvis obvia sit eiusmodi circa astrorum influxus sententia, atque adeo ipsius sit Zonarae, qui in Annalibus ²⁾ deum astra condidisse scribit ut terrae ambitus per ea illustraretur et mensura temporis ex eorum circuitibus peteretur, non vero ut una cum motu stellarum omnia nostra circumferantur. iam vero Manuelem imperatorem astronomiae plus quam par erat operam impendisse, et astrologorum nugas pro oraculis excepiisse, testatur non uno loco Nicetas in illius vita ³⁾. quem quidem haud mirum sententiam suam in epistola ad monachum firmasse tot sacrae Scripturae et patrum auctoritatibus, cum a Cinnamo ⁴⁾ divinis perinde ac humanioribus litteris admodum instructus, et bello clarus habitus, Martem et Mercurium una et simul coluisse dicatur: ita ut Manuelli aptari potuerit quod Calpurnius ⁵⁾ de Carino imperatore cecinit

utcumque tamen conspeximus ipsum
longius, ac, nisi me decepit visus, in uno
et Martis vultus et Apollinis esse putavi.

1) Glycas p. 26. [p. 50 19 ed. Bonn.]

2) lib. 1 n. 1.

3) lib. 2 n. 7, lib. 5 n. 2 8, lib. 7 n. 7. [p. 126 10. 199 24. 220 3. 286 22 ed. Bonn.]

4) lib. 6 n. 2. [p. 253 16 ed. Bonn.]

5) ecl. ult.

HIERONYMI WOLFII
IN
IOANNIS ZONARAE ANNALES
PRAEFATIO,
AD MAGNIFICUM ET GENEROSUM VIRUM
D. ANTONIUM FUGGERUM
KIRCHPERGAE ET WEISSENHORN DOMINUM,
CAESARAE MAIESTATI A CONSILIIS, etc.

Opus hoc historiarum **IOANNIS ZONARAE**, viri sua aetate in Cpolitano imperio clarissimi, longo iam tempore a multis viris doctissimis desideratum, duplici potissimum nomine commendandum esse videtur, tum propter amplitudinem et varietatem rerum quae in eo continentur, tum ob brevitatem, hominibus vel in re publica vel domesticis negotiis vel studiis gravioribus occupatis, vel iis quorum infirmior est memoria, gratam atque aptissimam. neque enim cuilibet accommodatum est omnia scripta omnium historicorum evolvere, et praecipuas res summorum imperiorum a mundi exordio, quantum quidem mortalitati nostrae concessum est, usque ad hanc aetatem, ignorare turpissimum. nam si Cicerone auctore inter hominem et beluam hoc maxime interest, quod haec tantum quantum sensu movetur, ad id solum quod adest quodque praesens est se accommodat, paululum admodum sentiens praeteritum aut futurum, homo autem quoniam rationis est particeps, consequentia cernit, principia et causas rerum videt, earumque progressus et quasi antecessiones non ignorat, similitudines comparat, et rebus praesentibus adiungit atque annectit futuras,

facile totius vitae cursum videt, ad eamque degendam praeparat res necessarias, vix hominis nomine dignus est qui memoria et cogitatione ultra suam aetatem non progreditur. ac praescientia rerum futurarum, si qua est, divini potius esse muneris quam humani ingenii creditur: etsi non desunt qui vel natura incitati vel arte adiuti vel usu rerum edocti ea praedicunt quae multo post futura sunt. quae quidem facultas et latius pateret et multo esset illustrior, si tria haec in uno homine coniungerentur: praeteritarum autem ignoratio in homine literis vel mediocriter imbuto vix ullam habet excusationem. neque enim in hac, ut in illa, vel de rei difficultate vel de naturae nostrae imbecillitate queri possumus, sed vel supina negligentia vel occupatio supervacanea vel inane voluptatis studium culpam omnem sustinet. quis enim omnium mortalium ita negotiis obruitur quin, si parcus et prudens sit temporis pretiosissimi et irreparabilis thesauri dispensator, unam atque alteram horam legendo meditandoque absque ullo incommodo valetudinis et rerum suarum dispendio quotidie possit impendere? videmus enim quibus nugis, ne quid dicam gravius, plerisque tempus pereat, quod longe rectius studio sapientiae tribueretur. nec iniuria vir gravissimus Seneca exclamat, magnam vitae partem nihil agentibus, maiorem male agentibus, totam aliud agentibus elabi, eoque fieri ut necessaria ignoremus quoniam supervacanea didicerimus. supervacanea porro intelligit immodicum voluptatum honoris potentiae pecuniaeque studium, necessaria vero philosophiam, hoc est humanarum divinarumque rerum cognitionem: quae si ulli mortalium perfecta contingeret, haud dubie omnium oculi atque animi in illum unum tanquam deum quendam converterentur. nunc quia nomen inane multi iactitant, perpauca vero ita sunt morati ut recta ratio postulabat, fit ut res ipsa vulgo non intelligatur, et nomen odiosum aequae atque ridiculum habeatur. idque haud scio quam recte. neque enim disciplinae aut vitae genus ob hominum inscitiam aut perversitatem iure traducitur: et qui tam severe iudicant, ne semetipsos quidem, nisi mentis errore afficiantur, probant. homines enim sunt ut caeteri, et iisdem affectibus obnoxii: et parum liberale est unum atque alterum naevum exagitare dissimulatis virtutibus, quarum in philo-

sophis non minima est studium inquirendi veri et moderandarum cupiditatum, ut intra naturae praescriptum coherceantur, eodemque pro sua virili producendi quam plurimos. postulare autem ut ii sese infra omnes infimos homines abiciant, et in extremis sordibus Cynicorum more vivant, immanis est inscitiae atque superbiae. sed ad historiam redeo, quae cum crassior quaedam philosophia sit, et exemplis potius quam rationibus vitam civilem ac privatam instituat, non dubium est quin magnam habeat utilitatem cum summa suavitate coniunctam. in qua quae praecipue observanda sint, prudenter Livius his verbis monet "ad illa mihi pro se quisque acriter intendat animum, quae vita, qui mores fuerint, per quos viros quibusque artibus domi militiaeque et partum et auctum imperium sit. labente deinde paulatim disciplina, velut dissidentes primo mores sequatur animo, deinde ut magis magisque lapsi sint, tum ire coeperint praecipites, donec ad haec tempora, quibus nec vitia nostra nec remedia pati possumus, ventum est. hoc illud est praecipue in cognitione rerum salubre ac frugiferum, omnis te exempli documenta in illustri posita monumento intueri: inde tibi tuaeque rei publicae quod imitere capias, inde foedum inceptu, foedum exitu, quod vitas." hactenus ille. sed et Cicero, praeterquam quod ait "nescire quid antea quam natus sis acciderit, id est semper esse puerum," magnis ornat laudibus historiam, cum testem temporum, lucem veritatis, vitam memoriae, magistram vitae, nuntiam vetustatis appellat. quae cum vera esse non negem (neque enim quorundam fabulosa commenta rem ipsam corrumpere possunt), tamen, si maxima ex parte omnium aetatum consilia, acta, eventus aestimemus, quid est aliud historia quam ingens quoddam pelagus ac potius naufragium miserabile humanae stultitiae, improbitatis et miseriae, et speculum longe illustrius vitae privatae et politicae, quam ulla comedia aut tragoedia? quae cogitatio in huius operis elucubratione perpetuo sensibus atque animo meo obversata est. sive enim sacra sive profana, sive nova sive vetera occurrerent, sive Hebraea sive Graeca tractarentur, cramben eandem repeti, cantilenam eandem cani videbam: omnia plena erratorum, scelerum, fraudum, mendaciorum, praestigiarum, aerumnarum, dissensionum, caedum, excidiorum.

ut res ipsa abunde doceat, humanum ingenium ab ipso ortu esse depravatam, neque inanem exstitisse divinam execrationem, cum ubique sudor vultus, ubique tribuli et spinæ, ubique serpentis insidiæ appareant. boni et simplices pauci sunt: et si qui sunt, ii alias per imprudentiam in facinus ruunt, alias malis exemplis corrumpuntur, alias a maxime improborum et callidorum numero opprimuntur. et quanquam naturæ hominum duo insignia munera, facultas rationis et orationis divinitus sunt concessa, quibus ad contemplandum et celebrandum huius universitatis opificem, et ad tuendam ac iuvandam hominum inter ipsos communitatem utendum erat, in nullum fere alium usum a plerisque ea converti videmus, nisi ad expeditius fallendum et nocendum, et vastitatem efficiendam. an non ita plerumque vivitur, ut quemadmodum ferae in solitudine et silvis, pisces in fluminibus et mari, volucres in immensis illis aëris spatiis, magna ex parte quasi naturæ quadam lege imbecilliores opprimunt et devorant, ita etiam in nostro genere callidissimi et potentissimi quique imbecillitatem et simplicitatem caeterorum in suam prædam vertunt, aliquando etiam sine fructu, quid fructu dico? immo etiam cum periculo et incommodo suo aliis nocent; idque cum faciunt, quasi re bene gesta gloriantur. interea theologi de iusto dei iudicio, de præmiis piorum, de suppliciis improborum concionantur; cum ipsi sese, quasi terrogenæ illi fratres, acutis exacerbatae linguae pugionibus confodiant, eundemque morbum in animis auditorum propagent, ut haud iniuria dubitari queat an ... sed temperandum est calamo, ne ipse in idem vitium incidam. philosophi de officiis præcipiunt, et ipsi ab officio sæpe decedunt: neque fere usquam plus est iniuriæ quam ubi iuris plurimum, neque plus morborum quam in copia remediorum, nusquam plus paupertatis quam in summis opibus, nusquam plus dementiae quam in summa sapientiae persuasione. quæ quidem sapientia consuetudinis inveteratae, acceptæque a maioribus opinionis, et auctoritatis magistrorum fundamentis haud scio quam firmis innititur. hinc infinita illa dissidia religionum, doctrinarum, morum, institutorum, et propter opinionum (rei levissimæ) diversitatem capitales inimicitiae, seditiones perniciosæ, bellaque atrocissima. inter hæc alii fremunt, alii gemunt, aliqui

rient, multi flent, plures indignantur, plerique omnes conque-
runtur. nemo non aliena vitia perspicit et exagitat; sua vero
serio et constanter emendat fere nemo, aut sane paucissimi:
in quo exiguo grege utinam et ego meipsum numerare possem.
sed nescio quo pacto exemplis magis omnes trahimur quam
disciplina et ratione, καὶ τὸν ἐπιχώριον, ut Aristophanes ait,
ἀσκούμεν τρόπον. pauci enim ea sunt vel prudentia vel animo-
rum constantia praediti, ut cum vitiis et erroribus suorum tem-
porum pugnare possint. ita quasi fato quodam praecipites in
vitia ruimus, et ex vitiis in calamitates. quae fortasse minus
multae aut saltem leviores essent, si rectam rationem et reli-
quos adhuc in natura nostra divinae lucis igniculos in tantis for-
tunae tenebris tanquam fidelissimos duces sequeremur. quod si
fieret, non toties fatum fatui et caecam fortunam caeci accusare-
mus, neque nostros errores et vitia obscuris quibusdam nomini-
bus velaremus. nulla quidem est in terris vel sapientiae vel vir-
tutis perfectio, et frustra describitur nobis ille qui apud Horatium

uno minor est Iove: dives,
liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
praecipue sanus,

aut apud Gellium ἀκόλυτος, ἀνεκβίαστος, ἀπαρεμπόδιστος, ἐλεύ-
θερος, εὐπορος, εὐδαίμων. qualis, ut opinor, nemo unquam
fuit neque futurus est. omnibus enim, quod satiricus perfacete
addit, non modo pituita, sed flava et atra bilis aliquando mo-
lesta est. quod utinam minus crebro et in dictis et in factis
praestantissimorum virorum cerneretur. alioqui doctrinam di-
vinarum humanarumque rerum et integriorem et minus contro-
versam et multo expeditiorem haberemus, et vita mortalium
aerumnis longe paucioribus premeretur. sed tantam esse ve-
cordiam et malitiam, ut quasi de industria miseros et nos ipsos
et alios esse velimus, id vero est dolendum. quid enim obstat,
morbis et morte exceptis (quorum illos intemperantia volupta-
tum atque libidinum cumulamus, hanc saepe quasi refugientem
ultra accessimus), quo minus etiam in terris aliquo modo beati-
simus? cum divina benignitas ad victum et cultum necessaria
liberaliter omnia suppeditet, modo recte uteremur et humaniter
communicaremus. nam pestilentiae quidem et sterilitates et
terrae motus et siccitates et inundationes, et si qua sunt eius

Zonarus Annales.

generis alia publica mala, in unius hominis aetatem rarius incidunt. bella vero nulla naturae necessitate, sed hominum, eorumque principum et regum, quos virtute et sapientia praestare caeteris et cives suos reddere beatos decebat, vel ambitione vel aemulatione vel avaritia vel crudelitate existunt, et longe maiorem malorum omnium molem secum trahunt quam quae naturae nobis necessitas imposuit. ne vero caeteri nos excusatos putemus, nunquam principes tantos ciere tumultus possent, nisi inferiores, iisdem morbis laborantes, illorum cupiditatibus non ministros modo sed duces etiam se praeberent: qui honesti laboris fuga et scelesti otii cupiditate divina humanaque iura omnia violare non verentur, et horribili furore et plus quam belluina immanitate grassantur; cumque ipsi pessimi sint, bona etiam aut saltem mediocria ingenia corrumpunt, aut caeteros quietos et tranquillos esse non patiuntur. saevum profecto et horrendum est Martis imperium, qui ferro et igni saevit; sed paulo mitior est Mercurii tyrannis, qui falsis rationibus et callidis verbis miscet omnia, et tela fere suppeditat quae Mars ei aculetur: pessimi sane demagogi, ut ab astrologis appellantur, ac potius *κοσμοκράτορες*. nam vis et fraus, iure et veritate oppressis, plerumque rerum potiuntur. quod etsi ita in promptu est, ut optabile sit esse obscurius, tamen nescio quo modo lectione historiarum magis animus commovetur et ad considerandam vitae humanae sive comicotragoediam sive tragicocomoediam et miseriam simul et vanitatem impellitur: quae nos ad aliam vitam, piis divinitus promissam, maiori studio et ardentioribus votis expetendam excitare debebant, et dum hic sumus, etiam diligentiores, prudentiores, et moderatiores efficere. nam tragicos casus, quorum plenae sunt historiae, vel ex superbia et ambitione, vel ex negligentia et temeritate, vel ex animi libidine et iniustitia ortum habuisse fere constat; perpaucos autem, dum officio fungerentur, impegisse. cuius rei Zonaras noster exempla paene innumera, in postremo tomo praesertim (absque quo si esset, posteriorum imperatorum res gestas magna ex parte ignoraremus) compendio proponit. in quo etsi alii alia desiderare possunt (quis enim satisfaciat omnibus?), tamen conatus eius egregius atque institutum praeclarum fuit, certam quandam historiae quasi disciplinam constituendi, et dispersa in plurimis

voluminibus membra et partes eius in unum quoddam corpus redigendi, ea moderatione adhibita, ut instar lauti magis quam copiosi convivatoris optima potius quam plurima apponeret, nec convivas cum fastidio dimitteret, sed ita affectos, ut Timotheum de Platone dixisse ferunt, cenas eius etiam postridie delectare. delegit enim sibi non omnium sed praecipuarum gentium historias, neque eas omnes, sed vel praecipuas duntaxat vel eas quae ad ecclesiae seriem perspicendam facere videbantur, consilio iudicioque suo. quod sive probarit sive non probarit omnibus, hoc illi cum multis, illud cum paucissimis scriptoribus, ne dicam nullis, commune erit. in bona tamen spe sum, fore plures qui avidè accepturi et gratis animis hoc opus pellecturi sint, quam qui contempturi aut calumniaturi. morosorum vero et obtractorum querelas atque aculeos quis hominum deorumve effugiat? quibus, nisi quod ipsi fecerunt, nihil placet: ac ne ipsi quidem sibi ubique satis placent, alioqui non alias aliud probarent atque improbarent. non infitior posse videri Zonaram alias prolixiorē, ut in Iudaica historia, alias breviorē, ut in exterarum gentium rebus gestis. in quo si qua culpa commissa est, excusationem habere videtur hanc, quod ipse non ex suo ingenio deprompsit ea quae scripsit, sed ex variis auctoribus collecta in certum ordinem redegit; qui auctores inter se dissimillimi sunt, quod autem non omnia persecutus est, fortasse non negligentia sed de industria fecit. nam omnium gentium atque urbium res gestas describere immensi est negotii atque adeo infiniti, ut taecum non semper esse fructuosum. ac parum abest quin dicam, id in tanta amplitudine orbis terrarum non magis esse vel utile vel necessarium, quam si quis in civitate maxima omnium domorum acta cognoscere studeat. insignia, rara, exquisita, nos aliqua ex parte attingentia ignorare turpe: consecrari singula curiositatis potius est quam eruditionis. si geographis, qui totius terrae formam tenere se profitentur, multas et magnas orbis partes ignorare licuit, cur non idem in historia quoque cum venia liceat? iam quod ad elocutionem attinet, contiones, strategemata, consilia, eventus, eadem fere ubique recurrunt. nam finitimos populos plerumque de finibus dimicare, esse causas vel praetextus quosdam bellorum et subitas occasiones, alia atque alia consilia, sententias, eventus, quis nescit?

occidit miseros crambe repetita magistros
inquit ille, et alio loco

quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
gaudia, discursus nostri farrago libelli.

Quae cum ita se habeant, et philosopho auctore singularia infinita sint nec ullis scientiae limitibus includi possint, praecipua ex iis scire satis est (de hominibus occupatis loquor) et ordinem temporum ac rerum gestarum animo complecti. quam ad rem non parum adiumenti afferet Zonaras noster, qui ab orbe condito auspiciatus ad suam usque aetatem, hoc est ad annos abhinc amplius 400 processit. in quo necesse habuit prima quasi rerum gestarum cunabula ex litteris sacris, Iosepho atque aliis scriptoribus vetustis repetere. quae nobis, si absque Mose fuisset, plane ignotae essent: cui nos ut divinitus edocto religio nostra, quamvis adversante philosophia, credere iubet ac cogit. ut sit, auctorem eo antiquiorem et certiore non habemus. est enim Iudaica historia veluti fundamentum aut principium caeterarum omnium: et gentis illius mirum quoddam fatum, ut paene totum terrarum orbem pervagata, in summis exterarum gentium odiis et adversationibus, tamen opiniones suas mirabili sive pertinacia sive constantia defenderit, atque etiam hodie tueatur, et multos in suam sententiam pertraxerit. quale nihil in caeteris populis cernitur: quorum historiae, insertis etiam et explicatis Danielis et aliorum prophetarum oraculis, obiter attinguntur, ut Aegyptiacae, Assyriae, Persicae, Macedonicae, Romanae. quanquam his peculiare volumen dedicavit, quod ego in duas partes distinxi, et Christianos imperatores ab ethnicis separavi, ut totum opus tripartitum esset. de cuius argumento hactenus. nunc etiam de stylo auctoris nonnihil est dicendum, qui cum non unius sit generis et formae, sed pro varietate auctorum, e quibus haec petita sunt, et ipse variet, in ultimo tomo praesertim, qua aetate Graeca pariter et Romana lingua degeneravit, eruditi homines in eo nonnihil desiderabunt. desideravi et ipse nonnihil, parsimoniam in primis Demosthenicae orationis, quae meo palato longe fuit gratior, et ad convertendum non tantum iucundior sed etiam facilius: utut aliis difficilis videatur, et mea tenuitate superior. nam in hoc auctore multae sunt aut mihi certe esse videntur *περισσολογίαι*, quae ut Graecum

sermonem suo quodam genio saepe non infeliciter lascivientem deceant, Latinis auribus multo severioribus, nisi multum ego fallor, permolestae futurae erant. eaque de causa, ubi citra sententiae detrimentum fieri potuit, a me alicubi praetermissae sunt. idque cum non tam mea sponte, quam monitu doctissimorum virorum, Ioachimi Camerarii et Ludovici Carini, fecerim, me facile viris doctis probaturum confido. imperitorum autem et obtrektorum iudicia, quae vel nulla vel perversa sunt, contemno, neque facio pluris quam morsum pulicis elephantus Indicus. Fabris enim fabrilia tractanda sunt, neque temere falces in alienam messem immittendae. concessa omnibus est ab invidia et imperitia ad aequitatem et eruditionem provocatio. idem mihi ius, ubi vel decere vel necessarium esse visum est, et in dialogismis ad perpetuam orationem redigendis haud raro permisi, ne propria nomina et pronomina quaedam et verbum *inquit* et alia huiusmodi ad fastidium usque inculcanda essent. quis enim non malit cum Aristoxeno redire in latomias, quam eandem cuculi cantilenam audire toties? ut enim Graeci vel ob complures breves et commodas connexionum particulas, vel ob participiorum, quae praeteriti temporis significationem habent, multitudinem, sive etiam aliis de causis, quas hic persequi longum fuerit, a tautologiis et perissologiis minus abhorrent, et omnia minutius et curiosius persequuntur, sic qui apud Latinos imitari eadem voluerit, nae is in horrendam et ineptam incidat loquacitatem? qui igitur interpretem huiusmodi salebras sine ullo sententiae detrimento vitantem vel negligentiae vel malae fidei accusant, suam vel incitiam et iudicii inopiam vel morbum animi et nulla de causa maledicendi libidinem produunt. neque tamen indulsi mihi nimium. nam quod Plato ait, ei quam disputando respondeat interrogantis vestigia persequenda esse, id multo magis faciendum esse alienae linguae interpreti cogitavi, quod si is scriptor, quem explicandum susceperis, recto itinere praecessit, hoc est si rerum bonitatem cum elegantia dictionis coniunxit, interpretes et minus laboris et plus laudis capit: sed illius salebrosa est oratio, et res haud magni momenti continet, alienae culpae dare poenas etiam interpretes cogitur. nam, ut Sophocles alio sensu affirmat, malarum rerum pulchra esse commemoratio non potest, et ordinem ac dispositionem earum

immutare vix conceditur. ut igitur oratio interpretis Latina et pura sit, ipsa tamen compositio horridum quiddam atque asperum sonat, membris et partibus eius non multo melius quam arena sine calce cohaerentibus. quae vitia qui effugere volunt, in aliud gravius plerumque incidunt, ut dum orationi poliendae et exornandae impense student, ab auctoris sententiis longe aberrant, et gravissimo perfidiae criminis se obstringant. his incommodis acute perspectis, summo ingenio et doctrina vir Ioannes Iovianus Pontanus praeclare scripsit, malle se quemque afferre sua, quam offerre aliena: et quod scripsit, ipse in doctrina morum et rerum caelestium explicanda fecit, a philosophis et astrologis petita materia, quam suo arbitrato et collocaret et exornaret. sed tanti viri exemplum ego imitari, praesertim in hoc scripti genere, et ingenii tenuitate et aliis incommodis impeditus, neque possim neque ausim. illud mihi satis fuit, ut sententias bona fide appenderem, et dictione, quantum ipse auctor et orationis meae paupertas pateretur, quam minime aspera uterer aut barbara. nec tamen ipse mihi ubique satisfeci, et in meae infelicitatis parte numeravi, quod in auctorem luculentiorum non incidissem. non quod hunc reprehendam, sed quod vereor ne ab aliis ipse reprehendar, qui nihil nisi florem dictionis sequuntur, qui profecto in brevitate annalium locum non habet. ubertatem Livii quaeris? at orationis divitiae cum paupertate rerum coniungentur. diligentiam in minutissimis quibusque persequendis postulas? atqui in immensum volumen excrescet historia, nec iam compendium erit sed dispendium aut potius furtum. nam quem prolixitas voluminum delectat, is non epitomas sed historias legat. quas si omnes meminit, bene est: sin minus, Zonara tanquam indice et monitore utatur; ac cogitet nihil ab omni parte beatum esse, et multiplicem variarum rerum in uno non usque adeo magno volumine cognitionem styli incommodis, si qua sunt, comparet. quae ratio me quoque movit ut non conquiescerem prius quam saxum hoc, quod toto hoc anno versavi, ad montis cacumen perductum tandem aliquando constitisset, ingenti utique labore et multis sudoribus, quocumque tandem eventu. nam ut de conversionis ipsius aerumnis taceam, quantum difficultatis in ipsa lectione fuit ob characteres elegantissimos illos quidem sed lectu diffi-

cilimos propter affectata illa scribendi compendia et τῆς καλλι-
 γραφίας studium, unde infinita errata oriuntur ex facili notarum
 mutatione: quae cum alicubi non dissimiles sint, vim diversis-
 simam habent. unde factum ut, quemadmodum Plutarchus se
 Latina verba ex cognitione rerum asequentum profitetur, ita ego
 saepe de varietate lectionis ex sensu et constructione divinare
 sim coactus, ratione plane praepostera. nam et verba rerum,
 et litterae verborum notae ut essent sunt inventae. neque ta-
 men hac solertia me expedire ubique potuissem, nisi plures mihi
 codices suppeditati fuissent. quorum tres e tua bibliotheca ac-
 cepti, magnis sumptibus Cpoli comparatos opera atque industria
 egregii viri et prudentia longinquis peregrinationibus Ulyssis
 exemplo ac multo rerum usu parta clari, Ioannis Derneschwam,
 qui in fronte vetustissimi illius codicis ¹⁾ haec verba scripsit:
 "Chronicon Ioannis Zonarae duobus tomis distinctum, quorum
 prior historiam Iudaicam potissimum ab exordio mundi usque ad
 Hierosolymorum excidium, alter imperatorum tam Graecorum
 quam Romanorum res gestas usque ad Alexii Comneni obitum
 complectitur: anno domini 1554 Cpoli in Pera sive Galata
 (quam olim κέρως sive Cornu appellatam putant) 150 ducatis
 Hungaricis emi a magnifico domino Antonio Caatacuzeno: cuius
 familia, dum res Byzantina stetit, imperatoria fuit, nunc sub
 Turcico dominatu ad privatam condicionem redacta est: ab eo-
 que rogatus sum ut hoc opus aliquando excaderetur, et impressi
 codicis sibi copia fieret ob Zonaram conservatum. praeterea
 secundum Zonarae tomum de imperatoribus conferendi gratia
 ab Alexandro chartophylace triginta ducatis Hungaricis compa-
 ravi. alium item Zonarae libellum de rebus imperii et ecclesiae
 a Constantino usque ad Iustinianum imperatorem ex vetusto
 codice transcribendum curavi." hactenus ille. quartum codi-
 cem ²⁾, qui a Constantino Magno incipiebat, omnibus orna-
 mentis amplissimi viri, domini et Maecenatis mei, Ioannis
 Iacobi Fuggeri bibliotheca instructissima suppeditavit. denique
 praeter omnem spem et expectationem meam accessit Vien-
 nensis bibliothecae codex integer ³⁾, benignitate singulari cla-

1) [inter nostros C.]
 2) [D.]
 3) [B.]

rissimi viri et senatoris regii, domini Gasparis a Nydbrug etc ultro suppeditatus: quem totum, adiutore Hieremia Martio, praeclaræ indolis adolescente (cuius in hoc opere Graecæ Latinaeque exscribendo solerti et fideli opera sum usus), contuli, et multas nostri codicis lacunas explevi. qui sicubi ambo non satisfecerunt, caeteros quoque tres inspexi, et e variis difficultatibus me quanto potui studio expedivi: quanto labore, nemo aestimabit melius quam qui ipse operis non dissimilis periculum fecerit. si qua, in diversitate illa, momenti alicuius esse videbantur, ad finem operis adscripsi. manifeste vero praetermissa aut depravata non annotavi. cuius enim dementiae fuerit, persequenda librariorum vel inscitia vel negligentia vel perfidia et mihi et lectoribus facessere negotium? ut enim oculus integer candidum a nigro facile discernit, sic acuto et exercitato ingenio videre non difficile est, quae lectio vera sit, quae praetermissa, quae addita ex supervacuo, quae depravata sint. neque his contentus indicem quoque adieci: quod genus operae, quamvis lectoribus utilissimum, ut nihil admodum laudis et ingenii habet, ita multum temporis et laboris sibi vendicat, praesertim si eum indicem per temporis angustias et alias occupationes ita pertexere licuisset uti coeperam. quid multa? confido me officio fidelis et non indiserti interpretis sedulo esse functum; in id certe operam dedi. sin aliis aliud videbitur, illud saltem affirmare possum, me quod scierim et potuerim fide optima fecisse et diligentia summa; sicubi vero aut ingenii vires aut eruditionis nervi mihi defuerint, fortunae eam esse culpam, infelicitatem meam, quae cum aliis tantum displiceat, mihi etiam plurimum nocet. neque tam iniquum ullum esse puto, qui plus a me postulet quam praestare queam. ego vero iis, qui vel in hoc vel in aliis operibus a me conversis laudem solidam assequuntur, gratulabor potius quam invidebo. cum enim, quidquid hactenus edidi, id vel publica utilitate vel temporibus meis adductus fecerim, nec tam famam captarim quam famem vitarim, si eae lucubrationes meae illustrioribus aliorum editionibus, quales aliqui pollicentur, aliqui etiam minantur, abolitae fuerint, non iniquo animo ferendum erit, meum privatam dedecus (si quod tamen infelicis potius quam inhonesti conatus est dedecus) cum rei publicae litterariae utilitate coniungi, cui ex animo consultum

esse et volo et volui. vellem equidem id cum laude mea potius et gloria fieri (neque enim amorem nostri ab ipsa natura insitum plane abiecimus), sed si fati aliter visum est, hoc quoque aequi bonique faciendum erit.

Atque haec de auctore et argumenti genere et opera mea: nunc ad eam praefationis partem accedendum est, in qua alioqui multum sudare solitus, quod verebar ne vel in assentationis suspicionem commemorando vel in negligentiae crimen dissimulando venirem: nunc ut liberiore sim animo, tua modestia vel potius magnitudo animi facit, qua id ab ineunte aetate meditatus esse videris quod apud Ciceronem Scipioni divinitus praecipitur, ut alte spectans atque ad caelestem sedem et aeternam domum contuens, neque sermonibus vulgi dederis te, nec in praemiis humanis spem posueris rerum tuarum, sed suis te illecebris ipsa virtus traxerit ad verum decus: ut illud Graeci poetae de te dici possit

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος ἀλλ' εἶναι θέλεις,
βαθειᾶν ἄλοκα διὰ φρεσῶν καρποτέρως,
ἐξ ἧς τὰ κερὰ βλαστάνει βουλεύματα.

quibus versibus id Amphiarao suo tribuit Aeschylus, ut affirmet eum virum optimum esse malle quam videri, cuius animus tanquam ager fecundus et probe subactus, conceptis virtutum seminibus, honestorum consiliorum et quae inde oriuntur actionum quandam quasi segetem proferat. quae si per omnem aetatis tuae decursum, quem ita moderatus es ut honesta negotia suavissimo otio semper anteposueris, singulatim explicare studeam, opus Iliade prolixius mihi nascetur, et tuae aures satis scio non ferent. quae igitur calamo vel tua voluntas vel mea verecundia negat, ea posteritatis sermonibus vel invito te celebrabuntur. idem enim est gloriae quod crocodili ingenium: sequentes fugit, fugientes sequitur. nihil (ut eloquentiae Romanae parens testatur) de insignibus ad laudem viris obscure nuntiari solet. famae nemo unquam imperare potuit. non patitur illa Hesiodi dea sibi frenos iniici: loquitur et clamat, ut ab ipsa posteritate vox eius audiatur. praedicabit illa non tantum ornamenta fortunae, ob quae cum vulgo beatus habearis, tu ea umbrae parietum comparare soles, sed et ingenii magnitudinem et prudentiam tuam periculosissimis temporibus in re et publica et privata,

animi constantiam et aequabilitatem in utraque fortuna, in amplissimis opibus, quas a maioribus acceptas et feliciter conservasti et sine cuiusquam iniuria amplificasti et ad bene merendum de multis contulisti, eam modestiam et debiti etiam honoris contemptum, qui vel in infimis hominibus raro invenitur; nec tacebit vel benignitatem erga miseros et afflictos, vel liberalitatem erga studiosos et doctos: in quo numero si quis mihi locus est, et si inter Luscinios, Carinos, Tonneros, Streitos, Siphanos atque alios complures, qui tua munificentia fruuntur, numerari mereor (ut autem merear, tua humanitas potius quam mea dignitas facit), et ego nomen meum ex grati animi officio profiteri debeo, qui post multas aerumnas tua liberalitate, Vir amplissime, tandem hoc consecutus videor, ut ad omnes fortunae casus, qui varii impendent, aliquid parati subsidii (nisi fatalis aliqua calamitas intercesserit) me habere confidam: et hic annus, cui tu tanquam salutare quoddam sidus affulsisti, id mihi attulerit, quod per omnem aetatem exhausti labores non contulerunt. ita res ipsa me docet, nimis verum illud esse regii vatis oraculum, qui frustra ante lucem surgere et panem comedi doloris, deum autem suis vel dormientibus suppeditare omnia confirmat. etsi autem in tanto opere neque dormire neque dormire nimium, ac ne valetudinis quidem semper rationem habere licuit (nam alias nunquam tantum volumen tantillo spatio temporis absolvissem), tamen, si hi decem menses, quibus in hac lucubratione continenter elaboro, cum omni antea vita mea comparentur, plane dormientis rete traxisse videor, meque insigni beneficio tuo devinctum esse hoc publico monumento testor, quod tua munificentia studiosis historiarum nunc primum communicatur. faxit deus optimus maximus ut neque te sumptuum tantorum neque me laborum paeniteat; idemque te cum liberis tuis ornatissimis totaque amplissima Fuggerana familia quam diutissime incolumem et florentem conservet. Augustae Vindelicorum, ex bibliotheca herili: calendis Novembris, anno a nativitate domini MDLVI.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ ^{P 11}
^{W 11}
 ΧΡΟΝΙΚΟΝ. *)

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

1. *Ἐνότῳχος ἄν τις εἴποι ἐπιτωθάζων μοι, μείζον σοι τοῦ Α ἔργον τὸ πάρεργον. ἔδει γάρ με ὡς ἀληθῶς πάλαι τῶν πραγμάτων ἀφέμενον καὶ τυρβάζεσθαι ἀποσχόμενον καὶ τοῦ μέσου μεταναστεύσαντα καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐλόμενον ζῆν ἀειφυγίαν τε ἑαυτοῦ καταψηφισάμενον, οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντος τοῦ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐπειδὴ τοὺς δεσμούς μου διέρρηξε τῶν φιλάτων στερήσας με, οἷς οἶδεν ἑκείνος λόγοις, ἀλγεινῶς μὲν ἐμοὶ συμφερόντως δ' ὄμως, μηδὲν ἕτερον μετιέναι ἢ ὅσα ψυχὴν καταρτίζουσι καὶ καθαιροῦσι*

*) Sic PW. ἐπιτομή ἱστοριῶν συλλεγμένα καὶ συγγραφείσα παρὰ Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ ζωνάρᾳ τοῦ (τοῦ om A) γεγονότος μεγάλου δρογγαρίου (δρογγαρίου B) τῆς βίβλος καὶ (καὶ om A) πρωτοσημῆτις AB: Χρονικὸς τοῦ τιμιωτάτου μοναχοῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ζωνάρᾳ C. 3 μεταναστεύσαντα ABCW, μεταναστεύοντα P. 4 καὶ om C. ἑαυτοῦ] ἑαυτῷ AC. 6 ἐπὶ A, ἐπὶ B, ἐπὶ δὲ C. στερήσας μὲ om A. 7 δ' ὄμως] δὲ πάντως A, δὲ πάντως B.

IOANNIS ZONARAE
 ANNALIS.

PRAEFATIO.

1. *Equidem hand inepte rideri queam ut supervacuis in rebus magis quam in necessariis occupatus. posteaquam enim e medio excessi vitamque delegi solitariam, perpetuo mihi ipsi exilio indicto (idque illius nuda arcanoque consilio factum qui supra nos est, ruptis vinculis meis creptisque mihi carissimis, cum dolore quidem, utiliter tamen), omnino me impudens omisis negotiis turbisque repudiatis nihil aliud tractare con-*

P I 2 τῶν ἐντακέντων αὐτῇ μολυσμάτων διὰ φανλότητα πράξεων, καὶ ἅττα ἐξιλεοῦνται τὸ θεῖον ἐφ' οἷς παρώργισται παρ' ἐμοῦ, παραβηκότος τὰς ἐντολάς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ ζητεῖν οὕτω συγγνώμην ἐπὶ τοῖς πταίσμασιν. ἐγὼ δ' ἀμειλῶς πρὸς τὸ ἔργον ἐκ τῆς πρὸς τὰ καλὰ νωθρείας διατιθέμενος, περὶ τὸ πάρεργον 5 κατέπεινα τὴν σπουδῆν.

Ἄλλ' ἵνα τι καὶ ὑπεραπολογῆσωμαι ἑαυτοῦ, οὐκ οἶκοθεν B ὠρμήθην πρὸς τὸ ἐγχεῖρημα, ἄνδρες δέ με φίλοι πρὸς τοῦτο παρέθηξαν, σχολάζοντα βλέποντες καὶ "χρῆσαι" λέγοντες "τῇ σχολῇ πρὸς ἔργον κοινωφελές, καὶ κείσεται σοι πρὸς τοῦ θεοῦ 10 καὶ τούτου ἀνταπόδομα." προσεπῆγον γὰρ ὡς οἱ περὶ τὰς ἱστορίας πονήσαντες καὶ τὰ πάλαι γενόμενα συγγραφάμενοι, οἱ μὲν διεξοδικώτερον τὰς τε ἄλλας πράξεις τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ C στρατηγήματα συγγράψασι, παρατάξεις διηγουμένοι καὶ συμπλοκάς στρατευμάτων καὶ στρατοπεδείας καὶ χάρακας καὶ εἴ τι 15 τούτοις ἐπόμενον, πρὸς δὲ τοῖς περιηγήσεις χωρίων καὶ δυσχωρίας ὁδῶν καὶ ὄρη προσάντη καὶ δύσβατα καὶ ἀυλῶνων στενοχωρίας καὶ πόλειων ὀχυρότητας καὶ πυργωμάτων ἕψη μετέωρα καὶ ὡς ἂν τις φαίη ἀθέτρια· τοῖς δὲ καὶ πρὸς ἐπίδειξιν συντίθενται τὰ συγ- D γράμματα, ἐπιδεικνυμένοις ὅπως εἶχον περὶ τὸ γράφειν δυνάμεως, 20

1 ἐντακέντων B. 4 τοῖς om C. 5 νωθρείας ABC, νωτρείας PW. 7 ὑπεραπολογῆσωμαι ABC, ὑπεραπολογῆσομαι PW. 10 κείσεται AC, κείσηται PW. σοι ABCW, σοί. τι P. πρὸς τοῦ — τούτου A, κ. τούτου κ. τ. θ. PW. 11 προσεπῆγον A. 13 τὰς ἄλλας τε A, om C. 17 αὐλῶν B, αὐλαίων C. 19 συντίθενται B. 20 περὶ τὸ γράφειν om C.

veniebat nisi ea quae animum excolant et a maculis pravarum actionum assuetudine impressis purgant, quaeque numen infestum mihi ob eius praecepta violata et desertam iustitiae viam placare queant, itaque delictorum veniam impetrare. ego vero, quae mea ad recte faciendum socordia est, rebus necessariis neglectis in supervacuis elaboro.

Tamen, ut pro mei defensione aliquid afferam, non meapte auctoritate susceptum hoc opus est, sed hortatu amicorum: qui cum me otium agere viderent, id aiebant in negotium aliquod esse conferendum, quod et rem publicam inaret et ipsum quoque divinum mihi praemium conciliaret. addebant, eos qui historiae et rebus olim gestis describendis laborassent partim cum alia facta veterum tum strategemata prolixius conscripsisse, atque acies instructas, exercituum conflictus, castrametationes; aggeres excitates et alia huius generis enarrare, praeterea quoque loca et impedita itinera et montes arduos atque inaccessos, vallium item angustias, urbium munitiones et turrium altitudines immensas propeque in caelum porrectas quasi oculis sublicere; partim scripta sua ad ostentationem retulisse, ut suam scribendi facultatem demonstrarent, eoque

καὶ διὰ τοῦτο δημηγορίας τε μεταξὺ τιθεῖσι καὶ παρεκβατικώτερον
 ἢ καὶ ῥητορικώτερον κεκρημένους τῶ λόγῳ· ἐνόοις δὲ καὶ εἰς δια-
 λόγους τὸ φιλότιμον ἐτελεύτησεν, ὥσθ' ὀπηνίκα περὶ τινῶν ἑτερο-
 δοξούντων καὶ σφαλλομένων περὶ τὰ ὄρθα συγγράφονται δόγματα,
 5 διαλλεῖς ποιῆσθαι πρὸς ἐκείνους ὡς πρὸς παρόντας, καὶ διελέγ- P I 3
 χεν αὐτῶν τὸ κακόδοξον, καὶ τῆς ἱερᾶς γραφῆς τοὺς ἐλέγγους
 παράγειν, ἢ καὶ Ἰουδαίοις ἀντιλέγειν, καὶ ἐθελοκακοῦντας δε-
 κνέειν αὐτοὺς εἰ μὴ τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον δέχοιντο, καὶ χρῆσαι
 κεκρησθαι προφητικαῖς, καὶ πρὸς Ἑλληνας αὖθις ἀντικαθίστα-
 10 σθαι, καὶ τὸν ἕθλον ἐκείνων εἰς μέσον παράγειν, καὶ καταμω-
 κῶσθαι τῶν μυθευομένων αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν γραφὰς προσφέ-
 ρειν τῆς κακοδοξίας εἰς ἔλεγχον, ἔστι δ' οὗ γνώμολογῆν τε καὶ B
 ἠδικεῦσθαι. "ταῦτα δ'" ἔφασαν "τοῖς πλείοσι τῶν ἀναγινω-
 σκόντων τὰ τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων συγγράμματα, ἵνα μὴ λέγωμεν
 15 πᾶσιν ἴσως, φορητὰ τε καὶ παρελκοντα ἤγηται, ὅτι τε σχολῆς
 εἰσι δέδομενα πλείονος, καὶ ὅτι, κἂν ταύτης τύχοιεν τῶν ἐπιόντων
 τὰς ἱστορίας τινές, μάταιον ἐκείνοις ἀποβαίνει τὸ περὶ ταύτας C
 πονεῖν, τῶν μακρῶν διηγημάτων τῶν περὶ παρατάξεων καὶ πόλε- W I 2
 μων καὶ τοῦ τῶν στρατιῶν διακῶσμον καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ὁμοίων
 20 διαφερόντων τὴν μνήμην, τῶν δὲ γε δημηγορικῶν καὶ τῶν δια-
 λέξεων καὶ εἰς τὸ ἀνόνητον περισταμένων τοῖς ἐπιθεῖσι τὰ ἱστο-

1 τε add A. 2 διάλογος ABC, διάλογον PW. 4 συ-
 γράφονται AC, et B ut videtur. 5 ὡς πρὸς AB, ὡς PW.
 6 ἱερᾶς om A. 7 Ἰουδαίους B. 8 χρῆσαι ABC et codi-
 ces Ducangii, ῥήσαι PW. ex conjectura Wolfii. 11 προσ-
 φέρειν C. 15 ἴσως om AB, "abest ab aliquot mss" Dsouane.
 17 μάταιος C. 19 στρατιωτῶν A. 20 alterum τῶν om B.

conciones interposuisse ac digressiones, oratorio plane modo; partim
 ambitione quadam desinere in dialogos; ut, cum de aliquibus diversae
 opinionis et a rectis sententiis aberrantibus scribant, cum iis quasi
 praesentibus disputent et pravae eorum persuasiones arguant, probatio-
 nibus et sacra scriptura peiitis, aut Iudaeos confutent, ipsorumque pra-
 vitate ac pertinacia fieri contendunt quo minus religionis nostrae arcana
 amplectantur, locis prophetarum in medium adductis, atque etiam gen-
 tilibus sese opponere eorumque nugae afferre in medium, ac deliramentis
 fabularum subsannatis scripta ipsorum erroris coarguendi gratia proferre,
 nec non alicubi sententias congerere et de formandis moribus disputare.
 haec aiebant illi si non omnibus at plerisque lectoribus molesta et super-
 vacanea videri, quod et multum otii requirant et, si quibus id suppetat,
 inanis tamen labor sumatur in evolvendis prolixis illis narrationibus prae-
 liorum et bellorum et ordinationis exercituum aliarumque similium rerum
 quae memoria effluere soleant. iam concionibus et disputationibus in
 historia legendis nullum fieri operae pretium. nam quem ex eo capi

ροσόμενα. *τινι γὰρ ἔσται τις λουπέλεια*” ἔλεγον “ἐκ τοῦ γινῆσαι τί μὲν ὁ δημαγωγὸς ὕδρι διειλέχθη τῷ δήμῳ, τί δὲ τοῖς στρατιωταῖς
D ὁ στρατηγός, ἢ τί τοῖς πρέσβεσιν ὁ ἀντοκράτωρ ἐκείνος ἔφη τοῖς ἐκ *Μεσῶν*, ἢ ἄλλος τοῖς ἐκ *Κελτῶν ἢ Σκυθῶν ἢ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου* τοχόν ἢ τοῖς ἐκ *Λακῶν* τε καὶ *Τριβαλλῶν*, τί δ’ ἕτερος τῆ συγ-
 κλήτεω βουλή ἢ τῆ κληθεί τῆ δημοτύδι δημηγορῶν προσωμίλησε;”
 τοὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἔλεγον τὰ τῶν ιστοριῶν ἐκδεδωκέναι συγ-
 γράμματα, πεπλατυσμένα δηλαδὴ καὶ πρὸς τὸ φιλοτιμότερον
P I 4 ἀποκλίνοντα, τοὺς δὲ ἀντιθέτως ἐκείνους διατεθῆναι περὶ τὴν τῶν
 ιστοριῶν συγγραφὴν, βραχυρρημοσύνη χρησαμένους, *κάντεῦθεν* 10
 περὶ τὰ καιρῶν ζημιούοντας τοὺς περὶ τὰ σφῶν ἐποπυδακότητας συγ-
 γράμματα, ἅτε καὶ αὐτὰς τὰς καιριώτερας τῶν πράξεων τῶν
 ιστορουμένων παραλελοσιπίας ἀνδρῶν, ἐνίας μόντοι καὶ ἐξυμνεῖ-
 σθαι δικαίας, βράχιστα δὲ τινα περὶ ἐκείνων εἰπόντας, καὶ ταῦτα
B μήτε τὸ ἦθος ἐκείνων ἢ τὴν φύσιν παραδηλοῦντα καὶ τὴν προαι-
 ρεσιν, μήθ’ ὅπως τῶν βασιλευσάντων ἕκαστος τῆς βασιλείας
 ἐκράτησε, μήθ’ ὅστις ἦν πρὸ ταύτης, μήτ’ ἐκ τίνων ἐγένετο.
 τινὰ δὲ τῶν συγγραμμάτων τούτων καὶ ἀφελειότερον λίαν ἐκδεδῶ-
 σθαι προσετίθουν τῆ φράσει, *συντεθεισθαί τε αὐτὰ σολοικότερον*
 καὶ *ιδιωτικαῖς λέξεσιν ἐκφέρεσθαι ἢ καὶ βαρβάροις ἐνόητε*, ὥστε 20
C ἐντεῦθεν ἀηδῶς τοὺς λόγους ὠμιληκότητας πρὸς αὐτὰ διατίθεσθαι.

1 τί] τίς B. 2 ἔθε] ἔθε C. διελέχθη C. 3 ἢ τοῖς
 πρέσβεσι τί ἔφη ὁ αὐτ. ἐκείνος τοῖς ἐκ B. πρέσβεσιν C.
 5 Λακῶν] θαρρασίαν B. τριβαλλῶν ABC. 8 φιλότιμον B.
 9 ἀποκλίνοντα B. 12 τὰς om C. καιριωτάτας B. 15 μήτε
 τὸ] μήτ’ AC. 19 *συντεθεισθαί* — 21 *ἐντεῦθεν*] καὶ *ιδιωτι-*
καῖς ἐκφέρεσθαι λέξεσιν (λέξει A) ἢ καὶ (καὶ om B) *βαρβάροις*
ἐνόητε, *συντεθεισθαί τε σολοικότερον*, ὥστε *κάντεῦθεν* AB.

fructum, si quis sciat quid vel concionator apud populum vel dux apud milites dixerit, quid item imperator alius legatis Persarum, alius Gallorum aut Scytharum aut Aegyptiorum forsaa Dacerumve aut Triballorum responderit, quae verba alius apud patres conscriptos aut papulum fecerit? scripta igitur huiusmodi asserabant latius evagari et ad ambitionem inclinare: alios porro scriptores contrario laborare vitio, qui dum breviter affectarent, rerum necessarium cognitione fraudarent lectorem, praeteritis aliquando aut saltem breviter perstrictis praecantium virorum rebus gestis, quae vel divinis celebrari laudibus mereantur, nec declararent qui mores, quae ingenia, quae consilia illorum fuerint, nec quo pacto quisque regum sit petitas regno, qui fuerit ante illud partum, quibus ortus materibus. addebant, scriptorum illorum quaedam nimium inornata esse dictione, compositione aspera, verbiisque plebeis ac nonnunquam barbaris constare: unde fieret ut homines crediti ab eorum lectione abhorrent. his illi dicendis, et scriptis historicorum

τοιούτω λέγοντες καὶ οὕτω τῶν ιστορικῶν συγγραμμάτων ὡς εἶρη-
ται καθ'αυτὸν, πολλάκις με παρέδθηγον τὰς βίβλους ἀνὰ χεῖρας
λαβεῖν, καὶ παρῆσαντι τὰ πολλὰ, ὧν τὰ μὲν τῇ μνήμῃ προσεί-
ναν διὰ τὸ πλῆθος ἀποπερῆσαι, τὰ δ' εἰς οὐδὲν τελευτῶσιν ὀνή-
5 σιμον, τὴν δὲ γὰρ κέλευσμένην ἐπιτεμόντα δῆγησον, σύντομον
ἱστορίαν ἐκδοδακίαν, συνοπτικῶς διδάσκουσαν τοὺς ἐπιόντας τὸ
σύνγραμμα τὰ κριμότερα τῶν πεπραγμένων ἢ καὶ ἄλλως συμβε-
βηκότων τοῖς περὶ ὧν ἡ συγγραφή διαλέγεται.

Ἐκείνοι μὲν οὖν πρὸς τοιοῦτόν με παρακίνοον ἀποδύσασθαι
10 πόνημα καὶ τοιοῦδα συγγράμματος ἄρῃσθαι· (2) ἐγὼ δὲ τὸ μὲν
ἀνεμίενος τὴν γνάμην ὧν (εἰρήσεται γὰρ τάληθές·) καὶ ῥητοσῶν
σοφῶν, τὸ δὲ καὶ ἀσχολίας συνροῶν τὸ πρῶγμα δεβμενον καὶ P I 5
βίβλων πολλῶν, ὤκνου καὶ ἀνεδύμην πρὸς τὴν ἐγγεῖρησιν. οἱ
δὲ με νύττοιτες οὐκ ἀνίσωον, καὶ ποτε πρὸς τούρου τῇ τῶν
15 νουμῶν συνεχεῖα διεγηθήσασιν. εἰ γὰρ κοιλαίνεν τὸ τῆς πέτρας
σκληρὸν καὶ ἀπέρκροτον ῥανίδος ἐνδελείχεια δύναται, μᾶλλον ἂν
δυσήσεται λόγος ἐνδελείχῃ τὰ ὅσα θυροκοπῶν γνάμης διεγείρει
ῥαστότην καὶ ἀνεμίτην προαίρεσιν. εἰτά μοι καὶ ὡς οὐδέ πρὸς B
ψευκῆν ὠφείλειαν ἀκέρδῃς ὁ πόνος ἔσται καὶ ἡ περὶ τὴν συγγρα-
20 φῆν ἀσχολία, ἐλήλυθε κατὰ τοῦν. ἡρεμοῦντε γὰρ τῷ τοῦ μᾶλλον
εἰσθε τῆς ποτηρίας ἐπιπύειν τὰ πνεύματα, ἐνδυμήσῶν τε φασί-
λων καὶ λογισμῶν ἄλλοτε ἄλλων ἐπεγείρειν κλυδῶνια, καὶ κατὰ

2 μ] μὲν C. 5 διήγησιν ἐπιτεμόντα C. 9 οὐν om C.
11 ἀνεμίενος A. τῇ γνάμῃ C. 14 δέ] δὲ γο C. 21 εἰσθεν
ἐπιπύειν τῆς κον. B. 22 κλυδῶνια C.

ad hunc modum traducendis, saepe me cohortati sunt ut librīs in manus
sumptis tam ea praetermitterem quae ob prolixitatem memoria non ca-
peret, quam quae utilitatis nihil haberent, et longa narratione in com-
pendium redacta brevem historiam ederem, quae facta et res memoratu
digniores quam paucissimis complecteretur et lectoribus velut ob oculos
poneret.

Hic illi quidem huiusmodi laboris capiendi et talis operis conscri-
bendi auctores mihi faere: (2) ego vero cum et remisso essem animo
(otiosam enim quod res est) otioque deditus, et rem esse carerem
magnae occupationis, quaeque librorum copiam postularet, dubitabam et
ab eo conatu abhorrebam. verum illi me vellicare non prius destiterunt
quam improbitate stimulandi ad suscipiendum opus tandem perpulissent.
nam si aquae gutta subinde cadendo solidam saxi duritiem cavat, quanto
magis oratio crebro aures feriens animi torporem et quietis studium ex-
cutit? deinde in mentem mihi venit, laborem illum et historiae scri-
bendae occupationem aliquid utilitatis et lucri etiam animo esse allaturam.
nam nequitiae flatu magis aspirare solent menti quiescenti, malorum-
que cogitationum et rationum alias alios excitare fluctus, eamque conti-

βαπτίζεν αὐτὸν τῇ συνεχείᾳ τῶν προσβολῶν, καὶ ἡ πρὸς ἁμαρτίας
 C ἔξολισθαίνειν ποιεῖν, εἰ καὶ μὴ πράξειεν ἀλλὰ γε συγκρατᾷθεσεν,
 ἡ τῶς ἐξάλην αὐτῷ πολλὴν ἐπικυμαίνειν καὶ τέραρχον. εἰ δέ τις
 δ νοῦς ἐνησχόληται, διαφεύγειν πέφυκεν ὡς ἐπίπαν τὰς ἐκ τῶν
 πολλῶν λογισμῶν τρικυμίας καὶ τῶν πονηρῶν ἐνθυμήσεων. διὰ τε δ
 W I 3 τοίνυν τὴν ἐκ τῶν φίλων παράδηξεν καὶ διὰ τὴν τῶν ὑπαρῶν ἡ
 D καὶ ματαίων λογισμῶν ἀποσόβησιν προσήγαγον ἑαυτὸν τῷ σπου-
 δάσματι.

Ὅθτι μὲν οὖν μοι ἐπιβαλεῖν ἐγένετο τῷ παρόντι συγγράμματι.
 εἰ δὲ μὴ διηκριβωμένην τὴν περὶ ἐκάστου τῶν ἀναγραφομένων ἱστο- 10
 ρίαν ποιήσομαι, νέμειν μοι συγγνώμην αἰετῶ τοῖς ἐντετυξομένοις
 αὐτῇ· οὔτε γὰρ βίβλων ἴσως μοι εὐπορήσαι γενήσεται ὅσαι μοι
 χρειώδεις εἰσὶ πρὸς τὸ σύγγραμμα, πικρὰ τῇ ἐσχατιῇ ταύτη· ποιου-
 P I 6 μένω γὰρ τὴν διατριβήν, οὔτε πάντες οἱ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν
 τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν συγγεγράμασιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς διαφω- 15
 νεύουσιν, εἴ γε μὴ ἐν τοῖς πλείοσιν. εἰ δὲ καὶ ἀκριβοῦσθαι βούλη-
 σομαι περὶ ἐκάστου τῶν ἱστορουμένων, καὶ δηλοῦν τί μὲν ὅδε περὶ
 τοῦδε λέγει ὁ συγγραφεὺς, τί δ' ἕτερος, περὶ τοῦ αὐτοῦ, καλύ-
 στικον ἂν καὶ αὐτὸς τὴν περὶ ἐκάστου πραγματείαν ποιήσομαι.
 B διὰ ταῦτά μοι παρεῖν δέδοκται τὰ ἐφ' οἷς ἀλλήλοισι οἱ περὶ τῶν 20
 αὐτῶν συγγεγράμματα ἠναντιῶνται, εἰ μὴ τι τῶν ἄγαν εἴη σπου-
 δαίων καὶ ὃ παραλημπανόμενον περὶ τὰ καιρία λυμανεῖται τῇ συγ-
 γραφῇ. εἰ δ' ὁ χαρακτήρ τοῦ λόγου ποικιλλεται καὶ μὴ δι' ὅλου

1. ἁμαρτίας ἀπολισθαίνειν AB. 12 οὐτε] οὕτω C. ἴσως om A,
 ante βίβλων ponit B. 13 πικρὰ om C. 16 καὶ om B.
 18 ὁ συγγραφεὺς om C. 19 ποιήσομαι B. 21 σπου-
 δαίων A.

nenter invadendo demergere, et aut in peccata impellere (si facto minus, at assensu) aut undarum in ea magnam agitationem ac tumultum commovere. animus autem certis negotiis occupatus effugere fere solet multarum cogitationum pravarumque cupiditatum decumanos fluctus. Igitur tum amicorum cohortationibus, tum sordidas aut inanem curam expellendi studio, ad opus hoc suscipiendum sum adductus.

Ita factum est ut hanc provinciam acciperem. quod si minus exquisitae perfectae fuerint operis huius singulae partes, veniam a lectoribus peto. fortassis enim in hoc secessu nunc agenti mihi neque copia librorum ad condendam historiam necessaria suppetet, neque scriptores omnes iisdem de rebus eadem tradiderunt, ut non in pluribus, saltem in multis dissentientes. quod si omnia curiose persequi voluero, ac recensere quid aliud atque aliud eadem de re dixerit, mihi etiam prolixum unaquaque de re nascetur opus. quapropter contrarias historicorum narrationes praeterire mihi visum est, nisi quid maximi fuerit momenti, quo praetermisso ipsa historiae integritas labascet. iam dictionem esse

δμοιός ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδὲ τις τὸν λόγον αἰτιῶτο ἢ τὸν τούτου πατέρα με. ἐκ πολλῶν γὰρ βιβλίων τὰς ιστορίας ἐρρωσάμενος, ἔν γε πολλοῖς ταῖς τῶν συγγραφέων ἐκείνων χρησαί- C
μην ἂν συνθήκαις καὶ φράσεσιν, ἐν ὅσοις δ' ἂν καὶ αὐτὸς παρω-
5 δήσω ἢ παραφράσω, πρὸς τὸν ἐκείνων χαρακτήρα τὴν ἰδέαν τοῦ
λόγου μοι μεθαριθμέσομαι, ἵνα μὴ ἀσύμφωνος αὐτῇ ἑαυτῇ δοκῆ
ἢ γραφῇ.

3. Ἀλλὰ μοι πρὸ τῆς ιστορίας κεφαλαιωδέστερον εἰρησθῶ
τίνα τὰ ιστορηθησόμενα, ἵν' εἰδοῖεν οἱ τῷ συγγράμματι ἐντενξέ- D
10 μνοι ὡς πολλῶν τε καὶ τούτων ἀναγκαιοτάτων ιστοριῶν ἐν εἰδήσει
γενήσονται. περιέχεται γοῦν τῇ ἐπιτομῇ ἡ Ὀκτώτευχος καὶ ὅσα
ἐν ἐκείνῃ ἰσθόρηται· καὶ τῶν Βασιλειῶν αἱ βιβλίοι ταύτης συμπερι-
χονται, καὶ ἐπ' αὐταῖς τὰ Παραλειπόμενα, καὶ ὅσα ὁ Ἑβραῖος
Ἰώσηπος ἀρχαιολογῶν ἢ τῶν παλαιοτέρων εἶπεν ἐπέκεινα, ἢ παρεκ-
15 βασιαιώτερον ἢ καὶ ἄλλοιότερόν τι παρ' ἐκείνους ἰσθόρησε· καὶ τὰ P I 7
τοῦ Ἑσδρα, τὰ τε τῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν Ἑβραίων, προτέρας μὲν
τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἢ παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου Σαλμάνασαρ γέγονε
τὴν Σαμάρειαν ἐλόντος πολιορκία καὶ τὸ ἔθνος αἰχμαλωτίσαντος
καὶ πέραν Εὐφράτου ἀπαγαγόντος καὶ κατοικίσαντος, εἰς δὲ Σα-
20 μάρειαν μετοκίσαντος ἔθνη τινὰ ἃ Χουθαῖοι ἐπωνομάζοντο, εἴτα

4 δ' ἂν καὶ B, δὲ καὶ AC, δ' ἂν PW. 5 ἢ] καὶ B. παρα-
φράσω AB, παρεμφράσω PW. ἐκείνον A. 6 μοι ABC,
μου PW. αὐτῇ A, αὐτῆ PW. 9 εἰδοῖεν] sic libri omnes.
11 σὺν B. 13 ὁ ABCW, om P. 14 εἶπεν ABC, εἰς
εἶπεν PW. ἢ καὶ παρεκβ. A. 15 ἄλλοιότερον A; ἄλλοιω-
τερον PW. τι ABCW, μου τι P. 16 ἐξοῶ B: infra lib. 4
cap. 5 est Ἑξρα. τὰ τε] ταύτης A. 19 ὑπαγαγόντος C.
εἰς δὲ Σαμ. μετοκίσαντος om C.

variam nec per omnia sui similem ne quis miretur neve calpet aut ora-
tionem aut me auctorem illius. cum enim historiam e variis scriptoribus
veluti stipem colligere necesse habeam, in multis illorum et dictione et
compositione utendum erit: sicubi tamen ipse de meo aliquid interiecero
et inseruero, stylus ad illius, quem sequar auctorem, formam accom-
modabitur, ne scriptura a sece dissidere videatur.

3. Eiusvero antequam ipsam rem aggrediar, summam ea com-
plectenda sunt quae tractabuntur, ut norint lectores quam multas easque
summe necessarias historias sint cognituri. continentur igitur hoc com-
pendio octo primi Bibliorum libri et quae in illis narrantur, Regum
item libri et Paralipomena, quaeque Iosephus Hebraeus in Antiquitatibus
aut antiquioribus addidit, aut copiosius aut aliter paullo quam ab illis
factum est enarravit; et libri Esdrae, et captivitates Hebraeorum,
quarum prior decem tribuum sub Assyrio Salmanassare contigit, qui
Samaritanam gentemque obsidione cepit, eaque ultra Euphratem abducta
gentes quasdam Samaritanam transtulit qui Chuthaei cognominabantur,

καὶ τῆς παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐπισηρημένης τῆ Ἱερουσαλήμ,
 B καὶ ὡς ξημῶς ἡ πόλις ἐγένετο καὶ ὁ καὶ ἐνεπέπηστο καὶ τὸ ἔθνος
 ἄκιαν ἐξηνδραπόδιστο· καὶ ὡς μετὰ ἐνιαυτοὺς ἐβδομήκοντα κατὰ
 τὰς προφητείας τῶν προφητῶν ἐκκαίρηται τῷ λαῷ ὑπὸ Κῦρου
 τοῦ τῆν Ἀσσυρίων βασιλείαν καθρηκότος ἐπανελθεῖν εἰς Ἱερου-
 σαλήμ καὶ τὴν πόλιν ἀνεγειραὶ καὶ ἀνακαταίσει τὸ ἱερόν· τίς τε ἦν
 ὁ Κῦρος, καὶ ὅπως τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσε, καὶ τίνες
 C μετ' ἐκείνων τῆς βασιλείας ἐφάτησαν· καὶ ὅπως καὶ παρὰ τίνων
 ἡ τῆς πόλεως ἐκωλύθη οἰκοδομή, καὶ τίνος αὐθις ἡ ταύτης ἐξεχω-
 ρήθη ἀνέγερσις· καὶ περὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, καὶ ὅπως ἔκρινε 10
 τὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὄνειρα καὶ τοῦ Βαλτάσαρ τὴν ὄρασιν
 ὅτ' εἶδεν ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος τῆς χειρὸς τὸν ἀστράγαλον γράφοντα
 ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ περὶ τινῶν τῶν τοῦ προφήτου ὄρασεων, ἃ πάντα
 D μετὰ συντετημένης ἰστορήται ἐξηγήσεις· καὶ περὶ τῶν τριῶν
 παιδῶν καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἢ δι' αὐτῶν γεγονότων ὑπὸ Θεοῦ ἕξαι- 15
 σίων· περὶ τε τῆς Ἑσθῆρ καὶ ὅπως τὸ τῶν Ἑβραίων γένος πανω-
 λεθρίας αἴτη ἐρρόσατο· καὶ περὶ Ἰουδῆθ ἡ τὸν Ὀλοφέρνην κατα-
 W I 4 σοφισμένην ἀνείλε καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιᾶν παρέδωκεν εἰς ἀπώ-
 λειαν· καὶ περὶ Τωβίτ, καὶ ὅπως ἀορασταί πηγελὶ καὶ ἐξ εὐπορίας
 P I 8 εἰς ἀκριβῆ πηνίαν συναλαθεῖς αὐθις δι' ἀγαθοεργίαν Θεοῦ προνοία 20
 ταύτη καὶ τοῦ ὄραν καὶ πλοῦτου σαψίλειαν ἔλαβεν. ἀλλὰ καὶ τὰ

5 τῆν BC, τῆν τῶν PW. ἐκασελθεῖν A, ἀνελθεῖν PW.
 7 τῆν ABC, τῆν τῶν PW. 9 συνεχωρήθη B. 16 τῆς]
 τῆν A. 17 Ἰουδῆθ ABC, Ἰουδῆθ PW, quae infra lib. 3 cap. 12
 Ἰουδῆθ. 19 τωβίτ A: cf. lib. 3 cap. 13. tertium καὶ om A.
 ἀπορίας C. 20 δι' ἀγαθοεργίαν om B. 21 ἔλαβεν]
 ἔσχηκεν AB.

altera sub Nabuchodonosore, captis Hierosolymis, urbe deserta et templo incoenso, totaque gente in servitutem abducta; atque post annos septuaginta secundum oracula prophetarum a Cyro, Babylonicis regna everso, populo Hierosolyma redire concessum sit et urbem instaurare et renovare templum; quis fuerit Cyrus, ut regnum Assyriorum everterit, qui post eum id regnum tenuerint, quemadmodum et a quibus urbis aedificatio prohibita fuerit, a quo rursus eius instauratio concessa. agatur etiam de Daniele propheta, ut Nabuchodonosoris somnia exposuerit et Baltasaris visionem, cum barbarus ille articulum manus scribentem vidit in pariete, et de quibusdam prophetae visionibus, quae omnia brevi enarratione adiecta recensentur; de tribus item pueris, et miraculis vel in eos vel per eos divinitus editis; de Esthere, ut a gente Hebraeorum interfectionem averterit; de Iuditha, quae Holofernem fraude sustulit et eius exercitum ad interitum dedit; deque Tobia, ut is caecitate percussus et ex prosperitate ad extremam egestatem reductus, ob beneficentiam suam dei providentia visum receperit opumque affluen-

τοῦ Μακεδόνης Ἀλεξάνδρου ἐνταῦθα συντίθηται, μεταθέσει
 τῆς ιστορίας ἀναγκαιῶς ἐκείνου διὰ τε ἄλλα καὶ ὅτι τῇ Ἱερουσαλήμ
 μετὰ τὴν ἐν Ἰσῶ τοῦ Δαρείου προτέραν ἦσαν ἐπιδημίαι καὶ
 τὰν ἀρχιερέα διαφερόντως ἐτίμησι, καὶ ὅπως τῆς Περσῶν κατέ-
 δλωσι βασιλείαν καὶ ὑφ' ἐαυτὸν ἐποίησαν, καὶ ὅσον ἰβασίλευσε B
 χρόνον, καὶ ὡς εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἢ ἐκείνου βίβρασιλιθι θανάτος
 μεμύρωτο· καὶ ὅπως τοῖς Ἰουδαίοις ἐξ Ἀντιόχου γέγονε τοῦ Ἐπι-
 φανούς, τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ἐπὶ ἀπογόνου τυγχάνοντας·
 καὶ ὡς οἱ Ἀσιμαναῖοι τούτῳ ἀντίστησαν καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ τετρα-
 10 πύλης τοῦς ἑμοιθνεῖς ἐπαρῶσαντο, καὶ τίνες οὗτοι, καὶ ὅπως τῶν
 ἐμοφύλων καὶ ἐπὶ πόσον προέστησαν· καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκ τῆς
 αἰχμαλωσίας τῆς ἐπ' Ἀσουρίαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐπαύσαντο C
 οὐκ ἦν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος βασιλευμένον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν
 ἀρχιερέων ἀρχόμενον· καὶ ὅτι οἱ τῶν εἰρημίων Ἀσσιμαναίων ἐπι-
 15 βουσοὶ τὴν ἀρχιερατικὴν τιμὴν περιλαμβάνουσι καὶ τὸ τοῦ ἔθνους ἐθύ-
 νοντες καὶ διάδημα ἑαυτοῖς περιέθεντο· καὶ ὅπως Ἰερωνοῦ καὶ
 Ἀριστοβούλου τῶν ἀδελφῶν διενεχθέντων περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς βασι-
 λείας ὁ Μέγνος Πομπηΐος στρατηγῶν τότε Ῥωμαίων, διατεῖσαι D
 μετακληθεῖς τοῖς ἑμοιθνεῖς, τὴν τε πόλιν εἶλε τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ
 20 τὸ ἔθνος τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέταξε· καὶ ὅπως Ἡρόδης ὁ Ἀσσιματρου
 οὗτος μετὰ ταῦτα τῆς τῶν Ἰουδαίων βασιλείας ἐκράτησε, καὶ τίς ἦν

- 1 ἐνταῦθα] ἐν ταύτῃ B. 2 ἀναγκαιῶς om A. καί τινος AB.
 6 ἢ ἐκείνου βασιλεία θανάτος AC, ἐκείνου θανάτος ἢ ἐκείνου
 βασιλεία PW. 7 ἐξ ἀντ. τοῖς Ἰουδ. A. περιφανοῦς C.
 8 Ἀλεξάνδρου] ἐκείνου AB. 10 ἑμοιθνεῖς AB, ἑμοιθνεῖς PW.
 11 πόσει C. ἐκ om C. 12 τῆς ἐπ' ἐπὶ C. 14 οἱ
 om A. 17 διενεχθέντων A. 19 εἶλε τῆς] εἶλεν A. 20 ὁ
 add ABC.

tiam, præterea res Alexandri Mædonis hic perstringuntur, cuius
 mentio facienda fuit cum ob alia, tum quod post priorem Darii cladem
 ad Iuxam acceptam Hierosolyma profectus summum pontifici honorem
 habuit; ut Perzarum regnum eversum occupavit, quamdiu regnarit, ut
 imperium ab eius obitu in regna quattuor fuerit divisum; quæ Iudæi
 ab Antiocho Epiphane, uno ex posteritate successorum Alexandri, per-
 pessi sint; ut Asamonæi illi restitendæ ac populares suos ab illius ty-
 rannide liberarint; qui illi sint, quomodo et quamdiu populo præfue-
 rint; ut post reditum ab Assyria captivitate Iudæica gens non regibus
 sed pontificibus paruerit; ut Asamonæorum quos diximus posteri summi
 sacerdotii honore præditi ac genti suæ imperantes diadema etiam
 assumpserint; ut Pompeius Magnus Romanorum imperator ad compo-
 nendam Hyrcani et Aristobuli fratrum de regno contentionem accessit
 tum urbem Hierosolymorum cepit tum gentem Romanis subiecit;
 ut deinde Herodes Antipatri filius regno Iudæorum potitus sit, quis ille

σῶτος καὶ ὄθεν κατήγετο καὶ ὄσα κατ' οἶκον ἐκείνῳ συμβέβηκε καὶ
 μέχρι τίνος οἱ ἐξ ἐκείνου τῆς βασιλείας ἐκράτησαν· καὶ τίνος τρό-
 που καὶ ἑξότου ἡγεμόνες ἐκ Ῥώμης εἰς Ἰουδαίαν ἐπέλλοντο· καὶ
 P I 9 ὄσα περὶ τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰώσηπος συνεγρά-
 ψατο, ἀλλὰ μέντοι καὶ περὶ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου· καὶ διὰ τίνος ἔ
 αἰτίας τοῦ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέκειν Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν, καὶ ὅπως
 τὸ ἔθνος αὐτῶν ἐπολεμήθη παρὰ Ῥωμαίων, καὶ παρὰ τίνος ἢ
 Ἱερουσαλήμ καὶ ὅπως ἐξεπορδήθη τὴν τελευταίαν καὶ μὴ σχοῦσαν
 ἀνάκλησιν πόρθησαν.

B 4. Ῥωμαίων δὲ καὶ τῆς Ῥώμης μνησθεὶς τῆς ἱστορίας, 10
 ἀναγκαιὸν μοι ἐνομίσθη καὶ περὶ τούτων συγγράψασθαι, καὶ
 παραδοῦναι πόθεν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἔθνος καὶ τίνος ἔσχηκε τὴν
 ἀρχήν, καὶ παρὰ τίνων ἢ τῆς Ἰταλίας γαίρα πρώην κατέκτιστο·
 ὄθεν τε προήχθη Ῥωμαῖος εἰς φῶς ὁ τῆς Ῥώμης γενόμενος οὐκιστής,
 καὶ ὅπως ἀηρέθη Ῥώμιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εἶτα κακεῖνος ἐγένετο 15
 C ἀφανής· καὶ ὅπως πρῶτον ἢ πόλις αὐτὴ ἐβασίλευθη, καὶ ἔθισται
 οἰοῖς καὶ νομίμοις ἐχρήσατο· καὶ ὡς εἰς τυραννίδα τὴν βασιλείαν
 ὁ Σούπερβος Ταρκύνιος μεταγαγὼν καθρέθη, καὶ ὄσους πολέ-
 μους καὶ οἴους ἢ Ῥώμῃ διὰ τὴν ἐκείνου καθάρσεις ἤνεγκε· καὶ ὡς
 εἰς ἀριστοκρατίαν, εἶτα καὶ δημοκρατίαν μετηνέχθη Ῥωμαίοις τὰ 20
 πράγματα, ὑπάτων καὶ δικτατόρων, εἶτα καὶ δημάρχων τὴν τῶν

2 ἔξ add A. τὴν βασιλείαν B. 4 ἡμῶν Ἰησοῦ om B.
 6 ὄκιστος A. 7 αὐτῶν om B. 11 μοι om A. 12 καὶ
 τίνος ἔσχε καὶ τὴν C. 14 οὐκιστής ABCW, οὐκιστής P.
 15 καὶ om C. 16 καὶ οἴοις ἔθισται καὶ νομίμοις B.
 ἔθισται A. 20 ἀριστοκρατίαν et δημοκρατίαν A, —ατελεία PW,
 —ἀτην C. 21 δικτατόρων et p. 13 2 δικτατορία] infra
 p. 338 494 535 et passim ω.

fuerit, unde oriundus, quantae clades eius domesticae, quousque posterius illius regnum tenuerint; quomodo quoque de causa praesides in Iudaeam sint missi; et quae de servatore nostro Iesu Christo Iosephus scripserit deque Ioanne Baptista; qua de causa Iudaei a Romano imperio desciverint, ut gens eorum bello a Romanis petita sit, a quo et quomodo Hierosolyma postremum excisa nec amplius restaurata sint.

4. Facta autem Romanorum et Romae mentione necessarium mihi visum est de his etiam scribere, et tradere unde populus Romanus et a quo originem duxerit, qui olim Italiae regionem coluerint, unde Remulus in lucem prodierit Romae conditor, ut interfectus sit Remus frater eius, ac post ille etiam inter mortales esse desierit; ut illa urbs principibus paruerit, quibus sit usa moribus et institutis; ut Tarquinius Superbus regno in tyrannidem mutato pulsus sit, quot et qualia bella Roma ob illius expulsionem sustinuerit; ut res Romana primum ab optimatibus, post etiam a populo administrata fuerit, summa rerum in

κωνῶν ποιουμένων διοίκησιν· καὶ τίς μὲν ἡ ὑπατεία, τὸ παλαιὸν ἦν, D
 τίς δὲ ἡ δικτατορία, τί δ' ἦν τὸ ἔργον τῶν τιμητῶν, καὶ πόσος
 ὤριστο χρόνος ἐκάστη τῶν ἀρχῶν τουτωνί· καὶ οἶος ἐγένετο παρ'
 ἐκείνοις ὁ Θράκιμος, καὶ ὅθεν παρήχθη τοῦτο τὸ ὄνομα· καὶ δεα
 5 ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ὑπάτων ἐγένοντο, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐνδεία
 βίβλων τῶν ταῦτα διηγουμένων· καὶ ὅπως ὕστερον ἐκ τούτων εἰς
 μοναρχίαν ἡ ἀρχὴ τοῖς Ῥωμαίοις μετέπεσε· καὶ ὡς πρῶτος ταύτης, P I 10
 εἰ καὶ μὴ καθαρῶς, ὁ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ μειποποίησατο, εἶτα W I 5
 ἐπὶ βήματος ἀναιρεθέντος αὐτοῦ παρὰ τῶν τῆς ἐλευθερίας ἐξεχο-
 10 μένων, ὁ Αὔγουστος Ὀκτάβιος Καῖσαρ, ἀδελφιδοῦς ὦν τοῦ ἀνη-
 ρημένου Καίσαρος καὶ ἀδοποιηθεὶς ἐκείνῳ, τοὺς φονεῖς τοῦ θετοῦ
 μετῆλθε πατρός, ἔχων καὶ τὸν Ἀντώνιον τοῦ ἔργου αὐτῷ συναϊρό-
 μενον, μετέπειτα δὲ ἀκείνῳ διενεχθεὶς, καὶ νικήσας ναυμαχίᾳ B
 περὶ τὸ Ἄκτιον, εἶτα καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν σὺν τῇ Κλεοπάτρᾳ
 15 φηγόντα ἐπικαταλαβῶν, εἰς τοῦτο περιέστησεν ἀνάγκης τὸν ἄνδρα
 ὡς καὶ διαχειρῖσασθαι ἑαυτὸν· ὅση τε φθορὰ τῶν Ῥωμαίων ἐν
 τοῖς ἐμφυλίοις τούτοις παλέμοις ἐγένετο, πρότερον μὲν πρὸς Βρού-
 τον καὶ Κάσσιον καὶ τοὺς ἄλλους ἀναιρέτας τοῦ Καίσαρος τοῦ
 Ὀκταβίου καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἀντικαδισταμένων, εἶτα καὶ πρὸς C
 20 ἀλλήλους μαχεσαμένων αὐτῶν· καὶ ὡς ἐξωργηθῆ μὲν ἡ Κλεοπάτρα
 ἡ τῆς Αἰγύπτου βασίλισσα, οὕσα τῶν Πτολεμαίων ἀπόγονος,

3 ἐκάστου B. ἐγένετο B. 5 τῶν ὑπ. ἐγ.] ἐγένοντο τῶν
 ὑπατειῶν A, ἐγένετο τῶν ὑπάτων C. 6 ἐκ om C. 7 ταύ-
 της AB, ταῦτα PW. 9 παρὰ] περὶ A. 12 καὶ τὸν ἀντ.
 ἔχων B. 15 καταλαβῶν AC. 16 καὶ om AB. 17 τούτοις
 πολ. AB, πολ. τούτοις PW. 20 ὡς om C.

consules et dictatores, mox etiam in tribunos plebis translata; quid
 olim fuerit consulatus, quid dictatura, quod censorum manus, quantum
 temporis cuique horum magistratum praefinitum; qualis apud illos
 triumphus, unde nomen hoc deductum; quae temporibus consulum gesta
 fuerint, quamvis non omnia ob librorum penuriam quibus illa tradita
 sunt persequemur; ut tandem Romanum imperium in unius potestatem
 ceciderit; ut C. Julius Caesar mutationis huius primus auctor, etsi non
 universae, fuerit; ut eo ab his qui libertatem tuentur in curia inter-
 fecto Octavius Caesar Augustus, interfecit Caesaris ex sorore nepos ab
 eoque adoptatus, interfectores patris ultus fuerit, adiutore Antonio,
 quem deinde orto dissidio navali praelio ad Actium superatum et fuga
 Alexandriam cum Cleopatra elapsus nactus ad manus sibi ipsi afferendas
 compulerit; quantae Romanorum in civilibus istis bellis strages sint edi-
 tae, Octavio et Antonio primum Cassium et Brutum caeterosque Caesaris
 percussores persequentibus, deinde inter sese bellum gerentibus; ut
 Cleopatra Aegypti regina ex gente Ptolemaeorum viva in potestatem

ἀρετὴ δὲ ἑαυτὴν κἀκείνη, ὡς εἰκόσθη, ἀσπίδος δάγματι· καὶ οὕτω μετ' ἐπιτυχίαν λαμπρῶν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανελθὼν ὁ Ὀκτάβως τῆς αὐταρχίας ἀγρυπνοῦσάτο καὶ εἰς ἀκριβῆ μοναρχίαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μετένευκε· καὶ τίνες μετ' αὐτὸν ἐμονάρ-
 D χησαν, καὶ ἔπειτα Ἰουλιανὸς τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, καὶ ἔπειτα καὶ δούρειος ἦρξεν, καὶ οὕτω τῆς ζωῆς συνέκυρσε· καὶ τίνες ἐπὶ τούτων μετὰ τοὺς σεπτοὺς ἀποστόλους τοὺς θρόνους ἐκόσμησαν τῶν τρι-
 σάφων μεγάλων ἐκκλησιῶν, τῆς Ῥώμης λέγω καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀντιοχείας τε καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄλλοι τούτων μαρτυρικοῦ
 P I 11 τῶν ἐξελόττησαν Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκοῦλιος, καὶ ὡς τὴν ἀρχὴν ἀποδέμενοι ἑτέρουσ ἀνδ' ἑαυτῶν ἐχειροτόνησαν
 Κωνσταντίνου πατὴρ, τῆς ἀρχῆς τῶν Γαλλῶν καὶ τῆς Βρετανίας ἀπονεμηθείσης αὐτῷ· καὶ ὡς θνήσκων ἐκεῖνος τὸν πρωτότοκον 15
 B υἱὸν ἑαυτοῦ, τούτῳ δὴ τὸν ἰσαπόστολον Κωνσταντῖνον, τῆς οὐ-
 κείας ἀρχῆς διάδοχον ἐποίησάτο· καὶ ὡς μονάρχης οὕτως κατέστη, τοὺς λοιποὺς καταγωνισάμενος, ἄφροντος αὐτῷ τοῦ σταυρικοῦ ση-
 μείου δι' ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὡς προσελπύθει Χριστῷ καὶ τὴν πίστιν ἐπλάτνε, παρηγοίαν δοὺς τῷ κηρύγματι, καὶ ἔπειτα 20
 ἐν τῷ Βαζαντίῳ πόλει ἑαυτῷ ἐπιάνυμον ᾤκοδόμησε, Νέαν Ῥώμην

3 καὶ ὡς εἰς Α. 4 ἡγεμονίαν] ἀρχὴν Β. 5 δούρειος ABC, ἐφ' ὅσον PW, addita ἐφ' a Welfio; cf. p. 15 v. 4. 6 συνε-
 κέρσης AB. 13 ἦν post εἰς AB, post Χλωρός PW. Κωνσταντῖνος] κωνσταντῖνος W et aliquot codices Ducangii.
 16 αὐτοῦ Α. 17 μόναρχος Α. 19 τῷ om Β. 21 ἐπι-
 ανυμον AB, ἐπιάνυμον PW.

victoris venerit et se ipsa, ut coniectura fuit, morsu aspidis serpentis sustulerit; ut hoc modo victoriis illustris Octavius Romam ingressus imperium uni sibi usurparit, principatu Romanorum plane in monarchiam commutato; qui ei successerint in imperio, ut quisque imperium suscepit, ut et quamdiu imperarit, quem vitae exitum habuerit; qui sub his post sanctos apostolos quattuor magnarum ecclesiarum thronos ornarint, Romanae inquam, Alexandrinae, Antiochenae et Hierosolymitanae; qui ex his in martyrum numerum et dignitatem sint recepti; ut Diocletianus et Maximianus Herculli insignis praecae caeteris rabies in Christianos exstitit; ut fidem abdicato imperio alios suo loco Caesares surrogarint, quorum unus fuit Constantius Chlorus, Magni Constantini pater, cui Galliarum et Britanniae imperium fuerat attributum; ut hic mortens primogenitum suum Constantinum, pietate apostolis conferendum, imperii successorem designaverit; ut hic unus rerum sit potius subactis caeteris, cum signum crucis per stellas in caelo formatum ei apparuisset; ut ad Christum se contulerit fidemque propagarit, evangelii libere praedicandi potestate data; ut Byzantii urbem sibi cognominem aedificarit,

ὀνομάσας αὐτήν, καὶ τὴν βασιλείαν ἐκ τῆς πρεσβυτερίας Γεώργιος C
 εἰς ταύτην μετήνευκε· καὶ τίνες μετ' ἐκείνου ἐν αὐτῇ ἐβασίλευσαν,
 καὶ ὁλος ἕκαστος ἦν τοῖς τρόποις, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ σέβας, καὶ
 ὄσον ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς, καὶ ὅπως μετέλλαξε τὴν ζωὴν· τίνες τε
 5 τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει προέστησαν ἐκκλησίας, καὶ ἐφ' ὅσον
 ἕκαστος, καὶ τίνες αὐτῶν τοῦ ὁρθοῦ ἀνταίχοντο δόγματος, τίνες
 δὲ γεγονόσιν ἑτερόδοξοι, καὶ ὅπως τῶν τῆδε μετετέλλανθαι ἕκαστος· D
 καὶ ἐπὶ τίνων αὐτοκρατόρων καὶ πατριάρχων καὶ κατὰ τίνων αἰ
 σήροδοι συγκακρότηνται. οὕτω τε κατωὶν ὁ λόγος μέχρι τῶν
 10 καδ' ἡμᾶς γεγονότων αὐτοκρατόρων, περιβαίνει τὴν συγγραφὴν,
 πολλῶν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀποκρύφων ἄλλων μεμνημένους ἱστορικῶν.
 ἀρκτεῖον δὲ μοι τῆς συγγραφῆς ἀρχὴν ταύτης ποιουμένῳ τὴν P I 13
 ἀρχαίαν πρώτην ἀρχὴν τὴν τῶν ὄλων αἰτίαν τὴν ἀναρχὴν τε καὶ
 ἀχρονον, καὶ τῶν ἐπ' ἐκείνης παραχθέντων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς
 15 ἐπίστασιν καὶ οὐσίωσιν τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν γένεσιν.

[Ἦν οὖν αἰεὶ τὸ θεῖον, ὑπὲρ αἰτίαν πᾶσαν καὶ δυνάμιν
 ἐκλάμπων ἀχρόνως, καὶ τῷ κάλλει τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ λαμ-
 πρότητος αἰδιώως κινούμενον, καὶ ἀνάρχως μὴτ' ἐκ τῶς ἄλλου W I 6
 προῦπουσὴν πρότερον οὐσίωματος, μὴδ' ὕστερον αὐτομάτως B
 20 γερόμενον ἐξ οὐκ ὄντων καὶ εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ δόξης

4 ὄσον AC, ἐφ' ὄσον PW; cf. p. 14 v. 6. 5 κωνσταντινου-
 πόλει A, Κωνσταντινου πόλει PW. 6 ἀνταίχοντο δόγματος AB,
 δόγμ. ἀνε. PW. 7 καὶ ABCW, om P. 8 κατωὶν μετὰ C.
 10 αὐτοκρατόρων γεγονότων B. 12 ἀρκτεῖον] hinc ὀρθῶς ipsum
 incipit apud Ducangium, non item in libris mss. 13 ἀρχαίαν
 om AB. 15 τὴν τε παραγ. A. 16 [ἦν οὖν, p. 16 11
 ἐπιστασιν] om AB et codices Ducangii: uncis inclusa.

Novae Romae nomine indito, atque imperium ex vetere Roma in hanc
 transulerit; qui post eum ibi regnarint, quibus quisque fuerit moribus,
 qua pietate, quamdiu tennerit imperium, ut e vita discesserit; qui
 Constantinianae ecclesiae praefuerint, et quamdiu quisque; qui ex illis rectam
 sententiam tennerint, qui ab ea ad alias opiniones defecerint, ut quis-
 que ex hac vita migrarit; sub quibus imperatoribus et patriarchis et
 contra quos concilia fuerint congregata. sic usque ad nostri temporis
 imperatores descendens oratio consummat historiam, multarum interim et
 occultarum rerum facta mentione. sumendum autem mihi est huius ope-
 ris exordium ab ineffabili primo principio, causa rerum omnium, prin-
 cipii et temporis experte, et ab iis quae ab illo ex nihilo producta sunt
 ut essent atque subsisterent, naturamque et ortum suum ab illo con-
 secuta.

[Fuit igitur deus semper, super omnem causam et potentiam
 effulgens sine tempore, cum maiestate suae gloriae ac splendoris aeter-
 nam moveretur, et sine principio neque ex alia quapiam re prius nata
 ortus, neque post ultro ex iis quae non fuerant factus aut paulatim ad

ἐπὶ μικρὸν προῖόν, ἀλλ' ὃν αἰὶ καὶ διαμέτρον, ὡς ἔγωγε μόνον
 ὑπερφύως τὸ τὰ βλάθη τῆς θεότητος πάντα διερευνῶν πανάγιον
 πνεῦμα καὶ τούτοις συναϊδίως ἐπετροφῶν καὶ συναγαλλιώμενον.
 ἐπεὶ δὲ δι' ἄκραν ἀγαθότητα καὶ πέλαιος ἑλλένος καὶ οἰκτιριστὸν
 ἄφατον τὸν ὄρατὸν τουτοῦν κόσμον εἰδοποιῆσαι προέειπετο, κἀν-5

P I 14 τεῦθεν ἐς μέσον παραγαγεῖν τὸν δεύτερον μὲν τῷ ποιήματι, πρῶ-
 τον δὲ καὶ ἑξαισιον τῷ χαρίσματι κόσμον, ὅσῳ καὶ κατ' εἰκόνα
 θεοῦ πεπλαστούργηται, φημὶ δὴ τὸν ἄνθρωπον, οἷά τινι χρησά-
 μενον ἀρίστη πρὸς τὴν δημιουργίαν ὁδοῦ, τὰς αἰήλους πρότερον
 δυνάμεις καὶ οὐρανίους ταξιάρχας ὑψίστησιν, ἐννοῆσαν ἀπαξα-10
 πλῶς; προβεβηκυίας θύετον ἢ λόγος εἰς ἔργον τῆς ἐνθυμήσεως.]

8 συναγαλλόμενον PW.

8 χρησάμενος PW: sic p. 26 v. 21

libri omnes τὸ θεῖον ... περιγραφῆς.

suae gloriae complementum progressus; sed semper est et permanet, id
 quod supra naturam solus novit sacrosanctus ille spiritus, qui omnes
 divinitatis recessus perscrutatur atque in iis exsultans perpetua suavitatem
 una perfruitur. posteaquam autem ex summa bonitate et immensa mise-
 ricordia et ineffabili benignitate adspectabilem hunc mundum formare
 instituisset, atque exinde in medium producere mundum, ut opere se-
 cundum, ita gratia primum et admirabilem, ut qui ad dei sit imaginem
 conformatus, hominem inquam, viam ad opificium ingressus optimam,
 omnis ex materia concretionis expertes potestates et caelestes centu-
 riones prius condidit, solo mentis conceptu, cogitatione illa dicto citius
 in opus progressa.]

LIBER PRIMUS.

1. Θεός ἐστὶ μὲν ἀνευδεὴς φύσις; αὐτὴ ἐαυτῇ αὐτάρκης εἰς δόξαν καὶ εἰς κατάληψιν, οὔτε τῆς παρ' ἑτέρων δεομένη δόξης οὐδ' ἑτέρω καταληπτῆ· εἰ μὴ τις φαίη καταληπτὸν εἶναι τὸ ἀπειρον αὐτῆς καὶ τὸ ἀκατάληπτον. Θεὸν δὲ λέγων πατέρα φημι καὶ B
5 υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἃ ἡ Θεότης κατὰ τὸν μέγαν πατέρα τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. οὕτω δ' ἔχον τὸ θεῖον πρῶτον μὲν τὰς ἀγγελικὰς οὐσιαῖς δυνάμεις καὶ οὐρανίους λειτουργοὺς τε καὶ ἑνω-
10 δος τῆς ἄνω λαμπρότητος, οὐχ ὡς τούτων δεόμενον, ἀλλ' ἵνα μὴ τῇ ἐαυτοῦ μόνον θεωρίᾳ κινῶτο, χεῖρ δὲ καὶ ὁδῶση τὸ ἀγα-
15 θόν, καὶ ἡ ἐργασία χωρήσῃ πρὸς πλειονας (τοῦτο γὰρ τῆς ἄκρου ἦν ἀγαθότητος)· εἶτα καὶ τόνδε τὸν κόσμον ἐφίστησι τὸν ἕλικόν καὶ ὁράμενον. καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. τῆς δὲ γῆς ἀορασίᾳ καλυπτομένης ἐπεὶ καὶ σκότος ἦν καὶ ὕδωρ αὐτῇ ἐπεπόλαζε, τὸ φῶς παρήγαγεν ὁ Θεός. καὶ διεχώρισε τὸ C
15 φῶς καὶ τὸ σκότος, καὶ τὸ μὲν φῶς ἡμέραν ἐκάλεσε, τὸ δὲ σκό-

1 post Θεός PW add δ', om ABC. A inscriptionem habet ἀρχῇ τοῦ πρώτου βιβλίου ἀρχομένου ἀπ' ἀρχῆς τῆς κοσμοποιίας. 7 οὐσιαῖ δυν. κ. οὐρ. λειτουργοὺς A, οὐρανίους δυνάμεις λειτουργοὺς PW. 9 χεῖρ ABC, χυδῆ PW. 13 τῆς γῆς δὲ A. 15 alterum φῶς add A.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Antiquit. Iud. 1 1. Genesis 1. quae-
dam sunt ipsius Z.

1. Deus est natura nullius egens rei, seipsa contenta ad gloriam et perceptionem, quae nec alienam gloriam desiderat nec ab alio percipi potest: nisi quis illud percipi dicat, quod neque natura neque immen-
sitas eius percipi queat. cum autem deum dico, patrem dico et filium et spiritum sanctum, quae est deitas auctore magno patre Gregorio theologo. deus hac natura praeditus primum angelicas potestates creat, caelestes ministros et celebratores divinae maiestatis: non quod iis indigeat, sed ne sui duntaxat contemplatione moveatur, sed diffundatur et progrediatur bonum, quae est beneficentia latius pateat: hoc enim summae bonitatis fuit. deinde mundum etiam hunc adspectabilem, quique constat ex materia, condidit. et initio quidem caelum fecit et terram. cum autem terra lateret (nam tenebrae erant et aqua superficiem eius occupabat), lucem produxit deus, lucemque ac tenebras separavit, et

Zonaræ Annales.

2

τος νόκτα ἀνόμασεν· οὗ τῇ ἀρχῇ ἐσπέραν, πρῶτ' δὲ τῇ πρώτῃ φάουσι τῆς ἡμέρας ὄνομα ἔθηκετο. καὶ ἐγένετο ἐσπέρα καὶ ἐγένετο πρῶτ' ἡμέρα μία.

Οἶδα μὲν οὖν ἐν τῇ Λεπτῇ Γένεσει γεγραμμένον ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ αἱ οὐράνια δυνάμεις πρὸ τῶν ἄλλων ὑπέστησαν παρὰ τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ, ἀλλ' ὅτι μὴ ταῖς παρὰ τῶν θεῶν πατέρων ἐγκεκριμέναις βίβλοις τῆς Ἑβραϊκῆς σοφίας καὶ ἡ Λεπτὴ αὕτη συνηρῶνται Γένεσις, οὐδὲν τι τῶν
D ἐν ἐκείνῃ γεγραμμένων λογιζομαι βέβαιον, οὐδὲ τῷ λόγῳ συντί-
θεμαι. 10

Ἐτα τὸ στερέωμα ὑπεστήσατο, ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων δια-
τείνας αὐτό, ὥστε τὰ μὲν ἄνω αὐτοῦ ἐναποληφθῆναι, τὰ δὲ κάτω
περικεχύσθαι τῇ γῆ. στερέωμα δ' ἐκλήθη ὅτι στεγανὸν τὸ σῶμα
τούτου, καὶ οὐ λεπτὴν οὐδ' ἀραιὰν τὴν φύσιν ἔχει κατὰ τὰ ὕδατα,
ἐξ ὧν τὴν σύστασιν ἔσχηκεν· ὃ καὶ οὐρανὸς ὠνομάσθη. ταῦτα 15
ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς
ἄπαν καλύπτει τὸ πρόσωπον ἐκείνου ὁ θεὸς συναχθῆναι, καὶ
ῥηθῆναι τὴν ξηρὰν. καὶ ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο, καὶ κοιλότητες
βαθεῖαι γενόμεναι τὰ ὕδατα εἰσεδέξαντο. καὶ τὴν μὲν γῆν ξηρὰν
κατανόμασε, θαλάσσης δὲ τὰ τῶν ὑδάτων συστήματα. κατὰ 20

1 τὴν ἀρχὴν A. alterum τῇ om A. 4 Λεπτῇ Γένεσει.]
I. A. Fabricii Cod. pseudepigr. Vet. Test. I 851 ed. 2. 5 οὐρά-
νιοι A. 6 παρὰ τῶ — δημιουργῶ A. ταῖς — 7 ἐγκεκρι-
μέναις βίβλοις A, ταῖς (sic) — ἐγκεκριμένοις βίβλοις PW. Du-
cangii codices ἐγκεκριμένοις, B ἐγκεκριμένοις. 12 ἐναπολη-
φθῆναι A, ἐγκαταλειφθῆναι B. 13 δ' A, δὲ PW. 16 τὸ
post ὕδωρ addit, post καλύπτει om A.

illum diem, has noctem appellavit, eiusque initio vesperi, primo diei exortui mane nomen fecit. sic ex mane et vespere dies unus existit.

Equidem scio in Parva Genesi scriptum, primo die caelestes etiam potestates ante caetera ab universitatis opifice esse conditas. sed quoniam Parva ista Genesis a divinis patribus non relata est in approbatos Hebraicae sapientiae libros, nihil quod in ea scriptum est satis firmum iudico, neque isti rationi assentior.

Postea firmamentum constituit et in medio aquarum extendit, ut aliae supra id repositae sint, aliae infra terrae circumfusae. firmamen-
tum autem appellatum est eo quod corpus eius est solidum, nec aquarum instar tenui et rara natura praeditum, e quibus ortum habet: quod idem et caelum nominatur. tertio die iussit deus aquam, quae universam terrae faciem obtegebat, in unum congregari locum, et apparere aridam. mox, quod dictum erat, factum est; profundaeque cavitates dehiscentes aquas exceperunt. ac terram nominavit aridam, aquarum

ταύτην δὲ τὴν ἡμέραν φυτὰ τε γῆθεν ἀναδύθη καὶ σπέρματα. P I 15
 ἴδει γὰρ ἄκοσμον οὖσαν τὴν γῆν κοσμηθῆναι ταῖς πόαις καὶ τοῖς
 μυρίοις βλοσσημασι καὶ τοῖς ἄνθεσι καὶ τοῖς παντοίοις καρποῖς
 καὶ τῶν δένδρων ταῖς χάρισι. ἡ δὲ τετάρτη ἡμέρα τὴν τῶν W I 7
 φωστῆρων ἔσχηκε γένεσιν, ἤλιον τε καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν
 ἀστέρων. καὶ τούτοις τὸν οὐρανὸν ὁ δημιουργὸς καταγλάισε,
 καὶ τὸ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν παραχθὲν φῶς τοῖς φωστῆροι
 τούτοις ἐπέθετο, κινήσεις αὐτοῖς ἐπιτολάς τε καὶ δρόμους καὶ
 καταδύσεις διατυπώσας, ἵνα τε φωτίζοιτο δι' αὐτῶν τὸ περιγίωρον
 10 καὶ ὁ χρόνος ἀκαριθμοῦτο ταῖς τούτων περιόδους, καὶ σημεῖα
 παρέχοιτο δι' αὐτῶν τοῖς εὐδύτατα ταῖς ὑδῶν προσέχουσι φασ- B
 σαι καὶ μὴ περιεργότερον καταστοχαζόμενοις αὐτῶν, ἢ ὡς ἂν
 εἴποι τις ἀκριβοῦμενος τὸν λόγον, ἀβέλτερον καὶ τῇ κινήσει τῶν
 οὐρανίων ἅπαντα δοξάζουσι συμπεριφέρεσθαι τὰ ἡμέτερα. τῇ
 15 πέμπτῃ δ' ἀθῆς τῶν ἡμερῶν θεοῦ καλεῖσθαι ἀνῆκε τὰ ὕδατα
 ἐρπετὰ ψυχῶν ζωῶν καὶ πετεινῶν· ὧν τὰ μὲν ἐμφιλοχωροῦσι τοῖς
 ὕδασι καὶ τούτοις ἐννήχονται, τὰ πετεινὰ δὲ τὸν ἀέρι τέμνουσιν
 ἔροντα ὡσπερ διὰ τούτου μεταρσια. κατὰ δὲ γε τὴν ἕκτην, C

I καὶ σπέρματα. ἴδει γὰρ] "ita mes". DUGANG., ὡς ἐντέθεν ἀνα-
 φαίνεσθαι πρότερον C. 2 κοσμηθῆσαν C. 7 παραχθὲν
 A cum altero cod. Wolf. et Colbarteo, ὄφθην PW. 9 διατυ-
 πώσας] διαταξάμενος A et alter cod. Wolfii. 10 περιόδοις]
 ἀνατολαῖς καὶ ταῖς δόξαι A, ἀνατολαῖς καὶ δόξαι codex Colber-
 teus, ἐπιτολαῖς καὶ δόξαι alter codex Wolfii. καὶ σημεῖα
 παρέχοιτο A cum altero Wolfii codice et Colbarteo, παρέχοιτο
 δὲ PW, quae versu 14 post ἡμέτερα addunt μεγάλην καὶ ἀψευδῆ
 τὴν ἰσότητα καὶ ἀφέλιαν. 12 περιεργ. καταστ. αὐτῶν A cum
 altero Wolfii codice et Colbarteo, περιεργημένως σκοποῦσιν PW.
 13 τῶν A, δὴ τῶν PW. 14 οὐρανίων A cum altero Wolfii
 codice et Colbarteo, τοιοῦτων ἀστέρων PW. δοξάζουσι σύμ-
 παντα A.

collivium maria. hoc eodem die plantae et semina e terra sunt edita.
 oportebat enim terram, quae inculta esset, herbis, infinitis germinibus,
 floribus, omne genus fructibus et arborum inscunditatibus exornari.
 quartas dies luminem ortum habuit, solis, lunae ac reliquarum stella-
 rum. atque his opifex rerum caelum exornavit, et lucem primo die
 creatam his luminibus imposuit, atque eis motus, exortus, cursus et
 occasus praeformavit, ut terrae ambitus per ea illustraretur, et mensura
 temporis e circuitibus eorum peteretur, praebarentque signa his qui ex-
 ortus eorum rectissime observarent, non autem curiose spectarent nec,
 ut vere ac recte dici queat, inepte una cum motu siderum omnia nostra
 circumferri putarent. die quinto aquae reptilia viventium animarum et
 volucres produxerunt: quorum illa in aquis cum voluptate innatant, haec
 aërem secant sublimisque per illum quaedammodo repunt. sexto die

ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα καὶ θηρία καὶ ἔρπετά ἐξαγωγήν ἢ γῆ προσετίτακτο, καὶ κατὰ τὸ θεῖον ἐξῆκτο σύμπαντα πρόδοταγμα. ψυχῆς δὲ ζώσης ἐξαγωγήν ἢ γραφὴ περιέχει ποιήσασθαι κελυσθῆναι τὴν γῆν, ἔν' οὕτω τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς ἐμφήγη πρὸς αὐτὴν τὸ διάφορον. ἢ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ζῶων γῆθεν δ' ἐξέφυ κατα τὸ κέλευσμα, καὶ γεηρὰ οὕσα εὐκότως ἂν λογίζοιτο καὶ φθασιγῆ, ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν ἢ γραφῆ "ψυχὴ παντὸς κτήνου τὸ αἷμα αὐτοῦ", τὸ δ' αἷμα πάντως φθειρόμενον· (2) τὴν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν οὐχ ἢ γῆ ἀνήκεν, ἀλλὰ τὸ θεῖον αὐτὴν τῷ Ἀδάμ ἐνήκεν ἐμφύσημα· διὸ καὶ χρῆμά τι θεῖον 10 εἶναι πιστεύεται καὶ ἀθάνατον.

D Ἡ δ' ἕκτη τῶν ἡμερῶν καὶ τὸν ἀνθρώπον ἔσχηκε χειρὶ διαπεπλασμένον θεοῦ. προὔπασθῆσας γὰρ ὁ ἀριστοτέλης τὰ σύμπαντα, καὶ παραγωγῶν τὸν κόσμον ἐν τάξει τε καὶ ἑνδομῶ (διὸ καὶ κόσμος ὀνόμασται), καὶ ὡς ἐν ὑποδοχῇ βασιλῆως ὥσπερ 15 βασιλεια προετοιμάσας, αὐτὸν οὕτω παράγει τὸν ἀνθρώπον οἷά τινα βασιλεῦ τῶν ἐπὶ γῆς βασιλευόμενον ἄνωθεν, οὐ προστάγματι καὶ τοῦτον ὑποστησάμενος, ἀλλὰ χερσὶν αὐτὸν διαπλώσας, καὶ δημιουργίαν αὐτοῦ οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις πεποιηκώς, παρηλλαγμένην δὲ καὶ ἀσύγκριτον. τἄλλα μὲν γὰρ πάντα παρήχθησαν 20

1 καὶ ἔρπετά καὶ θηρία A LXX. 3 ἢ γραφῆ κ. κ. κελυσθῆναι] "ita cod. Colbert." DUCANGE., προσαγορεύει κελυσθῆναι alter cod. Wolfii. 5 αὐτὴν] αὐτὸ A. ἢ μὲν — ζῶων] διὰ τοῦ τοῦτο καὶ ζῶων alter cod. Wolfii. 7 παντὸς κτήνου] πάσης σαρκὸς Levit. 17 11 et 14. 10 ἐνήκεν] ἀνήκεν A.

FONTES. Cap. 2. Iosephi Ant. 1 1. Genesis 2 et 3. quaedam sunt ipsius Z.

quadrupedia, feras et reptilia viventis animae terra edere iussa est: atque omnia ex divino mandato prodierunt. viventis porro animae productionem terrae esse imperatam scriptura dicit, ut ea ratione humani animi discrimen ab illa declararet. nam aliarum animantium anima e terra exstitit ex mandato, qua de causa recte terrestris et mortalis habetur, cum alibi etiam scriptura dicat omnis iumentum animam esse sanguinem, qui utique corrumpitur: (2) hominis autem animam non terra edidit, sed deus eam Adamo inspiravit, quamobrem divinum esse quiddam et immortale perhibetur.

Sextus dies hominem etiam habuit manu dei formatum. nam cum optimus artifex universa iam condidisset, et mundum ordine et ratione effecisset (unde κόσμος dicitur), et tanquam ad regem excipiendum regiam quandam instruxisset, tum domum producit hominem, quasi rerum terrenarum regem superne gubernandum, eumque non ita mandato conditum, sed manibus suis informatum, ut peculiare suum opus, non simile caeteris, sed diversum et incomparabile. nam caetera quidem omnia

ῥήματι, ὃ δὲ καὶ αὐτουργίας ἤξιώται. χοῦν γὰρ λαβὼν ἀπὸ τῆς
 γῆς ὁ θεός, ἡ βίβλος φησὶ τῆς Γενέσεως, τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε, P I 16
 καὶ ἐνεφύσησεν αὐτῷ ψυχὴν ζῶσαν, δι' ἣν καὶ κατ' εἰκόνα θεοῦ
 λέγεται γενέσθαι ὁ ἄνθρωπος. τῶν γὰρ τῆ θείας φύσει οὐσιωδῶς
 5 προσόντων τινὰ ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ εἰκονίζονται, οὐ φύσει
 αὐτῇ ἐόντα ἀλλὰ χάριτι. φύσει μὲν γὰρ τὸ θεῶν ἄόρατον καὶ
 ἀθάνατον, ἀκατάληπτόν τε καὶ ἀφθαρτόν· ταῦτα δὲ καὶ τῇ ψυχῇ
 πρόσσεια κατὰ χάριν, οὐ κατὰ φύσιν· οὔτε γὰρ ἡ φύσις αὐτῆς
 καὶ ἡ οὐσία καταληπτὴ οὔτε μὴν ὄρατῆ, καὶ ἀφθαρτος δὲ ἐστὶ
 10 καὶ ἀθάνατος. καὶ ἕτερα δὲ τῆς θείας φύσεως χαρακτηριστικὰ
 κατὰ χάριν ἐν τῇ ψυχῇ τεθεωρηται. Ἀδὰμ δὲ τὸν πλάσθέντα B
 ὠνόμασε (σημαίνει δὲ τοῦτο πυρρὸν κατὰ τὴν Ἑβραϊδα διάλεκτον,
 ὡς φησιν Ἰώσηπος) ὅτι ἐκ πυρρᾶς γῆς διεπέπλιστο· τοιαύτη γὰρ
 ἡ παρθένος γῆ. οὕτω δ' ἐν ἕξ ἡμέραις τὸν κόσμον παραγαγὼν,
 15 ἐν τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσε· διὸ καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἡ ἑβδόμη τῶν W I 8
 ἡμερῶν ἀπρακτος εἶναι νομόμισται, ὅθεν καὶ σάββατον κέκληται·
 τὸ δὲ σάββατον ἢ τῶν Ἑβραίων γλαῦττι λέγει ἀνάπαυση.

Ἔθετο δὲ τὸν Ἀδὰμ ὁ θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ ὃν αὐτὸς
 κατεφύτευσεν, ἐνθα τὸ ξύλον ἦν τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώ-
 20 σιως, ἢ κατὰ τὸν Ἰώσηπον, τῆς φρονήσεως. καὶ ἐνετείλατο
 αὐτῷ τῶν μὲν λοιπῶν ἀπολαύειν, ἀπέχεσθαι δὲ τοῦ ξύλου τῆς C

3 λέγεται θεοῦ A.

11 ἐν] παρὰ A.

18 δὲ add A.

3 λέγεται θεοῦ A.

8 αὐτῆς] αὐτῆς A.

12 τοῦτον A.

21 ἀπολαύειν A et alter cod. Wolf., μετέ-

9 δ' ἐστὶ A.

13 διαπέπλιστο A.

18 δὲ add A.

3 λέγεται θεοῦ A.

verbo sunt producta, hunc vero deus opera suarum manuum est dignatus. sumpto enim de terra pulvere deus (inquit liber Geneseos) hominem formavit, et inspiravit ei animam viventem, ob quam etiam ad imaginem dei homo factus esse dicitur. nam rerum quarundam, quae naturae divinae vere insunt, imagines in hominis animo relucunt, cum quidem in eo insint non natura sed gratia. deus enim natura est inaccessibilis et immortalis, idemque incomprehensibilis et interitus expertus. eadem haec animo etiam insunt per gratiam, non per naturam. neque enim natura eius vel comprehensibilis est vel adspectabilis, praeterea ab interitu et morte est immunis. atque etiam alia, quibus natura divina describitur, in animo per gratiam cernuntur. appellavit autem eum quem finxerat Adamum, quod auctore Iosepho lingua Hebraica rufum sonat, quod e rubra terra formatus esset: talis enim est pura terra. sic mundo sex diebus condito, septimo quievit: eaque de causa Hebraeorum lege dies septimus, quod sabbatum hinc appellant (sabbatum porro eorum lingua idem quod requies), feriatum est.

Collocavit deus hominem in paradiso quem ipse consererat, ubi fuit arbor vitae et arbor cognitionis, seu, ut Iosephus ait, sapientiae; eique mandavit ut reliquis frueretur, arbore cognitionis abstineret; ac

γνώσεως, θάνατον δὲ προεῖπε τὸ τῆς παραβάσεως ἐπιτίμιον. ἄρδεται δὲ ποταμῷ ὁ παράδεισος, καὶ πρόεισιν ἐκεῖθεν ὁ ποταμὸς οὗτος εἰς τέσσαρά μεριζόμενος. καὶ Φεισῶν μὲν ὄνομα τῷ πρώτῳ· πληθὺν δὲ τοῦτο δηλοῖ· τοῖς δ' Ἑλλησι Γάγγης οὗτος ὠνόμασται, τὴν Ἰνδικὴν οὐκὴν καὶ ἐκδιδοῦς εἰς τὸ πέλαγος. ὁ Γηῶν δὲ καλεῖται ὁ δεύτερος· σημαίνει δὲ ἡ κλησις τὸν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐκδιδόμενον, ὃν Νεῖλον Ἰώσηπος λέγει προσαγορεύειν τοὺς Ἑλληνας. ὁ δ' ἐπὶ τούτῳ Τίγρις ἐστίν, ὃν καὶ Διγλάθ

D καλεῖσθαι φησιν ὁ αὐτός, καὶ τὸ μετὰ στενότητος δὲδ ἐμφαίνεσθαι τῷ ὀνόματι. ὁ δὲ λοιπὸς Εὐφράτης ἐστίν ἤτοι Φορά, ἣ 10 ἄνθος ἢ σκεδασμός. καὶ ἄμφω δὲ οὗτοι εἰς τὴν Ἐρυθρὰν εἰσβάλλουσι θάλασσαν. παρῆστισι δὲ τῷ Ἀδάμ ὁ θεὸς πάντα τὰ ζῶα· ὁ δὲ ἐκάστῳ γένει αὐτῶν ὀνόματα τίθει. κίττει τε τὴν γυναῖκα ὁ θεός, μίαν τῶν πλευρῶν λαβὼν ὑπνώττοντος τοῦ Ἀδάμ, καὶ προσήγαγεν αὐτὴν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐξ αὐτοῦ γενομένην 15 ταύτην ἐγνώρισε καὶ γυναῖκα ὠνόμασε· τοῖς γὰρ Ἑβραίοις Εὐέα καλεῖται ἡ γυνή, κἀκείνη Εὐα ὠνόμαστο. ἦν μὲν οὖν ἀμφοῖν ἐν τῷ παραδείσῳ μακαρία διαγωγὴ, γυμνοῖς οὖσα τῇ ἀπλότῃτι,

1 δὲ προεῖπε] δ' εἶναι προσεῖπε A. 3 φεισῶν A, Φεισῶν PW. 4 πρώτῳ] ἐν A cum alt. cod. Wolf. et Genes. 2 11. 5 διὰ — 11 καὶ ἄμφω ABP cum Regio utroque et Colberteo: Wolfius ex uno C διὰ τὴν χώραν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν κυκλῶν ἐβίλατ. τῷ δὲ δευτέρῳ ποταμῷ γένε τὸ ὄνομα· δηλοῖ δὲ τοῦτο πολὺ. νεῖλος δ' οὗτος τοῖς Ἑλλησι κέκληται. οὗτος ἐστίν ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν αἰθιοπικῶν. ὁ δὲ γε τρίτος τίγρις ἐπονομαζέται, τοῦ ἐστίν ἡγῶν. ὁ δὲ λοιπὸς εὐφράτης ἐστίν, ἣτοι φορά, ἣγον κλησις. καὶ ἄμφω. 7 ἀναδιδόμενον Iosephus. ὁ ἰώσηπος B. 8 τούτῳ AB, τοῦτο P. τίγρις AW. γλάθ A. 12 πάντα om A. 13 ὁ δὲ] δε A. ὄνομα A. 16 γυναῖκα] "ita Reg." DUCANGIUS, γύναιον alter codex Wolfii. Εὐέα et mox Εὐα] εἶα A.

mortem fore poenam interdicti violati denunciavit. irrigatur autem fluvio paradisi, qui inde egrediens quadrifariam dividitur. ac primo fluvio nomen est Phison, quod multitudinem significat: Graecis Ganges est, qui per Indiam fluit atque in mare evoluitur. alter Geon vocatur, quod vocabulum declarat eum qui ab oriente exit: eum Iosephus Nilum a Graecis appellari ait. qui sequitur Tigris est, quem Diglathum appellari idem auctor affirmat, eoque vocabulo celeritatem cum angustiis significari. qui restat Euphrates est sive Phora: declarat autem ea vox aut florem aut dissipationem. hi ambo in Erythraeum mare exeunt. deus porro animantes omnes ante Adamum statuit, ut is unicuique generi nomen inderet. praeterea mulierem condidit, costa sumpta ab Adamo dormiente, et eam adducit illi. is vero ex se factam agnovit ac mulierem nominavit: nam Evam Hebraei mulierem vocant, quo illa nomine fuerat appellata. atque ambo vitam in paradiso beatam agebant, nudi simplici-

καὶ ζωῇ τῇ ἀπέχων. φθονοῦνται δὲ παρὰ τοῦ ὄφειος, ἢ μᾶλλον P I 17
 παρὰ τοῦ τοσητοῦ δράκοντος. καὶ πρόσεισιν ὁ ὄφις τῇ γυναικί,
 καὶ συμβουλεύει γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως. ὁμο-
 φωνεῖν δὲ τότε φησὶν ὁ Ἰώσηπος τὰ ζῶα ἅπαντα. ἢ δὲ πελθε-
 6 ται, καὶ ἤδυνθῆϊσαι τῇ βρώσει πελθεὶ καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ καρποῦ
 μετασχεῖν. καὶ ἔγνωσαν γυμνοὺς ἑαυτούς, καὶ ἐκ φύλλων συκῆς
 ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα, ἐκρύπτοντό τε διὰ τὴν γύμνωσιν
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀδάμ τε καὶ ἡ γυνή. καὶ ὁ Θεὸς τὴν αἰτίαν
 ἠρώτα, καὶ ὁ Ἀδάμ τὴν γύμνωσιν προεβάλλετο καὶ τὸ αἷτιμα
 10 προσήπτε τῇ γυναικί. ἢ δ' ἐξηπατήσθαι παρὰ τοῦ ὄφειος ἔλεγεν.
 ὁ δὲ Θεὸς τῷ ὄφει καταρασάμενος πρότερον, ποδῶν τε αὐτὸν B
 στερήσας καὶ τὴν φωνὴν ἀφελόμενος, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, καὶ
 Ἰλωπᾶσθαι κατὰ γῆς ἐπιτάξας, καὶ πολέμιον ἀποφῆνας τῷ σπέρ-
 ματι τῶν ἀπατηθέντων, πρὸς τὴν γυναῖκα τρέπεται, καὶ τῷ ἀνδρὶ
 15 αὐτὴν ὑποχείριον τίθησι, καὶ ταῖς ἐν τῷ τέκτειν ὠδίσι ἐπιτιμᾷ.
 εἶτα καὶ τὸν Ἀδάμ ὑπάγει ἐπιτιμῶ. τὸ δ' ἦν ἡ πρὸς τὴν γῆν ἐξ
 ἧς ἐλήφθη ἀποτροφή, καὶ τὸ ἐν ἰδρωτί τὸν ἄρτον ἐοθίειν, καὶ
 τὸ τὴν γῆν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατέλλειν αὐτῷ. καὶ μετοι-
 κλιεὶ αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου, δερμάτινα αὐτοῖς περιδίδει ἐνδύ-
 20 ματα, ἴσως τὴν παχυτέραν σάρκα καὶ θνητὴν καὶ ἀντίτυπον.
 ἐνεῦθεν ἡμῖν ἡ μοχθηρὰ καὶ ἐπώδυνος ζωὴ καὶ τὸ πρὸς κυκλίαν
 ἐὸλισθῆν.

4 ὁ om A. 7 ἑαυτούς ἐποίησαν A. 13 τῷ σπέρματι A
 et alter codex Wolfii, τὸ σπέρμα PW. 19 αὐτοῖς ἐνδύματα
 περιδιδόμενος A, αὐτοὺς ἐνδύματα περιδιδόμενος alter codex Wolfii.
 21 ζωῇ καὶ ἐπώδυνος A.

citae, et vita fraudis experte. hanc invidet eis serpens, vel draco
 potius intellectualis. accedit serpens, fit auctor mulieris gustandi de ar-
 bore sapientiae. eandem autem tum fuisse vocem Iosephus tradit omnium
 animantium. illa paret, esuque delectata marito etiam persuadet ut fru-
 ctus esset participes. mox nuditate sua agnita e ficulis foliis cingula
 sibi fecere, seque a conspectu dei subducunt Adamus et mulier. cuius rei
 causam deo percontante, Adamus nuditatem excusat, et culpam in mu-
 lierem transfert; haec vero a serpente se deceptam queritur. deus autem
 serpentem prius execratus, privatam pedibus ademptaque voce (ut ait
 Iosephus) humi volutari iussum, hostem eorum declarat quos decepisset:
 atque ad mulierem conversus, marito eam reddit obnoxiam, et partus
 doloribus mulctat. deinde viro etiam poenam irrogat huiusmodi, ut et
 in terram, unde sumptus esset, reverteretur, et in sudore pane suo
 vesceretur, et terra spinas et tribulos ei gigneret. itaque paradiso
 eicit pelliceis indumentis amictos, per quae crassior caro fortassis et
 mortalis ac refractaria intelligitur. hinc laboriosa nobis et plena dolo-
 rum vita existit et ad vitia propensio.

C 3. Γίνονται τούτων παῖδες αὐτοῖς, ὧν Κάιν μὲν ὁ πρότερος ἦν (κτῆσιν σημαίνει τὸ ὄνομα, διὲ ἐκτήσαντο ἄνθρωπον), Ἄβελ δ' ὁ δεύτερος· δηλοῖ δὲ πένθος ἢ κλησίς· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς πένθος ἔμελλε δι' αὐτόν. καὶ ὁ μὲν Ἄβελ νομεὺς ἦν ποιμνίων καὶ ἀρετῆς ἐπεμέλετο, ὁ δὲ Κάιν ἐγεώργει τὴν γῆν ποτηρότατος ὧν. 5 δόξαν δὲ αὐτοῖς ἀπιρχὰς ἐκ τῶν ἰδίων πόρων προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ, ὁ μὲν Ἄβελ τὰ κρείττω τῶν πρωτοτόκων τῶν θρεμμάτων προσήνεγκε, Κάιν δὲ τὰ τυχόντα προσηγήθει τῶν τῆς γῆς καρπῶν. καὶ προσέσχεν ὁ Θεὸς τοῖς τοῦ Ἄβελ δώροις, τῇ δὲ τοῦ W I 9 D Κάιν οὐ προσέσχε προσαγωγῆ. ὁ δὲ φρονήσας ἐπὶ τῇ πρατι-10 μῆσει κτείνει αὐτόν, καὶ ἐπάρατος γίνεται τῷ Θεῷ, καὶ στένειν καὶ τρέμειν καταδεδίκασται. ἐβληθεὶς δὲ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ἐν γῆ Ναιδ ὤκησεν, ἔσθα καὶ παῖδας ἐγένετο. οὗτος μέτρα τε καὶ στάθμια ἐπενόησε καὶ πρώτος ὄρους ἐπήξαστο γῆς, ποτηρίας καθηγητῆς χρηματίας. καὶ πόλιν εἰς ὄνομα τοῦ 15 πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ Ἐνώς ὑποδόμησεν. υἱὸς δὲ τοῦ Ἐνώς Γαιδάδ, υἱὸς δὲ τούτου Μαουιαήλ, τοῦ δὲ Μαθουσαάλα, οὗ Λάμεχ υἱός. οὗτος δύο γυναῖκας ἐαυτῷ συναρμόσας, Ἀδὰν καὶ Σελάν, παῖδας ἐξ ἀμοφοῖν ἔσχεν ἐβδομήκοντα καὶ ἐπτά· ὧν

1 πρώτος A. 11 αὐτόν] τὸν ἀδελφόν A. 15 χρηματίας καθηγητῆς A, καθηγητῆς χρηματισθεὶς PW. 16 Ἐνώξ LXX, Ἄνωξ Iosephus. 17 Γαιδάδ] Ἰαράδης Iosephus. mox καὶ pro υἱὸς A. . μαουιαήλ A, Μαηήλ LXX cod. Alex. (vulgo Μαλελεήλ), Μαροσηλος Iosephus, Μαλελεήλ PW. 18 συναρμόσας — Σελάν] συνοικίσας αἱ ἀδὰ καὶ σελὰ ὀνομάζοντο A. 19 Σελάν secundum LXX et Iosephum.

FOUNT. Cap. 3. Iosephi Ant. 1 2. Genesis 4 et 5.

3. Liberos suscipiunt, quorum prior Cainus (acquisitionem hoc significat, quod hominem acquisissent), posterior Abelus (luctum notat vocabulum, nam propter eum in luctu futuri erant) appellatus est. et Abelus quidem erat opilio, virtutisque studiosus; Cainus autem terram colebat, homo improbissimus, porro cum eis visum esset primitias laborum suorum offerre deo, Abelus praestantiora ex primogenitis gregis offert, Caino sine delectu de terrae fructibus offerente. cum autem deus Abeli munera, Caini oblatione repudiata, acceptasset, is illum sibi praelatum aegre ferens occidit; et diris obligatus a deo ad gemitum et tremorem condemnatur, et a conspectu dei eiectus in terra Naid habitat, ibique liberos procreat. hic mensuras et pondera excogitavit, et primus agros limitibus distinxit, nequitiae princeps. atque urbem de nomine primogeniti sui Enossi condidit. Enossi filius fuit Gaidad, qui Mahuiaëlem genuit: Mahuiaël Mathusalem: quo natus Lamechus, e duabus uxoribus, Ada et Sela, filios suscepit 77; quorum Iosabel armenta-

Ἰωαβὲλ μὲν κτηνοτρόφος ἦν καὶ προβατεῖαν ἠγάπησεν, Ἰουβὰλ P I 18 δὲ μουσικὴν ἐπενόησε καὶ κιθάραν ἐμμηχανήσατο καὶ ψαλτήριον, Θόβελ δὲ γεγωνὸς ἐκ Σελᾶς σιδηρεὺς ἦν ἤτοι ἐργάτης σιδήρου τε καὶ χαλκοῦ.

5 Τῷ δὲ Ἀδὰμ μετὰ θάνατον Ἰαβὲλ διακοσίων τριάκοντα γεγονότι ἐτῶν ἕτερος ἐγενήθη υἱὸς ὄν. ἐκάλεσε Σήθ. τέθνηκε δὲ ὁ Ἀδὰμ ἔτη ζήσας ἐννακῶσια καὶ τριάκοντα. Σήθ δὲ γενόμενος ἐτῶν πέντε καὶ διακοσίων ἐγέννησε τὸν Ἐνὼς, ὃς πρῶτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ Θεοῦ, τὸν τε Θεὸν 10 προσαγορεύσαι τὸν κύριον. δώδεκα δὲ καὶ ἐννακῶσια ἔτη τὰ πάντα ζήσας Σήθ, καὶ υἱὸς καὶ θυγατέρα λιπαὴν, ἐξέλειπεν. ὃς ἀρετὴν μετῆι καὶ μιμητὰς τοῦ ἀπογόνου καταλείπεν· οἱ B σοφίαν τὴν περὶ τὰ ἀδράνια κατενόησαν, καὶ στήλαις δυοσί, τῇ μὲν ἐκ λίθου τῇ δ' ἐκ πλίνθου ὀπτῆς πεποιημέναις, τὰ εὐρημένα 15 ἐτέγραψαν, ἵνα καὶ τοῖς μετέπειτα σώζονται· ἔσσομαι γὰρ ἀφαιρισμὸν τοῦ παντός Ἀδὰμ προειρήμει ἐκ πυρός τε καὶ ὕδατος. ἔξ Ἐνὼς δὲ ἐτέχθη Καϊνῶν ἄλλοι τε υἱοὶ καὶ θυγατέρες, καὶ ἀπέθανεν ἔτη ζήσας πέντε καὶ ἐννακῶσια. ἐκ δὲ Καϊνῶν ἐξείπν Μαλελεήλ καὶ ἕτεροι παῖδες, καὶ τέθνηκε ζήσας ἄρισθμὸν ἐτῶν 20 ἐννακοσίων καὶ δέκα. παῖς δὲ Μαλελεήλ ὁ Ἰάρεδ, καὶ ἕτεροι, ὃς κατέλυσε τὴν ζωὴν ἐπ' ἔτεσιν ὀκτακοσίοις καὶ πέντε πρὸς ἐνε-

1 Ἰωβὴλ LXX, Ἰώβηλος Iosephus. post προβατεῖαν add alter cod. Wolfii νέμειν, quod om Iosephus. 3 ἤτοι add A. 8 ἐτῶν om A. 9 τὸν τε] τοῦτέστι A et alter cod. Wolfianus. Syncellus τοῦτ' ἔστι προσαγορεύεσθαι ὀνόματι Θεοῦ. 10 ζήσας ἔτη τὰ πάντα A. 14 λίθων A. ὀπτῆς om A. 16 προειρήμει Ἀδὰμ A. 17 ante Καϊνῶν PW add ὁ, om A. 17 et 18 Καϊνῶν A LXX, Καϊνῶν PW. 19 et 20 Μαλελεήλ A LXX, Μαλελεήλ PW.

rius fuit ac rem pecuariam coluit, Iubal musicam excogitavit et citharam ac psalterium composuit, Thobel Sela natus faber fuit, ferro et aere tractando occupatus.

Adamo post Abeli interitum annos nato 230 alius natus est filius, quem Sethum appellavit. obiit Adamus cum annos vixisset 930. Sethus annos natus 205 genuit Enossum, qui primus ausus est invocare nomen domini dei et deum appellare dominum. Sethus cum annos 912 explevisset, defecit, filiis et filiabus relictis. hic virtutem coluit, idemque studium posteris suis tradidit: qui doctrinam rerum caelestium a se inventam duabus columnis, alteri lapideae, alteri ex latere coctilli, inscripserant, ut posteris conservaretur: Adamus enim praedixerat universitatem rerum et igni et aqua perituram. Enosso natus est Cainan aliique filii et filiae, mortuus est cum vixisset annos 905. Cainano orti sunt Maleleel aliique liberi. obiit cum vixisset annos 910. Maleleelis filius fuit Iared, et alii: vita excessit anno aetatis 895. Iared pater

τήκοντα. Ἰάφεθ δὲ πατήρ τοῦ Ἑνώχ καὶ παίδων ἐπὶ ταύτῳ ἐτέ-
 C ρων, καὶ τέθνηκε βιώσας ἕτη ἑννακόσια καὶ ἐξήκοντα πρὸς ὄσπν.
 υἱὸς δὲ τοῦ Ἑνώχ Μαθουσάλα καὶ ἕτεροι. ἐδηρέστηκε δὲ Ἑνώχ
 τῷ κυρίῳ, καὶ μετετέθη καὶ οὐχ εὗρισκετο, ἐτῶν γεγνηὸς τρια-
 κοσίων ἐξήκοντα καὶ πέντε. παῖς δὲ τοῦ Μαθουσάλα Λάμεχ⁵
 καὶ ἕτεροι, καὶ θνήσκει ζήσας ἕτη ἑννακόσια ἐξήκοντα καὶ ἑννέα.
 Νῶε δ' ἐτέχθη τῷ Λάμεχ, καὶ τέθνηκε Λάμεχ ἑπτακόσια ζήσας
 ἕτη καὶ πενήκοντα πρὸς τοῖς τρισί. (4) τῷ δὲ Νῶε τρεῖς ἐγέ-
 νοντο παῖδες, Σῆμ Χάμ Ἰάφεθ.

Ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων,¹⁰
 ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας. υἱὸς δὲ τοῦ Θεοῦ φησιν ἢ γραφή
 D τοὺς ἀπογόνους τοῦ Σῆθ ὡς ἀρετὴν μετιόντας, καθὼ καὶ υἱὸς
 ὑψίστου τοὺς ἑαρέτους καλεῖ· θυγατέρας δὲ τῶν ἀνθρώπων φησὶ
 τὰς ἐκ τῶν τοῦ Κάιν ἀπογόνων καταγομμένας. ὁ δὲ Ἰώσηπος
 ἀγγέλους λέγει τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων λαβεῖν, οὕτω καλε-¹⁵
 σασ οἶμαι αὐτοὺς ὡς εὐαρεστοῦντας Θεῷ καὶ τὴν ἐκείνων πολι-
 τεῖαν ἐπιτηδεύοντας. πληθυνθέντες δὲ οἱ ἄνθρωποι πρὸς κακίαν
 ἀπέκλιναν· οἷς καὶ παῖδες ἐγένοντο ὑβρισταὶ καὶ ἀτάσθαλοι διὰ
 τὴν ἐν τῇ δυνάμει πεπολθῆσιν. οἷς τὸ Θεῖον προσώχθισε καὶ τὸ
 μακρόβιον ὑπετέμετο, ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἔτεσι τὴν τῶν ἀνθρώπων²⁰
 περιγράφας ζωὴν.

2 ἕτη ἔην.] ἑνιαυτοὺς ἑννακόςτους A. 3 τῷ κυρίῳ ἐνώχ A.
 5 καὶ om A. 8 τοῖς om A. 11 αὐτοῖς A. 16 ἐκείνων]
 ἐκείσε alter cod. Wolfii. 17 δ' of A. 20 ὑπετέμετο]
 ὑπερέθετο A. 21 περιγράφας] cf. p. 16 v. 8 τὸ Θεῖον ...
 ζησάμενος.

Fontes. Cap. 4. Iosephi Ant. 1 3. Genesis 6—9.

Henochi, et praeter hanc aliorum, defunctus est cum vixisset annos 962. Henochi filius fuit Mathusala, et alii. acceptus autem fuit Henochus domino, et translatus est nec repertus, annos natus 365. Mathusalae filius Lamechus fuit, et alii. moritur anno aetatis 969. Lamecho natus est Noe. Lamechus vero mortuus est expletis annis 753. (4) Noae tres nati sunt filii, Semus Chamus Iaphetus.

Filii porro dei, conspectis filiabus hominum, eas uxores duxerunt. vocat autem dei filios scriptura Sethi posteros ob studium et cultum virtutis, quo pacto etiam filios altissimi vocat eos qui sunt virtute praediti: hominum vero filias nominat oriundas ex Caini posteritate. Iosephus autem ait, angelos accepisse filias hominum, eo sic (opinor) vocatos, quod placerent deo, illorumque vitae rationem aemularentur. multiplicati homines ad improbitatem deflexerunt, ac liberos genuere iniurios et ex fiducia virium temerarios: quibus deus offensus etiam longaeuitatem sustulit, vita hominum centum viginti annis circumscripta.

Νῶε δὲ εἶρε χάριν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. διὸ καὶ εἰς θάλασσαν P I 19
 τῆς ἠπείρου μεταβληθείσης δι' ἐπομβρίας πολυημέρου τε καὶ
 σφοδρᾶς, πᾶν μὲν τὸ ἀνθρώπινον φθείρεται γένος, Νῶε δὲ μόνος W I 10
 σώζεται προμηθεΐα Θεοῦ ξυλὴν λάρνακι, ἣν τετραγώνων κατε-
 5 σκεύασε, μήκος μὲν ἔχουσαν πηγῶν τριακοσίων, τὸ δὲ πλάτος
 πενήκοντα, καὶ τὸ βῆθος τριάκοντα. ἐν ἧ αὐτὸς τε καὶ οἱ
 παῖδες σὺν ἀποτῆ ἐμβέβηκεν καὶ ἡ μήτηρ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν,
 σπέρματά τε παντοῖα ἐνθήμερος καὶ ζῶα ὁμοίως ἐκ γένους παντὸς
 πρὸς διατήρησιν τῶν γενῶν αὐτῶν, ἀνὰ δύο μὲν τὰ μὴ καθαρὰ,
 10 ἑπτὰ δ' ἕξ ἐκάστου γένους τῶν καθαρῶν. δέκατος δ' ἦν ὁ Νῶε
 ἐκ τοῦ Ἰδοὺ ἀριθμούμενος, καὶ μετὰ χιλιάδα διπλῆν ἔτων πρὸς
 διακοσίους τεσσαράκοντα καὶ δύο μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ. B
 ἀπογόντων δὲ τῶν καταρακτῶν τοῦ οὐρανοῦ ἡμέρας τεσσαράκοντα
 καὶ ἑκτάς, τὸ ὕδωρ ἐπὶ πῆχεις πεντεκαίδεκα ὄρων ἐψηλότερον
 15 γέγονε. λήξαντος δὲ γε τοῦ ὕετοῦ καὶ τοῦ ἔδατος ἐλαττουμένου
 μεθ' ἡμέρας ἑκατὸν καὶ πενήκοντα, ἡ λάρναξ ὄρει τινὶ τῆς Ἀρ-
 μενίας προσώκειλε κατὰ τὸν μῆνα τὸν ἑβδομον. ὅτε καὶ ἀποξίας

1 δὲ AW, om P.

3 τὸ om A.

7 σὺν ἀποτῆ om A.

8 ὁμοίως om A.

9 τὰ μὴ καθαρὰ A et alter cod. Wolfii,

τῶν μὴ καθαρῶν PW.

10 ἐκάστου] ἀμφοῖν alter cod. Wolfii.

ἦν] αὐ A.

11 καὶ μετὰ — 15 γέγονε] καὶ μετὰ χιλίους ἑξα-
 κοσίους πενήκοντα καὶ ἕξ ἡμερῶν ὁ κατακλυσμός τῆ γῆ (τῆς
 γῆς B) ἐπενήκτο ἐφ' ἡμέρας (ἡμέραις B) τεσσαράκοντα λαθροῦ
 (λαβροῦ B) καταχομένου τῆς γῆς θεοῦ ὡς ὑπερβῆναι τὸ ὕδωρ
 ἐπὶ πεντεκαίδεκα (πέντε καὶ δεκά B) πῆχεις τὰ τῶν ὄρων ὑψη-
 λότερα AB. de numeris 2242 et 1656, quorum alterum ex LXX,
 alterum ex Hebraeis libris dedit Eusebius (Chron. T. 1 p. 131 sq.
 ed. Ancher), cf. Syncell. p. 156 sq. ed. Bonn. ex annis quibus
 Zonaras p. 25 Sethum et Enossum genitos dixit, apparet eum Grae-
 corum rationem sequi: Hebraei enim singulos patriarchas centenis fere
 annis prius natos perhibent, unde minor numerus (1656) conficitur.
 ab utrisque discrepat Iosephus, qui 2656 annos numerat, hinc non
 corrigendus.

15 ἐλαττουμένου A.

17 prius τὸν om A.

Noe vero gratus fuit apud deum. itaque continente in mare
 vehemens et diuturnum commutata, omne quidem humanum genus in-
 terit, Noe vero solus divina providentia arca lignea conservatur, quam
 quadrangulam fabrefecit, longitudine cubitorum 300, latitudine 50, alti-
 tudine 30. eam conscendit ipse cum filiis eorumque matre et uxoribus,
 seminibus variis impositis, et animalibus cuiusque generis, ad genera
 eorum conservanda, binis immundorum, et septenis mundorum. Noe ab
 Adamo decimus numeratur, annis 2242 elapsis usque ad diluivium.
 apertis autem caeli cataractis ad dies 40 totidemque noctes, aqua quin-
 decim cubitis montium altissimorum cacumina superavit, cum pluvia
 desisset et aqua post dies 150 minueretur, arca ad quandam Armeniae
 montem septimo mense applicuit. Noe vero corvum per fenestram emi-

ὁ Νῶε μεθίησι κόρακα· ὁ δὲ οὐκ ἐπανήλθε. καὶ μεθ' ἡμέρας ἀφῆκε περιστερὰν, ἢ πάλιν ὑπέστρεψεν. ἐπὶ δὲ διελευσῶν ἡμερῶν αὐθις ἀφῆκεν αὐτήν, ἢ δὲ κάρφος ἐλαίας φέρουσα ὑπενόησσε. κἀντεῦθεν ἔγνω ἐκλελειπέναι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ ἐξῆλθον Νῶε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ σὺν ταῖς 5
 C αὐτῶν γυναῖξιν καὶ τὰ ζῶα ὅσα ἦν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἔθυσσε τῷ Θεῷ. Ἀποβατήριον δὲ τὸν τόπον καλεῖσθαι τοῖς Ἀρμενίοις φησὶν ὁ Ἰώσηπος, καὶ λειψανα δεικνυσθαι τῆς λάρακος ἐκεῖ. μεμνησθαι δὲ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς κιβωτοῦ λέγει καὶ πολλοὺς τῶν τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας συγγραφασμένων, τὸν 10
 Χαλδαίων τε Βηρωσόν, καὶ Ἰερώνυμον τὸν Αἰγύπτιον ὃς τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν Φοινικικὴν συνεγράψατο, καὶ τὸν ὑπὸ Δαμασκοῦ Μνασίαν. ὁ δὲ Θεὸς μηκέτι ἐπαγαγεῖν εἶπε τοιοῦτον πάθος τῇ γῆ. ἐντελεῖται δὲ πρὸς βρώσιν κεχρῆσθαι τοῖς ζώοις, πλην κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς μὴ ἐσθίειν, καὶ φόνου ἀνθρώπων ἀπέχε- 15
 D τόξον ἔδειξε τὸ ἐν τῇ νεφέλῃ, τὴν Ἰρὰ διὰ τοῦ τόξου δηλῶν. Νῶε δὲ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν βιώσας ἔτη τριακόσια καὶ πενήκοντα θνήσκει ἐνιαυτῶν γεγωνὸς ἐννακοσίω καὶ πενήκοντα.

1 ἡμέραν A. 5 ἐξῆλθα A. 7 καλεῖσθαι τὸν τόπον τῆς Ἀρμενίας A. 9 prius καὶ om A. 10 καὶ om A. 12 φοινικὴν A. ἀπὸ] ἐκ A et alter cod. Wolfi. post Δαμασκῶ Nicolai nomen excidit, aut scribae errore aut Zonaræ ipsius. sic enim est apud Iosephum Antiq. 1 3 6 καὶ Μνασίας δὲ καὶ ἄλλοι πλείους, καὶ Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνός. Mnaseas est Pataranus ille vel Patrensis qui Ptolemaei Physconis ætate Periegesin scripsit. 13 εἶπε — γῆ] τοιοῦτον πάθος τῇ γῆ ἐπηγγέλατο A. 17 τὸ om A. 18 τριακόσια] διακόσια A, male. 19 καὶ om A.

sit, qui non reversus est. post dies aliquot emisit columbam: ea rediit. septem diebus elapsis eadem rursus amissa festucam olivæ retulit: unde intellexit aquam defecisse in terra. itaque Noe et uxor eius et filii cum suis uxoribus sunt egressi, et animalia quæ cum eis in arca fuerant, ac sacrificarunt deo. locum eum Excensum vocari ab Armeniis tradit Iosephus, et arcae reliquias ibi monstrari, ac mentionem facere diluvii et arcae multos barbaricæ historiae scriptores, ut Berosum Chaldaicum, et Aegyptium Hieronymum qui Phoenicias antiquitates scripserit, et Mnaseam Damascenum. deus autem se non amplius talem cladem terræ immisurum dixit, et vesci iussit animantibus: carnem tamen in sanguine animæ vetuit edere et caede hominum abstinere iussit. signum non peritaræ aqua terræ, ut in diluvio factum, arcum in nube posuit, iridem per arcum intelligendo. Noe post diluvium vixit annos 350, mox-
 tur natus annos 950.

Εἴρηται δὲ γε περὶ τῆς πολυτείας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ταῦτα τῷ Ἰωσήφῳ. “μηδεὶς οὖν πρὸς τὸν νῦν βίον καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἐτῶν ψευδῆ νομιζέτω τὰ περὶ τῶν παλαιῶν ἱστορούμενα. οἱ μὲν γὰρ Θεοφιλεῖς ὄντες καὶ ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ γενόμενοι, καὶ διὰ τὸ τὰς τροφὰς ἐπιτηδαιοτέρας πρὸς πλείονα χρόνον εἶναι, εὐκότως ἔζων πληθὺς ἐτῶν τοσοῦτων, ἔπειτα καὶ διὰ τὴν εὐχρηστίαν ὧν ἐπεπόουν, ἀστρονομίας τε καὶ γεωμετρίας, ὡς οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοὺς κατανοῆσαι τε καὶ εἰπεῖν, μὴ ζήσαντας ἑξακοσίους ἐνιαυτούς· διὰ τοσοῦτων γὰρ πληροῦται ὁ μέγας P I 20
10 ἐνιαυτός.”

5. Οἱ δὲ τοῦ Νῶε παῖδες, Σῆμ Χάμ καὶ Ἰάφεθ, ἐκ τῶν ὀρῶν εἰς τὴν πεδιάδα κατώκησαν. Νῶε δὲ φυτεύσας ἀμπελῶνα ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐμεθύσθη καὶ ἐγυμνώθη. Χάμ δὲ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς ἰδὼν τοῖς συγγόνοις ἀνήγγειλεν οἶον ἐπε-
15 γελῶν τῷ πατρὶ. οἱ δὲ κατὰ νότου θέμενοι τὸ ἱμάτιον τὴν πατραὴν ἐκάλυψαν γύμνωσιν, ὀπισθοφανῶς ἰόντες καὶ μὴ προσβλέψαντες τῷ πατρὶ. διὸ καὶ ἀνανήψας ὁ Νῶε τοὺς μὲν εὐχαῖς ἡμέψατο, τῷ δὲ Χάμ κατηράσατο. τὸ δὲ πεδίον ὁ κατώκουν οἱ υἱοὶ Νῶε κέκληται Σενάαρ. πολλῶν δὲ γενομένων ἐκάστῳ B

1 γε om A. post τῶν A add τότε. 2 Ἰωσήφ] Antiq. 1 3 9, paucis mutatis. 3 περὶ] παρὰ A: Iosephus περὶ. 5 τὰς τροφὰς — εἶναι A cum altero cod. Wolfii et Iosepho, ταῖς τροφαῖς ἐπιτηδαιοταῖς κεχρησθαι πρὸς πλείονα χρόνον PW. 8 αὐτοὺς ἀσφαλῶς A. 11 τοῦ et καὶ om A. 12 τὰς πεδιάδας A. 14 ἰδὼν τοῦ πατρὸς A. 18 κείδω τὸ κατώκουν υἱοὶ A.

FOUNTES. Cap. 5. Iosephi Ant. 1 4—6. Genesis 10 et 11.

Iosephus de multitudine annorum illius aetatis hominum sic ait. “ne quis hanc vitam annorumque paucitatem intuens falsa existimet ea quae de veteribus memorantur. nam illos, cum deo cari essent et ab ipso deo orti, ac cibis etiam ad diuturnitatem aptioribus uterentur, non mirum fuit tantum temporis spatium vivere. altera longaevitatis causa fuit utilitas rerum ab eis excogitatarum, ut astronomiae et geometriae: quae deprehendi ab eis certo et explicari haud potuissent, nisi 600 annos vixissent, quanto spatio magnus annus completur.”

5. Noe vero filii, Semus Chamus et Iaphetus, cum sedes suas e montibus in plantiis transulissent, Noe plantata vinea epotoque vino inebriatus nudatur. ibi Chamus nuditate patris visa rem veluti per derisum fratribus nuntiat. verum illi, veste in tergum reiecta, retrorsum accesserunt, et nuditatem eius aversis oculis contexerunt. qua de causa Noe discussa ebrietate illos votis remuneratur, Chamum detestatur. campus quem incolere Noe filii Senaar vocatur. quorum cuique mul-

W I 11 *καίδων και εις γενεάς προελθόντων ἐπληθύνθησαν οἱ τούτων ἀπόγονοι. Νεβρωδὸς δὲ τις ὁ τοῦ Χάμ υἱονός, ὃς πρῶτος ὤφθη γίγας ἐπὶ τῆς γῆς, τολμηρὸς και κατὰ χεῖρα γενναιώτερος τῶν ἄλλων ἐπάρχων, εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα περιέστησε, και πύργον οἰκοδομεῖν αὐτοῖς ἐπέθετο ἕξ ὀπτηῆς πλίνθου και ἀσφάλτου ὁ δειδομημένον. οὕτω δὲ μεμνητάς ὁρῶν αὐτοῦς ὁ Θεός, ἑτερογλώσσους εἰργάσατο και ἀσυνέτους τῶν παρ' ἀλλήλων φωνῶν διὰ τοῦ τῶν γλωσσῶν μερισμοῦ. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον ᾠκοδόμουν νῦν Βαβυλῶν καλεῖται διὰ τὴν σύγχυσιν τὴν περὶ τὴν διάλεκτον· Ἐβραῖοι μὲν γὰρ βαβέλ καλοῦσι τὴν σύγχυσιν. 10*
 C *σκίδονται δὲ λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἀλλογλωσσίας, ὡς πῦσαν ἤπειρον και νῆσον πληρωθῆναι αὐτῶν.*

Σκεδυσθέντων δὲ τῶν ἀπογόνων τοῦ Νῶε, ἕξ ἐκείνων τὰ ἕθνη συνέστησάν τε και ἀνομάσθησαν. ἐπτα γούν ὁ Ἰάφεθ υἱός ἐγέννησεν, οἱ ἀπὸ τοῦ Ταύρου και Ἀμάνου τῶν ὁρῶν 15 προῆλθον, ἐπὶ μὲν τῆς Ἀσίας ἄχρι ποταμοῦ Τανύιδος, ἐπὶ δὲ τῆς Εὐρώπης ἕως Γαδείρων· ὧν τοῖς ὀνόμασι και ἕθνη ἐπεκλήθησαν, Γομαρεῖς μὲν ἀπὸ Γάμερ, οἱ νῦν Γαλάται λεγόμενοι·

1 *προελθόντων* alter cod. Wolfii. τούτου A. 2 ὁ om A.
γίγας ὤφθη A. 3 *γενναίος* τ. δ. *κατάρχων* A. 5 *και*
ἀσφάλτου A cum Iosepho et LXX, om PW. 6 *οὕτω* δὲ — 10
τὴν διάλεκτον A; eadem fere codex Wolfianus (cf. annot.) et
 Iosephus; Ἄλλ' ὁ Θεὸς τὰς τούτων βουλὰς διεσκέδασεν εὐφρῶς,
ἀσυνέτους τῶν παρ' ἀλλήλων φωνῶν διὰ τοῦ τῶν γλωσσῶν μερι-
 σμοῦ τούτους ἀποφηνάμενος. Τὸ δὲ πεδίον ἐκεῖνο νῦν Βαβυλῶν
καλεῖται διὰ τὴν περὶ διάλεκτον σύγχυσιν PW. 10 μὲν om A.
 11 δὲ om A, δὴ τὸ Iosephus. 14 υἱός ὁ Ἰάφεθ A. 15 τοῦ
 om A. ἀμάνου A. 16 *μέχρι* alter cod. Wolfii. 18 *γομ-*
βαρεῖς μ. δ. γάμβεγ A.

tis liberis natis et in familias propagatis, multiplicati sunt eorum posteri. Nemrodus Chamī nepos, qui primus in terris gigas visus est, homo audax et robore manuum praestans caeteris, tyrannicum imperium instituit, eisque turris ex coctis lateribus et asphalto condendae auctor fuit. sic illos insanientes deus conspicatus effecit ut diversis linguis loquerentur et ob sermonum diversitatem alii alios non intelligerent. locus autem in quo turrim aedificaverunt, nunc Babylon vocatur ob sermonum confusionem: nam babel Hebraeis est confusio. ob eam linguarum diversitatem ita fuerit dispersi, ut omnem continentem omnesque insulas completerent.

Ex illis Noe posteris ita dissipatis gentes conditae et cognominatae sunt. Iaphetus quidem septem genuit filios, qui a montibus Tauro et Amanō progressi sunt in Asia usque ad Tanais fluvium, in Europa usque ad Gades: quorum cognomina gentibus sunt indita. Gomarēs enim a Gomer, nunc Galatae dicuntur. Magogos suos posteros nomi-

Μαγώνας δὲ τοὺς ἔξ αὐτοῦ ἀνόμασεν ὁ Μαγώγ, Σκύθαι δὲ νῦν
καλοῦνται. ἐκ δὲ Ἰωβάν Ἴωνες καὶ πάντες Ἕλληνες ἐπικλή-
θησαν, ἐκ Μadaτ δὲ Μadaίοι, οἱ Μῆθοι προσσηγορεύονται τῶν.
Θοβήλ Θοβήλους τοὺς ἔξ αὐτοῦ ἐωνόμασεν· οὗτοι δ' εἰσὶν D
Ἰβηρες. ὁ δὲ γε Μοσόχ τοῦ γένους κατήρξε τῶν Μεσσηνῶν·
Καππαδόκαι δ' οὗτοι νομίζονται. Θειράς δὲ Θείρας τοὺς ἔξ
αὐτοῦ προσσηγόρευσεν, οἱ Θράκις μετωνομάσθησαν ὕστερον. ἐκ
δὲ τῶν ἐκγότων Ἰάφωθ Ἀσχανάξαι μὲν οἱ κληθέντες Ῥηήνης ἔξ
Ἀσχανᾶξ προήχθησαν, Ῥιφαθαῖοι δὲ (οὕτω πρὶν τοὺς Παφλα-
10 γόνους ἐκάλουν) ἐκ Ῥιφαθ τὸ γένος ἔλκει πιστεύονται· καὶ Θορ-
γαμαῖοι τὰν Θοργαμῶν πρόγονον ἑαυτοῖς ἐπιγράφουσαν, οἱ Θράκις
μετεκλήθησαν ὕστερον. Ἐλισᾶν δὲ Ἀλισαίων ἀρχηγέτης ἐγένετο,
ὅπερ εἰσὶν Αἰολεῖς. καὶ Θαρσεὺς δὲ τῶν Θαρσῶν ἐγένετο πρό-
γονος· τὸ γὰρ πάλαι Θαρσεῖς ἐκαλοῦντο οἱ Κίλικις· ὅθιν καὶ ἡ
15 τῶν παρ' αὐτοῖς πόλεων ἀξιολογώτερα Ταρσὸς καλεῖται, τοῦ P I 21
ἦντα μεταβληθέντος εἰς ταῦ. οὕτως γὰρ τῷ Ἰωσήφω γέγραπται
περὶ τῆς Ταρσοῦ. ἕτεροι δὲ τὸν Περσέα φασὶν τῇ τῶν Κιλικίων
χωρᾷ ἐπιδημήσαντα καὶ πόλιν βουληθέντα κτίσαι καὶ τὸν τόπον
τῆς πόλεως τοῖς οἰκοδόμοις δεικνύοντα τῷ ταρσῶ τοῦ ποδὸς
20 πατάξαι τὴν γῆν, κάττευθεν ἐπικληθῆναι τὴν πόλιν Ταρσόν.
Χέθιμα δὲ τὴν νῆσον συνώμισεν ὁ Χεθίμ· ἡ Κύπρος αὕτη ἐστὶ,

4 Θεβήλ δὲ Θεβήλους A. 6 δ' add A. 9 Θειράς δὲ A,
Θοράς δὲ PW. 8 Ἰάφωθ ἀσχανάξαι οἱ κλ. δ. ἔξ ἀσχανᾶξ A.
9 ριφαθαῖοι A. 10 πιστεύεται A. 11 τὸν θοργαμᾶ A.
12 ἔλισαίων A: utrumque Iosephi codices. 13 δὲ add A.
ἐγένετο] ἐρχομάτισε A. 15 ἦ et ἔ A. γὰρ add A.
17 Περσέα] ταρσεία A.

navit Magog; nunc Scythae vocantur. ab Ioban Iones et omnes Graeci
cognomen habent. a Madai Madaei, hoc est Medi, nunc vocantur.
Thebel Thebelos a se cognominavit: Iberes hi sunt. Mosoch auctor
fuit Meschenorum, qui nunc Cappadoces habentur. Theiras a se nomi-
navit Theiros, qui mutato post nomine Thraces dicti sunt. ab Iapheti
porro posteris hi orti sunt, Aschanaxes, Regenes dicti, ab Aschanaxo;
Riphathaei (sic olim Paphlagonos vocabant) genus ducere a Riphathe
creduntur. Thorgamaei Thorgamam auctorem iactant, post mutato no-
mine Phryges appellati. Elisan Alisaeorum princeps exstitit, qui sunt
Aeolenses: Tharsus Tharsensium (sic enim olim Cilices vocabantur);
unde praecipua urbs eorum Tarsus dicitur, facta unius litterae muta-
tione: sic enim Iosephus de Tarso scribit. alii dicunt Perseum in Cili-
ciam profectum ac de condenda urbe cogitantem, dum fabris locum ur-
bis demonstraret, planta pedis (ταρσῶ) terram percussisse, atque inde
urbem cognominatam. Chothimam insulam Chethim incolit: haec Cy-

παρ' Ἑλλήνων οὕτω κληθεῖσα διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς θεὸν τὴν Ἀφροδίτην, ἣν Κέπριν προσαγορεύουσιν.

Οἱ δὲ γε παῖδες τοῦ Χάμ τὴν ἀπὸ Συρίας καὶ Ἀμάνου καὶ Λιβάνου τῶν ὄρων γῆν κατέσχον, καὶ ὄσα πρὸς θάλασσαν αὐτῶν B ἐτέτραπτο μέχρις ὠκεανοῦ κατελήφασιν. καὶ προήλθουσαν ἐκ μὲν 5 Χοῦς Χουσαῖοι· Αἰθίοπες οὗτοι εἰσὶ. Μεσρέμ δὲ Μεσραίων προπάτωρ ἐγένετο· οὕτω δὲ καλοῦνται Αἰγύπτιοι, καὶ ἡ τῆς Αἰγύπτου χώρα Μεσρήν ὀνομάζεται. Φοῦτ δὲ τὴν Λιβύην κατέφικε, καὶ Φοῦτους τοὺς τῆς χώρας ἐκάλεσε, Φοῦτην δὲ τὴν χώραν αὐτήν. μεταβλήθη δ' ἡ κλῆσις αὐτῆς μετέπειτα εἰς Λι-10 βότην ἐκ Λίβου υἱοῦ Μεσρέμ. Χαναὰν δὲ τὴν κληθεῖσαν ὕστερον Ἰουδαίαν συνοικίας Χανααίαν αὐτήν προσηγόρευσε καὶ Χανααίους τοὺς ἐξ αὐτῆς· οἱ δὲ Μεσρέμ παῖδες τὴν ἀπὸ Γάζης ἕως Αἰγύπτου κατέσχον γῆν. μόνου δὲ Φιλιστιεῖμ τὴν ἐπωνυμίαν διεφύλαξεν ἢ ἐκείνου μερίς, ἣν Παλαιστίνην Ἑλληνες 15 C ὀνομάκασιν. Σιδῶνιος δὲ παῖς πρωτότοκος Χαναὰν ἐν Φοινίκῃ πόλιν ἀνέστησε, Σιδῶνα καλέσας αὐτήν. Ἀμαθεὶ δὲ Ἀμάθην W I 12 ἔκτισε πόλιν, ἣν Μακεδόνες ἀφ' ἑνὸς τῶν Πτολεμαίων Ἐπιφανοῦς λεγομένου Ἐπιφάνειαν μετωνόμασαν.

2 ἦν A, γὰρ PW. 3 ἀμανοῦ A. 4 αὐτοῖς A, αὐτῆς Iosephus. 6 μεσραίων A. 7 οἱ αἰγύπτιοι A. 8 μεσρέμ A. 9 κατέφικε A. τοὺς om A. 10 αὐτῆς] τῆς χώρας codex Colbertinus et Wolfianus alter. 11 λίβου A Iosephus, Λιβύου PW. 12 συνοικήσας A. 16 ὀνομάκασιν A, ὀνομάκασιν PW. πρωτότοκος παῖς A. 17 ἀμαθί A. 18 Μακεδόνες — μετωνόμασαν A cum libris mss Ducangii et altero Wolfii codice; Μακεδόνες κατέφικεσαν, τὴν δὲ πόλιν Πτολεμαῖος Ἐπιφανῆς λεγόμενος Ἐπιφάνειαν μετωνόμασε PW: Iosephus Μακεδόνες δ' αὐτῆν Ἐπιφάνειαν ἀφ' ἑνὸς τῶν ἀπογόνων (sic) ἐπωνόμασαν.

prus est, quam Graeci a dea sua Cypride, hoc est Venere denominant.

Chami liberi Syriam et Amanum ac Libanum montes tenuere, et quidquid terrae illius mare spectat usque ad Oceanum occuparunt. a Chuso Chusaei sunt orti, hoc est Aethiopes. Mesrem Mesraeorum (sic Aegyptii vocantur, et terra Aegypti Mesren) conditor existit. Phut Libyam incoluit, et regionis incolae Phutos nominavit, ipsamque regionem Phutam. post appellatio eius in Libyam est mutata a Liby filio Mesremi. Chanaan Chananaeam, post Iudaeam vocatam, incoluit, nomine a se indito: populus Chananaei dictus. Mesremi liberi terram quae est a Gaza Aegyptum usque tenuerunt. verum solius Philistinum nomen pars illius retinuit, quam Graeci Palaestinam dixerunt. Sidonius primogenitus Chanaanis filius urbem a se in Phoenicia conditam Sidonem appellavit. Amathes urbem Amatham condidit; quam Macedones a Ptolemaeo Epiphane Epiphaniam nominaverunt.

Ἰὴμ δὲ τῶν υἱῶν Νῶε πέντε τίτονται παῖδες, οἳ τὴν μέχρως
 ἀπαικῶν τοῦ κατ' Ἰνδὸν οἰκοῦσιν Ἀσίαν, ἀπ' Εὐφράτου ἀρξά-
 μνοι. Ἐλάμ μὲν οὖν Ἐλυμαίους Περσῶν ὄντας ἀρχηγέτας κατέ-
 λπειν, Ἀσοῦρ δὲ Νίνον οἰκίσει πόλιν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἀσου-
 5 ρίους ἀνόμασε, καὶ Ἀρφαξὺδ Χαλδαίων προπάτωρ ἦν, Ἀράμ δὲ
 τοὺς Σέρους κληθέντας ὑστερον, Ἀραμαίους ἐξ ἑαυτοῦ προσηγό-
 ρηυσεν, ὁ δὲ Λαῶδ Λαῶδους προήγαγεν, οἳ Λυδοὶ μετέπειτα D
 προσεσηγήθησαν. τῶν δὲ υἱῶν Ἀράμ τεσσάρων ὕτων ὁ μὲν τὴν
 Τραχωνίτιν οἰκίσει καὶ τὴν Ἀμμασκὸν (μέση δ' ἐστὶ Παλαιστίνης
 10 καὶ Κοίλης Συρίας), ὁ δὲ Ἀρμενίαν, Βακτριανὸς δὲ ὁ ἕτερος.
 τοῦ Ἀρφαξὺδ δὲ υἱός· Καϊνῶν, παῖς Καϊνῶν ἢ Σαλά. οὗτος δὲ
 πατὴρ Ἐβερ. Ἐβερ δ' ἔτεκε τὸν Φαλέγ, οὕτω κληθέντα διὰ
 τὸν τῆς γῆς μερισμὸν· ὅτε γὰρ ἡ διαίρεσις γέγονε τῶν τότε ἀν-
 θρώπων, καὶ ὁ τῆς γῆς μερισμὸς τότε ἐτέχθη· γάλακ γὰρ Ἐβραῖοι
 15 τὸν μερισμὸν ἐνομάζουσιν. Ἐβραίων δὲ τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ Ἐβερ
 ἀρχῆθεν ἐκλήθη. τοῦ Φαλέγ δὲ υἱός ὁ Ῥαγαῦ, ὁ δὲ Ῥαγαῦ P I 22
 πατὴρ τοῦ Σερούχ, οὗτος δ' ἔτεκε τὸν Ναχώρ, ἐκ Ναχώρ δὲ
 Θάρρα προῆλθε, Θάρρα δὲ πατὴρ Ἀβραάμ.

6. Τοῦ δὲ τῶν Ἐβραίων γένους προπάτωρ καὶ πατριάρχης
 20 τῶν αὐτοῦ πατριῶν ὁ μέγας οὗτος γέγονεν Ἀβραάμ, ὃς Χαλδαῖος

2 Ἰδὸν A.	4 νίνον A, Νίνον PW.	5 ante Ἀράμ PW
add δ, om. A.	7 ὁ λαῶδ δὲ A,	προσηγήγαγεν A.
8 ἀβραάμ A.	10 ἕτερος] Iosephus addit Μησῆς δὲ Μησα- ναίους.	11 καϊνῶν A, Καϊνῶν PW, bis. σαλά A.
12 φαλλε A.	15 Ἐβραίων] ἔβραῖοι A.	16 φαλλε A.
υἱός A, ὁ υἱός PW.	ραγαῦ A LXX, Ῥαγαῦ PW, bis.	

FONTES. Cap. 6. Iosephi Ant. 1 7—18. Genesis 12—25.

Semo Noae filio quinque nati filii, sumpto ab Euphrate initio,
 Asiam usque ad Indicum Oceanum incoluerunt. Elam Elymaeos Persarum
 maiores reliquit; Asur urbem Ninum condidit, et populum suum
 Assyrios vocavit; Arphaxad Chaldaeorum fuit auctor; Aram eos qui
 post Syri nominati sunt Aramaeos a se vocavit; Lud Ludos dixit, qui
 post Lydi sunt appellati. cum autem Arami quattuor essent filii, alius
 Trachonitidem et Damascum condit quae inter Palaestinam et Coele-
 syriam interiacet, alius Armenios, alius Bactrianos. Arphaxadi filius
 fuit Cainan, Cainanis Sala. is Eberis pater. Eber Phalecum genuit,
 ob terrae divisionem sic appellatum: nam cum illius temporis homines
 dividerentur, etiam terrae facta est partitio, Hebraei autem partitionem
 Phalec dicunt. quae gens ab Ebere auctore suo nomen habet. Phaleci
 filius fuit Ragan, Ragau autem pater Seruchi. is Nachorum genuit,
 Nachorus Tharam, Thara Abrahamum.

6. Gentis porro Hebraeorum auctor et patriarcha suae nationis
 magnus iste Abrahamus exstitit, genere Chaldaeus, a Noe decimus, annis
 Zonarae Annales.

μὲν ἦν τὸ γένος, δέκατος ἀπὸ Νῶε γενόμενος, διακοσίων ἐτῶν
καὶ ἐνετήκοντα πρὸς δυσὶ διεληλυθότων ἔξ ἑνὸς τὴν γῆν ἕπασαν
ὁ θεὸς ἐπομβρία κατέκλυσεν. οὗτος προγόνων ὢν ἀσεβῶν, πρῶ-
τος ἔγνω θεὸν ἕνα τὸν τῶν ὄλων δημιουργόν, ἐκ τῶν ποιημάτων
καταλαβὼν τὸν ποιητὴν, καὶ τούτῳ μόνῳ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν
B δεῖν ἔλεγε. στασιασάντων δὲ διὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν τῶν Καλ-
δαίων μετέβηκεν ἐκεῖθεν, τοῦ γνωσθέντος αὐτῷ κελύσει θεοῦ,
καὶ τὴν Χανααναίαν ἔσχκε γῆν. λιμοῦ δὲ τὴν Χανααναίαν πύ-
ζοντος μεταναστεύει εἰς Αἴγυπτον. καὶ θανμασθεῖς ἐπὶ συνέσει,
τὴν ἀριθμητικὴν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίας, ἅμα-10
θῶς τούτων ἔχουσι, παραδίδωσιν. ἐκ Καλδαίων γὰρ λέγεται
φοιτῆσαι ταῦτα πρὸς Αἴγυπτον κακεῖθεν πρὸς Ἕλληνας. Ἀσου-
ρίων δ' ἐπελθόντων τοῖς Σοδομίταις, οἷς συνῶκει καὶ Λῶτ ἀδελ-
φύπαις ὢν Ἀβραὰμ τῆς Σάρρας τε ἀδελφός, καὶ πολλῶν μὲν
πεσόντων Σοδομιτῶν, αἰχμυλιωσιθέντων δὲ τῶν λοιπῶν, καὶ 15
Λῶτ τοῖς Σοδομίταις συνηχμαλώτετο. Ἐμαθὼν Ἀβραὰμ σὺν
C τριακοσίοις ἄκτῳ καὶ δέκα οἰκέταις αὐτοῦ καὶ φίλοις τρισὶ κατε-
δίωξεν ὀπίσω τῶν Ἀσουρίων, καὶ τοὺς τε Σοδομίτας ἔσωσε καὶ
τὸν Λῶτ. ἐπανίστη δ' ἐκ τῆς διώξεως ὁ τῆς Σόλυμα πόλιος
βασιλεὺς αὐτὸν ὑποδέχεται, κεκλημένος Μελχισεδέκ (σημαίνει δὲ 20
τοῦτο μεταρροζόμενον εἰς τὴν Ἑλλήνων διάλεκτον βασιλεὺς δι-
καιος). Σόλυμα γὰρ ἦν ὄνομα τότε τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ· οὕτως

4 τὸν om A. 7 τοῦ] τούτου A. 11 γὰρ] δὲ A.
12 κακεῖθεν εἰς Ἑλλ. A et alter cod. Wolf. 13 δ' om A.
σοδομίταις A, Σοδομίταις PW. 15 αἰχμυλιωσιθέντων alter
cod. Wolf. 17 ἑκτακτάδεκα A. 19 ἐπανίστη libri omnes.
δ' om A.

292 elapsis ex quo deus terram universam undis demerserat, hic impiis
ortus maioribus, primus cognovit deum unum, rerum universitatis opi-
ficem, auctore ex operibus deprehenso, cui soli tribuendum honorem
aserebat. qua de re controversia inter eum et Chaldaeos orta, demi-
gravit illinc, auctore quem cognoverat deo, et Chanaaneam tenuit.
quam cum famae premeret, abijt in Aegyptum, ibique ob sapientiam
admirationi habitus, arithmeticae et astronomiae rudibus tum artium
illarum Aegyptiis tradidit: quae quidem a Chaldaeis in Aegyptum atque
inde in Graeciam transisse perhibentur. Assyriis autem Sodomitas ag-
gressis, apud quos Lotus fratris Abrahami filius et Sarae frater habi-
tabat, ac multis Sodomitarum interfectis caeterisque captis, Lotus etiam
inter caeteros capitur. quo Abrahamus intellecto cum 318 vernis et
tribus amicis Assyrios persequitur, Lotum ac Sodomitas liberat. rever-
tentem ab hostium persecutione urbis Solymae rex nomine Melchisedecus
(qui Graecis regem iustum significat) excipit. Solyma vero tum dico-

ἀρχαία λίαν ἢ πόλις, καὶ χρόνῳ τὰ πρᾶξαι κληρωσαμένη κατὰ πατρῶν. τῆς ἀρετῆς δὲ τὸν Ἀβραὰμ ἀποδείξάμενος ὁ Θεὸς ἀμοιβὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπηγγέλατο· τοῦ δὲ φαιμένου ἄχαρι πᾶν αὐτῷ δοκεῖν εὐεργέτημα, μὴ ἔχοντι τὴν τοῦτο διαδεξόμενον (ἦν γὰρ ὅτι γοῆς ἀμοιρῶν γνησίας, ὅτι τὴν μήτραν ἢ Σάρρα πεπήρωτο), D ὁ Θεὸς καὶ παῖδα δώσειν αὐτῷ καθυπείσχετο, καὶ ἐξ ἐκείνου μέγα προελθεῖν ἔθνος, τοῖς ἄστρασι τὴν ἀριθμὸν ἐξισούμενον· καὶ περιετριθῆναι τὰ αἰδοῖα αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐκέλευσε ἄφρητας, ἧ' εἴη τὸ γένος αὐταῦ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἀνεκίμικτον· 10 καὶ περιετριθῆσαν.

Γίνεται τοίνυν τῷ Ἀβραὰμ παῖς ἑκατὸν γεγονότι ἐνωστῶν ἐκ τῆς Σάρρας, ὃν ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καλεῖσαι προσέταξε· δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα γέλωτα· ἢ ὅτι μωδίαμα τῇ Σάρρα ἐγένετο, τέξασθαι W I 13 αὐτὴν τοῦ Θεοῦ χρηματίσαστος, διὰ τὸ τῆς ὑποσχέσεως δύσελπι, 15 παρῆλκι οὐση καὶ μὴ προσδοκῶση τεκεῖν (ἐνωθήκοντα γὰρ ἐτῶν τὸν Ἰσαὰκ τεκοῦσα ἐσύγγαυεν), ἢ ὅτι γέλωτος ὑπόδειξις τοῖς γο- P I 23 νεῦσαι τὸ παιδίον ἐγένετο, θυμηδίας δηλαδὴ καὶ χαρᾶς. τεχθέντι δὲ τὸν παῖδα τοῦτον κατὰ τὴν ὑγρότην ἡμέραν ὁ πατὴρ περιτέμνει· ἔθεν οὕτω καὶ τοῖς Ἰουδαίοις νεώμισται περιτέμνεσθαι. Ἀραβες 20 δὲ μετὰ τρισκαίδεκατον ἔτος τοὺς παῖδας περιτέμνειν εἰώθασιν, ὅτι καὶ Ἰσμαὴλ ὁ προπάτωρ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ περιτέμνητο· τρισκαίδεκα γὰρ ἦν ἐτῶν ὅτε τῷ Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς ἐπέταξε

1 λίαν] ἦν A. 3 ἐπηγγέλατο A, ἐπηγγέλλετο PW. 4 δια-
δεξόμενον A. 8 prius αὐτὸν] καὶ αὐτὸν A. 15 προσ-
δοκῶση A, προσδοκῶσης PW. 19 νεώμισται A, ἐνεώμιστο
PW. ἄφρητας A.

batur urbs Hierusalem. adeo vetusta illa est atque omnes antiquitate superat. deus approbata virtute Abrahami remunerationem illi pollicetur. Ille autem dicente, quodvis sibi beneficium inane fore, qui haereditas careret (nequedum enim germanam sobolem susceperat, Sarae vulva obstructa), deus etiam filium ei se daturum promittit, a quo magnus populus esset propagandus, stellis numero par; eumque una cum suis masculi sexus pudenda circumcidere iussit, ne genus eius cum aliis gentibus confunderetur: itaque circumciduntur.

Abrahamo iam centenario nascitur e Sara filius, dei iussu Isaacus appellatus, quod risum significat: sive quod Sara dato oraculo de partu suo riserat, quod ob effectam aetatem promissioni fidem habere difficile, neque ulla spes proliis erat (nonagenaria enim Isaacum peperit), sive quod puer risus occasio fuerit parentibus, hoc est, alacritatis et laetitiae. octavo post natiuitatem die puer circumciditur: qui mos etiam a Iudaeis observatur. Arabes vero post annum decimum tertium circumcidere pueros solent, quod Ismael gentis conditor circa eam fuerit aetatem circumcisi: nam quo tempore circumcisiomem Abrahamo mandarat deus,

τὴν περιτομήν. σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο Θεόκλητον, ὡς τοῦ
 Θεοῦ τῆς ἰκεσίας Ἀβραάμ ἐκούσαντος καὶ παῖδα δόντος αὐτῷ.
 ἐγένετο δὲ τοῦτον ἐκ παιδίσκης ἦν ἡ Σάρρα αὐτῷ συγκατέκλινεν.
 B ἰδίας γὰρ ἀμοιροῦσα τότε γοῆς, οἰκία παιδίσκη Ἀγαρ ὀνομα-
 σθείση, Αἴγυπτιὰ τὸ γένος, μαγῆναι τὸν ἄνδρα ἤτησато, καὶ ὅ
 τεκούσης ἐκείνης τὸν Ἰσμαήλ, ὤκειώσατο τὸ παιδίον ἡ Σάρρα.
 τεκοῦσα δὲ γε τὸν Ἰσαάκ, τῆς Ἀγαρ οὐκ τῷ υἱῷ φυγὴν διὰ ξηλο-
 τυλίαν κατεψηφίσατο. ἀδρονθέντος δὲ τοῦ Ἰσαάκ, ἡ ἄνδρος-
 θέντος κατὰ τὸν Ἑβραϊὸν Ἰώσηπον (εἴκοσι γὰρ καὶ πέντε ἐνιαυ-
 τῶν φησιν εἶναι τὸν Ἰσαάκ τότε), πείραν ὁ Θεὸς ἐπάγει τῷ 10
 Ἀβραάμ, καὶ καλέσας αὐτὸν θῦμα προσαγαγεῖν κελεύει τὸν
 υἱόν, καὶ εἰς ἓν τῶν ὀρέων ἀπαγαγόντα τὸν μοσογενῆ τὸν ἀγα-
 πητὸν δλοκαυτῶσαι. καὶ οὐκ ἀντίειπεν ὁ Ἀβραάμ, ἀλλὰ τὸν
 παῖδα προσειληφῶς καὶ εἰς τὸ ἐπιταχθὲν αὐτῷ ὄρος ἀναγαγών,
 C τὸν θεῖον αὐτῷ κοινοῦται χρησμὸν, καὶ γενναίως οἴσειν τὴν καθιέ- 15
 ρωσιν παραινεῖ, κελεύοντος τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ κείθεται καὶ ἐκὼν
 ἑαυτὸν παρέχει πρὸς καθιέρωσιν, μὴ δίκαιον εἶναι φήσας Θεοῦ
 καὶ πατρὸς ἀντιτείνειν θελήματι. οὕτω ταῦτα τῷ Ἰωσήπῳ ἰστί-
 ρηται. εἶτα φείσασθαι τοῦ υἱοῦ κελεύεται Ἀβραάμ, καὶ κριδὸς
 αὐτομάτως εἰς δλοκαύτωσιν ἀντιδίδοται. μετὰ ταῦτα θνήσκει 20
 μὲν Σάρρα ἑτῶν οὕσα ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ, ὁ δ' Ἀβραάμ

I Θεόκλητον A. 2 ἐκούσαντος A. 3 ἡ om A. 4 ἀνο-
 μασίην A. 7 γε om A. διὰ] κατὰ A. 8 ἀδρον-
 θέντος — κατὰ] ἀνδραθέντος δὲ Ἰσαάκ κατὰ A. 10 ante
 τότε interpungit A. 11 κελεύει προσαγαγεῖν A. 14 αὐτῷ A,
 αὐτοῦ PW. 17 φήσας εἶναι A. 21 οὕσα om A.

tredecim annorum fuerat. significat autem Ismaelis nomen divinitus vo-
 catum: quippe quod deus Abrahamum supplicis voti compotem reddi-
 disse, dato filio. genuit autem hunc ex ancilla, cum qua eum Sara
 ram habere iusserat. nam quia tum ex sese nihil parere poterat, a ma-
 rito petiit ut cum ancilla domestica, Aegyptia genere, cui nomen Agar
 erat, concumberet: e qua natam Ismaelem pro filio sibi vendicavit.
 post tamen Isaacum genitum, Agarem cum filio ex aemulatione relegavit.
 cum adolevisset Isaacus, aut, ut Iosephus Hebraeus tradit, vir factus
 esset (nam Isaacum tum viginti quinque annorum fuisse ait), deus peri-
 culum facit Abrahami, et filium immolare iubet atque in monte quodam
 adolere unigenitum illum et dilectam. non refragatur Abrahamus, sed
 filio assumpto et in designatum a deo montem abducto communicat ora-
 culum, hortatus ut, quoniam deus ita iussisset, consecrationem fortiter
 ferret. paret ille et ultro se offert victimam: neque enim aequum esse
 dei et patris voluntati adversari. sic ista Iosephus refert. deinde filio
 parcere iubetur Abrahamus, et aries ultro ad incensum substituitur.
 post haec Sara meritar annos nata 127: Abrahamus aliam uxorem ducit

ἔτερον ἠγάγετο κεκλημένην *Χετοῦραν*, ἕξ ἧς υἱεὶς αὐτῷ φέονται ἐξ-
 τῷ *Ἰσαὰκ* δὲ περὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος γεγονότι μνηστεύεται ὁ πα-
 τὴρ *Ῥεβέκκαν* ἐκ *Μεσοποταμίας*, θυγατέρα *Βαθουήλ* υἱοῦ *Ναχώρ* D
 ἀδελφοῦ *Ἀβραάμ*. Ἐπειτα τελευτῶ μὲν ἔτη ζῆσας ἑκατὸν ἑβδο-
 5 μήμοντα καὶ πέντε· γῆμας δὲ τὴν *Ῥεβέκκαν* ὁ *Ἰσαὰκ* διδύμους
 παῖδας ἐκ ταύτης γεννᾷ. ὦν τῷ μὲν πρεσβυτέρῳ καθ' ὄλου τοῦ
 σώματος δασεῖα ἐφύετο *Θρῆξ*, ὅθεν καὶ *Ἡσαῦ* ἐκλήθη διὰ τὴν
 τριχωσιν· τῷ νεωτέρῳ δὲ ἡ χεὶρ εἶχετο τῆς πτέρυγος τοῦ ἀδελφοῦ,
 τῆς μητρικῆς προεκθορόντος γαστροῦ, διὰ καὶ *Ἰακώβ* ὠνομάσθη·
 10 περιριστὴν δὲ τὸ ἴνομα καθ' *Ἐβραίους* δηλοῖ.

7. Γηράσας ἐπὶ ταύτοις ὁ *Ἰσαὰκ* καὶ τὰς ὕψεις πεπῆρωται.
 καὶ τὸν *Ἡσαῦ* προσκαλεσάμενος (προτετίμητο γὰρ ἐκείνῳ διὰ τὰ
 πρωτοτόκια) καὶ θηρῶσαι κελεύει καὶ ἐτοιμάσαι δαῖπνον αὐτῷ, P I 24
 “ἵνα φαγῶν” φησὶν “εὐλογήσω σε πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν.” καὶ
 15 *Ἡσαῦ* μὲν ἔξῃσι πρὸς θήραν, ἡ δὲ *Ῥεβέκκα* φιλοῦσα μᾶλλον τὸν
Ἰακώβ, καὶ τοῦτον καλέσασα, εἶπεν αὐτῷ ὁ πατήρ ἐπέταξε τῷ *Ἡσαῦ*,
 καὶ σπεῦσαι παρεκλεύσατο πρὸς τὸ ποιμῶν καὶ δύο κομίσαι
 ἀπαλὰς ἐρίφους αὐτῇ, ὡς ἂν ἐκ τούτων ἰδέσματα ἐτοιμάσῃ τῷ
 γέροντι ὅλα φιλεῖν ἐκείνον ἐπίσταται, καὶ φαγῶν εὐλογήσῃ αὐτόν.
 20 ὁ δὲ ποιεῖ κατὰ τὰς μητρικὰς ἐντολάς. ἤδη δὲ παρεσκευασμένων
 τῶν ἰδεσμάτων, τοὺς βραχίονας τοῦ παιδὸς περιελίσσει ταῖς

1 χετοῦραν A.	4 ἑβδομημισαεκά A.	6 ἐκ ταύτης
παῖδας A.	καθόλου PW.	8 δὲ νεωτέρῳ A.
9 προεκ-		9 προεκ-
θορόντος A.	10 καθ' ἑβραίους W,	καθ' ἑβραίους A, κατ'
ἑβραίους P.	11 γηρᾶ A.	ὁ om A.
12 προσκαλεῖται·		
προσέκειτο γὰρ A.	14 ἵνα φησὶ φαγῶν A.	19 εὐλογήσει A.

Fontes. Cap. 7. *Iosephi Ant.* 1 18 et 19. *Genesis* 27—30.

Chetaram nomine, e qua filii sex ei nascuntur. Isaac annos circiter
 40 nato Rebeccam filiam Bathuelis, fratre Abrahami Nachoro nati, in
 Mesopotamia despondit. deinde moritur, cum vixisset annos 175.
 Isaacus Rebecca ducta gemellos ex ea procreat: quorum natu maior ob
 hirtos corpore pilos Esau vocatus; minor plantam maioris, qui prior ex
 utero materno exsilierat, manu retinet, ob id Iacobus appellatus, quod
 Hebraeis supplantatorem notat.

7. Post senio confectus Isaacus atque orbatus oculis vocat Esau
 (is enim ob aetatem praerogativam praeferebatur alteri), venatum ab-
 legat ut cenam sibi pararet, “quo” inquit “ante obitum meum tibi bene
 precer.” Esau venatum proficiscitur. Rebecca Iacobi amantior, illi
 accessito, quid pater Esau iussisset, dicit: mandat ut e grege duos
 teneros hoedos afferat, quo ex his edulia conficeret seni, quibus cum
 delectari sciebat; hisque comesis, ipsi bene precaretur ille. paret ma-
 teralis iussis Iacobus. paratis iam eduliis, brachia filii pellibus hoedo-

τῶν ἐρίφων δοραῖς, καὶ δίδωσι τὸ δεικνὸν ἀπαγαγεῖν τῷ πατρὶ.

B Ἰσαὰκ δὲ τῇ φωνῇ τὸν Ἰακώβ εἶναι τὸν προσιόντα αἰσθόμενος, ἔγγιστα προσκαλεῖται αὐτὸν καὶ τῶν χειρῶν ἐπαφάται. τοῦ Θεοῦ δὲ πάντως τὸν Ἡσαῦ ἐδολογίας ἀνάξιον κρῖναι, ἔδοξεν Ἰσαὰκ.

W I 14 τὸν πρωτότοκον αὐτῷ παρεστάναι εἶδόν (ἠπάτητο δὲ τάχα διὰ τὸ βραδύ τῆς τριχός), καὶ φαγὼν ἐλόγησε τὸν Ἰακώβ. ἐπανήλθε δὲ καὶ Ἡσαῦ καὶ εἰσήγαγε δεικνὸν τῷ πατρὶ καὶ ἤτει ἐτὴν ἐδολογίαν. ὁ δὲ ἔγνω τὸ σόφισμα καὶ "ἐλθόν" ἔφη "ὁ ἀδελφός σου ἔλαβε τὴν ἐδολογίαν σου." τοῦ δὲ ὀλοφρομένου καὶ ἀξιωμένου ἐδολογηθῆναι, μηδὲ γὰρ μίαν εἶναι παρ' αὐτῷ ἐδολογίαν, παρακληθεὶς 10

C Ἰσαὰκ ὤμωσεν μὲν ἐδολογήσασθαι, ὅτι δὲ μὴ τῷ ἐνηχοῦντι κείνῳ ἐδόκει θείῳ πνεύματι ἐδολογίας τυχεῖν τὸν Ἡσαῦ, ἐπεὶ μὴδ' ἄξιός ἦν αὐτῆς, εἰς ἀρὰν ἀντ' ἐδολογίας ἐτυπώθη τῷ Ἰσαὰκ ἡ φωνή. δυσμενῶς εἶχε διὰ ταῦτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ Ἡσαῦ. ὁ δὲ τὸν ἀδελφὸν δεδοικώς, συμβουλή τῆς μητρὸς εἰς Μεσοποταμίαν ἀπέρκεται. ἀπὼν δὲ ἀξιώσεται καθ' ἑνὸς τοῦ ἄδομένου θείατος τῆς κλίμακος, ἧς τῶν ἄκρων τὸ μὲν τῇ γῆ τὸ δὲ τῷ οὐρανῷ προσεσθῆρηστο, καὶ μυεῖται τὰ μέλλοντα ἐκ τοῦ κρείττους, καὶ ὅταν τόπον ἐν ᾧ τὸ ὄραμα εἶδε Βαιθὴλ προσηγόρευσε· δηλοῖ δὲ θέλειν ἐστίναι καθ' Ἑλληνας. καταντήσας δὲ εἰς Χαρρὰν κατήχθη 20

D πρὸς Λάβαν τὸν τῆς μητρὸς τῆς Ρεβέκκας ὁμίαιμονα, καὶ ξενίας παρ' ἐκείνῳ τετύχηκε καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ποιμνίων πιστεύεται.

3 τοῦ δὲ Θεοῦ A. 4 ἐδολογίας om A. 9 δ' A. 13 ἐποπότω αὐτῷ τῷ Ἰσαὰκ A. 19 βραδύ A. 20 χειρῶν A, Χαρρὰν LXX Iosephus, Καρρὰν PW. 22 κείνῳ A.

rum involvit mater, et cenam dat patri offerendam. Isaacus Iacobum ex voce agnitionum proxime se accedere iubet, manusque contractat. sed quia deus Esauum faustis omnibus semel indignum indicarat, putavit Isaacus primogenitum sibi filium adstitisse, pilorum forsam asperitate deceptus, ciboque sumpto bene precatus est Iacobo. redit et Esauus, oblataque patri cena faustam comprecationem postulat. agnoscit ille impostaram et "frater tuus" inquit "illam interceptit." quo emulante et faustam comprecationem flagitante (neque enim unquam duntaxat filii esse), motus precibus Isaacus, bene precari homini instituit ille quidem, sed quia ille resonanti in eo spiritali sancto non placebat, quod tali fortuna indignus esset Esauus, Isaacus vox pro fausta precatione in execrationem vertebatur. his de causis infensus fratri fit Esauus: qui illius metu percussus, de consilio matris in Mesopotamiam discedit. inter proficiscendum ostentum illud scalae celebratum in somnis videt, cuius una pars terrae, altera caelo iuniteretur, et futurarum cognitione rerum divinitus instruitur. locum oblatae visionis Bethel vocat, quod divinum domicilium significat. profectus Charam, apud Labanem Rebecca matris fratrem divertit: a quo exceptus hospitaliter, curae gregum prae-

δέο δὲ τῶ Λάβαν θυγατέρες ἐτήγγαρον, ὡς ἡ μὲν πρῶτον Λία ἢ δ' ἑτέρα Ῥαχὴλ ἐπεκάλητο. εἰς ἔρατα οὖν τῆς νεω-
 τέρας ἠρέδιστο Ἰακώβ ἀστείας οὔσης τὸ εἶδος παρὰ τὴν ἀδελφὴν,
 καὶ προσέγει λόγους τῶ Λάβαν περὶ αὐτῆς, ὃ δὲ ἑμολογεῖ καταγ-
 γνῆσαι τῶ Ἰακώβ τὴν Ῥαχὴλ εἰ ἐπὶ ἔτη ἐπὶ δουλεύσει αὐτῷ.
 κατανώει πρὸς τοῦτο ὃ ἐραστῆς, παύσεται ὃ καιρός, ἐτοιμάζει
 τοὺς γάμους ὃ πενθέρως· γυμνὰς δὲ τὴν πρῶτον τῶν θυγα-
 τέων συνιενάει τῶ Ἰακώβ. γυμνὰς δὲ μεθ' ἡμέραν ὡς βεβη-
 τηται, ἀδικίαν ἐπιενάει τῶ πενθέρω, ὃ δὲ καὶ τὴν Ῥαχὴλ
 10 αὐτῷ ἐπαγγέλλεται μετὰ δουλείαν ἑτέρας ἐπακτίας, κείσεται οὖν P I 25
 αὐτῆς δουλεύσει ἢ Ἰακώβ, δουλούμενος ἔρατα, καὶ μεθ' ἑτέραν
 ἐπακτίαν καὶ τῇ Ῥαχὴλ συνιενάεται.

Τῇ μὲν οὖν Λία πρῶτος ἦσαν 12 Ἰακώβ, καὶ Ῥουβὴν μὲν
 καλεῖ τὴν πρωτότακον οὗτι κατ' ἔλεον αὐτῆ γένηται τοῦ θεοῦ.
 15 ἐδάκρυτο γὰρ ἐρωμένης τῆς ἀδελφῆς τῷ ἀνδρὶ, καὶ προσέειπε
 μᾶλλον ἐπιμαίερα γενήσασθαι εἰ ἀχρὴ κατὰ γαστρός. τὴν δεύ-
 τεραν δὲ Σαμίων ὀνομάζει· ἄλλοι δὲ τοῦτο ἐπήκουον τὸν θεὸν
 γενέσθαι αὐτῆ, καὶ ἐπὶ τούτῳ γενῆται Λεὶα· κοινῶς τού-
 νομα σημαίνει βεβαιωτήν. μεθ' ὃν Ἰούδας αὐτῇ ἀποτίκτεται· B
 20 εὐχαριστίας ἢ κλησῆς δηλωτικῆ. τῇ δὲ Ῥαχὴλ παῖδιον οὐκ ἦν,
 καὶ δουλοκνία μὴ δι' ἀτεκνίαν παρενδοκμηθῆν, δέεται τοῦ ἀνδρός

2 ἐπεκάλητο A. οὖν] δὲ A. 4 δ' A. 9 ἐπακτίας A.
 10 οὖν om A. 13 Ῥουβὴν A ubique. 16 ἐπιμαίερα]
 ἐν τῇ ῤήτρα A. 18 ἐπὶ τούτῳ AW, ἐπὶ τοῦτο P. 19 αὐτῷ A.
 21 παρενδοκμηθῆναι A.

ficitur. Labani porro duae erant filiae: natu maiori Liae, minori Ra-
 chelis nomea erat. Iacobus amore inuicioris corripitur, quae sororem
 forma superabat; et Labanem de ea alloquitur. is desponsurum se illam
 ei pollicetur, si septem sibi annos inserviat. annuit amator, tempus
 elabitur, nuptias apparat socer: sed noctu filiam natu maiorem Iacobo
 in thalamum adducit, qui mane impostura cognita, cum socero de in-
 iuria expostulat. ille autem Rachelem etiam ei post alterius septennii
 servitatem pollicetur. eam condiciosem Iacobus amore subactus denuo
 accipit; et alteris septem annis elapsis, Rachelis etiam matrimonio
 potitur.

Lia iam e Iacobo liberos habebat, ex quibus primogenitum Ru-
 benem appellavit, quod ex divina misericordia is sibi contigisset: aegre
 ferebat enim amorem mariti erga sororem, sperabatque se honoratiorem
 fore si uterum ferret. secundum Symeonem appellat, quod vota ipsius
 exaudisset deus. post hunc Levis nascitur, qui coniunctionis confirma-
 tionem significat. hunc Judas sequitur, quod nomen gratiarum actio-
 nem sonat. Rachel, quia liberos non habebat, verita ne minus gratiosa

τῆ Θεριπαλίῃ αὐτῆς συνελθεῖν. ὁ δὲ καὶ πέθεται καὶ τῆ Βάλλα
 συνέρχεται, καὶ παιδίον ἔξ' Ἰακώβ ἢ Βάλλα γενᾶ, καὶ Δάν
 ἐκλήθη ὁ παῖς· Θεοκρίτον εἶπεν Ἕλληνας. καὶ τῆς αὐτῆς αὐτῆς
 τίκεται Νεφθαλεμ, ἐπιμηχάνητος, ὅλον διὰ τὸ ἀντιτεχνάσασθαι
 πρὸς τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς. Ἰησοῖ ἐπὶ τούτοις ἢ Λεῖα, &
 καὶ πυρακατακλίνει κάκειν τῷ Ἰακώβ Ζελφάν τὴν ἰδίαν θερά-
 πειναν. εὐδὲν δὲ καὶ αὐτὴ ἐγένετο Γάδ· τοχαῖον ἂν τις καλέσῃ
 C αὐτόν. καὶ ἐπὶ τούτῳ τίκει καὶ ἕτερον, ὄψιος δ' ἦν ὁ Ἀσσήρ·
 λέγεται δὲ μακαριστῆς, ὡς εὐκλείας τῆ Λεῖα διὰ τὴν πολυτεκνίαν
 καὶ μακαρισμοῦ γένημενος αἴτιος. τῆ Λεῖα δὲ Φουβίμ τοῦ υἱοῦ 10
 μανδραγόρου μῆλα κομίσαντος, ἦναι Ῥαχὴλ μεταδοῦναι τούτων
 αὐτῇ, καὶ ἀμοιβὴν προτιθεῖ τῇ ἀδελφῇ τὸ κατ' ἐκείνην τὴν
 ἰσχύϊ λείπρον τοῦ Ἰακώβ· ἢ γὰρ τὸς ἐκείνη τῆ Ῥαχὴλ προσε-
 κλήρωτο. καὶ συνεννάζεται διὰ τοῦτο τῆ Λεῖα ὁ Ἰακώβ, καὶ
 τίκει πέντε ἔτι δύο τὸ γυναικῶν, τὸν Ἰσάχαρ (τὸν ἐκ μισθοῦ δὲ 15
 γεγονότα σημαίνει τὸ ὄνομα) καὶ Ζαβουλών (δηλοῖ δὲ τὸν ἠγευ-
 φασμένον ἐνόησεν τῇ πρὸς αὐτὴν) καὶ θυγατέρα κληθεῖσαν Λεῖταν.
 γίνεται δὲ καὶ τῆ Ῥαχὴλ υἱὸς Ἰωσήφ· τὸ δ' ὄνομα προσθήκη
 D τινὸς γενησομένου δηλοῖ.

W I 15

8. Ἐτη μὲν οὖν εἴκοσιν ἐποιμαίνει τῷ κενθέρῳ Ἰακώβ· 20
 εἶτα ὑποχωρησάμενος θάλων οὐ συγκεχώρητο. ὅθεν κρῖνα μετὰ τῶν

2 παιδίον] καῖδα A. 5 τοῦ ἀδελφοῦ A. 7 αὐτῆ A, αὐτῆ PW.
 καλλίσι A. 8 ἐπὶ τοῦτο A. ἀσῆρ A. 9 καὶ μακαρισμοῦ
 διὰ τὴν πολυτεκνίαν A. 15 δύο A, δύο PW. 20 εἴκοσιν A,
 εἴκοσι PW. 21 συγκεχώρηται A. ὅθεν καὶ κρῖνα A.

Fontes. Cap. 8. Iosephi Ant. 1 19—22. Genesis 31—35.

esset, maritum orat ut cum ancilla sua congrederetur. ille obtemperat;
 ex eoque Iacobi cum Balta (id enim ancillas nomen erat) congressu
 Dan nascitur: divinum iudicium hoc vocabulum significat. rursus eadem
 Nephtholim parit, hoc est astutum: quod hoc astu foecunditati sororis se
 opposuisset. Lia aemulatione incitata Zelpham ancillam suam et ipsa
 Iacobo despondet, quae Gadum peperit: fortuitus vocari queat. alium
 post hunc Asserem parit, quem prosperum interpreteris licet, quod Lia
 ob liberorum multitudinem celebris et beata per illum partum habenda
 esset. cum autem Ruben Liae filius mandragorae mala attulisset, Ra-
 chel partem sibi dari petiit, concesso Liae nocte illa, quae sibi debe-
 batur, mariti concubitu: e quo muliercula Isacharem suscipit, quod
 nomen mercede genitum significat; et alterum filium Zabulonem, hoc
 est, pignus benevolentiae erga se; ac filiam Dinam. nascitur et Racheli
 filius Iosephus: id nomen accessionem rei alicuius futurae notat.

8. Sic annis viginti Iacobus soceri opilio fuit; et cum disces-
 surus esset, non situs est. itaque clam cum uxoribus, ancillis et liberis

γυναικῶν σὸν ταῖς θεραπευσίαισι καὶ τοῖς παισὶν ἀπεδίδρασκεν, καὶ
 τὴν κτήσιν προσεπαγόμενος καὶ τῶν βοσκημάτων ἄπερ αὐτῷ τοῦ
 ποιμαίνειν μισθὸς προσενέμνητο. Ῥαχὴλ δὲ καὶ τὰ εἶδωλα τοῦ
 πατρὸς ἐπεφέρετο, σὺχ ὡς τιμῶσα ἀλλ' ἴν' ἔχοι ταῦτα κατα-
 5 φυγὴν εἰ ἐπιδιώξας αὐτοὺς ὁ πατὴρ καταλάβοι. τοῦ δὲ Λάβαν
 καθ' ἑβδόμην ἡμέραν καταλαβόντος, κατ' ὄναρ ἐπέταξεν αὐτῷ
 ὁ θεὸς σπεισασθαι τῷ Ἰακώβ. μεθ' ἡμέραν δὲ λόγοι ἀμφοῖν
 γίνονται, καὶ τοῦ Ἰακώβ μηδὲν ἀδικεῖν ἀποδείξαντος, περὶ τῶν P I 26
 πατρῴων θεῶν ἐπενεκάλει ὁ Λάβαν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν περὶ αὐ-
 10 τῶν συνειδῶς ἔρευνῶν παρεχώρει. καὶ γίνεται ἡ ἔρευνα. ἡ Ῥα-
 χὴλ δὲ τὰ εἶδωλα τῇ ἀστράβῃ τῆς φεροῦσης αὐτὴν καμήλου ἐντί-
 θησι, καὶ αὐτὴ ἐπεκάθητο φάσκουσα τὴν τῶν ἐμμήνιον ῥύσιν
 αὐτῇ ἐνοχλεῖν. ὁ δὲ Λάβαν μὴ ἂν ποτε τὴν θυγατέρα μετὰ
 τοιοῦτου πάθους τοῖς θεοῖς αὐτοῦ προσελθεῖν οἴηθεις, παρήλαθεν
 15 αὐτήν. καὶ ὁ μὲν ἀνέλευσεν, ὁ δὲ Ἰακώβ τὸν ἀδελφὸν δεδιώς,
 προέμπει δηλῶν αὐτῷ τὴν ἐπάνοδον, καὶ δῶρα στέλλει αὐτῷ.
 κριτὸς δ' ἐπιγενομένης φαντάσματος συντυχῶν διεπάλασε καὶ ἐδόκει
 κρατεῖν. αἰσθόμενος δὲ ἄγγελον εἶναι θεοῦ, εἰπεῖν αὐτῷ παρε- B
 κάλει, τίνα μοῖραν ἔξει. ὁ δὲ τὸ κρατῆσαι θεοῦ ἀγγέλου μεγάλ-
 20 ων ἀγαθῶν σημείων ἠγέσθαι δεῖν ἔλεγε, καὶ Ἰσραὴλ αὐτὸν καλεῖ-
 σθαι ἐκέλευεν. τοῦτο δὲ οἱ μὲν ἄλλοι τοῦθ' ὄραν θεὸν ἐριμη-
 νέουσιν, Ἰωσήφος δὲ τὸν ἀντιστάνα θεοῦ ἀγγέλω σημαίνειν

3 προσενέμνητο A. 4 ἔχη A. 10 καὶ γ. ἡ ἔρευνα]
 καὶ δε ἔρευνα A, καὶ ὡς ἡ ἔρευνα γίνεται alter codex Wolfii.
 12 αὐτῇ] αὐτῆ A. 13 ἀμφοῖς alter codex Wolfii. 15 δὲ]
 δ' A. 20 ἔλεγε δεῖν A.

fugam capit, abductis una bonis suis et pecudibus quas pastionis mer-
 cede nactus fuerat. Rachel etiam simulacra patris abstulit: non quod
 illa veneraretur, sed ut ad ea confugere posset si a patre persequente
 deprehensa esset. cum autem Laban eos die septimo consecutus esset,
 somnio divinitus monetur ut reconcilietur Iacobo. postridie verbis utrin-
 que factis, etsi Iacobus demonstrarat nullam a se ortam fuisse iniuriam,
 Laban tamen de patriis diis eum accusabat. qui eius rei nescius, in-
 quisionem illi permittit. inquit ille, sed Rachel simulacris sellae cameli
 qua vebatur subiectis insidens, menstruorum fluxu laborare se ait.
 Laban, qui filiam ad deos suos eo malo conflictantem nunquam accessu-
 ram persuasum haberet, ea praeterita domum revertitur. Iacobus vero
 fratrem metuens, suum reditum illi, muneribus praemissis, denuntiat.
 nocte superveniente cum spectro sibi decertare victoriaque potiri visus,
 cum angelum esse dei animadvertisset, orat ut sibi diceret quo fato
 usurus esset. Hic victoriam divini angeli magnorum bonorum signum
 habendam esse asserit, et Israelem vocari iubet. quam vocem alii men-
 tem quas deum videat interpretantur, Iosephus cum qui divino angelo

φρσίν. Ἰακώβ. δὲ τὸν τόπον καλεῖ Φανουήλ, ταυτίσται θεοῦ πρόσωπον. γενομένου δ' ἐν τῇ πόλει τῇ πρὸς τὸν ἄγγελον ἀλήματος ἀντιῶ. περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατὺ, ἐκείνος τε τὴν ταύτην βρώσιν ἀπέλατο, καὶ δι' ἐκείνου καὶ τῷ ἐκείνου γένοι παντὶ ἀπηγόρευται. ὑπαντήσαντος δὲ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Ἡσαῦ, συνέ-
C βαλον ἀλλήλοισι καὶ ἠσπάσαντο. εἶτα ὁ μὲν Ἡσαῦ ἀπηλλάγη, Ἰακώβ δ' ἀφίκετο πρὸς τὰ Σικίμα. τῶν δὲ Σικιμιτῶν ἑορτὴν ἀγόντων, ἣ θυγάτηρ αὐτοῦ Δεῖνα εἰς τὴν πόλιν παρεῖλθε, τὰ τῆς ἑορτῆς ἰστορήσουσα. θεασάμενος αὖν αὐτὴν Συχέμ ὁ τοῦ τῆς πόλεως βασιλέως υἱός, φθείρει δι' ἀρπαγῆς. ἔπειτα ὁ τοῦ-
 10 ταν πατῆρ ἐδέετο τοῦ Ἰακώβ συζῆσαι τὴν Δεῖναν τῷ Συχέμ· ὁ δὲ οὐ κατένευσε. Συμειὼν δὲ καὶ Λεὺ τῆς πόλεως ὁμοκλήτου ἀδελφοί, διὰ τὴν ἑορτὴν εὐχαραζομένων τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ κυρηβακούτων, νύκτωρ παρελθόντες πᾶν ἄρσεν ἠβηθὸν ἀναφοῦσαι καὶ τὸν βασιλέα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ταῦτά φησιν ὁ Ἰωσήφος.
D πικρανότερον δὲ περὶ ταύτων ἢ βίβλος ἰστορεῖ τῆς Γενέσεως. λέγει γὰρ ὅτι Ἐμμὸρ τοῦ πατρὸς Συχέμ ἀξιοῦντος συζευχθῆναι τὴν Δεῖναν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, Συμειὼν καὶ Λεὺ εἶπαν ὡς "εἰ περι-
 20 κμηθεῖεν οἱ ἐν τῇ πόλει ἄρσενες πάντες, δώσωμεν τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν τῷ υἱῷ σου", καὶ οὕτως κατεδέξαντο τὸν λόγον καὶ περι-
 20 κμηθῆσαν ἅπαντες, κατὰ δὲ τὴν ἐκ τῆς περιτομῆς τρίτην ἡμέραν πονηρῶς τῶν περιτομηθέντων διαχειμένων καὶ ὀδονωμένων διὰ τὴν φλεγμονήν, ἐπέθεντο αὐτοῖς καὶ ἀνείλον ἅπαντας, ἀγνοοῦντος

3 ἀντιῶ om A. 5 ἀπηγόρευσε om A. τοῦ om A. 13 τὴν om A. 15 ὁ om A. 19 οἱ ἐν om A. 22 πονηρῶς A.

restiterit significare tradit. Iacobus locum illum Phaniel, hoc est, dei faciem vocat. et quia in lucta cum angelo poplitis dolore affectus fuerat, cum ipse illius esu abstinnit, tum omnis eius posteritas ab eo ut illicito abhorret. frater Esau obviam illi progressus, salute dicta acceptaque recedit. Iacobus Sicima pervenit. Sicimitis autem festum celebrantibus, filia eius Dina spectandae festivitatis gratia urbem ingreditur. quam conspectam Sychemus regius adolescens rapit, raptam stuprat. rex adolescentis pater Iacobum orat ut Dinam Sychemo despondeat. re non impetrata Symeon et Levis uterini puellae fratres, civibus ob festivitatem convivantibus atque inebriatis, urbem noctu ingressi, mares prorsus omnes ipsumque regem cum filio trucidant. haec Iosephus tradit: sed liber Geneseos probabilis his de rebus disserit. cum, inquit, Emmor Sychemi pater Dinam filio uxorem peteret, Symeonem et Leviam dixisse, si mares urbis omnes circumciderentur, se filio eius sororem suam desponsuros. qua accepta condicione circumcisos esse omnes, ac die inde tertio, cum ex cruciata ardoris male haberent, ab illis truci-

τοῦ Ἰακώβ. ᾧ χαλεπαίνοντι διὰ ταῦτα θαρρεῖν ἐκέλευσεν ὁ θεός. P I 27
 ἔλθων δὲ ἐν Βαιθλὴλ ὁ Ἰακώβ, ὄπου τὸν ὄνειρον ἐδιείαστο, ἔθυσεν
 καὶ προΐων τὴν Ῥαχὴλ ἐκ τοκετῶ θανοῦσαν ἐν Ἐφραθᾷ θάπτει.
 καὶ τὸ ἔξ αὐτῆς παιδίον Βενιαμὴν ἐκάλει, διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ
 ὁ γνησιότην τῇ μητρὶ ἐδόθη. ἔλθων δ' εἰς Χεβρων πόλιν τῶν
 Χαναανίων, κατέλαθε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰσαὰκ ἐνὶ ζῶντα, ἣ δὲ
 Ῥεβέκκα ἔφθη θανεῖν. θνήσκου δὲ μετὰ βραχὺ καὶ ὁ Ἰσαὰκ, W I 16
 καὶ θάπτεται σὺν τῇ γυναικὶ παρὰ τῷ γονιῷ μημηίω, βιώσας
 ἑτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν.

10 9. Ἡσαῦ δὲ ἤρξα τῆς Ἰδουμαίας, καλέσας τὴν χώραν
 ἐφ' ἑαυτοῦ. Ἐδώμ γὰρ ἐκεῖνος ἐκέκλητο, ὅτι ἀπὸ θήρας ποτὲ B
 λιμῶντων ἐπιειλθὼν, καὶ τὸν ἀδελφὸν εὐρὸν φακῆν ἐτοιμά-
 σαντα ἑαυτῷ πρὸς τροφήν, ἤξιον δοῦναι αὐτῷ· ὁ δὲ ἀποδόσθαι
 αὐτῷ τὸ πρῆβειον ἠγάγκασεν ἀντὶ τῆς φακῆς. καὶ παραχωρεῖ
 15 τοῦτου μεθ' ὄρκων αὐτῷ διὰ τὸν λιμὸν· ὅθεν Ἐδώμ ἐπεκλήθη,
 διὰ τὴν ξανθότητα τῆς φακῆς· σφόδρα γὰρ ἦν τὴν χροίαν τοιαύτη.
 Ἐδώμ δὲ παρ' Ἐβραίοις τὸ ἐρυθρὸν ὀνομάζεται.

Ἰακώβ δὲ τὸν ἐκ τῆς Ῥαχὴλ Ἰωσήφ διὰ τε τὴν τοῦ προσώ-
 που εὐφροσύνην καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν πλείον τῶν ἄλλων παιδῶν
 20 ἠγάπα. ἣ τε γοῦν τοῦ πατρὸς στοργὴ καὶ οἱ ὄνειροι αὐτῷ ἐδίε-
 ασαν.

1 ἐκέλευσε θαρρεῖν A. 2 ὁ om A. 3 θάπτει ἐν ἐφραθᾷ A.
 4 ἐπ' αὐτό A. 5 χεβρων A. 8 παρὰ] ἐν A. 9 πρὸς]
 σὺν A. 12 φακὸν A. 13 φακῆν PW. 14 τὸ πρῆβειον αὐτῷ A.
 15 ὄρκεν A. αὐτῷ add A et Iosephus. 16 χροίαν A.
 18 προσώπου] σώματος A. 19 πλείον om, μᾶλλον post ἠγάπα
 add A.

FONTES. Cap. 9. Iosephi Ant. 2 1—5. Genesis 25 et 36—40.

datae, Iacobo ignorante. quem facinus illud graviter ferentem bono
 animo deus esse iubet. inde Bacthelem profectus Iacobus, ubi somnium
 viderat, rem divinam facit, ac progressus Rachelem ex partu mortuam
 Ephratae sepelit, puero ob matris ex eo dolorem Beniamine appellatae.
 Chebronem profectus patrem Isaacus adhuc viventem invenit: sed Re-
 becca iam obierat. nec multo post etiam Isaacus moritur, et una cum
 uxore in patrio monumento sepelitur, expletis vitae annis 185.

9. Esau autem Idumaeae imperabat, regioni a se dato nomine.
 Edom enim vocatus fuerat, quod aliquando famelicus a venatu reversus,
 cum a fratre petisset ut lentem, quam ille sibi coxerat, daret, iure-
 iurando adactus aetatis praerogativam illi concessit. ex eo cognomi-
 natus est Edom, ob rufam admodum lentis colorem: Edom enim Hebraeis
 rufum significat.

Iacobus Iosephum ob vultus elegantiam et ingenii dexteritatem
 praecae ceteris diligebat. itaque et patria caritas et somnia, quae vi-

αὐτο εἰς φθόνον αὐτοῦ τοὺς ἀδελφοὺς κικλήσκουσι. τῶν δὲ ὀνει-
 ράτων τὸ μὲν ἦν τοιοῦτον. ἐν ὧρα θέρους ἐδόκει μετὰ τῶν ἀδελ-
 C φῶν θερμῶν ἀράγματα δεσμεῖν καὶ τῶνάι, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ
 ἤρεμεῖν, τὰ δὲ τῶν ἀδελφῶν προστρέχοντα προσκυνεῖν τοῖς αὐτοῦ.
 τὸ δέ, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀστέρων ὅ
 πρόσκυνεῖν ἐδόκει αὐτῷ. ταύτας τὰς ἄψεις τῷ πατρὶ διηγού-
 μενος, παρόντων καὶ τῶν συγγόνων, τὴν δῆλωσιν ἐξήτει μαθεῖν.
 ὁ δὲ εὐδαιμονίαν κατήγγειλε τῷ παιδί, καὶ καιρὸν ἤξεω καθ' ὃν
 ὑπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν τιμηθήσεται καὶ πρόσκυνη-
 θήσεται. ταῦτα τοὺς ἀδελφοὺς ἐλόπησε τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ὑπε-10
 βλέποντο τὸ μειράκιον. νεμόντων δὲ τὰ ποιμνία τῶν παιδῶν τοῦ
 Ἰακώβ ἐν Σικίμοις, ὁ πατήρ πέμπει τὸν Ἰωσήφ ἑκατόνους ἐπισκε-
 D νόμενον. οἱ δὲ τοῦτον ἰδόντες ὤρησαν ἀελεῖν. Ῥουβίμ δὲ
 συναβούλευε μὴ ἀτόχειρας γενέσθαι τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν
 παρακαίμενον λάκκον ῥῆσαι αὐτόν, ἵνα ἀποθάνῃ ἐκεῖ, καὶ οὕτως 15
 μετριώτερον ἔσοιτο τὸ κακόν. συναινεσάντων δὲ τῷ λόγῳ τῶν
 νεανίσκων, λαβὼν ὁ Ῥουβίμ τὸ μειράκιον, ἤρεμα καθίμησεν εἰς
 τὸν λάκκον. Ἰούδας δὲ ἐμπόρους ἰδὼν Ἀραβίας, συναβούλευσε
 τοῖς ἀδελφοῖς τὸν Ἰωσήφ ἀπεμπολῆσαι αὐτοῖς. καὶ δόξαν τοῦτο,
 τοῖς ἐμπόροις αὐτὸν ἀποδίδονται μνῶν εἴκοσι, ἐτῶν ἑπτακαίδεκα 20
 γεγονότα. Ῥουβίμ δὲ νύκτωρ ἐπὶ τὸν λάκκον ἐλθὼν, ἐν' ἐξενέγκη
 τὸν Ἰωσήφ καὶ σώσῃ τοὺς ἀδελφοὺς λαθῶν, καὶ μὴ εὐρῶν αὐτόν,

1 δ' A. 5 τῶν ἀστέρων] ἀστέρας A. 10 τοῦ Ἰωσήφ ἐλό-
 ησε A. 15 ἐν' ἀποθάνῃ A, ἵνα ἀποθάνει PW. 16 ἔσοιται,
 litteris tui ab eadem manu deletis, A. 19 τοῦτο] οὕτω A.
 20 εἴκοσι A. 22 καὶ μὴ εὐρῶν] ἐπεὶ μὴ εὐρεν A.

derat, fratrum invidiam illi conciliarunt. somnia huiusmodi fuerunt. unum, tempore messis cum fratribus metens manipulos sibi ligare et componere, ac suos immotos stare, quos fraterni accurrentes adorerent: alterum, a sole et luna ac reliquis stellis adorari sibi videbatur. has visiones fratribus etiam praesentibus patri referens, quid sibi vellent, scire cupiebat. at ille felicitatem nato denuntiabat, ac fore tempus quo et a parentibus et a fratribus coleretur et adoraretur. haec fratres aegre ferre, et torve adolescentulum intueri. post haec pater Iosephum ad filios, greges Sicimis pascentes, visum mittit. quo conspecto ad eum perimendum sunt concitati, sed Ruben monebat ne fraterno sanguine manus polluerent, sed in proximum puteum coniectum emori sinerent: sic levius fore facinus. quo consilio adolescentibus probato, puerum sensim in puteum demisit. Iudas vero, Arabicis mercatoribus visis, auctor fit fratribus vendendi illis Iosephi. assentiuntur, eumque viginti minis vendunt, annos natum septemdecim. Ruben noctu ad puteum accedit ut Iosephum inde ereptum clam fratribus conservaret. quo non

πενθῶν ἤταίτο τους ἀδελφούς. τῶν δὲ τὸ πρῶτον γενομένων P I 28
 πένεται τοῦ πένθους. τὸν δὲ χιτωνίσκον τοῦ μειρακίου ἀμμιτι
 τράγου μολύναντες ἦκον πρὸς τὸν πατέρα καὶ εἶπον, τὸν μὲν
 Ἰωσήφ μῆτ' ἰδεῖν μῆθ' ὅπως διαφθαρεῖ γυνῶναι, χιτῶνα δὲ
 5 τοῦτον εὐρεῖν ἡμαγμένον καὶ διεσσηγῆτα. Ἰακώβ δὲ ἐπὶ τῷ μει-
 ρακίῳ πενθῶν ἐκαθέζετο καὶ σάκεον ἐνδύσας. τὸν Ἰωσήφ δὲ ἐκ
 τῶν ἐμπόρων ἀνήγαγε Πετεφρῆς ἀνὴρ Αἰγύπτιος ἐπὶ τῶν βασι-
 λῆως Φαραὼ μαγείρων, καὶ εἶχεν αὐτὸν ἐν τιμῇ. τῆς δὲ τοῦ
 δεσπότου γυναικὸς διὰ τε εὐμορφίαν καὶ τὴν αὐτοῦ δεξιότητα
 10 ἔρωτικῶς διατεθείσης καὶ λόγους περὶ μίσεως προσαγωγόσης,
 παρέπεμπε τὴν ἀξίωσιν. ἣ δὲ δεινῶς πολιορκουμένη τῷ ἔρωτι, B
 δευτέραν ἐπήγε πείραν, καὶ τὸ πείθειν ἀπογοῦσα βιάζεσθαι
 ᾤθειεν. ὡς δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον ὁ νεανίσκος καταλιπὼν ἐξεπήδησε,
 καθῆστο κατηφῆς καὶ συγκεχυμένη. ἔλθοντι δὲ τὰνδρι κατηγύρει
 15 τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐπεδείκνυν, ὡς ὅτ' ἐπεχειρεῖ βιά-
 ζεσθαι καταλιπόντος αὐτό. Πετεφρῆς δὲ εἰς τὴν τῶν κακούργων
 εἰρητὴν ἐμβάλλει τὸν Ἰωσήφ, ἐν ἧ καὶ ὁ οἰνοχόος τοῦ Φαραὼ
 κατ' ὄργην ἐνεκέκλειστο, καὶ ὁ ἀρχισιτοποιός. οἷς συνήθης γενό-
 20 μενος ἤξιοῦτο φράσαι αὐτοῖς τῶν ἐνυπνίων τὴν δῆλωσιν. ὁ μὲν W I 17
 γὰρ οἰνοχόος ἀμπελον ὄραν ἔδοξεν ἐξ ἧς τρία ἐφύοντο κλήματα C
 ὧν ἀπῆύρητο μεγάλοι καὶ πέπειροι βότρυες, τούτους δ' ἀπο-
 θάβειν εἰς φιάλην καὶ προσύγειν τῷ Φαραὼ, κακίονον λαβεῖν

5 διεσσηγῆτον A. 6 καὶ om A. ἐνδύς A. 7 πεντε-
 φρῆς A ubique. 10 προσαγωγόσης παρέπεμπετο A. 13 κατα-
 λιπὼν ὁ νεανίσκος A. 14 κατηγορεῖ A. 17 τοῦ add A.
 21 πέπειροι A, πέπειροι PW.

invento lugens fratres criminatur: sed re ex illis cognita lugere desinit
 illi tunica adolescentis hircino sanguine polluta ad patrem veniunt, di-
 centes se Iosephum nec vidisse nec quomodo interisset scire; sed tuni-
 cam illam reperiisse cruentatam et laceratam. Iacobus sacco indutus
 Iosephum luget. at illum a mercatoribus emit Petephres homo Aegyptius,
 Pharaonis regis coquis praefectus, et honorifice tractat. herilis autem
 uxor, et forma et dexteritate eius in amorem illecta, verbis ad eum de
 congressu factis repulsam fert; ac nihilo tamen secius cupiditatis ardore
 subacta, speque persuadendi deiecta, vim parat. ut autem adolescens
 veste relicta exiit, illa tristis et perturbata sedet; maritoque reverso
 Iosephum accusat, demonstrans vestem quam ille violaturus dominam
 reliquisset. Petephres Iosephum in carcerem maleficorum conici iubet,
 quo et pincerna Pharaonis per iracundiam coniectus fuerat, et magister
 pistorum: qui inita cum eo familiaritate, petebant somnia sibi ab eo sua
 declarari. pincerna vitem sibi videre visus fuerat, unde tres palmites
 nascerentur, de quibus magnae et maturae uvae dependerent, quas in
 phialam exprimeret, eamque Pharaoni offerret, qui benigne acceptaret.

προσπνῆς. ἀγαθὰ γοῦν σημαίνει ἀπὸ τὸν ὄνειρον ἐξηγεῖτο ὁ Ἰωσήφ· ἐν γὰρ τριῶν ἡμέραις ταῖς προσαγούσαις εἰς τὸ πρότερον ἀποκατασταθῆσεσθαι διακονήματα. καὶ ἤξιον μνηστῆσαι αὐτοῦ ἐπιδραγήσαντα. ὁ δὲ ἀρχινοτομοὺς τρία κανᾶ ἐδόκει φέρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δύο μὲν ἄρτων πλήρη τὰ δ' ἕτερον ὕψου καὶ πο-
 κλων βρωμάτων, τὰ δὲ διασπαγῆναι ἀπὸ πτηνῶν καθεπτωμένων.
 ἔφη δὲ καὶ τούτῳ ὁ Ἰωσήφ τὰ τρία κανᾶ τριῶν ἡμερῶν εἶναι
 D σηματικά, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μέλλειν αὐτὸν κρεμισθέντα
 σαρκοφάγους ἔσεσθαι βορὰν πετεινοῖς. γέγονε δ' ἐπ' ἀμφοῖν ὡς
 Ἰωσήφ ἐξηγήσατο. 10

10. Ἐτα τῷ Φαραῶ ὁ θεὸς ὕψεις ἐνυπνίον ἐπιπέμπει
 διττάς, καὶ τὰς δηλώσεις ἀμφοῖν. ὁ δὲ τῶν μὲν ὕψεων ἐμνησ-
 σμετό, τῶν δ' ἐξηγήσεων ἐκλάθετο. συγκαλεῖ τοῦτον τοὺς τῶν
 Αἰγυπτίων σοφοὺς, καὶ ἀπαγγέλλει αὐτοῖς τὰ ἐνόπνια, καὶ τὴν
 δήλωσιν ἀπαιτεῖ· ἀπορούντων δ' ἐκείνων δογίλλεται. ὁ δ' οἶνο-
 P I 29 χός, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ τότε πρὸς μνήμην ἦκε τοῦ Ἰωσήφ,
 καὶ διδάσκει περὶ ἐκείνου τὸν Φαραῶ. ἄγεται τοῦτον αὐτίκα.
 ὁ δὲ φησι “νεανία, φράσαι μοι τὴν κρίσιν τῶν ὄνειράτων ὧν περ
 τεθέαμαι. ἔδοξα βόας εὐτραφεῖς ἐπὶ προϊόντας τοῦ ποταμοῦ
 πρὸς τὸ ἕλος χωρεῖν· ἐτέρους δ' ἐπὶ τὰ ἰσχυροὺς καὶ τετηγμένους 20

1 οὖν αὐτῷ σημαίνειν Α. 2 προαγούσαις Α. 3 ἀποκατα-
 σταθῆσεσθαι Α, ἀποκατασταθῆσεται ΡW. 4 ἐπιδραγήσας Α.
 κανᾶ ἔφη δοκεῖν τρία φέρειν Α. 5 δὲ Α. 6 τὰ] ταῦτα Α.
 7 τοῦτο Α. 11 φαραῶ Α. 13 συγκαλεῖται Α. 15 δογί-
 λητο Α. 18 φησι — μοι] φράσον μοι φησι νεανία Α.
 ὄνειράτων] ἐνυπνίων Α.

FONTEs. Cap. 10. Iosephi Ant. 2 5 et 6. Genesis 41—45.

Iosephus bonam somni esse significationem assererat: nam intra triduum
 pristinam ei functionem restitutam iri: petebatque ut is, rebus suis ce-
 cundis, sui recordaretur. pistorum autem magister visus sibi fuerat tria
 canistra in capite ferre, duo plena panibus, tertium obsonio et variis
 cibis refertum, quae a devolantibus alitibus diriperentur. dixit autem
 haec etiam Iosephus, tria canistra significare triduum, ac die tertio
 suspensum eam carnivoris alitibus fore cibum. utrique accidere quae
 Iosephus praedixerat.

10. Post haec deus Pharaoni bina visa in somnis offert, eorum-
 que enarrationes. at ille visa quidem meminerat, enarrationum autem
 oblitus fuerat. itaque sapientes Aegyptiorum convocat, somnia enarrat,
 interpretationem expetit: quibus haecitantibus irascitur. at pinoerna,
 etiam pridem oblitus, tandem Iosephi redit in memoriam: de eo regem
 edocet. adducitur ille statim. cui rex “adolescens”, inquit, “somnia
 quae vidi iudicium mihi declara. vidi boves septem pingues e flumine
 adscendentes ac conferre ad paludem, quibus alii septem occurrerent

λιμῶ τοῦ ἔλους ἐξαλθόντας συναντήσαι τούτους, καὶ βραδύνην
 παρὰ τῶν δευτέρων τοὺς πρώτους καὶ πόνους, καὶ μένειν ἔτ' αὐ-
 τοὺς ὁμοίως ἰσχνούς. αὐθις δ' ὄρω στάχνας ἐπὶ ἐκφύνας
 ῥίλης μίαις θαλασσοῦ καὶ κεκλιμένους τῷ βάρει τῷ τοῦ καρποῦ.
 5 πλησίον δ' αὐτῶν ἰσαρίθμους ἐδόκειον ὄραν στάχνας ἀδρανεῖς
 ἔπὸ ἀδροσίας καὶ πρὸς ὄρασιν ἀήθεῖς, οἳ καὶ ἀνήλωσκον τοὺς
 εὐκάρπους τε καὶ ὠραίους." ὁ δ' Ἰωσήφ "κἂν δεῖτά" φησιν
 "ὦ βασιλεῦ, εἰσι τὰ ἐνέπνια, ἀλλὰ μίαν ἔχουσι τῶν μελλόντων B
 τὴν δήλωσιν. οἳ τε γὰρ βόες, ζῶον ἐπ' ἀρότρῳ ποιοῦν, ἔπὸ
 10 τῶν χειρόνων κατεσιδίμενοι, καὶ οἱ θάλλοντες στάχνας ἔπὸ τῶν
 ἀδρανῶν δαπανώμενοι, λιμὸν ἐπὶ τασσάτα ἔτη τῇ χώρᾳ σου
 καταγγέλλουσιν ἐν ἰσαρίθμοις ἐνιαυτοῖς εὐθνηηθείῃ προτέρον
 τοῖς καρποῖς, ὡς τὴν τούτων εὐφορίαν ἀναλωθῆναι ὑπὸ τῶν
 15 ἔπειτα. εἰ δὲ σὺ ταμαύσεις τὰ τῆς προτέρας ἐδδαιμονίας εἰς
 τοὺς τῆς ἀφορίας ἐνιαυτοὺς, θήσεις τοῖς Αἰγυπτίοις ἀνεπαύθητον
 τὸ δυστέχνημα." Φαραὼ δὲ τὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐκπλαγεῖς σοφίαν
 διὰ τε τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν συμβουλήν "αὐτὸς ὁ τούτων" ἔφη
 "κριτῆς τε καὶ σύμβουλος καὶ οἰκονόμος ἔση τῶν βουλευθέντων."
 καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὴν ἔξουσίαν αὐτοῦ, ὥστε σφραγίδι χρῆσθαι C
 20 τῇ Φαραὼ καὶ πορφύραν ἐνδύσθαι καὶ ἐλαύνειν ἐφ' ἄρματος.
 ἦν δὲ τότε τριάκοντα γεγονώς ἑτῶν Ἰωσήφ. προσηγόρευε δὲ
 αὐτὸν ὁ Φαραὼ Φοθομφάνηχον· σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα κρυπτῶν

4 τῶ alterum em A. 8 τὰ ἐνέπνια εἰσὶν A. 16 τοῦ add A.
 21 ἐτῶν γεγονώς A. προσηγόρευσε A. 22 φοθομφάνηχον
 A et "duo codices Regii et Colbertens", Φοθομφάνηχον P ex
 Iosepho, τοθομφάνηχον W: Coptice φοσθαν φανηχ Genes. 41 45.

tennes et fame confecti, atque pinguis illis devoratis aeque tennes
 manerent. rursus vidi spicas septem ex uno vegeto calamo enatas,
 pendere granorum inclinatas; ac prope illas totidem videre videbar spi-
 cas tennes et ob squallorem aspectu foedas, quae et ipsae fecundas
 et pulchras consumerent." ad haec Iosephus "etsi, o rex", inquit,
 "somnia bina sunt, eadem tamen est utriusque in futurum significatio.
 nam et boves, animal arando exerceri solitum, a deterioribus devorati,
 et spicae florentes a tenuibus absumptae, tot annorum famem tuae regioni
 portendant, cum quidem totidem annis preventus annonae uberrimus a
 posterioribus sit absumendus. tu vero, si priorem copiam in sterilitatis
 annos seposueris, sensum istius calamitatis Aegyptiis adimes." Pharae
 Iosephi sapientia obstupefactus tum ob somniorum coniecturam tum propter
 consilium "tu" inquit "ipse, rerum istarum conlector et suavor,
 idem etiam consiliorum administrator eris." itaque potestatem suam in
 eum confert, ut et sigillo Pharaonis uteretur, et purpuram gestaret,
 et carru veberetur. accidit hoc Iosepho 30 annos nato, quem Pharae
 Frothomphanechum, hoc est occultorum interpretem, vocabat; eique

εὐρέτην. αὐζεύγνυσι δὲ αὐτῶ καὶ γυναῖκά 'Λαεὶθ' κεκλημμένην,
 τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Ἑλλοῦ πόλει ἱερέων πρωτεύοντος. ἔξ ἧς
 αὐτῶ γίνονται παῖδες πρὸ τοῦ λιθοῦ, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἦν Μαν-
 νασσῆς· ἐπιβηθον δὲ δηλοῖ, ὅτι λήθην εὐρατο τῶν ἀποχρημάτων·
 'Εφραῖμ δὲ ὁ νεώτερος· ἀποδοδοῦς δὲ τοῦτο σημαίνει, διὰ τὸ 5
 D ἀποδοθῆναι αὐτῶ τὴν τῶν προγόνων ἐλευθερίαν. ἐντεῦθεν ἦκεν.
 ὁ τῆς ἐνδείας καιρός. οὐ μόνος δὲ τῆς Αἰγύπτου κατακράτησεν.
 ὁ λιμός, ἀλλὰ καὶ τῆς χώρας καθ' ἣν παρῆκει ὁ 'Ιακώβ. πέμπει
 τοῖνυν τοὺς υἱοὺς εἰς Αἴγυπτον οἶτον ἀνήσομένους, μόνον παρ'
 ἑαυτῶ κατασχὼν τὸν Βενιαμὴν ὡς νεώτατον. οἱ μὲν οὖν προσῆλ- 10
 θον τῷ 'Ιωσήφ. ὁ δὲ μὴ γνωσθεὶς ἐπέγνω τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ
 W I 18 κατασκάπους ἔλεγεν ἦκειν αὐτούς. οἱ δὲ ᾔθον τε ἤκοιεν ἔλεγον,
 καὶ ὡς ἐνός εἶεν πατρὸς ἔτι ζῶντος, καὶ ὡς ἕτερος νεώτερος ἀδελ-
 φὸς ἔστι παρὰ τῷ πατρὶ. πληροφορίαν δ' ἔλεγεν 'Ιωσήφ δεῦναι
 αὐτῶ ἀληθείας, εἰ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν κομίσουσι πρὸς αὐτόν. 15
 P I 30 δίδωσιν οὖν οἶτον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἀργύριον τῷ ἐκάστου σάκκῳ
 ἐνθήμενος λάθρα· κατέσχε δὲ τὸν Συμεὼν τῆς ἐπακόθου ἐσόμενον.
 ὄμηρον. ἐπανῆλθον πρὸς τὸν 'Ιακώβ οἱ υἱοὶ τὸν οἶτον κομί-
 ζοντες, καὶ τὰ συμβάντα ἀπήγγειλαν, καὶ λύπην αὐτῶ ἢ τοῦ
 Συμεὼν ἐπολεῖ κατώσχεσις, δοῦναι τε τὸν Βενιαμὴν ἀπαχθῆναι 20
 εἰς Αἴγυπτον οὐ κατένευσεν. ἤδη δὲ τοῦ αἵτου δαπανηθέντος,
 ἐπει μὴ ἄλλως ἔξῃν· αὐτοῖς εἰς Αἴγυπτον ἀπαλθεῖν εἰ μὴ καὶ τὸν

1 ζεύγνυσι A. 2 τὴν om A. 7 κενράτησεν A. 8 κατέκει A.
 9 ἀνήσομένους A, ἀνησαμένους P. 10 νεώτερον A. 16 δίδωσι
 οἶτον A. 17 λάθρα ἐνθήμενος A. 19 καὶ ante λύπην om A.
 20 τε om A. 21 κατένευσεν A.

uxorem Asenetham nomine, Heliopolitani pontificis filiam, despondet:
 e qua ante famem liberos suscipit, quorum natu maiorem Manasse ab
 oblivione vocat, quod calamitatum oblitus esset; minorem Ephraimum
 a retributione, quod maiorum suorum libertas sibi restituta esset. ad-
 venit interea penuriae tempus: neque Aegyptum duntaxat invadit fames,
 sed eam quoque regionem in qua Iacobus inquilinum agebat. mittit igitur
 filios in Aegyptum ad emendum frumentum, solo Beniamine apud se re-
 tento, ut natu minimo. accedunt illi Iosephum: qui non agnitus agnoscit
 fratres, et exploratum venisse illos ait. illi et unde venerint, et se uno
 patre nates esse adhuc superstiti, et alium fratrem natu minimum esse
 apud patrem dicunt. Iosephus tum demum se fidem illis habiturum dicit,
 si fratrem minimum ad se adduxissent. dat eis frumentum; argentoque
 sacco cuiusque clam imposito, Symeonem reditus illorum vadem retinet.
 redeunt ad Iacobum filii frumentum afferentes et quid sibi accidisset nun-
 tiantes. ille retentum esse Symeonem aegro fert, Beniaminem in Aegy-
 ptum perduci se passurum negat. frumento autem iam consumpto, cum
 eis alia conditione reverti in Aegyptum non liceret nisi Beniamine etiam

Βενιαμὴν συνεπάγοντο, ἐπέικων ἀνάγκη δέδωσιν αὐτῶν ὁ πατήρ, καὶ τὴν τοῦ σίτου τιμὴν διπλασίονα, καὶ τῷ Ἰωσήφ δωρεάς, ὡς δ' ἦλθον εἰς Αἴγυπτον προσήγαγον τὰ δῶρα αὐτῶν. ὁ δὲ τὸν Βενιαμὴν ἰδὼν καὶ συνθρηντόμενος, ἵνα μὴ σακρῶν καταφυγῆς γένοιτο, μετέστη. εἶτα ἐπὶ δεῖπνον παραλαμβάνει τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ διπλασίου μοίραις ἰδεξιοῦτο τὸν Βενιαμὴν, καὶ τὸν τοῦ σίτου ταμίαν δοῦναι σίτον αὐτοῖς κελεύει καὶ τὴν τιμὴν ἐνθεῖναι τοῖς σάκκοις, εἰς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὴν φορτίον καὶ σκύφον ἀργύρεον ἐμβάλειν. τούτων δὲ γεγαθῶν ἀπήεσαν οἱ ἀδελφοὶ λαβόντες καὶ τὸν Συμεὼν. περικυκλασὶ δὲ ἀπιόντας αὐτοὺς ἱππεῖς ἐπεγκαλοῦντες τὴν τοῦ σκύφου κλοπήν, καὶ ἐρυνῶντες εἶδον τὸν σκύφον παρὰ τῷ φορτίῳ Βενιαμὴν. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἦγον πρὸς τὸν Ἰωσήφ τὸν Βενιαμὴν, αἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τὰς στόλας διαρρήξαιτες ἔκλαιον καὶ συνείκοντο. Ἰωσήφ δὲ τοίτους ὀνειδίσας ὡς ἀχαρίστους, ἤλευθέρου μὲν τοὺς λοιποὺς, μόνῃ δ' ἤρκειτο τῇ τοῦ Βενιαμὴν κατοχῇ. τοὺς δὲ ἀπορία συνείχεν. Ἰούδας δὲ διαλεχθεὶς καὶ πολλὰ πρὸς ἔλεον δημηγορήσας ἐπαγωγὰ, εἰς ἔλεγχον ἦγαγε τοῦ πάθους τὸν Ἰωσήφ. ὁ δὲ μηκέτι δυνάμενος ὑποκρίεσθαι τὴν ἀργίην, γνωρίζει τοῖς ἀδελφοῖς ἐαυτὸν, καὶ χάριν αὐτοῖς ὡμολόγει ὡς συνακτιοὺς γενομένοις τῶν τῷ θεῷ βεβουλεμένων περὶ αὐτοῦ. "ἄπιτε οὖν" φησι "καὶ ταῦτα δηλώσατε τῷ πατρὶ, αὐτὸν τε καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἀναλαβόντες ἐνταυθῆ μετοικίσετε" εἶτι γὰρ ἐπὶ πενταετίαν ἔσται

1 προσεπάγοντο A.
Iosepho, φέρτω PW.
μένοις om A.

10 καὶ om A.
13 ἀδελφοὶ δὲ A.

12 φορτίῳ A cum
20 ὡς ε. γενο-

adducto, victus necessitate pater concedit; et duplex frumenti pretium ac Iosepho munera addit. ut in Aegyptum venere, Iosepho munera offerunt: qui Beniamine viso miseratione commotus ad lacrimas dissimulandas secedit. deinde fratribus ad cenam adhibitis, duplis Beniaminem portionibus appositis honorat; et quaestorem frumentum illis dare iubet, et pretium in saccos imponere, et in Beniaminis sarcinam scyphum argenteum conficere. his factis discedunt fratres, recepto Symeone. eos abeuntes circumdant equites, obiiicientes furtum scyphi: quem inquisitione facta in Beniaminem sarcina reperiunt. Beniaminem equites ad Iosephum abducunt, quem fratres scissis vestibibus plorantesque sequebantur. Iosephus insectatus eos ut ingratos, missos facit, solius Beniaminis retentione contentus. caeteri attoniti adstant: Iudas vero causam agere exorsus, cum multa ad commiserationem apta dixisset, affectum Iosephi ita commovit ut nec iram diutius simulare posset, et se fratribus agnoscendum praeberet, et gratiam eis haberet, ut qui consiliorum dei de se ex parte fuissent adiutores. "abite ergo" inquit "et haec significate patri, ipsoque et omni eius cognatione assumpta huc commigratote: nam fames adhuc quinquennium

Zonarae Annales.

4

λιμός." ταῦτα εἰπὼν περιβάλλει τοὺς ἀδελφοὺς καὶ δωρεαῖς δεξιούται.

11. Καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ Ἰακώβ μαθὼν τὰ περὶ Ἰωσήφ, ὤρμησεν ἐδῶδες πρὸς αὐτόν, πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐπαγόμενος· ἦσαν δὲ ἑβδομήκοντα πέντε. ἤδη δὲ τῆς Αἰγύπτου β πλησίον ὄντι αὐτῷ προσυπαντᾷ Ἰωσήφ. ὁ δ' ὑπὸ χαρᾶς μικροῦ δεῖν ἐξέλιπε. παραγεγονότα δὲ τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ἀκούσας ὁ Φαραώ, χαίρων ἦν, καὶ παραγεγόμενον τὸν Ἰακώβ πρὸς αὐτόν ἠσπάσατο. καὶ μαθὼν κοιμένας εἶναι P I 31 τοὺς μετ' αὐτοῦ, συνεχώρησεν αὐτοῖς τὴν ἐν Ἡλίου πόλει κατοικησιον. τοῦ δὲ λιμοῦ ἐπιτεταμένον, χρημάτων τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπέδιδου τὸν σίτον ὁ Ἰωσήφ. τούτων δ' ἐπιλειπόντων, τῶν βοσκημάτων ἄνουντο αὐτόν, εἶτα καὶ τῆς γῆς παρεχώρουν ἕνα τραφεῖν. οὕτω δὲ τοῦ Φαραώ πάσης περιουσίας κυρίου γενομένου πλην τῶν ἱερῶν (τούτοις γὰρ ἔμενεν ἡ χώρα αὐτῶν), ὡς 15 ἦδη ἐλώφησεν ὁ λιμός, συλλέγων τοὺς Αἰγυπτίους ὁ Ἰωσήφ ἕκαστον εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, τὴν τε γῆν αὐτοῖς ἐχαρίζετο καὶ φιλεργεῖν παρεκάλει, τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν τελούστας τῷ Φαραώ. Ἰακώβ δὲ ἐπτακαίδεκα ἔτη ἐν Αἰγύπτῳ διαγαγὼν νοσήσας ἐξέ- B λπε, προεἰπὼν πῶς μέλλειεν οἱ ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ τὴν Χανα- ναίαν οἰκεῖν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν υἱῶν κτήσιν ἀγαθῶν ἐπευ-

1 ταῦτ' A. 3 δ' A. 4 πᾶσαν τ. συγγένειαν] πάντας
τοὺς μετ' A. 8 εἰς] πρὸς A. ὁ om A. 9 ἠσπάσατο A.
ἀσπάσατο PW. 12 ἐπιλειπόντων A. 15 εἰς] καὶ A.
16 ὁ ante Ἰωσήφ om A.

Fontes. Cap. 11. Iosephi Ant. 2 7 et 8. Genesis 46 — 50.

duratura est." haec locutus fratres amplectitur muneribusque prosequitur.

11. Atque illi quidem abeunt: Iacobus autem Iosephi rebus cognitis statim ad eum properat cum omni sua cognatione, qui omnes 76 erant. cum vero iam prope Aegyptum venisset, obviam ei Iosephus progreditur. at ille prae gaudio pene animo inquitur. Phraeo audito Iacobi cum suis in Aegyptum adventu gaudet, eumque secum congressum salutat; et quia illius domesticos opiliones esse cognorat, sedes eis Heliopoli assignat. fame porro crescente Iosephus pecunia frumentum vendit Aegyptiis: ea exhausta pecoribus id emunt. denique agris etiam cedunt, ut haberent unde viverent. sic Pharaone omnibus copiis potito (agris sacerdotum exceptis, qui suis possessoribus manebant) ut iam fames remiserat, Iosephus Aegyptios in urbes quosque suas convocat, terram eis donat et operi intentos esse iubet, ut quintas frugum Pharaoni penderent. Iacobus annis 17 in Aegypto transactis ex valetudine moritur, cum praedixisset ante ut sui posteris in Chananaea habitaturi essent: ac caeteris quidem filiis fausta

ζάμενος, τοῦ Ἰωσήφ δ' ἐγκώμιον διεξιθῶν ὅτι μὴ μνησικακήσει
 τοῖς ἀδελφοῖς, προσέταξε τοῖς υἱοῖς ἵνα τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ W I 19
 Ἐφραΐμ καὶ Μανασσὴ συναριθμήσωσιν ἑαυτοῖς, συνδιαφοῦμενοι
 τούτοις τὴν Χανααναίαν. εὐλογηθῆναι δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Ἰωσήφ
 5 παραστήσας τῷ Ἰακώβ, τὸν μὲν πρεσβύτερον κατὰ τὴν δεξιὰν
 ἔστησε χεῖρα, τὸν δὲ νεώτερον κατὰ τὴν λαίαν. ὁ δὲ τὰς χεῖρας
 ἐναλλὰξ ταῖς τῶν παιδῶν κεφαλαῖς ἐπιθέμενος, τὴν μὲν δεξιὰν
 τῷ νεωτέρῳ ἀπένευε, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ τὴν εὐώνυμον. καὶ
 τοῦ Ἰωσήφ μὴ οὕτω χρῆναι τὴν ἐπίθεσιν ποιήσασθαι τῶν χειρῶν C
 10 φήσαντος τῷ πατρὶ, ἐκείνος ἀλλοιωῶσαι τὸν τῶν χειρῶν οὐκ ἐπέσθη
 σχηματισμόν. οὐ γάρ, ὡς ὑπέληφεν Ἰωσήφ, οὐκ ἦδει, ὃ ἐποίει,
 τῷ βαθεῖ τοῦ γήρως βλαβεῖς τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὡς προφήτης
 τὰ μέλλουσα ἐπηνήτετο, καὶ τὸν σωτήριον ἐτύπου σταυρόν, καὶ
 τὸν νέον λαὸν τὸν ἐξ ἔθνων δηλαδὴ δεξιὸν ἐδήλου λογισθῆσεσθαι
 15 τῷ θεῷ καὶ τοῦ πρεσβυτέρου προτιμηθῆσεσθαι, φημι δῆτα τοῦ
 Ἰουδαίου. τελευτῆ δὲ Ἰακώβ βίωσας ἔτη τριαῶν δέοντα ἑκατὸν
 καὶ πενήκοντα. Ἰωσήφ δὲ τοῦ Φαραῶ συγχωρησάντος ἄπεισεν
 εἰς Χεβρώναν καὶ θάπτει τὸν πατέρα πολυτελεῶς. τῶν δὲ ἀδελφῶν
 δεδιώτων συνηποστρέφειν αὐτῷ, ἵνα μὴ μνησικακήσας ἀνταποδοίῃ D
 20 αὐτοῖς, πέθει μηδὲν ὑφορᾶσθαι. τελευτῆ δὲ καὶ οὗτος, ἔτη
 βιώσας ἑκατὸν δέκα, ἐντεταμένος, ὅτε μεταναστεύσουσι τῆς Αἴ-
 γυπτου οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἐκκομίσαι καὶ τὰ ὄστα αὐτοῦ καὶ
 εἰς τὴν Χανααναίαν ἀπαγογεῖν.

1 ἐξιθῶν Α. μνησικακήση Α. 3 μανασσὴν Α. 7 θίμενος Α.
 9 τῶν χειρῶν ποιήσασθαι Α. 12 τοῦ γήρως τῷ βαθεῖ Α.
 14 λογιζεσθαι Α. 18 χευρώννα Α. 21 ὅτα Α, ὅτι ΡW.
 μεταναστεύουσι Α.

comprecatus, et Iosephi laudibus praedicatis quod fraternae iniuriae oblitus
 esset, mandat filiis ut Iosephi liberos Ephraimam et Manassem in suum
 numerum referrent et in Chananaeae terrae portionem admitterent. Iose-
 phus filiis suis ad Iacobum adductis ut eis bene precaretur, maiorem ad
 dextram statuit, iuniorum ad laevam. at ille manibus decussatim puero-
 rum capitibus impositis dextram ianiori admovet, sinistram maiori. ob
 quod factum a Iosepho reprehensum collocationem manuum mutare noluit:
 neque enim (ut Iosephus putabat) per errorem ita fecerat, hebescente
 ob senium ingenio, sed vatis instar futuros eventus per ambages denun-
 tiabat, et salutarem crucem informabat, ac recentem populum, e genti-
 bus conflatum scilicet, dextrum a deo iudicatum iri significabat, antiquiori,
 Iudaico nimirum, praesferendum. obiit Iacobus annos natus 147. Iose-
 phus permissu Pharaonis Chebronem proficiscitur, patremque magno sumptu
 sepelit; et fratribus dubitantibus an cum eo revertentur (verebantur
 enim ne veterem iniuriam ulcisceretur) scrupulum illum eximit. et ipse
 etiam moritur, expletis annis 110, cum mandasset ut populares sui ex Ae-
 gypto remigraturi suae etiam ossa in Chananaeam terram secum asportarent.

12. Αἰγύπτιοι δὲ ἀκμᾶζοντας τοὺς Ἰσραηλίτας ὁρῶντες καὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐπιλεησμένοι ταλαιπωρίας ποικίλας κατ' αὐτῶν ἐπενόουν. τὸν τε γὰρ ποταμὸν εἰς διώρυχας πλείστας κατατεμεῖν αὐτοῖς ἐπέταξαν, καὶ οἰκοδομησάμενοι τείχη ταῖς πόλεσι καὶ χώματα ἀνεγείραι, ἵνα δι' αὐτῶν ὁ ποταμὸς λιμνάζειν ἀνείργοιτο, καὶ ὁ ἀνιστᾶν πυραμίδας, καὶ τούτοις τοὺς Ἑβραίους ἐξέτρυχον. χρόνον μὲν οὖν συχρὸν ἐπ' αὐταῖς διήρυσαν ταῖς κακώσεσιν. εἶτα τῶν ἱερογραμματέων τις ἀγγέλλει τῷ Φαραῷ, τεχθῆσθαι τινα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς τραφεῖς ταπεινώσει μὲν τοὺς Αἰγυπτίους, ἀξήσει δὲ τοὺς ὁμογενεῖς. δεισῶς οὖν ὁ Φαραῷ κελεύει πᾶν ἄρσεν γεννώμενον τοῖς Ἑβραίοις ῥιπτεύεσθαι εἰς τὸν ποταμὸν διαφθεῖρειν, τοὺς δὲ μὴ οὕτω ποιῶντας τῶν παιδῶν τοκεῖς παγγενῆ ἀναιρεῖσθαι, καὶ τοὺς τοκετοὺς δὲ τῶν Ἑβραίων γυναικῶν τὰς Αἰγυπτίας μάλα παραφυλάττειν.

B Καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτοις· ἀνὴρ δὲ τις τῶν ἐν γενομένων 15 πρὸς ταῦτα δέκετο χαλεπῶς (ἐκνοφόρει γὰρ ἡ τούτου γυνή) καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ· μὴ ἀπογινώσκειν δὲ καθ' ἕννοιαν προσέταξεν αὐτῷ ὁ Θεός. “ὃ τε γὰρ παῖς, ὃν εἶπον Αἰγύπτιοι, σός” ἔλεγεν “ἔσται, καὶ σωθήσεται καὶ τραφήσεται λαθῶν τοὺς ἐπιβουλεύοντας, καὶ λύσει μὲν τῆς παρ' Αἰγυπτίοις δουλείας τοὺς ὁμο- 20 φύλους, μνήμης δὲ αἰωνίου τεύξεται. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἱερά-

3 διώρυγας A. 5 ἀπείργοιτο A. 8 ἀναγγέλλει A. 11 ὁ
om A. 16 ἡ τούτου] ἀντὶ ἡ A. 17 προσέτασεν A.
18 εἶπον] ὑπορῶνται A.

FONTES. Cap. 12. Iosephi Ant. 2 9—11. Exodi 1 et 2.

12. Aegyptii, quia florere videbant Israelitas, obliti Iosephi, varias in eos aerumnas excogitant. nam et Nilum in plurimas fossas derivare eos iusserunt, et urbes circumdare moenibus, et aggeres excitare, per quos Nili inundationes cohercerentur, et pyramides exstruere. huiusmodi igitur rebus Hebraeos excruciant. ac longo illi tempore istas aerumnas tolerarant, cum quidam ex sacerdotibus Pharaoni nuntiat fore ut circa id tempus quidam Israelitis nasceretur qui, si adolevisset, et Aegyptios depressurus et populares suos evecturus esset. qua re perterritus Pharaon omnes masculos qui Hebraeis nascerentur in flumen proiectos necari iubet: quod quicumque parentum negligereat, cum omni familia perituros: et partus Hebraearum mulierum ab Aegyptiis obstetricibus observari iubet.

Atque illi quidem in his erant: quidam autem vir nobilis ob edictum istud angebatur (nam uxor eius ferebat uterum) ac precatas deum in somnis monetur ne desperet: “nam et puer” inquit deus, “quem dixerunt Aegyptii, tuus erit, et manebit incolumis, et ignorantibus insidiatoribus educabitur; ac popularibus suis ex Aegyptiaca servitute ereptis aeterna memoria celebrabitur. frater item eius cum suis posteris sacerdos meus

σειαί μοι σὸν τοῖς ἐκγόνοις διακπατός." τίκει τοῖνυν ἀδτιῷ ἡ
 γυνὴ παιδίον ἄρρεν λαθοῦσα τοὺς φύλακας, καὶ τρέφεται παρὰ
 τῶν τεκόντων τὸ βρέφος ἐπὶ μῆνας τρεῖς. δεοκίχτες δὲ ἐπὶ τῷ
 Θεῷ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν πεποιήνται, καὶ πλέγμα τι μηχανησού- C
 5 μνοι ἀσφάλτω τε περιχρῖσαντες ἐντιθέασι τὸ βρέφος· καὶ ἀφιῶσι
 κατὰ τοῦ ποταμοῦ. ἡ δὲ τοῦ παιδίου ἀδελφὴ Μαριάμμη παρε-
 τήρει τὸ γενησόμενον. παλῶσα δὲ παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποτα-
 μοῦ Θέρμουδης ἡ θυγάτηρ Φαραῶ ὄρᾳ τὸ πλέγμα καὶ στείλασα
 κομίζεται τοῦτο. ἰδοῦσα δὲ τὸ παιδίον ἠγάπησεν αὐτὸ καὶ διὰ
 10 κάλλος καὶ διὰ μέγεθος· καὶ παράγονται γυναῖκες Αἰγύπτιαι
 Θηλάσουσαι αὐτό· τὸ δὲ Θηλὴν αὐτῶν οὐ προσίετο. ἡ δὲ Μα- W I 20
 ριάμμη ὡς τάχα παρατυγχάνουσα "βασίλισσα" εἶπεν, "εἰ Ἐβραῖς
 κληθεὶ γυνή, ἴσως προσήσεται Θηλὴν τὸ βρέφος ὁμογενοῦς."
 ἡ δὲ "κύλεισον" ἔφη. καὶ παρήγαγε τὴν μητέρα, καὶ ἡ Θεί- D
 15 μουδης τὴν τοῦ παιδὸς τροφήν ἔμμισθον αὐτῇ ἀνατίθησι, καὶ
 ἐκ τοῦ συμβεβηκέντος ὀνομάζει αὐτό. τὸ γὰρ ὕδωρ μῶς καλοῦσιν
 Αἰγύπτιοι, ὅσης δὲ τοδς ἐξ ὕδατος σωζομένους· ἄμφω γοῦν συν-
 θεῖσα τὰ ῥήματα εἰς κλῆσιν αὐτοῖς τοῦ βρέφους ἐχρήσατο. ἦν
 δ' ἐξ Ἀβραάμ ἑβδομος Μωσοῦς· Ἀμαράμ μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν
 20 παῖς, Καθ' δὲ τῷ Ἀμαράμ ὁ πατήρ, ὁ δὲ τοῦ Λευί, καὶ τοῦ
 Ἰακώβ ὁ Λευί, Ἰακώβ δὲ ἐτέλεθ' τῷ Ἰσαάκ, Ἰουακ δ' ἐξέφυ
 τοῦ Ἀβραάμ. τριτεῖ δὲ τῷ παιδί γυγονότι καὶ τὸ τῆς ἡλικίας
 ἀνάστημι καὶ τὸ τῆς μορφῆς ἀστεῖον ἐκ θειοτέρας ἐπέπερε P I 33

1 ἡ om A. 4 ἐαντοῦ A. 6 παιδὸς A. 9 ἠγάπησε
 τοῦτο A. 13 προσοίεσται A. 16 μῶς A. 17 τοὺς
 σωθέντας ἐξ ὕδατος A. 19 Μωσοῦς] modo sic modo Μωσοῦς
 APW. 22 τοῦ] τῷ A.

semper erit." uxor clam custodibus puerum marem ei parit, quem tres
 menses parentes alunt. sed metu tandem subacti salutem eius deo com-
 mittunt; atque in fiscellam bitumine illitam impositum infantem in fluvium
 demittunt, Mariamme pueri sorore observante quid de eo futurum esset.
 interea Thermuthis filia Pharaonis ad ripam lusitans fiscellam videt, tolli
 iubet, puerumque visum ob pulchritudinem et magnitudinem diligit. addu-
 cuntur Aegyptiae mulieres lactaturae puerum; at ille mammam Aegyptiam
 aversatur. tum Mariamme, quasi fortuito intervenisset, "regina" inquit,
 "si Hebraea mulier vocetur, fortassis admittet mammam infans." illa vo-
 cari iubet: adducitur pueri mater, cui Thermuthis alimoniam eius mer-
 cede locat, nomine ex eventu indito. nam aquam mos vocant Aegyptii,
 ἄγες eos qui ex aqua eripiuntur. amobus igitur his verbis compositis ad
 infantis nomen illa usa est. Moses ab Abrahamo septimus numeratur.
 nam Amarami filius fuit, Caathus Amarami pater, ille Levis, Levis Iacobi,
 Iacobus Isaaci filius, patre nati Abrahamo. Mosem tres annos natum et
 staturae proceritas et formae elegantia beneficio quodam numinis decora-

χάρτος, ἣ δὲ σύνεσις πολὺν κρείττων τῆς ἡλικίας ἐφόρετο. ἡ
 Θέρμουδις οὖν γησιας ἀμοιροῦσα γονῆς νόστεθεῖται αὐτὸν καὶ
 κομίζει πρὸς τὸν πατέρα, ὃ δὲ τὸν παῖδα προστερνισάμενος ἐπι-
 τίθεισιν αὐτῷ κατὰ φιλοφρόνησιν τὸ διάδημα. καὶ ὁ παῖς αὐτὸ
 κατὰ νηπιότητα δῆθεν ῥιπτεῖ κατὰ γῆς καὶ ἐπέβαινε τοῖς ποσίν. 5
 ὅπερ ὁ ἱερογραμματεὺς θεασάμενος ὃς ἐκ τῶν Ἑβραίων γενέσθαι
 τινὰ τὸν τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν ταπεινώσοντα προεῖπεν, ἀνακραγῶν
 "οὗτος" εἶπεν "ἐκεῖνος ὁ παῖς, ὃν ἀνελὼν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ δέος
 παρέλε." ἔφθη δ' αὐτὸν ἡ Θέρμουδις ἔξαρχάσασα, καὶ τὸν
 Β Φαραῶ δὲ νωθρὸν πρὸς τὸν φόνον διέθηκεν ὁ θεός. 10

Παρελθὼν δὲ εἰς ἡλικίαν ὁ Μωυσῆς ἐκ τοιαύτης λαβῆς οἶος
 τὴν ἀρετὴν ἦν φανερός τοῖς Αἰγυπτίοις ἐγένετο. πρόσκοικοι ὄντες
 τῇ Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες ἐσίνοντο τὴν χώραν αὐτῶν, οἱ δ' Αἰγύ-
 πτιοι στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς· καὶ ἠττήθησαν, Αἰθίοπες δὲ
 καταφρονήσαντες αὐτῶν τὴν ἕπασαν κατέτριχον Αἴγυπτον. κατὰ 15
 δὲ θεῖον χρησμὸν αἰτεῖ τὴν θυγατέρα τὸν Μωυσῆν Φαραῶ ἤδη
 ἀνδρωθέντα κατ' Αἰθίοπων στρατηγὸν αὐτῷ γενησόμενον. ἡ δὲ
 δίδωσιν, ὀρκώσασα τὸν πατέρα μηδὲν διαθεῖναι αὐτὸν κακόν.
 Μωυσῆς δὲ τὸν πόλεμον πιστευθεὶς οὐ διὰ συνήθους ὁδοῦ ἄγει
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὴν στρατιάν, ἀλλὰ δι' ἀσπιβήτου ἐκ πλή- 20
 C θους ἔρπετων λοβόλων· ἔνθα καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ ἐπεδείξατο.
 πλέγματα γὰρ ποιήσας καὶ ταῦτα πληρώσας ἴβειων (πολλὰς δὲ
 ταύτας τρέφει καὶ χειροθήεις ἡ Αἴγυπτος) κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην

δ περιστερνισάμενος Α. 15 κατέτριχον Α. 17 κατ'] κατὰ
 τῶν Α. αὐτῷ] αὐτὸν Α. 18 αὐτὸν διαθεῖναι Α.

bant: ingenium porro supra captum aetatis in eo elucebat. Thermuthis
 itaque orba liberis eum adoptat, ad patrem affert. is puerum complectitur
 et diadema per blanditias ei imponit: quod puer, ut fert illius aetatis sim-
 plicitas, humi abiicit, pedibus insistens. quo is sacerdos qui ex gente
 Hebraeorum oriturum esse dixerat qui Aegypti regnum depressurus esset,
 conspecto, exclamans "hic" inquit "ille puer est: hoc interfecto Aegyptios
 meta libera." sed Thermuthis puero erepto antevertit, et Pharaonem
 deus segniores ad caedem reddiderat.

Aetate progressus Moses qua virtute esset tali occasione Aegyptiis
 innotuit. Aethiopes Aegypto finitimi regionem populantur. Aegyptii
 bello contra eos moto et succumbant et contemptui sunt hostibus ita ut
 universam Aegyptum incursarent. Pharaon ex oraculo Mosem iam virum
 factum a filia ducem petit. concedit illa, sed inreiuando patrem adigit
 ne quid illi noceat. Moses belli summa sibi credita non solita via exerci-
 tum ducit contra hostes, sed per loca ob venenatarum bestiarum multitu-
 dinem inuia; ibique prudentiam suam demonstrat. nam fiscellis ibidos,
 quarum multas easque cicures Aegyptus alit, inclusas contra Aethiopes

ἐκόμειν· αἱ δὲ ἕβεις τοῖς λοβόλοις τούτοις πολέμοι· καὶ ταύταις
 προσηγομέναις τῆς στρατιᾶς προμάχοις κατὰ τῶν λοβόλων ἐχρή-
 σασθε. καὶ μηδὲν προγοῦσιν ἔπεισι τοῖς Αἰθίοψι, καὶ τούτους
 νεκρῶ καὶ πόλεις αὐτῶν αἰρεῖ. οἱ δὲ συναλαθέντες εἰς Σαβᾶν πόλιν
 5 βασιλεῖον αὐσαν Αἰθιοπίας, ἣν ὕστερον Καμφύτης Μερόην ὠνό-
 μασε διὰ τὴν ὁμώνυμον ἀδελφὴν, ἐπολιορκεῖντο· ἣν δὲ ἡ πόλις
 δυσκολόρητος. Θάρβις δὲ τοῦ Αἰθιοπίων κρατοῦντος θυγάτηρ
 εἰς ἔρωτα ὦλισθε Μωυσέως καὶ διαπέμπεται πρὸς αὐτὸν περὶ D
 γάμου, ὃ δὲ κατένευεν εἰ παραδοῖη τὴν πόλιν αὐτῷ. φθάνει τὸ
 10 ἔργον τοῦς λόγους, καὶ Μωυσῆς ἐτέλει τοὺς γάμους, καὶ τοὺς
 Αἰγυπτίους ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυτῶν. οἱ δ' ἐμίσησαν αὐτὸν καὶ
 σιδήμενοι, καὶ ἠρέθειον τὸν Φαραῶ κατ' αὐτοῦ, ὃ δὲ καὶ τοῖς
 ἐρογραμματοῦσι πεδόμενος καὶ διὰ τὸν φόνον τοῦ Αἰγυπτίου
 τοῦ τὸν Ἑβραῖον μωστίζοντος, ὡς τῇ βίβλῳ περιεληπται τῆς
 15 Γενέσεως (εἰ καὶ τοῦτο παρέδραμεν ὁ Ἰώσηπος), ἐπέθετο τῇ
 ἀναιρέσει τοῦ Μωυσέως. ὃ δὲ καὶ τῶν ὀδῶν φυλαττομένων λα-
 θῶν ὑπέξεισι διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ εἰς πόλιν ἄπεισι Μαδιάμ, καὶ P I 34
 ξενίζεται παρὰ τῷ τῆς πόλιως ἱερεῖ, ὃς διώνυμος ὦν Ῥαγουήλ
 ἐκαλεῖτο καὶ Ἰοθόρ. ὃ δὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Σεφώραν τῷ
 20 Μωυσῆ πρὸς γάμον ἐκίδωσιν καὶ ποιμένα ποιεῖται τῶν ἑαυτοῦ
 θρεμμάτων.

4 αἰρεῖ] αἰρεῖ ὅτι ὀλέγας A. Σαβᾶν] βασάν alter
 codex Wolfii: "Σαβᾶν cod. Reg. et Colbert." DUCANCIUS.
 7 Θάρβις A Iosephus, Θάρβης PW. 15 καὶ εἰ A.
 σιδήμενοι A. 17 Μαδιάμ] Μαδινηήν Iosephus. 18 ὅς]
 ὅς καὶ A.

portat: sunt autem ibides serpentibus infestae. quibus propugnatrixibus
 contra venenatas bestias usus, et Aethiopes nec opinantes aggressus,
 vincit atque urbes eorum capit. qui in urbem Aethiopiae regiam Saban
 (post a Cambyse ex nomine sororis Meroe dicta est) compulsi obsidentur,
 etai urbs illa haberetur inexpugnabilis. verum Tharbis principis Aethio-
 pum filia, capta amore Mosi, internuntios ad eum mittit de coniugio.
 ille annuit si urbem sibi traderet. fit hoc dicto citius: Moses nuptias
 calebrat, Aegyptios reducit domum. at illi et oderant illum, quan-
 quam conservati, et Pharaonem contra eum instigabant. qui et sacer-
 dotibus obtemperans, et caede Aegyptii qui Hebraeum flagellarat irri-
 tatus (ut in libro Geneseos continetur, etai Iosephus hoc praeteriit),
 vitae Mosi insidiatur. tamen ille, quamvis viae custodirentur, clam
 per desertum aufugit in urbem Madiam, ac sacerdotis eius loci ho-
 spitio utitur: qui nomine duplici praeditus et Raguel et Iothor voca-
 batur. is filiam suam Sephoram Mosi uxorem despondet, et curam
 gregum mandat.

13. Νέμων δ' ἐπὶ τὸ Σιναιον ὄρος ὁ Μωυσῆς τοῦ περὶ
 W I 21 τὴν βάτον ἀξιόσται ὄραματος, ἦν ἔφλεγε πῦρ, οὐ μένοι κατέ-
 καιεν. εἶτα καὶ φωτῆς ἐκείθεν ἀκούει ἢ μὴ προβαίνειν ἐπέταττεν,
 ἔτε θείου τοῦ τόπου τυγχάνοντος, καὶ τὰ ἐσόμενα προηγόρευε,
 καὶ ἀπιέναι αὐτῷ εἰς Αἴγυπτον ἐκέλευε, τοὺς ὁμογενεῖς τῆς ἐκεῖ
 B σίας τε εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ποιεῖν ἐνετέλλετο. ταῦτα ἐκ τοῦ
 πυρὸς θεοκλυτεῖται ὁ Μωυσῆς. ὁ δ' ἠπόρει πῶς ἢ τοὺς οὐκείους
 πείσειεν ἢ βιάσαιοτο Φαραῶ ἐπιτρέψαι τὴν ἔξοδον. καὶ ὁ θεὸς
 ῥᾶστα ταῦτα θῆσειν ἐπηγγέλλετο αὐτῷ, καὶ εἰς πίστιν τὴν βακτη- 10
 ῥίαν εἰς τὴν γῆν ἀφείναι κελεύεται, καὶ ἀφέντος δράκων ἐγένετο,
 εἰτ' ἐπιλαβομένου πάλιν βάκτρον ἦν. καὶ καθεῖναι τὴν δεξιὰν
 εἰς τὸν κόλπον προστυχθεῖς, λευκὴν ὁμοίαν τιάνῳ τὴν χροῶν
 ἐξήνεγκεν, εἶτα εἰς τὸ πρότερον εἶδος ἀποκατέστη. καὶ τοῦ πλη-
 σίον ὕδατος λαβεῖν κελευσθεῖς καὶ καταχέει τῆς γῆς, ὅρᾳ τὸ χροῶν 15
 C αἱματώδες. θαρρεῖν οὖν ἐπὶ τούτοις παρεκλεῖθετο καὶ μηκέτι
 μέλλειν. παραλαβὼν οὖν τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐξ
 αὐτῆς, Γηρῶν, ὃ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν ξένην, καὶ Ἐλεάζαρ,
 δημοῖ δὲ ὡς συμμάχῳ χρῆσαιτο τῷ πατρῷω θεῷ, ὤρμησεν εἰς
 Αἴγυπτον. πλησιάζοντι δὲ ὁ ἀδελφὸς ὑπήνητησεν Ἀαρῶν. πύρα- 20
 γίνονται οὖν ἄμφω πρὸς Φαραῶ, καὶ τὰ ἐκ θεοῦ προὔτεταγμένα

6 ἐξαγαγόντι A. 7 τε om A. ἐνετέλλετο A, ἐντέλλεται PW.
 10 αὐτῷ ἐπηγγέλλετο A. 14 εἶτα καὶ εἰς A. 15 χροῶν A,
 χρῶν PW. 18 γηρῶν A.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 2 12—14. Exodi 3—13.

13. Cum autem ad Sinaeum montem pasceret, cernit miraculum illud rubi, qui cum arderet, non cremabatur. deinde vocem etiam inde audit, quae progredi vetaret quod locus ille divinus esset, et futura praediceret, et abire in Aegyptum iuberet, ut populares suos ex illis aerumnis eriperet: quos cum eduxisset ex Aegypto, sacra in loco illo faceret. haec Mosi divinitus e flamma significantur. caeterum is dubitabat quo pacto vel popularibus suis persuaderet vel a Pharaone extorqueret exitum, cum deus ea se facillime redditarum pollicetur: in cuius rei fidem baculum humi proferret; quo facto is serpens exstitit, receptus in baculum redit. manum item in sinum abdere iussus protulit instar calcis candidam, quae mox et ipsa pristinum colorem recipit. rursus e propinquo aquam effundere iussus cruentam videt. his portantis confirmatus rem citra cunctationem iubetur aggredi. assumptis igitur uxore et ex ea susceptis liberis, Gersone, quod nomen significat adventum in peregrinam terram, et Eleazaro (a divino auxilio sumpta est appellatio); in Aegyptum proficiscitur. ad limites progresso frater Aaron occurrit. ambo Pharaonem advenit, et dei

εἰπόντες ἤξιόν μὴ ἀντιπράττειν τῇ θεῇ βουλή. χλευάσαντος
 δ' ἐκείνου, ἔργω τὰ σημεῖα ἐδέκνον, καὶ ἡ φάβδος ὄφεις ῥιφείσθαι
 ἐγένετο. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἐπαοιδῶν πεποηκῶτων
 καὶ τὰς σφετέρως βακτηρίας μεταβαλόντων εἰς δράκοντας, Μωυ- D
 5 σῆς τὴν βακτηρίαν αὐδῆς ῥίπτει κατὰ γῆς, καὶ εἰς ὄφιν μετα-
 βληθεῖσα τὰς τῶν Αἰγυπτίων βακτηρίας, αἱ δράκοντες ἐδόκουν,
 κατήσθιεν· εἶτα εἰς τὸ ἐαυτῆς σχῆμα μεταπεσοῦσαν αὐτὴν κομί-
 ζεται. σκληρονομέου δὲ Φαραῶ, εἰς αἷμα τὰ ὕδατα μεταβέ-
 βληται. εἶτα βάτραχοι πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου ἐκάλυψαν.
 10 ἐπὶ τούτοις σκῆνιες ἐκ τῆς γῆς ἀνεδόθησαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα
 τεράστια καὶ οἱ ἐπιουδοὶ Φαραῶ ἐδόκουν ποιεῖν, σκῆνιπας δὲ φαν-
 τάσαι οὐκ ἠδυνήθησαν. εἶπον οὖν πρὸς Φαραῶ ὅτι δάκτυλος
 Θεοῦ τοῦτό ἐστιν· ὃ δ' ἔτι ἀκένδοτος ἦν. καὶ ἐγένετο κυνόμνια,
 καὶ μετὰ ταῦτα φθορὰ τῶν κτηνῶν. ἔπειτα τοῦ Μωουσεως καμι- P I 35
 15 νιαίων ἀιδάλην τοῦ ἄερος κατασκεδάσαντος, Ἰακη καὶ φλυκτιδῆς
 ἐν τε τοῖς κτήνεσι καὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἀνέβησαν, καὶ αὐδῆς
 χάλαζα ὕσθη, καὶ μετ' αὐτὴν ἐπῆλθεν ἀκρις, καὶ ἐπὶ ταύταις
 σκότος τοδὸς Αἰγυπτίους ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκάλυψε, τελευταῖον
 δ' ἐπήνεκτο τούτοις ἢ τῶν πρωτοτόκων ἀπάλεια. σκληρονομένου
 20 γὰρ Φαραῶ ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς Μωουσῆ θυοῖαν παρασκευάσαι εἰς
 τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην τοῦ μηνὸς ὃς παρὰ μὲν Ἑβραίοις Νισιὴν
 καλεῖται, παρ' Αἰγυπτίοις δὲ Φαρμουθί, παρὰ Μακεδόσι δὲ
 Ξανθικός, καὶ παρ' Ἑλλήσιν Ἀπριλλιος. ἐνοστάσης δὲ τῆς B

7 κατήσθιεν] κατέφαγα A.
 ταῦτα] ἐπὶ ταύτη A.

8 μετέβηλητο A.

14 μετὰ

mandatis expositis monent ne divino consilio adversetur. illo verba eorum
 deridente, miracula edunt. baculus proiectus fit serpens. quod incanta-
 toribus Aegyptiorum imitatis, versis illorum etiam baculis in serpentes,
 rursus Moses suum baculum humi proiecit; qui in serpentem mutatus bacu-
 los Aegyptiorum, qui serpentium speciem habebant, devorat. deinde in
 suam formam reversum recipit. Pharaone vero se offirmante, aquae in
 cruorem mutantur, deinde ranae omnem terram Aegypti occupant, postea
 pediculi e terra seaturiant. ac caetera quidem miracula etiam Pharaonis
 praestigiatore videbantur imitari, pediculorum autem spectrum quia effin-
 gere non poterant, Pharaoni dicebant illud digitum dei esse. verum cum
 is nihil cederet, ingruerunt muscae, et perierunt pecudes. deinde cum
 Moses fulgine caminorum aerem opplevisset, ulcera et postulae tam in
 hominibus quam pecudibus efferbuerunt. rursus grando depluit, quam
 secutae sunt locustae, post quas tenebrae Aegyptios tres dies operuerunt.
 denique post haec omnia primogenitorum consecutus est interitus. nam
 cum occalluisset Pharao, iussit deus Mosem sacrificium in diem mensis 14
 apparare, qui mensis ab Hebraeis Nisan; ab Aegyptiis Pharnuthi, apud
 Macedones Xanthicus appellatur, Latine Aprilis dicitur. quae dies 14

τασσαρεσκαυδεκάτης ἄπαντες ἔθνον καὶ τῷ τοῦ θύματος ὄμματι
 τὰς φλιάς τῶν οἰκιῶν ἔχριον, καὶ δειπνήσαντες τῶν κρεῶν τὰ
 περιτεύσαντα ἔκαυσαν. ἔθεν ἔκτοτε ἑορτὴν ἄγουσιν Ἑβραῖοι
 κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον καὶ θύουσι, πάσχα τὴν ἑορτὴν καλοῦντες.
 τὸ δὲ πάσχα ἄλλοι μὲν διάβασιν σημαίνειν φασίν, Ἰωσήφος δὲ 5
 ὑπερβασίαν, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα τοὺς Ἑβραίους ὁ θεὸς
 ὑπερβὰς Αἰγυπτίους ἐπέσκηψε τὴν τῶν πρωτοτόκων φθοράν.
 ἔθεν συνελθόντες Αἰγύπτιοι ἐδέοντο τοῦ Φαραῶ ἀπολέειν τοὺς
 Ἑβραίους· ὁ δὲ ἀπιέναι προσέταξεν. οἱ δ' ἐξήσαν. ἦν δὲ τὸ
 τῶν μετανοισταμένων πλήθος τὸ στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχον μόνον 10
 C μυριάδες ἐξήκοντα. ἐξῆλθον δὲ μὲν τὸν Φανθακοῦ πέμπτη καὶ
 W I 22 δεκάτη κατὰ σαλήνην, μετὰ ἕτη τετρακόνσια τριάκοντα τοῦ τὸν
 Ἀβραάμ εἰς Χανααναίαν ἐλθεῖν· ἐκ δὲ τῆς Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον
 παροικίας μετὰ ἐνικυτοὺς διακοσίους καὶ πεντακάδικα. ἦν δὲ
 Μωσοῦ τότε ζωῆς ἕτος ὄγδοηκοστόν, Λαζῶν δὲ τρισὶν ὑπερέειχε. 15
 συναπῆγοντο δὲ καὶ τὰ ὄστα τοῦ Ἰωσήφ, πληροῦντες τὴν ἐντολήν
 τοῦ ἀνδρός.

14. Οἱ μὲν οὖν ἀπήσαν, Αἰγύπτιοι δὲ μετεμύλοντο καὶ
 λαβόντες ὄπλα ἐδίωκον. ἐξακόσιοι δ' ἦσαν αὐτοῖς ἄρματα, ἑπ-
 τεῖς τε πεντακισμύριοι, καὶ μυριάδες εἰκοσι ὀπλιτῶν. Ἑβραίους 20
 D δ' εἰς ἀπόγνωσιν ἤγον ἐν στενῷ γεγονόςτα τὰ πράγματα, καὶ
 λίθοις βάλλιν τὸν Μωσοῦν ἐμύλλον. ὁ δὲ παρεκάλει αὐτῷ ἔπε-

3 περιτὰ A.

8 τοῦ om A.

11 post μυριάδες A add δ'.

15 τὸ τε τῆς ζωῆς A.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 2 15—3 2. Exodi 14—17.

cum adesset, sacrificant omnes et victimarum sanguine limina aedium inun-
 gunt, cenaque peracta reliquias comburant. unde ex illo tempore festum
 Hebraei celebrant circa id tempus et sacrificant: quod festum Pascha vo-
 cant. id alii transitum interpretantur, Iosephus praeteritionem, quod
 deus nocte illa Hebraeis praeteritis Aegyptios interitu primogenitorum
 afflixerit. qua de causa congressi Aegyptii Pharaonem orant ut dimittat
 Hebraeos. iubet ille, discedunt Hebraei: quorum fuere (militaris dun-
 taxat aetatis) sexcenta milia. egressi sunt mense Xanthico die 15 oriente
 luna, annis 430 postquam Abrahamus in Chananaeam pervenerat, post
 Iacobi in Aegyptum migrationem annis 215, Mose tum annos 80 nato,
 quem Aaron triennio superabat: avahentes etiam ossa Iosephi secum,
 quemadmodum ille mandarat.

14. Sic illi proficiscebantur: at Aegyptii acti poenitentia correptis
 armis eos persequerantur, curribus sexcentis, equibus quinquagies mille,
 et ducentis milibus peditum. Hebraei in angustias redacti aestuare, vix
 a lapidatione Mosis sibi temperare: ille hortari ut se sequerentur, ad

σθαι, και ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν, και στὰς παρ' αὐτῇ και τὸν θεὸν ἐπιβοηθούμενος τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλασσαν· ἡ δὲ ἀνεκλήθη και γυμνὴν ἀφῆκε τοῖς Ἑβραίοις τὴν γῆν, κάκεινοι διέβαινον σπεύδοντες. δρῶντες δὲ ταῦτα Αἰγύπτιοι, και αὐτοὶ 5 προτάξαντες τὴν Ἴππον ἐδίωκον. ἦδη δ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν γῆν τῶν Ἑβραίων διασωθέντων ἐπιχεῖται τοῖς Αἰγυπτίοις ἡ θάλασσα, τοῦ Μωυσέως τῇ ράβδῳ ἐπιστρεπτικῶς αὐθις τὸ ὕδωρ πατά- 10 ξαντος και τὰ τούτου ἐνώσαντος κύματα. ἀπώλοντο οὖν οἱ Αἰγύπτιοι ἐν τοῖς ὕδασι ξύμπαντες. και οἱ μὲν Ἑβραῖοι ἐν ὕμνοις P I 86
 10 ἦσαν και ἔχαιρον, Μωυσῆ δὲ ᾠδὴ πεποιήται πρὸς θεὸν ἐν ἑξα- μέτρῳ τόνῳ συντεθειμένη, ὡς φησιν ὁ Ἰώσηπος. τὰ δ' ὄπλα τῶν Αἰγυπτίων οὖν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐκβρασθέντα τῆς θα- 15 λάσσης ὑπὸ τοῦ πνεύματος λαβάντες Ἑβραῖοι, τούτοις ἐπι- σθθσαν. και ἦγεν αὐτοὺς ὁ Μωυσῆς εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, θύσαν 15 ἐκεῖ τὰ σῶστρα, ὡς αὐτῷ ἐνετέταλτο. ἀγομένους δ' ἐκεῖ ἡ τῶν τροφῶν ἐλλείπει σπάνις και ἡ τοῦ ὕδατος ἔνδεια. και οὕτως ἔχον- τες εἰς τόπον ἀφικνουῦνται ἐν ᾧ φρέαρ ἦν οὗ τὸ ὕδωρ διὰ πικρίαν 20 ἄκοτον. και τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἡ μὲν τῆς Ἐξόδου βίβλος B Μιρρᾶν ὀνομάζει, ὁ δ' Ἰώσηπος Μάρ αὐτὸν κληθῆναι παρὰ 20 τῶν Ἑβραίων συγγράφεται, μάρ τὸ πικρὸν λέγων τοὺς Ἑβραίους καλεῖν. και τοῦ δημιαγοῦ καταγγυλῶν, ὁ δὲ τοῦ θεοῦ πρὸ-

2 τὴν θάλασσαν τῇ βακτηρίᾳ A. 4 ἔβαινον A. 5 prius
 τῆν A, τὸν PW. 7 ἐπιστρεπτικῶς] "ita Reg. et Colbert."
 DUCANGIUS. Ἐν' ἐπιστρέφῃ codex alter Wolfii, ut videtur.
 8 κύματα] τμήματα A. 9 ἐν τοῖς ὕδασι αἰγύπτιοι ξύμπ. A.
 11 ὁ om A. Ἰώσηπος] Antiq. 2 16 4. 15 ἐκεῖ] αὐτῷ A.
 19 μερρᾶν A, Μερρᾶν LXX, Μαυρᾶν PW. 19 et 20 μάρ A:
 μάρ et μάρ Iosephi codices, Antiq. 3 1 1.

mare ducere. ibi in littore stans deo invocato mare baculo percussit: illud discluditur, ut nuda Hebraeis tellus appareret: festinanter itaque trans- eunt. quod videntes Aegyptii, equite in fronte collocato persequuntur. iam autem Hebraeis in oppositum littus citra noxam egressis, Aegyptios aqua a Mose virga percussa ut in suum locum regrederetur, fluctibus coeuntibus mare obruit. itaque Aegyptii universi in undis perierunt, Hebraei vero laudibus deum laeti concelebrant. Moses etiam canticum deo facit versibus senarius, Iosepho auctore. arma Aegyptiorum cum corporibus eorum a vento in littus electa capiunt sibi que accommodant. Moses eos in montem Sina ducit, ad exsolvenda vota deo ob salutem adeptam, ut in mandatis acceperat. dum eo ducuntur, et cibarium penuria et aquae inopia laborant. sic affecti in locum perveniunt ubi puteus erat cuius aqua ob amaritiam potari non poterat (quem locum liber Exodus Merran nominat, Iosephus ab Hebraeis Mar vocatum fuisse tradit: sic enim amarum dici lingua eorum), et contra duces fremunt. is deum

τερον. δεηθεὶς ξύλον λαβὼν εἰς τὸ φρέαρ ἐνέβαλε καὶ τὸ ὕδωρ ἐγλύκανεν. ὁ δὲ Ἰώσηπος ἔοικε μὴ πιστεύων ὡς θανάματι τῇ γλυκάνσει τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ φυσικῶς αὐτὸ γλυκανθῆναι δοξάζων. λέγει γὰρ ὅτι τὸ ξύλον ὁ Μωυσῆς εἰς τὸ ὕδωρ βαλὼν ἐξαντλεῖν τὸ φρέαρ ἐκλευε, καὶ οἱ μὲν ἐπόθουν, τὸ δ' ὑπὸ τῶν συνεχῶν 5 πληγῶν γεγυμνασμένον καὶ κεκαθαρμένον ἤδη πότιμον ἦν. τὴν C δὲ τῶν τροφῶν ἐνδειαν ἰάσατο, τοῦ θεοῦ δεηθεὶς, δι' ὁρτύγων. ἐφρίπταται γὰρ τῇ τῶν Ἑβραίων παρεμβολῇ πλήθος ὁρτύγων οὐς συλλαβόντες ἦσθιον. καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ μάννα ὕσεν αὐτοῖς ὁ θεός, μέλιτι μὲν τὴν ἡδονὴν ἐμπερές, τὸ δὲ μέγεθος κοριάνδρου 10 σπέρματι ὅμοιον, μάννα δὲ παρ' ἐκείνων κληθὲν ὡς ἀποροῦντων τί ἂν εἴη αὐτό· τὸ γὰρ μὲν καὶ ἐπερωτήσιν δηλοῖ κατὰ τὴν ἐκείνων διάλεκτον. οὕτω καὶ ταῦτα Ἰώσηπος. ἐνετέταλτο δὲ ἀσσάφωνα ἐκ τούτου ἔκαστον συλλέγειν (ὁ δὲ ἀσσάφων μέτρον ἔστιν), D εἰ δὲ τις πλέον συνέλεξεν, εἰς τὴν αὐρίον ἄβροτον ἦν, ὑπὸ τε 15 σκωλήκων καὶ πικρίας διεφθαρμένον. τούτο δὲ ὠκονόμητο ἵνα μὴ τῶν ἐρρωμένων πολὺ συναγόντων ἐπιλείπη τοῖς ἀσθενέσι. τῇ δὲ τροφῇ ταύτῃ τεσσαράκοντα ἐχρήσαντο ἔτεσιν, ἐφ' ὅσον ἦσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. αὐθις οὖν εἰς ἄνδρον ἤλθον τόπον καλούμενον Ῥαφιδίον, καὶ διψῶντες κατὰ Μωυσέως κεκίνητο. ὁ δὲ τοῦ 20 θεοῦ δεηθεὶς κελεύεται ῥάβδῳ τὴν πέτραν πληῆσαι, καὶ πληττει,

4 γὰρ om A. 5 φρέαρ] ὕδωρ A. 6 γυμνόμενον (rec. man. ἀνιῶμενον) καὶ καθαιρόμενον A. 8 ἐφρίπτατο A. ἀς συλλαμβάνοντες A. 12 τί τούτο ἂν εἴη A. 14 ἔκαστον ἐκ τούτου καθενάστην συλλέγειν A: εἰς ἑκάστην ἡμέραν Iosephus.

comprecatus prius, ligno quodam in puteum coniecto aquam dulcem reddit. Iosephus non credere videtur aquae saporem miraculo mutatum, sed naturaliter id accidisse: ait enim Mosem ligno in aquam coniecto exhaustam aquam iussisse, ac dum illi intenti essent operi, aquam continentibus ictibus exercitatum et expurgatam potabilem tandem esse factam. cibariorum item penuriae occurrit, deo invocato, per coturnices, quarum ingens multitudo in castra Hebraeorum delata et capta famem sedat. deinde manna pluit eis deus, dulcedine melli parem, magnitudine grano coriandri similem. est autem manna ab eis appellata, cum dubitarent quid rei esset: man enim lingua illa interrogationis quoque nota est. sic Iosephus haec tradit. iussus autem erat quilibet assaronem (mensurae id genus est) ex eo colligere: quo si quis plus collegisset, postridie non erat esui, et vermibus et amaritudine corruptum. id eo consilio factum, ne ubi robusti multum coacervassent, infirmi egerent. hoc victu annos quadraginta sunt usi, donec e deserto excesserunt. denuo in locum aquarum expertem progressi, nomine Raphidion, siti contra Mosem exstimulantur. is precatus deum, iubetur baculo percutere petram: quo facto

ἤς ἀπὸ τῆς ὕδατος ἐξεβλύσθη παλὸ τε καὶ διαυγέστατον. οἱ δὲ Ἀμαληκίται κατὰ τῶν Ἑβραίων ἐχώρουν, τοὺς περιοίκους συμμάχους προσκαλεσάμενοι. Μωυσῆς δὲ τὸ μάχημον τοῦ λαοῦ τῶν ἄλλων ἀποδιελών, καὶ Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ ἐπιστήσας αὐτοῖς, μέρος δέ τι τῆς στρατιᾶς καταλιπὼν εἰς τὴν τοῦ ὕδατος φυλακὴν, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει πρὸς τὸ ὄρος, Ἰησοῦ δ' ἐνετέλλετο πεποιθέναι θεῷ καὶ τὸ στράτευμα κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξάγειν. ἤδη οὖν ὁ πόλεμος συνερρήγνυτο· καὶ μέχρι μὲν Μωυσῆς τὰς χεῖρας εἶχεν ὑψοῦ, τοὺς Ἀμαληκίτας οἱ Ἑβραῖοι κακῶς διετίθεντο, ὁσάκις δὲ τὰς χεῖρας καθίει ὁ Μωυσῆς τῇ ἀνατάσει τούτων παύμενος, καταπονηθῆναι τοὺς Ἑβραῖους συνέβαιεν. ἐκατέρωθεν οὖν τὸν ἀδελφὸν Ἀαρὼν καὶ Ὠρ τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς Μαριὰμ στήσας ἀπέχρει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐνετείλατο. καὶ οὕτω τοὺς Ἀμαληκίτας νικῶντες Ἑβραῖοι πάντας ἀπόκλεισαν ἄν, εἰ μὴ νῦν ἐπέσχευεν αὐτούς. Ἑβραίων δὲ τέθνηκεν οὐδὲ εἰς.

15. Ἐκείθεν ἀπήεσαν εἰς τὸ πρόσω, καὶ ἐν τριμήνῳ μετὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξέλευσιν παρήσαν ἐπὶ τὸ ὄρος Σινᾶ, καὶ ἔθυσσε Μωυσῆς ἐκεῖ τῷ θεῷ. ὅπου καὶ Ῥαγουήλ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ ἀπήντησεν αὐτῷ, θειασύμενος δὲ τὸν γαμβρὸν ἐν ὄχλῳ πραγμάτων ὄντα, πάντων ἐπ' αὐτὸν βυδιζόντων, συνεβούλευε τὴν μὲν τῶν δικῶν ζήτησιν ἐτέρους ἐπιτρέπειν, αὐτὸν δὲ τῶν μειζόνων προνοεῖν πραγμάτων καὶ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας· καὶ κατὰ μω-

2 ἀμαληκίται A ubique. 11 καταπονηθῆναι] ἠτᾶσθαι τότε A.
12 καὶ] καὶ τὸν A. 16 τὸ] τὰ A. 19 γαμβρὸν] γαμβρὸν
αὐτοῦ A. 21 δικῶν] ἰδικῶν A.

Fontes. Cap. 15 et 16. Iosephi Ant. 3 3—12. Exodi 18 sq. Leviticus. Numer. 1—9.

sqvae limpidiſſimae copia erumpit. inde Amalechitae, finitimis etiam in auxilium evocatis, contra Hebraeos procedunt. Moses bellicosus a reliqua turba segregatis, et Jesu Navis filio duce creato, ac parte exercitus ad aquarum custodiam relicta, ipse montem conscendit, Jesuque mandat ut deo fretus contra hostes educat copias. conserta iam pugna, quoad Moses manus sursum tenebat, Hebraei Amalechitas male tractabant; cum remisisset, extensione illa fatigatus, iidem succumbebant. itaque Aaroni fratri et Ori Mariammes marito mandat ut utrinque adstantes manus sibi fulcirent. sic Hebraei victores Amalechitas internecione delevisſent, nisi nox praelium diremisſet, nullo e suis caeso.

15. Ex eo loco progressi trimestri post exitum ex Aegypto spatio ad Sina montem perveniunt. ibi Moses rem divinam facit: et a Raguele socero aditur. qui cum generum negotiis obrutum videret, omnibus eum adeuntibus, suadet ut iuris dicundi provinciam aliis mandet, ipse maiorum rerum cura suscepta salutis populi consulat, et praefectos designet qui

ρίους ἄρχοντας ἀποδεικνύειν, εἶτα κατὰ χιλίους, καὶ κατὰ πεντα-
 κοσίους ἑτέροισιν ἐπιστάταις, καὶ ἐπὶ τούτοις ἑκατοντάρχους καὶ πεν-
 C τηκοντάρχους ποιῶν, καὶ ἐν τριάκοντα καὶ εἴκοσι καὶ δέκα ἐφι-
 στῶν τοὺς διακοσμήσοντας. ταῦτα τοῦ Ῥαγουὴλ συμβουλευ-
 σωτος, Μωυσῆς κατὰ τὴν ἐκείνου ἐποθήκην ποιῶν. εἶτα πλη- 5
 σίον μετασκηνώσας τοῦ ὄρους Σινῶ τῷ λαῷ ἐντειλάμενος, αὐτὸς
 εἰς τὸ ὄρος ἀνῆλθε· καὶ ὁ λαὸς μετεσκήνωσεν, ἀγγεῖον τὴν τε
 ἄλλην ἀγγελίαν καὶ ἀπὸ γυναικὸς συνουσίας τρίτην ἡμέραν. κατὰ
 δὲ γε τὴν τρίτην ἕσθιν νεφέλη περιεκύκλου τὸ τῶν Ἑβραίων
 στρατόπεδον, ἀστραπαὶ τε ἦσαν φοβεραὶ καὶ πνευμάτων σφο- 10
 δρότης, ἃ τοὺς Ἑβραίους ἐδειμίαινε ταῖς σκηναῖς προσμένοντας.
 ἐπιφαίνεται δὲ ὁ Μωυσῆς ἔμπλεως θάρσους, καὶ ὁρθεὶς ἀπαλ-
 λάττει τοῦ ὄρους αὐτοῦ καὶ μετῴρει σφίσειν· ἃ ὁ θεὸς ἐντειλατο
 καὶ ὄσα φυλάξουσι νόμιμα, καὶ προσάγει τὸν λαὸν ἅμα γυναῖξιν
 D καὶ τέκνοις ὡς ἀκούσασιν τοῦ θεοῦ. καὶ ἤκουον φωνῆς ἐνύβδεν 15
 γινομένης. εἶτ' ἀθήσας ἀνέκισιν εἰς τὸ ὄρος· καὶ χρονίσαντος ἐκεῖ
 ὁ λαὸς ἠθροίσθη πρὸς Ἀαρὼν λέγων· "ποίησον ἡμῖν θεοὺς· ὁ
 γὰρ Μωυσῆς οὐκ ὄυδαμεν τί γέγονεν." Ἀαρὼν δὲ βιαζόμενος
 προσενεγκὲν αὐτῷ ἐκέταξεν ἕκαστον τὰ ἐνώτια τὰ χρυσοῦ καὶ τὸν
 κόσμον ὃν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν περιέκειντο. οἱ δὲ 20
 προσήγαγον, καὶ ἐξ αὐτῶν μόσχον ἐποίησαν χιωνετῶν καὶ ἔθυσαν
 αὐτῷ. Μωυσῆς δὲ καταβαίνων ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ τὰς δύο πλά-
 κας τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερσὶ φέρων λιθίνους καταγεγραμμένας
 ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὡς ἤγγισε τῇ παρεμβολῇ, ὄρα ἃ τὸν

1 κατὰ πεντ. ἑτέροισιν] πεντ. ἕτερον A. 3 ἐν om A. 5 ἐπο-
 θήκην ἐκείνου A. 9 γε om A. 12 ὁ om A. 19 ἀσφῶ om A.
 προσέταξεν A. 21 ἐξ] δι' A. 24 μερῶν] μετρῶν καὶ A.

decies milenis, qui milenis, qui quingenis, centenis, quinquagenis,
 tricenis item, vicenis et denis praesint. Raguelis monitis parat Moses.
 mox populum prope Sina castra locare iubet, ipse montem ascendit.
 populus iussa exsequitur, cum aliis rebus immundis, tum congressa mulie-
 rum triduum abstinens. die tertio nubes Hebraeorum castra circumdat
 cum fulguribus terribilibus et impetu ventorum: quibus Hebraei perterriti
 intra tabernacula se continent. deinde Moses procedit, fiducia plenus,
 suoque conspectu popularibus metum admittit: quae mandari deus exponit,
 et quae eis instituta sint tenenda: producit populum cum uxoribus et libe-
 ris ad audiendum deum. audiunt illi vocem ex alto demissam. ille rursus
 montem conscendit: in quo cum diutius moraretur, populus ad Aaronem
 confluens "facite" inquit "nobis deos: nam quid Mosi acciderit ignoramus."
 Aaron vi subactus aureas inares et mundum muliebrem uxorum et filiarum
 eos afferre iubet. afferunt illa, et vitulum aureum inde conflant, eique
 immolant. Moses de monte descendens et duas testimonii tabulas manibus
 ferens lapideas et utrimque scriptas, ut castris appropinquans vitulum

μύσχον, καὶ ὀργισθεὶς τὰς πλάκας συνέτριψε, καὶ λαβὼν τὸν
 μύσχον κατέκασε καὶ ἐλέπτυνε καὶ βυλῶν εἰς ὕδωρ ἐπότισε τὸν P I 38
 λαόν. καὶ ἐνετέλιτο τοῖς νόμοις Λευί, καὶ δὴλῶσον διὰ τῆς
 παρεμβολῆς καὶ ἀπέκτειναν πολλούς, ὡς εἰς τρισχιλίους τοὺς
 5 πεσόντας ἠριδμηθῆναι. ὑπέστρεψε δὲ Μωυσῆς πρὸς τὸ ὄρος
 λέγων "κύριε, ἠμάρτηκεν ὁ λαὸς σου, καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφῆς
 αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες, εἰ δὲ μή, κάμει ἐξάλειψον ἐκ τῆς
 βίβλου σου." καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος "κατάβηθι, δόγγησον τὸν
 λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπόν σοι." καὶ ἐνεφάνισε κύριος
 10 τῷ Μωυσῆ ἀιτήσαντι ἰδεῖν αὐτὸν τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ. καὶ κατέβη
 πρὸς τὸν λαὸν αὐδῆς δύο πλάκας ἐπιπερόμενος τοὺς δέκα λόγους
 γεγραμμένους ἐχούσας, καὶ ἡ ὕψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕπρηχε B
 δευδοξασμένη, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀκένωσι αὐτῷ ὁ λαός, καὶ περιέ- W I 24
 θετο κάλυμμα περὶ τὴν ὕψιν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ὠμίλει αὐτοῖς.
 15 καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ἃ ἐνετέλιτο ὁ θεὸς περὶ τε θυσιαῶν καὶ
 καθαρῶν, καὶ ζώων ἀκαθάρτων τε καὶ καθαρῶν, ὥστε τῶν
 μὲν ἀπέχεσθαι τοῖς δὲ τρέφεσθαι, περὶ τε μῦθων ἀθέλων, καὶ
 τῶν οἰ ἱερεῖς εἰς γάμον ἀγάγονται, καὶ οἷας οἰ ἀρχιερεῖς, καὶ
 περὶ σαββάτου καὶ τοῦ ἐβδόμου ἡμερῆτος καὶ τοῦ πεντηκοστοῦ ὃν
 20 ἰωβηλαῖον καλοῦσι· καὶ ὅτι ἐπέταξεν ὁ θεὸς σκηνὴν γενέσθαι εἰς
 ἣν ἂν παραγῆνοιτο συνεπαγομένην αὐτοῖς μεταβαίνουσι, καὶ μέτρα C
 τῆς σκηνῆς ἔδειξεν αὐτῷ καὶ σχῆμα καθ' ὃ ἂν κατασκευασθῆι.
 ὁ δὲ λαὸς χαίροντες ἐπὶ τούτοις προσῆγον χρυσόν τε καὶ ἄργυρον

2 ἐπότιζε A.
 τόπον om A.
 om A.

4 ὡς καὶ εἰς A.
 ἐνεφάνισε A.
 18 prius οἰ om A.

6 σου om A.
 14 παρ] ἐπὶ A.
 21 μέτρα] μέτροι A.

9 εἰς τὸν
 16 τε

videt, iratus tabulas confringit, vitulum comminutum comburit, scobe in
 aquam coniecta potat populum. Levitis mandat ut per castra grassentur:
 a quibus tribus circuitur milibus hominum occisis, in montem revertitur,
 dicens "domine, populus peccavit: quod peccatum si eis condonas, bene
 est; sin minus, me quoque e libro tuo deleto." iubet deus Mosem de-
 scendere ac populum in locum designatum perducere: eique conspectum
 eius potenti posterora sua conspicienda praebet. sic rursus ad populum
 ille descendit, duas tabulas afferens, quibus decem illi sermones inscripti
 erant. caeterum facies eius ita fulgebatur, ut eam populus intueri nequirit:
 eaque de causa velat eam, atque ita cum iis colloquens, mandata dei de
 sacrificiis, de lustrationibus, de animalibus mundis et immundis, quorum
 his abstinerent illis alerentur, de coitu illicito, de matrimoniis sacer-
 dotum et pontificum, de sabbato, de anno septimo et quinquagesimo,
 quem iubilaeum vocant, exponit. iubet porro deus tabernaculum fieri,
 in quod descenderet, quodque cum eis discedentibus transferretur: dimen-
 siones et figuram eius Mosi demonstrat, secundum quas id fabricandum

καὶ λίθους τιμίους καὶ χαλκὸν καὶ ξύλα καὶ τρίχας αἰγίας καὶ
 δέρματα κριῶν καὶ λίνον καὶ ἕρια. ἀρχιτέκτονας δ' ἐφοίτησι
 τῆς σκητῆς τῶν τε τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ τῆς Μαρίας καὶ τὸν
 Βεσελεὴλ καὶ τὸν Ἐλιφάτ. (16) ἤδη δὲ τῆς σκητῆς ἐργασμέ-
 νης ἔστησε αὐτήν ὁ Μωυσῆς. ἐργαστο δὲ καὶ ἡ κιβωτὸς ἐκ
 D ξύλων ἀσήπτων, ἃ πανταχόθεν χρυσίον περιεκάλυπτεν, ἧ τὰς
 δύο πλάκας ἐπέθεντο αὐτὸς δέκα λόγους εἶχον ἐγγεγραμμένους.
 ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἔνα θεὸν εἶναι φησὶ καὶ τοῦτον μόνον ἀβέσθαι
 δεῖν, ὁ δεύτερος δὲ μηθενὸς εἰκόνα ζῶον ποιεῖν μηδὲ προσκυνεῖν,
 ὁ τρίτος ἐπὶ μηθενὶ ματαίῳ τὸν θεὸν ἠμῶν εἶναι, ὁ τέταρτος τὰς 10
 ἑβδομάδας παρατηρεῖν ἀναπανομένους ἐξ ἔργου πατρός, ὁ πέμ-
 πτος γονεῖς τιμᾶν, ὁ ἕκτος φόβου ἀπέχεσθαι, ὁ ἑβδομῶς μὴ μοι-
 χεῖται, ὁ ὄγδοος μὴ κλέπτει, ὁ ἔνατος μὴ ψευδομαρτυρεῖν, ὁ
 δέκατος μηθενὸς ἀλλοτρίου ἐπιθυμεῖν. ταύτην οὖν τὴν κιβωτὸν
 εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἄδυτον, ἐν δὲ τῷ ναῷ τιθεῖσιν τράπεζαν, καὶ 15
 P I 39 ἐπὶ ταύτης ἄρτους ἀζύμους δώδεκα καὶ λυχνίαν χρυσοῦν καὶ θυμια-
 τήριον ξύλινον ἐντός, ἔξωθεν δὲ χρυσίῳ περιεκαλυμμένον. καὶ
 πρὸ τῆς σκητῆς βωμὸν ἰδρύσατο ξύλινον χαλκαῖς λαίσι περιελη-
 λαμένον, οὗ ἄντικρυς φιάλαι καὶ κρατῆρες σὺν θυτίσοις ἐτίθεντο,
 καὶ ἄλλα σκεύη ἃ πρὸς ἱερουργίαν ἠτοίμαστο, χρύσεια πάντα. 20
 γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι στολαί, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ ἀρχιερεῖ.
 ἀρχιερεῖα δὲ ὁ θεὸς τὸν Ααρὼν ἐψηφίσατο. συναθροίσας δὲ τὸ

5 ὁ om A. καὶ om A. 7 γεγραμμένους A. 8 πρῶτος
 μὲν A. μόνον om A. 16 ταύτην A. 17 κεκαλυμμένον A.

esset. populus iis rebus laetus aurum argentum gemmas aes ligna, pilos
 caprinos, pelles arietum, linum et lanas confert. operi tabernaculi con-
 ficiendi praeficitur Beseleel, Mariae sororis Moses filius, et Eliphatus.
 (16) tabernaculum iam confectum Moses erigit. arcam etiam fabrefecit
 e lignis non putrescentibus, circumcirca inauratis; in eaque duas tabulas,
 quibus decalogus continebatur, condidit. cuius primum praeceptum unum
 esse deum affirmat eumque solum colendum, alterum nullius animantis
 imaginem faciendam et adorandam esse, tertium per dei nomen ob nullam
 rem inanem esse iurandum, quartum diem septimum observandum atque
 in illo omni opere abstinendum, quintum parentes honorandos, sextum
 caede abstinendum, septimum non adulterandum, octavum non furan-
 dum, nonum non dicendum esse falsum testimonium, decimum nihil alie-
 num concupiscendum esse. arcam hanc in adyta collocant, in aede men-
 sam statuunt, et in ea panes non fermentatos duodecim: candela-
 brum item aureum, et aram suffitoriam intrinsecus ligneam, foris auro incru-
 statam, ante tabernaculum aram posuit ligneam, laminis ferreis circum-
 tectam, in qua phialae et crateres cum acerris collocabantur, aliaeque vasa
 quae ad sacrificia parata erant, ex auro omnia. parantur et sacerdotibus
 ac pontifici etiam stolae. pontificem autem Aarorem renuntiarat deus.

πλήθος ὁ Μωυσῆς ἄνδρας ἔφη, "τὸ μὲν ἔργον τετέλεσται, τῆς δὲ τοῦ ἱεραῖου τιμῆς ὁ θεὸς τὸν Ἰσραὴλ ἄξιον." προσέειπε δὲ Μωυσῆς εἰσφέρειν ἕκαστον σίκλου τὸ ἥμισυ, ἕξ εἰς τὰς περὶ τὴν σκηνὴν χρυσίου εἰς ἀνάλωμα. ὁ δὲ σίκλος Ἑβραίων ἐστὶ νόμισμα Ἀττικῶς δεχόμενον δραχμὰς τέσσαρας. τὸ δὲ πλήθος τῶν εἰσφερόντων ἦν μυριάδες ἐξήκοντα καὶ πεντακισχίλιοι πεντακόσιοι πεντήκοντα. τὴν δ' εἰσφορὰν ἐποιούντο τῶν ἐλευθέρων αἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἐνιαυτὸν ἄχρι πεντηκοστοῦ. ἐποικήθη δὲ ἡ σκηνὴ μηνσὶν ἑπτά. ἔδειξε δὲ ὁ θεὸς κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὸ ἔργον γενόμενον, παρουσιάσας ἐν τῇ σκηνῇ. οὕτως δὲ τὴν παρουσίαν ἐδήλωσεν. ἀχλὺς ὑπὲρ τὴν σκηνὴν μόνην ἐγένετο, οὔτε βαθεῖα καὶ συμπεπιλημένη καὶ νέφεισι ἐμφορῆς, οὔτε πᾶν λεπτή τε καὶ ἀραιά, ὡς δι' αὐτῆς διϊκνεῖσθαι τὴν ὄρασιν ἠδέϊα δὲ ἀπ' αὐτῆς ἔρρει δρόσος. Μωυσῆς δὲ ἔθυσεν ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρῶν ἕξ ἡμέρας ἑπτά, τῇ δὲ ὀγδόῃ ἑορτὴν ἐκήρυξε τῷ λαῷ καὶ θῆεν ἐπέταξεν. οἱ δὲ ἀλλήλοις ἠμιλλῶντο, ἐπαυμένων δὲ τῶν ἱερῶν τῷ βωμῷ πῦρ ἀνήφθη αὐτόματον καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἔδαπάνησεν. οἱ δὲ προσβύτεροι τῶν τεσσάρων νῶν Ἰσραὴλ, Ναδάβ καὶ Ἄβιου, παρὰ τὰ διατεταγμένα θύσαντες κατακαύθησαν τὰ στέγνα τε καὶ τὰ πρόσωπα, πυρὸς ἑξαφθόντος αὐτομάτου καὶ φλέξαντος αὐτούς· ὧν τὰ σώματα ἔξω τῆς παρεμβολῆς κομισθέντα ἐτάφησαν. τὴν δὲ φυλὴν τοῦ Λεὶ τῶν ἄλλων

3 ἱεραῖου A.

4 νόμισμα ἕξρ. ἐστὶν A.

9 ἔδειξεν ὁ A.

14 ἔθυσεν] ἔθυσ. A.

tum Moses populo convocato "viri" inquit, "opus absolutum est, sacrificandi autem honore Aaronem dignatur deus." deinde conferre singulos iubet sicli semissem ad tabernaculi ministeria sustentanda. est autem sicles Hebraici nomismatis genus, quod quattuor drachmas Atticas valet. numerus eorum qui conferebant fuit sexcentorum quinque milium quingentorum et quinquaginta, cum ex ingenuis ii duntaxat conferret qui vigesimum annum excessissent usque ad quinquagesimum. confectum est tabernaculum mensibus septem. ostendit autem deus descensu in tabernaculum suo, id opus ex animi sui sententia confectum esse. praesentiam porro suam ita declaravit. vapor soli tabernaculo incumbebat, neque densus et involutus ac nubibus similis, neque omnino tenuis et rarus ut penetraret visus, sed suavis inde ros destillabat. Moses diebus septem in tabernaculo sub dio sacrificat: octavo populo indicit populo, et sacris operari iubet. at illi certare inter sese liberalitate. victimis iam arae impositis, ignis sponte sua ortus omnia quae in illa erant consumit. post quattuor filiorum Aaronis natu grandiores, Nadabus et Abius, sacris non rite factis pectora et facies igni ultro exorto adusti: cadavera eorum extra castra elata et sepulta. dehinc Moses, tribum Leviticam ab aliis secretam instrat;

Zonarae Annales.

5

διακρίνας ἤγησε, καὶ παρεδωκεν αὐτοῖς τὴν σκηνὴν καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερά, ἵνα ὡς ὑφηγῶνται οἱ ἱερεῖς, ὑπηρετῶσιν αὐτοί. μετὰ ταῦτα ἀριθμῆσαι διέγνω τὸν λαόν, καὶ εὐρέθησαν τῶν ὄπλα φέρειν δυναμένων μυριάδες ἐξήκοντα καὶ τρισχίλιοι πρὸς ἑξακοσίους καὶ πεντήκοντα. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἔτιμι-
 P I 40 Ἰακώβ. οἱ δέ γε Λευῖται δισμέρωι καὶ τρισχίλιοι ἀριθμηθέντες εὐρέθησαν πρὸς ἑξακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. 10

17. Εἶτα στασιάζει τὸ πλῆθος τὸν Μωυσῆν αἰτιώμενον ὅτι γῆς ἀγαθῆς αὐτοῦς ἀποστήσας ἐν ἐρήμῳ πλανῆσθαι πεποίηκεν. ἀναγαγὼν δὲ αὐτοῦς ἐκεῖθεν εἰς τὴν καλουμένην Οὐραγγα, πλησίον οὖσαν τῆς Χαναανίων γῆς, ἐξ ἐκείτης φυλῆς. Ἐνὸς λαβῶν κατασκοπήσοντας ἔστειλε τὴν τε δύναμιν τῶν Χαναανίων καὶ τῆς
 γῆς τὴν ποιότητα. οἱ δὲ τεσσαυράκοντα ἡμέραις διελθόντες τὴν γῆν ὑπενόστησαν, καὶ καρπὸς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης κομίζοντες, καὶ τὴν μὲν χώραν ἐκέρουον ὡς ἀγαθήν, τὸ δὲ πλῆθος ἐφόβουον
 B ὡς οὐσης ἀπόρου τῆς αὐτῆς κατασχέσεως διὰ τε ποταμῶν μεγέθη καὶ ὄρων δυσχωρίας καὶ πόλεων ὀχυρότητας. τὸ δὲ πλῆθος κά-
 λην δι' ὀργῆς εἶχε τὸν Μωυσῆν, καὶ ἐνεόουν καταλεῦσαι αὐτόν τε καὶ τὸν Ἀαρών, καὶ ὑποστρέψαι εἰς Αἴγυπτον. μύνοι δὲ 20

2 ὑφηγῶνται A.

3 διέγνωσε A.

12 αὐτοῦς ἀγαθῆς A.

13 ἀγαγὼν A.

16 κίωτητα alter cod. Wolf.

21 εἶλον A.

FONTES. Cap. 17. Iosephi Ant. 3 13—4 4. Numer. 10—18 (et Leviticus).

eisque tabernaculum et sacra vasa tradit, ut sacerdotibus ad praescriptum eorum ministrarent. his peractis numerare populum instituit: inventique sunt qui arma ferre possent 603650, qui annum vigesimum excesserant et quinquagesimum nondum attigerant. pro tribu autem Levitica Iosephi filios Ephraim et Manasem tribunis substituit, secundum mandatum progenitoris Iacobi. Levitarum porro numerus inventus est 23880.

17. Post haec populus seditionem Mosi movet, conquerens se e bona terra in desertis oberrare coactos ab eo. itaque ex eo loco in terram eos ducit quae Pharan dicebatur, Chananaeae terrae propinquam: et singulos ex qualibet tribu delectos mittit exploratum vires Chananaeorum et agri qualitatem. hi quadraginta diebus regione peragrata revertuntur, fructus etiam ex ea secum afferentes: ac terrae quidem bonitatem laudant, sed populo metum inlicitum quasi obtineri nequeat, tum ob fluminaum magnitudinem, tum ob ardua iuga montium, tum ob urbes munitissimas. hoc nuntio rursus irritantur animi popularium contra Mosem, adeo ut de eo et Aarone lapidibus obruendo, deque reditu in Aegyptum cogitarent.

τῶν κατασκόπων Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ καὶ Χαλεβ παρεδάρουναν τὸν λαόν, μηδὲν δυσχερὲς ἀπαντήσων αὐτοῖς ἀπισχυριζόμενοι. Μωσῆς δὲ καὶ Ἀαρὼν ἰκέτινον τὸν Θεὸν ὅπως τῆς ἀπονοίας παύσῃ τὸ πλῆθος. παρῆν δὲ ἡ νεφέλη ἐν τῇ σκηπῇ καὶ ἐσήμαινε 5 τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Θεοῦ. καὶ Μωσῆς θαρσύνων διειλέχθη τῷ πλῆθει, καὶ ὀργισθῆναι ἔφησε τὸν Θεόν, μὴ ἀπολαῖν μέντοι πάν- C τας μηδὲ τὸ γένος ἔξαφανίσαι, τὴν δὲ Χαναταίαν μὴ παρῆξεν αὐτοῖς, ἕως αὖθ' ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐπ' ἔτη τσσαυαρίκοιτα, πᾶσι δὲ τοῖς ἔξ αὐτῶν παρῆξεν τὴν γῆν. ταῦτα τοῦ Μωσῆος ἐκόν- 10 τος ἐν λόπῃ τὸ πλῆθος ἐγένετο. εἶτα συμμίξει τοῖς Χαναταίοις ἡθελον, καὶ ταῦτα κωλύωντος τοῦ Θεοῦ· καὶ προσβαλόντες ἠτήθησαν, καὶ οἱ μὲν ἔπεσον οἱ δὲ εἰς τὴν παρεμβολὴν συμπεφύγασιν.

Στάσις δὲ τὸ πλῆθος κατέλαβεν ἔξ αἰτίας τοιαύτης. Κορὲ 15 τῆς Λευιτικῆς τυγχάνων φυλῆς, καὶ γένει καὶ πλοῦτῳ περιφανέστατος καὶ ὁμιλεῖν πιδανώτατος, φθόνον ἔσχε πρὸς Μωσῆν καὶ D τοῦ ἀνδρὸς καταβῶα ὡς τυραννίδι χρωμένον. "τίνι γὰρ λόγῳ;" ἔλεγε "Ἀαρὼν καὶ τοῖς αὐτοῦ υἱοῖσι τὴν ἱερουσύνην προσέειμεν; εἰ μὲν ὡς ἐκ τῆς Λευιτικῆς φυλῆς, ἐγὼ ταύτης τυχεῖν δικαιο- 20 ὤτερος, γένους μὲν ὁμοίως ἔχων, πλοῦτῳ δὲ καὶ ἡλικίᾳ διάφορος. εἰ δὲ ἑτέρῃ φυλῇ προσκληρωθῆναι θέον αὐτήν, προτιμηθήσεται ἢ τοῦ Ῥουβίμ διαδ' ἡρωβυγείαν, καὶ λήφονται ταύτην Ἀαθάμ τε καὶ Ἀβιριών." ταῦτα ἐκεῖνος μὲν κακοήθως ἔλεγε, ἦσαν δὲ

8 ἐρημίας A.

9 ἔξ om A.

21 προσκυρωθῆναι A.

verum Iesus Navis filius et Chalebus soli exploratorum confirmant populum, nullas difficultates pertimescendas esse asseverantes. Moses quoque et Aaron deprecantur deum ut desperationem illam vulgi sedaret. iam nubes in tabernaculo aderat, dei praesentiam declarans, cum Moses animo resumpto populum alloquitur, ac deum iratam esse ait; non tamen perditurum omnes neque totam gentem deleturum, sed nec Chananaeam terram traditurum ipsis, quibus per annos quadraginta commorandum esset in deserto, sed liberis eorum. his a Mose dictis moerere populus: deinde Chananaeos invadere velle, quamvis vetante deo. factaque impressione vincuntur, aliis caesis, aliis in castra tropide se recipientibus.

Inde orta est populi seditio, huiusmodi ex causa. Coré Leviticæ, tribus homo, genere et opibus maxime conspicuus, auræ popularis captandæ insignis artifex, invidet Mosi; et contra eum vociferatur ut tyrannum. "nam quæ" inquit "ratione Aaroni eiusque filiis sacerdotium attribuit? si ob tribum Leviticam, ego sum illo honore dignior, quippe et genere illi par et opibus atque ætate superior; sin alteri tribui debetur id munus, Rubenia ob ætatis prærogativam primas feret, ac Dathan et Abiron illo potentatur." hæc malitiose dicebat ille, cum et viros principes

P I 41 αὐτῶ συντεταγμένοι ἄνδρες τῶν πρώτων διακόσιοι καὶ πενήκοντα,
 ἀνηρέθιστο δὲ καὶ τὸ πλῆθος. ὁ δὲ Μωυσῆς εἰς μέσον σταῶς
 εἶπεν "ἐμοί, ὦ Κορέ, καὶ σὺ καὶ τῶν σοι συντεταγμένων ἕκαστος
 W I 26 τιμῆς ἄξιοι δοκεῖτε, ὁ δὲ θεὸς τὴν ἱερωσύνην τῷ Ἀαρὼν ἐψηφί-
 σατο, καὶ νῦν αὐτὸς αὐδὶς κρινεῖ ὃν ἱερῶσθαι βούλεται. ἔωθεν ὁ
 οὖν, ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιεῖσθε, πάρτε, ἕκαστος κομίζων
 θυμιατήριον οἰκοθεν καὶ πῦρ καὶ θυμίαμα· σὸν ἡμῖν δ' ὁμοίως
 παρίτω καὶ Ἀαρὼν. καὶ θυμιῶντων ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ,
 οὐδὲρ ἂν τὴν θυσίαν ἡδῶ κρινεῖ ὁ θεός, οὗτος ἔσται ὑμῖν
 B ἱερεύς." ἐπήρησε ταῦτα τὸ πλῆθος, καὶ τῇ ἐπιούσῃ συνήλθον 10
 εἰς ἐκκλησίαν. Μωυσῆς δὲ πέμψας πρὸς Ἀβειρῶν καὶ Δαθὰν
 ἐνετέλλετο ἕκειν· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες καὶ κατὰ Μωυσέως ἠπέ-
 λησαν. Μωυσῆς δὲ ἀκολουθεῖν αὐτῶ τοὺς προβούλους κελεύσας·
 ἀπῆει πρὸς τὰς ἐκείνων σκηνάς, καὶ πλησίον γενόμενος τὰς χεῖρας
 ἀνέσχεν εἰς οὐρανὸν καὶ μέγα ἐβόησεν "ἐπεὶ κακουργεῖν ὑποπτέο- 15
 μαι, δέσποτα, αὐτὸς ἔλθ' ἐδικαστῆς καὶ παράστησον ὅτι οὐδὲν
 αὐτομάτως ἀλλὰ πάντα σὴ διοικεῖται προνοία. καὶ εἰ σοῦ κελεύ-
 σαντος δέδωκα τὴν ἱερωσύνην τῷ Ἀαρὼν, χάνοι περὶ Δαθὰν τε
 καὶ Ἀβειρῶν καὶ τὴν αὐτῶν γενεὰν ἐφ' ἣν ἐστήκασι γῆ· εἰ δ'
 C ἀληθεύοιεν κατ' ἐμοῦ, οἷς ἐπηρασάμην αὐτοῖς ἐγὼ περιπέσομι." 20
 ταῦτα εἶπε θυμωρῶν. καὶ σείεται μὲν ἄθροον ἡ γῆ, σκληροῦ δὲ
 ῥαγέντος ἤχου συνήλθε περὶ τὰς ἐκείνων σκηνάς καὶ αὐτοὺς τε

2 εἰς om A.
 δὴ om A.
 19 γῆν A.

9 ἔσται A.
 Δαθὰν καὶ ἀβειρῶν A.

11 εἰς] εἰς τὴν A Iosephus.
 12 καὶ om A.

ducentos et quinquaginta instructos haberet, et plebs concitata esset. at Moses in medium progressus "ego" inquit, "Core, et te et eorum qui a te stant quemlibet honore dignos iudico, verum deus Aaroni sacerdotium assignavit; idemque nunc denuo declarabit a quo sacra sibi velit fieri. mane igitur, qui de sacerdotio contenditis, prodite, thuribulo quisque domo secum allato et igne suffituque. una vobiscum etiam Aaron prodeat. tum vobis in populi conspectu odorama incendentibus, cuius victimam suaviolem iudicavit deus, is vobis pontifex erit." collaudat haec populus: postredie in concionem frequentes conveniunt. Moses Abironem et Dathanem accessi iubet. non parent illi, minas insuper contra Moysen adii- cientes. tam ille primoribus se sequi iussis ad tabernaculum illorum abit: prope quod cum venisset, manibus in caelum sublatis magna voce exclamat "quoniam, domine, doli mali suspectus habeor, tu ipse venito iudex, ac demonstra nihil fortuito geri, sed tua providentia gubernari omnia: quod si tuo iussu pontificatum Aaroni dedi, tellus cui Dathan et Abiron cum sua progenie insistant, dehiscat; sin vera sunt quae contra me dicunt, quae eis sum imprecatus, ea in caput meum redundent." haec ubi lacrimans dixisset, tellus repente concussa cum ingenti fragore iuxta illorum taber-

καὶ τὰ αὐτῶν εἰς τὸ χάσμα κατήνευγε, καὶ οὕτως αὐδὺς συνήλθε
 τὸ διασπῶς. ἐπὶ τούτοις ἔφραξε μὲν ὁ λαός, Μωσοῦς δὲ καλεῖ
 τοὺς περὶ ἱερουσόνης ἀμιλλωμένους. καὶ συνελθόντες πεντήκοντα
 5 καὶ διακόσιοι ἄνδρες τῶν ἐπισήμων καὶ Ἰαζών καὶ Κορὲ πρὸ τῆς
 σπητρῆς ἐπὶ τοῖς θυρωματηρίοις καθήγγιζον ἢ ἐκόμιζον. ἔξελαιμα
 δὲ πῦρ πολὺ, οἶον ἂν θεοῦ κελύσαντος ἀναφθείη, ὑφ' οὗ οἱ τε
 διακόσιοι καὶ πεντήκοντα καὶ Κορὲ διεφθάρσαν, ὡς μηδὲ τὰ D
 σώματα αὐτῶν εὐρεθῆναι· μόνος δὲ Ἰαζών εὐρέθη ἀλώβητος.
 Μωσοῦς δὲ τὰ θυρωματηρία τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περὶ τὸν χάλ-
 10 κιον ἐκλευσσε καταδέσθαι βωμόν, ἵν' ὑπόμνησις ὡσι τῶν γεγο-
 νότων καὶ τοῖς μετέπειτα. ἐκκλησιώσας δὲ πάλιν προεῖπε τοῖς
 φυλάρχοις ἦκειν τὰ τῶν φυλῶν ἑνόματα βακτηρίοις ἐπιγεγραμμένα
 κομίζοντας, ἐκείνῳ τῆς ἱερουσόνης ἑσομένης ὅπερ ἂν τῇ βακτηρίᾳ
 σημεῖον γένηται ἐκ θεοῦ. κομίζουσαν οὖν οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἰαζών,
 15 ἐπιγράψας τῇ βακτηρίᾳ Λευίτην. ἃς ἐν τῇ σπητρῇ τοῦ θεοῦ
 κατέθετο Μωσοῦς. τῇ δ' ἐπιούσῃ προεκόμισε ταύτας. καὶ αἱ
 μὲν ἄλλαι οἶαι περ ἐτόγγαρον ἕμενον, ἡ δὲ Ἰαζών ἐβλάστησε P I 42.
 κλάδους τε καὶ καρπούς. τὸν δὲ καρπὸν ἡ μὲν τοῦ Λευιτικοῦ
 βίβλος κάρφα λέγει, ἀμύγδαλα δὲ ὁ Ἰώσηπος. ἔξεπλάγησαν οὖν
 20 πάντες, τρεῖς τὸν Ἰαζών χειροτονήσαντος τοῦ θεοῦ. ἐπὶ δὲ
 πολέμων καὶ στρατίας ἡ τῶν Λευιτῶν ἀφείτο φιλῆ, ἵνα μὴ διὰ

5 καθήγγιζον A Iosephus. 7 καὶ post διακ. om A. τὰ om A.
 10 ἐκλευσσε A. 11 πάλιν προεῖπε] εἶπε A. 15 rectius
 Λευίτην: sic Iosephus. 16 προεκόμισε A Iosephus, προεκόμισαν
 PW. 18 Λευιτικοῦ] immo Numer. 17 8. 19 ὁ om A.
 Ἰώσηπος] Antiq. 4 4 2. 21 λευιτικῶν A.

naclum dehiscens cum et ipsos et eorum omnia deglutisset, iterum exple-
 tus est hiatus. his factis populus stupet: Moses eos qui sacerdotium
 sibi vendicabant vocat. conveniant viri illustres ducenti quinquaginta.
 Aaron et Core ante tabernaculum cum acerris suis ea quae ipsi attulerant
 suffundunt. tum ingens flamma emicat, qualis videlicet iubente deo incen-
 datur; qua illi ducenti quinquaginta una cum Core ita conflagravit ut nec
 cadavera eorum reperirentur: solus Aaron incolumis invenitur. Moses
 thuribula illorum virorum circa aeneam aram reponi iubet in rei gestae
 monumentum ad posterum; ac denuo habita concione edicit tribunis ut
 nomina tribuum baculis inscripta afferant: nam illius fore sacerdotium in
 cuius baculo signum edidisset deus. afferunt igitur tum alii suos baculos,
 tum Aaron quoque suum, Levita inscripto. eos in tabernaculo dei repo-
 suit Moses, postredie protulit: ac caeteri quidam quales fuerant tales
 manserant, Aaronis autem baculus et ramos et fructus germinavit: quos
 fructus Levitici liber nucis, Iosephus amygdalas fuisse dicit. obstupue-
 runt igitur omnes, Aaronem ter divinitus electo. iam quia Levitica tribus
 bellorum et expeditionum immunis erat, ne ob rerum necessarium penu-

ἀπορίαν τῶν ἀναγκαιῶν ἀμελοῦν τῆς λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ, ἐκέλευε Μωυσῆς τὴν Χαναναίων κτησαμένους τοὺς Ἑβραίους ὅκαθ' καὶ τεσσαράκοντα πόλεις κατανεῖμαι τοῖς Λευταῖς καὶ γῆν πρὸ αὐτῶν, καὶ δεκάτην τῶν ἐπιτελῶν καρπῶν αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἱερεῦσι τελεῖν· καὶ ἄλλα δὲ πλείστα τοῦτοις χορηγεῖν τὸν λαὸν ὅ διετάξατο, ὧν τὸ καθ' ἕμιστον ὁ ζητῶν τὴν τοῦ Λευιτικοῦ

B βίβλον ἀναπτύξας εὐρήσει.

18. Ταῦτα δὲ διατάξας Μωυσῆς ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίων ἦλθε μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ ἤξιον παρελθεῖν δι' αὐτῆς. τῆς χώρας δ' ὁ βασιλεὺς μετὰ στρατιᾶς ἐνόηλον προῦπήντα τῷ Μωυσῆϊ. 10 καὶ ὅς διὰ τῆς ἐρήμου ἐχώρει, μὴ ἄρχεν μάχης συμβουλευόντος τοῦ Θεοῦ. τότε καὶ Μαριάμμη τέθνηκε τοῦ Μωυσῆως ἡ σύγγονος, μετὰ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἐξόδου. τὸν W I 27· δὲ λαὸν ἀπήγε διὰ τῆς ἐρήμου καὶ τῆς Ἀραβίας· ἔνθα καὶ Ἀαρὼν ἐτελεύτησεν εἰς ὄρος ἀναβὰς ὑψηλὸν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν 15 παραδούς τῷ υἱῷ Ἐλεάζαρ, τοῦ πληθόντος δρώοντος, ἔτη βιούς ἑκατὸν πρὸς εἴκοσι καὶ τρισίν. ἔλθων δὲ Μωυσῆς ἐπὶ τὴν Μωα- C βιτῶν καὶ Ἀμορραίων χώρων τῷ στρατῷ ὁδοὺν ἤτει. Σηὼν δὲ τῆς χώρας ὁ βασιλεὺς διαβαίνειν τοὺς Ἑβραίους ἐκώλυε, καὶ τοῦ Θεοῦ νίκην σημήναντος ἐρομένη τῷ Μωυσῆϊ, τὴς πανοπλίας ἀνα- 20 λαβόντες Ἑβραῖοι πρὸς μάχην ἐχώρουν. τρέπονται δ' αὐτίκω οἱ

ὅ χορηγεῖν τοῦτοις A. 10 προσηνῆτα μετὰ ἐνόηλον στρατιᾶς A.
12 μαριάμ A. 15 ἀναβὰς] ἀπελθὼν A. 20 σημ. νίκην A.
τάς] τῆς A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi Ant. 4 4 (§ 5) — 10. Numer. 20 — 31.

riam, sacrorum curam abicerent, iubet Moses Hebraeis ut Chanaanæa terra parta oppida 48 Levitis assignarent, et agros ante ea, et decimas annuarum frugum tum ipsis tum sacerdotibus penderent: atque plurima eis a populo tribuenda constituit, quæ qui singulatim scire desiderat, in libro qui Leviticus inscribitur inveniet.

18. His rebus ordinatis Moses cum exercitu ad Idumæam accedit, transitum petens. at rex illius terræ cum armatis copiis occurrit. Moses itaque per desertum pergit, monitus a deo ne pugnam auspicaretur. eo tempore etiam Mariamne moritur, Mosi soror, quadragesimo anno post exitum ex Aegypto. populo ducta Mosi per desertum et Arabiam proficiscente, Aaron etiam obiit, alto monte consensio, et pontificalibus vestibus Eleazaro filio traditis in populi conspectu, anno ætatis 123. Moses ad Moabitaram et Amorraeorum regionem progressus petebat ut traducere liceret exercitum. sed loci illius rex Seon transitu populum prohibebat. cum autem Mosi interroganti victoriae signa dedisset deus, Hebraei armis sumptis in prælium vadunt. statim in fugam vertuntur Amorraei et omnes

Ἄμμορραῖοι καὶ ἄπειντες διαφθάρησαν, πλάτωνα δὲ καὶ Σηὸν ὁ αὐτῶν βασιλεὺς. καὶ τὰς πόλεις εἶλον καὶ τὴν γῆν ἐκείνων παρέλαβον. ἐπιτίθεται δὲ τοῖς Ἰσραηλίταις καὶ Ὠγ ὁ τῆς Γαλαθῆς καὶ τῆς Γαυλαντιτιδος βασιλεὺς σύμμαχος ἔλθων τῷ Σηὸν 5 ἤθη ἀπολοῦσθαι. αὐτὸς τε σὺν θνήσκει κατὰ τὴν μάχην, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ διαφθείρεται, καὶ αἱ πόλεις ἐάλωσαν, καὶ οἱ ἐνοικῶντες ἀπέλωστο.

Ἐκείθεν δὲ Μωυσῆς τὴν δύναμιν κατὰ τὸ μέγα πεδῖον ἄγει D καὶ στρατοπεδεύει Ἰσραηλῶντος ἑνακτι. πόλις δ' ἐστὶν ἐδαίμων 10 αὕτη, γόνιμάς τε φέρουσα καὶ βάλσαμον νεμομένη. Βαλὰκ δὲ ὁ τῶν Μωαβιτικῶν βασιλεὺς μετακαλεῖται πέν μάντια Βαλαάμ ὄνομα ἐκ' ἄλλοθεν τῶν Ἰσραηλιτῶν. ἀρὰς πόσῃ παραγενόμενος. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει, κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἀγγέλου θεοῦ προαβαλόντος 15 σὺν ἡ ἑνὸς ἢ ὁ Βαλαάμ ἐπωχετὸ σπινθῆρα τοῦ θεοῦ πνεύματος 15 σὲ πρόβεινεν οὐδὲ τὰς πληγαῖς ἐνεδίδου, φωνήσασα δ' ἀνθρωπίνως κατὰ θεῖαν βούλησιν, ἄδικον ἐκάλεε τὸν διαπύτην πληγὰς P I 43 αὕτῃ ἐπιφέροντα καὶ μὴ συνίεντα ὅτι ἐκ θεοῦ οἷς ἔσπευσεν ὑψηρετιῶν εἴργεται. ταρattoμένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν, ἐπιφανεῖς ὁ ἀγγέλος αὐτὸς τὴν ὁδὸν ἔλεγε κωλύειν τῷ κτήρει· 20 βουλόμανον δ' ἀναστρέφειν, χωρεῖν προσωτέρω παρώρμησεν, καὶ ὁ ἄν ἐκ θεοῦ ἐμπνευσθεῖη τοῦτο λέγειν. καὶ ὁ μὲν ἦκει πρὸς τὸν Βαλὰκ, καὶ εἰς ὄρος ἀχθεῖς, ἐπτά τε ταύρους ὀλοκαντώσας καὶ τοσοῦτους κριοὺς, ὡς εἶδε τροπὴν σημαυνομένην, σὲ μόνον σὲ κατηύξατο τῶν Ἐβραίων, ἀλλ' ἐπιθυμάσας αὐτοῦς τε καὶ τὸ γένος

1 ἄμμορραῖοι et infra ἄμμορραίων et ἄμμορραίων A. 2 βασ. αὐτῶν A. 4 καὶ τῆς] καὶ A. 6 στρατηγὸς A. 16 βασιλῆς A.

intereunt, rege etiam occiso et captis urbibus ac provincia occupata. Ogus item Galaditicus et Gaultaniticus rex, qui Seoni iam interfecto supplicium vendebat, Israelitas aggreditur. sed et ipse in praelio cadit et exercitus eius deletur, captis urbibus et incolis interfectis.

Inde Moses copias in magnam planitiem ducit et castra contra Hierichuntum locat, urbem beatam ac palmarum et balsami feracem. Balacus autem Moabitum rex Balaamum vatem arcessit ut Israelitas diris devoveret. sed iter ingresso divinus angelus occurrit. quo asina, cui Balaamus insidebat, animadverso non progrediebatur neque cedebat verbis, sed dei nutu voce humana edita expostulabat cum domino, a quo vapulabat, quod non intelligeret divinitus ea prohiberi ad quae properaret. voce illa perterritus etiam angelus apparuit ac se ait iumento iter intercludere. reverti volentem ut pergat hortatur, et quicquid ei divinitus inspiraretur dicit. ac venit ille quidem ad Balacum, et in montem perductus, septem tauris totidemque arietibus immolatis, cum stragem significari videret, non modo mala non imprecatus est Israelitis, sed et

B ἄπαν αὐτῶν εὐλόγησε καὶ ἐξόμνησι. τοῦ δὲ Βαλαὰκ δυσχεραίνοντος ἐπὶ τούτοις ἔφη ὁ Βαλαὰμ "οὐκ ἐφ' ἡμῶν περὶ τῶν τοιούτων σιγᾶν ἢ λέγειν ἔστιν ὡς βασιλεῦ, ἀλλ' ὅτι ἡμᾶς τὸ τοῦ Θεοῦ λάβῃ πνεῦμα, ἃς ἐκεῖνο βούλεται φωνὰς ἀφήσει δι' ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ χαρῆξομαι βουλομένῳ ὅσοι βωμῶν ἀθῆσι ἐτοιμωστέον καὶ θύματα." ὅτι τοίνυν καὶ πάλιν, καὶ περὶ ἐπὶ στόμα προῦλεγεν ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται πάθη καὶ ὅσα ταῖς πόλεσι. Βαλαὰκ δὲ ἀτίμως ἀποπέμπει τὸν Βαλαὰμ. εἶτα τὰς καρθέρους ἐπιπέμπει τοῖς Ἰσραηλιταῖς κατὰ συμβουλήν Βαλαὰμ, αἷς οἱ τῶν Ἑβραίων νέοι ἀλλοσκονταὶ καὶ ταύταις συνήεσαν, ὡς διὰ παντὸς ἦσθ τοῦ 10

Q στρατοῦ τὴν παρανομίαν χωρεῖν, ἔρωτι τῶν Μαδιαντιδῶν γυναικῶν θεοῖς αὐτῶν τῶν Ἑβραίων θυόντων καὶ ἀσσηθῶν γενομένων τροφῶν. Μωσῆς δὲ εἰς ἐκκλησίαν ἀγαγὼν τὸν λαόν, οὐκ ἄξια θρῶν ἐαυτῶν οὐδὲ τῶν πατέρων τοὺς νέους ἔλεγε, καὶ ἐπειρᾶτο τούτους ἐπανορθοῦν. Ζαμβρῆς δὲ φύλαρχος ὢν φυλῆς τῆς 15

Συμμεωνίτιδος, καὶ Μαδιαντίτιδι συνοικῶν καὶ περιμανῶς ἐκεῖνης ἐρῶν, Μωσέως κατηναιδέυσατο, καὶ μὴ ἂν ποτε τὴν γυναῖκα καταλιπεῖν διωμόσαστο. ὁ Φινεὲς δὲ τοῦ ἀρχιερέως ὢν παῖς Ἐλεάζαρ περιαλήθους οὐκ ἀνῆκε παλεῶν τῇ ῥομφαίᾳ τὴν Μαδιαντίτιν καὶ τὸν Ζαμβροῆν ἕως καὶ ἄμφω ἀπέκτεινεν. ὃν καὶ ἄλλοι 20

W I 28 D νέοι οἷς ἀρετῆς ἕμελε μμησόμενοι ἀγῆρουν τῶν νέων τοὺς ἐπὶ

1 δυσχεράναντος A. 3 ὡ om A. 9 κατὰ τὴν ε. A. 10 νέοι A Iosephus, παῖδες PW. ἠλλοσκοντο A. διαπαντὸς PW.
11 μαδιαντιδῶν A, Μαδιαντιῶν PW. 12 Ἑβραίων] νέων A.
14 τῶν om A.

ipsos et omne genus eorum faustis omnibus et divinis laudibus prosecutus. ac graviter illa ferente Balaco "non penes nos" inquit "est, o rex, ista vel loqui vel tacere; sed cum divinus spiritus nos occuparit, quas ipse vult per nos voces edit. sed quia tibi gratum facere cupio, denuo instruendae etunt ara et victimae." rursus igitur sacrificat, et in faciem prolapsus clades regibus et urbibus imminentes vaticinatur. qua de causa Balacus eum sine honore dimittit. idemque post de Balaami consilio virgines in Israelitarum castra mittit, a quibus Hebraeorum iuvenes ad coitum alliciebantur, ut id facinus totum exercitum pervagaretur; amore Madianiticarum mulierum diis earum Hebraeis sacrificantibus et cibos insolitos comedentibus. Moses populo ad concionem vocato dicebat adolescentes neque se neque patribus suis digna facere, eosque corrigere satagebat. caeterum Zambres Simeoniae tribus princeps, qui Madianiticam mulierem sibi nuptam insano amore deperibat, impudenter sese Mosi opposuit, neque unquam deserturum iureiurando affirmavit. Phinees autem pontificis Eleazari filius doloris acerbitate victus non prius et Madianitidem et Zambrem gladio verberare destitit, quam utramque occidisset. hunc alii iuvenes studiosi virtutis imitati, perimebant adolescentes qui contra leges

γυναῖξιν ἀλλοφύλοις παρανομήσαντας. ἀπόλλυνται οὖν ἄνδρες
 οὐκ ἐλάττους μυρίων καὶ τετρακισχιλίων. ἐντεῦθεν παροξυνθεὶς
 Μωσῆς κατὰ τῶν Μadianιτῶν ἐξέπεμψε στρατιάν, στρατάρχην
 αὐτῆς ἀποδείξας τὸν Φινεὺς. καὶ μάχης συστάσης οἱ τε βασιλεῖς
 5 αὐτῶν πέπτουσι, ὅντις πέντε, καὶ πλῆθος ἄγαν πολὺ. εἰ δὲ
 Ἑβραῖοι τὴν χώραν αὐτῶν διηρηάμασι, καὶ τοὺς οὐκ ἐπιτοκῶν οὖν
 γυναιξὶ διαφθεύσαντες μόνους τὰς παρθένους κατέλιπον εἰς τρισμυ-
 ρίας καὶ δεσχιλάς ἀριθμουμένας, ὡς τοῖς ἱερεῦσιν τε καὶ Λευίταις P I 44
 καὶ τῷ λαῷ δένειμα Μωσῆς. γηραῖός δὲ τυχάνων διὰ
 10 ὄχρον ἑαυτοῦ κατέστησε τὸν τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦν, καλεῦσάντος τοῦ
 θεοῦ.

19. Αἱ φυλαὶ δὲ Γάδ τε καὶ Ῥουβίμ καὶ τῆς τοῦ Μα-
 νασσῆ ἢ ἡμίσεια ἐδέοντο Μωσέως τὴν τῶν Ἀμορραίων γῆν
 προσκληρῶσαι αὐτοῖς. ὁ δὲ δεξιὸς αὐτοὺς ἀπεκάλει καὶ μὴ
 15 ἐδέοντας τῆς πρὸς Καναναίους μάχης κοινωθῆσαι τοῖς ὁμοφύλοις.
 ἀπαλογοῦντο δ' ἐκεῖνοι μὴ τοῦτο εἶναι, ἀλλὰ πλεῖσθαι βροσκημάτων
 ἐδθηρομένους βούλεσθαι ταῦτα παρὰ τῇ χώρᾳ καταλαβεῖν,
 ἀγαθῇ τυγχανούσῃ πρὸς τετραπέδων τροφῆν, ἢ εἰν αὐτοὶ πρὸς
 τοὺς ἀγῶνας τοῖς ὁμογενέσι συνακαίροντες ἐξῆνοι. ἐπήρσει B
 20 ταῦτα Μωσῆς καὶ τὴν Ἀμορρίτιν αὐτοῖς προσεκήρῳσεν ἐπὶ
 τοιαύταις συνθήμασι.

4 αὐτοῖς A. 10 prius τοῦ om A. 15 πρὸς μανιχαίους A.
 19 συνακαίροντες A, συνεκαίροντες PW: Ἰόσηφους συνακεῖναι
 (sic).

Fontes. Cap. 19. Ἰόσηφου Ant. 4 7—5 1. Numer. 32 et 36.
 Deuteron. 1—34. Iosue 1—3.

patrias alienigenis mulieribus se contaminarant. ita viri quattuordecim
 milibus haud pauciores perierunt. ea re Moses irritatus contra Madianitas
 exercitum mittit, Phineae mandato imperio. praelio commisso reges eo-
 rum cadunt numero quinque, et multitudo ingens. Hebraei regionem
 eorum diripiunt, civibus una cum uxoribus occisis, solis virginibus per-
 centes, quae fuere ad triginta duo milia; quas Moyses sacerdotibus, Levitis
 et populo distribuit. et quia iam senio confectus erat, successorem sibi
 designat Iesum Navis filium.

19. Cum tribus Gadia, Rubenia et Manasseae semiseis Mosem
 orarent ut Amorraeorum terram ipsis attribueret, atque ille ignaviam eis
 opprobret, ut qui belli Chanaanici societatem cum popularibus detrecta-
 rent, illi se defendentes aliam afferebant causam, quod pecora, quorum
 copiis abundarent, in ea regione relicturi essent, apta rei pecunariae, ut
 ipsi popularium certamina expeditius adiutarent. collaudavit ea Moses
 atque iis condicionibus Amoritidem eis attribuit.

Τεθνημάτας δέ τινος ἐκ τῆς Μανασσῆ φυλῆς ἐπὶ θυγατρῶσι
μόναις, ἑρακηδεῖς Μωυσῆς τινος ὁ ἐκείνου κλήρος ἕσσοιτο, ἀπε-
κρίνατο "εἰ μὲν τισι τῶν φυλετῶν συτοιήσουσιν αἱ παρθέναι,
μετὰ τοῦ κλήρου πρὸς ἐκείνους χωρεῖτωσαν· εἰ δὲ μηποτεύουσιν
τῶν ἑξ ἑτέρας φυλῆς, τὸν κλήρον ἑάτωσαν ἐν τῇ πατρὶα φυλῇ," 5
καὶ οὕτω μένειν ἐκάστου κλήρον ἐν ταῖς φυλαῖς διατάξαιτο.

Ἦδη δὲ τεσσαράκοντα διεληλυθότων ἐπιὼν ἕξτου τῆς Αἰγύ-
C πτῶν οἱ Ἰσραηλῆται ἐξεληλύθασιν, τριάκοντα ἐνδύουσῶν ἡμερῶν,
ἀθροίσας τὸν λαὸν Μωυσῆς ἑκατὸν εἴκοσι ἐπιεικτῶν γεγονῶς τὸ
αἰκίον αὐτοῖς κατήγγελε τέλος· καὶ πολλὰ παρηγοήσας, καὶ νό- 10
μους δοῶς ἐν βίβλοις καὶ τῆς σφετέρως πολιτείας διάταξεν, καὶ
στρατεύσασιν κατὰ τῶν Ἀμαλακίων ἐντειλάρειος; περὶ τῆς φυλα-
κῆς τε τῶν νόμων ὄρκον ἀπακλήσας αὐτοῦς, καὶ τὸν δημαγωγὸν
Ἰησοῦν παραθήξας ἐπὶ τοὺς Χαναταίους στρατεύσασιν, "ἰδοὺ"
φησεν, "πρὸς σοὺς ἡμετέρους ἄπειμι προγόνους· τήνδε μοι γὰρ 15
τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκείνους ἀφῆξας ὤρισεν ὁ Θεός." τὸ δὲ
πλήθος ἐδάκρυε, καὶ ἦν ὁ Θρηῆτος αὐτῶν ἀπαράκλητος καὶ τοσοῦ-
D τος ὡς καὶ αὐτὸν Μωυσῆν ἐκινηθῆναι τῷ πάθει καὶ προενεγκεῖν
δάκρυα. πορευομένη δ' ὄπου ἐμίλλεν ἀφανῆς ἕσεσθαι εἶποντο
πάντες κόπιόμενοι· ὁ δὲ τούτῳ μὴ πέρρω; τῇ χειρὶ κατασείων, 20
μένειν ἐκέλευε, μόνῃ δ' ἡ γερούσια προέπεικται αὐτὸν καὶ ὁ
ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ καὶ ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς, ἕως ἐπὶ τὸ ὄρος ἤλαθε

1 τῆς τοῦ Α.

11 ἐν β. δοῶς Α.

alter codex Wolfii,

προενεγκεῖν Α.

7 οἱ ἰσρ. τῆς αἰγ. Α.

16 ὤρισεν] εἰδείξεν Α.

νικηθῆναι codex Colbertus;

19 πορευομένην Α.

9 ἀθροίσας Α.

18 ἐκινηθῆναι

Ἰosephus ἐκινῆθη.

20 κατασείων Α.

Cum autem quidam Manasseas tribus, solis relictis filiabus, deces-
sisset, interrogatus cuius esset illius portio, respondit, si quibus tribu-
hum nupsissent virgines, ut una cum portione ad illos transirent; sin ali-
quibus alterius tribus desponderentur, portionem in patria tribu relin-
querent. sic cuiusque bona in sua tribu esse retinenda constituit.

Iam autem quadraginta annis, demptis triginta diebus, elapsis ex
quo Israelitae Aegypto excesserant, Moses annos 120 natas populo sibi
mortem instare deserviat; multisque praecceptis datis, legibus item et rei
publicae forma descriptis, et mandata contra Amalechitas expeditione,
ac iureiurando exacto de servandis legibus, nec non Iesu imperatore ad
Chananaeos bello potendos incitato, "ecce" inquit "ego ad maiores nostros
ab eo: nam hunc mihi diem migrationis ad illos deus praefinivit." his
auditis populus in lacrimas et fletum erapit inconsolabilem, ac tantam, ut
affectus ille Mosi etiam vel invito lacrimas excuteret. abeuntem eam in
locum, ubi inter mortales esse desineret, prosequerantur omnes plan-
gentes. at ille, manu caeteros ulterius progredi vetans, senatoribus tan-
tum et Eleazaro pontifice et Iesu imperatore comitantibus, donec venit ad

Ναβαθ, ἐπὶ κορυφῇ Φασγά, ἣ ἐστὶ κατὰ πρόσωπον Ἰεριχᾶ·
 ὅθεν ἔδειξεν αὐτῷ κύριος τὴν γῆν ἣν ἐμελλον κληρονομήσαι οἱ
 υἱοὶ Ἰσραὴλ, εἰπὼν αὐτῷ "ἴδε ταύτην τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, εἰς
 αὐτήν· ὁ δὲ οὐκ εἰσελεύσῃ." ἐπὶ δὲ τὸ ὄρος τοῦτο ἔλθων ἕψηλόν
 5 τυχάνων, τὴν μὲν γεροσίαν ἀπέπειμα, τὸν δ' Ἐλεάζαρ καὶ
 Ἰησοῦν ἐπέηγετο. καὶ προσομακῶν αὐτοῖς νέφους ἀθρόον περιλα- P I 45
 βύτιος αὐτὸν ἐγένετο ἀφανής. γεγράφασι δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς
 βίβλοις τεθνεῶτα, ἵνα μὴ διὰ ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς
 τολμήσωσι τινες εἰπεῖν ὡς ἀποτεθῆναι. ἔβησε δὲ τὴν ὄλην
 10 Ἰωὴν ἐνιαυτοῦ ἑκατὸν εἴκοσι, ὧν ἤρξε τὸ τρίτον μέρος ἐνὸς
 λειπόντος μηνός. καὶ ἐπέθθησαν αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα. W I 29
 ταῦτα μὲν φησὶν ὁ Ἰώσηπος, ἣ δὲ τοῦ Δευτερονομίου βιβλος
 πρὸς τῷ τέλει οὕτω περιέχει πρὸς ἡμῶν "καὶ ἐτελεύτησε Μωσοῦς
 οἰκέτης κυρίου, καὶ οὐκ οἶδεν οὐδαίς τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἕως τῆς
 15 ἡμέρας ταύτης."

Ἦδη δὲ τοῦ πένθους λελωφηκότος πέμπει κατασκόπους εἰς
 Ἰεριχὸντα ὁ Ἰησοῦς, μετακαλεσάμενος δὲ τοὺς φυλάρχους τῆς B
 τοῦ Ρουβίμ φυλῆς καὶ τῆς Γὰδ καὶ τῆς Μανασσῆ, ὑπεμύνησκον
 αὐτοὺς τῶν πρὸς Μωσοῦν συνθηκῶν. τῶν δὲ ἐπομένιον πεντάκις
 20 θυμυροῖς ὀπλίταις ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην προσῆει. οἱ δὲ πεμφθέντες

1 Ναβαθ A LXX, Ναβάν PW: Iosephus ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ Ἀβαρὶ
 καλουμένῳ. φασγά A LXX, φασγά alter codex Wolfii et
 Colbertens, Φασεγά PW. 2 ὁ κύριος A. 7 γέγραφας
 Iosephus. 8 δι' A. 10 λείποντος ἐνὸς A. 11 ἐπὶ
 ἡμέραις A. 12 ὁ om A. Ἰώσηπος] Antiq. 4. 8. 49.
 Δευτερονομίου] 34. 5. et 6, ubi vulgo ὁ οἰκέτης .. εἶδεν ..
 ταύτην, cod. Alex. οἰκέτης .. εἶδεν .. τελευτῆν. 19 πρὸς
 τὸν A.

montem Nabeu et cacumen Phasga, quod est in conspectu Hierichontis,
 unde ei dominus terra, cuius hereditatem edituri essent Israelitae, mon-
 strata dixit "oculis tuis istam intueri, sed ingressurus non es." ad mon-
 tem hunc progressus, qui quidem altus est, senatu dimisso, Eleazarum
 solum et Iesum secum adducit; atque cum eis collocutus demaque nube
 circumdatus evanuit. scribitur autem in sacris libris Ideo mortuus, ne ob
 excellentem virtutem audaces aliqui deum esse factum perhiberent.
 summa aetatis eius fuere anni centum et viginti: quorum trientem, uno
 mense minus, in imperio fuit. defunctam luxerunt dies triginta. haec
 Iosephus tradit: sed Deuteronomii liber sic ad verbum habet "et obiit
 Moses, famulus domini, neque in hunc diem quisquam obitum eius
 novit."

Sopito iam luctu Iesus exploratores Hierichontem mittit, et Gadiae,
 Rubeniae ac Manasseae tribus principes accessit pacti cum Mose initii
 admoet. qui cum quinquaginta milibus armatorum eum ad Iordanem

κατάσκοποι εἰς Ἱερὺχα παραγεγόμενοι τὴν πόλιν ἀπασαν κατενόησαν, γνωσθέντες δὲ τῇ βασιλεῖ τῆς χώρας μνησθῆναι· ὁ δ' εὐθὺς αὐτοὺς συλληφθῆναι ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ἔγνω τὴν ἔφοδον τῶν ζητούντων τοὺς ἄνδρας ἢ γυνή παρ' ἧ προσπεφύγασαι, Ῥαὰβ καλουμένη, τοὺς μὲν κατέφυγε λίθου αὐτοῖς ἀγκυλίδας ἐπιπέ-
 μένη, τοῖς δὲ ζητοῦσιν ἔλεγε ὡς οἱ ἀγνώστες ἄνδρες ἐκείνοι πρὶν δοῦναι τὸν ἥλιον παρ' αὐτῇ δευπνήσαντες ἀπηλλάγησαν. οἱ δ' οὕτως αὐτῶς ἀπελθούσης τῆς γυναικὸς ὤρμησαν ἄλλος ἄλλαχού
 C. τοὺς ἄνδρας διώκοντες. ἡ δὲ Ῥαὰβ χωρεῖν ἐκέλευσεν ἐπὶ τὰ οἰκία τοὺς ἄνδρας καὶ μεμνησθαι αὐτῆς καὶ ἀμοιβὴν ἐκτίσαι τῆς 10
 Χαναανίων χώρας ἐπικρατήσαντάς. οἱ δὲ καὶ χάριν ἔχειν ὠμολόγουν, καὶ ἡλίκα ἂν ἡ πόλις ἀλλοκῆται τὴν κτιῶν τε καὶ τοὺς οἰκίους εἰς τὸ καταγάγιον ἐγκαθεύξαι αὐτῇ ἐνετίλλοντο, ἀπαω-
 ρῆσαι δὲ καὶ φοινικίδα πρὸ τῶν θυρῶν, ἐν' εἴῃ γνώριμας ἢ οἰκία καὶ διαφυλαχθῆ. καὶ οἱ μὲν πρὸς τοὺς οἰκίους ἐσώθησαν καὶ ἂ 15
 ἐπαρῆσαν ἐτήλαυν. τοῦ Ἰορδάνου δὲ πολλοῦ ῥέοντος, οὕτω τοὺς Ἰσραηλῶν ἐ Ἰησοῦς ἐπ' αὐτοῦ διεβίβασα. προήεσαν μὲν οἱ ἱερεῖς
 D. τὴν κιβωτὴν αἴροντες, εἴτα οἱ Λευῖται κομίζοντες τὴν σκηνήν, εἶποντο δὲ τούτοις ὁ λαός, ὡς δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρώτοις ἐμβᾶσαν ἀνεκόπη τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ, πάντες θαρσύνοντες ἐπεραιουῶντο. 20
 ἔστησαν δ' ἐν μέσῳ οἱ ἱερεῖς ἕως οὗ διαβαίῃ τὸ πλήθος· εἴτα κἀκεῖνοι ἐξῆσαν ἐλεύθερον ἀφέντες τὸ ρεῦμα χωρεῖν. καὶ πρὸ

1 ἱερισθῶντα A. 11 καὶ om A. 12 ἀλλοκῆται κτήσιν καὶ A.
 13 καὶ ἀπαωρῆσαι δὲ φοινικίδι A. 17 διεβίβαξε A. 20 θαρ-
 ρούντες A. 22 post ρεῦμα A add τοῦ ποταμοῦ.

sequuntur. caeterum exploratores Hierichuntem missi, urbe tota perlustrata, cogniti et regi indicati statim comprehendi iubentur. ea re mulier nomine Raab, ad quam confugerant, intellecta, homines occultat sub lini fasciulis, et inquisitoribus dicit viros illos ignotos ante solis occasum apud se conatos discessisse. illi sic a muliere elusi alius alio dilabuntur, persecutari eos. tum Raab domum se recipere iubet viros, beneficii sui memores, ac terra Chananaea potitos referre gratiam. illi et gratias agunt, eamque ubi urbs capta esset ut res suas et necessarios in diversorio concluderet, suspensio pro foribus purpurae panno, monent, quo nosceretur domus et conservaretur. itaque ad suos incolumes reversi quid gessissent renuntiant. cum autem Iordanis intumisset, sic Iesus Hebraeos per eum traduxit. praecedebant sacerdotes arcam ferentes, deinde Levitae tabernaculum gestantes: hos populus sequebatur. ut autem sacerdotibus primis ingressis impetus fluminis statim interrumpitur, omnes audacter traicere, stantibus in medio sacerdotibus donec populus transisset; ac tum demum ipsi etiam sunt egressi, cursu fluminis in integrum restituto.

δέκα σταδίων τῆς Ἱεριχοῦντος στρατοπεδεύοντι. (20) βωρὸν δ' ἐκ τῶν λίθων ὃ Ἰησοῦς ἰδρυσάμενος οὗς ἕκαστος τῶν φυλάκων κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ Ἰορδάνου ἀνέλετο, ἔθυσεν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα ἐώρταξε. τότε δ' αὐτοὺς καὶ τὸ μάννα ἐπιλελοιπεί, χρησάμενους αὐτῶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη· ἤδη γὰρ ἐδπόρουσαν ἐκ τῆς χώρας πάντων ὡπερ P I 46 ἔδεικτο. τῇ δὲ πρώτῃ τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ τῇ πόλιορκίᾳ τῆς Ἱεριχοῦντος ὃ Ἰησοῦς ἐπεχειρήσεν, οὕτω ταύτην διατιθέμενος. τὴν κίβωτον οἱ ἱερεῖς φέροντες περιώδδων τὸ τεῖχος, ἐπὶ σαλπικίζοντες κέρασι, καὶ ἡ γερουσία παρλείπετο· αἳ δ' ὑπενόστουν εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ τοῦτο ἐπὶ ἔξ ἑποιοῦν ἡμέρας. τῇ δὲ ἑβδόμῃ τὰ αὐτὰ ποιησάντων καὶ περιελθόντων ἐπτάκις, τὸ τεῖχος κατέπεσε, καὶ ὃ λαὸς εἰσελθὼν πάντας ἔκτειναν καὶ τὴν πόλιν ἐπέπησαν. τὴν δὲ Ῥαὰβ μόνην σὺν τοῖς οἰκείοις ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, φοινικίδα πρὸ τῆς οἰκίας ἀπαιωρήσασαν. καὶ Ἰησοῦς ἀγροὺς αὐτῇ ἔδωκ' ἵνα καὶ ἦγε διὰ τιμῆς. κατὰ δὲ τῶν ἐγγεγραμμένων βουληθησομένων τὴν πόλιν ἀρὰς ἔδεικτο, στερηθῆναι B μὲν τοῦ πρώτου παιδὸς τὸν θειμελίους βαλλόμενον, τὸν τελειώσαντα δὲ ζῆμιωθῆναι τὸν νεώτατον. πολλὰ δὲ πλήθος ἐκ τῆς W I 30 πόλιος ἀθροίζεται ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ ἅπαν ἀνετίθη τῷ θεῷ ὡς τῶν κατωρθωμένων ἐσόμενον ἀπαρχήν· ἀπέλητο γὰρ πᾶσιν ἐκ τούτου τι σφετερίσασθαι. Ἄχαρ δὲ τις ἐκ τῆς Ἰούδα

1 καὶ βωρὸν ἐκ A. 18 τὸν τοὺς θεμ. A. 20 ἀνετίθειτο τῷ A. 22 ἄχαρ A LXX, Ἄχαρος Iosephus, Ἄχωρ PW, hic et infra.

Fontes. Cap. 20. Iosephi Ant. 5 l. Iosue 4—11.

Jordane superato castra decem stadiis ab Hierichunte locant. (20) Iesus in ara ex lapidibus, quos ipsius iussu quilibet tribunus ex alveo Iordanis sustulerat, immolat, et festum Paschatis celebrat. eodemque tempore manna eos defecit, quo per annos quadraginta fuerant usi. iam enim ex agris omnia quibus opus erat suppetebant. obsidionem Hierichuntis Iesus primo die festivitatis est auspicatus, re sic instructa. sacerdotes arcam gestantes moenia circumibant, septem cornua inflantes: senatus pone sequabatur: post in castra redibant. idque sex diebus cum fecissent ac die septimo repetiissent et septies circumissent, murus concidit, populus ingressus omnes occidit et urbem incendit. solam Raabem cum suis, signo illo pro foribus conspecto, exploratores conservarunt; Iesus etiam agro donavit et honorifice tractavit. si qui vero urbem instauraturi essent, eos diris huiusmodi est detestatus, ut qui fundamenta iaceret, primogenitam amitteret, qui perficeret, natu minimum filium. magna auri et argenti copia ex manubiis urbis coacta deo universa consecratur, primitiae rei bene gestae; et omnibus interdicitur ne quid inde sibi usurpent. sed

φιλῆς ὑφάσματι χρυσαοῦφαι περιτυχῶν καὶ μύζῃ χρυσοῦ ἑλκούσῃ
 αἰκίλους διακοσίους, ιδιώσατο ταῦτα κατορούσας ἐν τῇ σκητῇ.
 μετὰ ταῦτα πόλεμος αὐσάντος τρέπονται οἱ Ἑβραῖοι καὶ πίκτου-
 C σιν αὐτῶν ἄνδρες ἕξ καὶ τριάκοντα. τοῦτο σφόδρα τὸ κλήθος
 ἐλάπησε. καὶ Ἰησοῦς ἐπὶ στόμα πεσὼν ἐδέετο τοῦ Θεοῦ. χρη-
 ματισθεῖς δὲ κλοπῇ γενέσθαι τῶν καθιερωθέντων χρημάτων,
 κλήρω τὴν κρίσιν ἐπέτρεψε. ἐπὶ δὲ τὸν Ἄχαρ τοῦ κλήρου πε-
 σόντος ὁμολογεῖ τὴν κλοπῇ ἐκείνος καὶ παρῶγει τὰ φώρια. καὶ
 ὁ μὲν λίθους ἀγαιρεῖται σὺν τοῖς αὐτοῦ, Ἰησοῦς δὲ πολιορκεῖ τὴν
 Ναϊν καὶ ταύτην αἰρεῖ. 10

Γαβριωνῖται δὲ καὶ οἱ ἐκείνοις περίοικοι Χαναναῖοι προσή-
 κοντες, φρονηθέντες ὡς τοῖς Ἰερικουνοῖς καὶ τοῖς περὶ Ναϊν τὰ
 ὅμοια πείσονται, πρᾶξιαν ἀποστέλλουσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, πορ-
 D ρητάτω λέγοντες κατοικεῖν μηδὲ κατὰ γένος κοινοσεῖν Χαναναῖοις,
 καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς θέσθαι ζητοῦντες τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ 15
 συνθήκας φιλίας. Ἰησοῦς οὖν φίλιον πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο.
 γινὼς δ' ἐπειτα τούτους τοῦ γένους ὄντας τῶν Χαναανῶν, τῆς
 ἀπάτης αὐτοῖς ἐνικάλει. οἱ δὲ ἕξ ἀνάγκης ἔφασαν τοῦτο πρᾶξαι,
 δεδιότες τὸν ὀλεσθρον. καὶ Ἰησοῦς ἵνα μὴ παραβαίῃ τὸν ὄρκον
 δημοσίους αὐτοῦς ἀποδάμνωσιν. οὕτως Ἰώσηπος· ἡ δὲ βίβλος 20
 τοῦ Ἰησοῦ περιέχει ὅτι κατέστησεν αὐτοὺς ξυλοκόπους καὶ ὑδρο-
 φόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ Θεοῦ. ἐπι-

6 καθιερωμένων A.

10 Ναϊν] Gal LXX, Ἄθων Iosephus.

12 ὡς] μὴ A.

13 στέλλουσι A.

14 κατὰ γένος A, κατὰ

γένους codices Wolfii, γένους PW.

17 τῶν γὰρ. ὄντας A.

20 αὐτοῖς A.

Ἰώσηπος] Antiq. 6 1 16.

21 Ἰησοῦ] 9 27.

Achar quidam Iudaicae tribus textum quoddam ex auro et auri massam
 quae siclos ducentos pendebat nactus, retinet inque tabernaculo suo de-
 fudit. post orto bello in fugam vertuntur Hebraei, triginta sex ex eis
 interfectis. eam cladem populus aegerrime tulit. Iesus in faciem pro-
 lapsus deprecatur deum: et oraculo edoctus sacrilegium esse factum, iudi-
 cium sorti committit. quae cum in Acharem incidisset, fatetur ille facinus,
 res surreptas profert, ipse cum suis lapidatur. Iesus Naim obsidione
 capit.

Ceteram Gabaonitae eorumque finitimi, cum ad Chananaeos per-
 tinerent, veriti ne itidem ut Hierichuntij et Naitae tractarentur, legatos
 ad Iesum mittunt, se longissime inde habitare dicentes, neque genere cum
 Chananaeis conianctos, foedus inire cum Israelitis et iungere amicitiam
 cupere. Iesus postulatis eorum annuit. post, ubi eos Chananaeae gentis
 esse intellexit, cum eis ob dolum expostulat. illi necessitatem excusant
 atque excidii metum. tum Iesus, ne datam fidem violaret, publicos servos
 eos facit. sic Iosephus: sed liber Iesu ait eos lixas et calones totius syna-

θιμένου δὲ τοῖς Γαβαωνίταις τοῦ βασιλέως τῶν Ἱεροσολύμων διὰ
 τὰς πρὸς Ἑβραίους σπονδάς, ὃ Ἰησοῦς αὐτοῖς συμμαχεῖ καὶ τρέ-
 πεται τοὺς ἐναντίους καὶ τραπέντας ἰδίωκεν. ὅτε καὶ οὐρανόθεν P I 47
 χάλαζά τε τῆς σσηήθους μιλίων καὶ κερανοὶ τοῖς πολεμικοῖς ἐπέ-
 5 πεισον, καὶ ἡ ἡμέρα ἠῆξητο, τὸν δρόμον τοῦ ἡλλου στήσαντος
 τοῦ θεοῦ ἐντεῦξαι τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα μὴ νυκτὸς ἐπιλευθούσης διαφύ-
 γωσιν οἱ πολέμοι. καταλαμβάνονται δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἐν τινι
 σπηλαίῳ κρυπτόμενοι, καὶ κτείνονται πάντες. Ἰησοῦς δὲ ἐπανήκει
 πάλιν τῆς Χανααναίας ἐπὶ τὴν ὄρεινὴν, καὶ πολλὸν φόβον τῶν ἐν
 10 αὐτῇ ἐργασάμενος. καὶ λειαν λαβὼν εἰς τὸ ἐν Γαλγάλοις ἦλθε
 στρατόπεδον. ἐκλήθη δ' ὁ τόπος τοῦ στρατοπέδου Γάλγαλα,
 ὡς ἦδη ἔαυτοὺς ἐλευθέρους τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῆς κατὰ τὴν B
 ἔρημον ταλαιπωρίας γινόντων τῶν Ἰσραηλιτῶν· γάλγαλα γὰρ τὴν
 ἐλευθερίαν Ἑβραῖοι καλοῦσι. στρατεύουσι δ' ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ
 15 Ἀββαὼν Χανααναῖοι καὶ οἱ ἐν τοῖς πεδίοις; Παλαιστινηοῖς συμ-
 μαχοῦμενοι. ἦν δ' ὁ στρατὸς ἐκείνων ὀπλιτῶν μυριάδες τριά-
 κοντα, μύριοι δ' ἵππεις καὶ τρισμῦρια ἄρματα. νίκησεν δὲ τοῦ
 θεοῦ ἐπαγγελιαμένου καρτερὰ μάχη γίνεται, ὡς πᾶν τὸ στρατεύμα
 τῶν ἐχθρῶν πλὴν ὀλίγων διαφθαρῆναι καὶ τοὺς βασιλεῖς δὲ πεισῆν.
 20 21. Ἔτος δὲ πέμπτον ἦδη παρεληλύθει καὶ Χαναανίων C
 οὐκέτι οὐδεὶς ὑπολείπτο. Ἰησοῦς δὲ ἰστῆ τὴν σκηνὴν κατὰ

2 πρὸς τοὺς Α. 5 τῶ ἡλλῶ Α. 9 τῶν] τὸν Α. 14 Ἑβραῖοι
 τὴν ἔλευθ. Α. 16 μυριάδων Α. 17 τρισμῦρια] διαμῦρια
 Iosephus. 21 οὐκέτι om Α, οὐκέτ' Iosephus. ὑπελείπετο Α.

FONTES. Cap. 21. Iosephi Ant. 5 1 et 2. Issue 12 sq. Iudicum 1.

gogae et divini altaris esse factos. Gabaonitas a rege Hierosolymorum ob
 foedus cum Israelitis in initum bello petitos Iesus defendit, hostes in fugam
 vertit, fugientes persequitur. quo praelio et grando solito maior et ful-
 mina caelitus in hostes irruerunt; et dies facta longior, cursum solis ad
 Iesu proces sistente deo, ne superventu noctis hostes elaberentur. reges
 etiam in quodam specu delitescentes deprehensi occiduntur omnes. his
 rebus gestis Iesus in Chananaeae montem regreditur, ibique magna caede
 edita et opima praeda parta, in Galgala castra sese recipit. quibus ex eo
 nomen erat factum, quod Israelitae se et servitute Aegyptiaca et aerumnis
 deserti liberatos esse cognoscere: nam *galgala* Hebraeis libertatem
 significat. cum autem Chananaei Libanum montem accolentes et qui in
 campestribus habitabant, Palaestinis in auxilium adsentis, bellum eis in-
 ferrent, atque in exercitu haberent armatorum trecenta milia, equitum
 decem milia et milia currum triginta, deo victoriam Israelitis pollicito
 praelium atrox committitur: quo hostes universi paucis exceptis perierunt,
 regibus etiam caesis.

21. Annus tam quintus exierat, neque Chananaeorum quisquam
 erat reliquus: cum Iesus tabernaculum in oppido Bethelo collocat, donec

πόλιν Σηλώμ, ἕως ἰδιοδομήσαι αὐτοῖς ναὸν γένηται. συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν εἰς Σηλώμ, τὰς ἑλωκυίας τῶν πόλεων ἀπήριθμει, καὶ ὄσαι τῶν ἐναντίων διεφθάρησαν στρατιαί, καὶ ὡς τριάκοντα
W I 31 πρὸς ἐνὶ βασιλεῖ αὐτῶν ἀπεκτάνθησαν. τὰς δὲ περιλειφθείσας ἔτι πόλεις πολυχρονίου δεῖσθαι πολιορκίας δι' ὀχυρότητα ἔλεγε, 5 καὶ ἤξιον τοὺς ἐκ τῆς περῆας τοῦ Ἰορδάνου συνεξορμήσαστας αὐτοῖς ἀπαλύνειν ἤδη πρὸς τὰ οὐκεία. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ τῶν δύο φυλῶν καὶ τῆς ἡμισείας, πεντακισμυρίους ὄντας, **D** πρὸς τὰς κληρουχίας αὐτῶν ἐπέτρεπεν ἀπελθεῖν. οἱ δὲ διαβάντες τὸν Ἰορδάνην βωμὸν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἰδρύνονται. ὁ θόρυβον τῷ 10 πλήθει τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐνεποίησε. πέμπουσιν οὖν ἐπ' αὐτοὺς δέκα τῶν ἐντίμων καὶ Ὠνεῖς, αἰτιώμενοι περὶ τοῦ βωμοῦ. οἱ δὲ μὴ κατὰ νεωτερισμὸν ἀναστήσαι τὸν βωμὸν ἔλεγον, εἰς δὲ τεκμήριον τοῖς ἑξῆς τῆς πρὸς ἡμᾶς οὐκείότητος· ἕνα γὰρ θεὸν γινώσκειν τὸν σύμπασιν τοῖς Ἑβραίοις κοινόν. ταῦτα εἰπόντων Ὠνεῖς 15 καὶ οἱ οὖν αὐτῷ πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐπενόστησαν. Ἰησοῦς δὲ κληροδοτήσας τῷ πλήθει τὰς χώρας, ἐν Σικίμοις διήγεν. ὑπέργηρος δὲ γεγονὼς καὶ θνήσκειν ἤδη μέλλων παράνεσιν ἐποίησατο **P I 48** πρὸς τὸ πλήθος, καὶ ἐτελεύτησε βιοὺς ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὧν οὖν Μωυσεῖ διέτριψε τεσσαράκοντα, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτῆν 20

1 Σηλώμ] αἰὼν A, Σιλοὺν Iosephus, Σηλώ LXX. οἰκοδομῆσαι A.
 2 τῶν πόλεων] τὴ πόλις A. 3 ὄσαι PW. τριάκοντα
 πρὸς ἐνὶ βασιλεῖ A cum Iosepho et LXX, τριάκοντα βασι-
 λείς PW. 5 ὀχυρότητα A. 10 τῷ] καὶ τῷ A.
 15 εἰπόντες A. 17 κληροδοτὰς τ. κ. τῆς χώρας A.
 20 Μωυσεῖ] p. 70 v. 10 et 20 Μωυσῆ. διέτριψε A, συν-
 διέτριψε Iosephus.

templum aedificandi daretur occasio. ac populi universi concilio indicto, captas urbes enumerat, caesosque hostium exercitus, et ut 31 eorum reges interfecti essent. urbes autem quae superessent munitissimas diuturnam postulare obsidionem assererat, et transiordaninorum auxilia iam domum remittenda censebat. duabus igitur tribubus et semissi, quarum viri erant quinquagies mille, ad sua redeundi potestatem facit. illi Iordane superato aram in ripa constituunt. qua de causa tumultu inter Israelitas excitato, decem honoratos viros una cum Phinee legatos mittunt, de ara extracta expostulantes. illi non rerum novandarum studio se aram fecisse respondent, sed ut monimento esset posteris necessitudinis eius quae sibi cum illis intercederet: unum enim sese deum agnoscere omnibus Hebraeis communem. his auditis Phinees cum suis ad Iesum revertitur. is provincia sorte inter populum distributa Sicimis debebat: ac sanio confectus et iamiam moriturus, populo officii admonito, obit, cum annos vixisset centum et decem, quorum cum Mose versatus fuerat quadraginta, et post

στρατηγῶν πέντε καὶ εἰκόσι. θνήσκει δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ,
 Οπίεις τῷ υἱῷ τὴν ἀρχιερωσύνην λιπῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα Χανααῖοι ἐλπίσαντες περιγεῖσθαι τοῦ τῶν
 Ἑβραίων γένους, θανόντος Ἰησοῦ, κατ' αὐτῶν ἐπιστράτευσαν,
 5 τῷ βασιλεῖ Ἀδωνιβεζέκ τὴν ἡγεμονίαν πιστεύσαντες. δηλοῖ δὲ
 τὸ ὄνομα κύριος Βεζέκ· ἀδωνὶ γὰρ Ἑβραϊστὶ κύριος λέγεται.
 συμμαζασαὶ δὲ τοῖς Χανααίοις αἱ δύο φυλαί, ἡ τοῦ Ἰούδα καὶ
 ἡ τοῦ Συμεῶν, τρέπονται αὐτούς καὶ τὸν Ἀδωνιβεζέκ αἰροῦσι καὶ B
 ἀρωατηριάζουσιν. εἶλον δὲ καὶ πόλεις πολλὰς καὶ τῶν Ἱεροσο-
 10 λύμων τὴν κάτω πόλιν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀπέκτειναν. τῆς
 δ' ἄνω δυσχερὲς ἦν ἡ πολιορκία, φύσει τε τοῦ χωρίου καὶ τειχῶν
 ἄχυρότητι. ἐλόντες δὲ καὶ τὴν Χεβρών ἅπαντας διεχρήσαντο,
 καὶ ἔδωκαν αὐτὴν τῷ Χάλεβ εἰς κληρὸν καθὼς Μωυσῆς ἐνετεί-
 λατο. καὶ τοῖς τοῦ Ἰοθάρ ἀπογόνους ἀγκιστεῦσεν οὕσι Μωυσείως
 15 γῆν προσεκλήρωσαν, ὅτι τὴν πατρίδα καταλιπόντες συνέπεινον ἐν
 τῇ ἐρήμῳ τῷ τῶν Ἑβραίων λαῷ. αἱ δὲ εἰς Ἰούδα καὶ Συμεῶν
 φυλαὶ μεγάλως εὐδαιμονήσασαι τὰ ὅπλα κατέθεντο. τὰ Βαλθθα
 δὲ γε πολιορκοῦσα ἡ φυλὴ τοῦ Ἐφραΐμ οὐδὲν ἤνευ. συλλαβόντες
 δὲ τινα τῶν τῆς πόλεως, πλίσεις παρέσχον αὐτῷ παραδόντα τὴν C
 20 πατρίδα σώσειν καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς. καὶ ὁ μὲν οὕτως
 προδοὺς σώζεται μετὰ τῶν οἰκείων, οἱ δὲ κτείναντες τοὺς οἰκοῦν-
 τας εἶχον τὴν πόλιν. Βενιαμῖται δὲ, τῆς Ἱεροσολύμων πόλεως
 λαχούσης αὐτοῖς, φόρους τοῖς κατοικοῖς ἐπέθεντο, ζῆν συγχω-

2 εἶν ἀρχ. τῷ υἱῷ Α.
 12 διεχειρίσαντο Α.

3 δὲ om Α.
 18 γε om Α.

6 prius κύριον Α.
 19 παραδιδόντι Α.

eius obitum exercitum duxerat quinque et viginti. moritur et Eleazarus pontifex, filio Phinei sacerdotio relicto.

Post obitum Iesu Chananæi, gentis Hebraeae superandae spe con-
 cepta, bellum faciunt, Adonibezeco imperatore creato, quod nomen
 Hebraeis Bezeci dominum sonat. cum his duae tribus, Iudaica et Sy-
 meonia, congressae in fugam vertunt hostes, Adonibezecum captum
 mutilant. multa item oppida cepere, et inferiorem Hierosolymorum
 urbem, habitatoribus occisis. verum superioris difficilis erat obsidio,
 tam situ quam moenibus permunitae. Chebronem etiam captam civibus
 interfectis Chalebo in sortem dederunt, ut mandat Moses. Iothoris
 quoque posteris, Mosis affinibus, agros assignarunt, quod is patria
 relicta populum Hebraeorum in deserto secutus esset. at Iudaica et
 Symeonia tribus, magnam adeptae felicitatem, arma posuerunt. Ephrai-
 mitas vero Baethelis obsidione frustra tentata, cum civem eius urbis cepis-
 sent, incolemitatem illi et cognatis eius promittunt, si urbem proderet.
 is urbe prodita conservatur: illi civibus occisis urbem occupant. Bena-
 mitae, quibus Hierosolymorum urbs obvenerat, tributo imposito, incolis

Zonarae Annales.

6

ρήσαντες παρά τὴν θείαν διαταγὴν. ὁμοίως τε ἐποιοῦν καὶ αἱ ἄλλαι φυλαί.

22. Ἡδη δ' εὐθνηνομένουσ τούσ ἐξ Ἰσραὴλ διέφθειρεν ἡ τροφή, καὶ τούσ θείουσ νόμουσ παρέβαινον καὶ πρὸσ τὸ πονεῖν δέκειντο ἀηδῶσ, καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐξέλιπε, καὶ ἡ γεροσσία οὐκ ἔδιδουτο. ὅθεν στάσισ ἀτούσ καταλαμβάνει δεινὴ ἐξ αἰτίας τοιαύτησ. ἀγὴρ Λευίτησ τὴν σύζυγον ἐπαγόμενοσ ἐκ Βηθλέεμ οὕσαν οἶκαδε ἀπῆει. ἦδη δ' ὄψλασ οὕσῃσ ἐπιξενοῦται παρά πρεσβύτη τῷ ἐν Γαβαὼ πόλει φυλῆσ τῆσ Βενιαμίτιδοσ. νεανίαι δὲ Γαβιαωνίται τινεσ τὸ γύναιον θρασάμενοι ἤκον ἀπαιτούντεσ αὐτό· τοῦ δὲ πρεσβύτου μὴ δίδόντοσ ἀποκτείνεν ἤπειλων. ὁ δὲ τῆσ ἑαυτοῦ θυγατρὸσ ἀτούσ παρεχώρει ἵνα μὴ τε βίαιον ὑποσταλέν οἱ ἐπιξενωθέντεσ ἀτῶ. ἀρτιάσαστεσ δ' ἐκεῖνοι τὸ γύναιον ἀπηλλάγησαν, καὶ δεῖ ὄλησ τῆσ νυκτόσ ἐμφορηθέντεσ αὐτῆσ ἀφῆκαν ἀρχαμένησ ἡμέρασ. ἡ δὲ τῇ τε νυκτερινῇ ταλακτωρία καὶ τῇ 16 πρὸσ τὸν ἄνδρα αλοχόνη καὶ τῇ λύπῃ καταβληθῆτισ διαπεφώνηκε. καὶ ὁ ταύτησ ἀγὴρ εἰσ μέρη δίδωμα διελών τὴν θανοῦσαν διέπεμψε μέρος εἰσ ἐκάστην φυλὴν, τὸ τε πάθοσ διδάξασ αὐτούσ καὶ τούσ αἰτίουσ τῆσ συμφορῶσ. κέμποουσιν οὖν πρὸσ τὴν Γαβιαὼ τούσ παρανομῆσαντεσ ἐξαιτούμενοι· οἱ δὲ οὐκ ἐξέδουσιν. αἱ φυλαὶ δ' ἐπιστράτεουσ ἐπ' αὐτούσ, καὶ διεσ συμβαλόντεσ τοῖσ Βενιαμίταισ

1 τὰσ θειασ διαταγὰσ A.	τε] δ' A.	4 παρέβαινον
νόμουσ A.	5 ἡ ἀριστοκρατία] ὁ τριστοκρατίτησ C.	8 ἐκπα-
ῆει A: Iosephus ἀπῆται.	12 παρ. ἀτούσ A.	18 διδά-
σκων A.	20 ἐξέδωκαν A.	21 τοῖσ Βενιαμίταισ om A.

Fontes. Cap. 22. Iosephi Ant. 5 2—4. Iudicum 19—21 et 3.

contra divinum mandatum pepererunt. idem etiam alias tribus sunt imitatae.

22. Israelitas rebus secundis iam florescentes luxuria corrumpit, ut et divinas leges violarent et ad laborem segnes essent. desiderat etiam optimatum magistratus, neque amplius senatus legebatur. itaque atrox seditio inter eos oritur, tali de causa. Levita quidam coniugem Bethleemiticam domum abducturus apud senem quendam Gabaone, Beniamiticae tribus oppido, vesperi divertitur. ibi quidam adolescentes Gabaonitae, cum mulierculam vidissent, adsunt eam flagitantes: seni recusanti necem minantur. ille filiam suam eis potius offert, modo hospites a vi et iniuria teneatur. verum illi non nisi rapta muliercula discedunt, eaque per totam noctem pro libidine sua subagitatam difficili dimittunt. ac illa et nocturna aerumna et pudore mariti et dolore oppressa exhalat animam. tum maritus, mortuus in duodecim partes secta, ad singulas tribus unam portionem mittit, et calamitate et auctoribus illius expositis. Israelitae igitur Gabaonem mittunt qui sceleris auctores ad supplicium exposcant. illis non deditibus bellum inferunt; ac bis acie congressi a Beniamitis im

ἡτιῶνται οἱ Ἰσραηλῖται. ἔτα διὰ Φινεὺς τοῦ ἀρχιερέως δέονται
 τοῦ θεοῦ, καὶ οὕτω συμβαλόντες τοῖς Βενιαμίταις ἐκράτησαν,
 ὡς πάντας πλὴν ἑξακοσίων πεσεῖν, οἱ πρὸς τὰ πλησίον ὄρη κατέ- B
 φυγον. οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐνέπρησάν τε τὴν Γαβαῶν καὶ τὰς
 5 γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας πάντας διεχειρίσαντο, καὶ ἐπὶ ταῖς
 ἄλλαις δὲ πόλεσιν αὐτῶν θρῶσι τὰ ὅμοια. καὶ Ἰαβεὶς δὲ Γαλαα-
 δκίδος πόλεως, ὅτι μὴ συνεμάχησεν αὐτοῖς, φονεύουσι τοὺς
 κατοίκους σὺν τέκνοις καὶ γυναίξει, πλὴν τετρακοσίων παρθένων,
 ἃς τοῖς περιωθεῖσι τῶν Βενιαμινῶν παρέσχον ἵνα συνένουσιν
 10 σχοῖεν αὐτάς, τῆς συμφορῆς αὐτοῦς κατακτείναντες. ἰσκόπουιν
 δ' ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ διακόσιοι γυναικῶν ἐπυθρήσωσιν ὄρκους
 γὰρ ἔθεντο πρῶτην διὰ τὸ τόλμημα, μηδένα δώσειν θυγατέρα C
 πρὸς γάμον Βενιαμινῆ. καὶ σκοποῦσιν ἔδοξεν αὐτοῦς μὲν μὴ
 15 ἀρπάξουσι σὺνοικλιεῖν ἑαυτοῖς, αὐτῶν μὴ κωλύοντων μήτε προ-
 τρεπομένων. καὶ τοῖς μὲν οὕτως ἔδοξε περὶ τούτων, οἱ δὲ Βενια-
 μῖται εἰς ἔργον τὰ δόξαντα ἤγαγον.

Ἦδη δὲ πρὸ μακροῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν πανσαμέντων τοῦ
 μάχεσθαι, κατεφρόνησαν οἱ Χαναναῖοι αὐτῶν, καὶ πόλεις ἀφεί-
 20 λοντο ἐξ αὐτῶν. οἱ δὲ τῆς τοῦ Δὴν φυλῆς εἰς τὸ ὄρος κατέ-
 φυγον κάκειθεν εἰς τὴν μεσόγειον μετωκίηκασιν. τοὺς δὲ Ἰσραη-
 λῖτας μεταλαβόντας τῶν παρὰ τοῖς Χαναναίοις ἐθῶν καὶ τῆς D

1 οἱ om A. 5 πάντας om A. 8 σὺν γυναίξει καὶ παισὶ A.
 13 βενιαμινῆ A. 18 μικροῦ A. 20 Δὴν] δαδὴν A.

fugam vertuntur. tandem per Phineem sacerdotem deprecantur deum, et
 sic aggressi Beniamitas ita caedunt ut tantum sexcenti ex eis superessent,
 qui in vicinos montes diffugerunt. Israelitae Gabaonem incendunt, mu-
 lieres et pueros omnes perimunt: idem in caeteris etiam urbibus factum.
 quin et Iabls Galaaditicae urbis incolae cum uxoribus et liberis occidunt ob
 recusatam belli illius societatem, quadringentis virginibus exceptis, quas
 Beniamitarum reliquiis praebuerunt ut coniuges haberent, miseri oahu-
 mitatis eorum; suscepta etiam cogitatione quemadmodum reliqui ducenti
 coniugibus potirentur. pridem enim, iureiurando interposito, facinoris
 illius odio sanxerant ne quis filiam Beniamitae uxorem desponderet. ea
 de re deliberantibus visum, non quidem dandas illis, ob iniurandum,
 sed concedendum ut ipsi raperent virgines quas sibi thalamo sociarent,
 ipsi neque prohibentibus neque incitantibus, hoc decreto facto Benia-
 mitae rem exsecuti sunt.

Cum autem Israelitae longo iam tempore bellicae rei studium inter-
 misissent, contempserunt eos Chanaanai, quibusdam urbibus adeptis.
 Dania tribus in montem confugit, atque inde in mediterranea sedes transtulit.
 Israelitis, cum et Chanaanaeorum instituta usurparet et suam rei publicae

σφετέρως πολιτείας καταφρονήσαντας δι' ὀργῆς τὸ θεῖον πεποίητο. στρατεύει τούτων ἐπ' αὐτούς ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Χουσαρσαθαίμ και φόρους βαρεῖς ἐπιτάσσει αὐτοῖς, οἷς ἐπὶ ὀκτῶ ἐνιαυτοῦς ἐπέβητο. εἶτα δραστήριός τις ἀνὴρ ἐκ τῆς Ἰουδα φυλῆς Γοθωνιήλ κεκλημένος, βραχεῖς τινες προσεταιρισάμενος, κατὰ 5 θεῖον χρησάμενος τὴν παρ' αὐτοῖς τῶν Ἀσσυρίων διαφθείρει φρουράν. συνηγμένων δὲ μετὰ ταῦτα πλειόνων, μάχη τοῦς Ἀσσυρίους νικήσας ἀπάσαστο, και ἄρχειν ἤρθε διὰ τοῦτο τοῦ πλήθους κρίνειν P I 50 τε τὸν λαόν. ὅς ἐπὶ πενήτηντα ἔτη τὴν ἀρχὴν ἀνύσας μετήλλαξε τὴν ζωὴν. ἄναρχοι δὲ ὄντες οἱ Ἰσραηλιταὶ και τοῦ θεῖου κατα- 10 φρονούντες παρὰ τοῦ τῶν Μωαβιτικῶν βασιλέως Αἰγλῶμ αὐτοῦς ὑποτάξαντος ἐτησίας εἰσφορὰς ἐπετάχθησαν. ὅς ἐν Ἰεριχοῦντι βουαλεια δομησάμενος ἐπὶ ἐνιαυτοῦς ὀκτωκαίδεκα πολυειδῶς ἐκάκου αὐτούς. νεανίας δὲ τις Βενιαμίτης Ἀῶθ τοῦνομα (Ἰώσηπος δὲ Ἰουδαὺν τρυτόν καλεῖσθαι λέγει), τολμητίας και ῥωμαλέος, 15 συνήθης γίνεται τῷ Αἰγλῶμ, και συνεχῶς παρ' αὐτὸν ἐφορτα θωπεύων τὸν ἄνδρα και ὑπερχόμενος. οὗτος σὺν δυσιν οἰκίταις ποτὲ δῶρα κομίζων τῷ Αἰγλῶμ ξιφίδιον ἔφερεν ἀφανῶς. και τῆς ἡμέρας ἤδη μεσοῦσης και τῶν φυλάκων πρὸς ἑαυτοῦς ἀπειλη- B λυδῶτων μεμονωμένον εὐρῶν αὐτόν, εἰσεῖσιν ὡς συνήθης, και 20 μόνον ἀπολαβῶν αὐτόν; ὡς δὴ τι μυστικώτερον προσομιλήσω

2 χουσαρσαθαίμ LXX, χουσαρσαθῆμ A, χουσαρσαθαίμ alter codex Wolfii, χουσαρσαθαίμ (χουσαρσαθαίμ?) Colbertens, Χουσαρσαθαίμ PW: Ἰosephus τοῦ Χουσαρσθον. 3 ἐνιαυτοῖς A. 8 ἀπάσαστο A. ἤρθε A. 14 ἀῶθ LXX, ἀβῶθ A et alter codex Wolfii. τοῦνομα om A. 15 Ios. Ant. 5 4 2 Ἰουδης et Ἰουδης. τοῦτον λέγει καλεῖσθαι τοῦνομα A, 21 αὐτόν om A.

formam asperarentur, numen infensum exstitit. itaque Chusarsathaimus Assyriorum rex bellum eis infert et gravia tributa imperat, quibus octo annos premuntur; donec vir quidam strenuus Iudaicae tribus nomine Gothoniel, oraculo monitus, paucis sociis comparatis Assyriorum apud se praesidium caedit, ac pluribus deinde confluentibus Assyrios praelio victos amovet. re bene gesta imperium et iudicandi potestas a populo ei decernitur. qui cum magistratu ad annos quinquaginta functus vitam cum morte commutasset, Israelitae sine magistratu, sine metu numinis viventes, ab Eglone Moabitaram rege subacti; annua tributa pensarunt. is Hierichunte aedificata regia, dum per annos decem et octo variis illos malis exagitat, adolescens quidam Beniamiticae tribus, nomine Aothus, quem Iudam vocatum Iosephus asserit, homo confidens et robustus, se in Eglonis familiaritatem insinuat, aniam eius frequentans et blanditiis hominem sibi devinciens. hic aliquando cum duobus famulis Egloni munera ferens, clam sicas gestat: cumque iam meridies esset, satellitibus ad sua digressis, nactus eum solum, pro familiaritate ingreditur, seductumque,

αὐτῶ, πλήττει καιρίως τῷ ξιφιδίῳ καὶ ἀναιρεῖ. ἀπελθὼν δὲ πρὸς τοὺς Ἰεριχοντιῖους πείθει τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. καὶ οἱ μὲν ὠπλιζοῦτο, οἱ δὲ περὶ τὸν Αἰγλῶμ κεκρὸν αὐτὸν εὐρόντες εἰς φυγὴν τρέπονται καὶ διωκόμενοι διαφθείρονται. 5 καὶ οὕτως Ἑβραῖοι τῆς τῶν Μωαβιτῶν δουλείας ἐλευθεροῦνται, W I 33 τῷ δὲ Ἀὼθ ἡ τοῦ πλήθους ἀρχὴ ἐγκεχρίστο. ὃς ἐπ' ἔτεσιν ἠδοθήκοντα τοῦ λαοῦ ἡγησάμενος τὸν βίον κατέλυσε. μετὰ δὲ τοῦτον Μεγὰρ υἱὸς Δινὰχ ἄρξας ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἐνιαυτῷ τετελεύτηκε, πατάσας τῶν ἀλλοφύλων πολλούς.

10 23. Τοῦ δὲ λαοῦ τῶν Ἑβραίων τοὺς θεοὺς παραβαίνοντος C νόμου ὠργίζετο ὁ θεός. καὶ Σισάρας ὁ τοῦ Ἰαβὲν βουσιλέως τῶν Χαναανίων ἀρχιστράτηγος ἐπελθὼν αὐτοῖς ἐκάκωσε τε σφύδρα καὶ φόροις ὑπέβαλε· καὶ εἶχον οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς εἴκοσι. Δεβώρα δὲ τις προφῆτις (δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα μέλισσαν) ὑπὲρ 15 τοῦ λαοῦ ἰκέτευσεν τὸν θεόν. καὶ ὁ θεὸς ἐπένευσε, καὶ στρατηγὸν αἰρεῖσθαι κελεύει Βαράκ· ἀστρατηνὴν δὲ τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον. ἦν δ' ἐκ τῆς Νεφθαλίδος φυλῆς ὁ ἀπὴρ. καὶ ἡ Δεβώρα τὸν Βαράκ προετρέψατο κατὰ τῶν πολεμίων ἵνα μετὰ νέων μυρῶν, τοῦτο κελεύοντος τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ 20 κἀκείνην ἀπῆτει συστρατηγεῖν. πείθεται ἡ γυνή, καὶ μάχης σὺν τοῖς μυρῶσι συρραγείσης αὐτοῖς πρὸς τὸν Σισάραν, ὄμβρος κατα- D

6 ἀβὼθ A.

8 ὁ υἱὸς A.

11 Ἰαβὲν et Ἰαβὲν LXX,

Ἰαβὲνος Iosephus, Ἰαβελμ PW. cf. p. 86 v. 9.

βασιλέως

alter codex Wolfii.

12 τῆς χαναάν A.

14 δεβώρα A,

Δεβώρα PW, ubique.

15 ἰκέτ. ὑπὲρ τ. λ. A.

18 τῷ βαράκ

προετρέπετο A.

21 σισάρα A.

Fontes. Cap. 23. Iosephi Ant. 5 5—7. Iudicum 4—12.

ut arcani dicturus aliquid, ictu opportuno illato tyrannum perimit. digressus Hierichuntis auctor fit vindicandae libertatis. hi arma capiunt. Eglonii satellites, rege invento mortuo in fugam versi, a persequentibus civibus occiduntur. sic Israelitae ex Moabitica servitute liberantur. Aothus suffragio populi princeps creatus, cum annos octoginta praefuisset, moritur. post hunc Megar Dinachi filius, multis barbarorum caesis, anno primo imperii decedit.

23. Israelitis autem ob violatas divinas leges irato deo, Sisaras Iabis Chananaeorum regis dux eos aggressus graviter afflixit et tributarios effecit: in quo statu annos viginti permanserunt. tum Debera fatidica mulier (apem nomen significat) exorato deo Baracum virum ex Nephthalia tribu, illius iussu, ducem creat: fulgur Hebraeis id nomen significat. hortatur ut decem milibus virorum, quemadmodum deus iusserit, assumptis hostes invadat: ipsa petente illo una proficiscitur, imperii particeps. praelio cum decem illis milibus adversus Sisaram commisso magnus imber

κείται πολὺς καὶ χάλρα καταρρήγνεται, ταῦτα δὲ κατὰ πρόσωπον τῶν πολεμίων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἠλαύνετο, καὶ ταῖς ὕψεσιν ἐπισκότουσαν αὐτῶν, κἀντεῦθεν ἐνέκλιναν εἰς φυγὴν. φεύγων δὲ καὶ Σισάρας πρὸς τινα γυναῖκα κατέφυγε κατακρῆναι αὐτὸν ἄξιῶν. Ἰαήλ ὠνάμαστο ἢ γυτή. ἢ δὲ δέχεται αὐτὸν καὶ δίδωσι γάλα πικρὸν, καὶ ὃς πιὼν ὑπνωσεν. κοιμωμένη δ' αὐτῷ ἐπέθετο Ἰαήλ, καὶ ἦλον διὰ τοῦ κροτάφου αὐτοῦ ἐλάσασα τῷ ἑδάφει προσεπατήλευσε, καὶ τοῖς περὶ τὸν Βαράκ νεκρὸν τὸν πολέμιον δείκνυσι. στρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ Ἰαβὴν βασιλέα Χαναὰν ὁ Βαράκ, αὐτὸν

P I 51 τε ἔκτεινε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε. καὶ στρατηγήσας ἐπ' ἔτη 10 τριάκοντα τελευτῆ, καὶ Λεβώρας κατὰ τὸν αὐτὸν θανούσης καιρόν. εἶτα Μαδιανῖται σὺν Ἀμαληκίταις καὶ Ἀραψι μάχῃ τοῦς Ἰσραηλίτας ἐτρέφαντο. καὶ ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ ἐπιτιθεμένων αὐτοῖς λιμὸς ἦν καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ. Γεδεὼν δὲ φυλῆς ὡν Μανασσῆ δράγματα στιχῶν εἰς τὸν ληνὸν ἔκοπτε 15 κρῦφα, καὶ ὄρῃ τινα ἐν εἴδει νεανίσκου παρεστῶτα αὐτῷ καὶ καλοῦντι αὐτὸν φλογ τῷ Θεῷ καὶ ἠδάφιμονα. ὁ δ' εἰρωνεύμενος τεκμήριον ἔλεγεν εἶναι αὐτοῦ τῆς εὐδαιμονίας τὸ κεκρῆσθαι τῷ ληνῷ ἀντὶ ἄλωνος. καὶ ὁ νεανίας θαρρεῖν καὶ σπεύδειν αὐτῷ B παρεκελεύετο ὑπὲρ ἔλευθερίας τῶν φυλετῶν. Γεδεὼν δὲ ἰκέτευσε 20 τὸν φαινόμενον μὴ μετανοστήναι ἐκείθεν, καὶ εἰσελθὼν ἐκόμισε θυσίαν. καὶ ὁ ἄγγελος θεῖναι αὐτὴν παρὰ τὴν πέτραν ἐκέλευσε.

2 ἠλαύνετο ... ἐπισκότουσαν] sic libri. 7 αὐτοῦ] ἐκείνου A.
 9 ἰαβὴν A, Ἰαβίς PW. 10 ἐπὶ A. 11 δεβώρα A.
 12 σὺν τοῖς ἀμαληκίταις A. 15 τὸν] τὴν A. 17 καλοῦντα A,
 καλοῦντος PW. 18 ἔλ. εἶναι αὐτῷ τεκμ. τῆς εὐδ. A.
 21 μεταστήναι A.

delabitur et grando erumpit, quae a vento in hostium faciem acta ad spectum illis eripiunt; itaque in fugam inclinant: in qua Sisaras etiam ad mulierem quandam Iaelem nomine confugit ut ab ea occultaretur. illa excipit hominem et lac bibendum praebet: quo epoto Isael sopitum aggressa caput eius clavis humi affigit, et Baraco mortuum hostem ostendit. qui armis contra Iabim Chananaeorum regem conversis, et ipsum occidit et urbem solo aequat. moritur cum annos triginta imperasset, Debora etiam circa idem tempus defuncta. post Madianitae cum Arabibus et Amalechitis Israelitis praelio fundunt fugantque. quorum incursionibus per septem annos fatigati, atque ad egestatem et famem redacti, divinam opem implorant. erat tunc quidam tribus Manassae vir Gedeon, qui manipulos aricarum in torculari secans quandam adolescentem habitu sibi assistentem videt: a quo cum ut deo carus et beatus praedicaretur, ille irridens "hoc acilicet" inquit "signum est beatitudinis meae, quod torculari pro area utor." adolescens eum bono animo esse iubet ac prope vindicandae popularium libertatis curam suscipere. Gedeon eum qui apparuerat orat ne discederet, atque ingressus victimam offert, eam angelus iuxta supora

καὶ τῇ ῥάβδῳ ψαύσας τῆς πέτρας πῦρ ἀνήψεν αὐτόματον καὶ τὴν θυσίαν κατέκαυσεν. εἶτα ᾗτησε τὸν θεὸν Γεδεὼν ἐπὶ τὸν πόσον γενέσθαι δρόσον, καὶ ἐγένετο· καὶ αὐθις δρόσον ᾗτησεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν γενέσθαι, ἐπὶ τὸν πόσον δὲ ξηρασίαν, καὶ βέβηκεν οὕτως. πείθεται οὖν ὁ Γεδεὼν καὶ σὺν μυρίοις κατὰ τῶν ἐναντίων ὠπλίζετο. εἶτα ἐντολῇ τοῦ θεοῦ ἄγει πάντας κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ τοὺς μὲν λάψαντας ἐν τῷ πνεύνῳ καὶ μετὰ σπουδῆς ὡς περιφόβους κίοντας (τριακόσιοι δὲ ἦσαν οὗτοι) ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἀπῆει πρὸς τὸν πόλεμον, ταῖς δὲ 10 λαιποῦς καταλέλοιπεν. νυκτὸς δὲ ἕνα τῶν στρατιωτῶν προσλαβόμενος ἀπῆλθεν εἰς τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. καὶ ἀκούει ἐνός τινος τῶν πολεμίων τῷ συσκηροῦντι διηγουμένου ὡς ἔδοξεν ὄρω καθ' ἕπνους μάζαν κριθίνην διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιμένην, ἣ τὴν τοῦ βασιλέως σκηρὴν κατέβαλε καὶ τὰς τοῦ στρα- 15 τῶματος· ὁ δὲ τοῦ στρατοῦ θηλοῦν ὄλεθρον τὸ ἐνύπνιον ἔκριεν, ἀπικάζων μάζην κριθίνην τὸν Γεδεὼν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, διὰ τὴν ὀλεθρότητα καὶ τὸ ἀσθενές. τούτων ἀκούσας ὁ Γεδεὼν ἀνεθύρσθη. καὶ ὑποστρέψας ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι τοῖς ἑαυτοῦ ἐνετεί- D λατο, καὶ εἰς τρεῖς ἑκατοστύας τὴν στρατιὰν διελὼν ἀμφορέα W I 34 20 κενὸν κομίζειν ἕκαστον καὶ λαμπάδα ἡμιμέτην καὶ κριοῦ κέρασ ἐκέλευσε, κατὰ τετάρτην τε φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐξῆγεν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐναντίων. καὶ ἤδη πλησίον ὄντες αὐτῶν ἐσάλπισαν μὲν τοῖς κέρασι, τοὺς δ' ἀμφορέας κατέαξαν, καὶ μετὰ τῶν

2 γεδεὼν τὸν θεὸν A. 8 περιφόβους A cum altero cod. Wolf. et codd. Ducangii, περιφόρους PW, μετὰ φόβου Iosephus. 15 ἔκριεν] ἔλεγεν A.

poni iubet: quam cum baculo tetigisset, ignis ultro exortus victimam combussit. deinde petit a deo Gedeon ut ros in vellus descendat, et descendit. rursus petit ut rore tellus madescat, vellus siccum maneat; itaque factum est. paret itaque Gedeon et decem milia virorum contra hostes armat, eosque iussu dei sub meridiem ad flumen ducit: et qui lambent ac festinanter velut timidi biberant (hi trecenti erant), eos relictis caeteris contra hostem ducit. noctu, uno milite secum assumpto, castra hostium ingressus audit quendam suo contubernali narrantem, se vidisse in somnis panem hordeaceum qui per castra volutaretur et regis atque exercitus tabernacula deiceret. alter somnium id exercitus interitum portendere coniecit, Gedeonem cum suis ob paucitatem et imbecillitatem pauci hordeaceo comparans. his Gedeon auditis animum recipit, et in castra reversus suos in armis esse, exercitumque in tres centurias divisit, amphoram vacuum singulos cum face ardente et arietino cornu ferre iubet. circa vigiliam noctis quartam educit eos contra hostes: quibus cum appropinquassent, et cornibus cecinerunt et amphoras confregerunt et clamore

λαμπάδων ὤρησαν ἀλαλάξαντες. ταῦτα δὲ τοῖς πολεμοῖς πτοίαν ἐνέβαλον, καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἐναντιῶν ἐκτέφοντο, οἱ δὲ γε
 P I 52 πλείους ὑπ' ἀλλήλων, οὔσης νυκτός, διεφθάρησαν, καὶ σχεδὸν ἅπαντες ὤλοντο, καὶ δύο τῶν βασιλέων αὐτῶν Ὡροῦβ τε καὶ Ζήβ. οἱ δὲ περιλειφθέντες τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ στρατεύματος φεύγοντες καταλαμβάνονται παρὰ Γεδεῶν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ πεπτώκασιν ἅπαντες. ἔσχηκε δὲ τὴν ἀρχὴν Γεδεῶν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι, καὶ ἐτελεύτησε γηραιός, καταλιπὼν ἐκ διαφόρων γυναικῶν γνησίους υἱοὺς ἑβδομήκοντα, ἓνα δ' ἐκ παλλακῆς Ἀβιμέλεχ καλούμενον. ὃς τοὺς ἀδελφοὺς κτείνας ἅπαντας ἄνευ ἐνός 10 Ἰωαθάου φυγόντος, τετυράνηκεν. ὁ δὲ λαὸς ἐπαναστάτες κατὰ τοῦ Ἀβιμέλεχ ἐξελεύνοσιν αὐτὸν τῆς πόλεως τῶν Σικιμιῶν. ὁ δὲ συνεργοῦμενος ὑφ' ἐνός τῶν Σικιμιτῶν, δόλω τὴν πόλιν
 B αἰρεῖ καὶ τοὺς Σικιμίτας ἤβηδὸν ἀναίρει, τὴν πόλιν δὲ κατασκάπτει. ἤλαυνε δ' ἐπὶ Θήβας ἑτέραν πόλιν καὶ εἶλεν αὐτὴν ἐξ 15 ἐπιδρομῆς. τὸ δὲ πλῆθος εἰς ἓνα πύργον μέγαν συνέδραμεν ὄντα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. πλησιάσαντα δὲ ταῖς πύλαις τούτου τὸν Ἀβιμέλεχ θρυσόματι μύλου γύναιον ἄνωθεν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἔβαλε καὶ ἀπέκτεινε. τὴν δὲ τῶν Ἑβραίων ἡγεμονίαν Ἰαεὶρ ἐμπεπιστευτο ἐκ τῆς Μανασσῆ τυγχάνων φυλῆς· δύο δὲ καὶ 20 εἴκοσι ὄβτος ἐνιαυτοὺς ἰθύνας τὴν ἀρχὴν ἐτελεύτησεν. Ἀμμανῆται δὲ σὺν Παλαιστινοῖς εἰσέπειτα τὴν χώραν διήρπαζον. ληϊζομένων δὲ τὴν Γαλαθητῆν τῶν Ἀμμανιτῶν, ἡγεμόνου τὸν

7 ὁ γεδεῶν A.
 ἰωαθάου A.
 μόγις συνέδραμεν
 18 μύλης A.

11 Ἰωάθαμ LXX, Ἰωαθάου Iosephus,
 15 Θήμας A. 16 μέγαν συνέδραμον A,
 PW: μέγαν probatur ex Iosepho et LXX.
 22 δὲ add A.

sublato cum facibus irruerunt. haec horrorem hostibus incussere: et dum alii ab hoste caeduntur, alii, et quidem longe plures, quippe noctu, a suis trucidantur, fere omnes sunt deleti, cum duobus regibus Orebo et Zebo. reliquiae ducum atque exercitus fugientes a Gedeonibus comprehensi omnes occiderunt. tenuit imperium Gedeon annos quadraginta, et senex obiit, filiis legitimis e pluribus uxoribus septuaginta relictis, et uno e concubina, Abimelecho: qui fratribus omnibus, uno Ioathane fuga elapso, trucidatis, tyrannidem occupavit. Sicimitae mota seditione Abimelechum urbe pellunt. is unius civis opera adiutus urbem dolo captam omnibus puberibus occisis solo aequat. aliam item urbem Thebas primo impetu capit. multitudo urbana in unam turrem magnam in urbe media sitam confugit: cuius portis Abimelechum imminuentem muliercula molae fragmine in caput deiecto occidit. Hebraeorum principatus Iairo ex Manassea tribu post hanc creditur, quo ille annos duo et viginti functus obiit. tum Ammanitae cum Palaestinis regionem diripiunt. cum autem Ammanitae Galaditicam vastarent, incolae

Ἰεφθαίε οἱ ἐπιχώριοι εἴλοντο. ὃς συμμῆξαι μέλλων τοῖς πολε-
 μίοις εὐχὴν ἐποίησατο, εἰ νικήσειεν, πᾶν ὃ πρῶτον αὐτῷ συνα- C
 τήσει ἐπανίδντι τοῦτο ἱερουργήσειν. καὶ συμβαλὼν νικῶ· ἀνα-
 στρέφοντι δ' ὑπήντησεν αὐτῷ τὸ θυγάτριον μονογενὲς ὃν αὐτῷ
 5 καὶ ἔτι παρθενεῦόμενον. ὃ δ' ἀνώμωξεν, ἵνα δὲ μὴ ψεύσῃται
 τὴν ὑπόσχεσιν, ἔθυσεν τὴν παῖδα καὶ ὀλοκαύτωσε. τῶν δὲ τῆς
 Ἐφραΐμ φυλῆς δογίζομένων αὐτῷ ὅτι μὴ συμπαρέλαβεν αὐτοὺς
 ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν πόλεμον, ἐπεὶ μὴ ἔπειθεν αὐτοὺς
 παρασιτόμενος, πολλοὺς ἀνείλε μαχισαμένους αὐτῷ. ἔξ δὲ τὴν
 10 ἡγεμονίαν ἀνύσας ἐνιαυτοὺς κατέλυσε τὴν ζωὴν. παραλαμβάνει
 δὲ τὴν ἀρχὴν Ἀμεσᾶ ἐκ τῆς Ἰούδα τυγχάνων φυλῆς, καὶ ἐπὶ
 χρόνον ἐπταετῆ κρίνας τὸν Ἰσραὴλ τετελεύτηκε. καὶ μετ' ἐκείνον
 Λαβδῶν τῆς Ἐφραΐμ προελθὼν φυλῆς ἡγεμὼν ἀπεδείχθη, καὶ D
 τίθησθε γηραιὸς ἄρξας ἕτη ὀκτώ.

15 24. Εἶτα Παλαισθηνοὶ κρατοῦσι τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ὑπο-
 φόρους ἔσχον αὐτοὺς ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα. τότε δὲ γεννη-
 θείς ὁ Σαμψών (ἰσχύος δὲ ἡ κλήσις σημιτικὴ) τοῖς Παλαισθη-
 νοῖς ἐπετίθετο. ἡ δ' εἰς τὸν βίον αὐτοῦ πρόοδος τοιαύτη ἐγένετο.
 Μανωὲ τῆς φυλῆς ὑπάρχων τοῦ Δᾶν συνώκει γυναίῳ στεριεύοντι
 20 καὶ ἤτει τὸν θεὸν παῖδα δοθῆναι αὐτοῖς. ὦφθη γοῦν ποτε μόνῃ

2 νικήσει A. 5 ψεύσεται A, ψεύσεται PW. 11 Ἀμεσᾶ]
 Ἀβαισαῶν (Ἐσβῶν cod. Alex.) LXX, Ἀψάνης Iosephus. post
 Amesan excidit Elon, per decennium iudicis manere functus.
 13 Ἀβδῶν LXX (Λαβδῶν cod. Alex.) et Iosephus. 20 ἤτοι,
 corr. ἤτει, A, ἤτουν PW: Iosephus ἐκέτευν.

FONTES. Cap. 24. Iosephi Ant. 5 8. Iudicum 13—16.

Iephtham ducem eligunt: qui cum hostibus congressurus vovet, si victoria potiretur, quicquid redeunti sibi primam occurrisset, id se immolaturum esse. commisso praelio vincit. revertenti unica filiola occurrit, virgo adhuc. suspirat ille; sed ne fidem falleret, immolat puellam et cremat. cum autem Ephraimitae illi irascerentur quod ad Ammanitici belli societatem non accessiti essent, neque ullam eius excusationem acciperent, pugna inita multos eorum caedit; et sex annos principatu administrato moritur. ei succedit Amesas ex tribu Iudaica, qui septem annis administrato imperio decedit. post illum Labdon ex tribu Ephraimitica dux creatus moritur senex octavo magistratus anno.

24. Deinde Palaestini subactos Israelitas per annos quadraginta tributarios habuerunt. quo tempore natus Sampson (robur hoc nomen significat) illos infestavit: cuius quidem ortus huiusmodi existit. Manoes Daniae tribus vir mulierem sterilem in matrimonio cum haberet, sobolem orat deum. semel mulieri soli adolescens magnus et pulcher

οὕση τῇ γυναικὶ νεανίας μέγας τε καὶ καλός, τόκον παιδὸς αὐτῇ
 P I 53 εὐαγγελιζόμενος, καὶ μὴ πιεῖν οἶνον ἢ μέθυσμα αὐτῇ ἐνετειλατο,
 μηδὲ τὴν κόμην ἀποθρῆσαι τὴν τοῦ παιδός· Ναζιραῖον γὰρ ἔλεγεν
 εἶναι τῷ κυρίῳ τὸν παῖδα, ἅγιον δηλαδὴ, καὶ τὸν Ἰσραὴλ σωθῆ-
 σεσθαι δι' αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων χειρός· ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ 5
 κατήγγειλε ταῦτα· καὶ ὡς ὁφθῆναι καὶ αὐτῷ τὸν φανέντα τῇ
 γυναικὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ· αὐθις οὖν ἦκε πρὸς τὴν γυναῖκα ὁ
 W I 35 ἄγγελος· ἀπῆν δὲ αὐθις ὁ Μανωῆ· καὶ ἡ γυνὴ προσμειναι αὐτὸν
 παρεκάλει τὴν τοῦ ἀνδρός παρουσίαν· ἔλθὼν δὲ Μανωῆ ἠρώτα
 τὸν ἄγγελον τί ἂν ταῦ παιδὸς γεννηθέντος ποιήσειαν· ὁ δὲ 10
 "οἶνον" ἔφη "οὐ πίεται οὐδὲ μέθυσμα, καὶ ἀκάθαρτόν τι οὐ
 φάγεται καὶ τὴν κόμην οὐ ξυρηθήσεται." καὶ ὁ Μανωῆ τὸ
 ὄνομα τοῦ ὀμιλοῦντος αὐτῷ ἐξήτει μαθεῖν, ὁ δὲ θαυμαστόν εἶναι
 B τοῦτο εἰπὼν ἀπεσιώπησεν αὐτό· ὁ Μανωῆ δὲ ἔριφον ἐνεγκὼν
 ἔθυσσε καὶ ἄρτους προσήνεγκεν· ὁ δὲ θεῖναι τὰ κρέα καὶ τοὺς 15
 ἄρτους ἐπὶ τὴν πέτραν προσέταξεν, τεθέντων δὲ τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ
 ἔπιπται τούτων, καὶ πῦρ ἔξαφθὲν ἐκείθεν κατέκαυσεν αὐτά, καὶ
 εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς φλογὸς ἀνῆει ὁ ἄγγελος, ὁρῶντων τοῦ
 Μανωῆ καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικός· τίττεται οὖν αὐτοῖς μετὰ ταῦτα
 ὁ παῖς καὶ Σαμψὼν ὀνομάζεται, ἡδρύνετό τε καὶ πνεῦμα κυρίου 20
 συνεπορεύετο αὐτῷ· ἰδὼν δὲ ἐν Θαμνῇ πόλει τῶν Παλαιστινηῶν

2 ἀπὸ A. 3 ναζιραῖον γὰρ A, Ναζοραῖον δὲ PW. 4 εἶναι
 om A. 6 καὶ ante αὐτῷ om A. 7 ἦκε] ἦλθε A. 8 αὐθις A,
 αὐτῆς PW. παρεκάλει αὐτόν A. 14 αὐτό om A. ὁ δὲ
 μανωῆ A. 18 τὸν om A. 21 παλαιστηνῶν et sic ubique A,
 Παλαιστινῶν et in sequentibus Παλαιστινοὶ Παλαιστινοῖς Παλαι-
 στινηῆς PW, quae paulo supra Παλαιστηνοὶ et Παλαιστηνοῖς: sed
 Παλαιστίνην et Παλαιστίνης p. 32 v. 15 et p. 33 v. 9 omnes.

apparet, partum filii nuntians; eique mandat ne vinum aut quicumquam
 quod inebriaret biberet, neve comam tonderet pueri: eum enim Naza-
 raeum, hoc est sanctum fore domino, et Israelem per eum e potestate
 alienigenarum eripiendum esse. mulier domum reverso marito haec
 nuntiat. tum ille, ut idem sibi quoque appareret, orat deum. angelus
 absente iterum Manoe denuo redit ad mulierem: illa orat ut mariti ad-
 ventum expectet. reversus Manoes rogat, nato puero quid faciendum
 esset. at ille "vinum" inquit "non bibet neque aliud quicumquam quod
 inebriet, neque ulla re immunda vescetur, neque comam radet." tum
 Manoes nomen eius quicum colloquebatur sciscitans, non aliud responsum
 accipit nisi, id esse admirabile: et haedum immolat ac panes offert.
 ille carnes et panes in petra collocari iubet. quo facto, baculo quem
 gerebat ferit: ignis inde ortus illa consumit, in eaque flamma, vidente
 Manoe et uxore, angelus in caelum ascendit. post haec nascitur
 Sampson, grandescit, ac spiritus domini fertur super eo. cum autem
 Thammae (Palaestinorum id oppidum est) puellam vidisset, amore captus,

κόρην τῶν ἀλλοφύλων, ἐρῆ τῆς παιδός. παραιτουμένων δὲ τῶν
γονέων αὐτοῦ τὸν γάμον τῆς ἀλλοφύλου, ἐκνεκῆ γῆμαι αὐτήν.
συχράζων δὲ πρὸς τοὺς τῆς κόρης γονεῖς συνανατῆ λέοντι, καὶ C
μή τι φέρων εἰς ἄμυναν ταῖς χερσὶ τὸ θηρίον συνέτριψε, καὶ
ἐκκλίνας τῆς ὁδοῦ ἔρριψε πρὸς τὸ ὑλῶδες αὐτό. καὶ μεθ' ἡμέρας
αὐτίς πρὸς τὴν μνηστὴν πορευόμενος σμηῆτος μελισσῶν ἐν τῷ
στόματι συννημένον τοῦ λέοντος εὔρηκε. καὶ λαβὼν ἐκείθεν
μέλιτος κηρίον ἔφαγε καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἀπεκόμισεν.
ἀπελθὼν δ' εἰς τοὺς ἀλλοφύλους πρόβλημα τοῖς αὐτῷ συνεσιτω-
10 μένοις ἐν τοῖς γάμοις τριάκοντα νεανίσκοις προτίθησι· καὶ εἰ
εὔροεν ἐφ' ἡμέρας ἐπὶ τὴν λύσιν, δοῦμαι συνέθετο σινδόνα
καὶ στολὴν ἐκάστω αὐτῶν, εἰ δὲ μὴ λύσαι δυναθῆεν τὸ πρό-
βλημα, αὐτῷ δοθῆναι πυρ' ἐκάστου στολὴν καὶ δῶρον ἀπήτησε.
συνθιμένων δὲ καὶ τῶν νεανίσκων προεβάλλετο τὸ ἐρώτημα εἰπὼν D
15 "ἔξ ἔσθοντος ἐξῆλθε βρώσις, καὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκύ." οἱ δὲ
μὴ δυνάμινοι νοῆσαι τὸ πρόβλημα, τὴν κόρην ἰκέτευσαν μυθεῖν
παρὰ τοῦ ἀνδρός καὶ ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς. ὁ Σαμψών δέ, παρα-
καλοῦσης αὐτὸν τῆς κόρης εἰπεῖν αὐτῇ τὸ τοῦ προβλήματος νόημα,
τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖχε, θακρουούσης δ' ἐκαίης ἐξεῖπε τὸ πᾶν·
20 ἡ δὲ τοῖς νεανίσκοις ἀπήγγειλε. καὶ κατὰ τὴν ἐβδόμην ἡμέραν
ἔβαν ἐκείνοι τῷ Σαμψών "τί γλυκύτερον μέλιτος, ἢ τί λέοντος
ἰσχυρότερον;" ὠργισθῆσθ οὖν ὁ Σαμψών, καὶ τοῖς μὲν νεανίσκοις
ἔδωκεν ἃ ὑπέσχετο, τὸν δὲ γάμον ἀπέπειπε. καὶ ἔδωκεν ἕτερον P I 54

3 πρὸς — γονεῖς A, πρὸς τῆς κόρης τοὺς γονεῖς PW. 5 ἡμέ-
ραν A. 14 καὶ om A. προεβάλλετο A. 20 τῆς add A.

etsi parentibus alienigenae coniugium recusantibus, tamen improbitate
orandi impetrat. dum autem puellae parentes frequenter adit, in leonem
incidit; et quia non alia ad defensionem arma suppetebant, manibus bel-
luam conficit, et a via deflectens in saltum abiicit. post dies aliquot
herum ad sponsam proficiscens examen apum in ore leonis reperit, et
ipse de favo comedit, et patri ac matri affert. reversus ad alienigenas,
triginta adolescentibus inter nuptiales epulas quaestionem proponit,
cuius solutionem intra dies septem si invenissent, cuique sindonem et
stolam datarum pollicetur; sin minus, tantumdem a singulis illorum
stipulatur. assensu adolescentibus quaestionem proponit hoc modo
"de comedente exiit cibus et de forti dulcedo." illi quaestionem non
intelligentes, puellam orant ut eam ex marito cognitam sibi renuntiaret.
orat illa: Sampson refragatur initio; tandem victus sponsae lacrimis rem
aperit: illa prodit adolescentibus. qui die septima Sampsoni dicunt
"quid est melle dulcius? quid leone fortius?" Sampson igitur iratus
adolescentibus quidem dat quae promiserat, sed nuptam abdicat. quam

τὸ γύναιον ὁ πατήρ. παροξυνθεὶς δὲ ὁ Σαμψὼν διὰ τοῦτο, καὶ συλλαβῶν τριακοσίας ἀλώπεκας, λαμπάδας ἡμιμένας ταῖς οὐραῖς ἐκείνων προσέδθη καὶ ταῖς τῶν Παλαιστινηῶν ἐκουσῆκεν ἀρούραις, θέρους ἐνισταμένον, καὶ οὕτω τὰ σφῶν κατέκωψε λήϊα καὶ τὰς ἀμπέλους. Παλαιστινοὶ δ' ἀντὶ τούτων τὴν γενομένην αὐτοῦ 5 γυναικὶ καὶ τοὺς αὐτῇ προσήκοντας ἐπέβησαν καὶ κατέκωψαν. Σαμψὼν δὲ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν ἀλλοφύλων ἐν πέτρῳ ἐκάθισεν, οἱ δὲ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐξιστράτευσαν λέγοντες "εἰ βούλεσθε ἀνακτιοὶ εἶναι, δότε ἡμῖν τὸν Σαμψὼν ὑποχείριον." καὶ ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν πέτραν ὀπλιτῶν τρισχιλιοῖ. καταβὰς δὲ 10

B Σαμψὼν ἐκὼν τοῖς φυλῆταις παρέδωκεν ἑνωτὸν, κἀκεῖνοι δεδεμένον παρέδωκαν τοῖς Παλαιστινοῖς. ὁ δὲ διαρρήξας τὰ δεσμῶ καὶ ὄρου σιαγόνα ἐκεῖ που ἐρριμμένην ἄρπύσας χιλοὺς τῶν ἀλλοφύλων ἀπέκτεινεν ἐν αὐτῇ, τοὺς δὲ ἄλλους ἐτρέψατο. ἔθεν Σιαγῶν ἐξ ἐκείνου ὁ τόπος ἐκλήθη. εἴτι ἐδίψησεν ὡς ἐκλείπειν 15 ἀπὸ τῆς δόξης, καὶ ἔκλαυσε δέομενος τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ Θεὸς πηγὴν ὕδατος ἀνήκεν ἀπὸ τοῦ ῥήγματος ὃ τὴν σιαγόνα ῥήψας κατὰ γῆς πεποίηκεν ὁ Σαμψὼν. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γάζαν. ἐνήδρευσαν δὲ αὐτὸν οἱ Γαζαῖοι, καὶ ἵνα μὴ λάθῃ αὐτοὺς ἐξίω, τὰς πύλας τῆς πόλεως ἔκλεισαν. ὁ δὲ περὶ μέσας νύκτας ἀνα- 20 στὰς τὰς τε πύλας καὶ τὰς φιλὰς αὐτῶν καὶ τὰς παραστάδας C ἐπωμισάμενος εἰς τὴν τοῦ ὄρους ἀνήγγικε κορυφὴν καυεῖσε κατέθετο. ἐρασθεὶς δ' ἐταύρας Παλαιστινηῆς Δαλιδᾶς καλουμένης,

W I 36

2 τριακοσια Α.
23 ἑτέρας Α.

12 παρέδωκαν Α.
δαλιδᾶς Α.

19 ἀπὸ τοῦ Α.

a patre alteri desponsam aegre ferens, trecentas vulpes capit, eas facibus ardentibus caudis illarum alligatis in Palaestinarum arva immittit, segetem iam fere adultam et vineas incendit: pro quo facto Palaestini uxorem dudum eius cum cognatis in ignem coniectam concremarunt. Sampson vero multis alienigenarum interfectis in rupe consedit. illi expeditione suscepta Israelitis edicunt, si insontes haberi velint, ut Sampsonem dedant, accessere ad rupem armati ter mile. Sampson descendit, nitro se popularibus offert, qui eum Palaestinis vincitum tradunt. at ille abruptis vinculis, et asini maxilla temere illic iacente arrepta, mille alienigenas ea perimit, reliquos fugat: unde locus ille Maxilla dicitur. cum autem prae siti deficiens deum cum ploratu obtestaretur, aqua e fissura terrae, quam proiecta maxilla fecerat, scaturit. potu refectus Gazam adit: ubi cum Gazaei portis clausis cavere vellent ne elaberetur, ille sub mediam noctem surgit, portam, limina et postes in humeris sublata et in montis perlata verticem deponit. post haec Sampson Palaestinam moretriculam deperit, nomine Dalidam. cum ea

συνῆν αὐτῇ. καὶ οἱ προύχοντες τῶν ἄλλοφύλων πολλὰ τῇ γυναικὶ
 ἐπηγγείλαντο εἰ μάθῃ παρὰ τοῦ Σαμψῶν τί τὸ αἷτιον αὐτῷ τῆς
 ὀνύμειως καὶ ἀπαγγελῆν αὐτοῖς. ἡ δὲ ποικιλως μετῆει τὸν ἄνδρα
 ζητοῦσα γυνῆν ὅθεν αὐτῷ ἡ τοσαύτη ἰσχὺς, ἐκείνος δὲ ἄλλοτε
 5 ἄλλας πλαττόμενος αἰτίας τῇ γυναικὶ ἔλεγε. καὶ ἡ γυνὴ πειρω-
 μένη τῶν λόγων ἀπάτας αὐτοῦ εὗρισκεν. ἐγκυμένῃς δὲ καὶ
 δεομένης θεομότερον, τὸ κρύφιον αὐτῇ ἀνεκάλυψε, κατ' ἐντολὴν
 εἰπὼν τοῦ θεοῦ τὴν κόμην τρέφειν, ἐντεταμένου μὴ κείρειν αὐτήν,
 καὶ ἐν ταύτῃ προσεῖναι αὐτῷ τὴν ἰσχύν. κείρει τὴν κόμην κοιμω-
 10 μένου αὐτοῦ ἡ γυνὴ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐναντίοις αὐτὸν ἀσθενῆ. D
 ἐκκόπτουσι ἐκείνοι τὰ ὄμματα τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ πρὶν φοβερός
 εἰς παλίνιον κατέστη αὐτοῖς. προϋόντος δὲ τοῦ καιροῦ ἠῤῥετο
 αὐθις ἡ κόμη αὐτῷ καὶ ἡ ἰσχὺς ἐπανήρχετο. πότου δὲ τοῖς
 Παλαιστινηοῖς ὄντος, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ μεγιστάνων εὐωχου-
 15 μένων ὁμοῦ ἐν οἴκῳ κίσιον ἀνεχομένῳ, ἤχθη καὶ ὁ Σαμψῶν
 παυχθῆσόμενος, καὶ παιδάριον χειραγωγῶει αὐτόν. συνήχθη δὲ
 παρὰ τὸν οἶκον πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὡσεὶ τρισχιλίων
 ἢ ὄρωνεν τὸν Σαμψῶν παροινούμενον. ὁ δὲ παιζόμενος τε καὶ
 20 ῥαπιζόμενος λέγει τῷ χειραγωγῶντι αὐτόν "ἐπάγαγέ με παρὰ
 τοὺς κίονας ὡς ἂν αὐτοῖς ἐπιστηριχθῶ δεόμενος ἀναπαύσασθαι." P I 55
 δραξάμενος δὲ τῶν δύο κίωνων ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ τὸν οἶκον,
 καὶ αὐτός τε καὶ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ πάντες ἀπώλοντο. καὶ

2 μάθοι A. 3 ἀπαγγεῖλαι A. 9 προσεῖναι A. προσῆναι PW.
 10 καὶ om A. 17 τρισχιλιοι A. 19 ἐπάγαγέ με πρὸς A,
 ἀπάγαγέ με παρὰ PW.

procerae alienigenarum agunt, multa polliciti si tantarum virium causam
 e Sampson cognitam sibi renuntiasset. illa multifariam aggressa virum
 ut id eliceret, a Sampson aliud atque aliud dicente, cum rei periculum
 faceret, eluditur. sed cum illa instaret oraretque vehementius, arcanum
 tandem prodit, se dei iussu comam alere, qui interdixerit ne eam radat,
 in eaque repositum esse robur suum. mulier dormienti comam radit,
 imbecillam hostibus tradit: illi oculos ei effodiunt. ita ille prius formi-
 dabilis ludibrio habetur. progressu temporis coma illa renascitur vires-
 que redeunt. cum autem Palaestini potarent, eorumque procerae et
 magnates convivarentur in domo quae columnis fulciebatur, etiam
 Sampson a puero ad illudendum adducitur. ad illam domum multitudo
 virorum et mulierum circiter trium milium confluit, ut ludibria Sampsonis
 spectet. qui cum diceretur incesseretur et alapis caederetur, puerum
 ducem iubet se ad columnas adducere, "ut defessus" inquit "eis in-
 nitatur et quiescam." tum duabus columnis convulsis aedificium de-
 iecit, cuius ruina et ipse et omnes qui in eo erant sunt oppressi. et

τῷ μὲν τοιοῦτον τέλος ἐγένετο, ἐπὶ ἔτη εἰκοσι κρίναντι τὸν τῶν Ἑβραίων λαόν.

25. Οὐδέτι δὲ κριταὶ ἤγον τὸν Ἰσραήλ, ἀλλ' ὁ ἀρχιερεὺς Ἥλεις προέστη αὐτῶν· ἐφ' οὗ λιμὸς γέγονε, καὶ τις ἀθήρ ἐκ Βηθλεὲμ Ἀβιμέλεχ καλούμενος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ δύο υἱοῖς διὰ τὸν λιμὸν εἰς τὴν Μωαβίτιν μεταναστεύει. ἄγεται οὖν τοῖς υἱοῖς γαμητὰς Μωαβιτίδας. ἐν δέκα μέντοι ἐνιαυτοῖς ὁ τε Ἀβιμέλεχ B καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ τεθνήσκουσι, καὶ κατελείφθησαν χῆροι ἢ τε Νοεμὶν ἢ συνομοῦσα τῷ Ἀβιμέλεχ καὶ αἱ γυναῖκες ἄμφω τῶν παιδῶν αὐτοῦ, Ὀρφά τε καὶ Ρουθ. ἡ Νοεμὶν δὲ εἰς τὴν πα- 10 τριδα ὑπέστρεψε, τῶν δὲ γε νεμφῶν αὐτῆς ἢ μὲν Ὀρφά παρακληθεῖσα παρὰ τῆς πενθερᾶς ἔμεινε παρὰ Μωαβίταις, ἢ δὲ Ρουθ σὺν τῇ Νοεμὶν ἀπελήλυθε. καὶ ἤδη παραγενομένης εἰς Βηθλεὲμ ξενίζει Βοὸζ, Ἀβιμέλεχ ὢν σύγγενής. προσαγορευομένη δὲ παρὰ τῶν πολιτῶν ἐξ ὀνόματος ἢ γυνῆ “μή με Νοεμὶν” ἔλεγεν “ἀλλὰ 15 Μάρων καλεῖτε” (Νοεμὶν δὲ εὐτυχίαν δηλοῖ, Μάρα δὲ δόνην καὶ πικρασμὸν)· “πλήρης γὰρ πορευθεῖσα κενὴ ἐπενόστησα.” C ἡμίτου δὲ ὄντος ἔξῃρει κατὰ γνώμην τῆς πενθερᾶς καλαμησομένη ἢ Ρουθ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοὸζ. ὁ δὲ τὴν κόρην ἰδὼν καὶ μαθὼν τίς ἐστίν, φερῖξεν ὁ δόνηται καὶ ἔχειν ἐπέτρεψεν, ἄριστόν τε 20

1 τῷ μὲν τοιοῦτον τέλος AW, τὸ μὲν τοιοῦτον P. ἐπὶ εἰκοσιν
 ἔτη κρίναντι A. 5 Ἀβιμέλεχ] Ἐλιμέλεχ LXX et Iosephus.
 τῇ om A. δύο PW. 11 ὑπέστρεψε A, ὑπέστρεψε PW.
 12 prius παρὰ add A. ἢ δὲ — Νοεμὶν om A. 16 prius
 δὲ] γὰρ A. μάρα A, Μάραν PW. 18 ἀμνηστῶ PW.
 20 δόνηται A.

FONTES. Cap. 25. Iosephi Ant. 5 9 et 10. Ruth 1—4.
 Regum 1 1—3.

hunc exitum ille habuit, cum Israelitico populo per annos viginti ius dixisset.

25. Post Sampsonem non amplius iudices populo praefuerunt, sed Elias pontifex. sub quo fame ingravescente, vir quidam Bethleemiticus, Abimelechus nomine, cum uxore et duobus filiis in Moabitidem transmigrat. ibi filiis Moabiticas uxores despondet, et intra decem annos una cum filiis moritur, relicta vidua uxore Noemide duabusque nuribus Orpha et Rutha. Noemis patriam repetit: Orpha nurum altera monita socras apud Moabitas manet, Rutha cum Noemide proficiscitur. Bethleemae Boops Abimelechi cognatus eas hospitio excipit. ibi mulier a civibus suo compellata nomine “ne me” inquit “Noemia sed Maram appellate” (significat autem Noemis felicitatem, Mara dolorem et acerbitatem): “nam cum plena discesserim, vacua sum reversa.” tempore messis Rutha de socris sententia ad spicilegium in Boosi agrum egreditur. ille agnita puella permittit ut quod posset meteret et auferret,

παρέχειν αὐτῇ τῷ ἀγοκόμῳ ἐπέταξεν. ἡ δὲ καὶ ἄλφιστα παρ' αὐτοῦ λαβοῦσα τῇ πενθερᾷ συνετήρησε, καὶ ἀπῆλθεν ὑπὲρ κομιζουσα καὶ τὰς κριθὰς ἄς συνέλεξε, καὶ τὰ παρὰ τοῦ Βοῶζ αὐτῇ διηγήσατο. καὶ αὐθις ἀπῆει σὺν ταῖς θεραπεύουσι Βοῶζ. ἡ 5 Νοεμὶν δὲ συγκατακλίνειν αὐτῷ τὴν Ῥοῦθ ἐβουλεύσατο, καὶ πέμπει τὴν νόμφην ὑποθεμένη παρὰ τοῖς ποσὶ τοῦ ἀνδρός ὑπνώτοτος ἐν τῇ ἄλῳνι πεσοῦσαν ὑπνώσαι. καὶ ἡ μὲν οὕτω πεποίηκεν, αἰσθόμενος δ' ὁ Βοῶζ περὶ μέσσην νύκτι ἤρπτετο τίς ἐστι. D καὶ μαθὼν τότε μὲν ἠσύχασεν, ἔωθεν δ' ἐξεγείρας τὴν Ῥοῦθ πορευέσθαι πρὸς τὴν πενθερὰν ἐνετείλατο· "αὐτὸς δ'" εἶπε "τὸν 10 ἐγγότερον ἐμοῦ ἀγγιστεύοντά σοι ἐρήσομαι, καὶ εἰ μὲν ἐκείνος ἀγαγέσθαι σε βούλεται, ἀπαλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνδρα, παραιτημένον δὲ νομίμως στροϊκῆσεις ἐμοί." ἀπῆλθεν οὖν ἡ γυνὴ καὶ δεδήλωκε πάντα τῇ Νοεμίν. ὁ δὲ γε Βοῶζ παρὰ τῇ γερού- W I 37 σιᾷ τὴν τε Ῥοῦθ καὶ τὸν συγγενῆ συνεκύλευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ "Ἀβιμελεχ τοῦ συγγενοῦς ἡμῶν καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ κατέχεις κλῆρον;" συνθεμένον δ' ἔχεν ἐκείνου κατὰ τοὺς νόμους δι' ἀγγιστείαν, "οὐκοῦν οὐκ ἔξ ἡμιστείας" ἔφη "τῶν νόμων μεμνησθαι P I 56 δεῖν, ἐπὶ πᾶσι δὲ ποιῖν κατ' αὐτούς. λοιπὸν καὶ τὸ τοῦ 20 Μάλλον γόναιον υἱοῦ Ἀβιμελεχ γῆμαί σε χρῆ, ἵνα ἀναστήσῃς σπέρμα τῷ συγγενεῖ." ὁ δὲ παρητήσατο, καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς γοναϊκῆς παραχωρήσας αὐτῷ. κατὰ γοῦν τὸν νόμον ἐνώπιον

10 δ' εἶπε A, δὲ PW. 16 ἡμῶν A, ὁμῶν PW. 18 οὐκ A, οὐχ PW. τῶν νόμων μεμν. δεῖν] μεμνησθαι τῶν νόμων δεῖν ὁ βοῶζ A. 19 δεῖ Iosephus. 20 ἀναστήσῃ A.

ac prandium ei praebere iubet a villico. illa de cibo etiam, quem acceperat, aliquod socri conservat; et vesperi hordeum, quod collegerat, domum ferens, ut a Boozo tractata esset refert; ac cum Boози ancillis demum egreditur. ibi Noemis consilium despondendae Boozo Ruthae capit, ac narum ablegat, monitam ut ad pedes Boози in area dormientis procumbens somnum caperet. obtemperat illa. quod Boozus cum sub mediam noctem sensisset, quae esset rogat: re cognita tum quidem quiescit, mase autem excitatam Rutham ad socrum ire iubet, et "ipse inquit "interrogabo eum qui est tibi sanguine propior: qui si te ducere voluerit, ad illum te conferes; sin recusarit, legitima mihi coniunx eris." abit mulier, Noemidi exponit omnia. Boozus Rutham et cognatum eius ad senatam arcessit, eique dicit "Abimelechi cognati nostri et filiorum eius haereditatem tenes?" affirmante illo, tenere se ob propinquitatem ex lege, "non ergo" inquit "ex semisse observandae sunt leges, sed in omnibus rebus illis obtemperandum. restat igitur ut Mallonis Abimelechi filii uxorem ducas, et cognato semen excites." recusat ille ac Boozo tam haereditate quam muliere cedit. Rutha, ut lege iubebatur, soluto

τῆς γερουσίας ἡ Ροῦθ ὑπελύσατο τὸ ὑπόδημα τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου καὶ ἔπτυσεν αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον. καὶ οὕτως αὐτὴν ἠγάγετο ὁ Βορζ, καὶ ἔτεκεν ἐξ αὐτῆς τὸν ᾠβήδ· ἑλληνιστὶ δ' ἐρμηνεύεται δουλεύων. ἐξ ᾠβήδ δὲ γίνεται Ἰεσσαί, καὶ ἐκ τούτου Δαβίδ, ὃς τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσε καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ κατέλιπε τὴν 5
 B ἀρχὴν ἐπὶ εἴκοσι γενεᾶς πρὸς μιᾷ διαρκέσασαν.

Ἦλελ δὲ τοῦ ἀρχιερέως, ὡς ἤδη ἰστόρηται, τὸν λαὸν ἄγοντος, οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ὅφνι καὶ Φινεὲς ὑπέρχον λοιμοί, παρανομοῦντες ἐν ἅπασι, καὶ παραינוῦντος τοῦ πατρὸς αὐτοῖς μὴ ἐπιστροφόμενοι. ὁ δὲ θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐκείνων παρνο-10 μίας, διὰ τοῦ Σαμουὴλ ἔτι παιδὸς ὄντος δεδήλωκε τῷ Ἦλελ ἄπερ αὐτός τε καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ πείσονται. Σαμουὴλ δὲ Ἐλκανᾶ Λευίτου ἀνδρὸς ἐτύγγανε παῖς· ᾧ συνώκων διτταί γαμεταί, ὧν τῇ μὲν Ἄννα τῇ δὲ Φενάννῃ ἦν τὰ ὀνόματα. καὶ τῇ μὲν παῖδες ἦσαν ἐξ Ἐλκανᾶ, ἡ δὲ Ἄννα ἡμοίρει γονῆς. ἀφικο-15
 C μένου δὲ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν εἰς Σηλῶμ καὶ θύσαντος, ἐπεὶ καιρὸς ἦν εὐωχίης καὶ τῇ Φενάννῃ οἱ παῖδες αὐτῆς συνεκάθηντο, ὅτι ἡ Ἄννα μεμόνωτο, ἑαυτὴν ἀπεκλάετο, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεοῦ δραμοῦσα ἐδέετο τοῦ κυρίου γοῆν αὐτῇ παρασχεῖν, εὐξαμένη καθιερώσειν θεῷ τὸ πρωτότοκον. χρονο-20 ζούσης δὲ ἐν ταῖς εὐχαῖς, πρὸ τῆς σκηνῆς Ἦλελ καθιζόμενος ὡς μεθύουσιν αὐτὴν ἐλογισατό τε καὶ ἀπεπέμπετο. ἡ δὲ "οὐκ οἶνον"

1 τὸ A, καὶ τὸ PW. 3 αὐτῆς] αὐτοῦ A. 6 πρὸς τῇ μιᾷ
 διαρκέσασσι A. 8 ὀφνει A. post Φινεὲς A add υἱοί.
 14 φενάννα A hic et infra. 16 σηλῶμ A LXX, Σηλῶν PW.
 18 ὅτι δὲ ἡ A.

viri illius calceo in faciem eius expuit, itaque Booz nubit; et filiolum ei parit Obedum: servientem id nomen significat. Obedo nascitur Iessaeus, eoque David, qui regnum Israelitarum obtinuit et filiis suis imperium reliquit ad genus primum et vicesimum propagatum.

Elio autem, qui, ut diximus, populum gubernabat, duo fuere filii, homines nefarii et omni genere scelerum cooperti, Ophanis et Phinees; neque paternis monitis quicquam movebantur. horum iniquitati iratus deus per Samuelem puerum adhuc Elio significat clades ipsi liberisque et domui eius imminentes. erat autem Samuel viri Levitae Elcanae filius, qui duas habebat uxores, Annam et Phenannam: quarum haec liberos ex Elcana susceperat, Anna non pepererat. viro Silonem cum uxoribus profecto, cum peractis sacris convivii tempus adesset, ac Phenannae liberi assiderent, Anna orbitatem suam deplorat, et prope tabernaculum domini ingressa deum orat ut liberos sibi det, primogenitum se deo consecraturam fovet. dnm precibus immoratur, Elinus pro tabernaculo sedens, ebriam ratus, eam discedere iubet. at illa

ἔφη "πέπωκα οὐδὲ μέθυσμα, κύριε, ἀλλὰ κατωδύνας οὐσα δι' ἀπαιδίαν ἐκτέτηκα." καὶ ὁ ἱερεὺς "πορεύου" εἶπεν αὐτῇ, "καὶ δόξῃ σοι τὸ αἴτημα ὁ θεός." ὑποστρέψασα δὲ σὺν τῷ ἀνδρὶ οἴκαδε, συλλαμβάνει καὶ τίκτει τὸν Σαμουὴλ· θεατήτητον ἄν τις 5 εἶποι. ἀδρυνθέντος δὲ τοῦ παιδὸς προσάγει αὐτὸν τῷ Ἡλεί κατὰ D τὴν εὐχὴν αὐτῆς τῷ θεῷ τραφησόμενον, κόμην τε τρέφοντα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ διακτώμενον καὶ ὕδατι κεχρημένον εἰς πόσιν. ἤδη δὲ δωδεκάετης γενόμενος προεφήτευσε. καὶ ποτε κοιμώμενον αὐτὸν ἔξ ὀνόματος ἐκάλεσεν ὁ θεός. ὁ δὲ τῷ ἀρχιερεῖ προσελήλυθεν 10 ὡς ἔπ' ἐκείνου τάχα καλούμενος. καὶ τοῦτο τρισσάκις ἐγένετο. Ἡλεί δὲ συνεῖς θεόθεν εἶναι τὴν κλήσιν, ἔφη τῷ Σαμουὴλ "εἰ ἔτι κληθῆ, εἰπέ, ἰδοὺ ἐγὼ κύριε." οὕτω δὲ ποιήσαντος τοῦ παιδός, ἔφη αὐτῷ ὁ καλῶν συμφορὰν ἔσεσθαι τοῖς Ἰσραηλιταῖς βασιλεῖαν, καὶ τοὺς Ἡλεί παιδάς ἅμα τεθνήξουσιν καὶ τὴν ἱερω- P I 57 15 σὴν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἐλεάζαρ μεταπεσεῖν. οὐκ ἤθελε δὲ τοὺς λόγους ὁ Σαμουὴλ ἐκφῆσαι τῷ ἱερεῖ, ὄρακις δ' ἐκβιασθεὶς ἀπήγγειλε πάντα καθάπερ ἀκήκοεν.

26. Ἐντεῦθεν Παλαισθηνοὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκστρατεύουσι, καὶ ἦσαν τῇ μάχῃ ἐπικρατέστεροι. ὁ δὲ λαὸς κομισθῆ- 20 ναι τὴν κιβωτὸν αἰτοῦσιν εἰς ἔρωγὴν. πεμφθείσης δ' ἐκέισε τῆς κιβωτοῦ σὺν τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἡλεί, συγκεκρότητο μάχῃ. καὶ ἦσθητο οἱ Ἑβραῖοι, ἔπισον δὲ ὡσεὶ τρισμύριοι, καὶ οἱ τοῦ ἀρχιε-

1 δι' ἰδιῶς τὴν A. 5 εἶπη A. 6 αὐτῆς om A. 12 κληθῆς A.
15 τοῦ om A. 16 ὁ om A.

Fontes. Cap. 26. Iosephi Ant. 5 11. 6 1 et 2. Regum 1 4—7.

"neque vinum" inquit "bibl, domine, neque aliud quicquam quod inebriet; sed dolore orbitatis contabesco." tum sacerdos "abi" inquit, "ac deus te voti compotem reddat." domum reversa cum marito, concipit et Samuelem parit, quem Deoptatum possit dicere. puerum iam grandiusculum ex voto ad Elium ducit, deo educandum, alentem comam, in sede vitam degentem et aquae potu utentem. is duodecim natus annos vatcinatur. et quodam tempore dormiens nominatim a deo vocatus, ad pontificem accedit, quasi ab eo vocatus esset: idque ter contigit. tum Elius intelligens divinam esse vocationem, Samuelem iubet, si iterum vocetur, dicere "en adsum, domine." cum ita fecisset puer, ait ei is qui vocarat, magnam cladem Israelitis imminere, Elii filios una perituros, et sacerdotium in Eleazari familiam transiturum. ea verba cum sacerdoti Samuel referre nollet, tandem iureiurando adactus omnia quemadmodum audierat recenset.

26. Dehinc Palaestini bellum Israelitis inferentes pugna superiores evadunt. populus arcam subsidio ferri postulat. missa illa cum Elii filijs, redintegratur praelium. funduntur Hebraei, ad triginta milia cadunt;

Zonaras Annales.

7

ῥεως υἱοί, καὶ ἡ κιβωτὸς ἐλήφθη τοῖς πολεμοῖς. Ἦλει δὲ ὁ
 ἀρχιερεὺς ἐφ' ὑψηλοῦ καθῆστο δίφρου, καὶ μαθὼν τὰ τῆς μάχης
 καὶ τὴν σφαγὴν τῶν υἱῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς κιβωτοῦ,
 περιαλγῆσας ἐξέπεσε τοῦ θρόνου καὶ τέθνηκεν, ἐνενηκοντούτης
 γενόμενος, τεσσαράκοντα δὲ τούτων ἐνιαυτοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἤγη- 5
 σάμενος. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι εἰς Ἀζωτον πόλιν ἀπαγαγόντες τὴν
 κιβωτὸν τῷ Δαγῶν (οὕτω γὰρ τὸν ἑαυτῶν ἐκάλουν θεόν) ἀνέ-
 θεντο. ἔωθεν δὲ εἰς τὸν οἶκον Δαγῶν εἰσελθόντες εὗρον κείμενον
 τὸ ξόανον ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ ἐπὶ γῆς. καὶ ἀναστήσαντες αὐτὸ
 ἐπὶ τῆς προτέρας ἐστήσαν βάσειως. ὥς δὲ συγχάκις εὗρον τοῦτο 10
 γινόμενον, καὶ πολλὰκις τὸ εἶδωλον ἀνορθώσαντες τοσαυτάκις
 κείμενον κατελύμβανον ἐν σχήματι προσκυνουῦντος τὴν κιβωτὸν,
 C ἐθαμβοῦντο καὶ διηπόρουν. ἔπειτα δ' ἐπέσκηψε τῇ τῶν Ἀζωτιῶν
 πόλει καὶ τῇ χώρᾳ φθορά. νόσος μὲν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τὰς
 ἔδρας ἦν, ἦν δυσεντερία φησὶν ὁ Ἰώσηπος, καὶ ἔθνησκον συχοῖ 15
 ἐξ αὐτῆς· μύες δὲ τῆς γῆς ἀναδοθέντες τὴν χώραν ἅπασαν ἐκε-
 ραῖζον. ὁπρὲ δὲ συνῆκαν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν αὐτοῖς εἶναι τῶν
 παθῶν οἱ Ἀζῶτιοι, καὶ πέμπουσιν αὐτὴν εἰς Ἀσκάλωνα· καὶ
 ἔπασχον κάκεινοι τὰ ὅμοια. καὶ οὕτω πέντε τῶν Παλαιστηνηῶν
 ἀμείβει πόλεις ἢ κιβωτὸς, καὶ πάσαις εἰς κάκωσιν γέγονεν. 20
 συνῆλθον οὖν οἱ τῶν κακουμένων πέντε πόλεων ἄρχοντες, Γήτης
 καὶ Ἀκκαρῶν Ἀσκάλωνός τε καὶ Γύζης καὶ Ἀζώτου, καὶ οἱ μὲν

9 ἐπὶ τῆς γῆς A.

10 τοῦτο συγχάκις εὗρον κείμενον A.

13 ἐπέσκηψε A.

15 ἦν om A.

21 καλουμένων A.

[Γήτης] γάτης A, Γήτης Iosephus, Γῆθ LXX et Zonaras infra.

inter quos et filii pontificis; arca item in hostiam potestatem venit.
 Elius pontifex, qui in sublimi sella sederet, strage exercitus et caede
 filiorum arcaeque captivitate cognita, prae moerore de sella delapsus
 moritur, annos nonaginta natus, cum quadraginta populo praefuisset.
 alienigenae arcam in urbem Azotum perlatam Dagoni (sic deum suum
 appellabant) consecrant. mane in Dagonis aedem ingressi simulacrum
 ante arcam humi proiecium reperiunt, idque sublatum in suam basim
 restituant. ut autem hoc saepius factum deprehendunt, et statim quo-
 ties erexissent toties ante arcam adorantis specie proieciam reperiissent,
 obstupescunt, dubitantes quid rei esset. ex hoc Azotiorum urbem et
 agrum lues invadit: nam et homines circa sedem laborare (dysenteriam
 fuisse ait Iosephus) et mori complures cives, et mares e terra exorti
 agrum omnem vastare. sero demum arcam sibi malorum esse causam
 Azotii intelligentes Ascalonem mittunt: iis etiam eadem accidunt. sic
 quinque Palaestinatorum urbes arca pervagata omnibus calamitosa exstitit.
 itaque magistratus quinque urbium iis malis conflictantium congressi,
 videlicet Getae Accaronis Ascalonis Gazae et Azoti, aliis aliud de arca

ἄλλα περὶ τῆς κιβωτοῦ οἱ δ' ἕτερα συνιβούλευον. καὶ τέλος D
 ἔδοξε πᾶσιν ἕδρας πέντε χρυσοῦς καὶ μύσας τοσοῦτους χρυσοῦς
 ποιῆσαι καὶ θέσθαι ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ, ἁμαξάν τε καινουργῆσαι
 καὶ βόας πρωτοτοκοῦσας τῇ ἀμάξῃ ὑπαγαγεῖν, τοὺς δὲ μόσχους
 5 αὐτῶν κατασχεῖν, καὶ ἐπιθεῖναι τῇ ἀμάξῃ τὴν κιβωτόν, τὰς βόας
 δ' ἀπαγαγόντας ἐπὶ τριόδου καταλιπεῖν, ἕν' ἐπ' αὐταῖς εἶη ἀπί-
 ναι καθ' ἣν ὁρμήσουσι· καὶ εἰ μὲν εὐθὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπε-
 λύσονται, διὰ τὴν κιβωτὸν οἴεσθαι σφίσι ἐπάγεσθαι τὰ κακά,
 καὶ μὴ κωλύειν τὴν εἰς ἐκείνους πορείαν, εἰ δ' ἄλλοσέ πη ἀπίοιεν,
 10 ἐπιστρέψαι αὐτοὺς τὰς βόας τε καὶ τὴν ἁμαξάν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς. P I 58
 ἐπιτέλλουσιν τοῖσιν τὰ δόξαντα ἀφῆκαν τὰς βόας, μήκοθεν ἐπό-
 μενοι καὶ αὐτοὶ ἕν' ὁρῶν τὸ ἐκβησόμενον. αἱ δὲ καθ' εὐθὺ τῶν
 Ἑβραίων ἀπήσαν καὶ οὐ πρότερον ἔστησαν πρὶν εἰς μέγα πεδίον
 ἐν Βεθεσαμοῖς κατηγνῆκασιν. ὡς δ' εἶδον οἱ τῆς κόμης ἐκείνης
 15 ἄνδρες τὴν κιβωτόν, ὠρμήκασιν ἐπ' αὐτήν, καὶ καθελόντες ἐκ
 τῆς ἀμάξης αὐτήν, ἔθυσαν τὰς βόας καὶ τοῖς ξόλοις οἷς ἡ ἁμαξα
 ἔργαστο αὐτὰς ὠλοκαύτωσαν. ὅπερ ἰδόντες οἱ Παλαιστῆνοι
 ὑπερόστησαν. τοὺς δ' ἀψαμένους τῆς κιβωτοῦ, μὴ ὄντας ἱερεῖς,
 ὀργισθεὶς ὁ θεὸς ἐθανάτωσεν. οἱ δὲ γε λοιποὶ τῶ κοινῷ τῶν
 20 Ἑβραίων ἐγνώρισαν τὰ περὶ τῆς κιβωτοῦ· κἀκεῖνοι λαβόντες αὐ- B
 τὴν ἀπάγουσιν εἰς Καριαθιαρεῖμ καὶ εἰς οἰκίαν Ἀμιναδάβ ἐκ τῆς
 Λευιτικῆς ὄντος φυλῆς κατατίθενται. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἕτη εἴκοσι,
 παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοφύλοις μῆνας τέσσαρας.

3 ἁμαξάν A, et sic ubique, nisi quod p. 126 v. 2 est ἐφ' ἁμαξάν.
 5 et 10 et 16 τοὺς βόας A. 14 βαιθσαμοῖς A. 8'] ὄν A.
 19 ὀργισθεὶς ὁ θεός om A. 20 ἀνεγνώρισαν A. 21 ἀμι-
 ναδάμ A hic et p. 126 v. 5.

censentibus, tandem decrevere omnes, sedes quinque aureas totidemque
 mures item aureos arcae imponere, et novum fabricare currum, et vaccas
 quae primum peperissent currui iungere, sed earum vitulos retinere, ac
 currui arca imposita boves in trivium abductas relinquere, ut quorsum
 impetus tulerit eant. quae si versus Israelitas abeant, ob arcam mala
 illa se perpeti statuendum, neque prohibendum quo minus illo eant;
 sin alio se converterint, reducendas boves et currum et quae in eo sint,
 his, ut decretum fuerat, peractis, dimisere boves, eminus ipsi sequentes
 ut eventum viderent. at illae recta versus Hebraeos ire, neque subsi-
 stere prius quam in magnum campum Bethsames pervenissent. ut autem
 pagi illius viri arcam viderunt, accurrunt, de curru tollunt, boves
 immolant, et lignis, e quibus currus confectus erat, cremant. quo
 Palaestini viso abierunt. deus autem iis, qui arcam attigerant,
 cum profani essent, iratus necem attulit: reliqui commune Hebraeorum
 de arca recepta certiores reddunt. illi eam Cariathiarim abducunt, et
 in Aminadabi Leviticae tribus hominis aedibus collocant: ubi annis
 viginti mansit, cum apud alienigenas quattuor menses fuisset.

Σαμουήλ δὲ ὁ προφήτης μέγα ἤδη σχῶν ὄνομα καὶ δόξης
 ἦκων ἐπὶ πολὺ, συναγαγὼν τὸν λαὸν περὶ ἐλευθερίας αὐτῷ διε-
 λέχθη καὶ ἔπεισε ταύτης ἀντιποιήσασθαι. ὁ μαθόντας οἱ Παλαι-
 στηνοὶ ἀπροσδοκῆτως τοῖς Ἑβραίοις ἐπίασι, καὶ κατεπτόησαν
 αὐτούς, ὡς τῷ Σαμουήλ προσδραμεῖν, λέγοντας ἀπεργῶσθαι τὴν
 σωτηρίαν αὐτοῖς εἰ μὴ αὐτὸς σφίσι τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐπιουρίαν
 αἰτήσεται. καὶ ὃς θαρρεῖν παρεγγυᾷ, καὶ τὸν θεὸν ἐπαρῆξαι
 C διαβεβαιουῦται αὐτοῖς, καὶ θύσας ἄρνα δέεται τοῦ θεοῦ. μήπω
 δὲ τὴν θυσίαν τῆς ἱεῤῥᾶς δαπανησάσης φλογός, προσβάλλουσι
 τοῖς Ἑβραίοις οἱ ἀντιπόλεμοι, ῥῆθον αὐτῶν κρατήσῃν ὡς ἀόπλων
 W I 39 οἴομενοι. σεισμῶ δὲ τῆς γῆς κλονηθείσης ὑπὸ θεοῦ, καταρρα-
 γεισῶν τε βροντῶν καὶ ἔξυφθεισῶν ἀστραπῶν, εἰς δειλίαν ἐνέ-
 πσον οἱ πολέμοι καὶ ἐτρόπησαν εἰς φυγὴν. κατεδίωξε δὲ Σα-
 μουήλ καὶ τὸ πλῆθος ὀπίσω αὐτῶν καὶ πολλοὺς διεφθάρκασι,
 καὶ οὐκέτι μετὰ τὴν πληγὴν ταύτην ἐπὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ἑστρά-
 15 τευσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἤνπερ ἀφειλοντο ἐπανεσώσατο αὐθις
 D τοῖς Ἑβραίοις ὁ Σαμουήλ. ἔκρινε δὲ τὸν λαὸν καὶ ἤρχεν αὐτοῦ.

27. Ἦδη δὲ γεγηρακῶς τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν τοῦ λαοῦ
 προστασίαν καὶ τὸ δικάζειν διένειμεν. ὄνομα τῷ πρεσβυτέρῳ
 Ἰωήλ, τῷ νεωτέρῳ δὲ Ἀβιά. οἱ οὐκ ἐπορευθήσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς
 20 τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐκκλίναντες δώρων τὸ δίκαιον προεδί-
 δοσαν καὶ λήμμασι τὰς κρίσεις ἐδίκαζον. ὁ δὲ λαὸς διὰ ταῦτα

8 δέεται A, ἐδίετο PW. 11 ὑπὸ τοῦ θ. A. 17 αὐτοῦ A,
 ἀτῆς PW. 21 δῶρων AW, δῶρον P.

FONTES. Cap. 27. Iosephi Ant. 6 3—5. Regum 1 8—11.

At Samuel propheta iam celebris et magna praeditus auctoritate, populo convocato, de vindicanda libertate disserit ac persuadet. quo Palaestini cognito, inopinata aggressione Israelitas perterrefaciunt. qui ad Samuelem confugientes, de salute sua esse actum aiunt, nisi ipse numinis opem exoraret. ille bonis animis esse iubet, et dei auxilium pollicetur, agnoque immolato deum orat. nondum flamma victimam consumpserat, cum hostes impetum in Hebraeos faciunt, facilius eos inermes superari posse rati. sed et terra divinitus concussa et tonitribus erumpentibus et fulguribus emicantibus perterriti in fugam vertantur. fugientibus Samuel cum populo instat ac multos caedit. post eam cladem non amplius Israelitas invasere, sed et terram quam Hebraeis ademerant Samuel recepit. ita is populo ius dicebat et imperabat.

27. Verum iam senex populi gubernandi munus ac iuris dicundi provinciam filiis distribuit, quorum maiori Ioelis, minori Abiae nomen erat. qui morem patris non secuti, ad largitionum corruptelas deflexerunt, et ius atque aequum venale habuerunt. haec populus aegre ferens

πρὸς Σαμουὴλ ἀθροισθεὶς "ἐπεὶ μὴ οἶδς τε σὺ" ἔφησαν "προε-
 στάνη ἡμῶν διὰ γῆρας, ποιήσον ἡμῖν βασιλεῖα δεσ καὶ τοῦ ἔθνους
 ἡγήσεται καὶ τοῖς ἐναντιοῖς ἀντιστρατεύσεται." λυπουμένου δ'
 ἐπὶ τούτοις τοῦ Σαμουὴλ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ θεὸς "οὐ σὲ ἔξου-
 σθεύηκασιν ὁ λαός, ἀλλ' ἐμέ. ἀκουσον τῶνων αὐτῶν, καὶ ὄν
 ἀναδείξω σοὶ εἰς βασιλεῖα χρῖσον αὐτοῖς." συναθροίσας δὲ τοὺς P I 59
 Ἑβραίους ὁ Σαμουὴλ κατέθετο χειροτονήσασιν αὐτοῖς βασιλεῖα,
 μεταμελήσασιν δὲ πρόφη αὐτοῖς καὶ αἰτεῖσθαι μέλλειν παρὰ θεοῦ
 τῶν βασιλέων ἀπαλλαγῆναι. οἱ δὲ ἐνέκειντο βασιλεῖα ζητοῦντες,
 10 καὶ ἤξιον αὐτὸν μὴ φροντίζειν τῶν ἐσομένων. ὁ δὲ προφήτης
 "ἄπιτε νῦν" εἶπεν, "ὅταν δὲ μάθω τίνα δίδωσιν ὑμῖν ὁ θεὸς
 βασιλεῖα, μεταπέμφομαι ὑμᾶς."

Ἄνηρ δὲ τις Βενιαμίνης (Κις ὄνομα τῷ ἀνδρὶ) ὄνους ἀπο-
 λέσας, τὸν υἱὸν δεσ ἦν αὐτῷ μέγας τε καὶ ὠραῖος, κεκλημένους B
 15 Σαούλ, εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὄνων σὺν ἐνὶ τῶν δούλων ἀπέστειλεν.
 ὁ δὲ περιελθὼν καὶ ζητήσας καὶ μὴ εὐρών, εἰς Ἀρμαθαῖμ πρὸς
 τὸν Σαμουὴλ παραγέγονεν ἐρωτήσων περὶ τῶν ὄνων. δηλοῖ τῶν
 τῷ Σαμουὴλ ὁ θεὸς τούτον εἶναι ὃν βοῦλεται βασιλεύσασιν τοῦ
 λαοῦ τῶν Ἑβραίων. ἐρωτηθεὶς οὖν περὶ τῶν ὄνων ὁ Σαμουὴλ
 20 πεισῶσθαι εἶπεν αὐτάς, καὶ ξενίσας τὸν Σαούλ πρόεπεμψεν ἔωθεν.
 καὶ ἔξω τοῦ ἄστεος σὺν αὐτῷ πορευθεὶς, μόνον τε ἰδίῃ τὸν νεανίαν
 ὑπολαβὼν, ἔλαιον καταχέει τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς. καὶ φιλήσας

1 οἶδς τε εἰ ἔφασαν σὺ προεστάνηαι A.	5 ὄν ἄν A.
6 χρῖσον αὐτῶν A.	8 παρὰ θ. μέλλειν A.
10 Iosephus, ἡμῖν PW.	13 κίς A, Κεῖς PW.
11 μένος] καλεσάμενος A.	14 κεκλη- 16 ἀρμαθαῖμ A.
	21 νεανίσκον A.

ad Samuelem confuit et "quoniam tu" inquit "per aetatem nobis prae-
 esse non potes, regem creato, qui et gentem gubernet et adversarios
 nostros oppugnet." ea re cum Samuel tristaretur, dicit ei deus "non
 te pro nihilo habuit populus, sed me: quem vero tibi monstraro, eum
 regem ungit." Hebraeis igitur convocatis Samuel proponit se electu-
 rum eis esse regem, praedicens fore ut poeniteret eos, ac liberationem
 a regibus deum orataros. illi instant regem flagitantes, de rebus futuris
 securum esse iubent. tum Samuel "abite nunc" inquit: "abi cognovero
 quem vobis regem deus dederit, arcessam vos."

Accidit autem ut Beniamita quidam, nomine Cis, Saulem filium,
 hominem statura et forma excellenti, cum servo ad asinarum quas ami-
 serat inquisitionem mitteret. quas ille cum passim quaesivisset nec in-
 venisset, Samuelem de asinabus interrogaturus Armathaim venit. ibi
 deus Samueli revelat, eum esse quem populo Hebraeorum imperare velit.
 de asinabus igitur rogatus, incolumes esse respondet; et Saulem hospitio
 exceptum mane prosequitur. urbem egressus cum adolescentem sedu-
 xisset, oleo caput eius perfundit, ac deoscalatus "unxit te deus" inquit

αὐτὸν "κέχρικέ σε κύριος ἄρχοντα" ἔφη "ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ
 C Ἰσραήλ, καὶ ἔστω σημεῖον τοῦ χρίσματος τὸ συναντήσαι σοι περὶ
 τὸν τάφον Ῥαχὴλ ἄνδρας δύο τῆν εὑρεσιν τῶν ὄνων εὐαγγελίζο-
 μένους σοι." καὶ ἄλλα δὲ σημεῖα τοῦ ἀληθεύειν εἶπεν αὐτῷ,
 καὶ ὅτι προφητεύσει ἐν Γαβαθὰ γεγονὸς μετὰ τῶν ἐκεῖ προφητῶν, 5
 καὶ ἤξειν εἰς Γάλγαλα αὐτῷ ἐνετελλατο ἦνίκα μετασπεμφθῆ παρ'
 αὐτοῦ. *συνήθρουσε δ' ἔπειτα τὸν λαὸν καὶ κλήρους βαλεῖν ἐκέ-*
λευσε τὰς φυλάς, ἵν' ἀναδειχθῆ ἕκ ποίας ὁ βασιλεύσων ἔσεται.
ἔπεσεν οὖν ὁ κλῆρος εἰς τὴν Βενιαμίντιδα, εἶτα εἰς τὴν πατριὰν
Ματταρί. κατ' ἄνδρα δὲ τῆς πατριᾶς κληρωθείσης, εἰς τὸν 10
Σαουλ ὁ κλῆρος ἐξέπεσεν. ὡς δὲ ζητούμενος οὐκ ἦν, μνεῖται ὁ
Σαμουὴλ παρὰ τοῦ θεοῦ ὅπου ἐκέκρυπτο, καὶ ἀχθέντα ἔστησε
 D μέσον. καὶ ἦν ὑπερωμίας καὶ πάντων ὑπερέχων κατὰ τὴν ἡλι-
 κίαν τοῦ σώματος. καὶ πρὸς τὸ κληθῆς ἔφησεν ὁ προφήτης
 "τοῦτον ἔχρισεν ὑμῖν εἰς βασιλεῦ ὁ κύριος, ᾧ οὐκ ἔστιν ὅμοιος ἐν 15
 πᾶσιν ὑμῖν." ὁ δὲ λαὸς ἐπευφάνησε καὶ εἶπεν "ζήτω ὁ βασι-
 λέυς." οὕτω δὲ τῷ Σαουλ βασιλεύσαντι πολλοὶ μὲν προσῆχον
 ὡς βασιλεῖ καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἐτίμων αὐτόν, πολλοὶ δὲ κατε-
 φρόνονν τε καὶ ἐχλεύαζον.

Μετὰ δὲ μῆνα Νάας ὁ τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεὺς στρατεύει 20
 ἐπὶ Ἰαβεὶς Γαλαὰδ, μὴ ἄλλως λέγων φείσασθαι τῶν ἀνδρῶν εἰ
 W I 40 μὴ δῶσιν αὐτῷ τὸν ἐκάστου ἐξελεῖν δεξιὸν ὀφθαλμόν. οἱ δὲ

5 γαβαθᾶ A. 7 ἐκέλευσε βαλεῖν A. 10 ματταρί A.
 Ματταρί LXX, Ματοῖς Iosephus, Βατταρί PW. 11 ἔπεσεν A.
 20 ἀμμανιτῶν A. 22 δῶσειν A. ὀφθ. δεξ. A.

"regem populi sui; cuius unctionis illud tibi signum erit, quod circa Rachelis sepulcrum duo tibi viri occurrent, asinas repertas gratulaturi." adiicit et alia signa confirmandae veritatis ergo, atque inter caetera, ubi Gabatham venerit, cum illius loci prophetis vaticinaturum. mandat etiam, cum a se arcessatur, ut Galgula veniat. post, coacto populo, sortem mittere tribus insat, ut constaret cuius futurus esset rex. cecidit autem sors in Beniamiticam, deinde in gentem Mattarim: quae cum viritum sortiretur, Sauli sors obvenit. quaeritur ille, nec invenitur. Samuel, divinitus monstratis eius latebris, adductum in medio statuit. erat autem procerae staturae et humeris eminebat supra omnes. tum ad populum propheta "hunc" inquit "regem vobis unxit dominus, cuius inter vos omnes non est similis." populus gratulabundus acclamat "vivat rex." Saulem ista regno potitum multi observabant ut regem et ut par erat honorabant, multi etiam spernebant et irridebant.

Post mensem Naas Ammanitarum rex Iaben Galaditicae obsidet, non alia condicione se viris parcere velle dicens, nisi dextram oculum sibi quisque eruendum traderet. illi septem dierum inducias petunt:

ανοχήν ἐζήτησαν ἐπὶ τῆμερῶν· καὶ λαβόντες πέμπουσιν ἀγγέλους
 εἰς Γαβαά. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἐκεῖ τοὺς λόγους τοῦ Ἀμμανίτου P I 60
 ἐθρήνησαν· ὁ δὲ Σαουλ ἐθυμώθη σφόδρα, καὶ λαβὼν δύο βόας
 ἐμέλισεν αὐτοὺς καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὄριον Ἰσραὴλ, ἀπειλῶν
 6 οὕτω θήσειν τοὺς μὴ κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν συνεκστρατεύοντας
 αὐτῷ. συνδραμόντος δὲ τοῦ λαοῦ ἠρίθμησεν αὐτοὺς καὶ εἶρε
 μυριάδας ἑβδομήκοντα. καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Σαουλ,
 καὶ προειφήτευσεν ἐπιπῶν ὡς αὔριον ἔσται τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβεὶς
 σωτηρία. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη αὐτός τε καὶ ὁ λαὸς δι' ἄλης
 10 τῆς νυκτός, καὶ περὶ τὴν πρωΐνην φυλακὴν ἐπῆλθε τοῖς Ἀμμανί-
 ταις, τριχῆ τὸ στράτευμα διελών. καὶ κυκλωσάμενος αὐτούς, B
 πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε καὶ αὐτὸν τὸν βασιλεῦα Νάας, τοὺς δὲ
 περισωθέντας ἐτρέψατο εἰς φυγὴν· καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν
 ἐμβαλὼν καὶ πλείστην λείαν λαβὼν λαμπρῶς ἐπαπέλευξεν. οὐκέτι
 15 γοῶν ἠδόμενοι παρὰ τισιν, ἀλλ' ἐπ' ἀνδρεία διαβεβύητο καὶ τετί-
 μητο καὶ τοῖς πρώην αὐτὸν χλευάζουσι. συναγαγὼν δὲ αὐθις ὁ
 Σαμουὴλ τὸν λαὸν δις ἀναγορεύει τὸν Σαουλ βασιλεῦα, χρίσας τῷ
 ἐλαίῳ καὶ πάλιν αὐτόν. μετέπεσεν οὖν ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία
 εἰς βασιλείαν ἕξ ἀριστοκρατίας· ἐπὶ γὰρ Μωυσέως καὶ Ἰησοῦ
 20 ἀριστοκρατούμενοι ἦσαν, εἶτα ἐπ' ἔτη δέκα καὶ ἑκτῷ ἄναρχοι
 διετέλεισαν, εἰσέπειτα δ' ἤρχθησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων κριτῶν, C
 τῷ ἀριστῷ δικάζειν περὶ τῶν ὄλων καὶ οἰκονομεῖν ἐπιτρέποντες.

2 γαβαά A LXX, Γαλαὰδ PW. 5 συνεκστρατεύοντας A,
 —σαντας PW. 10 πρωΐνην A LXX, κρώτην PW. 12 μὲν
 om A. 13 εἰς φ. ἐτρ. A. 14 λαμπρός A. 19 ἀριστο-
 κρατίας A, —τείας PW. 22 περὶ τ. ὄ. δικάζειν A.

his impetratis nuntios in urbem Gabaa mittunt. auditis Ammanitae verbis
 populus Inget: Saul vero ingenti ira percitus duos boves membratim
 concisos in omnes fines Israelitarum mittit, comminatus eodem modo se
 tractaturum eos qui ad propulsandos Ammanitas non adessent. concursu
 populi facto, numeroque inito, inventa sunt virorum septingenta milia:
 et Saul numine afflatus praedicit Iabinos postridie fore salvos. totamque
 noctem cum exercitu profectus, circa vigiliam matutinam ad Ammanitas
 pervenit: ac trifariam divisus copiis hostes circumdat, multos caedit,
 ipsumque regem Naam: reliquos fundit, et impressione in eorum regio-
 nem facta, opimaeque praeda parta, illustris domum revertitur. neque
 iam contemptui habetur, sed ob fortitudinem celebratur et honoratur ab
 iis etiam a quibus dudum subsannatus fuerat. itaque Samuel rursus
 congregato populo Saulem denuo proclamatur, iterum inunctum oleo.
 sic Hebraeorum res publica ex optimatum imperio in regnum est mutata:
 nam sub Mose et Iesu parebant optimatibus; post per annos octodecim
 magistratu caruerunt; deinde sub iis fuere qui iudices vocabantur, iudi-
 ciorum et rerum omnium summa uni ex optimis permissa.

28. Τοῦ δὲ Σαμουὴλ ἔξορκίσαντος τὸν λαὸν εἰπεῖν εἶ το ἄδικον ἐργάσατο εἰς αὐτοὺς, πάντες δικαίως αὐτὸν καὶ καλῶς προστήναι τοῦ ἔθνους ἐβόησαν. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀπεκρίνατο "ἴστε ὡς μεγάλα ἡμαρτήκατε βασιλεία ἑαυτοῖς αἰτησάμενοι, καὶ τούτου παρωργίζετε τὸν Θεόν. ἔσται δὲ τοῦτο σημεῖον ὑμῖν τὸ θέρους ἔν ἀμῆ χειμῶνα γενήσεσθαι." καὶ κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γέγονασι, κατηνέχθη τε χάλαζα, ὡς δέος ἐμπιστεῖν τῷ λαῷ καὶ ἰκετεύειν τὸν Σαμουὴλ ἰλεῶσασθαι τὸν Θεὸν αὐτοῖς ἁμαρτήσασσι.

D Τῶν δὲ Παλαιστινηῶν τοὺς Ἑβραίους καταστρεφόντων καὶ 10
τὰ ὄπλα σφῶν ἀφαιρουμένων σιδήρω τε κεχρησθαι ἀπαγορευόντων,
ὁ Σαουλ εἰς Γάλαγα καταβὰς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τὸν λαὸν κατὰ τῶν
Παλαιστινηῶν διαναστήκει ἡρέθειεν. οἱ δ' ἠλαβοῦντο διὰ τὸ
πλῆθος τῶν ἐναντίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Σαμουὴλ ἐκάλει πρὸς
ἑαυτὸν. καὶ ὃς μεθ' ἡμέρας ἕξ παραγενέσθαι ἐπέσχετο, θύσειν 15
τε τῇ ἐβδόμῃ, ἐν' οὕτω τοῖς ἀλλοφύλοις συμμιξῶσιν. ὁ δὲ γε
Σαουλ ὄρων τὸν λαὸν ὑπορφόντα καὶ καταλιμπάνοντα αὐτὸν,
P I 61 ἔθυσεν. ἀκούσας δὲ ἄρτι προφάντα τὸν Σαμουὴλ ἐξῆλθε συναν-
τήσων αὐτῷ. ὁ δὲ "τί τοῦτο ἐποίησας" ἔφη "παραβάς μὲν τὴν
ἐντολήν; ἴσθι τοῖτων ὡς οὐ στήσεται σου ἡ βασιλεία, ἀλλὰ 20
ζητήσῃ κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ." καὶ ἀνε-

1 ἔξορκίζοντος A. 2 πάντως A. 4 μεγάλως A. 6 τοῦ
add A. 15 ἕξ om A. 18 ἀρτι] ἦδη A. 20 στήσεται
A LXX, σσταθήσεται PW.

Fontes. Cap. 28. Iosephi Ant. 6 5—7. Regum I 12—14.

28. Samuele porro sacramento populum adigente ut dicerent num qua iniuria illos affecisset, exclamarunt omnes eum iuste et bene genti praefuisse. tum ille "scitote" inquit "vos rege flagitando graviter deliquisse, eaque re irritasse deum: cuius illud vobis signum erit, quod adulta aetate tempestas orietur." nec mora, tonitrua et fulgura, ut propheta dixerat, eruperunt, et grando delata est, ut populus perterrefactus Samuelem rogaret ut sibi delictorum a deo veniam impetraret.

Cum autem Palaestini Hebraeos subigerent, armis ademptis et usu ferri interdicto, Saul Galgala descendit, populum ut ad vindicandum contra Palaestinos libertatem exsurgeret cohortatus. illis vero multitudinem hostium reformidantibus, rex Samuelem ad se vocat. is post sex dies venturum constituit, ut die septimo re divina facta cum hostibus configant, at Saul cum videret populum clam abire seque deserit, immolat; et audito Samuelis accessu, obviam progreditur. ibi vates "quid" inquit "istud egisti, violatis praeceptis meis? scito igitur non stabile fore regnum tuum, sed quaesitum esse deum hominem ex animi sui

χώρησε Σαμουήλ, Σαούλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἦκεν εἰς Γαβαὼ σὺν στρατιώταις ἑξακοσίοις. εἰς τρία δὲ διαιρεθέντες οἱ ἀλλόφυλοι τὴν χώραν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐληθζοντο. Σαούλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν καὶ Ἀχιά ὁ ἀρχιερεὺς ἀφ' ἕνους ὁρῶντες τὰ δρῶμενα, καὶ ἀμύναι δι' ὀλιγαδρίας μὴ σθένοντες, ἤχθοντο. ὁ δὲ Ἰωνάθαν μὴδὲν εἰπὼν τῷ πατρὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ βουνοῦ σὺν μόνῳ τῷ ὀπλοφόρῳ αὐτοῦ "προσβάλλωμεν" ἔφη "τῇ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβολῇ, καὶ εἰ μὲν εἴπωσιν ἡμῖν ἀπόστητε, οὐκ ἀναβησόμεθα πρὸς αὐτούς, εἰ δ' ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς φήσουσι, σύνδημιῶν νίκης τὸν λόγον νομιστέον ἡμῖν." καὶ ὤρηθησαν ἐπὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. καὶ αὐτοῖς οἱ ἀλλόφυλοι "ἀνάβητε" ἔλεγον "πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωριοῦμεν ἕμῃν ῥῆμα." τοῦτο θάρσος ἐνῆκε τῷ Ἰωνάθαν· καὶ ἀποστάς, ἐκείθιν, ἐτέρωθεν ἀνερπύσας μετὰ τοῦ ἐπομένου αὐτῷ ἔπεισι τοῖς πολεμίοις ἑνωπύττουσι. καὶ κτείνουσι μὲν ὡς εἴκοσι, τοῖς δὲ λοιποῖς δειλίαν ἐπέβαλον· οἱ θορυβοῦμένοι τε καὶ φερόγοντες ὑπ' ἀλλήλων διώλλοντο. ἰδὼν δὲ ταρᾶτόμενον ὁ Σαούλ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, καὶ ἀπόντα τὸν υἱὸν ἅμα τῷ ὀπλοφόρῳ κατινοήσας, προσβάλλει καὶ αὐτὸς τεταραγμένοις τοῖς ἐναντίοις· καὶ οἱ πρὶν δὲ διὰ φόβον κρυβέντες ἀναπαρορήσαντες τῷ βουσιεῖ προσετίθεντο. καὶ διώκων τοὺς πολεμίους ἐκτίνων. ἐπαρᾶται τοῖνυν τοῖς ἑαυτοῦ, εἴ τις ἀποσχόμενος τοῦ φονεῦν τοὺς ἐχθρούς, φάγοι εἰ μὴ νῦξ αὐτοῦς

2 γαβαὼ (ut supra) LXX, Γαβαὼν Iosephus. 10 ὁ λόγος A.

15 ἐπέβαλον A, ἐπέβαλλον PW. 18 ἅμα κατ. τῷ ὀπλ. A.

21 ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ PW.

sententia." ita discessit Samuel, Saul vero et Ionathas filius eius cum sexcentis militibus Gabonem profecti sunt. alienigenae autem copiis trifariam divisas agros Israelitarum populabantur. id Saul, Ionathas et Achia sacerdos ex alto conspicientes, et ob paucitatem ad opem ferendam impares, animis angebantur. at Ionathas, patre inconsulto, cum solo armigero de colle descendens "aggrediamur" inquit "castra hostium: qui si nobis dixerint, discedite, non adscendemus ad eos; sin adscendere inaserint, ea verba victoriae tessera habenda erunt." itaque ad castra hostium fertur. illi "adscendite ad nos" inquit: "est enim quod vobiscum colloquamur." ea vox animum auxit Ionathae, atque inde digressus aliunde cum suo comite arrepsit, hostes dormientes invadit: ac caesis ad viginti, caeteris terrorem incutiant, ut perturbati et fugientes alii ab aliis interirent. Saul castra hostium perturbata videns, et filii atque armigeri illius absentia cognita, impetum et ipse in hostes perturbatos facit. tum qui dudum prae metu se occultarant, receptis animis cum rege se coniungunt, hostes persequuntur, caedunt. Saul diras imprecatu-
r suis, si quis ante noctem caede hostium intermissa cibum gustaret.

παύσοι. ἐν δὲ τῷ διώκειν κατὰ τινα δρυμὸν ἦλθον ἐν ᾧ μελισσῶν ἦν, καὶ λαβῶν ὁ Ἰωνάθαν κηρίον μέλιτος ἔφαγεν· οὐ γὰρ ἦν ἀκηκοὺς τῆς ἀρᾶς τοῦ πατρὸς. ἐπελθεῖν δὲ βουλευθεὶς ὁ Σαουλ τῇ τῶν ἐναντίων παρεμβολῇ, ἠρώτα διὰ τοῦ ἀρχιερέως
 D τὸν Θεὸν εἰ δίδωσι νίκην. τοῦ δὲ Θεοῦ μὴ δηλοῦντος, ἐζήτησε τὸ αἴτιον, καὶ ᾠδύνην ἔφη ἄνθρωπον τὸν Θεὸν ἀποκτείνειν τὸν ἁμαρτάντα, ἅν Ἰωνάθαν εἶη ὁ παῖς ὁ ἐμός· καὶ κληρωσάμενον ἐπὶ Ἰωνάθαν ὁ κληρὸς ἔπεσεν. ὁ δὲ περὶ ἁμαρτίας ἀνακρινόμενος οὐδὲν εἶπεν ἑαυτῷ συνειδέναι ἢ ὅτι χθὲς τὴν ἀρὰν ἀγνοήσας ἐν τῷ διώκειν ἐγενεσάμην κηρίου. ἀκούσας δὲ ὁ πατήρ
 10 ἀποκτενεῖν αὐτὸν ᾤμοσε. καὶ ὁ λαὸς ἀντίωμοσε μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης ἀποθανοῦμενον, καὶ ἐξαρκάσαντες αὐτὸν εὐχαῖς τὸν Θεὸν ἐξιλάσκοντο. διαφθείρας δὲ ὁ Σαουλ ὡσεὶ μυριάδας ἕξ τῶν Παλαιστινηῶν ἀνθυπέστρεψε. χειροῦται δὲ
 P I 62 Ἀμμωνίτας καὶ Μωαβίτας Παλαιστινηοὺς τε καὶ Ἰδουμαίους καὶ 15 Ἀμαληκίτας καὶ τὸν βασιλέα τῆς Σουβᾶ, καὶ ἐξέλετο τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἄλλοφύλων. (29) ἦσαν δὲ τῷ Σαουλ υἱοὶ τρεῖς, Ἰωνάθαν καὶ Ἰησοῦτ καὶ Μελχισούτ, καὶ θυγατέρες δύο, Μερὸβ καὶ Μελχὺλ· ἀρχιστρατηγὸν δὲ εἶχε τὸν Ἀβεννήρ υἱὸν Νῆρ συγγενοῦς αὐτοῦ. 20

Ἐφη δὲ Σαμουὴλ τῷ Σαουλ κελύειν αὐτῷ τὸν Θεὸν πατάξαι τὸν Ἀμαλήκ, καὶ κρατήσαντα μηδεὸς φείσασθαι, μὴ γυναικῶν

1 ἦλθον add A. 7 ἁμαρτάντα A. 15 μωαβίτας καὶ ἀμ.
 καὶ παλ. A. 16 Σουβᾶ LXX, Σωβᾶς Iosephus. 18 prius
 καὶ om A. 18 Ισοῦτ A, Ἰσοῦτ LXX, Ἰεσοῦς Iosephus.

Fontes. Cap. 29. Iosephi Ant. 6 7—9. Regum 1 15—17.

inter persequendum Ionathas, execrationis paternae ignarus, cum in silvam esset ventum in qua apiarium erat, favum comedit. Saul castra hostium oppugnaturus per sacerdotem oraculum consulit num victoriam largiatur deus, sed deo nihil respondente, auctorem offensi numinis quaerit et "ipsum deum testor" inquit "me sontem occisurum, etiamsi filius meus Ionathas fuerit." sorte ducta Ionathas designatur; qui rogatus quid deliquisset, se nullius peccati sibi esse conscium ait, nisi quod pridie, paternae execrationis ignarus, de favo gustasset. eo pater audito, se illum occisurum iurat. populus contra et ipse iurat se non passurum ut victoriae auctor occidatur; eoque erepto votis deum placat. Saul Palaestinarum circiter sexaginta milibus occisis regreditur. Ammanitis, Moabiticis, Palaestinis, Idumaeis, Amalechitis nec non Subae rege subactis, Israelitas e manu exterorum eripit. (29) filii Sauli erant tres, Ionathas Iesus et Melchisus, ac filiae duae, Meroba et Melchol: imperatorem habebat Abenerem, Neris cognati sui filium.

Dixerat autem Sauli Samuel, iubere deum ut caederet Amalechum, victoriaeque potitus nemini parceret, non mulieribus non infan-

μη γηρίων μη ὑποζυγίων μη βοσκημάτων, ἐξαλεῖναι δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς γῆς. καὶ ὁ Σαουλ τῷ Ἀμαλῆκ συμβαλὼν κατὰ κράτος νικᾷ καὶ κτείνει πάντας, χειροῦται δὲ καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Β χώρας Ἄγαγ ἄνομασμένον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀγασθεὶς αὐτὸν διὰ κάλλος καὶ μέγεθος· καὶ τὰ τῶν βουκολίων καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων ἐξαιρέτα περιποιήσατο, ἀμνημονήσας τῆς θείας προσταξίως. χρηματισθεὶς δὲ Σαμουὴλ παρὰ τοῦ Θεοῦ, εἰπόντος μεταμμεληθῆσαι ὅτι ἐβασίλευσε τὸν Σαουλ, συνήτησε τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐχαριστεῖν ἔλεγε τῷ Θεῷ ὄντι κράτος αὐτῷ κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ πάντα δὲ τὰ κεκελευσμένα ποιῆσαι. καὶ ὁ προφήτης “βοῆς” εἶπεν “ἀκούω ὑποζυγίων καὶ βοσκημάτων ἄλλων. πόθεν ταῦτα;” Σαουλ δὲ τὸν λαὸν εἶπεν εἰς θυσίαν τετηρηκέναι αὐτὰ τῷ Θεῷ, τοὺς δὲ Ἀμαληκίτας πάντας ἐξαφανισθῆναι ἄτερ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. πρὸς ταῦτα ὁ Σαμουὴλ “ἐπεὶ τὰ κεκελευσμένα σοὶ” ἔφη “πρὸς Θεοῦ παραβέβηκας, ἴσθι ὅτι τὴν βασιλείαν ἀφαιρέσῃς.” ὁ δὲ κατετίθειτο ἁμαρτήσαι, καὶ ἰλαστήρια θῦσαι τὸν προφήτην ἰκέτευε. καὶ ὃς ὑπεχώρει, Σαουλ δὲ τῆς διπλοῦδος ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ καὶ διωρῆσσει ταύτην βιαζόμενος αὐτὸν κατασχεῖν. καὶ ὁ προφήτης “οὕτως” ἔφη “ἡ βασιλεία σου διαρρηχθήσεται καὶ δοθήσεται ἀνδρὶ δικαίῳ καὶ ἀγαθῷ.” δεομένου δ’ ἔτι τοῦ βασιλέως πείθεται, καὶ ἄχθῆναι τὸν Ἄγαγ αἰτεῖ, καὶ κτανθέντος ἐκείνου κελεύσει αὐτοῦ αὐτίκα εἰς Ἀρμαθαῖμ ἀποχωρεῖ.

2 προσβαλὼν Α. 8 “μεταμμεληθῆσαι cod. Reg. et Colbert.”
 DUCANG., μεταμμεληθῆσαι Wolfii codices (ut videtur), μεταμμελε-
 σθαι Α, μεταμμελῆσαι PW. 9 δ’ εὐχαριστεῖν Α, δὲ εὐχαριστήσαι
 PW: Iosephus εὐχαριστῶ. 16 ἰλαστήριον Α. 17 ἰκέτευε Α,
 ἐκέλευε PW. 19 ἡ βασ. σου ἔφη Α. 22 ἀρμαθῆμ ὑποχωρεῖ Α.

ibus non iumentis non pecudibus, sed eorum nomen funditus deleret. itaque Saul cum Amalechitis congressus hostes vincit, caedit omnes; sed Agagum illius terrae regem in potestatem redactum admiratione formae et magnitudinis non occidit; armenta etiam, greges caeteraque eximia, divini mandati immemor, conservat. proinde Samuel, a deo edoctus poenitere eum Saulis creati regis, occurrit regi. is ait se gratiam habere deo cuius munere vicisset hostes, et ut iussus fuerit, administrasse omnia. tum Samuel “voce” inquit “audio iumentorum et aliarum pecudum: unde ista?” Saul respondet, populum ea in victimam asservasse deo: caeterum Amalechitas omnes, rege eorum excepto, delictos esse. ad ea Samuel “quoniam” inquit “dei iussis non obtemperasti, scito te regnum amissurum.” at ille, se peccasse fassus, propheta orat ut per sacrificia deum sibi reconciliet. discedit vates: quem dum Saul per vim retinere nititur, vestem eius abrumpit. ibi propheta “sic” inquit “regnum a te abrumpetur ac viro iusto et bono dabitur.” rege autem ne sic quidem remittente preces paret; et Agago adduci occidique iussu, illico Armathaim revertitur.

D Καὶ αὐτῷ ἐντέλλεται ὁ θεὸς πρὸς Ἰεσσαὶ ἀπελθεῖν καὶ
 χρῆσαι τῷ ἔλαιῳ εἰς βασιλεία ἕνα τῶν ἐκείνου υἱῶν ὃν ἂν διεῖξῃ
 W I 42 αὐτῷ. καὶ ἀπελθὼν εἰς Βηθλεὲμ καὶ θύσας κέκληκε τὸν Ἰεσσαὶ
 καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. καὶ ἰδὼν τὸν πρωτότοκον μέγαν τε καὶ
 καλὸν ᾤήθη ἐπ' αὐτῷ τὸν θεὸν εὐδοκεῖν. ὁ δὲ θεὸς "μὴ ἐπι-5
 βλέψῃς" εἶπεν "ἐπὶ τὴν ὕψιν αὐτοῦ, μηδ' εἰς τὸ τοῦ σώματος
 μέγεθος· ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον ὕψεται, ὁ δὲ θεὸς εἰς
 καρδίαν." παρελθόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων παιδῶν τοῦ Ἰεσσαὶ,
 ἐπ' οὐδενὶ εὐδόκησεν ὁ θεός. καὶ ἔπειτα Σαμωνὴλ "οὐκ ἐξελέξατο
 κύριος ἐν τούτοις, καὶ εἰ ἔστιν ἔτι λοιπός, παρελθέτω." καὶ 10
 P I 63 Ἰεσσαὶ "μικρὸς ἔτι περιλείπεται" ἔφη "ποιμαίνων." κληθῆναι
 οὖν αὐτὸν ὁ προφήτης ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἦκε κληθεὶς ὁ Δαβὶδ,
 παῖς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν καὶ τᾶλλα καλός, τοῦτον
 εἶναι τὸν χραισθησόμενον δηλοῖ τῷ Σαμωνὴλ ὁ θεός. καὶ λαβὼν
 ἐκεῖνος τὸ κέρας τοῦ ἔλαιου ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν 15
 αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρμαθαίμ. πνεῦμα δὲ θεῖον ἐφῆλματο
 ἐπὶ Δαβὶδ, ἐκ δὲ Σαουλ ἀπίστη, καὶ πνεῦμα πονηρὸν μετήει
 αὐτὸν συμπνίγον καὶ κακοῦν τὸν ἄνδρα. ἔδοξεν οὖν παρίστασθαι
 τινα τῷ βασιλεῖ εἰδότα ψάλλειν μετὰ κινύρας, ἵν' ὄτε προσπέσει
 αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ἐκταράττον, ψάλλῃ ἐν τῇ κινύρᾳ καὶ κατε- 20
 B νάζῃ τὸν τάραχον. μεταπέμπεται τοίνυν ὡς τοιοῦτον τὸν Δαβὶδ·
 καὶ ἡγαπήθη ὁ νεανίας σφόδρα παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς ὄπλο-
 φόρον αὐτῷ ἐχρημάτισε. καὶ ἐν τῷ ἐπιέναι τῷ βασιλεῖ τὸ πνεῦμα

5 ἐπ' αὐτὸν A.

10 ἔστιν om A.

11 ἐπιλείπεται A.

ποιμαίνων A, ποιμένων PW.

16 ἀρμαθαίμ A.

Ac mandante deo Iessaeum accedit, ut unum ex filiis illius oleo regem inauguraret, qui sibi monstratus esset. Bethleemam cum venisset, re divina facta Iessaeum cum filiis arcessit, et cum primogenitum magnum formosumque vidisset, illum deo placere opinatur. sed deus "ne" inquit "vultum eius intueri nec proceritatem corporis: nam ut homo faciem spectet, animum deus intuetur." praeteregressis igitur Iessaei filiis omnibus, nec ullo eorum deo placente, Iessaeo dicit Samuel "nullum horum elegit deus, sed si quis alius tibi est, is prodeat." tum Iessaeus "parvulus adhuc restat, qui oves pascit." eum arcessi propheta iubet. David accitus venit, rufus cum pulchritudine oculorum, caetera etiam formosus. eum esse qui ungendus esset, Samueli significat deus. itaque sumpta ampulla, oleo eum in medio fratrum innangit; atque Armathaim redit. spiritus autem divinus in Davidem insilit et a Saule recedit, pro quo illum malus spiritus invadit, praefocans et exagitans. visum igitur est regi adiungere hominem cinnyra psallendi peritum, ut daemone insultus ac turbatio cantu illo sopiretur. arcessitur David, ut idoneus ad eam rem, et a rege magnopere diligitur, adeo ut armiger eius appellaretur. quoties igitur spiritus ille

τὸ πονηρὸν κατεπῆθεν αὐτό, καὶ ἀφίστατο, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὁ
Σαουλ ἐπανήρχετο.

Οἱ δ' ἀλλόφυλοι κατὰ πῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπιστράτευσαν,
ἀντικατέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἐξ Ἰσραήλ. καὶ ἐν μεταίχμιῳ
5 τῶν στρατευμάτων ἀμφοῖν ἀνῆρ τις τῶν ἀλλοφύλων στάς, Γο-
λιὰθ ἐκεῖνῳ τὸ ὄνομα, ἀνῆρ δυνατὸς καὶ πάντων ὑπερανεστηκῶς
(πηχέων γὰρ ἐξ καὶ σπιθαμῆς τὸ ὕψος αὐτῷ, καὶ ὁ θώραξ
αὐτοῦ πενταχιθίων σίκλων εἴλεκε σταθμόν, καὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ
ὡς ἀντίον ὑφαινότων, καὶ ἡ λόγχη τοῦ δόρατος σίκλων ἑξακο- C
10 σίων), ὅστος ἐν μέσῳ στάς ἀνεβόησε πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ
"καταβήτω τις ἐξ ὑμῶν καὶ ἀντιστήτω μοι· καὶ ἐὰν πατάξῃ με,
δουλεύσομεν ὑμῖν, ἐὰν δὲ ἐγὼ καταβαλῶ αὐτόν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς
δούλους." καὶ τοῦτο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἐποίει ἡμέρας. τοῦ δὲ
Σαουλ τὸν Δαβὶδ πρὸς Ἰεσσαὶ ἀναπέμψαντος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ
15 ἔστυλκεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῖς στρατευομένοις τῶν ἀδελφῶν
κομιῶντα τὰ ἐπιτήδεια· τρεῖς γὰρ ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι τῷ Σαουλ
συνεπόμενοι. ἐλθόντος δὲ τοῦ Δαβὶδ πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ὁ
ἀλλόφυλος Γολιάθ πάλιν ὡς ἔθος αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προθ-
καλεῖτο καὶ τοὺς Ἑβραίους ἀνείδιζεν ὅτι μηδεὶς αὐτῷ συμμαχεῖ D
20 θαρρεῖ. ἀκούσας δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ Δαβὶδ ἠγανάκτησε καὶ
εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας "ἐγὼ μονομαχήσω αὐτῷ." ἀγγέλη
τοῦτο τῷ βασιλεῖ, ὁ δὲ παραστάντι αὐτῷ τῷ Δαβίδ "οὐ δυνήσῃ"

1 ἀτό] αὐτοῦ A. 8 prius αὐτοῦ A, αὐτῷ PW. 11 ἀντι-
κατέστη A. 11 et 12 ἄν A. 12 δουλεύσομεν A, δουλεύ-
σομεν PW. 13 ἐποίει ἐπὶ τ. ἡμ. A. 15 εἰς τὸ στρ. ἔσταλε A.
19 αὐτῶν A. 20 ὁ add A. 22 δυνήσῃ A, δυνήσει PW.

malus regem invadebat, carminibus illius abigebatur, et Saul ad se redibat.

Cum autem Palaestini bellum Israelitis intulissent, atque hi in prociactu starent, quidam ex alienigenis stans in medio amborum exercituum, nomine Goliath, vir robustus et magnitudine corporis omnibus superior, quippe statura sex cubitorum et dodrantis, cuius thorax siclorum quinque milia pendebat, hasta instar iugi textorii erat, mucrone sexcentorum siclorum pondere, is igitur in medio stans exclamat ad Israelitas "descendat aliquis vestrum et mecum congregiatur: qui si me percusserit, serviemus vobis; sin ego illum deiecero, vos nostri servi eritis." idque quadraginta diebus continenter fecit. David autem a Saule ad patrem Iesseum remissus, subinde in castra missitabatur ad afferendum fratribus militantibus commeatum: nam tres natu maiores Saulem sequebantur. cum igitur ad fratres venisset, Goliath rursus de more singulare certamen poscebat et Hebraeis exprobrabat neminem secum congregi audere. iis verbis auditis indignatus David ad eos qui aderant ait se cum illo pugnaturum. quo nuntiato rex Davidi "non"

ἔφη "διὰ μάχης χορηῆσαι πρὸς τοῦτον τὸν ἀπερίτμητον· παῖς γὰρ σὺ ἔτι." καὶ ὁ Δαβὶδ θαρρεῖν ἔλεγεν ἐπὶ τῷ θεῷ, ὃς αὐτὸν κατὰ τῆς ἄρκτου ἐνίσχυσε καὶ κατὰ τοῦ λέοντος ἐπιερχομένων τῆ πόλιν καὶ θρέμματα ἄρπαζόντων, οὗς διώξαι εἶπε καὶ τὰ μὲν ἠρπαγμένα ἐπανασώσασθαι, πατάξαι δὲ τοὺς θῆρας καὶ ἀνελεῖν. 5

P I 64 ἐπὶ τούτῳ ἔφη θαρρεῖν ὡς καὶ τὸν ἀλλόφυλον πατάξαι δώσει αὐτῷ καὶ ἐξελεῖν ὄνειδος ἐξ υἰῶν Ἰσραὴλ. ὁ μὲν οὖν εἶπε ταῦτα, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν οἱ πορεύεσθαι, καὶ περιέθετο τὰ οἰκεία ὄπλα αὐτῷ. καὶ ἦσαν ἄχθος αὐτῷ, καὶ ἀπεδύσατο ταῦτα, ἄρας δὲ τὴν βακτηρίαν καὶ πέντε λίθους ἐν τῷ καθδῶ ἐνθήμενος καὶ 10 τὴν σφενδόνην φέρων ἐν τῇ χειρὶ, πρὸς τὸν ἀλλόφυλον ὤρμησεν. ὁ δὲ κατεγέλα αὐτοῦ καὶ ἐπυνθάνετο εἰ πρὸς κῆρα τῆ βακτηρία

W I 43 καὶ τοῖς λίθοις πορεύεται. καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ χεῖρω κυνὸς ἠγεῖσθαι αὐτὸν ἀπεκρίνατο. ἐκεῖνος δὲ ὀργισθεὶς, καὶ μεγαλαυχήσας δώσειν τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς πετεινοῖς τε καὶ τοῖς θηροῖν, ὡρ- 15

B μησεν ἐπ' αὐτόν. ταχύνας δὲ ὁ Δαβὶδ καὶ λίθον τῆ σφενδόνη ἐνθήμενος ἐπὶ μέτωπον ἐπάταξε τὸν πολέμιον. καὶ ἦν ἡ πληγὴ κραταιά, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ὁ ἀλλόφυλος. δραμῶν δὲ Δαβὶδ καὶ τὴν ἐκείνου ῥομφαίαν σπασόμενος ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν Γολιάθ καὶ σκυλεύει τὰ ὄπλα αὐτοῦ. τοῦτο τοῖς ἀλλοφύλοις 20 δειλὴν ἐνέβαλε, καὶ ἔκλιναν εἰς φυγὴν. Σαουλ δὲ τὸ οἰκεῖον αὐτοῖς ἐπάγει στρατεύματα φεύγουσι· καὶ κτείνεται τῶν Παλαιστηνῶν πλῆθος πολὺ καὶ πλείονες τραυματίζονται καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται. τὴν κεφαλὴν δὲ Γολιάθ προσάγει Δαβὶδ τῷ Σαουλ, τὴν δὲ ῥομφαίαν τῷ θεῷ ἀνατίθησιν. 25

inquit "poteris pugnam committere cum isto incircumciso, cum puer adhuc sis." tum David se deo fretum esse respondet, qui sibi contra ursam vires dedisset et contra leonem qui gregem invasissent et pecudes raptissent: eos se persecutum et rapta recuperasse et percussisse bestias atque occidisse. eo igitur se esse fretum, qui et alienigenam illum sibi perimendum sit traditurus, et ignominiam Israeliticæ gentis depulsurus. atque ille quidem hæc dicebat, rex autem ire permittens sua illi arma accommodat: quibus David gravatus uti recusat, sed baculo sublato et quinque lapidibus in pera conditis cum funda sua ad alienigenam properat. at ille per derisum interrogat num ad canem cum baculo et lapidibus iret. David respondet eum sibi cane detergiorem videri. tum ille iratus verbis arrogantibus se carnem eius feris et alitibus daturum minitans contra Davidem ruit: qui et ipse celeriter lapide fundæ imposito frontem hostis ictu adeo vehementi ferit ut is pronus in faciem corrueret. David accurrit, eductoque Goliæ gladio caput illi præcidit, et spolia eius legit. ea re alienigenæ territi in fugam vertuntur. Saul immisso fugientibus exercitu suo magnam turbam occidit, plures vulnerat, castra diripit. David Goliæ caput Sauli offert, gladium deo consecrat.

30. Ἐκτανύουσης δὲ τῆς στρατιᾶς αἱ γυναῖκες συνήντων C
 αὐτοῖς καὶ χορεύουσαι χιλιάδας ὀλέσαι τὸν Σαουλ ἥδον, αἱ δὲ
 παρθένοι μυριάδας τὸν Δαβὶδ ἀφανίσαι ἀντήδον. τοῦτο πρὸς
 φθόνον ἠρέθισε τὸν Σαουλ, φήσονται "καὶ τί αὐτῷ ὑστερεῖ πλὴν
 5 ἡ βασιλεία;" καὶ ὑπεβλέπετο τὸν Δαβὶδ. ἐπιπεσόντος δὲ τῷ
 Σαουλ πνεύματος ποτηροῦ, καὶ τοῦ Δαβὶδ κατεπάρδοντος ὡς ἔθος
 αὐτῷ, τὸ δόρυ ἔβαλεν ὁ Σαουλ κατ' αὐτοῦ· καὶ δις τοῦτο ἐποίησε.
 καὶ ὁ Δαβὶδ ἐξέκλιε· κύριος γὰρ ἦν μετ' αὐτοῦ. δεδιώς δὲ αὐ-
 τὸν ὁ βασιλεὺς χιλιάρχον ἐποίησατο, ἵν' εἰς τοὺς πολεμίους ἀπιῶν
 10 κινδυνεύσῃ. ὁ δὲ τῷ Θεῷ συμμαχοῦμενος εὐδοῦστο, καὶ ὁ λαὸς
 ἠγάπα αὐτόν, καὶ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Μελχὼλ ἤρα Δαβὶδ. D
 προσηγγέληθ' οὖν ὁ ἔρωσ τῷ βασιλεῖ, καὶ ὃς εἰς λαβὴν ἐπιβουλήs
 ἐχρατο τῷ ἔρωτι. ἔφη γὰρ δώσειν αὐτῷ τὸ θυγάτριον εἰ ἑκατὸν
 ἀκροβυστίας ἐνέγκωι αὐτῷ, οἴηθεις πεσεῖσθαι αὐτόν τοῖς ἄλλο-
 15 φύλοις μαχόμενον. τοῦτο μαθὼν ὁ Δαβὶδ ἐπορεύθη μετὰ τῶν
 ἱπ' αὐτόν, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἄλλοφύλοις καὶ ἤνεγκεν ἀκρο-
 βυστίας τῷ Σαουλ ἑκατόν. ὁ δὲ Ἰώσηπος οὐχ ἑκατὸν ἀκρο-
 βυστίας κομίσει τὸν Δαβὶδ, ἀλλὰ ἑξακοσίας κεφαλὰς ἄλλοφύλων.
 καὶ ζεύγνυσιν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Μελχὼλ. ὁρῶν δὲ τὸν
 20 Δαβὶδ καὶ τῷ Θεῷ συμμαχοῦμενον καὶ τῷ πλήθει φιλούμενον,
 εἰ μᾶλλον ἐδεδίει, καὶ περιβούλευεν αὐτῷ, καὶ κτανεῖν ἐπεχείρει. P I 66

2 αὐτοῖς A, αὐτῷ PW. 3 τὸν] τῷ A. 4 φόνον A.
 φότερεῖ] λείπεται A: illud Iosephus. 5 ἀκροβύστετο A.
 7 ἔβαλε κατ' αὐτοῦ ὁ σαουλ A. 10 εὐδοῦστο A, εὐδοῦστο PW.
 14 16 et 17 ἀκροβύστας A. 14 ἐνέγκωι A. 15 μαχοῦμενον A.
 21 αὐτῷ om A.

Fontes. Cap. 30. Iosephi Ant. 6 10 et 11. Regum 1 19.

30. Redeunti domum exercitui occurrunt mulieres ac saltantes
 Saulem mille occidisse canunt; Davidem vero decem milia delevisse
 respondent virgines. ea verba Saulem ad invidiam incitarunt, ut di-
 ceret "quid ei praeter regnum deest?" et Davidem suspectum haberet.
 itaque cum malo spiritu corripere, eumque David de more excantaret,
 lanceam contra illum mittit: idque iterato factum. sed David praesidio
 divino septus ictum declinat. deinde rex Davidem metuens tribunal
 militum creat, ut inter hostes periclitetur. at ille deo adiutore rem
 bene gerit, populo carus; nec non Melchol filia regis illius amore capitur.
 quo Saul nuntiato struendarum insidiarum occasionem arripit, filiam ei
 se daturum pollicens si centum praepudia alienigenarum sibi attulisset,
 fore sperans ut in praelio caderet. eo David intellecto, cum suis mili-
 tibus profectus, caesis hostibus centum Sauli praepudia affert (Iosephus
 non centum praepudia sed sexcenta capita attulisse narrat), itaque Mel-
 cholis coniugio potitur. caeterum Saul, qui eum et divinitus foveri et
 publice carum haberi carneret, magis etiam formidare, insidiari, meliori

τῷ ὄν υἱῷ Ἰωνάθαν καὶ τοῖς πωτοτάτοις τῶν οἰκετῶν εἶν ἀναί-
 ρισιν αὐτοῦ ἐπιτάσσει. Ἰωνάθαν δὲ φιλοῦν τὸν Δαβὶδ δηλοῖ
 αὐτῷ τὸ ἐπίταγμα, καὶ φυλάττεσθαι παραίνεῖ, καὶ ἐπαγγέλλεται
 διαλεχθῆσεσθαι περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ καὶ τὸ πᾶν ἐκφῆσαι αὐτῷ.
 καὶ μέντοι καὶ διελέχθη καὶ μετήνευκε πρὸς πρῶτητα· μετα-
 βαλὼν γὰρ μηδὲν ἀδικήσεν ὥμοσε τὸν Δαβὶδ ὁ Σαούλ. Ἰωνά-
 θαν δὲ ταῦτα διειδηλωκὼς τῷ Δαβὶδ, εἰσάγει πρὸς τὸν βασιλέα
 αὐτόν, καὶ ἦν ὡς πρῶτον αὐτῷ παραμένων. τῶν δὲ Παλαι-
 στηνῶν κινήθεντων καὶ πάλιν καὶ τοῖς Ἑβραίοις ἐπιόντων, ἀντι-
 ταξόμενος αὐτοῖς παρὰ Σαοὺλ ὁ Δαβὶδ ἀποστέλλεται, καὶ μετὰ 10
 Β νίκης ἐπάνεισι. τοῖς δ' ἐδευχόμενοι τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ κατ' αὐτοῦ
 φθόνος συνήρξετο τῷ Σαούλ. καὶ τοῦ πονηροῦ πνεύματος αἰδῆς
 ἐπελθόντος αὐτῷ καὶ συμπύλοντος παρῆν ὁ Δαβὶδ τὴν κινύραν
 κρούων καὶ καταπέδων αὐτό. ὁ Σαοὺλ δὲ τὸ δόρυ κατέχων ἤκον-
 τισεν αὐτὸ κατὰ τοῦ Δαβὶδ· ὁ δὲ προγόνος ἐξέκλιεν τε καὶ ἀνε- 15
 χώρησεν. ἀπέστειλε δὲ Σαοὺλ νυκτὸς φύλακας εἰς τὸν οἶκον
 Δαβὶδ, ἵνα μεθ' ἡμέραν κτείνῃ αὐτόν. γνοῦσα δὲ τοῦτο Μελχὼλ
 ἡ γυνὴ αὐτοῦ, διὰ θυρίδος τὸν ἄνδρα κατήγαγε· καὶ ἀπέδρα.
 ἔωθεν δὲ τοῦ Σαοὺλ πέμψαντος ἐπὶ τὸν Δαβὶδ, ἡ Μελχὼλ τὴν
 κλίνην ἐτοιμάσασα ὡς τινος ἐν αὐτῇ κεκίμενον, καὶ τοῖς ἐπιβλή- 20
 μασιν ὑποθεῖσα ἦπαρ αἰγὸς νεοσφαγοῦς, ὡς ἂν τῇ τούτου κινήσει
 τὸ ἐπίβλημα σαλευόμενον δόκησιν παράσχη κεῖσθαι παρὰ τῇ κλίνῃ
 τινά, εἰσάγει τοὺς σταλέντας καὶ νοστέιν τὸν ἄνδρα φησί. εἰ δὲ

2 ἐπιτάττει Α. 14 αὐτοῦ Α. 15 ἐκλίεν τε Α. 17 δὲ]
 δὲ καὶ Α. 20 ἐπιβλήμασι περιθεῖσα Α. 22 παρέχη Α.

necem. igitur Ionathae filio et famulorum fidelissimis caedem eius
 mandat. verum Ionathas, qui Davidem amaret, mandatam patris ei
 refert, cavere iubet, cum patre se acturum promittit eique indicaturum
 omnia. facit ita et patris animum ad clementiam traducit, ut mutata
 sententia iuraret se Davidi nullam facturum iniuriam; et Davidem his
 renuntiatis ad regem adducit, ut sicut prius ei praesto esset. cum
 autem Palaestini denuo se moverent et Hebraeos invaderent, David
 contra eos a Saule missus, re bene gesta revertitur. sed quo hic plu-
 ribus successibus utitur, eo graviorem regis invidiam subit. itaque cum
 Sauli, quem malus genius denuo invaserat atque angebat, cum cinyra
 praesto esset et excantaret, Saul hastam corromptam contra eum coniecit:
 at ille praevisto declinatoque ictu discedit. Saul vero satellitibus noctu
 in Davidis aedes missis, mane eum tollere decreverat. quo Melchol
 cognito Davidem per fenestram demissum eripit. mane cum David ab-
 ducendus esset, Melchol ita parato lectulo quasi aliquis in eo incoeret,
 et stragulis corde recens mactatae caprae supposito, cuius motu stra-
 gula agitata opinionem afferrent quasi aliquis in lectulo recumberet,

ἀπήγγειλαν τῷ Σαουλ, καὶ ὅς ἐπὶ πῆς κλίνης αὐτὸν ἀχθῆναι διακελεύεται. ἀπελθόντες δὲ οἱ πεμφθέντες καὶ τῆς κλίνης ἀρά-
 μνοι τὸ ἐπίβλημα, τὸ τέχνασμα κατενόησαν καὶ τῷ βασιλεῖ
 κατηγγέλκασιν. οὕτω δὲ τὸν θάνατον ὁ Δαβὶδ ἐκφυγὼν τῷ
 5 Σαμουὴλ εἰς Ἀρμαθαίμ προσελήλυθε καὶ σὺν ἐκείνῳ διήγεν ἐν
 Ναβωθ εἰς Ῥαμά. πέμπει τοίνυν κἀκεῖ ὁ Σαουλ τοὺς ἄξοντας
 τὸν Δαβὶδ, οἱ δ' ἀπελθόντες καὶ προφητῶν ἐκκλησίαν εὐρόντες
 καὶ αὐτοὶ προεφῆτεον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἐτέρους πέμπει, D
 κἀκείνων σχόντων ὁμοίως ἄλλους ἀπέστειλε, καὶ τῶν τρίτων δὲ
 10 κατόχων γεγονότων τῷ πνεύματι αὐτὸς ἐξώρμησεν ὑπ' ὀργῆς, καὶ
 πλησιάσας προφητεύειν ἤρξατο καὶ αὐτός. ὅτε καὶ τὸ ἀδόμενον
 οἱ ἐκεῖ παρόντες ἐφθέγγοντο τὸ "εἰ καὶ Σαουλ ἐν προφήταις;"
 ἔλθων δὲ ὅπου ἦν Σαμουὴλ, ἔκφρων ὡσερ γενόμενος καὶ τὴν
 ἔσθῆτα περιδυσάμενος γυμνὸς ἔκειτο δι' ὄλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς
 15 νυκτός.

31. Ὁ δὲ Δαβὶδ ἐκεῖθεν ἀπέδρα καὶ τῷ Ἰωνάθαν τὴν
 κατ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς μεμήνηκεν ἐπιχειρήσιν· ὁ δὲ ἠπίσται. P I 66
 ἡξίου δὲ αὐτὸν ὁ Δαβὶδ ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῆς γνώμης τῆς
 πατρικῆς καὶ ταύτην δηλώσαι αὐτῷ ἔξω προσημενοῦντι τῆς πόλεως.
 20 προσαγαγὼν οὖν λόγους ὁ Ἰωνάθαν τῷ πατρὶ περὶ τοῦ Δαβὶδ,
 καὶ τὴν πατρικὴν προαίρεσιν ἐγνωκὼς δειψῶσαν τὸν θάνατον τοῦ

8 καὶ ἑτέρουσ A. 13 δὲ om A. 14 δι' ὄλης νυκτός τε
 καὶ ἡμέρας, spatio inter ὄλης et νυκτός relicto, A. 18 δὲ ὁ
 δαβὶδ αὐτόν A.

Fontes. Cap. 31. Iosephi Ant. 6 11—13. Regum 1 20—24.

missos introducit, maritum aegrotare dicens: quo Saul nuntiato eum in lecto afferri iubet. illi sublato lectulo reiectisque operimentis commentum deprehensum regi nuntiant. sic David vitata morte Armathaim ad Samuelem sese confert et cum eo Nabiothae Ramae degit. Saul eo quoque mittit satellites qui Davidem abducerent: qui cum eo parvenissent, invento prophetarum conventu vaticinari et ipsi coeperunt. eo cognito rex alios mittit: quibus et ipsis eodem modo affectis iterum mittit alios: qui cum et ipsi numine afflati essent, ipse ira percitus prope descendit, cumque prope accessisset, itidem vaticinari coepit. quo tempore qui ibi erant celebratum illud protulerunt "numquid et Saul inter prophetas?" cum vero ad Samuelem accessisset, alienata mente exutisque vestibus totum diem totamque noctem nudus iacuit.

31. David inde aufugiens Ionathae patris contra se conatum significat. quod cum ille non crederet, petit ut paterni animi periculum faciat et sibi extra urbem manenti nuntiet. itaque Ionathas Davidis apud patrem facta mentione, cum eum illius sitire sanguinem intellegit.

Zonaras Annales.

ἀνδρός, ἀπαγγέλλει πάντα αὐτῷ λάθρα δι' ἑαυτοῦ, καὶ σὺν
 προτρέπεται ἑαυτόν. καὶ ἔρακισ τὸν Δαβὶδ μνησθῆναι αὐτοῦ,
 πᾶν τύχη θανῶν ἐνδείξασθαι τι χρηστὸν εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ.
 ταῦτ' εἰπὼν Ἰωνάθαν ὑπέστρεψε, Δαβὶδ δὲ φεύγων εἰς Ναβὰ
 παραγίνεται πρὸς Ἀβιμελεχ τὸν ἀρχιερέα. ὁ δὲ πῶς μόκος ἦκει **5**
B διεκτυθάνετο. κἀκεῖνος ἐντεταλάσαι τι αὐτῷ παρὰ τοῦ βασιλέως
 εἶπεν ἀπόρητον, "καὶ ἴνα μὴ τις γινῶ περὶ τούτου, μεμύνημαι·
 ἐνταῦθα δέ μοι συνελθεῖν τοῖς παιδαρίοις ἐπέταξε." ταῦτα
 εἰπὼν ἄριστος ἦτησε. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μὴ ἔχειν εἶπεν ἄλλους ἢ
 τοὺς ἁγίους, καὶ "εἰ ἀπὸ γυναικὸς ἐφυλάξασθε, λάβετε τούτους **10**
 καὶ φάγετε." ὁ δὲ καὶ ῥομφαίαν αὐτῷ δοθῆναι ἐζήτησε. μὴ
 ἔχειν μέντοι ὁ ἀρχιερεὺς ὄπλον ἕτερον ἀπεκρίνατο ἢ τὴν ῥομφαίαν
 τοῦ Γολιάθ, ἣν αὐτὸς ἀνέθετο τῷ Θεῷ. καὶ ταῦτα λαβὼν ὁ
 Δαβὶδ εἰς Γεθ' ἀπελήλυθε πρὸς βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων Ἀγχεύς.
 καὶ γνωσθεὶς ὅστις εἶη καὶ φοβηθεὶς, μανίαν ὑπεκρίθη καὶ ὡς **15**
 ἔκφρων ἐπορευέτό τε καὶ ἐπραττεν. οὕτω δ' ἐκ τῶν ἀλλοφύλων
C διασωθεὶς εἰς τὴν Ἰούδα φυλὴν παραγίνεται, καὶ κρύπτεται εἰς
 τὸ σπήλαιον Ὀδολάμ. ἐνθα οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεῖς
 προσῆλθον αὐτῷ· εἶτα καὶ ἄλλοι ἐκεῖ συνερρόησαν, ὡς γενέσθαι
 πάντας περὶ τετρακοσίου. ἄπεισον δ' ἐκείθεν εἰς τὴν Μωαβίτιν, **20**
 καὶ παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Μωάβ πυροικῆσαι παρ' αὐτῷ τοὺς
 γονεῖς αὐτοῦ ἕως ἂν εἴς τι τέλος ἦξει τὰ κατ' αὐτόν. ὁ δὲ πεί-

3 τοὺς] τὸν A. 6 αὐτῷ add A: LXX ὁ βασιλεὺς ἐντεταλάται
 μοι ῥῆμα. 8 ἐπέταξε A. 12 ἢ] εἰ μὴ A. 14 ἔγχευς A.
 20 εἰς μωαβίτας A.

xisset, illi clam ipse omnem rem nuntiat et fuga salutem quaerere iubet;
 Davidemque iurjurando sibi obstringit ut sui recordaretur, et si ipse
 mortuus esset, liberis suis beneficeret. his Ionathas dictis revertitur,
 David Nabam ad Abimelechum pontificem se confert. ei miranti cur
 solus iret David "michi rex" inquit "arcani aliquid mandavit, quod ne
 quis rescisceret, solus adsum: hic autem convenire me famulos meos
 iussit." his dictis panes petit. sacerdos se non nisi sacros habere
 respondit: verum si a mulieribus puri essent, acciperent atque ederent.
 tum David gladium etiam dari sibi petit: sed cum sacerdos non alia
 arma nisi Goliae gladium se habere diceret, quem ipse deo consecrasset,
 eo David accepto Getham ad regem alienigenarum Anechum se confert.
 ibi agnitus, et perterrefactus, insaniam simulans quasi mentis impos et
 incedere et agere omnia. sic ab alienigenis elapsus in tribum Iudaicam
 proficiscitur, et in spelunca Odola delitescit. ubi fratres et cognati eum
 conveniebant, post et alii ad eum confluebant circiter quadringenti.
 inde in Moabitidem abit, regemque orat ut parentibus suis illic exulare
 liceret donec suae res exitum aliquem sortirentur. obsequitur ille, et

5 δεται και προσδέχεται τὸν Ἰεσσαὶ και τὸν οἶκον αὐτοῦ. και ὁ
 Δαβὶδ ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν Ἰούδα, τοῦτο γὰρ τοῦ προφήτου
 κελύσαντος. ὁ Σαουλ δὲ μαθὼν ὅτι πλήθος ἤθροισται πρὸς
 Δαβὶδ, συγκαλεσάμενος τοὺς φίλους ἀνείδειξεν αὐτοὺς ὡς ἐκείνῳ
 10 προσεταμμένους. δοῦλος δὲ τις Σαουλ Σύρος τὸ γένος, Δωὴκ
 τοῦνομα, παρατυχὼν ὅτι τοὺς ἄρτους ὁ ἀρχιερεὺς ἔδωκε τῷ D
 Δαβὶδ και τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, παρεστηκὼς τότε αὐτῷ,
 ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ ὡς εἶθε τὸν Δαβὶδ παραγενόμενον πρὸς
 τὸν ἀρχιερέα και ἐρωτῶντα δι' αὐτοῦ τὸν θεὸν και ἐπισιτισμὸν
 15 λαβόντα και τὴν ῥομφαίαν. μεταπεμφθῆμενος δὲ τὸν ἀρχιερέα W I 45
 ὁ βασιλεὺς ἐπενεκάλει αὐτῷ συνωμοσίαν μετὰ Δαβὶδ. και
 προσέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ ὀπλίταις κτείνειν τὸν ἀρχιερέα
 και πᾶσαν τὴν γενεὰν αὐτοῦ· ἐδλαβηθέντων δ' ἐκείνων ἐπενεγκεῖν
 χεῖρα τοῖς τῷ θεῷ ἱερωμένοις, τῷ Δωὴκ ἐπιτρέπει τοὺς φόνους.
 15 και ὃς ἀπέκτεινεν ἅπαντας τριακοσίους ὄντας και πέντε, και τὴν P I 67
 πόλιν αὐτῶν ἐπάταξεν, ἠβηδὸν ἅπαντας ἀνελών, οὐ γυναικῶν
 οὐ νηπίων οὐχ ἑτέρας ἡλικίας φεισάμενος. εἷς δὲ μόνος υἱὸς τοῦ
 ἀρχιερέως διέδρα τὸν θάνατον Ἀβιάθαρ καλούμενος, ὃς φυγὼν
 πρὸς Δαβὶδ ἀπήγγειλε τὰ γενόμενα.

20 Τῶν δὲ ἀλλοφύλων ἐμβεβληκῶτων εἰς Κεῖλὰ και τὴν χώραν
 ληζόμενων, ὁ Δαβὶδ κελύσαντος τοῦ θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς μετὰ
 τῶν τετρακοσίων, και ἐπάταξεν αὐτοὺς και τὴν λείαν ἅπασαν
 ἐκατήγαγεν. Σαουλ δὲ στέλλει πλήθος στρατιωτῶν ἐκεῖ αὐτὸν

2 εἰς τὴν γῆν ἐπορεύθη A. 6 ὄνομα A. 12 παρεστηκόσιν A.
 14 ἐπιτρέπει] ἐπιτάσσει A. 23 αὐτὸν ἐκεῖ A.

Iussu cum sua familia suscepto David Gadis prophetae iussu in ter-
 ram Iudaicam rediit. Saul ubi cognovisset Davidem manum fecisse, con-
 vocat amicos, cum eis expostalat quasi cum Davide colludentibus. Doeg
 autem Syrus, Saulis servus, qui adfuerat cum pontifex Davidi
 panes et Goliae gladium dedisset, regi nuntiat ut Davidem ad pontifi-
 cem profectum viderit, ut pontifex eius nomine deum consulere, ut
 comestum et Goliae gladium illi dederit. rex pontificem arcessitum
 coniurationis cum Davide inite accusat, et a satellitibus cum omni pro-
 genie occidi iubet. illis caedem virorum deo sacra offerentium reformi-
 dantibus, Doego id negotii dat. is iussa regis exsequitur, omnibus
 interfectis, numero quinque et trecentis: in civitatem eorum quoque
 grassatus, sublatis prorsus omnibus, nullo aetatis aut sexus respectu.
 unus dumtaxat pontificis filius Abiathar fugae elapsus Davidi nuntiat quid
 accidisset.

Cum autem alienigenae Ceilam impressione facta praedas ex agro
 agerent, David auctore deo cum quadringentis eos aggressus caedit,
 omnesque praedam recipit. tum Saul copias militum ad eum occiden-

ἀναιρήσοντας. ὁ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ Κελλά εἰς τὴν ἔρημον. καὶ
B Σαοὺλ οὐκ ἐπαύετο ζητῶν θανατῶσαι αὐτόν. Ἰωνάθαν δὲ ἦκει
 παρὰ τὸν Δαβὶδ καὶ παρεδάρρυνεν αὐτὸν κατὰ παρεκάλεϊ ἐλπίδας
 ἔχειν χρηστάς. ἐπεὶ δὲ Δαβὶδ ἐπὶ τὴν πέτραν κατέφυγε τὴν ἐν
 τῇ ἐρήμῳ Μαάν, καὶ ὁ Σαοὺλ ἐπῆλθε μετὰ πλήθους πολλοῦ, ὁ
 κινδύονευσεν ληφθῆναι Δαβὶδ, εἰ μὴ ἄγγελος ἦκε τῷ Σαοὺλ ὡς
 ἀλλόφυλοι τῇ χώρᾳ ἐπέθεντο· καταλειπὼν γὰρ τὸν Δαβὶδ ἐπὶ
 τοὺς πολεμικοὺς ἐξώκησεν. εἶτα ἀπηγγέλθη αὐτῷ ὡς ἐν τῇ ἐρήμῳ
 Γαδδί ἀλλήλζεται ὁ Δαβὶδ, καὶ τρισχιλίους λαβῶν ἐπορεύετο,
 ἀπῶν δὲ ὑπὸ τῆς γαστρὸς ἦνωχλήθη. καὶ ἦν τι σπήλαιον ἐκεῖ,
 ἐν ᾧ Δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐνδοτέρον κατεκρύπτοντο· τοῦτο
 εἰσόδῳ Σαοὺλ εἰς ἀπόκατον. καὶ Δαβὶδ ἤρεθίζετο παρὰ τῶν
C μετ' αὐτοῦ κτείνειν Σαοὺλ. ὁ δὲ οὐκ ἐπέσθη, ἀλλὰ τὸ πτερό-
 γιον τῆς διπλοῦδος αὐτοῦ λάθρα ἐκτεμὼν ἔλαβε. καὶ ἐξελθόντος
 τοῦ βασιλέως προελήλυθεν ὁ Δαβὶδ καὶ ἐβόησεν ὀπίσω Σαοὺλ. 15
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπέειπε πρὸς τὴν φωνήν. καὶ προσεκύνησε Δαβὶδ
 καὶ εἶπε “μὴ πιστευσαι ταῖς διαβολαῖς. ἰδοὺ παρεδωκέ σε κύριος
 εἰς τὰς χεῖράς μου· ὅτε γὰρ ἐν τῷ σπηλαίῳ τὸ τῆς διπλοῦδος σου
 πτερόγιον ἀπέτεμον, ῥῆσον ἦν μοι καὶ ἀνελεῖν σε.” καὶ ἕμα τὸ
 τμῆμα αὐτῷ ὑπέδεικνε καὶ “δικάσαι κύριος ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ
 σου” ἐξεβόησε. καὶ Σαοὺλ πρὸς ταῦτα καταναγείς ἤρε τὴν
D φωνὴν αὐτοῦ καὶ κλαύσας ἔφη τῷ Δαβὶδ “δικαίος σὺ· ἐγὼ μὲν
 γὰρ αἰκίως σοι κακῶν, σὺ δὲ μοι ἀνταπέδωκας ἀγαθὰ. ὅθεν

19 ἀπίτεμον A Iosephus, ἔτιμον PW.

dum mittit: sed David relicta Ceila in desertum se confert. Saule au-
 tem ne sic quidem ab eius occidendi consiliis discedente, Ionathas ad
 Davidem profectus confirmat hominem et spem bonam habere iubet.
 sed cum David in petram deserti Maanis confugisset, Saule cum magnis
 copiis aggresso, in periculo captivitatis fuisset, nisi nuntiata hostium
 in regionem impressione Saul relicto Davide ad sua tuenda se recep-
 sisset. post haec Sauli nuntiatur Davidem in deserto Gaddi versari.
 assumptis igitur delectorum tribus milibus, inter eundem turbatis inte-
 stinis in speluncam ad requisita naturae secedit, in qua David cum sua
 cohorte latitabat: qui cum a suis ad occidendum Saulem incitaretur,
 non obsequitur, sed laciniam vestis eius clam praecidit. rege egresso
 et ipse procedit, clamore post eum sublato: ad quem conversum regem
 adorat et sic inquit “noli fidem adhibere, o rex, calumniis. ecce tradidit
 te dominus in manus meas: nam cum in spelunca vestis tuae laciniam
 praeciderem, multo facilius teipsum occidissetem.” simulque illam pro-
 fert et “diudicet inter me et te deus” exclamat. quae cum regis ani-
 mum perculissent, sublata voce cum eiulatu Davidi dicit “tu iustus es:
 nam cum ego male de te sim meritus, tu in me beneficus existitisti.

πείθομαι ὅτι βασιλεύει σε Ἰσραὴλ τηρεῖ ὁ θεός· ὁδὸς δὲ μοι
πίστευς ὡς οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκόν μου, ἀλλὰ διατηρήσεις
τὸ γένος μου.” καὶ ὤμοσε Δαβὶδ τῷ Σαούλ, καὶ ἀπῆλθον ἀπ’
ἀλλήλων.

5 32. Ἀπέθανε δὲ τότε καὶ Σαμουὴλ ὁ προφήτης, ἀνὴρ
δίκαιος καὶ χρηστός· ὃς ἤρξε τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν Ἡλεὶ μόνος
μὲν ἔτη δώδεκα, μετὰ δὲ Σαούλ ὀκτωκαίδεκα. καὶ Δαβὶδ εἰς
τὴν ἔρημον ἀπῆλθε Μαῖν. καὶ ἀπέστειλε πρὸς Νάβαλ τὸν
Καρμηλίον κλούσιον ἄνδρα, κείροντα τὰ ποίμνια αὐτοῦ, τοὺς
10 προσιερούστας αὐτῷ καὶ ἀξιώσοντας δοῦναι τοῖς μετ’ αὐτοῦ καὶ P I 68
αὐτῷ, καθὼς ἂν προαιροῖτο, ἀνέπαφα τηρήσασιν τὰ ποίμνια καὶ
τοὺς ποιμένας αὐτοῦ. Νάβαλ δὲ σκληρὸς τυγχάνων καὶ ἰταμός,
ἀπανθρώπως τοῖς τοῦ Δαβὶδ ἀπεκρίθη καὶ ἀναιδῶς “τίς ὁ Δαβὶδ;
καὶ τίς ὁ σὺς Ἰσσαὴλ;” καὶ δραπέτην καλέσας αὐτόν. ἐπὶ τοῦ-
15 τοῖς θυμοῦται Δαβὶδ, καὶ ὤμοσεν ἐξολοθρεῦσαι πάντα τὰ τοῦ
Νάβαλ, καὶ ἀπῆγε πρὸς ἐκείνον σὺν τετρακοσίοις ὄπλιταις. ἡ δὲ
τοῦ Νάβαλ γυνὴ συνετὴ οὔσα καὶ ὠραία, μαθοῦσα ὅπως τε
Δαβὶδ προσεῖπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ ὡς ἀσινῆ τὰ αὐτῶν συνετή-
ρησε καὶ ὅσα τῷ Δαβὶδ ἀνταπεκρίθη ὁ Νάβαλ βλάβοσημα, μηδὲν
20 κοινωσαμένη τῷ οἰκίῳ ἀνδρὶ, λαβοῦσα ἐπὶ τῶν ὄνων ξένια παν- W I 46
τοῖά τε καὶ πολλὰ πρὸς τὸν Δαβὶδ ἐπορεύετο. καὶ συναγῆσασα B

2 τηρήσεις A. 6 τοῦ] τὸν A.
13 post ὁ Δαβὶδ A add εἰκῶν.
19 ὁ ν. ἀπεκρίθη A.

8 πρὸς τὸν νάβαλ τὸν A.
15 τὰ τοῦ νάβαλ πάντα A.

Fontes. Cap. 32. Iosaphi Ant. 6 13 et 14. Regum I 25—31.

quare credo te ad regnum Israelis asservari a deo. verum dato mihi
fidem te domum meam non eversurum sed conservaturum esse genus
meum.” iurat Sauli David, itaque discedunt invicem.

32. Sub id tempus Samuel etiam moritur, vir iustus et bonus,
qui post Elia obitum Israelitis praefuerat annos duodecim solus, cum
Saul octodecim. David in desertum Maanis recedit, et ad Nabalem
Carmelitam, hominem divitem, qui greges suos tondebat, legatos mittit
petitum ut sibi et suis quantum ipsi visum esset impertiretur, ob de-
fensas et greges et pastores eius. Nabal homo asper et ferox Davidicis
inhumaniter respondet, et impudenter “quis” inquit “est David? quis
est Iessaei filius?” eumque fugitivum vocat. his contumeliis irritatus
David se Nabalem cum omnibus suis deleturum iurat, et cum quadring-
gentis armatis adversum eum proficiscitur. verum Nabalis uxor, ma-
trona prudens et formosa, cum rescivisset quemadmodum David maritum
allocatas esset et bona ipsorum custodisset, atque ut maritus Davidi
contumeliose respondisset, re cum illo non communicata asinos multis et
variis muneribus onerat, Davidi obviam proficiscitur. ad quem cum

τούτω προσεκύνησαι, ἰδεῖτό τε μὴ μνησικαχῆσαι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· εἶναι γὰρ ἐκείνῳ κατὰ τὴν κλήσιν τὸ φρόνημα (ἀφροσύνην γὰρ ὁ Νάβαλ δηλοῖ)· ἀρεῖναι δὲ τὴν ὄργην καὶ τὰ προσαγόμενα δέξασθαι. ὁ δὲ καὶ ἐπήνεσε τὴν γυναῖκα, καὶ συγγνώμην νεῖμας ἐπέστρεψεν. ἐπανελευθερώσα δὲ ἡ γυνὴ πρὸς τὸν Νάβαλ τὴν τοῦ Δαβὶδ ἔφοδον ἐκείνῳ μεμήνηκε. καὶ ὡς δειματί τε καὶ λύπῃ κατυσχεθεῖς οὐ κλίους τε τῶν δέκα ἐπιβουῶν ἡμερῶν ἀπέρρηξε τὴν ζωὴν. καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Δαβὶδ ἀπέστειλε πρὸς Ἀβιγαλαν μνώμενος αὐτὴν ἑαυτῷ. ἡ δὲ οὐκ ἄξιαν εἶπεν ἑαυτὴν εἶναι πρὸς C συνολίκεσιν τοιούτῳ ἀνδρὶ, ὅμως μέντοι ἀπήλθε· καὶ ἔλαβεν αὐ- 10 τὴν εἰς γυναῖκα Δαβὶδ.

Ὁ δὲ Σαουλ ἐπεβούλευεν ἔτι αὐτῷ, καὶ μετὰ τριαχιλίων λογάδων στρατοπεδεύεται παρὰ τὸν βοινοὺν Ἐχελάτ, ὅπου δι- τριβεν ὁ Δαβὶδ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἑξακοσίων ἀνδρῶν. νυκτὸς δὲ ἐπορεύθη Δαβὶδ αὐτὸς καὶ Ἀμεσά εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ Σαουλ, καὶ εἰσηλθὼν ὅπου ἦν καθύδωρον Σαουλ. καὶ τοῦ Ἀμεσά ἀνελεῖν ὠρμηκόςτος αὐτὸν οὐκ εἶασεν ὁ Δαβὶδ, τὸ ὄφρυ δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ἀγγεῖον τοῦ ὕδατος λαβόντες ἔξηλθον μὴ τινος D ἀκροθιμένου, καὶ ταῦτα τοῦ Ἀβεννήρ τοῦ ἄρχοντος τῆς δανάμειως αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἑτέρων κίκλῳ κεμένων τοῦ βασιλέως. ἀνελ- 20 θῶν δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους Δαβὶδ ἐβόησε πρὸς τὸν Ἀβεννήρ "τί ὄτι οὐ φυλάσσεις τὸν βασιλέα; ἴδοὺ γὰρ εἰσηλθόν τινες κτε-

1 τε A, δὲ PW. 9 μνώμενος A, μνώμενον PW. 11 ὁ δαβὶδ A.
13 ἑχελά LXX, Σεκλά Iosephus. 14 ἑξακοσίων A, τετρακοσίων
PW: illud LXX et Iosephus. 15 et 16 legendum Ἀβισά.

pervenisset, honore praebito rogat ut iniuriae mariti sui oblitus, cuius ingenium nomini responderet (Nabal enim vaecordiam significat), iraque deposita ea quae offerrentur acceptaret. ille collandata muliere dataque venia recedit. reversa domum Nabali Davidis hostilem accessum indicat: quo audito et terrore et moerore tanto oppressus est, ut post diem decimum vitam abruperit. quo cognito David ad Abigaean mittit eamque ambit. illa, etai talis viri coniugio se indignam esse diceret, tamen ei nubit.

Interea Saul Davidi nihilominus insidiatur, cum tribus delecto- rum milibus iuxta collem Echelam castris positus, quo in loco David cum suis sexcentis viris versabatur. is cum Amesā (Abesa) noctu in castra Saulis profectus usque in tentorium regis dormientis penetrat, ubi Amesam (Abesam) ad trucidandum regem incitatam inhibet: hasta duntaxat et hydria regis ablata discedunt, nemine animadvertente; quamvis Abener multique alii circum regem iacerent. itaque montis cacumine conscenso Abenerem his verbis inclamat "cur non custodis regem? ecce vobis ignavis quidam ingressi sunt ad eam occidendum.

ναι αὐτόν, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἐγνώκατε. ζήτησον οὖν τὸ δόρυ καὶ
 τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος, καὶ εἶπῃ ὅλος ἡμῶς περιεβλήθητε κίνδυνος.”
 ἐκγενοὺς δὲ τὴν φωνὴν Δαβὶδ ὁ Σαουλ, καὶ ὡς ἐφείσαστο καὶ
 αὐτίς αὐτοῦ δυνάμενος αὐτὸν ἀνελθεῖν, ἀμαρτυρῶν εἶπε καὶ μεμα-
 δ ταυῖσθαι, καὶ ἤξιον θαρραῖν αὐτὸν καὶ ἐπιστρέφειν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ. ὁ δὲ “κύριος” ἔφη “ὁφθαλμοὶ ἐκείνου κατὰ τὴν δικαιοσύνην P I 69
 αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ.” καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῶν
 σὺν αὐτῷ ἑξακοσίων Δαβὶδ πρὸς Ἀγχοὺς τὸν βασιλεὺς τῆς Γέθ,
 καὶ διεῖπεν ἐκεῖ τέσσαρας μῆνας. τῶν δὲ Παλαιστῆνων ἐπὶ τὸν
 10 Ἰσραὴλ ἐκστρατεύσαι βουλευμένων, ἔφη πρὸς Δαβὶδ ὁ Ἀγχοὺς
 “συνεξελίσθη μοι εἰς τὸν πόλεμον σὺ καὶ οἱ μετὰ σοῦ;” καὶ κείνος
 αὐτῷ προθύμως συμμαχήσων ὑπέσχετο. ἤδη δὲ τῶν ἀλλοφύλων
 τῇ χώρᾳ προσελασάντων τῶν Ἰσραηλιτῶν, ὁ Σαουλ τιθορῶν καὶ
 τοῦ θεοῦ ἐπυθάνετο εἰ μαχήσεται. μὴ ἀποκρινομένου δέ,
 15 ἐγγαστριμυθὸν ἐζήτησε καὶ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὴν μεταμφωσόμενος
 ἵνα μὴ δοῖται εἶη ἐπιγνωσθῆ, καὶ ἤτησεν ἀναχθῆναι αὐτῷ τοῦ
 Σαμουὴλ τὴν ψυχὴν. καὶ ἐκπυθῶν τισιν ἀναχθῆναι δοξάσθη εἶπε B
 Σαουλ “θλίβομαι σφόδρα διὰ τὴν ἀναχθῆσάν μοι οἱ ἀλλό-
 φυλοι καὶ ὁ κύριος ἀφίστηκεν ἀπ’ ἐμοῦ.” τὸ δὲ τοῦ Σαμουὴλ
 20 φάντασμα ἀπεκρίθη ὡς “πεποίηκέ σοι ὁ κύριος ὅσα προμεμήνηκεν
 δι’ ἐμοῦ, καὶ ἀφαιρεῖται σου τὴν βασιλείαν καὶ δίδωσιν αὐτὴν τῷ

2 ὅλος ὅλος A, ὅλος εἶπῃ PW. 4 δυνάμενος A, δυνάμενος PW.
 8 πρὸς τὸν ἀγχοὺς A. τῆς om A. 12 προθ. αὐτῷ A.
 13 πρὸς τῇ χώρᾳ A. 16 et 17 ἐχθῆσαι A. 20 ὅσα προ-
 μεμήνηκεν alter codex Wolfii, ὅσα (ὁ σοὶ ἔ) προμεμήνηκεν A, ὅσα
 πρὸς σε μεμήνηκεν PW.

quære hastam et hydriam regis, ut intelligas quale vos periculum
 fefellerit.” Saul agnita voce Davidis, qui cum occidere potuisset, de-
 nuo sibi pepercisset, se peccasse fatetur ac mentis errore affici; Davi-
 demque bono animo esse iubet domumque suam reverti. at ille
 “dominus” inquit “quemque pro iustitia et fide sua remuneretur,”
 cumque sexcentis suis ad Ancham Gethae regem se confert, atque ibi
 menses quattuor commoratur. cum autem Palaestini bellum Israelitis
 illaturi essent, Anchus Davidi ait “numquid et tu cum tuis mecum ad
 bellum egredieris?” respondet ille se strenuam operam navaturum.
 hostibus iam finis Israelitarum ingressis Saul perturbatus deum consulit
 utrum pugna ineunda sit: quo non respondente, egastrimythum quaerit,
 et mulierem convenit mutato habitu ne agnosceretur, petitque Samuelis
 sibi manes elici. qui cum evocati quibusdam carminibus viderentur,
 Saul “vehementer” inquit “angor: nam et alienigenae contra me conve-
 nerunt, et deus a me recessit.” Samuelis spectrum respondet “fecit ea
 dominus quae per me praedixerat, regnum abs te auferens idque Davidi

Δαβίδ, καὶ τὸν λαὸν ὑποτάσσει τοῖς πολεμίοις· ὃ δὲ καὶ οἱ
 υἱοὶ σου αὐρῖον πεσεῖσθε.” καὶ ἐλυπήθη σφόδρα τούτων ἀκού-
 σας Σαοὺλ καὶ ἀπῆλθε. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἑστρατοπεδεύσαντο,
 καὶ Δαβίδ καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ἑξακόσιοι ὄπισθεν. τοῖς δὲ σατρά-
 C παις οὐκ ἤθεσκε συστρατεύεσθαι αὐτοῖς τὸν Δαβίδ, λέγουσι δ
 “μή τι κακὸν ἐργάσῃται εἰς ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς ὁμοφύλοις
 προσθέμενος,” καὶ ἀποστρέφειν αὐτὸν ἤξουν. καὶ ὁ Ἄγγος
 τοῖς σατράπαις πειθόμενος ἀπέλθειν ἐκέλευσε τῷ Δαβίδ. καὶ δε
 ἀπῆλθε μετὰ τῶν ὄντων αὐτῷ, καὶ εἶρε τὴν Σικελίαν, ἣν δέδωκεν
 αὐτῷ Ἄγγος εἰς κατοίκησιν, ἐμπεπυρισμένην, καὶ τὰς γυναῖκας 10
 W I 47 ἑαυτοῦ ἀμφοτέρως καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ ἀχμαλωτισθέντας παρὰ
 τῶν Ἀμαληκιτῶν. καὶ ἀνῶμωξεν ἐπὶ τούτῳ Δαβίδ καὶ οἱ μετ’
 αὐτοῦ, καὶ ἠρώτησε τὸν Θεὸν διὰ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιάθαρ εἰ
 καταδιώξεταί ὁ λαὸς αὐτῶν. ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ Θεοῦ κατε-
 D δίωξε μετὰ τῶν τετρακοσίων, τοὺς δὲ διακοσίους ἐπὶ φυλακῇ 15
 τῶν σκευῶν καταλέλοιπε. καὶ εὐρῶν ἑσκαδασμένους αὐτοὺς
 ἐσθλοντάς τε καὶ πίνοντας, καὶ αἰφνηδὸν αὐτοῖς ἐπιθέμενος,
 πλὴν τετρακοσίων ἐν δρομάσι πεφηνγῶτων καμήλοις πάντας
 ἀπέκτεινε καὶ τὴν λείαν ἅπασαν διεσώσατο. ἀνυστρέψαντες δὲ
 οἱ μετὰ Δαβίδ τετρακόσιοι οὐκ ἤθελον συμμεριστὰς αὐτοῖς καὶ 20
 τοὺς διακοσίους γενέσθαι, ἀρκεῖσθαι δ’ ἤξουν· σισωσμένας ταῖς
 ἑαυτῶν γυναῖξιν. ἄδικον δὲ τὴν γνώμην ταύτην ἔκριεν ὁ Δαβίδ,
 καὶ ἐπίσης πᾶσι δεῖν μερισθῆναι τὴν ὠφέλειαν ἀπεφῆρατο. ὁ καὶ

6 ἐργ. πρὸς ἡμᾶς τοῖς ὁμοφ. προσθέμενος ἐν τῷ πολέμῳ Α.
 8 πειθόμενος Α, πειθόμενον ΡW. 15 διακότους ἐπὶ φυλα-
 κῆς Α. 17 τε om Α. 21 διακοσίους] διακότους Α.

tribuens, et populum hostibus subiiciens. tu vero filiique tui cras
 cadetis.” his auditis Saul ingenti moerore affectus discedit, iam castra
 posuerant hostes, et David cum suis sexcentis a tergo eorum stativa
 habebat. verum satrapis non probabatur ea societas: causabantur enim
 metnendum esse ne qua sibi clades ab eo inferretur, in bello ad popu-
 lares suos se conferente. itaque petant ut discedat; et Anchus satrapis
 obsequens eum abire iubet. discedit igitur cum suis David Siceliam,
 ab Ancho sibi ad habitandum assignatam. incensam reperit, uxoresque
 suas ambas cum omnibus qui ibi fuerant captas ab Amalechitis. ea clade
 deplorata per Abiatharem sacerdotem deum consulit an persequendi sint
 hostes. deo permittente cum quadringentis persequitur, ducentos ad
 impedimentorum custodiam relinquit: et sparsim comedentes bibentesque
 adeptus et ex improvise aggressus, omnes caedit praeter quadringentos,
 qui cursoribus camelis effugerunt; omnemque praedam recuperat. qua-
 dringenti Davidici reversi manubias cum ducentis partiri recusant, bene
 cum illis actum dicentes quod uxores suas recepissent. verum David
 eam sententiam ut iniustam damnat, et quicquid partum esset ex aequo

νόμος ἔκτοτε γέγονε, συμμερίζειν κεινῶν τοῖς μαχομένοις τὰ λάφυρα κατὰ τὸ ἴσον τοὺς τὰ σκευή φυλάσσοντας. πολέμου δὲ P-I 70
 συρραγέντος τοῖς Ἰσραηλιταῖς καὶ τοῖς Παλαιστινηοῖς, πλείστοι μὲν κτείνονται τῶν Ἑβραίων, καὶ οἱ τρεῖς δὲ παῖδες Σαουλ ἔπε-
 5 σον, καὶ αὐτὸς Σαουλ ἐτέρωτο εἰς τὰ ἑποχόνδρια. καὶ γυνὸς καιρῶς βεβλημένος καὶ οὐ ζησόμενος, εἶπε τῷ ὄπλοφόρῳ αὐτοῦ ἐκκεντῆσαι αὐτόν, ἵνα μὴ ζῶν ἔτι τοῖς πολεμοῖς ληφθῆ. τοῦ δὲ μὴ κειδομένου ποιῆσαι τὸ κεινόμενον, αὐτὸς ἐπέπεσεν ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν. καὶ ὁ ὄπλοφόρος αὐτοῦ ὡς εἶδε
 10 πεισόντα τὸν βασιλεῦα καὶ αὐτὸς ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. τῆ δ' ἐκπύ-
 ριον σκυλεύοντες οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς πεισόντας τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐπέτυχον τοῖς νεκροῖς τοῦ Σαουλ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι Γελβουέ, καὶ ἐκτεμόντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν
 15 ἔπεισαν χώραν, πανταχοῦ θραυρίζοντες ταύτας καὶ εὐαγγελίζο- B
 15 μνοι, καὶ τὰς πανοπλίαις αὐτῶν ἀνέθεντο τοῖς οἰκείοις θεοῖς, τὰ δὲ σώματα ἀνεσταύρωσαν παρὰ τὸ τεῖχος Μεθσαμ ἢ μετέπειτα ἐκλήθη Σκυθόπολις. τῶν δὲ τὴν πόλιν Ἰαβεῖς οἰκούντων ἐν Γαλαὰδ μαθόντων ὅσα συνέπεσον τῷ Σαουλ, ἐξῆλθον οἱ δυνα-
 20 τώτατοι, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς συντείναντες τὴν πορείαν, ὠκαθεῖλον τὰ σώματα Σαουλ καὶ Ἰωνάθαν, καὶ ἀπαγαγόντες
 εἰς Ἰαβεῖς ἔκασαν ταῦτα, καὶ τὰ ὀστέα συλλέξαντες ἔθαψαν. ἔβασλευσε δὲ Σαουλ ζῶντος ἔτι τοῦ Σαμουὴλ ὀκτωκαίδεκα ἔτη, ἔκτεινον δ' ἀποθανόντος δύο καὶ εἴκοσι.

4 δὲ om A. 5 ἑποχόνδρια A. 7 ληφθῆ A, ληφθῶ PW.
 16 μεθσαμ (pro βεθσαμ) A, Βαιθσαμ LXX, Βηθσαμ Iosephus,
 Μεθοσαμ PW.

iubet dividi. unde ea lex obtinuit ut ad impedimentorum custodiam relictī in partem manubiarum veniant cum iis qui pugnare. praelio inter Palaestinos et Israelitas commisso plurimi ex Hebraeis cadunt, et tres filii Saulis: qui et ipse letaliter in praecordiis se vulneratum sentiens, ab armigero se confodi iubet, ne vivus in hostium potestatem veniat. quod cum ille recusaret, gladio incumbens moritur. quo armiger viso et ipse necem sibi consciscit. postridie Palaestini dum interfectos Israelitas spoliant, Saulis et liberorum illius cadavera in montibus Gelboenis reperiunt, ac resecta eorum capita domum mittunt et ubique spectatum proponunt, victoriam sibi gratulantes, armis eorum diis suis dedicatis. cadavera vero in cruces sustulerant iuxta moenia Methsamae (Bethsamae), quae postea Scythopolis est appellata. Saulis cladē apud Iabinos Galaditas cognita, fortissimi quique, itinere per totam noctem continuato, Saulis et Ionathae cadavera sublata Iabim retulere; iisque crematis ossa sepeliverunt. regnavit Saul superstitute adhuc Samuele annos octodecim, eo defuncto viginti duos.

LIBER SECUNDUS.

C 1. Ἄρα δ' ἐπαγγέλατο Δαβὶδ ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων κοπῆς, καὶ τις ἀνὴρ προσήλθεν αὐτῷ ἀπαγγέλλων τὴν ἦτις τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Σαουλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν. ἀνακρινόμενος δὲ εἰ ἀληθῆ ἀπαγγέλλει, εἶπε καιρῖον πληγῆναι τὸν Σαουλ, καὶ μὴ αἰὼν τε ἔντα δὲ ἀσθένειαν ἑαυτὸν ἀνελεῖν, παρακαλέσασθαι αὐτόν, ἵνα μὴ ζῶν τοῖς πολεμίοις ἀλφῶ, ἐπιρρώσῃ αὐτῷ τὴν πληγὴν ἐπιπεσόντι τῇ ἰδίᾳ φόμφαλι· καὶ ποιῆσαι κατὰ τὸ ἐπιταγμα, καὶ τὸν βασιλέα διαχειρῖσασθαι. καὶ εἰς πίστιν τῶν λόγων πρότερον τὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου βασιλείου στέφανον D καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς βραχίονσι χρυσόν, καὶ ἐδόδου Δαβὶδ. ἐθρήνησεν 10 οὖν Δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν Σαουλ καὶ τὸν Ἰωνάθαν, τὸν δὲ τὸν Σαουλ ἀκλόνητα ἐκόλασεν ὅτι τῷ χριστῷ κυρίου τὴν χεῖρα ἐπήνεγκε. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ θεοῦ κελεύσαντος εἰς Χιβρων ἀνέβη, πόλιν Ἰούδα, μετὰ ἀμφοῖν τῶν γυναικῶν αὐτοῦ Ἀχνοὴμ καὶ Ἀβιγαίας, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ πανοικί· ἔνθα βασι- 15 λὸς αἰρεῖται παρὰ τῆς Ἰούδα φυλῆς. ἐλόγησε δὲ Δαβὶδ τοὺς ἄνδρας Ἰαβείας ὡς θάψαντας τοὺς τοῦ Σαουλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν νεκρούς.

W I 48 'Ο δὲ τοῦ Σαουλ ἀρχιστρατήγιος Ἀβεννήρ λαβὼν τὸν περί-
P I 71 λοιπον υἱὸν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τὸν Ἰεβοσθέ, βασιλέα ἐπὶ πάντα 20 τὸν Ἰσραήλ, τοῦ Ἰούδα χωρὶς, ἀνηγόρευσεν. ἦν δὲ τεσσαρά-

12 τὸν om A. τὴν om A.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Ant. 7 1 et 2. Regum 2 1—5.

1. Davidi recens a caede hostium reverso vir quidam Israelitarum stragem et Saulis ac Ionathae interitum nuntiat. rogatus num vera nuntiaret, respondet Saulem letali vulnere accepto cum ipse sese ob imbecillitatem occidere non posset, suam opem implorasse ne vivus in hostium potestatem veniret: invisae igitur ut, qui gladio proprio iam incubuisset, eo ictu conficeretur, et sustulisse regem ut mandasset. quas ut vera crederentur, regii capitis coronam et armillas aureas Davidi offert. Saulem igitur et Ionatham David cum suis laet, sed hominem illum supplicio afficit qui uncto domini manus attulisset. deinde iussu dei Chebronem ascendit, urbem Iudaicam, cum utraque uxore Achinoa et Abigaea, eiusque milites cum omni familia: ubi a tribu Iudaica rex declaratur. Iabinos ob sepulti Saulis et Ionathae officium collaudat.

Abener autem Saulis dux reliquam herilem filium Ieobosthem totius Israelitici populi, Iudaica tribu excepta, regem renuntiat, tam

κοιτα ἐτῶν ὅτε ἔβασίλευσεν ὁ Ἰεβοσθέ, καὶ ὅλο ἔτη τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ὁ δὲ Ἀβεννήρ δι' ἀρχῆς ἐποιεῖτο τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν ὡς βασιλεύσασαν τὸν Δαβὶδ, καὶ ὤρμησε κατ' αὐτῆς ἀπήνησε δ' αὐτῷ μετὰ δυνάμειος Ἰωάβ, ὃς ἦν τοῦ Δαβὶδ ἀρχιστρατήγος. καὶ πρῶτον μὲν δάδακε ἕξ ἐκάστης ἰμονομέχρησαν στραταῖς· πάντων δὲ πεπτωκότων ἐλείπων, καὶ ἕμφω αἱ στρατιαὶ ἀλλήλαις προσέβαλον, καὶ ἠτήθησαν οἱ τοῦ Ἀβεννήρ. Ἀβσαὶ δὲ καὶ Ἀσαήλ ἀδελφοὶ Ἰωάβ. ὁ δὲ Ἀσαήλ ἐπὶ παδῶν ἐκώτησε αἰμυνημένος ἐδίωκεν ὀπισθεν Ἀβεννήρ. ὁ δὲ ἀναστρέφειν B
10 πρῆναι· ἐπεὶ δὲ μὴ ἔπειθε, πλήξας αὐτὰν ἐξόπισθεν καιρῶς ἀπέκτεψε. τοῦ τεθνήωτος δ' οἱ σύγγονοι διὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ σφαγὴν λογιζόμενοι μετέδωον τὸν Ἀβεννήρ. ἐκείνος δὲ σιὰς ἐπὶ κορυφῆς ἐνὸς τῶν βουνῶν ἐβόησε πρὸς Ἰωάβ λέγων "μὴ παρόξυνε πρὸς μάχην ἄνδρας ὁμοεθνεῖς· καὶ Ἀσαήλ γὰρ ἡμάρτημα μὴ πε-
15 σθῆς μοι συμβουλεύοντι ἀναστρέφειν, πάντηδεν τέτρωσαι τε καὶ τέθνηκε." παράκλησιν οὖν τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰωάβ ἠγγασάμενος ἀνακλητικῶν ἠχῆσαι κελώει τὴν σάλπιγγα καὶ τὴν διώξει ἔστησεν. ἀρχὴν δὲ ἕξ ἐκείνου παρ' Ἐβραίοις ἔλαβεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ διέμενεν ἐπὶ πλείστον, τῶν μὲν τοῦ Δαβὶδ κρα-
20 ταιουμένων, ἀσθενούντων δὲ γε τῶν τοῦ Σαούλ.

Ἐτέθησαν δὲ τῷ Δαβὶδ ἐν Χεβρων ὄντι ἐκ γυναικῶν δια- C
φύρων υἱοὶ ἕξ, ὧν ἦν πρωτότοκος ὁ Ἀμνών. τοῦ δὲ Ἀβεννήρ παλλακῆ μιχθέντος Σαούλ, ἠγωνάκησεν Ἰεβοσθέ κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τοῦτο γέγονεν αἴτιον τοῦ

2 τοῦ om A.

anno quadraginta natus; qui bleanium imperavit. idemque Abener Iudaicae tribui ob Davidem regem creatam infensus bellum infert. cui Iobus Davidis imperator cum suis copiis occurrit: ac principio duodeni utrinque concurrunt; quibus mutua caede sublati, et exercitiis congressis, Abenerii succumbunt. Iobii fratres erant Abesa et Asahel, quorum hic pedum celeritate fretus Abenerem persequeretur: monet ille ut redeat, non obtemperantem a tergo opportuno ictu illato conficit. tum perempti fratres Asahelis caede irritati infesto cursu Abenerem petunt. at ille in vertice collis stans Iobum inclamat "ne inter populares pugnam concites: nam et Asahel parum feliciter contemptis meis monitis occubuit." Iobus his verbis obtemperandum ratus receptul cani iubet ac persecutionem inibet. exstitit Hebraeis hoc intestini belli exordium, quod longissimo duravit tempore, cum Davidicorum vires auferentur, Saulinorum minuerentur.

Davidi Chebrone habitanti e diversis uxoribus sex nati sunt filii, quarum natu maximus fuit Amnon. Ieosthis porro indignatio propter Abeneris cum patris Saulis pellice consuetudinem, causam illi praebuit

προσρῆναι τὸν Ἀβεννήρ τῷ Δαβίδ. ὁ δὲ Δαβίδ στελλας πρὸς τὸν Ἰεβοσθὲ τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἐζήτηι Μελοχόλ. ὁ δὲ ἀποσπάσας αὐτὴν τοῦ ἀνδρός, ᾧ μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δαβίδ ἠρμόσατο αὐτὴν ὁ Σαούλ, ἀπέστειλε τῷ Δαβίδ. Ἀβεννήρ δὲ τοῖς γηραιοῖς τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοῖς ταξιάρχαις διαλεχθεὶς 5

D μεταθέσθαι συγγήνεσε πρὸς Δαβίδ, τοῦτο καὶ πάντων προθυμουμένων. τοῦτο δὲ ποιήσας ἦκε πρὸς τὸν Δαβίδ ἐνθάρκους πιστεῖς ληψόμενος. καὶ δεχθεὶς ἀσμένως, ἀπήει συναθροίσων τὸ πλήθος, ἵνα παρὰ πάντων ἀναρρηθῆ ὁ Δαβίδ. ἔλθων δὲ πρὸς Χεβρων Ἰωάβ καὶ μαθῶν τὰ περὶ Ἀβεννήρ, δεικνύς μὴ ὑπερέξει 10 ἐκεῖνος αὐτοῦ, κατέπει μεν πολλὰ τοῦ ἀνδρός πρὸς Δαβίδ, μὴ κείτων δὲ στέλλει λάθρα τὸν καλέσοντα τὸν Ἀβεννήρ ὡς ἐκ τοῦ Δαβίδ· κἀκεῖνος ἀνέστρεψε. καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ Ἰωάβ, καὶ ὡς τι μυστικώτερον αὐτῷ διαλεξόμενος, πόρρω τῶν οικείων ἀπαγῶν αὐτὸν κτείνει, ξίφει κατὰξας ὑπὸ λαγόνα. Δαβίδ δὲ 15

P I 72 τοῦτο μαθῶν ἤλγησε σφόδρα καὶ τῷ τὸν ἄνδρα κτείναντι κατηράσατο, καὶ ἐθρήνησε τὸν θανόντα καὶ φιλοτίμως ἐνεταφίασεν. Ἰεβοσθὲ δὲ μετὰ μικρὸν ἐπιβουλεύθεις ἐσφάγη κοιμώμενος. καὶ οἱ τοῦτον ἀνελόντες, δύο ὄντες, τὴν κεφαλὴν λαβόντες αὐτοῦ τῷ Δαβίδ ἀπεκόμισαν. ὁ δὲ οὐ μόνον μὴ κεχαρισμένα πρᾶξι αὐτῷ 20 τοὺς ἄνδρας ἠγήσατο, ἀλλὰ καὶ ἀναιρεθῆναι προσέτευξε, δίκας τοῦ φόνου πραττόμενος. εἶτα πᾶς Ἰσραὴλ πορεύεται πρὸς Δαβίδ, καὶ χρίουσιν αὐτὸν εἰς βασιλεῖα πασῶν τῶν φυλῶν. ἦν δὲ τρια-

15 αὐτὸν om A.

20 πρᾶξι A.

ad Davidem deficiendi. David, missis ad Iebosthem legatis uxorem suam Melcholem repetitum, obtinet ut ea sibi a marito, cui viro exsultante a Saule desponsa fuerat, avulsa remitteretur. interim Abener cum senioribus populi et centurionibus agit ut ad Davidem se conferrent. quo haud gravatim ab omnibus impetrato, ad Davidem fide utriusque iureiurando firmata profectus, cupideque exceptus, ad convocandum populum abit, ut David ab omnibus rex consalutaretur. Ioabus autem Chebronem profectus, Abeneris defectione cognita, cum virum apud Davidem multis criminibus obiectis frustra calumniatus esset, clam nomine Davidis arcessendum curat. reversum et longius a suis, tanquam arcani quid cum eo acturus, seductum pugione in illa impacto perimit. quae res ingenti moerore Davidem affecit, adeo ut diras ultrices interfectori imprecaretur, et mortui exsequias magno cum lactu honorifice celebraret. paulo post Iebosthes per insidias dormiens occiditur, eiusque caput a duobus, qui facinus id perpetrarant, Davidi offertur. is vero adeo gratiam eis non habendam esse censuit, ut supplicio affici inberet ob eandem domini. deinde omnes Israelitae ad Davidem se conferunt, eumque regem omnium tribuum unguunt. Iudaicae tribus regnum

κονταέτης Δαβίδ ὅτι ἐπὶ τὸν Ἰούδα ἐβασίλευσεν, καὶ ἤρξεν ἐν Χεβρών τῆς τοῦ Ἰούδα μόνης φυλῆς ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ, τριάκοντα δὲ καὶ τρεῖς τοῦ παντός Ἰσραήλ. B

2 Ἀπῆρε δ' ἐν Χεβρών αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παραγέγονεν εἰς Ἱεροσόλυμα. κατέφκουν δὲ τότε τὴν πόλιν καὶ τὴν γῆν ἐκείτην Ἰεβουσαῖοι, ὅθεν Ἰεβοῦς ἐκαλεῖτο ἡ πόλις· Χαναταῖοι δ' ἦσαν κατὰ γένος προσήκοντες. οἱ τοὺς τυφλοὺς καὶ χωλοὺς καὶ ἄλλως πεπηρωμένους στήσαντες ἐπὶ τῶν ἐπαύξειον W I 49
ἐπὶ χλιῆ, μὴ παραχωρεῖν αὐτοὺς ἔλεγον τῷ Δαβίδ τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. ὀργισθεὶς δὲ διὰ ταῦτα Δαβίδ πολιορκία τὴν πόλιν εἶλε, καὶ τοὺς Ἰεβουσαίους ἐκείθεν ὡσάμενος καὶ ἀνοικοδομήσους αὐτὴν εἰς ὄρομα οἰκίον πόλιν Δαβίδ ἐπωνόμασεν, καὶ Ἀβραὰμ Σόλυμα καλουμένην. καὶ διέτριβεν ἐν αὐτῇ βασιλεία δομησάμενος. ἐγένοντο δὲ ἔτι παῖδας αὐτῷ ἐκ γυναικῶν πλείωνων C
15 καὶ παλλακῶν. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐστράτευσαν κατὰ τοῦ Δαβίδ, ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἐπινεύσαντος ἔξησιν κατ' αὐτῶν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς καὶ νικᾷ. οἱ δὲ πολλοὶ πλείους συναθροισθέντες πάλι ἐκήσαν. ἐρομένου δὲ καὶ αὐτῶν τὸν Θεὸν τοῦ Δαβίδ, ἐν τοῖς ἄλλοις τοῦ Κλαυθμῶνος προσέταξεν ὁ Θεὸς ἀλλήσεσθαι σὺν τῇ D
20 στρατιᾷ, καὶ μὴ ἄλλως προσβάλλειν τοῖς ἐναντίοις πρὶν ἢ τὰ ἄλλα σαλεύεσθαι ἄρξωνται. καὶ οὕτω ποιήσας τρέπει τοὺς πολέμους, καὶ ἄχρι τῶν ὄρων αὐτῶν διώκων αὐτοὺς ἔκτεινε. μετὰ ταῦτα συνεκάλεσε Δαβίδ τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας καὶ ἅπαντα τὰ

22 αὐτῶν om A:

Fontes. Cap. 2. Iosephi Ant. 7 3—5. Regum 2 5—9.

suscepit David anno aetatis trigesimo, eique soli Chebrone annos septem imperavit, genti vero universae tres et triginta.

2. Regno confirmato Chebrone cum suis Hierosolyma proficiscitur. Iebusaei tum urbem illam et terram tenebant, cognati Chanaanais, a quibus ipsa etiam urbs Iebus appellabatur. ii caecis et claudis aliisque mutilatis ad propugnacula per derisum collocatis, eos aiunt urbis ingressu Davidem prohibuituros. quo ludibrio commotus David urbem obsidione capit et Iebusaeis inde pulsus instaurat ac de suo nomine Davidis urbem vocat, cum Abrahami temporibus Solyma diceretur; constructaque regia ibi habitat. liberos e pluribus uxoribus et concubinis suscipit. alienigenas bellum inferentes dei nutu cum suis copiis egressus vincit. qui cum exercitu longe maiori reparato denuo adessent, David oraculo consulto in lucis Luctus considerare iubetur cum exercitu, neque prius hostes aggredi quam luci agitari coepissent. paret David, hostes fundit et usque ad fines ipsorum caedibus persequitur. post haec sacerdotes et Levitas omnemque populum Cariathiarim convocat, arcam-

λαδὸν εἰς Καριαιδιαν καὶ ἐπιβίβασαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν
 D κυρίου ἐφ' ἅμαξιν καινὴν, κατέγοντες αὐτὴν εἰς Ἱεροσόλυμα.
 καὶ ὁ λαὸς καὶ ὁ βασιλεὺς ἦδον ἔμπροσθεν αὐτῆς πορευόμενοι.
 ἀνατραπήναι δὲ κενδυνουόσης τῆς κιβωτοῦ, Ὁζὰν ὁ υἱὸς τοῦ
 Ἀμιναδάβ ἐπέκρουε τὴν χεῖρα κατέκρουε αὐτὴν καὶ ἐπεστήριξε μὴ ὅ
 πικσεῖν. θνήσκει οὖν αὐτίκα, ὀργισθέντος τοῦ θεοῦ ὅτι ἤψατο
 τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ μὴ ἔρωτο· καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκείνος ἐντεῦθεν
 Διακοπή. καὶ ἠδραθήθη Δαβὶδ εἰσάγειν εἰς τὴν πόλιν τὴν
 κιβωτὸν, κατέθετο δὲ αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀβεδδάρᾳ Λευίτου
 ἀνδρός· καὶ ἦν ἐκεῖ τρεῖς μῆνας, καὶ ἀπῆλυσεν ὁ οἶκος τοῦ 10
 ἀνδρός ἐκεῖθεν πολλῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀκούσας Δαβὶδ μετεκό-
 μισεν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἑαυτοῦ, ἐπὶ χορῶν
 P I 73 προαγόντων. καὶ αὐτὸς τὴν κενύραν ἔκρουε καὶ ἐχόρευε παύων.
 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ὀρχούμενον καὶ σιριζάντα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Μελχὼλ
 ἐμέμψατο αὐτῷ ὡς ἀσχημονοῦντι· ὁ δὲ οὐκ ἀδεδῶσθαι εἶπεν, ἐπεὶ 15
 μὴ ἀσχημοσύνη ταῦτα, γινόμενα εἰς θεόν. εἰσῆνεγκαν δὲ τὴν
 κιβωτὸν καὶ κατέθετο εἰς τὴν σκηνὴν ἣν ἐπηξεν αὐτῇ ὁ Δαβὶδ.
 εἶτα οἶκον δομήσασθαι τῇ κιβωτῷ ἠβουλήθη. καὶ ὁ θεὸς τῷ
 προφήτῃ Νάθαν ἐντέλλεται εἰπεῖν τῷ Δαβὶδ ὅτι “ὁ σὺ οἰκοδο-
 μήσεις μοι οἶκον, ἀλλ' ὁ υἱὸς σου, ὃς σοῦ θανόντος τὴν βασι- 20
 λείαν σου διαδέξεται.” ταῦτα τοῦ προφήτου τῷ Δαβὶδ ἀπαγ-
 γελαντος ἐκεῖνος εἰς εὐχαριστίαν ἐτόκαστο. καὶ μετὰ ταῦτα
 ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους καὶ κατατροπώσατο αὐτοὺς καὶ τοὺς

1 of om A. 4 ὁ ζῶν A, Ὁζὰ (cod. Alex. ἀζὰ) LXX, Ὁζὰς
 Iosephus. 5 ἀμιναδάμ A, ut p. 99 v. 21. ἀπεστήριξε A.
 10 ἐκεῖ τρεῖς μῆνας] ἐπὶ μῆνας τρεῖς A.

que in currum novum sublatam sacerdotes Hierosolyma advehunt, populo
 et rege cum cantu antecedentibus. quae cum in periculo esset ne ever-
 teretur, Ozan filius Aminadabi extenta manu eam tenens a lapsu de-
 fendit, iratoque deo, quod homo profanus eam contrectasset, statim
 moritur. unde locus ille Diacopes nomen obtinuit. veritus itaque David
 in urbem introducere arcam, demi Abeddaras Levitas deposuit: apud
 quem tres menses mansit, ac viri illius domus multis bonis affecta est.
 quo David audito eam in urbem suam transfert, septem coetibus prae-
 cedentibus, cinnynam ipse pulsans et ludibundus saltans. quem Melchol
 uxor saltantem et exsultantem conspicata, ut indecore se gerentem in-
 crepat. at ipse ofus facti non pudere se ait, neque indecora esse illa,
 ut quae ad dei honorem referrentur. sic arcam intulerunt et in taber-
 naculo, quod David in eum usum creverat, collocarunt. caeterum aedem
 illi exstructuram Nathan propheta iussu dei deterrens “non tu” inquit
 “aedem mihi construes, sed filius tuus, qui regnum te mortuo susce-
 pturus est.” his. David a propheta nuntiatis ad gratiarum actionem
 conversus est. post alienigenas eorumque socias caedit fugatque et

συμμάχους αὐτῶν, καὶ τὴν Συρίαν ἐπέφερον ἐπιθήσαντο, φρουρὰν B
 ἐν Δαμασκῷ καταστήσας. καὶ ἐν τῷ ἐπισημαίνοντι ἐπάταξε
 τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ἔγένοντο πάντες Ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῷ Δαβίδ.
 μνηστῆρες δὲ ὁ Δαβὶδ τῶν πρὸς Ἰωνάθαν τὸν τοῦ Σαουλ συν-
 5 θηκῶν, ἐζήτησεν εἴ τις ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαουλ ὑπολείπεται·
 καὶ μαθὼν περιεῖναι τοῦ Ἰωνάθαν υἱὸν βεβλαμμένον τοὺς πόδας,
 Μιμφιβοσθὲ κεκλημένον, μετεκάλειστο αὐτὸν καὶ ἐχαρίσατο τὴν
 τοῦ πότιπου πῦσαν ὑπαρξὴν τῷ ἀνδρὶ, καὶ ὁμοδαιτον ἐαυτῷ δού-
 10 λου εἶναι ἐκέλευσε, καὶ τοὺς πατέρας οἰκέτας αὐτῷ προσάπει-
 λειαν. ὁ δὲ Μιμφιβοσθὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἔκει καὶ συνεισιτάτο C
 τῷ βασιλεῖ.

3. Κατὰ δὲ τὸν τότε χρόνον τέθνηκεν ὁ τῶν Ἀμμωνιτῶν
 15 βασιλεὺς φίλος ὢν τοῦ Δαβίδ, ἐπὶ νιφὶ Ἄννων, ὃς τὴν πατρικὴν
 ἀρχὴν διεδέξατο. ἐπεμψεν οὖν πρὸς Ἄννων ὁ Δαβὶδ τοὺς παρη-
 γορήσοντάς τὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ λύπην αὐτοῦ καὶ τηρεῖν τὴν φιλίαν
 ἀπαγγελοῦντάς καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸν Δαβίδ. ὁ δὲ κατασκόπους εἶναι W I 50
 τοὺς πεμφθέντας ὑπεληφώς, ἔσρησας αὐτῶν παρὰ μέρος τοὺς
 20 πλώγωντας καὶ περιτεμαῖν τὰ ἡμίση τῶν ἐπισημαίνοντων, ἐξαπέ-
 στείλει τοὺς ἀνδρας. οὗς οὕτω διακειμένους ἰδὼν ὁ Δαβὶδ τὸ
 τῆς στρατιᾶς ἀρματώτατον τῷ ἀρχιστρατήγῳ δοὺς Ἰωάβ κατὰ
 τῶν Ἀμμωνιτῶν ἐξαπέστειλε. καὶ συμβαλὼν ἐκείνοις ὁ Ἰωάβ D

5 alterum τοῦ om A. 9 [έτας A. 15 τοῦ] τῷ A.
 17 αὐτῷ A. 19 ξουσίας A.

Fontes. Cap. 3. Iosephi Ant. 7 6 et 7. Regum 2 10—12.

Syriam sibi vectigalem reddit, praesidio Damasci collocato. in reditu
 nem Idumaeos sternit, omnibus in servitatem redactis. deinde recor-
 datus facti cum Ionatha Saulis filio foederis, quaerit num quis ex eius
 familia superstes sit; cognitoque Ionathae filium Memphibosthem nomine
 captum pedibus superasse, arcessit hominem, omnes avitas opes ei donat,
 victa saecum communi perpetuo uti iubet, paternis etiam servis ei tra-
 ditis. quorum unum Sibam procuratorem facit, ut proventus fundorum,
 quos herus dono acceperat, colligeret. sic Memphibosthes Hierosolymis
 habitat, mensaque regia fruitur.

3. Sub id tempus Ammanitarum rex Davidis amicus moritur,
 Annone filio relicto patrii regni successore. ad eum David legatos
 mittit qui luctum eius consolarentur, simulque nuntiarent Davidem ami-
 citiam erga illum quoque conservaturum. at ille exploratores esse lega-
 tos suspicatus, rasis ex parte barbibus eorum et semisse palliorum prae-
 secto dimittit homines. quos cum sic affectos David videret, Iobabum
 tradita validissima parte copiarum contra Ammanitas mittit: qui com-

αὐτοὺς τε καὶ τοὺς συμμάχους Σύρους ἦτα΄· καὶ τρέπονται εἰς φηγήν. οἱ δὲ καὶ πάλιν συμμάχους προσειληφότες πρὸς πόλεμον ἤρισαν. καὶ ὁ Δαβὶδ ὄν πάσῃ τῇ στρατιᾷ συμβαλὼν αὐτοῖς πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν, ὁ δ' ἐξάρχων τῆς τῶν ἐναντίων δυνάμεως Σωβακ τραπείλις καιρίως ἐν τῷ πολέμῳ τέθνηκεν ἐκ τοῦ τραύματος. οἱ σύμμαχοι δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν, Σύροι ὄντες ἐκ Μεσοποταμίας, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῷ Δαβίδ. αὐθις δὲ τὸν Ἰωάβ ἐπέπομφε κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν· ὃς συγκλείσας αὐτοὺς εἰς τὴν

P I 74 τῆς χώρας αὐτῶν μητρόπολιν ἐπολιόρκει.

Δαβὶδ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις διώγων καὶ ἐκ τῶν βασιλείων 10 ἰδὼν γυναῖκα κατ' οἶκον λουομένην, Βηρσουβιὲ καλουμένην, ἠρώσθη αὐτῆς. καὶ μεταστειλάμενος τὴν γυναῖκα ἐμβῆ αὐτῆς· σπυλαβοῦσα δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ πρῶγμα ἐδήλωσεν. ὁ δὲ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκ τῆς πολιορκίας ἐκάλεσεν, Οὐρίαν ὠνομασμένον, καὶ ἐρωτήσας περὶ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἐκ τοῦ δείπνου αὐτῷ 15 παρασχών, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν. ὁ δὲ οὐκ ἀπήλθε, μὴ δίκαιον εἶναι φήσας τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς συστρατιώτας ταλαιπωρεῖσθαι ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς γυναίκος συνεννάζεσθαι. πάλιν δὲ τοῦ βασιλέως προτρεπομένου αὐτὸν οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ δεξωσαμένου αὐτὸν προπόσειεν, ὡς 20 B βασιλείων κατέδαρθεν. ἀπέστειλεν ὃν πάλιν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν Οὐρίαν ὁ βασιλεὺς, γραφὴν αὐτῷ ἐγχειρίσας, πρὸς Ἰωάβ

1 καὶ το. ε. φηγήν om A. 3 Ἰεσαν A. 14 τῆς πολιορκίας] τοῦ πολέμου A. 21 μέθην] μίσην A. 23 γο. α. ἐγχειρίσας A, καὶ γο. α. ἐγχειρίζει PW.

misso praelio et ipsos et foederatos eorum Syros vincit. illi post fugam denuo adacitis sociis bellum redintegrant. tum David cum toto exercitu eos adortus multos caedit, Sobacum hostiliū legionum ducem graviter vulnerat: quo ex illo vulnere mortuo, Syri ex Mesopotamia socii Ammanitarum deditionem faciunt. David Ioabum rursus contra Ammanitas mittit; qui eos in illius terrae metropolim compulsos obsidet.

David Hierosolymis degens, cum e regia mulierem nomine Bersaben domi lavantem conspexisset, cum illa arcessita rem habet. quae cum se esse gravidam regi indicasset, Uriam (sic enim maritus eius vocabatur) ab obsidione avocatur, et de exercitu percontatus, missis de cena ferculis, domum ire iubet. verum ille non abit: neque enim decere, cum dux et commilitones in castris aerumnas ferant, se cum uxore concumbere. rege iterum hortante ut domum iret, et poculis fere usque ad ebrietatem urgente, ille pro regiae foribus somnum capit. itaque Uriam in castra remittit rex, traditis ad Ioabum litteris, quibus ille iubebatur

ἐπιτελλομένην στήσαι τὸν Οὐρίαν ἔνθα τῶν πολεμίων τὸ δυσμα-
 χώτατον, καὶ ἀποστραφῆναι τοὺς σὸν ἀντῶ, μόνον λιπόντας
 ἐκεῖ, ἢ οὕτως ἀναιρεθῆ. καὶ γέγονε κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως
 ἐπιτάγμα, καὶ ὁ Οὐρίας ἀπέθανεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν
 5 ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ, παυσανμένην δὲ τοῦ πένθους ὁ Δαβὶδ ἔλαβεν αὐ-
 τήν εἰς γυναῖκα· καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. ὁ δὲ θεὸς ὠργίσθη,
 καὶ τὸν Νάθαν ἔστειλε πρὸς Δαβὶδ. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα
 ἐλθὼν ἔφη “δύο ἦσαν ἄνδρες, ὁ μὲν ἔχων ποιμνία καὶ βουκόλια,
 ὁ δὲ μίαν ἀμνάδα ἐκέκτητο. ξενισθέντος δὲ τινος τῷ πλουσίῳ,
 10 οὗκ ἐκ τῶν οἰκείων ἔθυσεν, ἀλλὰ τὴν μίαν λαβὼν ἀμνάδα τοῦ
 πένητος ἔσφαξε καὶ τὸν φθὸν εἰστίωσεν.” καὶ ὁ Δαβὶδ τὸν
 τοῦτο ποιήσαντα τὴν μὲν ἀμνάδα εἰς τετραπλοῦν ἀποδοῦναι,
 ἐκεῖνον δὲ θανεῖν κατεδίκασε. Νάθαν δὲ “καθ’ ἐάντου τὴν
 15 ψῆφον” εἶπεν “ἐξήνεγκας ὦ βασιλεῦ· σὺ γὰρ εἰ ὁ ἐργασμένος
 τοῦτ’ ἀνόμημα.” καὶ τὴν μοιχείαν ἀντῶ καὶ τὸν φθόνον κατέ-
 λγε, καὶ τὴν διὰ ταῦτα ὀργὴν τοῦ θεοῦ, καὶ ὅσα πέσεται προ-
 κατήγγειλε, θανεῖσθαι δὲ καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ τῆς μοιχείας ἀντῶ
 γεννηθέντα. ὁ δὲ Δαβὶδ “ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ” περιπαθῶς
 ἐνόησε, καὶ ὁ Νάθαν παραβιβασθῆναι αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ
 20 τὸ ἡμάρτημα ἀπεκρίνατο. ἐνόσει μετέπειτα ὁ ἐκ τῆς Βηρσαβιέ
 γεννηθεὶς. καὶ ἤλγει σφόδρα Δαβὶδ, ἔφ’ ἡμέραν τε ἐβδόμην
 ἀπόστως ἦν καὶ μελανειμονήσας, καὶ ἐπὶ σάκκου πεσὼν ἐδέετο
 τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ παιδός. τῇ δὲ ἐβδόμῃ τέθνηκε ὁ
 μὲν παῖς, αὐτὸς δὲ τοῦτο μαθὼν ἐξανίσταται καὶ λουσάμενος

5 ἀντῶν ἔλαβεν A.

14 ψῆφον ἡνεγκας βασιλεῦ A.

statuere Uriam qua pugna esset asperrima, deserique ibi solum, redu-
 ctis caeteris, ut ita perimeretur. sunt iussa regis, Urias occiditur,
 ab uxore lugetur; finitoque luctu mulier Davidi nubit ac filium parit.
 ob hoc facinus iratus deus Nathanem ad Davidem mittit, qui cum rege
 congressus, hunc in modum locutus est. “duo viri fuerunt, quorum
 alter greges et armenta habuit, alter unam duntaxat agnam. cum autem
 hospes quidam ad divitem divertisset, non de suis immolavit, sed pau-
 peris agnam mactatam amico epulandum apposuit.” ibi David eum qui
 id fecerit quadrupli et capitis condemnat. tum Nathan “contra te ipsum”
 inquit, “o rex, sententiam tulisti: tu enim id facinus edidisti,” eique
 adulterium et caedem commemorat, et iram dei propter illa et clades
 imminentes denuntiat, atque inter caetera mortem filii ex adulterio
 geniti. David se peccasse deo cum dolore exclamat, Nathan vero deum
 eius peccatum ab illo removisse respondet. post haec natus ex Bersabe
 filius aegrotat: David magno dolore affectus ad septimum diem cibo ab-
 stinet, pullaque veste indutus et in sacco iacens deum pro vita pueri
 deprecatur. septimo die puer moritur: quo ille cogito surgit, lavat,

Zonarae Annales.

9

καὶ μεταμφιασάμενος τῷ θεῷ ἠδ' ἠγαθήσθη καὶ τράπεζαν αὐτῷ
 W I 51 ἔτοιμασθῆναι ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς γενομένοις οὗ
 τοῦ βασιλέως θεράποντες, ἐκείνος "ἔτι μὲν ζῶντος τοῦ παιδός"
 εἶπεν, "ἐλπίζων παρακληθῆσεσθαι τὸν θεόν, ἵταπεινουν ἑαυτὸν
 καὶ ἰκέτεον," ἤδη δὲ θανάτου εἰς μάτην τὴν λύπην καὶ τὴν 5
 P I 75 περὶ ἐκείνου γίνεσθαι δέησιν. ἔτι δὲ ἔτεκε Βηρσουβέε τῷ Δαβὶδ
 υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν Σολομῶντα.

Ἰωάβ δὲ πολιορκῶν τοὺς Ἀμμανίτας ἐν στενῷ κομιδῇ τὴν
 ἄλωσιν εἶχε τῆς πόλεως, καὶ δηλοῖ τοῦτο τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ
 ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ τὴν πόλιν παρέλαβε καὶ εἰς διαρπαγὴν τῇ 10
 στρατιᾷ ἀφῆκεν αὐτήν, τὸν δὲ τοῦ βασιλέως αὐτῆς στέφανον
 αὐτὸς λαβὼν ἐφόρει, ἔλκοντα χρυσοῦ τάλαντον καὶ λίθον ἔχοντα
 τῶν πολυτίμων· τὸ δὲ τῆς πόλεως πλήθος διέφθειρεν. οὕτως
 δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι πεποτήκε τῶν Ἀμμανιτῶν. καὶ εἰς
 Ἱερουσαλὴμ ἐπανέβη. 15

4. Ἦν δὲ τῷ Δαβὶδ θυγάτηρ Θάμαρ ὀνομασμένη, ὁμο-
 μήτριος ἀδελφὴ τῷ Ἀβισαλώμ· ταύτης ἦρα Ἀμμὼν ὁ πρωτότοκος
 B υἱὸς τοῦ Δαβὶδ, καὶ ἦν ὁ ἔφρων πολὺς ὡς καὶ νοσηῖαι τὸν ἐφῶντα.
 ἀφικόμενον δὲ τοῦ πατρὸς πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἤξιώσεν αὐτὸν
 παραγεῖσθαι τὴν Θάμαρ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ· ὁ δὲ κατένευσεν. 20
 ἔκιν οὖν ἡ Θάμαρ καὶ ἠτοίμασεν αὐτῷ κολλυρίδας. ὁ δὲ πάντας
 ἐξέπεμψε, μόνην δὲ τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετήσασθαι ἤξίου αὐτῷ.
 τῆς δὲ κόρης μόνης περιλεμφθείσης βιάζεται αὐτήν, καὶ διακο-

1 τε post θεῷ add A. 3 ἔτι μὲν A, μὲν ἔτι PW. 13 διέ-
 φθειρεν A Iosephus, διέφθειραν PW.

FOURTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 7 8 et 9. Regum 2 13—16.

veste mutata gratias deo agit, et mensam parari sibi iubet. quae regis
 ministris admittantibus, David "viveate" inquit "puero spem habebam
 exorandi dei, meque humilem ac supplicem quaerebam; nunc illo mortuo
 et moeror et preces pro illo fuerint irrita." sed Bersabe alium Davidi
 filium parit, quem Salomonem nominavit.

Interea Iobab Ammanitas in extremas obsidionis angustias esse
 redactus regi significat. qui eo profectus urbem capit et militibus diripiendam donat; sed coronam regis auream, talenti pondere, gemma
 pretiosa praeditam, ipse gestandam sibi sumit; urbanam multitudinem
 trucidat, aliisque oppidis eodem modo tractatis Hierosolyma regressit.

4. Habebat autem David filiam Thamar, uxoriam Absalonis
 sororem. eam primogenitus Davidis filius Amnon vehementer deperibat,
 adeo ut ex amore in morbum incideret. decumbentem pater inuit:
 orat ille ut Thamarem mittat, quo sibi ministret. annuit pater: venit
 puella, placentas ei parat. Amnon omnes discedere iubet, solamque
 sororem sibi ministrare. tum puellam solam noctas vi stuprat; et con-

ρήσας αὐτὴν μῖσος ἀτίκτα ἔσχεν ἀντίθετον τοῦ πρὶν ἔρωτος, καὶ ἀπιέναι παραχορήμα ἐκέλευε, καὶ κελεύει τῷ οἰκίῃ αὐτὴν ἐκβαλεῖν. ἐκείνη δὲ διὰ τε τὴν βίαν καὶ τὴν ὕβριν περιαλγήσους διαρρηγγυσι τὸν χιτῶνα, καὶ κόνιν καταπασσομένη τῆς κεφαλῆς 5 ἐπορεύετο θρηνοῦσα. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆς Ἀβιουαὼμ ἠσυχάσαι αὐτῇ συνεβούλευσεν, ἐμνηία δὲ τῷ Ἀμνὼν διὰ τὴν ἀδελφὴν. C ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὸ συμβῆν ἤχθετο μὲν, λυπηῆσαι δὲ τὸν Ἀμνὼν οὐκ ἤθελεν ὅτι πρωτότοκος ἦν αὐτῷ. διετηρίδος δὲ παρελθούσης κείρειν ἔμελλεν ἄρτι τὰ ἴδια πρόβατα ὁ Ἀβιουαὼμ, 10 καὶ εἰς πότον τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσεν. ἐντελειατο δὲ τοῖς ὑπηρετουμένοις αὐτῷ, προχωροῦντος τοῦ πότου πατάξαι τὸν Ἀμνὼν καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ παῖδες Ἀβιουαὼμ. ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ τοῦ βασιλέως υἱοὶ τὸ γενόμενον ἔφυγον. φήμης δὲ προελθούσης ὡς ἔκτεινε πάντας τοὺς τοῦ βασιλέως υἱοὺς 15 ὁ Ἀβιουαὼμ, διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ καὶ ἔπεισεν ἐπὶ τὴν γῆν θρηνοῦν. ἐν τοσούτῳ δ' ἤκασιν οἱ τοῦ βασιλέως υἱοὶ καὶ τὸν φόνον τοῦ Ἀμνὼν πενθοῦντες ἀπήγγειλαν. Ἀβιουαὼμ D δὲ ἀπέδρα πρὸς τὸν πάμπον τὸν πρὸς μητρός, τὸν βασιλεῦ τῆς Γ' 19, καὶ ἐπὶ τριετίαν ἦν διώγων ἐκεῖ. τῆς ὀργῆς δὲ τῷ χρόνῳ 20 λωφησάσης καταλλαγήναι τὸν βασιλεῖα τῷ Ἀβιουαὼμ ὁ Ἰωάβ ἔσοφίσαστο. γύναιον γάρ τι παρεσκεύασεν ὡς πενθοῦν τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν καὶ ἀποδύρεσθαι, ὅτι δύο παίδων ὄντων αὐτῇ, καὶ

4 καταπασσομένη A, καταπασσαμένη PW. 5 αὐτῆς om A.

6 ἐμνηία δὲ τῷ A, ἐμνηίθη δὲ PW. 9 πρόβατα] ποίμνα A.

15 prius δ add A. 16 τὴν add A et Ios. 19 Γ' 19]

immo Γεδσοῦρ, secundum LXX et Iosephum. 20 ἔσοφίσαστο

Ἰωάβ A.

festim ardens ille amor in par odium convertitur: ac statim illam discedere et a famulo effici iubet. illa et raptus et contumeliae dolore tunicam rumpit et pulvere consperso capite plorans abit. Absalon sororem quietam esse iubet, pertinaci contra Amnonem ira aestuans. nam rex etsi facinus illud iniquo ferebat animo, filium tamen, quod primogenitus esset, contristare nolebat. elapso biennio suas oves tonsurus Absalon fratres ad comissionem convocat, mandato prius ministris dato ut gliscente comotatione Amnonem trucidarent. parent illi: quo viso reliqui regii filii fugiunt; ortoque rumore omnes eos ab Absalone caesos, David vestes suas lacerat et humi stratus lamentatur. interea caeteri veniunt, Amnonis caedem moesti nuntiantes. Absalon ad maternum avam Gethae regem fugit, et triennium ibi commoratur. regis ira spatio temporis paulo remissiore facta, Ioab Absaloni regem huiusmodi commento reconciliare nititur. subornat mulierculam quae lugubri specie regem adeat, conquerens duos sibi fuisse filios quorum unus alterum

Θατέρου τὸν ἕτερον κτείναντος, οἱ συγγενεῖς ἀνελεῖν ζητοῦσι τὸν περιόντα διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ δέεσθαι τοῦ βασιλέως χαρίσασθαι αὐτῇ τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν. ἡ μὲν οὖν προσελθούσα τῷ βασιλεὶ περιπαθῶς εἶπε ταῦτα, ὃ δὲ βασιλεὺς τὴν ζωὴν

P I 76 αὐτῇ χαρίσασθαι τοῦ παιδὸς ἐπηγγέλματο. καὶ ἡ γυνὴ χάριτας 5
ὠμολόγει αὐτῷ. “ἴνα δ’ ἐχέγγυον εἶη μοι τῶν ὑπεσχημένων”
εἶπε, “πρῶτος αὐτὸς τῷ οικείῳ νύμ διαλλάγηθι, καὶ μὴ τῷ
φόνῳ τοῦ παρὰ γνώμην σου θανόντος νιοῦ προσθήσεις ἐκούσιον
ἕτερον.” συνῆκεν ὁ βασιλεὺς σκῆψιν εἶναι τοὺς λόγους τῆς γυ-
ναϊκός, καὶ τούτους σοφισθῆναι παρ’ Ἰωάβ, καὶ κατάγειν αὐτῷ 10

W I 52 ἐπέτρηψε τὸν Ἀβεσαλώμ. καὶ πορευθεὶς Ἰωάβ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
Ἱερουσαλήμ· εἰς ὅσιν δ’ ἔλθειν οὐ συγκεχώρητο τῷ πατρί.

Μετὰ δὲ ταῦτα κατηλλάγη ὁ βασιλεὺς τῷ Ἀβεσαλώμ, καὶ
καλέσας αὐτὸν συγγνώμην αἰτήσαντι δέδωκε καὶ ἀμνηστίαν τοῦ
ἁμαρτήματος ἐπηγγέλματο. Ἴππους δὲ καὶ ἄρματα προσκτησά- 15
B μενος ὁ Ἀβεσαλώμ καὶ πολλοὺς ὀπαδοὺς, καθ’ ἐκάστην ἀπήει
πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ πρὸς χάριν τοῖς πλήθεσιν ὀμιλῶν, ἐνόειν
αὐτῷ πολλοὺς παρεσκεύυσεν. ἤδη δὲ τετραετίας παραρρυσίσης
μετὰ τὴν κάθοδον σκῆπτεται θυσίας χάριν εἰς Χεβρων ἀπελθεῖν,
ὡς εὐχὴν τοῦτο πεποιηκὼς τυγχάνων ἐν τῇ φυγῇ· καὶ ἀφείθη 20
πρὸς τοῦ πατρός. ἀπελθὼν δὲ πρὸς πολλοὺς διεπέμψατο, καὶ
πλείστοι πρὸς αὐτὸν συνερρήσαν, πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ
Ἀχιτόφελ ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σύμβουλος, καὶ ὑπὸ πάντων

8 son om A.

11 Ἰωάβ om A.

16 ὁ om A.

ἀπὴ A.

occiderit: nunc cognatos superstitem ad caedem quaerere ob parricidium: orare igitur regem ut salutem filii sibi condonet. illa haec apud regem perquam dolenter exponit: rex filii salutem illi se donaturum pollicetur. tum mulier gratias agit, “sed ut pignus” inquit “habeam promissi tui, tu ipse, o rex, in primis tuo filio reconciliare, neque cum caede filii te invito facta voluntariam coniunxeris.” animadvertit rex commentum esse preces mulieris Iobo auctore excogitatum, eique Absalonis reducendi dat potestatem. Iobus igitur eum Hierosolyma reducit, ea tamen condicione ut ne in conspectum patris veniret.

Postea rex Absaloni reconciliatus eum ad se vocat, petentique veniam dat et oblivionem iniuriae promittit. restitutus in integrum Absalon, equis curribus et multis satellitibus comparatis, regiam quotidie frequentat, populumque blandis alloquiis delinens multorum gratiam colligit. iam quattuor annis a reditu elapsis, fingit se religionis ergo Chebronem profecturum ad exsolvenda vota quae in exsilio fecisset. annuit pater. ille digressus passim dimittit nuntios: plurimi ad illum confluunt, ac praeter caeteros Achitophel, patri eius a consiliis. ita

βασιλεὺς ἀνερρήθη. τοῦτο γινῶς ὁ Δαβὶδ ἀπήρε μετὰ τῶν περὶ
 αὐτὸν ἕξ Ἱερουσαλήμ· καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἐπὶ Σουδλ
 συνόντες αὐτῷ ἀέθις αὐτῷ συνεξώρμησαν. ἠγγέλη δὲ καὶ Ἀχι- C
 τόφελ προσρρεὶς τῷ Ἀβισαλώμ· ὃ καὶ τὸν φόβον αὐτῷ μελίζονα
 5 καὶ πλείονα τὴν λύπην ἐποίησεν. ἐπεκαλεῖτο δὲ τὸν θεόν, καὶ
 τὴν κρίσιν ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνῳ ἐπέτρεπε. Χουσι δ' ἐταῖρος ὦν τοῦ
 Δαβὶδ, κατὰ γνώμην αὐτοῦ ψευδαντιμολεῖ πρὸς Ἀβισαλώμ.
 πρόσσεισι δὲ τῷ Δαβὶδ ἀπιόντι ὁ δούλος τοῦ Μιμφιβοσθὲ Σιβὰ,
 ζεῖχος ἄγων ὄνων φερόντων τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοῦ δεσπότου
 10 κατηγορῶν ὡς μείναντος ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ προσδοκῶντος αὐτῷ
 τὴν βασιλείαν περιελεύσεσθαι, οἷα τοῦ πλήθους αἰρησομένου
 αὐτόν. ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτοις Δαβὶδ, καὶ πάντα ὅσα τῷ
 Μιμφιβοσθὲ πρὶν ἰδωρῆσασθαι τῷ Σιβὰ ἔχαρισσασθαι. εἶτα ἔπεισιν D
 αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν Σεμεὶ, ἠγήρ ἐκ τῆς συγγενείας Σαούλ,
 15 καὶ λίθους κατὰ τοῦ βασιλέως ἠκόνηζε καὶ κατηρῶτο αὐτῷ
 καὶ ἄνδρα αἱμάτων ὠνόμαζε καὶ παράνομον. τῶν δὲ μετὰ
 Δαβὶδ ὁρμώντων ἀνελκὶν τὸν Σεμεὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀφῆκεν,
 εἰπὼν "κύριος εἶπεν αὐτῷ ταῦτα ποιεῖν, ἄφετε αὐτόν." καὶ
 ἔλθων εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐκεῖ τοὺς μετ' αὐτοῦ κεκοπιακότας
 20 ἀνέφυξεν.

3 ἠγγέλη A. 4 post μελίζονα A add στείνας. 13 σιβὰ A
 qui paulo supra σιβὰ: eo enim in codice nominum quorundam alias
 indeclinabilem casus nominativi et accusativi acuta syllaba finiuntur,
 genitivi et dativi circumflexa; talia sunt ἀβιδιού, ἡλιού, ἰησού,
 ἀσά, θεσσαί p. 89 sq. ed. Paris. aliam legem sequuntur ibidem
 ἀζιά, ἡλά, aliam ζαμβρη. 17 τῷ σεμεὶ A.

rex ab omnibus salutatur. hoc David cognito cum iis quos circum se
 habebat Hierosolyma egreditur, comitantibus etiam sexcentis illis quo-
 rum sub Saule opera usus fuerat: neque ulla res moerorem et metum
 eius magis auxit, quam Achitophelis transfugium. sed deum invocat et
 omnem illi eventum permittit. Chusus etiam Davidis amicus de illius
 sententia defectione simulata se ad Absalonem confert. inter profici-
 scendum occurrit Davidi Memphibosthis servus Siba, iugum asinorum
 agens commeatum ferentium, et herum accusans quod Hierosolymis
 maneret ac regnum populi suffragiis ad se rediturum esse exspectaret.
 ob quae indignatus David omnia quae Memphibosthi prius donarat
 Sibae largitur. post in itinere Semeis eum aggreditur, vir Saulis
 cognatus, lapides iactans contra regem et execrans illum et virum
 sanguinarium atque iniquum vocitans. ad quem perimendum David
 suos concitatos inhibuit, divinitus illi ea mandata esse asserens,
 itaque missum faciendum. ad Iordanem profectus ibi suos defatigatos
 refecit.

5. Ἀβισαλώμ δὲ παραγενόμενος εἰς Ἱερουσόλυμα, ἐλθόντι
 πρὸς αὐτὸν τῷ Χουσι ἔφη “ἵνα τί ἑταῖρος ὢν τοῦ πατρὸς μου
 P I 77 πρὸς ἐμὲ ἦκεις ἐκείνον λιπῶν;” ὁ δὲ “τῷ ἐκλελεγμένῳ παρὰ
 θεοῦ συνέσομαι” εἶπε, “καὶ συνένομαι τῷ ἡρετισμένῳ παρὰ
 παντὸς τοῦ λαοῦ.” τί δὲ δεῖ πράττειν, τὸν Ἀχιτόφελ ἤρετο ὁ 5
 Ἀβισαλώμ. καὶ ὃς συνεβούλευσε ταῖς τοῦ πατρὸς μίσγησθαι
 παλλακαῖς, ἴν’ οὕτω γνοῖεν πάντες ἄσπονδον εἶναι σοι τὴν ἔχθραν
 πρὸς τὸν πατέρα σου. καὶ ἐποίησε κατὰ τὴν συμβουλήν ταύτην
 Ἀβισαλώμ. αἰτήσαντος δὲ τοῦ Ἀχιτόφελ μυρίους ἄνδρας, ὡς
 ἂν αὐτίκα καταδιώξῃ ὀπισθεν τοῦ βασιλέως Δαβὶδ καὶ τῶν μετ’ 10
 αὐτοῦ ἐκλελεγμένων ὄντων ὑπὸ τοῦ κόπου, καὶ τὸν μὲν πατάξῃ
 τοὺς δὲ ἐπιστρέψῃ, ὁ Ἀβισαλώμ ἠρώτησε τὸν Χουσι περὶ τῆς
 B συμβουλῆς. ὁ δὲ οὐκ ἀγαθὴν αὐτὴν ἀπεφάνητο, λέγων ὡς
 “οὐκ ἡγνόηται σοι ἢ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν μετ’ αὐτοῦ ἀνδρεία καὶ
 ἐμπειρία. δεῖν δὲ νομίζω ἐκ πάσης τῆς χώρας στρατιὰν συλλε- 15
 ξάμενον οὕτως αὐτὸν σε κατὰ τοῦ πατρὸς ὀρμηῆσαι καὶ στρατη-
 γῆσαι τὸν πόλεμον, καὶ πάντως νικήσεις, πρὸς βραχεῖς μετὰ
 W I 53 πολλῶν συρροηγνύμενος.” καὶ εἶπεν Ἀβισαλώμ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 “ἀγαθὴ ἡ βουλὴ Χουσι ὑπὲρ τὴν βουλήν Ἀχιτόφελ.” πάντα δὲ
 ταῦτα Χουσι τῷ Σαδὼκ καὶ τῷ Ἀβιάθαρ τοῖς ἱερεῦσι δηλώσας 20
 τῷ Δαβὶδ ἐνετείλατο. οἱ δὲ ἐστάλαξαι πρὸς Δαβὶδ ἄνδρας τοὺς
 γνωριοῦντας αὐτῷ τὰ γενόμενα. ἀπηγγέλη δὲ τῷ Ἀβισαλώμ

5 τὸν] τῷ A.

6 μιγήσεσθαι A.

10 καταδιώξει A.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 7 9—11. Regum 2 16—19.

5. Absalon autem ubi Hierosolyma pervenit, Chuso se accedenti “cur” inquit “patre, cui amicus es, deserto me convenis?” tam ille “divinitus” inquit “electo adero, et eum sequar qui totius populi consensu rex est declaratus.” deinde quid agendum esset percontanti Absaloni respondet Achitophel constuprandas esse paternas concubinas, “ut omnes” inquit “intelligant irconciliabiles esse tuas adversus patrem inimicitias.” obtemperat ille consilio. sed cum idem decem milia virorum peteret, ut regem Davidem cum suis e vestigio persequeretur fatigatione enervatos, et illum quidem tolleret, hos autem reduceret, Absalon Chusum rogat quid de eo consilio ipsi videatur. respondet ille, non esse id bonum: “nec enim ignoras” inquit “patris tui et militum eius fortitudinem atque rei militaris usum. ego vero censeo e tota provincia colligendum exercitum, et ductu auspiciisque tuis patrem persequendum: vinces nimirum, cum multis in paucos facto impetu.” Absalon caeterique his auditis Chusi consilium laudant, Achitophelis improbat. quae Chusus omnia per Sadocum et Abiatharem sacerdotes Davidi nuntiari iubet. mittant illi viros qui haec regi significant. verum

περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ κατεδίωκεν αὐτούς. ὁ γνόνας ἐκεῖνοι προ- C
σφεύγουσιν ἐν οὐκίᾳ τινός, καὶ εἰς φρέαρ καταδύντες ἐκρέβησάν τε
καὶ ἔλαθον, καὶ τῷ Δαβὶδ ἐκείθεν ἐξελάθοντες τὰ μηρυθέντα
ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ νυκτὸς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ δῖβη τὸν Ἰορδάνην.
Ἀχιτόφελ μέντοι πυρευδοκιμηθεὶς, καὶ γνοὺς ὅτι κακὰ συν-
αντήσεται τῷ Ἀβεσαλώμ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀπήγγεστο.

Ἀριθμήσας δὲ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὁ Δαβὶδ τετρακισχιλίους
ἔδρε. καὶ εἰς τρεῖς διῆλε μοίρας τὴν στρατιάν, ἐκάστη τε ἐπέ-
στησε στρατηγόν· αὐτὸς δὲ συνεκοστρατεῦσαι παρὰ τῶν φίλων οὐ
10 συγκειχώρητο, λεγόντων ὡς εἰ μετ' αὐτοῦ τραπέιεν, πάσης ἐλπίδος
ἐκκλίπτουσιν, αὐτοῦ δὲ σωζομένου ἔτι σφίσι ἐλπὶς περιλείπεται.
ἔπεμψεν σὺν τὸν λαὸν αὐτοῦ μαχησόμενον, καὶ παρεκάλεε φείσα- D
σθαι τοῦ Ἀβεσαλώμ εἰ νικήσειαν. μάχης δὲ συρραγείσης κρα-
τοῦσιν οἱ τοῦ Δαβὶδ, καὶ τὸν Ἀβεσαλώμ ἰδίωκον φεύγοντα.
15 φερόμενος δ' ἐφ' ἡμίονου, καὶ εἰς δρυμὸν ἐσελθὼν, δρυὶ με-
γάλῃ τῆς τριχὸς αὐτοῦ ἐμπλακείσης (ἔτριψε γὰρ τὴν κόμην σφό-
δρα πολλήν), ἀπῆρώρητο τῆς δρυός· ἢ δ' ἡμίονος παρελήλυθε.
καὶ τις ἀνηραγμένον οὕτω τὸν Ἀβεσαλώμ θρασυάμενος καταμηγνύει
τῷ Ἰωάβ. ὁ δὲ βέλσειν αὐτὸν τρισὶ κατὰ τῆς καρδίας βαλὼν
20 ἐθανάτωσε, καὶ τὸν τὴν νίκην ἀπαγγελοῦντα τῷ βασιλεῖ ἔξαπέ- P I 78
στευλε. μηρυθείσης δὲ τῆς νίκης αὐτῷ, εἰ ζῆ ὁ υἱὸς ἐπυνθάνετο·
ἀποθῆσας δὲ τεθῆναι αὐτόν, ἀπωδύρετο. ἔλθων δὲ πρὸς τὸν
βασιλεῖα ὁ Ἰωάβ ἔπεισεν οἷς ἔλεγε παύσασθαι τοῦ θρηγῆν· πανσά-

1 κατεδίωκον A. 8 στρατιάν A, στρατιάν PW. 11 ἐλπὶς] αὐτοῖς A.

Absalon cum id rescisset, eos persequitur. at illi, animadverso periculo, domum quandam ingressi in puteo delitescunt; et deceptis persecutoribus rem omnem ad Davidem perferunt. ille noctu Iordanem transit. caeterum Achitophel tum alium sibi praelatum aegre ferens, tum ciadem Absaloni imminentem animo praevidens, domum abit ac se suspendit.

David recensens exercitum quattuor milia virorum invenit, eumque trifariam partitur, cuique parti duce praeposito. verum amici eum interesse pugnae pati noluerunt, quod, si cum illo in fugam verterentur, omni spe destituti forent, incoluni vero spem adhuc reliquam habituri essent. populum igitur suum ad pugnam mittit, rogans ut parcerent Absaloni si vicissent. commisso praelio Davidici victores Absalonem mula fugientem persequuntur: qui nemus ingressus coma, quam densissimam alebat, magnae quercui implicita adhaesit, mula subter eum progressa. ita dependentem quidam conspicatus Ioabo rem nuntiat. is vero tribus spiculis in cor eius confectis eum perimit, et victoriae nuntium ad Davidem mittit. qui audita victoria, num viveret filius percontatur, eiusque interita cognito lamentatur. sed Ioabus regem aggressus suadet ut finito luctu se militum conspectui

μενός τε και τοῖς στρατιώταις ἐμφανισθεὶς ἐπήνεσεν αὐτούς. πάν-
 τες ὃ ὡς πρὶν αὐτῷ ὑπετάγησαν. καὶ ἀπελήλυθεν εἰς Ἱερουσό-
 λυμα· ἀπίοντι δὲ συνήνεγκε Σεμεὶ συγγνώμην αἰτιῶν ἐφ' οἷσπερ
 ἡμάρτηκεν. ὃ δὲ κἀκένω τὴν ἀμαρτίαν ὤμοσεν ἀφιέναι και πᾶ-
 σι τοῖς εἰς αὐτὸν πλημμελήσασιν. ἀπήνεγκε δὲ και ὁ Μεμφι- 5
 B νηκεν, ἤρετο. ὃ δὲ τούτου τὸν Σιβᾶ αἰτιώτατον ἔλεγε, μὴ
 ἐτοιμάσαντά οἱ τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον· αὐτὸν δὲ τὰς βάσεις ὄντα
 βεβλαμμένον μὴ οἷόν τ' εἶναι συνέπεσθαι· τὸν δὲ και προσδια-
 βαλεῖν αὐτὸν κακούργως και καταψεύσασθαι. πρὸς ταῦτα Δαβὶδ 10
 και συγγνώμην αὐτῷ παρεῖχε και τὰ ἡμίση τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ
 ἀποκαταστήναι ἐκέλευσε.

6. Παραγενομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἰς Γάλαγα, συν-
 ἤχθη ἐκεῖ πᾶς ὁ λαὸς Ἰσραήλ, αἰτιώμενοι τὴν Ἰούδα φυλὴν
 λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθούσαν. οἱ δὲ μὴ δεῖν κακίζειν αὐτούς 15
 ἔλεγον διὰ τοῦτο, οἰκτιροὺς ὄντας πρὸς γένος τῷ βασιλεῖ. τῷ δὲ
 C λαῷ σκληρὸς ὁ λόγος ὄδτος ἐφάνη. και τις ἀνὴρ Βενιαμίνης
 στασιώδης και πονηρὸς, Σαβιὲ κεκλημένος, “ὄκ ἔστιν ἡμῶν
 μερὶς ἐν Δαβὶδ οὐδὲ κληρονομία ἐν τῷ νιῷ Ἰεσσαί” ἀνεβόησε,
 και σαλπίσκος ἐν κέρατι ἀπέστησε πάντας ἀπὸ Δαβὶδ, μόνος τῆς 20
 Ἰούδα φυλῆς παραμεινιάσης αὐτῷ. ὃ βασιλεὺς δὲ στρατηγὸν τὸν
 Ἀμεσᾶ προβαλλόμενος, συλλέξει στρατιὰν ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς

2 ἀπῆλθεν A. 5 ὁ om A. 7 σιβᾶ A. 14 ὁ λαὸς om A.
 15 μὴ δεῖν A, μηδὲν PW. 17 ἐφάνη om A. 18 ἔστι μερὶς
 ἡμῶν A. 22 ἀμεσᾶ A, Ἀβισᾶ PW, hic et infra: illud probatur
 ex Iosepho et LXX.

FOUNTAINS. Cap. 6. Iosephi Ant. 7 11 et 12. Regum 2 19—21.

offerret: quo facto, cum eos collaudasset, caeteri omnes ad officium rediere.
 Hierosolyma revertenti obviam fit Semeis, delictorum veniam petens. rex
 et illi se condonare culpam, et omnibus iis a quibus violatus esset, iurat.
 obviam egreditur et Memphibosthes, qui rege expestante cur fugae socius
 non fuisset, culpam omnem in Sibam transfert, qui sibi ad iter necessaria
 non parasset, cum ipse pedibus laevis sequi non posset; nec his contentum
 adiecisse calumnias et nefaria mendacia. David accepta hominis excusa-
 tionem bonorum semissem ei restitui iubet.

6. Post haec rege Galgala profecto omnis populus Israeliticus ad
 eum convenit, Iudaicam tribum accusans quod clam ad illum se contulisset.
 at illi non hoc sibi vitio esse dandum aiunt, quod genere coniuncti essent
 regi. qui sermo durus visus est populo: et vir quidam factiosus atque im-
 probus nomine Sabeas, ex tribu Beniamitica, exclamat “nobis nulla in
 Davide pars est, neque nulla in Iessaei filio haereditas,” inflatque cornu
 omnes a Davide ad sese abstrahit, sola tribu Iudaica apud eum permanente.
 rex autem Amesam imperatorem creatum ad colligendas e Iudaica tribu co-

ἔξαπέστειλε, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπανελθεῖν. χρονίζοντος δὲ W I 54
 τοῦ Ἀμεσά, τῷ Ἰωάβ ἐγκιλεύεται τὴν ἐκεῖ παροῦσαν λαβόντα
 δύναμιν ἐξορμήσει κατὰ τοῦ Σαβεῖ, "ἵνα μὴ ὑπεριθιμένον
 ἡμῶν" φησὶ "μᾶλλον ὁ ἐχθρὸς παρασκευασθῆ." καὶ ἀτίκα ὁ
 5 Ἰωάβ ἐχώρει πρὸς πόλεμον. ἀπείοντι δὲ μετὰ μεγάλης δυνάμεως D
 συνητήκει ἀπὸ τῶ Ἀμεσά· καὶ Ἰωάβ, προσιώντος αὐτῷ τοῦ
 Ἀμεσά, τὸ ξίφος ὃ περιέζωστο πεποίηκε τοῦ κουλεοῦ ἐκπεσεῖν, καὶ
 ἦρε τοῦτο ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀσπάσασθαι προσεγγίσας τῷ Ἀμεσά,
 ὥσα. κατὰ τῆς γαστρὸς ἐκείνου τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέκτεινε.
 10 προσλαβόμενος δὲ καὶ τὸν ἐκείνου λαόν, τὸν Σαβεῖ κατεδίωκεν·
 ὁ δὲ εἰς πόλιν κατέφυγεν ὀχυράν. καὶ ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ὁ
 Ἰωάβ, καὶ τις ἀπὸ τοῦ τείχους γυνὴ συνετὴ ἐβόησε πρὸς αὐτόν
 "ἵνα τί καταβαλεῖν ἐθέλεις μητρόπολιν Ἰσραήλ;" ὁ δὲ "διὰ
 τὸν Σαβεῖ" ἀπεκρίνατο. ἡ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας ἐλθούσα πείθει
 15 τεμόντας τὴν κεφαλὴν Σαβεῖ ῥίψαι εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ P I 79
 τούτου γεγονότος ὁ Ἰωάβ τὴν πολιορκίαν λύσας ἀπῆλθεν εἰς
 Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπεδείχθη πάσης τῆς δυνάμεως ἀρχιστράτηγος.
 Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα λιμὸς καὶ ἐπὶ ἔτη τρία ἐπέιξε τὸν
 λαόν. ζήτησαντος δὲ τοῦ βασιλέως περὶ τούτου, δεδήλωκεν ὁ
 20 θιός, διὰ τοὺς Γαβριωνίτας γίνεσθαι τὸν λιμὸν, καὶ δεῖν αὐτοὺς
 ἐκδικίας τυχεῖν ἂνθ' ὧν ὁ Σαοὺλ ἀπέκτεινεν ἕξ αὐτῶν, μὴ
 τηρήσας τοὺς παρὰ Ἰησοῦ καὶ τῆς γεροσσίας γεγονότας δεκούς
 αὐτοῖς. Ἐκάλεσεν οὖν τοὺς Γαβριωνίτας ὁ βασιλεύς, καὶ τί ἂν
 βούλοιντο γενέσθαι αὐτοῖς ἐπύθετο εἰς ἕξ(λασμα· οἱ δὲ ἐπτά

2 ταῖς A.

8 τὸν ἀμεσά A.

22 παρὰ] περὶ A.

pias ablegat, ut intra triduum reverteretur. verum illo cessante, Iobab
 mandat ut cum iis militibus qui ad manum essent Sabeam invaderet, "ne"
 inquit "procrastinantibus nobis inimici vires augeantur." statim ad bellum
 vadit Iobab: cui cum magnis copiis occurrit Amesa. quo accedente
 Iobab, gladio quo accinctus erat de industria e vagina humi projecto sub-
 latoque, ad eum salutandum prope aggressus, Amesam ense in ventrem
 defixo occidit; et populo eius assumpto Sabeam persequitur, qui in urbem
 munitam confugerat. eam obsidente Iobab, cordata quaedam mulier de
 muro clamans "cur" inquit "eversurus es metropolim Israeliticam?" "ob
 Sabeam" respondet ille. tum illa civibus persuadet ut Sabeae caput am-
 putatum in castra proicerent. quo facto Iobab obsidione soluta Hieroso-
 lyma reversus omnium copiarum imperator eligitur.

Post haec annonae penuria per triennium pressit populum. cuius
 causam requirenti regi respondet deus, ob Gabaeonitas factam famem; eis-
 que satisfaciendum esse pro quibusdam eorum quos Saul contra fidem a
 Iesu et senatoribus eis datam occidisset. itaque rex Gabaeonitas arcescit,
 qua re satisfieri sibi velint rogat: illi septem viros e Saulia familia postea

ἄνδρας ἤτησαν δοθῆναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ οἴκου Σαούλ. καὶ ἔδωκεν
 B αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τοὺς ἐπὶ ἄνδρας ὡς ἤτησαν, τοῦ Μεμφι-
 βοσθῆ φρισάμενος· οἱ δὲ λαβόντες τοὺς ἄνδρας ἀπέκτειναν. καὶ
 κατήνγηκεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν ἑτέον.

Πολέμου δὲ μετὰ ταῦτα γενομένου πρὸς ἄλλοφύλους ὁ δ
 Δαβὶδ μετὰ τῆς οἰκίας στρατιῶς κατεδίωξε τοὺς πολεμίους. καὶ
 κατάκοπος γεγονὼς παρείτο ἐκλυθεῖς· καὶ τις τῶν ἐναντίων οὕτως
 ἔχοντα τὸν βασιλεῖα ἰδὼν ἠόκησε πατάξαι αὐτόν, Ἀβισὰ δὲ ὁ
 ἀδελφὸς Ἰωάβ ὑπερασπίσας τοῦ βασιλέως τὸν ἄλλοφυλον ἔκτεινε.
 καὶ διὰ τοῦτο ἄμωσαν οἱ περὶ Δαβὶδ μηκέτι παραχωρῆσαι αὐτὸν 10
 εἰς πόλεμον ἐξελεῖν. καὶ πάλιν δὲ τῶν ἄλλοφύλων στρατευσα-
 μένων στείλας ὁ βασιλεὺς στρατὸν ἐπ' αὐτούς, πολλοὺς μὲν κταν-
 θῆναι πεποίηκε, τοὺς δὲ περιλειφθέντας φηγεῖν. διαλιπόντες δὲ
 C μικρὸν οἱ ἄλλοφυλοι ἐπῆλθον ἔτι κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἰσραηλι-
 τῶν. καὶ ἦν παρ' αὐτοῖς γιγαντιαῖος ἀήρ, ἕξ δακτύλους ἔχων 15
 ἐν ἑκατέρᾳ χειρὶ καὶ ὁμοίως ἐν τοῖς ποσίν· ᾧ συμπλακείς Ἰω-
 νάθαν ἀδελφιδοῦς τοῦ Δαβὶδ κατέβαλεν αὐτόν καὶ ἐσκύλευσε καὶ
 ἔσπῃν πρὸς νίκην τοῖς ὁμοφύλοις παρέσχετο. οὐκέτι γοῦν προσ-
 ἔθεντο οἱ ἄλλοφυλοι τοῖς Ἑβραίοις μαχίσασθαι.

7. Εἰρήνης δὲ ἔκτοτε τυχὼν ὁ Δαβὶδ ᾠδὰς συνέθετο πρὸς 20
 θεόν, καὶ ὄργανα κατασκευάσας μετ' αὐτῶν ἐδίδαξε τοὺς Λευί-
 τας τοὺς ὕμνους ᾄδειν. τοιαῦτα δ' ἦσαν τὰ ὄργανα. ἡ μὲν

2 τοῦ Μεμφ.] τοῦ Ἰεσοσθῆ A et (ut videtur) Wolfii codices.
 6 κατεδίωκε A. 8 τὸν βασιλεῖα om A. 10 εἰς πόλεμον αὐτόν A.
 16 ὁ Ἰωνάβιδ A.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 7 12—15. Regum 2 22—3 2.
 Paralip. 1 21—29.

lant. eos dedit rex ut petierant, Memphibosthe conservato: quos illi ac-
 ceptos occidunt. ac pluviam demisit deus.

Deinde belle contra barbaros orto, David cum suo exercitu hostes
 persequitur: fatigatus plane viribus destituitur. quem sic affectum quidam
 ex hostibus conspicatus ad eum occidendum accurrit. sed Abesa Iobai fra-
 ter defenso rege barbarum interficit. ob id eius satellites iurant, se post-
 hac non passuros eum inire bellum. barbaris denique arma inferentibus rex
 oppositis suis copiis multos occidit, reliquos in fugam vertit. nec multo
 post iidem resumptis armis incursionem faciunt in agros Israelitarum, addu-
 cto secum giganteae staturae viro, qui senos manuum et pedum digitos ha-
 bebat: quo Ionathas Davidis fratris filius occiso spoliatoque, popularibus
 suis victoriam faciliorem reddidit. ab eo tempore bellum inferre barbari
 destiterunt.

7. Otium igitur nactus David odas composuit, Levitasque instru-
 mentis ad eam rem factis hymnos canere docuit. instrumenta huiusmodi

κινύρα δεκάχορδος ἦν καὶ πλήκτρῳ ἐκρούετο ἢ δὲ ναῦλα δώδεκα
 φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις ἐπλήττετο· κύμβαλά τε ὑπῆρ- D
 χον χάλκεια, μεγάλα τε καὶ πλατέα. ἦν δὲ περὶ τὸν Δαβὶδ καὶ
 σύστημα γενναίων ἀνδρῶν. οἱ δὲ τούτων ἐκισμημότατοι τριάκοντα
 5 ἐτόνχων καὶ ἐπία, οἱ πολλάκις ἠρίστευσαν. καὶ ποτε ἄλλο- W I 55
 φύλων ἐπὶ Βηθλεὲμ ἑσρατοπεδευκότεων ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἐν
 Βηθλεὲμ φρέατος ὕδωρ πιεῖν ἐπεθύμησε. καὶ τρεῖς ἐκ τῶν περὶ
 αὐτὸν ἀνδρῶν δραμόντες καὶ μέσῃ τῇ τῶν ἐναντίων διελθόντες
 παρεμβολὴν ὑδρεύσαντο ἐξ ἐκείνου τοῦ φρέατος, καὶ αὖθις διὰ
 10 τῶν πολεμίων ἐλθόντες καταπλεγόντων τὸ θάσος αὐτῶν καὶ
 ἠρεμοῦντων, τῷ βασιλεῖ τὸ ὕδωρ προσκεκομίμασιν. ὁ δὲ "Ἰλιὸς
 μοι κύριος" εἶπεν, "οὐ πλόμαι τοῦτο, αἵματι τῶν ἀνδρῶν καὶ P I 80
 κινδύνῳ τῶν ψυχῶν αὐτῶν κομισθέν." οὐκ ἔπιεν οὖν ἄλλ'
 ἔσπειεν αὐτὸ τῷ θεῷ.

15 Ἀπαριθμῆσαι δὲ τὸν λαὸν ἅπαντα βουληθεὶς ἐκέλευσε τὸν
 Ἰωάβ ποιῆσαι τὴν ἀπαρίθμησην. τοῦ δὲ μὴ ἐπαινεσάντος τὴν
 βουλὴν καὶ τὴν προῆξιν οὐκ ἀγαθὴν λέγοντος, ὁ βασιλεὺς οὐκ
 ἐπέθετο. καὶ ἀπῆλθεν Ἰωάβ καὶ ἠρίθμησε τὸν λαόν, καὶ ἦν ὁ
 ἀριθμὸς Ἰσραὴλ ὀκτακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν δυνάμειος σπιωμένων
 20 ῥομφαίων, καὶ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν μαχητῶν τῶν ἐξ
 Ἰούδα φυλῆς. εἶτα μετεμέλετο ὁ Δαβὶδ καὶ ὠμολόγει ἡμαρτη-
 κέναι. Γὰρ δὲ ὁ προφήτης κελεύσαντος τοῦ θεοῦ ἐπορεύθη πρὸς B
 τὸν Δαβὶδ καὶ φησιν "ἐκ τριῶν τούτων ἐκλεῖξαι ὁ πρὸς βουλῆς

1 ναῦλα A. 3 περὶ] παρὰ A. 6 ἐπὶ] ἐν A. 8 διελθόντες A.
 10 διελθόντες A. 9 θάσος A. 12 πλόμαι A. 15 τὸν]
 τῷ A. 21 μερίληται A.

fuerunt: cinnyra decem ornata chordis quas plectro, nablum chordarum
 duodecim quod digitis pulsabatur. parata erant et cymbala aerea magna
 lataque. habebat porro circa se coetum virorum fortium, quorum illustris-
 simi triginta et septem rem saepenumero bene gesserant. et cum hostes
 quodam tempore circa Bethleem castra posuissent, rex e puteo qui circa
 id oppidum erat aquam desideravit. itaque tres ex eius satellitibus per
 media hostium castra profecti, aquam inde petitam eadem regressi via,
 hostibus eorum audacia consternatis et quiescentibus, regi attulerunt. at
 ille "sic propitius" inquit "sit mihi deus ut aquam hanc non bibam, san-
 guine virorum et periculo animarum eorum allatam." neque bibit sed liba-
 vit deo.

Post Ioabo mandat ut populum numeret. is etiam id consilium impro-
 babat et rem minime laudabat, tamen cum regem a sententia dimovere non
 posset, pareo ac numerat. invenit Israelitarum octingenta milia bellicosorum
 et fortium virorum, et quingenta milia Iudaicae tribus, item bellicosorum.
 verum David statim facti poenitens se peccasse confitetur. et Gad
 propheta cum iussu dei aggressus "trium" inquit "tibi rerum optio datur,

σοί ἔστι, πότερον αἰρή ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ λιμὸν ἕσασθαι σοι κατὰ τὴν
 χώραν, ἢ τρεῖς μῆνας ὑπὸ πολεμίων διαύκασθαι, ἢ θάνατον ἐπὶ
 τρεῖς ἡμέρας ἐνοκῆσαι σου τῷ λαῷ.” ὁ δὲ “ στενά μοι πάντο-
 φεν” ἔφη, “ ἀλλὰ βέλτιόν μοι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ ἐμπειεῖν.”
 καὶ ἐπῆλθε θάνατος τῷ λαῷ πρῶτ’ ἔθεν ἕως ὥρας ἀρίστου, καὶ 5
 ἀπέθανον ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἐβδομήκοντα. καὶ ὁ
 Δαβὶδ ἰκέτευε τὸν Θεόν. καὶ ὁ ὄλοθρέων ἄγγελος τῷ λαῷ ἔξ-
 ἔτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεύς
 “ ἐγὼ ἡμάρτηκα κύριε, ὁ ποιμὴν, τὰ δὲ ποίμνια ὁ λαὸς σὺχ
 C ἡμάρτοσαν· ἐγὼ εἰμι κολάσεως ἄξιος καὶ σὺχ οὗτοι.” δυσωπη- 10
 θεις δὲ τὴν τοῦ βασιλέως κατάνυξιν ὁ Θεὸς ἔπαυσε τὴν φθοράν,
 καὶ διὰ τοῦ προφήτου Γὰδ ἐν τῇ ἄλωσι τοῦ Ἰεβουσαιου Ὁρνᾶ
 θυσιαστήριον πῆξασθαι ἐκέλευσε καὶ θῦσαι ἐκεῖ. καὶ ἐποίησεν
 οὕτως Δαβὶδ, ὠνησάμενος τὴν ἄλωσι ἐκ τοῦ Ὁρνᾶ. ὡς δὲ Ἰώ-
 σηπος ἔγραψεν, ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ λέγεται ἀγαγεῖν Ἀβραὰμ τὸν 15
 Ἰσαὰκ ὥστε ὀλοκαυτῶσαι αὐτόν. ἠβούλετο δὲ καὶ ναὸν οἰκοδο-
 μῆσαι Δαβὶδ ἐκεῖ τῷ Θεῷ, ἀλλ’ ἀπειρήθη πρὸς τοῦ Θεοῦ.

Πρεσβύτερος δὲ γενόμενος ὁ Δαβὶδ σφόδρα δύσργος ὑπὸ τοῦ
 γῆρας ἐτύγγανε. διὸ νεάνιδα ἐξελέξατο (Ἀβισὰκ ὄνομα αὐτῆ)·
 καὶ ἦν ἡ κόρη συγκοιταζομένη τῷ βασιλεῖ καὶ θάλλουσα αὐτόν. 20
 D καὶ σὺχ ἔγνω αὐτήν· ἀφροδισιάζειν γὰρ διὰ γῆρας σὺχ ἡδύνατο.
 Ἀδωνίας δὲ τέταρτος ὦν ἐν τοῖς τοῦ βασιλέως υἱοῖς, ὠραῖος
 πάνν, ὄρων τὸν πατέρα γεγηρακότα, τῆς βασιλείας ἀντιποιεῖτο,

2 ante τρεῖς μ. PW add ἐπὶ, om A cum Iosepho et LXX. 6 ὁ
 om A. 7 τὸν λαόν A. 13 ἐκέλευσε πῆξασθαι A. 14 ἄλω A.
 17 τοῦ om A. 18 σφόδρα γενόμενος ὁ δαβὶδ A.

num malis tu et regio per septennium fame premi, an per tres menses ab
 hostibus urgeri, an mortem per triduum grassari in populo.” ibi David
 undique se in angustias redactum esse queritur, sed praestare sibi incidere
 in manus domini. itaque morte grassante a diluculo usque prandii tempus,
 ex omni populo septuaginta milia ceciderunt. tum David, cum angelus
 populi interfectorem manum super Hierosolyma extendisset, deo in haec verba
 supplicavit “ego pastor, o domine, peccavi; sed populus, grex meus, non
 peccavit: ego poena dignus sum, non isti.” hac moestitia regis placatus
 deus luem compescuit, et per Gadem prophetam in Ornae Iebussaei area
 constructa ara, sacra fieri iussit. itaque fecit David, empta ab Orna area,
 quo in loco, ut Iosephus tradit, Isaacum Abrahamus immolaturus fuisse
 perhibetur. David aedem etiam constructurus erat, nisi a deo prohibitus
 fuisset.

Davidi cum ob senium algore vexaretur, puellam Abisagem adiuuxe-
 runt, cuius concubitu foveretur. sed cum ea rem non habuit rex, aetate
 effoetus. Adonias autem quartus eius filius, homo perquam formosus, com-
 motus patris senio regnum sibi vendicat, Ioabo imperatore et Abiathare

συναπιλαμβανομένον αὐτῷ Ἰωάβ τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ Ἀβιά-
 θαρ τοῦ ἀρχιρέως. καὶ ποτε θυσίαν θασιλῆ παρασκευασάμενος
 τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσε καὶ τοὺς προέχοντας τῆς Ἰούδα φυλῆς
 καὶ Ἀβιάθαρ καὶ Ἰωάβ· Σολομῶντα δὲ καὶ τὸν προφήτην Νάθαν
 6 καὶ Βαναϊαν τὸν ἄρχοντα τῶν σωματοφυλάκων οὐ κέκληκεν.
 εἶπεν οὖν πρὸς Βηρσαβιὲ Νάθαν “ἀκήκουσ ἐτι ἐβασίλευσεν Ἀδω-
 νίας;” ἡ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθοῦσα “σὺ ὤμοσας” εἶπε
 “κύριέ μου βασιλεῦ, ὡς Σολομών ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετὰ P I 81
 σέ, καὶ ἴδον ἐβασίλευσεν Ἀδωνίας, σὺ δὲ ἠγγόησας.” ἔτι ταῦτα W I 56
 10 λεγούσης Βηρσαβιὲ καὶ ὁ προφήτης Νάθαν εἰσελθὼν ἠρώτα τὸν
 βασιλέα εἰ κατὰ γνώμην αὐτοῦ βεβασίλευκεν Ἀδωνίας. ὁ δὲ τὸν
 θεὸν ὤμοσεν ὡς “σήμερον βασιλεὺς ἔσται ὁ Σολομών.” καὶ κα-
 λίσας τὸν ἀρχιερέα Σαδώκ καὶ Βαναϊαν, κελεύει συμπαριελθού-
 15 τας τὸν προφήτην καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικὴν ὄπλιτας
 ἀναθέσθαι τὸν Σολομῶντα ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἡμίονον, καὶ
 ἀπαγαγόντας ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν τὴν καλουμένην Σιών,
 χρίσαι τῷ ἄγιῳ ἔλαιῳ, καὶ βασιλέα ἀναγορευῆσαι σαλπίζοντας ἐν
 τοῖς κέρασι, καὶ διὰ μέσης τῆς πόλεως κυραπέμψαι αὐτόν. οἱ
 δὲ αὐτίκα καθὼς ἐνετάλησαν πεποιήκασιν· καὶ διεβοήθη παντυ-
 20 χοῦ ἢ τοῦ Σολομῶντος ἀνάρρησις. ὡς δ’ ἐγνώσθη καὶ τῷ Ἀδω- B
 νία καὶ τοῖς συνενωχομένοις αὐτῷ, οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ἔκλυτον
 ἀπῆλθον, Ἀδωνίας δὲ μᾶλλον δεδιὼς τῷ θυσιαστηρίῳ προσπέ-

1 αὐτοῦ A. 4 σολομών A. 5 βανίαν A. 7 εἶπε om A.
 8 ὡς om A. 9 ἠγγόησας A. 12 σολομών A, Σολομών
 PW hic et infra. καὶ καλίσας] καλίσας δὲ A. 13 βανίαν A.
 16 Γιῶν Iosephus et LXX.

pontifice suffragantibus. itaque semel splendido sacrificio apparato fratres convocat et Iudaicae tribus principes, Abiatharem item et Iobabum: Salomonem vero et Nathanem prophetam et Banaeam praefectum satellitum non invitavit. ait igitur Bersabae Nathan “num audisti regno potitum esse Adoniam?” quae ad Davidem ingressa “tu iurasti” inquit, “domine mi rex, Salomonem filium tuum in regno tibi successurum: ecce autem Adonias te ignorante regno potitur.” haec nondum elocuta muliere Nathan quoque propheta ingreassus rogat num de illius sententia regnum Adonias occuparet. at ille deum testatus “hodie” inquit “rex futurus est Salomon,” vocatoque Sedoco pontifice et Banaea, propheta quoque adhibito et aulae regiae satellitibus, Salomonem in mula regis collocatum, et extra urbem ad fontem Sionem perductum, sacro oleo inaugurari et cornibus inflatis regem proclamari perque urbem mediam deduci iubet. hi sine mora parent: Salomonis electio passim praedicatur. qua etiam apud Adoniam et convivas eius cognita, caeteri suas quisque domos abeunt, Adonias autem maiore percul-

φευγε και πιστευς τῆς σωτηρίας ἤτι παρα τοῦ Σολομῶντος. ὁ δὲ τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας ἀφῆκεν αὐτόν, “ εἰ δ’ εἰσαῦθις” ἔφη “ κακόν τι ποιῶν εὐρεθῆ, θανατωθήσεται.”

Ὁρῶν δὲ Δαβὶδ ἐγγιζοντά οἱ τὸν θάνατον, προσκαλεῖται τὸν Σολομῶντα και ἐντέλλεται αὐτῷ φυλάττειν τὰς τοῦ Θεοῦ ἐντο- 5 λὰς και κατὰ τοὺς νόμους αὐτοῦ πολιτεύεσθαι, “ ἵνα τὸ σπέρμα ἡμῶν” φησι, “ καθὼς ἐπηγγελατό μοι ὁ κύριος, ἕως τοῦ αἰῶνος εἴη ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.” και προστίθησι μὴ ἔλασαι τὸν Ἰωᾶβ C ἀτιμώρητον, ἀνελάοντα τὸν Ἀβεννήρ και τὸν Ἀμεσίαν· μηδὲ μέντοι τὸν Σιμεὶ, ὃς αὐτῷ κατηγοράσατο φεύγοντι. και ἄλλα αὐτῷ 10 ἐντειλάμενος, και ναὸν ἐπισκήψας οἰκοδομήσαι κυρίῳ, και τὴν διαγραφὴν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ παρέσχεν αὐτῷ, και πρὸς τὸ ἔργον λόγοις διήγειρε και αὐτόν και τοὺς ἄρχοντας και τὴν φυλὴν τοῦ Λευί, πολλὰ φήσας καταλιπεῖν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ, τάλαντα μὲν χρυσοῦ μύρια, μυριάδας δὲ ταλάντων ἀργύρου δέκα, 15 σμάραγδόν τε και ἄλλους λίθους πολυτελεῖς, χαλκὸν δὲ και σίδηρον ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, και ὕλην ἑτέραν ἀφθονον· και νῦν δὲ προστιθέται τοῖς ἤδη συνιλεγμένοις χρυσοῦ καθαροῦ τρισχίλια τάλαντα εἰς τὸ ἄδυτον, και μυρίους στατήρας, ἀργύρου δὲ μύρια D τάλαντα. και εἴ τιμι δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐκόμισεν ἕκαστος 20 και πυρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυρούς. μετ’ ὀλίγον δὲ ἐτελεύτησε Δαβὶδ, βιώσας ἐνιαυτούς ἐβδομήκοντα, βασιλεύσας ἐν Χεβρών μὲν ἔτη ἑπτὰ, ἐν Ἱερουσαλὴμ δὲ τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα, ἀνήρ

2 εἰσαῦθις] εἰ και αὐθις A. ἔφη add A. 7 ἐπηγγελατό] ἐντειλατό A. 9 Ἀμεσίαν] qui supra p. 136 v. 22 Ἀμεσίαν. 14 prius τοῦ om A. 22 ὁ δαβὶθ A. 23 τοῖς om A.

sus metu ad aram confugit; et vitam ea conditione a Salomone impetrat ut, si denno in facinore deprehenderetur, capite poenas daret.

Caeterum David mortem instare sibi videns Salomonem arcessit: mandat ut dei praecepta observet et secundum leges eius vivat, “quo” inquit “semen nostrum, quemadmodum promisit mihi dominus, thronum meum aeternum teneat.” adiicit ne Ioabum impunitam dimittat, ob Abeneris et Amesia caedem; neque Semeim, qui fugienti sibi diras imprecatas fuerit. at praeter alia templum construere iubet domino, descriptione insignibus: ad id opus et ipsam et principes et Leviticam tribum cohortatur, ac multa se ad eam rem necessaria relinquere dicit; videlicet auri decies, argenti centies mille talenta, smaragdos aliosque lapides pretiosos, aes et ferrum innumerabile, aliamque materiam copiosam, ac prius collectis se adiacere auri puri puti ter mille talenta ad adytum, et decies mille stateros, et argenti talenta totidem. ad haec, si cui gemma erat, eam quisque in thesauros congregabat. paulo post moritur David, expletis vitae annis septuaginta, cum regnasset annos Chetrons septem, Hierosolymis tres et tri-

πᾶσαν ἀρετὴν κατορθωτικῶς προσήκουσαν βασιλεῖ. Ἰθάψε δὲ αὐτὸν ὁ παῖς Σολομῶν ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλικῶς, καὶ πλοῦτον ἀφθονον αὐτῷ συνεκίδουσεν.

8. Σολομῶν δὲ διὰ τὴν βασιλείαν παρέλαβε νεώτατος ἦν, 5 δωδέκατον ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. ὁ μὲντοι Ἀδωνίας πορευθεὶς πρὸς Βηρσαβὲ τὴν μητέρα τοῦ Σολομῶντος "οἶδας" P I 82 εἶπε "τὴν βασιλείαν ἐμοὶ προσήμεν καὶ διὰ πρεσβυγένειαν καὶ διὰ τὴν αἵφρασιν τοῦ λαοῦ, μετέβη δὲ πρὸς Σολομῶντα τὸν ἀδελφόν μου, καὶ μοι στερκτέον τὸ γεγονὸς ὡς γνώμη Θεοῦ γεγονός. μίαν 10 δ' αἰτῶ αἴτησιν, δοθῆναι μοι πρὸς γάμον τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμημένην κόρην τὴν Ἀβισάκ, ἐπεὶ μηδ' ἔγνω κατ'αὐτὴν ὁ πατήρ διὰ γῆρας, ἀλλ' ἔτι παρθένος ἐστίν." ἡ δὲ Βηρσαβὲ κομίσειν τοὺς λόγους ὑπέλοχετο τῷ υἱῷ καὶ καταπράξασθαι τὸν γάμον αὐτῷ σπουδαιότατα. καὶ πορευθεῖσα πρὸς τὸν υἱόν, δεῦναι τῷ ἀδελφῷ Ἀδωνίᾳ τὴν Ἀβισάκ παρεκάλε. ὁ δὲ δεγασθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ θυμυμάζειν W I 57 εἶπεν εἰ μὴ καὶ τῆς βασιλείας κυραχωρῆσαι Ἀδωνίᾳ ὡς πρεσβυτέρῳ B αὐτὸν ἀξιοῖ. καὶ αὐτίκα τῷ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναία κτεῖναι τὸν Ἀδωνίαν προσέταξε. τῷ δὲ Ἀβιάδαρ εἰς τὴν ἐνεγκαιμένην πορευθῆναι ἐπέταξε καὶ διώγειν ἐν τοῖς ἀγροῖς. "Θανάτου γὰρ" 20 φησι "ῥύεται σε ὑπόσα μου συνέκαμες τῷ πατρὶ." καθὼς οὖν τῷ Ἡλὶ προεῖρηκεν ὁ Θεός, ἀφῆρητο ἡ τῆς ἱερουσλήμης τιμὴ ἐξ οἴκου Ἰθάμαρ καὶ πρὸς Σαδὸκ μεταπέπτωκεν, ἐκ τοῦ γένους

6 πρὸς βηρσαβὲ πορευθεὶς A. 13 "alii codices σπουδαιότατον" DUSLANCIUS. 16 ἀδωνίας ὡς πρεσβυτέρῳ αὐτῷ A. 17 βανία A.

FOUNTES. Cap. 8. Iosephi Ant. 8 1 et 2. Regum 3 2—4. Paralip. 2 1.

ginta, vir omnibus rege dignis virtutibus illustris. mortuum Salomon Hierosolymis regaliter sepelit, magnis opibus cum eo consecutis.

8. Salomon suscepto regno admodum fuit adolescens, annos duodecim natus. cuius matrem Bersaben Adonias sic alloquitur: "nostri regnum ad me pertinere, tum ob aetatis praerogativam, tam ex consensu populi. sed id ad Salomonem fratrem meum transit: quod aequo mihi ferendum est animo, quoniam deo ita visum est. unum tamen peto, ut Abisag patris mei concubina, quoniam prae senio illam non attigit ac virginem reliquit, in matrimonium mihi detur." Bersabe illa se relaturam ad filium et summo studio operam daturam pollicetur ut nuptias illi coficiat. sed re audita rex iratus mirari se ait quod, ut Adoniae tanquam natu maiori regno cederet, non postularet: ac statim per Banaceam satellitum praefectum eum occidi iubet. Abiatharem quoque in patriam relegat, ut ibi ruri degat: nam ei vitam se condonare, ob exantlatos cum patre suo labores. ita sacerdotii honos, quemadmodum Elie praedixerat deus, Ithamariae familiae ereptus ad Sadocam transiit, e genere Phineis oriandam. his cognitiis laeibus im-

δντα τοῦ Οινείας. ὁ δὲ στρατηγὸς Ἰωάβ ταῦτα μαθὼν καὶ περι-
δεῆς γεγονὼς τῷ θυσιαστηρίῳ προσέφραγε, καὶ καλούμενος οὐκ
ἂν ποτε ἐξελεθεῖν εἶπεν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξουσιν καὶ οὐκ ἄλλοθι.
τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν πέπεικε στείλαι κάκει τὸν Ἰωάβ ἀνελεῖν.

C ἐντεῦθεν Βαυαίας μὲν πάσης τῆς δυνάμεως προχειριστο στρα- 5
τηγός, Σαδὼκ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἤξιωτο. τὸν δὲ γε Σεμιὲ
ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱερουσαλήμ περιώρισεν ὥστε ταύτης μὴ ἐξιέναι· εἰ
δ' οὐ, θάνατον αὐτῷ τὸ ἐπιτίμιον ἔταξεν. ὁ δὲ μετὰ ἔτη τρία
δούλων αὐτοῦ φυγόντων ἐπὶ ζήτησιν αὐτῶν ἐξελέλυθε· καὶ τοῦτο
γνοὺς Σολομὼν ἀναιρεθῆναι τὸν ἄνδρα ἐκέλευσεν. 10

Ἄγεται δὲ Σολομὼν εἰς γυναῖκα θυγατέρα Φαραώ. καὶ
τὰ τέκνη τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ μείζον ἦρε καὶ ὀχυρώτερα κατε-
σκεύασε. καθ' ἕκαστους δὲ χρηματίσας αὐτῷ ὁ θεὸς εἶπεν αὐτῷ
αἰτήσασθαι ὃ βούλοιο· ὁ δὲ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ἤτησε δοθῆναι
αὐτῷ. καὶ ὁ θεὸς ἀποδεξάμενος αὐτὸν τῆς αἰτήσεως, καὶ σοφίαν 15
D δώσειν αὐτῷ καὶ μέγαν νοῦν ἐπηγγεῖλατο ὡς οὐχ ἑτέρῳ πρὸ αὐτοῦ
ἢ τινι τῶν μετ' αὐτόν, προσθεῖναι δὲ καὶ ἄνω οὐκ ἤτησε, πλοῦ-
τον καὶ ἰσχυρὸν καὶ εὐκλείαν, εἰ φυλάξειε τὰς αὐτοῦ ἐντολάς καὶ
τὰ δικαιώματα.

Μετὰ ταῦτα δύο προσῆλθον αὐτῷ γυναῖκες· ὧν ἡ μία 20
“ βασιλεῦ ” ἔφη, “ ἀλλήλαις ἡμεῖς συνωκοῦμεν καὶ οὐδεὶς μετ'
ἡμῶν. ἐτέκομεν δὲ ἄμφω κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρρενα. καὶ
μετὰ μικρὸν αὕτη τῷ αὐτῆς ἐπιπεσοῦσα νιφὸς νεκρὸν διενπισηθεῖσα
εὔρεν αὐτόν. καὶ τὸ μὲν τεθνηκὸς ἕπνοῦσης ἐμοῦ ὑποτίθησι ταῖς

3 ἄλλοθι A, ἄλλοθεν PW.

5 βαυαίας A.

16 οὐχ ὡς A.

17 τῶν add A.

18 φυλάξει A.

19 τὰ add A.

perator perterritus ad aram confugit. unde cum avocaretur, negavit se
discessurum, sed ibi et non alibi moriturum. quo rex nuntiato ibi eum in-
terfici iubet. tum Baanaeas totius exercitus imperator designatur, et Sado-
cus pontificatus dignitatem consequitur. Semem vero rex Hierosolymis
exire vetuit, mortem comminatus si secus fecisset: eumque triennio post
ad fugitivos servos inquirendos urbem egressum interfici iubet.

Uxorem duxit Salomon Pharaonis filiam. moenia Hierosolymorum
altiora et munitiora fecit. in somnis a deo iussata sua et iura conservaret.
Post haec duae mulieres eum convenere, quarum una “rex” inquit,
“nos in iisdem aedibus habitavimus, neque quisquam praeterea nobiscum.
accidit autem ut utraque masculum eodem tempore pareret. paulo post
ista filium suum dormiens oppressit; et exporrecta infantem mortuum ulnis

ἀγκάλαις μου, τὸ δὲ ζῶν ἐξ ἐμοῦ ἀφελούσα ὡς ἑαυτῆς ᾤκειώσαστο.
καὶ γνοῦσα τὸ δρῶμα ζητῶ τὸν παῖδα· ἢ δέ μοι οὐ δίδωσιν.” ἢ P I 83
δ’ ἑτέρα τὸ ζῶν εἶναι τὸ ἑαυτῆς παιδίον ἀπισχυρίζετο, τῆς δ’
ἀπιδίδου τὸ τεθνηκόσ· καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κακουργίας μὴ προ-
5 βῆναι διώμνυτο. ἀπορούντων δὲ τῶν περισσυχότων πῶς ἂν δια-
κριθεῖται τὸ ἀληθές, ὁ βασιλεὺς διγῆ τιμηθῆναι τὸ ζῶν παιδίον
μαχαίρα ἐκέλευσε καὶ ἀνὰ μέρος δοθῆναι ἑκατέρῃ τῶν γυναικῶν.
τοῦτο ἢ μὲν ἀληθὲς τοῦ βρέφους μήτηρ βαρέως ἤνεγκε, καὶ παρ-
ῆετο τὴν ψῆφον, καὶ δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον τῇ ἀπιδίδου ἐκέ-
10 τευεν· ἢ δὲ ψευδῶς ἑαυτὴν μητέρα τοῦ παιδὸς ὀνομάζουσα καὶ
ἐπήνει τὴν κρίσιν καὶ ἐπέσπευδε τὴν διαίρεσιν. καὶ ὁ βασιλεὺς
δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον προσέταξε τῇ πυρριτομένη τῇ ἐκείνου B
διαίρεσιν, “ αὕτη” φήσας “ ἢ τούτου μήτηρ ἐστίν, ἢ τοῦ παιδὸς
σφαγῆναι μέλλοντος ὑπερήλησεν.” τοῦτο πῶς ὁ λαὸς ἀκριβὲς
15 τεκμήριον ἔσχηκε τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως.

Πάντας δὲ τοὺς πρὶν εἰς σοφίαν καὶ φρόνησιν ὑπερβέβηκε.
συνέταξε δὲ τρισχιλίας παραβολὰς καὶ πεντακισχιλίας ᾠδὰς, καὶ
ἀπὸ τῆς κέδρου ἕως ὑσσώπου συννεγράψατο, καὶ περὶ φύσεως
ζῶων τῶν τε πεζῶν καὶ ἀερίων καὶ νηκτῶν καὶ τῶν ἰδιωμάτων W I 58
20 αὐτῶν ἐξήτασε καὶ ἐφιλοσόφησε, καὶ κατὰ τῶν δαιμόνων ἐξεύρη-
κεν ἐπωδὸς εἰς ἀνθρώπων ὠφέλειαν· καὶ τρόπους κατέλιπεν ἐξορ-
κώσεων, αἷς τὰ δαιμόνια ἐδιώκοντο. καὶ ταύτην τὴν θεραπείαν C

* 4 ἐπὶ τοσοῦτον om A. κακουργίας A. 5 διεκκηρηθείη A.
6 τὸ ζ. π. μαχαίρα] μαχαίρα τὸ παιδίον τὸ ζῶν A. 9 ζῶν]
αἶον A. 11 ἐπέσπευδε A. 16 καὶ φρόνησιν om A. 19 καὶ
τῶν νηκτῶν A.

meis dormientis supponit, viventem ablatum sibi vendicat. quo com-
mento animadverso puerum repeto: illa negat.” altera suum esse viventem
puerum affirmat, adversariae mortuum, neque eo se improbitatis progres-
sam esse iurat. corona circumstantium dubitante quo pacto verum diiudi-
cari posset, rex puerum gladio in duas secari partes iubet, et utrique mu-
lieri semissem dari. eam sententiam vera infantis mater graviter ferens
atque repudians, adversariae puerum viventem tradi orat: quae vero se ma-
trem eius falso profitebatur, collaudato iudicio dissectionem maturari flagi-
tat. ibi rex puerum viventem ei tradi iubet quae dissectionem deprecaba-
tur: eam enim esse matrem quae pueri caedem tantopere reformidaret. id
populo evidens argumentum fuit sapientiae regis.

Omnes ille veteres ingenio prudentiaque superabat. similitudines
ter mille composuit, cantilenas quinquies mille; et a cedro auspicatus usque
ad hyssopum describendis stirpibus progressus est, naturasque animalium
terrestrialium, aëriorum, aquatiliū, ac proprietates perquisivit et indaga-
vit. invenit etiam ad utilitatem hominum excantationes daemonum, et ad-
iurationum rationes reliquit quibus daemonia fugentur. quam curationem

φρῆσιν ὁ Ἰώσηπος καὶ μέχρις ἐκείνου ἰσχύειν· καὶ τι διηγεῖται τοιοῦτον, τὸν λόγον πιστούμενος. Ἐλεάζαρ τῶν ὁμοφύλων λέγει κεκτήσθαι τινα δακτύλιον ἔχοντα ὑπὸ τὴν σφραγίδα ῥίζαν ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομών. καὶ τοῦτον ταῖς ῥῖσι τοῦ δαιμονῶντος προσφέρειν, καὶ τῇ ὁσφρῆσει διὰ τῶν μυκτῆρων τοῦ πάσχοντος ἐξέλκεσθαι τὸ δαιμόνιον. εἶτα τοῦ Σολομῶντος μεμνημένον ἐπιφθᾶς τε λέγειν ἐξ ὧν ἐκεῖνος συνέθετο, καὶ ἐξορχοῦν τὸ δαιμόνιον μηκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο καὶ Οὐδеспασιανοῦ καὶ τῶν νύων ἐκείνου ἐνώπιον λέγει ποιῆσαι τὸν Ἐλεάζαρ· καὶ D διδόντου τῆς κατὰ τῶν δαιμόνων ἰσχύος ἀπόδειξιν, τιθέναι ποτήριον πλήρες ὕδατος, καὶ ἐπιτάσσειν τῷ δαίμονι ἐξερχομένῳ τοῦ πάσχοντος ἀνατρέψαι αὐτό· καὶ ἀνατρέψομαι τὸ ποτήριον μηδε- τὸς ὀρώντος τὸν ἀνατρέποντα.

9. Ἦρξάτο δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, μετὰ ἔτη τῆς ἐξ Αἰγύπτου ὑποχωρή- 15 σεως τοῦ λαοῦ τετρακίσια τεσσαράκοντα. περὶ δὲ τοῦ μέτρου τοῦ ὕψους αὐτοῦ καὶ τοῦ μήκους καὶ τῆς τοῦτον κατασκευῆς οὐχ ὁμοφωνοῦσιν ἢ τε τρίτη τῶν Βασιλειῶν καὶ Ἰώσηπος ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας περὶ τοῦ ναοῦ συγγραφόμενος, ἀλλ' ἐν P I 84 τοῖς πλείοσι διαφέρονται. ᾧ δὲ τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς πρὸς βο- 20 λῆς ἀκριβῶσασθαι, καὶ περὶ τῶν δύο Χερουβιμ ἃ χρυσοῦ ποιήσας κατὰ τὸ ἄδυτον ἔστησε, καὶ περὶ τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς χυλκῆς

1 prius καὶ om A. 2 τὸν add A. ἀλλοφύλων A. 6 μνη- μένου A. 16 τῶν μέτρων A.

FOUNTES. Cap. 9. Iosephi Ant. 8 3—6. Regum 3 6—10. Paralip. 2 3—9.

ad suam usque aetatem durasse Iosephus asserit, et in eius rei fidem huiusmodi experimentum narrat. Eleazarum quendam popularem suum habuisse annulum, sub cuius pala radix esset ex iis quas indicaverat Salomon, qui si naso daemioniaci admoveretur, solo olfactu per nares extraheret daemionium. deinde Salomonis facta mentione, recitasse illius excantationes, et adiurasse daemionium ne in hominem reverteretur. hoc in Vespasiani et filiorum eius conspectu fecisse Eleazarum; et ut vim contra daemones insitam probaret, posuisse poculum aqua plenum, et iussisse daemonio ut egressus ex homine id everteret: itaque factum esse, nemine cernente a quo everteretur.

9. Aedificationem templi auspiciatus est quarto anno regni sui, anno post exitum populi ex Aegypto quadringentesimo quadragésimo. verum spatio altitudine et longitudine formaque eius non consentiunt Regum liber tertius et Iosephus libro Antiquitatum octavo, ubi de templo scribit, sed in plerisque discrepant. quam eorum dissensionem et alia, ut de duobus Cherubis aureis circa adyta collocatis, de arca, de mari aeneo, de pelvibus,

θαλάσσης καὶ τῶν λουτήρων, καὶ πηλίκον ἦν τὸ χάλκειον θυσια-
 στήριον, οἷα δ' ἡ τράπεζα ἢ χρυσῆ, καὶ ὅσα σκευὴ ἀργυρεῖα τε
 καὶ χρύσεια Σολομῶν ἀνέθετο τῷ ναῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἡ
 τρίτη τῶν Βασιλειῶν βίβλος καὶ ἀρχαιολογῶν ὁ Ἰώσηπος ἀρκέ-
 5 σσοσι παραστήσασθαι τὴν ἐφ' ἐκάστῳ ἀκριβειαν. ἐν ἔτεσι δὲ
 ἑπτὰ συντελέσας ὁ βασιλεὺς τὸν τε ναὸν καὶ ὅσα περὶ ἐκείνον,
 συνεκάλεσε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἄρα ντες τὴν κιβωτὸν
 οἱ ἱερεῖς καὶ τὴν σκηνὴν ἦν ἐπήξματο Μωυσοῦς καὶ τὰ ἐν ταῖς Β
 θυσιαῖς ὑπηρετούμενα σκευὴ πρὸς τὸν ναὸν μετεκόμιζον, τοῦ
 10 βασιλέως προάγοντος καὶ τοῦ πλήθους παντός, καὶ τῶν Λευιτῶν
 σπενδόντων καὶ θυμιῶντων. καὶ κατετέθη ἡ κιβωτὸς εἰς τὸ
 ἄδυτον μεταξὺ τῶν δύο Χερουβίμ, τὰς δύο λιθίνας πλάκας
 ἔχουσα ἑνδοθεν. ἔξειλθόντων δ' ἐκ τοῦ ἄδυτου τῶν ἱερέων,
 δόξης κυρίου ὁ οἶκος ἐμπέπληστο καὶ νεφέλη τὸν ναὸν ὄλον
 15 περιέχευτο· ἔξ ἧς ἐπιδημῆσαι τῷ ναῷ τὸν θεὸν ἐφαντάζοντο
 σκηνώσαντα ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἤσθεις ἐπὶ τούτοις εὐχαρι-
 στίαν τε πρὸς τὸν θεὸν ἐποίησατο καὶ τὸν λαὸν εὐλόγησε καὶ ἐκέ-
 τευσεν ἐπήκουον γίνεσθαι τὸ θεῖον πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ εὐχομένοις.
 εἶτα τῷ βωμῷ θυσίας προσήγαγε. καὶ ὁ θεὸς δεικνὺς ὡς εὐ- C
 20 μενῶς αὐτὰς προσεδέξατο, πῦρ ἐκλάμψαι δι' ἀέρος πεποίηκεν
 ἐπιερχθῆναι τε τῷ βωμῷ καὶ τὴν θυσίαν ἅπασαν καταδαίσασθαι.
 ταῦθ' ὁ λαὸς ἰδὼν εὐλόγησε τὸν θεόν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠὲ χαρί-
 στησε, καὶ πολυτελεῶς ἐορτάσαντες τὸν σύλλογον διελύσαντο.
 ὄνειρος δὲ γεγωνὺς τῷ βασιλεῖ ἐπακοῦσαι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ τὸν
 25 θεὸν ἐδήλου, καὶ τὸν ναὸν τε συντηρηθῆναι καὶ αὐτὸν εἰς ἄκρον

I λουτήρων A, λούτρων PW.
 om A. 14 ἐμπέπληστο A.

6 ὁ βασιλεὺς om A.
 18 γενέσθαι A.

8 οἱ

de magnitudine altaris aenei, de forma aureae mensae, et quae vasa aurea
 et argentea templo Salomon dedicavit, qui curiosius cognoscere voluerit,
 is ea tertio libro Regum et in Iosephi Antiquitatibus accurate descripta in-
 veniet. templo cum omni ornatu annis septem perfecto, populoque a rege
 Hierosolyma convocato, sacerdotes arcam et tabernaculum a Mose facta et
 sacra vasa in templum transtulerunt, rege et omni populo praecedente,
 Levitis libantibus et sufficientibus. arca, in qua duae lapideae tabulae in-
 erant, in adytum reposita est inter duos Cherubos. sacerdotibus adytum
 egressis domus gloria domini repleta est, et nubes toti templo circumfusa;
 unde coniciebant deum templum ingressum atque ibi habitaturum esse.
 quibus rebus laetatus rex et deo gratias egit, et populo bene precatus ora-
 vit ut numen omnium eorum qui ibi precarentur vota exaudiret. deinde
 victimas arae admovit: quas deus se benigne accepisse declaravit, igne ex
 aere emisso, qui in aram delatus omnes victimas consumpsit. his visis
 deum laudat populus, rex gratias agit; festoque splendide celebrato con-
 ventus dimittitur. his precatis rex somniat deum exaudisse preces, tem-

εὐδαιμονίας ἀναχθῆναι, καὶ τῆς χώρας ἄρξεν τοὺς ἐξ αὐτοῦ, εἰ αὐτός τε κἀκείνοι καὶ ὁ λαὸς τὰ θεῖα μὴ παραβυῖεν ἐντάλματα. W I 59 εἰ δ' οὖν, πρόρριζον ἐκκόψειν ἠπέλει τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ τὸν λαὸν δουλείαις καὶ κακώσεσι μυρῖαις ὑποβαλεῖν, καὶ τὸν ναὸν D παραδώσειν εἰς ἐμπρησμόν καὶ διαρπαγὴν, καὶ τὴν πόλιν εἰς κα-5 τασκαφὴν τε καὶ προνομίην.

Οὕτω μὲν ὄν τὰ τοῦ ναοῦ τῷ Σολομῶντι τετέλεστο· μετὰ δὲ ταῦτα βασιλεία ἑαυτῷ ᾠκοδόμησε πολυτελῆ τε καὶ λαμπρά, καὶ τὰ τῶν Ἱεροσολύμων δὲ τελεχὴν προσεπεσκευάσασε, καὶ πόλεις ἄλλας προσωκοδόμησε, καὶ τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει τῶν Χανα-10 ναίων ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, μὴ πρὶν ὑποταγέντας, ὑποφόρους κατέστησε. σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις Χειράμ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς αὐτῷ πέπομφεν, ἀξιῶν σαφηνῆσαι αὐτά· καὶ πάντα δέκλυσε καὶ τὸν νοῦν ἐκείνων δεδήλωκε. μεμνησθαι τούτων ἱστορεῖ ὁ Ἰώσηπος καὶ συγγραφεῖς ἀρχαίους, τὸν τε Δίον P I 85 καὶ πρὸς τούτῳ τὸν Μένυδρον. διαβοηθείσης δὲ πανταχοῦ τῆς σοφίας τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς φρονήσεως, βασιλισσά τις Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπῶν σοφίαν φιλοῦσα καὶ ἐκζητοῦσα εἰς Ἱεροσόλυμα παραγέγονε. καὶ ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως αὐτὴν προσεδέξατο, καὶ τὰ σοφίσματα ἃ προετίθει ἐκείνη ῥαδίως ἐπέλυεν, ὡς ἐκπλήτ-20 τισθαι τὴν βασιλισσαν καὶ πλεον λέγειν τῶν ἠκουσμένων ὄρων. ἐθαύμαζε δὲ καὶ τὰ βασιλεία καὶ τῶν δειπνῶν τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ὑπερσίαν πῶσαν τὴν βασιλικὴν καὶ τὰς ἐν τῷ ναῷ θυ-

1 ἐνεχθῆναι A. 3 ἐκκόψειν A Iosephus, ἐκκόψει PW. 4 δου-
λείαι A. 8 τε om A. 14 πάντα add A et Iosephus. 15 δι-
νον A: Iosepho Δίος. 18 ζητοῦσα A. 23 ἄπασαν τὴν
βασιλείον A.

plum conservatum iri, se ad magnam felicitatem perventurum, et regioni suos posteros imperaturos, si nec ipse nec illi nec populus divina praecepta violarent: alloqui vero genus eius radicibus extirpaturum, et servitute populum atque aliis infinitis malis oppressurum, et templum ad incendium et direptionem daturum, urbem etiam solo aequandam et spoliandam.

Sic aedificatione templi perfecta sibi ipsi Salomon aedes construit sumptuosas et splendidas, Hierosolymorum moenis instaurat, alias urbes condit; Chananaeos montis Libani accolae insuetum subire iugum cogit ac sibi tributarios reddit. praeterea argutias et griphos a Chiramo Tyrriorum rege ad se missos dissolvit omnes atque explicat: quorum meminisse veteres historicos Dium et Menandrum Iosephus auctor est. eius igitur doctrina et sapientia ubique gentium celebrata, regina quaedam Aegypti et Aethiopiae sapientiae studiosa indagatrix Hierosolyma proficiscitur. eam rex honorifice excipit, quaestiones ab ea propositas facile solvit, ut regina obstupescens plura se videre diceret quam audivisset. miratur et regiam et cenarum lautitias et omnia ministeria regis et templi sacrificia et immolan-

σίας και τῶν θυόντων τὸ εὐτακτον. ἰδωρήσατο δὲ τὸν βασιλέα χρυσίῳ και λίθοις τῶν πολυτίμων και ἀμυθῆτοις ἀρώμασι και βυλασάμου ῥίζαις, ὡς ἔξ ἐκείνης ἐν Παλαιστίνῃ φηῖναι τὸ βάλσα- B
μον. και Σολομῶν δὲ πολλοῖς ἀγαθοῖς τὴν βασιλίσαν ἀντημέ-
5 ψατο. και ἡ μὲν εἰς τὰ ἑαυτῆς ὑπινύστησεν· (10) ὁ δὲ βασι-
λεὺς πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος ἐνδοξότατος και φρονησει
και πλουτῶ διενεγκῶν οὐκ ἐνέμενε τοῖς θεοῖς θεσμοῖς, ἀκρασίαν
δὲ νοσήσας περὶ τὰ ἀφροδίσια και περὶ γυναῖκας ἐκμανεῖς οὐ ταῖς
ὁμογενέσιν ἤρκεῖτο, ἀλλὰ και ἄλλοφύλους ἔγημε πλείστας, και
10 χαριζόμενος ἐκείναις διὰ τὸν ἔρωτα ἐθρήσκειε και τοὺς ἐκείνων
θεοὺς. ἔγημε γὰρ θυγατέρας ἀρχόντων διασήμων ἐπτακοσίας C
και καλλακὰς τριακοσίας και τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν
Αἰγυπτίων. εἶπεν οὖν ὁ κύριος πρὸς Σολομῶντα “ὅτι οὐκ ἐψύ-
λαξας ὄσα ἐντετελάμην σοι, διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου και δώσω
15 αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. οὐ σὲ δὲ ζῶντα τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήσομαι
διὰ τὸν πατέρα σου, θανόντος δὲ σου ταῦτα ἐπὶ τῷ νιῷ σου
ποιήσω. και οὐδὲ πῦσαν ἔξ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀφέλομαι, δύο
δὲ φυλάς αὐτῷ καταλειπῶς και τὴν Ἱερουσαλήμ διὰ τὸν κή-
πον Δαβὶδ, τὰς δέκα τῷ δούλῳ δώσω αὐτοῦ.”

20 Οὐ σιγῆς καιρὸς διελήλυθε, και Ἄδερ εἰς πόλεμον κατέστη
τῷ Ἰσραήλ. ἦν δὲ ὁ Ἄδερ Ἰδουμαῖος ἐκ βασιλείου σποράς, ὃς
τοῦ Ἰωάβ κατὰ τοὺς χρόνους Δαβὶδ κατουστρεψαμένον τὴν Ἰδου-

10 ἐθρήσκειε A, ἐθρήσκεισε PW. 11 γὰρ] δὲ A. 13 πρὸς
τὸν σολ. A. 17 ἀφέλομαι libri omnes. 20 πόλεμον A.
21 ὁ om A. 22 καταστρεψαμένον τὴν Ἰδουμαίαν κατὰ τοὺς
χρόνους δαβὶδ A.

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 8 7 et 8. Regum 3 11.

tium ordinem. regem porro donat auro, gemmis pretiosis, ineffabilibus
aromatibus et balsami radicibus: unde ab eo tempore balsamum in Palae-
stina nascitur. Salomon vicissim reginam domum redituram multis bonis
remaneratur. (10) rex vero cum esset omnium ante se regum illustrissi-
mus, sapientia et opibus praestans, in divinis institutis non permansit; sed
in libidinum intemperantiam prolapsus, insanoque mulierum amore corre-
ptus, neque popularibus suis contentus, etiam alienigenas complures duxit:
quibus ex amore obsequens, deos illarum coluit. nam principum insignium
filias septingentas matrimonio sibi innoxit, concubinis trecentis adscitis, et
filiam regis Aegyptiorum. proinde Salomoni dixit dominus “quoniam man-
data mea non observasti, regnum tuum dirumpam et servo tuo dabo. ne-
que tamen viventi tibi regnum eripiam, ob patrem tuum, sed te mortuo
haec filio tuo regnante faciam. neque regnum omne tamen ab illo auferam,
sed duabus tribubus et Hierosolymis illi relictis, ob avum Davidem, decem
reliquas servo eius dabo.”

Neque multum temporis intercessit, cum Ader Israelitas bello ador-
tus est. fuit is Idumaeus regii generis, qui Davidis temporibus Idumaea a

Δ μαίαν παιδάριον ὦν ἀπέθρα εἰς Αἴγυπτον, καὶ φιλοφρόνως δε-
 χθεὶς παρὰ Φαραῶ ἠγαπήθη καὶ τὴν ἀδελφὴν ἔγημε τῆς γυναι-
 κὸς Φαραῶ. οὗτος οὖν ἀνδρωθεὶς καὶ θανόντας μαθὼν τὸν Δα-
 βίδ καὶ τὸν Ἰωάβ, ἐπανελθεῖν ἐζήτηε πρὸς τὴν πατρίαν ἀρχὴν·
 ἀλλ' οὐ παρεχωρέετο πρὸς Φαραῶ. ἤδη δὲ τῷ Σολομῶντι τῶν 5
 προυγμάτων κακῶς ἐχόντων παρεχωρήθη καὶ Ἄδερ καὶ εἰς τὴν
 Ἰδουμαίαν ἐπανελήλυθε. ταύτης δ' ἀσφαλῶς φρουρουμένης εἰς
 τὴν Συρίαν ἀφίκετο, καὶ σύστημά τι σχῶν περὶ αὐτὸν ληστρικόν,
 ταύτην τε κατέσχε καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων ἐληΐζετο χώραν.

Ἰεροβοὰμ δὲ εἶδς Ναβὰτ παιδάριον ὦν ὑπηρετεῖ τῷ βασι-10
 86
 60
 P I
 W I
 λεῖ. ἰδὼν δὲ Σολομῶν αὐτὸν γενναῖον τὸ φρόνημα, ὅτε τῇ Ἰε-
 ρουσαλήμ περίβολον ᾠκοδόμηε ἐπέστησεν αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπι-
 μελητήν. ἀπερχομένῳ δὲ πον τῷ Ἰεροβοὰμ συνήνησε προφήτης
 ὁ Σηλωνίτης Ἀχιά, καὶ ἐκαλῆνας αὐτὸν τῆς ὁδοῦ διέερρηξε τὸ ἱμά-
 τιον εἰς δώδεκα ῥήγματα καὶ δέδωκεν ἐκεῖνῳ τὰ δέκα, εἰπὼν ὡς 15
 "οὕτως διαρρήξει τὴν βασιλείαν Σολομῶντος ὁ κύριος, καὶ τῷ
 μὲν ἐκείνου νῖψ δύο καταλείψει φυλὰς διὰ τὸν πάππον, σοὶ δὲ
 τὺς δέκα δώσει καὶ βασιλεύσει σε ἐν αὐταῖς. σὺ δὲ ἀλλὰ τῶν
 νόμων ἀντέχον κυρίου καὶ γίνου δίκαιος." τούτοις μέγα φρονή-
 20
 Β σας Ἰεροβοὰμ νεωτερίζειν ἐπεχειρεῖ. καὶ γνοὺς τὸ πρᾶγμα ὁ βα-
 σιλεὺς ἀνελεῖν ἐζήτηε αὐτόν. ὁ δὲ φεύγει εἰς Αἴγυπτον κακῆ
 διήγεν ἕως Σολομῶν ἐτελεύτησε. τέθνηκε δὲ ὁ βασιλεὺς Σολο-
 μῶν, ὡς μὲν ἡ βίβλος τῶν Βασιλειῶν ἱστορεῖ, ζήσας ἐνιαυτοὺς

3 θανόντα A.

14 τὸ οἰκεῖον ἱμάτιον A.

23 τῶν add A.

Ioabo subacta puer in Aegyptum aufugerat, et a Pharaone benigne susce-
 ptus atque adamatus, sororem regis coniugis uxorem duxerat. is igitur vir
 factus, Davidis et Ioabi obitu cognito, cupidus in patrium regnum redeundi
 a Pharaone retinebatur; donec Salomonis rebus turbatis, affine consenti-
 ente in Idumaeam reversus est. sed cum ea firmis praesidiis teneretur,
 in Syriam se contulit; et latronum manu comparata cum hanc occupat, tum
 Israelitarum agros populatur.

Ieroboamum autem Nabati filium, dum puer inservit regi, Salomon
 generosa eius indole animadversa, cum Hierosolymorum moenia conderet,
 operis structurae praefecerat. qui cum aliquando iter ingressus esset, in-
 cidit in prophetam Achiam Silonitem. is eo de via nonnihil seducto, veste-
 que sua in duodecim lacinias discissa, decem illi dat cum his verbis "sic
 regnum Salomonis discindet dominus, eiusque filio dus in avi gratiam tri-
 bus relinquet, te autem decem tribuum regem constituet. tu vero fac leges
 domini amplecteris et iustitiam colas." hoc oraculo elatus Ieroboamus no-
 vis rebus studet. sed rex, cognita re, de illo tollendo cogitat. at ille in
 Aegyptum fugit, ibique degit usque ad Salomonis obitum. obiit autem is,
 ut liber Regnum narrat, anno aetatis quinquagesimo secundo, cum duodecim

πεντήκοντα πρὸς δουλ (δωδεκάτης γὰρ τῆς βασιλείας ἐπιβῆναι ἰστέρηται, βασιλεύσαι δὲ ἔτη τεσσαράκοντα), ὡς δ' ὁ Ἰώσηπος συγγράψατο, τέσσαρας μὲν ἐνιαυτοὺς ἐβίω καὶ ἐνενήκοντα, ὀγδοήκοντα δὲ βεβασίλευκεν· εὐτυχῶς μὲν ζήσας καὶ εὐκλειῶς, παρανομήσας μὲντοι περὶ τὸ γῆρας, ἕπ' ἐρώτων οὐκ εὐαγῶν ἀλλογενέσι πεισθεὶς γυναιξὶ καὶ τοῖς ἐκείνων ἀκολουθήσας θρησκευούμασι.

11. Διῶδοχον δ' ἔσχε τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν Ῥοβοάμ. C καὶ ὁ λαὸς συνήχθη πᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰκέτεον ἐλαφρῦναι αὐτοῖς τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ὃς παρὰ Σολομῶντος αὐτοῖς ἐπιενή- 10 νεκτο, καὶ τοῦ πατρὸς φανῆναι χρησιότερον. ὁ δὲ σκέψασθαι εἶπε καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶπεῖν. καλέσας οὖν τοὺς γηραιότερους τῶν πατρῶν θεραπόντων, τί ἂν ἀποκριθῆι τῷ λαῷ ἐπενθάνετο· κάκεινοι διαλεχθῆναι αὐτοῖς συνεβούλευον ἡπιώτερον μηδ' ὑπερηφάνως καὶ ὀγκηρῶς. μετὰ δὲ τὴν γερουσίαν τοῖς μειρακί- 15 σκοις, οἵπερ αὐτῷ συνετρέφοντο, τοῦ σκέμματος κεκοινώνηκε, καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων εἰπῶν συμβουλήν. οἱ δὲ τραχύτερον D αὐτῷ προσομιλῆσαι τῷ λαῷ συνεβούλευσαν, καὶ τοὺς λόγους ἀναλόγους τῷ τῆς ἀρχῆς ὄγκῳ ποιήσασθαι καὶ τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι. καὶ ὃς τούτοις προσέειπε, καὶ ἐπεὶ τὸ πλῆθος αὐθις συν- 20 ἐληλύθει· “εἰ τὸν ζυγὸν ἑμῖν ἐσκήρυνεν ὁ πατὴρ μου” ἔφη, “τοῦτον αὐτὸς ἐπάξω βαρύτερον· καὶ εἰ μάλιστα ἐκεῖνος ἐκέχητο

2 βασιλεύσας A. 9 δουλείας] βασιλείας alter codex Wolfii: illud Ducangii codices. παρὰ τοῦ σολ. A. 10 χρησιότερον A, χρησιότερος PW. 11 κειεύσας A. 12 ἐπενθάνετο add A.

FOUNTES. Cap. 11. Iosephi Ant. 8 8 et 9. Regum 3 12 et 13. Paralip. 2 10.

annos natus regnum suscepisse memoretur et id per quadraginta tenuisse. Iosephus autem tradit eum annos vixisse quattuor et nonaginta, regnasse octoginta. vita usus est felici et gloriosa, nisi in senectute patrias leges violasset, amoribus impulsus illicitis peregrinarum muliercularum, earumque sectatus religiones.

11. Successorem in regno habuit filium Roboamum. ad quem cum populus confluxisset, ac supplic petiisset ut patre clementior servitutis iugum a Salomone cervicibus suis impositum relaxaret, ille se deliberaturum ait et post triduum responsurum. consultit itaque seniores ex patriis ministris quid respondendum esset: monent, clementer, non superbe et arroganter alloquendum esse populum. post senatum re cum adolescentibus una secum educatis communicata, et consilio seniorum exposito, illi auctores sunt ut asperius agat cum populo, et pro auctoritate imperii ac regiae dignitatis fastigium verba faciat. Roboamus horum sententia comprobata, cum populus iterum convenisset, “si pater meus” inquit “durum vobis iugum imposuit, id ipse exasperabo: si flagellis ille vos cecidit, ego scor-

καθ' ἐμῶν, σκορπίοις ὑμῶς κολάσω αὐτός· καὶ μου τῆς σμικρότητος παχυτέρας τῆς δαφνός τοῦ πατρὸς πειραθήσεσθε.”
 τούτων τὸ πλῆθος ἀκούσαν “τίς ἡμῶν μερίς ἐν Δαβίδ;” ἔξεβόησαν, καὶ ἀποδυσπετήσαντες ἀπήσαν. πέμψαντος δὲ Ῥοβοᾶμ τῶν
 P I 87 οἰκείων ἕνα διωλεχθῆναι αὐτοῖς καὶ πρᾶναι, ἔκτειναν ὑπ' ὄργης τὸν 5
 ἄνδρα λιθολευστήσαντες. Ῥοβοᾶμ δὲ δέσας εἰς Ἱεροσόλυμα πέφηνγε, παραμεινάσης αὐτῷ τῆς Ἰούδα φυλῆς καὶ σὺν αὐτῇ τῆς Βενιαμίνιδος. αἱ δὲ γε λοιπαί, ἤδη τοῦ Ἱεροβοᾶμ ἐπανελθόντος ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετὰ τελευτὴν Σολομῶντος, καλέσασαι αὐτὸν εἶλοντο βασιλεῖα. Ῥοβοᾶμ δὲ ἠτοιμάζετο μαχέσασθαι τοῖς Ἰσρα- 10
 ῆλταις περὶ τῆς βασιλείας καὶ τῷ Ἱεροβοᾶμ, ἐκωλύθη δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου Σαμαία.

Καὶ Ἱεροβοᾶμ δέσας μὴ τὸ πλῆθος εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸν καὶ τοῖς ἐκεῖ συναμιγνύμενον ἐπιστραφῆ πρὸς τὸν πρότερον αὐτοῦ βασιλεῖα καὶ καταλείψῃ αὐτόν, δύο δαμάλεις εἰργάσατο ἐκ 15
 B χρυσοῦ, καὶ ἔθετο τὴν μὲν ἐν Βαιθίλ, τὴν δ' ἐτέραν ἐν Λάν. καὶ ἐκκλησιάσας τὸ πλῆθος “πανταχοῦ ὁ Θεὸς ἔστιν” εἶπεν, “ὦ ἄνδρες, ἀλλ' οὐ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις. ἰδοὺ οὖν δύο δαμάλεις πεποίηκα εἰς ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐκέτι ὑμῶν ἀνάγκη πορεύεσθαι
 W I 61 εἰς Ἱεροσόλυμα. ἀπερχόμενοι δ' εἰς αὐτὰς προσκυνεῖτε καὶ θύετε· 20
 καὶ ἱερεῖς γὰρ ἔξ ὑμῶν αὐτῶν ἀποδείξω.” τούτοις ἔξαπατηθεῖς ὁ λαὸς τὰ τε πάτρια παραβέβηκε καὶ παρώργισε τὸν Θεόν, ὡς καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν παραδοθῆναι τοῖς ἄλλοφύλοις τὸν Ἰσραήλ.

10 περὶ τῆς βασιλείας μαχέσασθαι τοῖς Ἰσραηλίταις A. 13 καὶ
 AW, om P. ἀπὸν om A. 15 καταλείψει A. 16 δὲν A.

plonibus in vos animadvertam: et quod in me parvum est (minimum digittum) crassius paterna coxa experiemini.” his multitudo auditis “quae nobis in Davide pars est?” exclamans, rege fastidito discedit. cum autem Roboamus quendam suorum familiarium misisset qui mollioribus verbis populum placaret, eum ira concitati lapidibus peremerunt. quo facto ille perterritus Hierosolyma confugit, sola Iudaica et Beniamitica tribu penes se retenta; reliquae Ieroboamum, defuncto Salomone ex Aegypto reversum, regem creaverunt. cuius una cum Israelitis bello invadendi consilia agitantem Roboamum deus per Samaeam vatem inhibuit.

Veritas autem Ieroboamus ne multitudo Hierosolyma profecta illorum hominum commercio ad priorem regem se deserto reverteretur, duos vitulos aureos conflatos facit, alterum Baethelae, Dane alterum collocat; advocataque concione “deus” inquit, “viri, ubique est, non Hierosolymis duntaxat. ego igitur dei nomine duos vitulos feci, neque posthac vobis necesse erit ire Hierosolyma, sed ad hos profecti adorare et sacrificare: nam e vestro numero sacerdotes designabo.” his populus Israeliticus deceptus, patriis institutis violatis, iram numinis in se provocavit, ut alienigenis in

ποιήσας δὲ ἱερεῖς ὁ Ἱεροβοὰμ καὶ θυσιαστήριον, ἐώρτασε· καὶ ἀνέβη αὐτὸς ἐπὶ τὸν βωμὸν καὶ περὶ αὐτὸν οἱ ἱερεῖς. καὶ ἦδη μιλλοῦντι θύειν παρέστη προφήτης σταλαὶς ἐκ θεοῦ καὶ εἶπε "τάδε C λέγει κύριος. θυσιαστήριον, ἐκ Δαβὶδ ἔσεται τις Ἰωσίας καλού-
 5 μενος, ὃς θύσει τοὺς ἱερεῖς σου ἐπὶ σέ καὶ κατακαύσει τὰ δοτᾶ αὐτῶν. ἵνα δὲ εἴῃ δῆλον ὡς οἱ λόγοι μου ἀληθεύουσιν, ἰδοὺ ῥα-
 γήσεται τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡ ἐπ' αὐτὸ πίπτῃς χυθήσεται κατὰ γῆς." καὶ αὐτίκα τὸ τε θυσιαστήριον διερράγη καὶ ἡ πίπτῃς τῶν θυμάτων ἐκκέχυτο. ἔξέτεινε δὲ τὴν χεῖρα Ἱεροβοὰμ, συσχε-
 10 θῆναι τὸν προφήτην ἐγκλεινόμενος. ἡ δὲ ξηρανθεῖσα ἀκίνητος ἔμεινε. δεηθεὶς γοῦν Ἱεροβοὰμ τοῦ προφήτου, ἔσχεν αὐθις τὴν χεῖρα κινουμένην καὶ ἐνεργόν. καὶ ἤξιον αὐτὸν συνδειπνήσαι αὐ-
 τῷ. ὃ δὲ οὐ κατένευσε, λέγων παρὰ τοῦ θεοῦ κωλυθῆναι ἄρτον φαγεῖν ἢ ὕδωρ πιεῖν ἢ ὑποστρέψαι δι' ἧς ὁδοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐλή- D
 15 λυθε· καὶ ἀπῆε ἐτέραν τραπόμενος. ψευδοπροφήτης δὲ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, τὸν Ἱεροβοὰμ ἀπατῶν καὶ πρὸς χάριν αὐτῷ ὀμιλῶν. οὗτος μωθῶν ὅσα ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης καὶ εἶρηκε καὶ πεποίηκε καὶ ὡς ἄπεισι, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ καταλα-
 βὼν αὐτὸν ἤξιον ἀναστρέψαι καὶ παρ' αὐτῷ ξενισθῆναι. τοῦ δὲ
 20 ἀπαναγενομένου, ὡς ἀπαγορεύσαντος τοῦ θεοῦ, "ἀλλὰ κἀγὼ προ-
 φήτης εἰμί" ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος εἶπεν ἀνήρ, "καὶ ἦκω κατ' ἐντο-
 λῆν τοῦ θεοῦ ἐπιστρέψων σε τραπέζης μοι κοινωθήσονται." ἐπὶ-

1 ὁ add A. ἐώρτασαν A. 4 ἐκ Δαβὶδ om A. 6 δῆλον
 εἶη A. 7 ἐπ' αὐτῷ LXX, ἐπ' αὐτοῦ Iosephus. 7 ἐπὶ-
 12 αὐτῷ A, χυθήσεται PW. 13 post ἄρτον add A cum Iosepho
 ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, quae om LXX.

servitutem traderetur. Ieroboamus autem sacerdotibus creatis araque ex-
 structa festum celebrat: conscensaque ara cum sacerdotibus adstantibus
 iam sacrificaturus esset, propheta a deo missus "haec" inquit "dicit domi-
 nus: heus ara, erit quidam ex David, nomine Iosias, qui sacerdotes tuos
 supra te immolabit et ossa eorum comburet. ut autem verba mea vera
 esse constet, rumpetur ara et pinguedo in ea sita fundetur humi." statim
 his dictis et ara rumpitur et pinguedo victimarum effunditur: et Ieroboami
 manus, quam extenderat prophetam comprehendi iubens, arida facta man-
 sit immobilis, donec precibus a propheta impetrasset ut in integrum resti-
 tueretur. qui a rege ad cenam invitatus recusat, quod divinitus interdicitum
 sibi esset ne vel panem ederet vel aquam biberet vel eadem via rever-
 teretur qua urbem ingressus esset: itaque alia via discedit. caeterum in
 ea urbe quidam pseudopropheta erat, qui Ieroboamum seducebat, eius gra-
 tiam aucupans. is cum audisset quae dei propheta et dixisset et fecisset,
 abeuntem persequitur, et assecutus rogat ut suo hospitio utatur. quod
 illo recusante ut divinitus interdictum, improbus ille vir "atqui et ego pro-
 pheta sum" inquit "et ex dei mandato adsum ut sis mensae meae particeps."

P I 88 στευσεν ὁ προφήτης τοῖς τοῦ ψευδοπροφήτου λόγοις καὶ ὑπενόσθησε. ξενισθέντι δ' ἐκεῖ τῷ προφήτῃ λόγος ἐγένετο κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐτήρησε τὰ ἐνταλθέντα αὐτῷ ἀναιρεθῆσεσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν παρὰ λέοντος. καὶ ὑποστρέφοντα λέων αὐτὸν ἔκτεινε καὶ παρακαθήμενος ἐφύλαττε τὸν νεκρὸν καὶ τὸ ὑποζύγιον. μα-5 θιών δὲ τὸ γεγονός ὁ ψευδοπροφήτης συνεκόμισε τὸ σῶμα τοῦ τεθνεώτος καὶ ἔθαψε, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐνετείλατο, τῷ προφήτῃ συγκαθιδεῦσαι καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα θανόντος· τί τοῦτο μηχανησάμενος; Ἰν' ὅτε κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν κακασκαφῆ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῶν ἱερέων καὶ ψευδοπροφητῶν πυρὶ παραδο-10 θῆ ταῦτα ὅσα, αὐτὸς διαφύγη τὴν ἕβριν εἰ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ συγκατατεθῆ.

12. Ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο· Ἰεροβοὰμ δὲ τῆς αὐτῆς εἶχετο ἀσεβείας ἢ καὶ ἐπεδίδου καθ' ἐκάστην παρανομῶν, καὶ χρημάτων τὴν ψευδῆ τῶν ὑψηλῶν ἱερωσύνην παρεῖχε τοῖς θέλουσι 15 ὦνιον. καὶ εἰς ἀμαρτίαν ἢ πρῶξις αὕτη ἐλογισθῆ αὐτῷ, καὶ εἰς ἀφανισμόν τοῦ οἴκου αὐτοῦ γέγονε καὶ εἰς ὄλεθρον. εἰ δὲ τὸ τὴν ἀνίερρον ἐκείνην ἱερωσύνην ἀποδίδοσθαι χρημάτων ἀμαρτία λελόγιστο, τί ἂν τις εἴποι περὶ τῶν πωλούντων καὶ ὠνούμενων τὴν θείαν ὄντως ἱερωσύνην, τὴν τῆς φρικτῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας 20 τελειοτικῆν;

6 τὸ σῶμα] sic P e codice Colberteo: omittunt codices Wolfi, qui e coniectura dedit τὰ λείψανα. 14 ἦ] ἦ A. 15 παρεῖχε AW, παρῖχε P.

FONTES. Cap. 12. *Iosephi Ant.* 8 9 — 12. *Regum* 3 13 — 16. *Paralip.* 2 12 — 17.

propheta fide adhibita pseudoprophetae verbis, redit: sed dum illo hospitio fruitur, divinitus audit se propterea quod iussa exsecutus non sit a leone interfectum iri. domum rediturum occidit leo, atque assidens et cadaver et iumentum custodit. quo pseudopropheta cognito, mortui corpus collectum sepelit, suisque liberis mandat ut se mortuum iuxta illum sepelirent: eo utique consilio ut, cum secundum praedictionem illius altare everteretur, et sacerdotum ac pseudoprophetarum ossa igni traderentur, eam contumeliam ipse iuxta hominem divinum situs effugeret.

12. Haec ita gesta sunt: Ieroboamus autem suam impietatem adeo non minuebat, ut etiam in dies angeret, falsum illud editorum locorum sacerdotium quibusvis pretio venditans: quae res noxae illi fuit imputata, et in familiae eius perniciem et interitum vertit. quod si profanum illud sacerdotium addicere pecunia nefas est habitum, quid de iis dicemus qui vero divinum illud sacerdotium, quo veneranda illa et incruenta victima immolatur, pretio vendunt, atque redimunt?

Ἐνόησε δὲ Ἀβιά ὁ υἱὸς Ἱεροβοάμ· καὶ ἔστειλε τὴν γυναῖκα C
 αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀχιά τὸν προφήτην, εἰ ζήσεται ἐρωτη-
 σουσαν. ἡ δὲ ἰδιωτικὴν μεταμφιεσασμένη στολὴν ἀπήλθει. καὶ
 ὁ προφήτης τὰ δῆμα γνοὺς “μὴ κρύπτε σαυτήν, γύναι Ἱερο-
 5 βοάμ” ἔφη, “ἄπιθι δὲ καὶ τῷ ἀνδρὶ σου εἰπέ ὅτι, ἐπεὶ καταλι-
 πὼν τὸν θεὸν σεαυτῷ θεοῦς ἐποίησας χωνευτούς, προσδόκα τὴν
 τε βασιλείαν ἀφαιρεθῆσθαι καὶ αὐτὸς παγγελῆ ἔξολοθρευθῆσε-
 σθαι. ὅτι δὲ σοι ἀσεβήσαντι καὶ τὸ πλῆθος ἐπηκολούθησεν, οὐδ’ W I 62
 ἐκεῖνο μένει ἀτιμώρητον. σὺ δὲ ἄπιθι, γύναι, καὶ θανάτῳ
 10 εὐρήσεις τὸν παῖδά σου, ὃς καὶ ταγήσεται θρηνηθεῖς· μόνος
 γὰρ ἔξ Ἱεροβοάμ οὗτος ἦν ἀγαθός.” ἀπελθοῦσα δὲ ἡ γυνὴ τὸν D
 μὲν παῖδα εὔρεθαι θανάτῳ, τῷ δὲ ἀνδρὶ τὰ παρὰ τοῦ προφή-
 του ἀπήγγειλεν. ὁ δ’ οὐδὲν ἔξ ἐκείνων ἐβελτιώθη, τυγχάνων
 ἀσύνετος.

15 Ῥοβοάμ δὲ τοῦ υἱοῦ Σολομῶντος βασιλεύοντος ἐν Ἱερουσα-
 λῆμ, οἱ παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις ἱερεῖς καὶ Λευῖται καὶ ὅσοι τοῦ
 πλῆθους ἦσαν συνιέντες τὸ ἀγαθόν, ἀποστάντες τῶν ἰδίων πό-
 λεων εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνονται· κἀντιᾶθεν ἡ βασιλεία τοῦ
 Ῥοβοάμ ἤϋξητο. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἠσέβησεν εἰς θεόν, καὶ πᾶς ὁ
 20 οἶκος Ἰούδα τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας καταλιγώρησε. διὸ καὶ
 ἀνέβη Σουσαιμ ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἱερουσαλήμ μετὰ βα-
 ρείας δυνάμειος ἐν ἔτει πέμπτῳ τῆς βασιλείας τοῦ Ῥοβοάμ. συγ- P I 89
 κλείσας δὲ αὐτὸν Ῥοβοάμ ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν λαόν, ἰδέετο τοῦ

4 τὸ δῆμα — 5 ἄπιθι δὲ om A. 13 ἀπήγγειλεν· ὁ δ’ οὐδὲν A,
 ἀπήγγειλε. Οὐδὲν δὲ PW. 15 δὲ add A.

Cum autem Abias Ieroboami filius aegrotaret, rex uxorem suam ple-
 beia veste indutam ad Achiam prophetam mittit, percontaturam num puer
 evasurus esset morbum. sed propheta commento agnito “ne te” inquit
 “dissimulato, Ieroboami uxor; sed marito tuo dicite, quia deo relicto ipse
 sibi deos conflaverit, et regni amissionem et interitum cum omni familia ei
 esse expectandum: praeterea cum populus eius etiam impietatem sit secut-
 us, ne illum quidem fore impunitum. tu vero abi, mulier, filium tuum
 mortuum inventura, qui cum fletu sepelietur: solus enim ex Ieroboam bonus
 fuit.” mulier digressa filium mortuum invenit, et prophetae verba nuntiat
 marito: quibus ille, quippe homo corrupti ingenii, nihilo factus est melior.

Sed Roboamo regnante Hierosolymis, Israelitici generis Levitae et
 sacerdotes et alii ex populo, quid bonum esset intelligentes, relicta suis
 oppidis Hierosolyma concesserunt. unde Roboami regnum augebatur,
 quamvis et ipse impietate laeserit deum, et tota Iudaica domus dei cultum,
 neglexerit. quamobrem Susacus Aegyptiorum rex cum magnis copiis ad-
 scendit Hierosolyma, Roboamo quintum iam annum regnante. qui una
 cum populo in urbe conclusus salutem a deo votis exposcebant, delicta sua

θεοῦ δοῦναι σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ ἃ ἥμαρτον εἰς θεὸν ἔξωμολο-
 γοῦντο. παρακληθεῖς δὲ ὁ θεὸς οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς ἀλλὰ δώ-
 σαι εἶπεν ὑποχειρίους τοῖς πολεμίοις. δεξαμένου τοίνυν ἐν τῇ
 πόλει Ῥοβοᾶμ τὸν Αἰγύπτιον ἐπὶ συνθήκαις, παρασπονθήσας ἐκεί-
 νος τοὺς τοῦ θεοῦ τε θησαυροὺς ἐσύλησε καὶ τοὺς βασιλικούς 5
 ἔξεκένωσε, καὶ τὰ χρυσᾶ ὄπλα ἃ ἐποίησε Σολομὼν καὶ τὰ δόρατα
 τὰ χρυσᾶ ἃ ὁ Δαβὶδ ἀνέθετο πάντα ἀφελετο. ἐτελεύτησε δὲ
 Β Ῥοβοᾶμ ζήσας ἔτη πενήτηκοντα καὶ ἐπτὰ, ἔξ ὧν ἑπτακαίδεκα βε-
 βασιλευκε, διάδοχον τὸν υἱὸν καταλιπὼν Ἀβιουί. καθ' οὗ Ἱερο-
 βοᾶμ ἔξεστράτευσεν, αἰὲ καὶ τῷ Ῥοβοᾶμ πολεμῶν. Ἀβιουὶ δὲ 10
 οὐκ ἔπηξε τὴν ἔφοδον, ἀλλ' ἀντιτάξας αὐτῷ τοὺς οἰκείους, νί-
 κην νικῆ περιβόητον, ὡς μεκέτι θαρσῆσαι τὸν Ἱεροβοᾶμ ἀντι-
 παρατάξασθαι. τελευτῆ δὲ Ἀβιουὶ βασιλεύσας ἐν Ἱερουσαλῆμ
 ἔτη τρία, ποιήσας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐβασίλευσεν
 Ἰσὰ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τοὺς θείους θεσμοὺς τηρήσας κατὰ Δαβὶδ 15
 τὸν οἰκεῖον προπάτορα.

Τέθνηκε δὲ καὶ Ἱεροβοᾶμ ἀνύσας ἐν τῇ ἀρχῇ ἔτη δύο καὶ
 εἴκοσι. καὶ διεδέξατο αὐτὸν Ναβὰτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, κάκεινος ἀσε-
 C βῆς κατὰ τὸν πατέρα γενόμενος. ὃς πόλιν τῶν ἀλλοφύλων πο-
 λιορκῶν Γαβαθῶν, ἐπιβουλεύθη παρὰ Βασαῶν υἱοῦ Ἀχιά, καὶ 20
 τέθνηκε δύο ἄρξας ἐνιαυτούς. Βασαῶν δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν
 βασιλείας ἐγκρατῆς γεγωνὺς πᾶν τὸ γένος τοῦ Ἱεροβοᾶμ ἔξωλό-
 θρευσε. καὶ οὗτος δὲ ὡς Ἱεροβοᾶμ παρηγόμησε καὶ τὸν λαὸν

12 ἀντιτάξασθαι A.
 12 ἀντιτάξασθαι A.

15 ἀσὰ etiam A, in margine βασι-
 λεία ἀσὰ.

confitentes. deus exoratus se non deleturum illos sed dediturum hostibus respondit. itaque susceptus a Roboamo per conditiones Aegyptius, rupto foedere et sacros et regio thesauros spoliat, et aurea arma a Salomone facta et aureas hastas a Davide dedicatas omnes rapit. moritur Roboamus anno aetatis quinquagesimo septimo, regni decimo septimo, successore relicto filio Abio; cui bellum intulit Ieroboamus, cum et Roboamum perpetuo armis lacessisset. Abius autem impetu eius non reformidato, sed domesticis illi copiis oppositis, celebrem victoriam reportavit, ut Ieroboamus in aciem descendere postea non auderet. mortuus est Abius cum triennium regnasset Hierosolymis, homo in deum impius. Asa vero filius eius regno suscepto divina instituta observavit, exemplo Davidis principis familiae suae.

Mortuus est et Ieroboamus, exactis in imperio annis duobus supra viginti. ei successit Nabat filius, homo et ipse ad exemplum patris impius: qui dum Gabathon urbem barbaram oppugnat, per insidias Baasae filii Achiae occiditur, anno regni secundo. Baasas vero regni Israelitici potius omne Ieroboami genus exstirpavit, vir et ipse Ieroboamo nihilo obser-

ὁμοίως πεποίηκεν ἁμαρτεῖν. καὶ ἠπειλήσιν αὐτῷ ὁ θεὸς διὰ
 Ἰηοῦ τοῦ προφήτου διαφθερεῖν τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς τὸν οἶκον
 Ἰεροβοάμ. τέθνηκε δὲ καὶ οὗτος, ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ βασιλεύσας
 ἔτη ἐπὶ τέσσαρασι εἴκοσι. καὶ Ἠλὰ ὁ υἱὸς αὐτοῦ γέγονε τῆς πα-
 5 τρικῆς βασιλείας διάδοχος. ὃν Ζαμβρῆ ὁ ἀρχὼν τῆς Ἰππου αὐ-
 τοῦ μεθύοντα κτείνας ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντα, τὴν τε D
 βασιλείαν ἀφείλετο καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ Βαασὰν ἐξωλόθρευσεν.
 ἡ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν στρατιὰ πολιορκοῦσα τὴν Γαβαθῶν, μα-
 θοῦσα ὅτι Ζαμβρῆ κτείνας τὸν Ἠλὰ ἐβασίλευσε, τὸν οἰκείον
 10 στρατάρχην Ζαμβρῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἀνηγόρευσε, καὶ τὴν πό-
 λιν Θεροῦ μετ' αὐτοῦ προκαταλαβοῦσα κρατεῖ ταύτης. Ζαμ-
 βρῆ δὲ ὁ πρότερος εἰς τὸ μυχαίτατον τῶν βασιλείων εἰσδὺς καὶ
 ἐμπρήσας αὐτό, συνδιέφθειρεν ἐκείνῳ καὶ ἑαυτὸν, ἐπτά ἡμέρας
 τὴν ἀρχὴν κατασχών. εἶτα μερίζεται ὁ λαὸς, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ
 15 τὸν Ζαμβρῆν ἠρέτο, τὸ δ' ἕτερον τὸν Θαμνί. ἀλλ' ὑπερι- W I 63
 σχύσαντες οἱ τοῦ Ζαμβρῆ, καὶ ἀνελόντες τὸν Θαμνί, ἀστα- P I 90
 σίαστον τὴν ἀρχὴν τῷ Ζαμβρῆ περιποχίσαντο. ὃς πρότερον μὲν
 ἐν Θεροῦ διτήγεν βασιλεύων, ἔπειτα δ' ἐν Μαρείῳ τῷ ὄρει, ἐν
 ᾧ πόλιν ἰδομήσατο ἢ Σαμάρεια κέκληται, αὐτοῦ Σαμαριδῶν τὸ
 20 ὄρος καλέσαντος εἰς ὄνομα Σεμηρῶν, ἀφ' οὗ τοῦτο ἐπράτο· χελ-
 ρων τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγονώς. καὶ κατέστρεψε τὴν ζωὴν ἐν Σα-

3 ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ] "haec addidimus ex ms. cod." DUCANGIUS.
 4 ἔτη om W. 10 Ζαμβρῆν] Ἀμαρίνον Iosephus, Ἀμβρι (cod.
 Alex. Ζαμβρι) LXX: Vulgata cum libris Hebraeis Amri. 15 Θαμνί
 AW, Θαμνήν P, Θαμνήν codices Ducangii. 16 τὸν om A.
 18 Μαρείῳ etiam Iosephus, ubi Σεμαρεῶν Hudsonus et Haver-
 campus: LXX Σεμερῶν vel Ἐμερῶν. 19 τὸ ὄρος om A.
 20 σεμηρῶν A, σεβηρῶν W, Σεμειρῶν P: "Σέμειρον" (sic) "repo-
 suimus ex mss." DUCANGIUS: LXX Σεμήρ, Iosephus Σεμάρων.

vantior legum, et populo delinquendi auctor. quare deus per prophetam
 Iehum ei comminatur, se eius quoque familiam ut Ieroboami excisurum.
 mortuus est hic anno regni vigesimo quarto, Ela filio regni successore re-
 licto. quem anno imperii secundo Zambres eius magister equitum occidit
 ebrim, regnoque occupato universum Baasae genus delevit. caeterum
 Israeliticus exercitus dum Gabathon obsidet, audito Zambri facinore et
 occupatione regni, Zambrem alium, ducem suum, qui in castris erat, regem
 salutat, et urbem Thersam ductu illius occupatam obtinet. quare prior ille
 Zambres in intimam regiam sese recipit, eaque incensa una conflagrat,
 cum septem dies imperium tenuisset. facta post hoc populi secessionem, alii
 Zambrem eligunt alii Thamnim. verum Zambrea factio viribus superior,
 Thamni sublato regnum Zambri tranquillum tradiderunt. is principio
 Thersae regnavit, deinde Mareone monte occupato urbem condidit nomine
 Samariam, cum ipse monti nomen Samarei indidisset de nomine Semeri, a

μαρεία, δώδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτούς. ἡ δὲ βασιλεία περιῆλθεν εἰς Ἀχαάβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ.

Οἱ μὲν οὖν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διὰ τὴν παρανομίαν αὐτῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διεφθάρησαν, Ἀσὰ δὲ ὁ τῆς Ἱερουσαλὴμ βασιλεὺς Θεοφίλης ἦν. οὗ τῷ δεκάτῳ τῆς βα- 5
 Β σιλτίας ἔτει ὁ βασιλεὺς Αἰθίοπων στρατεύει κατ' αὐτοῦ μετὰ βα-
 ρείας δυνάμεως. ὁ δὲ τὸν θεὸν σύμμαχον ἐπεκέκλητο· καὶ συμ-
 πλακείς τοῖς Αἰθίοσι πολλοὺς μὲν ἀνείλε, τοὺς δὲ λοιποὺς φυγόν-
 τας ἐδίωξε καὶ τὴν παρεμβολὴν ἐκείνων δῆρπασε, καὶ πολλὰ
 αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ἐκομίσαντο λάφυρα. ἀναζευγνῆντι δὲ τῷ βασι- 10
 λεῖ καὶ τῇ στρατιᾷ ὁ προφήτης Ἀζαρίας ὑπάντησας, τῆς νίκης
 τὸν θεὸν εἶναι αὐτῷ δοτήρα εἶπε καὶ τῷ λαῷ, δικαιοσύνης ἐπι-
 μελουμέναις. καὶ μετιοῦσι μὲν ἀρετὴν εὐδαιμονίαν καὶ εἰσέπειτα
 ἐπηγγέλατο, τῶν δὲ τοῦ θεοῦ ἐντολῶν κατολιγορήσασι πολλὰ
 συμβήσεσθαι λυπηρά. Ἀσὰ τοίνυν ἐν εὐσεβείᾳ τὴν ζωὴν ἀνύσας 15
 C καὶ εἰς γῆρας κατανήσας βαθρὴν τέθνηκε, βασιλεύσας ἐνιαυτούς
 ἐφ' ἐνὶ τεσσαράκοντι, Ἰωσαφὰτ οἰκίῳ υἱῷ τὴν ἡγεμονίαν κα-
 τάλιπών.

13. Ἀχαάβ δὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἐκέκτητο τὰ βασίλεια, τοὺς
 πρὸ αὐτοῦ παραδραμῶν εἰς ἀσέβειαν, καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἰε- 20
 ζάβελ μᾶλλον εἰς κακίαν προβιβασθείς, ἢ τοῦ βασιλέως μὲν Τύ-
 ρου καὶ Σιδῶνος θνηάτηρ ἦν, λιαιμὸν δὲ καὶ τολμηρὸν γύναιον.
 αὕτη γὰρ τῷ οἰκίῳ θεῷ τῷ Βῆλ ἰδομήσατο καὶ ἄλλοις ἐφύτευσε

13 εὐδαιμονίαν AW, εὐδαιμονίας P. 14 ἐπηγγέλλετο A. 23 τῷ
 post θεῷ om A. ἰδομήσατο A, ἰδωρήσατο PW.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 8 13. Regum 3 16—20.

quo eum emerat. vicit hic improbitate superiores reges. mortuus est Sa-
 mariae anno regni duodecimo, quod ad Achabum eius filium devenit.

Sic Israelitarum reges alius post alium ob patrias leges violatas
 exiguo tempore perierunt, Asa vero rex Hierosolymorum, dei amans, regem
 Aethiopum cum magnis copiis invadentem deo adiutore invocato aggressus
 multos hostium occidit, reliquos in fugam versos persequitur, castra diripit,
 multis et ipse et populus spoliis auctus. reducenti exercitum regi propheta
 Azarias occurrit, victoriae deum et ipsi et populo propter iustitiae cultum
 auctorem exstitisse affirmat: quod si virtutem colerent, in posterum etiam
 fore felices; sin dei mandata neglexissent, multis aerumnis conflictaturos.
 Asa igitur vita pie acta, et longam senectutem adeptus, obiit anno regni
 primo et quadagesimo, filio Iosaphato relicto successore.

13. Achabus autem Samariae regiam tenebat. qui antecessoribus
 suis impietate superior, ab uxore Iezabele magis etiam ad improbitatem
 exstimulabatur. erat illa regis Tyri et Sidonis filia, muliercula ferox et
 audax, quae Belo deo suo aedem condidit et lucum consecravit, sacerdoti-

καὶ ἐρεῖς αὐτῷ καὶ ψευδοπροφήτας κατέστησεν. Ἥλιον δὲ ὁ
 προφήτης ἐκ πόλεως Θεσβης, ζηλώσας ἐπὶ ταῖς ἀσβεταῖς τοῦ βα-
 σιλέως καὶ τοῦ λαοῦ, εἶπε πρὸς Ἀχαάβ "ὅτι κύριος εἶ ἔσται ὑπέρος
 εἰ μὴ διὰ λόγου μου." καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν ἐν τῷ χειμῶνι D
 5 ἡρῶν Χοράθ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἐνθα παρὰ κοράκιων ἐτρέφετο
 ἄρτους αὐτῷ κομιζόντων πρῶτ' καὶ κρέας τὸ δειλινόν, τὴν δὲ πό-
 σιν αὐτῷ ἔχορῆγει ὁ χειμῶνος. οὗ ξηρανθέντος εἰς Σαρεφθὰ
 πόλιν οὖσαν μεταξὺ Σιδῶνος καὶ Τύρου τῷ θεῷ πειθόμενος
 ἄπεισι. καὶ πρὸ τῆς πόλεως γυναικὶ τινὶ ἐντυχῶν, ὕδωρ αὐτῷ
 10 κομίσει ἰκέτευεν. ὡς δ' ἐπορεύετο ἡ γυνή, καὶ ἄρτον αὐτῷ
 ἐνεγκεῖν ἤξιον. ἡ δὲ μιᾶς δρακῆδος ἀλεύρου ἐξώμνυτο εὐπορεῖν καὶ
 βραχυτάτου ἐλαίου, καὶ συλλέξασα ξυλάρια ἀπιέναι ποιήσουσα
 μικρὰν τροφήν ἑαυτῇ καὶ ταῖς παισί, ἧς ἐκλιπούσης καὶ αὐτοῦς
 λιμῷ ἐκλιπεῖν. ὁ δὲ προφήτης θαρεῖν αὐτῇ ἐγκλιέεται· μηδὲ P I 91
 15 γὰρ ἐκλείψειν ἄλευρον ἐκ τοῦ ἀγγείου τοῦ τοῦτο φέροντος, μηδ'
 ἔλαιον ἐκ τῆς ληκύθου, ἕως γένηται ὑπέρος. ἡ δὲ πορευθεῖσα τὸν
 τε προφήτην παρ' αὐτῇ ξενισθέντα καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα ἐκ
 τοῦ βραχίστου κείνου ἀλεύρου ἔτρεφεν ἕως ὁ λιμὸς παρελήλυθε.
 νοσήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ θανόντος, ἐβλα-
 20 σπῆμι κατὰ τοῦ προφήτου ἐκείνη. ὁ δὲ δοθῆναι αὐτῷ τὸ τε-
 θνηκὸς παιδίον ᾗτησε. καὶ λαβὼν εἰς τὸ ὑπερφῶν ἐνθα ὤκει ἀνή-
 νεγκε καὶ ἔθετο ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ· καὶ τὸν θεὸν ἰκετεύσας τρισ-
 σάκις ἐνεφύσησε τῷ νεκρῷ, καὶ ἀνέζησε. καὶ ἔδωκε τὸν παῖδα ζῶντα

2 Θεσβῶνης Iosophus: LXX ἐκ Θεσβῶν.
 marg. al. m. ἐπορεύετο) A.

10 ἐπορεύετο (in

bus etiam et pseudoprophetis institutis. Elias autem urbe Thesba ortus, perversam regis et populi religionem animo iniquissimo ferens, Achabo ait "ita vivit dominus, ut pluvia non descendet nisi ad preces meas." haec elocutus ex mandato dei ad torrentem Chorath abiit, ubi a corvis alebatur, qui mane panes, vesperi carnes illi afferebant; potum praebebat torrens. quo exsiccato, Sarephtham deo monente abit, urbem intra Tyram et Sidonem sitam. ante quam, cum in mulierem quandam incidisset, orat ut aquam sibi afferat: quae dum abit, ut panem etiam afferat petit. illam iurantem, sibi pugillum duntaxat farinae unum esse et pauxillum olei, proinde se abire ad colligenda sarmenta ut exiguum cibum sibi et liberis paret, quo absumpto fame perituri sint et ipsi, propheta bono animo esse iubet: neque farinae cistam neque olei ampullam defectaram esse, donec pluvia descendisset. illa igitur et prophetam hospitem et se et liberos suos exigua illa farina alit, donec fames praeterisset. caeterum filio suo ex morbo defuncto cum propheta exposulat. sed ille mortuum sibi puerum dari iubet: quem in coenaculum, in quo ipse diversabatur, allatum in suo lectulo collocat; invocatoque deo, et cadavere ter afflato, puerum matri gratias

B τῇ γενναμένῃ· ἢ δ' ἠδ' ἠδ' χαρίσσει· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνετείλατο τῷ
 Ἡλιοῦ ὁ θεὸς πορευθῆναι καὶ προειπεῖν Ἀχαάβ ὡς ἔσται ὑετός.
W I 64 ὁ δὲ λιμὸς ἐπὶ Σαμάρειαν καὶ τὴν χώραν ἅπασαν κειραταίωτο.
 Ἀχαάβ δὲ τὸν οἰκονόμον αὐτοῦ Ἀβδιοῦ ἄνδρα χρηστὸν παραλα-
 βὼν ἀπῆει εἰ εὔροι τοῖς ἵπποις χιλόν. καὶ ὁ μὲν ἄλλην ἀπῆει 5
 ὁδόν, ἑτέραν δὲ Ἀβδιοῦ, ἐρευνῶντες ποῦ ἂν εὔροιεν χορτὸν ἐν
 πηγαῖς ἢ χειμάρροις. συναντῶ τοίνυν τῷ Ἀβδιοῦ ὁ Ἡλίας καὶ
 ἦγει τῷ βασιλεῖ μηνύειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ μάλα ζητεῖσθαι παρὰ
 τοῦ Ἀχαάβ ἔλεγεν αὐτόν, ἵνα ἀγγέλοι εἰ εὔροι, καὶ κρύπτεσθαι
 συνεβούλευεν, ἔλεγέ τε καὶ αὐτὸς ἑκατὸν προφήτας κρύπτειν καὶ 10
C τρέφειν καὶ σώζειν οὕτω, τοὺς ἄλλους πάντας τῆς Ἰεζάβελ ἀνη-
 ρηκίας. ὁ δὲ ὤμοσε κατ' ἐκείνην ὀφθῆσεσθαι τὴν ἡμέραν τῷ
 Ἀχαάβ. ἀπῆλθεν οὖν Ἀβδιοῦ καὶ ἀπήγγειλε περὶ τοῦ Ἡλίου τῷ
 βασιλεῖ. καὶ ἰδὼν τὸν προφήτην ἐκείνος, εἰ αὐτὸς ἔστιν, ἤρετο,
 ὁ διαστρέφων τὸν Ἰσραήλ. Ἡλίας δὲ "σὺ μᾶλλον" εἶπε "καὶ ὁ 15
 οἶκος τοῦ πατρὸς σου διαστρέφετε τὸν λαόν, καταλιπόντες τὸν
 κύριον καὶ ψευδεῖς τιμῶντες θεούς. ἀλλ' ἄθροισον εἰς τὸ Καρ-
 μήλιον τὸν λαόν καὶ τοὺς σοὺς προφήτας καὶ τοὺς τῆς γυναικός."

πάντων δὲ συνελθόντων εἶπεν Ἡλίας ὡς "ἐγὼ μόνος ἐπολλεῖμμαι
 τοῦ θεοῦ προφήτης, οἱ δὲ ψευδοπροφῆται σφόδρα πολλοί. δότε 20
 οὖν μοι μόνῳ βοῦν, καὶ αὐτοῖς ἅπασιν ἕτερον, καὶ θύσαντες

D τοὺς βόας ἐπιθῶμεν ξύλοις τὰ θύματα, πῦρ δὲ γε μὴ ἐπενέγκω-
 μεν· καὶ ἕκαστος ἐπικαλεσθῶ τὸν οἰκείον θεόν, καὶ ὕψ' οὗ ἂν

4 Ἀβδιοῦ add A. 9 αὐτόν ἔλεγεν ἐν' ἀνείη A. 15 alterum
 ὁ AW, om P.

agenti viventem restituit. post haec Eliae mandat deus ut Achabo praedi-
 cat fore pluviam. invaluerat autem Samariae et in tota provincia fames.
 Achabus cum Abdia oeconomo suo, viro bono, exhibat quaeisitam equis suis
 pabulum, aliam ipse viam, aliam Abdias ingrediens, investigantes an in
 fontibus aut torrentibus alicubi gramen invenirent. Abdias obviam fit
 Eliae, seque regi indicari iubet. at ille eum accurate ab Achabo ad cae-
 dem quaeri respondet, monens ut se occultet; ac centum prophetas a se
 clam alii et conservari, caeteris omnibus a Iezabele interfectis. Elia vero
 iurante se illo die in Achabi conspectum venturum, praesentiam eius regi
 nuntiat. quo ille conspecto "num tu" inquit "is es qui depravasti Israel?"
 cui Elia "ta potius" inquit "et domus patris tui populum depravatis, reli-
 cto domino falsos deos venerantes. verum populum et tuos uxorisque tuae
 prophetas in montem Carmelum convocato." quibus omnibus congressis
 Elia ait "ego solus domini propheta superstes, pseudoprophetae autem
 plurimi sunt. sed date soli mihi bovem et illis omnibus alterum, quibus
 immolatis victimas lignis imponamus, igne non adhibito, ac suum quisque

αὐτόματον πῦρ ἐκλάμψῃ καὶ κατακαύσῃ τὰ ξύλα τε καὶ τὰ θύματα, ἐκείνος λογιέσθω θεὸς ἀληθής." ἐπήνεσε τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, καὶ θύσαντες τὸν μόσχον καὶ ἐπιθέτες ξύλοις ἄνευ πυρός, ἐπεκαλοῦντο τὸν Βαάλ πρῶτον εἰς μεσημβρίαν. μνηστῆρας δὲ αὐτοῦς ὁ προφήτης μέγα βοῶν αὐτοῖς συννεβούλευε, μή ποτε καθεύδῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς ἢ τις ἀσχολία αὐτῶ ἔσται. ὡς δ' οὐδὲν ἐκείνοις δεομένοις πολλὰ ἐπεράνετο, ὁ προφήτης δώδεκα λίθους λαβὼν καθ' ἐκάστην φυλὴν, ἠκυδομήσε θυσιαστήριον, ὠρξε δεξαμενὴν, ἔστοι- P I 92
 10 βασε τὰς σχίδακας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐταῖς τὰ ἱερεῖα ἐπενεγκὼν ἕδωρ ἐπιχεθῆναι τῷ θυσιαστηρίῳ ἐκέλευσεν, ὥστε καὶ τὴν δεξαμενὴν πληρωθῆναι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπεκαλέσατο τὸν θεόν, καὶ πῦρ οὐρανόθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν κατενήνεκτο πάντων δρώντων, καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους κατέφαγε, τὸ ἕδωρ
 15 τε καὶ τὸν χοῦν. ὁ λαὸς δ' ἐκπλαγεὶς ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἕνα θεὸν ἀληθῆ τε καὶ μέγαν ὁμολογοῦντες. καὶ συλλαβόντες τοὺς ψευδοπροφήτας ἀπέκτειναν τοῦ προφήτου κελεύσαντος. εἶπε δὲ τῷ βασιλεῖ ὡς ὕσει μετὰ μικρὸν ὁ θεός, καὶ γέγονε κατὰ τὴν πρόφησιν αὐτοῦ ῥαγδαίως ὄμβρος. ἀπειλησάσης δὲ τῆς Ἰεζά- B
 20 βελ ἀνελεῖν τὸν Ἕλληνα, φοβηθεὶς ὁ προφήτης ἔφυγεν, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ γενόμενος ἀθυμῶν ἀποθανεῖν ἰκέτευε τὸν θεόν. κοιμηθεὶς δὲ διυπνίσθη παρὰ τινος ἀναστῆναι καὶ φαγεῖν αὐτῷ ἐπιτρέποντος. ὄρα δὲ καὶ ὄλυβρον ἄρτον ἐκεῖ καὶ ἕδωρ. καὶ φα-

10 τῷ βωμῷ A. 11 ἐπιχεθῆναι A, ἐπιχυθῆναι PW. 20 φοβηθεὶς ἐκείνος ἔφυγε A. 23 primum καὶ om A.

deum invocato. a quo autem ignis ultro effulserit et ligna cum victimis cremarit, is verus indicetur deus." hac oratione a populo collaudata cum ignominiae sacerdotes ita fecissent, et vitulo mactato ac sine igni lignis imposito Baalem a diluculo usque ad meridiem invocasset, propheta per derisum eos hortatur ut magnum vociferarentur, si forsitan dormitaret illorum deus aut aliis negotiis esset occupatus. cum autem assidue flagitando nihil proficerent, propheta duodecim saxis pro tribuum numero sublatis altare struxit, scrobem effudit, ligna in altari digessit, victimas imposuit, aquam in altare effundi iussit ut scrobs etiam impleteret. his peractis, invocato numine, ignis videntibus omnibus de caelo in aram delatus et victimas et lapides una cum aqua et pulvere consumpsit. quo portento consternatus populus pronus in terram cecidit, unum esse deum verum et magnum confitentes: et iussu prophetae, manibus in impositores illos vates iniectis, omnes occiderunt. deinde regi dicit Elias deum paulo post missurum pluviam. itaque factum est ut praedixerat, et imber vehemens erupit. sed Iezabele mortem illi comminata, propheta territus fugit, et in deserto agens desperabundus mortem a deo expetit. sopitus a quodam excitatur iubente surgere et vesci: videt autem panem siliginum illic et aquam.

γὼν ἐκοιμήθη πάλιν, καὶ αὐθις ὁ ἄγγελος φαγεῖν αὐτῷ ἐγκελεύεται, ὡς πολλῆς αὐτῷ προκειμένης ὁδοῦ. καὶ πάλιν δὲ φαγὼν καὶ ἐνισχύσας ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης, ἐπορεύθη ἡμέρας τεσσαράκοντα. καὶ γενόμενος ἐν τῷ ὄρει Χωρήθ, εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιον, καὶ φωνῆς ἤκουσε "εἰ παραγέγονας ἐνταῦθα;" ὁ δὲ ἔφη "ὅτι ζη-5

C λώσας ἔκτεινα τοὺς προφήτας τῆς Ἰεζάβελ, ἣ δὲ ζητεῖ με κτανεῖν." ὁ δὲ χρηματίζων εἶπεν αὐθις αὐτῷ "ἔξελθε αὖριον καὶ στῆθι ἐνώπιον κυρίου." καὶ ἐποίησεν οὕτως, καὶ αἰσθάνεται πνεύματός τε καὶ συσσεισμοῦ, καὶ ὄρᾳ καυόμενον πῦρ. εἶτα

W I 65 λειπῆς αὐρας γενομένης, ἀκούει φωνῆς ἐκείθεν ἀναστρέφαι κε-10
λευούσης αὐτῷ. καὶ χρεῖσαι βασιλέα τῆς Συρίας τὸν Ἀζαήλ, καὶ τὸν Ἰηοὺ βασιλέα τῷ Ἰσραήλ, καὶ τὸν Ἐλισσαίε εἰς προφήτην ἀνθ' ἑαυτοῦ, οἱ τοὺς ἀσεβεῖς ὀλοθρεύσουσιν. ὑποστρέψας δὲ Ἐλίας ὡς ἐκελεύσθη, εὔρε τὸν Ἐλισσαῖον ἀροτριούοντα, καὶ ἐπέ-
D ρισεν αὐτῷ τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ καταλιπὼν πάντα ἤκο-15
λούθησεν αὐτῷ προφητεύειν ἀζιωθεῖς.

14. Ἀμπελῶνα δὲ πλησίον τῶν ἀγρῶν τοῦ βασιλέως Ἀχαάβ κεκτημένος ὁ Ναβουθαὶ ἤξιοῦτο πωλῆσαι αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἢ ἀνταλλάξαι· ὁ δὲ οὐκ ἐπέθετο. καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦτο κελύπητο. μαθοῦσα δὲ Ἰεζάβελ τῆς λύπης τὸ αἴτιον, γραφὴν ἐποίη-20
σατο ὡς ἔξ Ἀχαάβ πρὸς τοὺς προέχοντας τῆς χώρας ἐν ἧ κατῴκει ὁ
Ναβουθαὶ, ἐγκελευομένην αὐτοῖς κατηγορησάμεν τοῦ ἀνδρός ὡς

10 γενομένης αὐρας A. ἀναστρέφαι A, ἀνατρέφαι PW.
12 et 14 ἐλισαίε et ἐλισαῖον A, item in sequentibus. 21 κρός
A, εἰς PW.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 8 13—15. Regum 3 21 et 22.
Peralip. 2 17 et 18.

quam edisset rursus obdormiit. angelus denuo eum vesci iubet, quod ei magnum iter instet. rursus igitur cibo sumpto, et recuperatis ex eo viribus, diebus quadraginta ambulat; et in Chorebum montem profectus atrium ingreditur. ibi voce audita "cur huc venisti?" respondet "cum dei studio vates Iezabelis occiderim, illa me ad necem quaeritat." tum in eius culum vocem audierat denuo illi ait "cras egressus stato coram domino." cum ita fecisset, ventum sentit et concussionem, et ignem ardentem videt. deinde levi aura exorta, ex ea vocem audit quae reverti iubebat et Azahalem Syriae regem inungere, et Iehum regem Israelis, et Elisaeum suo loco prophetam, qui impios deleturi essent. regressus Elias quemadmodum insus fuerat, Elisaeum arantem invenit: cui cum vellus suum incidisset, ille relictis omnibus eum sequitur, ad vaticinandi munus evectus.

14. Interim Achabus vineam Nabothi suis agris conterrinam vel emere vel permutato accipere cupiens, recusante possessore in animi aegritudinem incidit. cuius Iezabel edocta causam, sub nomine regis litteras ad proceres regionis in qua Nabothus habitat conscribit, qui-

βλασφημησαντος κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, καὶ τινὰς
 παρσκευάσαι καταμαρτυρῆσαι αὐτοῦ, καὶ καταλιθάσαι αὐτόν.
 ταύτην τὴν γραφὴν τῇ σφραγίδι τοῦ βασιλέως ἐπισημηναμένη
 ἔστειλα πρὸς τοὺς ἀνδράς. κακείνων ποιησάντων ὡς ἐνετάλησας, P I 93
 ὁ μὲν Ναβουθαι κατελεύσθη καὶ τέθνηκεν, ἡ δ' Ἰεζάβελ κληρο-
 νομήσαι τὸν ἀμπελώνα τοῦ Ναβουθαι τῷ Ἀχαάβ ἐνετέλλετο,
 θανόντος ἐκείνου. ὁ δὲ ἔλυπθη διὰ τὸν φόνον, τὸν ἀμπελώνα
 δὲ ἠκείωσε. καὶ Ἥλιας κελεύσαντος τοῦ Θεοῦ ἀπῆει πρὸς
 Ἀχαάβ λέγων "ὅτι ἐφόνευσας τὸν Ναβουθαι διὰ τὸ σχεῖν τὸν
 10 ἀμπελώνα αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος. ἔνθα οἱ κύνεις
 τὸ ἐκείνου ἔλειξαν αἷμα, ἐκεῖ καὶ τὸ σὸν αἷμα καὶ τὸ τῆς γυναι-
 κός σου λείξουσι, καὶ αἱ πόρνοι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου, καὶ
 ἄπαν τὸ γένος σου ἔξολοθρευθήσεται." Ἀχαάβ δ' ἐπὶ τούτοις
 καταρυγείς ἔκλαυσε καὶ σάκκον περιεβάλλετο καὶ ἐνήστεισεν ἐπὶ
 15 τοῖς πεπραγμένοις μετεμειλόμενος. καὶ ὁ Θεὸς διὰ τὴν μετάνοιαν
 αὐτοῦ μὴ ἐπάξειν αὐτῷ τὰ ἠπειλημένα ἐδήλωσε τῷ προφήτῃ, B
 ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ταῦτα τελέσειν.

Ὁ δὲ τοῦ Ἀδερ υἱὸς βασιλεὺς Συρίας ἐστράτευσεν ἐπὶ
 Σαμάρειαν μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ συμμάχων πολλῶν. καὶ
 20 πολιορκῶν αὐτὴν ἔπεμψε πρὸς Ἀχαάβ λέγων ὅτι "ὁ πλοῦτός σου
 καὶ αἱ γυναῖκές σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐμὰ ἐστί· λήψομαι γὰρ
 πολέμῳ αὐτά. ἂν δ' ὅσα βούλωμαι παραχωρήσῃς μοι λήψε-
 σθαι, λύσω τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπελεύσομαι." Ἀχαάβ δὲ

3 εἴη AW, om P.

18 ἐπὶ τὴν A.

bus illum accusare iubebantur ut in deum et regem contumeliosis verbis
 usum, ac falsis testibus subornatis lapidare. eas litteras regio sigillo
 appresso ad illos mittit: qui iussa exsecuti Nabothum lapidibus ob-
 ruerunt. quo facto Iezabel Nabothi vineam occupare Achabum iubet
 qui etsi eadem illius aegre ferebat, tamen vineae haereditatem adiit.
 itaque Elias ad illum missus a deo "quia" inquit "Nabothum occidisti
 vineae illius obtinendae ergo, propterea ait dominus, quo in loco san-
 guinem illius lixerunt canes, eodem in loco tuum uxorisque tuae san-
 guinem lingent canes, et meretrices in sanguine tuo lavabant, omnisque
 familia tua exstirpabitur." quibus verbis vehementer contristatus Acha-
 bus lamentatus est, indutisque sacco ieiunavit, facinora sua detestans.
 ea regis poenitentia motus deus prophetae significat, se poenas quas
 comminatus esset non ab illo expetiturum, sed temporibus filii eius illa
 facturum esse.

Post haec Aderis filius Syriae rex cum magnis copiis et multis
 auxiliaribus Samaria obsidione cincta legatos ad Achabum mittit qui ei
 dicerent "divitiae tuae et uxores tuae et liberi tui mea sunt: bello enim
 ea capiam: si vero mihi quaecumque vulnere concesseris, soluta obsi-

“κἀγώ” ἔφη “καὶ οἱ ἐμοὶ πάντες σοὶ ἐσμεν.” καὶ συναθροίσας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, ὅσα πρὸς αὐτὸν διεπέμψατο ὁ πολέμιος ἀνεδίδαξε. τὸ δὲ πλήθος μὴ πεισθῆναι αὐτῷ συνεβού-
Cλευσεν. ὁ δὲ τοῖς πρέσβεσι τῶν πολεμίων εἶπε, μὴ δύνασθαι ποιῆσαι τὸ ἀπαιτούμενον. τοῦτο ἀγγελθὲν τῷ βασιλεῖ τῆς Συ-
 ρίας εἰς ὄργην ἐκείνον ἐκίνησε, καὶ χάρακα βαλεῖν περὶ τὴν πόλιν καὶ χώματα ἔχειρεῖν ἐκέλευσε. προφήτου δὲ τινος τῷ Ἀχαάβ φήσαντος, παραδιδόναι τὸν θεὸν τοὺς πολεμίους αὐτῷ μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν ἡγεμόνων ἐπιόντι αὐτοῖς, ἠρίθμησε τὰ παιδάρια, καὶ εἶρε διακόσια τριάκοντα δύο. τῶν δὲ πολεμίων ἐδωχουμένων **10**
 καὶ μεθύνοντων κατὰ μεσημβρίαν ἐξῆλθεν ὁ Ἀχαάβ παραλαβὼν τὰ παιδάρια. ὁ βασιλεὺς δὲ Συρίας ἰδὼν αὐτούς, δεδεμένους τοὺς προσιόντας παραστήσαι αὐτῷ τισὶ τῶν οἰκείων προσέταξεν.
D οἱ δὲ παῖδες τοῖς ἐπιούσι προσμιζαντες πολλοὺς ἀνείλον. ἐπομένη δὲ ὄπισθεν τῶν παιδῶν ἡ πᾶσα δύναμις Ἰσραὴλ, ἐξαίφνης κατὰ **15**
 τῶν Σύρων ὀρηγήσασα, εἰς φρυγὴν αὐτοὺς ἔτρεψεν, ὡς καὶ τὸν βασιλεῖα σφῶν μόλις φυγόντα σωθῆναι. καὶ ἀναστρέψας ἐκ τῆς δαΰξεως Ἀχαάβ τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων δῆρπασε, καὶ
W I 66 ἐπανῆλθε πρὸς τὴν Σαμάρειαν. ὁ δὲ προφήτης αὔθις τοῦ Σύρου αὐτῷ προεῖπεν ἐπέλευσιν. ἤδη δὲ ἐπιστάντος τοῦ ἔαρος ἐπεστρά- **20**
 τευσεν αὔθις ὁ Σύρος κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἐν πεδίῳ ἐσκήνωσεν. εἶπον γὰρ αὐτῷ οἱ περὶ αὐτόν, ἐν ὄρεσι τὸν θεὸν τῶν Ἑβραίων τὴν δύναμιν ἔχειν, οὐ μέντοι καὶ ἐν κοιλάσι. τοῦ δὲ προφήτου

2 διεπέμψατο] ἀνεπέμψατο A.
 15 τοῦ Ἰσραὴλ A.

6 περὶ] ἐπὶ A.

10 δια-

dione discedam.” Achabus ad haec “et ego” inquit “et mei omnes tui sumus:” ac convocatis imperii sui senioribus hostis legationem exponit. sed populo eum a ditione debortato, legatis respondet se quae postularentur facere non posse. eo Syriae rex nuntiato iratus, vallo urbem circumdari et aggeribus cingi iubet. cum autem vates quidam Achabe dixisset, deum traditurum illi hostes cum pueris ducum eos invadenti, numerus eorum inventus est ducenti triginta duo; cum quibus circa meridiem convivantibus et inebriatis hostibus est egressus. eos cum Syriae rex vidisset, ministris suis imperat ut ad se victos adducerent. verum pueri illos aggressi multos occiderunt: quos pone secutae copiae Israeliticae, repente facto impetu, Syros in fugam coniecerunt, adeo ut ipse rex eorum vix elaboretur. inde reversus Achabus direptis hostium castris Samariam redit. cui propheta Syrorum aggressionem denuo praedicat. itaque instante vere Syrus Israelitis denuo bellum infert, castris in planitie positus, cum e suis audisset Hebraeorum dei vires in montibus vigere, in vallibus non item. verum propheta denuo pro-

πίκην ἐπαγγελλομένου τῷ Ἀχαάβ, ἵνα (φησί) καὶ ἐν κοιλάσι P I 94
 τὴν ἰσχὴν ἐπιδείξῃται ὁ Θεός, τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας ἡσύχαζον
 τὰ στρατόπεδα, τῇ δ' ἐβδόμῃ μάχης συγκροτηθείσης φεύγουσιν
 οἱ Σύροι· καὶ Ἀχαάβ ἐδίωκε καὶ ἀνήρει αὐτούς. πολλοὶ δὲ
 5 περισωθέντες εἰς Ἄφεκκα τὴν πόλιν, ἐκεῖ διεφθάρησαν τοῦ τεί-
 χους ἐπιπεσόντος αὐτοῖς. ὁ δὲ τοῦ Ἄδερ υἱὸς μετὰ τινων ὀλί-
 γων φυγῶν ἐκρύβη. οἱ δὲ περὶ ἐκείνον σάκκους ἐνδύοντες καὶ
 σχοίνοους ταῖς κεφαλαῖς περιδήσαντες προσῆλθον τῷ Ἀχαάβ, καὶ
 σῶζειν τὸν ἑαυτῶν ἰκέτεον κύριον· ὁ δὲ κατένευσε. κάκεινοι
 10 προσήγαγον τὸν ἀρχηγὸν ἑαυτῶν ἐφ' ἄρματι δρομμένῳ τῷ Ἀχαάβ.
 ὁ δὲ ἐπὶ τὸ ἄρμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἀσπάζεται καὶ θαρρεῖν
 ἐγκλιθεῖται. εἶτα ἐπὶ συνθήκαις ἀφῆκεν αὐτὸν ἀπελθεῖν, πολλὰ B
 δωρησάμενος. ὁ προφήτης δὲ Μιχαίας τινὰ τῶν ὁμοφύλων ἤξιλου
 πατάξαι αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ὑπὸ λέον-
 15 τος αὐτὸν παταχθῆναι προέφη· καὶ γέγονεν εἰς ἔργον ἢ πρόβ-
 ρησις. εἰθ' ἐτέρῳ τὴν αὐτὴν προσήγεν ἀξίωσιν· πλήξαντος
 δ' ἐκείνου, καταδησάμενος τὴν κεφαλὴν προσῆλθε τῷ Ἀχαάβ,
 λέγων ἐπὶ φυλακῇ παραλαβεῖν παρὰ τοῦ ταξίαρχου αἰχμάλωτον,
 φυγόντος δ' ἐκείνου τὸν ταξίαρχον ζητεῖν αὐτὸν ἀνελεῖν. ὡς δὲ
 20 δίκαιον εἶναι τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀχαάβ, λύσας ἐκείνος τὴν κεφαλὴν
 ἐπεγνώσθη ὡς ὁ προφήτης Μιχαίας ἦν. καὶ ἔφη τῷ Ἀχαάβ
 "ἐπεὶ τὸν βασιλεῖα Συρίας ἄνδρα ὀλέθριον ἀτιμώρητον ἀφήκας, C
 αὐτὸς ἀντ' ἐκείνου ἀποθανῆ, καὶ ὁ σὸς λαὸς ἀντὶ τοῦ λαοῦ

3 συγκροτηθείσης] συρραγείσης A.

9 ἑαυτῶν A, αὐτῶν PW.

10 ἄρματος A.

19 ταξίαρχης A.

mittit victoriam Achabo, "ut" inquit "in vallibus etiam suam potentiam demonstrat deus." caeteris diebus exercitus quievere; septimo autem, praelio commisso, terga dant Syri. quos Achabus persequens multos occidit, multi etiam Apheciam elapsi ruina murorum oppressi perierunt. Aderis porro filius cum paucis in fuga occultatur. eius satellites induti saccis et funibus capita vincti ad Achabum accessere, ut dominum suum conservaret supplicantes. annuit rex, adducunt illi duces suos ad Achabum curru vehementem: qui eum curru recipit, salutatur, bono animo esse iubet; deinde foedere icto cum multis muneribus dimittit. tum propheta Michaeas a quodam popularium caput suum verberari iubet. recusanti illi "at te leo" inquit "verberabit." itaque factum est ut praedixerat. cum idem alium iussisset, isque eum verberasset, obligato capite Achabum accessit: "a tribuno militum" inquit "captiveus meae custodiae traditus effugit, ob quod ille me ad necem quaerit." Id ubi iustum esse Achabus pronuntiat, soluto capite Michaeas agnitus Achabo ait "quoniam Syriae regem, hominem pestilentem, impune dimisisti, ipse illius loco morieris, et populus tuus pro illius populo." his au-

ἐκείνου.” ἐλυπήθη τούτων ἀκούσας ὁ Ἀχαάβ. ἐπὶ δὲ τριετίαν εἰρήνην ἀγαγών, εἶτα βουληθεὶς τὴν πόλιν Ῥεμμὰθ ὡς αὐτῷ διαφέρουσιν ἀφελῶσαι τῶν Σύρων, ἤξιον καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς Ἱερουσαλήμ τὸν Ἰωσαφὰτ συνεκστρατεῦσαι αὐτῷ. κἀκείνος κατένευσε, καὶ συνεβούλευεν ἐρωτῆσαι τὸν θεὸν διὰ τοῦ προφήτου, 5 εἰ εὐδοκεῖ. Ἀχαάβ δὲ τοὺς ἑαυτοῦ προφήτας συγκαλεσάμενος, εἰ πορεύσεται πρὸς πόλεμον ἤρετο. τῶν δὲ νίκην ἐπαγγελλομένων

D ὁ βασιλεὺς Ἰωσαφὰτ προφήτην ἐζήτησε τοῦ κυρίου. Ἀχαάβ δὲ εἶναι μὲν ἔφη, προσωχθικέναι δ' ἐκείνῳ, κακὰ προαγορεύοντι. καὶ ὁ Ἰωσαφὰτ κληθῆναι αὐτὸν ἤξιον. κληθέντα δὲ τὸν Μιχαῖαν 10 ἠρώτα ὁ Ἀχαάβ εἰ μαχήσεται ἢ μή. ὁ δὲ “ἐώρακα τὸν Ἰσραήλ” ἔφη “διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς ποίμνιον ἀπολιμαντον. ὁ δὲ κύριος εἶπέ μοι, τοὺς μὲν σωθήσεσθαι καὶ ἀναστρέψαι, σὲ δὲ μόνον πεσεῖσθαι ἐν Ῥεμμὰθ.” ταῦτα τοῦ Μιχαίου εἰπόντος ὁ Ἀχαάβ πρὸς Ἰωσαφὰτ ἔφη “οὐκ εἰπὸν σοι ὡς κακά μοι αἰεὶ 15 προφητεύει;” Σεδεκίας δὲ τις τῶν ψευδοπροφητῶν ἐρράπισε τὴν σιαγόνα Μιχαίου. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ “μετ' ὀλίγον ταμείον ἐκ

P I 95 ταμείου ἀμείψεις κρυπτόμενος.” ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀχαάβ κειραχθῆναι αὐτὸν καὶ φυλάττεσθαι μέχρις ἂν αὐτὸς ὑποστρέψῃ προσέταξε. καὶ ὁ Μιχαῖας “ἐὰν ὑποστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ σὺ” 20 εἶπεν, “οὐκ ἐλάλησεν ἐν ἐμοὶ κύριος.” ἤδη δὲ πορευθέντων τῶν βασιλέων, καὶ ὁ τῶν Σύρων βασιλεὺς αὐτοῖς ἀντιπαρετάξατο, ἐντειλάμενος τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ μηδεὶν πολεμεῖν τῶν ἄλλων,

2 Ῥεμμὰθ] “ita codex Colbertens et LXX: Iosephus Ἀράμαθον habet.” DUCANGIUS. ῤεμμὰθ et mox ῤεμμὰθ W. 5 τοῦ om A. 21 κύριος ἐν ἐμοὶ A. 22 παρετάξατο A.

ditis rex turbatus est. actaque pace per triennium, urbem Remmath ut ad se pertinentem Syris erepturus, a Iosaphato Hierosolymitano rege petit ut una militet. annuit ille, deumque per prophetam consuli iubet an expeditionem illam probet. Achabus prophetas suos convocat, an bellum sit ineundum rogat, illis victoriam pollicentibus Iosaphatus etiam prophetam domini quaerit, Achabus esse quendam respondet, sed sibi invisum esse, mala praedicere solitum. Iosaphatus eum vocari iubet. arcesitum Achabus rogat pugnandum sit an non. respondet ille “vidi Israelitis in montibus dispersos ut gregem sine pastore. sed dominus mihi dixit, illos quidem incolumes redituros, te vero solum Remmathae casurum.” haec Michaea locuto, Achabus Iosaphato “nonne dixi” inquit “eum mihi male ominatum esse?” Sedecias autem quidam ex pseudo-prophetis alapam dedit Michaeae. cui ille inquit “tu paulo post ex alio conclavi in aliud transibis, latebras quaeritans.” caeterum Achabus Michaeam in carcere custodiri iubet ad reditum suum. tum ille “si tu” inquit “incolumis redieris, non locatus est per me dominus.” regibus iam profectis etiam Syrorum rex aciem instruit, et suis mandat ne

εἰ μὴ μόνῃ τῷ Ἀχαάβ. ὁ δὲ τὴν βασιλικὴν ἀμείβας στολὴν, ἰδιωτικὴν ἐνεδύσατο. ἰδόντες δὲ οἱ τῶν Σύρων στρατάρχαι τὸν Ἰωσαφάτ κεκοσμημένον βασιλικῶς, ψήθησαν εἶναι τὸν Ἀχαάβ καὶ ἐκόκλωσαν αὐτόν. ὡς δ' ἔγνωσαν μὴ ὄντα τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, ἀνεχώρησαν. εἰς δὲ τις τὸ τόξον ἐντείνων βάλλει τὸν Ἀχαάβ. γυνὸς δὲ καιρῶς πληγῆναι, τῷ ἠνιόχῳ ἐκέλευσε τὸ ἄρμα τῆς μάχης ἔξαγαγεῖν· καὶ περὶ θύσιν ἡλίω ἐξέλιπε. καὶ B οἱ μὲν Σύροι γνόντες τεθνηκότα τὸν Ἀχαάβ ἀπῆλθον πρὸς W I 67 ἑαυτούς, ὁ δὲ τοῦ βασιλέως νεκρὸς κομισθεὶς εἰς Σαμάρειαν 10 θάπτεται. τὸ δὲ ἄρμα καθῆμαυγμένον τῷ φόνῳ τοῦ βασιλέως ἀπέκρυψαν ἐν τῇ κρήνῃ τῆς Σαμαρείας, καὶ οἱ τε κόνης τὸ αἷμα ἔλειξαν, αἱ τε πόρται ἐπὶ τῇ κρήνῃ ἐλούοντο, ὡς Ἕλλας προείρηκεν. ἀπέθανε δὲ Ἀχαάβ ὅπου ὁ Μιχαῆας προηγόρευσε, τὸν ἔλεθρον μὴ φωνῶν καίτοι προροηθέντα αὐτῷ, βασιλεύσας ἔτη 15 ὄβο καὶ εἴκοσι. τὴν δὲ βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Ὀχοζίας μετ' ἐκεῖνον παρέλαβεν.

15. Ἰωσαφάτ δὲ τῷ βασιλεῖ Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τῆς πρὸς Ἀχαάβ συμμαχίας ἐπανελθόντι Ἰηοῦ ὁ προφήτης ἐπενεκάλει ὅτι ἀνθρώπῳ συννεμάχησεν ἀσεβεῖ· ἠσοθῆναι δ' αὐτόν ἔλεγε παρὰ C 20 τοῦ Θεοῦ, καίτοι τῷ ἔργῳ αὐτοῦ προσοχθίσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἠὲ χαρίστει. εἶτα τὴν ὑπ' αὐτόν περιερχόμενος χώραν, τοὺς

1 εἰ μὴ] ἀλλ' ἢ A. ὁ δὲ add A. 2 ἐνεδύσατο ἰδιωτικὴν A. 11 ἀπέκλωσαν vel ἀπέκλιψαν A: malim ἀπέκρυψαν cum LXX: Iosephus ἀποκλύσαντες. 12 ἐπὶ] παρὰ A. 15 ὄβοζίας AW, Οχοζίας P. 17 δὲ add A. 20 προσοχθίσαντος PW.

FOUNTES. Cap. 15. Iosephi Ant. 9 1—4. Regum 4 1—3. Paralip. 2 20 et 21.

quem petant nisi solum Achabum. is vero habitu regio deposito privatam sumpserat. itaque Syrorum duces Iosaphatum regaliter cultum, Achabum esse putaverunt, eumque circumdederunt; sed cum non esse regem Israelitarum vidissent, reliquerunt. Achabus autem sagitta ictus, cum letale esse vulnus sensisset, auriga currum e pugna educere iussu circa solis occasum moritur. eius obitu Syri cognito domum redierunt, regis autem cadaver Samariam relatum sepelitur. sed currum de caede eius cruentum in fonte Samariae occultabant (abluebant). sic et canes sanguinem eius lixerunt, et scorta fonte illo lavabantur, ut Elias vaticinatus fuerat. mortuus est Achabus ubi Michaeas praedixerat, interitum, quamvis ante audisset, non evitato, cum regnasset annos duos et viginti. regnum suscepit filius eius Ochozias.

15. Iosaphatum regem Hierosolymitanum ab expeditione domum redeantem Iehus propheta increpat quod homini impio opem tulisset; eumque a deo, quamvis ea re offensus, esse conservatum. rex gratias agit; iustrataque omni ditione sua leges observari et iudicibus passim

νόμους τηρεῖν ἐνετέλλετο, καὶ κριτὰς πανταχοῦ καταστήσας δεκαίως κρίνειν προσέταττε. Μωαβιτῶν δὲ καὶ Ἀμμανιτῶν προσλαβομένων καὶ Ἀραβας ἐπελθόντων αὐτῶ, ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν εἰς βοήθειαν. προφήτης δὲ τις ὑπερμαχῆσαι αὐτοῦ τὸν θεὸν εἶπε, καὶ κελύει ἐξαγαγεῖν μὲν τὴν στρατιάν, μὴ συμμῆξαι μέντοι 5
 D τοῖς πολεμίοις, ἐστῶτας δ' ὄραν τὴν θεόθεν ἐπικουρίαν. ἔωθεν δ' ἔξελθὼν μετὰ τῆς στρατιᾶς ὁ βασιλεὺς τῇ μὲν ἴστασθαι ἐνετέλλετο, τοὺς ἱερεῖς δὲ προεστάναι τοῦ στρατεύματος μετὰ τῶν σαλπγγων, καὶ τοὺς Λευίτας καὶ τοὺς ὑμνωδοὺς ἔδειν εὐχαριστήριον τῷ θεῷ. οἱ δὲ πολέμιοι κατ' ἀλλήλων κινήθεις ἀλλή- 10
 λους ἀπέκτεινον ὡς μηδένα σωθῆναι. Ἰωσαφὰτ δὲ εἰς διαρπαγὴν ἀφῆκε τῇ στρατιᾷ τὴν τῶν ἐναντίων παρεμβολήν. ἐνεῦθεν ὡς τὸ θεῖον ἔχοντα σύμμαχον δείσαντες αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἠρέμουν.

Ἰωσαφὰτ δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς τοῖς ἑαυτοῦ γονεῦ- 15
 σιν εἰς πονηρίαν ὠμοίωτο. περὶ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπέσχον οἱ Μωαβῖται τοὺς φέροντας οὓς εἰσέφερον τῷ
 P I 96 πατρὶ αὐτοῦ. νοσήσας δὲ πρὸς τὴν Ἀκκαρῶν θεόν, Μυϊαν ὠνομασμένην, ἐπεμψεν ἱερῶν εἰ ἀναρρωσθήσεται. Ἡλίας δὲ τοῖς ἐσταλμένοις ὑπαντήσας ἀναστρέφειν ἐκέλευε καὶ λέγειν τῷ 20
 πέμψαντι πρὸς τὸν τῶν ἀλλοφύλων θεὸν ὡς τῷ Ἰσραὴλ μὴ ὄντος θεοῦ, ὅτι ἐκ τῆς κλίτης οὐκ ἀναστήσεται. καὶ οἱ ἄνδρες ἐπανελθόντες εἶπον ἃ ἤκουσαν. Ἰωσαφὰτ δὲ τίς ὁ ταῦτα εἰρηκῶς εἶη

5 κελύειν A. 11 ἀπέκτεινον A. 15 ἑαυτοῦ A, αὐτοῦ PW.
 18 μυϊαν AW, Μυϊας P. 23 εἶη om A.

constitutis rite fieri iudicia edixit. cum autem Moabitae et Ammanitis, qui etiam Arabes adsciverant, Iudaeam aggressis divinam opem implerent, propheta quidam deum pro eo pugnaturum ait, et educere quidem exercitum iubet, non tamen invadere hostes, sed stantes divinum auxilium exspectare. rex mane egressus exercitum stare iubet, sacerdotes cum tubis ante exercitum consistere, Levitas et cantores gratiarum actionem cantare deo. tum hostes concitati mutuis sese caedibus confecerunt, ut ne unus quidem superesset. Iosaphatus castra hostium exercitui diripienda concedit. ab eo tempore barbari eum ut deo adiutore nixum veriti quieverunt.

Ochozias autem Israelitarum rex improbitatis parentum imitator fuit. eius regni anno secundo Moabitae vectigalia retinuerunt quae patri pendere soliti fuerant. ipse aegrotans ad Accaronensem deam, Muscam nomine, percontatum misit an convalesceret. legatis in itinere occurrit Elias, ac domum reverti iubet eique a quo missi essent dicere, quia miserit ad barbarorum deum, quasi Israeli deus non esset, eum e lecto suo non surrecturum. illi regressi audita referunt. Ochozia

ἤρῳτα. τῶν δὲ μὴ εἰδέναι φησάντων, τὸ εἶδος τοῦ ἀνδρὸς ἐκέ-
 του λέγειν ἀπῆρτε αὐτούς. εἰπόντων δὲ δασὸν εἶναι καὶ ζώνην
 δερματίνην περιεζώσθαι, συνῆκεν ὡς Ἑλλάς ἦν. καὶ πέμψας
 πεντηκόνταρχον σὺν τοῖς ὑπ' αὐτόν, ἀχθῆναι τὸν προφήτην ἐκ- B
 5 λεισε. καὶ ὁ σταλεὶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους εὐρῶν αὐτὸν
 ἤκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα. εὐξαμένου δὲ Ἑλίου, πῦρ
 οὐρανόθεν ῥυέν διέφθιψε τὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ.
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἔστειλε πεντηκόνταρχον μετὰ τῶν πεντή-
 κοντα· κἀκείνους ὁμοίως πῦρ οὐράνιον ἔδαπάνησε. καὶ αὐθις
 10 τρίτος ἐπέμφθη τυξίαρχος σὺν τοῖς ὑπ' αὐτόν. ὃς ἐπὶ τὸν προ-
 φῆτην ἐλθὼν, πεσὼν προσεκύνησε καὶ παρηγεῖτο τὴν ἕξ αὐτοῦ
 τιμωρίαν, λέγων ἄκων ἤκειν βασιλικῷ πεπεισμένος κελεύσματι,
 καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἑλιοῦ δέ,
 ἀγγέλου αὐτῷ πορευθῆναι εἰπόντος καὶ μὴ πτοεῖσθαι, κατῆλθεν C
 15 ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἀπελθὼν τῷ βασιλεῖ ἔφη “ἐπεὶ πρὸς ἄλλο-
 τριον θεὸν ἔστειλας ζητῶν εἰ ζήσεις, ἴσθι ὡς οὐκ ἀναστήσῃ ἐκ
 τῆς νόσου ἀλλὰ τεθνήξῃ.” ἀπέθανεν σὺν Ὀχοζίας κατὰ τὴν τοῦ
 προφήτου πρόβρῃσιν, τῷ ἀδελφῷ Ἰωράμ τὴν βασιλείαν κατα-
 λιπών. ὃς τὰς μὲν στήλας τοῦ Βάαλ, αἷς ἔστῃσεν Ἀχαὰβ ὁ
 20 πατήρ αὐτοῦ, συνέτριψε, τἄλλα δὲ ἀσεβῆς καὶ πονηρὸς ἦν καὶ
 τοῖς γονεῦσι προσεικίως.

Ἑλιοῦ δὲ ἀναλαμβάνεσθαι μέλλων ἐπορεύθη μετὰ Ἑλισσαιέ.
 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν Ἰορδάνην, τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ ἐπά-
 ταξε, καὶ διηρέθη τὸ ὕδωρ, καὶ διεῖλον αὐμφῶ ἐπὶ ξηραῖς. εἶτα

14 πτοεῖσθαι AW, προεῖσθαι P. 21 προσεικίως A, προσεικίος PW.

rogante quisnam id dixisset, atque illis ignorare se dicentibus, de forma
 illius hominis percontatur: quem cum illi hirsutum esse dicerent et pel-
 liceo cingulo cinctum, Eliam esse intelligit, ac centurione cum quinquaginta
 milibus misso eum adduci iubet. qui cum eum in vertice montis
 invenisset, ad regem ire iubet. verum ad Eliae preces ignis de caelo
 delapsus illum cum suis omnibus consumpsit. alii porro totidem a rege
 missi pari exitio perierunt. tertius ablegatus centurio cum suis militibus
 cum ad prophetam venisset, procubuit eumque adoravit, poenam deprecatus,
 quod invitus veniret iussu regis coactus, et oravit ut ipse ad
 eum veniret. Elias ab angelo amoto metu ire iussus de monte descendit,
 et regi ait “quoniam ad alienum deum misisti quaerens num evasurus
 esses, scito te de morbo non surrecturum sed brevi moriturum.” obiit
 igitur Ochozias secundum Eliae praedictionem, Ioram fratri regno
 relicto. qui statuas Baalis a patre Achabo erectas comminuit, ille qui-
 dem caetera impius et improbus atque parentum similis.

Elias in caelum assumendus, cum Elisaeo profectus ad Iordanem,
 vellere aquam percutit: ea percussa dirimitur, ut ambo per siccam

D "αἰτησαι" εἶπε τῷ Ἐλισσαιέ "τί ποιήσω σοι." ὁ δὲ διπλῆν τὴν
W I 68 ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος χάριν γενέσθαι ᾗτησεν ἐκ' αὐτόν. Ἴλιας
 δὲ φορτικὸν εἶναι εἶπε τὸ αἶτημα, "πλὴν εἰ ὕψει με ἀναλαμβαρό-
 μενον, γενήσεται σοι." ἔτι δὲ λαλούντων αὐτῶν ἄρμα ἕμυτρον
 σὸν ἵπποις ὁμοίους ἐπέστη καὶ ἤρπασε τὸν Ἴλιαν. ἀναφερόμενος 5
 δὲ τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπέρριψε τῷ Ἐλισσαιέ. καὶ ὄς λαβὼν
 αὐτήν, μεκῆτι τὸν Ἴλιαν ὄρων ὑπέστρεψε. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν
 Ἰορδάνην ἀπόπειραν ἐποιεῖτο εἰ ἔλαβε τὴν χάριν ὡς ᾗτησε, καὶ
 ἐπάταξε τὸ ὕδωρ τῇ μηλωτῇ· τὸ δὲ οὐ δέηρητο. καὶ εἶπε "ποῦ
P I 97 ὁ θεὸς Ἰλλίου;" καὶ ἐπάταξε πάλιν· καὶ δέστη τὸ ὕδωρ, καὶ 10
 δεῖλθεν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν υἱοὶ τῶν προφητῶν πενήτηκοντα, εἶπον
 "ἐπαναπέπνυται τὸ πνεῦμα Ἰλλίου ἐπὶ Ἐλισσαιέ," καὶ ἠκολού-
 θησαν αὐτῷ. καὶ ἐζήτησαν πορευθῆναι, ἐρρηνήσοντας μὴ ποτε
 ᾗρε τὸν Ἴλιαν πνεῦμα κυρίου καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐφ' ἕν τῶν
 ὄρεων ἢ τῶν βουνῶν· Ἐλισσαιέ δὲ οὐκ ἐπέτρεπεν· ἐγκυμένωσ 15
 δ' ἐκείνων κατένευσε. καὶ ἐπορεύθησαν πενήτηκοντα ἄνδρες καὶ
 ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐχ εὔρον. Ἐλισσαιέ δὲ ἐν Ἱεριχῷ ἦν.
 καὶ ἦλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς αὐτὸν δεόμενοι μεταβλη-
B θῆναι παρ' αὐτοῦ τὰ ὕδατα τοῦ τόπου ἐκείνου ποτηρὰ ὄντα καὶ
 ἀτεκνοῦντα. ὁ δὲ ἐν ἀγγελῷ καινῷ ἄλλας αὐτῷ κομισθῆναι ἐζή- 20
 τησε, καὶ κομισθέντος εἰς τὴν πηγὴν τῶν ὑδάτων καθῆκεν ἄλλας
 ἐκκαλούμενος τὸν θεόν, καὶ τὰ ὕδατα ἐκ κυρίας εἰς γλυκύτητα

2 γενέσθαι om A. 3 εἶπεν εἶναι A. 4 γενήσεται AW, γενήσεται P. 6 αὐτοῦ] τὴν αὐτοῦ A.
 13 ἐρρηνήσοντας] ἐρρηνήσοντας A. 14 ὄφ' A. 19 παρ' αὐ-
 τοῦ om A.

transirent. deinde Elisaeum petere iubet quid sibi fieri vellet. tum ille "ut gratia spiritalis, qui in te est, in me conduplicetur." Elias etiam votum id grave esse diceret, tamen "si me in caelum assumi videris, compos" inquit "eius fies." dum haec loquuntur, currus igneus cum similibus equis Eliam abripit. dum sursum fertur, vellus suam Elisaeo imicit: quo ille accepto Eliam videre desit. ad Iordanem reversus periculum facit petitas ab Elia gratiae, aqua vellere verberata: quae cum non divideretur, "ubi est" inquit "Eliae deus?" sed cum denno percussisset, divisa aqua transit. eo viso quinquaginta filii prophetarum dixerunt "Eliae spiritus in Elisaeo consedit," eumque secuti sunt. studebant autem exire, quaesituri nam spiritus domini Eliam sublatum in montem aliquem decessisset: quod Elisaeus principio negat, sed instantibus concedit. quare viri quinquaginta toto triduo quaesitum non repperunt. Elisaeum Hierichante habitantem cives convenerunt, rogantes ut eius loci aquas malas et sterilitatem inducentes mutaret. ille saltem in nove sibi vase afferri iubet, allatum invocato dei nomine in

μετεβλήθησαν καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐναπέμεινε βλαβερόν. ἀπόντος δὲ που τοῦ προφήτου Ἐλισσαιέ, παιδάρια μικρὰ κατέπαιζον αὐτοῦ βοῶντα “ἀνάβαινε φαλακρέ.” ἀλήσας δ’ ἐπὶ τούτῳ κατηύξατο αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθον ἄρκτοι ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ ἀπέκτειναν ἐκ τῶν παιδῶν δύο καὶ τεσσαράκοντα.

Ἰωρὰμ δὲ ὁ υἱὸς Ἀγαβ μέλλων κατὰ Μωαβιτῶν ἐστρατεύειν, Ἰωσαφὰτ τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας ἤξιον συμμαχεῖσθαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα ὑπέκριντο αὐτῷ προσλαβέσθαι σύμμαχον ἐπηγγεῖλατο. ἐνωθέντες δ’ οἱ τρεῖς βασιλεῖς 10 διὰ τῆς ἐρήμου ἀπήεισαν ἐφ’ ἡμέρας ἑπτὰ. καὶ τὸ ὕδωρ ἐπέλειψε τοῖς στρατεύμασιν. ἦλθον οὖν πρὸς Ἐλισσαιέ οἱ τρεῖς βασιλεῖς καὶ ἐδέοντο σώζειν αὐτοὺς καὶ τὴν στρατιάν. ὁ δὲ τῷ Ἰωρὰμ ἔφη “πρὸς τοὺς τοῦ πατρὸς σου καὶ τῆς μητρὸς σου ἄπιθι προφήτας,” καὶ ὤμοσε μὴ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ εἰ μὴ 15 διὰ Ἰωσαφάτ. εἶτα ψάλλοντά τινα κληθῆναι ἐκέλευσε. ψάλλοντος δ’ ἐκείνου πνεῦμα κυρίου ἐπένευσε τῷ προφῆτῃ, καὶ ἐπέταξε πολλοὺς βόθρους ὀρύξαι παρὰ τὸν χείμαρρον. “ὑψεσθε γάρ” ἔφη “πλήρη τὸν χείμαρρον, οὔτε πνεύματος πνεύσαντος οὐδ’ ἕτεοῦ γεγονότος, καὶ πλεσθε εἰς κόρον, καὶ τῶν ἐχθρῶν 20 κυριεύσετε.” καὶ ὁ μὲν οὕτως προεῖρηκεν· ἔωθεν δὲ τῇ ἐπαύρῳ ὁ χείμαρρος ὑδάτων ἐμπέπληστο, καὶ πλημμύρας γενομένης ἔπαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐκείνης τὸ ὕδωρ ἐκάλυπεν. ἀνατεί-

5 παιδῶν A.
alterum σου om A.
16 κυρίου om A.
17 βόθρους om A.

10 ἐφ’] ἐπὶ A.
14 ὤμοσεν A, ὤμοσεν αὐτῷ PW.
17 βόθρους πολλοὺς A.

13 τοῦ add A.
21 ἐπέκλειστο A.

fontem concitit: quo facto aquarum amarar in dulcedinem est conversus, amissa omni vi noxia. propheta quopiam iturus parvos pueros per ludibrium “adscende, calve” clamantes indignatas execratur. itaque urai e montibus progressi pueros duos et quadraginta occiderunt.

Ioramus Achabi filius Moabitibus bellum illaturus auxilium petit a Iosaphato Iudaeae rege. ille etiam Idumaeorum regem, qui sibi pareret, se adscitarum socium promittit. ita tres reges inita concordia septem diebus per desertum abierant. exercitibus autem aqua destituta Elisaeum adeuntes orant ut et se et milites conservaret. at ille Ioramum “ad patris tui et matris prophetas” inquit “abito”, et iurat, si absque Iosaphato esset, se ne verbum quidem ei responsurum fuisse. deinde quandam vocari iubet qui psalleret. eo psallente, spiritus domini afflatus Elisaeus iubet multas effodi scrobes iuxta torrentem: visuros enim torrentem plenum, neque vento spirante neque imbre depluente; ac poturos ad satietatem, et hostium potituros. his praedictis postero die mane torrentis siveus impletus est adeo ut redundaret et omnis illius terrae

λαντος δὲ τοῦ ἡλίου πυρώδους καὶ προσβαλόντος τοῖς ὕδασι,
 ζευθρὰ ταῦτα πρὸς τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου ἐφαίνοντο. οἱ οὖν
 Μωαβῖται ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐστρατοπεδευκότες καὶ ὑψόθεν κατα-
 σκοποῦντες, αἷμα τὸ ὕδωρ ὑπολαβόντες, καὶ νομίσαντες τοὺς
 βασιλεῖς πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι καὶ ἀποκτεῖναι ἀλλήλους 5
 τοὺς στρατιώτας αὐτῶν, ὤρμησαν ἀσυντάκτως εἰς τὴν τῶν σκύ-
 λων διαρπαγὴν. καὶ τῶν ἐχθρῶν περιστάτων αὐτούς, οἱ μὲν
 ἀνῆρέθησαν, οἱ δὲ ἔφυγον. οἱ δὲ Ἰσραηλιταὶ διώκοντες εἰς τὴν

P I 98 Μωαβῖτιν ἐνέβαλον καὶ τὰς τε πόλεις καθεῖλον καὶ τὴν χώραν
 ἠρήμωσαν. ὁ βασιλεὺς δὲ Μωὰβ εἰς τὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν 10
 πρωτότοκον υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναγαγὼν ἐξ ἀπογνώσεως
 ἔθυσε καὶ ὠλοκαύτωσε τῷ θεῷ. τοῦτο οἱ βασιλεῖς ἰδόντες καὶ
 τῆς ἀπογνώσεως ἐκείνον οἰκτείραντες ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν.

W I 69 Ἰωσαφὰτ δὲ ἐπανελθὼν εἰς Ἱερουσόλυμα τελευτᾷ, ζῆσας μὲν
 ἔτη ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων πέντε καὶ εἴκοσι, ἀνὴρ 15
 γενόμενος θεοσεβῆς τε καὶ δίκαιος. πολλοὺς δὲ παῖδας λιπῶν,
 διάδοχον τῆς βασιλείας τὸν πρεσβύτατον ἐποίησατο Ἰωράμ
 κεκλημένον, ὁμωνύμως τῷ Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ μητραδέλφῳ
 ὄντι αὐτοῦ.

B 16. Ἐν Σαμαρείᾳ δὲ τῷ Ἐλισσαίῳ διάγοντι πρόσεισι 20
 γυνή τις χήρα, ἀποκλειομένη ὅτι χρεωστοῦσα καὶ μὴ ἔχουσα
 τὸ χρέος ἀποδοῦναι, τοὺς υἱοὺς ἀφαιρεῖται παρὰ τοῦ δανειστοῦ,
 εἰς δούλους αὐτῷ ἑσομένους. ὁ δὲ προφήτης, τί ἐν τῷ οἴκῳ

1 προσβάλλοντος Α.

Fontes. Cap. 16. Iosephi Ant. 9 4. Regum 4 4—6.

superficies stagnaret. sole orto igniti eius radii in aquas incidentes
 effecere ut rubicundae apparerent. Moabitae igitur in montibus castra
 metati, et ex alto despicientes, sanguinem esse putavere, suspicati,
 orto inter reges dissidio milites sese invicem trucidasse. et dum incom-
 posito agmine ad spoliolum direptionem properant, ab hostibus circum-
 ventii alii caeduntur alii in fugam vertuntur. quos Israelitae persecuti in
 Moabitudinem impressione facta et urbes everterunt et regionem deva-
 starunt. rex autem Moabitarum in urbem reversus filium suum primo-
 genitum in murum adductum ex desperatione immolatum adolet deo.
 quo reges conspecto, miserti illius eo loci redacti, obsidionem solverunt.
 Iosaphatus autem Hierosolyma reversus obiit anno aetatis sexagesimo,
 regni vigesimo quinto, vir pius et iustus: multisque liberis relictis natu
 maximum Ioramum successorem designavit, Israelitico regi cognominem
 avunculo suo.

16. Elisaem Samariae degentem mulier quaedam vidua convenit,
 miserabiliter conquerens, quod solvendo non ait, liberos suos a fenera-
 tore in servitutem abripi. eam propheta rogat quid habeat in aedibus.

ἔχει, ἡρώτα αὐτήν· ἥ δὲ οὐδὲν ἕτερον ἔφη ἢ βραχύτατον ἔλαιον.
καὶ ἐνετείλατο αὐτῇ χρῆσασθαι ἀγγεῖα πολλά, καὶ ἐπιχεῖν ἐκ
τοῦ ἔλαιου ἐν ἅπασιν. πεποίηκε τὰ κελευσθέντα τὸ γύναιον, καὶ
πάντα ἔλαιον ἐπλήσθησαν· καὶ ἀνήγγειλε τῷ προφήτῃ τὸ γεγονός.
5 καὶ αὐτὸς ἀποδόσθαι τὸ ἔλαιον συνεβούλευσε καὶ ἀποτίσαι τὸ χρέος
καὶ τῷ περισσῷ εἰς διοίκησιν χρῆσασθαι. ξενισθεὶς δὲ παρὰ τῆς
Σουναμίτιδος καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς ἀναπαυόμενος μὴ ἔχουσης
παῖδα, προεῖπεν αὐτῇ συλλήψεσθαι καὶ τεκεῖν υἱόν. καὶ κατὰ
τὴν τοῦ προφήτου πρόβρησιν ἔτεκεν. ἄδρυνθὲν δὲ τὸ παιδίον C
10 τέθνηκεν. ἥ δὲ γυνὴ πρὸς τὸν Ἐλισσαῖον εἰς τὸ Καρμήλιον
ἀπελήλυθεν, καὶ πεισοῦσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ τὴν συμφορὰν
ἀπεκλαίετο. ὁ δὲ τῷ φοιτητῇ αὐτοῦ Γιεζὶ ἐνετείλατο ἀπελθεῖν,
δοῦς αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ βακτηρίαν ἵνα ἐπίθῃται αὐτὴν τῷ τεθνεῶτι
παιδί. καὶ ἡ γυνὴ ὤμοσε μὴ ὑποστρέψαι εἰ μὴ αὐτὸς αὐτῇ
15 συμπορεύσεται. ἐπελῶθη οὖν ὁ προφήτης, καὶ ἀπελθὼν εὔρε τὸ
παιδάριον ἀνακεικλιμένον ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ· καὶ προσευξάμενος
ἀνέβη ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ συνανεκλίθη τῷ παιδαρίῳ καὶ ἐνεφύ-
σησεν εἰς αὐτό. καὶ ἐπτάκις οὕτω τοῦ προφήτου ποιήσαντος
ἀνεζώσθη ὁ τεθνηκώς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ζῶντα.
20 ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Γάλγαλα. καὶ ἦν λιμός, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν D
προφητῶν ἦκασιν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ τῷ διακόνῳ αὐτοῦ ἐπέταξεν
ἱτοιμάσαι αὐτοῖς ἕψημα. καὶ συνέλεξεν ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ἀγροῦ
λάχανα, οἷς καὶ τολύπη συνανεμίμικτο· ἥ δὲ βοτάνη ἐστὶ δηλη-
τήριος· καὶ ἐψήσας προσήγαγε τοῖς ἀνδράσιν. ἐσθλοῦτες δὲ

7 σουναμίτιδος A. ἡ
ἐχούσ A. 23 οὖν ἀναμίμικτο A.

quae cum se nihil habere nisi paucillam olei responderet, iubet ut multa
vasa utenda petat, et in omnia de oleo infundat. quo illa facto, vasa
omnia plena esse oleo prophetae nuntiat: quo ille venditae eam creditori
satisfacere et quod superavit ad usum domesticum conferre iubet. idem
Sunamitidi, cuius hospitio utebatur, orbae liberis praedixerat parituram
esse filium; itaque factum est. verum puer iam grandiusculus obiit.
itaque mulier ad Elisaeum in Carmelum venit, et pedibus eius advoluta
calamitatem suam deplorat. ille discipulum Giezim, dato baculo suo
quem puero mortuo imponeret, cum ea abire iubet. sed iurante muliere
se non discessuram nisi ipse secum abiisset, parat propheta, puerum in
lectulo iacentem invenit, precatus lectum conscendit, puero incubat, in
eum sufflat: quod cum septies fecisset, mortuus reviviscit, et matri
vividus a propheta restituitur. inde Galgala profectum, cum fame labo-
raretur, filii prophetarum conveniunt. quibus cum a famulo aliquid
elixari iussisset, ille ex agro herbas colligit, quibus et cucurbita silve-
stris (toxicum id est) admista erat: coctas apponit. illi cucurbita

ἐπέγνω τὴν τολύπην, καὶ πρὸς τὸν προφήτην ὡς τεθνηξόμενοι
 ἔξεβόησαν. ὁ δὲ ἄλευρον κελύσας ἐμβαλεῖν εἰς τὸν λέβητα,
 ἐπέτρεψε φαγεῖν, καὶ οὐδενί τι γέγονεν ἐκ τῆς τροφῆς πονηρόν.
 ἐνεγκόντος δ' αὐτῷ τινος ἄρτους εἴκοσι καὶ παλάδας, ἐνετείλατο
 P I 99 τῷ ὑπῆρέτῃ αὐτοῦ παραδεῖναι τῷ λαῷ ταῦτα. τοῦ δέ, τί ἂν ὅ
 γένοιτο ταῦτα πρὸς ἄνδρας ἑκατόν, εἰρηκότος, "ὄός" εἶπε "ταῦτα,
 καὶ ἰσθιέτωσαν· κορεσθήσονται γὰρ καὶ καταλεήσουσι περισσεύ-
 ματα." καὶ εἰς ἔργον ὁ λόγος ἐγένετο.

Νεεμᾶν δὲ μέγας ὢν παρὰ τῷ βασιλεῖ Συρίας λελέρωτο.
 καὶ νεάνιδος αἰχμαλωτισθείσης Ἰσραηλίδος, ἣ γυνὴ Νεεμᾶν 10
 δοῦλην ἔσχεν αὐτήν. ἦτις ἔφη πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῆς ὡς "εἰ
 ἀπῆλθεν ὁ κύριός μου πρὸς τὸν προφήτην Ἐλισσαιέ, ἀπηλλάγη
 ἂν τῆς νόσου αὐτοῦ." ἣ δὲ τῷ ἀνδρὶ τοὺς λόγους ἀπήγγειλε
 τῆς νεάνιδος, καὶ Νεεμᾶν τὰ λαληθέντα τῷ βασιλεῖ Συρίας
 ἀνήγγεικε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιστολὴν ἐκτίθεται περὶ τοῦ θερα- 15
 B πειθῆναι τὸν Νεεμᾶν πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ. Νεεμᾶν
 δὲ λαβὼν δέκα τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑξακισχιλλούς χρυσοῦς καὶ
 δέκα ἀλλασσομένας στολάς, ἐπορεύθη ἐπὶ Σαμάρειαν καὶ τὴν
 ἐπιστολὴν τῷ βασιλεῖ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ ἀναγνοὺς αὐτήν διέρρηξε
 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων ὅτι "πρόφασιν καθ' ἑμῶν ὁ βασιλεὺς 20
 Συρίας ζητεῖ." Ἐλισσαιέ δὲ ταῦτα μαθὼν "ἐλθέτω πρὸς με ὁ
 Νεεμᾶν" μεμήνηκε τῷ βασιλεῖ Ἰσραήλ. καὶ ἐλθόντι σταλας
 δεδήλωκεν ἀπελθεῖν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ λούσασθαι ἐπτάκις,
 καὶ οὕτω τῆς λέπρας ἀπαλλαγῆσεσθαι. ὠργισθῆ δὲ Νεεμᾶν ὅτι

17 ἀργυρίου A LXX, ἀργύρου PW.

animadversa prophetam inclamarunt tanquam e vestigio morituri. ille
 farina in lebetem iniecta eos vesci iubet: quo facto nihil ex eo cibo
 incommodi senserunt. cum quidam ei panes viginti attulisset ac pala-
 thas, ministrum ea populo apponere iubet. qui cum diceret "quid ista
 ad centum viros?" "dato" inquit "ut vescantur: nam et saturabuntur
 et aliquid supererit." et ita factum est ut ille dixerat.

Erat quidam Neeman nomine, magnae apud Syriae regem aucto-
 ritatis, lepra infectus. cuius uxori cum mulier Israelitica bello capta
 serviens dixisset, si ad Elisaeum prophetam abiret herus suus, morbum
 eius curatam iri, ea verba uxor marito, maritus regi Syriae refert;
 rex vero litteras scribit ad regem Israelis de Neemanis curatione. ipse
 Neeman, sumptis decem argenti talentis et sex mille aureis et decem
 stolis lautioribus, Samariam proficiscitur, litterasque regi tradit. quibus
 ille lectis vestes suas laceravit, Syriae regem causam contra se quaere-
 re dicens. eo cognito Elisaeus ad se Neemanem mitti iubet. qui
 cum venisset, septies in Iordane lavandum esse per nundium ei signifi-
 ficat: sic lepra iri liberatum. Neeman vero iratus quod sibi propheta

μη ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης καὶ ἠῤῥατο καὶ ἐπέθετο αὐτῷ τὴν χεῖρα, καὶ ἀγανακτῶν ὑπεχώρει, λέγων "οὐκ εἰσι ποταμοὶ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην; πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαρισθήσομαι." ὑποχωροῦντι δὲ εἶπον αὐτῷ οἱ θερά-^{W I 70}
 5 ποντες "ποίησον τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ῥάδιον ὄντα." καὶ κατέβη Νεεμὰν καὶ βεβαπίσατο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἐπτάκις, καὶ ἐκαθαρίσθη· καὶ ἀναστρέψας ἠὐχαρίστει τῷ προφήτῃ, καὶ μὴ εἶναι θεὸν ἕτερον ὠμολόγηε παρὰ τὸν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἤξλου αὐτὸν λαβεῖν τι ἐξ ὧν ἐκόμιζεν· ὁ δὲ ἀπηγγήνατο. καὶ ὑπέστρεψε
 10 Νεεμὰν. Γιεζὶ δὲ κατεδίωξεν αὐτὸν καὶ εἶπεν "ὁ προφήτης ἀπέ-
 στείλέ με λήψοσθαι ἀπὸ σοῦ τάλαντον ἀργυρίου καὶ δύο στολάς, δοθησόμενα δεομένοις τισὶν ἄρτι προσελθοῦσιν αὐτῷ." καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Νεεμὰν· καὶ ὑπέστρεψε Γιεζὶ πρὸς Ἐλισσαιεῖ. ἔγνω δὲ ὁ προφήτης ὁ εἴργαστο τῷ Γιεζὶ, καὶ εἶπεν αὐτῷ "ὅτι ἔλαβες
 15 τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ἱμάτια ἀπὸ τοῦ Νεεμὰν, ἣ λέπρα ἐκείνου κολληθήσεται σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου." καὶ ἐξῆλθε λελε-
 πρωμένος.

Οἱ υἱοὶ δὲ τῶν προφητῶν οἱ μετὰ Ἐλισσαίου ἐπορεύθησαν εἰς τὸν Ἰορδάνην τεμῆν ξύλα ὡς ἂν ποιήσωσιν ἑαυτοῖς σκηνάς·
 20 καὶ Ἐλισσαιὸς αὐτοῖς συνεπορεύετο. τεμνόντων δὲ τὰ ξύλα ἐνδὸς τὸ τῆς ἀξίνης σπήριον ἐπέπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν. καὶ ὁ τῆς ἀξίνης κύριος τὸν προφήτην ἐπεκαλέσατο, καὶ τὸν τόπον ὑπέδειξεν

2 παρ' ἡμῶν ποταμοὶ A. 4 ὑποχωροῦντι AW, ὑπερχωροῦντι P.
 9 ὑπέστρεψε A, ἐπίστρεψε PW. 20 καὶ] καὶ ὁ A. συμπε-
 πόρεστο A.

non obviam egressus esset ac manibus impositis vota fecisset, per indignationem discedit, quasi vero Syria non haberet flumina Iordane meliora, in quibus si lavisset, mundaretur. sed inter abundantia monitis a famulis ut prophetae pareret monitis, quae nihil difficile complecterentur, obtemperat, et septies in Iordane merus mundatur; ac reversus gratiis prophetae actis confitetur non esse alium deum praeter Israeliticum, petens ut muneris aliquid acciperet. verum illo recusante discedit. Giezis autem eum persequens "propheta" inquit "me misit ut argenti talentum et duas stolas acciperem, quae det egentibus qui illum modo convenerunt." iis acceptis Giezis ad Elisaeum redit: qui cum factum illius cognovisset, ei dixit "quia pecuniam et vestes a Neemane accepisti, lepra illius tibi et semini tuo adhaerescet." sic ille leprosus exit.

Prophetarum autem filiis ad Iordanem ligna caesum profectis, ut sibi tabernacula constituerent, Elisaeo comitante, cuiusdam securis elapsa capulo in flumen decidit. is prophetam vocat, et locum monstrat ubi

αὐτῷ ἐν ᾧ κατέδυν ὁ σιδήρεος. ὁ δὲ ξύλον λαβὼν ἐνέβαλεν ἐκεῖ· καὶ ἀνέδυν τὸ σιδήριον, καὶ ἐπιπολάσαν ἔλαβεν αὐτὸ ὁ ἀπολέσας αὐτό.

Ἐν τῷ βασιλεὺς Συρίας ἐνέδραν ἐκάθισεν ἕν' ἑλῆ τὸν βασιλέα
 P I 100 τὸν Ἰωραμ. ἀπέστειλε δὲ ὁ προφήτης πρὸς Ἰωραμ φυλάττεσθαι ὅ
 αὐτῷ. ἐντελλόμενος καὶ μὴ ἀπιέναι πρὸς θῆραν. καὶ ὁ μὲν οὐκ
 ἔξῆμι, Ἄδερ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἁμαρτῶν τοὺς οἰκείους ὑπώπτεσε
 γίνεσθαι προδότας τῶν βεβουλευμένων αὐτῷ. φησάντων δ' ἐκεῖ-
 νων οὐκ αὐτοὺς ἀλλὰ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον μηνύειν αὐτῷ
 τὰ ἀπόρητα, στέλλει ἐν Δοθαῖν στρατεύματα ἕν' αὐτὸν λάβοιεν. 10
 ἰδὼν δὲ τὸν λαὸν κύκλῳ τῆς πόλεως ὁ τοῦ προφήτου διάκονος,
 περιδεῆς ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλων τὸ πρᾶγμα. ὁ δὲ
 "μὴ δέδιθι" ἔφη, καὶ ἰκέτευσε τὸν θεὸν δεῖξαι τῷ διακόνῳ
 αὐτοῦ ὅπως φυλάττεται παρ' αὐτοῦ. καὶ δέδωκεν ὁ θεὸς τῷ
 B θεράποντι τοῦ προφήτου χάριν ἰδεῖν αὐτὸν ἄρμασι καὶ ἵπποις 15
 πυρίνοις κεκλυκωμένοι. ἠμαύρωσε δὲ ὁ προφήτης προσευξάμενος
 καὶ τὰ ὄμματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐξελθὼν πρὸς αὐτοὺς ἔφη
 "ἀκολουθεῖτέ μοι καὶ δώσω τὸν Ἐλισσαῖον ὑμῖν." οἱ δὲ εἶποντο,
 καὶ τὰς ὄψεις βεβλαμμένοι καὶ τὴν διάνοιαν. ἀπαγαγὼν δὲ αὐ-
 τοὺς εἰς Σαμάρειαν, περιστῆσαι αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ δύναμιν τῷ 20
 βασιλεῖ ἐνετείλατο. καὶ τὸν θεὸν ἤτει περιαιρεθῆναι τὴν ἀχλὺν
 ἐκ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν. περιαιρεθείσης δὲ εἶδον ἑαυτοὺς οἱ
 Σύριοι μέσον ἐμπεριελημμένους τῶν πολεμίων. Ἐλισσαῖος δὲ

6 ἐντελλόμενος A, ἐντελλόμενον PW. 12 ἀφίκετο A, ἐγένετο
 PW. 13 δέδιθι A, δέδιθι W, δεῖθι P. 16 προσευξά-
 μενος ὁ προφήτης A. 23 περιελημμένους A.

demersum esset ferrum. at ille cum lignum iniocisset, emerit ferrum: idque supernatans aquae recipit is qui amiserat.

Cum rex Syriae Ioramum Israelitarum regem per insidias captaret, Elisiaeus misso nuntio eum monet ut caveat nec venatum egrediatur. paret ille. Ader frustratus insidiis suos proditionis suspectos habere: illi affirmare non se sed Elisiaeum prophetam arcana regi nuntiare. mittit igitur exercitum Dothaim ad prophetam capiendam: a quo minister illius urbem circumdatam videns, perterritus rem prophetae nuntiat. at ille timere vetat, ac deum orat ut famulo demonstrat quomodo ipse divinitus custodiatur. quo impetrato videt famulus prophetam curribus et equis igneis vallatum. qui denovo precatus hostium oculos perstrinxit, et ad eos egressus "me sequimini" inquit, "et tradam vobis Elisiaeum." sequuntur illi et oculis et animis occaecatis. quos cum Samariam perduxisset, regem iubet eos suis copiis circumdare; et deum orat ut caliginem illorum oculis amoveret. quo facto Syri se in hostium medio versari vident. verum Elisiaeus neminem eos laedere patiebatur,

οὐδένα ἐπιθέσθαι αὐτοῖς παρεχώρει, ξενίσαι δὲ μᾶλλον καὶ ἀπο-
 λῦσαι ἀπαθείς συνεβούλευε. φιλοτίμως οὖν ὁ Ἰωραμ ἐστίασας
 αὐτοὺς κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἀφήκεν. οἱ δὲ ἀπῆλθον C
 καὶ τὰ γεγονότα τῷ ἑαυτῶν βασιλεῖ διηγήσαντο· καὶ ἐξεπλάγη.

5 17. Μετὰ ταῦτα δὲ πανστρατιᾷ παρελθὼν εἰς Σαμάρειαν
 ὁ βασιλεὺς Συρίας ἐπολιόρκει αὐτήν. καὶ ἐγένετο λιμὸς σφοδρό-
 τatos ἐν αὐτῇ, ὥστε κεφαλὴν ὄνου πεντήκοντα νομισμάτων ἀργύ-
 ρου πρᾶθῆναι, καὶ ξέστην κόπρον περιστερῶν πεντήκοντα νομι-
 σμάτων ὁμοίων. τοῦ δὲ βασιλέως Ἰωραμ περιούτος τὸ τεῖχος
 10 ἐβόησε γύναιον “σῶσον ὦ βασιλεῦ.” ὁ δὲ νομίσας τροφήν αἰτεῖν
 τὴν γυναῖκα “πόθεν σε σώσω” βλασφημήσας αὐτήν ἔφη “μήτε
 ἄλωνός μοι μήτε ληνοῦ ὑπαρχούσης;” τῆς δὲ κρίσιν αἰτεῖν
 εἰπούσης, λέγειν ἐπέτρεψε. καὶ ἡ γυνή “συνθήκας” εἶπεν D
 “ἐθέλην μεθ’ ἐτέρας γυναικὸς γειτνιώσης μοι, θῦσαι τὰ τέκνα
 15 ἡμῶν καὶ ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἀλλήλας θρέψαι. κἀγὼ μὲν τὸ ἐμὸν
 ἔθυσα, ἡ δὲ παραβαίνει τὰ ὠμολογημένα.” τούτων ἀκούσας
 ὁ βασιλεὺς ὑπερῆλγησε καὶ τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε, καὶ κατὰ τοῦ
 προφήτου ἐξώργιστο ὅτι μὴ δέοιτο τοῦ Θεοῦ λῦσαι τὴν κάκωσιν, W I 71
 καὶ τὸν ἀποκτενοῦντα αὐτὸν ἐπεμψεν. Ἐλισσαῖος δὲ τοῖς φοιτη-
 20 ταῖς ὁμίλων προεῖπεν αὐτοῖς ὅτι “ὁ τοῦ φονέως υἱὸς κτανεῖν με
 ἀπέστειλεν, ἀλλ’ ἔμεῖς τὴν θύραν κλείσαντες κωλύσατε τὴν εἴσο-
 δον τῷ σφαγεῖ· ἔψεται γὰρ μεταμελημένος ὁ βασιλεὺς.” καὶ

1 παρεχώρησε A. 2 συνεβούλευσε A. 8 πεντήκοντα] πέντε A
 Iosephus LXX (cod. Alex. πεντήκοντα πέντε).

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 9 4. Regum 4 6—8.

sed consulebat ut accepti hospitaliter incolumes dimitterentur. Ioramus
 rex prophetae monitis diligenter paret: illi discedunt ac regi quid acci-
 derit nuntiant. Syrus audita re obstupescit.

17. Post haec cum omnibus suis copiis Samariam obsidet: in qua
 tanta fames orta est, ut caput asini quinquaginta nummis argenteis
 veniret, et sextarius columbini fimi totidem. cum autem rex Ioramus
 moenia circumiret; inlclamat eum muliercula, conservari se petens.
 quam ille cibum petere suspicans, cum indignatione “mibi neque area
 est” inquit “neque torcular: quomodo te conservem?” sed illa indi-
 cium petere se dicente, causam agere iubet. ibi mulier “pepigi” inquit
 “cum vicina mea ut filios nostros mactemus, et alternis diebus altera
 alteram alat. nunc cum ego meum mactarim, illa non stat conventis.”
 his rex auditis ingenti dolore affectus et laceratis vestibus suis pro-
 phetae irascitur quod mala ista precibus non averteret, ac percussorem
 contra illum mittit. sed Elisaens coetui discipulorum id praedixerat.
 “homicidae” inquit “filius misit qui me perimat, sed vos clausis foribus
 aditu percussorem prohibete: sequetur enim rex mutato consilio.” Ita-

Zonaras Annales.

12

οἱ μὲν κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἐποίησαν, Ἰωρὰμ δὲ μετα-
 P I 101 βουλευσάμενος σπεύδων πρὸς τὸν προφήτην ἀφίκετο καὶ ἤτιθέτο
 αὐτὸν ὅτι μὴ δέοιτο τοῦ θεοῦ λῦσαι σφίσι τὰ λυπηρὰ. ὁ δὲ
 "αἰρων" ἔφη "δύο σάτα κριθῆς πραθήσεται σίκλου, καὶ συμ-
 δάλλως σάτον σίκλου." καὶ τις τῶν ἐπομένων τῷ βασιλεῖς
 "ἄπιστος" ἔφη "λέγεις, προφήτα." ὁ δὲ "ὄψει μὲν" ἔφη "τὰ
 ἐπηγγελμένα, οὐκ ἀπολαύσεις δὲ αὐτῶν διὰ τὴν ἀπιστίαν."
 κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην κτύπον ἀρμάτων ἵππων τε καὶ ὄνων
 καὶ πλήθους ἀλαλαγμὸν ἐνεποίησεν ὁ θεὸς τῶν Σύρων ταῖς
 ἀκοαῖς. οἱ δὲ συμμαχικὸν προσλαβέσθαι πολλὸν τὸν Ἰωρὰμ οἶη-
 θέντες καὶ ἐπέρχεσθαι σφίσι, λιπόντες τὸ στρατόπεδον περιδεῶς
 ἀπεδίδρασκον. λεπροὶ δὲ τέσσαρες ἄνδρες ἔξω τῆς πόλεως ἦσαν,
 B τοῦ νόμου τοὺς λεπροὺς κελεύοντος ἔξωθῆσθαι τῶν πόλεων. οἱ
 γοῦν λεπροὶ ἐκείνοι ἤδη τῷ λιμῷ φθειρόμενοι προσελθεῖν τῇ τῶν
 Σύρων παρεμβολῇ βουλευσάντο, λέγοντες ὡς "ἢ φείσονται ἡμῶν 15
 καὶ τραφέντες ζησόμεθα, ἢ ἀναιρεθέντες τῶν κακῶν ἀπυλλαγη-
 σόμεθα." ἦκον οὖν ὄρθρου πρὸς τὸ τῶν Σύρων στρατόπεδον,
 καὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἐωρᾶτο· παρήλθον εἰς μίαν σκητὴν, καὶ κενὴν
 ἀνθρώπων κατέλαβον· ἔξ ἐκείνης εἰς ἑτέραν μετέβησαν, κἀκείνην
 ἔρημον οὖσαν εὐρήκασιν· καὶ εἰς πλείους δὲ μεταβάντες ὡς οὐδενὶ 20
 ἐνετόγχανον, πρῶτον μὲν ἔφαγον τε καὶ ἔπιον, εἶτα χρυσίον τε
 καὶ ἀργύριον καὶ ἱμάτια λαβόντες ἐκείθεν ἔκρυψαν, καὶ οὕτως

7 αὐτῶν post ἀπιστίαν A. 9 ἀλαλαγμὸν A, ἀλαλαγμῶν PW.
 14 φθειρόμενοι τῷ λιμῷ A. 17 ὄρθρου A, ὄρθρους P,
 ὄρθρους W. 22 ἱμάτιον A.

que factum est: nam Ioramus omissa priore cogitatione propter ad prophetam venit, exostulans quod aerumnarum depulsionem deum non exoraret. at ille "cras" inquit "duo sata hordei siclo vendentur, et similaginis satum tantidem." tum quidam ex regis comitibus "incredibilia" ait, "propheta, dicis." cui ille "quae pollicitus sum" inquit "videbis; sed ob incredulitatem iis non frueris." ea igitur nocte sonitum curruum, equorum et armorum, et multitudinis fremitum in Syrorum auribus excitavit deus. qui magnas auxiliares copias advenisse Ioramus rati et contra se ire, castris relictis trepide aufugiunt. leprosi autem quattuor extra urbem erant (nam iis habitare in urbibus lege interdictum est), qui fame paene enecti castra Syrorum ingredi decreverunt. nam "aut parcent nobis Syri" inquirunt, "ciboque potiti vivemus, aut interfecti malis liberabimur." veniunt diluculo ad castra Syrorum, vident neminem: unum tabernaculum intrant, vacuum id hominibus deprehendunt: ex eo in aliud transeunt, illud etiam desertum inveniunt: in plura progressi cum in neminem incidissent, primum edant et bibant, deinde aurum argentum vestem ablata occultant, et

εἰς τὴν πόλιν ἐλθόντες τὸ γεγονός ἀνεκήρυστον. ὁ δὲ βασιλεὺς C
ἀκούσας ἐνέδραν εἶπεν εἶναι τοῦτο τῶν πολεμίων, καὶ μὴ προΐεναι
δικελεύετο, τοὺς δὲ κατασκοπήσοντας ἐπεμψεν. οἱ ἀπελθόντες
ἐνέτυχον μὲν οὐδενὶ παρὰ τὴν ὁδόν, πλήρη δὲ αὐτὴν ἱματίων
5 καὶ σκευῶν εὗρισκον. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς διαρπάσαι τὴν
παριμβολὴν τῷ πλήθει ἐπέτρεψεν. ὅθεν τοσαύτη ἀφθονία τῶν
ἀναγκαίων ἐγένετο, ὡς δύο σῦτα κριθῆς σίκλου πωλεῖσθαι,
σάτον δὲ σεμιδάλεως· τὸ δὲ σάτον ἐστὶν Ἰταλικὸν ἡμιμέδιμνον.
μόνος δὲ τῆς ἀφθονίας ἐκείνης οὐκ ἀπάνωτο ὁ τοῦ βασιλέως
10 τριστάτης, κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ὃς τῇ αὐτοῦ προφ-
ρήσει ἠπίστησε· συρρέουσantos γὰρ τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν πόλιν D
τῆς πόλεως συνεπατήθη καὶ τέθηκεν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Δαμασκοῦ μετὰ ταῦτα ἐνόησε. καὶ ὁ
Ἐλισαῖος ἀπῆλθε τότε πρὸς Δαμασκόν· καὶ ἤκουσεν ὁ νοσῶν
15 περὶ τοῦ προφήτου, καὶ ἀπίστευεν Ἀζαὴλ τὸν ἐπιμότερον τῶν
θεραπευόντων αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἐρωτῶντα εἰ ζήσεται. ἐπεμψε
δὲ αὐτῷ καὶ δῶρα πολλὰ. ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ προφήτης τεθνή-
ξωθαι μὲν τὸν νοσοῦντα βασιλέα προεῖπε, τῷ δὲ Ἀζαὴλ ἐνετέλ-
λετο μηδὲν ἐκείνῳ εἰπεῖν· αὐτὸς δὲ ἔκλαιε. καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ
20 τοῦ Ἀζαὴλ τοῦ κλαυθμοῦ τὴν αἰτίαν, θρηνεῖν ἔφη προσοῶν ὅσα
ἐκ σοῦ συμβήσεται τοῖς Ἰσραηλίταις δευρά· οὐ γὰρ βασιλεὺς ἔσθαι P I 102
Συρίας. ὑποστρέψας δὲ Ἀζαὴλ πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, ἀπήγ-

1 ἀνεκήρυστον AW, ἀνέκρυπτον P. 6 ἐγένετο τῶν ἀναγκαίων A.
8 ἡμιμέδιμνον] Iosephus μόδιον καὶ ἡμισ. 9 μόνος A, μόνης
PW. 10 τριστάτης] ἐπιστάτης A: illud LXX: Iosephus ὁ τῆς
τρίτης μοίρας ἡγεμών.

ingressi urbem rem nuntiant. qua rex audita Syrorum insidias eas esse
dicit, suos ab egressu deterret, speculatores mittit. qui in itinere in
neminem inciderunt, sed castra plena vestibus et vasīs repererunt. tum
rex castra populo diripienda dat: unde tanta rerum necessarium copia
existit, ut duo sata hordei siclo venirent, et satum similaginīs tantidem.
est autem satum semimedimnus Italicus. solus autem eius ubertatis fru-
ctum non cepit dux ille regius, quemadmodum propheta dixerat, ob
abrogatam verbis illius fidem: nam multitudo populī ad portam con-
fluente obtritus est.

Post haec rex Damasci aegrotavit. Elisaeus autem tum Dama-
scum abiit: cuius adventu aeger audito, missis Azahel ex honoratioribus
ministris, percontatur an victurus esset, missis etiam muneribus multis.
respondet ille paulo post moriturum esse aegrotantem, sed Azahel
vetat id illi dicere, et ipse plorat. ploratus causam sciscitanti Azaheli
respondet, deplorare se mala quae ille Israelitis illaturus esset: cum
enim Syriae regno petiturum. Azahel ad dominum suum reversus nun-

γειλε φάναι τὸν προφήτην ὡς ζήσεται. τῇ δ' ἐπιούσῃ ἀίκτων αὐτῷ ἐπιβαλὼν διάβροχον, τὸν μὲν ἀπέπνιξεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλείας ἐπέληπτο.

18. Ὁ δὲ τοῦ Ἰούδα βασιλεὺς Ἰωράμ (ἡ γὰρ αὐτὴ κλῆσις ἀμφοῖν τοῖν βασιλέοιν προσῆν) εἰς ἀσέβειαν ἐξεκυλλίσθη παρὰ τῆς 5 γυναικὸς αὐτοῦ Γοθολίας, θυγατρὸς οὔσης τοῦ Ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἀνείλε καὶ τοὺς πατρώους θεράποντας, καὶ τὸν λαὸν συνασεβεῖν αὐτῷ κατηνάγκαζεν. οὕτω δὲ βιοῦντι ὁ προφήτης ἐπέστειλε, προμηνύων αὐτῷ τὸν ἐσόμενον ὄλεθρον καὶ τὴν 10 τῶν γυναικῶν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων φθορὰν διὰ τὴν ἀσέβειαν 10 καὶ τὴν τοῦ λαοῦ κάκωσιν· ἃ καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν, Ἀράβων ἐπιστρατευσάντων τῇ Ἰουδαίᾳ, ἐνδὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ περιωθέντος τοῦ Ὀχοζίου. Ἰωράμ δὲ μετὰ ταῦτα νοσήσας, ὡς ὁ προφήτης προείρηκε, βιαίως ἐξέψυξε, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ ὀκτώ. ἡ δ' ἀρχὴ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ὀχοζίᾳ περι- 15 λήλυθεν.

Ἰωράμ δὲ τῷ ἐτέρῳ, τῷ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, κατὰ τῶν Σύρων στρατεύσαντι συνέβη τοξενθῆναι ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ ὁ μὲν ἀνεχώρησε θεραπευθισόμενος τὴν πληγὴν, ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς καταλείψας Ἰηοῦν τὸν τοῦ Ἀμασή· Ἐλισσαῖος δ' ἔνα 20 τῶν μαθητῶν ἔπεμψε χρίσοντα εἰς βασιλέα τὸν Ἰηοῦν, ὡς τοῦ C Θεοῦ αὐτὸν ἠρημένου. ὁ δ' ἔλθων ἰδὼν τῶν ἄλλων ἀπολαβῶν

5 τοῖν ἀμφοῖν τοῖν A.
7 αὐτοῦ AW, om P.
Ἰωράμ PW add καὶ, om A.

6 γοθολίας A. τῷ] τῷ A.
9 ἐστειλε μηνύων A. 13 ante
17 τῷ alterum add A.

FOUNTES. Csp. 18. Iosephi Ant. 9 5 et 6. Regum 4 8—10. Paralip. 2 21 et 22.

tiat prophetam iacolumitatem illi polliceri: postridie madido reticulo in-
iecto eum suffocat, ipse regnum invadit.

18. At Ioramus rex Iudaeorum (idem enim utrique regi nomen erat) a Gotholia uxore, Achabi filia, ad impietatem devolutus, et fratres sustulit et paternos ministros, et populum eandem sequi coegit impietatem. cui ita viventi nuntium misit propheta cladis imminetis et interitus uxorum et liberorum eius, ob impietatem populique vexationem. neque multo post Arabes bello Iudaeos afflixerunt, uno tantum Ochozia ex regis filiis non interfecto. Ioramus etiam, ut propheta praedixerat, ex morbi gravitate interiiit, anno aetatis quadragesimo, regni octavo, Ochozia filio successore relicto.

Accidit autem ut Ioramus alter, Israelitarum rex, suscepta contra Syros expeditione vulneratus, Ieho Amasis filio apud exercitum cum imperio relicto, ad curandum ictum abiret, sed Elisaeus quendam ex discipulis ad Iehum regem inungendum mittit, ut delectum a deo. qui

τὸν Ἰησοῦν, ὡς δὴ τι λέξων αὐτῷ μυστικώτερον, εἰς τὸ ταμιεῖον εἰσδύς, τὸ ἔλαιον κατέχει τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, φήσας αἰρεῖσθαι τὸν θεὸν εἰς βασιλεία αὐτόν, ἔν' ἀφανίσῃ τὸ γένος τοῦ Ἀχαάβ. καὶ ὁ μὲν ἅμα τε εἶπε καὶ ἐκ τοῦ ταμιείου σπουδαίως ἐξέδραμε, 5 πυρθανομένων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τί ἂν βούλοιο ὁ καλέσας αὐτόν, καὶ μεμηνότε παρεικαζόντων ἐκείνον, "ὄρθῶς ἐκρίνατε" ἔφη, "ἐπεὶ καὶ λόγους μοι μεστοδὸς ματίας ἀπήγγειλεν· εἴρηκε γὰρ βασιλεία με χειροτονεῖν τὸν θεόν." καὶ ὁ λαὸς ἀκούσας ταῦτα σαλπίζων ἀγγόρουε βασιλεία τὸν Ἰησοῦν. ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς λογά- D 10 δας τῶν ἐπιπέων παραλαβὼν ἐξώρμησεν, ἔν' ἀθρόον ἐπέλθῃ τοῖς περὶ τὸν Ἰωράμ. τοῦ δὲ σκαποῦ τῷ Ἰωράμ ἐπιπέις ἦκειν φήσαντος, ἔστειλέ τίνα ἐκεῖνος ἐρωτῶντα τί ἂν βούλοιοτο. Ἰησοῦς δὲ μηδὲν ἀποκριθεὶς ἔπισθαι αὐτῷ προειρέπετο. εἶτα καὶ δεῦτερον ἔστειλεν· οὐδ' ἐκείνου δὲ ἀναστρέψαντος, αὐτὸς ὁ Ἰωράμ τοῦ 15 ἄρματος ἐπιβάς, σὺν Ὀχοζία ἐλθόντι πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἀδελφῆς αὐτοῦ ὄντι νύμφῃ, συνήτησεν ἐν ἀγρῷ Ναβουθαὶ τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἤρατο περὶ τῆς στρατιᾶς ὅπως ἔχει· ὁ δὲ βλασφημίας αὐτοῦ κατέχευεν. Ἰωράμ δὲ στραφεὶς ἀπεδίδρασκε διδύως· καὶ P I 103 Ἰησοῦς τὸ τόξον ἐντείνας βάλλει αὐτόν. καὶ τοῦ ἄρματος ἐκπε- 20 σῶν τέθνηκε, καὶ ἐρρίφη εἰς τὸν τοῦ Ναβουθαὶ ἀγρὸν κατὰ τὴν· πρόρρησιν Ἡλιοῦ, ἣν πρὸς Ἀχαάβ ἐποιήσατο. καὶ Ὀχοζίαν δὲ φεύγοντα ἐτόξευσεν Ἰησοῦς, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς μετὰ μικρὸν ἐτε-

1 τὸν om. A.

2 αὐτοῦ om. A.

14 ὁ om. A.

16 ἀδελ-

φοῦ A.

τῷ] τοῦ A.

19 Ἰησοῦς PW, quae supra Ἰησοῦς

cum Iosapho, infra Ἰησοῦ cum LXX.

Ieho seducto ut arcani aliquid communicaturus, et conclave ingressus, caput eius oleo perfundens, eum a deo creari regem ait ad Achabi genus delendum, et his dictis subito e conclavi se proripit. percontantibus autem suis quid ab illo vocatus esset, qui quidem furentis gestum prae se ferret, "recte" inquit "iudicatis: nam verba furore plena mihi nuntiavit: dixit enim me a deo creatum esse regem." quibus populus auditis, Iehum tubis inflatis regem salutat. quo facto ille delectis equitibus assumptis ad Ioramum subito opprimendum proficiuntur. eum autem speculator Ioramum dixisset adventare equites, mittit quendam qui roget quid velint. eum Iehus nullo dato responso se iussit sequi. misso et altero nec reverso, Ioramus ipse curru conscenso cum Ochozia sororis suae filio, qui visendi eius gratia venerat, Ieho in agro Nabuthis occurrit, rogans ut se haberet exercitus. qui cum maledictis eum insectaretur, Ioramus territus fugam capessit. tum Iehus intento arcu eum ferit, ut curru delapsus moreretur. sic in Nabuthis agrum est profectus, quemadmodum Elias Achabae praedixerat. Ochoziam item fugientem sagitta icit Iehus, ex quo vulnere is quoque paulo post est

λιύτησεν, ἕνα βασιλεύσας ἐνιαυτόν. Ἰεζάβελ δ' ἐκ τοῦ πύργου προκύπτουσα, κεκαλλωπισμένη πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, "ἀγαθός" εἶπε "δοῦλος ὄς τὸν δεσπότην ἀνείλεν." Ἰηοὺ δὲ ἄκωθεν αὐτὴν ῥῆσαι τοῖς εὐνούχοις προστάζει. καὶ καταφερομένης αὐτῆς περιεφράνθη τὸ τεῖχος τῷ αἵματι· ἣ δὲ τέτνηκεν. Ἰηοὺ δὲ 5
 B ταφῆναι αὐτὴν προστάξάντος διὰ τὰ γένος αὐτῆς τὸ βασιλειον, οἱ προσταγόντες οὐδὲν εὔρον ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς ἢ μόνον ὄσπ' ὑπὸ γῆρ κνῶν διεσπάρακτο, ὡς Ἡλιοῦ προαφήτευσεν.

Ἦσαν δὲ ἐν Σαμαρείᾳ τῷ Ἀχαάβ υἱοὶ ἐβδομήκοντα. ἐπέ-
 στείλει οὖν Ἰηοὺ τοῖς ἄρχουσι Σαμαρείας καὶ τοῖς παιδαγωγοῖς 10
 τῶν υἱῶν Ἀχαάβ, θηλῶν τὸν κρείττω τοῦτων βασιλεύσαι αὐτούς. πειρώμενος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἔγραψε ταῦτα. οἱ δὲ αὐτὸν ἔχειν δεσπότην ἀντέγραψαν. καὶ αὐτίς ἐπέστειλεν Ἰηοῦ, εἰ δουλείαν ὁμολογοῦσιν αὐτῷ, τὰς κεφαλὰς πάντων τῶν παιδῶν τοῦ Ἀχαάβ κομίσειν αὐτῷ. κάκεινοι τὸ ἐπιταχθὲν πεποιήκασιν. ὁ δὲ πρὸ 15
 τῆς πύλης τῆς πόλιως τεθῆναι τὰς κεφαλὰς ἐν δυοὶ τόποις ἐκέ-
 C ληυσε. καὶ τούτου γενομένου προελθὼν "ἐγὼ μὲν" εἶπε. "τὸν βασιλέα ἀνήρηκα, οὔτοι δὲ κατὰ τὴν πρόφρησιν τοῦ προφήτου ἀπώλοντο." καὶ πάντας δὲ τοὺς συγγενεῖς Ἀχαάβ ἔκρωήσας ἀπέ-
 κτενῶν Ἰηοῦ. ἀπίοντι δὲ αὐτῷ εἰς Σαμάρειαν σταντῷ Ἰωνάδᾶβ, 20
 καὶ προσεπιῶν εὐλόγησεν αὐτὸν ὅτι ἐξωλόθρευσε τὸ γένος τοῦ Ἀχαάβ.

W 1 73

Εἶτα ἵνα μή τις λάθῃ τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ τῶν ἱερέων τοῦ Βάαλ, θυσίαν ἐκήρυξε μέλλειν θῆσθαι πολυτελεῖ, καὶ πάντας

5 τῷ om A.

13 εἰ A, καὶ εἰ PW.

19 δὲ om A.

mortuus, cum unum regnasset annum. Iezabel autem de turri prospiciens, exquisite culta ut gratiosior esset, "bonus" inquit "servus qui dominum suum sustulit." Iehus autem eunuchis mandat ut eam superne praecipiant, e quo casa euentatis parietibus illa periiit. quam cum Iehus ob genus regium sepeliri inberet, ministri praeter ossa nihil repererunt: canes enim eam dilacerarant, ut Elias praedixerat.

Erant Achabo Samariae septuaginta filii. Iehus igitur magistratibus Samaritanis et puerorum educatoribus scribit, significans ut praestantissimum illorum regem crearent. id autem tentandi gratia faciebat. illi rescribunt, eum esse suum dominum. rescribit igitur Iehus, si se servos suos esse faterentur, capita omnium filiorum Achabi allaturae. exsequuntur illi iussa. rex capita ante portam urbis duobus poni locis iubet, eoque facto progressus "ego" inquit "regem sustuli: isti secundum prophetae praedictionem perierunt." et omnes Achabi cognatos conquisitos necat. Samariam autem proficiscentem Iehus Ionadabus obviam egressus collaudat ob extirpetam Achabi familiam.

Ne quis autem pseudoprophetarum et Baalis sacerdotum lateret, Iehus se magnifice facturum esse reme divinam denuntiat, sacerdotes et

τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς προφῆτας παρεῖναι ἐκέλευσεν· εἰ δὲ τις μὴ παρήκῃ, θάνατον εἶναι οἱ ἔφη τὸ ἐπιτίμιον. ἄθροισθεῖσι δὲ ἐνδύματα δούς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν οἶκον μετ' αὐτῶν ἀπελθῶν τοῦ Βάαλ, μὴ τινα αὐτοῖς ἕτερον ἀναμιμῆσθαι **D** 5 προσέταξεν. τῶν δὲ μηδένα παρεῖναι φησάντων ἕτερον, στρατιώτας περιέστησεν ἕξω, κελεύσας ἀποκτεῖναι τοὺς ἔνδον. οἱ ἐκείνους τε πάντας ἀνείλον καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ ἐνέπρησαν καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ· τὰς δὲ χρυσᾶς διμάλεις οὐ περιεῖλεν. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ ἐπηγγεῖλατο τὸν οἶκον ἐξαφανίσαντι Ἀχαάβ ἐπὶ **10** τετάρτην γενεάν τῶν παίδων αὐτοῦ διαρκέσειν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

19. Οὕτω μὲν οὖν τὸ γένος ἐξωλοθρεύθη τοῦ Ἀχαάβ· ἡ δὲ θυγάτηρ ἐκείνου Γοθολία, ἡ Ὀχοζία συνώκει τῷ τῆς Ἱερουσαλήμ βασιλεῖ, θανόντος ἐκείνου τῆς βασιλείας Ἰούδα ἑγκρατῆς **15** οὐσα, ἀπούδασμα ἔθετο καὶ αὐτὴ τὸ γένος ἐξωλοθρεύουσι τὸ τοῦ **P I 104** Δαβίδ· καὶ χωρὶς ἑνὸς ἀπέκτεινεν ἅπαντας. ἡ γὰρ ἀδελφὴ Ὀχοζίου Ἰωσαβεὲ καλουμένη, ἀναιρουμένων τῶν υἱῶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ἠδυνήθη ἕνα τῆπιον ὄντα, ὄνομα Ἰωᾶς, ἀποκρῦψαι, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸν ἐπὶ ἔτη ἕξ ληληθότως. ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ **20** Ἰωδαὲ ὁ ἀρχιερεὺς, ᾧ συνώκει ἡ Ἰωσαβεὲ, προσκαλεσάμενός τινος τῶν ἑκατοντάρχων, ὑπέδειξεν ἐκείνοισ τὸν Ἰωᾶς, καὶ κοινολογησάμενος τοῖς ἀνδράσι πείθει τῇ μὲν Γοθολίᾳ ἐπανα-

3 μετὰ ταῦτα om A. μετ' αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον ἀπελθῶν A.
6 παρέστησεν A. 8 αὐτοῦ] αὐτὴν A. 11 αὐτοῦ om A.
19 ἐπὶ om A. 20 ἡ om A.

Fontes. Cap. 19. *Iosephi Ant.* 9 7 et 8. *Regum* 4 11 et 12. *Paralip.* 2 22 — 24.

prophetas omnes adesse iubet, mortem ei comminatus qui non venisset. cum convenissent, vestes eis dat, et una templum Baalis ingressus edicit ne quis alius iis admisceretur. qui cum neminem alium adesse dixissent, militibus qui foris adstabant mandat ut omnes illos occiderent et templum incenderent et ipsam statnam: caeterum aureos vitulos non sustulit. promisit autem ei deus, cum Achabi domum excidisset, regnum penes filios eius ad quartam usque genus permansurum.

19. Sic Achabi familia extirpata est. at filia eius Gotholia post obitum Ochoziae mariti potita regno, Davidis et ipsa genus extirpare contendit, unoque excepto interfecit omnes. nam Iosabe Ochoziae soror, cum filii fratris occiderentur, unum infantem nomine Ioam suffurata clam ad sexennium aluit. anno autem septimo Iodaes pontifex, cui Iosabe nupta erat, quibusdam centarionibus advocatis Ioam monstrat, sermoneque habito persuadet ut a Gotholia desciscentes regnum

στῆναι, τῷ δὲ παιδί τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἐπανασώσασθαι. οὐ καὶ ὄρκοις τὰς ἑμολογίας πιστώσαντες ἀπῆλθον καὶ συνήθροισαν τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας καὶ φυλάρχους πρὸς τὸν Ἰωδαῖ. **B** ὁ δὲ αὐτοῖς τὸν Ἰωὰς ἐνεφάνισε λέγων "οὗτος ὑμῖν βασιλεὺς ἐκ σπέρματος τοῦ Δαβίδ." καὶ τὸ ἱερὸν περιεκύκλωσε τῷ λαῷ, **5** μέσον δὲ στήσας τὸν Ἰωὰς διάδημά τε αὐτῷ περιέθετο καὶ τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον καταχέας αὐτοῦ βασιλέα ἀπέδειξε· καὶ ὁ λαὸς ἐπευφήμησε. τῆς δὲ βοῆς ἡ Γοθολία ἀκούσασα, τῶν βασιλείων τεθορυβημένη ἐξέθορεν, ἐπομένης αὐτῇ καὶ τῆς στρατιᾶς. ἐλθοῦσαν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τὴν μὲν ἐντὸς οἱ ἱερεῖς εἰσεδέξαντο, **10** τοῖς δὲ περὶ αὐτὴν τὸ πλῆθος ἀπεῖρξε τὴν εἴσοδον. ἡ δὲ τὸν παῖδα ἐστεμμένον ἰδοῦσα ἤπειλησεν ἀνελεῖν τοὺς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐπικειρηκότας. Ἰωδαῖ δὲ τοῖς ἑκατοντάρχοις ἐπέτρεψεν ἔξω τὴν Γοθολίαν ἐλύσαντας ἀναιρῆσαι. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐποίησαν; **C** Ἰωδαῖ δὲ τὸν τε βασιλέα καὶ τὸν λαὸν ὤρκωσε τιμᾶν τὸν Θεὸν **15** καὶ τοὺς νόμους τηρεῖν. καὶ ἐπελθόντες αὐτίκα τῷ τοῦ Βάαλ ναῷ κατέσκαψάν τε αὐτὸν καὶ τὰ ἰνδάματα τοῦ Βάαλ συνέτριψαν καὶ τὸν ἱερεῖα ἀπέκτειναν. τὸν δὲ βασιλέα ἐγκαθιστᾶσιν εἰς τὰ βασιλεία, ἐπταετὴ τότε τυγχάνοντα. τῷ δὲ ἀρχιερεῖ Ἰωδαῖ τὴν τε πρὸς τὸ Θεῖον πίστιν τηρεῖσθαι καὶ τοὺς νόμους φυλάττει- **20** σθαι σφόδρα ἐμύλησεν.

Ἐβήσας μέντοι ὁ βασιλεὺς καὶ γυναῖκας ἠγάγετο δύο. τοῦ δὲ ναοῦ καθαιρεθέντος ἔν τισι μέρεσι παρὰ Γοθολίας, ὁ Ἰωὰς

8 ἐπεφήμησε A. 12 ἀνελεῖν hoc loco A, post αὐτῆς PW.
14 ἀναιρῆσαι A, ἀναιρεῖσθαι PW. 18 ἐγκαθιστᾶσιν A.

Ioaes paternum restituerent. illi ea pactione iureiurando firmata sacerdotes Levitas et tribunos ad Iodaem convocant. ille Ioa monstrato "hic" inquit "rex vester est ex semine Davidico." populoque circum templum collocato Ioa in medio statuit, diademate cingit, unctionis oleo perfundit, regem declarat, populo laetis vocibus acclamante. Gotholia clamore audito trepidans regia erumpit sequente exercitu. templum ingressam sacerdotes admittunt, sed satellites eius multitudo aditu prohibuit. illa puerum coronatum conspicata, necem comminatur his qui regnum suum invasisent. Iodaes autem centurionibus mandat ut Gotholiam foras protractam trucident. quo facto regem et populum iureiurando adigit ut deum venerentur et leges servent. statim igitur Baalis aedem demoliti sunt, eiusque simulacra comminuerunt, sacerdote interfecto. regemque septennem tum in regiam introducunt. Iodaes pontifex magnum habuit studium ut fides erga deum et patriae leges servarentur.

Rex cum adolevisset, duas uxores duxit. et partes templi quasdam a Gotholia dirutas instauraturus, Iodaes arcessito mandat ut per

ἀνακαινίσαι αὐτὸν προτεδύμητο. καὶ τὸν ἱερεὺ καλέσας Ἰωδαί, ἐκέλευσε πέμψαι τοὺς αἰτήσοντας ἐκ πάσης τῆς χώρας εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ ὑπὲρ ἐκάστης κεφαλῆς ἄργυρου ἡμισιακλον. D Ἰωδαὲ δὲ φορτικὸν τοῦτο τῷ λαῷ συνελς λογισθῆσθαι, ἐτέρως 5 μέτεισι τῶν χρημάτων τὸν ἔραγον. κισῶτιον γάρ τι κατασκευάσας πάντοθεν κεκλεισμένον, τρημά τι πεποίηκεν ἄνωθεν ἐν αὐτῷ, καὶ ἔθετο αὐτὸ παρὰ τὸν ναόν, καὶ ἤξιον ἐμβέλλειν διὰ τοῦ τρηματος ὅσον ἐκάστῳ ἦν πρὸς βουλῆς εἰς ἀνακαινισμόν τοῦ ναοῦ. ὅτι γούν εἰς τὴν ἐκάστου προαίρεσιν ἀνεῖτο τὸ δοθησόμενον, ἀνε- 10 παχθῶς τε τὴν δόσιν πεποίητο καὶ ἐφιλοτιμοῦντο περὶ τὴν τῶν χρημάτων καταβολήν, ὥστε πολὺ χρυσίον ἀθροισθῆναι καὶ πλεῖστον ἄργύριον, ἐξ ὧν ὁ τε ναὸς ἐπεσκευάσθη καὶ σκευὴ πολλὰ πρὸς τὰς θυσίας ἐργάσθησαν, ἀφ' ἐπιδοτῶν μὲχρις ἐβίω Ἰωδαὲ προσήγοντο τῷ θεῷ. ἐκείνου δὲ δικαίως καὶ κατὰ νόμον ζήσαν- 15 τος ἔτη ἑκατὸν πρὸς τριάκοντα καὶ οὕτω τὸν βίον ἐκλειοιπότης, ἀμειλίως περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον διετέθη τιμὴν ὁ βασιλεὺς Ἰωάς, καὶ οἱ φύλαρχοι καὶ οἱ ἄλλως ἐξάρχοντες τοῦ πλήθους συνδιεφθάρησαν, καὶ προφητῶν δὲ διαμαρτυρομένων αὐτοῖς περὶ τῆς εἰς τὸν θεὸν ἀσεβείας, οἱ δ' οὐκ ἐπαύσαντο. Ζαχαρίου δὲ τοῦ 20 υἱοῦ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαὲ προφητεύοντος καὶ παραινούντος τὸν βασιλεῖα καὶ τὸν λαὸν κατὰ νόμον ζῆν, ὁ Ἰωάς χαλεπήνας καταλευσθῆναι αὐτὸν ἐκέλευσε. ἀναιρούμενος δὲ ὁ προφήτης δικάσαι τὸν θεὸν ἠῤῥατο ἀνθ' ὅτου τῆς ζωῆς στειρεῖται παρὰ τοῦ

W I 74
P I 105

1 ἀνακαινίσαι A, ἀνακαινίσθαι P, ἀνακαινίσσαι W. 2 πέμψαι A, πέμψας PW. τὴν add A. 3 κεφαλῆς] φυλῆς A. 17 καὶ οἱ καὶ οἱ φ. A: Iosephus αὐτῷ καὶ οἱ. 19 τὸν om A. δ'] δὲ A.

totam provinciam dimitteret qui ad templum renovandum in singula capita sicili semissem exigent. Iodaeus vero, qui id populo fore grave intelligeret, aliam cogendae pecuniae rationem excogitat. cistulam undique clausam, quae superne foramen habebat, iuxta templum collocat, in quam quantum quisque vellet ad templi instaurationem conieceret. quia igitur collatio illa cuiusque voluntati libera relinquebatur, nec gravatim contulere, et liberalitate inter sese certaverunt. itaque multum auri et plurimum argenti est collectum. unde et templum restructum, et vasa multa parata sunt ad sacrificia, quae, quoad vixit Iodaeus, deo certatim offerebantur. illo autem anno trigesimo et centesimo aetatis iuste legitimeque actae defuncto, rex Ioas circa dei cultum factus est negligentior, una cum illo tribunis caeterisque magistratibus corruptis; neque ab impietate recesserunt, quamvis a prophetis admoniti. cum autem Zacharias propheta Iodaei filius regem et populum moneret ut ex legibus viverent, Ioas iratus eum lapidari iussit. qui cum occideretur, deum indicem invocavit, quod ab eo vita privaretur qui patris

εβραγετηθέντος ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ μέντοι καὶ ταχέως ἐδίκασεν· ὁ γὰρ τῶν Σύρων βασιλεὺς Ἀζαήλ ἐπελθὼν ἐπολιοῦρει τὴν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοὺς τε θεῖους καὶ τοὺς βασιλικούς ἀφελόμενος καὶ ὄσα ἐν ἀναθήμασι, τῷ Ἀζαήλ παρέσχετο· ὃς τῷ πλήθει τῶν χρημάτων ἡσθαίς τῆς πολιορκίας ὅ ἀπέσχετο.

Τοῖς δὲ Ἰσραηλίταις ὁ Σύρος οὗτος ἐπιτιθέμενος ἐκάκου αὐτοὺς σφόδρα. Ἰηοῦ δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, παραβάτης τῶν θεῶν γεγονώς ἐντολῶν, καὶ βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, τέθνηκεν. (20) τῆς βασιλείας δὲ ἐπελάβετο Ἰωάχαζ 10
 C ὁ υἱὸς αὐτοῦ. οὗ βασιλεύοντος ὁ τῶν Σύρων ἀρχηγὸς τὴν χώραν ἐκάκουσε, πόλεις τε πολλὰς αὐτοῦ κατασχὼν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ μαχαίρας ἔργον πεποίηκεν. ἐν ταύτῳ δὲ ὁ Ἰωάχαζ τοῦ θεοῦ δεηθεὶς σωτηρίαν εὗρατο καὶ ἀνακωχὴν τῶν δεινῶν. ἑπτακαίδεκα δὲ βασιλεύσας ἔτη θνήσκει, διάδοχον τῆς βασιλείας ἐσχηκώς 15
 Ἰωῶς τὸν υἱόν, ὁμωνυμοῦντα τῷ τῆς Ἰούδα φυλῆς βασιλεύοντι. οὐχ ὁμοιος δὲ τῷ πατρὶ ὁ Ἰωῶς οὗτος ἐγένετο, ἀγαθὸς δέ. ὃς καὶ τοῦ Ἐλισσαίου νοσήσαντός τε καὶ θνήσκοντος ἐθρήνει, πατέρα αὐτὸν καὶ ὄπλον καλῶν, ὡς δι' αὐτοῦ κρατῶν τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ προφήτης παρεμυθεῖτο αὐτόν· καὶ τόξον ἐκέλευε λαβόντα βέλη 20
 D βαλεῖν. τρισυάκις δὲ τοῦ βασιλέως κοξέουσantos καὶ πωσαμένου, εἶπεν ὁ Ἐλισσαῖος· "εἰ μὲν πλείω ἀφῆκας βέλη, ἐξέκομας ἂν ῥιζόθω τὴν τῶν Σύρων ἀρχήν· νῦν δ' ἰσραήλιτους τοῖς βέλεσι νίκας

ὅ δς — ἀπέσχετο om A.

13 δ om A.

21 τρισάκις A.

FOUNTES. Cap. 20. Iosephi Ant. 9 8 et 9. Regum 4 13 et 14. Paralip. 2 24 et 25.

sui beneficio viveret. neque diu dilatatum est illud iudicium: nam Syriae rex Azahel Hierosolyma obsidione cinxit. ille omnes et divinos et regio thesauros templique donaria ei dedit: qui pecuniae magnitudine delectatus obsidionem solvit.

Idem Syrus Israelitas etiam graviter afflixit. nam et Iehus eorum rex divina praecepta violarat, anno regni septimo et vigesimo defunctus. (20) ei successit filius Ioachazus, quo regnante Syrus regioni cladem intulit, multis urbibus occupatis et eius exercitu caeso. Ioachazus vero precatus deum, salutem impetravit et mitigationem calamitatum, mortuus anno regni decimo septimo, filio Ioa relicto successore, Iudaicae tribus regi cognomine. hic patri dissimilis exstitit et vir bonus. nam Elisaeum ex morbo morientem luxit, patrem vocitans et praesidium, ut cuius ope victoria potiretur. at propheta eum consolatur: arcuque sumpto sagittas eiaculari iubet. qui cum ter eiacularus desisset, dixit propheta "si plures sagittas emisisses, Syrorum imperium fuisses fan-

νικήσεις αὐτοῦς, καὶ τὴν χώραν ἣν ἐκείνοι ἀφείλοντο ἐπανασώ-
σεις σου τῇ ἀρχῇ.” εἶτα ὁ προφήτης ἐξέλιπε καὶ ἔτυχε ταφῆς
μεγαλοπρεποῦς. λησται δέ τινα ἀνελόντες εἰς τὸν τάφον τοῦ
προφήτου αὐτὸν ἔρρασαν· καὶ ἀνέβησεν ὁ ῥιφαιὶς καὶ ἀνέστη.
5 ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀζαήλ ὁ βασιλεὺς Συρίας, ἐπὶ διαδόχῳ τῷ υἱῷ
Ἄδερ· ᾧ συμβαλὼν Ἰωὰς ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, καὶ τρισ-
σάκις ἠτήσας, ἐπανεσώσατο τῷ Ἰσραὴλ τὴν χώραν καὶ τὰς πό-
λεις ἃς Ἀζαήλ ἀφείλετο ὁ τοῦ Ἄδερ πατήρ.

Ἰωὰς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουδα ἐτῶν μὲν ὧν ἐπὶ δτε ἀνερρήθη, P I 106
10 βασιλεύσας δὲ ἐνιαυτῶν τεσσαράκοντα, ἐτελεύτησεν, ἀναιρεθεὶς
παρὰ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν τῆς Ἱερου-
σαλήμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀμεσίας περιεζώσατο, εἰσεβῆς γεγονώς,
ἐτῶν ὧν δτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη πέντε καὶ εἴκοσι, ἠνυκῶς δὲ τὴν
βασιλείαν ἐπ’ ἐνιαυτοῦς ἐννέα καὶ εἴκοσι. καὶ τοὺς ἀνελόντας
15 τὸν πατέρα αὐτοῦ κολάσας, τοὺς ἐκείνων παιδας ἀθώους ἀφῆκε
κατὰ τὸν νόμον λέγοντα “οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν,
οὐδὲ μέντοι διὰ πατέραις υἱοί.” ὅς καὶ κατὰ τῶν Ἰδουμαίων καὶ
Ἀμαληκитῶν στρατεύσας συμμάχους ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐμισθώ-
σατα. προφήτης δὲ τις καταλιπεῖν τοὺς συμμάχους αὐτῷ συνέ- B
20 βούλεσε καὶ μετὰ μόνων τῶν οἰκείων διαδέσθαι τὸν πόλεμον.
ᾧ πεισθεὶς ἀπέλασε τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῖς
χαρισάμενος. συμβαλὼν οὖν ταῖς ἀλλοφύλοις ἐνίκησεν. οἱ δ’
ἀπολυθέντες σύμμαχοι ὀργισθέντες τὴν τε χώραν τῶν Ἰουδαίων

ὁ τῷ om A. 6 Ἄδερ] Iosepho Ἰωὰδος. 7 τῆν — πόλεις]
τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας A. 10 δὲ add A. 17 οὐδὲ]
οὐ A. τῶν om A.

ditus eversurus; nunc victorias sagittis numero pares adepturus, et
agros tuo regno ademptos recuperaturus.” his dictis propheta extin-
ctus magnifice sepelitur. sed latrones cum quendam interfectum in pro-
phetae sepulcrum coniecissent, revixit occisus et resurrexit. obiit et
Azabel Syriae rex, Adere filio relicto successore: cum quo rex Israe-
litarum congressus, et ter victoria potitus, recuperavit Israelitarum
provincias et urbes quas eis Azabel Aderis pater ademerat.

Ioas autem Iudaeorum rex declaratus septennis, anno imperii
quadragesimo decessit, a famulis suis occisus. cuius filius Amesias
Hierosolymitano imperio potitus est, vir pius, anno aetatis vigesimo
quinto, eoque functus novem et viginti. qui patris sui percussores
supplicio affecit, eorum liberos indemnes dimisit, secundum legem cuius
haec verba sunt “non morientur patres pro filiis neque etiam filii pro
patribus.” idem expeditione contra Idumaeos et Amalechitas suscepta
socios ex Israelitis stipendio conduxit. sed cum prophetae cuiusdam
monitu, Israelitis condonato stipendio dimissis, cum suis duntaxat popu-
laribus administrato bello barbaras superasset, secii ob missionem irati

κατέδραμον και πολλοὺς ἀνείλον. Ἀμεισίας δὲ διὰ τὸ εὐτύχημα
 W I 75 φρονηματισθεὶς, και ἀσεβήσας εἰς θεόν, διεπέμψατο πρὸς Ἰωὰς
 τὸν βασιλέα τοῦ Ἰσραήλ, ἀπαιτῶν πρὸς αὐτὸν ἦξειν ὡς ὑποκει-
 σθαι οἱ ὀφειλοντα, ἀπογόνῳ Δαβὶδ και Σολομῶντος τυγχάνοντι.
 ὁ δὲ ἀνταπέστειλε μηνύων αὐτῷ ὡς "τὴν κέδρον ἣ ἄκνος ἦξιου 5
 κῆδος ἐπὶ τοῖς παισὶ τοῖς οἰκειοῖς ποιήσασθαι. ἐν τοσοῦτῳ δὲ
 τὰ θηρία τοῦ ἄγρου παρερχόμενα συνεπάτησαν τὴν ἄκνον, και
 C ἀπώλετο. τοῦτό σοι ἀρκετὸν εἰς παράδειγμα· και μὴ διτι εὐτύ-
 χησας, πατάξας τοὺς ἄλλοφύλους, μεγάλη φρόνει, μηδὲ τὸν
 λαὸν σου και ἑαυτὸν εἰς κινδύνους συνώθει." πρὸς ταῦτα ὀργι- 10
 σθεὶς Ἀμεισίας στρατεύει κατὰ τοῦ Ἰωὰς. φόβος δ' ἐμπέπει τῇ
 αὐτοῦ στρατιᾷ, και τρέπεται εἰς φυγὴν· μονωθεὶς δὲ Ἀμεισίας
 συλλαμβάνεται παρὰ τῶν πολεμίων και ἀπάγεται πρὸς τὸν Ἰωὰς.
 ὁ δὲ δέσμιον ἄγων αὐτὸν ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλήμ, και καθελὼν
 τοῦ τείχους μέρος, εἰσήλασε διὰ τοῦ καταιρεθέντος εἰς τὴν πόλιν 15
 ἐφ' ἄρματος, και ἀφελετο τοὺς τε ἱεροὺς θησαυροὺς και ὄσα ἐν
 τοῖς βασιλείοις ἀπέκειτο. και λύσας τὸν Ἀμεισίαν ἐπανῆλθεν εἰς
 τὴν Σαμάρειαν, και βασιλεύσας τὰ πάντα ἕξ και δέκα ἔτη τε-
 D λευτῆ. και ἐβασίλευσεν Ἱεροβοάμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Ἀμεισίας δὲ
 μετὰ ταῦτα ἐπιβουλεύθεὶς ἀνηρέθη, ζήσας τέσσαρας ἐνιαυτοὺς 20
 και πεντήκοντα, βασιλεύσας δὲ εἴκοσι και ἑννέα. ἐχρίσθη δὲ
 βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὀζίας, ἐτῶν ὑπάρχων ἑξκαίδεκα.

3 τοῦ Ἰσραήλ add A. 5 ἄκνος] ἄκνον et ἄκνος LXX et Iosephus. 9 μέγα A. 13 τὸν om A. 17 ἀπῆλθεν A. 18 ἐτη ἑξκαίδεκα A.

et agros Iudaeorum incursarunt et multos occiderunt. Amesias porro successu elatus, religioneque violata, ad Ioam Israelitarum regem missitavit, postulans ut ad se veniret, cui deberet obedientiam, quippe a Davide et Salomone prognato. ille respondet ad hunc modum. "rubus a cedro petebat ut ipsorum liberi affinitate iungerentur: sed interea rubus a feris conculcatus perit. hoc tibi pro exemplo sit satis, neque efferaris ob feliciter caesos barbaros, neque populum tuam ac teipsum in pericula conieceris." ob haec iratus Amesias Ioae bellum inferit, sed exercitus eius metu consternatus in fugam vertitur: ipse a suis destitutus capitur ab hostibus et ad Ioam adducitur. quem ille vincitum ducens Hierosolyma venit, partem muri diruit, ea curru invehitur: sacros thesauros et quicquid in regia repositum erat aufert: solatoque Amesia Samariam reversus decimo sexto regni anno moritur, relicto successore filio Ieroboamo. Amesias autem post haec per insidias occiditur, anno aetatis quinquagesimo quarto, regni vigesimo nono. Ozias filius eius rex inangitur annos sexdecim natus.

21. Ἰεροβοάμ δὲ ὁ υἱὸς Ἰωὰς ἀσεβῆς ἐγένετο καὶ παράνομος. καὶ τοιοῦτος δὲ ὢν, τοῦ Θεοῦ τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν ἐλεήσαντος ταπεινωθέντα, τοῖς Σύροις πολεμήσας ἐνίκησε, τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ τὴν κίβην αὐτῷ προαγορεύσαντος.

- 5 Τοῦτον τὸν προφήτην ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς Νινευὶ τὴν πόλιν κηρύξοντα καταστροφὴν αὐτῆς καὶ τῶν Νινευιτῶν ἐξολόθρευσιν. ὁ δὲ οὐκ ἀπήει, ἀλλ' ἀπεδίδρασκεν εἰς πλοῖον ἐμβάς. κλύδωνος δὲ γεγονότος ἡ ναῦς ἐκινδύνευε. καὶ κλήρω τῶν P I 107 ἐμπλεόντων πειρωμένων γυνῶναι τὸν αἴτιον, κληροῦται ὁ Ἰωνᾶς.
- 10 καὶ ὅστις εἶη ἀνακρινόμενος ἐκεῖνος τὰ καθ' ἑαυτὸν διηγῆσάτο, καὶ ἐμβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν προετρέπετο· “οὐ γὰρ ἂν ἄλλως” ἔλεγε “τὸν κίνδυνον διαφύγοιτε.” ὁ μὲν οὖν ἐξορίθη, ὁ δὲ κλύδων ἐκόπασε. κῆτος δὲ τὸν προφήτην καταπιδὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἴσας νύκτας ζῶντα καὶ σῶον αὐτὸν ἐξήμεινε.
- 15 ὁ δὲ συγγνώμην ἤτει τὸν Θεὸν διὰ τὴν παρακοήν, καὶ ἐπέμψθη πάλιν κηρύξαι αὐ προσετέτακτο. ὁ δὲ ἀπελθὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὴν Νινευὶ καταστροφῆναι ἐκήρυξεν. ὁ δὲ τῆς πόλεως βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας τῷ προφήτῃ πιστεύσαντες ἀπέκλιναν εἰς μετα- B νοίαν καὶ τὸν Θεὸν ἰκέτεον ἐλεῆσαι αὐτούς. καὶ ὅς τῆ μετανοίᾳ
- 20 τοῦ πλήθους καμφοδεὶς ἀπέστρεψε τὸν ὄλεθρον ἀπ' αὐτῶν.

Ἰεροβοάμ δὲ τεσσαράκοντα πρὸς τῷ ἐνὶ βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς θνήσκει. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς Ἀζαρίας ὁ παῖς αὐτοῦ.

4 αὐτῷ τὴν κίβην Α. 6 τῶν] τὴν τῶν Α. 7 ἀπὴ Α.

Fontes. Cap. 21. Iosephi Ant. 9 10 et 11. Regum 4 14 et 15. Isonae 1—3. Paralip. 2 26 et 27.

21. Ieroboamus autem Ioeae filius, quamvis esset impius et legis contemptor, tamen deo Israelitici populi submitte se gerentis miserto victoriam contra Syros est adeptus, a Iona propheta praedictam.

Hunc prophetam deus Niniven misit, urbis excidium et populi interitum annuntiatum. is vero non abiit, sed conscensa navi fugit. orta autem tempestate, vectoribus sortem iacentibus ad cognoscendam causam illius, sors in Ionam cecidit. qui rogatus quis esset, negotium suum exponit, seque in mare abiici iubet: neque enim aliter periculum evasuros. eo abiecto tempestas sedata est. sed cetus prophetam deglutit, eumque post tres dies et totidem noctes viventem et incolumem evomit. qui petita a deo contumaciae venia denuo mittitur cum eodem mandato. profectus igitur Niniven, post triduum urbem eversum iri praedicat. sed rex urbis et populus universus, fide prophetae adhibita, acta poenitentia deo supplicarunt ut sui miseretur: quibus precibus lenitus deus excidium ab eis avertit.

Ieroboamus autem cum annos unum et quadraginta regnasset, moritur; ac post eum potitur imperio Azarias filius eius.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἱερουσαλήμ Ὀκίας εὐσεβῆς τὰ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὰ πρὸς τοὺς ὑπηκόους δίκαιος ἦν· διὸ καὶ πολλοὺς τῶν ἀλλοφύλων ἐνίκησε καὶ ὑποφόρους ἐποίησεν. εὐδαμονήσας δὲ καὶ τυφωθεὶς ἐκπέπτωκε τοῦ καθήκοντος. καὶ ὡς ἱερεὺς στολισθεὶς ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ θυμιάσαι τῷ θεῷ ἐπεχείρησεν·⁵
 C κωλώντων δ' αὐτὸν τοῦ ἀρχιερέως Ἀζαρίου καὶ τῶν ἱερέων καὶ μὴ παρανομεῖν παραινούντων, θάνατον αὐτοῖς ἠπειλήσεν εἰ μὴ ἤσυχάσαιεν. ἐν τούτῳ φῶς οἶον ἐπιλάμψαν ἐν τῷ ναῷ καὶ τῆ τοῦ βασιλέως ὄψει προσβαλόν, λεκρὰν ἐποίησε κατ' αὐτῆς ἔξανθῆσαι. οἱ δ' ἱερεῖς τὴν συμφορὰν ἐδήλουν τῷ βασιλεῖ καὶ ἐξέναι¹⁰ τῆς πόλεως συνεβούλευσον. καὶ οὕτως ζήσας χρόνον τινά, ὑπ' ἀθυμίας ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη δύο τε καὶ πενήκοντα, ζήσας δὲ τὰ πάντα ἐξήκοντα πρὸς ὀκτώ, τὴν ἀρχὴν παραδοὺς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰωάδαμ.

Ἀζαρίας δὲ ὁ τοῦ Ἱεροβοάμ ἐπὶ ἔξ βασιλεύσας μῆνας τῶν¹⁵
 W I 76 Ἰσραηλιτῶν ἀπέθανεν δολοφονηθεὶς ὑπὸ Σελοῦμ, ἀσεβῶς βιούς.
 D ἀηρηθή δὲ Σελοῦμ ἐφ' ἡμέρας βασιλεύσας τριάκοντα παρὰ Μαναίμ, βασιλεύσαντος ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἀντ' αὐτοῦ. ἀραμένον δὲ πόλεμον πρὸς αὐτὸν Φουὰ τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως, χίλια²⁰ δοῦς αὐτῷ τάλαντα ἀργυρίου, ἃ ἐκ τοῦ λαοῦ ἤρανίσατο, τὸν πόλεμον διελύσατο. ἐπὶ ἔτη δὲ βασιλεύσας δέκα ὁ Μαναίμ, ἀσεβῆς τε καὶ ἀπηνῆς γεγονώς, τέθνηκε, τὴν βασιλείαν διαβι-

1 ἐόν om A. 8 τούτοις A.
 βιούς ante δολοφονηθεὶς A.
 male.

12 τε om A. 16 ἀσεβῶς
 17 σελοῦμ δὲ ἐφ' ἡμέρας βασι-
 22 τέθνηκε A, ἀηρηθή PW

Ozias autem rex Hierosolymorum, quia pius erga deum et iustus erga subditos erat, multos barbarorum vicit ac tributarios reddidit, sed rebus secundis elatus ab officio decessit: nam ritu sacerdotis ornatus in aureo altari suffire aggressus est. a qua audacia pontifici Azariae et sacerdotibus deterrentibus, ac monentibus ne legem violaret, mortem eominatus est nisi quiescerent. interea quiddam luminis instar in aede effulsit et in regis faciem illapsum effecit ut in ea lepra effloresceret. eam calamitatem indicant sacerdotes, suadentes ut urbe exiret. in quo statu cum aliquamdiu vixisset, prae moerore obiit, anno regni quinquagesimo secundo, aetatis sexagesimo octavo, tradito imperio Ioathame filio.

Azarias autem Ieroboami filius sexto regni mense, vita impie acta, dolo occisus est a Selumo. quem et ipsum Manaitans, cum triginta diebus imperasset, occidit regno Israelitico occupato; et Phuum Assyriorum regem bellum inferentem, datis mille talentis quae a populo collegerat, placavit; et cum annos decem impie crudeliterque imperasset, mortuus

βάσας εἰς τὸν υἱὸν Φακεσίαν. ἀσεβῆς δὲ καὶ ὄδτος καὶ ὠμὸς
 γεγωνὸς ἀηρέθη δολοφονηθεὶς παρὰ Φακεὶ τοῦ υἱοῦ Ῥομελίου,
 βασιλεύσαντος ἀντὶ τοῦ ἀναιρεθέντος, ἀσεβῶς καὶ αὐτοῦ καὶ
 παρανόμως ἀνύσαντος τὴν ἀρχήν. ὅτε καὶ Θαυλαφασαῶρ ὁ
 5 τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπελθὼν πόλεις P I 108
 τε πολλὰς κατεστρέψατο καὶ αἰχμαλωσίαν ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυ-
 τοῦ χώραν οὐκ εὐαρθμητον. ὁ δὲ τοῦ Ὄζιου υἱὸς Ἰωάθαμ
 βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ εὐσεβῆς τυγχάνων καὶ δίκαιος, τῆς τε πό-
 λεως καὶ τοῦ νοῦ ἐπεμέλετο καὶ τοὺς Ἀμμανίτας ὑποφύρους
 10 ἔθετο, μάχῃ νικήσας αὐτούς. Ναοὺμ δὲ τότε προφητεύων περὶ
 τῆς τῶν Ἀσσυρίων προεῖπε καταστροφῆς· καὶ ἡ κερύρασις ἐκεί-
 νου ἔργον ἐγένετο ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα παρελθόντων ἐνιαυτῶν.
 τῷ δὲ Ἰωάθαμ ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον ζήσαντι μὲν ἔτη πρὸς ἐνὶ
 τεσσαράκοντα, δέκα δ' ἐπὶ ἕξ βασιλεύσαντι.

15 22. Μετέπεισε δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀρχὴ εἰς Ἀχαῦ τὸν B
 ἐκείνου υἱόν, ἀσεβήσαντα πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ νόμους
 παραβάτα· εἰδώλοις γὰρ προσεκίνει καὶ βωμῶν αὐτοῖς ἐν Ἱερο-
 σολύμοις ἀνέστησε καὶ παῖδα οἰκεῖον αὐτοῖς ὠλοκαύτωσε. καθ'
 οὗ Ῥαασῶν ὁ τῶν Σύρων ἡγεμονεύων καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν
 20 βασιλεὺς Φακεὶ συμπνεύσαντες ἐπολιόρχουν αὐτὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ
 ἐπὶ μακρόν. καὶ ὁ μὲν Ῥαασῶν, πόλειαν ἑτέρων κρατήσας, τοὺς
 αὐτῶν οἰκήτορας ἀνελών καὶ Σύρους ἐγκατοικίας αὐταῖς ἐπανῆλ-

4 Θαυλαφασαῶρ A, Θαυλαφασαῶρ PW. 15 δὲ om A.
 16 τὸν om A. 19 post οὗ PW add ὁ, om A.

FOURTES. Cap. 22. Iosephi Ant. 9 12—14. Regum 4 16 et 17.
 Paralip. 2 28—30.

est, regno in filium Phacesiam translato. qui patris ingenium et mores referens, a Phacea Romelie filio occiditur. qui cum interfecto successisset, atque imperium impie ac nefario administraret, Thae glaphalasar Assyriorum rex Israeliticam regionem aggressus cum multis urbes evertit, tum captivos secum abduxit paene innumerabiles. Ioathamus autem Hierosolymorum rex, vir pius et iustus, et urbis et templi curam gessit, et Ammanitas praelio victor tributarios reddidit. excidium Israelitarum ab Assyriis Nahumus propheta praedixerat, cuius verba ad rem collata sunt post annos centum et quindecim. Ioathamus obiit anno aetatis quadragesimo primo, regni decimo sexto.

22. Hierosolymitanus principatus in filium eius Achazum translatus est. qui impius in deum, legibus eius violatis simulacra adoravit et altaria eis struxit et filium suum adolevit. hunc Raason Syriae dux et Phaceas rex Israelitarum inita conspiratione diu Hierosolymis obsederunt. ac Raason quidem aliis urbibus petitis, civibus abductis et

θεν εἰς Δαμασκόν· Ἄχαζ δέ, μόνου περιλειφθέντος τοῦ Φακεῖ, συμμῖξας αὐτῷ ἦρτητο, δώδεκα μυριάδας ἀποβαλὼν τοῦ λαοῦ καὶ πολλοὺς τῶν ἐπισήμων καὶ τὸν υἱόν. Φακεὶ δὲ ἀνέβουξεν εἰς C Σαμάρειαν αὐτὸς καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ, αἰχμαλώτων πλῆθος πολὺ εἰς τὴν ἑαυτῶν μετοικίσαντες. προφήτης δὲ τις ἐν Σαμαρεία πρὸς τῶν τειχῶν ὑπαντήσας αὐτοῖς ἐμέμφετο ὡς συγγενεῖς αἰχμαλωτίσασαι καὶ συνεβούλευεν ἐλευθερώσαι αὐτούς· οἱ δὲ πεισθέντες ἀφῆκαν τοὺς αἰχμαλώτους. Ἄχαζ δὲ τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα ἠξίου συμμαχεῖσθαι αὐτῷ κατὰ τῶν Σύρων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. ὁ δ' ἤκε καὶ τὴν τε χώραν τῶν Σύρων ἐπόρθησε καὶ τὴν Δαμα- 10 σκὸν εἴλε καὶ τὸν Ῥασσῶν ἀνείλε καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν καταδραμῶν πλείστους αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν. ὁ δὲ Ἄχαζ ἀμοιβὴν ὑπὲρ τούτων τῷ Θαιγλαφαλασσάρ τούς τε βασιλικούς δέδωκε θησαυρούς καὶ ὅσα τῷ ἱερῷ ἐναπέκειντο. ἕς τοσοῦτον δ' ἠσέβησεν ὡς μὴ μόνον τοὺς τῶν ἀλλοφύλων σέβειν θεούς, ἀλλὰ καὶ 15 D τὸν ναὸν ἀποκλεῖσαι καὶ συλῆσαι τὰ αὐτοῦ ἀναθήματα. οὕτως δὲ βιονὸς ἐτελεύτησεν ἕξ καὶ τριάκοντα ζήσας ἔτη, βασιλεύσας δ' ἕξκαίδεκα, Ἐλεκία τῷ υἱῷ τὴν βασιλείαν λιπών. συνέβη δὲ καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα τότε θανεῖν κατ' ἐπιβουλήν Ὠσηέ. καὶ οὗτος δὲ πονηρὸς ἦν· διὸ καὶ στρατεύσαντος κατ' αὐτοῦ τοῦ τῶν 20 Ἀσσυρίων βασιλέως Σαλμανασάρ ἰδουλύθη αὐτῷ, φόρους τελεῖν ἐτησίως ἐπιταχθεῖς.

6 ἐμέμφετο add A.

8 τὸν A, τῶν PW.

10 δαμασκῶν A.

13 θαιγλαφαλασσάρ A.

14 εἰς A.

20 δὲ add A.

21 σαλαμανασάρ A.

Syris in eas collocatis, Damascus rediit: Achazus autem cum solo Phacee congressus vincitur, centum viginti milibus amissis, atque inter eos multis viris illustribus et filio. Phaceas exercitum reducit et magnum captivorum numerum. sed propheta quidam Samaritanus ante moenia progressus eis persuadet ut captivos, quod cognati sint, missos faciant. Assyriorum autem rex ab Achazo contra Syros et Israelitas in auxilium evocatus Syriam vastat, Damascus capit, Raasonem interficit, et in Israelitarum regionem incursionibus factis plurimos captivos abducit. quem Achazus remuneratus est datis thesauris regis et quicquid in templo repositum erat, eo progressus impietatis ut non tantum alienos deos coleret sed et templum clauderet et donariis spoliaret, obiit vita sic acta anno aetatis trigesimo sexto, regni decimo sexto, relicto regno Ezechiae filio. quo tempore Israelitarum quoque rex insidiis Oseeae periit. qui cum et ipse improbus esset, a Salmanasare Assyriorum rege subactus et annua tributa pensitare coactus fuerat.

Ἐζεκίας δὲ ἐδσεβῆς ὢν καὶ δίκαιος, ἐκκλησιάσας τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἀνοῖξαι τὸ ἱερόν ἐνετείλατο καὶ θύειν ὡς νόμος αὐτοῖς, καὶ τὸν λαὸν μηδὲν τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς ἐκλέυει προτιμῶν. ἔστειλε μέντοι καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν χώραν μετακαλούμενος ἀπαν- P I 109
 5 τας τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἑορτάσσοντας, ἐπὶ μακρὸν μὴ τελε-
 σθεῖσαν διὰ τὰς τῶν κρατούντων παρανομίας. καὶ τοῖς Ἰσραη-
 λίταις προὔτρεπετο τὸν πατρώον σέβειν θεὸν κατὰ τὴν πάλαι
 σονήθειαν. οἱ δὲ οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς προφήτας
 ταῦτα παραινούντας ἐφόνευσαν. τινὲς δὲ πεισθέντες μετηνέχθη-
 10 σαν εἰς ἐδσεβείαν καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ συνέδραμον εἰς προσκύνησιν
 τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας μετὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ λαοῦ
 ἀπελθὼν. εἰς τὸ ἱερόν, ἔθυσε διὰ τῶν ἱερέων θυσίας πολυτελεῖς, W I 77
 καὶ τῷ λαῷ μετέδωκε ζώων πρὸς ἐδωχίαν πολλῶν· καὶ τοῖς ἱερεῦ-
 σιν ἐξελθεῖν εἰς τὴν χώραν καὶ ἀγνίσαι αὐτὴν ἐνετείλατο. εἶτα B
 15 κατὰ τῶν ἄλλοφύλων πόλεμον ἦρε καὶ πόλεις εἴλεν αὐτῶν.

Ὁ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Ὠσηὲ εἰς συμμαχίαν προσε-
 κάλεσατο Σωβὰ τὸν βασιλεῖα Αἰγύπτου κατὰ τῶν Ἀσσυρίων. ὁ
 γνοὺς Σαλμανασάρ ὠργίσθη· καὶ ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ἐπολιόρησε τὴν
 Σαμάρειαν, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν καὶ τὴν βασιλείαν ἠφάνισε, καὶ
 20 τὸν λαὸν αἰχμαλωτίσας μετόπισεν εἰς τὴν οἰκίαν χώραν, καὶ αὐ-
 τὸν τὸν βασιλεῖα τῶν Ἰσραηλιτῶν Ὠσηὲ. καὶ μεταναστεύσας ἐκ
 τῆς οἰκίας χώρας ἔτιρα ἔθνη ἀπὸ τινος τόπου Χούθου καλουμέ- C

3 θεοῦ A. 4 τῆς om A. 6 τῆς — παρανομίαν A.
 9 ταῦτα A, ταῦτα PW. 11 θεοῦ] ναοῦ A. 20 κατέ-
 κισεν A. οἰκίας] ἰδίαν A.

Ezechias autem, vir pius et iustus, concione advocata sacerdotes et Levitas templum aperire iussit et de more sacra facere, populumque divino cultu nihil habere antiquius. misit etiam qui ex toto regno homines convocarent ad festum azymorum celebrandum, longo tempore ob regnum iniquitatem intermissum. Israelitas etiam cohortatur ut patrium deum pro veteri consuetudine venerentur, qui adeo non obtemperavere, ut et prophetas, a quibus eadem monebantur, occiderent. nonnulli tamen ad veram religionem reversi Hierosolyma ad deum adorandum accurrerant, rex cum populi principibus templum ingressus hostias magnificas per sacerdotes immolavit, et populo multas pecudes in viscerationem dedit, et sacerdotibus mandavit ut regionem passim placularibus sacrificiis lustrarent. deinde barbaros aggressus urbes eorum cepit.

Oseas autem Israelitarum rex cum Sobam Aegypti regem contra Assyrios ad belli societatem evocasset, Salmanasar ea re comperta iratus Samariam pro triennio obsedit, urbe potitus regnum delevit, populum una cum rege Osea in suam provinciam captivum abduxit, et alias suae dicionis gentes, quae a loco quodam Cautho cognomen habent, Samariam et in re-

νου μετώκισεν εἰς Σαμάρειαν καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῆς. μετήχθησαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν μετὰ ἑννακῶσια τεσσαράκοντα ἐπὶ ἕτη ἑξότου τὴν Αἴγυπτον λαίοντες ἐξήλθασαν, μετὰ τε διακῶσια τεσσαράκοντα καὶ μῆνας ἐπὶ ἑξότου καταλιπόντες τὸν Ῥοβοῦμ εἰλοντο ἑαυτοῖς εἰς βασιλεῖα τὸν Ἱεροβοῦμ. οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν Σαμάρειαν, Χουθαῖοι καλούμενοι ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ κατώκουν τὸ πρὶν ἐν Περσίδι, πέντε ὄντες ἔθνη, τοὺς ἰδίους θεοὺς καὶ αἰῶδες ἰθρήσκονον. ὡς μὲν οὖν ἡ τετάρτη τῶν Βασιλειῶν λέγει, λόντας ἐξήγειρεν ὁ θεὸς καὶ διέφθειρε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν· ὡς δὲ Ἰωσηππος ἱστορεῖ, λοιμὸς αὐτοῖς ἐπέσκηψε. γινόντες 10
 D δὲ κατ' ὄργην τοῦ θεοῦ ἐπιέναι αὐτοῖς τὰ κακὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως ἐδέοντο ἱερεῖς στείλαι αὐτοῖς ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἵν' αὐτοὺς τὴν τῶν Ἑβραίων θρησκείαν μνήσωσιν· οὗ γενομένου ἐπαύσατο ἡ φθορά. καλοῦνται δὲ παρὰ μὲν τῶν Ἑβραίων Χουθαῖοι, πρὸς δὲ τῶν Ἑλλήνων Σαμαρεῖται. 15

23. Ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἐζεκιῶν τοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ βασιλέως ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεύων Σεναχηρεῖμ ἐπῆλθε τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ πάσας εἴλε τὰς πόλεις τῶν δύο φυλῶν. δεισας δὲ Ἐζεκιᾶς περὶ τῇ Ἱερουσαλῆμ, διαπέμπεται πρὸς αὐτὸν ὑπισχνούμενος δίδουσι φόρον ὃν ἂν αὐτῷ ἐπιενέγκοι. 20
 P I 110 Σεναχηρεῖμ δὲ τριακῶσια μὲν ἀργύρου τάλαντα, χρυσοῦ δὲ τριακοντα ἤτησε, καὶ πίστις ἐνομότους παρέσχεν, ἢ μὴν ἀναχωρήσειν

3 μετὰ δὲ Α. 9 διέφθειρον Α. 17 τοῦ om Α. 20 ἀτῶ om Α.

Fontes. Cap. 23. *Iosephi Ant.* 10 1—3. *Regum* 4 18—21. *Paralip.* 2 32 et 33.

gionem circumiacentem traduxit. decem igitur Israeliticæ tribus, annis nongentis quadraginta septem post exitum ex Aegypto, ducentis quadraginta et mensibus septem postquam relicto Roboamo Ieroboamum peculiam sibi regem elegerant, translatae sunt. caeterum Chuthaeorum quinque populi, a Persidis loco in quo conederant ita cognominati, Samaria occupata suos pristinos deos, ut soliti fuerant, coluerunt. deus autem, ut quartus liber Regum docet, leones excitavit, a quibus eorum multi perierunt: aut, ut Iosephus narrat, pestilentia eos invasit; quo malo cum ob iram numinis se premi intellexissent, regem suum orarunt ut Israelitici generis sacerdotes sibi mitteret a quibus Hebraeorum religionem edocerentur: quo facto lues illa grassari desiit. ab Hebraeis Chuthaei appellantur, a Graecis Samaritani.

23. Anno Ezechiae regis Hierosolymitani decimo quarto Senacherimus rex Assyriorum Iudaeam invasit. qui cum omnia oppida dnarum tributum cepisset, Ezechias Hierosolymis metuens legatos ad eum mittit, se tributum ei pensaturum pollicens quod iussisset. Senacherimus autem argenti talenta trecenta, auri triginta postulavit, et sacramento interposito iis

εἰ ταῦτα λάβοι. λαβὼν δὲ αὐτὸς μὲν ἐπ' Αἰγυπτίους ὤρμησε
 καὶ Αἰθίοπας, τὸν δὲ ἀρχιστρατήγον αὐτοῦ Ραψάκην σὺν δυοῖς
 στρατηγοῖς ἐτέροις καὶ δυνάμει βαρεῖα κατέλιπε τὴν Ἱερουσαλήμ
 ἐκπορθήσοντας. οἱ δὲ πρὸ τῶν τευχῶν βαλλόμενοι χάρακα ἐντυχεῖν
 5 ἐζήτουν τῷ Ἐζεκίᾳ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπεδειλίλασεν ἐξελεῖν, τρεῖς
 δὲ τοὺς αὐτῷ τιμωμένους τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπεμψε. κακῆϊνοι "εἰ
 ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους πέποιθεν Ἐζεκίας" ἔφησαν, "μωραίνει ἐπίσης
 ἀνθρώπων καλαμίνη ῥάβδῳ ἐρειδομένῳ, καὶ αὐτῇ τεθλασμένῃ, ἣ B
 οὐδὲν ἤμυνε τῷ κατέχοντι, ἀλλ' αὐτός τε συμπίπτωκε καὶ ὁ κάλα-
 10 μος τὴν αὐτοῦ χεῖρα διέτρησε. τοιοῦτός ἐστι Φαραὼ ὁ Αἰγύ-
 πτιος." ταῦτα Ἑβραῖοι δ' Ῥαψάκης τοῖς πεμφοθεῖσιν ὤμιλε. οἱ
 δὲ τῇ τῶν Σύρων διαλέκτῳ ὁμιλεῖν αὐτοῖς ἤξιον αὐτόν, ἵνα μὴ
 τὸ πλῆθος τῶν λεγομένων σύνήσιν. ὁ δὲ μάλλον τὴν φωνὴν
 ἐπάρας Ἑβραῖοι πάλιν ἔλεγεν εἰς ἐπήκοον πάντων "μὴ ἀπατάτω
 15 ἡμῶς Ἐζεκίας λέγων, κύριός ἐστις ἡμῶς. μὴ ἐρρύσατο Σαμάρ-
 ρειαν;" καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα τῷ Ἐζεκίᾳ. ὁ δὲ ἀκούσας διέρρηξε
 τὰ ἰμάτια αὐτοῦ καὶ περιεβιάετο σάκκον, καὶ πρὸν ἐδέετο τοῦ
 Θεοῦ, βοήθειαν ἐπ' ἀνεπίστοις αἰσῶν· καὶ πρὸς Ἡσαΐαν τὸν προ-
 φῆτην πέμψας παρικάλει αὐτὸν δεῖσθαι τοῦ Θεοῦ ἵν' ἴλωσ ἕσοιτο
 20 τῷ λαῷ. ὁ δὲ ἀμαχητὶ τοὺς πολέμιους προέλεγεν ἠταρθέσθαι
 καὶ τὸν Σακαχηρεῖμ κτανθῆναι ὑπρακτον ὑπ' Αἰγύπτου ἐναντε-
 θόντα. ἐπέστειλε δὲ καὶ Σακαχηρεῖμ τῷ Ἐζεκίᾳ "μὴ ἐπαιρέσω σε W I 78
 ὁ Θεός σου ἐφ' ᾧ πέποιθας μὴ παραδοθῆναι τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς

6 τοὺς αὐτοῦ am A.

ὅπ' αὐτὸν A.

20 ἔλεγεν A.

acceptis se discessurum pollicetur. quibus appensis ipse quidem contra
 Aegyptum et Aethiopes proficietur, Rapsacem autem imperatorem cum
 alijs duobus ducibus et magno exercitu ad vastanda Hierosolyma relinquit.
 qui aggeribus ante moenia excitationis ad colloquium evocant Ezechiam. ve-
 rum is se committere illis non ausus, tres ex honoratis ministris suis ad illos
 misit. tum illi "ei Aegyptiis" inquirunt "Fasces fretus est, delirat, non
 minus quam qui confrecto arundineo bacula innititur, a quo nec a lapsu
 defenditur et manu vulneratur. talis est Pharo Aegyptius." haec Ra-
 psaces Hebraice cum legatis colloquebatur. qui cum rogarent ut Assyrie
 sermone uteretur, ne populus ea quae dicerantur intelligeret, ille magis etiam
 subblata voce, ut ab omnibus exaudiri posset, rursus Hebraice dixit "ne se-
 ducat vos Ezechias dicens, dominus nos liberabit: numquid Samariam libe-
 ravit?" his Ezechias renuntiatis vestes suas laceravit, et sacco indutus et
 humi stratus in rebus desperatis opem divinam implorat, et ad prophetam
 Esaiam mittit, obtestans ut deus pacem exoret populo. praedicit ille,
 hostes citra dimicationem superatum iri, et Senacherimum re infecta ex
 Aegypto reversum occubitarum. scripsit et Senacherimus ad Ezechiam in
 hanc sententiam, "ne extollat te deus, quo fretus es, quo minus Hierosolyma

χειράς μου ἀναλόγισαι ποῦ εἰσιν οἱ βουσιλεῖς τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου.” ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνούς Ἐζεκίας κατέθετο εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἰκέτευσε τὸν θεόν “ἴδε” λέγων “κύριε D καὶ ἀκουσον τοὺς λόγους Σεναχηρείμ οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζων σε τὸν ζῶντα θεόν, καὶ σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.” Ἡσαίας δὲ 5 παρεθάρρυνε τὸν βασιλέα, ἐπακοῦσαι φάσκων αὐτοῦ τὸν θεόν. καὶ τῇ νυκτὶ ἄγγελος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ἀνεῖλεν ἑκατὸν ὄγδοήκοντα πέντε χιλιάδας, καὶ μεθ’ ἡμέραν νεκρὰ τὰ τούτων σώματα εὐρέθησαν. καὶ ἀπῆρε τὸ περιλειφθὲν τῆς στρατιᾶς ἐξ Ἱερουσαλήμ. Σεναχηρείμ δὲ πολιορκῶν τὸ Πηλοῦσιον, ἔλυσε τὴν 10 πολιορκίαν, μῶν ἐν νυκτὶ μιᾷ καταφαγόντων τὰ τόξα τῶν Ἀσσυρίων καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὄπλων αὐτῶν. τοῦτο ἐν μὲν τῇ τῶν Βασιλειῶν οὐκ ἀναγράφεται βίβλῳ, Ἰώσηπος δὲ ἱστορεῖ ἐν Ἡροδότῳ εὐρών. τὸν δὲ Βηρωσὸν τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενον φάσκειν φησὶν ὡς ἐπανελθὼν ὁ Σεναχηρείμ ἀπὸ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων πολέμου 15 μου κατέλαβε τὴν σὸν τῷ Ραψάκῃ στρατιὰν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ τοῦ θεοῦ λοιμώδη νόσον ἐνσκήψαντος τοῖς Ἀσσυρίοις, ἐν μιᾷ νυκτὶ μυριάδες ὀκτωκαίδεκα φθείρονται καὶ πενταχισχιλιοὶ σὸν ἡγεμόσι καὶ ταξίαρχοις. δέισας οὖν ἐκεῖνος καὶ περὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, ἀπαίρει ἐκεῖθεν μετὰ τῆς περιλειφθείσης δυνάμεως καὶ ἄπεισιν εἰς 20 Νινεὺν. καὶ μετ’ ὀλίγον ἐπιβουλεύεις παρὰ τῶν πρεσβυτέρων B παιδῶν ἀηρηέθη, τῶν μὲν ἀηρηκώτων αὐτὸν φυγόντων, Ναχορ-

4 ἔστειλεν A. 9 εὐρέθησαν σώματα A. 19 alterum καὶ om A. 22 αὐτὸν] αὐτῶν A. ναχορδᾶν AW, Ναχορδᾶν P, Νασορδᾶν codex Colberteus: Iosepho Ἀσσαραχόδδασ.

capturum esse me existimes; sed illud potius cum animo tuo reputa, ubi sint reges gentium quos maiores mei confecerunt.” eam epistolam Ezechias lectam in templo reposuit, et supplicavit deo “vide domine et audi verba Senacherimi quae ad me scripsit in tuam contumeliam, viventis dei, et eripe nos e manu eius.” Esaias confirmat regem, asserens deum exaudisse preces eius: eaque nocte caesa sunt ab angelo in castris Assyriorum centum et octoginta quinque millia, quorum cadavera postridie inventa sunt. exercitus reliquiae Hierosolymis discesserunt. coactus est et Senacherimus obsidionem Pelusii solvere, cum mures una nocte arcus caeteraque Assyriorum arma corrosissent. hoc in libris Regum scriptum non reperitur, sed Iosephus ab Herodoto mutuatus refert: et Berosum Chaldaicarum rerum scriptorem narrare ait, Senacherimum ab Aegyptiaco bello redeuntem exercitum Rapsacis Hierosolymis repperisse, ac pestilenti morbo divinitus in Assyrios immisso centum et octoginta quinque millia una nocte perisse cum ducibus et centurionibus. qua clade perterritum, et iis qui supererant metuentem, cum reliquiis Niniven profectum et paulo post insidiis maiorum filiorum sublatam esse, percussoribus fuga elapsis et Nachordae

δὲν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου. Ἐζεκιᾶς δὲ τοῦ
 φόβου ἀπαλλαγείς τῷ θεῷ ᾠχαρίσται. καὶ μετ' ὀλίγον νοσήσαντι
 αὐτῷ προσελθὼν Ἡσαΐας κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ εἶπε "τάξαι τῷ
 οἴκῳ σου· οὐ γὰρ ζήσῃ." τῷ δὲ ἡ τοῦ θνήσκειν ἐλπίς, καὶ ὅτι
 5 παῖδας μὴ ἔχων ἔρημον ἐμελλε τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν γνησίας
 διαδοχῆς, ἐποίηε μετὰ τὴν συμφορὰν, καὶ ἀδυνάμων ἐπὶ τούτοις
 ἔκλαυσε, ζῶν ἐπιδαμιλευθῆναι αὐτῷ ἔξαιτούμενος τὸν θεόν.
 ἔλθων δὲ αὐθις Ἡσαΐας ὑγείαν αὐτῷ μετὰ τρίτην ἡμέραν εὐαγγε-
 λλεται καὶ προσθήκη ζωῆς ἐτῶν πεντεκαίδεκα. ὁ δὲ τοῦ θαύμα-
 10 τος τὸ ὑπερφθές λογιζόμενος, σημεῖον ᾗτε τὸν προφήτην δεῖξαι C
 αὐτῷ εἰς πίστωσιν τῶν ἐπηγγελμένων. τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν
 ἰκετεύσαντος σημεῖον γενέσθαι, ἤδη ἐπὶ δυσμᾶς δέκα βαθμοῦς
 ἀποκλίνας ὁ ἥλιος καὶ σκιὰν ποιήσας, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ὄπισθα
 δέκα ἀναβαθμούς. ἐντεῦθεν Ἐζεκιᾶς τῆς νόσου ἀπήλλακτο. ὁ δὲ
 15 τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς Βαλαδὰν πρὸς Ἐζεκιᾶν πρεσβείαν ποιησά-
 μενος καὶ δῶρα στείλας, σύμμαχον αὐτὸν καὶ φίλον ἔχειν ἤξλου. ὁ δὲ
 τοῖς πρέσβεσι τοὺς θησαυροὺς ἐπέδειξε καὶ τὰ ὄπλα καὶ πᾶσαν τὴν
 βασιλικὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀνταποστείλας δῶρα τῷ Βαβυλωνίῳ
 ἀπέλυσεν αὐτούς. Ἡσαΐας δὲ εἶπε τῷ Ἐζεκιᾶ "ἐλεύσονται ἡμέραι,
 20 καὶ ὁ πλοῦτος ὃν ἐθεάτρισας εἰς Βαβυλῶνα μετατεθήσεται, καὶ οἱ D
 υἱοὶ σου ἔσονται εἰς ἐθνόχους τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος." Ἐζεκιᾶς
 δὲ, ἐπεὶ μὴ διαπεσεῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ δυνατὸν, "ἔστω" φησὶ
 "εἰρήνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου." ἐπιβιὸς δὲ τὸν προστεθέντα αὐ-

9 τὸ ὑπερφθές τοῦ θαύματος A. 12 δυσμᾶς om A. 16 ἔχειν
 καὶ φίλον A. 23 προστεθέντα] προσγενηθέντα A.

filius eius regnum adeptus. Ezechias adempto metu gratias agit deo. verum non multo post eum aegrotantem dei iussu convenit Esaias ac testamentum facere iubet: neque enim victurum esse. at illi et exspectatio mortis et orbitas liberorum, qui in regno succederent, exaggerabant malum. itaque anxius flebiliter orat deum ut vita sibi prorogetur. qui reversus Esaias post triduum sanitatem pollicetur, et additamentum quindecim annorum vitae. at ille miraculum quod veri fidem excedebat reputans, signum postulat in confirmationem pollicitationum. quo prophetae precibus impetrato, umbra solaris iam decem versus occasum progressa partes, totidem versus ortum regressa est. Ezechia morbo iam liberato rex Babyloniorum Baladas legatos cum muneribus ad eum mittit, societatem eius et amicitiam expetens. at ille thesauros et arma omnemque regiam magnificentiam legatis monstrat, eosque cum muneribus ad Babylonium remittit. tum Esaias Ezechiae ait "tempus erit cum divitiae, quas spectandas exhibuisti, Babylonem transferentur, et filii tui regis Babylonii eunuchi erunt." Ezechias, qui verbum domini non irritum esse posse sciret, "pax" inquit "esto mea aetate." et

τῷ χρόνον εἰρηρικῶς, θνήσκει, πεντηκοστὸν καὶ τέταρτον ἔτος ἀνίστασιν ἐν τῇ ζωῇ, ἐννέα δὲ βασιλεύσας καὶ εἴκοσι.

Διαδεξάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανασσῆς πᾶν εἶδος κακίας καὶ ἀσεβείας πρότερον ἐπεδειξάτο, μίαντας τε τὸν ναδὸν καὶ μηδὲ τῶν προφητῶν φεισάμενος. ὀργισθεὶς δὲ διὰ ταῦτα ὁ θεὸς τὴν τῶν Βαβυλωνίων στρατιὰν κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἐκίνησεν, ἣ τὴν τε χώραν ἐληύσατο καὶ τὸν Μανασσῆν ἐχειρώσατο. ὁ δὲ συνελθὼν αὐτὸν τῆς συμφορᾶς αἴτιον, ἀπέκλινεν εἰς μετόπισθον καὶ ἐκέτευε τὸν θεὸν λῦσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς δυσχερῆς. καὶ ὁ θεὸς ἐπακούσας αὐτοῦ λῦει τε τῆς αἰχμαλωσίας αὐτὸν καὶ εἰς τὴν βυσιλειαν ἀποκαθίστησιν. ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖνος εὐσέβειαν αὐτὸς τε μετῆμι καὶ τὸν λαὸν μετιέναι ἀνέπειθεν. οὕτω δὲ ζήσας ζηλωτὸς ἐγένετο διὰ τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐτελεύτησεν βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς πέντε πρὸς πενήκοντα, βιώσας δὲ τοὺς πάντας ἐξήκοντα καὶ ἑπτὰ.

24. Ἡ βασιλεῖα δὲ πρὸς Ἀμὼς μετῆλθε τὸν παῖδα αὐτοῦ, 15 μνησάμενον τὰ τῆς νεότητος τοῦ οἴκελου πατρὸς. ἀπέθανε δὲ ἐπιβουλεύθεις, ζήσας ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τέσσαρα εἴκοσι, δύο δὲ βασιλεύσας. τοὺς δὲ αὐτὸν ἀνελόντας ἐτιμωρήσατο ἡ πληθὺς καὶ βασιλεῖα τὸν υἱὸν ἐκείνου ἀνέδειξεν Ἰωσιαν, ὕψιστον τῆς ἡλικίας ἀνύοντα χρόνον· ὃς εὐσεβῆς ἐγένετο καὶ τὸν λαὸν ἀνέπειθεν εὐσεβεῖν. ἐπισκευάσαι δὲ βουληθεὶς τὸν ναδὸν παρήγει τοῖς ὑπὸ χεῖρα

7 μανασσῆ Α. 16 οἴκελου πατρὸς] πατρὸς αὐτοῦ Α. 21 τοὺς ἐπιβουλεύθεις Α.

Fontes. Cap. 24. Iosephi Ant. 10 4—6. Regum 4 21—24. Paralip. 2 33—36.

adiecto sibi tempore pacate exacto, moritur anno vitae quinquagesimo quarto, regni nono et vigesimo.

Manasses autem filius eius suscepto regno nullum flagitii et impietatis genus praetermisit. nam et templum polluit et ne a prophetis quidem occidendis sibi temperavit. quamobrem iratus deus Babyloniorum exercitum contra Iudaeam excivit, qui et provinciam vastavit et Manassem cepit. qui se calamitatis esse causam intelligens, ad poenitentiam deflexus deum orat ut aerumnas depellat. ita voti compos factus et vinculis solvitur, et in regnum restitutus cum ipse religionem colit, tum populo auctor est ut idem faciat: et exemplum pietatis factus, obit anno regni quinquagesimo quinto, aetatis sexagesimo septimo.

24. Regnum ad filium eius Amosum devolvitur, qui adolescentiae paternae imitator, anno aetatis vigesimo quarto, regni secundo, per insidias occiditur. de cuius percussoribus supplicio sumpto populus filium eius Iosiam annos octo natum regem appellat. is pius fuit, et populum ad dei cultum cohertatus, susceptaque templi refectione, monuit eos qui aderant

διδόναι εἰς τὴν ἐπισκευὴν ὅσον ἕκαστος βούλεται. καὶ οὕτω συνα-
 χθέντων χρημάτων ὃ τε ναὸς ἀνεκαινώθη καὶ τοῖς περιτεύουσαι
 εἰς κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας ἐχρήσατο, τοῦ ἀρχιερέως
 Χελκίου τούτοις ἐπιστατούντος. ὃς ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς τοῦ
 6 Μωυσέως βίβλοις ἐν τῷ ἐξάγειν τοῦ ἱεροῦ ταμεῖον τὸ ἀργύριον,
 ἀποκειμέναις ἐκεῖ, καὶ στέλλει ταύτας διὰ τοῦ γραμματέως τῷ βα- C
 σιλεῖ. ὡς δ' ἀνεγνώσθησαν αὐτῷ, τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε καὶ πρὸς
 τὴν προφῆτιν Ὀλδὰν γυναῖκα Σειλοῦμ ἔπεμψε τὸν ἀρχιερέα Χελκίαν
 καὶ ἄλλους, ἰλεώσασθαι τὸν θεὸν ἀξιῶν αὐτήν. ἡ δὲ τὸ μὲν
 10 θεῖον ἤδη ψῆφον εἶπεν ἐξενεγκεῖν κατὰ τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ
 ἀσεβήσαντος, διὰ δὲ τὸν βασιλέα δίκαιον ὄντα οὐκ ἐπάξειν νῦν τὰ
 κακά, ἀλλ' αὐτοῦ παρελθόντος γενήσεται τὰ ἐψηφισμένα. ὃ δὲ
 τούτων ἀκούσας συνήγαγε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ εἰς ἐπή-
 κοον πάντων τὰς ἱερὰς βίβλους ἀναγνωσθῆναι πεποίηκεν. εἶτα
 15 ὄρκους ἐκ πάντων ἀπήτησε φυλάττειν τοὺς νόμους καὶ σέβασθαι
 τὸν θεόν. καὶ θύων ὃ λαὸς ἐξιλιοῦτο τὸν κύριον. ἐνέπηρε δὲ D
 καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν εἰδώλων, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν ἐθανάτωσε,
 καὶ τὰ τῶν ψευδοπροφητῶν ὅσα πυρὶ κατέκαυσε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ
 ὃν ἀνέστησεν Ἱεροβοάμ, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν, ὃς
 20 θυσιάζονται προσῆλθεν ἐκείνῳ καὶ προεῖπε ταῦτα ποιήσιν ἀπόγονοι
 τοῦ Δαβὶδ Ἰωσιάν μετὰ τριακόσια ἔτη καὶ ἐξήκοντα πρὸς ἐνί. καὶ
 πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας δὲ πορευθεῖς Ἰωσιός, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν

11 ἐπάξει A. 12 ἀλλ' AW, om P. 16 κύριον] π̄ν A,
 θεόν PW. 18 πυρὶ om A. 19 πρόρρησις τοῦ προφήτου A.
 20 θυσιάζονται A. 21 ἐνί] τῷ ἐνί A.

ut suo quisque arbitrato ad opus aliquid conferret. eo pacto pecunia coac-
 ta et templum instauratum est, et quae superfluerat in crateres calices et
 phialas collata, Chelcia pontifice administratore. qui dum pecuniam ex
 aerario depromit, sacros libros Mosis temere illuc coniectos invenit ac per
 scribam regi mittit. qui lectis illis vestes suas lacerat, et Chelciam sacer-
 dotem cum aliis ad Oldam fatidicam mulierem Selumi uxorem mittit, petens
 ut deum placet. illa respondet, numen iam suffragium tulisse contra regio-
 nem et populum violatae religionis reum, tamen ob regis iniustitiam clades
 non esse nunc immisurum, sed amoto illo tum demum sententiam latam
 exsecuturum. rex his auditis populum Hierosolyma convocat et sacros li-
 bros audientibus omnibus recitandos curat. deinde iureiurando obstringit
 omnes ut leges servent et numen colant. quare populus sacrificiis placat
 deum. post haec simulacrorum donaria incendit, eorum sacerdotes occidit,
 et pseudoprophetarum ossa in ea ara cremat quam Ieroboamus exstruxerat;
 quemadmodum propheta ille ei immolanti praedixerat, fore Iosiam quendam
 e posteritate Davidica qui illa facturus esset: idque factum post annos tre-
 centos sexaginta unum. idem etiam Israelitas, qui captivitatem effugerant,

διέφυγον, τὸν πάτριον παρήγει θρησκαεὶν θεὸν καὶ κατὰ νόμους βιοῦν. καὶ ἐξ ἀπίστης τῆς χώρας ἀφανίσας τὰ εἰδωλα, εἰς Ἱερουσαλήμ τὸ πλῆθος συνήγαγε, καὶ τὴν τῶν ἀλύμων ἐφορτὴν, ἣν πάσχα καλοῦσιν, ἐφόρτασε. βίον δὲ εἰρημικὸν διαγαγών, τοξευθεὶς ἐπὶ τέλει τὸν βίον κατέστρεψεν. ὁ γὰρ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς Νε-5 χαὸ Μήδους πολεμήσων ἀπήει, εἶργε δὲ αὐτὸν Ἰωσίας διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ παρελθεῖν. ὁ δὲ μὴ ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν ἐδήλου αὐτῷ. Ἰωσίας δὲ οὐ μεδίετο. ἤδη οὖν παρετάσσοντο μαχεσόμενοι, καὶ Ἰωσίαν διατάσσοντα τὸν οἰκίον λαὸν τοξεύσας Αἰγύπτιος τὸν πόλεμον ἔλυσε. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναξεύξας εἰς Ἱεροσόλυμα 10 τελευτᾷ, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα πρὸς ἐνί, ζήσας δὲ πρὸ τῆς βασιλείας ὀκτώ. ἐπὶ τούτου Ἱερεμίας ἦν ὁ προφήτης, ὃς καὶ τὰ συμβήσεσθαι μέλλοντα τῇ Ἱερουσαλήμ δεινὰ προηγύρευσε καὶ τὴν B ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτῆς ἄλωσιν. οὐ μόνον δὲ οὗτος περὶ τούτων προέγραψεν, ἀλλὰ καὶ Ἰεζεκιήλ πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία 15 κατέλιπεν. ἦσαν δὲ ἄμφω τῆς ἱερατικῆς φυλῆς.

Τελευτήσαντος δὲ Ἰωσίου Ἰωάχαξ ὁ παῖς αὐτοῦ ἤρξεν, εἰκο- W I 80 σιν ἐπὶ τρισὶν ἑνιαυτῶν ὧν, ἀσεβῆς γεγονώς· ὃν ἀπὸ τοῦ πολέμου ἀναξενγνός ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεὺς ἔδησε, καὶ τὴν μὲν βασιλείαν τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ Ἐλιακίμ δέδωκεν, Ἰωακίμ μετονο- 20 μιάσας αὐτόν, καὶ εἰσφορὰν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, ἐν δὲ χρυσοῦ. τὸν δὲ Ἰωάχαξ ἀπήγαγεν εἰς τὴν Αἰγυ-

8 γοῦν A. 14 Ῥωμαίων libri mss omnes, Ἀσσυρίων PW ex coniectura Wolfii: sed Iosephus καὶ τὴν οὖν ἐφ' ἡμῶν γενομένην ἄλωσιν. μόνον A Iosephus, μόνος PW. 22 τὸν Ἰωάχαξ δὲ A. τὴν om A.

monuit ut patrium deum colerent et leges observarent: et sublatis ex omni provincia simulacris, populoque Hierosolyma congregato, axymorum festum, quod Pascha vocant, celebravit; ac vita tranquilla acta tandem sagitta ictus obiit. nam rex Aegyptiorum Nechaus bellum Medis illaturus, cum transitu per Iudaeam a Iosia prohiberetur quamvis sine maleficio se transitarum promitteret, pugnam instruit; et Iosia dum aciem ordinaret sagitta icto bellum solvit. rex Hierosolyma reversus decedit, anno regni trigesimo primo, quod annos octo natus susceperat. sub hoc fuit propheta Hieremias, qui cladem Hierosolymis imminentem vaticinatus, fore praedixit ut a Romanis caperentur. neque hic solum, sed et Ezechiel primus his de rebus duos libros reliquit, uterque ex tribu sacerdotali.

Iosia defuncto Ioachasus filius eius annos viginti tres natus regnare incipit, homo impius, quem Aegypti rex a bello reversus in vincula coniecit, ac regnum seniori fratri Eliacimo dedit, mutato eius nomine in Ioachimum: imperatoque regioni centum argenti et unius auri talentum tributo, Ioacha-

πτον, ὅπου καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ χρόνος τῆς βασιλείας αὐτοῦ τρεῖς ἦσαν μῆνες ἐπὶ δέκα ἡμέραις.

Ἰωακείμ δὲ ἀσεβεῖ τε ὄντι καὶ κακούργω ἔτος ἤδη τῆς βασι- C
 λείας ἤνυετο τέταρτον, καὶ τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν Ναβουχοδονό-
 5 σορ περιεζώσατο. οὗτος τὸν Αἰγύπτιον Νεχαὺ νικήσας πολὺ μέ-
 ρος τῆς χώρας αὐτοῦ παρεσπάσατο. ἐν ὁδῷ δ' ἔτει τῆς βασι-
 λείας Ἰωακείμ, ἐπιστρατεύει τῇ Ἰουδαίᾳ μετὰ βαρείας δυνάμεως.
 Ἰωακείμ δὲ δεισας ὑπόφορον ἔθιτο τῷ Βαβυλωνίῳ τὴν χώραν
 τὴν ἑαυτοῦ. καὶ τρισὶ μὲν ἔτισι προσῆγε τοὺς φόρους. εἶτα
 10 τοὺς Αἰγυπτίους ἀκούσας κατὰ τοῦ Βαβυλωνίου χωρεῖν, ἐπέ-
 σχε τὴν τῶν φόρων καταβολὴν, καίτοι τοῦ προφήτου Ἰερεμίου
 προλέγοντος τὴν ὑπὸ τοῦ Βαβυλωνίου τῆς πόλεως ἄλυσιν καὶ τὴν
 τοῦ βασιλέως Ἰωακείμ ἀναφρῆσιν, καὶ οὐ μόνον εἰπόντος ἀλλὰ καὶ D
 γραψάντος καὶ εἰς ἐπήκοον τοῦ πλήθους ἀναγνόντος τὴν συγγρα-
 15 φήν. ἦν λαβόντες οἱ ἡγεμόνες τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν· ὁ δὲ ἐπὶ
 τοῖς γεγραμμένοις χολωθείς πυρὶ τὸ σύγγραμμα κατηρθάλωσε, τὸν
 δὲ προφήτην καὶ Βαροὺχ τὸν γραμματεῖα αὐτοῦ κολάσαι ἐζήτηι.
 ἀλλ' οἱ μὲν φυγόντες ἐξέκλιναν τὴν ὁργὴν αὐτοῦ· μετ' οὐ πολὺ δὲ
 κατ' αὐτοῦ στρατεύει ὁ Βαβυλώνιος, Ἰωακείμ δὲ ἀπραγμόνως
 20 αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν εἰσδέχεται. ὁ δὲ τοὺς τε κρείττους τῶν πολι-
 τῶν καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα ἐφόνευσε, τρισχιλίους δὲ τοὺς καλλί-
 στοὺς αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ
 παῖς ᾧν, τὸν δὲ νίδν τοῦ κτανθέντος βασιλέως, Ἰωακείμ ὀνομα- P I 114
 ζόμενον καὶ αὐτὸν, ἀναδείξας βασιλέα τῆς Ἰουδαίας.

10 χωρεῖν ante ἀκούσας A.

24 ἀνείδειξε? an δὲ omittendum?

sum in Aegyptum abduxit, ubi et mortuus est. tempus regni eius fuere tres menses et decem dies.

Ioachimus autem vir impius et facinorosus cum quartum iam annum imperaret, Nabuchodonosor Babylonium imperium suscipit, Nechaum Aegyptium victum magna parte provinciae mulctat, anno Ioachimi octavo cum magnis copiis Iudaeam ingressus ita hominem perterrefacit ut suam regionem Babylonio tributariam redderet. ac per triennium quidem tributa solvit, post cum audisset Aegyptios rebellantes Babylonium invasuros, ea inhibuit, quamvis Hieremias propheta praedixisset fore ut Babylonius et urbem caperet et Ioachimum tolleret; neque praedixisset solum sed etiam scripsisset, scripturamque populo audiente recitasset. quam duces regi obtulerant, ille vero iratus exussit, prophetam et Baruchum scribam eius ad supplicium quaerens: sed illi fuga iram eius declinarant. neque multo post bellum infert Babylonius, et a Ioachimo otiose in urbem admissus civium optimum quemque et ipsum regem occidit, et tria milia formosissimum captiva abducit, inter quos et propheta Ezechiel fuit, puer adhuc. filium autem regis interfecti, qui et ipse Ioachimus vocabatur, Iudaeorum regem appellat.

ὄντω μὲν τέλους ἔσχεν Ἰωακείμ, ἐνιαυτοὺς βιάσους ἕξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δὲ ἑνδεκα. ὁ δὲ Βαβυλώνιος ὑποπεύσας μνησικακῆσαι τὸν υἱὸν ἐκείνου διὰ τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρὸς καὶ ἀποστατῆσαι, πέμψας ἐπολιόρκει αὐτόν. ὁ δὲ μὴ θέλων τὴν πόλιν δι' αὐτὸν κινδυνεύσαι, παραδίδωσιν ἑαυτὸν καὶ τοὺς προσή-
 B κοντας αὐτῷ τοῖς πολεμίοις ἐπὶ συνθήκαις μὴ τι κακῶσαι τὴν πόλιν ἢ αὐτούς· ὡς παρέβη ὁ Βαβυλώνιος, κελύσας τὴν ἐν τῇ πόλει πᾶσαν νεότητα καὶ τοὺς τεχνίτας ἀπαγαγεῖν πρὸς αὐτόν, οἱ πρὸς ἑκα-
 C τὰς κοσίοις τριάκοντα δύο εἰς δέκα χιλιάδας ἠρίθμητο. τὸν Ἰωακείμ δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους καθιέρξας ἐφύλαττε, 10 μῆνας τρεῖς βασιλεύσαντα καὶ ἡμέρας δέκα. (25) τὴν δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ βασιλείαν τῷ τοῦ Ἰωακείμ παραδέλφῳ τῷ Σεδεκίᾳ παρέδωκεν, δρῶσαντι μὴ ἐνόησειν τοῖς Αἰγυπτίοις, ἀλλ' αὐτῷ φυλάξειν τὴν χώραν. ὁ δὲ νέος ὢν (εἴκοσι γὰρ καὶ ἐνὸς ἦν ἐτῶν ὅτε παρέλαβε τὴν ἀρχήν) καὶ ὑπερόπτης τοῦ δικαίου τε καὶ τοῦ 15 δέοντος, παραινῶντι τῷ Ἱερεμίᾳ τὰς ἀσεβείας καὶ τὰς παρανομίας λιπεῖν οὐκ ἐπέειπετο, οὐδ' ἐπίστευε λέγοντι τὰς μελλούσας ἔσσεσθαι συμφορὰς αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ· ὡς καὶ Ἰεζικιὴλ ἐν Βαβ-
 C λῶνι προέλεγε καὶ γραφῆς ἀπέσταλκεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ἠπίσθησε δὲ ἀμφοῖν τοῖς προφήταις ὁ Σεδεκίας ὡς τάχῃ διαφωνοῦσι. περὶ 20 μὲν γὰρ τῶν ἄλλων συνεφώνουν, περὶ δὲ αὐτοῦ Σεδεκίου ἐδόκουν ἐναντιοῦσθαι. Ἰεζικιὴλ μὲν γὰρ μὴ ὄψεσθαι τὴν Βαβυλῶνα ἀ-

1 ἔσχε τέλους A. 3 ἐκείνου υἱὸν A. 7 ἢ om A. 11 βασιλεύσαντα A, βασιλεύσας PW. 20 τοῖν προφήταιν A.

FOUNTES. Cap. 25. Iosephi Ant. 10 7 et 8. Regum 4 24 et 25. Paralip. 2 36.

Hic finis Ioachimi fuit, cum vixisset annos triginta sex, imperasset undecim. at Babylonius, veritus ne filius paternae caedis memor descisceret, missis copiis eum obsedit. qui cum urbem sua causa periclitari noleret, se cum necessariis eo pacto illi dedit ut nec urbem nec ipsos violaret: quo non stetit hostis, sed omnem pubem civitatis et artifices ad se perduciiussit, quorum numerus inventus est decem milia octingenti et triginta duo. Ioachimum cum matre et amicis in custodia habuit, cum tres menses et decem dies regnasset. (25) regnum Hierosolymitanum Sedeciae Ioachimi patruo tradidit, quem iureiurando adexit ne studeret Aegyptiis sed provinciam ipsi conservaret. is vero principatum adeptus, adolescens natus annos unum et viginti, fastu elatus, aequitatis et officii nulla ratione habita, Hieremiae ab impietate et iniuriis dehortanti neque paruit, neque credidit eas sibi et populo clades imminere quas et Ezechiel Babylone praedicens litteris mandatas Hierosolyma miserat. neutri autem fidem adhibuit fortassis ob dissensionem. nam in caeteris quidem congruebant, de Sedecia autem videbantur discrepare, cum Ezechiel eum Babylonem non visurum

τὸν προεφήτευσεν, Ἰερεμίας δὲ δέσμιον αὐτὸν ἀπαχθῆναι πρὸς Βαβυλῶνα προέλεγε. συναφὰ δὲ τοῖς προφήταις καὶ τὰ περὶ τοῦτου προείρητο· τυφλωθεὶς γὰρ ἐν Ἰουδαίᾳ καὶ δέσμιος ἀπαχθεὶς τὴν Βαβυλῶνα οὐκ ἐθεάσατο.

- 5 Οὗτος ὁ Σεδεκίας ἐπὶ ἔτη ὀκτώ τηρήσας τὴν πίστιν τὴν πρὸς W I 81 τὸν Βαβυλώνιον, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἀπέκλινε. διὸ στρατεύσας ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. τῶν δ' Αἰγυπτίων D εἰς συμμαχίαν ἠκόντων τοῖς Ἰουδαίοις, προὔπαντήσας σφίσιν ὁ Βαβυλώνιος καὶ τρεψάμενος αὐτοὺς διώκει. οἱ δὲ ψευδοπροφη-
10 ται μῆκετι τοὺς πολεμίους πολιορκήσῃεν αὐτοὺς ἔλεγον· Ἰερεμίας δὲ καὶ ὑποστρέψαι αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν αἰρήσῃεν καὶ κατασκάψῃεν καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσῃεν καὶ τὸν λαὸν τὸν τέως περιλειφθε-
15 ῶσιν ἀπάξῃεν προηγόρευε δορυάλωτον, ἐπ' ἔτη δουλεύσοντα ἑβδομήκοντα, μέχρις οὗ Πέρσαι καὶ Μῆδοι τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν καταλύσουσι· τότε δὲ λυθῆναι τῆς αἰχμαλωσίας αὐτοῦς, καὶ τὸν ναὸν αὐθις καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομηῆσαι. ταῦτ' ἔλεγεν Ἰερεμίας· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐμνηστήριζον. ἀπίοντι δὲ τῷ προφήτῃ πρὸς Ἀναθῶθ τὴν πατρίδα P I 115
20 συναπήσας τις τῶν ἀρχόντων καὶ κατασχὼν ὡς αὐτόμολον ἤγαγε πρὸς τοὺς ἄρχοντας· οἱ αἰκισάμενοι αὐτὸν ἐτήρουν εἰς κόλασιν.

Κατὰ δὲ τὸ ἔνατον ἔτος τῆς βασιλείας Σεδεκίου ἔπεισι τὸ δεῦτερον κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἐφ' ἕνα πρὸς τῷ ἡμῖσι ἐνιαυτὸν κραταιῶς τὴν πόλιν πολιορκεῖ. τῇ δὲ πολιορ-

2 ἔλεγε A.

5 τὴν alterum om A.

praedixisset, Hieremias captivum abductum iri Babylonem vaticinaretur. sed et illa inter se consentiebant: nam caecatus in Iudaea et captivus abductus Babylonem non vidit.

Hic Sedecias Babylonis per octo annos servata fide ad Aegyptios inclinavit. qua de causa Nabuchodonosor Hierosolyma obsedit, profligatis prius Aegyptiis qui Iudaeis suppetias veniebant. quos cum persequeretur, negabant pseudoprophetae hostes urbem porro obsessuros: Hieremias contra et redituros et capturos urbem et eversuros affirmabat, et templum incensuros et populi reliquias in captivitatem abducturos, ubi serviturus esset annos septuaginta, donec Persae et Medi Babyloniorum imperium destruxissent; ac tum demum captivos dimissum iri et templum atque urbem instauraturos. Hieremiam haec asseverantem rex et aulici proceres subsannabant. qui cum aliquando in patriam Anathotham iret, in via a principe quodam pro transfuga comprehensus ad magistratus adducitur: a quibus excruciatas ad supplicium asservabatur.

Anno regni Sedeciae nono secundum aggreditur Hierosolyma Babylonius; cumque urbem menses octodecim obsidione pressisset, ad hostilem

κία και λιμός συνηέχθη και ἐπὶ τούτοις λοιμός. Ἰερემίας δὲ και καθειργμένος δέξασθαι τὸν Βαβυλωνίον παρεκάλει τὸ πλῆθος· σωθήσονται γὰρ οὕτως· εἰ δ' οὐ, μένοντας ἀπολείσθαι ἢ λιμῶ ἢ μαχαίρᾳ· “εἰ δὲ τις προσχωρήσει τοῖς πολεμίοις, τὸν θάνατον” ἔλεγε “διαφεύξεται.” οὐδενὶ μέντοι πιστὸς ὁ προφήτης λελόγιστο, 5

B οἱ δ' ἡγεμόνες και προσηρέθιζον κατ' ἐκείνου τὸν βασιλέα. ὁ δὲ διὰ τὸν καιρὸν αὐτοὺς θεραπεύων, ἐνέδωκεν αὐτοῖς χρῆσασθαι τῷ προφήτῃ ὡς βούλονται. κάκεινοι αὐτὸν εἰς λάκκον βορβορώδη ἐνέβαλον. Σεδεκίας δὲ τοῦτο μαθὼν ἀνεκλυσθήνηαι αὐτὸν ἐκείθεν ἐκέλευσε, και λάθρα καλέσας ἤρετο τί φησι πρὸς τὰ παρόντα 10 δεινά. ὁ δὲ παρὰδοῦναι τὴν πόλιν συνεβούλευε τῷ Βαβυλωνίῳ. Σεδεκίας δὲ δεδιέναι ἔλεγε μὴ ἀναιρεθῆ. ὁ δὲ προφήτης οὐδενὸς αὐτὸν οὕτω ποιοῦντα πειραθήσεται δυσχεροῦς ἰσχυρίζεται. τὸν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν, ὁ δὲ γε Βαβυλωνίος ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μετὰ σφόδρας ἐπιθέσεως, και εἶλε ταύτην τῷ ἑνδεκάτῳ 15

C ἐνιαυτῷ τῆς ἀρχῆς Σεδεκίου. Σεδεκίας δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν και τῶν τέκνων και τῶν προσηκόντων και τῶν φίλων ἔφυγεν ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ πολέμιοι κατεδίωξαν αὐτὸν και κατέλαβον μονωθέντα· οἱ γὰρ ἡγεμόνες και οἱ φίλοι αὐτοῦ διεσπάρησαν. ζωγρήσαντες οὖν αὐτὸν και τὰ τέκνα και τὰς γυναῖκας ἤγαγον εἰς 20 τὸν Βαβυλωνίον. ὁ δὲ ἠνείδισεν αὐτὸν εἰς ἀχαριστίαν και ἀπιστίαν, ἐκέλευσέ τε τοὺς παῖδας αὐτοῦ και τοὺς φίλους κτανθῆναι ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ· εἶτα και τὰ ὄμματα πηρώσας αὐτοῦ δέσμιον εἰς Βαβυλῶνα ἀπήγαγεν. και τότε συνῆκε και ἄμφω τοὺς προφήτας ἀληθῶς προειπεῖν. οὗτος τέλος ἐγένετο τῶν ἐκ τοῦ 25

1 και prius om A.

2 και om A.

3 οὕτως A, οὕτω PW.

17 ἔφυγεν A.

22 καίθας] οἰοῦς A.

25 ἐληθῆ A.

metum fames et pestis accessit, tum Hieremias in carcere multitudinem adhortatur ut Babylonium recipiant: sic fore incolumes, alioqui vel fame vel gladio perituros; qui autem ad hostes transisset, mortem vitaturum. caeterum prophetae fidem habebat nemo: duces etiam regem contra eum instigabant. qui tempori serviens eum illis tradit ut suo arbitratu tractent: quem illi in lacum coenosum coniecerunt. unde Sedecias extractum et clam accessitum interrogat quid de urgentibus malis sentiret. prophetam urbem Babylonio dedendam censet, regemque metum exitii causantem confirmat, si obtemperasset, nihil ei grave eventurum: itaque dimittitur. at Babylonium magna vi urbem adortus undecimo regni Sedeciae anno capit. Sedecias ex urbe fugiens ab hostibus cum liberis et uxoribus capitur, a suis ducibus et amicis, aliis alio dilapsis, destitutus. Babylonium ad se perducto ingratum animum et perfidiam expröbrat, liberos atque amicos in eius conspectu iugulari iubet, ipsum effossis oculis vinctum Babylonem abducit. tum demum sensit utrumque prophetam fuisse veracem. hic postremus fuit

σπέριματος τοῦ Δαβὶδ βασιλευκόντων. εἴκοσι δὲ καὶ εἰς ἐτύγχανον ἅπαντες, ἐτῶν διελθόντων ἑξέτου τῆς βασιλείας ἐπέβη Σαοὺλ D πεντακοσίων δέκα καὶ τεσσάρων, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δεκαεξ.

Πεμφθεις δὲ Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ Βαβυλωνίου 5 τὸν τε ναὸν καὶ τὰ βασίλεια ἐνέπρησε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε καὶ τὰ τοῦ ναοῦ πάντα ἐσύλησεν. ἐμπέρηστο δὲ ὁ ναὸς μετὰ τετρακόσια ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα μῆνας τε ἕξ καὶ ἡμέρας δέκα ἀφ' οὗ ἑδομήθη καιροῦ, ἐκ δὲ τῆς ἕξ Αἰγύπτου τῶν Ἑβραίων μεταναστεύσεως μετὰ ἑξήκοντα δύο ἔτη καὶ χίλια καὶ μῆνας ἕξ 10 καὶ ἡμέρας δέκα, ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ μετὰ χίλιους ἑννακοσίους πενήκοντα ἑπτὰ ἐνιαυτοῦς καὶ μῆνας ἕξ καὶ ἡμέρας δέκα. W I 82 ἐκ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου μέχρι τότε τρισχίλια P I 116 πεντακόσια δέκα καὶ τρία ἔτη παρήλθοσαν, μῆνες ἕξ καὶ ἡμέραι δέκα.

LIBER TERTIUS.

1. Ναβουζαρδὰν δὲ κατασκάψας τὴν Ἱερουσαλήμ, τὸν τε 15 λαὸν καὶ τὸν ἀρχιερεὺ Σαβαῖον καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερά εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισε. Ναβουχοδονόσορ δὲ τὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ τοῖς ἐαν-

4 ναβουζαρδὰν A hic et infra. ἀρχιμάγειρος] ἀρχιστράτηγος legendum censet Wolfius: sed ἀρχιμάγειρος LXX, unde Syncellus Cedrenus alii. 12 ἀνθρώπων] ἐνιαυτοῦ codex Colberteus. μέχρι A, μέχρις PW. 15 Σαβαῖον] Σαράαν LXX, Σαράαν Iosephus; qui Sareae interfecti filium Iosadocum Babylonem deductum narrant. 16 δὲ PW, om P.

FOURTS. Cap. 1. Iosephi Ant. 10 8 et 9. Regum 4 25. Proph. Hierem. 40 sq. de Hieremia lapidato deque ossibus eius Alexandriam translatis eadem leguntur in Chronico Paschali I p. 293 ed. Bonn. et in vitis Prophetarum ibid. II p. 270; partim etiam in Epirhanii Op. II p. 239 ed. Petav.

familiae Davidicae regum, qui numero viginti unas fuerant universi: clapsis, ex quo Saul regnum inierat, annis quingentis et quattuordecim, mensibus sex, diebus sexdecim.

Nabuzardan Nabuchodonosoris magister coquorum iussu regis et templum et regiam incendit et urbem evertit, omni ornato templi spoliato. crematum est templum anno quadringentesimo septuagesimo, mense sexto, die decimo, postquam conditum fuerat: post Israelitarum migrationem ex Aegypto annis mille sexaginta duobus, mensibus sex, diebus decem: a diluvio annis mille nongentis, mensibus sex, diebus decem, a primo homine condito in eum usque diem annis ter mille quingentis tredecim, mensibus sex et diebus decem.

1. Nabuzardan Hierosolymis eversis et populum et pontificem Sabaeum et sacra vasa Babylonem transfert. ea Nabuchodonosor suis diis

τοῦ θεοῦ ἀνατέθεικε, τοὺς δὲ ἀρχαλώτους εἰς τὴν οἰκίαν χώραν κατώκισε. τοὺς δ' αὐτομολήσαντας ἐν τῇ πολιορκίᾳ πρὸς τοὺς Β Βαβυλωνίους ἐν Ἰουδαίᾳ καταλιπὼν ὁ Ναβουζαρδάν, καὶ τοὺς πένητας, ἡγεμόνα τοῖσις ἐπέστησε Γοδολίαν, ἄνδρα τῶν εὐγεγονότων ἐπιεικῆ τε καὶ δίκαιον, καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι αὐτοῖς ἐνετείλατο, καὶ δασμαφορεῖν τῷ Ναβουχοδονόσορ ἐπέταξε. τῷ δὲ προφήτῃ Ἱερεμίᾳ εἰς Βαβυλῶνα ἀπελθεῖν προετρέπετο· ὁ δὲ ἐν τοῖς ἑρεπτοῖσις τῆς πατρίδος ἤθελε διατρίβειν. καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκεῖ, τῷ Γοδολίᾳ ἐπιτάξας πᾶσαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν. ἀπέλασε δὲ αὐτῷ καὶ τὸν φοιτητὴν Βαρούχ, τῇ πατρὶ φίλῳ γλώττῃ 10 διαφερόντως πεπαιδευμένον. ὅσοι δ' ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ διὰ τὴν πολιορκίαν ἀπέδρασαν ἦγον πρὸς Γοδολίαν. ὁ δὲ γεωργεῖν τὴν χώραν αὐτοῖς συνέβουλενε καὶ κατοικεῖν ἦν ἕκαστος βούλεται πάλιν C καὶ ἀνοικοδομεῖν τὰ ἑρεπία. γινόντες δὲ τὸν Γοδολίαν ἄνδρα χρηστὸν, ὑπερηγάπησαν αὐτόν. 15

Ἐπανῆλθε δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τις καλούμενος Ἰσμαήλ, ἐκ τοῦ βασιλείου γένους ὑπάρχων, ὃς πρὸς τοὺς Ἀμμανίτας ἀπέδρα κατὰ τὸν τῆς πολιορκίας καιρὸν. τοῦτον προσελθόντα τῷ Γοδολίᾳ τινὲς ἐπιβουλεύειν αὐτῷ ἔλεγον· εἰ δ' ἐπιτρέψει αὐτοῖς κτείνειν τὸν ἄνδρα, διαφύξεται τὴν ἐπιβουλήν. ὁ δ' ἥπισται, ἧ 20 καὶ βέλτιον ἔλεγε ἠγεῖσθαι αὐτὸς ἀποθανεῖν ἢ ἄνθρωπον κτείνειν πιστεύσαντα αὐτῷ ἑαυτόν. μετὰ καιρὸν δὲ σὺν ἑτέροις ὁ Ἰσμαήλ οὗτος πρὸς Γοδολίαν ἰθὺν καὶ ξενισθεῖς ἀπέκτεινε τὸν τε Γοδ-

9 πᾶσαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι A, ποιεῖσθαι αὐτοῦ πᾶσαν PW. 10 πα-
τριφ A.

dedicat, et captivis in sua regione sedes attribuit. qui in obsidione urbis ad Babylonios transfugerant pauperes. Nabuzardan in Iudaea relinquit, praeposito eis Godolia viro nobili, iusto et moderato; et agros colere iubet ac Nabuchodonosori tributa pendere. Hieremiam prophetam hortatus ut Babylonem iret, cum ille in ruinis Hierosolymorum degeret mallet, ibi relinquit, Godoliae diligentissime commendatum, concesso etiam Barucho scriba in lingua patria praecclare erudito. quotquot igitur propter obsidionem transfugerant, cum ad Godoliam se contulissent, ab eo moniti sunt ut agros colerent et quas quique vellent urbes incolerent ruinasque instaurarent: quem ob probitatem eius mirifice dilexerant.

Cum autem inter caeteros Ismael quidam ex regio genere, qui tempore obsidionis ad Ammanitas confugerat, accessisset, quidam hominis occidendi potestatem a Godolia petierunt, quod eius vitae ab illo insidiae struerentur. verum Godolias fidem illis non habuit, atque etiam praestare dixit semetipsum perire quam occidere hominem qui ipsius fidei se commisisset. aliquanto post ille Ismael cum alijs a Godolia hospitio exce-

λίαν και τοὺς συμποσιδίζοντας. εἶτα νυκτὸς ἐπιθήμενος τοῖς κα-
 ταλειφθεῖσιν ἐν τῇ πόλει Βαβυλωνίους, αὐτοὺς τε ἀνείλε και πάν- D
 τας τοὺς ἐκεῖ Ἰουδαίους. τῇ ἑκατέρῳ δὲ ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἐκ
 τῆς χώρας σὺν δώροις πρὸς Γοδολίαν ἐλθόντων, και τούτους ἀκεί-
 5 βλεν ὁ Ἰσμαήλ, ἄνευ ὀλίγων τινῶν οὐ κεκρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς
 ἐπιπλά τε και ἐσθῆτας, και σῖτον ὑπέσχοτο δεῖξεν αὐτῶ. λαβὼν
 δὲ και αἰχμαλωσίαν πολλὴν ἀπήει πρὸς Ἀμμανίτας. ταῦτα δὲ
 μαθάντες ἡγεμόνες τῶν Ἰουδαίων τινές, και τοὺς σὺν αὐτοῖς πα-
 ραθήξαστες, κατεδίωξαν αὐτόν· και τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν ἐπαγε-
 10 σάσαντο, Ἰσμαήλ δὲ σὺν ἀνδράσιν ὀκτὼ διαπέφευγεν.

Οἱ δὲ περισωθέντες τοὺς Βαβυλωνίους δεδοκότες ἀπιέναι
 πρὸς Αἴγυπτον ἐβουλεύοντο. και τοῦ Ἰερεμίου μένειν αὐτοῖς P I 117
 συμβουλευόντος (μένουσι γὰρ τὸ θεῖον αὐτοῖς προμηθεύσασθαι
 μή τι πείσασθαι κακόν, ἀποῦσι δὲ μὴ συνέσισθαι αὐτοῖς). σὺν
 15 ἐπιπέτον, ἀλλ' ἀπειθήσαντες ἀπήραν εἰς Αἴγυπτον, ἄγοντες και
 τὸν Ἰερεμίαν και τὸν Βαρούχ· ἀπελθόντι δ' ἐκεῖ τῷ προφήτῃ
 δηλοῖ τὸ θεῖον τὰ μέλλοντα. ὁ δὲ προῦλεγε τοῖς ὁμοφύλοις ὡς
 ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους στρατεύσει ὁ Βαβυλώνιος και τῆς Αἰγύπτου
 κρατήσει, και ὡς τοὺς μὲν αὐτῶν κτενεῖ τοὺς δὲ δορυμαίωτας
 20 ἀπάξει. δι' αὐτὴν και καταλευσθεῖς ὑπὸ τῶν συμφυλετῶν τέθνηκεν.
 αὐτὸ δὲ πρόεφηκε γέγονε· πέμπτον γὰρ ἔτος μετὰ τὴν τῶν Ἰεροσο-
 λύμων ἡνέστο πόρθησιν, και Νυβουχοδονόσορ κατὰ τῆς Κοίλης
 Συρίας ἐξώρμησε, και κατασχὼν αὐτὴν Ἀμμανίταις ἐπῆλθε και B

3 δὲ] και A.

13 τὸ θεῖον om A.

αὐτοῦς A.

ptus tum ipsum tum caeteros convivas occidit. deinde Babylonios in urbe
 relictos noctu aggressus una cum omnibus Iudaeis qui ibi erant perimit. po-
 stridie viros octoginta Godoliae dona oblaturus, paucis exceptis qui in agris
 occultatam suppellectilem vestes et frumentum se ei ostensuros pollicebantur,
 trucidat; iisque rebus et multis captivis acceptis reditum ad Ammanitas pa-
 rat. his duces quidam Iudaeorum cognitis, cohortati suos et Ismaelem per-
 secuti, captivos recipiunt, illo cum octo viris elapso.

Qui cladi illi superfuerant, Babylonios metuentes, de petenda
 Aegypto deliberabant. cum autem Hieremias eis manendi auctor esset
 (deum enim provisurum ne quid mali paterentur; sin abissent, deserturum
 eos), fidem prophetae non habuerunt, sed spretis eius monitis in Aegyptum
 et ipsum et Baruchum secum abduxerunt. quo propheta cum pervenisset,
 quid futurum esset divinitus edoctus popularibus praedicat, Babylonium
 Aegyptios invasurum Aegyptique potiturum, atque alios occisurum alios in
 captivitatem abducturum: eaque de causa a popularibus suis lapidibus obru-
 tus occidit. sed quae praedixerat facta sunt: nam quinto post vastatio-
 nem Hierosolymorum anno Nabuchodonosor Coele Syria occupata, Moabitibus

Μωυβίταις, κάκειθεν ἐπ' Αἴγυπτον ἐξεστράτευσε, καὶ ὑποτάξας αὐτὴν κτείνει τὸν βασιλεύοντα, ἕτερον δ' ἔγκαθίστησι, τοὺς δ' W I 83 ἐκεῖ Ἰουδαίους εἰς Βαβυλῶνα μετένεγκεν. Ἰερემίου δ' ἐν Αἰγύπτῳ ταφέντος, λέγεται ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, κωρεύσας τῆς Αἰγύπτου μετὰ τῶν ἄλλων, ἐξυμνούστων τὸν προφήτην τῶν Αἰ-5 γυπτίων, μετενεγκεῖν τὰ ὄσπ' αὐτοῦ εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν πόλιν τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Ὁ μὲν οὖν προφήτης προεῖπεν, ὡς εἴρηται μοι, τὰ συμβησόμενα· τὸ δὲ τῶν Ἑβραίων γένος τοιοῦτον εὖρατο τέλος, πέραν C Εὐφράτου μετενεχθέν. αἱ μὲν γὰρ δέκα φυλαὶ Ὠσηε βασιλεύον-10 τος εἰς Σαμάρειαν παρὰ τῶν Ἀσσυρίων ἠχμαλωτίσθησαν, αἱ δὲ δύο φυλαὶ μετὰ ταῦτα παρὰ Ναβουχοδονόσορ ἐλήφθησαν δορυάλωτοι, καὶ ὅσοι μετὰ τῶν Ἱεροσολύμων ἄλωσιν ὑπελείφθησαν. καὶ ὁ μὲν Σαλμανασάρ τὸ τῶν Χουθαιῶν ἔθνος ἐκ Περσίδος μετέφερεν εἰς Σαμάρειαν, ὁ δὲ Ναβουχοδονόσορ ἔρημον 15 ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἔμεινεν οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα. ὁ μεταξὺ δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἀχμαλωσίας ἐκ Σαμαρείας καὶ τῆς τῶν δύο ἐξ Ἱερουσαλήμ χρόνος ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνες ἕξ πρὸς ἡμέραις δέκα ἐγένοντο.

2. Τοὺς δὲ ἐδγενεστέρους τῶν ἀχμαλώτων παῖδας καὶ τῶν D βασιλεῖ Σεδεκίᾳ προσήκοντας καὶ τῶν ἄλλων ἀχμαιοτέρους καὶ ὄραιοτέρους ἑκτομίας ποιήσας ὁ Βαβυλώνιος, καὶ παιδαγωγοῖς

14 σαλμανασάρ Α.

FONTES. Cap. 2. Iosephi Ant. 10 10. Daniel 2 cum Commentario Theodoreti p. 1089 1090 ed. Schulsi. pauca sunt ipsius Z.

et Ammanitis subactis, Aegyptoque in potestatem redacta et rege obtruncato, alium provinciae praeponit: Iudaeos qui illio erant Babylonem tradidit. ferunt Alexandrum regem Aegypto subacta, cum Hieremias ab Aegyptiis divinis laudibus celebraretur, ossa eius in urbem a se conditam Alexandriam transtulisse.

Propheta igitur, ut iam exposui, sic res futuras praedixit: gens antem Hebraeorum talem sortita est exitum, ultra Euphratem abducta. nam decem tribus Osea Samariae regnante ab Assyriis, post duae tribus cum iis qui captivitati Hierosolymorum superfuere a Nabuchodonosore captae fuerunt. at Salmanasar Chuthaeorum gentem Persicam Samaritiam transtulit: Nabuchodonosor vero Iudaeam vastam iacere passus est; itaque mansit per annos septuaginta. inter captivitatem tribuum Samariae decem et Hierosolymorum duarum intercesserunt anni centum triginta, menses septem et dies decem.

2. Captivorum puerorum nobilissimum quemque et regi Sedeciae cognatum et e caeteris robustissimos et formosissimos Babyloniis castratos

παραδούς, τὰ τε τῶν Χαλδαίων ἐδίδασκε γράμματα καὶ τὰ ἐπι-
 χώρια, ἐκ τῆς ἰδίας τραπέζης ἀποτάξας σφίσι τὴν δίαιταν. τί-
 σαρες δὲ τῶν παιδῶν ἦσαν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γεγονότες γένους,
 καλοὶ τὰς ὕψεις καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις· ὧν τὸν μὲν Δανιὴλ-κα-
 5 λούμενον Βαλτάσαρ ὁ Βαβυλώνιος μετωνόμασε, τὸν δὲ Ἀνανίαν
 ὠνομασμένον Σεδράχ, Μισαὴλ δὲ τὸν ἕτερον κεκλημένον Μισάκ,
 καὶ τὸν λοιπὸν Ἀζαρίαν Ἀβδευαγῶ· οὗς καὶ τῶν ἄλλων ἤγειν ἐντι-
 10 μοτέρους, δι' εὐφροσύνην ἐπὶ σοφίᾳ προκόπτοντας. οὗτοι τοίνυν οἱ
 νεανίαι τοῦ προεστῶτος αὐτῶν εὐνούχου ἐδέοντο μὴ τοῖς ἐκ τῆς P I 118
 βασιλικῆς τραπέζης χορηγουμένοις αὐτοῖς διαιτῶν σφῶς, ἀλλ'
 ὀσπρίοις καὶ φοίνιξι καὶ τοιούτοις ἄλλοις. ὁ δὲ δεδιέναι ἔλεγε
 μὴ τοιούτοις τρεφόμενοι λεπυνθῶσι τὰ σώματα, καὶ παρὰ τοῦ
 βασιλέως διὰ τοῦτο αὐτοὺς κακῶθῃ. οἱ δὲ ἐφ' ἡμέρας δέκα οὕτω
 15 διαιτῆσαι αὐτοὺς παρεκάλουν, καὶ εἰ μὲν μὴ μεταβάλοιτο ἢ τῶν
 15 σωματίων ἕξις αὐτοῖς, αὐτῶ διαιτῶν αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, εἰ δ'
 ἴδοι τὰ σώματα αὐτῶν ἰσχναινόμενα, τῆς προτέρας ἔχουσαι διαι-
 τήσεως. πείθεται τούτοις ὁ τῶν παιδῶν προεστηκώς, καὶ οὕτω
 ποιήσας ὡς οὐδὲν αὐτοὺς ἐκ τῶν τοιούτων τροφῶν παθόντας εἶδε,
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων θαλερωτέρους γεγονότας, ἀψύχους B
 20 αὐτοῖς προσῆγε τροφάς. οἱ δὲ λεπυνθέντος αὐτοῖς τοῦ νοός,
 πᾶσαν κατώρθωσαν παιδείαν Χαλδαϊκὴν καὶ Ἀσσύριον. ὁ δὲ γε
 Δανιὴλ καὶ περὶ κρίσεις ὀνείρων κατέτενε τὴν σπουδὴν.

Ἔτα ἐνύπνιον ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐξαίσιον θεασάμενος, καὶ
 τὴν κρίσιν τούτου κατὰ τοὺς ὕπνου μαθῶν, τοῦ τε ὀνείρου καὶ
 25 τῆς κρίσεως αὐτοῦ ἐπέλαθετο. ζῶθεν οὖν μεταπεμψάμενος τοὺς

12 λεπυνθῶσι A, λεπυθῶσι PW.

14 μεταβάλοιτο A, μετα-
βάλλοιτο PW.

paedagogis tradidit, litteris et institutis Chaldaeorum erudiendos, victu de
 sua mensa illis constituto. fuerunt autem quattuor pueri regii generis et
 forma et ingenii praestantes, quorum Danieli Baltasaris, Ananiae Sedra-
 chi, Misaeli Misaci, Azariae Abdenagi nomen fecit Babylonius, quibusque
 prae caeteris honorem habuit ob indolem disciplinarum capacem. hi igitur
 adolescentes eunuchum cui parebant rogarunt ne sibi regiae mensae fer-
 cula praebentur, sed legumina, dactyli et alia id genus. ille cum se ve-
 reri diceret ne illo cibo extenuatis eorum corporibus ipse a rege male tractetur,
 tamen pueris petentibus ut decem diebus ita pascerentur et, si corpora
 sua non mutarentur, ita pergeret, sin extenuari videret, pristinum victum
 praebere, obtemperat. cumque non modo nihil eis decederet, sed vegetio-
 res etiam caeteris reddi videret, cibos inanimes eis praebet. ita subtilio-
 ribus redditis ingenii, in omni doctrina Chaldaica et Assyriaca egregie
 profecerunt. Daniel etiam somniis coniciendis animum intendit.

Cum autem Nabuchodonosor mirabile somnium vidisset cum eiusdem
 enarratione, utriusque oblitus mane Chaldaeos vates et magos arecessit,
 Zonarae Annales.

Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καὶ μάγους, ἀπῆντι τοὺς τοὺς τὸ ἦραρ τε εἰπεῖν αὐτῷ καὶ τὴν τούτου δῆλωσιν. οἱ δὲ αὐτὸν ἤθελον πρότερον εἰπεῖν τὸ ἐνύπνιον, καὶ οὕτως αἰτεῖν ἐξ ἐκεῖνων τὸ ση- μαινόμενον. ὠργισθῆ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς καὶ θάνατον ἀπέ- των κατεψηφίσατο μὴ δύνασθαι λεγόντων εὐρησθῆναι τὸν ὄνειρον. 5

C τούτοις ὡς σοφοὶ καὶ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ συνεκλήθη- σαν καὶ συγκατεκρίθησαν. πρόσσειι τοίνυν ὁ Δανιὴλ τῷ τῶν βασιλικῶν σωματοφυλάκων ἐξάρχοντι, καὶ ἤξλωσεν ἐπὶ μίαν νύκτα τὴν ἀναίρεσιν τῶν κατακρίτων ὑπερτεθῆναι. "ἴσως γάρ" ἔφη "δι' αὐτῆς δεηθῆσόμεθα τοῦ Θεοῦ καὶ γνωσόμεθα τὸ ἐνύπνιον." ἐνέ- 10

W I 84 δωκεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν αἴτησιν. καὶ συμπαραλαβὼν ὁ Δα- νιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ συγγενεῖς παῖδας, ἐκέτευσε διὰ τῆς νυκτὸς τὸν Θεόν. δηλοῦται οὖν αὐτῷ θεῖσθαι καὶ τὸ ἐνύπνιον καὶ τὰ δι' αὐτοῦ σημαίνόμενα. καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπῆει πρὸς τὸν βασιλέα καὶ οἱ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔφη γνωρισθῆναι αὐτῷ καὶ τὸ ἦραρ 15

D καὶ τὴν αὐτοῦ δῆλωσιν, ἐλείψαντος τοὺς ἀδίκως διὰ τοῦτο ἀπο- θανεῖν κινδυνεύοντας, "οὐδὲν δ' ἦντιον καὶ σὲ τὸν κτεῖναι θέλοντα ἀναιτίως τοσοῦτους ἐξ ὧν ἀπῆντις ἀδύνατα, ἀ μόνῃ τῇ θεῖα φύσει γνωστά. ἀ δ' ἐθεάσω τοιαῦτα εἰσίν. ἐδόκεις ὄραν ἀνδριάντα μέγαν ἐστῶτα, οὗ χρυσῆ μὲν ἡ κεφαλὴ, οἱ δὲ ἄμοι καὶ οἱ βραχί- 20 νες ἀργυροῖ, ἡ δὲ γὰρ γαστήρ μετὰ τῶν μηρῶν ἐκ χαλκοῦ, αἱ κνή- μαι δὲ καὶ οἱ πόδες ἦσαν μέρος μὲν τι σιδηρεοί, μέρος δὲ τι ὀστρά- κινοί. εἶτα λίθος ἐξ ὄρους ἀπορραγείς τῷ ἀνδριάντι ἐδόξεν ἐμ- πεσεῖν καὶ συντρεῖν αὐτόν, καὶ λεπτῦναι τὸν χρυσοῦν καὶ τὸν ἀρ-

2 ἀπόφ om A.
20 σούτους A.

9 κατακριθέντων A.
20 μέγαν ἐστῶτα om A.

17 κτεῖναι post το-

somnium et eius explicationem ab eis flagitat. verum illis potentibus ut somnium prius enarraret ac tum demum diiudicationem postulareret, rex iratus quod somnium se reperire posse negassent, omnes capitibus condemnat. inter hos et Daniel et tres pueri, ut homines eruditi, et vocati et una condemnati fuerant. Daniel igitur regionum satellitum praefectum orat ut caedem damnatorum unam noctem differret: "fortassis enim" inquit "precati deum somnium cognoscemus," mora impetrata, tribus cognatis adhibitis, pernox precatus deum, et somnium et eius significationem cognoscit. mane regem accedit, somnium et eius significationem a deo sibi revelatam esse indicat, miserto eorum qui propterea insontes in capitibus periculo essent; "nec minus tui ipsius" inquit, "qui tot occisurus eras sine culpa, a quibus ea postulasti quae scribi ab eis non poterant ac soli naturae divinae sunt cognita. ea vero quae vidisti huiusmodi sunt. visus es videre statum magnam hominis stantem, cuius caput esset aureum, humeri et brachia argentea, venter cum femoribus aereus, crura et pedes partim ferrei partim tæstacei. deinde lapis ex monte abruptus visus illi statuam, cam-

γυρον και τὸν χαλκὸν και τὸν σίδηρον και τὸν δοτρακὸν ἐς τοσοῦ-
 τον, ὡς ἐπ' ἀνέμου ἐκλιμηθῆναι αὐτά. ὁ δὲ λίθος ἐδόκει ἀδ-
 ξησαι και εἰς τοσοῦτον μέγεθος προελθεῖν ὡς πῦσαν ἐπ' αὐτοῦ
 πεπληρωῦσθαι τὴν γῆν. οὗτος μὲν οὖν σοι ὁ δνειρος· ἀ δὲ δη- P I 119
 5 λουταί σοι δι' αὐτοῦ, φροντίζοντι περὶ τῆς βασιλείας και τίς ἄρ-
 ξει μετὰ σέ, ταῦτα εἰσίν. ἡ μὲν χρυσοῦ κεφαλῆ σὺ τε εἶ και οἱ
 λοιποὶ βασιλεῖς τῶν Βαβυλωνίων, τὸ πολύλοβον δ' ὁ χρυσοῦ τῆς
 ἀρχῆς σου παραδηλοῖ· αἱ δὲ δύο χεῖρες και οἱ ὤμοι διττὰς εἰκο-
 νίζουσι βασιλείας, ὅφ' ὧν ἡ ἑμῶν ἡγεμονία καταλυθήσεται· ἡ
 10 χαλκῆ δὲ γαστήρ και οἱ τοιοῦτοι μηροὶ βασιλεία δηλοῦσι χαλκὸν
 ἐνδεδυμένον, ὃς τοὺς ἑμᾶς καταλύσοντας καθαιρήσει· τὴν δ'
 ἐκείνου βασιλείαν αὐθις ἐτέρῃ καταπαύσει δυνατωτέρα· τοῦ τε
 γὰρ χρυσοῦ και τοῦ ἀργύρου και τοῦ χαλκοῦ ὁ σίδηρος δυνατώ-
 τερος." ὁ μὲν γὰρ χρυσοῦ, και μᾶλλον ὁ καθαρώτατος, τοῦ
 15 ἀργύρου ἔστι μαλακώτερος· ὁ δ' ἀργυρος τοῦ μὲν χρυσοῦ στε-
 γανώτερος, τοῦ δὲ χαλκοῦ τυγχάνει χαννότερος· ὁ δὲ σίδηρος B
 αὐθις και τοῦ χαλκοῦ στερεώτερος. κεφαλῆ μὲν οὖν ἡ τῶν Ἀσ-
 συρίων βασιλεία ἀπείκασται, ὡς προγενεστέρα τῶν ἄλλων και τῷ
 χρόνῳ προάγουσα. δευτέραν δὲ τὴν τῶν Μήδων και τῶν Περ-
 20 σῶν ἐκάλεσεν, αἱ τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν καθηγήκασιν. ὁ γὰρ
 Κῦρος, ὡσπερ ἱστορηθήσεται, Πέρσης μὲν ἦν πατὴρθεν, τοῖς
 δὲ Μήδοις προσῆκεν ἐκ τῆς μητρός· ὃς ἄμφω τὰ ἔθνη συμπαρα-
 λαβὼν και πολεμήσας τοῖς Ἀσσυρίοις τὴν αὐτῶν βασιλείαν κατέ-
 λυσε. τῇ θυάδι δὲ τῶν χειρῶν ἢ τῶν ἐθνῶν τούτων ἀμφοῖν δυνάς

2 post ἐκλιμηθῆναι A et Colbertens add και σκεδασθῆναι. 14 και
 om A. 17 αὐθις om A.

que conterere, atque aurum argentum aes ferrum et testam ita comminvere,
 ut a vento dissiparentur; lapis vero in tantam molem excrescere, ut omnem
 terram impleret. et hoc somnium vidisti, cum de regno et successore im-
 perii sollicitate cogitares: quae vero eo significantur, haec sunt. aureum
 caput tu es et caeteri reges Babylioniorum: nam aurum imperii tui felicitatem
 innuit. duae vero manus et humeri duo regna representant a quibus
 vester principatus destruetur. venter et femora aerea regem significant
 aere indutum, qui eos opprimit a quibus vos opprimendi estis. illius porro
 regnum ab alio potentiore destruetur: nam et auro et argento et aere fer-
 rum est durius." aurum enim, parum putum praesertim, est argento mol-
 lius; argentum, ut auro densius, ita aere laxius; ferrum porro aere etiam
 solidius est. capiti igitur regnum Assyriorum est comparatum, ut anti-
 quitas et vetustitas caeteris. altero Medorum et Persarum regnum intelli-
 gitur, qui Assyriorum regnum everterunt. nam Cyrus, ut post narrabitur,
 Persa patre, matre Medica natus, utriusque gentis armis Assyrios devicit,
 eorumque regnum evertit: duabus autem manibus duae gentes significantur.

εικονίζεται. τρίτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Μακεδόνων καλεῖ. τῷ χαλκῷ δὲ ταύτην ἀπέικασεν ὡς δυνατωτέραν, οἷα καὶ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν καταλύσασαν. καὶ διὰ μὲν τῆς κοιλίας ἡ Ἀλεξάνδρου μοναρχία ὑποτυποῦται, διὰ δὲ τῶν μηρῶν ἡ μετὰ θάνατον ἐκείνου τῆς βασιλείας διαίρεσις καὶ ὁ αὐτῆς μερισμός. τετάρτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐκάλεσεν, ἥ τὸν σίδηρον ἀπένευμε διὰ τὸ στερέμνιον. ταῖς δὲ κνήμαις αὐτὴν εἰκόνισεν διὰ τὸ μετὰ χρόνον τῶν γὰρ ἄλλων μεγάλων βασιλειῶν μεταγενεστέρα ἡ τῶν Ῥωμαίων, καὶ αἱ κνήμαι δὲ καὶ οἱ πόδες τελευταῖα μέρη τοῦ σώματος. τὸ δὲ τῷ σιδήρῳ ἀναμειχθῆαι τὸ ὄστρακον αἰνίττεται τὸ ἰσχυρὰν μὲν τὴν βασιλείαν εἶναι, ἔχειν δὲ παρ' ἑαυτῇ καὶ εὐθραυστόν τι καὶ ἀναλκι· τοιοῦτον γὰρ τὴν φύσιν τὸ ὄστρακον, συγκείμενον ἐκ πηλοῦ.

D 3. Εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατὰστασιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀναγαγεῖν τις βουληθεῖ τὸ δράμα, ὅτε ἡ γεροσία καὶ οἱ δικτάτορες καὶ οἱ ὕπατοι καὶ οἱ δήμαρχοι καὶ ὁ δῆμος τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἀντελχοντο διοικήσεως, εὐρήσει πολλαχοῦ τὸν δῆμον τῇ γεροσίᾳ διαφερόμενον καὶ στάσεις ἐγειρομένας, ἄλλα μὲν τῶν τῆς βουλῆς διαταττομένων, ἄλλα δὲ τῶν τοῦ πλήθους ἀντισηγόντων, ὡς ἐκ τούτου μάχεσθαι τε ἀλλήλοις καὶ σφίσι τὰ πράγματα διὰ τὴν διχόνοιαν ἔστιν οὗ ῥέπειν ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ ἀσθενέστερον. σιδήρῳ μὲν οὖν ἂν τις εἰκονίσῃ τὴν σύγκλητον

5 αὐτῆς AW, αὐτὸς P. 11 εἶναι τὴν βασιλείαν A. 12 γὰρ] μὲν A. 16 τῆς om A.

Fontes. Cap. 3. Quaedam sunt ipsius Z, inde a p. 214 v. 3 Daniel 2 cum Commentario Theodoretī p. 1092 1093. Iosephi Ant. 10 10 § 5.

tertium regnum est Macedonum, aeri comparatum utpote potentius, quod Persicum imperium destruxit; ac venter quidem Alexandrum refert, duo femora divisionem regni post eius obitum. quartum regnum est Romanorum, cui ferrum attribuit ob soliditatem, et tibias ratione temporis, quod caeteris magnis imperiis sit posterius, quemadmodum crura et pedes extremae sunt partes corporis. iam testa ferro admista significat regnum illud, etiam robustum sit, tamen fragile aliquid et imbecillum habere adiunctum, cuiusmodi est testa limo constans.

3. Quod si quis hanc visionem ad priorem rei publicae statum, quo penes senatum dictatores consules tribunos et plebem summa rerum fuit, referat, videbit plebem saepe motis seditionibus a patribus dissensisse, alia sanatu, alia plebe decernente: unde cum inter sese pugnarent, res eorum ex discordia nonnunquam deteriores et imbecilliores exstiterunt. ac senatus cum ferro conferrī queat ob animi gravitatem, plebs magistratibus et

διὰ τὸ τῆς γνώμης στερέμενον, δοτράκω δ' ἂν εἰκασθῆι τὸ πλη-
θος, ἀναμεμιγμένον ὄν τοῖς ἐν τέλει καὶ τῇ βουλήῃ, διὰ τε τὸ συρ-
φετῶδες καὶ τὸ χαμαλληλον (τοιούτου γὰρ ὁ πληθὸς ἔθεν τὸ δοτρα-
κον γίνεται) καὶ διὰ τὸ εὐμετάβολον καὶ τὴν ἀσθένειαν τοῦ φρο-
δνήματος. εἴωθεν γὰρ τὸ πληθος ἀστατεῖν ῥαδίως τε μεταίεσθαι καὶ P I 120
μεταβουλεύεσθαι· ταῦτα δέ τις εὐρήσει πλειστάκις τῇ Ῥωμαίων
πολιτεία συμβεβηκότα, ἐπιὼν τὰ περὶ ταύτης ἀρχαῖα συγγράμματα.

Εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς Ῥωμαϊκῆς πο-
λιτείας ἀναφῆροι τις τὴν διαφορὰν τῶν ὑλῶν καὶ τὴν μίξιν αὐτῶν,
10 ταῦτ' ἂν ἴσως λογίσαίτο, εἰ δὲ πρὸς τὴν ὑστέραν, ὅτε πρὸς μοναρχί-
αν ἔξ ἀριστοκρατίας μετένεκτο Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, καὶ
πρὸς τὴν εἰσέπειτα τῆς βασιλείας κατάστασιν, καὶ τότε πλείστην
ἂν καταλάβοι τῇ πολιτεία προξενήσασαν βλάβην τὴν πρὸς ἀλλήλους
τῶν Ῥωμαίων διχόνοιαν. ὃ τε γὰρ Καῖσαρ τῆς μοναρχίας δερι-
15 γνηθεὶς ἐμφυλλοὺς πολέμους πρὸς τὸν Μάγνον Πομπήιον καὶ πρὸς B
τοὺς ἄλλους οἱ τῆς ἐλευθερίας ἀντεποιοῦντο τῆς παλαιᾶς συνεστή-
σατο, καὶ πρὸς τοὺς ἀνελόντας αὐθις αὐτὸν ὁμοίας μάχης ὁ Καῖσαρ
ὁ Ἀύγουστος καὶ ὁ Ἀντώνιος συνεκρότησαν, εἰτ' αὐθις ἄμφω πρὸς
ἀλλήλους οἱ τοὶ περὶ τῆς αὐταρχίας διαφερόμενοι πολέμους βαρεῖς
20 κεινήκασιν, ἀμφοτέρωθεν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις φθειρομένων
ὁμογενῶν, κἀντεῦθεν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλαττουμένης δυνάμειος. καὶ
οὐδ' ἐν τοῖς μετέπειτα τὰς στάσεις λωφησάσας ἴδοι τις ἂν.

Εἰ δέ τις πρὸς τὰς ὑστέρον βασιλείας τὴν τοῦ σιδήρου καὶ
τοῦ δοτράκου φύσιν παραβαλεῖ, εὐρήσει πῆ μὲν ἰσχυρὰν τὴν τῶν
25 Ῥωμαίων ἀρχήν, πῆ δὲ ἀσθενοῦσαν καὶ τὸ πλείστον τῆς παλαιᾶς

4 τὴν A, διὰ τὴν PW. 6 Ῥωμαϊκῆ A. 11 ἐξ ἀριστοκρατίας
om A. καὶ A, εἰ καὶ PW. 25 ἀσθενοῦσαν] ἀμλοῦσαν C.

senatui admista, testae, cum ob vilitatem et humilitatem, cuiusmodi limus est unde testa conficitur, tum ob levitatem et infirmitatem consilii. est enim multitudo levi sententia, et facile huc atque illuc impellitur: quae, si quis Romanorum veteres annales evolvat, ei genti saepissime accidisse reperiet.

Haec igitur diversae materiae mistionem ad primum rei publicae statum referenti in mentem venire queant: sin posteriorem imperii rationem spectes, re publica ex aristocratia in monarchiam commutata et ab imperatoribus occupata, etiam tum e Romanorum dissensionibus multas ortas esse calamitates deprehendas. nam et Caesar cupiditate regni impulsus bellum civile cum Pompeio Magno et caeteris antiquae libertatis defensoribus gessit, et Caesar Augustus atque Antonius itidem bellum eius interfectori- bus intulerunt. qui deinde ambo inter sese, uter solus regnaret, certantes, gravia bella gesserunt, caesis utrinque civibus in praeliis, et Romanorum viribus imminutis. immo nec deinceps quiescisse seditiones videas.

Iam si ferri et testae qualitatem cum posterioribus regnis conferas, Romanum imperium ibi quoque partim firmum partim imbe-

C ἀποβεβληκυῖαν ἐπικρατείας, καὶ πολλοστῶ νῦν μέρει τῆς παλαιᾶς ἐκείνης περιγεγραμμένην ἡγεμονίας.

Τὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων βασιλειῶν ἐν τούτοις· ἡ δὲ λοιπὴ τε καὶ ἀκατάλυτος, ἦν ὁ λίθος εἰκόνιζεν ὃς ἄνευ χειρῶν ἐτμήθη καὶ τὰς ὕλας ἐλέπτυνεν ἐξ ὧν συνετέθειτο ἡ εἰκὼν, καὶ 5 τὴν γῆν ἐπλήρωσεν ἅπασαν, ἦν εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ προφήτης εἶρηκε μὴ διαφθαρήσεισαι, ἡ μέλλουσα ἐπιφάνειαι εἶναι ἂν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἧτις, τῆς σιδηρᾶς βασιλείας γενομένης ἀσθενεστέρως διὰ τὴν τοῦ ὀστρούκου ἐπιμείζιον, ἀναφανήσεται· ὅτε αὐτῷ τὰ πάντα ὑποταγήσεται, καὶ βασιλείας ἀτελευ- 10 τήτου τε καταξιώσει καὶ ἀδιαφθόρου τοὺς ταύτης ἀξίους ἑαυτοῦς καταστήσαντας. λίθον γὰρ εἶωθεν ἡ γραφὴ καλεῖν τὸν Χριστόν. ὃ τε γὰρ Δαβὶδ “λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες” ἔφη, “οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,” καὶ ὁ Ἡσαΐας ἐκ προσώπου φησὶ τοῦ θεοῦ “ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀχρογωνιαῖον.” καὶ 15 ὁ μέγας Παῦλος ἀχρογωνιαῖον καλεῖ τὸν Χριστόν, ἐφ’ ᾧ ἐποικοδομηθῆναι τοὺς πιστεύσαντας ἔγραψε. καὶ πάλιν λέγει “θεμέλιον ἕτερον οὐδεὶς δύναται θεῖναι πρὸς τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός.” καὶ αὐθις ἐτέρωθι “ἔτινον ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.” καὶ πέτρα δὲ σκαν- 20 P I 121 δάλου καὶ λίθος προσκόμματος λέγεται, καὶ πολλαχοῦ ἂν εὑρεθῆη

1 καὶ] ἡ A. 5 συνετέθειτο A. 11 καὶ ἀδιαφθόρου ἀξιώσει A. 13 Δαβὶδ] Ps. 118 22. 14 ἐγενήθη A, ἐγεννήθη PW. Ἡσαΐας] 28 16. 15 φησὶ om A. 16 Παῦλος] ad Eph. 2 20. ante καλεῖ A add αὐτόν. 17 λέγει] 1 Cor. 3 11. 18 post Ἰησοῦς PW add ὁ, om A Theodoretus. 19 ἐτέρωθι] 1 Cor. 10 4.

cillum, amissa maxima parte potentiae veteris, vix reliquiis quibusdam retentis.

Atque haec de quattuor regnis: restat illud quod non est everendum, lapide sine manibus exciso adumbratum, comminute materias quibus imago constabat, et universam terram implente, quodque propheta dixit nullo aevo periturum. hoc Christi domini nostri adventum significat, qui, cum regnum ferreum ob testae admisionem factum fuerit imbecillius, apparebit: cum ei subiicientur omnia, regnoque infinito et non perituro dignabitur eos qui se illo dignos praebuerunt. lapidem enim scriptura Christum solet dicere. nam et David “lapis” inquit, “quem reiecerunt aedificantes, in caput anguli translatus est,” et Esaias sub persona dei dicit “ecce pono lapidem in summo angulo.” divus Paulus item angularem lapidem Christum vocat, cui inaedificatos esse credentes scribit. atque iterum “aliud” inquit “fundamentum nemo iaciet praeter id quod iactum est, Iesum Christum.” item alibi “bibebant de spirituali consequente eos petra, qui est Christus.” ad haec petra scandali et lapis offensionis dicitur; multaque praeterea loca invenias

λίθος καὶ πέτρα κεκλημένος ὁ κύριος. τὸ δ' ἄνευ χειρῶν τμηθῆναι τὴν ὄπερ φύσιν αὐτοῦ γέννησιν προεδήλου, τὴν ἄνευ σποράς, τὴν γαμικῆς ἑμιλίας χωρὶς. ὄρος μὲν γὰρ ἦ τοῦ Ἰουδα νομοθετῆ φυλῆ, ἔξ ἧς ὁ Δαβὶδ· λίθος δὲ ὁ Χριστός, τμηθεὶς 5 ἐξ αὐτῆς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον· ἄνευ δὲ γε χειρῶν, ὅτι μὴ κατὰ τοὺς φυσικοὺς προήλαθε θιαμούς; ἀλλ' ἐξ ἀπειράνδρου καὶ ἁγίας γαστρὸς. ὃς μικρὸς μὲν ἐδόκει πρότερον διὰ τὴν φύσιν τῆς W I 86 ἀνθρωπότητος, προῦν δὲ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν τῆς οικείας δόξης ἐπλήρωσε, καὶ ἔτι μᾶλλον πληρώσει κατὰ τὴν μέλλουσαν 10 αὐτοῦ ἐπιφάνειαν. B

Ὁ μὲν οὖν προφήτης τό τε ἐνύπνιον τῷ Ναβουχοδονόσορ ἀπήγγειλε καὶ τὴν ταύτου σύγκρισιν ἀνεκάλυψεν, ὃ δὲ θαυμάσιος ἐπὶ πρόσωπον ἔπεσε καὶ τῷ Δαυιδῷ προσεκύνησε καὶ θύειν αὐτῷ 15 διατάξατο, οὐκ ἐκείνῳ τὴν ἅπασαν ἀπονέμων τιμὴν ὃ ἀλαζῶν ἠέλεινος καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τῷ παρ' ἐκείνου θρησκευομένῳ θεῷ. ἔφη γάρ "ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτός ἐστι θεὸς θεῶν καὶ κύριος βασιλέων καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια." δόματα τὲ αὐτῷ παρέσχε πολλά, καὶ πάσης τῆς Βαβυλωνίως κατέστησεν ἄρχοντα, καὶ Βυλτάσαρ αὐτὸν ἐπωνόμασε, τὴν προσηγορίαν 20 αὐτῷ θέμενος τοῦ οἴκειου θεοῦ.

4. Ἔτα χρύσειον ἀνδριάντι στήσας πηχέων μὲν τὸ ἄψος C ἐξήκοντα πλάτος δὲ ἔξ, συνεκάλεσεν ἐξ ἀπάσης αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς

5 γε om A. 16 ἔφη] Dan. 2 47.

FONTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 10 10 § 5—11 § 2. Daniel 3 et 4. Theodoretus in Dan. 5 p. 1168.

ubi dominus petra et lapis appellatur. quod autem is sine manibus excisus est, id ortum eius naturam superantem indicat, sine semine et coniugali congressu. nam mons putari queat Iudaica tribus e qua ortus fuit David, lapis autem Christus secundum humanitatem ex ea excisus, sine manibus, quia non lege naturae prodit sed ex utero rudi viri et sancto. qui primus parvus est visus ob naturam humanam, in progressu vere terram omnem suae gloriae implevit, magis etiam impleturus futuro suo adventu.

Propheta igitur et somnium Nabuchodonosori exposuit, et comparisonem eius revelavit. qui coniecturae sollertiam admiratus, pronus in faciem cecidit, et sacrificari Danieli iussit, non ipsi omnem illum honorem tribuens, homo superbus et arrogans, sed deo qui a Daniele colebatur: dixit enim "vere deus vester deus est deorum et dominus regum et arcanorum revelator." datisque multis muneribus Danielelem tetius Babylonis principem constituit, nomine Baltasaris (sic deus eius vocabatur) indito.

4. Deinde auream statuam cubitos altam sexaginta, latam sex, erexit, principes ex omni suo imperio convocat, auditaque tuba pre-

τοὺς πρώτους, προστάξας ὅταν ἀκούσωσι τῆς σάλπιγγος τότε πεσόντας προσκυνεῖν τὸν ἀνδριάντα, τοὺς δ' ἀπειθήσαντας εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβληθῆναι κάμινον, ἣν ἐκεῖ μεγάλην ἐξέκαυσε καὶ σφοδράν. πάντων οὖν προσκυνούντων οἱ τρεῖς νεανίαι, οὓς συγγενεῖς τοῦ Δανιὴλ ἡ ἱστορία παρέδωκε, μὴ παραβῆναι τὰς πάτρια θέλοντες οὐ προσεκύνησαν. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν κάμινον D αὐτίκα ἐβλήθησαν· τὸ δὲ πῦρ ἐκείνων οὐχ ἤφατο, ἀλλ' ἐστῶτες ἐν μέσῳ τῆς ἀνυποστάτου φλογὸς ἐκείνης ὕμνον ἀνέπεμπον τῷ Θεῷ. συνειστήκει δὲ τοῖς τρισὶν ἐκείνοις καὶ τέταρτος· ἄγγελος δ' ἦν συγκαταβὰς αὐτοῖς καὶ τὸν φλογερὸν ἐκείνον ἄερα μετα- 10 τρέπων εἰς αὔραν δροσώδη. ταῦτα ἐξέστησαν τὴν θηριώδη ψυχὴν τοῦ βασιλέως ἐκείνου καὶ ἀτεράμονα, καὶ τὸν τύφον ἀφείλ- πρόσκεισι καὶ ἐξ ὀνόματος τοὺς νεανίας καλεῖ καὶ τὸν Θεὸν αὐτῶν εὐλογεῖ, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τιμῆς ἀξιοῖ καὶ ἡγεμόνας τῶν ἐν Βαβυλῶνι πάντων Ἰουδαίων καθίστησιν. 15

Ἐοῦ δὲ μετ' ὀλίγον ὁ Ἀσσύριος ἐκείνος ἐνύπνιον ἕτερον. δένδρον ἑώρα μέγα τε καὶ τῆς γῆς περιέχον τὰ πέρατα, φύλλοις P I 122 ὥραιζόμενον καὶ βριθὸν καρπῷ. ἐπ' αὐτὸ δὲ κατεσκήνον τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ τὰ πετεινὰ ἐν τοῖς κλάδοις κατόκει αὐτοῦ. εἶτα Ἴρ εἶδεν οὐρανόθεν ἐλθόντα καὶ ἐν ἰσχύϊ φωνήσαντα "ἐκκό- 20 ψατε τὸ δένδρον, καὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ ἐκτίλατε, καὶ τὰ φύλλα ἐκτινάξατε, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, πλὴν ἑάσατε τὴν φυτὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ· καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ

12 τοῦ βασιλέως om A.

ἀτεράμονος A.

stratos illam adorare, qui non paruisent in caminum ignis conici iubet, quem ibi magnum et vehementem incenderat. quam cum adorarent omnes, tres illi adolescentes, quos historia cognatos fuisse Danielis tradidit, patria instituta violare nolentes, non adorarunt. itaque statim in caminum coniecti sunt: verum ignis eos non attingit, sed stantes in medio flammae intolerabilis hymnum cecinerunt deo. adstitit tribus illis et quartus: is angelus erat, qui una cum eis descenderat, et ardentem illum aërem in auram roscidam commutabat. haec immanem et atrocem regis animum ita obstupescerunt, ut seposito fastu accedens adoles- centes nominatim vocaret, et eorum deo collaudato ipsos honore aff- ceret et principes omnium Iudaeorum qui Babylone erant crearet.

Non multo post idem Assyrius aliud somnium videt huiusmodi. arbor erat magna extremitates terrae amplectens, foliis ornata et fracta gravis, sub qua bestiae agrestes degebant, et volucres in ramis eius nidificabant. deinde Ir cernit caelo egressum, qui contenta voce cla- maret "excidite arborem et ramos eius evellite et folia decutite et fru- ctum eius dissipate, verum stirpem radicam eius relinquate: et in vim-

τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ ἀλλιωθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἢ μερίς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται, καὶ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ἐπὶ καιροὶ ἀλλαγῆσονται ἐπ' αὐτόν." ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν 5 συγκρατεῖ πάλιν τοὺς μάγους καὶ τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος καὶ ζητεῖ μαθεῖν τὰ δι' αὐτῆς σημαινόμενα. ἠπόρουσαν δ' ἐκεῖνοι καὶ B οὐκ εἶχον λέγειν τοῦ ἐνύπνιου τὴν δῆλωσιν. εἶτα πάλιν καταφεύγει ἐπὶ τὸν Δανιὴλ καὶ διηγέεται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον καὶ ἤξιον λέγειν τὸ σύγκριμα "δύνασαι γάρ" φησί, "ὅτι πνεῦμα θεοῦ 10 ἄγιον ἐν σοί." ὁ δὲ "κύριέ μου" φησί "βασιλεῦ, τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε." εἶτα τὴν σημασίαν ἐξηγεῖται αὐτῷ καὶ φησί "τὸ δένδρον τὸ μέγα, ὃ ἐώρακας, σὺ εἶ ὡς βασιλεῦ, ὅτι ἐμεγαλύνθησιν καὶ ἰσχυσῶνται, καὶ ἡ μεγαλοσύνη σου ἐφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς" (μεγαλο- 15 σύνην δὲ τὴν τοῦ νοδὸς ἐκάλεσεν ἔπαρσιν καὶ τοῦ φρονήματος τὸ ὑπεροχόν). "ὅτι δὲ εἶδες Ἴρ ἄγιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα" W I 87 (τούτῃστιν ἄγγελον θεῖον· τὸ γὰρ Ἴρ ἐξελληνηζόμενον τὸν ἐρηγο- C ρότα δηλοῖ, δι' οὗ τὸ ἀσώματον ὑπανίσταται· ὁ γὰρ σῶμα περι- κείμενος ἔπνω δουλοῦται, ὃ τούτῳ δὲ μὴ δουλεύον ἀσώματον 20 ἔχει φύσιν) "ὅτι τοῦτον τὸν ἐρηγορότα" φησί "ἐκεῖνον εἶδες φωνήσαντα ἐκκοπήναι τὸ δένδρον, λαθῆναι δὲ τὴν φωνὴν τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ, ἔκλιζε τῆς βασιλείας μὲν ἐκπεσεῖν καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους κοινωνίας ἐκδιωχθῆναι, θηρίοις δὲ

4 αὐτόν A: LXX αὐτόν. 16 Ἴρ εἶδες A.

culo ferreo, in herba terrae et in rore caelesti habitabit, deget cum bestiis, cor eius ab hominibus alienabitur et cor bestiae ei dabitur, et septem tempora super eo mutabuntur." hac visione conspecta rursus sapientes et magos Babylonios convocat, eius significationem scire cupiens. qui cum aestuarent nec significationem somnii reperirent, iterum ad Danielem confugit, narratoque somnio expositionem eius requirit: id eam posse, cum sanctus domini spiritus in eo sit. tum ille "domine mi rex" inquit, "somnia istud in eos vertatur qui te oderunt." deinde significationem ei exponit hoc modo "arbor magna quam vidisti, rex, tu es, quia magnus et potens evasisti, ac magnitudo tua caelum attingit, et dominatus tuus ad terrae extremitates protenditur" (magnitudinem autem vocabat elationem animi et fastum); "quod autem Ir sanctum vidisti de caelo descendentem" (id est divinum angelum: nam Ir vigilantem declarat, quo natura incorporea innuitur: nam cui corpus est, is somno succumbit; qui non, natura est corporis experte) "quoniam igitur vigilantem illum clamantem vidisti ut arbor excinderetur et stirps radicum eius relinqueretur etc., futurum est ut regno excidas et commercio hominum pulsus inter bestias degas, gramine vescens. regnum

συναλλέσθαι καὶ χόρτον ἐσθίειν, μὴ μέντοι πάντη στερηθῆναι τῆς βιαιείας, ἐπινασώθῃναι δέ σοι αὐθις αὐτήν·²² τούτου γὰρ εἶναι σημαντικὸν τὸ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν ἐσθῆναι τοῦ δένδρου.

D τοιαύτην τῷ Ναβουχοδονόσορ ὁ Δανιὴλ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὄραματος ἐποιήσατο. καὶ γέγονε πάντα κατὰ τὸν θεῖον χρηματισμὸν, 5 καὶ μανίαν προσήσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος διὰ τὸ ἀλαζονικὸν τε καὶ ὑπερήφανον καὶ ἐπὶ τῆς ἐρήμων διατρίψις ἐπαιεῖται, οὐδενὸς ἐπιδαμένον τῇ βασιλείᾳ αὐταῦ πάλιν ἀπολαμβάνει αὐτὴν ἰλειωσάμενος τὸν θεόν. ἔτη δὲ τρία βασιλεύσας καὶ τεσσαράκοντα τελευτᾷ. μεμῆσθαι δὲ αὐτοῦ ὁ Ἰωσήπος λέγει καὶ πολλοὺς τῶν 10 ἀρχαίων ἱστορικῶν, τὸν τε Βηρωσὸν καὶ τὸν Μεγασθένη καὶ τὸν Διοκλέα καὶ τὸν Φιλβατρατον.

P I 123 Τούτου δὲ τελευτήσαντος Εὐιλὰδ Μαροδάχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρῶτος τῆν ἀρχὴν διαδέχεται. ὅς αὐτίκα λύει μὲν τῶν δεσμῶν τὸν βασιλέα Ἰωακείμ τὸν καὶ Ἰεχονίαν καλούμενον, 15 καθαιρεγμένον εἶχεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τιμῆς ἀξιοί, δίδωσι δὲ καὶ δωρεὰς αὐτῷ καὶ ὁμοδίαιτον εἶχε διαπαντός.

5. Καὶ ταύτου δὲ παρλιθόντος εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετῆλθεν ἡ βασιλεία Βαλτάσαρ καλούμενον, κατ' οὗ Κῦρος μετὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐστράτευσεν. οὗτος γὰρ πότον 20 ποιήσας τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν παλλακῶν κατακείμενός τε καὶ μεθύσκόμενος, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὰ σκεύη τὰ

1 τῆς βασ. στερηθῆναι Α. 2 σοι δὲ Α. 10 Ἰωσήπος] Ant. 10 11 1. 13 μαροδάχ Α Theodoretus, Μαροδάδ PW. 15 Ἰεχονίαν Iosephus et Theodoretus.

Fontes. Cap. 6. Daniel 5 et 6 cum Theodoreti Commentario. Iosephi Ant. 10 11 § 2 — § 7.

tamen non penitus amittes, sed in integrum restitutas recipies:" id enim significari stirpe radicum relicta, sic igitur visionem Nabuchodonosori Daniel exposuit. et omnia facta sunt secundum divinum oraculum: nam rex furore percitus ob arrogantiam et superbiam, post septem annos in desertis exactos regnum interea a nemine occupatum recipit, placato deo. et cum annos quadraginta tres regnasset, moritur. huius multos etiam ex veteribus historicis, Barosum Megasthenem Diodem et Philostratum, meminisse Iosephus refert.

Huius defuncto filius natus maior Evilad Marodach in imperio succedit. qui regem Iochimum (idem et Iechonias appellatur) a Nabuchodonosore in vinculis habitum solvit et honorifice tractat, muneribus afficit, et perpetuum convictorem habet.

5. Hoc quoque mortuo regnum ad fratrem eius Baltasarem transit, qui Cyri ductu et auspiciis a Persis et Medis est oppugnatus. hic precibus ad compositionem invitatis, cum concubinis suis concubens atque

ἐπεὶ δὲ ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐπέλυσεν καὶ τοὺς οἰκείους θεοῖς ἀνατίθεικε· κοιμοθέντων δ' ἐκείνων, οἷς ὁ πατήρ αὐτοῦ οὐκ ἐχρήσατο, αὐτὸς ἐκέχρητο τούτοις, καὶ μεταξὺ πίνων ἐβλασφήμει κατὰ τοῦ θεοῦ. ὅρῳ τοίνυν ἀστράγαλον ἐκ τοῦ τοίχου προίοντα χειρὸς ἀνθρωπίνης καὶ γράφοντα ἐπὶ τὸ κονίωμα τοῦ τοίχου· καὶ ἐξέστη, καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ ἔλλοιψήθη. καὶ τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καλέσας τὴν τῶν γραμμάτων ἀπήτει δῆλωσιν, καὶ ἀμοιβὰς μεγάλας δώσειν ἐκήρυσεν τῷ σαφηνίσοντι τὴν σημασίαν αὐτῶν· ἀλλ' ἦσαν ἄγνωστοι πῶσι τὰ γεγραμμένα. 10 ἄδυμοῦντα δὲ τὸν βασιλέα καὶ τεταραγμένον· ἰδοῦσα ἡ μάμηθ αὐτοῦ ἔφη ὡς "εἰ μεταπεμφθῆ Βαλτάσαρ ὁ Ἰουδαῖος, ὅς καὶ τῷ Ναβουχοδονόσορ πολλὰ ζήτημαν ἂ ἕτερος ἐκφράσαι οὐδεις ἠδύνατο, ἐκεῖνός σοι τὸ ἀπόρητον τούτων τῶν συλλαβῶν σημαίει· ἔστι γὰρ πνεῦμα ἅγιον θεοῦ ἐν αὐτῷ." αὐτίκα τοίνυν καλέσας 15 τὸν Δανιὴλ ὁ κρατῶν ἤξιόν δηλοῦν αὐτῷ περὶ τῶν γραμμάτων, C καὶ μὴ ὑποσταλῆναι κἄν εἰς σκωθροπὸν τὸ ἕπ' αὐτῶν σημαίνμενον· καὶ γέρας δώσειν αὐτῷ ἐπηγγέλλετο πορφύραν ἐνδεδέσθαι καὶ περιανχένιον χρύσειον, καὶ τὸ τρίτον τῆς ἀρχῆς μέρος. Δανιὴλ δὲ τὰς μὲν δωρεὰς παρητήτετο, μηνύειν δ' ἔλεγεν αὐτῷ 20 τὰ γεγραμμένα τοῦ βίου καταστροφὴν, ὅτι μὴδ' οἷς ὁ πατήρ αὐτοῦ δι' ἀσέβειαν ἐκολιάσθη ἐσωφρονισθῆ αὐτός, ἀλλὰ τοῖς σκεύεσι τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν παλλακῶν εἰς διακονίαν ἐχρήσατο. τὰ μὲν οὖν γράμματα ἀνεγίνωσκεν οὕτως "μανὴ θεὸς φάρις,"

4 ἐκ τοῦ τοίχου om A.

B σαφηνίσοντι A, σαφηνίζοντι PW.

12 οὐδεις ἐκφράσαι A.

14 post καλέσας A add βαλτάσαρ.

16 ἕπ' αὐτόν A.

19 ἔλεγε τὰ γεγραμμένα αὐτῷ A.

inebriatus, sacra vasa, quae Nabuchodonosor Hierosolymis direpta diis suis consecrarat, afferri iubet, atque iis utitur, quorum usu pater abstinerat. dumque inter pocula blasphemat deum, videt articulum humanae manus e pariete prodeuntem in tectorio parietis scribere. quo conspecto obstupefactus toto corpore cohorrui, et Chaldaeis ac magis arcessitis, magnis propositis muneribus sententiam litterarum ab eis requirit: sed scriptura illa ignota erat omnibus. quamobrem avia regem tristem conspiciens et perturbatum ait "si Baltasar Indaeus arcessatur, qui et Nabuchodonosori multa significavit quae nemo alius explicare poterat, is arcanum syllabarum illarum declarabit: est enim sanctus dei spiritus in eo." statim igitur rex Danielem arcessi iubet, flagitans scripturas illius declarationem, citra dissimulationem omnem, etsi triste aliquid portenderet: daturum pollicitus gestandae purpurae et torquis aurei ius et tertiam regni sui partem. Daniel vero muneribus recusatis dicebat scripturam ei obitum portendere, quod ne paternae quidem impietatis poena factus esset modestior, sed divinis vasis cum concubinis ad ministerium esset usus. litteras vero ita legebat "εὐαγε θεὸς φάρις:"

τὴν δὲ τούτων σημασίαν ἐρμηνεύων ἔλεγεν “ἤριθμησεν ὁ θεὸς τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου καὶ τῆς ἀρχῆς σου, καὶ εἰς ἄγαν βραχὺ **D** περιέστη.” Ἐξελληνισζομένη γὰρ ἡ λέξις λέγοιτ’ ἂν ἀριθμός. οὕτω μὲν οὖν ἡρμηνεύσε τὸ μαθή, τὸ δὲ γε θεκέλ σημαίνει ἔφη σταθμόν. “στήσας οὖν τὸν ὄρον τῆς βασιλείας σου ὁ θεός, κατα-
W I 88 θεκέλ σημαίνει καθ’ Ἑλλάδα διάλεκτον. τὸ δὲ φαρῆς διαίρεισιν ἐρμηνεύων ὁ προφήτης (τοῦτο γὰρ εἰς Ἑλληνα φωνὴν ἡ λέξις μεταγομένη δηλοῖ) διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔλεγεν εἰς Πέρσας καὶ Μήδους παρὰ θεοῦ. τὰ μὲν οὖν ἐν τῷ τοίχῳ **10** γεγραμμένα οὕτως ἀνέγνω ὁ Δανιήλ, καὶ τοιαύτην τὴν τῶν συλλαβῶν κείνων ἐποίησατο σύγκρισιν, τὴν ἐρμηνείαν δηλαδὴ· τὸν δὲ βασιλεὺς λύπη κατέσχε. καὶ μετ’ ὀλίγον ἡ τοῦ προφήτου
P I 124 ἐβέβηκε πρόρρησις, Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπ’ αὐτὸν ἐλάσαντος, ἔφ’ ὃ ἡ τε Βαβυλῶν ἐλήφθη καὶ ὁ Βαλτύσαρ ἐν τῇ **15** ἀλώσει ἀνήρητο. εἰσὶ δ’ οἱ κατὰ τὴν νόκτα κείνην, καθ’ ἣν τὸν ἀστράγαλον τὸν γράφοντα ἐθεύσατο, φασὶ καὶ τὴν πόλιν αἶρεθῆναι κακείνον ἀνααιρεθῆναι.

Μετὰ δὲ τὴν τῆς Βαβυλῶνος ἄλωσιν ὁ προφήτης Δανιήλ παρὰ Δαρείου τοῦ Μήδου, ὃς καὶ Κυαξάρης ὠνόμαστο καὶ **20** μητρὰδελφος ἦν τοῦ Κύρου, υἱὸς ὢν Ἀστυάγου τοῦ βασιλευσάντος Μήδων, εἰς Μηδίαν μετήνεκτο καὶ πάσης ἡξιοῦτο τιμῆς. οὕτω δ’ ἔχων ἐφθονήθη παρὰ τῶν ἐν Μήδοις ὑπερεχόντων, καὶ

3 περιέστη A, περιέστησεν PW. γὰρ A, καὶ PW. 6 καὶ κλάσμα γὰρ] haec de vocabulo φαρῆς Iosephus. 7 δὲ add A. 16 εἰσὶ δ’ οἱ] scilicet Daniel 5 30 et Theodoretus p. 1173. 21 υἱὸς — Μήδων om codex Colberteus.

quarum significationem sic interpretabatur “numeravit deus tempus vitae tuae atque imperii tui, cuius perparum superest.” nam vocabulum mane est numerus. sic igitur illud interpretabatur, thekel autem stateram. “itaque ponderato regni tui tempore deus deorsum illud vergere innuit et fractum esse:” nam thekel etiam fragmen significat. phares divisionem interpretabatur, quod regnum eius inter Medos et Persas a deo distribuendum esset. scripturam igitur parietis cum ita legeret itaque syllabas istas componeret sive interpretaretur, rex maerore affectus est. nec diu post prophetae praedictio eventu est comprobata, cum illi Cyrus Persarum rex bellum inferret, a quo et Babylon capta est et Baltasar in captivitate urbis interfectus. sunt qui asserant eadem nocte, qua visus esset articulus scribens, et Babylonem captam et regem caesum esse.

Post urbis captivitatem Daniel a Dario Medo, qui et Cyaxares nōminabatur, Cyri avunculo et Astyagis Medorum regis filio, in Mediam translatus omni honore afficiebatur. qua de causa Medorum principes

μηχανῶνται τρόπον καθ' ὃν ἤλπισαν ἀπολλέσαι αὐτόν. δρώντες γὰρ αὐτόν τρεῖς τῆς ἡμέρας προσευχόμενον τῷ θεῷ, προσίασι τῷ Β Κναξάρῳ τῷ καὶ Δαρείῳ, ἀξιούντες αὐτὸν θεῖναι νόμον ἵνα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας μὴ τις ἢ τοῖς θεοῖς προσευχόμενος εἴη μήτ' 5 αὐτοῦ τοῦ βασιλέως δεόμενος, καὶ τὸν μὴ τὸν νόμον φυλάξαντα εἰς τὸν τῶν λέοντων λάκκον ἐμβάλλεσθαι. ὁ δὲ τὸ κατὰ τοῦ Δανιὴλ παρ' αὐτῶν τυρενόμενον ἀγνοήσας προὔτεθεκε πρό- γραμμα τὰ εἰρημένα διαταττόμενον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἠρέμουν κατὰ τὸ θέσπισμα, Δανιὴλ δὲ κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ἤρχετο τῷ 10 θεῷ. καὶ οἱ σατραῖπαι κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀπήτουν εἰς τὸν λάκκον αὐτὸν τῶν λέοντων ἐμβάλλεσθαι. βληθέντος δ' ἐκεῖ τοῦ προφήτου, τὸν ἐπὶ τοῦ στομίῳ λίθον σφραγίσας ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν. ἀγωνιῶν δὲ C καὶ ἀλγῶν ἄυπνος τὴν νύκτα διήγαγεν· ἤλπιζε μὲν γὰρ μὴ βλα- 15 βήσεσθαι τὸν Δανιὴλ ὑπὸ τῶν θηρίων, εἰδὼς ὅτι πνεῦμα ἁγίων θεοῦ ἔστιν ἐν αὐτῷ, ἀλλ' ὁμῶς δειλιῶν ἠγωνία μὴ τι αὐτῷ συμβαλεῖ κακόν, μὴ πάνυ γινώσκων οἷα βάρβαρος τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ἄρτι δ' ἡμέρας ἀναλαμπάσης τῷ λάκκῳ ἐπέστη καὶ ἐκά- λει τὸν Δανιὴλ· ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνελκυσθῆναι 20 τὸν προφήτην αὐτίκα ἐκέλευσε, καὶ ἄδιγῆ τοῦτον καὶ σῶον βλέ- πων ἐξίστατο. τῶν δὲ κατειπόντων αὐτοῦ τροφῆς κεκορησμένους εἶναι λεγόντων τοὺς λέοντας καὶ διὰ τοῦτο μὴ θῆξαι τοῦ Δανιὴλ, μισήσας αὐτοὺς τῆς πονηρίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ κατὰ τοῦ προ- D φήτου μηχανήματα καὶ τὸν δόλον ἐκείνων συνείς, δαψιλῆ παραιτε-

3 Κναξάρῳ] Ἀστωάγη codex Colberteus. ἐν' Α. 14 ἤλπιζε Α, ἤλπισε ΡW.

ei invidentes insidias parant vitae eius. nam cum eum quotidie ter deum adorantem viderent, Cyaxari sive Dario auctores sunt ferendae legis ut intra dies triginta neque deos adoret quisquam neque ipsum regem oret: quam legem qui violasset, in caveam leonum coniciendum. rex, qui ignoraret illud in perniciem Danielis strui, edictum huiusmodi proponit. ac caeteris secundum edictum quiescentibus Daniel, qui de more deo supplicabat, a satrapis delatus bestiis obicitur. rex lapide quo cavea claudebatur signato discedit, eamque noctem insomnem agit sollicitus et dolens. nam etsi Daniele a bestiis non laesum iri sperabat, quippe quem sancto dei spiritu praeditum sciret, non tamen tranquillo esse animo poterat, metuens ne quid ei accideret, nec dei potentiam, ut homo barbarus, satis intelligens. statim vero ut diluxerat ad caveam leonum accedit, Daniele vocat: respondentem extrahi iubet, intactum et salvum videns obstupescit. sed cum delatores dixissent, leones ob saturitatem illum non attigisse, improbitatis illorum odio, intellecta fraude atque insidiis quas prophetae struxerant, affatim bestias pasci

Θῆραι τροφήν τοῖς Θηρίοις προσέταξε, κεκορεσμένων δ' ἤδη τοῖς τοῦ προφήτου κατηγόρους εἰς τὸν λάκκον τῶν Θηρῶν ἐμβληθῆναι προσέταξεν, "ἵνα γινώμεν" εἰπὼν "εἰ διὰ κόρον αὐτῶν οἱ λέοντες οὐ προσψάουσιν." διασπαραχθέντων δ' εὐθὺς τῶν ποιηρῶν ἐκείνων ἀνδρῶν δῆλον ἅπασιν ἔγενον ὡς θεία τις δύναμις τὸν Βανιὴλ συνετήρησε, τοὺς Θῆρας φημίωσασα. διὸ καὶ τὸν τοῦ προφήτου θεὸν ὁ βασιλεὺς ἐμεγάλυνε, κάκεινον ἐν τιμῇ πεποίητο πλείονι.

6. Ταῦτα μὲν οὖν συμβέβηκεν ὕστερον* ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ ἐνόπνιον ὁ προφήτης εἶδεν. ἦν δὲ 10 τοιοῦτον τὸ δράμα. τέσσαρα ἐδόκει Θηρία ἀνέναι ἐκ τῆς θαλάσσης, ὧν τὸ πρῶτον λεαίνης εἶχε μορφήν καὶ πτερὰ ὡσεὶ αἰετοῦ, P I 125 δ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῷ. ἡ μὲν οὖν θάλασσα τὸν ἀνθρώπινον ἐδήλου βίον τὸν πολυκύμαντον καὶ πλείστας καὶ συνεχεῖς 15 W I 89 μεταβολὰς δεχόμενον καὶ περιτροπὰς, τὸ δὲ Θηρίον ἢ λέαινα τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν εἰκόνιζε, τὸ δ' ἐξαρθῆναι ἀπὸ τῆς γῆς τὴν τῆς ἀρχῆς ἐκείνης ἐδήλου κατάπαυσιν καὶ τῆς ἐξουσίας τὴν περιαιρεσιν. καὶ τὸ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου στήναι τὸ ἴσῃ τοῖς ὑπηκόοις γενήσεσθαι ὑψηλίτετο, τὸ δὲ καρδίαν ἀνθρώπου δο- 20 Θῆναι αὐτῇ τὸ διὰ τῆς πείρας ἀνθρώπινα φρονεῖν διδαχθῆναι

*6 καὶ om A.

FONTES. Cap. 6. Theodoretī Commentariū in Danielē 7 p. 1189 — 1194. de scaphismo, Plutarchi Artaxerxes c. 16 p. 1019 Frf. de Aridaseo, Plutarchi Alexander c. 77 p. 707. ἡ καὶ ἄλλως — ἀνεκτήσαντο p. 225 v. 13 — v. 20 Theodoretō addita sunt.

iubat, iisque iam satiatis accusatores Daniellē obfici, ut cognosceretur an leones ob saturitatem homines non tangerent. tum improbis illis statim dilaceratis perspicuum fuit omnibus, vi quadam divina Daniele conservatum esse, obturatis bestiarum faucibus. itaque rex prophetas deum celebrat, eisque maiores etiam honores habet.

6. Et hoc quidem posterius accidit: primo autem anno regni Baltasarī huiusmodi visum prophetae oblatum fuit. quattuor animalia mari emergere videbantur, quorum primum leaenam referret, pennis aquillinis: idque a terra elatum pedibus institit, accepto etiam corde humano. mare autem significabat vitam humanam fluctuantem, plurimisque assiduis mutationibus et inversionibus obnoxiam: leaena regnum Assyriorum representabat: sublatio a terra imperii illius finem denotabat et potestatis amissionem. quia pedibus hominis insistebat, id subditis par fore innuebat. quia cor hominis ei dabatur, notabat fore ut experientia disceret se hominem esse, neque per arrogantiam ea sibi

καὶ μὴ τι τῶν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐξ ἀλαζονείας φαντά-
 ζοῦται· καὶ τὰ περὶὰ γὰρ ἃ τῷ Θηρίῳ παρὰ φύσιν προσεπα- B
 φύκεισαν τὴν ἔπαρσιν ἐδήλουν τῶν βασιλέων ἐκείνων καὶ τὸ ἐξ
 ὑπερηφανίας τοῦ τοῦδος αὐτῶν ὑπερτέφελον.

5 Τὸ δὲ δεύτερον Θηρίον ἄρκυ ὁμοίωτο, καὶ εἰς μέρος ἕν
 ἕστη, καὶ τρία εἶχε πλευρὰ ἐν τῷ στόματι. καὶ ἐλέγετο αὐτῇ
 “ἀνάστα, φάγε σῦρκας πολλὰς.” τῆς Περσῶν δὲ βασιλείας ἡ
 ἄρκος ἐγένετο τύπωσις, διὰ τὸ ὠμὸν τοῦ ἔθνους καὶ ἀπηγνῆς·
 πάντων γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ Πέρσαι τιμωρήσασθαι ἀπηγνῆστεροι,
 10 σκαφεύσεισί τε καὶ δορᾶς ἀφαιρέσει πικροτέρας καὶ μακροτέρας
 τὰς κολάσεις τιθέμενοι.

Εἰκὸς δὲ τισιν ἀγνοεῖσθαι τὴν κόλασιν τῆς σκαφεύσεως·
 καλὸν οὖν καὶ ταύτην δῆλῃν θέσθαι τοῖς ἀγνοοῦσι. δύο σκάφας
 ἴσας ἀλλήλαις προσαρμόσαντες, καὶ ταύτας ἐγκόψαντες, ὥστε C
 15 τὴν κεφαλὴν τοῦ κολαζομένου ἐκτὸς περιλελεῖσθαι τῶν σκαφῶν
 καὶ τὰς χεῖρας ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς πόδας, ὑπτίον ἐντὸς τὸν τιμω-
 ρούμενον ἀνακλίνουσι, καὶ οὕτω τὰς σκάφας προσηλοῦσιν ἀλλή-
 λαις. εἶτα κράμα ἐκ μέλιτός τε καὶ γάλακτος κερασάμενοι ἐγχέου-
 σιν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀθλοῦ ἐκείνου, μέχρις ἂν ὑπερκορῆς ὁ
 20 ἄνθρωπος γένηται· καὶ ἐκ τοῦ τοιοῦτου κράματος τοῦ προσώπου
 αὐτοῦ καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν καταχέουσιν, ὑπαιθρόν τε
 θέντες αὐτὸν εἰληθερεῖσθαι τῷ ἡλίῳ ποιοῦσι, καὶ οὕτως ἐκάστης

5 ἄρκυ A Theodoretus, ἄρκυ PW. 6 post πλευρὰ A add
 καὶ περὶὰ. Theodoretus tantum τρία περὶὰ, LXX τρεῖς πλευραὶ.
 cf. p. 224 v. 20. 8 ἄρκος A, ἄρκυ PW. 10 πικροτάτας
 καὶ μακροτάτας A. 21 καὶ τῶν χειρῶν om A. Plutarchus
 tantum κατὰ τοῦ προσώπου. 22 εἰληθερεῖσθαι A, εἰληθερεῖ-
 σθαι PW.

fingeret quae naturam humanam excedunt: nam alae etiam praeter
 naturam bestiae enatae elationem regum illorum significabant, quorum
 animi superbia nubes transscendebat.

Alterum animal ursae erat simile, et in una parte stabat, ac tres
 costas in ore habebat: cui dicebatur “surge et ede carnes multas.”
 ea regnum Persarum denotabat, ob saevitiam gentis et immanitatem.
 nam Persae atrocitate poenarum omnes barbaros vincunt, scaphismis et
 excoarationibus supplicia graviora et diuturniora reddentes.

Caeterum quod de scaphismo dixi declarandum est ob imperitiores.
 duas scaphas inter sese pares coniungunt, ita incisae ut caput, manus
 et pedes foras eminent, in quibus eum qui supplicio afficitur supinum
 reclinant, itaque scaphas clavis inter se compingunt. deinde potionem
 ex melle et lacte in os miseri infundunt, donec ad nauseam repleatur,
 eademque et faciem et pedes et brachia eius perfundunt, et sub dio ad

ἡμέρας πρᾶττουσιν ἐπ' αὐτῷ. μῦται μὲν οὖν καὶ σφήκες καὶ μέλισσαι διὰ τὴν τῶν καταχεθέντων γλυκύτητα ἀθροιζόμεναι τῷ τε προσώπῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐφιζάνουσι μέλισσαι, αἱ τῶν D σκαφῶν ἐκτός ὡς εἴρηται περιλλεπτται, ἐνοχλοῦσαι, αἱ δὲ τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι. ἡ δὲ γε γαστήρ ἐκείνου πληρωθεῖσα 5 τοῦ μέλιτος καὶ τοῦ γάλακτος ὑγρὰ προῖτησι σκύβαλα, ὧν ἐσηπομένων εἶλαι τε καὶ σκώληκες ἀναζέουσιν· ὁ δ' ἐγκατακείμενος τῇ ὑγρότητι, καὶ τὰς σάρκας αὐτῇ ἐσηπόμενος, καὶ ὑπὸ τῶν σκωλήκων αὐτὰς δαπανώμενος, οὕτως οἰκτρότερόν τε θνήσκει καὶ χρονώτερον. ταύτῃ τῇ κολάσει χρήσασθαι ἱστορεῖται καὶ ἡ 10 Παρύσατις ἡ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μήτηρ κατὰ τοῦ ἀνελεῖν τὸν Κῦρον ἀνῆλθαι, μαχόμενον περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἀδελφῷ, ἐπὶ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρῃ τῇ τιμωρίᾳ διαρκέσαντος τῆς σκαφεύσεως.

P I 126 Ἡ μὲν οὖν σκάφευσι τοιαῦδε τις εἶναι ἰσθόρηται. τὸ δὲ 15 "ἀνάστα, φύγε σῦρκας" οὐκ ἐπιτρέποντός ἐστιν, ἀλλὰ προλέγοντος τὰ ἐσόμενα· πολλὴ γὰρ φθορὰ τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμαχούντων ἐκείνοις ὑπὸ Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐγένετο. εἶποι δ' ἂν τις καὶ τὸ "φύγε σῦρκας πολλὰς" τῆς ἀμότητος τοῦ ἔθνους σημαντικόν. τὰ δὲ τρία πλευρὰ ἢ πτερά, αἱ ἐν τῷ 20 στόματι κατεῖχε, τὴν τῶν τριῶν τμημάτων ἀρχὴν τῆς οἰκουμένης ἦν προχαράττοντα. Κῦρος μὲν γὰρ ὁ τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασι-

2 καταχεθέντων A, καταχθέντων PW. ἀθροιζόμεναι A, ἀθροίζόμενοι PW. 5 καὶ τιτρώσκουσαι Wolfii codices, καὶ τιτρώσκουσαι A, κατατιτρώσκουσαι PW ex Wolfii coniectura praestaret ἐνοχλοῦσι δὲ τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι vel ἐνοχλοῦσαι τε τὸν ἄθλιον καὶ τιτρώσκουσαι. 9 οἰκτρότερον PW. 13 ἑπτακαίδεκα ἡμέρας Plutarchus. 15 μὲν om A. 22 τῶν om A.

solem exponunt; et hoc quotidie faciunt. ita fit ut muscae, vespae et apes liquorum suavitate allectae faciei et reliquis membris e scaphis prominentibus insideant, miserumque vexent et pungant. at venter eius lacte et melle distentus liquida reiecit excrementa, e quibus putrefactis lumbrici et vermes scaturiunt: qui vero in scaphis iacet, in sordibus illis carne putrescente, a vermibus erosus, et crudelius et tardius interit. hoc supplicii genere Parysatis, Artaxerxis et Cyri mater, cum sustulsiase fertur qui se Cyrus cum fratre de regno pugnantem interfecisse gloriatus fuerat, per dies quattuordecim excruciatum.

Ac scapharum supplicium huiusmodi est. caeterum verba ista "surge et comede carnes" non sunt hortantis sed futura praedictentis. nam Assyrii et socii illorum plurimi a Persis et Medis interfecti sunt. eadem etiam ad crudelitatem gentis referri queant. tres vero costae vel alae, quas ore tenebat, trium orbis terrae partium imperium denotabant. nam Cyrus Assyrii regni eversor orientem omnem usque ad

λειαν καθρηκῶς τὸ ἔϋον ἄπαν μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπέταξεν.
 ὁ δὲ τούτου υἱὸς Καμβύσης καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν
 ἔσχεν ὑφ' ἑαυτὸν· νότιοι δ' αἱ χῶραι αὐταὶ εἰσὶ. Δαρείος δὲ ὁ
 Ὑστάσπου καὶ τοὺς νομιάδας ἐχειρώσατο Σκύθας· οὗτοι δ' οἱ- B
 5 κοῦσι τὸ κλίμα τὸ βόρειον. ὁ δὲ γε Ξέρξης ὁ τοῦ Δαρείου ὠρ-
 μησε μὲν κατὰ τῆς Εὐρώπης, κρατῆσαι καὶ ταύτης πειρώμενος,
 ἀπεκρούσθη δὲ γε ναυμαχίᾳ πρὸς Ἀθηναίων ἠττηθεὶς καὶ ἀνα-
 ζεύξας κατησχυμμένος. τὸ δ' ἐν μέρει στήναι τὸ Θηρίον, σημιαν-
 τικὸν τοῦ μὴ πάντη τῆς ἀρχῆς ἐκπαιεῖν, ὀλίγω δὲ μέρει ταύτης
 10 περιγραφῆναι. πάσης γὰρ τῆς Ἀσίας πρώην κρατοῦσα ἢ βασι-
 λεία ἐκείνη, καὶ Αἰθιοπίων καὶ Αἰγυπτίων Παλαιστίνης τε καὶ W I 90
 Φοινίκης καὶ τῆς Λιβύης αὐτῆς, ἐξέπεσε μὲν τῶν λοιπῶν,
 περιελείφθη δ' αὐτῇ Μηθία τε καὶ Περσίς. ἢ καὶ ἄλλως τὸ ἐν
 μέρει στήναι τὸ Θηρίον ἐκληφθήσεται, ἐπὶ καιρὸν τινα δηλαδὴ C
 15 σχολάσαι τὴν τῶν Περσιῶν βασιλείαν καὶ ἀπρακτῆσαι. τοῦ γὰρ
 Ἀλεξάνδρου καθρηκῶτος αὐτῆν, εἶτα Θανόντος, εἰς τέσσαρας
 ἀρχὰς ἢ ἐκείνου μοναρχία διήρητο. κατ' ἀλλήλων δὲ τῶν δια-
 δόγων αὐτοῦ χωρησάντων καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους μάχαις
 ἡσθενηκότων, οἱ Πέρσαι πάλιν καιροῦ λαβόμενοι ἀνεθάρσαν
 20 καὶ πολλὰ τῆς σφετέρως ἀρχῆς ἀνεκτήσαντο.

Τὸ δὲ τρίτον Θηρίον παρδάλει ἦν ἐμφερές, καὶ περὶ εἶχε
 τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς, καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τούτω
 τῷ Θηρίῳ πεφεύκεσαν, καὶ ἔξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ. τοῦτο
 δὲ τὸ Θηρίον τὴν Μακεδονικὴν εἰκόνιζε βασιλείαν. παρδάλει μὲν

13 περιελήφθη A.

Hellespontum subegit. cuius filius Cambyses et Aegyptum et Aethio-
 piam, quae austro obversae iacent, obtinuit. Darius autem Hystaspis
 filius Scythas vagos domuit: hi versus septentrionem habitant. Xerxes
 porro Darii filius expeditione suscepta conatus ille quidem est Europam
 subigere, sed ab Atheniensibus navali pugna victus cum dedecore do-
 mum rediit. iam statio in parte significat eos regnum non prorsus
 amissuros sed eius exiguam partem retenturos. nam cum imperium illud
 olim totam Asiam Aethiopiam Aegyptum Palaestinam Phoeniciam ipsam-
 que Libyam teneret, reliquis excidit, Media et Perside rentis. vel
 statio illa in parte referri potest eo, quod Persarum regnum ad tempus
 otiosum et ignavum sit futurum: nam Alexandro post id subactum mor-
 tuo, eius monarchia in quattuor regna est distracta. cum autem suc-
 cessores eius crebris inter sese praeliis vires suas attrivissent, Persae
 arrepta occasione resumptaque fiducia multum de suo imperio recupe-
 rarunt.

Tertium animal pantherae fuit simile, quattuor alis volucris in
 dorso praeditum, quattuor etiam capitibus in eo enatis, cui propheta
 potestatem esse datam ait. hoc animal imperium Macedonicum reprae-
 Zonarae Annales.

D γὰρ εἰκόσθη Ἀλέξανδρος διὰ τὸ δξύρροπον καὶ εὐκίνητον, ὃ καὶ τὰ πτερὰ ἐδήλουν. ἡ δὲ τούτων τετρακτὸς τὰ τέσσαρα τῆς οἰκουμένης μέρη ἡντίτετο, αἱ πτηνοῦ διῆλθε τρόπον καὶ σχεδὸν ἀπάντων ἐκράτησεν. αἱ δὲ γε τέσσαρες κεφαλαὶ τὴν μετὰ θάνατον ἐκείνου διαίρεισιν ἐσήμαιον τῆς ἀρχῆς. εἰς γὰρ τέσσαρας βασιλείας ἡ ἐκείνου ἐπικράτεια διήρητο, καὶ τῆς μὲν Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ὁ Ἀάγου κεκράτηκε καὶ οἱ ἕξ ἐκείνου μέχρι τῆς Κλεοπάτρας, τῆς δὲ γε Συρίας καὶ τῶν αὐτῆ προσεγῶν ὁ Σλευκος ἐκυρίευσεν, Ἀντίγονος δὲ τὴν Ἀσίαν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, P I 127 τῆς δὲ Μακεδονίας ἤρξεν ὁ Ἀντίπατρος, ὡς δὲ τινες ἱστοροῦσιν,¹⁰ ὁ Ἀριδαῖος ἀδελφὸς ἑτεροθαλῆς ἐκ πατρὸς ὦν Ἀλεξάνδρου. φησὶ γὰρ ὁ Χαιρωνεὺς τὸν Περδίκκαν μετὰ θάνατον Ἀλεξάνδρου ἐν μεγίστῃ δυνάμει ὄντα εὐθὺς τὸν Ἀριδαῖον ὡσπερ δορυφόρημα βασιλείας ἐφέλεκσθαι, γεγονότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς, ἀτελῆ δὲ τὴν φρόνησιν ὄντα, οὐ φύσει τοιοῦτον προαχθέντα,¹⁵ ἀλλὰ τῆς Ὀλυμπιάδος φαρμάκοις διαφθειράσης αὐτῷ τὴν διάνοιαν.

7. Τοῦ δὲ τετάρτου θηρίου εἶδος μὲν οὐκ ἐσήμωσεν ὁ προφήτης, φοβερὸν δ' εἶπε τοῦτο καὶ ἔκθαμβον περισσῶς, ὀδόντας ἔχον μεγάλους καὶ σιδηροῦς, ἐσθίον τε καὶ λεπτύνον καὶ τὰ B ἐπιλοίπα συμπατοῦν, καὶ τὸ διάφορον αὐτοῦ πρὸς τὰ προηγησά-

6 διήρητο ἐπικράτεια Α.
11 ὁ om Α.

8 γε om Α.

10 ὁ add Α.

FOUNTAIN. Cap. 7. Theodoret's Commentarius in Daniel 7 p. 1195—1201. addita sunt καὶ ὅσα — συγγράμματα p. 227 v. 11—16.

sentat. nam pantherae comparatus est Alexander ob celeritatem et agilitatem, quod ipsum et alae innuebant: quarum quaternio quattuor mundi partes notabat, quas instar volucris est pervagatus, ac prope omnium potitus. quattuor capita divisionem imperii post eius obitum in partes totidem declararunt. nam Aegyptum Ptolemaeus Lagi filius obtinuit, eiusque posterii usque ad Cleopatram: Syria et adiacentibus regionibus Seleucus est potitus: Antigonus Asiam subegit: Macedoniae Antipater imperavit, vel, ut quidam narrant, Aridaeus frater Alexandri ex patre Philippo. ait enim Chaeronensis, Perdiccam maxima potentia praeditum statim post mortem Alexandri Aridaeum tanquam regni munimentum attraxisse, ex muliere ignobili et vulgari ortum et mentis parum competentem, non quidem ita genitum, sed veneficio Olympiadis corruptum.

7. Quarti animalis formam non expressit propheta, sed formidabile et terribile nominat, magnis ferreis dentibus vorans et comminans, et reliqua pedibus conculcans, magno discrimine inter illud et

μετα θηρία ἔφη τογχνάνειν πολύ. ἡ τῶν Ῥωμαίων δὲ διὰ τοῦτου βασιλεία σημαίνεται. διὸ οὐδὲ εἶδος ὃ προφήτης τοῦτω οὐδ' ὄνομα ἔθετο. πολυειδῆς γὰρ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, πρότερον μὲν βασιλευσιν ἰθυνομένη ἀπὸ Ῥωμίλου μέχρι τῶν Ταρκυνίων, 5 τῆς δὲ ἐκείνων τυραννίδος καταλυθείσης ἀριστοκρατουμένη, τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπάτων διοικούντων τὰ πράγματα, ἔστι δ' ὅτε καὶ δημοκρατουμένη, τοῦ δήμου πολλάκις πρὸς τὴν σύγκλητον στασιάζοντας, μετέπειτα δ' αὖθις εἰς μοναρχίαν μεταπεσοῦσα, καὶ ταύτης εἰς βασιλείας κλήσιν ἐπανακάμψασα. φοβερὸν δὲ τὸ 10 θηρίον καὶ ἔκθαμβον εἶπεν ὅτι δυνατωτέρα τῶν ἄλλων βασιλειῶν αὕτη γέγνηται, καὶ ὅσα ἡ Μακεδονικὴ μὴ ὑπέταξε βασιλεία, C ὅφ' ἐαυτὴν αὕτη ποιησαμένη, τὴν Ἑλλάδα δηλαδὴ πᾶσαν, τὴν Καρχηδόνα σὺν τῇ Λιβύῃ, τὴν Σικελίαν, τὴν Σαρδώ τε καὶ νήσους ἄλλας καὶ ἔθνη ἐσπέρια διάφορα ἕτερα, ὧν οὐκ ἤρξεν 15 Ἀλέξανδρος· ἄπερ ὃ βουλόμενος γνῶναι τὰς βίβλους τοῦ Ῥωμαίου Δίανος ἀναγνώτω καὶ τὰ τοῦ Πολυβίου συγγράμματα. φοβερὸν δὲ τὸ θηρίον ἔφη καὶ ἔκθαμβον καὶ σιδηροῦς ὀδόντας ἔχον, ὡς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας τῶν ἄλλων βασιλειῶν ἀπασῶν φρικω- 20 δειστέρας γεγενημένης. καὶ ἐν τῇ εἰκόνι γὰρ τῇ κατ' ὄναρ ὀφθαίση τῷ Ναβουχοδονόσορ τὸν σιδηρὸν τέθεικε τῆς τετάρτης βασιλείας εἰκόνημα. τοῖς οὖν σιδηροῖς ὀδοῦσιν ἐσθλὴν τὸ θηρίον εἶπε καὶ W I 91 D λεπτύνειν, καὶ τὰ λοιπὰ συμπατεῖν τοῖς ποσὶ. τὸ μὲν οὖν ἐσθλὴν καὶ λεπτύνειν εἰς τὴν τῶν δασμῶν ἐξελίγηται ἐσφοράν, ὡς βαρυ- τέρων τοῖς ὑπηκόοις φόρων ἐπιτεθέντων, οἱ τοὺς βασιλεύοντας

17 ἔφη add A.

caetera constituto. id Romanorum imperium innuit. quod cum sit va-
 rium et multiforme, propheta neque nomen eius neque formam posuit.
 nam a Romulo usque ad Tarquinius Roma regibus paruit: quorum ty-
 rannide eversa optimates, senatus et consules rem publicam admini-
 strarunt: aliquando etiam ad popularis imperii formam redacta est sedi-
 tione plebis adversus patres, post iterum unius potestate oppressa et
 ad regii nominis appellationem reversa. bestiam porro illam terribilem
 et formidabilem vocat, quod Romanum imperium caeteris potentius ex-
 stitit, et quae Macedones non attigerant, ea quoque subegit, Graeciam
 videlicet universam, Carthaginem cum Libya, Siciliam Sardiniam cae-
 terasque insulas et complures gentes occidentales, quibus non imperavit
 Alexander: quae cui scire studio est, is Dionis Romani et Polybii legat
 historias. ferrei dentes ei bestiae sunt attributi, quod Romanorum
 principatus omnibus aliis imperiis horribilior fuit. atque etiam in ima-
 gine per somnium oblata Nabuchodonosori quartum regnum ferro com-
 paratur. ferreis porro dentibus edere et comminere bestiam dixit, et
 reliqua conculcare pedibus. quorum priora ad tributorum exactionem
 referuntur, graviores caeteris, quibus reges aluntur et saginantur, et

τρέφουσι καὶ πιαίνουσι, τοὺς δὲ εἰσπραττομένους αὐτοὺς ἐκλεπτό-
 νουσι πενητέοντας. οἱ δὲ δασμοφορεῖν οὐκ ἠνέλιγοντο, τῆς ἔλευ-
 θερίας ἀντιποιούμενοι, τούτους τοῖς ποσὶ συνεπάτει τὸ θηρίον
 καὶ ἐξωλόθρευε. διὰ τῶν ποδῶν δὲ τὸ στρατιωτικὸν ὑπανίττεται,
 ὡς ἐν τούτῳ τῆς βασιλείας ἐρειδομένης καὶ βεβηκυίας καὶ ἐξ ἐτέ-5
 P I 128 ρων μεταβαινούσης εἰς ἕτερα. καὶ κέρατα δ' εἶναι τῷ θηρίῳ
 δέκμ φησὶν, ὑπεμφαίνων ὡς εἰς πολλὰς ἡγεμονίας ἐπ' ἐσχάτων
 ἢ βασιλεία διαιρεθῆσεται. ἐν μέσῳ δὲ τῶν δέκα μικρὸν ἀνιέναι
 κέρας, καὶ ἐκριζωθῆναι τῶν κεράτων τρία παρ' αὐτοῦ, καὶ
 ὀφθαλμοὺς ἔχειν ἐκείνου τὸ κέρας καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ 10
 πολεμεῖν τοῖς ἁγίοις. τοῦτο τὸ κέρας εἰς τὸν ἀντίχριστον ἐξε-
 λήφασι τινές. μικρὸν δ' ἐκλήθη ὡς ἀπὸ μικρῆς φυλῆς τῶν
 Ἑβραίων μέλλον φησέσθαι. τρεῖς δὲ τῶν δέκα βασιλέων κατα-
 λύσει. διὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν πονηρίαν αὐτοῦ καὶ τὸ πα-
 νοῦργον ἠνέξατο, ὡς διὰ τούτων ἐξαπατήσων πολλούς. διὰ δὲ 15
 B τοῦ μεγάλα λαλοῦντος στόματος τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ τὸ
 ἐπηρμένον ὑπερέφηγε τοῦ φρονήματος. τὸ δὲ πόλεμον μετὰ τῶν
 ἁγίων ποιεῖν, τὸ πᾶσαν ἐνδείξασθαι σπουδὴν δηλοῖ, τῆς οὐκείας
 κακίας καὶ βλασφημίας ὑπαντας λαβεῖν κοινωνούς. τῆς δὲ κατὰ
 τοῦ Θεοῦ βλασφημίας ἐκείνου ἔμφαντικὸν τὸ "λόγους εἰς τὸ ὕψος 20
 λαλήσει."

Ἐπὶ τούτοις ὁ προφήτης ἐπήγαγεν "ἐθιῶρον ἕως οὗ θρό-
 νοι ἐτέθησαν καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ

10 τὸ κέρας ἐκείνο A.

17 ὑπέφηγε A.

22 οὗ om A.

23 καὶ ὁ παλαιός A: ὁ om Theodoretus LXX.

subditi attenuantur et ad egestatem rediguntur. qui vero tributa detre-
 ctabant et libertatem defendebant, eos conculcabat bestia et extermi-
 nabat. per pedes autem intelliguntur exercitus, ut quibus regnum insi-
 stat et innitatur et ab aliis ad alia transeat. praeterea decem cornua
 bestiae esse dicit, quae significant id imperium postremis temporibus in
 multa esse regna dividendum. in medio porro decem cornuum parvum
 prodire cornu, quo tria alia cornua exstirpentur; et oculos habere cornu
 illud, et os magniloquum et infestum sanctis. hoc cornu quidam anti-
 christum interpretantur. parvum autem vocatur, quod ex parva tribu
 Hebraeorum sit oriturum. tres autem de decem regibus eversurum esse.
 per oculos improbitatem eius et calliditatem innuit, quibus multos sit
 seducturum. per os magniloquum eius arrogantia et animi elatio decla-
 ratur. iam belli adversus sanctos susceptio arguit omne studium adhi-
 biturum esse ut omnes ad suae improbitatis et blasphemiae commu-
 nem pertrahat. blasphemiam porro contra deum illa arguunt, cum ait
 "in sublimi verba faciet."

His propheta subiicit "spectabam donec sellis positus longaevis
 consediasset, cuius vestis erat niveo candore, capillus instar purae lanae,

λευκὸν ὡσεὶ χιῶν, καὶ ἡ θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριων
καθαρόν, ὁ θρόνος αὐτοῦ φλόξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ
φλέγον, ποταμὸς πυρὸς εἴλεκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
χιλῖαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ καὶ μύριαι μυριάδες παρει- C
5 στήκεισαν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἀνεψήθησαν.”
ἂ μὲν οὖν εἴρηται ποιοῦν τὸ κέρας οὐκ ἐπὶ μακρὸν διαρκέσειν
ἐδείχθη τῷ Δανιήλ, ἕως δὲ ὁ αἰώνιος κριτήριον ἐκάθισεν, ἀντὶ
τοῦ, κρίσειως καιρὸν ἔστησε καὶ τὴν μνήμην τῶν ἐκώστῳ
πεπραγμένων ἀνέπτυξε. βίβλους γὰρ τὰς ἀναμνήσεις ἐκάλεσε,
10 καὶ παλαιὸν ἡμερῶν τὸν αἰώνιον. ἡ δὲ λευκότης τῶν τριχῶν
καὶ τοῦ ἐνδύματος τὸ καθαρόν αὐτοῦ πανταχόθεν καὶ ἄμωμον
δείκνυσιν. ἵνα δὲ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ δείξῃ γενήσεσθαι τὰ
παρὰ τοῦ ἀντιχρίστου ἐσόμενα, καὶ οὐχ ὡς ἀδυνατούσης τῆς
θείας φύσεως ταῦτα πυῦσαι ἢ μηδὲ τὴν ἀρχὴν συγχωρῆσαι γενέ- D
15 σθαι, τὰς χιλίας χιλιάδας τῶν λειτουργῶν καὶ τὰς μυρίας μυριά-
δας τῶν παρισταμένων εἰσήγαγε, καὶ τὸν πύρινον θρόνον καὶ
τοὺς ὁμοίους τροχοὺς καὶ τὸν φλέγοντα ποταμόν. καὶ θεώρει
ἕως οὗ ἀνῆρέθη τὸ θηρίον καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς καῦσιν ἐδόθη
20 περιαιρεθήσεται. καὶ οὐκ ἐντὸς τὸ θηρίον εἰς καῦσιν δοθήσεται,
ἀλλὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ. τοῦ γὰρ θηρίου τὴν βασιλείαν αἰνεττο-
μένου, εἰκὸς ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ πολλοὺς εἶναι καὶ τὸν θεὸν

2 ante φλόξ PW add ὡς, om A Theodoretus LXX.
ρεσόμενος A. 6 μακροῦ A. 10 παλαιῶν A.

3 ἔμπο-
17 φλο-
γέσται A.

sedes flamma ignis, rotæ eius ignis comburens, fluvius ignitus ante eum
manans evolvebatur, decies centena milia ministrabant ei, et milies
centena milia adstabant ei, iudicioque coacto libri aperti sunt.” quæ
igitur cornu facere dicitur, ea non diu esse duratura monstratum est
Danieli, sed donec longævus iudicium coegerit, hoc est, iudicii tempus
statuerit, et facta cuiusque memoria repetierit. recordationem enim
libros vocat, et longævum eum qui æternus est. candor autem capil-
lorum et vestis puritatem eius et integritatem ostendit. ut autem signi-
ficet ea, quæ ab antichristo agentur, deo connivente actum iri, non
vero ita quasi a divina potentia vel coerceri vel ne prorsus non fierent
prohiberi non possent, decies centena milia ministrorum et milies centena
milia apparitorum commemorat, et sellam igneam consimilesque rotas et
fluvium ardentem. spectavitque donec bestia tolleretur et corpus eius
igni conflagraret. nam ob furorem antichristi totum ab eo regnum au-
feretur. neque ipsa bestia igni tradetur, sed corpus eius. nam cum
bestia regnum innuat, probabile est, in eo fore multos qui deum colant

P I 129 σέβοντας και ἀρετὴν μετιόντας. οὐ τούτους οὖν φησιν εἰς καὶ-
σιν δοθῆναι, ἀλλὰ τοὺς κακίας ἐργάτας και ταῖς τοῦ σώματος
ἐπιθυμίαις ἐγκειμένους διαπαντός και μὴ τι φρονήσαντας πνευ-
ματικόν.

Μετὰ δὲ τὴν τοῦ θηρίου ἀπώλειαν ὄραν ὁ προφήτης φησὶν ὡς
ὡς υἱὸν ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ νεφελῶν και ἕως τοῦ παλαιοῦ
τῶν ἡμερῶν φθάσαντα, ᾧ και δοθῆναι λέγει τὴν ἀρχὴν και τὴν

W I 92 τιμὴν και τὴν βασιλείαν, και αὐτῷ δουλεῦσαι τοὺς λαοὺς πάντας
και τὰς γλώσσας και τὰς φυλάς, και τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ αἰώνιον
ἔσεσθαι και μὴ παρελεύσεσθαι, και τὴν βασιλείαν αὐτοῦ μὴ 10
διαφθαρήσεσθαι. ταῦτα σαφῶς τὴν δευτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ
B σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προδεικνύουσιν. υἱὸς μὲν γὰρ
ἀνθρώπου καλεῖται διὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἣν προσελάβετο,
ἐπὶ δὲ τῶν νεφελῶν ἐρχόμενος κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ εἰπόν-
τος “ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν 15
τοῦ οὐρανοῦ.”

8. Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας
Βαλτάσαρ ἐμνήθη ὁ Δανιήλ, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἑτέραν ὄπτασίαν
ἑώρακεν. “ἐν Σούσοις γὰρ ὡν ἦρα” λέγει “τοὺς ὀφθαλμούς μου,
και ἰδοὺ κριὸς ἐστηκὼς ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ, και αὐτῷ κέρατα ὑψηλά, 20
και τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, και τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαιεν
ἐπ’ ἰσχάτου. και ἦν κεραιτίζων κατὰ θάλασσαν και βορρῶν και

15 ὄψεσθε AW, ὄψεσθαι P. Matth. 24 30. 17 ἐν add A.
18 ἐμνήθη] ἐμνήσθη A. 22 κατὰ A Theodoretus LXX,
ἐπὶ PW. βορρῶν PW hic et infra.

FOUNTAINS. Cap. 8. Theodoreti Commentarius in Daniel 8
p. 1211—1220. pauca ab ipso Z., partim e Plutarchi Alexandro,
addita. κωλύων — ἄρρενα p. 234 v. 22 ex Iosephi Ant. 12 5 § 4.

et virtuti studeant. non eos igitur conflagraturus, sed maleficos et
corporis voluptatibus assidue deditos, spiritus prorsus negligentes.

Post interitum bestiae propheta ait se quendam vidisse tanquam
filium hominis in nubibus venientem et usque ad longævum progressum,
cui datum sit imperium, honos et regnum, eiusque servituti subiecti
populi omnes, linguae et tribus: et potestatem eius aeternam fore, non
praeterituram, nec regnum eius interiturum. haec aperte secundum ad-
ventum servatoris nostri Iesu Christi praenuntiant. filius enim hominis
dicitar ob assumptam naturam nostram, venturus in nubibus ex pro-
misso ipsius, cum dixit visuros filium hominis venientem in nubibus
caeli.

8. Haec Daniel edoctus est primo anno Baltasaris: tertio visum
aliud vidit. nam “cum Susis” inquit “essem, sublati oculis vidi arie-
tem stantem in Ubale, altis cornibus, altere tamen altiore: id ad ex-
tremum surgebat. et contra mare, septentrionem et austrum arietabat,

νότον, και πάντα τὰ θηρία στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ οὐκ ἠδύνατο, και ἐποίησε κατὰ τὸ θελημα αὐτοῦ, και ἐμεγαλύνθη.” πάλιν C κἀνταῦθα τὰ περὶ τῶν βασιλειῶν ὁ προφήτης διδάσκειται. και κριῶ μὲν ἀπεικάσθη ἡ ἀρχὴ τῶν Περσῶν διὰ τὸν περικείμενον 5 αὐτῇ πλοῦτον, ἐστὼς δ’ ἦν ὁ κριὸς ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ ἤγον ἐπὶ τῆς πύλης τῶν Σούσων· αὐτὴ γὰρ ἦν ἡ πόλις μητρόπολις τῶν Περσῶν, και ἐκεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ἦν τὰ βασιλεια, και ὁ προφήτης ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διάγων εἶδε τὸ ὄραμα. τὰ δὲ δύο κέρατα τὰ τὴν βασιλειαν ταύτην ἰδύναντα δύο γένη ἐτύπουν. τὸ μὲν γὰρ 10 ἦττον κέρας τὸν Κύρον και τὸν αὐτοῦ υἱὸν τὸν Καμβύσσην εἰκόνιζε (μέχρις αὐτῶν γὰρ ἡ τῆς βασιλείας ἔσθη ἀρχή, και οὐ προῆλθε περαιτέρω τὸ Κύρου γένος), τὸ δὲ μείζον κέρας τὸ Δαρείου γένος ἠνίττετο, ὃ μέχρι τοῦ τελευταίου Δαρείου προέκοψεν, ὃν D κατεπολέμησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Καμβύσσην γὰρ τοῦ Κύρου παιδὸς 15 θανάτους οἱ μάγοι μετὰ δόλου τὴν βασιλειαν ἐσφετερίσαντο· αὐς ἐπ’ ὄλιγον κρατήσαντας, και γνωσθέντας οἵτινες ἦσαν, οἱ ἐπὶ τῶν Περσῶν οἴκοι καθεῖλον. ἔξ ὧν ἐβασίλευσεν ὁ Ὑστάσπου Δαρείος, οὗ τὸ γένος μέχρι τέλους τῆς βασιλείας διήρκεισε. τοῦτο γὰρ ἐμφαίνει ὁ προφήτης προσθεὶς ὅτι τὸ ὑψηλότερον 20 ἀνέβαινεν ἐπ’ ἰσχάτου, τὸ ἐπὶ μακρὸν δηλαδὴ διαρκέσαι και ἕως τέλους τῆς Περσικῆς βασιλείας τῶν κερύτων τὸ ἔτερον. ἐκεφατίζε δὲ ὁ κριὸς κατὰ νότον και βορρᾶν και θάλασσαν· τὸ τε γὰρ νότιον κλίμα και τὸ βόρειον ἐχειρώσατο, και τῶν νήσων

1 ἐνώπιον αὐτοῦ A Theodoretus LXX, αὐτοῦ ἐνώπιον PW.
 3 περὶ om A. 10 αὐτοῦ] ἐκείνου A. 21 τὸ add A.
 23 βόρρειον PW.

neque ulla animalia coram eo consistere poterant. fecit igitur omnia suo arbitrato, et magnus evasit.” hac visione propheta rursus de regnis edocetur. nam Persarum imperium ob divitiarum affluentiam arietem comparatum est. stabat autem is in Ubale, quae est porta Susorum, metropolis et regiae Persarum; in eaque degenti prophetae visio oblata erat. duo cornua significabant duas familias illius imperii gubernatrices: minus Cyrum et Cambysen eius filium, in quibus imperium constitit, non progressio ulterius Cyri genere: maius Darii genus portendit, quod usque ad eum Darium perduravit quem devicit Alexander. nam Cambyse filio Cyri mortuo magi per fraudem regnum sibi vendicabant: quo non diu retento agniti, a septem Persicis familiis sunt oppressi. e quarum una Darius ortus, Hystaspis filius, regno potitus est, familia eius usque ad regni excidium propagata: id quod propheta innuit cum addit, altius cornu ad extremum crevisse, hoc est, diu et usque ad Persici regni excidium durasse. arietabat autem is aries versus austrum, septentrionem et mare: nam et australem et septentrionalem pla-

P I 130 τὰς πλείους (ταύτας γὰρ διὰ τῆς θαλάσσης ἤνθετο) ὑπὸ δου-
 λείων πεποίητο· καὶ συννεμάχουν τῷ Ξέρξῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος
 στρατεύοντι οἱ τὰς νήσους οἰκοῦντες· διὸ καὶ κατὰ θάλασσαν τὸν
 κριὸν κεραιτίζειν ὁ προφήτης ἐώρακεν. οὐδὲν τε τῶν θηρίων
 ἐνώπιον αὐτοῦ στήναι ὑπέμενε. θηρία δὲ τὰς μερικὰς βασι-
 λείας ἐκάλεσεν, ὡς φοβερὰς τοῖς ὑπηκόοις. εἶεν δ' ἂν αὐται,
 ἡ Σύρων, ἡ Κιλικῶν, ἡ Ἀράβων, ἡ Αἰγυπτίων, ἡ Ἰουδαίων,
 καὶ ἕτεραι. οὐδεμίᾳ γοῦν τούτων ἀντιστήναι εἰς τέλος ἠδυνήθη
 τῇ Περσῶν ἀρχῇ, ἀλλ' ἕπαντας οἷς προσέβαλεν ὑπέταξε. “καὶ
 ἐμεγαλύνθη” ἢ ὅτι μεγάλη γέγονεν ἡ ἀρχὴ πολλῶν ἐθνῶν καὶ 10
 χωρῶν κυριεύσασα, ἢ ὅτι μεγάλα καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἐφαν-
 B τάσθη φύσιν ὀγκωθεῖσα τῇ εὐτυχίᾳ.

Ἀπορῶν δὲ ὁ προφήτης περὶ τῶν ὀρωμένων, ὄρα τράγον
 ἀπὸ λιβὸς ἐρχόμενον ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ αὐτῷ κέρας ἦν ἐν
 θεωρητὸν ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἕως τοῦ κριοῦ 15
 φθάσας ἐξηγηρώθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἔπαισεν αὐτὸν καὶ συνέτριψε
 τὰ κέρατα αὐτοῦ καὶ ἔρριπεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνεπάτησεν
 αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ.

W I 93 τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν ὑπετέπου ὁ τράγος· ὀξύτερος γὰρ
 τοῦ κριοῦ καὶ μᾶλλον ἐκίνητος. ἀπὸ λιβὸς δ' ἤρχετο, ὅτι τὴν 20
 Αἴγυπτον πρότερον ὑφ' ἐαυτὸν ποιησάμενος ὁ Ἀλέξανδρος οὕτω
 C πρὸς Λαρεῖον τὸ δεύτερον ὤρμησε, καὶ κατατροπωσάμενος αὐτὸν
 τὴν τῶν Περσῶν βασιλείαν κατέλυσεν. ἐν Ἰσσοῦ γὰρ πρώην τῆς

6 αὐται AW, αὐται P. 16 ἔπαισεν αὐτόν καὶ om A.
 21 ποιησάμενος A, ποιησάμενον PW.

gam subegit, et insulas plerasque, quae per mare intelliguntur, in ser-
 vilitatem redegit. est et Xerxes insularium auxiliis usus, bello illato
 Graeciae: quam ob rem propheta arietem etiam mare ferire cornibus
 videt. neque ulla fera consistere coram eo poterat. feras vocat regna
 singularia, quippe subditis formidabilia: cuiusmodi fuerunt regnum
 Syrorum Cilicum Arabum Aegyptiorum Indaeorum et caetera, quorum
 nullum tandem Persico imperio obsistere potuit quin id subigeret omnes
 quos invasisset. “et magnus evasit:” sive quod amplificatum est impe-
 rium multis gentibus et provinciis subactis, sive quod magna quaedam
 et natura humana maiora sibi finxit, rebus secundis elatum.

Dum propheta de iis quae viderat dubitat, hircum videt ab
 africo venientem in omnem terram, cui cornu erat spectabile in medio
 oculorum. qui usque ad arietem progressus ferociter illum perculit et
 eius cornua comminuit et humi prostratum conculcavit pedibus; neque
 erat qui arietem eriperet de manu eius. Macedonicum imperium reprae-
 sentavit hircus, ariete celerior et agilior. veniebat autem ab africo,
 quod Alexander Aegypto prius subacta, tum demum Darii invasit
 depno, eoque victo Persicum imperium evertit. nam eum prius quidem

Κιλικίας αὐτῷ συμβαλὼν ἤτησεν αὐτόν, καὶ τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τὸ ἄρμα καὶ τὸ τόξον κατέσχε καὶ διήρπασε τὸ στρατόπεδον τὸ Περσικόν, ἔφυγε δ' ἐκεῖθεν ὁ Δαρεῖος καὶ αὐτῆς δυνάμεις συναγαγὼν ἐμαχέσατο τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐξ Ἰαλύππου πρὸς ἐκεῖνον ὀρμήσαντι, καὶ πάλιν ἠτήθη ἐν Ἀρβήλοις καὶ φεύγων ἀπώλετο. Θεωρητὸν δὲ τὸ κέρας φησὶ ἀντὶ τοῦ ἐπίσημον καὶ περιβλεπτόν· τὴν Ἀλεξάνδρου δὲ καὶ διὰ τοῦτου ἀντίκειται βασιλείαν. καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐκφῆναι τὸ κέρας λέγει διὰ τὸ ἀγχίνου καὶ τὴν σύνεσιν καὶ τὸ γενναῖον τοῦ φρονήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου. καὶ "ἦλθε" φησὶν "ὁ Δράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, καὶ εἶδον αὐτὸν φθάσαντι ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν καὶ ἐπυσε τὸν κριὸν καὶ συνέτριψεν ἀμφοτέρω τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχύς τῷ κριῷ τοῦ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς γῆν καὶ συνεπάτησεν αὐτόν." συνετρίβη δέ, φησὶ, καὶ ἄμφω τὰ κέρατα τοῦ κριοῦ, προουράξαντος τοῦ τράγου αὐτῷ· τουτέστι, καὶ ἄμφω αἱ δυνάμεις αὐτοῦ αἷς ἐπεποίθει, ἥ τε Περσικὴ καὶ ἡ Μηδική. Περσῶν γὰρ καὶ Μήδων ἦρχον οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν, ὡς τοῦ Κύρου ἐξ ἄμφοῖν, ὡς εἴρηται, φόντος καὶ τὴν P I 131
 20 ἄμφοῖν βασιλείαν σχόντος ὑφ' ἐαυτόν, καὶ ἄμφω ταῦτα τὰ γένη τὴν Ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσαν. "καὶ ὁ τράγος ἐμεγαλύνθη σφόδρα." οὐ γὰρ μόνον τὰ ὑπήκου τῆ τῶν Ἀσσυρίων ἀρχῇ ὑφ' ἐαυτὸν ἐποίησατο, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐχειρώσατο. τῆ τε γὰρ

8 μέσον AW, μέσον P.
 τῶν Ἀσσυρίων τὴν PW.

15 δέ om A.

21 τὴν Ἀσσυρίων A,

ad Issum profligarat, eius uxore, filiabus, curru et arcu potitus, direptisque castris Persicis; sed Darius fuga elapsus recollectis copiis pugnam cum Alexandro ex Aegypto reverso ad Arbela commisit, iterumque superatus in fuga perit. spectabile porro cornu vocat ut insigne et conspicuum, regnum Alexandri per id intelligens. et in medio oculorum eius enatum esse cornu dicit ob sollertiam et prudentiam ac generosum animum Alexandri. et "venit" inquit "hircus usque ad arietem cornigerum, et vidi eum progressum ad arietem et efferatum contra illum: quem cum perculisset, ambo eius cornua contrivit, ut coram eo consistere non posset, sed ab hircu prostratus humi conculcaretur." et sunt, inquit, ambo arietis cornua contrita ab hircu, impetu in eum facto: hoc est, ambae eius copiae, Persicae et Medicae, quibus fretus erat. nam Persarum rex utrique genti imperabat, Cyro, ut dictum est, utrinque ducente originem et utroque regno potito, quae gentes ambae Assyrriorum regnum everterunt. "et hircus evasit valde magnus." neque enim ea duntaxat quae Assyriis paruerant, sed alia quoque multa sub-

Ἰνδία προσέβαλε καὶ τὸν Πῶρον ἐνίκησε καὶ τὸν Ταξιλήν ὤκειώ-
 σατο καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἰνδικῆς κατέσχευεν. εἶτα δηλῶν ὁ προ-
 φήτης ὅτι καὶ οὗτος εὐδαιμονήσας μικρὸν παρελεύσεται, ἐπήγαγε
 “καὶ ἐν τῷ ἰσχυραὶ αὐτὸν συνετρίβη τὸ κέρασ τὸ μέγα, καὶ τέ-
 B σαρα κέρατα ὑποκάτωθεν ἐξέφυ αὐτοῦ.” τοῦ γὰρ Ἀλεξάνδρου 5
 μετὰ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην συντόμως θανόντος εἰς τέσσαρα ἢ ἐκεί-
 νου διηρέθη ἀρχή, ὡς εἴρηται ἤδη ἐν τῷ τρίτῳ θηρίῳ, ὃ τῷ
 Δανιὴλ κατ’ ὕπνου ἐδοξεν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξέρχεσθαι, ἔχον
 τέσσαρας κεφαλὰς.

“Καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς τῶν κεράτων ἐξῆλθε κέρασ φοβερόν, καὶ 10
 ἐμεγαλύνθη περισσῶσ πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολήν καὶ πρὸς
 λίβα καὶ πρὸς τὴν δύναμιν. καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμειω
 τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμειω καὶ ἀπὸ
 τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτούσ.” τὰ περὶ τοῦ ἐπιφανοῦσ
 Ἀντιόχου διὰ τούτων ὁ Δανιὴλ προδιδάσκειται, ὃσ Ἀντιόχου μὲν 15
 C τοῦ μεγάλου υἱὸς ἦν, μᾶλλον δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ κρατυνθεῖσ βασι-
 λέων, τῶν ἀπὸ Σελεύκου δηλαδὴ, καὶ τῆς Αἰγύπτου κρατήσασ
 καὶ ἐτέρων χωρῶν καὶ ἐπὶ Ἰουδαίους ἐστράτευσε καὶ τῆς τῶν
 Ἱεροσολύμων ἐκυρίευσε πόλειω, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔθνοσ παντός,
 καὶ τὸν τε γὰρ ἐσύλησε καὶ ἐμίανε σύασ ἐν αὐτῷ θύσασ, καὶ τῷ 20
 Διὶ βωμὸν ἰδρυσάμενοσ τὸ ἔθνοσ ὅλον ἐλληρίζειν ἠγάγαζε,
 κωλύων αὐτούσ περιτέμνειν τὰ ἄρρενα. τὴν γὰρ κατὰ τοῦ Θεοῦ

12 δύναμιν A Theodoretus LXX, ὄσειν PW.
 om A. 22 τοῦ om A.

20 primum καὶ

egit. Indiam aggressus Poram devicit et Taxilem sibi conciliavit et alias
 Indicae regionis partes occupavit. deinde non diu duraturam eius felici-
 tatem propheta significans subiungit “et inter vincendum comminatum
 est cornu illud magnum, et infra ipsum quattuor cornua sunt enata.”
 nam Alexandro brevi post successus illes mortuo, eius imperium in par-
 tes quattuor est divisum, ut iam in tertia fera dictum est, quae in
 somnis Danieli visa est e mari egressa, quattuor praedita capitibus.

“Et ex uno cornu exstitit cornu terribile, idque in immensum est
 auctam ad austrum, ad orientem, ad africanum, et ad fortitudinem: et
 amplificatum est usque ad fortitudinem caeli, et ceciderunt in terram
 de fortitudine et de stellis, et conculcavit eas.” his verbis Daniel ea
 praedocet quae sub Antiocho Epiphane contigerunt, Antiochi magni filio,
 superiorum regum potentiam supergresso qui Seleuco successerant. is
 Aegypto et aliis provinciis potitus bello Iudaeis illato et Hierosolyma
 et totam gentem subegit, templum spoliavit et polluit porcia in eo immo-
 latis, et ara Iovi exstructa populum ad paganismum adegit, et pueros
 mares circumcidi vetuit. nam eius furorem contra deum illa verba in-

ματιαν αὐτοῦ τὸ "ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ" ὑπαινίττεται. τὸ δὲ "ἔτισον ἀπὸ τῆς δυνάμεως καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς" τοὺς ἐκ τοῦ D Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀσεβήσαντας διὰ τὴν ἐξ ἐκείνου ἐπαγομένην ἀ- 5 τοῖς ἀνάγκην δηλοῖ, οἱ τῆς νομίμου καὶ θείας διαγωγῆς ἐκπετώ- κασι, τῷ τυράννῳ ὑπέειξαντες καὶ ὑπ' ἐκείνου συμπατηθέντες. ἀστέρες δ' ἐκλήθησαν διὰ τὸ τῆς εὐσεβείας καθαρὸν καὶ ὑπερ- W I 94 λαμπρον, ἢ ὅτι τῷ Ἀβραάμ ὁ θεὸς ἐπηγγέλιτο πληθῆναι τὸ σπέρμα αὐτοῦ ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ.

10 "Καὶ ἕως τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως ἰδρῶθη." καὶ κατ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ θεοῦ ἐλύτησε τοῦ ἄρχοντος τῶν ἄνω δυνάμεων. "καὶ θυσία ἐταράχθη πτώματι, καὶ ἐγενήθη καὶ εὐδωάθη, καὶ ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ δικαιοσύνη." ἀπυρορευμένα γὰρ θύσας ἐτάραξε τὴν θυσίαν, ἀντὶ τοῦ συνέχευ, 15 ἐμίανε. πτώματα δὲ τοὺς σῶας λέγει, καὶ ἁμαρτίαν ἐπὶ τὴν P I 132 θυσίαν τὴν ἐπ' αὐτῇ παρανομίαν. διὰ δὲ τοῦ "ἐρρίφη χαμαὶ δικαιοσύνη" ἢ τῶν νομίμων ἀθέτησις καὶ οἱ ἄδικοι φόνοι δη- λοῦνται τῶν ἀσεβῆσαι μὴ καταδεξαμένων. ἀλλὰ καὶ ταῦτα πράττων καὶ οὕτως ἀσεβῶν ὁ Ἀντίοχος εὐδωοῦτο, φησί.

20 Ἐπὶ τούτοις ἐπάγει ὁ Δανιὴλ "καὶ εἶπεν εἰς ἅγιος τῷ φελ- μωνί, ἕως πότε ἡ ὄρασις στήσεται καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα καὶ ἡ

4 ἐξ om A. 10 [ιδρῶθη] ἠδρῶθη Theodoretus. 12 παρα- πτώματι Theodoretus. ἐγενήθη καὶ εὐδωάθη A, ἐγενήθη καὶ εὐδωάθη PW. 15 τῆς om A.

nunt "et elatus est usque ad caeli fortitudinem." illa vero "ceciderunt de fortitudine et de stellis in terram, et conculcavit eas" significant eos ex Iudaico populo qui ab illo coacti religionem violarunt et tyranno cessare, legitima divinaque vivendi ratione deserta, ab eoque conculcati sunt. stellae autem vocantur vel ob pietatis puritatem et splendorem, vel quod Abrahamo promiserat deus se progeniem eius stellarum caelestium instar amplificaturum.

"Et usque ad principem fortitudinis est elatus." contra ipsum deum furorem exercuit, principem caelestium copiarum. "et sacrificium turbatum est cadaveribus, et factum est ac secundis rebus usus est, et datum est ad victimam peccatum, et humi abiecta est iustitia." nam cum interdicta sacrificasset, turbavit sacrificium, hoc est, confudit, polluit. cadavera porcos nominat, et peccatum in sacrificio violatas ab eo leges. proiecram humi iustitiam dicit ob contempta instituta patria. significantur etiam iniustae caedes eorum qui ab impietate abhorruerunt. sed quamvis, inquit, haec ageret tamque impie se gereret Antiochus, tamen rebus secundis usus est.

His subiicit Daniel "et dixit unus sanctus phelmoni, quando tandem visio terminabitur, et sublatum sacrificium, et peccatum vastationis

ἁμαρτία τῆς ἐρημώσεως ἢ δοθεῖσα; καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἕως ἐσπέρας
καὶ πρωτὶ ἡμέραι δισχιλίας καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται
B τὸ ἅγιον.” ἀγωνιῶντι τῷ προφήτῃ διὰ τὰ ὀρώμενα ἐπιπέμπονται
ἄγγελοι δηλοῦντες αὐτῷ ὅτι τέλος ἔξουσι τὰ δυσχερῆ καὶ τὸν και-
ρὸν διδάσκοντες τῆς αὐτῶν παρελεύσεως. καὶ ἠρώτα ἕτερος τὸν
ἕτερον· τὸ γὰρ φελμοννὶ ἐξελληνιζόμενον τινὰ σημαίνει. ἠρώτα
δὲ οὐχ ὡς ἀγνοῶν, ἀλλ’ ἵνα μάθῃ ὁ Δανιήλ. ὁ δ’ ἐρωτώμενος
ἀπεκρίνατο “ἡμέραι δισχιλίας καὶ τριακόσιαι ἕως ἐσπέρας καὶ
πρωτὶ, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον.” ἐσπέραν μὲν σὺν ἐκάλεσε
τὴν ἀρχὴν τῶν ἁνιάρων ἢ καὶ ὅλον τὸν χρόνον αὐτῶν (νυκτὶ γὰρ 10
καὶ σκότῳ τὴ λυπηρὰ ἔοικε), πρωτὶ δὲ τὴν μετὰ τὰς συμφορὰς
εἰρηναίαν κατάστασιν. τοῦτο τοίνυν σημαίνει δι’ ὧν φησιν ὅτι
C ἀπὸ τῆς τῶν κακῶν ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτῶν τόσος καιρὸς
παρελεύσεται. αἱ δὲ ἡμέραι πρὸς ἐνιαυτοὺς ἀριθμούμεναι ἕξ
ἀποτελοῦσι μῆνας καὶ ἰσαριθμούς ἐνιαυτοὺς κατὰ τὴν τῶν 15
Ἑβραίων ψῆφον· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἢ ἐπ’ Ἀντιόχου τοῖς Ἰου-
δαίοις ἐπενεχθεῖσα συμφορὰ ἐπεκράτησε. ταῦτα παρὰ τοῦ ἀρχαγ-
γέλου Γαβριὴλ τῷ προφήτῃ ζητοῦντι σύνεσιν ἐμνήθη.

9. Ἐἶτα διὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων αἰχμάλωσιαν ἐπὶ Δα-
ρείου πάλιν τοῦ Μήδων ἄρχοντος (ὃς καὶ Κναζάρης ἀνόμιστος 20
καὶ Ἀσουήρος, Ἀστνάγους ὡν υἱός) τοῦ προφήτου Θρηνηοῦτος

7 ἀγνοῶν] ἀγωνιῶν A. 21 καὶ Ἀσουήρος, Ἀστνάγους] *rectius*
Ἀσουήρου τοῦ καὶ Ἀστνάγους. Theodoretus p. 1225 et LXX tan-
tum Δαρείου τοῦ υἱοῦ Ἀσουήρου. *sumpta videntur e Theodoro*
ad Dan. 5 31 p. 1174.

FONTES. Cap. 9. *Theodoretii Commentarius in Daniel* 9
p. 1225. 1237—1245. *pauca sunt ipsius Z.*

concessum? is dixit ei, usque ad vesperam et mane dies bis mille et
trecenti, tunc repurgabitur sanctum.” ad prophetam ex visione solli-
citur mittuntur angeli, qui ei significant finem aerumnarum fore, et
tempus eum doceant quo desiturae sint. et alius alium interrogabat:
nam phelmoni aliquem significat. rogabat autem non ut ignarus, sed ut
Daniel cognosceret. qui rogabatur, respondet “dies bis mille trecenti
usque ad vesperam et mane, tum repurgabitur sanctum.” vesperam
igitur vocavit principium molestiarum aut totum tempus earum (nam
molestiae nocti et tenebris comparantur), mane pacatum statum post
calamitates. verba igitur illa hoc volunt, a principio malorum usque
ad eorum finem tantum temporis elabatur. dies autem in annos redacti
conficiunt sex menses et annos totidem secundum calculum Hebraeorum:
nam tamdiu vixit calamitas Iudaeis ab Antiocho illata. haec Danieli
intelligere cupienti a Gabriele archangelo sunt revelata.

9. Deinde iterum sub Dario Medorum principe (qui et Cyaxares
et Asuerus) Astyagis filio prophetam popularium suorum captivitatem

καὶ τοῦ Θεοῦ δεομένον ἦψατό τις ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Γαβριήλ. D
 ἦψατο δὲ αὐτοῦ ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς, ἥ κατὰ τὸν καιρὸν
 τῆς ἐν ἑσπέρᾳ λατρείας, ἥ ἐπὶ τοσαύτην ὥραν ἐφ' ὅσην ἡ ἑσπε-
 ρινὴ ἐτελεῖτο λατρεία. καὶ εἶπε τῷ Δανιήλ "νῦν ἐξῆλθον συμ-
 5 βιβιάσαι σοι σύνεσιν καὶ ἀναγγεῖλαι σοι ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σὺ.
 καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ" ἀπὸ τοῦ,
 ἀκριβῶς πρόσσχες τοῖς λεγομένοις αἰνιγματώδεσιν οὖσι καὶ πλείονος
 δεομένοις σπουδῆς. ἐνόητε δὲ δι' αἰνιγμάτων τὰ θεῖα δηλοῦται,
 ἵνα μὴ πᾶσι γίνοντο δῆλου καὶ διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητα. ἀνὴρ P I 133
 10 δ' ἐπιθυμιῶν ἐκλήθη ὁ Δανιήλ ἡ ὡς κατὰ τῶν σαρκικῶν παθῶν
 ἀνδριζόμενος καὶ γενναίως αὐτοῖς ἀνθιστάμενος, ἥ ὡς ἐπιθυμῶν
 μαθεῖν τὰ τῷ λαῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ συμφολέταις ἐσόμενα, ἥ ὅτι
 ἐπιθυμητὸς ἦν καὶ ἐπέραστος δι' ἣν μετήρχετο ἀρετῆν.

Ἔτα ἐπάγει ὁ ἄγγελος "ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες σννετμή-
 15 θησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἕγλιαν σου ἕως τοῦ
 παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα καὶ τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν
 καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ τοῦ ἐξιλοῦσθαι ἀδικίαν καὶ τοῦ
 ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ τοῦ σφραγίσαι δρασιν καὶ προ- B
 φήτην καὶ τοῦ χεῖσαι ἅγιον ἁγίων." ὁ μὲν προφήτης προσευχό- W I 95
 20 μένος "ὁ λαός σου" πρὸς τὸν θεὸν ἔλεγε "καὶ ἡ πόλις σου."
 ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιήλ φησιν "ὁ λαός σου καὶ ἡ πόλις

4 τῷ om A. 7 πρόσσχες PW. 8 δὲ] δὲ καὶ A. 10 παθῶν]
 ἐπιθυμιῶν A, et mox αὐταῖς. 21 Δανιήλ φησιν] θεὸν ἔλεγε,
 omissis ὁ λαός σου, codex Colberteus.

lamentantem et deum deprecantem attigit vir quidam nomine Gabriel.
 attigit autem sub tempus sacrificii vespertini, sive tempus vespertini
 cultus intelligatur, sive tantum spatium quanto sacrificium vespertinum
 peragitur. et ait Danieli "nunc egressus sum ad tribuendam tibi intelli-
 gentiam, et ad annuntium quia vir desideriorum es. quare considera
 quae dicuntur, et visionem intellige," hoc est, attente ausculta, nam
 verba obscura sunt maximamque postulant attentionem. aliquando autem
 res divinae per ambages innuntur, ne omnium intelligentiae expositae
 contemnantur. vir autem desideriorum appellatus est Daniel, sive quod
 pravis desideriis fortiter et generose resisteret, sive quod scire deside-
 raret quid populo et tribulibus suis eventurum esset, sive quod ob stu-
 dium virtutis desiderabilis esset atque amabilis.

Deinde subiicit angelus "septuaginta hebdomades contractae sunt
 super populum tuum et super sanctam urbem tuam, donec inveterascat
 delictum et perficiatur peccatum et obsignetur peccatum et expietur
 iniustitia et aeterna iustitia adducatur et obsignetur visio et prophetia
 et ungetur sanctus sanctorum." ad deum propheta inter orandum dixerat
 "populus tuus et urbs tua." angelus autem Danieli ait "populus tuus et

σου," ὡς μὴ ἀξίον ὄντος τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καλεῖσθαι. εὐρηται δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ Μωυσέως ὅτε τὸν μόσχον ποιήσαντες οἱ Ἰσραηλίται θυσίαν αὐτῷ προσήνεγκαν· καὶ τότε γὰρ τοῦ προφήτου δεομένου ὁ Θεὸς ἔφη ὡσαύτως. φησὶν οὖν ὁ ἄγγελος ὅτι καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ οἰκοδομηθήσεται καὶ ὁ λαὸς σου ἐπανελεύσεται καὶ 5

C ἐπὶ ἔτη τετρακόςια ἐνεθήκοντα διαμενοῦσιν· αἱ γὰρ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες εἰς τοσοῦτον συμψηφίζονται ἀριθμὸν· ἐκάστην δ' ἡμέραν εἰς ἑνιαυτὸν ἔλογισατο. τὸ δὲ συνετήθησαν ἀντὶ τοῦ ἐκρήθησαν καὶ ὠρίσθησαν κείται. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ πάπτωμα καὶ τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν, τουτέστιν ἕως τοῦ 10

χρονίσαι καὶ αὐξηθῆναι· τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ παλαιωθῆναι καὶ τελείαν γενέσθαι τὴν ἁμαρτίαν. διὰ τούτων δὲ τὴν κατὰ τοῦ κυρίου τόλμαν καὶ λόγισαν τῶν Ἰουδαίων παρίστησιν. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ πρὸ τούτου ἡμάρτοσαν καὶ δίκας ἔτισαν, ἀλλ' ἀνεκλήθησαν αὐθις· ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦ σωτήρος ἐμάνησαν καὶ εἰς ἔσχα- 15

D τον κακίας ἀφίκοντο καὶ ἐντελῆ τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσαντο, οὐκέτι ἀνακλήσεως ἔτυχον. τὸ δὲ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ ἐξιλιάσασθαι ἀδικίαν, τὴν ἄφεισιν δηλοῖ τῶν πταισμάτων τὴν παρὰ τοῦ κυρίου δεδωρημένην τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· τὸ γὰρ σφραγίσαι τοῦ παυθῆναι ση- 20

μαντικόν. τὸ δὲ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, τὸ αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἔλθεῖν ὅς ἐστι δικαιοσύνη καὶ ἀπολύτρωσις καὶ ἁγιασμός.

2 Μωυσέως PW.
om A.

ἔτι A.

4 καὶ om A.

9 κείται

21 alterum τὸ] τοῦ A.

urbs tua," quasi indignus esset qui populus dei vocaretur. eadem loquendi ratio et in Mose reperitur, cum Israelitae vitulo a se facto sacrificarent: nam tum etiam prophetae precanti sic respondet deus. ait igitur angelus Danieli et Hierosolyma instauratum iri, et populum esse reversurum et ad annos quadringentos nonaginta permansurum. nam septuaginta hebdomades tantum conficiunt, singulis diebus pro singulis annis supputatis. contractae, hoc est, decretae ac praefinitae sunt. donec inveterascat delictum et peccatum consummetur, hoc est, donec durarit et auctum fuerit peccatum: hoc enim significat inveterascere. iis verbis designat audaciam Iudaeorum et rabiem contra dominum. nam prius etiam multa scelera perpetrarant eorumque poenas dederant, sed revocati fuerunt: postquam autem contra servatorem insanierunt, et ad summum improbitatis pervenerunt peccatumque consummarunt, non amplius revocati sunt. obsignari peccatum et expiari iniustitiam, significat remissionem delictorum a domino iis donatam qui ei credunt: hic enim est qui tollat peccatum mundi. nam obsignari idem est quod desinere. adducere iustitiam aeternam, est ipsum venire in mundum qui est iustitia, redemptio et sanctificatio. obsignari visionem et pre-

τὸ μέντοι σφραγίσαι ὄρασιν καὶ προφήτην, τὸ τέλος λαληθέναι τὰς προφητείας δηλοῖ, ἢ ὅτι τὰ παρ' ἐκείνων περὶ τοῦ Χριστοῦ λαληθέντα ἐκβέβηκεν, ἢ ὅτι τὸ τῆς προφητείας χάρισμα τοῖς Ἰουδαίοις ἐκλλοιπεν, ἢ καὶ ἀμφοτέρα. ἐλθὼν γὰρ ὁ Χριστὸς P I 134
 β τὰς προφητείας ἐσφράγισεν, ἐπλήρωσε δηλαδὴ καὶ βεβαιώσασκε καὶ μέντοι καὶ ἔπαυσεν. οὐκέτι γὰρ παρ' αὐτοῖς ἄρχων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος. καὶ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, ἥτις αὐτός ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ. ὁ μὲν γὰρ ἀπόστολος "ἐδόθη σοφία ἡμῖν" φησὶν "ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμοὶς 10 καὶ ἀπολύτρωσις." καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ εὐαγγελίου γράφων "δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται" λέγει. ὁ δὲ κύριος "αἰτεῖτε" διδύσκει "τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ," ἣν αὐτὸς ἤγαγε φανερώσας ἡμῖν διὰ τῆς αὐτοῦ διδασχῆς. καὶ τὸ χρῆσαι δὲ ἄγιον ἄγιον, αὐτὸν δηλοῖ τὸν δεσπότην παραγενέσθαι B
 15 Χριστόν. τίς γὰρ ἕτερος ἄγιος ἄγιον κληθεῖς ἂν εἰ μὴ ὁ κύριος ἡμῶν καὶ σωτὴρ; ὃς ἀγιοσύνης ὑπάρχων ἠγηγῆται μεν τῷ ἁγῶ πνεύματι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον (ὡς Ἡσαίας προανεφώνησε λέγων "πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, ὃ εἶνεκεν ἔχρισέ με," καὶ ὡς Δαβὶδ ἐμελώδησεν εἰπὼν "ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον 20 ἀγαλλιάσεως, παρὰ τοὺς μετόχους σου," καὶ ὡς ἡ κορυφαία τῶν ἀποστόλων ἀκρότης ὁ Πέτρος ἐδίδαξε περὶ τοῦ σωτήρος γράψας

3 λαληθέντα ἤδη ἐκβέβηκεν A. 8 ἀπόστολος] 1 Cor. 1 30.
 9 φησὶν ἡμῖν σοφία ἀπὸ A. 10 ἀλλαχοῦ] Rom. 1 17.
 14 δὲ add A. 17 Ἡσαίας] 61 1. 19 Δαβὶδ] Ps. 44
 (45) 8. 21 γράψας] cautius exscribendus erat Theodoretus:
 verba Petri sunt concionantis, Act. 10 38.

phetiam, significat prophetiam desiisse: sive quod ea quae a prophetis de Christo praedicta fuerunt evenerint, sive quod prophetiae donum apud Iudaeos desierit, sive utrumque. nam Christus cum venisset, prophetias obsignavit, hoc est, implevit et confirmavit atque etiam terminavit: neque enim iam apud eos princeps est, propheta aut dux. et adduci iustitiam aeternam, est ipsius domini et servatoris nostri adventus. "qui" ut apostolus ait "datus est nobis sapientia a deo, iustitia, sanctificatio et redemptio." atque alibi de evangelio scribens "iustitia" inquit "in eo revelatur." dominus porro docet, regnum dei petendum esse et iustitiam eius, quam ipse adduxit suaeque doctrina apernit. ungi sanctam sanctorum, ipsum scilicet Christum dominum advenisse significat. quis enim sanctus sanctorum appellabitur praeter dominum et servatorem nostrum? qui cum fons sit sanctitatis, ungitur ille quidem sancto spiritu secundum humanitatem (ut Esaias praenuntiavit his verbis "spiritus domini super me, quamobrem unxit me;" et ut David cecinit hoc modo "unxit te deus, deus tuus, oleo exultationis prae consortibus tuis;" et ut summus apostolorum apex Petrus docet, cum

ὡς "ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει"), σφραγίζει δὲ καὶ βεβαιῶς τὰς παλαιὰς γραφάς, ποιῶν ἅπαντα καὶ C πάσῃων ὅσα δι' ἐκείνων προεῖρητο, καὶ ἐξιλάσκειται ἀδικίαν καταλλάσσων τοὺς ἁμυρτήσαντας τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ καὶ αὐτὸν τοῖς πταίσασιν ἰλεούμενος. 5

Εἶτα ἐπάγει ὁ Θεὸς ἀρχάγγελος "καὶ γνώση καὶ συνήσεις, ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομησάμενος Ἱερουσαλήμ ἕως Χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτὰ καὶ ἑβδομάδες W I 96 ἐξηκονταδύο." ἤρξατο μὲν οὖν ὁ ναὸς ἐπὶ Κύρον οἰκοδομεῖσθαι (Κύρος γὰρ πρῶτος τῆς ἐπανόδου παρεχώρησε τῷ ἔθνι τῶν 10 Ἰουδαίων), ἀλλ' ἐπεσχέθη παρὰ Καμβύσου τοῦ Κύρου παιδὸς φθόνῳ τῶν αὐτοῖς ὁμοροῦντων ἔθνων, ἐπιτρέπη δ' αὐτίς τοῖς Ἰουδαίοις ἢ τούτου ἀνέγερσις ὅτι Δαριεῖος ὁ Ὑστάσπου ἐκράτησε D τῆς βασιλείας Περσῶν. ἔξ οὐδενὸς δὲ τούτων ἀριθμούμενος ὁ καιρὸς εὗρίσκεται σῶζων κατὰ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου φωνήν, ἀλλ' 15 ὑπερβάλλων· εἰ δ' ἐκ τῶν χρόνων τῆς Ἀρταξέρξου βασιλείας τοῦ μακρόχειρος ὁ καιρὸς ἀριθμοῖτο, εὐρεθείη ἂν οὔτε περιττεύων οὔτ' ἐλαττούμενος. καὶ τούτου δέον ἀριθμεῖσθαι αὐτὸν, ὅτι τότε καὶ τῇ πόλει περιεβλήθη περίβολος καὶ τῷ ναῷ προσετέθη τὰ λείποντα καὶ οἰκητόρων ἢ πόλις πεπλήρωτο, ὅτι Νεεμίας 20 οἰνογαύειον τῷ Ἀρταξέρξῳ ἐδεήθη αὐτοῦ ἐπιτραπῆναι αὐτῷ τὴν P I 135 εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, καὶ ἀπελθὼν τὴν τε πόλιν περιτείχισε καὶ συνόκησε καὶ τὸν ναὸν ἀτελεῖ ὄντα ἀπῆρτισεν. εἰ γοῦν ἀπὸ

15 pro σῶζων Wolfius malit σωζόμενος: expectaveris συναδων.
16 τοῦ μακρόχειρος om A.

sic de Christo scribit "nam unxit eum deus spiritu sancto et potentia"), obsignat autem et confirmat veteres scripturas, dum facit omnia et patitur quae in illis praedicta fuerunt, et expiat iniustitiam, dum eos qui deliquerunt deo patri reconciliat enimque placat peccatoribus.

Deinde subiicit divinus archangelus "et cognosces et intelliges, ab exitu sermonum, ut separatio fiat (respondeatur) et aedificentur Hierosolyma, usque ad Christum duces hebdomades septem et hebdomades sexaginta duae." coepit igitur aedificari templum sub Cyro, qui populo Iudaico primus reditum concessit; inhibitum tamen sub Cambyse, invidia finitimorum populorum. templi porro instauratio denuo Iudaeis concessa est cum Darius Hystaspis filius Persis imperaret. a quocumque autem horum numerus inchoetur, non erit integer secundum archangeli vocem, sed redundans. sin a temporibus regni Artaxerxis Longimani supputetur, neque plus neque minus invenietur. ab eoque repetendus est, quia tum et urbs cincta est moenibus, et adiecta templo quae deerant, et urbs habitatoribus referta; cum Neemias Artaxerxis pincerna, impetrato a rege in patriam reditu, urbem munit et civibus frequentem reddidit et templum imperfectum adhuc absolvit. si quis

τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιφανείας, δι' οὗ μόνου ἄφεσις ἡμαρτημάτων ἐδόθη καὶ δικαιοσύνη εἰσῆνεται καὶ τῶν προφητῶν αἱ προρρήσεις πεπληρῶνται, ἀναποδίξων τις ἀριθμήσει τὸν χρόνον, εὐρήσει τοῦτον συμπληρούμενον ἕως τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας 5 Ἀρταξέρξου, ὅτε δηλαδὴ ὁ Νεεμίας παραχωρηθεὶς εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπανῆλθεν· ἢ προῖοῦσα καθ' εἰρὸν ἢ ἱστορία πλατύτερον διηγήσεται. ὃν δὲ ἅγιον εἶπεν ἀνωτέρω ἁγίων, τοῦτον αὐθις Χριστὸν ἡγούμενον εἶρακεν, ὀνομάζων αὐτὸν κατὰ τὸ ἀνθρώ- B πινον. ὡς γὰρ πρωτότοκος τῆς κτίσεως τῆς καινῆς καὶ πρωτό- 10 τοκος ἐκ νεκρῶν λέγεται, οὕτω καὶ ἡγούμενος προσηγόρευται. καὶ ὁ Θεὸς δὲ ἀπόστολος Πέτρος ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ὠνόμασε τὸν σωτῆρα, τοῖς Ἰουδαίοις διαλεγόμενος, ὡς ἐν ταῖς Πράξεσιν ὁ Θεὸς Λουκᾶς συνεγράψατο. ὡσπερ δὲ πρωτότοκος ἡμῶν καὶ πρωτεύων κατὰ τὸν μέγαν Παῦλον εἶρηται κατὰ τὸ ἀνθρώ- 15 πινον, οὕτω δὴ καὶ ἡγούμενος τῷ ἀρχαγγέλῳ Γαβριὴλ προσηγόρευται.

10. Ἀπορήσει δ' ἂν τις ὅτου χάριν διηρημένως ἄλλ' οὐχ ὁμοῦ αἱ ἑβδομάδες ἠριθμηθῶσι, εἰς ἑπτὰ δὲ καὶ ἐξηκονταδύο διήρηθῶσι καὶ εἰς μίαν ἑτέραν. οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ τοῦτο πεποίηκεν C 20 ὁ ἀρχάγγελος, ἀλλὰ τινα καιρὰ διὰ τούτων διδάσκων ἐν ταῖς τῶν χρόνων διαιρέσει συμβησόμενα. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς τῶν Ἱεροσολύ-

5 ante Ἀρταξ. PW add τοῦ, om A. 7 διηγήσεται] lib. 4 cap. 5. ἀνωτέρω A, ἀνώταρον PW. 12 Πράξεσιν] 3 15. 14 Παῦλον] Col. 1 15.

FONTES. Cap. 10. Theodoreti Commentarius in Daniel 9 p. 1246—1253.

igitur a servatoris adventu, per quem solum remissio peccatorum data est et iustitia introducta et prophetarum oracula completa sunt, retro tempus numeret, id expleri deprehendet anno Artaxerxis vigesimo, quo Neemiae concessum fuit redire Hierosolyma: quae in historiae progressu ac serie fusius declarabuntur. quem autem supra sanctum appellavit sanctorum, eum rursus Christum ducem appellat, nomine humano usurpato. ut enim primogenitus novae creaturae et primogenitus ex mortuis dicitur, sic etiam dux appellatur. divus etiam Petrus apostolus apud Iudaeos disserens servatorem vitae principem vocat, quemadmodum in Actis a divo Luca scribitur. ut igitur primogenitus nostrum et princeps a divo Paulo dicitur secundum humanitatem, ita etiam dux a Gabriele archangelo nominatur.

10. Sed dubitari queat, qua gratia separatim et non coniunctim numerentur hebdomadae, in septem, sexaginta duas, et unam distinctae. non hoc temere fit ab archangelo, sed per haec nova quaedam docet in temporum divisionibus eventura. nam si ab instauratione Hierosoly- Zonarae Annales.

μων οικοδομῆς τῆς ἐπὶ Νεεμίῳ ὡς εἴρηται γενομένης ἀριθμοῖντο οἱ χρόνοι μέχρις Ὑρκανοῦ ἀρχιερέως, ἐφ' οὗ τὸ τῶν Ἀσαμωναίων γένος ἐπαύθη τοῦ ἱερῶσθαι, ὃ τῶν ἐξηκονταδύο ἐβδομάδιων ἀριθμὸς συμπεραίνεται. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου, ὃς τῷ Νεεμίᾳ τὴν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπάνο-5
 D καθείλεν Ἀλέξανδρος, ἑκατὸν ἕτη εἰσι καὶ τεσσαρεσκαίδεκα· ἐκ δὲ τῆς καθαιρέσεως τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας, ἐν ἕκτῳ γενομένης ἔτει τῆς Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν Ἀσίαν στρατείας, μέχρις Ἰουλίου Καίσαρος Γαίου ὃς πρῶτος τῇ μοναρχίᾳ τῶν Ῥωμαίων 10 ἐπικεχέληκεν, ἕτη παρήλθοσαν διακόσια ὀγδοήκοντα καὶ δύο· ἐκ δὲ τῆς αὐταρχίας τοῦ Καίσαρος ἕως ἔτους πεντεκαίδεκάτου Τιβερίου Καίσαρος, ἡνίκα ὁ Χριστὸς ὑπὸ Ἰωάννου ἐβαπτίσθη καὶ τῶν σημείων ἀπήρξατο, ἕτη ἐβδομήκοντα καὶ τρία· ὡς συμποσοῦσθαι ταῦτα εἰς ἐνιαυτούς ἐπὶ τετρακοσίοις ἐξήκοντα 15 καὶ ἑννέα. οἱ δὲ τοσοῦτοι ἐνιαυτοὶ ἀποτελοῦσιν ἕτη τετρακόσια
 P I 136 ὀγδοήκοντα τρία κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀρίθμωσιν τῶν ἐτῶν. οὗ γὰρ ὡς ἡμεῖς οἱ Ἑβραῖοι ψηφίζουσι τὸν ἐνιαυτὸν ἀλλὰ κατὰ
 W I 97 σεληνιακὸν δρόμον ἀριθμοῦντες αὐτὸν τριακοσίαν πεντήκοντα καὶ τεσσάρων ἡμερῶν, ὡς περιτετεῖν ἀφ' ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡμέρας 20 ἑνδεκα. καὶ τούτων γοῦν τῶν περιττῶν ἡμερῶν εἰς ἕτη συμπο-
 σουμένων τὰ τετρακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία Ἑβραϊκὰ συνίσταν-

2 ἀρχιερέως A, τοῦ Ἀρχιερέως PW. 4 μὲν om A. 10 Ἰουλίῳ γαίου καίσαρος A, recte Theodoretus. 12 τοῦ ἀγιοῦστον καίσαρος A, male. 20 post ἡμερῶν A add λογίζονται αὐτὸν.

morum sub Neemia facta, ut dictum est, tempora usque ad Hyrcanum pontificem numerentur, sub quo Asamonaeorum genus fungi sacris destitit, sexaginta duarum hebdomadam numerus expletur. nam a vigesimo anno regni Artaxerxis, qui Neemiae redeundi Hierosolyma potestatem dedit, a quo urbs moenibus adornata est, usque ad Darium Arsamis filium, quem delevit Alexander, anni sunt centum et quattuordecim. ab eversione porro imperii Persici, quae anno sexto Asiaticae expeditionis Alexandri contigit, usque ad C. Iulium Caesarem, qui primus Romanorum monarchiam occupavit, anni praeterierunt ducenti octoginta duo. ab eiusdem Caesaris principatu usque ad annum decimum quintum Tiberii Caesaris, quo Christus a Ioanne baptissatus miracula coepit odere, anni fuerunt septuaginta tres: ut haec summa conficiat annos quadringsentos et sexaginta novem: qui quidem Hebraica supputatione annorum conficiunt annos quadringsentos octoginta tres. neque enim quemadmodum nos, ita et Hebraei annos supputant, sed ad cursum lunarem diebus trecentis quinquaginta quattuor absolvunt, ut de quolibet nostro anno dies undecim redundant: qui dies redundantes in annos redacti expleant numerum quadringentorum octoginta trium annorum

ται ἔτη. Ἐβραίων δὲ τῷ Δανιὴλ ὁ ἄγγελος ὁμιλῶν πάντως τὰ αὐτῷ γνώριμα ἔλεγεν ἔτη. ἄχρι μὲν ὄν τῆς τοῦ ἀρχιερέως Ὑρκανοῦ ἀναιρέσεως, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀνείλεν Ἡρώδης (εἰρήσεται δὲ τὰ περὶ τούτου πλατύτερον), αἱ ἐξηκονταδύο ἐβδομάδες ἔξε-
 5 μετρήθησαν. ἔκτοτε δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης οὐ διὰ βίου προσπεπηγυίας κατὰ τὸν νόμον τοῖς ταύτης ἀξιουμένοις ἀλλ' ἐνιαυσιαίας παρυνόμως διδομένης ἢ βραχυτέρῳ χρόνῳ περιοριζομένης, καὶ χρημάτων αὐτῇ ἀνουμένων τῶν βουλομένων, ὃ καὶ ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ, αἱ ἐπὶ παρήλθουσιν ἐβδομάδες. τοῦτο δὲ δηλῶν ὁ
 10 θεῖος ἀρχάγγελος ἔλεγε "καὶ μετὰ τὰς ἐβδομάδας τὰς ἐξηκοντα-
 δύο ἐξολοθρευθήσεται χρῖσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ," ἀντὶ τοῦ, διαφραθήσεται τὸ χρῖσμα τῆς ἀρχιερωσύνης. παρυνόμως γὰρ χριουμένων τῶν εἰς αὐτῇ προβιβαζομένων, οὐδὲ τὸ χρῖσμα τὴν οἰκίαν εἶχεν ἰσχύν, ἀλλὰ παρεφθαρμένον ὃν ἡμοίρει
 15 τῆς θείας χάριτος. διὸ καὶ ἐπήγαγε "καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν C
 αὐτῷ," τουτέστιν, οὐ κατὰ κρίσιν καὶ δοκιμασίαν γινόμενοι ἔσονται, ἀλλ' ἀκρίτως ἢ διὰ χάριν ἢ διὰ χρήματα. τούτων δ' οὐ-
 τω γινομένων καὶ αἱ ἐπὶ παρερρῆσαν ἐβδομάδες, μέχρι τῆς τοῦ κυρίου ἐπιφανείας δηλαδὴ διαρκέσασαι.

20 Ἡ μὲν ὄν διαίρεισι τῶν ἐξηκονταδύο ἐβδομάδων καὶ τῶν ἐπὶ διὰ ταῦτα γέγονεν· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὰς ἔξ ἀρχῆς εἰρημένας ἐβδομήκοντα ἐβδομάδας ἔτι μία περιλείπεται, καὶ περὶ ἐκείνης εἶρκεν ὁ ἀρχάγγελος ταῦτα "καὶ δυναμώσει τὴν διαθήκην πολ-

4 τούτων A.

22 μία A, μία λοιπὴ PW.

Hebraicorum, quia vero cum Daniele Hebraeo colloquebatur angelus, annos utique illi notos nominavit. proinde usque ad interitum Hyrcani pontificis, quem rex Herodes sustulit (qua de re copiosius agendum erit), sexaginta duae hebdomades sunt expletæ. ab eo tempore cum pontificatus non per omnem ætatem ei maneret cui contigerat, sed annuo aut etiam breviori spatio contra instituta maiorum circumscriberetur, et pecunia cuilibet venalis esset, id quod a Iosepho refertur, septem præterierant hebdomades. quod divinus archangelus his verbis innuit "et post hebdomades sexaginta duas extirpabitur unctio, nec futurum est in ea iudicium," hoc est, unctio pontificatus peribit, cum ii contra legem ungentur qui potitii illo fuerint. neque enim unctio vim suam retinebat, sed ut corrupta gratiæ divinæ erat expers. quare adiecti iudicium non esse in ea, hoc est, nullo iudicio nullaque exploratione adhibita pontifices creatum iri, sed citra delectum vel ambitu vel gratia. dum hæc fiunt, etiam septem hebdomades sunt elapsæ, cum usque ad Christi adventum durassent.

Ac divisio quidem sexaginta duarum et septem hebdomadum hac de causa instituta est: cum autem ad explendum earum quæ initio expositæ sunt septuaginta hebdomadum numerum adhuc una restet hebdomas, de ea quoque archangelus sic ait "et confirmabit testamentum multis hebdomas

λοῖς ἑβδομάς μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται
 θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς
 ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ
 τὴν ἐρήμωσιν.” ἡ λοιπή, φησὶν, ἑβδομάς ἢ μετὰ τὰς ἐξήκοντα
 καὶ ἑννέα τὴν καινὴν διαθήκην εἰσάξει ἰσχυρὰν οὕτως ὡς δι’ αὐ- 5
 τῆς ἀρθῆναι, τουτέστιν ἐκ μέσου γενέσθαι, τὰς θυσίας καὶ τὰς
 σπονδὰς ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος. μετὰ γὰρ τὸ βύπτισμα ὁ
 P I 137 Χριστὸς ἐπὶ τριετίαν καὶ ἐπέκεινα διδάξας καὶ σημεῖα ἐπιδειξά-
 μενος οὕτως ἐπὶ τὸ πάθος ἤλθε, καὶ αὐτοῦ τυθέντος ὑπὲρ τοῦ
 κόσμου παντός, τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ αἵροντος τὴν ἁμαρτίαν 10
 τοῦ κόσμου, ἢ κατὰ νόμον θυσία ἐπιούθη καὶ ἡ σπονδή. καὶ
 ἔθνον ἕκαστε οἱ Ἰουδαῖοι, λέπει καὶ ἔτι θύουσι, πυρηνόμως, ἀλλ’
 ἀπρόσδεκτος ἦν τῷ Θεῷ ἡ ἐκείνων θυσία καὶ ἡ σπονδή. καὶ ἄλ-
 λως δὲ τὸ “δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς” ἐκλήφθησεται ἀντὶ
 τοῦ, δυνατοὺς τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους εἰς τὸ κήρυγμα ἢ ἑβδομάς 15
 ἐκείνη ἐργάσεται. εἰς δύο γὰρ τὴν ἑβδομάδα φαίνεται διαιρῶν ὁ
 ἀρχάγγελος, εἰς τὸν πρὸ τοῦ πάθους καὶ τὸν μετὰ τὸ πάθος και-
 B ρόν. περὶ γὰρ τὰ τρία ἔτη πρὸς τῷ ἡμίσει κηρῦξας ὁ κύριος,
 κατὰ τὸ τοῦ υἱοῦ τῆς βροντῆς εὐαγγέλιον, καὶ στηριξας εἰς τὴν
 αὐτοῦ πίστιν τοὺς θείους αὐτοῦ ἀποστόλους τῇ τῶν λόγων ἀλη- 20
 θεία καὶ τῇ τῶν θαυμασίων ἔργων ἐπιδείξει, οὕτω πρὸς τὸ πά-
 θος ἰχώρησε καὶ τὸν σταυρὸν κατεδέξαστο καὶ ὑπέμεινε θάνατον.
 ἔτα τὸν λοιπὸν τῆς ἑβδομάδος χρόνον μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνά-

8 ἐνδαξάμενος A. 13 τῷ Θεῷ add A. 14 δ. ἐν πολλοῖς A.
 15 δυνατοὺς τοὺς ἱεροὺς om A.

una, et in semisse hebdomadis tolletur sacrificium et libatio, et praeter
 haec abominatio vastitatis super templum, et usque ad complementam tem-
 poris complementum dabitur super vastationem.” reliqua, inquit, hebdo-
 mas, sexaginta novem secutura, novum testamentum introducet adeo vali-
 dum, ut per id tollatur e medio sacrificium et libatio in semisse hebdomadis.
 nam cum post baptismum Christus triennium et ultra docuisset et miracula
 edidisset, ad supplicium venit, eoque pro toto mundo immolato qui est
 agnus dei tollens peccata mundi, sacrificium lege constitutum et libatio
 desit. ac sacrificarunt tum Iudaei ut et nunc contra legem, at eorum sac-
 rificia et libationes non acceptae fuerunt deo. illud porro “confirmabit
 testamentum multis” etiam aliter exponi potest, quod sanctos apostolos illa
 hebdomas potentes effectura sit ad praedicationem evangelii. nam eam
 hebdomadem bipertiri videtur archangelus in id tempus quod passionem et
 antecedit et sequitur. nam cum dominus circiter tres annos et dimidium,
 secundum evangelium filii tonitru, praedicasset, atque apud sanctos suos
 apostolos et sermonum veritate et mirabilium operum effectione sibi fidem
 conciliasset, sic ad passionem profectus est et crucem suscepit mortemque
 perpassus est. reliquo hebdomadis tempore post resurrectionem a mortuis

σταςιν και την προς τους κόλπους τους πατρικούς ἄνοδον, ὡν οὐ
 κειώριστο πώποτε, και την τοῦ παρακλήτου ἐπιφοίτησιν και
 θεϊαν ἐπίνοιαν οἱ ἱεροὶ αὐτοῦ μαθηταὶ ἐν Ἱερουσαλήμ τὸ θεῖον
 διαγγέλλοντες εὐαγγέλιον και τὸ κήρυγμα πιστούμενοι θαύμασι W I 98
 5 και πλήθη ἀνθρώπων ἐπισπώμενοι πρὸς την ἐπίγνωσιν τοῦ ὄντως
 θεοῦ, διεσπάρησαν εἰς τὰ ἔθνη και ταῦτα ἐφώτισαν. τούτο τοί-
 νυν ὁ ἀρχάγγελος προσηλῶν τῷ προφήτῃ Δανιήλ ἔλεγε "δυναμώ-
 σει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομάς μία," ἀντὶ τοῦ, δύναμιν περιζώ-
 σει πολλούς, τους μαθητὰς δηλαδή. τὸν τε πρὸ τοῦ πάθους
 10 τοῦ κυρίου χρόνον και τὸν μετὰ τὸ πάθος, καθ' ὃν πρότερον μὲν
 ἐν Ἱερουσαλήμ προσέμενον και ἐκήρυσσον οἱ ἀπόστολοι, εἶτα και
 εἰς τὰ τῆς οἰκουμένης περιήεσαν τέρατα και ἐδίδασκον, συνά-
 ψας, αὐθις διαιρεῖ την ἑβδομάδα ταύτην λέγων "και ἐν τῷ ἡμί- D
 σει τῆς ἑβδομάδος ἀρθῆσεται θυσία και σπονδή," διὰ τούτου
 15 προσημαίνων την παῦλαν τῆς τοῦ νόμου σκιᾶς. εἶτα ἐπάγει "και
 ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως." τούτων γάρ φησι γινο-
 μένων τὸ πρὶν ἅγιον και σεβύσμιον ἱερὸν βδέλυγμα λογισθήσεται·
 ἢ ὅτι μετὰ την τελευταίαν ἑβδομάδα ταύτην βδέλυγμά τι ἐπὶ τὸ
 ἱερὸν εἰσαχθήσεται, σημεῖον τῆς αὐτοῦ τε και τῆς πόλεως ἐρη-
 20 μώσεως. ὃ ἐπὶ Πιλάτου γέγονε, σημαίας νύκτωρ εἰσαγαγόντος
 εἰκόνας ἐχούσας βασιλικάς, αἱ τοῖς Ἰουδαίοις βδέλυγμα ἐλογί-
 ζοντο· ἀπειρητο γὰρ αὐτοῖς ἀνθρωπίνην εἰκόνα ἢ ζῶον τινὸς κε- P I 138
 κτῆσθαι ἢ και σεβύζεσθαι. και ὁ κύριος δὲ "ὅταν ἴδῃτε" εἶπε

5 ὄντος Α.
πιλάτου Α.

17 ἅγιον ἱερὸν και σεβύσμιον Α.
23 ὅταν ἴδῃτε] Matth. 24 15.

20 ἐπὶ τοῦ

et ascensum in sinum paternum, a quo nunquam separatus fuit, et para-
 cleti visitationem divinumque afflatum, sancti eius discipuli, cum divinum
 evangelium Hierosolymis annuntiassent et praedicationem miraculis confir-
 massent et turbas hominum ad veri dei agnitionem attraxissent, in gentes
 dispersi sunt easque illuminarunt. hoc igitur archangelus praesignificans
 Danieli prophetae ait "confirmabit testamentum multis hebdomas una," hoc
 est, vires suggeret multis, discipulis nimirum. ac tempus antegressum et
 consecutum passionem domini complexus, quo prius Hierosolymis praedi-
 cabant apostoli, post etiam orbis terrarum extremitates obennes docebant,
 mox eandem hebdomadem dividit his verbis "in semisse hebdomadis tolletur
 sacrificium et libatio:" quo declarat finem umbrae legis. deinde subiicit
 "et super templum abominatio vastitatis." nam cum haec, inquit, fient,
 templum pridem sanctum et venerabile abominatio iudicabitur: vel quod
 post hebdomadem hanc extremam aliquid abominabile in templum introdu-
 cetur in signum vastationis eius et urbis. quod sub Pilato accidit, qui
 noctu vexilla in eo collocavit cum imagine imperatoris, quae Iudaeis ab-
 ominanda erant, cum interdictum esset ne quam imaginem sive humanam
 sive animalis alicuius haberent aut colerent. dominus item "ubi" inquit

“ τὸ βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, γινώσχετε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς, ” τῆς Ἱερουσαλήμ δηλαδὴ. καὶ ἄλλα-
 χου δ’ ἔφη ὁ κύριος “ ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἐρημος. ” ταῦτα
 προδιδάσκων τὸν Δανιὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἐπιφέρει, μετὰ τὸ προθε-
 σπίσαι ὡς ἐκ μέσου γενήσεται ἡ νομικὴ λατρεία, τὸ “ καὶ ἐπὶ τὸ
 ἱερὸν βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως. ” ἵνα δὲ μὴ νομιζῆται τοῖς Ἰου-
 δαίοις πρόσκαιρος ἡ ἐρήμωσις, ὡς αἰθερῶς τῆς πόλεως αὐτοῖς ἀνοι-
 κοδομηθησομένης καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀνιγερωθησομένου, οἷα καὶ ἄλ-
 B λωτε πλειστάκις συμβέβηκεν ἐπὶ τε τῷ ναῷ καὶ τῇ πόλει, ἐπήγαγε
 “ καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμω-
 σιν, ” τουτέστιν, ἕως συντελεσθῆ ὁ αἰὼν μενεῖ καὶ ἡ ἐρήμωσις,
 καὶ τότε καὶ ταύτῃ τέλος ἔσται ὅτε οὐκέτι καιρὸς ἢ τὴν πόλιν
 ἀναστῆναι ἢ τὸν ναόν.

Ταῦθ’ ὁ Δανιὴλ περὶ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ τεθέεται καὶ
 μεμύηται. ἀλλὰ καὶ ἑτέρας ὀπτασίας ἐώρακε καὶ ἐνόησα, θεῶ-
 16 θεν αὐτῷ προδηλουμένης δι’ αὐτῶν τῆς μελλούσης ἕσσεσθαι τῶν
 κοσμικῶν πραγμάτων μεταβολῆς. καὶ οὐ τῆς ἀλλοιώσεως μόνης
 ἐμπεῖτο τὴν πρόγνωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς καιροὺς καθ’ οὓς ἀποτε-
 λεσθήσεται ἕκαστον αὐτῶν ἐδιδάσκετο· ἃ γινώσεται πάντως ὁ βου-
 λόμενος τελεώτερον ἐπιὼν τὴν βίβλον τῶν τοῦ προφήτου ὁράσεων, 20
 C καὶ βεβαίαν σχολῆν κατάληψιν ἐντεῦθεν ὡς οὐδὲν ἀπρονόητον οὐδ’
 εἰκῆ φερόμενον καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ πάντα τῇ θεῷ προνοίᾳ καὶ
 κυβερνῶνται καὶ διεξάγονται.

1 ὅτι ἤγγικεν] Luc. 21 20. 3 ὑμῶν A Matth. 23 38, ἡμῶν PW.
 7 αὐτοῖς, corr. ex αὐτῆς, A: PW αὐτῆς. 11 καὶ om A.

‘ abominationem vastitatis in loco sancto stantem videritis, scitote instare vastitatem eius, ’ urbis Hierosolymorum scilicet. alibi quoque ait dominus “ ecce domus vestra relinquetur deserta. ” haec Daniele praemonens archangelus, cum praedixisset legalem cultum e medio sublatum iri, subiicit “ et super templum abominatio vastitatis, ” ne vero Iudaei putarent vastitatem ad tempus duraturam et urbem instaurandam ac templum reaedificandum esse, cuiusmodi et alia creberrime urbi et templo acciderant, subiicit “ et usque ad complementum temporis complementum dabitur super vastitatem, ” hoc est, donec aevum expletum fuerit, mansura est etiam vastitas; tum vero et huius finis erit, cum non erit tempus vel urbis vel templi instaurandi.

Haec Danieli de popularibus suis per visionem oblata et revelata sunt. idem aliis quoque visionibus et somniis divinitus eruditus est de futuris rerum humanarum mutationibus, nec de mutationibus rerum duntaxat sed et de temporibus quibus quaeque eventurae essent: quae quibus absolutius cognoscere poterit lecto visionum prophetae libro, certoque statuere, nihil accidere casu, neque fortuito et temere quidquam geri, sed providentia divina gubernari omnia et produci ad exitum.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχουσι καὶ τοῖς εὐσεβέσι δοξάζονται·
 (11) ἡμῖν δὲ μηδὲ τὰ κατὰ τὴν ἀρρενόφρονα παραλειπτόν γυ-
 ναῖκα Ἰουδήθ, ἣ τὸν Ὀλοφέρην ἀλόθρευσε καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς
 καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν διέσωσεν. ἔχει δ' οὕτω τὰ κατ' αὐτήν. ἐν
 5 ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὁ τῶν Ἀσσυρίων ἀρχηγὸς
 Ναβουχοδονόσορ πρὸς Ἀρφαξᾶδ τὸν βασιλέα Μήδων ἤρατο πό-
 λεμον, καὶ τὰ περίξ ἔθνη πρὸς συμμαχίαν αὐτοῦ μετεκέκλητο. D
 πολλῶν δ' ἑτέρων καὶ τῶν Ἰουδαίων τὴν πρόσκλησιν μὴ καταδε-
 ξαμένων καὶ τὸ συμμαχῆσαι οἱ ἀπειπαμένων, ὁ Ναβουχοδονόσορ
 10 ἔξωργιστο, καὶ ὤμοσεν ἧ μὴν τὸν πρὸς τοὺς Μήδους ἀνύσας πό-
 λεμον ἐπελθεῖν κατὰ τε Κιλικίας καὶ Δαμασκοῦ καὶ Συρίας καὶ
 Ἰουδαίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ δηῶσαι αὐτὰς καὶ ἐκπορθῆσαι W I 99
 καὶ εἰς ἐρήμωσιν ἀγαγεῖν. ἀντιταξόμενος οὖν πρὸς Ἀρφαξᾶδ τὸν
 Μῆδον καὶ κατὰ κράτος τούτου περιγεγόμενος, τῶν ἄλλων τε
 15 πόλεων αὐτοῦ κρατήσας καὶ τῶν Ἐκβατιάνων αὐτῶν, ἔνθα ἦσαν
 τῷ Ἀρφαξᾶδ τὰ βασιλεια, ἀκείνον ἐλών τε καὶ ἀνελών, τὸν ἀρ-
 χιστράτηγον τῆς οἰκείας δυνάμεως καλέσας Ὀλοφέρην ἐντελελάτο P I 139
 οἱ τὸν ὄρκον ὃν ὤμοσεν ἐκπληρῶσαι, καὶ κατὰ τῶν μὴ θελήσαν-
 των συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπιόντι κατὰ τῶν Μήδων ἐκστρατεῦσαι
 20 μετὰ βαρείας δυνάμεως, καὶ τοὺς μὲν ὅσοι ἑαυτοὺς αὐτῷ ὑπο-
 τάσσουσι διατηρῆσαι καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀπορθήτους ἔῤῥαι,
 τῶν δ' ἀπειθούντων μὴ φείσασθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀνθρώπους
 τῷ ξίφει ὑπαγαγεῖν, τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἐκδοῦναι εἰς διαρπαγὴν
 καὶ εἰς ὕλεθρον.

2 γυν. τὴν Ἰουδήθ A.
 γων A. 11 ἀπελθεῖν A.

8 τῶν A, αὐτῶν PW.

δεξαι-

FONTES. Cap. 11. *Iudith* 1 — 7.

Atque haec ita se habent et piis hominibus persuasa sunt: (11) no-
 bis autem nec viraginis Iudithae res gestae sunt praetereundae silentio,
 quae Holoferne sublato et urbem et gentem suam conservavit. res vero
 ita se habet. Nabuchodonosor Assyriorum rex duodecimo regni sui anno
 bellum suscepit adversus Arphaxadum regem Medorum, finitimis gentibus
 in auxilium evocatis: quod cum et aliae plures et Iudaei negassent, reca-
 sata belli societate, Nabuchodonosor iratus iuravit se confecto bello Me-
 dico invasurum Ciliciam Damascum Syriam Iudaeam et Aegyptum, ferro-
 que et igni vastaturum et eversurum. igitur Arphaxado Medo acie supe-
 rato et capto atque interfecto, cum caeteris urbibus tum ipsis Ecbatanis
 regia illius potitus, copiarum suarum imperatorem Holofernem iubet se iu-
 reiurando quo ipse sese obstrinxerat solvere, et cum magnis copiis iis in-
 ferre bellum qui Medici belli societatem detrectassent, conservatis iis qui se
 dederent eorumque urbibus illaesis: contumacibus vero non parcendum, sed
 et ipsos caedendos et urbes eorum diripiendas ac vastandas esse.

Ὁ μὲν οὖν Ναβουχοδονόσορ τοιαῦτα τῷ ἀρχισατράπῃ αὐ-
 τοῦ ἐνετείλατο, Ὁλοφέρνης δὲ ἐκστρατεύσας καὶ τοῖς ἔθνεσι καθ'
 ὧν ἀπέσταλτο ἐπελθὼν τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ ἐντεταλμένα
 B διέθετο, ἐπὶ δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας μέλλων στρατεύειν καὶ ὄπλα κατ'
 αὐτῶν αἶρειν (οὐ γὰρ προσήεσαν αὐτῷ οὐδ' ὑπέκρυτον) ἤρθετο ἕ-
 τινες οὗτοι καὶ ὄτω θαρροῦντες ἀνθίστανται. καὶ εἶπεν αὐτῷ
 Ἀχιὼρ ὁ τῶν υἰῶν Ἀμμὼν ἀρχηγὸς τήν τε γενεαλογίαν αὐτῶν, καὶ
 ὅπως εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας ἐξ ἀρχῆς κατοικίσθησαν, καὶ τοῦ
 σφῶν θεοῦ τὴν ἰσχύν. εἶτα ἐπήγαγε "νῦν οὖν σκεπτέον· καὶ εἰ
 μὲν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν ἀμαρτάνουσιν, ἀναβησόμεθα καὶ ἐκπο-
 λεμήσομεν αὐτούς, εἰ δ' οὐ τοῦτο, παρελθέτω ὁ κύριός μου μή-
 ποτε ὑπερασπίσῃ αὐτῶν ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ἤτηθῶμεν." ταῦτα
 τοῦ Ἀχιὼρ εἰπόντος ὁ Ὁλοφέρνης θυμῷ ληφθεὶς ἐκέλευσε τοῖς
 παρεστῶσιν αὐτῷ δεῖσαι τὸν Ἀχιὼρ καὶ ἀπαγαγεῖν καὶ παραδοῦ-
 C ναι τοῖς υἰοῖς Ἰσραὴλ, ἵνα σὺν ἐκείνοις ληφθεὶς κολασθῇ. οἱ δὲ 15
 συλλαβόντες τὸν ἄνδρα ἀπήγαγον εἰς Βαιτουλοῦν, καὶ οἱ τῆς
 πόλεως σφενδόνας τοὺς προσιόντας καὶ βέλεσιν ἔβαλλον. κάκει-
 νοι τὸν Ἀχιὼρ δεδεμένον ἔρριψαν ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν, καὶ ἐπέ-
 στρεψαν. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄνδρες καταβάντες ἔλυσαν τὸν Ἀχιὼρ
 καὶ εἰς τὴν σφετέραν πόλιν ἀπήγαγον, καὶ τί τὸ συμβεβηκὸς 20
 ἐπενθάνοντο· καὶ ὃς αὐτοῖς ἅπαντα διηγῆσατο. οἱ δὲ τὸν θεὸν
 ἐκάλουν εἰς ἄμνην. τῇ δ' ἐξῆς Ὁλοφέρνης ἤγεν ἐπὶ Βαιτου-
 λουὰ τὴν στρατιάν, χιλιάδας οὖσαν πεζῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα
 καὶ ἑπτεῶν χιλιάδας δώδεκα, χωρὶς τῶν τῆς ἀποσκευῆς· καὶ

6 δ'αφ] 8ποι Α. 10 αὐτὸν Α. 14 παρεστηκόσιν Α.
 16 βαιτουλοῦν Α hic et infra, Βετουλοῦν LXX.

His mandatis acceptis Holofernes caeteras gentes tractavit ut iussus erat, Israelitas autem armis aggressurus (neque enim illius fidei supplices se committebant) rogabat quinam illi essent et qua re freti resisterent. Achior Ammanitarum princeps et originem eorum illi, et qua ratione urbes illas initio occupassent, et vires dei illorum recenset. his subiicit "nunc igitur deliberandum est: nam si deo suo peccaverunt, adscendemus eosque debellabimus; sin minus, praetereat dominus meus, ne forte illis a deo suo defensis nos superemur." quae cum Achior dixisset, Holofernes ira percitus satellites iubet Achiolem vincitum tradere Israelitis, ut cum illis captus supplicio afficeretur. Baetuliam itaque perducunt hominem, et cum ab oppidanis sagittis et fundis peterentur, Achiole victo in montis radicibus abiecto redierunt. eum oppidani in urbem introduxerunt, et cognita ex eo illius facti causa deum vindicem invocarunt. postridie Holofernes copiis ad Baetuliam adductis, peditum centum et septuaginta et equitum duodecim milibus praeter calones, castra prope urbem locat. deinde sta-

στρατοπεδεύσατο παρ' αὐτῆ. εἶτα ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὰ ὕδατα προκαταλαβεῖν ὄθεν ὑδρεύοντο, ἵν' ἐκλιπόντες τῇ δόμῃ διαφθαρώσιν ἢ τὴν πόλιν αὐτῷ παραδώσουσι. καὶ περιέστησε D μέρος τῆς στρατιᾶς τοῖς ὕδασι φύλακας. ἐπὶ δὲ τέσσαρα καὶ 5 τριάκοντα ἡμέραις περικαθημένων τῶν ἐναντιῶν αὐτοῦς, ἐξέλιπε σφίσι τὸ ὕδωρ, καὶ ἠθροίσθη πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὁ λαός, καὶ ἤξιον ἐκδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίοις καὶ ἑαυτοῦς, ἵν' ἢ δουλεύσωσιν ἐκείνοις· καὶ ζήσωνται ἢ κατασφαγέντες ἀπαλλαγῶσι τῶν ὀδυνῶν. Ὀζίας δὲ ὁ τῶν τῆς πόλεως πρόκριτος "ἔτι" εἶπεν, 10^α ἀδελφοί, μείνωμεν πέντε ἡμέρας, καὶ εἰ μὲν ἤξει βοήθεια ἐκ Θεοῦ ἡμῖν· εἰ δ' οὐ, ποιήσω κατὰ τὴν συμβουλίαν ὑμῶν.²

12. Ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ γυνὴ ἧ ὄνομα Ἰουδήθ, καὶ ἡ γυνὴ χήρα, καὶ αὐτὴ σώφρων καὶ συνετὴ καὶ ὠραία τῇ ὕψει. ἀκούσασα τοῖνον τὰ δεδογμένα τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἄρχουσι, μετε- P I 140 15 πέμψατο τὸν Ὀζίαν καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας, καὶ ἐπέμψατο αὐτοῖς ὡς πειράζουσι τὸν Θεὸν ὅτι εἶπον παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίοις μετὰ πέντε ἡμέρας εἰ μὴ ἐν αὐταῖς ἤξει τις αὐτοῖς βοήθεια ἐκ Θεοῦ. οἱ δὲ καλῶς μὲν αὐτὴν συνέθεντο λέγειν, ἀντιέθεντο δὲ τὴν δόξαν τὴν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν βίαν τὴν 20 ἔξ αὐτοῦ. κἀκέλευσεν αὐτοῦς τὴν νύκτα ἐπὶ τὴν πύλιν τῆς πόλεως ἐνετέλλετο, αὐτὴ δὲ ἔλεγεν ἐξελεύσεσθαι μετὰ τῆς ἄβρας αὐτῆς, μὴ μέντοι αὐτοῖς ἐρεῖν τὸ παρ' αὐτῆς μελετώμενον, ἕως

3 αὐτῷ] αὐτῶν A, αὐτῶν LXX. 5 περικαθημένων A, παρακαθημένων PW. 9 ὀδυνῶν] ἀλγειῶν A. 10 ἡμῖν βοήθεια ἐκ Θεοῦ A. 18 αὐτῆ] αὐτῆ A. 19 τὴν ante τοῦ om A. 21 ἄβραν] ἄβρας A.

Fontes. Cap. 12. Iudith 8 — 16.

tuit non pugnare sed fontes occupare unde aquarentur, ut aut siti perirent aut urbem traderent; partemque exercitus ad custodiam aquarum mittit. ita cum diebus triginta quattuor ab hostibus circumsiderentur, aqua destituti cives magistratus adeunt, petentes ut urbem et sese dederent, ut aut conservati servirent hostibus, aut occisi malis liberarentur. Ozias autem civitatis princeps "fratres" inquit, "dies adhuc quinque exspectemus: quod si divinitus auxilium nobis oblatum fuerit, bene erit; sin minus, consilium vestrum exsequar."

12. Erat autem in ea urbe vidua nomine Iuditha, mulier modesta, cordata et formosa, quae decreto populi et magistratum audito Oziam caeteroque magistratus arcessitos obiurgat, ut qui deum tentarent cum dicerent, nisi intra dies quinque auxilium divinitus offerretur, se urbem hostibus tradituros. illi quamvis eam recte dicere concederent, tamen populi sitim et violentiam opponebant. tum illa eos per noctem illam ad portas urbis praestolari iubet: se cum ancilla sua exituram, neque dicturam prius

W I 100 οὐ πρὸς πρῶξιν κατευθυνθῆ. καὶ εἶλον αὐτῇ "πορεύου." καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον, ἡ δὲ πρὸς παράκλησιν ἐτράπη τὴν πρὸς θεῖον.

B εἶτα ἀποθεμένη τὴν πενθήρη στολὴν τῆς χηρέσεως, καὶ τὸ σῶμα περικλύσασα ὕδατι καὶ μύρω χρυσαμένη, στολὴν μετενέδου εὐφρόσυνον καὶ κόσμον ἑαυτῇ περιέθετο. καὶ καλλωπισθεῖσα πρὸς τὸ 5 ἐπαγωγότερον ἔδωκε τῇ θεραπεαίῃ φέρειν ἐν ἀγγείοις οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ πήραν ἀλφίτων πλήρη καὶ παλάθης καὶ ἄρτων, καὶ ἐξῆλθε τῆς πόλεως αὐτῇ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς ἀπιοῦσα πρὸς τὴν τῶν Ἀσσυρίων παρεμβολήν. καὶ ἐντυχοῦσα τῇ τῶν ἐναντίων προφυλακῇ κατεσχέθη καὶ ἤχθη πρὸς Ὀλοφέρνην. ὁ δὲ αὐτῆς 10 τὸ κάλλος ἐθαύμασε καὶ εἶπεν αὐτῇ "μὴ φοβοῦ· ἦκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν." ἔφη δὲ αὐτῷ ἡ γυνή "δέξαι τοὺς λόγους μου, κύριε, καὶ ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν Ἀχιὼρ ἦτω ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἔστι γὰρ

C ἀληθές· ὅτι ἐὰν μὴ ἀμάρτωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐ κατισχύσει ῥομφαία αὐτῶν, νῦν δὲ ἐπεὶ ἐξέλιπεν αὐτοῦς τὰ βρώματα καὶ τὸ 15 ὕδωρ, ἐβουλεύσαντο καὶ τῶν τῷ νόμῳ ἀπηγορευμένων ἄφασθαι, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου τὰς τοῖς ἱερεῦσι τετηρημένας, ὧν οὐδὲ ψαῦσαι θεμιτὸν ἕτερον, δαπανῆσαι κεκρίκασι. ταῦτα δὲ καὶ τῶν τὴν Ἱερουσαλὴμ οἰκούντων βεβουλεωμένων ἐστάλκασι πρὸς τὴν ἐκεῖ γερούσιαν, ἄφρισιν ἐπὶ τούτοις 20 αἰτούμενοι. κἂν οὕτω παρανομήσωσιν, οὐκ ἔσται σφίσις ἄμνην ἐκ θεοῦ, καὶ εἰς ὄλεθρον ἐκδοθήσονται. ἄπερ αὐτῇ ἐπιγνοῦσα ἀποδιδράσκω τῆς πόλεως, ἵν' ἐκφύγω τὸν ὄλεθρον. καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοί, δέσποτα, καὶ ἐξελεύσομαι κατὰ νύκτι εἰς τὴν

9 τῶν ἐναντίων παρεμβ. A. τῶν ἀσσυρίων προφυλ. A.
24 νύκτα A LXX, τὴν νύκτα PW.

quid cepisset consilii, quam rem ipsam perpetrasset. exitu impetrato, digressis illis ad preces convertitur; et deposito lugubri ex viduitate vestitu, lota et unguentis delibuta amictum hilarem induit, ornamenta sumit, et exornata ad amoris illecebras, ancillae in vasis ferendum dat vinum et oleum et peram farina sicibus et panibus plenam; et ea comite urbem egressa in castra Assyriorum tendit. ab excubitoribus comprehensa ad Holofernem adducitur: qui eius formam admiratus securam esse iussit, nihil enim passuram mali. tum illa "audi" inquit, "domine, verba mea, et quae Achior dixit animo tuo non excidant. verum enim est Israelitas, ni peccaverint, gladio non superatum iri. nunc autem, quia cibus et aqua destituuntur, lege interdictis vesci et primitias frumenti viniue decimas, quae sacerdotibus attributa ne attingi quidem ab aliis fas est, absumere decreverunt. quae cum et Hierosolymitani statuerint, legatos eo misere, veniam eius facti petentes. sic igitur lege violata, non defensi a deo, in exitium ruent. quibus ego cognitis ex urbe profugi ut interitum vitam, et nunc apud te manebo, domine; et egressa noctu in vallem adorabo deum, ut cum

φάραγγα, και προσεύξομαι πρὸς τὸν Θεόν, και ἔρει μοι πῶτα
 ἡμάρτοσαν, κἀγὼ σοι ἀναγγελῶ, και ἄξω σε διὰ τῆς Ἰουδαίας D
 ἕως Ἱερουσαλήμ, και θήσω τὸν θρόνον σου ἐν μέσῳ αὐτῆς.” και
 ἤρεσαν Ὀλοφέρνη οἱ λόγοι αὐτῆς, και ἐκλευσεν εἰσαχθῆναι αὐ-
 5 τὴν εἰς τὴν σπηλὴν τοῦ ταμείου αὐτοῦ, και δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.
 ἡ δὲ “οὐ φάγομαι” ἔφη “ἐκ τῶν ἐδεσμάτων ὑμῶν, μή μοι γένη-
 ται σκάνδαλον, ἀλλ’ ἐξ ὧν ἐπιφέρομαι τραφήσομαι.” και εἶπεν
 αὐτῇ Ὀλοφέρνης “εἰ δὲ ἐκλείποι ταῦτα, πῶθεν σοι τοιαῦτα χορη-
 γηθήσεται;” ἡ δὲ “ἔγῃ ἡ ψυχὴ σου, κύριέ μου” ἀνταπεκρίνατο,
 10 “ὅτι οὐ πρότερον ἐκλείψει μοι τὰ ἐδώδιμα πρὶν ἂν ὁ Θεὸς ἐν
 χειρὶ μου ποιήσῃ ἃ ἐβουλεύσατο.” μεσοσῆς δὲ νυκτὸς ἠτήσατο
 ἐπὶ τὴν φάραγγα πρὸς προσευχὴν ἐξελεῖν, και Ὀλοφέρνης ἐπέ-
 τρεψε· και ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὕτως ἔπολει. και τῇ τετάρτῃ P I 141
 ἡμέρᾳ πῶτον ἠτοίμασεν Ὀλοφέρνης, και εἶπε τῷ εὐνούχῳ Βαγῶα,
 15 ὅς ἦν ἐφεστῆκὸς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, “πεῖσον δὴ τὴν γυναῖκα
 τὴν Ἑβραίαν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς· αἰσχρὸν γὰρ ἡμῖν εἰ γυναῖκα
 τοιαύτην παρήσομεν μὴ αὐτῇ ὁμιλήσαντες.” και ὁ Βαγῶας εἶπε
 πρὸς Ἰουδήθ “ἐλθὲ πρὸς τὸν κύριόν μου, δοξασθῆναι κατὰ πρό-
 σωπον αὐτοῦ, και πίεσαι μεθ’ ἡμῶν οἶνον, και γενηθήσῃ ὡς μία
 20 τῶν παρεστηκυῶν ἐν τῷ οἴκῳ Ναβουχοδονόσορ.” και Ἰουδήθ
 κοσμηθεῖσα ἀπῆλθε, και εἰσελθούσα πρὸς Ὀλοφέρνην ἀνέπεσε,
 και ἔφαγε και ἔπιεν ἃ ἠτοίμασεν αὐτῇ ἡ παιδίσκη αὐτῆς. ἡ δὲ
 καρδίᾳ Ὀλοφέρνηου ἐξέστη και πρὸς ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἐξεκέ-
 καιτο. και τοῦ πότου παραταθέντος ἔπιεν ἐκεῖνος οἶνον σφόδρα B

11 μου] σου A: illud LXX.

is mihi dixerit quando peccarint, ego tibi renuntiam, et te per Iudaeam Hierosolyma usque perducam, soliumque tuum in urbis medio colloceam.” Holofernes hac oratione delectatus introduci eam iubet in cellam conclavis sui, et dari quod edat. at illa se negat illorum cibis usuram, ne sibi fraudi essent; sed iis quos secum attulisset victitaturam. cum Holofernes rogaret, ubi ii defecissent, quo victura esset, respondet illa “ita tu vivas, domine, ut non prius cibi hi me deficient, quam deus mea manu id peregerit quod decrevit.” media nocte petiit ut sibi in vallem egredi liceret ad precandum: concedit Holofernes. cum autem illa triduum ita fecisset, quarto die convivium apparat Holofernes, et Bagoae eunucho, qui omnibus eius opibus praeerat, mandat ut Hebraeae mulieri persuaderet ut ad se veniret: sibi enim turpe fore, si talem feminam dimisisset, nulla consuetudine cum ea habita. Bagoas Iudithae ait “veni ad dominum meum, ut gloriosa sis in conspectu eius, et nobiscum composito, eo loco futura quo eae sunt quae degunt in aedibus Nabuchodonosoris.” Iuditha igitur exornata ad Holofernem ingreditur, accumbit, ea edit et bibit quae ab ancilla ei parata erant. Holofernes obstupefactus amore illius inflammatur; productoque convivio

πολὸν καὶ ζμεθύσθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ κερηβα-
ρῶν ἐκ τῆς μέθης κατέκειτο, πάντες δὲ ὦχαντο, καὶ Βαγῶας
συνέκλεισε τὴν σκηρὴν, μόνην τὴν Ἰουδῆθ ἐντὸς καταλειποῦς.
ἡ δὲ τῇ Θεραπαίῃ αὐτῆς ἐνετείλατο τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐπιτηρεῖν·
ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἐπὶ τὴν προσευχὴν. ὁ μὲν οὖν Ὀλοφέρνης τῇ 5

W I 101 μέθῃ καταβεβαπτισμένος κατέκειτο καὶ ὕπνον θανάτου ὕπνωπτεν
ἀδελφόν, ἡ δὲ τὸν θεὸν ἐπικαλεσαμένη καὶ τὸν ἀκινάκην αὐτοῦ
σπασαμένη τὴν αὐτοῦ ἀπέτεμε κεφαλὴν, καὶ ἐξελθοῦσα τῇ Θερα-
παίῃ παρέσχεν αὐτὴν, καὶ ἀπῆει ὡς δὴ προσευχομένη κατὰ τὸ
σύνθηδες. ἐγγύασα δὲ τῇ πόλει αὐτῆς ἐβόησε τοῖς ἐπὶ τῶν πν- 10

C λῶν ἀνοῖξαι αὐτῇ. καὶ εἰσελθοῦσα διηγῆσατο ὅσα δι' αὐτῆς
ἐθαυμάστωσεν ὁ θεός, καὶ τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνηου προήγαγε,
καὶ συνεβούλευσεν ἀπαιωρῆσαι ταύτην ἐκ τῶν ἐπάλξεων, αὐτοὺς
δὲ τὰς πανοπλίας ἐνδυσσάμενους ἅμα πρῶτ' ἐξελθεῖν· “ιδόντες γάρ”
φησὶν “ὑμᾶς οἱ Ἀσσύριοι δραμοῦνται ἐπὶ τὴν τοῦ σφῶν ἀρχι- 15
στρατήγου σκηρὴν, καὶ εὐρόντες αὐτὸν ἀρηρημένον ἐκοστήσονται,
καὶ φόβος ἐπιπεσεῖται αὐτοῖς, καὶ τροπήσονται εἰς φυγὴν, καὶ
ὑμεῖς ἔψεσθε ὀπίσω αὐτῶν καὶ συγκόψετε αὐτούς, καὶ πληρωθή-
σεται τὰ πεδία νεκρῶν.” ταῦτα τοῖς πολίταις αὐτῆς συμβουλεύ-
σασα “καλέσατέ μοι” ἔφη “τὸν Ἀχιώρ.” καὶ ἐλθόντι τὴν κεφα- 20
λὴν τοῦ Ὀλοφέρνηου ὑπέδειξε. καὶ ἐξέστη ὁ ἄνθρωπος, καὶ
“ἀνάγγελόν μοι” ἔφη “ὅσα ἐποίησας.” κάκελινῃ πάντων ἐνώπιον

D διηγῆσατο ἃ ὁ θεὸς πεποίηκε δι' αὐτῆς, καὶ ὡς ἁμίαντον τὴν

5 ἐξελεύσεσθαι AW LXX, ἐξελεύσομαι P. 8 ἀπέτεμε A, ἀπέ-
τεμε PW. 11 ἐθαυμάστωσεν δι' αὐτὴν A. 18 πληρωθή-
σεται A, πληρωθήσεται PW. 20 ἔφη τὸν ἀχιώρ A, τὸν Ἀχιώρ
εἶπεν PW.

et plurimo vino hausto inebriatus in lectulo se reclinat, mero gravato ca-
pitate. digressis omnibus Bagoas tentorium claudit, sola Iuditha in eo re-
licta. mandarat autem illa ancillae ut exitum suum observaret: egressuram
enim esse ad orandum. iam cum Holofernem vino demersum et profundis-
simo somno oppressum videret, invocato deo, stricto acinace illius caput
resecat: egressa ancillae tradit: abit ut de more precatura. cumque urbi
suae propinquasset, portarum custodes aperire iubet: intromissa, quae mi-
racula deus ipsius opera edidisset commemorat, Holofernem caput profert,
id e propugnaculis suspendendum esse monet, et armatos mane egredi.
“nam ubi vos” inquit “viderint Assyrii, ad imperatoris sui tabernaculum
concurrent, et eius caede perterrefacti fugam facient. vos eos insecuti
ita caedatis ut campi cadaveribus impleantur.” quae cum cives suos mo-
nuisset, Achiori arcessito caput Holofernem monstrat: quo ille conspecto
attonitus petebat ut quid egisset sibi recenseret. cum autem illa in con-
spectu totius populi quae deus per ipsam fecisset narraret, utque castitatem

αὐτῆς σωφροσύνην καὶ χηρείαν ἐτήρησε. καὶ ὁ Ἀχιὼρ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ καὶ περιετιμήθη. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄρχοντες καὶ τὸ πλῆθος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν Ὀλοφέρνηου τοῦ τείχους ἀπρωρήκασιν καὶ ἄλλα κατὰ τὴν συμβουλὴν Ἰουδῆθ' ὑποπέποιθασιν. καὶ τοὺς 5 Ἀσσυρίους ὡς χόρτον συνέκοψαν, καὶ τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν διαρπύσαντες λαφύρων πολλῶν ἐνεπλήσθησαν. τῇ δὲ Ἰουδῆθ' ἡ σκηνὴ Ὀλοφέρνηου ἐξήρητο καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, ἃ καὶ ἀνάθημα τῷ Θεῷ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀπελθούσα ἀνέθετο. καὶ ἦσεν αὐτῷ ὠδὴν ἑστεφανωμένη ἑλαίας θαλλῶ, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ, καὶ ὑπέ- P I 142

10 στρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ κατεγήρασεν ἐν σωφροσύνῃ, καὶ τέθνηκε ζήσασα ἕτη πέντε καὶ ἑκατόν.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἰουδῆθ' ἐν τούτοις· (13) ἐξῆς δ' ἱστορητέον ἐπιτετημημένως καὶ τὰ κατὰ τὸν Τωβίτ. Τωβίτ τοίνυν 15 ἐκ τῆς φυλῆς μὲν κατήγετο Νεφθαλεὶμ, ἡγμαλώτιστο δὲ ἐν ἡμέ-
15 ραις Ἐνεμεσᾶρ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων. ἦν δὲ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαιος, καὶ τῶν συμφυλετῶν αὐτοῦ θυόντων τῇ Βάουλ, αὐτὸς ἔθνε τῷ Θεῷ πορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ κατὰ τὰς τοῦ νόμου διαταγὰς τὴν ζωὴν ἐρῶμι-
20 κοῖς. γέγονε δὲ τῷ Ἐνεμεσᾶρ ἔντιμος, καὶ ἐκτήσατο περιουσίαν B
πολλήν, καὶ ταύτης μετεδίδου τῶν οἰκειῶν τοῦ γένους τοῖς χηρῶ-
ζουσι. πορευόμενος δὲ εἰς Μηδίαν παρέθετο ἐν τῶν ἐκεῖ κατοι-

3 ante τὴν A add καὶ, cum LXX cod. Vat. 8 ὠδὴν αὐτῷ A.
9 θαλλῶ A. 13 τωβίτ A ubique. 14 νεφθαλείμ A LXX,
Νεφθαίμ PW.

FONTES. Cap. 13. Tobias 1 — 6.

et viduitatem suam inviolatam conservasset, credidit Achior deo et circum-
cisus est. magistratus vero et populus urbis, capite Holofernis de pinna-
culo suspensus, caeteraque de Iudithae consilio exsecuti, Assyrios instar
graminis ceciderunt: magnaque copia spoliarum potiti, Iudithae tabernacu-
lum Holofernis attribuerunt. quod illa Hierosolyma profecta deo consecra-
vit, eique cum omnibus Israelitis canticum cecinit, oleagineo ramo coronata.
et reversa domum in castitate consenuit, mortua cum vixisset annos quin-
que et centum.

Et hic quidem eventus fuit Iudithae: (13) nunc vero series narra-
tionis postulat ut et Tobiti historiam breviter percurramus. is igitur ex
tribu Nephthalia oriundus, captus fuerat temporibus Enemesaris regis As-
syriorum: homo pius erga deum et iustus adversus homines. cumque tri-
bules eius Baali immolarent, ipse Hierosolyma proficiscens sacrificabat deo,
vita ex legis mandatis instituta; neque in captivitate contaminatus fuit ci-
bis gentilibus. conciliata sibi Enemesaris gratia, de opibus, quas magnas
pararat, impertiebat egenis popularium suorum. cum autem in Mediam

κοόντων ὁμοειδῶν τῷ Γαμαήλ ἀργυροῦ δέκα τάλαντα. καὶ λυβῶν γυναῖκα τῶν ὁμοφύλων Ἄνναν, υἷον ἕξ αὐτῆς ἐγένετο Τωβίαν.

Ἐνεμεισθρ δὲ θανόντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σαναχηρείμ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου τῶν Ἀσσυρίων, καὶ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρα-
 τεύσαντος καὶ αἰσχροῦς φηγόντος ἐκεῖθεν ἐπανελθόντος τε εἰς τὰ οἰκίαι, καὶ θυμῷ διὰ τὴν ἤτιαν ἀποκτινόντος πλείστους τῶν
 C Ἰσραηλιτῶν, ἔθαπτεν αὐτοὺς νυκτὸς ὁ Τωβίτ. γνωσθεὶς δὲ
 τοῦτο ποιῶν καὶ ζητούμενος ἔφυγε, καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτοῦ διήρ-
 παστο ζύμπαντα. οὐπω δὲ πενήκοντα παρελθουσῶν ἡμερῶν ὁ 10
 μὲν Σαναχηρείμ ὑπὸ τῶν υἱῶν ἀνήρητο, καὶ οἱ μὲν πατροκτόνοι
 δεισαντες ἔφυγον, ἕτερος δὲ παῖς ἐκείνου Ναχορδὰν τὴν βασιλείαν
 τὴν πατρικὴν διεδέξατο. ὃς συγγενῆ τοῦ Τωβίτ κατέστησε τῶν
 αὐτοῦ πραγμάτων διοικητῆν, Ἀχιάχαρ καλούμενον. κάκεινος
 ἐδεήθη τοῦ βασιλέως περὶ Τωβίτ, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Νινευί. 15
 ἐνοστάσης δὲ πεντηκοστῆς, ἦν καθ' ἑπτὰ ἐβδομίδας ἐώρταζον
 D Ἰουδαῖοι, ἄριστον ἡτοίμαστο τῷ Τωβίτ σαψιλές. λέγει οὖν τῷ
 υἱῷ αὐτοῦ Τωβία "πορεύθητι τέκνον καὶ ἄγαγε ὃν ἂν εὔρης τῶν
 ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ μνησθέντες τοῦ κυροῦ, μετέξοντα τραπέ-
 W I 102 ζης ἡμῖν." ὁ δὲ πορευθεὶς ἀντίστρεψε λέγων "εἷς ἐκ τοῦ γένους 20
 ἡμῶν ἐστραγγαλωμένος ἔρριπται ἐν τῇ ἀγορᾷ." καὶ ὁ Τωβίτ
 εὐθύς ἀπῆλθε, καὶ ἀνελόμενος τὸν νεκρὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκόμισε,
 δύντος δὲ τοῦ ἡλλοῦ ἔθαψεν αὐτόν. καὶ ἐπανελθὼν οὐκ εἰσήλ-

1 Γαμαήλ et Γαβαήλ LXX. 2 τωβίαν ἐγένετο A. 11 ὅπό]
 παρὰ A. 12 ὁ ναχορδάν A, Σαχερδάν vel Σαχερδανός LXX.

proficisceretur, deposuit ibi apud quendam popularium suorum Gamaelem decem argenti talenta. ductaque uxore suae gentis Anna, Tobiam filium ex ea suscepit.

Enmesere mortuo Senacherimus filius regni Assyriorum successor, cum bello Indaeis illato foede profligatus esset, domum reversus per iracundiam ex dolore cladis multos Israelitarum occidit. eos Tobitus noctu sepeliebat. quamobrem delatus apud regem cum quaereretur, ipse fugam capit, et facultates eius omnes diripiuntur. necdum dies quinquaginta exierant, cum Senacherimo a suis filiis occiso parricidae perterriti in exilium profugiunt, et alius eius filius Nachordan regnum paternum suscipit. qui Tobiti cognatum, Achiacharum nomine, suarum rerum procuratorem constituit; cuius intercessionibus Tobitus rege exorato Niniven revertitur. festo pentecostes, quod septenis hebdomadibus Iudaei celebrabant, Tobitus lauto prandio apparato, filio mandat ut quemcumque fratrum inopem et domini memorem videret, eum ad epulas adduceret. Tobias egressus revertitur, patri nuntians popularium quendam strangulatam in foro iacere. statim abit Tobitus, cadaver sublatum domum portat et post solis occasum sepelit. a sepultura reversus domum non ingreditur, ut qui ex lege impu-

θεν εἰς τὴν οἰκίαν, οἷα κατὰ τὸν νόμον ἀκάθαρτος ὡς ἀνάμεικτος τοῦ νεκροῦ, ἀλλ' ἐκοιμήθη παρὰ τὸν τοίχον ἐν τῇ αὐλῇ. στρουθία δὲ ἐν τῷ τοίχῳ διανυκτερεύοντα ἀφώδευσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἕξ ὧν λευκώματα συνέβησαν ἐν αὐτοῖς, καθ' οὗτων 5 πεπῆρωτο ὁ Τωβίτ. ἐν ἐνδείᾳ δὲ γεγονῶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς μισθῶ νηθούσης ἐτρέφετο. καὶ ποτε μισθὸν λαβοῦσα, καὶ ἐπ' αὐτῶ προσειληφυσία καὶ ἔριφον, ἤκε πρὸς τὸν Τωβίτ. καὶ ἀκούσας τῆς κραυγῆς τοῦ ἔριφου, ἠρώτα μή ποτε κλοπιμαῖος εἴη. ἡ δὲ "δῶρον" εἶπε "μοὶ δέδοται ἐπὶ τῷ μισθῷ." καὶ δε ἐνέκειτο λέγων 10 "εἰ κλοπιμαῖόν ἐστιν, ἀποδοθήτω τοῖς κυρίοις αὐτοῦ." περιαλγῆσασα δὲ ἡ γυνὴ καὶ οἶονεὶ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ τοῦ δικαίου ἐπιχλενάξουσα "ποῦ εἰσιν αἱ ἐλεημοσύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου;" ἔφη. καὶ ὁ Τωβίτ ἐδάκρυσε συγχυθεὶς καὶ ἤτει τὸν θεὸν ἀπαλλαγῆναι τοῦ ζῆν. B

15 Καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν Ἐκβατόνοις τῆς Μηθίας συνέπεισεν ὄνειδισθῆναι Σάρραν τὴν θυγατέρα Ῥαγουήλ ὑπὸ παιδικῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὡς τοὺς ἄνδρας αὐτῆς ἀποπνίγουσαν, καὶ ἐπτα μὲν συζευχθεῖσαν, σὺδενὶ δὲ αὐτῶν γενομένην. δαιμόνιον γάρ τι Ἀσμοδαῖος καλούμενον ἐθανάτου αὐτοὺς πρὸς αὐτὴν εἰσιόν- 20 τας. ἡ δὲ μὴ φέρουσα τὸν ὄνειδισμόν, ἀπάγξασθαι ἐβουλεύσατο. ἀλλ' ἴνα μὴ πένθος καὶ ὄνειδος δῶ τῷ πατρὶ αὐτῆς, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, εἰς προσευχὴν δὲ στᾶσαι ἐπεκαλέσατο τὸν θεόν, αἰτουμένη θανεῖν καὶ ἀπαλλαγῆναι τῶν ὄνειδισμῶν, ἣ οἰκτιρηθῆναι καὶ οὕτως αὐθις τὸ ὄνειδος ἐκφυγεῖν.

3 διανυκτερεύουσι A. 12 χλενάξουσα A. 13 συγχυθεὶς? nam talia se immutasse Wolfius professus est ad p. 17 v. 9. 24 τῶν ὄνειδῶν A.

rus esset contacto cadavere, sed iuxta parietem in atrio dormit: in quo paeserculi nidulati, excrementa alvi in oculos eius defecerunt. unde caecatus Tobitus et ad egestatem redactus ab uxore nente alebatur. quae aliquando mercede accepta, auctarii vice haedum etiam rettulerat: cuius balatu audito rogabat num furto sublatus esset. respondente illa dono sibi datum esse, instabat, si furtivus esset, ut suis dominis restitueretur. mulier dolore commota et maritum ob nimium iustitiae studium veluti subsannans "ubi" inquit "sunt eleemosynae tuae et iustitia tua?" iis verbis Tobitus perturbatus et lacrimans mortem a deo exoptat.

Caeterum accidit ut eodem die Ecbatanis Mediae Sarra filia Ragueis a paternis ancillis maledictis lacesseretur, quasi maritos suos suffocaret, cum septies desponsa neque ulli nupta fuisset. nam daemonium quoddam nomine Asmedaeus illos ad eam ingredientes suffocabat. ea contumelias impatiens de suspendio deliberabat: sed ne patri suo luctui et dedecori esset, ab eo sibi temperat; et ad preces conversa deum invocat, mortem optans et liberationem ab opprobriis, aut clementem melioris fortunae adeptionem, qua et ipsa ignominiam effugeret.

C Εισηκοβόθη οὖν ἡ προσευχὴ καὶ ἀμφοῖν, καὶ ἀπεστάλη πρὸς τοῦ θεοῦ Ῥαφαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ἰάσασθαι μὲν τὴν πῆρωσιν τῷ Τωβίτῃ, τὴν Σάρραν δὲ τῷ Τωβία μνηστεύσασθαι, καὶ δῆσαι τὸν Ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ὥστε μὴ τι κακὸν τῷ Τωβία ἐργάσασθαι εἰ τὴν Σάρραν ἀγάγοιτο. καλέσας δὲ ὁ Τωβίτῃ τὸν δ Τωβίαν τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ παραινέσας πολλά, τέλος ἔφη αὐτῷ "δέκα τάλαντα ἀργυρίου παρεθέμην Γαμαήλ τῷ τοῦ Γαβρία ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας πορευθεὶς οὖν λάβε ταῦτα." καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ περὶ τούτων χειρόγραφον, καὶ ἐνετειλατο ζητῆσαι ἄνθρωπον ὃς μισθοῦ αὐτῷ συμπορεύσεται. καὶ ζητῶν συνοδοιπόρον¹⁰ ἐντυγχάνει τῷ ἀρχαγγέλῳ Ῥαφαὴλ ἐν εἶδει ἀνδρὸς φανέντι αὐτῷ

D καὶ ἐπαγγελλομένῳ εἰδέναι τὴν ὁδὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ Γαμαήλ καὶ οὖν αὐτῷ πορευθῆναι. καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον Ἀζαρίαν καλούμενον ἀπήει. καὶ ἦλθον ἐσπέρας ἐπὶ τὸν Τίγρην ἐὸν ποταμόν, καὶ ἠλλίσθησαν ἐκεῖ. Τωβίας δὲ εἰσέδν τὸν ποτα-¹⁵ μὸν περικλύσασθαι, καὶ ἀνέθορον ἐκεῖθεν ἰχθύς καταπιεῖν τὸ μείρακιον. ὁ δὲ ἄγγελος ἐπιλαβέσθαι αὐτῷ τοῦ ἰχθύος παρεκελεύσατο, καὶ ἔλκυσθέντα αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ἀνατμηθῆναι εἶπε, καὶ λαβεῖν ἐπέθετο τῷ Τωβία τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἦπαρ καὶ τὴν χολήν, καὶ διατηρεῖν ἀσφαλῶς. 20

14. Ὡς δ' ἐπορεύοντο καὶ ἤγγιζον Ἐκβατάνοις, ἔφη Τω-
P I 144 βίας "ἀδελφε Ἀζαρία, εἰς τί χρησιμεύουσιν ἡμῖν ἡ καρδία τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἦπαρ καὶ ἡ χολή;" ὁ δὲ ἀπεκρίνατο "ἡ καρδία

7 γαβρία A LXX, Γαβρία PW.

10 συμπορεύεται αὐτῷ A.

14 Τίγρη] p. 22 v. 8 est Τίγρις.

21 ἤγγιζον ἐν ἐκβατάνοις A.

FONTES. Cap. 14. Tobiae 6 — 14.

Utriusque autem preces exauditaе sunt, missusque a deo Raphael archangelus, qui et Tobii caecitatem curaret, et Sarram Tobiae desponderet, et Asmodaeum malum daemonium vinceret ne quid Tobiae noceret Sarra ducta. Tobitus igitur filium Tobiam vocat, multa monet; denique exponit se apud Gamaelem Gabriae filium qui Ragis Medicis degat decem argenti talenta deposuisse, iubet ut ea recipiat reddito chirographo, et comitem mercede conducatur. is dum comitem quaerit, in Raphaelem archangelum incidit, qui virili specie illi oblatum profitebatur se scire viam et aedes Gamaelis, et eius fore comitem. eo igitur adhibito, quasi homo esset Azarias nomine, iter ingreditur. iuxta Tigrim fluvium pernociant: cum autem Tobias fluvium ingressus esset ut ablueret, exiit inde piscis adulescentem devoraturus. at angelus ut piscem apprehendat et pertractum in terram dissecat hortatur, eiusque cor iecur et fel diligenter asservet.

14. Cum prope Ecbatana venisset, Tobias "frater Azaria" inquit, "quis nobis usus est cordis iecoris et fellis piscis?" respondet ille, cordis

καὶ τὸ ἦπαρ θυμιώμενα διαώκουσι δαίμονας ἐὰν τι ἐνοχλώσιν, ἢ δὲ χολὴ ἐγχοριμένη ὄμμασι λευκώματα ἔχουσι καθαίρει ταῦτα καὶ δίδωσι τὸ ὄραν." ἤδη δὲ τοῖς Ἐκβυτάνοις προσήγγισαν, καὶ φησι τῷ Τωβία ὁ ἄγγελος "σήμερον ἀλιωθῶσόμεθα παρὰ Ῥαγουήλ συγγενεῖ σου τυγχάνοντι, ᾧ θυγάτηρ Σάρρα ἐστὶ φρονίμη τε καὶ καλὴ, καὶ λαλήσω περὶ αὐτῆς δοθῆναι σοι εἰς γυναῖκα." ὁ δὲ "ἀκήκοα" ἔφη "τὸ κοράσιον ἐκδεδοῦσθαι ἀνδράσιν ἑπτὰ, W I 103 καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι θανεῖν, ὅτι ἐργῶ τούτου δαιμόνιον καὶ τοὺς αὐτὸ μνηστευσάμενους ἀπόλλυσι· καὶ δέδοικα μὴ καὶ αὐτὸς 10 ἀνααιρεθῶ παρ' αὐτοῦ." καὶ ὁ ἄγγελος "ἀκουσόν μου" φησί, B "καὶ μηδεὶς σοι τοῦ δαιμονίου λόγος. ἐὰν γὰρ ἔλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, ἀνδραξὶν ἐπίθεις ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος, καὶ φεύξεται τὸ δαιμόνιον τὴν ὄσμην αὐτῶν ὀσφρανθέν, καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται." καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον Ῥαγουήλ. 15 καὶ μαθὼν ἐκεῖνος περὶ Τωβία ὅτι υἱὸς ἐστὶ τοῦ Τωβίτε, κατεφίλησεν αὐτόν, καὶ ἀκούσας ὅτι πεπῆρωται ὁ Τωβίτε, ἔκλαυσε· καὶ ἄσμένως αὐτοῦς ἐδέξατο. ὁ δὲ ἄγγελος ἔφη τῷ Ῥαγουήλ συζηεῖν αὐτῷ τὴν Σάρραν· κακείνος κατένευσε, καὶ καλέσας τὴν θυγατέρα καὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς λαβόμενος παρέδωκεν αὐτὴν τῷ Τω- 20 βία, καὶ λαβὼν βιβλίον ἔγραψε συγγραφὴν. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον εἰσῆγαγον εἰς τὸ ταμεῖον πρὸς αὐτὴν τὸν Τωβίαν. ὁ δὲ ἀπὸν C ἔλαβεν ἀνδρακας, καὶ ἐπιθίεις ἐκ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἰχθύος ἐκάπνισε, καὶ ἡ ὄσμη τούτων ἐφουγάδενε τὸ δαιμόνιον. Ῥαγουήλ δὲ μεθ' ἡμέραν ἔστειλε μίαν τῶν παιδισκῶν ἰδεῖν

7 ἐκδεδοῦσθαι A. 15 ὅτι ὁ υἱός A. 23 τούτων A, τοῦ PW.

et iecoris suffitu fugari daemones si cui sint molesti: fel inunctum oculis albuginem detrahare et restituere visum. praeterea Tobiae ait, se in urbe apud Raguelem cognatum eius pernactuuros, cui filia sit Sarra, cordata et formosa: eam se illi uxorem petiturum. tum adolescens "andivi" inquit "puellam septem viris fuisse elocatam, qui omnes in thalamo nuptiali perierint: nam a daemonio adamari, quod sponso illius perimat. vereor itaque ne et mihi idem usu veniat." cui angelus "me" inquit "audi, neque ulla daemone ratione habita, ubi in thalamum veneris, portionem de corde et iecore piscis carbonibus imposito: daemonium enim odore illo profligatum nunquam redibit." cum ingressi essent aedes, et Raguele Tobiam Tobiti filium esse cognovisset, utrumque humaniter excipit, adolescentem deosculatur et patris eius calamitatem deplorat. angelo autem a Raguele petente ut Tobiae Sarram desponderet, cum annuisset pater et filiam accessisset, puellam manu prehensam Tobiae tradit, et libellum matrimonii conficit. a cena Tobias in conclave ad illam introductus corde et iecore piscis carbonibus imposito cubiculum suffumigat, eoque nidore fugat daemonium. Raguele autem, cum diluxisset, ancillam misit visum an adhuc viveret Tobias.

Zonarae Annales.

17

εἰ ζῆ ὁ Τωβίας. τῆς δὲ ἀναστρεψιάσης καὶ ζῆν λεγούσης αὐτόν, εὐλόγησεν ὁ Ραγουήλ τὸν Θεόν. εἶπα δὲ πρὸς Τωβίαν “ἐφορτάσωμεν τοὺς γάμους ἐφ’ ἡμέρας δέκα καὶ τέσσαρας, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐντεῦθεν πρὸ τοῦ ταύτας παρελθεῖν. καὶ τότε λαβὼν τὴν ἡμισίαν μοῖραν τῶν ὑπαρχόντων μοι πορεύου, τὰ δὲ γε λοιπὰ λή-5 ψεσθε θανόντος ἐμοῦ καὶ τῆς τοῦ βίου μοι κοινωνοῦ.” φησὶν οὖν ὁ Τωβίας πρὸς Ραφαήλ “ἀδελφεῖ Ἀζαρία, λάβε μοι τὸ χειρόγρα-
D φον καὶ πορεύθητι ἐν Ῥάγοις παρὰ Γαμαήλ καὶ νόμισον τὸ ἀργύριον· εἰ γὰρ χρονίσωμεν, ὁ πατήρ μου σφόδρα ὀδυνηθήσεται.” καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος καὶ ἐνεχείρισε τῷ Γαμαήλ τὸ χειρόγραφον 10 καὶ ἔλαβε τὸ ἀργύριον καὶ ὑπέστρεψεν.

Ἦδη δὲ παρελθουσῶν τῶν τοῦ γάμου ἡμερῶν “ἐξαπόστειλόν με” τῷ Ραγουήλ ὁ Τωβίας φησὶ· καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὸ ἡμισυ τῶν ὑπαρχόντων τῷ Ραγουήλ ἀπῆει. ἄρτι δὲ πλησίον γενομένων τῆς Νινευί, φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν 15 “προδράμωμεν ἔμπροσθεν, εἰτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν. λάβε δὲ μετὰ χεῖρας τὴν χολῆν τοῦ ἰχθύος, καὶ ἀνοῖξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὁ πατήρ σου, οὗ δὲ ἔγχευον αὐτοὺς τῇ χολῇ, καὶ δηχθεῖς
P I 145 διατρίψει αὐτούς, καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα.” ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐκάθητο τηροῦσα τὴν ὁδόν· καὶ ὡς ἔγνω τὸν υἱὸν αὐτῆς 20 ἐρχόμενον, σπεύσασά φησι τῷ Τωβίτ “ἔρχεται ὁ υἱός σου,” καὶ προσδραμοῦσα κατεφίλησεν αὐτόν καὶ εἶπεν “εἶδόν σε παῖ, καὶ νῦν εἰ θανοῦμαι, οὗ μέλον μοι.” Τωβίτ δὲ ἔξῃει πρὸς τὴν θύραν προσκόπτων. καὶ ὁ Τωβίας αὐτοῦ ἐπελάβετο καὶ ἐπέχευσε

3 οὐκ om A.

13 με] μοι A.

22 προσδραμών A.

quae cum eum salvum esse renuntiasset, laudato deo Tobiae ait “nuptias per quattuordecim dies celebrabimus, nec ante eos elapsos te dimittam: post accepto mearum opum semisse discedes: reliqua me vitaeque meae socia defuncta accipietis.” Tobias igitur ad Raphaellem ait “frater Azaria, cape chirographum meum, et Raga profectus ad Gamaelem, argentum asser. nam si diu morabimur, pater meus vehementer angetur.” abit angelus: dato Gamaeli chirographo argentoque accepto revertitur.

Elapsis nuptiarum diebus Tobias petita a Raguele venia uxoreque sua cum semisse honorum soceri accepta discedit. cum autem iam Ninivae appropinquarent, angelus ei ait “praecurramus et praeparemus aedes: tu vero fel piscis in manus sumpto, ut aperiantur oculi patris tui. nam ubi tu eos inmanxeris, et ille ex morsa confricuerit, albuginem detraheth.” mater porro eius sedebat, reditum filii exspectans: eo conspecto adventum eius Tobito nuntiat, propereque accurrens filium deosculata “vidi te” inquit, “fili, neque mihi posthac mors curae est.” Tobitus vero ad ianuam exiens impingit: sed Tobias eo apprehenso felle inunxit eius oculos: quos ubi ille

τὴν χολήν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ συνεδήχθησαν, καὶ
 διέτριψεν αὐτούς, καὶ ἐλεπίσθη ἀπ' αὐτῶν τὰ λευκώματα. καὶ
 ἰδὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ εὐλόγησε τὸν Θεόν. καὶ ὡς ἀπηγγέλη τῷ
 Τωβίτ τὰ γεγονότα τῷ Τωβία ἐν Μηδία, ἐξῆλθε Τωβίτ εἰς συν-
 5 ἀντησιν τῆς νόμφης αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν αὐτὴν εὐλόγησεν αὐτήν. B
 οἱ δὲ ἐν τῇ Νινευὶ ὄρωντες αὐτὸν βλέποντα, καὶ ἀκηκούτες ὅσα
 ἐποίησεν ὁ Θεὸς μεγαλεῖα, ἐθαύμαζον. εἶπε δὲ Τωβίτ τῷ υἱῷ
 αὐτοῦ “ὁδὸς δὴ, τέκνον, τὸν μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι
 σοι, μᾶλλον μέντοι καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.” ὁ δὲ “πάτερ”
 10 ἔφη, “τὰ ἡμίση λαβεῖν ὧν ἐνήνοχα δίκαιός ἐστι.” καὶ εἶπε τῷ
 ‘Ραφαήλ “λάβε μοι, ἀδελφε’ Ἀζαρία, τὸ ἡμισυ πάντων ὧν ἐνη-
 νόχημεν, καὶ πορεύου ὄψιατων.” τότε καλέσας κατὰ μόνας τοὺς
 δύο ὁ ἄγγελος ἀπήγγειλεν ἅπαν τὰ μεγαλεῖα ὃ ἐποίησε μετ’ αὐ-
 τῶν ὁ Θεός, καὶ εἶπεν εἶναι ὁ ‘Ραφαήλ, καὶ μὴ ἀφ’ ἑαυτοῦ παρα- W I 104
 15 γενέσθαι ἀλλὰ σταλῆναι ὑπὸ Θεοῦ. καὶ παρήγγειλεν αὐτοὺς εὐλο- C
 γεῖν τὸν Θεὸν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ὅσα ἐποίησε μετ’ αὐτῶν. “μυ-
 στήριον μὲν γὰρ βασιλείως” ἔφη “κρύπτειν κυλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ
 Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἐνδόξως.” οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἔπεσον
 ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἀναστάντες οὐκέτι αὐτὸν εἶδον, καὶ
 20 ἀνθωμολογοῦντο τῷ Θεῷ ἀνθ’ ὧν ἐποίησε μετ’ αὐτῶν θαυμασίων.

Ἦν δὲ Τωβίτ, ὅτε τὴν δρασην αὐτοῦ ἀπώλεσεν, ἐτῶν πεν-
 τήκοντα καὶ ὀκτώ, καὶ μετὰ ἕτη ὀκτὼ ἀποκατέστη πάλιν εἰς τὸ
 ὄρα· καὶ ἦν μᾶλλον ἔκτοτε φοβούμενος τὸν Θεὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν

10 δίκαιον ἐστὶ τὰ ἡμίση λαβεῖν ὧν ἐνήνοχα A. ἐνήνοχον
 PW: alterum A LXX. 18 ἐνδόξως A cum altero Wolfii co-
 dice, Ducangii codicibus et LXX; ἐνδοξον PW. 20 τὸν Θεόν A.
 ἐποίησε post ὧν A, ἐποίησεν post θαυμασίων PW.

compunctos defricuit, albugo inde squamarum instar decidit. viso igitur
 filio laudat deum; cumque audisset quid ei apud Medos accidisset, egressus
 est sponsae obviam et bene precatus. Ninivitae autem cum eum videre
 cernerent, et magnifica dei opera audirent, mirabantur. dixit autem To-
 bitus filio ut suo comiti mercedem cum ancario daret. verum Tobias “pa-
 ter” inquit, “aequum est eum semissem eorum omnium quae attuli acci-
 pere.” et Raphaeli ait “mi frater Azaria, sume dimidium eorum omnium
 quae attulimus, et bene ambula.” tum angelus utrumque seducit, et eis
 opera dei magnifica recensens se Raphaellem esse ait, nec sua sponte venisse
 sed a deo esse missum: monet ut deum celebrent eiusque in se beneficentiam
 praedicent. “nam arcanum” inquit “regis celare decet, dei autem opera
 celebrare et extollere.” illi his auditis ad pedes eius sunt prolapsi: sed
 cum surrexissent, eum non viderunt amplius. et praedicarunt miracula
 divinitus in se edita.

Natus erat Tobitus, cum visum amitteret, annos quinquaginta octo,
 eumque post annos octo recuperavit; et ab eo tempore magis etiam veritus

ἐργαζόμενος. γεγηρακώς δὲ εἰς ἑξήκοντα λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ "τέκνον, ἴδου γεγήρακα καὶ πρὸς τῷ θανεῖν εἰμι, σὺ δὲ λάβε τοὺς υἱοὺς σου καὶ ἀπέλθε εἰς Μηδίας· πέπεισμαι γὰρ ὅτι ὅσα προεῖπεν Ἰωνῆς περὶ Νινευί, ὡς καταστραφήσεται, γενήσονται, καὶ ὅτι Ἱεροσόλυμα ἔρημα ἔσται καὶ ὁ ναὸς κατυκαυθήσεται, καὶ πάλιν ὁ θεὸς ἐλεήσει τὴν πόλιν ὁ θεός, καὶ ἐπιστρέψει ὁ λαὸς καὶ οἰκοδομήσει αὐτήν. σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον καὶ γίνου ἐλεήμων καὶ δίκαιος." καὶ τοιαῦτα ἐντειλάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐξέλειπεν, ἐτῶν γενόμενος ἑκατὸν πενήκοντα καὶ ὀκτώ. καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐντίμως Τωβίας καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς Ἑκβάτανα πρὸς Ραγουήλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· καὶ ἔθαψε κάκεινον γηράσαστα, καὶ ἐκληρονόμησεν αὐτόν. ἀπέθανε δὲ καὶ Τωβίας ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐν Ἑκβατάνοις τῆς Μηδίας, καὶ ἤκουσε πρὸ τοῦ θανεῖν τὴν ἀπώλειαν Νινευί ἀλχημαλωτισθείσης ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ καὶ Ἀσουήρου.

P I 146

15

15. Τὸ μὲν οὖν σύμπαν τῶν Ἑβραίων ἔθνος, ὡς ἔδη ἱστορεῖται, δορυάλωτον παρὰ τῶν Ἀσσυρίων γενόμενον μετακλίσθη, καὶ ἔρημος ἡ Ἱερουσαλήμ κατελείπειτο, οὐ πρότερόν τε τῆς ἀλχημαλωσίας ἐλύθη πρὶν ἢ τῶν Ἀσσυρίων κατελύθη ἀρχὴ κατὰ τὴν προφητικὴν προαγόρευσιν ὑπὸ Μήδων τε καὶ Περσῶν, καὶ οἱ ἐβδομήκοντα παρῆλθον ἐνιαυτοὶ οὓς ὁ προφήτης Ἱερεμίας προανεφώνησεν. οὐκ ἄκαιρον δ' ἂν εἶη καὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων βα-

2 πρὸς τὸ θ. Α. 8 ἐντελλόμενος Α. 12 καὶ alterum add Α. 15 ἀσουήρου Α cum LXX, Ἀσσυρίων PW. 18 καταλείπειτο Α.

FOUNTES. Cap. 15. Xenophontis de Cyri disciplina 1 2, paucis a Z. praemisissis.

est deum, et mains virtutis studium habuit. cum plane consenuisset, Tobias dixit "ego, fili, plane consenui, iam iam moriturus. tu vero cum liberis tuis proficiscere in Mediam. persuasum enim habeo ea quae Ionas de Ninives excidio praedixit eventura esse; Hierosolyma item fore deserta, et templum combustum iri, sed deo urbi reconciliato populum reversurum et eam instauraturum. tu vero legem observato et misericors esto et iustus." his filio mandatis exspiravit, annos centum quinquaginta octo natus. eo Tobias una cum matre honorifice sepulto, cum uxore Ecbatana Mediae ad socerum Raguelem proficiscitur. quem cum et ipsum natu grandem sepelisset, haereditatem eius adit. mortuus est et Tobias, annos natus centum viginti septem, audivitque, priusquam obiret, excidium Ninives a Nabuchodonosore et Asuero captae.

15. Omnis igitur Hebraeorum populus, ut iam expositum est, ab Assyriis captus et alio translatus est desertis Hierosolymis, neque prius dimissus quam Assyriorum imperium, ut prophetae praedixerant, a Medis et Persis esset eversum, annique septuaginta ab Hieremia designati praeterissent. neque vero alienam hoc loco meret Assyrii regni excidium bre-

σιλείας ἐπιτεταμμένως διεξελθεῖν τὴν καθαίρειν, καὶ δεῖξαι τὴν B
προφητικὴν ἀληθεύουσαν πρόβρησιν, τὴν ὑπὸ Μήδων καὶ Περ-
σῶν μέλλειν αὐτὴν καταλυθῆσεσθαι προθεσπίασαν· ἔχει δὲ οὕτως.

Βασιλείαι καθ' ἑαυτὰς ἦσαν ἢ τῶν Μήδων καὶ ἢ τῶν
5 Περσῶν· καὶ τῆς μὲν ἤρχεν ὁ Ἀστυάγης, ὁ Καμβύσης δὲ τῆς
Περσῶν. συνῴκει δ' οὗτος τῇ Ἀστυάγους θυγατρὶ καλουμένῃ
Μανδάνῃ, ἣτις παῖδα τῷ Καμβύσῃ τὸν Κύρον ἐγένετο· ὃς τοῖς
τῶν Περσῶν νόμοις τραφεὶς ἀνδρείωτάτος τε καὶ σωφρονέστατος
10 τοιαύδε ἦσαν, ὡς Ξενοφῶν συνεγράψατο. ἦν αὐτοῖς ἀγορὰ ἐλευ-
θέρα καλουμένη, καθ' ἣν τὰ τε βασιλεια σφίσι καὶ τὰ ἄλλα ἀρ- C
χεῖα πεποίητο, ὧν τὰ ἴδια καὶ οἱ ἀγοραῖοι καὶ ἡ τούτων τύρβη
καὶ αἱ φωναὶ ἀπελήλαντο, ἵνα μὴ τῇ τῶν πεπαιδευμένων ἐκο-
σμίᾳ μιν γνήται. διήρητο δὲ ἡ ἐλευθέρα ἀγορὰ εἰς τετρακτὸν ἀρ-
15 χείων· τούτων τὸ ἕν κισίν, ἄλλο δ' ἐφήβοις ἀφώριστο, τελείους
δ' ἀνδράσι τὸ ἕτερον, τοῖς δ' ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα γεγονόσιν ἔτη
ἀπονεμένητο τὸ λοιπόν. καὶ εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας παρήσαν ἑκα-
στοὶ. τοὺς δ' ἐφήβους καὶ περὶ τὰ ἀρχεῖα καταδαρθάνειν οὖν
τοῖς ὀπλοῖς τοῖς γυμνητικοῖς ἐνενόμιστο, πλὴν τῶν γεγαμηκό-
20 των· οἳτοι δὲ οὔτε ἐπιζήτουσιν εἰ μὴ προελήητο, οὔτ' ἀπειναίαι συ-

3 καταλυθῆσεσθαι codex Colberteus. προθεσπίσασαν A.
ἔχει δὲ οὕτως om codex Colberteus. δὲ A, τε PW. 4 τῶν
alterum add A. 7 Καμβύση] in margine A scholion συμμίωσαι,
καμβύσης ἐλέγτο ὁ τοῦ κύρου πατήρ· διὸ καὶ τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
καμβύσιν ὁ κύρος ἀνόμασε. 11 καλουμένη] καλημένη A.
ἀρχεῖα — φωναὶ om A. 13 πεπαιδευμένων] παιδων A. 16 δ'
prius AW, δὲ P. 19 γυμνητικοῖς A, γυμνικοῖς PW: utrumque
in Xenophontis codicibus. Wolfii codices γυμναστικοῖς. ἐνε-
νόμιστο PW. 20 προήρητο A.

viter perstringere, atque ostendere, vere praedictum fuisse a prophetis, id
a Medis et Persis eversum iri. caeterum res ita se habet.

Medorum et Persarum distincta regna fuerunt, quorum illud Astya-
ges, hoc Cambyses tenuit; qui Mandanen Astyagis filiam in matrimonio
habebat, ex eaque Cyrum filium procreavit. is Persarum institutis edu-
catus in virum fortissimum, modestissimum, cordatum et iustissimum eva-
sit. Persarum autem instituta, Xenophonte auctore, huiusmodi fuerunt.
forum habuere quod liberum vocabatur, in quo et regia et caeterae curiae
exstructae erant, repulsis inde rebus venalibus et circumforaneis hominibus
eorumque turbis et vociferationibus, ne iis hominum bene institutorum disci-
plina turbaretur. divisum erat id forum in quattuor curias, quarum una
pueris, altera adolescentibus, tertia viris, quarta iis qui aetatem militarem
excesserant erat attributa. suam igitur quaeque aetas curiam frequentaba-
bat, verum adolescentibus cum armis velitaribus iuxta curias excubare
moris erat, exceptis iis qui uxores duxerant: iis vero neque adesse nisi de-
nuntiatio esset necesse erat, neque crebrius abesse concessum. curia

D χνάκις αὐτοῖς συγκεκώρητο. ἦσαν δ' ἐκάστοις ἄρχαντες δώδεκα
W I 105 εἰς γὰρ δώδεκα φυλάς οἱ Πέρσαι διήρηντο. οἱ μὲν δὲ παῖδες
 εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες δικαιοσύνην ἐμάνθανον, τῶν ἀρχόν-
 των αὐτῶν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικαζόντων αὐτοῖς. ἐγίνοντο
 γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὡσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ ὁ
 κλοπῆς καὶ βίας καὶ ἀρπαγῆς καὶ ἀπάτης καὶ ὑβρεως καὶ ἄλλων
 τινῶν. οὓς δ' ἂν ἔγνω τούτων ἀδικούντας, ἐτιμωροῦντο· καὶ
 οὓς δ' ἂν εὕρισκον ἀδίκως ἐγκαλοῦντας, ἐκόλαζον. ἐδίδασκον δὲ
 τοὺς παῖδας σωφροσύνην, προσέχοντας τοῖς πρεσβυτέροις σω-
 φρόνως διάγουσιν, ἐδίδασκον δὲ καὶ τραφῆς ἐγκράτειαν καὶ πο-
P I 147 τοῦ. καὶ ὅτε τραφήσεσθαι ἔμελλον αἱ παῖδες, παρὰ τῷ διδα-
 σκάλῳ ἦσαν σιτούμενοι, ἄρταν φέροντες αἰκοθῆν καὶ κάρδαμον
 ὄψον· καὶ ποτὸν ἐλάμβανον ποταμίου ὕδατος κώθωνα. ἐμάνθα-
 νον δὲ πρὸ τοῦ σιτεῖσθαι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. μέχρι δὲ ἕξ
 ἐτῶν ἢ ἐπὶ πρὸς τοῖς δέκα ταῦτα οἱ παῖδες ἐπραττον, ἐκ τούτου 15
 δ' εἰς τοὺς ἐφήβους ἐτάττοντο, καὶ δέκα ἔτη περὶ τὰ ἀρχεῖα ἐκά-
 θευδον, παρεῖχον δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοῦς τοῖς ἀρχουσι κεχηρή-
 σθαι ὅπη ἐδέοντο σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. ὕταν δ' ἐπὶ θήρων
B ἐξῆι ὁ βασιλεύς, ἐξῆγε τῆς μοῖρας αὐτῶν τὴν ἡμίσειαν. ἐθή-
 ρων δὲ κοιῆ, ὅτι συγγενῆς αὐταῖς ἐδόκει αἴτη ἢ μελέτη τῆ 20
 ἀσκήσει τῇ πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ εἰθίζεν ἀνίστασθαι πρωῖαίτε-
 ρον καὶ ψύχους καὶ θάλπους ἀνέχεσθαι, καὶ ὁδοπορίας καὶ δρό-
 μοις ἐγύμναζε, καὶ τοξεῦσαι θηρίον καὶ ἀκοντίσαι ἐδίδασκε, καὶ

14 πρὸ τοῦ σιτεῖσθαι] πρὸς τούτοις Xenophon.

codex Colberteus.

18 δ' AW, δὲ P.

σιτῆσθαι
 19 ἐξ/η Xenophon.

quaelibet duodecim principes habebat, pro numero Persarum tribuum. pueri ludos frequentantes iustitiam discabant, eorumque praesides maximam diei partem iure dicundo consumebant. nam inter pueros etiam quemadmodum inter viros mutuae accusationes fiebant de furto, vi, rapina, dolo malo, iniuria et aliis. quos ex his peccasse cognorant, multabant; eos item qui falsum aliis crimen intenderant. docebant item eos temperantiam exemplo seniorum, et continentiam in cibo et in potu. nam apud magistrum capiebant cibum, domo secum panem et obsonii vice nasturtium afferentes: potus eis erat cothou (poculum) profluentis aquae. ante cibum sagittare et iaculari discabant. et haec usque ad annum aetatis decimum sextum aut decimum septimum: ex eo inter adolescentes referebantur, et decennium iuxta curias somnum capiebant, et interdum quoque magistratibus, cum opus erat, in publicis negotiis operam navabant. rex item venatum exiturus semissem eorum educebat. venabantur autem publice, quod illa exercitatio rei militari non absimilis videretur. assuefaciebat eos ante lucem surgere et frigus et aestum ferro, itineribus et cursibus exercebat,

πρὸς τι τῶν ἀλιμῶν θηρίων ἀνταγωνίσασθαι παρεσκήυαζιν.
 ἐφέροντο δὲ θηρωῶντες ἄριστον πλεῶν μὲν τῶν παίδων, τᾶλλα δὲ
 ὅμοιον. καὶ οὐκ ἤριστιαν θηρωῶντες, εἰ μὴ ἐδέησεν ἢ θηρὸς ἔνεκα
 ἐπιμειναι, ἢ ἄλλως διατριῆμαι περὶ τὴν θήραν ἠθέλησαν. τὸ
 5 οὖν ἄριστον τοῦτο δεκνήσαντες τὴν ὑστέραν μέχρι δειπνου ἐθή-
 ραυον, καὶ μίαν τὰς ἡμέρας ταύτας ἐλογίζοντο ἅμφω. τοῦτο C
 δ' ἐποίησαν ἵνα κἂν ἐν πολέμῳ δεήσει, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν.
 ὄνον δὲ εἶχον ὃ ἂν ἐθήρασαν, εἰ δ' οὐ, τὸ κάρδαμον. αἱ δὲ
 μένουσαι φυλαὶ διέτριβον μελετῶσαι πρὸς τοῖς ἄλλαις καὶ τοξεύειν
 10 καὶ ἀκοντίζειν καὶ πρὸς ἀλλήλους ταῦτα διαγωνίζεσθαι. τοῖς δὲ
 μένουσι τῶν ἐφήβων ἐλέχθητο αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἰσχύος ἢ τάχους
 ἔργα δημόσια. ἐπειδὴν δ' ἐπὶ τούτοις οἱ ἐφηβοὶ δέκα ἔτη διήγα-
 γον, ἐτέλουν εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας, καὶ ἕκαστε πέντε καὶ εἴ-
 15 κοσι οὕτω διήγον ἐνιαυτούς, καὶ εἰ ἴδει στρατεύεσθαι, τόξα
 καλούμενα, θώρακα περὶ τοῖς στέρνοις καὶ γέρον ἐν τῇ ἀρι- D
 στερεῇ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μάχαιραν ἢ κοπίδα, καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶ-
 σαι ἐκ τούτων καθίσταντο. ἐπειδὴν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι διε-
 τέλεσαν ἔτη, ἦσαν μὲν πλειόνων γεγονότες ἐνιαυτῶν ἢ πενήτηντα
 20 ἀπὸ γενεᾶς, ἐξήρχοντο δὲ τηρικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους. οἱ δὲ
 γεραιτέροι ἰστρατεύοντο μὲν οὐκέτι ἔξω τῆς ἑαυτῶν, μένοντες δ'
 οἴκοι ζῴκαζον τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ζῶμπαντα, καὶ τὰ θα-

1 πρὸς τι θηρίων ἀλιμῶν A. 5 μέχρι τοῦ δειπνου A. 6 ἅμφω
 om A. 18 τὰ om A. 19 πλειόνων γεγονότες A, γ. π. PW.
 21 τῆς om A.

feram vel sagitta vel iaculo ferire docebat et ferociores etiam bestias sub-
 sistere. in venatu secum ferebant prandium puerili copiosius, caetera si-
 mile. neque prandebant in venatu, nisi vel ferre causa diutius manendum
 esset, vel alioqui venatui immorari liberet. id prandium cenati postredie
 usque ad cenam venabantur, utrumque diem pro uno numerantes. id eo
 faciebant, ut et militiae, si esset opus, idem facere possent. obsonium
 erat quod ceperant: si nihil cepissent, nasturtium. tribus quae manebant
 domi, praeter caetera sagittando et iaculando exercebantur et inter sese
 decertabant. adolescentes qui manebant, inserviebant magistratibus in iis
 negotiis publicis quae vires et celeritatem desiderabant. sic decem annis
 exactis in virorum coetum transferebantur, in eoque annos viginti quinque
 permanebant. omnique militandum erat, non amplius gerebant arcus et pila,
 sed arma quibus cominus pugnatur, pectus thorace munitum, scutum laeva
 manu, dextra gladium aut securim. ex his omnes magistratus legebantur.
 iis viginti quinque annis exactis utique iam quinquagesimo aetatis anno su-
 perato in seniorum classem transibant. ii ad externa bella non proficisce-
 bantur, sed domi ius dicebant de omnibus rebus et publicis et privatis et cau-

νατικά δ' ἐκείνοι ἔκρινον, καὶ τὰς ἀρχὰς ἀπάσας ἤρουντο. καὶ ἦν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ ἐν ἀνδράσι παρέβη τι τῶν νομίμων, οἱ P I 148 γεραιότεροι αὐτὸν ἐξέκρινον. ὁ δ' ἔκκριθεις ἄτιμος διετέλει τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. αἰσχρὸν δὲ παρὰ Πέρσαις λελόγιστο καὶ τὸ ἀποπτύειν καὶ τὸ ἀπομύττεσθαι καὶ τὸ φύσης ὠφθαί μεστοδὸς καὶ τὸ φανερὸν γενέσθαι τινα οὐροῦντα ἢ κοιλίας ποιοῦμενον ἔκκρισιν. ταῦτα δὲ οὐκ ἠδύναντο ποιεῖν εἰ μὴ μετρία διαίτη ἐχρῶντο καὶ τὸ ἕγρον ἐκπονοῦντες ἀνήλισκον.

Ταῦτα μὲν τὰ ἔθη τῶν Περσῶν καὶ τὰ νόμιμα· (16) Κῦρος δὲ τούτοις τραφεῖς τε καὶ παιδευθεῖς, καὶ τὴν ἔφηβον ὑπερ-10 βὰς ἡλικίαν καὶ τοῖς ἀνδράσι καταλεγείς, ἐν ἅπασιν εὐδοκίμησεν. W I 106 ἤδη δὲ τοῦ μητροπάτορος αὐτοῦ τοῦ τῶν Μήδων βασιλεύοντος Ἀστυάγου τὴν ζωὴν μεταλλάξαντος, ὁ παῖς ἐκείνου Κνωξάρης B (οὗτος δὲ καὶ Δαρείος ὠνόμαστο) τὴν πατρικὴν ἀρχὴν διεδέξατο, τοῦ Κύρου τυγχάνων μητράδελφος. 15

Ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων κρατῶν, εἰς μέγα τῆς βασιλείας ἀν-
 ξηθείσης αὐτῷ, καὶ ἄρχων μὲν τοῦ φύλου τῶν Ἀσσυρίων ὄντος
 πολυπληθοῦς, ὅφ' ἑαυτὸν δὲ πεποικημένους τοὺς Ἀραβας, ὑπη-
 κούς δὲ καὶ τοὺς Ὑγκανίους πησιάμενος καὶ τοὺς Σύρους ὑπο-
 φόρους, τοὺς γε μὴν Βακτρίους πολιορκῶν καὶ τὸ τῶν Ἑβραίων 20
 γένος ἤδη καταστρεψάμενος, καὶ ἄλλα δὲ πλείστα τῶν ἐθνῶν θέ-
 μενος ἑαυτῷ ὑποχέτρια, ᾤετο εἰ τοὺς Μήδους ἀσθενάσειε, πάν-

3 αὐτῶν A. 6 τινα γενέσθαι A. 9 ὁ κύρος A. 12 τοῦ
 alterum] καὶ A. 14 οὗτος δὲ] δε A. hoc e Theodoro: cf.
 p. 236 v. 21. 20 Ἑβραίων] haec Xenophonti addita. 21 καὶ
 om A. 22 ἑαυτῷ om A.

Fontes. Cap. 16. Xenophontis de Cyri disciplina 1 5 — 3 1.

eis capitalibus etiam: iidem magistratus omnes creabant. quod si quis sive adolescens sive vir instituta violasset, eum seniores curia eiiciebant: eiectus per omnem aetatem ignominiosus erat. turpe habebatur apud Persas exspuere, emangi et flatu plenum conspici, aut urinam reddere alvumve deficere publice! quae cavere non potuissent, nisi et moderato victu essent usi et labore humiditates consumpsissent.

16. Cyrus igitur huiusmodi Persarum disciplina enutritus et educatus cum adolescentiae annos egressus in virorum numerum relatus esset, omnibus in rebus laudem eximiam est consecutus, avo eius materno Astyage defuncto Cyaxares, qui et Darius dicitur, Cyri avunculus, paternum regnum suscepit.

Caeterum Assyriorum rex imperio in immensum aucto (nam praeter ingentem suae nationis multitudinem Arabes et Hyrcanos subegerat et Syros tributarios fecerat et Hebraeis iam everais Bactrianos obsidebat et plurimas alias gentes in sua potestate habebat) putabat, si Medorum vires fre-

των γε τῶν περίξ ῥῆον κρατήσῃν. ταῦτα δὲ διανασηθεὶς τοὺς τε ἑφ' ἑαυτὸν ἡτοίμαζεν, ἔπεμψε δὲ καὶ πρὸς Κροῖσον τὸν βασιλέα Λυδῶν καὶ πρὸς ἄμφω τοὺς Φρύγας, πρὸς Παφλαγόνας τε καὶ C Ἰνδοὺς καὶ πρὸς Κᾶρας καὶ Κίλικας, αὐτῶν συμμαχήσῃν αὐτῷ 5 κατὰ Μήδων ὠρημημένῳ, ὡς καὶ αὐτοῖς τοῦ πολέμου συμφέροντος, δυνατὸν εἶναι τὸ ἔθνος λέγων, ἐπιγαμίαν τε πρὸς Πέρσας πεπονημένον καὶ τὴν παρ' ἐκείνων προσκτήσασθαι ἀρωγὴν, καὶ θάτερον συγκροτεῖσθαι παρὰ θατέρου, ὥστ' εἰ μὴ τις αὐτοὺς φθάσας ἀσθενώσῃ, ἐκάστῳ τῶν ἐθνῶν ἐπιόντας κρατήσῃν αὐ- 10 τῶν. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτους λόγους πρὸς ἕκαστον τῶν ἐθνῶν διέ- πέμπετο· τῶν δὲ τὰ μὲν τοῖς λόγοις τούτοις παρακινούμενα, τὰ δὲ καὶ χρήμασι καὶ δώροις ἀναπειθόμενα, ἔνια δὲ καὶ φόβῳ τοῦ Ἀσσυρίου κρατούμενα συμμαχήσῃν κατέθεντο.

Κυαξάρης δὲ ταῦτα μαθὼν αὐτὸς τε παρεσκευάζετο καὶ εἰς D 15 Πέρσας ἀπέστειλε πρὸς τε τὸ κοινὸν καὶ πρὸς τὸν σφῶν βασιλέα Καμβύσην, συμμαχίαν αὐτῶν καὶ τὸν Κύρον τὸν ἀδελφιδῶν ἄρχοντα τῶν συμμάχων ἐλεύσεσθαι ἀξιῶν· ἤδη γὰρ ἐν τοῖς τελείοις ἠρίθμητο. συμμαχήσῃν οὖν τῶν Περσῶν καταθεμένων οἱ γεναι- 20 τεροὶ ἄρχοντα τὸν Κύρον αἰροῦνται τῆς εἰς Μήδους στρατίας, καὶ τρισμυθροὺς αὐτῷ ἔδωσαν πελταστὰς καὶ τοξότας καὶ σφενδο- νήτας. ὡς οὖν ἠρέθη, τῷ πατρὶ συνταξάμενος ἀπήει πρὸς Μή- δους σὺν τῷ στρατεύματι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο, οὐπω δὲ παρῆν ὁ Ἀσσύριος, ἀσχεῖν ἐπέταττε τοῖς ἑαυτοῦ τὰ πολέμια. ἐν τούτοις P I 149

1 γε om A. 2 τὸν] τῶν A. 6 λέγων τὸ ἔθνος A. 17 ἐν om A.

gisset, se omnes circumiacentes populos facillius oppressurum. hac cogitatione suscepta suos instruit: legatos ad Croesum Lydorum regem et ad utrosque Phryges, ad Paphlagonas et Indos, ad Careas et Cilices mittit, petens, ut belli, quod contra Medos moliretur ipsis quoque utile, socii esse vellent. nam eam gentem potentem esse, et affinitate cum Persis iuncta illorum quoque vires adscivisse, et utramque ab altera firmari; ac nisi mature vires eorum premerentur, ordine omnes gentes oppressuros. ille igitur, huiusmodi sermonibus passim iactandis, quosdam verbis, nonnullos muneribus, quosdam etiam metu sui adduxit, ut auxilia pollicerentur.

Cyaxares eo motu cognito et ipse sese parat, et missis ad commune et regem Persarum Cambysen legatis auxilia petit, et Cyrum sororis filium auxiliorum ducem: nam in classem virorum iam transferat. Persis belli societatem pollicitis, seniores Cyrum expeditionis Medicae ducem creant, triginta milibus scutatorum, sagittariorum et funditorum delectis, creatus imperator re cum patre communicata ad Medos abit cum exercitu. quo cum ante Assyriorum adventum pervenisset, bellicas exercitationes suis mi-

δὲ παρὰ Κνωζάρου ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι Ἰνδῶν παρεῖη προσβεία, καὶ "δεῖ παρεῖναι καὶ σέ. φέρω δέ σοι καὶ σταλὴν τὴν καλλίστην· βούλεται γάρ σε προσάγειν ἑστολισμένον λαμπρότατα, ἢν' οὕτω τοῖς Ἰνδοῖς ὀφθαίης." ὡς δ' ἀφίκετο ἐπὶ τὰς Κνωζάρου θύρας μετὰ τῆς στρατιῆς, καὶ Περσικῶς ἑσταλμένος εἰσῆει πρὸς αὐτόν, ἠχθέσθη ἐκείνος τῇ λιτότητι τῆς στολῆς. κληθέντες δὲ οἱ Ἰνδοὶ εἶπον ἐπαλέθαι παρὰ τοῦ ἀφειτέρου βασιλέως ἐρωτῶντος ἕξ ὃ ὁ πάλεμος εἴη Μήδοις τε καὶ τῷ Ἀσουρίῳ, τὰ αὐτὰ δὲ πυνθέσθαι κάκεινον, καὶ ἀμφοτέροις εἰπεῖν ὅτι ἂ Ἰνδῶν βασιλεὺς τὸ
 B δίκαιον σκεψάμενος μετὰ τοῦ ἠδικημένου ἔσται. πρὸς ταῦτα ὁ 10
 Κνωζάρης ἔφη "ἡμεῖς μὲν ἀδικοῦμεν οὐδὲν τὸν Ἀσούριον, ἐκείνου δὲ ὃ τι λέγει πυνθάνεσθε." ὁ δὲ Κῶρος εἶπεν "εἰ παρ' ἡμῶν ἀδικεῖσθαι φησὶν ὁ Ἀσούριος, ὦ Ἰνδοί, αὐτὸν αἰρούμεθα δικαστὴν τὸν βασιλέα ὑμῶν."

Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσαντες ὄχοντο· ὁ δὲ Κῶρος μὴ θέ-
 15 λων ἔπρακτον καθῆσθαι τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν, τῷ Κνωζάρῳ
 φησὶν "ἐναγχος μέμνημαί σου ἀκούσας ὡς ὁ Ἀρμένιος οὔτε στρα-
 τευμα πέμπει σοι οὔτε τῶν δασμῶν δίδωσι, τὰς συνθήκας ἠφει-
 κῶς. εἰ οὖν βούλει, πέμψον ἐμέ, ἱππέας μοι μετρίως προσθέ-
 20 μενος· καὶ οἴμαι σὺν τοῖς θεοῖς ὡς καὶ τὸ στράτευμα πέμπει καὶ 20
 C ἀπαδοίη καὶ τὸν δασμὸν." ὡς δὲ ἐφῆκεν ὁ Κνωζάρης, ὑποσχό-

1 παρεῖη A Xenophon, παρήει PW.
 codex Colberteus.

6 λιτότητι] φανλότητι

litibus imperat. interea a Cyaxare arcessitur ut Indicae legationi audiendae adesset, missa veste pulcherrima, ut summo in splendore ab Indis conspiceretur. cum autem Cyrus ad ianuam Cyaxaria cum exercitu venisset, Persicoque habitu ad eum introiisset, aegre tulit ille vestis tenuitatem. Indi vocati referunt se a suo rege missos esse, ut cognoscerent quae causa belli esset inter Medos et Assyrium, eademque ex illo etiam percontarentur, et utrisque dicerent regem Indorum aequitate cognita iis fore adiutorem qui iniuriis afficerentur. ad haec respondit Cyaxares, se quidem nullam Assyrio facere iniuriam, quid autem ille dicat, id eis ex ipso esse cognoscendum. Cyrus item "si quam," inquit, "Indi, Assyrii iniuriam sibi a nobis esse ortam queritur, ipsum regem nostrum indicem sumimus."

His legati auditis abierunt: Cyrus vero, ne suus exercitus desideret otiosus, Cyaxari ait "memini me nuper ex te audire, Armenium neque milites neque tributa tibi mittere, pacis violatis. quod si vis, medicorum aequitum numerum mihi adiungito: effecturam enim confide, adiutorem deo, ut et copias et tributa tibi mittat." assenso Cyaxare pollicitoque, ubi ad

μενος ὅτε τοῖς ὄροις πλησιάσει τῆς Ἀρμενίας πέμψει αὐτῷ τοὺς
 ἰππίας, ἀπῆει ὁ Κῦρος ὡς πρὸς Θήραν ἑλιών· καὶ γὰρ εἰώθει W I 107
 Θηρᾶν μέσον τῶν ὄριων ἀμφοῖν, τῶν τε Μήδων φημι καὶ τῶν
 Ἀρμενίων. καὶ ἀπελθὼν ἐθήρα καὶ ἐπέβαινε τῶν ὄρων τῆς Ἀρ-
 5 μενίας ἐπὶ τὸ πρόσω χωρῶν ἡρέμα. ὡς δ' ἤσθητο ταῦτα ὁ Κω-
 αζάρης, ἀπέστειλεν αὐτῷ τοὺς ἰππείας. ἐλθόντων δ' ἐκείνων
 συγκάλασας τοὺς ταξίαρχας ἐξέφηγε τὸ ἀπόρητον, καὶ ἤκειν ἔφη
 διὰ τὸν Ἀρμένιον ἀγνωμονήσαντα πρὸς τὸν Κωαζάρην. καὶ τῶ
 μὲν Χρυσάντα ἐνετέλλετο τοὺς ἡμίσεις λαβεῖν τῶν Περσῶν καὶ εἰς
 10 τὰ ὄρη τῶν Ἀρμενίων γενέσθαι, φυλάττεσθαι τε μὴ γνωσθῆναι D
 ὅτι στρατεύμα εἴη ἐν τούτοις, ἀλλὰ τινὰς προπέμπειν ληστοῖς
 ζοικότας καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς στολάς, ὥστε εἴ τινας τοῖτοις
 ἴσως ἐντύχοιεν, κλώπας νομίζειν εἶναι. καὶ ὁ μὲν Χρυσάντας
 μετὰ τῶν Περσῶν ἐπὶ τὰ ὄρη ἐχώρει, ὁ δὲ Κῦρος πέμψας πρὸς
 15 τὸν Ἀρμένιον ἐκέλευεν ὡς τάχιστα ἄσσειν καὶ τὸν δασμὸν καὶ τὰ
 στρατεύμα, καὶ αὐτὸς ἀπῆει συντεταγμένος. ὡς δ' ἤκουσε ταῦτα
 ὁ Ἀρμένιος, ἐξεπλάγη, καὶ ἔπεμπε μὲν ἀδροῦσιν τὴν ἑαυτοῦ
 στρατιάν, ἔπεμπε δὲ καὶ τὰς γυναῖκας τὸν τε νεώτερον υἱὸν καὶ
 τὰ χρήματα εἰς τὰ ὄρη· οὐ γὰρ τεῖχος τῇ σφῶν κατοικία περιε-
 20 βέβλητο. ἐπεὶ δὲ αἱ πρὸς τὰ ὄρη πεμφθέντες ἐπέσιον τοῖς ἐκεῖ P I 150
 ἐπεδρωῖουσι, καὶ αἱ τε γυναῖκες καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρμενίου καὶ αἱ
 θυγατέρες ἐάλωσαν, ἀπορῶν αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν τῷ Κῦρῳ παρέ-
 δωκεν.

10 γνωρισθῆναι A.
 10 γυναικας του αρμενιου A.

12 ἴσως τούτοις A.

21 καὶ αἱ θυγα-

Armeniae fines accessisset, se illi equites missurum, Cyrus proficiscitur quasi venatum exiret: nam venari consueverat intra fines amborum, Medorum inquam et Armeniorum. inter venandum igitur montes Armeniae conscendit et paulatim ulterius progreditur. quo Cyaxares cognito equites illi mittit. quibus acceptis tribanos convocat, arcanum profert: se adesse propter Armenii iniquitatem, qui datam Cyaxari fidem violet. Chrysantae mandat ut semisse Persarum accepto Armeniae montes occupet, et caveat ne cognoscatur exercitum in eis versari, sed quosdam praemittit et numero et habitu praedonibus similes, ut si qui forte in illos incidierint, latrones esse existiment. ita Chrysantas montes conscendit: Cyrus legatis ad Armenium missis imperat ut quamprimum et tributa et milites adducat: ipse instructo exercitu proficiscitur. Armenius his auditis perculsus et copias contrahit et uxores ac filium iuniorum cum pecuniis in montes mittit: neque enim regiam habebat munitam. qui cum in eos incidissent qui illic in insidiis erant, capiuntur uxores regiae, filius et filiae: ipse quoque animo aeternans Cyro se dedit.

17. Ἐν τούτοις δὲ ὁ πρεσβύτερος τοῦ Ἀρμενίου παῖς Τιγράνης ἀπόδημος ὢν προσήει, ὃς ποτε σύνθηρος τῷ Κύρῳ ἐγένετο, καὶ γνοὺς τὰ συμβάντα εὐθὺς ὡς εἶχε πρὸς τὸν Κύρον ἀπήει· καὶ ἰδὼν τὸν τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἀλχμαλώτους, ἐδάκρυσεν. ὁ δὲ Κύρος "εἰς και-5 ρὸν ἦκεις" ἔφη· καὶ πολλὰ τῷ Ἀρμενίῳ διαλεχθεὶς καὶ ἀδι-
 B κοῦντα ἐλέγξας, τέλος ἔφη "λέγε μοι πόση σοι δύναμις ἐστὶ, πόσα δὲ χρήματα." τοῦ δὲ εἰπόντος ἱππεῖς μὲν ἕκτακισχιλίους εἶναι, πεζῶν δὲ μυριάδας τέσσαρας, χρήματα δὲ εἰς ἀργύριον λογισθέντα πλείω τρισχιλίων ταλάντων, ὁ Κύρος "τῆς μὲν στρατιᾶς" ἔφη 10 "τοὺς ἡμίσεις μοι σύμπεμψον, τῶν δὲ χρημάτων ἀντὶ μὲν τῶν πενήτηκοντα ταλάντων τοῦ ἔτησιου δασμοῦ διπλάσια Κναξάρῃ ἀπόδος· ἐμοὶ δ'" ἔφη "ἄλλα ἑκατὸν δάνεισον." καὶ ταῦτα εἰ-
 πῶν τὴν τε γυναῖκα τῷ Ἀρμενίῳ καὶ τοὺς παῖδας δῶρον ἔδωκε, καὶ τῷ Τιγράνῃ τὴν οἰκίαν νεογάμῳ ὄντι, καὶ ἀφήκε πάντας. 15
 C Ἀρμενίοις δὲ καὶ Χαλδαίοις ὁμοροῦσι διαφοραὶ ἦσαν αἰεὶ καὶ μάχαι· τούτους δ' ἀλλήλοις ὁ Κύρος κατήλλαξε, καὶ οὕτως ἀπήει. καὶ τὸ μὲν στράτευμα δ' ἐκ τοῦ Ἀρμενίου ἔλαβεν ἔπεμψε πρὸς Κναξάρην, ἐπεὶ δ' ἀφίκετο εἰς Μήδους, μετέδωκε τῶν χρη-
 μάτων τοῖς αὐτοῦ ταξιάρχαις. εἶτα σὸν τῷ Κναξάρῃ ἐπέβαλεν 20 εἰς τὴν πολεμίαν, καὶ ἑστρατοπεδεύσαντο καὶ λείαν πολλὴν ἐκεί-
 θεν συνήγαγον. ὡς δὲ προσιόντας καὶ τοὺς Ἀσσυρίους ἐπύθοντο,

2 σύνθορος A.
18 μὲν om A.

11 πέμψον A.

13 δάνεισον om C.

FOUNTAIN. Cap. 17. Xenophon's *de Cyri disciplina* 3 1—4 2.

17. Interea natus maior Armenii filius Tigranes, quem aliquando in venatione socium Cyrus habuerat, cum peregre abfuisset, reversus cognito suorum casu statim sine ulla cunctatione Cyrum convenit; cumque patrem et matrem et sorores uxoremque suam captivas vidisset, lacrimavit. cui Cyrus "tempestive" inquit "ades:" longoque sermone cum Armenio habito, eiusque perfidia convicta, tandem dicere iubet quantas habeat copias, quantum item pecuniae. cum ille responderet, equitum octo, peditum quadraginta milia; pecuniae, si ad argenti rationem computaretur, ultra tria milia talentum; Cyrus exercitus semissem secum mitti iubet, de pecunia pro quinquaginta talentis annui tributi duplum Cyaxari mitti, et sibi tantundem mutuo dari. his dictis uxorem et liberos Armenio donat, Tigrani item coniugem suam reddit recens nuptam, et omnes dimittit.

Inter Chaldaeos porro et Armenios, ut inter vicinos solet, assiduae contentiones et pugnae erant: quibus inter se reconciliatis Cyrus recedit, ac milites ab Armenio acceptos ad Cyaxarem mittit: ipse in Mediam reversus pecuniam inter tribunos distribuit. deinde cum Cyaxare impressionem in agrum hostilem facit, castrisque positus magna praeda potitur. ut autem

συντεταγμένοι προσήεσαν, και ἰστρατοπεδεύσαντο ἀλλήλων παρα-
 σάγγην ἀπέχοντες. τῇ δ' ὕστεραία ἔξαγωγῶν ὁ Κῦρος τὸ ἑαυτοῦ
 στράτευμα παρετάξατο, και καθ' ἕτερον κέρας σὺν τοῖς Μήδοις
 ὁ Κναζάρης, ἐτέρωθεν δ' οἱ Ἀσσύριοι και οἱ συμμαχοῦντες αὐ- D
 5 τοῖς. και παραθῆξαντες ἀλλήλους οἱ Πέρσαι ὁμοσε δρόμῳ ἐφέ-
 ροντο, και ὁ Κῦρος αὐτός. οἳ γε μὴν πολέμιοι οὐκέτ' ἕμενον,
 ἀλλ' ἔφενγον εἰς τὸ ἔρυμα. και οἱ Πέρσαι αὐτοῖς ἐπεπόμενοι
 ὠθουμένων αὐτῶν πολλοὺς κατεστρώωνυσαν, τοὺς δὲ εἰς τὰς τά-
 φρους ἐμπίπτοντας ἐπεισηδῶντες ἐφόνεον. και οἱ τῶν Μήδων
 10 δὲ ἱππεῖς εἰς τοὺς τῶν πολεμίων ἱππέας ἤλαυνον· οἱ δ' ἐνέκλινον·
 ἔνθα δὴ και ἵππων διωγμὸς ἦν και ἀνδρῶν και φόνος ἔξ ἀμφοτέ-
 ρων. ἰδοῦσαι δὲ αἱ γυναῖκες τῶν Ἀσσυρίων και τῶν συμμαχῶν W I 108
 ταῦτα, ἀνέκραγον και ἔθειον ἐκπεπληγμέναι, και τοὺς πέπλους P I 151
 περιρορηγνύμεναι και δρυπτόμεναι ἐκέτεον πάντας ἀμῦναι και αὐ-
 15 ταῖς και τέκνοις και σφίσιν αὐτοῖς. ἔνθα δὴ και οἱ βασιλεῖς αὐ-
 τοὶ σὺν τοῖς πιστοτάτοις στάντες ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐμάχοντο και
 τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. δείσας δ' ὁ Κῦρος μὴ ὀλγοὶ ὄντες,
 εἰ βιάσαιντο εἰς τὸ χαράκωμα εἰσελθεῖν, ὑπὸ πολλῶν σφαλεῖεν,
 παρηγγύησεν ὑπὸ πῶδα ἀνάγειν ἔξω βελῶν· και ταχὺ τὸ κεκελευ-
 20 σμένον ἐποίησαν. εἰτ' ἀπήγαγε τοὺς οἰκίλους ὅσον ἐδόκει καλῶς
 ἔχειν, και ἰστρατοπεδεύσατο. οἱ δ' Ἀσσύριοι, και τεθνηκότος
 τοῦ ἄρχοντος και σχεδὸν σὺν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἠθύμουν.

8 τὰς add A Xenophon.
 8 τὰς add A Xenophon.

14 περιρορηγνύμεναι PW, καταρορη-
 γνύμεναι A, καταρορηγνύμεναι Xenophon.

17 ὄντας εἰσβιά-
 σαιτο A.

18 σφαλοῖεν A.

Assyrios etiam accedere cognoverunt, instructa acie progressi, intervallo parasangae ab hostibus castra metantur. postridie Cyrus suos milites eductos ordinat, Cyaxares cum Medis alterum cornu occupat. ex adverso idem et Assyrii cum suis foederatis faciunt. Persae inter sese cohortati ipseque Cyrus cursu feruntur in hostes: qui vitato illorum impetu ad munitiones se recipiunt. instant Persae et, dum alii alios urgent, multos sternunt: et eos etiam qui in fossas inciderant saltu consecuti caedunt. Medorum item equites hostium equites invadunt: cedunt illi: fit fuga et equorum et virorum, et utrorumque caedes. quae cum Assyriorum et foederatorum uxores viderent, exclamant et consternatae currunt et vestes lacerantes plangentisque viros obtestantur ut semetipsos, ut uxores, ut liberos defendant. ibi reges cum fidissimis aditu castrorum occupato pugnare et ipsi cientes et caeteros cohortantur. veritus igitur Cyrus ne, si vi penetrarent in hostile vallum, pauci a multis circumvenirentur, signum receptui dat, ut milites paulatim extra teli iactum recederent. quod cum celeriter fecissent, suos tantum abducit quantum rectum esse videbatur, et castra locat. Assyrii vero, cum et imperator et fortissimus quisque cecidisset, animis angii;

δρῶντες δὲ ταῦτα ὅ τε Κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι σφῶν, B πάντες ἤλθον. ἐντεῦθεν ἐκλείπουσι τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπέρχονται τῆς νυκτός. ὡς δὲ μεθ' ἡμέραν ἔρημον ἐφάνη τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα, διαβιβάζει τοὺς Πέρσας ὁ Κύρος πρῶτους, εἶτα καὶ οἱ ἀμφὶ Κναζάρην διέβαινον. τῷ μὲν σὺν Κύρῳ διώ-5 κειν τοὺς πολεμίους ἐδόκει, τῷ δὲ γε Κναζάρη τὸνναντιον ἅπαν ἦν αἰρετόν. καὶ ὁ Κύρος "ὁδὸς δὴ μοι τῶν Μήδων" ἔφη "τινάς συμπορευομένους μοι, ἐκείνους δὴ ὅσοι μοι ἐθελονταὶ συνέψισθαι προθυμῆσονται." καὶ ὁ Κναζάρης ἐφῆκε, καὶ τὸν ἀγγελοῦντα ταῦτα τοῖς Μήδοις τῷ Κόρῳ συνέπεμψεν. 10

Ἐν τοσούτῳ δὲ ἀγγελοὶ ἐκ τῶν Ἰρκανίων ἀφίκοντο. οἱ δ' C Ἰρκανιοὶ ὄμοροι τῶν Ἀσσυρίων εἰσὶν, ἔθνος οὐ πολὺ, διὸ καὶ ἦσαν τῶν Ἀσσυρίων ὑπήκοοι· ἐχρῶντο δ' αὐτοῖς οὐτ' ἐν πόνοις οὐτ' ἐν κινδύνοις αὐτῶν φειδόμενοι. καὶ τότε δὲ οὐραγεῖν ἐτε-τάχατο, ἱππεῖς ὄντες ὡς χίλιοι, ὅπως εἴ τι ὀπισθεν εἴη δεινόν, 15 ἐκείνοις τοῦτ' ἐνσκήψειε πρὸ αὐτῶν. οἱ δὲ οἷα πάσχουσι ἐνοοούμενοι, ἔπεμψαν ἀγγέλους πρὸς Κύρον ἐρῶντας ὡς μισοῦντο δικαίως παρ' αὐτῶν οἱ Ἀσσύριοι, καὶ εἰ βούλοιο ἵνα ἐπ' αὐτοῖς, καὶ σφεῖς ἔσονται σύμμαχοι καὶ ἡγήσονται. ὁ δὲ ἤρετο εἰ καταλήψονται αὐτούς· καὶ οἱ Ἰρκανιοὶ εἶπον ὅτι κἂν αὐρισιν ἔω-20 θεν πορεύοιτο εὐζῶνοι, καταλήψονται σφᾶς. καὶ ὁ Κύρος πλ- D σταις ἤτει ὡς ἀληθεύοιεν· οἱ δὲ ὀμήρους κατέθεντο παρασχεῖν εἰ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς δεξιὰν δοίη καὶ πιστὰ θεῶν ποιήσαιο. καὶ ὁ

16 οἷα] τοῖς codex Colberteus.
16 οἷα] τοῖς codex Colberteus.
16 οἷα] τοῖς codex Colberteus.

20 καταλήψονται A, καταλήψοιτο PW.

Croesus et alii foederati dolere; castrisque noctu desertis discedere. mane cum viderent vallum hostium esse vacuum, Cyrus Persas primos traducit, Cyaxaris copiis sequentibus: cumque persequi hostes consultum putaret, Cyaxares autem quidvis mallet, petit ut Medos qui sponte sequi vellent sibi traderet. annuit Cyaxares et praeconem cum Cyro mittit qui Medis ea nuntiet.

Interea nuntii ab Hyrcanis veniunt: Assyriorum hi vicini sunt, gens, ob paucitatem subiecta Assyriis, qui ita eis utebantur ut nec in laboribus nec in periculis eis parcerent. tum autem agmen claudere inassi erant, equites circiter mille, ut si quid a tergo periculi esset, id in eos primos verteretur. hi igitur aerumnis suis consideratis legatos ad Cyrum mittunt, qui dicerent Assyrios sibi iure invisos esse: si vellet, se duces fore et adiutores ad eos persequendos. Cyrus rogat an eos adipisci possint. respondent Hyrcani, si vel postridie mane expediti profisciantur, hostem assecuturos esse. tum Cyrus petit firmari sibi fidem ab eis: pollicentur illi se obsides daturos si vicissim dexteram daret et sacramento firmaret fidem. annuit Cyrus: quod

μὲν Κύρος δίδωσιν αὐτοῖς πιστά, ἢ μὴν ἐὰν ἂ λέγουσιν ἐμπειδύ-
σωσιν, ὡς φίλοις καὶ πιστοῖς χρῆσθαι αὐτοῖς, καὶ μήτε Πέρσων
μήτε Μήδων μείον ἔχειν τι παρ' αὐτῶ.

Ἐπὶ τούτοις ὁ Κύρος ἔτι φάους ὄντος ἐξῆγε τὸ στρατεύμα,
5 καὶ ὁ Τιγράνης μετὰ τῶν Ἀρμενίων συνῆν, καὶ τοὺς Ὑρκανίους
δὲ περιμένειν ἐκέλευεν, ἵν' ἄμα ἴοιεν. τῶν δὲ Μήδων σχεδὸν
ἅπαντες συνέξῆσαν τῷ Κύρῳ. ἠγείσθαι οὖν τοὺς Ὑρκανίους
ἐκέλευε· καὶ πολλὴν ὁδὸν διανύσας πλησίον γίνεται τοῦ τῶν Ὑρκα-
νίων στρατεύματος. καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦτο τὸν Κύρον ἐδίδασκον, P I 152
10 καὶ ὅς ἐκέλευσεν εἰ φίλοι εἰσὶν ὡς τάχιστα ὑπαντῶν τὰς δεξιὰς
ἀνατείναντας. καὶ οἱ Ὑρκάνιοι ταῦτα ἐνωτισιάμενοι παρήσαν εὐ-
θύς, τὰς δεξιὰς ὡσεὶ εἶρητο ἀνατείνοντες. δεξιωσάμενος δὲ
αὐτούς "εἵπατέ μοι" φησί, "πόσον ἀπέχει ἐνθένδε ἔνθα αἱ ἄρ-
χαὶ τῶν πολεμίων εἰσὶ καὶ τὸ ἀθρόον αὐτῶν;" οἱ δ' ἔφασαν
15 ἄλλῃ πλεόν ἢ παρασύγγην. ἠγείσθαι οὖν τοὺς Ὑρκανίους ἐπέ-
ταττε. καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς Πέρσαις τὸ μέσον
ἔχων ἐπορεύετο, τοὺς δὲ ἵππεῖς ἐκατέρωθεν ἔταξεν. ἐπεὶ δὲ φάος
ἐγένετο καὶ ἔγνωσιν τὰ δρώμενα οἱ πολέμιοι, οὐδεὶς ἐμάχετο, ἀλλ'
οἱ μὲν ἔφρουγον οἱ δὲ καὶ ἀμαχεῖ ἀπάλλυντο.

20 18. Κροῖσος δὲ ὁ Λυδῶν βασιλεὺς τὰς γυναῖκας σὺν ταῖς B
ἄρμαμάξαις τυκτὸς προέπεμψεν ὡς ῥᾶον κατὰ ψῆχος πορεύοιντο
(θέρος γὰρ ἦν), καὶ αὐτὸς τοὺς ἵππεῖς ἔχων ἐπηκολούθει. καὶ
τὸν τῆς παρ' Ἑλλήσποντον ἄρχοντα Φρυγίας τὰ αὐτὰ ποιῆσαι

11 ἀνατείναντες A.
Xenophon ἄρμαμάξαις.

19 ἀπάλλοντο A.

21 ἀμάξαις A:

FOUNTES. Cap. 18. Xenophonis de Cyri disciplina 4 2—5.

si re praestarent quae verbis profiterentur, se eis pro fidis amicis usurum, neque deteriore loco futuros quam Persas aut Medos.

His actis Cyrus cum adhuc Inceret educit exercitum, Tigraane cum Armeniis comitante; et Hyrcanos etiam exspectare iubet, ut una irent. Medi vero fere omnes Cyrum sequebantur. iubet igitur Hyrcanos praecedere, multoque itinere confecto eorum exercitui appropinquat. de quo a legatis admonitus iubet, si amici sint, citra moram occurrere sublatis dexteris. faciunt illi ut iussi erant. quos Cyrus benigne acceptos dicere sibi iubet quantum absint hostium duces et universae copiae. cum responderent paulo plus parasanga, iubet ducere: ipse cum Persis in medio proficiscitur, alis equitum utrinque adiunctis. cum diluxisset, hostes re cognita partim fugere, partim sine pugna caedi.

18. Croesus autem Lydorum rex mulieres cum curribus noctu ablegarat ut in frigore proficiscerentur (aestas enim erat), et ipse cum equitibus sequebatur. idem et Hellespontiacae Phrygiae ducem fecisse memo-

W I 109 φασίν. ὡς δ' οἱ φεύγοντες αὐτοὺς καταλάμβανον, καὶ τὸ γινόμενον ἔγνω, ἔφευγον καὶ αὐτοί. τὸν δὲ τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα ἔτι ἐγγὺς ὄντα κατακαίνουσιν οἱ Ὑρκάνιοι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐδίωκον, ὁ δὲ Κύρος τοὺς σὺν αὐτῷ περιελαύνειν ἐκέλευε τὸ στρατόπεδον, καὶ κτείνειν μὲν τοὺς ἐξιόντας σὺν ὄπλοις, τοῖς δὲ μένουσιν ἐκήρυξεν ἀποφέρειν τὰ ὄπλα συνδεδεμένα, τοὺς δ' ἵππους ἐπὶ ταῖς σκηναῖς καταλείπειν· τὸν δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντα τῆς κεφαλῆς στερεῖσθαι. οἱ μὲν δὴ τὰ ὄπλα ἔχοντες ἐρρίπτουν ἀποφέροντες εἰς ἓν χωρίον, καὶ ταῦτα οἱ τεταγμένοι κατέκαιον. ὁ δὲ Κύρος ἐνόησας ὡς ἤλθον οὔτε σῖτα οὔτε ποτὰ ἔχοντες, ἐκήρυξε τοὺς 10 τῶν σκηναῶν ἐπιτρόπους παρῆναι πάντας, καὶ ὡς παρῆσαν “ἄγετε ὦ ἄνδρες” ἔφη, “διπλάσια ἐν ἐκάστη σκηνῇ σῖτα παρασκευάσατε ἢ τοῖς δεσπόταις καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτε.” καὶ οἱ μὲν ὡς παρηγγέλησαν ἔπραττον. τῶν δὲ Μήδων τινὲς οἱ μὲν ἀμάξας προωρμημένας καταλαβόντες καὶ ἀποστρέψαντες με- 15 σταὶς ὧν δεῖται στρατιὰ προσήλανον, οἱ δὲ καὶ ἀρμαμάξας γυναικῶν τῶν βελτίστων προσῆγον, καὶ ἐπιδεικνύντες Κύρῳ ἃ ἦγον πάλιν ἀπήλανον. ὁ δὲ Κύρος ἐπὶ τούτοις ἐδάκνυτο καὶ κατεμύμφοτο ἑαυτοῦ, καὶ συγκαλέσας τοὺς ταξιαρχὰς συνεβούλευεν ἵππικὸν καὶ τοὺς Πέρσας κτήσασθαι, ἵνα τούτῳ τοὺς ἵπποτάς διώκοιεν 20 καὶ τοὺς φεύγοντας καταλαμβάνοιεν· καὶ οἱ ἄλλοι συνήνεσαν. ἤδη δ' ὑπερμεσοῦσης ἡμέρας προσήλανον οἱ ἵππεῖς οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Ὑρκάνιοι ἵππους τε ἄγοντες ἀλχμαλώτους καὶ ἄνδρας. τοῖς μὲν

3 ἔτι ante ἐγγὺς A Xenophon, post ὄντα PW.

Xenophon, προῆγον PW.

om A.

17 προσῆγον

22 ἤδη δ'] ἡδ' A.

23 οἱ

rant. quos cum ii qui fugerant assecuti, quo loco res esset, docuissent, et ipsi fugere incipiunt. Hyrcani autem Cappadocum regem in propinquo adhuc deprehensum occidunt. ac caeteri quidem persequendis hostibus intenti erant, Cyrus autem suos castra circumvehi iubet et qui armati egredierentur occidere: qui intra munitiones erant, ut arma in unum coafferent et equos ad tabernacula relinquerent, per praecones edicit; qui secus fecerit, capitale fore. itaque arma abiiciunt. ea in unum acervum congesta, quibus id negotii datum erat, cremant. deinde recordatus Cyrus se neque cibaria neque potum attulisse, omnes tentoriorum curatores convocat, et in omnibus tabernaculis duplum eius quod dominis eorumque servitiis parariot, instruere iubet. dum illi iussa exsequuntur, Medi qui longius excurrerant alii currus commeatu plenos adducunt, alii carpenta in quibus lectissimae feminae erant; iisque Cyro ostensis ad praedam redeunt. mordebat ea res Cyrum; et ipse sibi iratus tribunos convocat, suadet ut et ipsi equitatum instituant quo equites persequi et fugientes capere possint. assensere caeteri. interea Hyrcani et Medi, cum iam ultra meridiem esset, ca-

οὐδὲν αἰχμαλώτοις ἀνδράσιν ἄπιτε” εἶπε “τὴν τε χώραν ὑμῶν ἐργαζόμενοι καὶ τὰς οἰκίας οἰκοῦντες καὶ γυναίξιν ταῖς ὑμετέροις συνοικοῦντες καὶ παίδων τῶν ὑμετέρων ἀπολαύοντες, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ διαγγέλλετε ταῦτα· ἐν γὰρ τι καινὸν ἔσται ἔμῃν ὅτι οὐχ ὁ αὐτὸς δὲ ὑμῶν ἄρξει ὅσπερ καὶ πρότερον, τὰ δ’ ἄλλα τὰ αὐτὰ ἔσται πάντα P I 153 ἔμῃν.” οἱ μὲν οὖν προσκυνοῦντες ἀπήισαν· ὁ δὲ Κύρος ἔφη “ἦρα δὴ, ὦ Μῆδοί τε καὶ Ἀρμένιοι, δειπνεῖν· παρεσκευάσται δὲ ὑμῖν δεῖπνα ὡς ἡμεῖς, ὧ βέλτιστοι, ἠθυνάμεθα, καὶ ὑμεῖς δέ, ὦ Ὑρκάνιοι” ἔφη, “διαγάγετε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τοὺς μὲν 10 ἄρχοντας ἐπὶ τὰς μεγίστους τοὺς δ’ ἄλλους ὡς ἂν δοκῇ κάλλιστα ἔχειν, καὶ αὐτοὶ δὲ δειπνεῖτε· σῶαι γὰρ ὑμῖν αἱ σκηναὶ καὶ ἀκέραιοι.” καὶ οἱ μὲν ἐποιοῦν ὡς ἐκελεύσθησαν· ὁ δὲ Κύρος πολλοὺς τῶν Περσῶν διέπεμψε κύκλῳ τηρεῖν τὸ στρατόπεδον, ἵνα εἴ τις τε ἔξωθεν προσοίῳ μὴ λάθοι, καὶ εἴ τις τῶν ἐντὸς ἀποδιδράσκει 15 ἀλώσσοιτο. καὶ οἱ μὲν Πέρσαι οὕτω διῆγον. τῇ δ’ ἐξῆς ἡμέρᾳ τὰ λάφυρα τοῖς στρατιώταις διανεμηθῆναι προσέταξε, τοὺς δ’ ἵππους B τοῖς Πέρσαις δοθῆναι, ἵνα ἵππεῖς καὶ αὐτοὶ ἔσοιντο. καὶ “τῷ Κναζάρῳ δὲ ἐκλέξασθε” ἔφη “ὅποια οἴδατε κεχαρισμένα αὐτῷ· Πέρσαις δέ” ἔφη “τοῖς μετ’ ἐμοῦ ὅσα ἂν περισσὰ γένηται, ταῦτα 20 ἀρκέσει· οὐ γὰρ ἡμεῖς ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ὥστε ἴσως ἂν καὶ καταγελάσῃτε ἡμῶν εἴ τι σεμνὸν ἡμῖν περιθείητε· ὥσπερ οἶδ’ ὅτι πολλὸν ἔμῃν γέλωτα παρέξομεν καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι, οἷμαι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτοντες.” καὶ τοὺς ταξιαρχὰς καλέσας

5 ὅσπερ AW, ὅσπερ P.

6 ἔφη post δὴ A.

14 λάθοι A,

λάθοι PW.

ἀποδιδράσσοι?

18 ἐκλέξασθαι A.

20 καὶ

om A Xenophon.

ptivos et viros et equos adducunt. captivos iubet relictis equis domum reverti, agros colere, aedes suas teflere et suis uxoribus liberisque frui, atque idem nuntiare caeteris. unum duntaxat eis fore novum, quod non idem imperaturus esset qui prius: caetera futura eadem esse omnia. illi adorato rege discedunt: Cyrus autem Medis et Armeniis "cenae" inquit "tempus est; eaque parata, viri optimi, ut licuit. vos autem, Hyrcani, deducite eos in tabernacula, principes in maxima, caeteros prout rectum vobis videbitur. cenatote et ipsi: nam vestra tentoria salva sunt et inviolata." dum hi iussa exsequuntur, Cyrus Persarum multos mittit qui castra undique servarent, ut et si quis foris accederet non lateret, et qui intus aufugerent deprehenderentur. postridie spolia dividi iubet inter milites, et equos Persis dari, ut et ipsi equites evaderent; et Cyaxari ea eximi quae ei grata esse scirent: Persas suos iis fore contentos quae superessent, "neque enim nos" inquit "delicate sumus educati; et fortasse deriseritis nos, si quid elegans nobis triberitis, quemadmodum novi multam risus materiam praec-

τοὺς ἵππους λαμβάνειν ἐκέλευσε καὶ κληρωσαμένους ἵσους λαμβάνειν ἐκάστους.

- C 19. Ἐν τούτῳ δὲ παρῆν Γωβρύας Ἀσσύριος πρεσβύτερος ἀνὴρ σὺν ἵππικῇ θεραπείᾳ, κατὰ τὸν Κῦρον ἦντι θεάρασθαί. ἤχθη σὺν πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν "ὦ δέσποτα, ἐγὼ εἰμι τὸ μὲν ὁ γένος Ἀσσύριος, ἔχων καὶ τεῖχος ὀχυρὸν, καὶ χώρας ἄρχω πολλῆς· ἔχω δὲ καὶ ἵππον εἰς χίλιαν, ἣν τῷ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεῖ παρεχόμεν, καὶ φίλος ἦν ἐκείνῳ ὡς μάλιστα. ἐπεὶ δ' ἔμην τέθνηκεν ὑπὸ ὑμῶν, ὁ δὲ παῖς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἔχει, ἔχθιστος ὢν ἐμοὶ ὅτι τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα φθορήσας ἀπέκτεινεν, ἦκα 10 πρὸς σέ καὶ δίδωμι σοι ἐμαντὸν δοῦλον καὶ σόμμαχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι γενέσθαι μοι." Κῦρος δὲ ἀπεκρίνατο "ἦνπερ, D ὦ Γωβρύα, ὅσα φῆς καὶ φρονῆς, δέχομαι τε ἐκείνην σε καὶ τιμωρήσειν σοι τοῦ παιδὸς τὸν φόνον σὺν θεοῖς ὑπιχνοῦμαι." ὁ δὲ "ἐπὶ τούτοις" ἔφη "ἀληθεύων ἐγὼ δίδωμι σοι τὴν ἐμὴν 15 καὶ λαμβάνω τὴν σὴν δεξιάν."

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπράχθη ἀπιέναι κελεύει τὸν Γωβρύαν ἔχοντα καὶ τὰ ὄπλα. καὶ ὁ μὲν ἀπήει· οἱ δὲ Μῆδοι παρῆσαν ἐξηρηκότες Κῦρῳ τὴν καλλίστην σκηνὴν καὶ τὴν Σουσίδα γυναῖκα ἢ καλλίστη λέγεται ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυνὴ γενέσθαι, καὶ μαυσοῦργος δὲ 20

6 ἄρχων (v ab al. m. add. videtur) A. 7 χίλια A; Xenophon χίλιαν vel, secundum meliores Hbros, χίλιαν τριακοσίαν. 9 ὀφθαλμῶν A. 13 φρονῆς A, φροναῖς RW. τε] σε A. 15 ἀληθευομένοις vel ἀληθευόμενος Xenophon, qui haec Cyro tribuit. 18 ἀπήει A.

Fontes. Cap. 19. Xenophontis de Cyri disciplina 4 6—5 3.

bituros ubi equis insederimus atque etiam in terram deciderimus." vocatis tribunis equos sorte aequaliter inter eos distribui iubet.

19. Interea Gobryas Assyrius, homo senex, cum equestri comitatu adest, seque ad Cyrum spectandum admitti petit. ad quem adductus "domine" inquit, "ego sum genere Assyrius, arcemque validam habeo et amplae dicioni impero. sunt mihi et ad mille equites, quos regi Assyriorum praebere fui solitus, cuius summa amicitia fui usus. postquam vero is a vobis interiiit, eius vero filius, mihi inimicissimus ob filium meum unicum et carissimum ex invidia interfectum, regnum suscepit, ad te venio, meque tibi trado servum et commilitonem, petens ut iniuria mihi factam ulciscaris." Cyrus respondet "ei, Gobrya, ita sentis ut loqueris, te et supplicem suscipio et caedem filii tui me ulturum deo iuvante polliceor." tum Gobryas "horum in fidem do tibi meam dextram et accipio tuam."

His actis, et Gobrya cum armis dimisso, Medii aderant, qui Cyro pulcherrimum tabernaculum et Susianam mulierem quae Asiatarum pulcherrima fuisse traditur et duas musicas praestantissimas, Cya-

ὄνο τὰς κρατίστους, καὶ Κναξάρη τὰ δεύτερα· τὰς δὲ περισσὰς σκητὰς Κύρου παρέδωσαν ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιτο. ὁ δὲ Κύρος τὰ μὲν τοῦ Κναξάρου φυλάττειν ἐκέλευσε τοὺς ἐκείνου οἰκιστάτους, καὶ "ὄσα ἐμοὶ δίδονται, ἥδέως" ἔφη "δέχομαι." καλέσας P I 154

5 δὲ Ἀράσπην Μήδων, ὃς ἦν αὐτῷ ἐκ παίδων ἑταῖρος, ἐκέλευσε διαφυλάξαι αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν σκηνήν. ἦν δὲ αὐτῆ μὲν γυνὴ Ἀβραδάτου τοῦ Σούσων βασιλέως, ὃς ἀλικομένου τοῦ στρατοπέδου οὐ παρῆν, πεμφθεὶς περὶ συμμαχίας παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου πρὸς τὸν Βακτριαν βασιλέα, ξένος ὢν ἐκείνῳ.

10 Πρωτὶ δὲ ἀναστάντες ἐπορεύοντο πρὸς Γωβρούαν Κύρος ἔφιππος καὶ οἱ Περσῶν ἵππεις γενόμενοι εἰς διαχιλίους. δευτε-
 ραοὶ δὲ ἀμφὶ δειλὴν γίνονται εἰς τὸ Γωβρούα χωρίον αὐτοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι. μεθ' οὖν ἐκεῖ οὐκ εἶπε τοῖς Ἀσσυριοῖς ἐν Βαβυλῶνι
 15 εὐθὺ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος" ἔφη. ὡς δὲ πορευόμενοι τεταρατοὶ B
 πρὸς τοῖς ὄροισι τῆς Γωβρούου χώρας ἐγένοντο, καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ἤδη ἐτύγχανον, τοὺς μὲν πεζοὺς καὶ τινὰς τῶν ἵππεων κατέσχε πρὸς ἑαυτὸν, τοὺς δ' ἄλλους ἵππεις ἀφῆκε καταθεῖν, κελεύσας
 20 τοὺς μὲν ὅπλα ἔχοντας τῶν ἐτυγχανόντων αὐτοῖς κατακαίειν, τοὺς δ' ἄλλους καὶ λείαν ὄσσην ἂν λάβωσι πρὸς αὐτὸν ἄγειν. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς Πέρσας συγκатаθεῖν. καὶ ἦσαν πολλοὶ μὲν αὐτῶν κατακεκλισμένοι ἀπὸ τῶν ἵππων, πολλοὶ δὲ λείαν οὐκ

2 Κύρος] κύριος A. 4 δίδοτε Xenophon. 6 αὐτῆ
 γυνή A, αὐτῆ ἢ γυνή Xenophon. 11 οὐκ add A Xenophon.
 15 εὐθὺ add A Xenophon. βαβυλῶνος A Xenophon,
 Βαβυλῶνα PW.

xari vero secundaria munera elegerant. supervacua tabernacula Cyro tradiderunt ut eis Persae uterentur. Cyrus quae Cyaxari destinarant ab illius intimis asseruari iubet: quae sibi data essent, grato animo se accipere ait. Araspi Medo a puero amico custodienda tradit et tabernaculum et mulierem. erat ea uxor Abradatae Susiorum regis, qui dum castra caperentur abfaerat legatus ad petendam Bactrianorum regis societatem, hospitis sui.

Mane Cyrus eques cum Persico equitata, duobus milibus numero, ad Gobryam proficiscitur; ac die altero et ipsi et eorum socii in Gobryae arcem perveniunt. ibi cum didicisset Assyrios Babylone longe maiores copias quam prius habuissent comparasse, Babylonem se duci iubet. quarto die cum ad fines Gobryanae ditionis pervenissent et iam in hostili agro versarentur, pedites et equitum nonnullos apud se retinet, reliquos equites excurrere iubet et quos armatos invenerint occidere, caeteros et omnem praedam ad se adducere. cum iis Persarum etiam quosdam emisit; quorum multi equis devoluti, multi etiam maxima

πλειστον ἄγοντες. εἶτα πρὸς Βαβυλιῶνα ἦει ὡσπερ ἐν μάχῃ παραταξάμενος. ὡς δ' οὐκ ἀντιἔστησαν οἱ Ἀσσύριοι, ἐκέλευσεν ὁ Κύρος τὸν Γωβρύαν προσελάσαντα εἰπεῖν, εἰ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἐξίων ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, καὶ αὐτὸς οὐκ ἐκείνη C μάχοσο ἔν· εἰ δὲ μὴ ἀμυνεῖ τῇ χώρᾳ, ὅτι ἀνάγκη τοῖς κρατοῦσι β πείθεσθαι. ὁ μὲν δὴ Γωβρύας προσελάσας ταῦτα εἶπεν· ὁ δ' Ἀσσύριος πέμψας ἔλεγεν “ὁ δεσπότης ὁ σός, ὦ Γωβρύα, ἀναποκρίνεται, ἐὰν βούλησθε μάχεσθαι, ἦκτε εἰς τριακοστὴν ἡμέραν· νῦν δ' οὐπω ἡμῖν σχολή· ἔτι γὰρ παρασκευαζόμεθα.”

Καὶ ὁ μὲν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ Κύρῳ· ὁ δὲ ἀπήγαγε τὸ 10 στράτευμα. καὶ τὸν Γωβρύαν περὶ τοῦ Γαδάτα ἠρώτα. ὁ δὲ Γαδάτας βασιλέως τινὸς ἦν υἱός, ἑταῖρος τοῦ Ἀσσυρίου, ὃν συμπίνοντα αὐτῷ συλλαβὼν ἐξέτεμε καὶ ἐκτομίαν ἐποίησεν· ὃς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος τότε τὴν βασιλείαν εἶχεν ἐνοῦχος ὢν. D πρὸς τοῦτον οὐκ ἀπείναι τὸν Γωβρύαν ἤθελε καὶ ἄγειν πρὸς ἑαυ- 16 τόν. ὁ δὲ ἀπῆλθε. καὶ ἐντυχὼν καὶ ὅσα παρὰ Κύρου ἐνετάλθη εἰπὼν ὁ μὲν ἐπατήληθεν, ὁ δὲ Γαδάτας τῷ Ἀσσυρίῳ συμμαχεῖν προσποιούμενος, καὶ φρούριόν τι τοῦ Ἀσσυρίου πρόβολον ὃν τοῦ πολέμου δόλῳ κατασχών, καὶ τῷ Κύρῳ αὐτὸ παραδούς, ἦλθε καὶ αὐτὸς πρὸς Κύρον. καὶ δεξιωθεὶς “ὦ Γαδάτα” ἤκουσε, 20 “παῖδας μὲν ὡς ἔοικε ποιῆσθαι σε ἀφείλετο ὁ Ἀσσύριος, οὐ μέντοι καὶ κτῆσθαι φίλους ἐστέρησεν.” ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε.

1 ἄγοντες] φέροντες A: illud Xenophon.

2 ἐξέλεσαν A: Xenophon ἀντιἔστησαν.

3 προσελάσαντα A.

9 ἡμῶν A.

11 Γαδάτα] γαδάτου A hic et infra.

16 καὶ ante ὅσα om A.

19 αὐτὸ] αὐτῶν A.

praeda parta redierunt. deinde versus Babylonem progreditur instructa velut ad praelium acie. cum Assyrii non egredierentur, iubet Gobryam adequitare ad moenia et dicere, si velit rex egredi in aciem et pro regione dimicare, se illi pugnae copiam facturum; sin regionem non defenderit, necesse fore ut pareat victoribus. quae cum Gobryas dixisset, Assyrius misit qui ei diceret “dominus tuus, Gobrya, respondet, si pugnare velitis, ut in diem trigesimum redeatis: nondum enim nobis esse otium, qui adhuc instruamur.”

His renuntiatis Cyrus exercitu reducto Gobryam de Gadata rogat: qui cum regis filius et Assyrii sodalis esset, in convivio ab illo comprehensus et castratus, patre mortuo regnum eunuchus tenebat. ad eum igitur adducendum mittit Gobryam; qui iussa et mandata regis executus rediit. Gadatas autem cum Assyrii societatem simularet, et castellum quoddam Assyrii occupasset, bellum inferenti impedimento futurum, eo tradito humaniter a Cyro excipitur cum hac oratione: “Assyrius tibi, Gadata, procreandi liberos facultatem ademit, non etiam

τοῦ δὲ φρουρίου ὑπὸ τὸν Κῦρον γεγενημένου, καὶ Καδοῦσιοι καὶ Σάκαι καὶ Ὑρακάνιοι πλείους συνεστρατεύοντο αὐτῷ. ἐπὶ τοῦτοις προσέρχεται Κύρω ὁ Γαδάτας λέγων ὡς ὁ Ἀσσύριος περὶ τοῦ φρουρίου πυθόμενος καὶ χαλεπήνας συσκευάζοιτο εἰς τὴν ἐμὴν P I 155
 5 ἐμβαλεῖν χώραν. “ἐὰν οὖν ἀφῆς με, τὰ τεύχη ἂν πειραθῆην διασωῶσαι· τῶν δ’ ἄλλων μείων μοι λόγος.” ἤρετο οὖν ὁ Κῦρος “ἐὰν ἴης, πότε ἔσῃ οἴκοι;” ὁ δὲ “εἰς τρίτην” ἔφη “δειπνήσω ἐν W I 111
 τῇ ἡμετέρᾳ.” “ἐγὼ δέ” ἔφη ὁ Κῦρος “ποσταῖος ἂν ἐκείσε ἀφικοίμην σὺν τῷ στρατεύματι;” καὶ ὁ Γαδάτας “οὐκ ἂν δύναιο”
 10 ἀπεκρίνατο “δέσποτα, εἰ μὴ ἐν ἕξ ἢ ἐπτά ἡμέραις ἐλθεῖν.” καὶ ὁ Κῦρος “οὐ τοῖνον” ἔφη “ἄπιθι τάχιστα, ἐγὼ δ’ ὡς ἂν δυναίμην πορευέσομαι.” καὶ ὁ μὲν Γαδάτας ἀπῆει, ὁ δὲ Κῦρος τοῖς ἄρχουσι τῶν συμμάχων εἶπε δεῖν τῷ Γαδάτᾳ ἐπαμῦναι παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου πολεμουμένου, ἀνδρὶ εὐεργέτη. καὶ πάντες συνέφασαν. B
 15 ὁ δὲ “ἐπεὶ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ” ἔφη, “ἄγετε πορευοσώμεθα, ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν τοὺς δυνατωτάτους λαβόντες καὶ τριῶν ἡμερῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἵν’ εὐζῶνοι ἴωμεν.” οὕτω δὲ συσκευασάμενοι μέσων νυκτῶν τῆς ὁδοῦ εἶχοντο, τοῦ Γωβρόου σφῶν ἡγουμένου.

Καὶ ὁ μὲν Κῦρος οὕτως ἀπῆει· (20) ἀπίοντι δὲ τῷ Γαδάτᾳ· τῶν τις παρ’ αὐτῷ δυνατῶν ἐπιβούλευσεν ἐκείνῳ, καὶ πέμψας πρὸς τὸν Ἀσσύριον ἐδήλου τὴν τοῦ Γαδάτα δύναμιν καὶ ὡς ἔκει, καὶ ἐνεδρεῦσαι αὐτῷ ἐνετέλλετο, ἵν’ οὕτως αὐτόν τε συλ-

1 Καδοῦσιοι hic et infra codex Ducangii, Καδοῦσιοι PW.
 2 ἐπὶ] καὶ ἐπὶ A. 8 ἡμετέρᾳ] ἡμέρα A. 10 ἐλθῶν A.
 15 δοκεῖ A. 17 ἄμην alter codex Wolfii. 22 ἔκει A,
 ἔκειν PW, quae post δύναμιν interpungunt.

Fontes. Csp. 20. Xenophontis de Cyri disciplina 5 4—6 1.

parandi amicos.” eo castello subacto Cadusii, Sacae et plures Hyrcani se ad Cyrum conferunt. sed Gadatas nuntiat Assyrium ob iacturam illam iratum suae dicioni bellum illaturum. si dimitteretur, se loca munita defensurum: de caeteris minus esse sollicitum. rogatus a Cyro quanto tempore suum regnum attingere posset atque ipse cum exercitu consequi, respondet se quidem intra triduum ibi cenaturum, ipsum vero ante septem aut octo dies eo pervenire non posse. tum Cyrus “tu” inquit “quam celerrime abi, ego vero ut potero proficiscar;” et convocatis sociorum principibus, Gadatae homini bene merito qui ab Assyrio oppugnaretur opem esse ferendam ait. iis assensis “quia” inquit “vobis idem videtur, eamtu, sumptis et viris et equis fortissimis ac tridui comaeatu, ut expediti simus.” sic parati media nocte Gobrya duce iter ingrediuntur.

20. Gadatas vero quidam ex eius magnatibus insidiatas, Assyrio vires eius et iter nuntiat; monet ut eum per insidias cum suis compre-

λάβοι τὸν Γαδάταν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἤκουσεν ὁ Ἀσσύριος, ἐνῆδρευσεν. ὡς δ' ἔγγυς ὁ Γαδάτας τῆς ἐνέδρας ἐγένετο καὶ ἤδη ἐδόκει εἶναι ἀλώσιμος, ἀνίσταται ἐκ τῆς ἐνέδρας. ὁ δὲ τῷ Γαδάτᾳ ἐπιβουλεύων ἐν τούτῳ καλεῖ αὐτὸν καὶ πλήττει κατὰ τὸν ὦμον, οὐ μέντοι καιρῶς· ποιήσας δὲ τοῦτο πρὸς τὸν ὁ Ἀσσύριον παραχρῆμα ἀποχωρεῖ καὶ ἐδίωκε σὺν αὐτῷ. οἱ μὲν σὺν τοῦ Γαδάτα ἤλισκοντο, οἱ δ' ἔφευγον τοὺς χαλινούς τρέψαντες· καὶ ἤδη προσιώντα καθορῶσι τὸν Κῦρον. ὁ δὲ ὡς ἔγνω τὸ πρᾶγμα, ἐναντίος αὐτοῖς ἦγε τὴν στρατιάν. καὶ οἱ πολέμιοι τοῦτον ἰδόντες ἐτραπίησαν εἰς φυγὴν, καὶ ὁ Κῦρος διώκειν ἐκέλευσεν. ἤλισκοντο τούτων καὶ ἄνδρες καὶ ἄρματα, καὶ πολλοὶ δὲ ἐκτείνοντο, καὶ αὐτὸς ὁ τὸν Γαδάταν πλῆξας· οἱ δ' ἄλλοι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀσσύριος εἰς πόλιν αὐτοῦ τινα μεγάλην κατέφυγον. καὶ ὁ Κῦρος ταῦτα διαπραξάμενος εἰς τὴν Γαδάτα χώραν ἀναχωρεῖ, καὶ ἦι τὸν Γαδάταν ἐπισκεψόμενος. καὶ οἱ ὁ Γαδάτας ἀπήρ-
 D τησεν ἐπιδηδεμένος τὸ τραῦμα, καὶ χάριτας ὁμολόγει λέγων ὡς
 "ἔγωγε τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δὲ ἐπὶ σοὶ σέσωσμαι, προ-
 θύμως οὕτω μοι βοηθήσαντι."

Οἱ δὲ γε Καδούσιοι ὑπισθοφυλακεῖν τεταγμένοι τότε παρὰ τοῦ Κύρου, καὶ μὴ μετασχόντες τῆς διώξεως, βουλόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ λαμπρὸν τι ποιῆσαι, οὐδὲν τῷ Κύρῳ κοινωσάμενοι καταθέουσι τὴν Βαβυλωνίαν. ἀπιὼν δὲ ὁ Ἀσσύριος ἐκ τῆς πόλεως οὐ κατέφυγε, συντηγχνάνει αὐτοῖς· καὶ γνοὺς μόνους ὄντας ἐπιτίθεται, καὶ τὸν τε ἄρχοντα σφῶν ἀποκτείνει καὶ ἄλλους πολλούς,

9 ἐναντίας Α.

23 κατέφυγεν, ἐντυγχάνει Α.

hendat. Assyrius his auditis insidias ponit. ad quas cum Gadatas pervenisset iamque capi posse videretur, insidiator exurgit et humerum eius ferit, non tamen letali vulnere; et statim ad Assyrium profectus cum eo Gadatam persequitur. cuius equites partim capiuntur, partim conversis frenis fugientes Cyrum adventare vident. is re cognita ducit contra hostes. qui illum conspicati vertuntur in fugam: Cyrus persequitur. capiuntur multi et currus et viri, multi occiduntur, et inter alios is etiam qui Gadatam vulnerarat: reliqui et ipse Assyrius in urbem quandam magnam se recipiunt. his peractis Cyrus in Gadatas regionem pergit, eum invisurus: Gadatas obligato vulnere ei occurrit, et gratias actis se quantum in se fuerit perisse, sed strenua illius ope conservatum esse profitetur.

Cadusii vero a Cyro in subsidiis collocati cum persecutioni hostium non interfuisent, volentes et ipsi egregium facinus edere, Cyro inconsulto in provinciam Babyloniam incursionem faciunt. at Assyrius egressus urbem quo confugerat, iisque obviam factus, cum solos esse vidisset, eos invadit, et principem eorum cum multis aliis occidit, eos-

καὶ διώξας μέχρι τινὸς ἀπετρέπετο. οἱ δὲ τῶν Καδοσυίων ἐσώ-
ζοντο, περὶ δέλιον ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς
μὲν τετρωμένους τοῖς θεραπεύουσι παρέδιδου, τοῖς δ' ἄλλοις
αὐτὸς προσῆγεν ἐν λόγοις παράκλησιν, καὶ ἄρχοντα ἑαυτοῖς ἐξ P I 156
5 ἑαυτῶν παρήγει αἰρήσεσθαι. καὶ οἱ μὲν εἶλοντο. ὁ δὲ Γαδάτας
ἦκε κομίζων τῷ Κύρῳ δῶρα παντοῖά τε καὶ πολλὰ καὶ πλείστους
ἵππους. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς μὲν ἵππους ἔφη δέχεσθαι, ἔν' ἐκκλη-
ρώσῃ τὸ Περσικὸν ἵπικὸν καὶ εἰς μυθίους περιστάειν αὐτῷ οἱ
ἵππεῖς, τὰ δὲ χρήματα ἀπαγαγεῖν αὐτῷ ἐνετέλλετο καὶ φυλάττειν
10 ἕστ' ἂν καὶ αὐτὸν ἀντιδιωρεῖσθαι γνοίῃ δυνάμενον. καὶ παρήγει
τὴν πόλιν αὐτοῦ ὑπὸ φυλακὴν ποιήσεσθαι ἀσφαλῆ, αὐτὸν δὲ
αὐτῷ συστρατεύεσθαι. καὶ ὁ Γαδάτας ἤσθη τῇ συμβουλῇ,
συσκευασάμενός τε τῷ Κύρῳ συνείπετο. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος
εὐτὼς εἰς τὰ μεθύρια τῶν Σύρων καὶ Μήδων ἀφίκετο, ἐνταῦθα
15 τρία ὄντα τῶν Σύρων φρούρια τὸ μὲν ἐν αὐτοῖς προσβαλὼν καὶ B
βιασάμενος ἔλαβε, τὰ δὲ δύο φοβῶν μὲν ὁ Κῦρος πείθων δὲ ὁ
Γαδάτας παρσκευάσαν παραδοῦναι τοὺς φυλάσσοντας.

Ἔβια πέμπει πρὸς Κναξάρην ἀξιῶν ἦκειν εἰς τὸ στρατό-
πεδον, ὅπως περὶ ὧν ἂν δέοντο βουλευσάντο. καὶ ὁ μὲν ἄγγε-
20 λος ὄψετο· ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευσε τὴν σκηρὴν ἣν οἱ Μῆδοι τῷ
Κναξάρῃ ἐξείλον κατασκευάσαι ὡς βέλτιστα τῇ τε ἄλλῃ παρα-
σκευῇ καὶ τῷ γυναικίᾳ εἰσωγαγεῖν εἰς τὸν γυναικῶνα τῆς σκηρῆς,
καὶ σὺν ταύτῃ τὰς μουσουργοὺς αἰπερ τῷ Κναξάρῃ ἐξήρηντα. W I 112

2 τοὺς — θεραπεύουσι A, τοῖς μὲν θεραπεύουσι τοὺς τετρω-
μένους PW. 12 συστρατεύεσθαι A. 13 συσκευασάμενός A,
συσκευασάμενός PW. 14 οὕτως A. 15 ὄντα A, ὄντα τὰ PW.
19 περὶ ὧν om A.

teros aliquamdiu persequitur. qui ex Cadasiis evaserant, sub vespe-
ram in castra revertuntur. Cyrus vulneratos tradit medicis: reliquos
ipse consolatus monet ut suae gentis ducem eligant. interea Gadatas
multa et omnis generis munera offert et equos plurimos. Cyrus equos
se accipere ait, ut equitatum Persicum ad numerum decem milium ex-
pleat; pecuniam auferre iubet et servare donec et ipse eum remunerari
posset. suadet ut urbem suam accurate custodiat, ipse vero secum
proficiscatur. Gadatas consilio delectatus, compositis suis rebus Cyrum
comitatur. cum ad confinia Syrorum et Medorum perventum esset,
ibi tria erant Syrorum castella, unum Cyrus vi capit; reliqua duo ipse
terrore, Gadatas persuadendo, ut a custodibus dederentur efficiunt.

His factis ad Cyaxarem mittit ut in castra veniat, quo quid facto
opus esset deliberarent; et tabernaculum ei a Medis attributum quam
pulcherrime exornari iubet, et reliquo apparatu, et muliere cum musicis,
quae illi electae erant, in peculiare conclave introducta. accepto nuntio
Cyaxares cum Medis equitibus qui manserant proficiscitur. eius adventu

ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ ἄγγελος τὰ παρὰ τοῦ Κῦρου τῷ Κναζάρῳ ἀπήγγειλε, καὶ ὃς ἐπορεύετο σὺν τοῖς παρωμένοισιν αὐτῷ τῶν Μήδων C ἱππεῦσιν. ὡς δ' ἔγνω προσιόντα αὐτὸν ὁ Κῦρος, λαβὼν τοὺς τε τῶν Περσῶν ἱππέας, πολλοὺς ἤδη ὄντας, καὶ τοὺς Μήδους παρόντας καὶ τοὺς Ἀρμενίους καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς 5 εὐπποτάτους, ἀπήντα, ἐπιδεικνὺς τῷ Κναζάρῳ τὴν δύναμιν. ὁ δὲ ἰδὼν τῷ Κύρῳ μὲν πολλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἐπομένους, ἑαυτῷ δὲ ὀλίγην τε καὶ ὀλίγου ἀξίαν θρασίαν, ἄτιμόν τι αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἄγος αὐτὸν ἔλαβε, καὶ εἰς φανερὰ κατήνεκτο δάκρυα. ὁ δὲ Κῦρος ἰδίᾳ τοῦτον ἀπολαβόμενος καὶ παρακαθίσας 10 διειλέχθη, καὶ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς λύπης ἡρώτα τὸ αἷτιον. καὶ πολλὰ τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας, τέλος "πρὸς Θεῶν" ἔφη, "ὦ Θεεῖ, παῦσαι τὸ νῦν ἔχον μεμφόμενός μοι, ἐπειδὴν δὲ πείραν ἡμῶν λάβης πῶς ἔχομεν πρὸς σέ, τότε μοι ἢ χάριτας ὁμολόγει ἢ D μέμφου." καὶ ὁ Κναζάρης κατέθετο ὁ δ' ἐφίλησεν αὐτὸν 15 προσελθὼν. καὶ ὡς εἶδον οἱ Μῆδοι τε καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ λοιποὶ, ὑπέρησθησαν. ἀναβάντες σὺν τοὺς ἵππους ὁ Κῦρος καὶ ὁ Κναζάρης ἀπήεσαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καὶ ἐπὶ τὴν ἐξηρημένην αὐτῷ σκηνὴν τὸν Κναζάρῳ ἀπήγαγον. οἱ δὲ Μῆδοι ἤεσαν πρὸς αὐτὸν δῶρα ἄγοντες, ἕκαστος ἔν γέ τι ὧν εἰλήφει τὸ κάλ- 20 λιστον. ἐπεὶ δὲ ὦρα δειπνῶν ἦν, ὁ μὲν Κναζάρης ἀμφὶ δειπνῶν εἶχε, ὁ δὲ Κῦρος ὡς ἂν αὐτῷ παραμείνοιεν οἱ σύμμαχοι ἐφρόντιζε, καὶ συλλέξας τῶν φίλων τοὺς ἱκανοὺς τὰ δέοντα συμπράττειν αὐτῷ, μηχανᾶσθαι ἤξιον ὅπως πείσοιεν τοὺς συμμάχους μὴ

10 ἰδίᾳ om A.

phon, ἐξήεσαν PW.

11 τῆς prius om A.

19 ἤεσαν A Xenophon,

cognito Cyrus cum Persicis equitibus, qui multi iam erant, et Medis qui aderant et Armeniis caeterorumque sociorum equitibus optimis obviam progreditur, ut copias Cyaxari ostentaret. is vero cum illum multos viros praestantes sequi, sibi vero exiguum et vilem esse comitatum videret, ignominiosum quiddam esse ratus, prae dolore in manifestas lacrimas erupit. Cyrus eo seducto causam irae et doloris quaerit, et multis verbis ultro citroque factis denique "per deos" inquit, "avuncule, desine me in praesentia culpae; sed ubi expertus fueris quomodo erga te affecti simus, tum mihi vel gratias agito vel iniuriam exprobrato." his verbis delinitum hominem osculatur. quo viso Medii, Persae et caeteri supra modum sunt gavisii. Cyrus autem et Cyaxares conscensii equis in castra pervenerunt. Cyaxari in tabernaculum suum perducto Medii ordine munera offerunt, unum saltem ex iis quae quisque pulcherrima nactus erat. cum cenae tempus esset, Cyaxares epulis indulgebat: Cyrus autem de retinendis sociis sollicitus, convocatis amicis ad rem bene gerendam idoneis, petebat ut elaborarent ne socii

ἀποσιῆναι αὐτῶν ἀλλ' ἐπαρήγειν ἔτι. τῇ δ' ὕστεραία πρὸς P I 157
Κναξάρην ἄπαντες συνελέγησαν. καὶ πρὶν ἐντυχεῖν ἐκείνῳ προσ-
ῆγον οἱ φίλοι τῷ Κῆρῳ ἄλλος ἄλλο τῶν ἐθνῶν τῶν συμμαχῶν,
δεομένων αὐτοῦ μένειν καὶ συμμετέχειν τοῦ πολέμου αὐτῷ.

6 21. Ἐν τούτῳ δὲ Κναξάρης τῆς σκητῆς ἐξελθὼν "ἄνδρες
σύμμαχοι" ἔφη, "σκοπεῖν δέον πότερον στρατεύεσθαι ἔτι καιρὸς
εἶναι δοκεῖ ἢ διαλύειν ἤδη τὴν στρατιάν." Ἐκαστος οὖν παριῶν
ἔλεγε, καὶ πάντας στρατεύεσθαι δεῖν γνώμην ἔδοσαν. ἐπὶ πᾶσι
δὲ ὁ Κῆρος εἶπεν "οὐδ' ἐμὲ λανθάνει, ὧ ἄνδρες, ὡς εἰ διαλύ-
10 σομεν τὸ στράτευμα, τὰ μὲν ἡμέτερα γίνονται ἂν ἀσθενέστερα,
τὰ δὲ τῶν πολεμίων ἀυξήσεται. ἀλλ' ὄρω ἡμῖν ἀντιπάλους B
προσιόντας οἷς οὐ δύνησόμεθα μάχεσθαι. προσέρχεται γὰρ χει-
μῶν καὶ τῶν ἐπιτηδεῶν ἔλλειψις. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωται παρ'
ἡμῶν, τὰ δὲ δεῖ ἡμᾶς ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνακεκόμισται εἰς ἐρύ-
15 ματα. τίς οὖν λιμῷ καὶ ὄρει μαχόμενος στρατεύεσθαι δύναται
ἂν; δοκῶ δὲ χρῆναι τὰ μὲν τῶν ἐναντίων παραιρεῖν ὀχυρώματα,
ἑαυτοῖς δὲ πλείοστα ποιήσασθαι ὀχυρά. εἰν γὰρ φροσύρια ἡμῶν
γένηται, ταῦτα τοῖς μὲν πολεμοῖς ἀλλοτριώσει τὴν χώραν, ἡμῶν
δὲ εἰς λυσιπέλειαν ἔσται." ὡς δὲ ταῦτά τε καὶ πλείω ἐρρήθη
20 τοιαῦτα, πάντες συμπροθυμήσεσθαι ταῦτ' ἔφασαν καὶ ὁ Κνα- C

3 ἄλλο ἄλλο A.
phonte.

8 πάντες?
γίνονται PW.
πάντα PW.

4 δεομένων A, δεόμενοι PW: illud e Xenophonte.

10 γίνονται A, γίγνεται Xenophon,
19 τοιαῦτα ἐρρήθη A.

20 πάντες A,
συνπροθυμηθήσεσθαι A.

Fontes. Cap. 21. Xenophontis de Cyri disciplina 6 1.

discederent, sed diutius manerent atque auxilio essent. postridie ad Cyaxarem omnes conveniunt: quem prius quam alloquerentur, Cyro amici alius aliam gentem adducebant, orantem ut permaneret et belli conficiendi adiutor esset.

21. Interea Cyaxares tabernaculo egressus "socii" inquit, "deliberandum est utrum adhuc militandi tempus esse videatur an exercitus iam sit dimittendus." singuli igitur progressi sententias dixere, et omnibus militandum esse visum est. post omnes Cyrus "non me latet" inquit, "viri, si copias dimiserimus, nostras opes tenuiores, hostium auctiores fore. sed video nos ab hostibus invadi quibus pares esse non poterimus. instant enim hiems et penuria commeatus. nam alia sunt a nobis absumpta, alia propter nos ab hostibus in munitiones comportata. quis autem, si cum frigore et fame pugnandum sit, militare queat? ego vero arces hostium intercipiendas, nobis vero quam plurimas munitiones parandas esse censeo. nam si nos castella habuerimus, ea et provinciam hostibus adiment et nobis opportuna erunt." his et pluribus in hanc sententiam dictis, omnes se strenuè fore adiutores dixere.

ξάρης αὐτός, καὶ μηχανὰς ποιήσων κατέθεντο πολιαρκτηκῆς. Κῦρος δὲ γινῶς διακριβὴν ἔσεσθαι ἀμφὶ ταῦτα, τὸ μὲν στρα-
τευμα· ἐν ἀσφαλεῖ ἐποιήσατο, ἐξῆγε δὲ εἰς προνομίαις, ἵνα τε
ἀφθονα ἔχοιεν τὰ χρειώδη, καὶ ἵνα μᾶλλον ἡγιαίνουεν κοπιῶντες,
καὶ ὅπως τῆς εὐταξίας ὑπομμνησκούοντα. 5

Ἐκ δὲ Βαβυλῶνος ἰόντες αὐτόμολοι ἔλεγον ὡς ὁ Ἀσούριος
οἴχοιτο ἐπὶ Λυδίαν πολλὰ τάλακτα χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου ἄγων
καὶ κόσμον παντοδαπόν. ὁ μὲν οὖν ὄχλος ὁ στρατιωτικὸς ἔλεγεν
ὑπεκλίσεσθαι αὐτὸν ἤδη δεδιώτα τὰ χρηήματα, ὁ δὲ Κῦρος ἔλεγεν
D οἴχεσθαι τὸν Ἀσούριον συμμέχους ζητοῦντα, καὶ ὡς μάχης ἔτι 10

δεῖξον ἀντιπαρεσκευάζετο. ἔδοξε δ' αὐτῷ καὶ κατέακονον ἐπὶ
Λυδίαν πέμπαι, ἔν' ὃ τι πράττη ὁ Ἀσούριος γινῶ. καὶ πρὸς
τοῦτο ἐπιτήδειος αὐτῷ ὁ Ἀράσπας ἰδόκει ὁ τὴν καλὴν γυναῖκα
φυλάττων, ὃς ληφθεὶς ἔρωτι τῆς γυναικὸς, προσήγαγε λόγους
W I. 113 αὐτῇ. ἣ δὲ ἀπέφησε καὶ ἦν πιστὴ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπόντι· οὐδ' 15
μέντοι καταῖπε τοῦ Ἀράσπου πρὸς Κῦρον. ἐπὶ δὲ ὁ ἑρῶν ἠπειλεῖ
αὐτῇ ὡς εἰ μὴ ἐνοῦσα ἐνδολεῖ ἄκουσα ποιήσει τοῦτο; δεῖσασα τὴν
βίαν πέμπει τὸν ἐνοῦχον πρὸς τὸν Κῦρον καὶ κελεύει πάντα

P I 158 εἰπεῖν. ὁ δὲ ἀκούσας ἐγέλασε, καὶ πέμπει Ἀρτάβαζον σὺν τῷ
ἐνοῦχῳ, κελεύσας εἰπεῖν αὐτῷ μὴ βιάζεσθαι τοιαύτην γυναῖκα, 20
πεῖθειν δὲ εἰ δύναιτο οὐκ ἔφη κωλύειν. ὁ δὲ Ἀράσπας ἀκούσας
ταῦτα τὸ μὲν ἔπ' αἰσχρόνης τὸ δ' ἐπὶ φόβου τῇ λύπῃ καταβε-

3 δὲ AW, om P.
videtur.

12 κράττα A.
16 ἀσάρου A.

15 ἀπέφησε A, ut
22 φόβον A.

runt, ipseque Cyaxares; et machinas obsidionales moliri decreverunt. Cyrus vero, qui eam rem brevi confici non posse videret, exercitum in tata deductam praes datum eduxit, ut et victus abunde suppeteret et labore valetudo militum firmaretur et disciplina militaris conservaretur.

Interea transfugae Babyionii nuntiant Assyrium in Lydiam proficisci et multum auri argenticque et omnis generis ornamenta secum avehere. id cum turba militaris ita interpretaretur, quasi metuens sibi opes suas apud amicos deponeret, Cyrus contra, cum socios quaesitum abisse dicens, se ad pugnam instruebat, exploratorem in Lydiam missurus Araspem: nam is eam ad rem aptissimus videbatur. qui amere captus formosae mulieris quam custodiebat, frustra illam appellarat, fidei coniugalis erga maritum etiam absentem non oblitam. neque tamen hi Cyro mulier ante dixit, quam amator comminatus esset, si ultro nollet obsequi, vel invitam facturam. tum demum vim verita per consuectum Cyro nuntiat omnia. qui re audita risit, et Artabaze cum eunucho misso mandat ne tali matronae vim inferret; sed si persuadere possit, se non obstare. ob haec Araspem partim pudore partim meta pertur-

βίατιστο. ὁ οὖν Κύρος γροῖς τοῦτο ἐκάλεσεν αὐτὸν ἰδίᾳ καὶ ἔφη "παῦσαι, Ἀράσπια, φοβούμενός τε καὶ αἰσχυνόμενος. ἐγὼ γὰρ θεοῦς τε ἀκούω ἔρωτος ἡττώσθαι, καὶ ἀνθρώπους οἶδα καὶ μάλα φρονίμους οἷα κερώνθασιν ὑπὸ ἔρωτος. καὶ σοὶ δὲ τούτου 5 ἐγὼ εἰμι αἷτιος, ὅς σε τιοῦτόν τι ἀμάχῃ συγκαθεύρξα πράγματι." καὶ ὁ Ἀράσπας ὑπολαβὼν εἶπεν. "ἀλλὰ σὸ μὲν, ὦ Κύρε, καὶ ταῦτα πρῶς εἰ καὶ συγγνώμων τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτημάτων, B ἐμὲ δὲ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καταδύουσι τῷ ἄχει. οἱ μὲν γὰρ ἐχθροὶ ἐφθόγονται μοι, οἱ δὲ φίλοι συμβουλεύουσιν ἐκποδῶν γενέ- 10 σθαι μή τι καὶ πάθω ὑπὸ σοῦ." καὶ ὁ Κύρος εἶπεν "εὖ τοίνυν ἴσθι. ὅτι τῶν τῇ δόξῃ ἐμοὶ τε χαρίσασθαι δυνήσῃ καὶ τοὺς συμμάχους ὠφελῆσαι." "εἶδε γάρ" ὁ Ἀράσπας ἔφη "γενομένην σοὶ χηρία ἐν καιρῷ." "εἰ τοίνυν" ἔφη "προσποιησάμενος ἐμὲ φεύγειν εἰς τοὺς πολεμίους ἔλθοις, πιστευθήσῃ ὑπ' ἐκείνων." 15 "ναὶ μὰ Δῖ" ἔφη ὁ Ἀράσπας "καὶ ὑπὸ τῶν φίλων." "ἔλθοις ἂν τοίνυν" ἔφη "πάντα ἡμῖν τὰ τῶν πολεμίων ἀγγέλλω."

Ἀράσπας μὲν οὖν οὕτως ἐξελθὼν καὶ παραλαβὼν τοὺς πιστοτάτους θεράποντας ἔρχετο, ἡ δὲ Πάνθεια μαθεῖσα τοῦτο. C πέμψουσα πρὸς τὸν Κύρον εἶπε "μὴ λυποῦ, ὦ Κύρε, ὅτι Ἀρά- 20 σπας τοῖς πολεμίους προσῆλθεν· εἰ γὰρ ἐμὲ ἕλασις πέμψαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἧξει σοὶ φίλος Ἀράσπας πιστότερος." καὶ ὁ Κύρος ἐκέλευσε πέμπειν· ἡ δὲ ἔπεμψε. καὶ ὁ Ἀβραδάτας ὡς

5 ad πράγματι al. m. γράφει θηρίφ A.

7 καὶ om A.

16 ἀγγέλλων A.

17 οὖν om A.

18 πανθία A ubique.

batum et maerore oppressum Cyrus aggressus "Araspes" inquit, "desine timere et verecundari: ego enim et deos. cedere amori audio, et quo is vel cordatissimos homines impellere soleat, novi; atque istius culpas ipse tibi sum auctor, qui te cum re tam invicta conclusurum." ad haec Araspes "tu quidem" inquit, "Cyre, in his facilis es et ad errata humana connivere soles, verum alii homines dolore me opprimunt. nam et inimici insultant, et amici auctores mihi sunt excedendi e medio, ne tu quid gravius in me consulas." cui Cyrus "scito" inquit "te ista opinione et mihi gratificari et exercitui prodesse posse." "utinam vero" inquit Araspes "in tempore tibi utilis esse possim." "si igitur" inquit Cyrus "te iram meam fugere simulans ad hostes abieris, fides tibi ab illis habebitur." "immo" inquit Araspes "etiam ab amicis." "atque omnia" inquit Cyrus "hostium consilia nobis renuntiabis."

Sic Araspes cum fidissimis suorum ministrorum abijt: Panthia vero discessu illius cognito Cyrum nuntio misso hortatur ne defectione illius delectat. nam si se ad maritum mittere nuntium pateretur, venturum ei amicam Araspe fidelioram. quod cum Cyrus permisisset, atque Abra-

ἔγνω τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς σύμβολα, ἄσμενος πρὸς τὸν Κῦρον ἐχώρησεν. ὡς δ' ἦν πρὸς τοῖς σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν Κῦρον εἰπὼν ὅς ἦν. ὁ δὲ Κῦρος ἄγειν αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἰδέτην ἀλλήλω ἢ γονῆ καὶ ὁ Ἀβραδάτας, ἠσπάζοντο ἀλλήλους ἐκ θυσελπίστων. εἶτα ἔφη ἡ Πάνθηα τοῦ Κύρου 5 τὴν ὁσιότητα καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοίκτισιν.

D ἐκ τούτου ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Ἀβραδάτας, καὶ λαβόμενος τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς εἶπεν “ἀνθ' ὧν εὖ πεποίηκας ἡμᾶς, ὦ Κῦρε, φίλον σοι ἑμαυτὸν δίδωμι καὶ θεράποντα καὶ σύμμαχον.” καὶ ὁ Κῦρος εἶπε “κἀγὼ δέ σε δέχομαι.” 10

22. Ἦλθον δὲ τῷ Κύρῳ παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ χρήματα, καὶ οἱ ἄγοντες αὐτὰ ἀπήγγελλον αὐτῷ ὅτι ὁ Ἰνδὸς λέγει ὡς “ἦθόμαι, ὦ Κῦρε, ὅτι μοι περὶ ὧν ἐδέου ἐδήλωσας, καὶ βούλομαι σοι ξένος εἶναι, καὶ πέμπω σοι χρήματα, κἂν ἄλλων δέη μεταπέμπω, ἐντέταλται δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ ποιεῖν ἅ ἂν σὺ κελύης.” ὁ δὲ 15 Κῦρος εἶπε “κελεύω τοῖσιν τοὺς μὲν ἄλλους μένοντας ἔνθα κατε-
P I 159 σηνώσατε φυλάττειν τὰ χρήματα, τρεῖς δὲ μοι ἐλθόντες ὑμῶν εἰς τοὺς πολέμους ὡς παρὰ τοῦ Ἰνδοῦ περὶ συμμαχίας, καὶ τὰ ἐκεῖ μαθόντες, ὅ τι ἂν λέγωσί τε καὶ ποιῶσιν ὡς τάχιστα ἀπαγγεῖλατε ἐμοὶ τε καὶ τῷ Ἰνδῷ.” οἱ μὲν δὲ Ἰνδοὶ εὐσκευασάμενοι 20 τῇ ὑστεραία ἐπορεύοντο, ὁ δὲ Κῦρος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρ-

1 παρὰ] περὶ A.
11 γυλιαν Xenophon.
12 εἶπε A.

7 τὸν om A.
14 ἔλλων om A.

12 ἀπήγγελλον A, ἀπήγγελλον
16 κελύω τοῖσιν

Fontes. Cap. 22. Xenophonis de Cyri disciplina 6 2—4.

datas notas uxoris agnovisset, cupide profectus cum prope speculas venisset, Cyro nuntiandum curat quis sit: Cyrus eum ad uxorem deduci iubet, cum sese vidissent coniuges et post desperatam coniunctionem consulatissent, Panthia marito Cyri sanctitatem, modestiam et clementiam erga se praedicat. deinde Cyrum convenit Abradatas, cuiusque dextera prehensa ait “pro beneficiis in me collatis meipsum tibi amicum, ministrum et socium trado.” cui Cyrus “et ego” inquit “te recipio.”

22. Eodem tempore legati ab Indo venere, qui se gaudere aiebant quod quibus rebus egeret significasset, et pecuniam mittere: si maiore opus esset, ut peteret: et hospitium suum illi offerebat. mandat praeterea suis ut quidquid a Cyro iuberentur facerent. ad haec Cyrus caeteros in suis tabernaculis pecuniam custodire iubet, tres autem ex eorum numero proficisci ad hostes, quasi ab Indo ad expetendam illorum societatem missos, rebusque illorum cognitissimum et sibi et Indo reanuntiare quid molirentur. Indis igitur compositis rebus suis postridie profectis, Cyrus omnia quae ad rem bellicam pertinerent

σκευάζετο μεγαλοπρεπῶς. καὶ γὰρ οἱ Πέρσαι ἰππεῖς ἔκλειψ ἤδη ἦσαν εἰς τοὺς μυρίους, καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα εἰς ἑκατὸν, καὶ ὁ Ἀβραδάτας ἕτερα κατεσκεύασεν ἑκατὸν, καὶ τὰ Μηδικὰ ἄρματα ἕτερα συνέστησαν ἑκατὸν μετασκευασθέντα εἰς τὸν αὐτὸν ὁ τρόπον ἐκ τῆς Τρωϊκῆς καὶ Λιβυκῆς διαφρείας· καὶ ἐπὶ τὰς καμήλους δὲ τεταγμένοι ἦσαν δύο ἑφ' ἑκάστην τοξόται. οὕτω δὲ διατεθειμένων πῶ Κῦρος τῶν τοῦ πολέμου ἦκον οἱ Ἴνδοι ἐκ τῶν W I 114
B πολεμίων καὶ ἔλεγον ὅτι Κροῖσος ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς ἤρηται, καὶ πολλοὶ μὲν βασιλεῖς πολλὰ δ' ἔθνη καὶ Ἕλληνας συμμαχήσειν C 10 ἠτοίμασται. ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσεν ὁ τοῦ Κῦρου στρατός, ἐν φροντίδι ἐγένετο. ὡς δὲ ἦσθετο ὁ Κῦρος φόβον διαθέντα ἐν τῇ στρατιῇ, διεiléχθη αὐτοῖς καὶ μετέβαλε πρὸς τὸ εὐθυμότερον. εἶτα εἶπε “δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπ' αὐτοὺς ἵναί τις τάχιστα.” καὶ ἅπαντες συνηγόρευον. Κναζάρης μὲν οὖν τῶν Μήδων ἔχων C 15 τὸ τρίτον μέρος κατέμενεν ὡς μηδὲ τὰ οἴκοι ἔρημα εἶη, ὁ δὲ Κῦρος ἐπορεύετο ὡς ἠδύνατο τάχιστα. ὡς δ' οἱ προΐοντες σκοποὶ ἰδόκουν μανθάνειν μεταωριζόμενον καπνὸν ἢ κονιορτὸν, καὶ ἀνθρώπους ὄραν χιλῶν καὶ ξύλα λαμβάνοντας, ἔκαλον εἰνάλ που πλησίον τῶν πολεμίων τὸ στρατεύμα, καὶ τῷ Κῦρῳ κατήγγελλον. C 20 ὁ δὲ ἐκείνους μὲν ἐκέλευσεν ἐπὶ ταῖς σκοπαῖς μένοντας ὁ τι ἂν ὄρῃεν ἀπαγγέλλειν, τάγμα δ' ἰππέων ἐπεμψεν εἰς τὸ πρόσθεν, ἵνα τινὰς συλλάβοιεν. οἱ καταδραμόντες εἰς τὸ πεδίον συνέλαβον ἀνθρώπους καὶ ἡγαγον. καὶ ἔλεγον οἱ συλληφθέντες ὡς ἐκ τοῦ στρατοπέδου εἶεν. καὶ ὁ Κῦρος “πόσον” ἔφη “ἄπεισιν ἐντεῦθεν

1 γὰρ om A. 5 ante Λιβυκῆς PW add τῆς, om A Xenophon.
6 οὕτως A. haec alio sensu Xenophon. 20 ἐκέλευσεν om A.

magnifice apparat. erat numerus Persicorum equitum ad decies mille iam expletus, et falcati currus circiter centum confecti, Medicique totidem ad eandem redacti formam; cum prius ad Troianam et Libycam aurigationem accommodati essent; camelis etiam bini sagittarii attributi. Cyro his rebus occupato Indi ab hostibus reversi nuntiant Croesum imperatorem exercitus esse delectum, multosque reges et populos atque etiam Graecos paratos esse ad opem illi ferendam. his in exercita vulgaris milites solliciti esse coeperunt: sed Cyrus ut metum per castra vagari sensit, habita concione suos animosiores reddidit, consultum sibi videri dicens ut hostes quamprimum invaderet. assensus omnibus Cyaxares cum tertia Medorum parte remansit, ne suum regnum omni praesidio destitutum esset: Cyrus autem summa celeritate proficiscitur, cumque speculatores praemissi fumum aut pulverem excitatum et homines sibi videre viderentur qui pabulum et ligna colligerent, hostilem exercitum in propinquo esse coniecerunt, idque Cyro nuntiarunt. is eos in speculis manere, et praemissa equitum ala ab iis decursione in planitiem facta capi aliquos iussit: e quibus ubi cognovit, exercitum in

τὸ στράτευμα;” οἱ δ’ ἔλεγον ὡς δύο παρασόγγας. καὶ προσε-
 πήρατο “ἡμῶν δὲ λόγος τις ἦν παρ’ αὐτοῖς;” “ναὶ τῆ ΔΓ”
 ἔφρασαν, “καὶ πολὺς γε, ὡς ἤδη ἔγγος ἦτε προσιόντες.”
 “τί οὖν” ἔφη ὁ Κῦρος, “καὶ ἔχαιρον ἀκούοντες ἡμῶς ἰόντας;”
 “οὐ μὰ Δε” εἶπον ἐκεῖνοι, “ἀλλὰ καὶ μᾶλα ἠνιώντο.” “τίς δὲ
 D ὁ τούτους τάσων ἐστίν;” ὁ Κῦρος εἶπεν. οἱ δὲ “αὐτὸς τε
 Κροῖσος” ἀπεκρίναντο “καὶ τις Ἕλλην ἀνήρ καὶ Μῆδος τις ὃς
 ἐλέγετο φυγὰς εἶναι παρ’ ὑμῶν.” καὶ ὁ Κῦρος πρὸς τοῦτο
 “ἀλλ’ ὦ Ζεῦ, λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτὸν ὡς ἐγὼ βούλομαι.”
 τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους ἀπάγειν ἐκέλευσεν, οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν 10
 μέσῳ καὶ ὁ πεμφθεὶς πάλαι κατασκοπεύων, ὁ Ἀράσπας θηλαδῆ,
 ἀγγέλλεται προσελαύνων. ὁ μὲν οὖν Κῦρος ὡς ἤκουσεν ἀναπη-
 δήσας ἐπήντα αὐτῷ καὶ ἐδεξιοῦτο, οἱ δ’ ἄλλοι τῷ πράγματι
 ἐξεπλήκτοντο, ἕως ὁ Κῦρος ἔφη “ἄνδρες φίλοι, ἦκε ἡμῖν ἀνὴρ
 ἀρίστος, ὃς οὐκ αἰσχροῦ τίνας ἠτιηθεὶς ὄχουτο ὡς ἐμὲ δεδιώς, 15
 ἀλλ’ ἐπ’ ἐμοῦ πεμφθεὶς, ὅπως μαθῶν τὰ τῶν πολεμίων σαρφεὶς
 P I 160 ἡμῖν ἐξαγγελίει. δεῖ οὖν πάντας τοῦτον τιμᾶν. ἐπὶ γὰρ τῷ
 ἡμετέρῳ ἀγαθῷ καὶ ἀτιμίᾳ ὑπέσχε καὶ ἐκινδύνευσεν.” ἐντεῦθεν
 πάντες ἠσπάζοντο τὸν Ἀράσπην. καὶ ὁ Κῦρος “διηγοῦ” ἔφη,
 “Ἀράσπαι, ὅποσα ἐώρακας.” κακείνος διηγᾶτο τὸ τε πλῆθος 20
 τῶν πολεμίων καὶ τὸν τόπον τῆς παρατάξεως καὶ τὰ τῶν ἐνω-
 τίων βουλεύματα. καὶ ὁ Κῦρος ἀπελθεῖν ἕναστον ἐκέλευσε καὶ
 τὰ τε ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους ἑαυτῶν ἐπισκέψασθαι; εἰῶθεν δὲ
 πρὸς πόλεμον ἐτοιμάσασθαι.

2 τίς PW. 3 ἔγγος ἤδη A Xenophon. 4 ἰόντας A
 Xenophon, προσιόντος W, προσιόντες P. 8 ἐλέγετο A
 Xenophon, λέγεται PW. 10 ἀπάγειν A Xenophon, ἀπά-
 γειν PW. 12 ἀγγέλλεται A. 13 ἀπήντα A.
 23 ἐκινδύνευσεν A, αὐτῶν PW.

quo et ipsi fuerint ad duas parasangas abesse, et de se multa verba fieri ab hostibus adventu suo minime laetis, atque aciem instrui a Croeso et Graeco ac Medo quaedam qui profugisse a suis diceretur, Cyrus “utinam” inquit “illum ita capiam ut volo.” et captivos abire iubet. neque multo post de reditu exploratoris Araspis fit certior, eumque laetitia exsultans obviam egressus amplectitur. quod cum omnes mirarentur, “amici” inquit, “adest vir optimus, qui nulla turpi de causa nec mei metu abierat, sed a me ablegatus ut hostium res cognitas nobis certo renuntiaret. ab omnibus igitur ei honos est habendus, quod nostri boni causa et ignominiam et pericula subiit.” ita salutatus ab omnibus Araspes quae vidisset exposuit, copias hostium, stationes, consilia. quibus auditis Cyrus quaeque arma sua et equos curare iubet et mane ad pugnam paratos esse.

Τότε μὲν οὖν ἀπῆλθον· τῇ δ' ὑστεραία ἐξωπλιζόντο ἕκα-
 στοι, καὶ ὁ Ἀβραδάτας, κλήρω λαχὼν ἀντίος τεταχθεὶς τοῖς
 Αἰγυπτίοις. ὀπλιζομένῳ δὲ προσῆγεν ἡ Πάνθεια χρυσοῦν κράνος
 καὶ περιβραχιόνια καὶ ψέλλια περὶ τοὺς καρπούς τῶν χειρῶν καὶ B
 5 χιτῶνα ποδήρη πορφύρεον καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ, ἃ αὐτῇ
 πεποίηκε τῷ ἀνδρὶ. ὁ δὲ ἰδὼν ἔφη "σὺ δῆπου, ὡ γύναι, συγκό-
 ψασα τὸν σωτηρῆς κόσμον τὰ ὅπλα μοι ἐποίησ' ;" "ὦ Ἄϊ'"
 ἔφη ἡ Πάνθεια· "σὺ γὰρ ἐμοὶ γε μέγιστος κόσμος εἶ." καὶ
 ταῦτα λέγουσα ἐπέδουε τὸν ἄνδρα τὰ ὅπλα, καὶ λανθάνειν κλαίουσα
 10 ἐπειράτα, ἐλείβετο δὲ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν αὐτῆς παρειῶν. ὡς
 δὲ ἦδη ἐπὶ τὸ ἔρμα ἀναβῆναι ἠτοίμαστο ὁ Ἀβραδάτας, ἀπο-
 χωρῆσαι κελεύσασα τοὺς παρόντας ἡ Πάνθεια εἶπεν "ὅτι μὲν,
 ὡ Ἀβραδάτα, καὶ τῆς ἐαυτῆς προτιμῶ σε ψυχῆς, οἴμαι σε γενέ-
 σκειν· ὅμως οὕτως ἔχουσα πρὸς σέ, ἐπόμυμι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν
 15 φιλίαν ἢ μὴν βούλεισθαι μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γενομένου· κόνῃ C
 γῆν ἐπίσασθαι μᾶλλον ἢ ζῆν μετὰ αἰσχουμένου αἰσχουμένη.
 καὶ Κίρω δὲ δοκῶ μεγάλην ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν ὅτι μοι γενομένη
 αἰχμαλωτίᾳ καὶ ἐξαιριθείᾳ αὐτῷ ὅτε ὡς δούλῃ ἐχρήσατο οὔτε
 ὡς ἐλευθέρῳ ἐν ἀτίμῳ ὄνματι, διεφύλαξε δὲ σοι ὥσπερ ἀδελφοῦ
 20 γυναικῶ λαβῶν. πρὸς δὲ καὶ ὅτε Ἀράσπας ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ
 ὃ ἐμὲ φυλάσσω, ὑπεσχόμην αὐτῷ, εἴ με ἔασσει πρὸς σὲ πέμψαι
 ὅσπερ σε ἤξεν, πολλὸν Ἀράσπου καὶ πιστότερόν σε καὶ ἀμείνονα
 ἔσεισθαι." ἡ μὲν οὖν ταῦτα εἶπεν, ὁ δὲ Ἀβραδάτας ἀγασθεὶς W I 115

8 μέγιστος κόσμος A Xenophon, κόσμος μέγιστος PW. 22 πολὺ
 ἄσπαρον καὶ A, καὶ πολὺ Ἀράσπου PW.

Parent illi: cumque postridie omnes armarentur, Abradatam, cui
 sorte obvenerat ut contra Aegyptios locaretur, Panthia galea aurea ex-
 ornat et tegumentis brachiorum et armillis internodia manuum cingen-
 tibus purpureaque veste ad talos usque demissa et cono hyacinthini
 coloris, quae ipsa fecerat marito. quibus ille conspectis "tunc vero?"
 inquit, "mea uxor, ornamentis tuis confatis haec mihi arma confecisti?"
 tum illa "profecto" inquit: "nam tu mihi ornamentum maximum es."
 dumque ei arma induit, etsi ploratum dissimulare studebat, tamen lacri-
 mae per genas manabant. iamque consensuro currum, caeteris disco-
 dere iussis, "Abradata" ait, "te vitae etiam meae anteponi a me nosse
 arbitror: tamen mutuum amorem nostrum testor, malle me, si te virum
 fortem praebueris, eadem terra tecum regi quam ignominiosam cum
 ignominioso vivere. nam Cyro quidem magnam debemus gratiam quod
 me captivam et sibi attributam non pro ancilla aut ingenua parum hono-
 rata tractavit, sed tibi conservavit, haud secus ac si fratris uxorem
 cepisset. praeterea cum Araspes custos meus ab eo defecisset, polli-
 cita ei fui, si te arcessi pateretur, te illo multo et meliorem et fidelio-
 rem ei futurum." his verbis delectatus Abradatas, Iovem precatus ut

τοῖς λόγοις ἐπηύξατο "ὄς μοι, ὦ Ζεῦ, φανῆναι ἀξίω μὲν Παυ-
D θείας ἀνδρῶν, ἀξίω δὲ Κύρου φιλίω." ταῦτ' εἰπὼν ἐπὶ τὸ ἄρμα
ἀνέβαινε.

23 a. Ὁ δὲ Κύρος συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας ἐδημηγόρησε
παρουσαρρόνων αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ οὕτως ὤρμητο ἀπιέναι. 5
ἐπεὶ δὲ προσήγγισαν τοῖς ἀντιπολέμοις ὡς ἀλλήλους ὄραν, συνέ-
τάξε τὸν οἰκελούς ὁ Κύρος ὡς κάλλιστα, καὶ παριῶν τὰς τάξεις
λόγοις τὰς ἄνδρας πρὸς τὴν μάχην παρεθήγγεν. ὁ δὲ Κροῖσος
τὴν αὐτοῦ στρατιῶν ἀντίαν στήσας πρὸς τὸ τοῦ Κύρου στράτευμα,
ἐσήμαινε αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους πορεύεσθαι. καὶ προσήεσαν 10
αρεῖς φάλαγγες, ἡ μὲν μία κατὰ πρόσωπον, τῶν δὲ δύο ἡ μὲν
κατὰ τὸ δεξιὸν ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον, ὥστε φόβον παρεῖναι
πίσῃ τῇ Κύρου στρατιᾷ· πάντοθεν γὰρ περιείχετο ὑπὸ τῶν πολε-
μίων πλὴν ἐξόπιαθεν. ὁμοῦ δὲ καὶ οἱ τοῦ Κύρου, ἐπεὶ παρήγ-
γηκε, πάντες ἐστράφησαν ἀντιπρόσωποι τοῖς πολεμίους. καὶ ἦν 15
P I 161 μὲν πολλὴ τῶς πανταχόθεν σιγῆ· ἤνικα δὲ ἔδοξε τῷ Κύρῳ καιρὸς
εἶναι, ἐξῆρχε παιᾶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός. καὶ ἐξαν-
σταται ὁ Κύρος καὶ μετὰ τῶν ἱππέων τοῖς ἐναντίοις συνεμήγγεν,
οἱ δὲ πεζοὶ αὐτῷ συντετυγμένοι ἐφείποντο. καὶ Ἀρταγέρσης δὲ
ὁ τῶν ἐπὶ ταῖς καμήλοις ἄρχων ἐπιτίθεται κατὰ τὸ εὐώνυμα, 20
προεὶς τὰς καμήλους ὡς ὁ Κύρος ἐκέλευσεν. οἱ δ' ἵπποι πόρρω-
θεν αὐτὰς οὐκ ἔδεχοντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἐφευγον οἱ δὲ ἐξήλλοντο οἱ
δ' ἀλλήλοις ἐνέπιπτον. καὶ τὰ ἄρματα δὲ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ

8 τὴν om A. 10 αὐτοὺς A. 20 ἐπὶ] ἐν A et alter codex
Wolfii. 21 ὁ om A Xenophon. 23 τὸ alterum om A.

FONTES. Cap. 23 a. Xenophontis de Cyri disciplina 6 4—7 2.

sibi dare; ut et Panthiae coniugio et Cyri amicitia dignus videretur, curam conscendit.

23 a. Cyrus autem duces ad rem fortiter gerendam cohortatus proficiscitur. cum in hostium conspectam ventum esset, suis quam pulcherrime instructis, singulos ordines obiens milites ad pugnam acuit. Croesus contra suas copias Cyri exercitui opponit, et signa canere iubet. procedunt igitur tres phalanges, una a fronte, altera dextra, tertia laeva, ut omnis Cyri exercitus terreretur, undique praeterquam a tergo circumventus: nihilo tamen secius signo dato omnes se ad hostes convertunt. ac magnum erat silentium, donec Cyro, cum tempus videretur, paeanem auspicato omnis exercitus succinuit. eundem cum equitibus hostes aggressum pedites instructi sequuntur. Artageses porro camelis praefectus laevam hostium aciem emissis belluis, ut Cyrus iusserat, aggreditur. equi vero eas ne eminus quidem ferentes alii fugere, alii exsilire, alii inter sese permisceri. eodem tempore et currus dextra

εδώνυμον ἕμα ἐνέβαλε, καὶ πολλοὶ ταῦτα φεύγοντες ἠλίσκοντο ὑπ' αὐτῶν. καὶ Ἀβραδάτας βοήσας "ἄνδρες φίλοι ἐπεσθε" ἐνείε οὐδὲν τῶν ἵππων φειδόμενος· συνεξώρμησαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι B ἄρματηλάται. καὶ ὁ μὲν Ἀβραδάτας εἰς τὴν τῶν Αἰγυπτίων 5 φάλαγγα ἐμβάλλει, συνεισέβαλον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἐγγύτατα τεταγμένοι, οἱ δ' ἄλλοι ἐξέκλιον κατὰ τὰ φεύγοντα ἄρματα. οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀβραδάτην τοὺς μὲν τῇ ῥύμῃ τῶν ἵππων παίοντες ἀνέτρεπον τοὺς δὲ πίπτοντας κατηλῶν· ὄσων δὲ τὰ δρέπανα ἐπελάβοντο, πάντα βίβη διεκόπτετο καὶ ὄπλα καὶ σώματα. ἐν δὲ τῷ ἀδιηγῆτω 10 τούτῳ ταράχῳ ὑπὸ τῶν παντοδαπῶν σωρευμάτων ἐξαλλομένων τῶν τροχῶν ἐκπίπτει ὁ Ἀβραδάτας, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνεισβαλόντων. καὶ οὗτοι μὲν κατεκόπησαν, οἱ δὲ Πέρσαι συνεπισπόμενοι τοὺς μὲν τεταραγμένους τῶν Αἰγυπτίων ἐφόνεον, οἱ δὲ 15 συννεστηκότες ἐναντίον τοῖς Πέρσαις ἐχώρουν· ἐνθα δὴ δεινὴ C μάχη ἦν. ἐπλεονέκτουσαν δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πληθεῖ καὶ τοῖς ὄπλοις. οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἠδύναντο ἀντέχειν, ἀλλ' ἐπὶ πόδα ἀνεμάχοντο παίοντες καὶ παιόμενοι, ἕως ὑπὸ ταῖς μηχαναῖς ἐγένοντο. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα ἤλθον, ἐπαίοντο αὖθις οἱ Αἰγύπτιοι ἐκ τῶν πύργων. ἦν δὲ πολλὸς μὲν ἀνδρῶν φόβος, πολλὸς δὲ κτύπος 20 ὄπλων, πολλὴ δὲ βοή. ἐν δὲ τούτῳ Κῦρος διώκων τοὺς κατ' αὐτὸν παραγίνεται. καὶ ἰδὼν τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς χώρας ἐωσαμένους, ἤλγησε, καὶ παραγγείλας τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπισθαι, παρή-

1 ἐνέβαλλε Xenophon.

4 καὶ om A.

5 συνέβαλον A.

7 Ἀβραδάταν est p. 292 v. 9. neque Xenophontis codices sibi constant.

11 εἰσβαλόντων A.

12 συνεπισπόμενοι PW,

ἐπισπόμενοι codex Colberteus.

laevaque irruebant; a quibus in fuga multi capiebantur. Abradatas milites cohortatus nihil equis parcens instat, provectis una cum eo caeteris quoque curribus, et cum sibi proximis in Aegyptiorum phalangem irrumpit. ac caeteri quidem ad currus fugientes persequendos declinarunt: qui vero cum Abradata erant, obvius impetu equorum prosternunt, prostratos caedunt. nam quocumque falcatis currus agebantur, omnia et arma et corpora dissecabant. in eo inexplicabili tumultu, rotis in tam varia strage exsiliantibus, Abradatas alique curribus excussi caeduntur. at Persae insecuti Aegyptiorum turbatos caedunt, iis qui ordines servabant resistentibus. ibi vero atrox praelium exoritur. nam Aegyptii et multitudine et armis superiores erant, neque Persae stare poterant, sed paulatim recedentes et caedebant et caedebantur, donec ad machinas esset ventum. ibi rursus Aegyptii e turribus caedebantur, et multa hominum caedes edebatur, magnus armorum strepitus, magnus clamor. interea Cyrus aciem adversam persequens cum Persas loco motos videret, indoluit; et iis quos secum habebat sequi iussis

λαυεν εἰς τὰ ὄπισθεν· καὶ εἰσπεσόντες πολλοὺς κατέκαινον. ὡς δ' ἤσθοντο οἱ Αἰγύπτιοι, ἐστρέφοντο. καὶ φύρδην ἐμάχοντο καὶ D πεζοὶ καὶ ἵπποι· πεπτωκῶς δέ τις ἐπὶ τῷ Κύρῳ ἵππῳ καὶ πατού-
 μένος παίει μαχαίρᾳ κατὰ τὴν γαστέρα τὸν ἵππον αὐτοῦ, ὃ δὲ ἵππος ἐκ τῆς πληγῆς σφραδάζων ἀποσείεται τὸν Κύρον. καὶ εὐθὺς 5 ἀνεβόησαν ἅπαντες καὶ προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ τὶς τῶν τοῦ Κύρου ὄπλων καταπηδήσας ἀναβάλλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. ὡς δ' ἀνέβη, κατείδε πάντοθεν ἤδη παιομένους τοὺς Αἰγυπτίους. ὡς δ' ἐγένετο παρελαύνων παρὰ τὰς μηχανάς, ἐπὶ τινὰ τῶν πύργων ἀνέβη, καὶ κατείδε μεστὸν τὸ πεδίον ἵππων 10
 W I 116 ἀνθρώπων ἀρμάτων, φεγγόντων διωκόντων, κρατούντων κρατου-
 P I 162 μένων, μένον δὲ οὐδαμοῦ οὐδὲν ἔτι ἰδεῖν ἠδύνατο πλὴν τὸ τῶν Αἰγυπτίων. οἳτοι δὲ πάντοθεν κυκλωθέντες ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν ἐκάθητο, ποιοῦντες μὲν οὐδὲν ἔτι, πάσχοντες δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ. ἀγασθεῖς δὲ ὁ Κύρος αὐτοὺς καὶ οἰκτιρῶν ὅτι ἄνδρες ἀγαθοὶ 15 ὄντες ἀπώλλυντο, μάχεσθαι οὐδένα ἔτι εἶα αὐτοῖς, διακηρυκεῖται δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐρωτῶν πρότερον βούλονται ἀπολέσθαι πάντες ἢ σωθῆναι. οἱ δὲ "ὄ τι καλὸν ἂν ποιοῦντες σωθείημεν;" ἔφασαν. καὶ ὁ Κύρος "εἰ τὰ ὄπλα ἡμῖν παραδοίητε, τοῖς αἰρουμένοις ὑμῶς σώσῃαι, ἔξὸν ἀπολέσαι." ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Αἰγύπτιοι ἔδο- 20 σάν πίστει καὶ ἔλαβον.

1 τὰ] τὸ A.

PW.
 πάντες.

PW.

3 τῷ κύρῳ ἵππῳ A Xenophon, τοῦ Κύρου
 6 ἀναβοήσαντες ἅπαντες A: Xenophon ἀνεβόησαν τε
 16 ἀπώλλυντο Xenophon, ἀπώλοντο A, ἀπόλοιοντο
 21 πίστει A.

hostes a tergo aggressus multos caedit: quo animadverso Aegyptii convertuntur. ita confusa pugna oritur equitum et peditum. ac Cyrus equus a quodam faciente in ventre vulneratus exsillens exortit. quo facto statim exclamant omnes et cum impetu cient pugnam. sed quidam e Cyri ministris dominum in suam equam attollit. quo is consensio videt Aegyptios passim caedi; et ad machinas provectas, turri conscensa prospicit campum plenum equorum hominum curruum, fugientium persequentium, vincientium victorum, neque quidquam amplius cernere poterat quod maneret praeter aciem Aegyptiorum, qui undique circumdati sub clypeis sedebant, cumque iam nihil agerent, multa acerba perpetiebantur. miratus igitur et misertus eorum quod viri fortes interirent, suos a pugna cohibet, ac praeconibus dimissis rogat num perire omnes malint an conservari. iis quaerentibus qua mercede salutem redimere honeste possent, respondet Cyrus, si arma sibi traderent, qui cum eos perdere posset, conservatos mallet. quo Aegyptii audito fidem dederunt et acceperunt.

Ταῦτα διαπραξάμενος ὁ Κύρος ἤδη σκοταῖος ἀναγαγὼν
 ἑστρατοπεδεύσατο. καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν Κύρον δειπνήσαντες ἐκοι-
 μήθησαν, Κροῖσος μὲντοι εὐθὺς ἐπὶ Σάρδεις σὺν τῷ στρατεύ- B
 ματι ἔφειγε, τὰ δ' ἄλλα φύλα ἐν τῇ νυκτὶ ἤδυναντο ἀπε-
 5 χώρουν. (23 b) ἔωθεν δὲ ἐπὶ Σάρδεις καὶ ὁ Κύρος ἦγε, καὶ
 πρὸς τῇ πόλει γενόμενος τὰς τε μηχανὰς ἀνίστη καὶ ἠτοίμαζε κλι-
 μακας. τῆς δ' ἐπιούσης νυκτὸς ἀναβιβάζει Χαλδαίους τε καὶ
 Πέρσας κατὰ τὰ ἀποτομώτατα δοκοῦντα εἶναι τοῦ Σαρδιανῶν ἐρύ-
 10 ἐν τῇ ἀκροπόλει φρουρῶν ἐνός. ὡς δὲ τὰ ἄκρα εἶχετο, ἔφειγον
 εἰ Ἀσδοὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν. Κύρος δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰσῆει εἰς
 τὴν πόλιν, παραγγείλας ἐκ τῆς τάξεως μηδὲνα κινεῖσθαι. ὁ δὲ C
 Κροῖσος κατακλιεῖσθαι ἐν τοῖς βασιλείοις Κύρον ἐβόα. ὁ δὲ
 Κύρος τοῦ μὲν Κροίσου κατέλιπε φύλακας, καταστρατοπεδεύσας
 15 δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ἀπῆει πρὸς Κροῖσον. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Κροῖσος
 "χαῖρε ὦ δέσποτα" ἔφη. "καὶ σὺ γε" ὁ Κύρος εἶπεν "ὦ Κροῖσε.
 ἀτὰρ ἐθελήσεις ἂν συμβουλευσαί μοι τι;" "βουλομένη ἂν" ἔφη
 "ὦ Κύριε." ἔφη τοίνυν "ἐγὼ Κροῖσε τοὺς στρατιώτας ὄρων πε-
 20 ἔχειν τὴν πλοουσιωτάτην τῶν ἐν Ἀσίᾳ μετὰ Βαβυλῶνα, ἀξιά
 ὠφελήσθηναι τοὺς στρατιώτας, ἐφείναι δ' αὐτοῖς διαρπάσαι τὴν
 πόλιν οὐ βούλομαι." ὁ δὲ Κροῖσος "ἀλλ' ἐμέ" ἔφη "ἔασον λῆσαι

4 ἔφειγε A.
 τὲ PW.

17 ἐθελήσεις Xenophon.

μοί τι A, μοι αν

Fontes. Cap. 23 b. Xenophontis de Cyri disciplina 7 2 et 3.

His rebus gestis Cyrus, iam tenebris obortis, reducto exercitu in castra se recipit: milites eius cenati somnum capiunt: Croesus autem cum exercitu statim Sardes fugit, caeteraeque gentes noctu quo quaeque poterat abierunt. (23 b) mansit Cyrus versus Sardes ducit, cum urbem attigisset, machinas erigit, scalas profert. insecuta nocte Chaldaeos et Persas adducit ad praeruptissimam petram propugnaculi Sardanorum, via monstrata per quandam Persam qui cuiusdam ex arcibus Sardiniae custodibus servus fuerat. arce occupata Lydi moenia deserunt. Cyrus orta luce urbem ingreditur, atque edicit ne quis aciem deserat. Croesus autem in regia concinatus Cyrum inelamat: qui nonnullis ad illius custodiam relictis, et suis in castra deductis, ad illum redit. quo viso Croesus "salve" inquit "domine." "et tu Croese" inquit Cyrus: "verum numquid consilii mihi dare velis?" cui ille "modo possim." tum Cyrus "milites meos" inquit, "Croese, fatigatos et plurimis periculis defunctos capta urbe post Babylonem Asianarum opulentissima spem habere video emolumentorum: ego vero etsi eos remunerari cupio, tamen urbem diripiendam non dabo." ad haec Croesus "ad

D πρὸς οὓς ἂν ἐγὼ Λυδῶν ἐθέλω δι μὴ γενέσθαι ἄρπαγην παρὰ σοῦ διαπέπραγμαί, καὶ ἴσθι σοι ἕσθαι παρ' ἐκόντων Λυδῶν πᾶν ὅτι ἐν Σάρδεσι τίμιον. πρῶτον δὲ ἐπὶ τοὺς ἐμούςς" εἶπε "Θησαυροὺς πέμπε καὶ λάμβανε ὅσα βοῦλει."

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτω ποιήσειν ὁ Κύρος κατέθετο, καὶ τότε ἔπι ἐπὶ τούτοις τὴν ἡμέραν διήγαγον· τῇ δ' ἐξῆς καλέσας ὁ Κύρος τῶν φίλων τινάς, τοὺς μὲν τοὺς Θησαυροὺς παραλαμβάνειν ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ὅποσα παραδοίῃ ὁ Κροῖσος χρήματα. εἶτα εἴ τις εἴωρακε τὸν Ἀβραδάταν ἤρετο· εἰπόντος δὲ τινος τῶν ὑπηρετῶν ὅτι ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν, ἐπαύσατο τὸν μῆρόν, καὶ ἀναπηδήσας 10
 P I 163 ἐπὶ τὸν Ἰαπων ἤλαυνεν ἐπ' ἐκείνον. καὶ ὡς εἶδε τὴν Πιάνθειαν χαμαὶ κατημένην καὶ τὸν νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσε. καὶ εἶπε "φεῦ, ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχὴ." ἡ δὲ γυνὴ "οἶδ' ὅτι δι' ἐμέ" εἶρη "ταῦτα ἔπαθεν, ἴσως δ' ὦ Κύρε καὶ διὰ σέ. ἐγὼ τε γὰρ ἡ μωρὰ πολλὰ διεκελεύομην ἀπὸ τοῦ ὅπως σοι φίλος ἀξίος λόγου φα- 15
 νελή, ἀπὸς τε τί ἂν ποιήσας χαρίσοιτό σοι ἐνεσθῆι. καὶ οὗτος μὲν ἀμέμπτως τετελεύτηκεν, ἐγὼ δ' ἡ παρακελευομένη ζῆσαι παρακάθημαι." καὶ ὁ Κύρος χρόνον μὲν τινα σιωπῇ κατεδάκρυεν, ἔπειτα πολλὰ τοῦ πάθους εἶπε παρηγορήματα, εἶτ' ἀπέηι. ἡ δὲ γυνὴ τοὺς μὲν ἐνούχους ἐκέλευσεν ἀποστῆναι, τῇ δὲ τροφῷ 20
 B εἶπε παραμένειν καὶ ἀποθανοῦσαν περικαλύψαι ἀπὸ τῆν τε καὶ τὸν ἄνδρα ἐνὶ ἱματίῳ. ἡ μὲν οὖν τροφὸς ἐκάθητο κλαίονσα· ἡ δὲ
 W I 117 σφάττει ἑαυτήν, καὶ ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ στήθια τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυ-
 τῆς κεφαλὴν ἀπέθνησκεν. ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε καὶ

11 τὸν add A Xenophon. 16 χαρίσαιτο Xenophon. 20 τοὺς] οὓς A.

me apud Lydos quod iam dicere siveris me impetrasse a te urbis incolumitatem, scito eos ultro quidquid Sardibus est preciosum ad te allaturos. in primis autem ex meis thesauris sumito quantum voles."

Cyro assenso ea re occupati diem transegerunt. postridie alios ex amicis thesauros, alios pecunias quae a Croeso praeberentur, accipere iubet. inde percontatur numquid Abradatam vidisset; camque ex ministris quidam dixisset eum in praelio cecidisse, femore percusso consensuque equo ad illum properat. utque Panthiam humi sedentem iuxta mariti cadaver videt, lacrimans ait "o fortem et fidelem animam." ad haec mulier "hoc" inquit "ei accidisse propter me scio; et forsitan etiam propter te, Cyre. nam et ego demens sedulo eum hortabar ut amicitia tua se dignum praeberet, et ipse cogitabat qua re gratum tibi faceret. atque ille quidem honeste occubuit, ego vero hortatrix illius viva assideo." Cyrus cum aliquamdiu tacite lacrimasset, multaque deinde ad levandum luctum attalisset, discedit. mulier eunuchis secedere iussis nutrice mandat ut se mortuam eadem cum marito veste tegat, eaque plorante se ipsa iugulat, et capite suo pectori mariti imposito moritur: quo facto nutrix sublata voce lamentatur

περικάλυπτεν ἄμφω. καὶ οἱ εὐνοῦχοι γρόντες τὸ γεγενημένον
 τρεῖς ὄντες σπασάμενοι τοὺς ἀκινάκας σφάττονται. ὁ δὲ Κῦρος
 ὡς ἤσθετο τὸ ἔργον τῆς γυναικός, ἠγάσθη τε αὐτὴν καὶ κατα-
 λοφύρατο, καὶ μῆμα αὐτοῖς ἔχωσεν ὑπερμέγεις θάψας αὐτοὺς
 5 μεγαλοπρεπῶς.

24. Οἱ δὲ Κῦρες στασιάζσαντες καὶ πολεμοῦντες ἀλλήλοις
 παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ Κῦρῳ ἐκότεροι, καὶ οἱ ἐπὶ Φρυγίαν δὲ C
 τὴν ἐπὶ Ἑλλάσποντον δῶρα πλείστα τῷ Κῦρῳ παρέσχον, ὥστε
 μὴ εἰς τὰ τεῖχη βαρβάρους εἰσδέξασθαι, δασμὸν δὲ ἀποφέρειν
 10 αὐτῷ καὶ στρατεύειν ὅπῃ Κῦρος κελεύει. ὁ δὲ τῶν Φρυγῶν βα-
 σιλεὺς παρεσκευάζετο ὡς εὐσπεισόμενος· ἐπεὶ δὲ ἀφίσταντο αὐτοῦ
 οἱ ἕπαρχοι, εἰς χεῖρας ἦλθεν Ὑστάσπης. καὶ ὁ Ὑστάσπης κατα-
 λιπὼν ἐν ταῖς ἄκραις φρουρὰς Περσῶν, ἀπῆει ἄγων ἀνὰ τοῖς
 ἑαυτοῦ καὶ Φρυγῶν πολλοὺς ἰπτεῖας καὶ πελταστὰς.

15 Ὁ δὲ Κῦρος ὠρμάτο ἐκ Σάρδεων, φρουρὰν μὲν λιπὼν ἐν
 Σάρδεσι, Κροῖσον δ' ἔχων σὺν ἑαυτῷ ἄγοντα πλείστους ἀμύξας
 μείστας πολλῶν καὶ παντοδαπῶν χρημάτων, καὶ γεγραμμένα ἔχοντα
 ἀκριβῶς ὅσα ἦν ἐν ἐκάστη ἀμύξῃ. ὃς καὶ ἐδίδου τῷ Κῦρῳ τὰ D
 γράμματα· ὁ δὲ Κῦρος εἶπε "οὐ μὲν καλῶς ἐποίησας, ὦ Κροῖσι,
 20 οἱ δὲ τὰ χρήματα εἰληφότες πάντως μοι ἄξουσι ταῦτα, ἣν δέ τι
 καὶ κλέψωσι, τὰ ἑαυτῶν κλέψονται." ἤγε δὲ καὶ Λυδῶν ὁ
 Κροῖσος πολλοὺς καὶ λαμπρῶς ὠπλισμένους.

8 ἐπὶ om codex Colbertous: Xenophon περὶ: infra p. 301 v. 10
 κατ'. 13 ἐν ταῖς] τῆς ἐν A. 20 ἄξουσι A.

Fontes. Cap. 24. Xenophontis de Cyri disciplina 7 4 et 5.
 Euphratū nonen ex Herodoti 1 191, Baltasaris ex Iosephi
 Ant. 10 11 4.

ambosque tegit. tres autem eunuchi, dominae caede cognita, strictis gla-
 diis et ipsi sese perimunt. Cyrus cognita caede mulierem admiratus deplora-
 rat, ingentique tumultu excitato magnifice et ipsam et maritam sepelit.

24. Interea Cares, seditione inter ipsos orta, utrique Cyro sese
 dedunt: Phryges item ad Hellespontum habitantes plurima dona obtulerunt,
 ne barbaros intra moenia recipere cogerentur, sed tributa duntaxat pende-
 rent et ubi Cyrus iuberet militarent. Phrygiae vero rex se parabat ut
 pacem repudiatus: cum autem praefecti deficerent, Hystaspae se dedidit.
 qui praesidio castellis imposito multos etiam Phryges equites et parmatos
 cum suis adduxit.

Cyrus relicto Sardibus praesidio, Croesoque secum abducto, qui
 plurimos currus vehebat plenos magnis et variis opibus, et accurate descri-
 ptum habebat quid in quolibet curru esset, discessit: eaque descriptione
 accepta "tu quidem" inquit "recte fecisti, Croese; sed qui pecunias acce-
 perunt, ii omnino eas mihi vebent. quod si quid furati fuerint, sua fura-
 buntur." idem Croesus plurimos etiam Lydos splendidis armis exornatos
 secum duxit.

Ἰὼν δ' ὁ Κύρος τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα κατεστρέψατο Φρύγας
 τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ, κατεστρέψατο δὲ Καππαδόκας, ὑπο-
 χειρίους δὲ ἐποίησατο Ἀραβίους· ἐξώπλισε δὲ ἀπὸ πάντων τούτων
 Περσῶν μὲν ἑπτάς οὐ μίον τετρακισμυρίων, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς
 συμμάχοις ἵππους πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων δίδωκεν. ἀφίκετο
 P I 164 δὲ τοξότας καὶ ἀκοντιστάς, σφενδονήτας δὲ ἀναρίθμους. ἐπεὶ
 δ' ἐν Βαβυλῶνι ἐγένετο, περιέστησε μὲν τὴν στρατιάν, αὐτὸς δ'
 ἐπιὼν σὺν τοῖς ἄρχουσι τῶν συμμάχων καὶ τοῖς φίλοις κατετάτο
 τὰ τεῖχη. εἶτα ἐπήγαγε τὴν στρατιάν καὶ περὶ τὴν πόλιν ἑστρα- 10
 τοπεδέυσατο. ἰδὼν δὲ τὸν ἐκεῖ ποταμὸν ἔνδον τῆς Βαβυλῶνος
 εἰσρέοντα καὶ μέσην διώντα τὴν πόλιν, οὐδενὶ μὲν τὸ βούλευμα
 ἐξεκάλυψε, τάφρον δ' ἐκέλευσεν ὀρύσσειν περὶ τὸ στρατόπεδον
 εὐρείαν καὶ βαθυτάτην, ἣν ἑλαχίστων τάχα τῶν φυλάκων ἐν τῇ
 στρατοπέδῳ ὄλοιτο. οἱ μὲν οὖν τὴν τάφρον ποιοῦντες ἄρυσσον 15
 μέτριόν τι τοῦ ποταμοῦ ἀφιστάμενοι, τὸν δὲ χοῦν ἀνέβαλον πρὸς
 τὸ στρατόπεδον· οἱ δὲ γε Βαβυλώνιοι κατεγέλων τῆς πολιορκίας,
 B ὡς πλέον ἢ ἑτῶν εἴκοσι τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντες. ἦδη δὲ τῆς τάφρου
 ὀρωρηγμένης, φυλάξας ὁ Κύρος νύκτα ἐν ἧ ἑορτῇ ἔγνω τοὺς
 Βαβυλωνίους ἄγειν ὅλην τὴν νύκτα πίνοντας καὶ κωμάζοντας, ἐν 20
 ταύτῃ πληθὺς ἀθροίσας ἀνωτόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποτα-
 μόν (Εὐφράτης οὗτός ἐστιν, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ)· καὶ τὸ ὕδωρ
 εἰς τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν τῇ νυκτί, ἣ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ

6 πολλοὺς δὲ τ. Α.
 βυλῶνος] πόλεως Α.
 λον Α.

8 αὐτὸς — 10 στρατιάν om Α.
 12 πόλιν] βαβυλῶνα Α.

11 Βα-
 16 ἐνίβα-

Cyrus dum Babylonem proficiscitur, magna Phrygia, Cappadocia et Arabia subactis, e spoliis devictorum equites Persicos hand pauciores quadragies mille instruxit, et omnibus sociis multos captiverum equos distribuit, et multis equitibus, multis sagittariis et ferentariis ac funditoribus innumerabilibus Babylonem adductis urbem copiis cingit. et cum principibus sociorum atque amicis moenia contemplatus adducit exercitum et circum urbem castra locat. cum autem vidiasset flumen Babylonem perfluere mediam, consilio suo cum nemine communicato castra cingi iubet fossa lata et profundissima, forsitan ut custodibus quam paucissimis esset opus. ei operi milites intenti medioori a flumine spatio fodiant, egestamque humam versus castra conciiant. Babylonii vero deridebant obsidionem, ut qui amplius viginti annorum commeatum haberent. fossa iam absoluta Cyrus observato tempore quo Babylonios per totam noctem potare et comissari cognoverat, fossam versus fluvium (is Euphrates est ut Herodotus tradit) aperuit: aquaque in eam noctu traducta factum est ut alveus fluminis in

ποταμοῦ ὁδοῦ πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐγένετο μεταχεταιθέντος τοῦ ὕδατος. τότε δὴ καταβιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ ὑπὴρ-
 τας καὶ πεζοὺς καὶ ἰππείας ἐκέλευσε σκέψασθαι εἰ πορεύσιμος εἴη.
 ἐν τούτῳ δὲ διαλεχθεὶς τοῖς ἡγεμόσι τοῦ πλήθους καὶ διεγείρας
 5 πρὸς τοῦργον, τέλος ἔφη "ἀλλ' ἄγετε, λαμβάνετε ὄπλα, ἡγήσο- C
 μαι δ' ἐγώ· ὑμεῖς δ' ὡς Γαδάτα καὶ Γωβρύα, δεικνύετε τὰς
 ὁδοὺς, εἰδότες ταῦτας. ὕταν δ' ἐντὸς γενώμεθα, τὴν ταχίστην
 ἄγετε ἐπὶ τὰ βασίλεια." ἐπὶ τούτοις ἐπορεύοντο. καὶ ἰόντες ὡς
 ἠδύνατο τάχιστα ἐπὶ τοῖς βασιλείοις ἐγένοντο οἱ σὺν τῷ Γωβρύα
 10 καὶ τῷ Γαδάτα, καὶ τὰς πύλας κεκλεισμένας εὗρισκουσι, πίνουσι W I 118
 δὲ τοῖς φύλαξιν ἐπιωπίπτουσαν. ὡς δὲ κραυγὴ καὶ θροῦς ἤρθη,
 αἰσθόμενοι οἱ ἔνδον, κελεύσαντος τοῦ βασιλέως σκέψασθαι τί εἴη
 τὸ πρῶγμα, ἤνοιξαν τὰς πύλας, εἰς ἃς εἰσπίπτουσι οἱ πολέμιοι
 καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤδη ἐστηκότα αὐτὸν καὶ
 15 ἐσπασμένον ὃν εἶχεν ἀκινάκην εὗρισκουσι. καὶ τοῦτον μὲν οἱ σὺν
 Γαδάτα καὶ Γωβρύα ἔχειροῦντο, οἱ δὲ σὺν αὐτῷ ἔθνησκον οἱ μὲν D
 ἀμυνόμενοι οἱ δὲ φεύγοντες. ὁ δὲ Κῦρος διέπειπε τὰς τῶν ἰππέων
 τάξεις κατὰ τὰς ὁδοὺς, προειπὼν οὖς μὲν ἔξω λαμβάνοιεν κτείνειν,
 τοὺς δ' ἐν ταῖς οἰκίαις κηρύττειν τοὺς Συριστὶ ὁμιλεῖν ἐπισταμέ-
 20 νους ἔνδον μένειν, εἰ δὲ τις ἔξω ληφθεῖη, ὅτι θανεῖται. ἐν το-
 σοῦτῳ δὲ Γαδάτας καὶ Γωβρύας ἤκον, καὶ ὅτι τὸν ἀνόσιον βασι-
 λέα ἐτιμωρήσαντο, πρῶτον μὲν θεοῦς προσεκύηον, ἔπειτα Κύ-
 ρου κατεφίλουν χεῖρας καὶ πόδας.

1 ἐγένετο A.
 ἐπιωπίπτουσαν.

9 of om A.
 16 γαδάτη A.

11 ἐπιπίπτουσι A: Xenophon
 17 φεύγοντες] χάζοντες A.

urbe ab hominibus transiri posset. tunc igitur ministros et pedites et equi-
 tentes vadum periclitari iussit; atque interea duces multitudinis ad ram capes-
 sendam exhortatus arma capere ac se ducem sequi, Gobryas et Gadatas,
 quibus urbs nota esset, ubi in eam pervenissent, viam monstrare qua recta
 ad regiam iretur, iussit. summa igitur festinatione Gobryas et Gadatas
 cum suis ad regiam usque progressi portas clausas reperiunt, custodes po-
 tantes opprimunt. sublato clamore et strepitu, qui in regia erant iussu
 regis visuri quid rei esset portas aperiant: irrumpunt hostes, ad regem us-
 que penetrant, eum stricto iam acinace adstantem Gobryas et Gadatas ca-
 piunt: satellites partim repugnantes partim fugientes caedunt. Cyrus tur-
 mas equitum in vias dimittit cum mandato ut quos foris deprehenderint oc-
 cidant, caeteris per Syriae linguae peritos denuntiant ut intra aedes se con-
 tineant: qui egressus fuerit, occisum iri. interea Gadatas et Gobryas ad-
 sunt, atque nefarii regis ultionem primum diis immortalibus acceptam se-
 runt, deinde Cyri pedes et manus deosculantur.

Ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν τὰ περὶ τοῦ Κύρου ἱστορῶν τὸ ὄνομα τοῦ ἀλόγτος βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων οὐ λέγει, ὁ δὲ Ἰωσήπος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας τὸν Βαλτάσαρ τοῦτον εἶναι ἱστορεῖ, ᾧ καὶ ἡ χεὶρ ἐφάνη ἐκ τοῦ τείχους προϊούσα καὶ γράφουσα τὰ ἤδη προγεγραφέντα γράμματα, ὧν τὴν δῆλωσιν ἡρή-
 P I 165 νουσεν ὁ Δανιήλ.

25. Ἡμέρας δὲ γενομένης ὡς ἦσθοντο οἱ τὰς ἄκρας ἔχοντες ἐάλωκυῖαν τὴν πόλιν καὶ τὸν βασιλέα σφῶν τεθνηκότα, παρὰ διόασι καὶ τὰς ἄκρας. ὁ δὲ Κύρος εἰς αὐτὰς φρουράρχους καὶ φρουροὺς ἐπεμπεν, εἶτα τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώ-
 του τῆς πόλεως οὐσης ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν, καὶ οἰκίας δὲ διεδίδου καὶ ἀρχεῖα τοῖς κοινωτήσασι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, καὶ ἑαυτῷ δὲ κατασκευάσαι διανενόητο δάιταν πρέπουσαν βασιλεῖ. Ἰνα δὲ μὴ τοῖς φίλοις ἐπιφθονος γένηται, σὺν γνώμῃ
 B αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι ἠθέλησε, καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς, δι' ὧν 15 εἶπεν ἔπεισεν ἐκείνους τοῦτο αἰτήσασθαι. κἀντεῦθεν εἰς τὰ βασίλεια εἴσεισι, καὶ φύλακας περὶ ἑαυτὸν ποιεῖται, καὶ τοὺς μὲν περὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θεραπευτῆρας ἐξέτεμε καὶ εὐνοῦχους πεποίηκε, δορυφόρους δ' εἶλετο Πέρσας περὶ μυρούς, καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ φρουροὺς ἔταξεν ἱκανοὺς. ταῦτα δὲ ποιήσας τοὺς ἐντιμοτέρους
 20 τῆς στρατιᾶς ἐξέσκει μὴ ἀπόνως βιοῦν καὶ καθ' ἡδονὰς εὐδαιμονῶν καὶ τῶν μὲν ἄλλων πραγμάτων ἄλλους ἐπιμελητὰς κατεστήσατο, προ-

1 "ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν etc.] absunt haec a ms. Colb." DUCANGIUS.
 6 Δανιήλ] cf. lib. 3 c. 5. 17 μὲν add A.

Fontes. Cap. 25. Xenophon's de Cyri disciplina 7 5 — 8 4.

Xenophon, in Cyri historia, capti Assyriorum regis nomen haud ponit: sed Iosephus libro decimo Antiquitatum Baltasarem illum esse tradit, cui manus visa sit quae ex pariete exstiterit, eaque scripserit quae iam exposita sunt et a Daniele declarata.

25. Cum diluxisset et castellani urbis captivitatem et sui regis caedem cognovissent, arces Cyro tradunt. qui praefectos et praesidia in eas misit, deinde magis arcessitis ob urbem expugnatam diis primitias immolat, aedes et palatia rerum gestarum sociis assignat, atque ipse etiam vitae rationem rege dignam instituit. eam, quo minus invidiosa esset, de amicorum sententia inchoat, ac dicendo consequitur ut ipsi id a se postularant. regiam ingressus custodes assumit, sui corporis ministros castrat et eunuchos facit, satellites Persarum circiter decem milia legit, urbem iusto praesidio firmat. his factis, qui honoratiores erant in exercitu, eos exercebat quominus ignavem et luxuriosam vitam agerent: aliarum rerum curam aliis mandabat, alias redditus accipere, alios sumptibus,

σόδων ἀποδεκτῆράς φημι καὶ δοτῆρας δαπανημάτων, ἔργων τε
 ἐπιστάτας καὶ κτήσεων φύλακας, καὶ τῶν ἐπιτηδεύων ἐπιμελητὰς
 τῶν πρὸς δίκαιαν, καὶ ἵππων καὶ κυνῶν φροντιστὰς· οὓς δ' ἦεντο C
 χρῆναι φύλακας τῆς εὐδαιμονίας ἔχειν, ἑαυτῷ τὴν τούτων προσέ-
 5 ταπτεν ἐπιμελείαν. ἔπει δὲ καὶ χρήμασιν εὐεργετεῖν αὐτῷ προσε-
 γένετο, ἔγνω ὡς οὐδέν ἐστιν εὐεργέτημα ἀνθρώποις εὐχαριτώτερον
 ἢ σίκτων καὶ ποτῶν μετάδοσις· διὸ καὶ ἐπέταξε πολλὰ αὐτῷ παρα-
 τίθεσθαι ὁμοία οἷς αὐτὸς σιτοῖτο καὶ ἱκανὰ παμπόλλοις ἐσόμενα,
 καὶ τὰ παρατιθέμενα, πλὴν οἷς αὐτὸς καὶ οἱ σύνδειπνοι χρῆσαντο,
 10 διεδίδου. καὶ φιλαδωρότατος ἀνθρώπων ἐγένετο. ἀλλὰ τὸ μὲν
 μεγάλῃ δώρων ὑπερβάλλειν πλουσιώτατον ὄντα οὐ θαναμαστόν, τὸ
 δὲ τῇ θεραπείᾳ καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλεύοντα περιγί-
 νεσθαι, τοῦτο ἀξιολογώτερον. καὶ λόγος δὲ αὐτοῦ ἀπομνημο- D
 νέυεται, παραπλήσια ἔργα εἶναι νομῆως ἀγαθοῦ καὶ βασιλείως·
 15 τὸν τε γὰρ νομῆα ἔλεγε χρῆναι ἐντραφεῖ τὰ κτήνη ποιοῦντα χρῆ-
 σθαι αὐτοῖς ἤδη, τὸν τε βασιλέα ὡσαύτως εὐδαιμόνας πόλεις καὶ
 ἀνθρώπους ποιοῦντα χρῆσθαι αὐτοῖς.

Λέγεται δὲ καὶ τὸν Κροῖσον εἰπόντα ποτὲ πρὸς αὐτὸν ὡς
 διὰ τὸ πολλὰ δίδουαι πένης ἔσοιτο, ἐρωτηθῆναι παρὰ Κύρον
 20 "πόσα ἂν ἤδη μοι χρήματα οἶε εἶναι εἰ χρυσοῖον ὡς σὺ κελεύεις
 συνέλεγον ἐξότου ἐν τῇ ἀρχῇ εἰμί;" καὶ τὸν Κροῖσον εἰπεῖν πολὺν
 τινα ἀριθμὸν. τὸν δὲ Κύρον φάναι "ἄγε δὴ, ὦ Κροῖσε, σύμ- W I 119

5 καὶ om A. 6 εὐχαριστώτερον A, ἐπιχαριτώτερον Xenophon.
 7 μετάδοσις A cum codice Colberteo et Xenophonte, μετάληψις PW.
 ἐπέταξε A, ὑπέταξε PW. 12 τῇ alterum add A Xenophon.
 16 ὡσαύτως om A.

alios operis praesesse, alios possessiones custodire, alios comعات et
 annonam, alios equos et canes curare iubebat: eorum autem curam, qui
 felicitatem tueri deberent, ipse suscipiebat. eas porro facultates con-
 secutus ut liberalis in alios esse posset, nullum mortalibus beneficium
 iucundius esse cogitans cibi et potus communione, plurima sibi fercula
 iis similia quibus ipse vesceretur apponi iussit, quam plurimis suffectura,
 eaque, exceptis iis quibus ipse cum convictoribus suis frueretur, distri-
 buebat. atque eum liberalissimum et munificentissimum fuisse, minus est
 in tantis opibus mirandum: sed regem observantia et cura superare ami-
 cos, id vero magis est memorabile. qua de re dictum eius quoddam
 refertur, consimilia esse munera boni pastoris et regis: nam et pastorem
 decere saginatis in primis a se iumentis uti, et regi urbes et homines,
 quos bearit, inservire.

Fertur et Croesum, qui eum ob crebras donationes pauperem fore
 dixerat, rogasse quantum sibi pecuniae esse putaret, si aurum, ut ipse
 censeat, ex quo regnare coeperit, collegisset, cumque ille ingentem
 summam nominasset, dixisse "ego igitur, Croese, mitte aliquem cum

P I 166 *πεμψον ἄνδρα σὺν Ὑστάσπᾳ τούτῳ. σὸ δέ, Ὑστάσπα, περιελθὼν τοὺς φίλους λέγει αὐτοῖς ὅτι δέομαι χρυσίου πρὸς πρᾶξιν τινα, καὶ κέλευε αὐτοὺς ὀνόσα ἂν ἕκαστος δύναιτο πορίσασθαι μοι χρήματα, καὶ γράψαντας καὶ κατασημηγμένας δοῦναι τὰς ἐπιστολάς τῷ Κροίσου θεράποντι.* ταῦτα δὲ ὅσα ἐνετέλλετο τῷ Ὑστάσπᾳ γράψας καὶ σημηγνόμενος δέδωκεν αὐτῷ φέρειν πρὸς τοὺς φίλους. ἔγραψε δὲ πρὸς πάντας καὶ Ὑστάσπαν ὡς φίλον αὐτοῦ δέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ περιῆλθε καὶ ἤνεγκεν ὁ Κροίσου θεράπων τὰς ἐπιστολάς,
 B ὁ Ὑστάσπας εἶπεν. "ὦ Κύρε βασιλεῦ, καὶ ἐμοὶ ἦδη ὡς πλουσίῳ χρῶ· πάμπολλα γὰρ ἔχων πάρειμι δῶρα διὰ τὰ σὰ γράμματα." 10 καὶ ὁ Κύρος "εἰς μὲν τοῖνυν ὦ Κροῖσε" εἶπε "καὶ οὗτος ἡμῖν θησαυρός, τοὺς δ' ἄλλους καταθεῶ, καὶ λόγισαι πόσα μοι ἔστιν ἔτοιμα χρήματα ἢν τι δέωμαι χρῆσθαι." λέγεται δὲ λογιζόμενος ὁ Κροῖσος πολλαπλάσια εὐρεῖν ἢ ἔφη Κύρω ἂν εἶναι ἐν τοῖς θησαυροῖς εἰ συνέλεγεν, ἐπὶ τούτοις δὲ τὸν Κύρον εἰπεῖν "ὄρα, ὦ 15 Κροῖσε, ὡς εἰσι καὶ ἐμοὶ θησαυροί;"

Δόξαν δὲ αὐτῷ εἰς τὰ τοῖς θεοῖς ἐξηρημένα τιμένη ποιήσασθαι προπομπήν, καλέσας τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας Περσῶν τε καὶ C τῶν ἄλλων, δίδωκεν αὐτοῖς στολὰς Μηδικὰς· καὶ τότε πρῶτον Πέρσαι Μηδικὴν στολὴν ἐνεδύσαντο. ἐπεὶ δὲ τοῖς κρατίστοις διέ- 20 ὠκε τὰς κρατίστας στολὰς, ἔξεφερε καὶ ἄλλας Μηδικὰς στολὰς (παμπόλλας γὰρ παρεσκευάσατο οὔτε πορφυρίδων φειδόμενος οὔτε

4 καὶ prius om A. 7 πάντας om A, spatio relicto. 11 εἰς post θησαυρός A. 13 δὴ] δὲ AW: Xenophon δὴ. 17 τὰ AW, om P. 23 κατεσκευάσατο A: Xenophon παρεσκευάσατο.

Hystaspe. tu vero, Hystaspe, adito amicos meos, eisque dicite, mihi ad rem quandam conficiendam auro esse opus, ut quisque quam plurimum possit comparet, idque litteris inscribat atque obsignet, et epistolas Croesi ministro tradat." eadem quae mandarat, litteris incripta omnia et obsignata Hystaspae tradidit, eumque ab omnibus ut amicam suam tractari iussit. cum circumissent, et Croesi minister epistolas attulisset, Hystaspes dixit "rex Cyre, me quoque nunc utere ut divite: nam propter commendationem tuam et ipse plurimis affectus sum muneribus." tum Cyrus "et hic" inquit, "Croese, unus est ex thesauris nostris. tu vero caeteros contemplatus supputa quanta mihi pecunia sit, si fuerit opus." is vero longe maiorem summam reperisse fertur quam in thesauris eum habiturum fuisse dixerat si collegisset; ac Cyrum dixisse "viden', Croese, et mihi thesaurus esse?"

Cum autem in animo haberet ad pulvinaria deorum immortalium supplicatum ire, vocatis principibus Persarum et caeterorum, stolas Medicas inter eos distribuit, quas Persae tam primum induerant, stolis optimis inter optimos distributis, etiam alias Medicas stolas proferebat (plurimas enim paraverat neque purpureis neque orphninis aequae cary-

δρφνίνων οὔτε φοινικίδων οὔτε καρυκίνων ἱματίων), νείμας δ' ἐκάστῳ τῶν ἡγεμόνων μέρος αὐτῶν, ἐκέλευσε τοῦτοις τοὺς ὑπ' αὐτοὺς κοσμεῖν. καὶ τις τῶν παρόντων ἐπήρατο αὐτόν "οὐδέ, ὦ Κύριε, πότε κοσμήσῃ;" ὁ δὲ "οὐ γὰρ νῦν" ἔφη "δοκῶ ὑμῖν ἀδ-
 5 τὸς κοσμεῖσθαι, ἑμᾶς κοσμῶν; ἦν γὰρ δύναμαι τοὺς φίλους ποιεῖν εἶ, ὅποιαν ἂν ἔχω στολὴν ἐγὼ ἐν ταύτῃ καλὸς φανοῦμαι." ποιή-
 σας δὲ τὴν προπομπὴν καὶ θύσας τοῖς θεοῖς μετὰ τῶν φίλων ἐδεί- D
 πνει, οὓς μὲν μάλιστα ἐτίμα παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καθίσας, ὡς ἐπιβουλευτοτέρας ταύτης οὔσης ἢ τῆς δεξιᾶς, τοὺς δ' ἄλλους
 10 παρὰ τὴν δεξιάν. μετὰ δὲ γε τὸ δεῖπνον τοὺς ἐπιβουλευτοτέρας αὐτῶ
 συμμαχῆσαντας ἀπέπεμψεν οἴκαδε, πλὴν τῶν βουλευθέντων παρ'
 αὐτῶ καταμεῖναι· τούτοις δὲ καὶ χώραν καὶ οἴκους ἔδωκε. τοῖς
 δ' ἀπιοῦσι καὶ στρατιώταις καὶ ἄρχουσι πολλὰ ἐδώρησάτο. εἶτα
 καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις καὶ ἡγεμόσι διένειμεν ὅσα ἐκ Σάρ-
 15 δωων ἔλαβε χρήματα, πρὸς τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ. ὡς δὲ εἰλήφρασαν
 τὰ δοθέντα, ἔλεγον περὶ τοῦ Κύρου "ἦ που αὐτός γε πολλὰ ἔχει,
 ὅτι καὶ ἡμῶν ἐκάστῳ τὸσαῦτα δέδωκεν." οἱ δ' ἔλεγον "οὐχ ὁ Κύ-
 ρου τρόπος τοιοῦτος ὡς χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ διδοὺς μᾶλλον ἢ P I 167
 κτώμενος ἦδεται." αἰσθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος συνέλεξε τοὺς
 20 φίλους καὶ τοὺς ἐπικαιρίους ἅπαντας καὶ εἶπεν "ἄπλουστάτου μοι
 δοκεῖ εἶναι ἦθους τὸ τὴν δύναμιν τὸν ἄρχοντα φανεράν ποιησάμε-
 νον ἐκ ταύτης ἀγωνίζεσθαι περὶ καλοκαγαθίας. καὶ γὰρ οὖν" ἔφη

1 δρφνίνων A. καρυκίνων AW. 6 ὅποιαν ἔχω A.
 8 ἐτίμα] ἐτίμα A. 9 ἐπιβουλευτοτέρας A: Xenophon εἶπε.
 14 καὶ ἡγεμόσι om Xenophon. post ἡγεμόσι PW add πολλὰ,
 om A Xenophon.

cinis neque puniceis pannis parcens) et cuique ducum partem earum tradebat, quibus et illi suos exornarent, rogatus autem a quodam quando ipse sese ornaturus esset, "nonne" inquit "vobis nunc ornatus esse videor, cum vos ornavi? nam ubi de amicis fuero bene meritus, qualibet in veste formosus ero." supplicatione absoluta et victimis immolatis cum familiaribus cenatus est, amicis honoratissimis ad laevam collocatis, ut quae magis opportuna sit insidiis, caeteris ad dextram. a cena eos qui ultro in bellis secuti fuerant dimisit domum, praeter eos qui sponte manere vellent: iis vero et agros et aedes dedit, discedentibus tam militibus quam ducibus plurima donavit. deinde suis etiam militibus ac ducibus quascunque Sardibus ceperat pecunias pro cuiusque dignitate distribuit. qui ut ea acceperant, alii dixere, nimirum ipsum Cyrum habere plurima, qui tam multa largitus esset; alii, non id esse Cyri ingenium ut pecuniam faceret, qui dando quam accipiendo delectetur magis. quibus Cyrus animadversis, amicis et reliquis idoneis advocatis "apertissimi" inquit "ingenii mihi esse videtur, ut princeps copias suis palam expositis de laude bonitatis certet. et ego igitur, quid-

“βούλομαι ὑμῖν ὅσα μὲν οἶόν τε ἐστὶ τῶν ἐπιπέδων ἰδεῖν
 δεῖξαι, ὅσα δὲ μὴ-οἶόν τε ἰδεῖν, δηγήσασθαι.” ταῦτα εἰ-
 πὼν τὰ μὲν δεδεικνυμένα καὶ καλὰ χρήματα, τὰ δὲ κείμενα ὡς
 μὴ ῥῆδιον εἶναι ἰδεῖν διηγήσατο. καὶ εἶπεν “ὦ ἄνδρες, ταῦτα
 οὐδὲν μᾶλλον ἐμὰ δέον ἡγεῖσθαι ἢ καὶ ὑμᾶτερα· ἐγὼ γὰρ ταῦτα 5
 ἀθροίσω ὅπως ἔχω τῷ καλόν τι ὑμῶν ποιούντι διδόναι, καὶ ὅπως,
 B ἢ τις ὑμῶν τινὸς δέηται, λάβη πρὸς με ἴων.”

26. “Ὅτε δὲ τὰ ἐν Βαβυλῶνι εὖ κατεστήσατο, εἰς Πέρσας
 ἀπελθεῖν ἠτομάζετο. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται κατὰ τὴν Μη-
 δικήν, τρέπεται ὁ Κῦρος πρὸς Κναξάρην, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν 10
 εἶπεν ὅτι οἶκος αὐτῷ ἐν Βαβυλῶνι ἐξηρημένος εἶη, καὶ δῶρα παρ-
 σχεν αὐτῷ πολλὰ καὶ καλά. ὁ δὲ Κναξάρης προσέειπε αὐτῷ
 I 120 τὴν θυγατέρα στέφανόν τε χρυσοῦν καὶ ψέλλια φέρουσαν καὶ στρε-
 πτὸν καὶ στολὴν Μηδικὴν καλλίστην. καὶ ἡ μὲν παῖς ἐστεφάνου
 τὸν Κῦρον, ὁ δὲ Κναξάρης “δίδωμι σοι” ἔφη, “ὦ Κῦρε, καὶ αὐ- 15
 C τὴν ταύτην γυναῖκα, θυγατέρα οὖσαν ἐμὴν, ἐπιδίδωμι δὲ αὐτῇ
 καὶ φερὴν Μηδικὴν πᾶσαν· οὐδὲ γὰρ ἔστι μοι ἄρρεα παῖς γνήσιος.”
 ὁ δὲ Κῦρος “τὸ μὲν γένος, ὦ Κναξάρη, ἐπαυῶ” εἶπε, “καὶ τὴν
 παῖδα καὶ τὰ δῶρα, βούλομαι δὲ σὺν γνώμῃ τοῦ πατρὸς τε καὶ
 τῆς μητρὸς γῆμαι αὐτήν.” καὶ ταῦτα εἰπὼν εἰς Πέρσας ἐπορεύετο. 20
 ἐν δὲ τοῖς Περσῶν ὄρεσι ἐλθὼν τὸ μὲν στράτευμα ἐκεῖ κατέλειπεν,
 αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς φίλοις τὴν πόλιν εἰσῆι, ἱερεῖα ἄγων πῦσι Πέρ-
 4 εἶναι om A. 11 ἐξηρημένος εἶη codex Colberteus et Xeno-
 phon, ἐξήρηται PW. 16 αὐτῇ] αὐτήν A. 17 ἄρρη
 Xenophon. 19 τὰ om A.

Fontes. Cap. 26. Xenophonis de Cyri disciplinae 8 5 — 8.
 pauca in extremo capite addita.

quid mearum opum est quod monstrari possit, ostendam; quae ostendi
 nequeunt, enarrabo.” his dictis res multas et praeclaras deprompsit;
 quae vero reposita erant nec proferri facile poterant, recensuit. et
 “haec” inquit, “viri, non tam mea sunt existimanda quam etiam vestra-
 nam ea colligo ut, qui honeste se erga nos gesserit, eam remunerari
 queam, et si cui vestrum quid opus fuerit, a me uti petat.”

25. Rebus Babylone compositis reditum in Persiam parat. in
 Mediam progressus se ad Cyaxarem convertit, eoque salutato et multis
 egregiis muneribus affecto, ait domum etiam illi Babylone assignatam
 esse. Cyaxares filiam ad eum mittit cum aurea corona, armillis, torque
 et veste Medica pulcherrima. illa Cyrum coronat: rex vero “haec” in-
 quit, “Cyre, filiam meam uxorem tibi do, et totam Mediam doti dico:
 neque enim mihi sunt mares liberi germani.” ad haec Cyrus, et genus
 se laudare et puellam et munera, sed eam de sententia patris et matris
 ducturum esse. his dictis in Persiam contendit, relictoque in finibus
 exercitu ipse cum amicis urbem ingreditur, victimas adducens quae et
 ad sacrificandum et ad convivandum Persis omnibus satis essent: paren-

σαις ἰκανὰ θύειν καὶ ἑστιᾶσθαι. δῶρα δὲ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἔφερον οἷα εἰκὸς ἦν καὶ τοῖς φίλοις, οἷα δ' ἔπρεπεν ἀρχαῖς καὶ γερατέροις· ἔδωκε δὲ καὶ πᾶσι Πέρσαις, ἀλλὰ μὴν καὶ Περσίοις. D καὶ χρόνον τιὰ τοῖς τεκοῦσι συνδιατρέψας ἀπήει. καὶ γενόμενος Ἐν Μήδοις, συνδόξαν τῷ πατρὶ, γαμῆ τὴν Κνωξάρου θυγατέρα· γῆμας δ' ἐδῶδε ἔχων αὐτὴν ἀνεξέιργνεν.

- Ὡς δ' ἦκεν εἰς Βαβυλῶνα, σατράπης ἐπὶ τὰ κατεστραμμένα ἔπεμπεν ἔθνη, εἰς Ἀραβίαν δηλαδὴ καὶ Καππαδοκίαν, εἰς Φρυγίαν τε τὴν μεγάλην, εἰς Λυκίαν τε καὶ Τονίαν, εἰς Καρίαν, εἰς 10 Φρυγίαν τὴν παρ' Ἑλλάσποντον καὶ Αἰολίδα. Κίλιξι δὲ καὶ Κυπριοῖς καὶ Παφλαγόσιον οὐκ ἔπεμψε σατράπης, ὅτι ἐκόντες ἐδόκουν αὐτῷ συστρατεύεσθαι· δασμοὺς μέντοι καὶ οὗτοι ἀπέφερον. ἵνα δέ, μεγάλῃς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς οὐδης, ταχέως καὶ πόρ- P I 168 ρωθῆν οἱ κομίζονται ἀγγελαί, ἐσκέψατο πόσῃ ἂν ὁδῶν ἵππος Ἰβλαντόμενος ἀνῆλθῃ, καὶ ἰππῶνας τοσοῦτον ἀλλήλων διέχοντας ἐποιήσατο, καὶ ἵππους κατέστησεν ἐν αὐτοῖς καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπιμελούμενους, καὶ ἄνδρα ἕφ' ἐκάστῳ ἔταξε τὸν ἐπιτήδειον παραδέχεσθαι τὰ φερόμενα γράμματα καὶ παραδίδοντας, καὶ παραλαμβάνειν τοὺς ἀπειρηκότας ἵππους καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλείς.
- 20 Ἦδη δὲ παρελθόντος ἐναντοῦ στρατίαν ἐποιήσατο, ἐν ᾗ λέγεται καταστρέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη ὅσα Συρίαν εἰσβάντι οἰκεῖν· μέχρις ἱερυθρᾶς θαλάσσης. μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύει ἐπ' Ἀγν-

1 δὲ] εὐ A. 9 Λυκίαν et, quod rectius, Λυδίαν Xenophontis codices. 12 ἐπέφρον A. 17 ἔταξεν ἐπιτήδειον A.

tibus atque amicis munera offert qualia par erat, et magistratibus ac senioribus qualia decebant, nec non Persis omnibus, viris pariter ac feminis. aliquamdiu apud parentes commoratus in Mediam revertitur, probatoque a patre coniugio Cyaxaris filiam ducit: celebratis nuptiis statim cum ea Babylonem proficiscitur.

Inde satrapas ad gentes subactas mittit, ut in Arabiam, Cappadociam, Phrygiam maiorem, Lyciam, Ioniam, Cariam, Phrygiam Hellepontiacam et Aeoliam. ad Cilices vero, Cyprios et Paphlagonas satrapas non misit, eo quod ultro se ad illum contulisse videbantur: nihilominus tamen et hi tributa pensabant. ut autem in tanta imperii amplitudine nuntii celeriter ad se perferrentur, consideravit quantum itineris equus uno die cursu conficere posset, ac tanto intervallo distincta diversoria struxit, equis et equisonibus in iis collocatis, quorum cuique praefecit virum idoneum ad recipiendas et tradendas litteras, qui et acciperet fatigatos equos et alios mitteret integros.

Anno iam elapso expeditionem suscepit, in qua omnes gentes quae ab ingressu Syriae usque ad mare rubrum incolunt subegisse fer-

B πτον και καταστρέφεται και αὐτή· ὡς ἐντεῦθεν ὄρριεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν πρὸς ἑω μὲν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, πρὸς ἄρκτον δὲ τὸν πόντον τὸν Εὐξεινον, πρὸς δ' ἐσπέραν Κύπρον και Αἴγυπτον, τὴν δ' Αἰθιοπίαν πρὸς μεσημβρίαν. αὐτὸς δ' ἐν μίῳ τούτων πεποιημένος τὴν διαίταν, ἐν Βαβυλώνι μὲν μῆνας διήγειν ἑπτὰ τὸν 6 χρόνον δὴ τὸν χειμέριον (ἀλεινή γὰρ αὕτη ἡ χώρα), τρεῖς δὲ μῆνας τοὺς ἀμφὶ τὸ ἔαρ ἐν Σούσοις, ἐν δ' Ἐκβατάνοις δύο διήγει μῆνας τὴν τοῦ θέρους ἀκμὴν.

Οὕτω δὲ ζήσας ὁ Κῦρος και μάλᾳ προσβύτης γενόμενος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας τὸ ἑβδομον, πάλαι τῶν τοκέων τετελευτη- 10 κότεων αὐτῷ. και κοιμωμένῳ κατὰ τὰ βασίλειᾳ ἔδοξεν αὐτῷ και C ὄναρ τις προσελθεῖν κρείττων ἢ κατὰ ἀνδραπον, λέγων “σοσκει- αἶσον ὦ Κῦρε· ἤδη γὰρ σε μεταπέμπονται οἱ θεοί.” ἐκ τούτου δ' εἶκαζεν ὅτι παρήη τοῦ βίου ἡ τελευτή, και τριταῖος τοὺς παῖ- δας ἐκάλεσε (συνείποντο γὰρ αὐτῷ) και τοὺς φίλους και τὰς Περ- 15 σῶν ἀρχάς, και εἶπεν “ἐμοὶ μὲν τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστι, διὰ δὲ σαφηνῆσαι περὶ τῆς βασιλείας τίτι ἔσται μετ' ἐμέ, ἵνα μὴ πράγματα ὑμῖν παράσχη γενομένη ἀμφιλογος. σὺ μὲν οὖν, ὦ Καμβύση, προσβύτερος ὢν τὴν βασιλείαν ἔχε, θεῶν διδόντων κάμοσ· σοὶ δέ, ὦ Ταναοζάρη, εἶναι σατράπη δίδωμι Μήδων τε 20 D και Ἀρμενίων και Καδουσίῳν.” ταῦτα τοῖς παισὶν ἐντειλάμενος και παραινέσας κολλά, και προσειπὼν τοὺς παρούτας και πάντας δεξιωσάμενος, συνεκαλόψατο και οὕτως ἐξέλιπεν. ἐπεὶ δ' ἐκέ-

1 αὐτῷ A Xenophon, αὐτῷ PW.
A, Μοι PW. 20 σοι] σὺ A.

12 κρείττων A. 16 ἐμοὶ
ταναοζάρη codex Colberteus.

tur; deinde Aegyptum etiam; ut eius imperium versus orientem rubro mari, versus septentrionem Ponto Euxino, ab occasu Cypro et Aegypto, versus meridiem Aethiopia terminaretur. ipse in medio constitutus septenos menses hiberno tempore ob regionis teporem Babylone degit, ternos menses vernos Susis, Ecbatanis binos aestivo tempore.

Vita igitur sic acta senex admodum in Persiam septimum venit, parentibus iam olim defunctis. ibi in regia dormienti visus est in somnis apparere vir quidam humana condicione maior, qui diceret “para te Cyre: nam dii te nunc arcessant.” unde conciciebat sibi vitae finem instare: ac tertio die post, filiis (nam enim comitati fuerant), amicis et Persarum magistratibus arcessitis “μήλι” inquit “iam vitae finis instat. est autem declarandum cui relinquam imperium, ne controversiae de eo ortae vobis negotium facessant. tu igitur, Cambyse, qui natu maior es, regnum teneto, quod tibi et a diis et a me tribuitur: te vero, Tanaoxare, satrapam constituto Medorum, Armeniorum et Cadusiorum.” haec ubi filiis mandaratae multaque praeceperat, affatus eos qui aderant, ac dextra porrecta omnibus, contacta facie exspiravit. eo defuncto sta-

νος ἀπῆει, εὐθὺς οἱ παῖδες αὐτοῦ ἱστασάμενοι, πόλεις δὲ καὶ ἔθνη ἀφίσταντο, πάντα δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐγράφετο.

Ταῦτα μὲν οὖν τῷ Ξενοφῶντι περὶ Κύρου ἱστόρηται· ὁ δ' W I 121
 Ἀλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος ἄλλα περὶ τῆς Κύρου φησὶν ἀναγωγῆς τε
 6 καὶ τελευτῆς καὶ τῆς λοιπῆς βιοτῆς, ἃ μακρὸν ἂν εἴη διηγεῖσθαι.
 ἔμοι δ' ἐπιτομὴν ἱστορίας πεποιτημένῳ οὐκ ἐπέοικε τὴν πραγμα-
 τείαν θέσθαι πολύστιχον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὰ πιθανώτερα ἔγραψα,
 7 ὅτῳ δ' εἰδέναι βούλημα καὶ ἄπερ Ἡρόδοτος περὶ αὐτοῦ συνεγρά- P I 169
 ψατο, τὴν ἐκείνου μεταχειρισάμενος βιβλίον εὐρήσει ταῦτα κατὰ
 10 τὸν πρῶτον λόγον ᾧ τὴν πρώτην τῶν Μουσῶν ἐπέγραψε, τὴν
 Κλειώ.

LIBER QUARTUS.

1. Κύρος μὲν οὖν οὕτω τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν κατα-
 λελυκε. τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἑβδομηκοστῷ
 ὄντι ἑξήτου Ἑβραῖοι εἰς Βαβυλῶνα ἐξ Ἱερουσαλήμ μετηνέχθησαν,
 15 ἐπέτρεψε τοῖς ἐν Βαβυλῶνι οὖσιν Ἰουδαίοις ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσό-
 λυμα καὶ ἀνοικοδομηῆσαι τὴν τε πόλιν καὶ τὸν ναόν, ὡς ὁ προφή- B
 τῆς Ἱερειμίας προανεφώνησε, καὶ πρὸ ἐκείνου ὁ Ἡσαΐας προείρη-
 κεν. ὁ μὲν γὰρ ἦν ὅτε ἡ πόλις ἤλω καὶ ὁ ναὸς κατεσκάφη, ὁ δ'

2 πάντα] καὶ πάντα A. 3 οὖν om A. 7 θέσθαι om A.
 ἔγραψεν A. 10 post ἐπέγραψε PW add τῷ βιβλίῳ, om A.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Ant. 11 1 et 2. Herodoti 3 30 et 61 — 66.

tim filii seditionem moverunt, urbes ac provinciae defecerunt, et in pe-
 ins ruebant omnia.

Atque haec a Xenophonte de Cyro prodita sunt: sed Herodotus Halicarnasseus alia de Cyri educatione, obitu totaque vita narrat, quae recensere prolixum fuerit. mihi vero compendium historiarum scribenti non convenit verborum opus contexere, sed satis est ea consecrari quae probabiliora videntur. cui vero etiam Herodoti de illo narrationes evol-
 vere libet, is haec libro primo, cui Clius Musae primae titulum indidit, inveniet.

1. Cyrus igitur Assyriorum regnum sic evertit, et primo sui Imperii anno, a captivitate Hebraicae gentis septuagesimo, Iudaeis qui Babylone debebant redire Hierosolyma urbemque et templum instaurare permisit, id quod propheta Hieremias praedixerat et ante illum Esaias. nam ille tum vixit cum urbs caperetur, hic ante captivitatem urbis et

Ἡσαίας ἔτισιν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα πρότερον ἦν ἡ τὴν πόλιν ἀλῶναι καὶ κατασκαφῆναι τὸ ἱερόν. οὐ μόνον δ' ἐφῆκε τοῖς ἀρχμαλώτοις τὴν ἐπάνοδον καὶ τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἑξανάστιασιν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη τὰ τοῦ ναοῦ, ἃ Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισαι, συνέπεμψε, παραδοὺς ταῦτα φέρειν Μιθρι-
 5 δάτη τῷ αὐτοῦ γαζοφύλακι καὶ τῷ Ζοροβάβελ. ἐπέστειλε δὲ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ σατράπαις συναίρεσθαι αὐτοῖς ἐπὶ τῇ τῶν ἔργων οἰκοδομῇ, καὶ τὴν δαπάνην αὐτοῦς χορηγεῖν πῦσαν ἐκ τῶν βασι-
 C λικῶν χρημάτων. ταῦτα τοῦ Κύρου θεσπίσαντος ἐξώρησαν οἱ τῶν δύο φυλῶν ἄρχοντες τῆς τε τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς Βενιαμίνιδος, 10 οἱ τε Λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς· πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Βαβυλῶνι κατέμεναν, τὰς κτήσεις καταλιπεῖν οὐχ αἰρούμενοι. παραγενομένοις δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα οἱ τοῦ Κύρου πάντες συνήρουν αὐτοῖς εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ συνέπραττον. ἦσαν δ' οἱ ἐπιανεληθόντες μυριάδες τεσσαρες δισχίλιοι τε καὶ ἑξακόσιοι. 15

Ἦδη δὲ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως σπευδόντων καὶ τοῦ ναοῦ, τὰ πέραξ ἔθνη, καὶ μάλιστα τὸ Χουθαιῶν, οὗς Σαλμανασάρ μετώκισεν εἰς Σαμάρειαν ὅτε τοῦ Ἰσραηλῆτας ἐξημαλώτισαι, φθονοῦντες, τοὺς σατράπαις ἐδεξιώσαντο πρότερον μὴ ἐπαρῆ-
 D γειν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς τὴν οἰκοδομὴν. εἴτα τοῦ Κύρου τὴν 20 ζῶην καταλύσαντος, Καμβύσου δὲ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου, γράφουσι τῷ Καμβύσῃ διαβύλλοντες τοὺς Ἑβραίων ὡς ἔθνος ἀποστατικόν τε καὶ ἀνυπότακτον, καὶ "εἰ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐκτελέσουσι" λέγοντες "οὔτε φόρους δώσουσιν οὐθ'

11 of alterum om A. 13 συνηγέρον A. 15 pro ἑξακόσιοι Iosephus τετρακόσιοι καὶ ἑξήκοντα δύο. 17 χουθαιῶν A.

templi eversionem annis centum quadraginta. neque vero haec duntaxat concessit, sed et sacra vasa a Nabuchodonosore Babylonem translata per Mithridatem quaestorem suum et Zorobabelem una remisit, et Syriacis satrapis mandavit ut eis ad aedificationem adiumento essent et omnes sumptus de regia pecunia suppeditarent. his a Cyro constitutis, duarum tribuum Iudaicae et Beniamiticae principes, Levitae et sacerdotes Hierosolyma contenderunt: multi etiam Babylone manere quam suas possessiones relinquere maluerunt. quo cum pervenissent, Cyri satrapae omnes ad aedificationem eis (fuere autem quadraginta duo milia et sexcenta) adiumento fuerunt.

Iam in urbis et templi instaurationem intentis finitimae gentes, Chuthaei praesertim, quos Salmanasar captis Israelitis Samaritaniam traduxerat, invidentes, satrapas in primis sibi conciliant ne aedificationem promoverent. deinde Cyro defuncto apud Cambysen filium et successorem eius Hebraeos ut gentem perfidam et rebellem per litteras criminantur. quod si urbem et templum perfecerint, neque tributa pensuros neque

ὑπακούουσιν. ταῦτα καὶ πλείω τοιαῦτα γράψαντες ἔπεισαν αὐτὸν κωλύσαι τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἀνοικοδόμησιν· καὶ ἐπεσχέθη τὰ ἔργα μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου ἐπ' ἔτη ἐννέα. Καμβύσης γὰρ ἐπὶ τὰ βασιλεῦσιν ἔτη, καὶ κατὰστρεφόμενος ἐν τούτοις τῆς Αἴγυπτον, ὑποστρέψας ἐν Δαμασκῶ ἐτελεύτησε, τῶν μάγων τῆς βασιλείας ἐγκρατῶν γενομένων. καλὸν δὲ καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν ποιήσασθαι ἐν ἐπιτομῇ.

Τῷ Καμβύσῃ ἦν ἀδελφός, κατὰ μὲν τὸν Ξενοφῶντα Τα- P I 170
 10 ναξάρης, κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον Σμέρδης ὀνομαζόμενος. ἔδοξεν οὖν ἐν Αἴγύπτῳ τῷ Καμβύσῃ τυγχάνοντι καθ' ἕκαστους τις ἐπιστάς λέγειν ὡς ἐς τὸν βασιλικὸν καθίσας θρόνον ὁ Σμέρδης τῇ κεφαλῇ τοῦ πόλου προσψάσσει. δεισας οὖν περὶ τῆς βασιλείας, τὸν Πρηξάσπην ἀπίκτα πέμπει ἐς Σοῦσα, κτενοῦντα λάθρα τὸν 15 ἀδελφόν. καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο, ὁ δὲ Καμβύσης τὸ χρεῶν οὐκ ἐξέφυγε. δύο γὰρ ἦσαν ἀδελφοὶ Μῆδοι, μάγοι κεκλημένοι, ὧν τῷ μὲν Κατιζίθῃ τῷ δὲ Σμέρδῃ ἦν τὰ ὄνματα. ὁ δὲ W I 122 Σμέρδης οὐ τοῦ ὄνματος ἐκινῶναι μόνον Σμέρδῃ τῷ Κύρου παιδί, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἶδους. τούτων τὸν ἕτερον φροντιστὴν τῶν B
 20 ἑαυτοῦ πραγμάτων ὁ Καμβύσης ἐκέκτετο. χρονίζοντος δ' ἐν Αἴγύπτῳ αὐτοῦ, γνοὺς τὸν φόνον τοῦ Σμέρδου τοῦ τοῦ Κύρου

2 ἀνοικοδόμησιν A, ἀναδόμησιν PW: Iosephus ἀνοικοδομῆσιν.
 4 ἐπὶ] Iosephus ἔξ. in fine capituli ex Herodoto ἔτη ἐπὶ ἐπὶ
 πέντε μηνῶν. 7 τῶν — 8 ἐπιτομῇ] τὰ περὶ τούτων ἐν ἐπιτομῇ
 διηγήσασθαι A. 10 Σμέρδης Herodotus. 14 ἀπίκτα πέμ-
 πει A, παραπίκτα παραπέμπει PW. 16 Δύο PW. 17 Παισι-
 ζεῖθῃς Herodotus. 18 τῷ τοῦ κύρου A. 19 post εἶδους
 PW add αὐτοῦ, om A. 20 ὁ om A.

dicto audientes futuros. his et pluribus aliis scriptis ei persuaserunt ut urbis et templi instaurationem prohiberet. ita opus impeditum est usque ad secundum annum Darii regis, filii Hystaspis, per annos novem. nam Cambyses cum septem regnasset annos et Aegyptum subegisset, inde reversus Damasci obiit, regno a magis occupato. de quibus et hic breviter est dicendum.

Cambyses fratrem habuit, quem Xenophon Tanaoxarem, Herodotus Smerden appellat. visus igitur est in somnis Cambysi in Aegypto agenti quidam dicere, Smerden regio occupato capite caelos attingere. regno igitur metuens Prexaspem Susa mittit qui fratrem clandestinum perimeret. et ille quidem ita periit, sed Cambyses fati vim non effugit. fuerunt enim duo fratres Medi, quorum alter Catizithes alter Smerdes vocabatur, professione magi. ac Smerdes non tantum nomen sed formam etiam cum Smerde Cyri filio communem habebat. alterum Cambyses suarum rerum curatorem delegerat. dum igitur rex in Aegypto moratur, Catizithes caede Smerdis, quam pauci norant, cognita, regnum

Zonaras Annales.

20

παιδὸς ὁ Κατιζίδης, καὶ ὡς ἄλλοις ὁ ἐκείνου θάνατος ἔγνωσται,
 ἐπιθέσθαι τῇ βασιλείᾳ ἐσκέψατο· καὶ τὸν ἀδελφὸν ὁμωνυμοῦντα
 τῷ Σμέρδῃ καὶ πολλὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐμφέρειαν ἔχοντα εἰς τὸν
 θρόνον ἐκάθισε τὸν βασιλεῖον, οὐχ ὡς οὐκ εἰσὶν ὁμαίμονα ἀλλ' ὡς
 τοῦ Κόρου υἱὸν καὶ τοῦ Καμβύσου ὁμόγγιον· καὶ κήρυκας διέ- 5
 πεμψε πανταχοῦ βασιλείᾳ τὸν Κόρου Σμέρδην ἀγγέλλοντας. μα-
 θῶν οὖν ταῦτα καὶ ὁ Καμβύσης τὸν Πρηξάσπην ἀνέκρινεν ὡς μὴ
 C πληρώσαντά οἱ τὸ κελευσθέν. ὁ δὲ διεβεβαίον μὴ τὸν ἀδελφὸν
 ἐπαναστῆναι αὐτῷ. "ἐκείνον γὰρ ἰγῶ" ἔλεγεν, "ὡς σὺ ἐνετελιω,
 ἕκτανόν τε καὶ ἔθασα." συλληφθῆναι τοῖσιν κελεύει Καμβύσης 10
 τὸν ἐν τῷ στρατῷ κηρύσσοντα τὸν τοῦ Κόρου Σμέρδην βασιλεῦ-
 σαι Περσῶν. καὶ συλληφθεὶς ἠρωτᾷτο εἰ αὐτὸς τὸν Σμέρδην
 ἐώρακε, καὶ εἰ ἐκεῖνος αὐτῷ ἐνετελιωτο λέγειν ἄπειρ φησὶν· ὁ δὲ
 μὴ θεάσασθαι τὸν Σμέρδην ἀνταπεκρίνατο, παρὰ δὲ τοῦ μάχου
 τοῦ τῶν βασιλείων ἐπιτροπεύοντος ταῦτα λέγειν ἐπιταχθῆναι. 15
 γνοὺς οὖν ἐντεῦθεν ὁ Καμβύσης τὸ ἀληθές, ἐθρήνησε μὲν ὡς
 μύτην κτείνας τὸν ἀδελφόν, ὠρμησε δ' αὐτίκα κατὰ τῶν μάχων
 D στρατεύεσθαι. ἀναθρώσκοντι δὲ οἱ ἐπὶ τὸν ἵππον τοῦ κουλιεῦ
 τοῦ Ξίφους ὁ μύκης ἔξέπεσε, καὶ γυμνωθὲν τὸ Ξίφος παῖει αὐτοῦ
 τὸν μηρὸν καιρίως. ἤρειτο οὖν ὅπως ἡ πόλις καλοῖτο, καὶ μα- 20
 θῶν ὡς Ἐκβάτανα, εἶπεν ὡς "ἐνταῦθά μοι πέπρωται τελευτᾶν."
 ἐκέχρηστο γὰρ αὐτῷ ἐν Ἐκβατάνοις μέλλειν θανεῖν· καὶ ὁ μὲν
 παρὰ τοῖς ἐν Μηδίᾳ Ἐκβατάνοις ἰδοῦκει πρῶτην τὸ τέλος αὐτὸν
 καταλήψεσθαι, ὁ δὲ χρησμὸς οὐκ ἐκεῖνα ἐδήλου ἀλλὰ τὰ ἐν Συ-
 ρίᾳ Ἐκβάτανα.

25

22 ἐπέφητο Α.

invadere destinat; idque fratri, qui Smerdi et nomine et lineamentis
 corporis persimilis esset, tradit, non ut fratri suo sed ut Cyri filio,
 fratri Cambysis; et praecones passim dimittit qui Smerden Cyri filium
 regem proclament. ea re cognita Cambyses Prexaspem incusat ut man-
 data non executum. qui cum affirmaret, fratrem, quem ipse et occi-
 disset et sepelisset, ei non movere seditionem, praeconem, qui Smerden
 Cyri filium regem in exercitu proclamabat, comprehensum rogat num
 ipse Smerden viderit et nam de illius mandato ista proclamet. respon-
 det homo se Smerden non vidiisse, sed iussu magi regiae magistrī ea
 proclamare. Cambyses igitur veritate inde cognita fratrem a se temere
 occisum luget et bellum inferre magis parat. sed dum in equum insilit,
 de vagina gladii fungus decidit, et nudato gladio letaliter in femore
 vulneratur. illius loci nomen sciscitantī cum Ecbatana dici responsum
 esset, ibi fatale sibi esse mori dixit. acceperat enim oraculum se Ecba-
 tanis moriturum; et hactenus putarat se Ecbatanis Medicis obiturum,
 cum oraculum de Ecbatanis Syriae locutum esset.

Ὁ μὲν οὖν μεθ' ἡμέρας τινὰς τελευταῖ ἄπαις, βασιλεύσας ἐπ' ἔτη ἑπτὰ ἐπὶ πέντε μηνσίν, (2) ὁ δὲ μάγος τοῦ Καμβύσου θανόντος ἀδιῶς ἐβασίλευσεν, ἑαυτῷ τὸν τοῦ Κύρου Σμέρδην ἐπιγραφόμενος. καὶ πέμψας εἰς πᾶν ἔθνος ὧν ἤρχεν, ἀτέλειαν παρ' ἑαυτῶν ἐπ' ἔτη τρία ἐκήρυξεν. ἤδη δὲ μῆνας ἄρξας ἑπτὰ, ὅστις ἦν ἐγνώσθη. ἐγνώσθη δ' οὕτως. Ὅτανης ἦν γένει καὶ πλούτῳ Περσῶν τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλος. τούτου θυγατέρα Καμβύσης ἔσχεν, ἣ Φαιδυμήν ἐκέκλητο. ταύτη καὶ ὁ μάγος ἐκέρχρητο ὡσπερ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἃς εὔρεν εἰς τὰ βασίλεια. πέμψας οὖν ὁ πατήρ 10 ἡρώτα αὐτὴν λάθρα εἰ τῷ Κύρῳ Σμέρδῃ εἰδ' ἕτέρῳ τινὶ συνεπάροιστο. ἢ δὲ μήτ' ἰδέσθαι τὸν Κύρον Σμέρδην ἀνταπεκρίνατο, μήτ' εἰδέναι φησι συγκοιτάροιστο. ὁ δὲ καὶ πάλιν στέλλει παρ' αὐτὴν, κωδυνθεὶν αὐτῇ ἐντελλόμενος, εἰ δεήσειεν, ἵνα πληρώσῃ πατρικὴν ἐπιτολήν, καὶ ὑποτιθεῖς, ὀπηνίκα συγκοιμήσῃ τῷ βασι- 15 λεῖ καὶ ὑπνώττοντα αὐτὸν γυνῆ, ψαῦσαι τῶν ὤτων αὐτοῦ, καὶ εἰ μὲν ἔχοντα ὤτα γνοῖη, εἰδέναι ὡς τῷ Κύρῳ Σμέρδῃ συγγίνεται, εἰ δὲ μὴ ἔχοι, τὸν μάγον Σμέρδην αὐτὸν νομίζειν. πέμπεται τῷ πατρὶ ἣ Φαιδυμῆν, καὶ γνοῦσα τὸν αὐτῇ συγγινόμενον ὤτα μὴ ἔχοντα, ἐσήμηνε τῷ πατρὶ. οὐκ εἶχε δ' ὤτα ὅτι ὁ Κύρός ποτε 20 ταῦτα δι' ἀμάρτημά τι ἀπέταμεν. ὁ δὲ Ὅτανης Ἀσπαθίην καὶ Γωβρόα πρωτεύουσι τῶν Περσῶν καὶ αὐτῷ φιλομένους κοινοῦται

3 ἐβασίλευεν A. 8 Φαιδίην vel Φαιδυμήν Herodotus. 10 λά-
 θρα αὐτῆς A. τῷ τοῦ κύρου A. 17 δὲ om A. 19 ταῦτα
 ποτὲ A. 20 ἀσπαθίην A: Wolfii codices ἀποθάνη. p. 308
 v. 4 ad Ἀσπαθίης nihil notatum ex A.

Fontes. Cap. 2. Herodoti 3 67 — 79.

Ita post aliquot dies moritur Cambyses orbis liberis, cum annos septem et quinque menses regnasset: (2) magus autem eo mortuo securus tenebat imperium, usurpans Smerdis Cyri filii nomen: et missis in omnes provincias legatis, triennii immunitatem proclamat. cum autem iam menses septem regnasset, hoc modo est agnitus. Otanes nobilitate et opibus Persicorum principum nullo inferior filiam habebat Phaedymiam Cambysi nuptam. eadem magus, ut et caeteris regis concubinis, utebatur. ab ea pater clam per internuntium quaerit num cum Smerde Cyri filio concubaret. illa respondet se nec vidiisse Cyri Smerden neque scire quis sit is cum quo dormiat. pater denno ad eam mittit, ut suum mandatum vel cum periculo exsequatur si sit opus; ac monet ut, quando cum rege dormiat, eius dormientis aures contrectet. nam si habeat aures, sciendum eam cum Smerde Cyri filio concumbere; sin minus, magum Smerden existimandum esse. paret Phaedymia patri, eumque carere auribus, qui rem secum haberet, patri significat. praeciderat autem ei Cyrus aures ob delictum quoddam. Otanes agramum Mlod cum amicis Aspithine et Gobrya Persarum principibus communicat: qui cum idem

δὴ τὸ ἀπόρητον. οἱ δὲ καὶ πρῶτην ἐν ὑποψίᾳ ὄντες τοῦ πράγμα-
 C τος, εὐθὺς τοὺς λόγους ἐδέξαντο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ ἐτέ-
 ρους προσεταιρισάσθαι. καὶ Ὀτάνης μὲν ἐπάγεται Ἰνταφέρνην,
 Γωβρύας δὲ Μεγάβυζον, Ὑδάρην δὲ Ἀσπαθίνης· καὶ Δαριεῖω
 W I 123 δὲ τῷ Ὑστάσπου νιῶ ἄρτι πρὸς Σούσα ἐκ Περσίδος ἐλθόντι τὸ δ
 ἀπόρητον ἐκοινώσαντο. ὁ δὲ καὶ ἐδέξατο τὸν λόγον, καὶ πρὸς
 τὴν πράξιν αὐτίκα ὁρμῶν συνεβούλευεν, ἥ τῆς παρούσης ἡμέρας
 διακενῆς παρερχομένης αὐτὸς ἔλεγε γεέσθαι τῷ μάγῳ μηνυτῆς
 τῆς ἐπιβουλῆς. ἐπεισθήσαν τῇ συμβουλῇ τοῦ Δαριεῖου καὶ οἱ
 λοιποί, καὶ τοῦ ἔργου εἶχοντο. 10

Συνέβη δὲ τι καὶ ἕτερον ὃ ἐπισπεῦσαι αὐτοὺς ἠρέθισε τὴν
 ἐγχείρησιν. εἰδότες γὰρ οἱ μάγοι ὅτι Πηξάσπης ἐχειροῦργησε
 D τὸν Σμέρδου φόνον τοῦ Κύρου παιδός, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν
 αἰτίᾳ τοῖς Πέρσαις ἐστίν, προσκαλεσάμενοι αὐτὸν φίλον τε ἐποι-
 οῦντο καὶ ὄρκους προκατελάμβανον καὶ λαμπραῖς ὑποσχέσεσι μὴ 15
 τινι αὐτῶν ἐκφῆραι τὸ σόφισμα. καταθεμένου δ' ἐκείνου ποιή-
 σαι ταῦτα, προσεπῆγον συγκαλέσειν τὸ πλῆθος ὑπὸ τὸ τεῖχος τῶν
 βασιλείων, αὐτὸν δ' ἐπὶ πύργον ἀναβάντα εἰς ἐπήκοον πᾶσιν ἐκ-
 βοῆσαι, ὡς ὑπὸ Σμέρδου τοῦ Κύρου νίεος, οὐχ ὑφ' ἑτέρου δὲ
 βασιλεύοντα· φείσασθαι γὰρ αὐτοῦ, καὶ μὴ κτεῖναι αὐτὸν ὡς ὁ 20
 Κυμβύσης αὐτῷ ἐνετείλατο. συνθεμένου δὲ καὶ ταῦτα ποιήσειν,
 συνῆκτο μὲν τὸ πλῆθος, Πηξάσπης δὲ ἐπὶ τὸν πύργον ἀνῆει,
 P I 172 καὶ ἔλεξεν οὕτως Πέρσαις ἀγαθὰ παρὰ Κύρου γεγονῆσαι, προ-

2 ἑταίρους A. 3 ἐπάγεται A. 4 Ὑδάρην A. 10 τοῦ
 om A. 13 τοῦ σμέρδου τὸν φόνον A. 18 ἄπειρον A.
 22 τὸν om A.

prius essent suspicati, statim fidem habent. statuunt igitur alios quoque
 sibi adiungere: Otanes Intaphernem adsciscit, Gobryas Megabyzum,
 Aspathines Hydarnem: Darium quoque Hystaspis filium, qui recondit ex
 Perside Susa pervenerat, secreti participem faciunt. qui cum rem cupide
 audivisset, eius statim aggrediendae fit auctor: quod si vel illum diem
 ignavum elabi paterentur, se insidias mago indicaturum. consilio eius et
 caeteri assensu negotium capessunt.

Sed et alia conatus matrandi causa inciderat. cum enim scirent
 magi Praxaspem Smerdis Cyri filii perpetrasse caedem atque ob id fa-
 cilius male audire a Persis, amicitia cum eo inita magnae polliciti
 iureiurando hominem obstrinxerant ne cui commentum illud detegeret,
 quae cum ille promisisset, subiunxerunt se advocaturos populum ad
 moenia regiae: ei, turri conscensa, proclamandum omnibus exaudientibus,
 Smerden Cyri filium et non alium esse regem: nam se illi pepercisse,
 nec occidisse ut Cambyses iussisset. cum et haec promisisset, convo-
 catur populus: Praxaspos turrim conscendit, beneficia a Cyro in Persas

σείθει δὲ ὡς τὸν ἐκείνου παῖδα τὸν Σμέρδην αὐτὸς ἀνέλοι, τοῦ Καμβύσου βιάσατος· τοὺς μάγους δὲ τὴν βασιλείαν ἔχειν ἐληροφόρει, καὶ ἐπηρᾶτο Πέρσας εἰ μὴ αὐτοὺς τίσαιντο. ταῦτα εἰπὼν ἑαυτὸν κατεκρήμνισε καὶ ἀπέθανεν.

- 5 Οἱ δὲ ἐπὶ τὰ ἄνδρες ἐν τῇ ὁδῷ τὰ κατὰ τὸν Πηρηξάσπην μαθόντες ὤρμησαν εὐθὺς ἐπὶ τὰ βασιλεία καὶ εἰσήεσαν, παρὰ τῶν φυλάκων μὴ κωλυόμενοι· ἠδοῦντο γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀνδρῶν. παρελθόντες δ' εἰς τὴν αὐλὴν ἐνέτυχον τοῖς ἀγγελιαφόροις εὐνοήχοις, οἱ σφᾶς ἡρώτων ὅτου χρῆζοντες ἤκοιεν, ἐκώλυόν τε προσω-
 10 τέρω λέναι. οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐκεῖ διεκρήσαντο, αὐτοὶ δὲ δρομαίως εἰσήεσαν. οἱ μάγοι δ' ὄντες ἐντός, καὶ τῶν εὐνούχων γνόντες τὸν θάφουρον, ἐτρέποντο πρὸς ἄλλην, καὶ ὁ μὲν τὴν αἰχμὴν ὁ δὲ τὸ Β τόξον μετεχειρίσαντο. καὶ θάτερος μὲν τῇ αἰχμῇ Ἀσπαθίνην παλεῖ κατὰ μηρὸν, τὸν δ' Ἰνταφέρην κατ' ὄψιν, ὅθεν ἐκεῖνος ἐβλάβη
 15 τὸν ὀφθαλμὸν· τὰ τόξα δ' ἦν ἄπρακτα, χερσὶν ἐγγύθεν αὐτοῖς χρωμένοις. καὶ ὁ ταῦτα κατέχων εἰσέδυν πρὸς Θάλαμιον, συνεσπίπτουσι δ' αὐτῷ Γωβρούας τε καὶ Δαρείος. καὶ ὁ μὲν συνεπλάκη τῷ μάγῳ, Δαρείος δὲ ἀπορῶν διὰ σκότος καὶ δεδιὼς μὴ τὸν ἑταῖρον πλήξῃ, ἴστατο ἄπρακτος. Γωβρούας δὲ ἤρετο ὅτου
 20 χάριν ἀργὸς ἴσταται· ὁ δ' εἶπε τὸ αἴτιον· καὶ ὅς "ὦψι τὸ ξίφος καὶ δι' ἀμφοῖν" ἔφησε. καὶ ὁ Δαρείος ὥσε τὸ ἐχειρίδιον, καὶ τοῦ μάγου ἐπέτοχε. κτείναντες οὖν καὶ τὸν ἕτερον οἱ λοιποὶ ἔτε-
 30 μον τὰς κεφαλὰς καὶ ἀμφοῖν, καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς τραυματίας αὐτῶν διὰ τε τὰ τραύματα καὶ τὴν τῆς ἀκροπόλεως φυλακὴν κα-

1 ἀνέλη A. 6 ἐπὶ] περὶ A. 10 διεχειρίσαντο A. 13 ἀσπαθίνην A. 17 δαρείος τὰ καὶ γωβρούας A. 23 μὲν om A.

collata commemorat: filium eius Smerden se a Cambysse coactum occidisse, magos tenere imperium affirmat: Persas execratur si id facinus inultum sinant. his dictis se de turri praecipitavit ac mortuus est.

Septem igitur illi ea re audita statim ad regiam feruntur, non prohibentibus custodibus, dignitatem eorum reverentis. progressi in aulam in eunuchos qui nuntios utro citroque perferebant incidunt. eos, rogati quid venirent et ulteriore progressu prohibiti, occidunt, et prope ingrediuntur. magi, qui intus eunuchorum tumultum cognorant, ad vim propulsandam se parant: atque alter, qui hastam arripuerat, Aspathinem in femore, Intaphernem in facie vulnerat, unde laesus ei est oculus: alteri aroud fuit inutilis, cum res cominus gereretur. itaque in thalamum se proripit: insequuntur Gobryas et Darius: ille magum amplectitur, hic veritus ne amicum in tenebris interficeret adstat otiosus. ob eam rem a Gobrya obiurgatus et vel utrumque traicere inasus, pugione magum ferit. caeteri etiam altero occiso capita utriusque amputant, eaque ferentes, relictis duobus tum ob vulnera tum ad regiae cu-

τέλιπον ἐν αὐτῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τὰς κεφαλὰς ἐπιφερόμενοι τῶν μάγων ἐξέθεον καὶ Πέρσαις ταύτας ἐδείκνυσον καὶ ἐξηγοῦντο τὸ γεγονός. οἱ δὲ τὴν ἀπάτην μαθόντες ἔκτεινον ᾧ ἂν τῶν μάγων ἐνέτυχον.

3. Ἐπεὶ δὲ κατέστη ὁ θόρυβος καὶ ἤδη τινὲς ἡμέραι πα-
 5 ρήλθοσαν, ἐβουλευόντο περὶ τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας. καὶ
 Ὀτάνης μὲν δημοκρατίαν ἐλίσθαι παρήγει, ἀριστοκρατίαν δὲ ὁ
 D Μεγάβυζος, ὁ δὲ γε Δαρεῖος βασιλείαν καὶ αὐθις αἰρήσεσθαι
 συνεβούλευε. συνέθεντο οὖν τῇ τούτου γνώμῃ καὶ οἱ τέσσαρες οἱ
 λοιποὶ· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπιβῆναι τῶν ἵππων, καὶ οὗτον ἂν ὁ 10
 ἵππος ἡλλου ἀνατελιαντος χρεμετίσῃ ἐν τῷ προαστείῳ γενομένων,
 τοῦτον ἔχειν τὴν βασιλείαν. Δαρεῖος δὲ τὴν βουλὴν τῷ ἱπποκόμῳ
 αὐτοῦ ἐξηγήσατο. ἦν δὲ σοφὸς ὁ ἀνὴρ καὶ "θάρρει ὡ δέσποτα"
 ἔφη "ὡς σὴ ἔσται ἡ βασιλεία." γενομένης οὖν νυκτὸς θήλειαν
 W I 124 ἵππον λαβῶν ἦν ὁ Δαρεῖου ἕστεργεν ἵππος, καὶ δῆσας εἰς τὸ 15
 προάστειον, ἐπήγαγε τὸν ἵππον καὶ περιῆγεν αὐτὸν ἀγχοῦ τῇ θη-
 λείᾳ, καὶ τέλος ἐφήκεν ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. ἔωθεν δὲ τῶν ἐπτά
 P I 173 παραγενομένων εἰς τὸ προάστειον καὶ διεξελανόντων ἐν αὐτῷ, ὡς
 ἐκεῖ γέγονουσιν ἐνθάπερ ἡ θήλεια ἵππος ἐδέδετο, εἰς μνήμην ταύ-
 της ὁ Δαρεῖου ἵππος ἰὼν ἐχρεμέτισεν· καὶ τούτου τῷ Δαρεῖῳ ἡ 20
 βασιλεία προσέγεγονεν. οἱ μὲν οὖν τοῦτό φασι μηχανήσασθαι τὸν
 Οἰβύρεα (τοῦτο γὰρ τῷ τοῦ Δαρεῖου ἱπποκόμῳ ὄνομα ἦν), οἱ

1 of λοιποὶ δὲ Α. 2 ταῦτα Α. 7 δημοκρατίαν et μοχ
 ἀριστοκρατίαν Α, — ταῖαν PW. 11 χρεμετίσει Α. 19 ἐκεῖος Α.

Fontes. Cap. 3, Herodoti 3 80 — 87. Iosephi Ant. 11 3
 § 1 — § 8.

stodiam, excurrunt, caesorum capita Persis ostendant, rem gestam nar-
 rant. illi fraude intellecta magos omnes obvios occidunt.

3. Sopito tumultu post aliquot dies de componendis rebus deli-
 berant. Otanes democratiam instituendam, Megabyzus aristocratiam,
 Darius iterum eligendum esse regem censet, cuius sententiae et caeteri
 quattuor principes suffragati, decrevere ascendendos esse equos, et
 cuius equus exorto sole cum in suburbium pervenerint primus hinnierit,
 eius esse regnum. id decretum Darius suo equisoni aperit: qui cum vir
 prudens esset, bono animo dominum esse iubet, eius enim regnum fore.
 noctu equam a Darii equo adamatam in suburbio alligat, equum prope
 illam adducit ac denique ad coitum admittit. mane cum septemviri in
 suburbium convenissent, quaeque equa alligata fuerat transirent, Darii
 equus illius recordatus hinnit: itaque Darius regno potitus est. non-
 nulli igitur Darii equisonem Oebarem hoc machinatum esse ferunt, alii

δ' ἑτεροῖον εἶναι φασὶ τὸ τοῦτου μηχανήμα. τῆς γὰρ ἵππου
ἐκείνης, ἣν ὁ Δαρείου ἵππος ἐφίλει, τῶν ἄρθρων ἐπιπαῦσαι τῇ
χειρί, καὶ τὴν χεῖρα κρύπτειν ἐν τῇ ἀναξυρίδι. ἤδη δὲ τοῦ ἡλίου
ἀνίσχοντος, καὶ τοὺς ἵππους ἀναβαινόντων τῶν ἐπὶ ἐκείνων ἀ-
δρῶν, προσωγαγεῖν αὐτὸν τὴν χεῖρα τοῖς τοῦ ἵππου τοῦ Δαρείου
μυκτῆρσι, καὶ τὸν αὐτίκα αἰσθόμενον φοιμάσασθαι τε καὶ χρεμε-
τίσαι. εἴτ' οὖν οὕτως εἴτ' ἐκείνως ὁ Δαρεῖος τῆς βασιλείας ἐπέ- B
τυχεν.

Οὗτος οὖν ἰδιώτης ὢν ἠϋξάτο τῷ Θεῷ, εἰ γένοιτο βασιλεύς,
10 πάντα τὰ σκένη τοῦ Θεοῦ ὅσα ἦν ἔτι ἐν Βαβυλῶνι πέμψειν εἰς
τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναῦν. ἦν δὲ αὐτῷ πάλαι καὶ πρὸς τὸν Ζο-
ροβάβελ φίλα, δι' ἣν καὶ σωματοφυλακεῖν μεθ' ἑτέρων δύο
ἤξιωτο ἄρτι ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος. τῷ δὲ
πρώτῳ ἔτι τῆς αὐτοῦ βασιλείας πότον τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ
15 Δαρεῖος, ἠτοίμασεν· ὡς δ' εὐωχηθέντες ἀνέλυσαν, καὶ αὐτὸς ἐπὶ
τῇ κοίτῃ κατέδαρθε. μικρὸν οὖν ὑπνώσας ἀφύπνωσε καὶ μετὰ
τῶν σωματοφυλάκων ὠμίλει. καὶ τούτων ἑκάστῳ ἀγῶνα λόγου C
προτίθησι· τῷ πρώτῳ μὲν εἰ ὁ εἶδος πάντων κρατεῖ, τῷ δευτέρῳ
δὲ εἰ οἱ βουσιεῖς, τῷ δὲ γε λοιπῷ (οὗτος δ' ὁ Ζοροβάβελ ἦν) εἰ
20 αἱ γυναῖκες καὶ αὐτῶν ἡ ἀλήθεια· καὶ τῷ νικήσουσι γέρας
δώσειν ὑπέσχετο νικητήριον, πορφύραν φορεῖν· καὶ κίδαριν
βυσσίνην καὶ περιανυγένιον χρύσειον, καὶ ἐν ἐκπώμασι πίνειν χρυ-
σοῖς καὶ ἐπὶ χρυσοῖον καθιένειν καὶ ἕρμα χρυσοχάλινον ἔχειν καὶ

2 φασίαι A: Herodotus ἐπιπαῦσαι. 15 ἐπόησεν, in mg. γρ
ἠτοίμασε, A. ἐπι] παρὰ A. 20 νικήσουσι A, νικήσαντι PW.

diversum quiddam tradant. nam equae a Darii equo adamatae genitalia
contrectasse manu, easque intra subligaculum condita, cum sole iam
oriente septemviri equos coascenderent, Darii equi naves palpasse; qui
percepto odore statim cum fremitu hinnierit. hoc sive ita sive aliter
factum fuerit, regno certe potius est Darinis.

Hic privatus adhuc votum fecerat deo, si rex esset factus, se
vasa reliqua quae adhuc Babylone essent omnia in templam Hierosoly-
mitanum remissurum esse. et quia vetustate amicitiae cum Zorobabele
coniunctus erat, eum recens Hierosolymis profectum cum aliis duobus
ad custodiam sui corporis adhibuerat. cum autem primo sui regni anno
convivio magnates excepisset, ac post eorum abitum parum in lectule
dormisset, experrectus cum suis custodibus colloquitur et singulis sin-
gulas quaestiones proponit: primo an vinum omnia vincat, alteri an rex,
tertio (is Zorobabel fuit) an mulieres, easque veritas: pollicitus victori
praemia, ut purpuram, cidarim byssinam et torquem aureum gestaret,
ac potestatem haberet ex auro bibendi et in lecto aureo dormiendi et

μετ' αὐτὸν προεδρεύειν καὶ συγγενῇ καλεῖσθαι αὐτοῦ. ὄρθρου
 τοῖνον τοὺς μεγιστῆνας μεταπεμψάμενος, τῶν σωματοφυλάκων
 ἕκαστον ἐκέλευσε περὶ τοῦ προβλήματος ἀποφαίνεσθαι. καὶ ὁ
 μὲν τὴν ἰσχὺν ἐξῆρε τοῦ οἴνου ὡς τὴν τῶν καταχρωμένων ἀπα-
 D τῶντος διάνοιαν καὶ τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις μεταποιοῦντος καὶ 5
 ἄλλους ἐξ ἄλλων ἐργαζομένου. τοὺς οἰνωθέντας· ὁ δὲ τὸν βασιλῆα
 πάντων ὑπερισχύειν ἐφιλοσόφησεν, ὡς τῶν ἀνθρώπων κρατούν-
 των τῶν ἄλλων ἀπάντων διὰ σοφίας, τούτων δ' αὖ οἷς ἅπαντα
 ὑποτάσσεται κυριεύοντων τῶν βασιλέων. ὁ δὲ γε Ζοροβάβελ τὰς
 γυναικίς κρειττονεύειν τὴν ἰσχὺν ἀπεφήνατο, ὡς καὶ τῶν βασι-
 λέων δι' αὐτῶν γενομένων καὶ τῶν τὰς ἀμπέλους φυτευόντων, καὶ
 πάντων αὐτὰς γονέων τε προτιμώντων καὶ τῶν πατρίδων καὶ τῶν
 φιλτάτων αὐτῶν· καὶ τῶν βασιλέων δ' αὐτῶν κρατεῖν τὰς γυναι-
 κας κολακευόντων αὐτὰς καὶ ταπεινουμένων εἰ κατὰ τι δυσχερα-
 νοῦσας γνοῖεν αὐτὰς· μᾶλλον δὲ τούτων δύνασθαι τὴν ἀλήθειαν, 15
 P I 174 ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστὶ καὶ οὕτω καλεῖται, καὶ τὰ μὲν ἄλλα
 θνητὰ, ἀθάνατον δὲ χρῆμά ἐστιν ἢ ἀλήθεια καὶ αἰδίδιον. πάντων
 δὲ τῇ γνώμῃ τούτου θεμένων ὡς ἄριστα περὶ τῆς ἀληθείας φιλο-
 σοφήσαντος, ὁ Δαρεῖος αἰτήσασθαι ὃ βούλεται πάρεξ τῶν ὑπε-
 σχημένων ἐπέτρεψεν. ὁ δὲ τῆς εὐχῆς αὐτὸν ἀνέμνησεν, ἦν, εἰ 20
 λάβοι τὴν βασιλείαν, πεποιήτο. αὕτη δὲ ἦν, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
 τοῦ θεοῦ κατασκευάσαι ναόν, ἀποκαταστήσαι δὲ καὶ τὰ σκευῆ ὅσα

2 σωματοφυλάκων] μεγιστάνων A.

3 ἐκέλευσε A Iosephus,

ἐκέλευε PW.

4 ἀπαντῶντος A.

6 ἄλλων] ἄλλου A.

7 ὑπερισχύειν A, ὑπερέχειν PW.

11 γυναικῶν W.

post

ἀμπέλους PW add δὲ, om A.

curtu aureis frenis vehendi, utque proximum a se locum teneret et suis
 cognatus vocaretur. mane proceribus arcessitis quemque satellitum quaes-
 tionem suam declarare iubet. primus igitur vini potentiam extollit,
 quod animos abutentium deciperet, affectus mutaret et ebrios variis
 modis transformaret. alter regem praestare omnibus disputat, cum ho-
 mines ob sapientiam caeteris omnibus antecellant, iis autem, quibus alia
 parent, reges imperent. at Zorobabel maius esse robur mulierum as-
 serit; nam ex eis et reges nasci et vinores: eas ab omnibus et paren-
 tibus et patriae et carissimis quibusque anteponi: eas ipsis regibus im-
 perare, qui se submittant et adulentur si quid illas aegre ferre cogno-
 rint. sed veritatem tamen potentiores esse mulieribus: ipsum enim deum
 veracem et esse et perhiberi; cumque caetera caduca sint, veritatem
 esse immortalem et aeternam. in huius sententiam cum ivissent omnes,
 ut qui de veritate rectissime disseruisset, Darius ei permisit ut praeter
 promissa praemia quidvis etiam postularet. at ille regem admonet quem-
 admodum novisset, si regno potiretur, se et templum Hierosolymitanum

ἔτι ἐν Βαβυλωνίῳ περιελέλειπτο. καὶ "τούτου" ἔφη "τὸ αἶτημα τὸ ἐμὸν." ἦσθεις δ' ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς γράφει τοῖς σατράπαις Β κέδρινα ξύλα χορηγεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, καὶ συγκατα- W I
σκευάζειν τὴν πόλιν τῷ Ζοροβάβελ, καὶ πάντας τοὺς εἰς τὴν Ἰου-
δαίαν ἀπελθόντας αἰχμαλώτους τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλευθέρους εἶναι
καὶ ἀτελεῖς, καὶ τάλαντα δοθῆναι πεντήκοντα εἰς τὴν ἀνάγεσθαι
τοῦ ναοῦ. καὶ τὰ σκεῦῃ δὲ πάντα ὅσα ἔτι ἦν παρ' αὐτῶ ἐπεμψε·
καὶ ὅσα Κῦρος περὶ τῶν Ἰουδαίων ἐθέσπισε, ταῦτα καὶ Δαρείος
προσδιετάξατο.

10 4. Ἦκεν οὖν τούτων γεγονότων εἰς Βαβυλωνίαν ὁ Ζοροβά-
βελ καὶ τοῖς ὁμοφύλοις τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπηγγέλματο· καὶ
οἱ προτεθύμητο ἐπανελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀπήμσαν. τὸ δὲ C
κεφάλαιον τῶν ἀπίοντων ἦν μυριάδες τετρακόσιοι ἐξήκοντα δύο
καὶ ὀκτακισχίλιοι, ἄτερ Λευιτῶν τε καὶ πλωρῶν καὶ δούλων
15 ἱερῶν καὶ θεραπόντων οἱ τοῖς ἀναβαίνουσιν εἶποντο. ἦγεμῶν δὲ
τούτων ἦν ὁ Ζοροβάβελ, Σαλαθιῆλ παῖς ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς,
ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ, καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰωσεδέκ τοῦ ἀρχιερέως·
πρὸς τούτοις δὲ Μαρδοχαῖος καὶ Σερέβ ἐκ τοῦ πλήθους κερρι-
σμένοι ἄρχοντες ἦσαν. ἀπελθόντες δ' εἰς Ἱεροσόλυμα ἔθυσαν
20 καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀπήρξαντο τοῦ ναοῦ. καὶ ὁ μὲν καιρὸς θᾶπτον
ἔλαβε τέλος· ἀπαρτισθέντος δ' ἤδη τοῦ ἱεροῦ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ D

4 τὴν prius om A. 6 τὴν om A. 7 ἔτι add A. 12 ἐπα-
ελθεῖν] ἐλθεῖν A. τὸ κεφάλαιον δὲ A. 16 ὁ add A.
18 σερέβ A, Γσερέβ PW: Iosephus Σερεβαῖος. κερρισμένοι et
κερρισμένοι Iosephi codices. 21 οἱ alterum om A.

Fontes. Cap. 4. Iosephi Ant. 11 3 §9—4 §9.

instauraturum et vasa quae Babylone reliqua essent remissurum; et "haec" inquit "peto." his rex delectatus scribit ad satrapas ut cedrina ligna praebeant ad templi structuram et ad urbis instaurationem Zorobabeli sint adiumento, omnes Israelitas qui in Iudaeam abeant libertate et immunitate donat, ad templum instaurandum quinquaginta talenta largitur, vasa quae adhuc penes ipsum erant mittit, et quaeunque Cyrus de Iudaeis promulgarat eadem et ipse confirmat.

4. His peractis Zorobabel Babylonem proficiscitur, et popularibus suis laetum affert de regis benignitate nuntium. quibus igitur cordi erat reditus, ii Hierosolyma se conferunt; quorum summa fuit myriades 462 et milia 8 absque Levitis et ianitoribus et sacris servis ac ministris qui reducem populum sequebantur. horum dux fuit Zorobabel Salathielis filius ex tribu Iudaica et Davidis posteritate, et Iesus Iosedeci pontificis filius: praeter hos et Mardocheus et Serebus magistratus uncti e populo. urbem ingressi victimis immolatis templi aedificationem auspi-

Λευταὶ καὶ οἱ Ἀσάφ παῖδες ἕμνον τὸν Θεόν. τῶν δὲ πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι τὸν πρὶν ναὸν ταῖς μνήμαις ἀναπολοῦντες, καὶ τὸν ἄρτι γεγεννημένον ἐνδεέστερον ὁρῶντες τοῦ πάλαι, εἰς δάκρυα καὶ θρήνους προήγοντο, καὶ ἡ τούτων οἰμωγὴ ὑπερφώνει τὴν τῶν σαλλήγων ἡχὴν. 5

Προσέλασι δ' οἱ Σαμαρεῖται τῷ Ζοροβάβελ ἔτι τοῦ ναοῦ ἀνεγειρομένου, ἀξιοῦντες συγκοινωνῆσαι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. ὁ δὲ τῆς μὲν οἰκοδομῆς αὐτοὺς μετασχεῖν εὐδ' προσήκατο, προσκνεῖν δ' ἐν τῷ ναῷ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐπιέναι. πρὸς ταῦτα σὲ Σαμαρεῖται ἠχθέσθησαν, καὶ πείθουσι τὰ ἐν Συρίᾳ ἔθνη δεηθῆ-
 P I 175 ναι τῶν σατραπῶν ἐπισχεῖν τοῦ ναοῦ τὴν ἀνάγεισιν. ἀναβάντες δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα οἱ Συρίας ἐπάρχοντες καὶ Φοινίκης ἡρώτων τίνος συγχωρήσαντός ὡς φρούριον τὸν ναὸν ἀνεγείρουσι καὶ τῇ πόλει τείχη σφόδρα περιβάλλουσιν ἰσχυρά. Ζοροβάβελ δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς ἐκ Κέρου πρῶτον ἐπιτραπήναι τὴν οἰκοδομὴν 15 ἔφασαν, εἰτ' αὐθις ἐκ τοῦ Δαρείου. οἱ δ' ἐπαρχοὶ τῶν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης χωρῶν τὴν μὲν τῶν ἔργων οἰκοδομὴν ἐπι- σχεῖν οὐκ ἔκριναν, Δαρεῖω δὲ παραχρῆμα ἔγραψαν. τῶν δὲ Ἰου- δαίων κατεπιτηρότων μὴ μεταδόξῃ τῷ βασιλεῖ περὶ ὧν ὀκονόμη- σεν, Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας οἱ προφήται θαρρεῖν αὐτοὺς παρῶρ-
 B μων καὶ μηδὲν ὑφορεῖσθαι ἀβούλητον. πιστεύοντες οὖν τοῖς προ- φήταις ἐντεταμένως εἶχοντο τῆς οἰκοδομῆς. Δαρεῖος δὲ τὰς ἐπι- στολάς δεξάμενος καὶ τὰς τῶν Σαμαρειτῶν κατηγορίας, ὅτι τὴν

9 τῷ ναῷ A, ἀτῷ PW.

cantur, eaque celeriter absoluta sacerdotes, Levitae et Asaphi liberi deum celebrant. tribuum vero seniores, repetita prioris templi magnificentia, quod recens illud longe inferius esse cernerent, ita illacrimant atque lugent, ut eorum einlatus sonum tubarum superaret.

Dum templum conditur Samaritani Zorobabelem adeunt petentes se in structurae societatem admitti. id ille recusat: caeterum ea absoluta si in templo adorare velint, licere. ea repulsa homines irritati Syriae gentibus anctores sunt petendi a satrapis ut templi aedificationem prohibeant. itaque praesides Syriae et Phoeniciae Hierosolyma profecti rogant, cuius concessu templum instar castelli aedificent et urbem muris fortissimis cingant. Zorobabel et pontifex Iesus id primum a Cyro, deinde a Dario etiam permissum esse respondent. quo illi audito non impedienda opera censuerunt, sed Dario statim scripserunt. Indaeos autem perterritos ac metuentes ne regem liberalitatis suae paeniteret, Aggaeus et Zacharias prophetae bonis animis esse iubent, neque molesti quiddam suspicari, igitur prophetis freti continenter instant operi. Darius autem litteris et Samaritanorum accusationibus acceptis quod

τε πόλιν δχυροῦσιν Ἰουδαῖοι καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομοῦσιν ὡς φροῦ-
 ριον, καὶ ὅτι Καμβύσης τὴν τούτων ἐκώλυσεν οἰκοδομήν, προ-
 σέτευξεν ἐν τοῖς βασιλικαῖς ὑπομνήμασι ζητηθῆναι τὰ περὶ τούτου.
 καὶ εὐρέθη ἐν Ἐκβατάνοις τῇ βάρει τῇ ἐν Μηδία γεγραμμένον ὡς
 5 τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας Κῦρος ἐκέλευσε τὸν ναὸν οἰ-
 κοδομηθῆναι τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὴν
 εἰς ταῦτα δαπάνην ἐκ τῶν βασιλικῶν διετάξατο γίνεσθαι, καὶ τὰ C
 τοῦ ναοῦ σκευὴ ἀποδοθῆναι, καὶ συλλαβεῖσθαι πρὸς τὸ ἔργον τοῖς
 ἐκείσε ἄρχουσιν ἐκέλευσε καὶ τελεῖν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς θυσίαν
 10 ταύρους καὶ κριοὺς καὶ ἄρνας καὶ ἐρίφους σειμδαλὴν τε καὶ οἶνον
 καὶ ἔλαιον. ταῦτα ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Δαρείου ἐρῶν ἀντέγραψε
 τοῖς ἐπισταλκόσι "τὸ ἀντίγραφον ὑμῖν τῆς ἐπιστολῆς ἐν τοῖς ὑπο-
 μνήμασιν ἐρῶν τοῖς Κύρου ἀπέσταλκα, καὶ βούλομαι γενέσθαι
 πάντα ὡς περιέχει αὐτή. ἔρρωσθε." γνόντες δὲ τὴν τοῦ βασι-
 15 λέως προαίρεσιν οἱ τῶν χωρῶν ἐκείνων ἐπιτροπεύοντες συνήρουν
 τοῖς Ἰουδαίοις. καὶ ᾠκοδομήθη ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ ὁ ναός, καὶ ἔθυσ-
 σουν οἱ Ἰσραηλῖται θυσίας ἀνανεωτικὰς τῶν προτέρων ἀγαθῶν. D
 τῆς δὲ τῶν ἀξίμων ἑορτῆς ἐνστάσης συνερρόη πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τῶν W I 126
 κωμῶν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἑορτὴν ἤγγυον, καὶ τὴν πάσχα
 20 προσαγορευομένην θυσίαν ἐτέλεισαν.

Κατώκησαν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις πολιτεία χρώμενοι ἀριστο-
 κρατικῇ μετὰ ὀλιγαρχίας. οἱ γὰρ ἱερεῖς προεστήκεισαν τῶν πρῶ-

4 τῇ βάρει] cf. Iosephi Ant. 10 11 7. γεγραμμένα A.
 12 ἐσταλκόσι A. 13 τοῖς] τοῦ A. 14 αὐτῇ περιέχει A.
 19 καὶ prius] καὶ εἰς A. καὶ τὸ πάσχα A.

Judaei urbem munirent et templum castelli instar exstruerent cum eorum
 aedificatio a Cambyse prohibita fuerit, haec in regis commentariis in-
 quiri iubet. atque inventum est Ecbatanis Mediae in turri scriptum,
 Cyrum anno regni sui primo iussisse templum et sacrarium Hierosoly-
 mitanum extrui et sumptus ad eam rem ex regia suppeditari, templique
 vasa restitui, et vicinos praetores opus illud adiuvare et Iudaeis ad
 sacrificia pendere tauros arietes agnos et haedos, simillamque, vinum et
 oleum. haec Darius cum in commentariis invenisset, praesidibus in hanc
 sententiam rescripsit "exemplum vobis mandati Cyri in commentariis
 repertum mitto, atque omnino id fieri volo quod illo continetur. valete."
 regis voluntate cognita, provinciarum illarum praetoribus Iudaeos adiu-
 vantibus, temploque annis septem absoluto, Israelitae victimas immola-
 runt pristinatorum bonorum renovatrices. in festo Azymorum omnes e
 pagis in urbem confluerunt, peractoque sacrificio quod pascha dicitur
 festivitatem concelebrarunt.

Qui Hierosolymis conederant, formam rei publicae tenuerunt ex
 optimatum et paucorum potestate contemperatum. summa rerum enim

ημάτων ἄρχης, οὗ τὸς Ἀσαμωναίου συνέβη βασιλεύειν ἐκγότους. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας ἐβασιλεύοντο ἐπὶ ἔτη πεντακτοία τριακονταδύο, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα· πρὸ δὲ τῶν βασιλέων ἄρχοντες αὐτοὺς διεῖπον οἱ προσαγορευόμενοι κριταὶ καὶ μόναρχοι. P I 176 καὶ τοῦτον πολιτευόμενοι τὸν τρόπον ἐπ' ἔτεσι πλείοσιν ἢ πεντα-5 κοσίοις διήγαγον μετὰ Μωυσῆν τε καὶ Ἰησοῦν.

Οἱ δὲ γε Σαμαρεῖς ἀπεχθῶς πρὸς αὐτοὺς διακείμενοι πολλὰ κακὰ τὸς Ἰουδαίους ἐργάζοντο. πρέσβεις οὖν ἕξ Ἱεροσολύμων πρὸς Δαρείον ἐστάλησαν Ζοροβάβελ καὶ τῶν ἀρχόντων ἕτεροι τέσσαρες. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ κατὰ τῶν Σαμαρέων αἰτιά-10 ματα, ἔγραψε πρὸς τοὺς ἱπάρχους τῆς Σαμαρείας καὶ τὴν βουλὴν, μήτι ἐνοχλεῖν Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ χορηγεῖν αὐτοῖς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου τῶν φόρων τῆς Σαμαρείας πάνθ' ὅσα πρὸς τὰς θυσίας αὐτοῖς ἐστι χρήσιμα.

5. Δαρείου δὲ τελευτήσαντος παραλαβὼν τὴν βασιλείαν ὁ 15 παῖς αὐτοῦ Ξέρξης καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν διεδέξατο, καὶ B πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔσχε φιλοτιμιότατα. ἦν δὲ ἐν Βαβυλῶνι τότε Ἐζρας ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ τῶν νόμων Μωυσέως εἰς ἐμπειρίαν ἀκριβέστατος. οὗτος φίλος τῷ Ξέρξει γίνεται, καὶ ἀναβῆναι θελήσας εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τινὰς ἐπαγαγέσθαι τῶν ἐν Βαβυλῶνι 20 Ἑβραίων, ἰδεθήθη τοῦ βασιλέως διὰ γραμμάτων αὐτοῦ γνωρίσαι τοὺς σατράπεις αὐτόν. ὁ δὲ γράφει ταῦτα. "τῆς ἐμυνοῦ φι-

1 ἄσαμωναίου A.

11 ἱπάρχους W de coniectura: Iosephus

ἱπάρχους.

12 μήτι PW.

15 ante ὁ A add αὐτοῦ.

18 Ἐσδρα est p. 9 v. 16.

Μωσείως PW.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 11 5.

usque ad regnum Asamonaeorum penes sacerdotes fuit. nam ante captivitatem quidem regibus per annos 532 menses 6 et dies 10 paruerunt. ante reges magistratus ii praesumere qui iudices vocabantur et dictatores: sub quibus et ipsis annos amplius 500 post Moysen et Iesum egerunt.

Samaritani tamen infesti Iudaeis multa mala dederunt. quam ob rem Zorobabel et alii quattuor ex magistratibus cum eo Hierosolymis legati ad Darium iverunt. quorum rex querelis cognitis ad magistrum equitum et senatum Samariae scripsit ne molesti essent Iudaeis, sed e regio fisco tributorum Samariae omnia suppeditarent ad sacrificia necessaria.

5. Dario mortuo Xerxes filius paterni et regni et pietatis successor erga Iudaeos optime affectus fuit. erat autem eo tempore Babylone Esdras vir bonus et Mosaicae legis peritissimus. is cum se in regis amicitiam insinuasset, atque ascendere Hierosolyma Iudaeis quibusdam Babyloniis secum adductis cuperet, regem oravit ut se per litteras satrapis commendaret. rex igitur huiusmodi scribit litteras "meae huma-

λαθροπίας ἔργον εἶναι νομίσας τὸ τοὺς βουλομένους τῶν Ἰσραη-
 λιτῶν συναπαρτῆν εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἐζρα ἱερεὶ καὶ ἀναγνώστη
 τοῦ θεοῦ νόμου τοῦτο προσέταξα, καὶ ὁ βουλόμενος ἄπειτα. καὶ
 ἄργυρος καὶ χρυσὸς ὅσος ἂν εὐρεθῆι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βαβυλω-
 νίων ὠνομασμένος τῷ θεῷ, τοῦτον πάντα κελεύω εἰς Ἱεροσόλυμα
 κομισθῆναι. καὶ ὅσα ἂν ἐννοήσῃς, ὡς Ἐζρα, καὶ ταῦτα ἔργασαι,
 τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαιοφυλακίου ποιούμενος.
 καὶ τοῖς ἱερεῦσι δὲ καὶ Λευίταις καὶ πᾶσι τοῖς τοῦ ἱεροῦ δουλευ-
 ταῖς μήτε φόρους μήτε ἄλλο τι φορτικὸν ἐπιταγῆναι κελεύω. καὶ
 10 σὺ δέ, Ἐζρα, κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν ἀπόδειξον κριτάς, ὅπως
 δικάζωσιν ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ πάσῃ, τοὺς ἐπισταμένους τὸν νό-
 μον· καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι παρέξεις αὐτοὺν μαθεῖν.²² λαβῶν δὲ ταύ-
 την Ἐζρας τὴν ἐπιστολὴν ἀνέγνω ἐν Βαβυλώνι τοῖς ἐκεῖ Ἰουδαίοις,
 καὶ τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς παρὰ πάντας ἔπεμψε τοῖς ἑμοεθνεῖς·
 15 οἱ ἅπιντες ὑπερήσθησαν. πολλοὶ δ' αὐτῶν καὶ τὰς κτήσεις ἀνα- D
 λαβόντες ἦλθον εἰς Βαβυλώνα, ἵνα ἐπανέλθωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα·
 ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε. διὸ καὶ δύο
 φυλὰς ἐπὶ τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης Ῥωμαῖοις ὑπηκόους εἶναι
 φησὶν ὁ Ἰώσηπος, τὰς δὲ δέκα φυλὰς πέραν εἶναι τοῦ Εὐφράτου,
 20 μυριάδας οὖσας ἀπείρους καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι μὴ δυναμένας.
 πρὸς Ἐζρα δὲ πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ἀφικνούνται καὶ σὺν αὐτῷ
 παραγίνονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ παραδέδωκεν ὁ Ἐζρας τοῖς

9 τὴν εἰσαγωγὴν. 10 Ἐζρα hoc loco A Iosephus, post σοφίαν PW.
 14 παρὰ A Iosephus, πρὸς PW. 15 δὲ A. 19 Ἰώσηπος
 Ant. 11 5 2. 20 καὶ om A.

nitatis esse ratus ut, qui ex Israelitis voluerint, Hierosolyma discedant, hoc negotium Esdrae sacerdoti et divinae legis lectori dedi. qui igitur voluerit, abeat: et quidquid auri atque argenti in regione Babyloniorum inventum fuerit deo consecratum, id omne iubeo perferri Hierosolyma. tu vero, Esdra, quaecunque tibi visa fuerint ea perficito, impensis e fisco regio sumptis. sacerdotibus porro, Levitis et omnibus templi ministris neque tributum neque quidquam aliud molestum imperari volo. tuque, Esdra, pro divina tua sapientia designato indices legis peritos qui in Syria totaque Phoenicia ius dicant, et ignorantibus legem cognoscendam exhibeto. hanc epistolam Esdras Iudaeis Babylone degentibus legit, et exempla eius in omnes provincias ad populares suos misit: qui omnes supra modum exhilarati sunt. quidam etiam cum sua re familiarum se Babylonem contulerunt ut redirent Hierosolyma: sed universus Israelitarum populus illic mansit. ea de causa Iosephus ait duas tantum tribus tam in Europa quam in Asia parere Romanis, decem vero ultra Euphratem esse, quarum infinita sit multitudo, cuius iniri nullus queat numerus. Esdras igitur, multis Hierosolyma secum profectis, mura

γαζοφόλαξιν ἃ ὁ Ξέρξης καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Βαβυ-
 P I 177 λῶν Ἰσραηλῆται τῷ θεῷ ἰδωρήσαντο, εἰς πολλὰ τάλαντα ἀργυ-
 ρίου καὶ χαλκοῦ συμποσούμενα, καὶ τοῖς τῶν χωρῶν ἐπιτρο-
 πεύουσι τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπέδωκεν. οἱ δὲ τὸ ἔθνος
 ἐτίμησαν καὶ πρὸς πᾶσαν χρεῖαν συνήργησαν. γνοὺς δ' ἔπειτα 5
 ὡς τινες τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν ἀλλοεθνεῖς
 γυναικας ἠγάγοντο, ἔπεισεν αὐτοὺς δάκρυσι πολλοῖς καὶ πυκναῖς
 W I 127 παρανείσειν ἐκβαλεῖν τὰς ἀλλοεθνεῖς καὶ τὰ ἔξ αὐτῶν γεννηθέντα.
 τῆς ἑορτῆς δὲ τῆς σκηνοπηγίης ἐπιστάτης σχεδὸν ἅπαν τὸ τοῦ
 λαοῦ πλήθος συνεληλυθὸς εἰς αὐτὴν ἠξίωσαν τὸν Ἐζραν τοὺς 10
 νόμους ἀναγνωσθῆναι τοῦ Μωυσέως. καὶ ἀκούσαντες τούτων
 B εἰς δάκρυα προήχθησαν, δυσφοροῦντες περὶ τῶν παρελθόντων.
 Ἐζρας δὲ μὴ δεῖν ἔφη θρηνεῖν ἑορτῆς οὔσης, ἑορτάζειν δὲ καὶ
 εὐχαριστοῦν καὶ τηρεῖν τοὺς νόμους εἰς τὸ μέλλον.

Καὶ ὁ μὲν γηραιὸς ἐτελεύτησεν· τῶν δ' ἀρχμαλώτων τις 15
 Νεεμίας τὴν κλήσιν, οἰνοχόος ὢν τοῦ Ξέρξου, πρὸ τῶν Σούσων
 περιπατῶν ξένους εἶδὲ τινὰς εἰσιόντας τὴν πόλιν, καὶ ἀκούσας
 αὐτῶν Ἑβραῖσιν ὀμιλοῦντων, προσελθὼν ἐκυνθάνετο πόθεν εἶεν.
 ἦκειν δ' ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων εἰπόντων, πῶς αὐτῶν ἔχει τὸ πλη-
 θος καὶ ἡ μητρόπολις Ἱεροσόλυμα προσηρώτησεν. ἀποκρινα- 20
 μένων δὲ κακῶς ἔχειν, πολλὰ γὰρ δευὰ τὰ πέριξ ἔθνη αὐτοῖς
 ἐπάγειν, ἐδάκρυσεν ὁ Νεεμίας· καὶ τῆς ὥρας ἐπιστάτης, ὡς εἶχε
 C διακονήσων τῷ βασιλεῖ εἰσελήλυθεν. ὁ δὲ βασιλεὺς σκυθραίων

4 τὰ om A. 6 τῶν alterum om A. 15 τις om A. 22 νεεμίας
 A Iosephus, νεεμίας PW.

quae Xerxes eiusque consiliiarii et Babylonii Israelitae deo donarant, magnam argenti et aeris summam, gazae custodibus, provinciarum praetoribus litteras regis reddidit; qui genti honorem habuerunt omnibusque rebus adiumento fuerunt. postea cum intellexisset quosdam e populo sacerdotibus et Levitis alienigenas duxisse uxores, eos multis lacrimis et crebris monitis impulit ut eas una cum liberis eicerent. festo tabernaculorum omnis fere populus congregatus ab Esdra petit ut leges Moesae legeret: quibus auditis commissa piacula deplorarunt. sed Esdra in festo non esse lacrimandum dixit, sed operandum sacris et convivandum, ac leges in posterum observandas.

Et hic quidem senex obiit: quidam autem ex captivis Neemias dictus, Xerxis pincerna, ante moenia Susorum deambulans cum hospites quosdam urbem ingredientibus qui Hebraice colloquebantur vidisset, rogat qui sint. cum se Hierosolymis venisse responderent, de statu populi et metropolis percontatur. cumque intellexisset res male se habere, et multis malis affici Iudaeos a vicinis gentibus, lacrimat, et hora instante regi ministraturus ita uti erat cenaculum ingreditur. qui

αὐτὸν θεασάμενος ἤρετο διότι κατηφιῶ. ὁ δὲ τῆς λύπης αἷτια
 εἶπε τὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ δυστυχήματα, καὶ ἔδειετο συγχωρη-
 θῆναι αὐτῷ πορευθῆναι καὶ τό τε τεῖχος ἀνεγείραι καὶ τοῦ ἱεροῦ
 τὸ λείπον ἀναπληρῶσαι. καὶ ὁ βασιλεὺς κατένευσε πρὸς τὴν
 5 αἴτησιν· καὶ δίδωσιν αὐτῷ τῇ ἐπιούσῃ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τῆς
 Φοινίκης καὶ Συρίας καὶ Σαμαρείας ἐπίτροπον, ἐντελλομένην
 αὐτῷ τιμῆσαι τὸν Νεεμίαν καὶ χορηγῆσαι τὰς εἰς τὴν οἰκοδομίαν
 δαπάνας. ἔκεν οὖν εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλῶν αὐτῷ ἐκ τῶν ὁμο-
 φύλων συνεπομένων, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος βασιλεύοντος
 10 Ἐέρξου, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἐπιτρόπῳ τῶν ῥηθρισῶν χωρῶν D
 ἐπιδέδωκε. τὴν δὲ τοῦ τεύχους οἰκοδομὴν διένειμε τῷ λαῷ κατὰ
 κώμας καὶ πόλεις, ἵν' ὄτι τάχιστα ἀνυσθῆ. καὶ Ἰουδαῖοι μὲν
 πρὸς τὸ ἔργον παρεσκευάζοντο, οὕτω κληθέντες ἐξ ἧς ἡμέρας ἐκ
 Βαβυλῶνος ἀνέβησαν (ἀπὸ γὰρ τῆς Ἰούδα φυλῆς πρώτης ἐλθού-
 15 σης εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους αὐτοὶ τε Ἰουδαῖοι καὶ ἡ χώρα ὁμοίως
 ἐξ αὐτῶν μετωνόμαστο), Ἀμμανῖται δὲ καὶ Μωαβῖται καὶ Σα-
 μαρεῖται τῇ τῶν τευχῶν οἰκοδομῇ ἤχθοντο, καὶ αὐτοῖς ἐπετίθεντο
 καὶ πλείστους ἐκτίνονον, καὶ αὐτῷ τῷ Νεεμίᾳ ἐπεβούλευον. καὶ
 τὸ μὲν πλῆθος τούτοις ἐκταραττόμενον μικροῦ τῆς οἰκοδομῆς ἄν P I 178
 20 ἀπίστη. Νεεμίας δὲ στίφος τι φυλακῆς ἕνεκα τοῦ σώματος
 προστησάμενος ἀφύπνως ἐπέμενε νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τῆς
 πόλεως τὸν κύκλον περιῶν· καὶ ταύτην τὴν ταλαιπωρίαν ὑπέμει-
 νεν ἐπὶ dietίαν καὶ μῆνας τέσσαρας. ἐν τοσοῦτῳ γὰρ χρόνῳ τοῖς

I αὐτῷ A.

B ἐσρέως A.

cum tristitiae causam percontaretur, patriae calamitates commemorans
 Neemias orat regem ut sibi liceat eo proficisci et muros exstruere et,
 quod templo adhuc desit, perficere. rex postulatis annuit, et postridie
 litteras ei dat ad Phoeniciae Syriae et Samariae praesidem, quibus
 iubebatur honorem habere Neemiae et sumptus aedificationis praebere.
 venit igitur Hierosolyma cum magno popularium comitatu anno regni
 Xerxis vigesimo quinto, redditque praesidi litteras; et aedificationem
 oppidatim et vicatim distribuit, ut ea quam primum absolveretur.
 Iudaei igitur operi accinguntur, sic nominati ex quo die Hierosolyma
 Babylone redierunt: nam tribu Iudaica primum in loca illa reversa et
 ipsi Iudaei vocati sunt et nomen regioni indiderunt. caeterum Amma-
 nitae Moabitae et Samaritani moenium structuram aegre ferentes,
 aggressi Iudaeos multos occiderunt, ipsi etiam Neemiae insidiati. ac
 populus iis rebus perturbatus parum abfuit quin opus inchoatum dese-
 reret. verum Neemias satellitibus praesidii causa adacitis constanter
 perseverans noctu et interdium moenia urbis obibat. eamque aerumnam
 per biennium et menses quattuor toleravit, donec muri absoluti essent,

Ἱεροσολύμοις τὸ τεῖχος ἀπήρτιστο, ὀγδόω καὶ εἰκοστῷ τῆς Ξέρξου βασιλείας ἔτει, μηνὶ ἐννάτῳ. Νεεμίης δὲ τὴν πόλιν ὀλιγανδροῦσαν ὀρῶν, παρεκάλεσε τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας, τὴν χώραν ἐκλιπόντας, εἰς τὴν πόλιν μεταναστεῦσαι. ἐτελεύτησε δὲ Νεεμίης γηραιός, ἀνὴρ χρηστός τὸν τρόπον καὶ δίκαιος καὶ φιλοτιμύτατος πρὸς ὅ

B τοὺς ὁμοθνεῖς.

6. Τελευτήσαντος δὲ Ξέρξου ἡ βασιλεία εἰς τὸν οὖν αὐτοῦ Κῦρον, ὃν καὶ Ἀρταξέρξην καλοῦσι, μετέπεσε. τῷ γοῦν τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς σατράπας τῶν οἰκείων καλέσας ἐθνῶν, ἐφ' ἡμέρας πολλὰς εἰστία τούτους **10** πολυτελῶς· καὶ ἡ βασιλισσα δὲ Οὐάστη ταῖς γυναῖξιν ὁμοίως συνεκρότει συμπόσιον. ἦν κάλλιε πάσας νικῶσαν ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς τοῖς αὐτῷ συμποσιάζουσιν ἐπιδεῖξαι, καὶ πέμψας ἦκεν αὐτὴν ἐκέλευε παρὰ τὸ συμπόσιον· ἡ δὲ οὐκ ἐπέθετο, καὶ πολ- **15** λάκις στείλαντος ἀνένδοτος ἦν. ὠργίσθη οὖν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν **C** ἀπειθειαν. καὶ κοινοῦται τοῖς ἐπτά τῶν Περσῶν συμβούλοις τῆς γυναικὸς τὴν ἀπειθειαν· οἱ δ' ἐκβαλεῖν αὐτὴν δεῖν ἔκριναν. καὶ ἡ μὲν ἐκβέβλητο· ὁ δ' ἤχθετο, πρὸς αὐτὴν ἐρωτικῶς διακει- **20** μενος. οὕτω δ' ἔχοντι συνεβούλευον οἱ φίλοι παρθένους εὐπρε- πεῖς πανταχόθεν συναγαγεῖν, καὶ τὴν προκρίθεισαν ἔξεν γυναῖκα. **20** πέθεται τῇ συμβουλῇ ταύτῃ, καὶ πολλῶν παρθένων ἀδροισθεισῶν **W I 128** εὐρέθη τις ἐν Βαβυλῶνι κόρη Ἰουδαία τὸ γένος ἐκ φυλῆς τῆς Βενιαμινίδος, ὀρφανὴ καὶ ἀμφοῖν τῶν γονέων, παρὰ τῷ θείῳ

8 ἐκλιπόντας A, ἐκλειπόντας PW. 9 τῆς βασιλείας ἔτει αὐ-
τοῦ A. post ἡγεμόνας PW· add αὐτοῦ, om A. 17 δεῖν
om A. 22 τις hoc loco A Iosephus, post κόρη PW.

FOUNTES. Cap. 6. Iosephi Ant. 11 6 § 1 — § 10.

anno imperii Xerxis vigesimo octavo et mense nono. cumque urbem infrequenter habitari videret, persuasit sacerdotibus et Levitis ut agris relictis in eam se conferrent. obiit Neemias senex, vir bonus et iustus suorumque popularium studiosissimus.

6. Xerxe mortuo filius eius Cyrus, quem et Artaxerzem vocant, regno potitus tertio imperii sui anno duces et satrapas provinciarum suarum per multos dies magnificis conviviis excepit. regina quoque Vasta matronis epulum praebebat. quam forma praestantem omnibus rex convivis suis ostentare cupiens ad convivium arcessi iubet. illa recusante et nuntios complures infecta re dimittente iratus, uxoris contumaciam cum septem Persarum senatoribus communicat: hi eius efficiendae auctores sunt. eiectae vero desiderium iniquo animo ferenti suadent amici ut formosas virgines colligat, earumque praestantissimam uxorem ducat. paret consilio rex: multisque virginibus collectis Babylone puella Iudaea genere inventa est ex tribu Beniamitica, ambobus orba parem-

Μαρδοχαίῳ τρεφομένῃ, τῶν πρώτων παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις· Ἐσθῆρ ἦν τῇ κόρῃ τὸ ὄνομα. ἡσθεὶς οὖν ταύτῃ ὁ βασιλεὺς εἰς γυναῖκα ταύτην ἠγάγετο, καὶ περιτίθεισιν αὐτῇ τὸ διάδημα. καὶ ὁ θεῖος αὐτῆς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Σούσα μετέθηκε, περὶ τὰ **D** βασιλεια διατρέψων καὶ περὶ τῆς ἀδελφιδῆς πυνθανόμενος. οὔτε γὰρ ἐκείνη δῆλον τὸ ἔθνος ἔξεσπερ ἐτύγγανεν ἔθετο, οὔτε ὁ Μαρδοχαῖος τὴν πρὸς αὐτὴν ὠμολόγει συγγένειαν.

Ἔθετο δὲ νόμον ὁ βασιλεὺς ὥστε μηδένα οἱ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενῳ ἄκλιτον προσιέναι, ἢ θνήσκειν τὸν οὖτω προσιόντα **10** ὑπὸ τῶν αὐτῷ παρισταμένων πελεκυφόρων, εἰ μὴ ἐκεῖνος ὄν ἐν χερσὶ κατεῖχε λόγον ἐξετίειν πρὸς αὐτόν· ὁ γὰρ τοῦ λόγου ἀπτόμενος ἀκίνδυνος ἦν. ἐπιβουλεύσαντων δὲ τῷ βασιλεῖ Ἀρταξέρξῃ δύο ἐθνούχων αὐτοῦ, Βαρνάβαζος οἰκέτης τοῦ ἑτέρου, τὸ γένος ὦν Ἰουδαῖος, συνείς τὴν ἐπιβουλὴν τῷ Μαρδοχαίῳ ἀπήγγειλε, **13** καὶ ὅς διὰ τῆς Ἐσθῆρ τῷ βασιλεῖ τοὺς ἐπιβούλους ἐμήνυσεν. **P I 179** ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐθνούχους ἀνεσταύρωσε, τοῦ δὲ Μαρδοχαίου τὸ ὄνομα ἐκέλευσεν ἐγγραφῆναι τοῖς ὑπομνήμασι, καὶ προσμένειν τοῖς βασιλεῖσι αὐτόν.

Ἀμὰν δὲ φίλον ὄντα τῷ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα ἄπαντες **20** προσκύνουν. Μαρδοχαίου δὲ μὴ προσκυνούτος διὰ τὸν νόμον αὐτόν, μαθὼν ὡς Ἰουδαῖός ἐστιν ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτῷ ὡς σὲ μὲν ἐλεύθεροι Πέρσαι προσκυνοῦσιν αὐτόν, ὁ δὲ δοῦλος ὦν ἀπαξιοῖ τοῦτο ποιεῖν. προσελθὼν οὖν τῷ βασιλεῖ κατήγγρε τοῦ

10 πελεκυφόρων **A**.

13 δύο **PW**.

tibus, quae a patre Mardochaeo principe Iudaeorum educabatur, Esthera nomine. eam rex lepore eius captus uxorem ducit et diademate ornat. patruus item eius Mardochaeus Babylone Susa commigravit ut regiam frequentaret et de nepte sua percontaretur. neque enim illa unde nata esset indicaret, neque ipse aliquam cum illa necessitudinem sibi intercedere ostendebat.

Tulerat autem rex legem ne quis ad se in solio sedentem accederet invocatus: qui secus fecisset, statim ab apparitoribus securi feriretur, nisi ipse virgam quam manu teneret illi porrexisset: eam enim qui attigerat indemnis erat. cum autem duo eunuchi regi insidias struerent, Barnabazus Iudaeus, servus alterius eunuchi, iis animadversis rem ad Mardochaeum defert, ille per Estheram ad regem. qui eunuchis in cruce actis Mardochaeum in commentarios inscribi et in regia manere iubet.

Amanem porro amicum summum regis omnes adorabant. quod cum Mardochaeum propter legem Iudaicam praetermittere cognovisset, indignatus ei dixit, se a Persis ingenuis adorari: cur ille, qui servus esset, idem non faceret. totaque gente apud regem accusata petiit ut

ἔθρους παντός, καὶ ἤτει κελεύσαι πρόβριζον ἀπολέσθαι αὐτό, **B** καὶ μὴ τι λείψανον αὐτοῦ καταλιπεῖν· ἵνα μέντοι μὴ ζημωθῆ τοὺς φόρους αὐτῶν, αὐτὸς ἐπηγγελάτο δώσειν μυριάδας ἀργυρίου τέσσαρας. ὁ μὲν οὖν Ἀμὰν ἤτει ταῦτα· ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῷ χάριζεται καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε χρῆσθαι **6** τούτοις ὡς βούλεται. αὐτίκα οὖν διάταγμα παρὰ τοῦ Ἀμὰν ἐπέμφθη εἰς πάντα τὰ ἔθνη ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως, περιέχον ταῦτα. “τοὺς δηλουμένους ὑπὸ τοῦ δευτέρου μου πατρὸς Ἀμὰν κελεύω πάντας οὖν γυναῖξί καὶ τέκνοις ἀπολέσθαι, καὶ τοῦτο γενέσθαι βούλομαι τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς τοῦ ἐνε- **10** **C** στῶτος ἔτους.” τούτου κομισθέντος τοῦ γράμματος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας, ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀπώλεια ἤτοιμάζετο. εἶχον δὲ καὶ αἱ ἐν τοῖς Σούσοις ὁμοίως.

Ὁ δὲ Μαρδοχαῖος μαθὼν τὸ γενόμενον, σάκκον ἐνδός καὶ καταχέμενος σποδιάν, ἐβόα ὅτι μηδὲν ἀδικῆσαν ἔθνος ἀναιρεῖται. **15** καὶ πρὸς τὰ βασίλεια ἑλλθῶν ἐκτὸς Ἰστατο· οὐ γὰρ ἔξῃν μετὰ τοιοῦτου σχήματος εἰσελθεῖν. γνοῦσα δὲ τοῦτο Ἐσθῆρ ἡ βασίλισσα, εὐνοῦχον πρὸς Μαρδοχαῖον ἀπέστειλε γνωσόμενον ὅτου χάριν πενθεῖ· ὁ δὲ τὰ συμβάντα τῷ εὐνοῦχῳ ἐγνώρισε, καὶ περὶ τούτων δεηθῆναι τοῦ βασιλέως τῇ Ἐσθῆρ ἐνετέλλετο. ἡ δὲ μα- **20** **D** θοῦσα ταῦτα δηλοῖ αὐτῷ ὅτι, μὴ κληθεῖσα παρὰ τοῦ βασιλέως, δέδοικεν ὡς ἀποθανεῖται εἰ ἄκλητος αὐτῷ προσέλθοι. Μαρδοχαῖος δὲ ἐδήλου αὐτῇ μὴ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν σκοπεῖν ἀλλὰ τὴν τοῦ ἔθρους· εἰ δ’ οὐ, ἔσεσθαι μὲν πάντως ἐκείνῳ βοήθειαν ἐκ

16 ἔξῃν A Iosephus, ἡξίον PW.

2A ἐκείνῳ codex Colberteus.

ea funditus extirparetur, ita ut nullae reliquiae superessent. ne vero tributis rex fraudaretur, ipse quadraginta argenti milia se daturum esse pollicitus. rex Amani et pecuniam et homines condonat, ut eos suo arbitrato tractet. is igitur statim edictum nomine regis in omnes provincias mittit his verbis “eos qui ab altero patre meo Amane indicantur omnes cum uxoribus et liberis interfici volo, idque fieri decimo quarto die mensis duodecimi hoc anno.” his litteris in urbes et provincias perlatis internecio Iudaeis parabatur. idem Susis etiam agitabatur.

Mardocheus autem, cum quid actum esset cognovisset, saccum indutus et pulvere oppleto capite clamitans gentem immeritam deleri, ante regiam adstabat: neque enim eo habitu ingredi licebat. quod cum ad reginam Estheram perlatum esset, misso eunucho causam luctus ex eo quaerit. ille quid accidisset eunucho narrat, petit ut illa apud regem pro populo intercedat. cui Kathera vicissim nuntiatur, vereri se, si invocata ad regem accesserit, ne occidatur. respondet Mardocheus, non illi privatam sed gentis publicam salutem esse spectandam: id nisi fece-

Θεοῦ, αὐτὴν δὲ καὶ τὸν πατριῶν οἶκον αὐτῆς διαφθαρῆσθαι.
 ἡ δὲ ἐνετέλλετο αὐτῷ εἰς Σούσα πορευθῆντι παρασκευάσαι τοὺς
 ἐκεῖ Ἰουδαίους ἡμεῖρας τρεῖς ἡμέρας ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ Μαρ-
 δοχαῖος μὲν οὕτως ἐποίησεν, ἡ δ' Ἐσθήρ ῥύψασα κατὰ γῆς ἐαν-
 5 τὴν μετὰ πενθίμου ἐσθῆτος καὶ ἄτροφος ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις δια-
 μείνασα ἰδέετο τοῦ Θεοῦ. μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας κόσμον
 μεταμφιασμένη βασιλεῖον, σὸν δυοὶ θεραπεισίῃσιν, ὧν τῇ μὲν
 κούφως ἦν ἐπεριδομένη, ἡ δὲ τὸ βαθὺ τοῦ χιτῶνος καὶ μέχρι
 τῆς γῆς κεχυμένον ἄκροις ἀπηώρει δακτύλοις, ἦκε πρὸς τὸν κρα-
 10 τῶντα, εἰσῆει δὲ μετὰ δέους. ὡς δὲ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ
 τοῦ θρόνου βασιλικῶς καθιζόμενον ἐγένετο, προσιδόντος αὐτὴν
 βλοσυρῶς, πάρισσις ὑπὸ δέους λαμβάνει αὐτὴν, καὶ τῇ παρὰ
 πλευρὰν ἰούσῃ ἐπέπεσεν ἀχανῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς δεισας περὶ τῇ
 γυναικί, τοῦ Θεοῦ προμηθευσαμένου τούτου, ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ
 15 θρόνου, καὶ ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπολαβὼν ἀνεκτάτο κατασπα-
 ζόμενος καὶ θάρρειν ἐγκελύβμενος, καὶ τὴν ῥάβδον ἐκτείνας αὐ-
 τοῦ τὴν χροσῆν, καὶ τὸ σκῆπτρον ἐνθήμενος ταῖς χερσὶν αὐτῆς.
 ἡ δὲ ἐντεῦθεν ἀναθαρσῆσασα ἐφ' ἐστίασιν αὐτὸν μετὰ τοῦ Ἀμὰν
 πρὸς αὐτὴν ἤξιον ἔλθειν. ὡς δὲ ἐπένευσε, καὶ παρήσαν, ἐκέ-
 20 λενεν ἐκείνη ὁ βασιλεὺς δηλοῦν ὃ τι βούλεται, μηδενὸς γὰρ
 ἀτευκτῆσειν. ἡ δὲ εἰς τὴν ἐπιούσαν φράζειν αὐτῷ τὴν βούλησιν
 ἔλεγεν, εἰ πάλιν πρὸς αὐτὴν μετὰ τοῦ Ἀμὰν ἐφ' ἐστίασιν ἔλθου.
 τοῦ δὲ βασιλέως ὑποσχυμένου περιχαρῆς ὁ Ἀμὰν ἐξῆει· καὶ ἰδὼν

W I 129
 P I 180

8 ἦν om A. 12 ὑπὸ δέους A Iosephus, ὑπὸ τοῦ δέους PW.
 παρὰ πλευρῶν A, περὶ πλέρων PW. 15 κατασπαζόμενος A,
 κατασπασάμενος PW. 21 ἀτευκτῆσειν A.

rit, populum utique divinitus iri conservatum, ipsam vero cum paterna
 domo interituram. proinde regina eum Susa ire et Iudaeis Susianis tridui
 ieiunium pro sese indicere iubet. paret Mardochaeus; ipsa prostrata
 humi veste lugubri induta per tres dies cibo non gustato denm orat.
 his elapsis ornata regio culta cum duabus ancillis, quarum alteri leviter
 innitebatur, altera promissam vestem et humi fusam summis digitis alle-
 vabat, regem adit percussa metu. cumque in conspectum eius in regio
 throno sedentis ac terrum tuentis venisset, exanimata metu in ancillam
 lateri adhaerentem procumbit. rex autem, divina providentia sic even-
 tum moderante, solio exsilit mulieri metuens; eamque ulnis exceptam
 complectens et bono esse animo iubens reficit, porrecta virga aurea
 sceptroque in manus ei tradito. illa resumpta fiducia petit ut cum
 Amane ad se comissatum veniat. annuit rex; cumque venisset, iubet
 eam dicere quid velit: nam nihil non impetraturam. illa se postridie
 dicturam ait, si deo cum Amane ad convivium veniret. rege assensu
 Aman laetitia exsultans egreditur; visaque in aula Mardochaeo indigna

τὸν Μάρδοχαῖον ἐν τῇ αὐτῇ ἠγανάκτησεν ὅτι μὴ αὐτῷ προσε-
κύνησε. καὶ οἴκοι ἐλθὼν πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους διη-
γεῖτο οἴας καὶ παρὰ τῆς βασιλείας ἀπολύει τιμῆς, καὶ ὡς
ἄχθεται τὸν Μάρδοχαῖον βλέπων ἐν τῇ αὐτῇ. τῆς δὲ γυναικὸς
αὐτοῦ φησάσης κελύσαι κοπήναι ξύλον πεντήκοντα πηχέων, καὶ ὅ
C **δοχαῖον, τὴν γνώμην ἀποδεξάμενος προσέταξε τοῖς οἰκέταις ξύλον**
ἐτοιμάσαι, καὶ στήσαι τοῦτο ἐν τῇ αὐτῇ πρὸς τιμωρίαν Μαρ-
δοχαίου.

Καὶ τὸ μὲν ἦν ἔτοιμον· ὁ δὲ θεὸς τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἀφαι- 10
ρεῖται τὸν ὕπνον τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀγρυπνῶν τὸν γραμματεῖα
κομίσαντα τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα ἀναγινώσκειν ἐκέ-
λευσε. καὶ ἀναγινωσκομένων εὐρέθη μηνυτῆς Μαρδοχαίου γενό-
μενος τῷ βασιλεῖ ἐπιβουλῆς ἐνούχων. φράσαντος δὲ τοῦτο
μόνον τοῦ γραμματέως καὶ μεταβάντος ἐφ' ἑτέραν πράξιν, ἐπέ- 15
σχεν ὁ βασιλεὺς, πυθόμενος εἰ ἔχει γέρας αὐτῷ δοθὲν ἀναγε-
γραμμένον. ὡς δ' ἤκουσε μηδὲν εἶναι, τίς εἶη τῆς νυκτὸς ὥρα
D ἤρετο· μαθὼν δὲ ὡς ὕθρος ἤδη ἐστίν, ἐκέλευσε τῶν φίλων ὄν
ἂν πρὸ τῆς αὐτῆς εὐρωσεν εἰσκαλεῖν. εὐρέθη δὲ ὁ Ἀμάν, ταχύ-
νας ἵνα τὸν Μάρδοχαῖον αἰτήσῃται. κληθέντι δὲ εἶπεν ὁ βασι- 20
λεὺς "συμβούλευσόν μοι πῶς ἂν τιμήσαιμι τινα στεργόμενον ὑπ'
ἐμοῦ." ὁ δὲ λογισάμενος, ἦν ἂν ὁῦ γνώμην, ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταύ-
την δώσειν (στεργεσθαι γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ἄλλων

3 περι Α.
τίς δὲ ἐστὶν PW.

14 μόνον τοῦτο Α.

17 τίς ἐστὶν Α. Iosephus,

tur se ab eo non adorari. domi uxori suae et amicis refert, quantus a
regina etiam sibi sit honos habitus, quamque graviter Mardochoaei con-
spectum in aula ferat. cumque ab uxore esset monitus ut lignum quin-
quaginta cubitorum excidendum curaret, et mane a rege peteret ut
Mardochoaeum in crucem agere liceret, approbato consilio servos lignum
parare iubet, idque in aula erigere ad Mardochoaei supplicium.

Eo parato deus noctu regi somnum adimit: qui cum vigilaret,
privatarum rerum commentarios scribam afferre et recitare iubet. in
quibus cum lectum esset Mardochoaeum detulisse eunuchos insidiatores
regis, et scriba statim ad aliud caput properaret, rex eum inhibuit
percontans an scriptum esset praemium quo donatus esset. illo negante,
quota hora noctis esset rogat: cum audisset diluolum esse, quemcumque
amicorum ante regiam invenirent intro vocari iubet. inventus autem est
Aman, qui aderat ut Mardochoaeum posceret. ei arcesito rex "consule
mibi" inquit "quo honore sit afficiendus quidam mihi dilectus." ille
zatus, quam sententiam dixisset, eam in suam rem dicturum qui regi

- μᾶλλον), "εἰ βούλοιο" ἔφη "τοῦτον δοξάσαι, ποιήσον ἐφ' ἵππου βαδίζειν τὴν αὐτὴν σοι ἐσθῆτα φοροῦντα καὶ περιωνχένιον χρυσοῦν ἔχοντα, καὶ προίοντα τῶν ἀναγκαίων σου φίλων ἕνα κηρύσσειν δι' ὕλης τῆς πόλεως διὰ ταύτης τυγχάνει τῆς τιμῆς ὅν 5 ἂν βασιλεὺς τιμήσῃ." ἤσθεις οὖν τῇ παραίνεσει ὁ βασιλεὺς "ἐπιζήτησον" φησὶ "Μαρδοχαῖον τὸν Ἰουδαῖον, καὶ δοὺς ἐκείνῳ P I 181 τὸν ἵππον καὶ τὴν στολὴν καὶ τὸν στρεπτόν, προάγων αὐτοῦ κήρυττε· οὐ γὰρ μοι φίλος ἀναγκαϊότατος. ταῦτα δὲ αὐτῷ παρ' ἐμοῦ ἔσται, σώσαντί μου τὴν ψυχὴν." τούτων ἀκούσας 10 συνεχῶς, καὶ πληγείς ὑπὸ ἀμυχανίας ὁμοῦς ἔξεισιν ἄγων τὸν ἵππον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸν στρεπτόν. καὶ τὸν Μαρδοχαῖον πρὸ τῆς ἀδελφῆς εὐρών σάκκον ἐνδεδυμένον ἐκέλευεν ἐνδύσασθαι τὴν πορφύραν. ὁ δὲ "κάκιστε" εἶπεν "ἀνθρώπων, οὕτως ἡμῶν ταῖς συμφοραῖς ἐγγελαῖς;" γνοὺς δὲ ὡς γέρας αὐτῷ ταῦτα ἀντι 15 τῆς σωτηρίας παρέσχεον ὁ βασιλεὺς, μηνύσαντι τὴν τῶν ἐθνούχων B ἐπιβουλὴν, ἐνδύεται τὴν πορφύραν καὶ περιτίθεται τὸ περιωνχένιον, καὶ ἐπιβάς τὸν ἵππον ἐν κύκλῳ περιγίρει τὴν πόλιν, προίοντος Ἀμάν καὶ κηρύσσοντος διὰ οὕτως τιμῆ βασιλεὺς ὅν ἂν σιέφῃ.
- 20 Ὁ μὲν οὖν τὴν πόλιν περιελθὼν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπά- νεισιν, (7) Ἀμάν δὲ οἴκοι ὑπέστρεψε καὶ τὰ συμβάντα κλαίον τῇ γυναικὶ διαγγεῖτο. ἐν τούτοις ἦγον ἐκ τῆς Ἐσθῆρ εὐνούχοι, W I 130

3 φίλον A. 7 τὸ στρεπτόν A. post αὐτοῦ PW add καί,
om A. 11 τὸ στρεπτόν A.

Fontes. Cap. 7. Josephi Ant. 11 6 § 10—8 § 4.

carior esset caeteris, "eum" inquit "si illustrem reddere volueris, facito ut equo vehatur, pari tecum veste indutus et aureo torque ornatus, et aliquis ex necessariis amicis tuis antecedens per totam urbem proclamet, tali honore affici eum quem rex honore afficiat." consilio delectatus rex "quaere" inquit "Mardochoeum Iudaeam, datoque equo et veste et torque illum antecede et proclama: tu enim amicus es meus maximo necessarius. haec autem illi a me tribuentur ob conservatam vitam meam." his Aman auditis perturbatus et animo aestuans, tamen egreditur, equam adducit et purpuram atque torqueum. cumque Mardochoeum ante regiam invenisset sacco indutum, purpuram induere iubet, at ille "pessimo" inquit, "mortalium, itane nostris malis insultas?" sed cum intellexisset ea sibi tribui munera a rege, cuius vitam indicatis eunuchorum insidiis conservasset, purpuram induit, collo torqueum accomodat, et equo conscenso passim urbem circuit, praecedente Amans et proclamante sic honorare regem eum quem diligit.

Ita Mardochoeus urbem circumvectus ad regem redit, (7) Aman vero domum regressus casum illum plorans uxori exponit. interea ve-

ἐπὶ τὸ δεῖπνον τὸν Ἀμὰν ἐπισπεύδοντες. εἷς δὲ τούτων ἰδὼν τὸν
 σταυρὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ μυθῶν παρὰ τοῦ τῶν οἰκετῶν
 C ὡς ἐπὶ Μαρδοχαῖον τοῦτον ἠτοίμασαν πρὸς τιμωρίαν αἰτηθησά-
 μενον, τότε μὲν ἀπῆλθεν, ὡς δ' ἡ εὐωχία πρὸς τέλος ἦν, ἐπέ-
 τρεπε τῇ βασιλίσση λέγειν ὃ βασιλεὺς τίνα αἰτεῖ, ἡ δὲ τὸν τοῦ ὅ
 λαοῦ κίνδυνον ἀπωδύρετο, καὶ μετὰ τοῦ ἔθνους ἔλεγεν ἐκδεδύ-
 σθαι καὶ αὐτὴ πρὸς ἀπώλειαν, καὶ τὸν Ἀμὰν ταῦτα ἐπῆγεν αἰτή-
 σασθαι. ταραχθέντος δὲ πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως καὶ ἐκπεπη-
 δηκότες τοῦ συμποσίου, τῆς Ἑσθῆρ ὁ Ἀμὰν ἐδέετο· καὶ ἐπὶ τῆς
 κλίνης πεσόντος καὶ ἰκετεδόντος τὴν βασιλίσσαν, ἐπεισελθὼν ὁ 10
 βασιλεὺς "ὦ κάκιστε" εἶπε, "καὶ βιάζεσθαι μὲν τὴν γυναῖκα
 ἐπιχειρεῖς;" ἐν τούτοις παρῶν ὁ εὐνοῦχος περὶ τοῦ σταυροῦ εἶπεν
 D ὃν εἶδεν ἐπὶ Μαρδοχαῖον ἠτοίμασμένον. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτίκα
 κελύει τὸν Ἀμὰν ἐπ' ἐκείνου τοῦ σταυροῦ κρεμασθῆναι. καὶ ὁ
 μὲν οὕτως ἀπώλετο, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ δάφην ἔσχηκεν ἡ βασι- 15
 λισσα. γνοὺς δὲ τὴν πρὸς Ἑσθῆρ τοῦ Μαρδοχαίου συγγένειαν
 ὁ βασιλεὺς δίδωσιν αὐτῷ τὸν εὐκτύλιον ὃν ἔδωκε πρὶν τῷ Ἀμὰν
 καὶ ἡ βασιλίσσα τὴν ἐκείνου κτῆσιν τῷ Μαρδοχαίῳ παρέσχετο,
 καὶ τοῦ κινδύνου ἀπαλλάξαι τὸ τῶν Ἑβραίων ἔθνος τοῦ βασιλέως
 ἐδέετο. καὶ ὅς γράφειν εἰ βούλεται ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ· ἐφῆκε 20
 P I 182 περὶ τοῦ ἔθνους. τὰ δὲ γραφέντα ἦσαν τοιαῦτα. τοῦ μὲν Ἀμὰν
 κατηγοροῦν ὡς ποικροῦ καὶ ἀγνώμονος καὶ αἰτησαμένου ἔθνους
 ἀπώλειαν μηδὲν ἀδικήσαντος, τὸν δὲ γὰρ Μαρδοχαῖον σωτήρα

19 ἔθνος] γένος A.

nunt eunuchi ab Esthera qui Amanem prope ad cenam ire iubent.
 quorūm haec crues in eius aedibus visa, cum o fatulo didicisset tam
 ab Amane ad Mardocheai supplicium, quem a rege postulaturus esset,
 paratam esse, tum quidam abit; convivio vero prope finito rex dicere
 iubet reginam quid velit: at illa gentis suae interitum deplorat, seseque
 una cum illa exitio destinatam esse refert, eaque Amanem petiisse. ob
 quae rex perturbatus e convivio se proripit: Aman Estheram orat;
 eamque in lectum prolapsus esset reginae supplicans, rex ingressus
 "peissime" inquit, "etiam viam uxori meae inferre paras?" mox eunuchus
 quoque adest et de cruce refert quam in Amanis aedibus Mardo-
 chaeo paratam viderat: rex vero Amanem e vestigio de ea suspendi
 iubet. itaque ille perit, et opes eius reginae donantur. cognitaque
 cognatione Mardocheai et Estherae rex cum anulum quem prius Aman
 habuerat ei dat. eidem et regina facultates Amanis largitur, et regem
 orat ut Hebraeorum gentem periculo liberet. tum ille suo nomine eam
 scribere permisit quidquid velit. litterae porro haec continebant.
 Amanem ut improbum et ingratum accusabant quod insontis populi exi-
 tium postulasset, Mardocheasum servatorem nominabant, Iudaeos cele-

ἐκάλουν, καὶ τοὺς Ἰουδαίους τὸν ἄριστον πολιτευομένους τρόπον καὶ τὸν θεὸν σεβομένους· καὶ οὐ μόνον σφᾶς τῆς τιμωρίας ἀπέ-
 λυον εἰς ἣν ὁ Ἀμὼν αὐτοὺς ἐξητήσατο, ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἤξιον, καὶ τοῖς ἰδίῳι νόμοις χρωμένους ζῆν μετ' εἰρήνης ἐπέτρεπον·
 6 καὶ ἰδίδουν ἀμύνεσθαι τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ δωδεκάτου μηνός, ὃς ἐστὶν Ἄδαρ, τοὺς αὐτοὺς ἀδικήσαντας· καὶ τοῖς τῶν χωρῶν σατραπῆαις ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτοῖς, ἵνα τοὺς ἐχθροὺς μετελεύσωται.

Οἱ δὲ ἐν Σούσοις Ἰουδαῖοι τὰ κατὰ τὸν Μαρδοχαῖον γόν- B
 10 τες, κοινὴν τὴν ἐπ'αγλιαν ἠγήσαντο, καὶ κατὰ τὴν τρισκαιδεκά-
 την τοῦ Ἄδαρ μηνός, ὃς κατὰ Μακεδόνας Δύστρος ὠνόμασται, οἳ τε ἐν Σούσοις Ἰουδαῖοι περὶ πεντακοσίους ἀπέκτειναν τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι τε καὶ χώραις ἐπτακισμυ-
 φλους καὶ πεντακισχιλίους ἀπώλεσαν. οἱ δ' ἐν Σούσοις καὶ τῇ
 15 ἑξῆς ἡμέρᾳ τριακοσίους διέφθειραν, τοῦτο αἰτησμένης Ἐσθῆρ· καὶ οἱ δέκα τοῦ Ἀμὼν παῖδες ἀνεστυρωθήσαν, χαρισάμενος καὶ τοῦτο τοῦ βασιλέως αὐτῆς. τὴν δὲ τεσσαυρεκαιδεκάτην τοῦ μηνός ἐορτάσιμον τὸ ἔθνος ἅπαν ἐποίησε. καὶ ἔκτοτε τὰς ἡμέρας καὶ ἄμφω ἐορτάζουσι, φροδουλας ταύτας προσαγορεύοντες. ὁ δὲ C
 20 Μαρδοχαῖος μέγας τε ἦν καὶ συνδιέπει τῷ βασιλεῖ τὴν ἀρχήν.

Τῆς δ' ἀρχιερωσύνης εἰς Ἰωάνναν μεταπισούσης τὸν υἱὸν Ἰωθαέ, ὃ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰησοῦς, φίλος ὢν Βαγῶα τοῦ στρατηγοῦ τῆς Ἀρταξέρξου δυνάμεως, ἐπόσχισιν ἔσχε τὴν ἀρχιερω-

6 ἄδερ Α. ἀδικήσαντας Α, ἀδικήσαντος ΡW. 11 ἄδερ Α.
 15 ἐφθειραν Α, 21 τὸν υἱὸν μεταπισούσης Ἰωθαέ Α.

brabant ut qui optima rei publicae forma uterentur et deum colerent, neque supplicio tantum ab Amane praeparato eos liberabant sed et honore afficiebant et suis legibus pacato vivere sinebant, data potestate ut decimo tertio die mensis duodecimi, qui est Adar, ulciscerentur eos a quibus laesi essent; mandabantque provinciarum satrapis ut eis adiuumento essent ad ulciscendos inimicos.

Caeterum Susiani Iudaei, Mardocheae eventu cognito, felicitatem eam publicam esse iudicant, et decimo tertio die mensis Adar, qui a Macedonibus Dystrus dicitur, circiter 500 ex inimicis occiderunt: qui vero in aliis urbibus et provinciis degebant, 75 milia sustulerunt. iidem Susiani etiam postridie 300 iussu Estherae interfecerunt, decem Amanis liberis in crucis actis, ea quoque re a rege concessa coniugi. deumque quartum vero diem tota gens festam esse iussit, atque ab eo tempore ambos hos dies festos ducunt et praesidarios appellant. Mardocheus autem magnus evasit et regis in administrando imperio solius.

Cum vero sacerdotium ad Ioannam Iodais filium rediisset, fratri eius Iesu, amico Bagoae ducis copiarum Artaxerxis, id promissum fuerat.

·σύνην λαβεῖν. διὰ ταύτην γοῦν τὴν αἰτίαν ὁ Ἰωάννης παρεξου-
 ·θείς ἐν τῷ ναῷ ἀνέβη τὸν ἀδελφόν. καὶ ὁ Βαγώας εὐθὺς ἐπι-
 ·στάς εἰς τὸν ναὸν τε εἰσῆλθεν εἰπὼν ὡς "εἰ οἱ τὸν φόνον ἐν τῷ
 ·ναῷ τολμήσαντες εἰσέρχονται ἐν αὐτῷ, κἀγὼ εἰσελεύσομαι καθαρ-
 ·ρώτερος τυχάνων αὐτῶν," καὶ ἐπ' ἔτεσιν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους **5**
D. ἐκάκωσε. τοῦ Ἰωάννα δὲ τὴν ζωὴν καταστρέψαντος διαδέχεται
 τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάδ. ἦν δὲ καὶ τούτῳ ἀδελφὸς
 Μανασσῆς, ᾧ Σαναβαλέτης Δαρείου σατραπῆς τοῦ τελευταίου
 βασιλέως Περσῶν τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα συνῶκισε, Νικασῶ
 καλουμένην. αἱ δὲ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν λογάδες ἐστασίαζον ὅτι **10**
 ἄλλοφύλω συνῶκισεν ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἀδελφός, καὶ ἡ διαξέ-
 γνησθαι ταύτης ἐκέλευον, ἢ τοῦ θυσιαστηρίου ἀπέχουσαι. ὁ δὲ
W I 131. πρὸς τὸν πενθερὸν ἀφικόμενος δηγήσατο ταῦτα. τοῦ δὲ Σανα-
 βαλέτου καὶ τὴν ἱερωσύνην αὐτῷ τηρήσειν ὑπισχνουμένου καὶ
 ἀρχιερέα ἀποδείξειν καὶ ἡγεμόνα ὧν αὐτὸς ἤρχε τόπων εἰ. τῆς **15**
P I 183 αὐτοῦ θυγατρὸς μὴ ἀπόσχοιτο, καὶ ναὸν οἰκοδομήσειν ἐπὶ τοῦ
 Γαριζίν ὄρους, ὃ τῶν κατὰ Σαμάρειαν ὄρων ἐστὶν ὑψηλότεστον,
 τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις κρεῖττα ἐπαγγελλομένου μετὰ γνώμης τοῦ
 βασιλέως Δαρείου, ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Μανασσῆς κατέμενε παρὰ
 τῷ Σαναβαλέτῃ. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἱερέων καὶ Ἰσραηλιτῶν **20**
 τοιούτοις γάμοις ἐμπλεγεμένων πάντες συνήεσαν πρὸς τὸν Μα-
 νασσῆν. ὁ μὲν οὖν Σαναβαλέτης τῷ βασιλεῖ Δαρίῳ τὴν περὶ
 τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἐν Γαριζίν ἀξίωσιν προσάγειν ἡτοίμαστα,

3 ὁ δὲ om A. 8 σατραπῆς Δαρείου A. 14 τηρήσειν A Iosephus, συντηρήσειν PW. ὑπισχνουμένου A. 15 τοκίων A.
 17 ὄρων ἐστὶν A Iosephus, ἐστὶν ὄρων PW. 21 συνήεσαν A.

qua re Ioannes irritatus fratrem in aede sustulit. Bagoas igitur statim
 adest, ac templum ingressus "si ii qui caedem in templo commiserunt"
 inquit "templum ingrediuntur, et ego ingrediar, qui sum illis purior."
 et Iudaea per annos septem vexavit. Ioannae defuncto Ioad filius in
 pontificatu succedit. is fratrem habuit Manassem, cui Sanabaletes Darii
 postremi Persarum regis satrapes filiam Nicaso in matrimonium dederat.
 sed cum Hierosolymitani proceres tumultuarentur quod pontificis frater
 peregrinam uxorem haberet, eamque vel repudiare vel sacrario abstinere
 iuberent, Manasses socero negotium exposuit. cui ille pollicetur se ei
 et sacerdotiam conservaturum atque etiam pontificem et ducem eorum
 locorum quibus ipse imperaret creaturum, si filiam suam retineret; et
 in Garizino, Samaritanorum montium altissimo, de sententia Darii regis
 Persarum templum Hierosolymitano illustrius esse conditurum. his solli-
 citationibus Manasses adductus apud Sanabaletem mansit: ad eumque se
 multi etiam alii sacerdotes Israelitici, talibus implicati coningis, con-
 tulerunt. ac Sanabaletes quidem in eo erat ut a Darii templi in Gariz-

ὁ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ συμβαλὼν ἐν Ἰσοῦ τῆς Κιλικίας καὶ ἤτη-
θεις ἔφυγεν. ἀπογνοὺς οὖν ὁ Σαναβαλέτης Λαρεῖον, τῷ Ἀλε- B
ξάνδρῳ πρόσεισι οὖν ἑκατακισχιλοῖς τῶν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐαντῶν
καὶ τοὺς τόπους ὧν ἤρχεν ἔλεγε παραδιδόναι αὐτῷ. προσδεξα-
5 μένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτόν, θαρραῖν ἤδη περὶ τοῦ γαμβροῦ
καὶ τῆς τοῦ ναοῦ ἀνεγέρσεως ἐν τῷ Γαριζίν προσηγεν ἀξίωσιν
καὶ ἐπιτραπείας τὴν οἰκοδομήν, οὖν πάσῃ σπουδῇ τὸν ναὸν ᾤκο-
δόμησε, καὶ Μαννάσῃ τὸν γαμβρὸν ἀρχιερεῖα κατέστησεν.

8. Ἐπεί δὲ μνείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ τῆς ἱστορίας λόγος
10 πεποιήται, καλὸν καὶ τούτου τὰς πράξεις τε καὶ τὰ ἤθη καὶ
ὄθεν κἂκ τίνων ἔφυ κατ' ἐπιδρομὴν δηγήσασθαι, καὶ οὕτως C
αὐθις ἐπαναγαγεῖν τὸν λόγον πρὸς τὴν συνέχειαν· καὶ μᾶλλον δι-
καὶ τοῖς Ἱεροσολύμοις οὕτως ὁ βασιλεὺς ἐπεδήμησε, καὶ τι θανά-
ματος ἄξιον γέγονε πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα καὶ τὸν λαὸν ἐξ αὐτοῦ,
15 καὶ αὐτός τι θεῖον δράμα δηγήσατο, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ· ὁ
προιῶν ὁ λόγος μετὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν διδάξει.

Οὗτος Φιλίππου μὲν ἦν τοῦ Μακεδόνων βασιλέως υἱὸς ἐξ
᾽Ολυμπιάδος αὐτῷ γεννηθείς, μυθεύεται δὲ Ἀμμωνος εἶναι υἱός, K
ἐν εἶδει δράκοντος τῇ ᾽Ολυμπιάδι συννευασθέντος· Ἀμμωνα δὲ
20 τὸν Δία φασίν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν μῦθος· λέγεται δὲ τὴν μητέρα
αὐταῦ, πρὸ τῆς νυκτὸς ἢ τῷ Φιλίππῳ συγκατηνύασθῃ, ἐν ὄνειρῳ D

8 ἑκατακιστοῖς A: alterum Iosephus. 8 καὶ] καὶ τὸν A.
9 ὁ A, καὶ ὁ PW. 13 καὶ τι.] καὶ τὸ A ex corr.
15 Ἰώσηπος] Ant. 11 8 5. 16 διδάξει] infra cap. 15.
19 ἐν εἶδει om. A. 21 συγκατηνύασθῃ A.

Fontes. Cap. 8. Plutarchi Alexander 2—9.

zino condendi facultatem impetraret. sed rege ad Issum ab Alexandro profligato, desperatis illius rebus, cum octo milibus quibus praeerat ad Alexandrum profectus seipsum et provincias ei tradit. a quo receptus iam audacter causam generi et templi Garizinii proponit. voti compos factus, omnique studio structura absoluta, generum pontificem constituit.

8. Sed quia in Alexandri mentionem incidimus, non alienum fuerit huius etiam res gestas, mores et natales perstringere breviter, eoque facto ad institutae historiae seriem redire; vel ea de causa quod Hierosolyma adiit, et ab eo aliquid admiratione dignum et pontifici et populo accidit, atque ipse divinam quandam visionem exposuit, ut Iosephus refert: quae in progressu eius historiae referentur.

Hic Philippi regis Macedonum filius fuit natus ex Olympiade. caeterum fabulantur eum Ammonem satum esse, qui specie draconis Olympiadem fuerit amplexus: Ammonem autem Iovem appellant. sed hoc fabulosum est: illud autem fertur, matrem eius ante eam noctem

δόξα κεραυνὸν ἐπιπέσειν αὐτῆς τῇ γαστρὶ, καὶ τοῦτον πῦρ ἔσφραγῆναι πολὺ, καὶ τοῦτο πάντα φερόμενον διαλυθῆναι. μετὰ δὲ τὸν γάμον ὁ Φίλιππος καθ' ὕπνους ἐδόκει σφραγίδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικὸς ἐπιβαλεῖν, ἐγγεγλύφθαι δὲ τῇ σφραγίδι λέοντα. αἱ μὲν οὖν ἄλλοι μάντιες ἄλλως τὸν ὄνειρον ἔκρινον, Ἀρίστανδρος δὲ κύειν ἔφη τὴν σφραγισθεῖσαν· μὴ γὰρ δὴ σφραγίσσεται τὰ κενά· θυμοειδῆ δ' ἀποθήσεται καὶ λεοντώδῃ τὸν τεχνησόμενον. ἐγεννήθη δὲ καθ' ἣν ἡμέραν ἐν Ἐφέσῳ ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος
 P I 184 ἐνεπέπρωστο· ὅτε καὶ τινες ἐκεῖ παρόντες τῶν μάγων διαθέντες αὐτὴν καὶ συμφορὰν βαρεῖαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῇ Ἀσίᾳ τεκεῖν 10 ἔλεγον.

Ἦν δὲ τὴν χρόαν λευκὸς ὁ Ἀλέξανδρος, ἡ λευκότης δ' ἐφοινίσσειτο περὶ τὸ στόμα καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἠδεῖα εἰς ἐκ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ἀπέπνει ἀποφάρα καὶ τὸ στόματος· ποτότου δ' αἰτίον ἡ θερμότης αὐτῆς εἴη τοῦ σώματος· πυρῶδες γὰρ 15 ὄν καὶ πολυθερμον, ἀνήλισκε τὰ ὑγρά καὶ οὐδὲν ἐκπιλάζειν αὐτοῦ τῷ σώματι σπεδονῶδες εἶα· παρενέφαινε δὲ παιδύθεν τὴν
 B ἐμβριθεῖαν τοῦ φρονήματος. ποδάκης γὰρ αὐτῆς, πρὸς τοὺς ἐρομένους εἰ Ὀλυμπίᾳ ἀγωνίσεται στάδιον εἶπεν “εἰ βασιλεῦσα ἀνταγωνίσασθαι ἔμελλον.” εἰ δὲ πόλις τις τῶν ἐπιφανῶν ἀλοῦσα 20 παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀπηγγέλη, ἡ ἐν μάχῃ νίκη γεγονυῖα περι-

δὲ Ἀρίστανδρος] sic PW. ἀρίστανης A et codices Wolfii ac Ducangii. “legendum ex Plutarcho et aliis ἀρίστανδρος” Wolfius: idem fere Quosangius. infra, p. 344 v. 5, recte in libris omnibus Ἀριστάνδρου. 17 σηπαδῶνης A. παρέφαινε παιδύθεν καὶ τὴν A.

qua cum Philippo concubuerit somnio putasse fulmen in uterum suum illapsum esse, atque inde magnam exstitisse flammam, quae cum passim vagaretur, evanesceret. post nuptias autem Philippus per somnum sibi visus est imprimere sigillum utero uxoris, leonis imagine. id somnium coniectoris aliis aliter interpretantibus, Aristander reginam ferre uterum respondit; neque enim obsignari solere inania: pueram vero, qui ex eo concepta expectaretur, fore animosam et leonino ingenio. natus est eo die quo Ephesiae Dianae templum conflagravit: et magi quidam illic circumcursantes exclamarunt magnum Asiae malum et calamitatem eo die natam esse.

Fuit colore ita candido, ut is circa faciem et pectus maxime purpurasceret. suavis item e corpore et ore eius fragrabat odor: cuius utique causa fuit calor et ardor corporis, quo humores, unde putere corpora queant, consumebantur. animi gravitatem puer etiamnam praese tulit. nam cum celeritate pedum valeret, rogatus an Olympiae in stadio decursurus esset, respondit se facturum si reges concertaturos haberet. cum vel urbs insignis capta vel illustris victoria parta a

φανής, ὡς περ ἀχθόμενος τοῖς ἡλίξιν ἔλεγεν ὡς "οὐδὲν ἔμοι σὸν ἑμῖν ὁ πατήρ ἀπολείψει λαμπρὸν τι ἔργον ἐνδείξασθαι." τοῦ Βουκεφάλου δ' ἵππου κομισθέντος Φιλίππου τρισκαίδεκα ταλάντων τιμῆς, καὶ μήτε ἀναβάτην προσιεμένον ὡς τῷ Φιλίππῳ ἐδέξασθαι κεντο μήτε φωνὴν ὑπομένοντος, κἀντιθέθεν δυσχερότου δόξαντος κομιδῆ, "οἷον ἵππον" ὁ Ἀλέξανδρος ἔφη "μὴ εἰδότες χρῆσασθαι ἀποπέμπονται." καὶ ὁ πατήρ ἐπιτιμῶν αὐτῷ εἶπε "σὸ δὲ χρῆσασθαι δυνήσῃ αὐτῷ;" ὁ δ' ἀπεκρίθη "βέλτιον ἂν ἑτέρου τούτῳ χρῆσιμην." καὶ χρῆσασθαι τῷ ἵππῳ ἑπετραπείς, παρα-
10 λαβὼν τὴν ἡνίαν ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, συνείς ἴσως ὅτι τῆ σκιᾷ πρὸ αὐτοῦ σαλευομένη διαταράττετο. βραχὺ δὲ καταπήσας αὐτὸν ἀνέθορε καὶ ἐπέβη αὐτοῦ, καὶ παρακαλπάσας μικρὸν ἀφήκε πρὸς δρόμον ἡγωνίων δ' οἱ βλέποντες. ἤδη δ' ἐπιστραφέντος **D** σὸν φρονήματι καὶ χαρᾷ, οἱ μὲν περὶ Φιλίππον ἀνεβόησαν, ἐκεί-
15 νος δὲ χαρμόσωνα προήνεγκε δάκρυα, καὶ φιλήσας τὸν παῖδα "ζῆται, τέκνον" ἔφη, "σοὶ βασιλείαν ἀνάλογον· Μακεδονία γάρ σε οὐ χωρεῖ." ἦν δὲ ἡ φύσις αὐτῷ δυσκίνητος μὲν ἐπεισσομένῳ, εἰ δὲ λόγῳ τις αὐτὸν καὶ παιδοῖ μετῆι, παιθήνιος. ἠμί-
20 λησε δὲ τῷ Ἀριστοτέλει, μετασχὼν οὐ μόνον τοῦ ἡθικοῦ καὶ πο-
 λιτικοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορητοτέρων, οὗς οὐκ ἐκοινοῦντο πολλοῖς, ἐποπτικοῦς καὶ ἀκροαματικοῦς καλοῦντες αὐτούς. φέρε-

8 βοουκεφάλου A.
12 αὐτέον om A.

11 πρὸς αὐτὸν σαλευομένη διατάττετο A.
13 δ' post ἤδη om A.

Philippo nuntiabatur, quasi aegre ferens ad aequales dicebat "pater nullius egregiae rei vobiscum gerendae occasionem mihi relicturus est." Bucephalus equus ad Philippum allatus, qui tredecim talentis aestimabatur, cum nec sessorem tum cum regi ostenderetur admitteret nec vocem ferret, ob eamque rem inutilis putaretur, "qualem" inquit "equum ob tractandi imperitiam reiiciunt." quod dictum pater reprehendens "tu vero" inquit "eum tractare poteris?" tum ille "meus utique quovis alio:" permissuque patris prehensis habentis eum ad solem convertit, quod fortassis animadvertat eum umbrae ante oculos agitatione perturbari. cumque eum paululum demulsisset manu, insiliit atque insedit, et parumper cohortatus ad cursum dimisit. quod qui videbant, solliciti erant. ut autem alacer et laetus revertebatur, Philippi comites exclamabant; ipse vero rex, praesentis laetitia lacrimabundus, puerum deosculatus "quaerito" inquit, "fili, regnum tibi par: nam te Macedonia non capit." ingenio fuit ad imperata contumaci sed rationibus et suasionibus tractabili. magistro usus est Aristotele: nec doctrinam de moribus duntaxat gerendaeque re publica percepit sed et arcanarum rerum scientiam, quae quod paucis communicaretur, epoptica et acroamatica dicebatur.

ται γὰρ πρὸς Ἀριστοτέλην αὐτοῦ ἐπιστόλιον οὕτως ἔχον "οὐκ
 P I 185 ἄρθως ἐποίησας ἐκδούς τοὺς ἀκροαματικούς τῶν λόγων· τίμη γὰρ
 τῶν ἄλλων διοίσομεν εἰ καθ' οὓς ἐπαιδευθήμεν λόγους οὗτοι
 πάντων ἴσονται κοινοί;" ὁ δὲ ἀντεπέστειλεν ὡς "ἐκδεδόνται καὶ
 οὐκ ἐκδεδόνται," διὰ τούτων δηλῶν τὴν ἀσάφειαν καὶ τὸ δυσκα- 5
 τάληpton. καὶ τῆς λατρικῆς δὲ οὐ τὸ θεωρητικὸν μετῆι μόνον
 ἀλλὰ καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτήν. ἔξκαιδεκῆς δὲ γεγονώς, καὶ τοῦ
 φρονήματος καὶ τῆς ἀνδρείας ἀπόπειραν ἤδη διδούς, ὑπερηγα-
 πᾶτο πρὸς τοῦ πατρός· διὰ δὲ τοὺς παρ' ἡλικίαν ἔρωτας τοῦ
 Φιλίππου καὶ τὸ τῆς μητρὸς ζηλότυπον καὶ βαρύνθυμον ὁ Ἄλ- 10
 ξανδρος ἔσχε πρὸς τὸν κατέρα διαφορῶς.

B 9. Πausanίου δὲ τὸν Φιλίππον κτείναντος παρέλαβε τὴν
 βασιλείαν εἴκοσι τογγάνων ἐτῶν. καὶ τεταραγμένων πάντοθεν
 τῆ ἀρχῆ τῶν πραγμάτων, τόλμη καὶ βύρει φρονήματος αὐτὰ
 παχὺ κατεστήσατο, τὰς μὲν Θῆβας ἐλὼν καὶ κατασκάψας καὶ 15
 τοὺς ἀλόνας τῶν Θηβαίων ἀποδόμενος; Ἀθηναίους δὲ γε σπει-
 σάμενος. ὅτε καὶ Τιμόκλειαν γυναῖκα Θηβαίαν, καὶ τῶν ἐπι-
 φανῶν, Θορᾶς τις τῶν ἡγεμόνων κατήσχυε βιωδύμενος, εἶτα
 περὶ χρημάτων ἀγέριεν. ἡ δὲ μόνου αὐτὸν ἀπαλαφθεῖσα εἰς
 φρέαρ ἀπήγαγεν, ἐν τούτῳ φαιμένη τῶν κεμηλίων κατακρῖναι 20
 τὰ κάλλιστα. τοῦ δ' ἡγεμόνος ἐπικληθέντος τῷ στοιμῶ τοῦ
 C φρέατος, ὡσεν αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ' αὐτοῦ καὶ λίθους ἄνωθεν

1 Ἀριστοτέλην A, Ἀριστοτέλην PW.
 ἐκδίδεται A.

7 ἔξκαιδεκάτου A.

4 ἐκδίδεται καὶ οὐκ
 22 λίθους A.

Fontes. Cap. 9. Plutarchi Alexander 10—21.

ac circumfertur eius epistolium ad Aristotelem in hanc sententiam "non recte fecisti acroamaticis disputationibus editis: nam qua re aliis prae- cellemus, si ea doctrina, qua eruditi sumus, communis erit omnibus?" at ille respondit "editae sunt et non editae:" quibus verbis obscuritatem illarum rerum et intelligendi difficultatem significabat. medicinae non scientiam duntaxat sed ipsam etiam actionem tractavit. annos natus sedecim cum generosi et fortis animi iam specimina ederet, supra modum a patre amabatur: cum quo tamen ei non optime convenit ob amores illius aetati indecoros et matris zelotypiam et asperitatem.

9. Philippo a Pausania interfecto in regno successit annos viginti natus; et quamvis res imperii undique turbatae essent, eas tamen audacia et consilii gravitate celeriter composuit, Thebis captis et eversis captivisque venditis, et pace cum Atheniensibus facta. in Thebarum excidio Thrax quidam dux illustrem matronam Timocleam vi constupravit, ac deinde ubi pecunia eius esset percontatus est. quem illa solum ad puteum quendam deduxit, in eoque se ornamenta sua pulcherrima abscondisse dixit; cumque dux ad orificium putei sese inclinasset,

βιλοῦσα ἔκτεινεν. ἦν δέσμιον πρὸς αὐτὸν ἀχθῆσαν ἠρώτησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἦτις εἶη. ἡ δὲ ἀτρέστως "Θεαγένους εἰμὶ ἀδελφή" ἀπεκρίνατο, "ὃς πρὸς Φλιππον ἠρέθη στρατηγὸς καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων ἀγωνιζόμενος ἐλευθερίας ἔπεισεν." ἀγύμενος σὺν τῆν τε 6 μεγαλοφροσύνην τῆς γυναικὸς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς, ἐλευθέραν σὺν τοῖς τέκνοις ἀπέλευσε. πρὸς Διογένην δὲ τὸν Σινοπία περὶ Κόρινθον διατρίβοντι ἀπελθὼν, καὶ ἡλίω θαλάσμιον εὐρηκῶς, ἠσπάσατό τε τὸν ἄνδρα καὶ εἰ τινας δόετο ἤρετο. ὁ δὲ τῆς τοῦ ἡλίου εἶπεν ἄλλας δεῖσθαι, καὶ μεταστῆναι D 10 αὐτὸν ἡξίου. ἀπίοντος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ περὶ αὐτὸν κατεγέλων τοῦ Διογένους· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, θανυμύζων τὸ ὑπεροπτικὸν τοῦ ἀνδρός, ὡς "εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἦμην, Διογένης ἂν ἦμην."

Ἄορμήσας δὲ εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀσία στρατείαν οὐ πρότερον W I 133 15 τῆς νηὸς ἐπέβη πρὶν τῷ μὲν τῶν ἐταίρων ἀγρὸν ἀπονεύμαι, τῷ δὲ κώμην, τῷ δὲ πρόσοδον ἄλλην. τοῦ δὲ Περδίκκου "τί δ', ὦ βασιλεῦ, σεαυτῷ καταλείπεις;" εἰπόντος, "τὰς ἐλπίδας" ἐκεῖνος ἀντέφησε. διαβάντι δὲ τὸν Ἑλλήσποντον οἱ τοῦ Λαρείου σατρῶναι μετὰ βαρείας δυνάμειος περὶ τὴν τοῦ Γερμανικοῦ διά- 20 βασιν αὐτῷ συνητήκεισαν. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν τὸ βάθος διεδίω- P I 186 των τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ῥοθίου τε τὴν φορὰν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦτοις τῶν πολεμίων ἐπίθαιον, ἐκεῖνος σὺν ἱλαῖς ἠπλέων τρισκαίδεκα

1 ἠρώτησεν W, ἰερώτησεν P.

2 Θεαγένους A.

4 ἐλευ-

θερίας ἀγωνιζόμενος A.

mulier eum impulit ac deiectum saxis iniectis interfecit. eam Alexander vinculam ad se perductam interrogavit quae esset. respondit illa intrepide se Theagenis esse sororem qui dux contra Philippum electus pro defensione libertatis Graecorum occubuerit. eius igitur indolem et animi magnitudinem admiratus liberam cum liberis suis dimisit. cum ad Diogenem Sinopensem, qui Corinthi degebat, venisset, eumque salutatum rogasset num qua re egeret, respondit ille sibi opus esse calore solis, utque inde discederet petiit. Alexandro digresso comites eius Diogenem deridebant. quibus ille, sublimem viri animum admiratus, dixit se, nisi Alexander esset, Diogenem esse velle.

Asiaticam expeditionem cum moliretur, navem non conscendit prius quam amicorum aliis agros, aliis pagos, aliis reditus aliquos donasset. quo facto a Perdicca rogatus quid sibi ipsi reservaret, "spem" inquit. cum Hellespontum traiecisset, satrapae Darii circa transitum Granici cum magnis copiis occurrerunt. militibus autem profunditatem et impetum fluminis atque etiam hostium aggressionem reformidantibus, ipse cum tredecim equitum turmis flumen est ingressus.

εμβάλλει τῷ φέματι, πρὸς αὐτὸ ἀποκινδυνεύων καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους καὶ πρὸς ἀποβάσεις δυχῶδεις καὶ ἀπορρώγας. διὸ καὶ μανικῶς μᾶλλον ἄλλ' οὐ στρατηγικῶς ἔδοξε τότε ποιήσασθαι τὴν διάβασιν. οὕτω δὲ διαβάς φύρδην ἠναγκαζέτο μάχεσθαι. καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὸν ὠρημηκότων (ἦν γὰρ ἐκ τῶν ὄπλων διάδηλος) 5 ἀκοντισθεῖς μὲν οὐκ ἐτρώθη, κοπίδι δὲ τὸ κράνος αὐτοῦ πλή-
B ξαντός τινος, μέχρι τοσοῦτου τοῦ κράνουσ καθίετο ἢ πληγῆ, ὡς καὶ τῶν τριχῶν αὐτοῦ παραψαῦσαι τὴν κοπίδα. τῆς μάχης δ' οὕτω συνισταμένης τὸν Γρανικὸν αἱ Μακεδονικαὶ δυνάμεις διαβεβήκασιν· καὶ οἱ τοῦ Δαρείου οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλ' ἔκλιναν 10 εἰς φύγην. ἐκ γοῦν τῆς μάχης ταύτης πολλή τις ἐγένετο πρὸς εὐτυχίαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ φορὰ· αἶ τε γὰρ Σάρδεϊς οἱ προσεχώρησαν καὶ τᾶλλα προσέθεντο. ἐντεῦθεν εἰς τὴν παράλιαν ἐτρέπετο, καὶ τὴν τε Παμφυλίαν ἔσχε καὶ Κιλικίαν τε καὶ Φοινίκην Πισιδίαν τε καὶ Φρυγίαν· εἶτα Παφλαγόνιας καὶ Καππαδοκίας 15 ἐχειρώσατο.

Δαρεῖος δὲ ἐκ Σούσων σὺν ἐξήκοντα μυριάσιν ὤρμησε, **C** τῷ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπηρμένος καὶ θύρατος ἔχων ὡς δελιῶντος Ἀλεξάνδρου, ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἐκεῖνος ἐν Κιλικίᾳ διέτριβε. τὸ δὲ διὰ νόσον ἦν. ὅτε πρὸς τῶν ἄλλων μὲν ἀπέγνωστο λατρῶν, 20 Φίλιππος δὲ μόνος ὁ Ἀκαρνᾶν ἐθάρασε φαρμακεῦσαι αὐτόν. τοῦ δὲ Παρμενίωνος φθύσαντος ἐπιστεῖλαι αὐτῷ, ὑπὸ Δαρείου διεφθάρθαι τὸν Φίλιππον δωρεαῖς μεγάλαις καὶ ὑποσχέσεσιν εἰ

14 καὶ post ἔσχε om A.

18 θύρατος A.

eademque opera et ipsum et hostes et ripas altiores ac praeruptas est periclitatus, ut furiose magis quam prudenter transisse putaretur. flumine ad hunc modum superato tumultuariam pugnam committere est coactus; et multis contra se ruentibus (erat enim ex armis notus) iaculo ictus quidem sed non vulneratus est: quidam autem eius galeae tantam plagam gladio intulit ut capillos etiam perstringeret. dum pugna ita committitur Macedonicae copiae Granicum transierunt: quarum vim Darii milites non ferentes fugae se mandarunt. eius praelii successus Alexandro magnae felicitatis fuit occasio: nam et Sardes in deditioem accepit, et reliqua se cum eo coniunxerunt. inde ad oram maritimam conversus Pamphyliam Ciliciam et Phoeniciam occupavit, Pisidiamque et Phrygiam: deinde Paphlagonos et Cappadoces subegit.

Darius autem Susis profectus est cum sexcentis milibus, tam exercitus magnitudine elatus, tum eo fretus quod Alexandrum ob longiorem in Cilicia moram timere arbitrabatur. id vero ob morbum fiebat: cuius curatione a caeteris omnibus medicis desperata, solus Philippus Acarnan ei medicinam adhibere ausus est. quem cum Parmenio scripsisset a Dario corruptum esse ingentibus muneribus et pollicitationibus

αὐτὸν ἄνελαι, τὴν ἐπιστολὴν ἐπῆλθε καὶ μηδεὶν περὶ αὐτῆς ἐκ-
φῆνας εἶχε παρ' ἑαυτῷ. ἄρτι δὲ τοῦ Φιλίππου τὴν κύλικα τοῦ
φαρμάκου προσαγαγόντος αὐτῷ, αὐτὸς μὲν θαρρῶν ἐδέξατο ταύ- D
την, ἐκείνῳ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισε. καὶ ὁ μὲν ἔπινεν ὁ δὲ
B ἀνεγίνωσκεν ἐνορῶντες ἀλλήλοισι, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἐν ὄψει χα-
ριέσση καὶ ἰλαρῷ, ὁ δὲ Φίλιππος ἐν περιωδεῖ καὶ τεθορυβημένῃ-
τοῦ δὲ Δαρείου σπεύδοντος ἐπ' Ἀλέξανδρον, ἴν', ὡς ἔλεγε, μὴ
ἀποδράσωσιν οἱ πολέμιοι, Μακεδῶν Ἀμύντας ὢν αὐτόμολος
παρ' αὐτῷ "θάρρει" ἔφη "ὦ βασιλεῦ" οὐ γὰρ φεύζεται ὁ Ἀλέ-
10 ξανδρος, ἀλλ' ὅσον ἤδη βαδιεῖται πρὸς σέ."

Ἐν Ἴσῳ δὲ τῆς Κιλικίας τῆς μάχης συγκροτηθείσης, πολ-
λὴν μὲν καὶ ὁ τόπος διὰ τὴν στένωσιν παρέσχε ῥοπήν τῷ Ἀλέ- P I 187
ξάνδρῳ, πλεῖω δ' αὐτὸς ἑαυτῷ κλειῶς στρατηγήσας. ὅτε καὶ
τὸν μηρὸν ἐπλήγη ξίφει, ἐν τοῖς προμάχοις ἀγωνιζόμενος. περι-
15 φανῶς δὲ νικήσας Δαρεῖον μὲν οὐχ εἶλε φυγόντα, τὸ ἄρμα δὲ
καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ ἔλαβε. τὸ δὲ Δαρείου στρατόπεδον διηρ-
πάγη παρὰ τῶν Μακεδόνων, ἣ μέντοι τοῦ Δαρείου σκηπῆ τῷ
Ἀλεξάνδρῳ ἐξήρητο μετὰ τῆς θεραπείας καὶ τοῦ πλούτου καὶ
τῆς ἄλλης παρασκευῆς. εἶτα τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα
20 Δαρείου καὶ δύο θυγατέρας αἰχμαλώτους ἄγεσθαι τις ἀγγέλλει
αὐτῷ, ὀλοολυζόσας ὡς τεθνηκότος Δαρείου ἐπεὶ τὸ ἄρμα ἐκείνου
καὶ τὰ τόξα ληφθέντα τεθέονται. περιπαθήσας δὲ πρὸς τὴν B

4 ἐνεχείρησε A.

φεύζεται] φθίγγεται A.

παρέσχε ῥοπήν· κλειῶ A.
διὰ A.

9 βασιλεῦ A Plutarchus, Δέσποτα PW.

12 μὲν ὁ τόπος στένωσιν τῷ ἀλέξ.

20 δύο PW. 22 δὲ πρὸς]

si eum sustulisset, ea epistola Alexander lecta asservataque, ac re ne-
mini communicata, calicem medicamenti a Philippo oblatum accepit alacer,
illi vero epistolam dedit. sic alter bibit, alter legit, uterque alterum in-
tuens: Alexander vultu iucundo et hilari, Philippus sollicito et pertur-
bato. cum autem Darius contra Alexandrum festinaret, ne, ut dicebat,
hostes aufugerent, Amyntas Macedo transfuga bono animo eum esse
iussit: neque enim fugitarum Alexandrum sed statim contra ipsum itu-
rum esse.

Commisso autem in Isso Ciliciae praelio magnum quidem et ipsius
loci angustiae momentum Alexandro ad victoriam attulerunt, sed ipsius
dexteritas et sollertia longe maius. tunc inter principes pugnans ense
femur est vulneratus. victoriam illustrem adeptus, Dario fuga elapso,
curru et arcu eius est potitus: castra a Macedonibus direpta sunt, ac
Darii tentorium cum ministeriis, opibus, omnique apparatu Alexandro
exemptum. deinde cum ei nuntiaretur, Darii matrem, uxorem, et duas
filias captivas ducti, Darium pro mortuo deplorantes quod eius currum
et arcum captum vidissent, commotus eo nuntio propter fortunae incon-

W I 134 ἀγγελλάν διὰ τὸ τῆς τύχης ἀστάθμητον, πέμπει τινα πρὸς τὰς γυναῖκας ἑρῶντα ὅτι τε ζῆ Δαρείος καὶ ὅτι αὐταῖς οὐδὲν ἀηδὲς ἀπαντήσεται· οὐ γὰρ ἐχθρὸν ἠγείσθαι Δαρείον, ἀλλ' ἐπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῶ διαφέρεισθαι. οὔτε δὲ τῆς θεραπείας ἦν εἶχον ἀφελιγτό τι οὔτε εἰς ὄψιν ἦλθεν αὐταῖς οὔτε ἀνάξιόν τι παρὰ τοῦ β ταύτας παθεῖν ἢ προσδοκῆσαι ἠέσχετο.

10. Ἦδη δὲ νενικηκῶς ἐν Ἰσσω γέγονεν ἐγκρατῆς καὶ τῆς Δαμασκοῦ, ἔνθα οἱ Πέρσαι καὶ Δαρείος αὐτὸς τὰ τε χρήματα C καὶ τῆς ἀποσκευῆς τὰ πλείω κατέλιπον. μετὰ δὲ ταῦτα ἦ τε Κύπρος καὶ ἡ Φοινίκη, τῆς Τύρου χωρὶς, αὐτῶ ἐγκειχέριστο. 10 ἡ δὲ Τύρος πολιορκία εὐάλω, διττοὺς ὄνειρους ἐν τῷ ταύτην πολιορκεῖν τοῦ Ἀλεξάνδρου θρασυμένου. ἐδόκει γὰρ ὁ Ἡρακλῆς καλῶν αὐτὸν ἐκ τοῦ τείχους καὶ δεξιόμενος. ὁ δὲ ἕτερος ὄνειρος Σάτυρον αὐτῶ ἐδείκνυ προσπαλζοντα, καὶ βουλομένου συσχεῖν διαφεύγοντα, ὄψε δὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντα αὐτῶ. ἐκρίθη 15 δ' οὗτος ὁ ὄνειρος δηλοῦν αὐτῶ κατὰ διαίρεσιν τοῦ ὀνόματος ὡς D "ὡς Τύρος ἴσται." εἶτα τὴν Γάζαν πολιορκιῶν, πόλιν τῆς Συρίας μεγάλην, ἐπλήθη τὸν ὄμιον λίθω, τὴν δὲ πόλιν κατέσχε. κυριεύσας δὲ τῆς Αἰγύπτου ἠβουλήθη πόλιν ἐν αὐτῇ Ἑλληνίδα εἰς ὄνομα οἰκεῖον ιδρύσασθαι, καὶ τινα τόπον ἤδη τῇ πόλει 20 ἀφώρισε. κοιμωμένω δὲ ἀνῆρ ἔφοξεν ἐπιστῆναι πολιός τε καὶ

4 ἦν] ἦς Α.
14 προσπέζοντα Α.
PW.

5 οὔτε παρὰ τοῦ ἀνάξιόν τι ταύτας Α.
βουλομένου Α Plutarchus, βουλομένω PW.

FOUNTES. Cap. 10. Plutarchi Alexander 24—30.

stantiam, quendam ad mulieres mittit qui eis indicet Darium vivere, neque eis quidquam molestiae illatum iri: neque enim se Darium hostem iudicare, sed cum eo de imperio certare. neque de ministeriis quae habebant quidquam eis detraxit, neque in conspectum earum venit, neque passus est ut ab ullo quidquam indignum vel sustinerent vel exspectarent.

10. Post Issicam victoriam etiam Damasci est potitus, ubi Persae et ipse Darius pecunias et maximam impedimentorum partem reliquerant, post haec Cyprus et Phoenicia, excepta Tyro, sunt ei traditae: Tyrus obsidione capta est. quam dum oppugnat, dno somnia vidit: altero putabat se ab Hercule de moenibus vocari, porrigente dexteram: alterum ei satyrum ostendebat secum colludentem, qui iamiam comprehendendus effugeret, ac sero tandem in manus suas veniret. id coniectores interpretati sunt significare Tyri possessionem: nam satyrum, si vocabulum divides, notat "tua Tyrus." deinde cum Gazam urbem Syriae magnam oppugnaret, saxo humerum ictus est, urbem vero cepit. Aegypto in potestatem suam redacta urbem in ea Graecam de suo nomine coedere voluit, et locum quendam ad structuram designavit.

γεραρός, εἶναι δὲ τὸν φανέντα τὸν Ὅμηρον, καὶ λέγειν τὰ ἔπη ταῦτα

νῆσος ἔπειτ' ἅ τις ἐστὶ πολυκλήστῳ ἐνὶ πόντῳ

Αἰγύπτου προπάροιθε· Φάρον δὲ εἰ κικλήσκουσιν.

- 5 ἀναθορῶν οὖν αὐτίκα πρὸς τὴν Φάρον ἀφίκετο, καὶ τῇ τοῦ τό- P I 188
 πον ἀρεσθεις εὐφύια, ἐκεῖ τὴν πόλιν ἰδρύσατο, ἠπειρώσας αὐτὴν
 διὰ χύματος, νῆσον οὖσαν τὸ πρότερον. λέγεται δὲ ὡς ἦσθεις
 τῇ τοῦ τόπου φυσικῇ ἐπιτηδειότητι ἔφη ὡς Ὅμηρος ἄρα τὰλλὰ τε
 μέγας ἦν καὶ ἀρχιτέκτων σοφός. εἰς Ἀμμωνος δὲ ἱερὸν ἀπαιὼν
 10 δι' ἀνίδρου καὶ ἀμμώδους τόπου, τὴν αὐτῷ παρομαρτοῦσαν ἐν
 ἄπαισιν εὐτυχίαν εὔρε κάκει τὸ ἐργῶδες τῆς πορείας ἐκείνης ἐπι-
 κουφίλουςαν. ἔτοιοι γὰρ γενόμενοι τὸν ἐκ τῆς ἀνυδρίας κίνδυνον
 διεκρούσαντο καὶ τὸν ἄερα εὐκραῖη πεποιθήκασιν, ὑγρανθείσης τῆς
 ἄμμων καὶ συμπιληθείσης ἐκ τῆς ὑγρότητος. τῶν δὲ τῆς ὁδοῦ B
 15 γνωρισμάτων συγχυθέντων οἱ ταύτης ἠγεμόνες πεπλάνητο·
 κόρακες δὲ ὑπεριπτάμενοι τῆς πορείας ἠγοῦντο τοῖς μετ' αὐτοῦ,
 καὶ εἴ τινες βραδυποροῦντες ὑπελιμπάνοντο, νυκτὸς ἐκείνου ταῖς
 κλαγγαῖς ἀνεκόμενον. οὕτω δὲ διελθόντι τῆς πορείας τὸ δύσει-
 γον, καὶ εἰς Ἀμμωνος φθάσαντι, ὃ ἐκεῖ προφήτης Ἑλληνε
 20 φωνῇ θέλων προσφανῆσαι αὐτῷ, ἐβαρβάρισε περὶ τὸ τέλος τὸ
 πρόσρημα, ὃ παιδίος ἀντὶ τοῦ παιδίων εἰπῶν. καὶ ὁ βαρβα-
 ρισμὸς δόξαν πολλοῖς παρέσχε τοῦ ἐκ θεῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 γεγονέναι τὴν γένεσιν, λόγου διαδοθέντος ὅτι παῖ Διὸς ὁ προ-

3 νῆσος] Odys. 8 354.

8 φυσικῇ om A.

15 κικλή-

σθεται A.

21 παιδίος AW, Παῖ Δίος P.

22 κοίτης A.

23 διαδοθέντος λόγου A.

dormienti autem visus est adstare vir canus et venerabilis, qui Homerus
 esset et hos versus recitaret

insula fluctivago quatuor circumflua Ponto:

Aegyptum iacet ante: Pharon quam nomine dicunt.

statim igitur exiit, Pharonque profectus et loci opportunitate captus
 illic urbem exstruxit, aggeribus insula in continentem redacta. ac na-
 turali loci commoditate delectatus dixisse fertur, Homerum cum caetera
 magnum tum vero egregium architectum fuisse. ad Ammonis templum
 per loca sicca et arenosa proficiscens comitem individuum felicitatem ibi
 quoque repperit itineris illius difficultates sublevantem. nam pluviae
 delatae sitis periculum dispulerunt aeremque temperarunt humefacta
 arena et ex humore densata. cum autem confusus itineris notis aber-
 rassent duces, corvi supervolantes viam eis monstrarunt; iidemque eos
 qui tardius incesserant, exercitum non consecuti, noctu crocitando revo-
 carunt. sic difficultate itineris superata ad Ammonis templum progres-
 sus est. ubi cum eum propheta graece filium appellare vellet, in fine
 verbi lapsus est, et unius litterae errore Alexandrum filium Iovis appel-

Zonarae Annales.

22

C φήτης εἶπεν αὐτῷ· κακείνος πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους ἐμγα-
λαύχει τὴν γένεσιν τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα
λέγειν “οὐ παύσεται διαβάλλων με πρὸς τὴν Ἥραν ὁ Ἀλέξαν-
δρος;” πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας τοῦ λόγου ἐφείδεται. βέλει δὲ
ποτε τρωθεῖς, αἵματος ἐκ τῆς πληγῆς καταρρέοντος “τὸ ῥέον” εἶ-
πεν “αἷμι καὶ οὐκ

ἰχθῶρ οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι Θεοῖσιν.”

ὡς δὲ ὁ Δαρείος ἐπέστειλεν αὐτῷ, μύρια μὲν τάλαντα διδοῦς
λύτρον τῶν φιλιππῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐντὸς Ἐδφράτου πάσης
αὐτῷ ἐξιστάμενος, καὶ φίλον αὐτὸν ποιοῦμενος μίαν τῶν Θυγα- 10
τέρων αὐτοῦ γήμαντα, ὁ Παρμενίων “εἰ Ἀλέξανδρος” εἶπεν
“ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα.” “καγὼ” ἔφη “νῆ Δίῃ, εἰ Παρ-
D
W I 135 μενίων.” ἀντεπέστειλε δὲ τῷ Δαρείῳ, εἰ πρὸς αὐτὸν ἄφικηται,
μή τις ἀτυχῆσαι τῶν φιλανθρωπῶν. ἀποδρὰς δὲ τις τῶν
εὐνοῦχων τῆς γυναικὸς Δαρείου, καὶ πρὸς ἐκείνον διασωθεῖς, 15
τὸν θάνατον τῆς βασιλείας ἀπήγγειλεν· ἔφθη γὰρ θανοῦσα ἐκ
τοκετοῦ. Δαρείος δὲ ἀνεκλαύσατο, φήσας ὅτι οὐ μόνον αἰχμῆ-
λωτὸς ἢ βασιλίσσα γέγονεν, ἀλλὰ καὶ ταφῆς βασιλικῆς οὐ τετύ-
χηκε. καὶ ὁ εὐνοῦχος “ἀλλὰ θάρρει” ἔφη “ὦ δέσποτα· οὔτε
γὰρ ζῶσά μου ἢ δέσποινα καὶ ἡ μήτηρ ἢ σὴ καὶ τὰ τέκνα κακοῦ 20
τινος ἐπειράθησαν, οὔτ’ ἀποθανοῦσα ταφῆς ἐκείνη προπούσης
ἠμολογήσεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετιμῆται δάκρυσι.” τούτοις ὁ

3 λέγειν] Plat. Alex. 3.

ὁ om A.

7 ἰχθῶρ] II. ε 340.

9 ἐκτός C: reliqui omnes et Plutarchus ἐντός.

19 ὦ δέσποτα

ἔφη A.

lasse visus: unde a nonnullis divina eius origo credita. qua apud bar-
baros ita gloriabatur ut et Olympias diceret “non desinet me Alexander
apud Iunonem calumniari?” apud Graecos vero ea oratione Alexander
abstinuit. aliquando sagitta ictus manante sanguine dixit “sanguis hic
quidem est, non ichor

qualis de superis solet emanare beatis.”

cum Darius ei decem milia talentum pro redemptione suorum carissi-
morum obtulisset, et omni provincia intra Euphratem ei cederet, affini-
tatem filia desponsa cum eo iuncturus, Parmenio dixit “si Alexander
essem, acciperem ista.” “et ego” inquit “profecto, si Parmenio essem.”
Darioque rescripsit, si ad se veniret, eum nullum humanitatis officium
desideraturum. regina ex partu mortua quidam ex eunuchis elapsus
eius obitum Dario nuntiavit. quo audito lamentatus est quod non tan-
tum captiva fuisset sed et regia sepultura carnisset. ibi eunuchus
“bono” inquit “animo esto, domine: neque enim vivens domina mea et
mater tua cum liberis ullum malum sunt perpessae, neque illa mortua
honestae sepultura caruit, sed hostium quoque lacrimis est honorata.”

Δαρείος εἰς ὑποφίας ἀτόπους ἐπέσειε, καὶ τὸν εὐνοῦχον ἰδίᾳ P I 189
 παραλαβὼν, ὄρκους προκατελάμβανε εἰπεῖν εἴ τις περὶ τὴν
 γυναῖκα γέγοιτε τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐμπάθεια. “πᾶς γάρ” ἔλεγε
 “παρ’ ἐχθροῦ καὶ νέου ἀνδρὸς πολεμίου γυνή, ὡς ἔφης, οὕτω
 δ τετιμῆται;” ὁ δ’ εὐνοῦχος τὸν λόγον ἐγκόψας “ἐδφήμει δέσποτα”
 ἔφη “καὶ μήτε τὴν γυναῖκα καταλοχυνε μῆδ’ αὐτὸν κακηγόρει Ἀλέ-
 ξάνδρον, ὃς πλέον ταῖς Περσῶσι τὸ σῶφρον ἢ τοῖς Πέρσαις τὸ
 γενναῖον ἐπέφηρε.” καὶ ὄρκους τοῖς λόγοις ἐβεβαίον, περὶ τῆς
 ἐγκρατείας τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς διηγούμενος.
 10 καὶ ὁ Δαρείος ἤχρητο δυνηθῆναι ἀμείψασθαι τὸν Ἀλέξανδρον B
 ὡς εἰς τὰ φιλιὰτα καλῶν ἐνεδείξατο, ἢ μὴ ἄλλον εἰς τὸν Κύρου
 καθίσει θρόνον ἢ τὸν Ἀλέξανδρον.

11. Ἦδη δὲ τὴν ἐντὸς Ἐδφράτου χώραν παραλαβὼν ὁ
 Ἀλέξανδρος ἐπὶ Δαρείον ἀπῆει ἑκατὸν μυριάδας στρατοῦ ἐπαγύ-
 15 μενον. ὡς δ’ ἐν ὄψει ἀλλήλων ἐγένοντο τὰ στρατεύματα, καὶ
 νύξ ἦν, καὶ τὸ μεταξὺ πεδίον τὰ πυρὰ τῶν βαρβάρων κατέλαμ-
 πον, καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσήκει πολύς, Παρμε-
 νίων καὶ τῶν ἑταίρων τινὲς ἐκπλαγέντες τὸ πλῆθος συνεβούλευον
 Ἀλεξάνδρῳ νυκτὸς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμοῖς· μὴ γὰρ ἂν δυνη-
 20 θῆναι κατὰ συστάδην ἀντιστῆναι τοσοῦτῳ στρατεύματι. ὁ δὲ C
 “οὐ κλέπτω τὴν νίκην” εἶπε· τῇ δ’ ἐπιούσῃ τῆς μάχης συγκρο-

6 κακηγόρει A, κατηγόρει PW. 9 τοῦ om A. 13 παρα-
 λαβὼν } παρεληφώς A. 14 ἐπαγόμενον AW, ἐπαγόμενος P.
 18 καὶ ἄλλοι τῶν ἑτέρων τινὲς A, καὶ ἄλλοι τινὲς alter codex
 Wolfii.

Fontes. Cop. 11. *Plutarchi Alexander* 31—44.

ex iis verbis Darius suspicionibus sinistris obortis eunuchum seductum iureiurando adegit ut sibi diceret an Alexander uxoris amore captus fuisset. “nam alioqui cur” inquit “et ab hoste et ab adolescente honorata est?” sed eunuchus sermone interrupto “domine, bona verba” inquit, “neque tu vel uxorem probro affeceris vel Alexandrum accusaris, qui modestiam suam Persicis mulieribus magis declaravit quam Persis fortitudinem.” cuius continentiam caeterasque virtutes dum praedicat, orationem suam iureiurando confirmavit. Darius igitur optavit ut aut Alexandro gratiam referre posset pro beneficiis in suos carissimos collatis, aut ut ne alius quam ille in Cyri solio sederet.

11. Alexander autem provinciam intra Euphratem iam potitus contra Darium ibat decies centena hominum milia secum trahentem. ut in conspectum venerant exercitus et noctu barbarorum pyrae planitiam interiectam collustrabant eque castris eorum magnus tumultus resonabat, Parmenio et quidam ex amicis multitudine porterriti Alexandro suadent ut noctu hostes invadat: neque enim posse iusta acie cum tanto exercitu desertari. is vero se furari velle victoriam negavit. postridie

τηθείσης, ὡς μὲν τινὲς φασιν ἐν Ἀρβήλοις, ὡς δ' ἕτεροι ἐν Γαυσαμήλοις, οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν, καὶ ἦν αὐτῶν διαγωγός. Ἀλέξανδρος δὲ πόρρωθεν τὸν Δαρείον ἰδὼν ἐφ' ἄρματος ὑψηλοῦ, ἰππόταις πλείστοις καὶ λαμπρῶς ὠπλισμένοις περικυκλούμενον, ἐκεῖ συνῶθει τοὺς φεύγοντας, ὥστε τοῦτοις συνταράξαι τοὺς μένοντας καὶ πολλοὺς σκεδάσαι αὐτῶν. πολλῶν δὲ πεσόντων τοῦ Δαρείου ἐνώπιον ὡς οὐκ ἦν ἐξελάσαι τὸ ἄρμα τοῖς πτώμασι συνεχόμενον, τοῦτου μὲν ἀπέβη Δαρεῖος, θήλειαν δ' ἵππον ἀναβεβηκῶς ἔφυγεν. εἶλω δ' ἂν εἰ μὴ Παρμενίων τὸν Ἀλέξανδρον μετεπέμψατο ἐπαρῆζοντα τῷ κατ' αὐτὸν κέρατι πονου-10 μένω.

Ἡ μὲν οὖν νίκη λαμπρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ προσέγγονεν, ἣ δὲ Περσῶν βασιλεία ἐντεῦθεν καθήρητο, Ἀλέξανδρος δὲ τῆς Ἀσίας βασιλεὺς ἀνηγόρευτο καὶ ἐπ' αὐτῷ ἡ Βαβυλωνία πᾶσα ἐγένετο. Σούσων δὲ κρατήσας τετρακισμύρια τάλαντα νομίσματος κατὰ 15 τὰ βασίλεια εὗρηκε καὶ ἄλλων χρημάτων ἀμυδρήτων πολυτέλειαν. κυριεύσας δὲ καὶ τῆς Περσίδος, νομίσματος εὗρε πλήθος ὅσον ἐν P I 190 Σούσοις. τὸν ἄλλον δὲ πλοῦτον ἱστοροῦσιν ἐκκομισθῆναι μυρρίοις ὄρικοις ζεύγεσι καὶ πεντακισχιλίαις καμήλοις. ἐμπρήσας δὲ τὴν βασίλεια, ταχὺ μετεμελήθη καὶ κατασβεσθῆναι ταῦτα προσέταξε. 20 μεγαλόδωρος δὲ τυγχάνων, ἔτι μᾶλλον ἐπεδίδου πρὸς τοῦτο τῶν πραγμάτων ἀύξανόμενων αὐτῷ. ὄρων δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν τρυ-

2 Γαυσαμήλοις] sic libri.

14 βαβυλῶν A.

17 asteriscum

ante Περσίδος habent PW, et περσικόεως margini adscriptit Wolfius; sed cf. Plut. Alex. c. 37.

19 πεντακισχιλίαις A Pictarchus,

πεντακισχιλίαις PW.

22 ἀύξανων A.

pugna commissa, ut quidam aiunt, Arbelis, ut alii, Gausamelis, barbari terga dederunt, eosque victores persecuti sunt. Alexander autem cum Darium eminus in sublimi curru plurimis equitibus splendide armatis circumdatum vidisset, fugientes eo compulsi: quibus eos etiam qui loca sua non deseruerant perturbavit, multosque dissipavit. multis autem in conspectu Darii caesis, cum is prae cadaveribus currum agere non posset, eo relicto et equa conscensa fugae se mandat: in qua captus etiam fuisset, nisi Parmenio Alexandrum arcessisset ut suo cornu laboranti subveniret.

Hac illustri parta victoria, Persarum regno everso, Alexander Asiae rex declaratus et omni Babylonia potitus est. Sisis captis 40 milia talentum signatae pecuniae et alias infinitas opes maximi pretii in regia invenit. Perside quoque subacta tantundem quantum Sisis invenit: aliasque praeterea divitias exportatas esse memorant decies mille jugis mulorum et quinquies mille camelis. regiae incensae statim eum paenituit, atque ignem exstingui iussit. porro cum natura magnificus esset, auctis fortunis etiam eius aucta est liberalitas. suos delicate

φώντας καὶ ταῖς διαταῖς πολυτελεῖς, καθήψατο πρῶως αὐτῶν, θανατᾶζειν εἰπὼν εἰ μὴ ἔμαθον ἐκ συγκρίσεως τοῦ τῶν Περσῶν βίου πρὸς τὸν σφέτερον, ὅτι δουλικώτατον μὲν ἔστι τὸ τρυφᾶν, τὸ δὲ πονεῖν ἀρχικώτατον. αὐτὸς μέντοι οὐκ ἐνεδίδου καὶ στρα- W I 136
 βτείαις καὶ θήραις πονῶν. οἱ δ' ἐταῖροι αὐτοῦ διὰ πλοῦτον τρυ- B
 φᾶν βουλόμενοι, συνέπεσθαι δὲ οἱ ἀναγκαζόμενοι, εἰς τὸ βλα- B
 σφημεῖν αὐτὸν προήεσαν. ὁ δὲ πρῶως ἔφερε περὶ τὴν ἀρχὴν
 τὰς βλασφημίας, λέγων βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὐερ-
 γετοῦντα. ὕστερον μέντοι αὐτὸν αἱ πολλαὶ διαβολαὶ ἔξετράχυναν
 10 καὶ πρὸς τοὺς βλασφημοῦντας αὐτὸν χαλεπὸν γενέσθαι καὶ ἀπα-
 ραίτητον παρεσκεύασαν. καίτοι πρῶην, ὅτε θανατικῶν ἠεροῦτο
 δικῶν, εἰώθει τῷ ἐνὶ τῶν ὤτων τὴν χεῖρα ἐπιτιθέναι, ὡς ἄψαν-
 στον αὐτὸ τῷ κατηγορουμένῳ τηρῶν καὶ τῆς κατηγορίας ἀμέ-
 θεκτον.

15 Ἐξελαύνων δ' ἐπὶ Δαρεῖον μετὰ τρισχιλίων ἐφ' ἡμέρας
 πλείους ἐδίωκεν, ὡς ἀπαγορεῦσαι τοὺς πλείονας διὰ τε τὴν χαλε- C
 πότητα τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ἀνδρῶν. ὅτε Μακεδόνες τινὲς ἐν
 ἄσκοις ὕδωρ κομίζοντες αὐτῷ συνήνησαν, καὶ πλήσαντες κρᾶνος
 προσήνεγκαν αὐτῷ κακῶς ὑπὸ δέησιν διακειμένων· ὁ δὲ τὸ κρᾶνος
 20 λαβῶν, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ἰδὼν ἀποβλέποντας,
 οὐκ ἔπιεν, ἀλλ' ἐπέδωκε τοῖς δοῦσιν αὐτό, εἰπὼν ὡς "εἰ ἐγὼ
 πλόμαι μόνος, ἀθυμήσουσιν οἱ τοῖ." ἔμβολων δὲ ἦδη τοῖς πολε-
 μίοις, τὸ μὲν στρατόπεδον αὐτῶν παρῆλθε, τὸν δὲ Δαρεῖον

2 θανατᾶζειν om A. τῶν om A. 7 προήεσαν A. περὶ
 om A: ἐν ἀρχῇ Plutarchus. 11 ὅτε A, καὶ PW. 15 δ'
 om A. 19 δέησιν A Plutarchus, δέησιν PW. 21 διδοῦσιν A.

vivere videns leniter castigavit, seque mirari dixit eos ex comparatione suae et Persicae vitae non didicisse deliciis nihil esse servilius, labore nihil regalius. ipse quidem de expeditionum et venationum laboribus nihil remisit: amici vero, qui propter divitias genio indulgere cupiebant, eum sequi coacti maledictis non abstinebant. quae ille principio aequo ferebat animo, regium esse dicens male audire cum benefaceret; sed tandem frequentibus calumniis exasperatus saevus et inexorabilis existit erga maledicos. prius autem, cum pro tribunali capitales causas cognosceret, alteri auri manum admovere solebat, ut eam reo intactam conservaret et accusationis expertem.

Cum Darium per dies complures tribus milibus assumptis persequeretur, plerique et itinerum difficultatibus et aquae inopia defatigati sunt. cum ei Macedones quidam occurrerunt aquam in utribus ferentes, impletamque galeam obtulerunt ex siti male affecto, ea accepta cum se a comitibus adspici videret, non bibit, sed iis qui dederant illa reddita dixit "si ego solus bibero, hi deficient animis." hostes iam assetus castris praeteritis ad Darium capiendum properavit. is vero in

ἠπείγετο καταλήφασθαι ὃ δ' ἔκειτο ἐν ἄρμαρμάξῃ τραυμάτων
κατάπλευς καὶ ἤδη ἐκλείπων. αἰτήσας δὲ ὕδωρ καὶ πιδὼν εἶπε
πρὸς τὸν δόντα Πολύστρατον "τοῦτό μοι πέρας δυστυχίας ἀπά-
D σης, ὅτι εἴ παθῶν ἀμείψασθαι σε οὐ δύναμαι. Ἀλέξανδρος δέ
σοι τὴν χάριν ἀνταποδοίη, Ἀλέξανδρον δ' οἱ θεοὶ τῆς εἰς μητέρα
καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικέως." καὶ ἐπὶ τούτοις
ἔξελικεν. ἐπιστὰς δὲ αὐτῷ θανόντι Ἀλέξανδρος τῇ ἑαυτοῦ χλα-
μύδι τὸν ἐκείνου νεκρὸν περιέστειλε καὶ πρὸς τὴν μητέρα βασιλι-
κῶς κεκοσμημένον ἀπέστειλε. τὸν δὲ Βῆσσον, ὃς ἐκείνον ἀνείλε,
δυσπενδύνησε, δυσὶ βίβλιν κλιθεῖσι δένδροις προσαρτηθῆναι κελεύ-
10 σας αὐτόν, εἶτα μεθεῖναι τὰ δένδρα καὶ οὕτω διασπασθῆναι τὸν
ἄνθρωπον, ἐκάστου τῶν δένδρων μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν κατὰ
P I 191 φύσιν ὠρμηκότες ἀνάτασιν. εἰς Ὑρκανίαν δὲ ἀπιὼν περὶ τὸ
"Ὑρκάνιον πέλαγος, ὃ καὶ Κάσπιον λέγεται, βαρβάρων τινῶν τὸν
ἵππον αὐτοῦ τὸν Βουκεφάλαν ἀφελόμενος, ἰβαρυθῆναι, καὶ 15
πέμψας ἠπειλήσει πάντας ἀποκτενεῖν εἰ μὴ τὸν ἵππον αὐτῷ ἀνα-
πέμψωσαν· οἱ δὲ καὶ τὸν ἵππον ἐκόμισαν καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ ἐνε-
χείρισαν.

12. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναξείργουσι, ἐνθα
πρῶτον βαρβαρικὴν σιελὴν ἐγεδύσατο, τῆς μὲν Μηδικῆς ἀτυφο-
20 τέραν, τῆς δὲ Περσικῆς σοβαρωτέραν. ἐδόκει δὲ τοῖς Μακεδόσι
τὸ θέαμα φορτικόν. ἐπιλεξάμενος δὲ τρισμυρίους παῖδας τῶν

4 δὲ om A.

5 δ'] δὲ A.

13 ἀνάτασιν A.

15 βουκέ-
φαλον A.

17 ἐκόμισαν AW, om P.

20 τῆς A, καὶ τῆς PW.

FOUNTAIN. Cap. 12. Plutarchi Alexander 45. 47—52. 57 et 58.

castra iacebat moribundas et confectus vulneribus, cumque petita aqua
bibisset, ad Polystratum dixit, qui eam dederat, "hoc extremum est
calamitatum mearum omnium, quod tibi de me bene merito gratiam
referre non possum; sed et Alexander tibi gratiam referet, et Alexandro
dii immortales pro clementia qua erga matrem uxoremque et liberos meos
usus est." his dictis expiravit. cui Alexander morienti adstans sua
chlamyde cadaver texit et regaliter ornatum ad matrem eius misit.
Bessum vero, a quo occisus fuerat, duabus arboribus vi inflexis alligari
iussit; quibus laxatis cum utraque vehementi impetu ad suam natu-
ram rediret, homo discerptus est. cum in Hyrcaniam abiret, et barbari
quidam circa pelagus Hyrcanum, quod et Caspium dicitur, equum eius
Bucephalam rapuissent, aegre tulit, eisque per nuntios comminatus est,
ni equum redderent, se omnes occisurum, at illi et equum reddiderunt
et semetipsos ei dederunt.

12. Inde in Parthicam est profectus, ubi primum barbaricam
vestem induit, Medica minus superbam, Persica insolentiorē; quod
spectaculum arrogans visum est Macedonibus. e captivis tricies mille

αἰχμαλώτων ἐκλέουσι γράμματα σφῶς Ἑλληνικὰ ἐκδιδάσκουσαι B
καὶ κατὰ Μακεδόνας ὀπλιζοῦσαι. τῆς Ρωξάνης δὲ ἄραλας ἐρα-
σθεὶς γυναικὸς οὐκ ἄλλως αὐτῇ προσῆλθεν ἢ κατὰ νόμον. τῶν
δὲ φίλων αὐτοῦ τὸν μὲν Ἡρακλίωνα, ἐπαινοῦντα τὴν στολὴν ἣν
ἠέκεδν καὶ ὁμοίως αὐτῷ μεταμφιασόμενον, φιλαλέξανδρον ἐκάλει,
τὸν Κρατερόν δέ, μὴ παρξίζόντα τὰ πάτρια, φιλοβασιλέα· καὶ
ἦν μὲν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐκέρητο, διὰ δὲ τοῦ Κρατεροῦ I
τοῖς Μακεδόσι καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ἐχρημάτιζε, Φιλώταν δὲ τὸν
εἶον-Παρμηνίωτος, μεγαλαυχόντα ὡς παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πα-
10 τρὸς αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων γινομένων, καὶ μειράκιον τὸν C
Ἀλέξανδρον ἀνομάζοντα, εἶτα καὶ ἐπιβουλεύοντα γνοὺς ἀνῆλε-
πέμψας δὲ εἰς Μηδίαν καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἦν)
προσαπέκτεινε, καὶ τὸν Κλεῖτον δὲ τῶν ἐταίρων ἓνα τυγχάνοντα,
παρὰ πότον ἄδμενον ποιημάτων εἰς τινὰ στρατηγὸς πεπονη-
15 μένωσ ἄνωγχοσ ἠτηθέντιασ ὑπὸ βαρβάρων, καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου
ἠδέωσ αὐτῶν ἀκούοντοσ, τραχυνόμενον καὶ ἀγυρακτοῦντα καὶ
μεγαλαυχόντα ὑπὸ ἀδθαδείασ καὶ μέθησ, καὶ κατ' αὐτοῦ βλα-
σφημοῦντα, πρῶτον μὲν μῆλω ἔβουλεν, ἔτι δ' ἀναυδευόμενον τε
καὶ θρασυνοόμενον καὶ τὰ τοῦ Ἐφριπίδου λαμβεία λέγοντα
20 "αἰμῆι, κατ' Ἑλλάδ' ὡσ κακῶσ νομίζεται"
καὶ τὰ λοιπά, ὑπερξέασ θυμῷ ὁ Ἀλέξανδροσ αἰχμῆ διελύσασ
ἀπέκτεινε. αὐτίκα δὲ τοῦ θυμοῦ πανθέντοσ μεταμεληθεὶσ ὤφ-

W I 137
D

6 τὸν δὲ κρατερόν A. 7 τῷ AW, τὸ P. 17 ὑπ' A.
19 Ἐφριπίδου] Andræm. 693. 20 Ἑλλάδα A.

pueros delectos et Graecis litteris erudiri et ritu Macedonum armari
iussit. Roxanae formosae mulieris amoribus eatenus indulsit ut eam
legitimo sibi matrimonio iungeret. ex amicis Hephaestionem, qui vesti-
tam eius laudabat similemque vestem et ipse induerat, Alexandri aman-
tem, Craterum vero, qui a patriis institutis non recedebat, regis aman-
tem appellabat; illoque apud barbaros utebatur, per Craterum Mac-
donibus et Graecis respondebat. Philotam Parmenionis filium, rerum
gestarum gloriam sibi et patri vindicantem, et Alexandrum adolescentem
appellatam, deprehensis etiam insidiis sustulit: patrem quoque eius
Parmenionem in Media occidendum curavit. Clitum ex amicis unum,
cum in convivio poemata in duces quosdam recensens a barbaris victos
composita canerentur, eaque Alexander libenter audiret, prae insolentia
et ebrietate refragantem et indignantem et gloriantem maledictaque in-
gerantem, primum malo petiit; sed cum ne sic quidem impudentiae et
audaciae suae modum ille statuens Egripidis iambum

"heu quanta morum Graeciae peruersitas"

et qui sequuntur recenseret, bile aeffervescente hasta traiectum inter-
fecit. sed ira mox sopita eius facinoris poenitentis sibi ipsi manus attu-

μεσε και εαυτον ανελειν, επισεχθη μεντοι παρα των σωματοφυλάκων, και εισηχθη προς θάλαμον, ενθα την νύκτα και την μετ' αυτήν ήμέραν εν θρήνοις διαγαών άπειρηκώς έκειτο άναυδος, στένων μόνον βαρύτατα. και των φίλων εισιόντων προς αυτον ου προσελο τους λόγους αυτών. Αριστάνδρου δέ β P I 192 του, και τινων σημείων έκείνω γενομένων, και είμαρτον είναι τό γεγόμενον λέγοντος, ήρξατο ένδιδόναι.

Μέλλων δέ εις την Ίνδικήν έμβάλλειν, συνησκευασμένων των άμαξών πρώταις μεν ταίς οικειαίς ένηκε πύρ, έκτα και ταίς 10 των φίλων, και μετά ταύτα και τας των Μακεδόνων καταπιρῆσαι έκέλευσε. τοῦτο δέ γεγονός δλίγους μεν έλίπησεν, οί δέ λοιποί βοή και ένθουσιασμῶ προς τό έργον ώρμηχάσι και τον Άλέξανδρον προθυμίας προς την στρατείαν ένέπλησαν. ήδη δέ και φοβερός ήν και άπαραίτητος κολαστής των πλημμελούτων. 15 πολλοί μεν ούν κατά τας μάχας αυτώ συνέπεσον κίνδυνοι και B νεανικοίς άπήνησε τραύμασι, την δέ πλειστην φθοράν της στρατιῆς άπορίαι των άναγκαίων και δυσκρασίας του περιέχοντος άπειργάσαντο. αυτός δέ δια τόλμαν ουδέν ήτεο τοίς θαρσαλέοις άνάλωτον ουδέ τι δυχρον τοίς άτόλμοις. πέτρα δέ τινι άποτόμῳ 20 προσβαλὼν σὺν τοίς νεωτέροις των Μακεδόνων, Άλέξανδρον τινε έν τούτοις καλούμενον προσαγορεύσας "άλλα σοι γε" ειπε "και δια την κλησιν άνδραγαθεῖν προσήκει." ποταμόν δέ βαθὺν των

10 πρώτον Α. 17 άπήνησαν Α. 18 άπερ[αι] ει πορ[αι] Α.
20 πέτρα] πέτρα Α.

isset, nisi a satellitibus esset cohibitus. a quibus in thalamum missus eam noctem et sequentem diem in lacrimis egit, facitque desperabundus et tacitus, tantum gravissime suspirans. neque ullius amici orationem admittebat, donec Aristander augur cum visionis de Clito obiatae et de omnibus quibusdam admonuit quibus fatalem illius casum fuisse arguebat: tum demum enim minuere luctum coepit.

Impressionem in Indiam facturus cum apparatus currus videret, primum suis, deinde amicorum inlecto igne, postremo etiam Macedonum, comburi iussit, id factum paucis molestum fuit: reliqui vero cum clamore, et quasi afflata quodam numinis concitati essent, protectionem aggressi, Alexandrum alacritatis ad capessendam militiam impleverunt. sed etiam formidabilis erat ac delinquentibus inexorabilis. in multa pericula in praeliis incidit et insignia vulnera accepit: maxima tamen exercitui pernicietas e penuria comestus et aeris intemperie provenit. sed ipse ea erat audacia ut nihil viris fortibus obsistere posse, nihil ignavis tutum esse arbitraretur. petram quandam praeruptam cum junioribus Macedonum aggressus, quandam inter eos nomine Alexandrum cohortatus "at te" inquit "vel propter nomen strenuum esse deoet."

Μακεδόνων περὶν ὀκνοῦντων "τί γάρ" εἶπεν "ὁ κάκιστος ἐγὼ
νεῖν οὐκ ἔμαθον;" ὡς δὲ παρήσαν πρόσβεις πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῶν C
πολιορκουμένων πόλεων, ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν, Ἄκουφισ τοῦ-
νομα, ἠρώτησε, τί ἂν ποιοῦντες φίλοι αὐτοῦ λογιζοῖντο· ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος "εἰ σὲ μὲν" εἶπεν "αἰρήσονται ἄρχοντα, ἐμοὶ δὲ
πέμψουσιν ἄνδρας ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους." γελᾶσας οὖν πρὸς
ταῦτα ὁ Ἄκουφισ "ἀλλὰ βέλτιον" εἶπεν "ἄρξω, ὡ βασιλεῦ, εἰ
τοὺς κακίστους σοὶ καὶ μὴ τοὺς ἀρίστους στείλω."

13. Ὁ μέντοι Ταξιῆς μοίρας ἄρχων τῆς Ἰνδικῆς παμ-
10 θόρου τε καὶ εὐδαίμονος, οὐκ ἀποδεδούσης Αἰγύπτου, σοφὸς δὲ
ὢν ἀνὴρ, πέμψας ἠσπάσατο τὸν Ἀλέξανδρον καὶ "τί δεῖ πολέ- D
μων ἡμῶν" ἔφη "εἰ μήτε ὕδωρ ἀφαιρησόμενος ἡμῶν ἀφίξει μήτε
τροφῆν ἀναγκαίαν; τοῖς δ' ἄλλοις εἰ μὲν κρείττων ὢ, ἔτοιμός
εἰμι εὖ ποιεῖν, εἰ δὲ ἦττων, οὐ φεύγω χάραν ἔχειν εὖ πυθῶν."
15 ἤσθετε οὖν ἐπὶ ταῦτοις ὁ Ἀλέξανδρος "ἐγὼ" φησὶν "ἀγωνισοῦμαι
πρὸς σὲ καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισι, ὡς μου χρηστὸς ὢν μὴ
περιγένη." λαβὼν δὲ δῶρα πολλὰ καὶ πλείονα παρασχὼν τέλος
χλίια τάλαντα νομίματος αὐτῷ ἔδωρήσατο. σπεισάμενος δὲ τινε
πόλει τῶν Ἰνδικῶν, ἀπιόντας ἐκείθεν τοὺς ἐν αὐτῇ μισθοφο-
20 ροῦντας τῶν μαχιμωτάτων Ἰνδῶν ἀπέκτεινεν ἅπαντας· ὁ τοῖς P I 193
αὐτοῦ πολεμικαῖς ἔργοις οἶά τις κηλὶς πρόσσειτιν. εἶτα πρὸς

2 πρὸς βεις πρὸς αὐτὸν post πόλεων A. 5 εἶπεν om A.

12 ἡμῶν A, ἡμῶν PW. 14 ἔχειν om A. 15 ὁ om A.

16 μου] μοι A.

FONTES. Cap. 13. Plutarchi Alexander 59—63.

Macedonibus profundum quendam fluvium transire dubitantibus "cur"
inquit "ego miserimus natare non didici?" cum legati urbium, quas
obsidebat, ad eum venissent, eorumque natu maximus Acuphis rogaret
quibus rationibus eius amicitiam sibi conciliarent, Alexander respondit
"si te principem crearent et mihi viros praestantissimos centum miserent."
ad haec ridens Acuphis "atqui" inquit, "rex, melius imperabo si tibi
non optimos sed pessimos misero."

13. Taxiles, qui Indiae parti omnis generis fructuum feraci ad
beatae, quaeque Aegypto nihil cederet, imperabat, vir sapiens, missis
legatis Alexandro salutato "quid" inquit "bello nobis opus est, si haec
venisti ut nobis neque aquam neque victum necessarium eriperes? cae-
teris autem rebus si plus possum, paratus sum ad bene faciendum; sin
minus, non recuso pro acceptis beneficiis habere gratiam." his Ale-
xander delectatus "ego" inquit "certabo tecum beneficiis et ne tua beni-
gnitate vincar elaborabo;" acceptisque multis muneribus, pluribus datis,
denique mille talenta ei donavit. pace cum urbe quadam Indica facta
militis, qui praesidii causa conducti fuerant e bellicosissimis Indis, ex
ea discedentes universos occidit: quod bellicis eius operibus ignominiae

Πύρον ἐπιχέαιτο, καὶ τοῦτον χώρας Ἰνδικῆς βασιλεύοντα, τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ἔχοντα ὡς τίσσαρας πήχεις ἀνατρέχον καὶ σπιθαμῆν. τοῦτον νικῆσας καὶ ζῶντα λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος ἠρώτησε πῶς ἂν αὐτῷ χρήσαιτο, ὃ δὲ "βασιλικῶς" ἀπεκρίνατο· πυνθανομένον δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶ τι καὶ ἕτερον λέγει, ὃς Πύρος "πάντα" ἔφη "τῷ βασιλικῶς" ἐνεσται," ἀφῆκεν οὖν
 W I 138 αὐτὸν καὶ ἄρχην ἀέδωκε, σαυράκην ὀνομαζόμενον, σὸ μόνον ἂν
 B ἦρχε πρώην, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ ὁ Βουκεφάλας τρωπῆις μετὰ καιρὸν ἐτελεσθησεν, ἦδη ὑπεργηρώς γεγονώς. ὃ δὲ Ἀλέξανδρος ἤγησεν ὡς τινα φίλον ἀπο- 10
 βαλῶν.

Οἱ μέντοι Μακεδόνες ἐν τῇ πρὸς Πύρον μάχῃ πεπονηκότες οὐκ ἐπέθοντο Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὸν Γάγγην ποταμῶν περῶσαι βιαζομένῳ, εὖρος μὲν ἔχοντα σταδίους τριάκοντα πρὸς δυοί, βάθος δὲ δορυμῶς ἑκατὸν. ὃ δὲ δυσδομήσας ἀπρόβιτος ἐν τῇ 15 σπηκῇ ἔμεινε, ἧτις λογιζόμενος συγκατάθεσιν τὸν τὸν Γάγγην μὴ παρελθεῖν. τῶν δὲ φίλων παρεκαλούντων καὶ τῶν στρατιω-
 C τῶν ἀντιβουλόντων μετὰ κλαυθμοῦ, ἐνδέδωκε τε καὶ ἀντιζεύγνε. πολλὰ δὲ πορρωτέα καὶ σχεδὸν πηδῶμενος ἐκομίζετο διὰ τῶν παταμῶν, θέλων τὴν ἕξω θάλασσαν ἐπιθεῖν· καὶ πυραυλῶν 20 ἐπέβαινε καὶ πόλεις ἐχειροῦτο. ἐν δὲ Μαλλοῖς γεγονώς, μαχι-

5 δὲ] δ' ἐπὶ A. 9 βουκεφαλός A. 13 ἀγγην A.
 14 τριάκοντα A Plutarchus, 1' codex Ducangii, ἑξήκοντα PW.
 15 ἀπρόβιτος alter codex Wolfii. 18 ἀντιβουλόντων AW,
 ἀντιβουλοσθέντων P.

veluti maculam quandam impressit. deinde cum Poro, et ipse Indiae rege, pugnavit, qui staturae erat quattuor cubitorum et spithamae, quem cum victum captumque rogasset quomodo tractandus esset, "regaliter" inquit, percunctante Alexandro numquid aliud vellet, respondit in regali tractatione inesse omnia. eum igitur dimissum satrapen appellavit non earum duntaxat provinciarum quibus prius imperarat, sed et aliarum multarum. in ea pugna Bucephalus etiam vulneratus, paulo post iam admodum senex obiit: cuius obitum Alexander non secus doluit ac si amicum amisisset.

Cum Macedones pugna cum Poro commissa fatigati Alexandro Gangem etiam, cuius latitudo stadiorum 32, profunditas 100 organum erat, vi transituro non parerent, animo aeger in tabernaculo desidens non prodiit in publicum, perinde esse iudicans, si Gangem non transisset, ac si victum se confiteretur, sed amicis obstantibus et militibus cum plorato supplicantibus tandem cessit, exercitumque reducto multa navigia et rases fabricavit, quibus flumina traiceret, exterius quoque mare in-
 specturus, et praeternavigando urbes subegit, cum autem ad Mallos

μυτιάταις ὄσων Ἰνδῶν, μικροῦ ἐκιδόνευσε. πρῶτος γὰρ διὰ κλίμακος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβίς, τῆς κλίμακος συντριβέσεως καὶ τῶν πολεμίων ἐπιτιθεμένων καὶ βαλλόντων αὐτὸν, συστρέψας ἑαυτὸν εἰς μέσους ἀνωθεν ἀφῆκε τοὺς ἐναντίους· καὶ κατὰ τόχην ὄρθως ἔστη. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ βάρβαροι ἐσκαδίσθησαν, ἰδόντες δὲ αὐτὸν καὶ δύο μόνους ὑπασπιστάς, ἐπαναστραφέντες ἤμύνοντο καὶ ἀγχιμάχοις ὄπλοις ἐτίρωσκον. εἰς δ' ἀποστάς βέλει ἐκ τόξου βαλὼν αὐτὸν τοῖς περὶ τὸν μαζὸν ὀστέοις τὸ βέλος ἐνέπειρε, καὶ οὕτως αὐτοῦ καθίετο ἡ πληγὴ, ὡς ἐνδοῦναί τε
 10 καὶ καμφοθῆναι· ἔθεν ὁ βαλὼν αὐτὸν μετὰ Ἴφιφους ἐπέδρομε. Πευκίστας δὲ καὶ Λημναῖος ὑπερσπίσαντες καὶ ἀμφω ἐτρώθησαν· καὶ ὁ μὲν τέθνηκε, Πευκίστας δὲ ἔτι ἤμύνετα, τὸν δὲ τρώσαντα αὐτὸν βάρβαρον ἀνείλεν Ἀλέξανδρος. πολλαχοῦ δὲ κρωθεῖς, ἔτα καὶ κατὰ τοῦ τένοντος ὑπέρω βληθεῖς, τῷ τείχει
 15 προσερωθεῖς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπέβλεπον. ἐν τοσοῦτ' ὁ ἄθροισθέντων τῶν Μακεδόνων ὕψισθαις εἰς τὴν ἀκρὴν ἀνασθητῶν ἐκρμύετο. ἐνὶ δὲ τῶν ὀστέων τῆς ἀκίδος ἑμπαγέσεως τοῦ ἄστυ ἔλαμβανον ὀδύνην θημικαίαν καὶ λεπιοθυμιαίαν ἐγίνοντα, ὡς καὶ θανεῖν ἐκείνον ἐπαλλεσθαι. ὅμως μέντοι τὸν κίνδυνον
 20 διαδράς καὶ χρόνον πλεονεθραπεινόμενος εἰς θόρονβον τοὺς Μακεδόνας ἐνέβαλε ποδοῦντας ἰδεῖν αὐτῶν· καὶ προῆλθεν.

1 γὰρ] μὲν γὰρ A.

6 ὄσω PW.

7 post καὶ add τοῖς

A al. m.

11 Λημναῖος Plutarchus.

21 προῆλθεν A,

προσῆλθεν P, προσηλθεν W.

pervenisset Indorum pugnacissimos, parum ab interitu abfuit. nam cum primus per scalas murum conscendisset, iisque commixtus ab hostibus peteretur, impetu in medios hostes desiliit, et casu rectus stetit. ac primum quidem barbari dispersi sunt; sed eum solum esse cum duobus duntaxat armigeris conspicati, ad defensionem conversi cominus eum feriebant. quidam vero longius absistens sagittam ex arcu emissam in ossibus circa mammam defixit: quæ plaga sic eum percussit ut cederet atque inclinaretur. quo facto is qui eum icerat stricto gladio occurrit. Peucesta et Lemnaeus regem defendentes ambo sunt vulnerati, alter etiam mortuus, Alexander autem, propugnante adhuc Peucesta, barbarum a quo vulneratus erat occidit; multisque vulneribus acceptis, cum in oculo etiam tragula ictus esset, ad murum inclinatus barbaros intaetur. interim a Macedonibus conglobatis raptus sensuque destitutus exportatur. cum autem acies sagittæ oasi inhaereret, in extrahendo telo acerrimis doloribus affectus in animi deliquia incidit, ut de vita ejus actum putaretur. tamen periculo evitato, cum longiore tempore curaretur, Macedonibus eius videndi desiderio tumultuantibus in medium processit.

14. Ἀναρωσθεὶς δὲ αὐθις παρεκομίζετο χώραν τε πολλήν καὶ πόλεις χειρούμενος. τῶν δὲ γυμνοσοφιστῶν τινὰς συλλαβὼν καὶ ἐρωτήσεις αὐτοῖς ἀπὸρους προθέμενος ἐδωρήσατο καὶ ἀφῆκεν. ἓνα δὲ τῶν ἐν δόξῃ παρ' αὐτοῖς ὄντων Κάλανον κεκλημένον ἐπεισεν ὁ Ταξιῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀφικέσθαι. οὗτος ἔβύρσαν ξηρὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καταβαλὼν περιήει τὰ ἄκρα ταύτης πατῶν. ἡ δὲ ἐν μέρει τῶν ἄκρων πιεζομένη τῇ συμπατήσει, ταῖς ἄλλοις ἤρετο μέρεσιν. εἶτα μέσον αὐτὴν πατήσατος καὶ συσχόντος ἡ ὄλη βύρσα ἠτρέμει καὶ ἀκίνητος ἦν. παρήνει δὲ διὰ τοῦ ὑποδείγματος τὸν Ἀλέξανδρον μὴ τοῖς ἄκροις τῆς 10 ἀρχῆς ἐμφιλοχωρεῖν, τὰ μέσα δὲ κατέχειν, ἕν' οὕτω καὶ τὰ περίξ ἡρέμα ἦ.

C Ἐπὶ δὲ μῆσι διὰ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπαχθεὶς λέγεται ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμβαλεῖν. εἶτα ἀναστρέφων τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας ἐκέλευσεν, 15 αὐτὸς δὲ πεζῇ πορευόμενος εἰς ἰσχάτην ἀπορίας κατήνησε καὶ πλῆθος τροσούτων ἀπώλεσεν ὥστε τῆς στρατιᾶς μὴδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀνακομισθῆναι διὰ νόσους καὶ πονηρὰς διαίτας καὶ καύματα καὶ λιμόν. ἄπορον γὰρ διήει χώραν, ὀλίγα πρόβατα ἔχουσαν, καὶ ταῦτα θαλαττίοις ἰχθύσι τρεφόμενα καὶ 20 W I 139 D σάρκα μοχθηρὰν ἔχοντα καὶ δυσώδη. ἐν ἐξήκοντα δ' ἡμέραις

1 post δὲ A add καὶ.
18 [Ἰνδικῆς] μηδικῆς A.

4 melius Καλανόν.
19 ἄπορον Plutarchus.

13 τὴν om A.

Fontes. Cap. 14. Plutarchi Alexander 63—77. λέγεται δὲ p. 353 v. 3 sq. fortasse ex Arriano 7 27.

14. Confirmata valetudine ulterius pergendo multas provincias et urbes subegit. cumque quosdam gymnosophistas cepisset, eisque multas difficiles quaestiones proposuisset, muneribus datis homines dimisit. Taxiles vero qui inter illos celebri Calano persuasit ut Alexandrum conveniret. is corium aridum proiecit et eius extrema per vices calcavit: quod cum fieret, aliae partes attollebantur. cum autem medium calcasset ac compressisset, totum corium quietum mansit et immobile. quo exemplo monebat Alexandrum ne in regni extremitatibus se contineret sed media occuparet, ut et circumiacentia loca in officio continerentur.

Septem mensibus per flumina in mare devectus fertur navibus oceanum ingressus esse. unde reversus, navibus dextram Indiae regionis oram legere iussis, ipse pedestri itinere proficiscens in extremam Inopiam incidit, tantamque multitudinem amisit ut non quarta exercitus pars ob morbos, malum victum, aestum et famem ex India reverteretur. Inopem enim provinciam pertransibat, quae paucas oves habebat marinis piscibus ali solitas, insuavi et foetenti carne. caeterum ea diebus

διελθὼν τὴν χώραν ἐκείνην καὶ τῆς Γεδρωσίας ἀψάμενος ἐν ἀφθόνοις ἐγένετο, καὶ τὴν τε δύναμιν ἀνεκτίωτο καὶ αὐτὸς ἐκώμαζε. καταβαίνων δ' ἐπὶ θάλασσαν ἐκόλαζε τοὺς πονηροὺς τῶν στρατηγῶν. ἡ γὰρ ἄνω στρατεία καὶ τὸ περὶ Μαλλοῦς τραῦμα καὶ ἡ τοῦ πλήθους φθορὰ ἀπιστεῖν τῇ σωτηρίᾳ αὐτοῦ παρεσκεύασε, καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας εἰς ὕβριν καὶ ἀδικίαν ἠρέθισεν· οἱ δὲ πρὸς ἀποστασίαν τοὺς ὑποφόρους ἐκίνησαν. Ἀβουλίτου δὲ τῶν σατραπευόντων ἐνὸς μὴ τι τῶν ζωαρκῶν ἐτοιμάσαντος, νομισματος δὲ προσαγαγόντος αὐτῷ τρισχίλια τάλαντα, P I 195
 10 παραθεῖναι ταῦτα τοῖς ἵπποις ἐκέλευσε, μὴ ἐσθιόντων δὲ "τί ὄφελος" ἔφη "τούτων ἡμῖν;" ἐν δὲ Πέρσαις γενόμενος καὶ τὸν Κύρου τάφον ὀρωρυγμένον ἰδὼν, ἀπέκτεινε τὸν δρύζαντα Πιλλαῖον ὄντα καὶ οὐδὲ τῶν ἀσῆμων. εἶχε δὲ ὁ Κύρου τάφος ἐπιγεγραμμένα ταῦτ' ὡς ἄνθρωπε δοτις εἰ καὶ πόθεν ἦκεις, ὅτι
 15 γὰρ ἦξεις οἶδα, ἐγὼ Κῦρός εἰμι ὁ Πέρσαις κτησάμενος τὴν ἀρχήν· μὴ οὖν τῆς ὀλίγης μοι ταύτης γῆς φθορήσης ἢ τοῦμόν σῶμα περικαλύπτει." ταῦτα δ' ἀναγνωσθέντα τὸν Ἀλέξανδρον περιπαθῆ πεποιήκασι λογισάμενον τὸ τῶν πραγμάτων ἀστάδμητον. B
 Τὴν δὲ Δαριεῖου θυγατέρα τὴν Στάτειραν ἑαυτῷ μνηστεύσάμενος καὶ τοὺς γάμους τελῶν ἐκάστῳ τῶν ἐστιωμένων ἐνναχι-

1 τῆς γε δρωσίας A. 4 τραῦμα] hinc probatur Reiskii conjectura apud Plutarchum, ubi vulgo στρατεία: Schaeferus de suo στραγγενα. 7 ο[] α[] A. 8 ἀβουλίτου A. 9 νομισματος AW, νομισματα P. 13 ὁ τάφος κύρου ἐπιγεγραμματα ταῦτ' A. 14 πόθεν etiam Plutarchus vulgo, sed ὅθεν e libro ms. dedit Coraës. 16 μοι addendum Plutarcho. ταύτης A, ταύτης τῆς PW. 19 δαριεῖου θυγατέρα A Plutarchus, θυγατέρα Δαριεῖου PW.

sexaginta superata cum Gedrosiam copiosam regionem attigisset, et exercitum et semetipsum comissionibus refecit. deinde ad mare descendit et improbos duces multavit. nam superior expeditio et ad Mallos acceptum vulnus et multitudinis interitus efficiebant ut Alexander superstes esse non crederetur: unde ducibus et satrapis insolentioribus factis et iniustus, populi vectigales ad defectionem spectaverunt. cum ex satrapis quidam Abulitus nullum com meatum parasset, sed ter mille talenta attulisset, ea equis proponi iussit: qui cum non ederent, "quae" inquit "nobis est istorum utilitas?" in Persiam profectus cum Cyri sepulcrum effossum vidisset, effosorem, quamvis non obscurum hominem Pellaenm, occidit. erant autem haec inscripta sepulcro Cyri "o homo quisquis es et undecunque venis (nam te venturum esse scio), ego Cyrus sum qui Persis imperium peperit. ne igitur exiguam hanc terram mihi invidetas quae meum corpus contegit." quae lecta Alexandrum moverunt, rerum humanarum inconstantiam reputantem.

Darii filiam Statiram cum uxorem duceret nuptiasque celebraret, singulis convivis, qui novies mille fuerunt, phialam auream donavit;

οχιλλῶν ὄντων φιάλην χρυσὴν ἔδωρήσατο, καὶ τὰλλὰ τε ἔλαμ-
 πρῦνατο καὶ τὰ χρέα ὑπὲρ τῶν δριφύλωντων κατέβαλεν, ἄλλως
 δέοντα μυρίων ταλάντων. ὅτε καὶ Ἀντιγένης τῶν ἡγεμόνων εἰς
 δριφύλωντων πλυσάμενος καὶ τινα παραγαγῶν ψευδῶς δανειστὴν καὶ
 λαβὼν τὸ ἀργύριον ἐφωράθη. ὀργισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπήλασεν
 αὐτὸν τῆς αὐλῆς καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἀφείλετο. τοῦ δὲ ὑπὸ λύπης
 ἑαυτὸν ὑποπτενομένου διαχειρίσεσθαι, δεισας ὁ Ἀλέξανδρος καὶ
 C τὴν ὀργὴν ἀνῆκεν αὐτῷ καὶ ἀφῆκε τὰ χρήματα.

Τῶν δὲ παιδῶν τῶν τρισμυρίων, ὅς ἐδιδάσκεσθαι ἐκέλευσε,
 καὶ γενναίων ἀποβάντων καὶ ἐδρεπῶν καὶ οὐκ ἀφῶν ταῖς ἀσκή-10
 σεσιν, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἤδετο, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐδάκνοντο.
 καταπέμποντος δὲ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους ὡς εἰς θάλασ-
 σαν, ὕβριν ἡγεῖσθαι τοῦτ' ἔλεγον καὶ προπηλυκισμόν, καὶ πάν-
 τας ἐκέλευον ἀφιέναι καὶ τοῖς νέοις ἀρκεῖσθαι πυρρῆχισταῖς. ὀρ-
 γισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος τοῖς Πέρσαις τὰς φυλακάς15
 παραδέδωκε. ταπεινωθέντας δ' αὐθις τοὺς Μακεδόνας προσή-
 D κατο, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους δωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς,
 καὶ τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐπέστειλε παρὰ τοὺς ἀγῶνάς τε καὶ τὰ θιάτρῳ
 προεδρεύειν αὐτοὺς καὶ ἑστεφανισμένους καθέζεσθαι.

Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ γενομένου αὐτοῦ ὁ Ἕφραιστῶν ἐπύρρετε20
 καὶ ἐξ ἀκολάστου διαίτης τῆς νόσου κρατυνθείσης ἐξέλιπεν. οὐκ
 ἤνεγκεν οὖν λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τὸν μὲν ἱατρὸν

7 διαχειρίσεσθαι PW: Pintarehus διαχειρισόμενος.
 — 12 ἀσθενεῖς om A.

12 ὡς om A.

11 ὁ μὲν
 20 ὁ em A.

et cum caeteris in rebus splendide se gessit, tum aes alienum pro debi-
 toribus dissolvit, cuius summa circiter decies mille talentum fuit. tum
 Antigenes quidam ex ducibus, creditore subornato et ob aeris alieni
 simulationem accepta pecunia, a rege per iracundiam et ducatu priva-
 tus est et aula exactus. qui cum ex maestitia sibi manus illaturus esse
 putaretur, id veritus Alexander ira posita pecuniam ei reliquit.

Cum autem pueri tricies mille, quos doceri iusserat, in viros
 fortes et decoros et in exercitationibus non sinistros evasisent, iis ut
 Alexander delectabatur, ita Macedones mordebantur. cumque infirmos
 et mutilatos ad mare mitteret, contumeliam et insecutionem id factum
 interpretabantur, petebantque ut se omnes dimitteret, novis istis sala-
 toribus contentus. ob id iratus Alexander Persis custodias mandavit;
 sed Macedonibus culpam deprecantibus in gratiam receptis inutiles ma-
 gnifice donatos dimisit, atque Antipatro scripsit ut eis in certaminibus
 et theatri principem locum et coronas gestandi potestatem daret.

Ut Ecbatana venerat, Hephæstion febricitare coepit, auctoque
 intemperantia morbo decessit. eum casum Alexander non ut ratio postu-

ἀνεσταύρωσεν, ἵππους δὲ κείρας καὶ ἡμιότους προσέταξε, καὶ τὰς ἐπάλλξεις περιεῖλε τῶν πόλεων, καὶ μουσικὴν καὶ αὐλοδὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολλὸν χρόνον κατέκλιον. ἀπίθντος δὲ εἰς Βαβυλῶνα Νέαρχος ἐπαγγέλθων, εἰσπλεύσας αὐτῆς εἰς τὸν Ἐσφράτην P I 196
 5 ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης, λέγων Χαλδαίους αὐτῷ συγγενέσθαι βουλευόντας ἀπέχεσθαι τῆς Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ μὴ προσσχὼν τῷ λόγῳ ἀπήει. καὶ πρὸς τοῖς τελεσιγετομένου κόρακις ἀλλήλοις μαχόμενοι ἐνώπιον αὐτοῦ ἔπεσον. ἠγγέλη δ' αὐτῷ ὡς Ἀπολλόδωρος ὁ στρατηγὸς Βαβυλῶνος εἶη περὶ αὐτοῦ θύσας.
 10 τοῦ δὲ θύσαντος μάντιος, ὃς Πυθαγόρας ἄνθρωμαστο, μὴ ἀρησάμενον, ἠρώτησε τὸν τρόπον τοῦ θυμιάτος. τοῦ δὲ φήσαντος ἄλοβον εἶναι τὸ ἦπαρ, "παπαι" εἶπεν, "ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον," καὶ τὸν μάντιν ἀθῶον ἀφήκε. σημεῖα δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα γεγό-^B
 15 ραν αὐτοῦ, οἱ νεανίσκοι οἱ σφαιρίζοντες ἐνδύεσθαι μέλλοντες ὄρωσι τινα ἐν τῷ τοῦ βασιλέως θρόνῳ καθήμενον σιάπη, ἐνδεδυμένον τὴν στολὴν τὴν βασιλείου καὶ τὸ διάδημα περικειμένον. ὃς ἀνακρινόμενος ὅστις εἶη, ἐπὶ πολλὰ μὲν ἄφωνος ἦν, μόλις δὲ ποτε Διονύσιος ἔφη καλεῖσθαι, τὸ δὲ γένος εἶναι Μιισσηνίος, δέ-
 20 σμῖος δ' ἀχθῆναι διὰ κατηγορίαν, λύσαι δὲ οἱ τὸν Σάραπιν τὰ C
 δεσμά, καὶ ἀγαγόντα δεῦρο κλεῖσθαι τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα

I προσέταξε] ἐκέλευσε A. 7 προσσχὼν PW, πρὸς A. 15 ἐνδύεσθαι A, ἐνδύεσθαι PW: Plutarchus κάλιν λαβεῖν τὰ ἱμάτια.

lat tulit, sed medicum in crucem egit, equos et mulos tonderi iussit et pinnacula dempsit civitatibus et musicam atque tibias longo tempore in castris inhibuit. Babylonem proficiscenti Nearchus occurrit, navigiis e magno mari in Euphratem revector; qui nuntiabat se congressum esse cum Chaldaeis, qui Alexandro vitandam esse Babylonem censerent. verum ille neglecta ea admonitione pergebat. cum autem moenibus propinquasset, corvi inter se dimicantes coram eo conciderunt. nuntiatum ei porro est Apollodorum praetorem Babylonis pro eo rem divinam fecisse. quod cum Pythagoras haruspex, qui id sacrum fecerat, non negaret, et de modo sacrificii rogatus iecur sine capite fuisse dixisset, "papae" inquit, "ut grave istud prodigium est," haruspicumque indemnem dimisit. inter alia prodigia etiam illud fuit. cum vestes deposuisset ut ungeretur et pila luderet, adolescentes collusores eius, dum vestes resumere volunt, vident quendam in regio sollo tacite sedentem, regia veste indutum et diademate ornatum. qui cum rogaretur quis esset, dnu nulla voce edita vix tandem respondit se Dionysium vocari, genere Messenium, et captivum adductum esse propter obiecta crimina; sed Serapidem sibi vincula solvisse et huc perductum inasisse veste et

περιδέσθαι καὶ καθέξασθαι σιωπῇ. τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ἔ-
 Ἄλεξανδρος, ὡς οἱ μάντιες ὑπέλιθον, ἠφάνισεν, αὐτὸς δὲ ἠθό-
 μει καὶ περιδείης καὶ ταραχώδης γενόμενος οὐδὲν ἦν ὃ μὴ τέρας
 πεποίητο. λουσόμενος δέ, καὶ πρὸς Μηθίαν πορευθεὶς κωμωσό-
 μενος, κάκει τὴν νύκτα διαγαγὼν ἐν τῷ κώμῳ καὶ τὴν ἐπιούσῃ 5
 ἡμέραν, ἤρξατο πυρέσσειν. πυρέττων δὲ καὶ διψήσας σφοδρῶς,
 ἔπιεν οἶνον, καὶ φρενιτιάσας ἀπέθανεν. εἰς μὲν οὖν ὃ τῆς ἐκε-
 του τελευταῖας λόγος οὗτος· ἕτερος δ' ἔχει, ἐφ' ἡμέρας αὐτὸν
 πυρέττειν πλείους καὶ λούεσθαι, οὕτω δὲ κραταιωθῆναι τὸν πυρε-
 D τόν, ὡς ἄφωνον κείσθαι αὐτόν· τοὺς δὲ Μακεδόνας θορυβεῖσθαι 10
 ὡς θανάτος αὐτοῦ, καὶ καταβοᾶν τῶν ἡγεμόνων, ἕως αὐτοῖς αἰ-
 θύραι ἠνοιχθῆσαν καὶ τὸν Ἄλεξανδρον ἐν τῇ κλίῃ κατεῖδον· καὶ
 μετὰ ταῦτα ἐξέλιπε. φασὶ δὲ τινες μετέπειτα λόγον γενέσθαι ὡς
 ἐπὶ φαρμάκου δόσθη, καὶ τὸν Ἀριστοτέλην Ἀντιπάτρῳ σύμ-
 βουλον γενέσθαι τῆς πράξεως, καὶ δι' ἐκείνου κομισθῆναι τὸ 15
 φάρμακον. τὸ δὲ ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετώδες ἀπὸ πέτρας
 τινὸς ἐν Νωνάκριδι αὔσης, ὃ δρόσον ὡσπερ λεπτὴν ἀναλαμβάνον-
 τες εἰς ὄνου χηλὴν ἀποτίθενται· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἀγγεῖον στέγει
 αὐτό, ἀλλ' ἐπὶ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος διακόπτεται. οἱ δὲ
 P I 197 πλείους πεπλάσθαι φασὶ τὸ φαρμάκῳ θανεῖν τὸν Ἄλεξανδρον, καὶ 20
 τοῦτο τεκμηριοῦνται ἐκ τοῦ τὸ σῶμα ἐφ' ἡμέρας πλείονας κείμε-
 νον ἐν τόποις θερμοῖς ἀτημέλητον, τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους

1 καθέξασθαι A.
 πυρέττων] sic libri.
 14 ἀριστοτέλην A, Ἀριστοτέλη PW.
 δὸν] καὶ οὐδὲν A.

4 Μηθίον Plutarchus.
 7 φρενητιάσας PW.
 16 παγετώδες A.
 20 τὸ AW, τῷ P.

6 πυρέσσειν.
 δ om A.

diademate sumptis tacite sedere. eo homine Alexander de vatum con-
 silio e medio sublato aeger animo sollicitusque et perturbatus nihil non
 in omen vertebat. lotus ad Mediam commissatus abiit; apud quam
 cum et noctem et posterum diem in poculis egisset, febricitare coepit;
 cumque vehementer sitiret, hausto vino phreneticus decessit. quidam
 hoc modo eum obiisse tradunt: alii narrant, cum dies plures febricitas-
 set, lavasse utaque aucto morbo mutum iacuisse; Macedones vero,
 tanquam eo mortuo perturbatos, vociferatos esse contra duces, donec
 apertis foribus Alexandrum in lecto iacentem viderint, qui tum demum
 decesserit. quidam aiunt postea rumorem exstitisse, veneno extinctum,
 quod lavasse ut ingenio Aristotelis pararit Antipater. aquam autem esse
 gelidam et glaciale m et petra Nonacrina tenuis roris instar exsudentem,
 quam ungula asini excipiant: neque enim ullo alio vase contineri quin
 frigiditate et acrimonia eius rumpatur. sed plerique hoc ut commentiti-
 cium refellunt: indicio esse quod cadaver eius, cum dies complures in

στασιασάτων, μηδὲν ἐμφῆναι τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον, ἀλλὰ καθαρόν διαμείναι καὶ δοκεῖν πρόσφατον.

λέγεται δὲ ὡς γινώσκῃς ἤδη ἐκλείπειν αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἤβου-
λήθη ἔς τὸν Ἐδφοράκην καταπονεῖν λαθροδὸν ἑαυτὴν, ἵνα γενό-
μενος ἀφανῆς παράσχη δόξαν ὡς εἰς θεοῦς μετετέλλουσαν, εἰς ἐκεί-
νων γενόμενος, ἣ δὲ Ῥωξάνη τοῦτο γινώσκουσα εἶργεν αὐτῷ τὸ ἐγγί-
σημα, ὃ δὲ μετ' οἰμωγῆς ἔφη ὡς "ἐφθόνηστος ἄρα, γύναι, μοι
δόξης τοῦ θεοῦ ἦναι καὶ μὴ θανεῖν."

Ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος οὕτως εἰς μέγα τύχης προαχθεὶς B
10 ἐτελεύτησεν. (15) οὗτε δὲ τὴν Τύρον ἐπολιόρκει, ἐπιστείλλας τῷ
τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεὶ ἠέλιον συμμαχίαν αὐτῷ πέμπειν καὶ ἀγορὰν
τῷ στρατεύματι καὶ ὅσα Λαρεῖω ἰδασμοφόρον αὐτῷ διδόναι.
τοῦ δὲ ἀρχιερέως ὅρκους Λαρεῖω δοῦναι φήσαντος μὴ ἄραι κατ'
αὐτοῦ ὄπλα, καὶ τούτους ζῶντος Λαρεῖου μὴ παραβῆσθαι, ὠργί-
15 σθη Ἀλέξανδρος καὶ ἠπειλήσει στρατεύσειν κατὰ τῆς Ἰουδαίας.
ἄρτι δὲ τὴν Τύρον παρεληφώς ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ὤρμησεν. ὃ
δὲ ἀρχιερὸς Ἰωάδ ἐν ἀγωνίᾳ ἦν διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὀργήν,
καὶ τοῦ θεοῦ ἰδεῖτο προσεῖναι τοῦ ἔθνους. ὃ δὲ θεὸς κατ' C
ἕνους αὐτῷ ἐχηρημάτισε θάρσει, καὶ κοσμήσαντας τὴν πόλιν
20 ἀνοῖξαι τὰς πύλας, καὶ αὐτὸν μὲν μετὰ τῶν ἱερέων ταῖς ἀσπίδας
στολαῖς ὑπαγεῖναι τῷ βασιλεῖ, τὸ δὲ πλεθρὸς ἐσθῆσι λευκαῖς.
καὶ ὃ μὲν ἐπλήρησεν ὡς αὐτῷ κεχηρημάτιστο, καὶ ἦδη τοῦ Ἀλεξάν-

4 εἰς A. 9 ὄστος A. 18 προσεῖναι A, μὴ ἀποσῆναι
PW, ἐπικρασίαι Iosephus.

FOUNTES. Cap. 15. Iosephi Ant. 11 8 §3 — §7.

locis calidis neglectam iaceret ducibus inter sese rixantibus, nullam ve-
niam notam habuerit sed purum manserit quasi recens esset.

Fertur, cum instare sibi necem animadverteret, voluisse clam se
in Euphratem demergere, ut e conspectu sublatus opinionem afferret
hominibus se, ut diis genitus esset, ita ad deos rediisse; sed cum Ro-
xane consilio eius cognito obstitiasset, cum gemitu dixisse "invidet mihi,
mulier, divinitatis gloriam et immortalitatis."

Sic Alexander ad tantum fortunae fastigium evectus decessit.
(15) idem cum Tyrum obsideret per litteras a pontifice Indaeorum pe-
titiū auxilia sibi mitti et forum praebere exercitui, sibi quae dari quae
pensitare Dario soliti essent. cum autem pontifex se iureiurando ob-
strictum esse Dario ne arma contra illum ferret dixisset, idque vivente
illo violaturum negasset, Alexander iratus se bello petiturum Hieroso-
lyma comminatur, captaque Tyro contra urbem proficiscitur. at pontifex
Iodas ob regis iram anxius deum orat ut populum tueatur. quem deus
in somnis bono animo esse iubet ac portis apertis et urbe exornata
ipsum cum sacerdotibus solito habitu, populum candidis vestibus, regi
obviam prodire. facit ille ut iussus erat: Alexandro iam appropinquante
Zonaras Annales.

ἄρως τῆ πόλει προσάγοντας πρόβεισι μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ πλή-
 θους τῆς πόλεως εἰς τόπον· τὰ δὲ ὕδην ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς καθω-
 ρήτο· τῶν δ' ἐπομένων τῷ βασιλεῖ διασπάσειν κελεύσαι αὐτὸν
 W I 141 τὴν πόλιν λογιζομένων καὶ τὸν ἀρχιερέα διασπείρειν, ὁ Ἀλέξαν-
 δρος πρόφρων ἰδὼν τὸ πλήθος καὶ τοὺς ἱερεῖς κεκοσμημένους ὡς
 D εἶρηται, τὸν δὲ ἀρχιερέα ἐνδεδυμένον τὴν ὑακίνθινον στολὴν καὶ
 διάχρυσον, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κίδαριν ἔχοντα καὶ τὸ χρυ-
 σοῦν ἐπ' αὐτῆς ἔλασμα ᾧ τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα ἐπεγέγραπτο, μύ-
 ρος προσελθὼν προσεκύνησε καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο. ἐπὶ
 τούτῳ οἱ μὲν ἄλλοι εὐμπαγεῖς κατεπλόγησαν, Παρμενίων δὲ καὶ 10
 ἠρώτησε τί δήποτε τὸν τῶν Ἰουδαίων προσεκύνησεν ἀρχιερέα. ὁ
 δὲ "οὐ τοῦτον" εἶπε, "τὸν δὲ θεὸν προσεκύνησα, οὐ τῆ ἀρχιε-
 ρωσύνῃ οὗτος τετίμηται· τοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ἕπνοις εἶδον, ἕγγυς
 P I 198 ἂν τῆς Ἀσίας κρατήσομαι, μὴ μέλλειν περικελεύετο, καὶ αὐτὸς 15
 ἡγεῖσθαι μοι τῆς στρατιᾶς ἐπηγγέλλετο καὶ τὴν Περσῶν παραδώ-
 σαι ἀρχὴν. οὐδένα οὖν ἐν τοιαύτῃ στολῇ θεασάμενος ἄλλ' ἢ
 τοῦτον, ἄρτι τῆς ὄψεώς τε τοῦ ἐνυπνίου ἐμνήσθη, καὶ οὖν θεῶ
 τὴν στρατείαν νομίζω πεποιημένους τὸν Δαρείον ἠτήθειν καὶ τὴν
 Περσῶν ἀρχὴν κατακτήσασθαι." ταῦτα εἰπὼν καὶ τὸν ἀρχιερέα 20
 δεξιωσάμενος τὴν πόλιν εἰσελήλυθε· καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβὰς ἔθυσσε
 τῷ θεῷ ὡς ὑφηγείτο ὁ ἀρχιερεὺς. καὶ τὴν Δανιὴλ εἶδε βίβλον,

3 διασπάσειν κελεύσαι A. διασπάσαι κελεύσειν? 5 τὸ πλήθος
 — κεκοσμημένους A cum Iosepho, καὶ τοὺς ἱερεῖς κεκοσμημένους
 καὶ τὸ πλήθος PW. 13 ἕγγυς] ἐν Δίῳ Iosephus. 20 κατα-
 κτήσεσθαι? Iosephus καταλύσειν. 22 ὀφηγείτο A, ἀφηγείτο PW.

cum sacerdotibus et urbana multitudo in locum quendam profuit unde
 et urbs et templum conspiciebatur. milibus autem opinantibus regem
 iussurum urbem diripi et pontificem occidi, Alexander cum populum et
 sacerdotes ut ante dictum est ornatas vidisset, ac pontificem hyacin-
 thina et inaurata stola induum, cidari capiti imposita, et auream in eo
 laminam cui dei nomen inscriptum erat, solus accessit atque adoravit
 pontificemque salutavit. eo facto cum caeteri omnes obstupescerent, Par-
 menio etiam rogare ausus esset cur Iudaeorum pontificem adorasset,
 respondit se non illum sed deum cuius ille sacerdotio ornatus esset adora-
 rasse. "nam hunc" inquit "in somnis vidi, cum adhuc parum a Mae-
 donia recessissem, in hoc habitu. is me de Asia subigenda cogitantem
 hortabatur ne cunctarer," et promittebat verisimile fore ducem exercitus
 et regnum Persarum mihi traditurum. cum autem neminem adhuc prae-
 ter istum tali habitu viderim, visionis nocturnae sum recordatus, ac deo
 auctore bello moto me Darium superaturum confide et regno Persarum
 potiturum." his dictis et dextera sacerdoti porrecta urbem est ingres-
 sus. cumque in templum ascendisset, deo victimas ex praescripto pon-
 tificis immolavit; ac Danielis libro viso, quo scriptum est regnum Per-

ἐν ἧ τινὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν Περσῶν βασιλείαν καταλύσαι. ἐγγε-
γραφαί, καὶ ἦσθη ἐπ' αὐτῇ· καὶ ὅσα ἤτησαντο Ἰουδαῖοι ἐπλή-
ρωσε.

Ταῦτα ἰδόντες οἱ Σαμαριῖται, καὶ αὐτοὶ οὐ πόρρω τῶν Β
5 Ἱεροσολύμων ἀπ' Ἀλεξάνδρῳ ἐπήτησαν ἐσκευασμένοι λαμπροῦς,
καὶ παρεκάλουν τιμῆσαι αὐτὸν τῇ παρουσίᾳ καὶ τὸ πῦρ' αὐτοῖς
ἱερὸν. ὁ δὲ ἦξω· ἔφη "ὄθ' ὑποστρέφω." αἰτουμένων δὲ χα-
ρίσασθαι αὐτοῖς ὅσα τοῖς Ἰουδαίοις, τίνας εἰσὼ ἐπυθάνετο. οἱ
δὲ Ἑβραῖοι ἔφασαν εἶναι, χρηματίζειν δὲ οἱ ἐν Σικιμίῳ Σιδώνιοι.
10 καὶ ὃς εἰ Ἰουδαῖοι εἰεν πάλιν ἠρώτησεν. ὡς δ' οὐκ εἶναι κατέ-
θεντο, "ἔγωγε" εἶπεν "Ἰουδαίους ἐχρισάμην ἃ αἰτίοιθε ὑμεῖς."
τὸ δὲ ἐν τῷ Γουριζὼν ὄρει ἱερὸν εἰς καταφύγιον τῶν παρανομούν-
των ἐγένετο· εἰ γὰρ τις κοινοφαγίας ἢ ἄλλο τι παρανομίας C
ὑπὸ αἰτίαν ἐγένετο, παρὰ τοὺς Σικιμίτας κατέφευγε. τοῦ δὲ ἀρ-
15 χιεραῖος Ἰωῶδ τελευτήσαντος Ὀνίας ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν ἀρχιερασί-
νην παρέληψε.

16. Θανάτος δὲ Ἀλεξάνδρου εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἢ ἐκεί-
νου βασιλεία διήρητο, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας Ἀντίγονος ἔρξε, τῶν
δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι. τούτων δὲ πρὸς ἀλλήλους στάσια-
20 ζήτων πόλεμοι τε συνεχεῖς ἦσαν καὶ ἐκακούντο αἱ πόλεις. ὁ δὲ
Πτολεμαῖος ὁ Λάγος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύων, ὃς καὶ σωτήρ

13 ἐγένετο Α. 15 Ἰωῶδ Α. 21 ὁ Λάγος Iosephus, et
Zonaras supra p. 226 v. 7.

Fontes. Cap. 16. Iosephi Ant. 12 1 et 2. Versus p. 369 v. 12:
Ephraimius de mensuris et ponderibus. T. 2 p. 161 ed. Petav.,
et alii.

anicum a Graeco evertendum esse, iactatus omnibus Iudaeorum postula-
tis audivit.

Quo Samaritani viso et ipsi prope Hierosolyma Alexandre occur-
rerunt splendide ornati, potentes ut suam quoque templum praesentia
sua ornare vellet. id se in reditu facturum promisit Alexander. cum
autem rogarent ut eadem sibi quae Iudaeis tribuisset concederet, qui
essent rogavit. illis respondens se Hebraeos esse, caeterum Sici-
mitas Sidonios appellari, denuo rogavit an Iudaei essent. negantibus illis
dixit se, quae illi peterent, Iudaeis concessisse. templum porro Gari-
minum refugium erat eorum qui patrias leges violarent. nam si quis
immundis cibus usus esset aut alioqui a more maiorum recessisset, ad
Sicimitas se recipiebat. pontifice Ioado mortuo Onias filius eius ponti-
ficatum inivit.

16. Post Alexandri obitum eius imperium in partes quattuor est
distractum; et Asia potitus Antigonus, reliquis partibus il quorum supra
facta est mentio. qui cum inter sese dissiderent, et bella continua ex-
sistebant et rebus vexabantur. Ptolemaeus autem Lagus, qui et Soter

D ἐχρημάτιζε, τῇ τε Συρίᾳ τάναντία τῇ ἐπικλήσει αὐτοῦ γέγονε, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα δόλῳ κατέσχευ. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν σαββάτῳ ὡς θύσων, ἀπόνως ταύτης ἐκράτησεν· οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι μήτε τὴν διάνοικον εἰδότες αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἡμέραν ἐν ἀργίᾳ ὄντες, οὐκ ἀντίστησαν. κρατήσας δ' οὕτω τοῦ ἔθνους πικρότατα ἔθηκε, καὶ πολλοὺς λαβὼν αἰχμαλώτους εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγε καὶ κατώκισε. τοῖς δ' ἐν Ἱεροσολύμοις στάσεις πρὸς τοὺς Σαμαρείτας ἐγένοντο, τῶν μὲν Ἱεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν καλοῦντων ἄγιον καὶ τὰς θυσίας ἐν αὐτῷ γίνεσθαι δεῖν λεγόντων,

P I 199 τῶν δὲ Σικιμιτῶν τὸν ἐν τῷ Γαριζῖν ὄρει σεμνυνόντων ναόν. 10

Τεσσαράκοντα δ' ἔτη τοῦ Λάγου Πτολεμαίου βασιλεύσαντος τῆς Αἰγύπτου καὶ τελευτήσαντος ὁ παῖς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διεδέξατο τὴν ἀρχήν. ὃς τὰς τε γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς ἐκ τῆς πατρίου γλώττης εἰς Ἑλλάδα μεταβληθῆναι διάλεκτον ἔσπευσε, καὶ τοὺς δουλεύοντας ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν 15

W I 142 ἤλευθέρωσε. συλλογὴν γὰρ βιβλίων ποιήσασθαι βουληθεὶς καὶ περὶ ταύτην φιλοτιμούμενος, τὸν Φαληρέα Δημήτριον ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν εἶχε. καὶ ποτε τοῦ Πτολεμαίου τὸν Δημήτριον ἐρωτήσαντος πόσας ἤδη ἔχει μυριάδας βιβλίων, περὶ εἴκοσιν εἶπεν

B εἶναι τὰ συνειλεγμένα ἐκείνος· εἶναι δὲ καὶ παρ' Ἑβραίοις τῶν 20 παρ' αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα σπουδῆς ἄξια, καὶ δεῖν καὶ ταῦτα κτήσασθαι. γράφει τοίνυν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀρχιερεὶ περὶ τούτων. Ἀρισταῖος δὲ φίλος τυγχάνων τῷ βασιλεῖ "τοὺς τῶν

4 ἐν] καὶ ἐν A. 9 γίνεσθαι A, γινίσθαι PW. 11 Λάγου]
λεγομένου A. 22 τῷ ἀρχιερεὶ add A Iosephus. 23 τῷ βασιλεῖ add A Iosephus.

vocabatur, longe aliter quam pro cognomento suo tractavit Syriam, et Hierosolyma dolo occupavit. nam urbem per speciem sacrificandi sabbato ingressus sine labore domuit, Iudaeis voluntatem eius ignorantibus et propter sabbatum non resistentibus. gente autem ad hunc modum subacta acerbissime imperavit et multos captivos in Aegyptum abduxit. inter Samaritanos porro et Hierosolymitanos contentiones fuere, cum utriusque sui templi sanctitatem celebrarent, in eoque victimas immolari oportere dicerent.

Ptolemaeo Lago quadragesimo Aegyptiæ regni anno defuncto filius Philadelphus successit. qui operam dedit ut scripturae Hebraicae in linguam Graecam transferrentur, et Hierosolymitas qui in Aegypto serviebant liberavit. nam cum in libris conquirendis multum studii poneret, Demetrium Phalereum bibliothecae praeposuit, qui aliquando a rege interrogatus quot librorum milia comparasset, circiter ducenta respondit esse iam collecta. esse autem apud Hebraeos etiam libros de illorum legibus et institutis non contemnendos: eos quoque comparandos esse. rege eam rem per litteras a pontifice petiture Aristaeus regis

Ἰουδαίων νόμους" εἶπεν "οὐ μεταγράψαι μόνον ἀλλὰ καὶ μετερ-
 μηνεῦσαι διεγνωκότες, πῶς ἦν τοῦτο διαπραξώμεθα, πολλῶν
 Ἰουδαίων ἐν τῇ σῆ βασιλείᾳ δούλων ὄντων; ἀπόλυσον οὖν αὐτοὺς
 βασιλεὺς τῆς δουλείας, καὶ οὕτω πρόθυμον τὸ ἔθνος ποιήσεις εἰς
 5 τὸ τὰς γραφὰς καὶ μεταγράψασθαι καὶ μετερμηνεῦσαι." ὁ γοῦν
 βασιλεὺς τῷ λόγῳ τοῦ Ἀριστάτου πεισθεὶς ἐκέλευσε πάντας τοὺς
 ἐν Αἰγύπτῳ δουλεύοντας Ἰουδαίους ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, πρι-
 άμενος ἕκαστον ἐκ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν δραχμῶν ἑκατὸν εἴκοσι. C
 τὸ δὲ τῶν ἐλευθερωθέντων πλῆθος εἰς μυριάδας ἠρόθητο ὑπὲρ
 10 δέκα. τὰ δὲ ὑπὲρ τιμήματος αὐτῶν δοθέντα τετρακόσια καὶ ἑξή-
 κοντα γέγονασι τάλαντα.

Γράφει γοῦν Πτολεμαῖος πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἀρχιερέα. τελευ-
 τήσαντος γὰρ τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου ὁ παῖς αὐτοῦ Σίμων αὐτὸν
 διεδέξατο θεὸς καὶ δίκαιος ἐπεκέκλητο, τούτου δὲ θυπόντος ἐπὶ νηπιῷ
 15 υἱῷ Ὀνίᾳ καλουμένῳ ὁ τοῦ Σίμωνος ἀδελφὸς Ἐλεάζαρ τὴν ἀρχι-
 ρωσύνην εἶχε. τούτῳ τοίνυν ὁ Πτολεμαῖος ἐπέστειλε, τὴν τε τῶν
 δουλεύοντων Ἰουδαίων ἐλευθερίαν καταγγέλλων καὶ τὴν εἰς τὸ
 ἔθνος διάθεσιν, καὶ ἀξίων τούς τε νόμους αὐτοὺς πεμφοθῆναι καὶ
 ἀνδρας ἕξ ἄφ' ἑκάστης φυλῆς τὴν τε πατέρων ἠσκημένους διάλε- D
 20 πτον εἰς ἀκρίβειαν καὶ τὴν Ἑλληνίδι φωνῇ, ἵνα παρ' ἐκείνων εἰς
 τὴν Ἑλλάδα γλωτταν μεταβληθεῖν αἱ παρ' αὐτοῖς γραφαὶ. ἔστειλε
 δὲ καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθήματα, ἀργυρίον τάλαντα ἑκατὸν, φιά-
 λας χρυσοῦς εἴκοσι καὶ ἀργυροῦς τριάκοντα, καὶ κρατῆρας πέντε

1. ἐρμηνεῦσαι A et pars codicum Iosephi.

5 ἐρμηνεῦσαι A.

8 ἑκατὸν εἴκοσι etiam Iosephus: Aristens εἴκοσι. neque numerus congruit cum sequentibus.

amicus "cum" inquit "Iudaeorum leges non modo transcribere sed etiam interpretari statuerimus, quo pacto id consequemur, cum multi Iudaei in regno tuo serviant? eos igitur libertate donatos, rex, dimittito, ut gentem alacriorem reddas ad scripturas et transcribendas et interpretandas." hoc consilium secutus rex omnes Iudaeos in Aegypto servientes missos fieri iubet, singulos a dominis suis drachmis centenis vicenis mercatus. manumissorum multitudo supra centena milia numerata est. pretium redemptionis eorum talenta 460 confecit.

Ptolemaeus igitur ad Eleazarum pontificem scribit (nam Oniae defuncto filius Simon cognomento iustus successerat: eo mortuo, infante filio Onia relicto, Simonis frater Eleazarus sacerdotium obtinebat), eique et servientium Iudaeorum manumissionem et suam erga populum voluntatem significat, petitque et ipsas leges sibi mitti et viros senos e qualibet tribu tum patriae tum Graecae linguae peritissimos a quibus scripta illorum in linguam Graecam converterentur. misit et in templum donaria talentorum argenti centum, phialas aureas viginti, argenteas tri-

καὶ τράπεζαν χρυσοῦν· ὁ γοῦν Ἑλεάζαρος τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πτο-
 λεμαίου καὶ τὰ ἀνάδηματα κομισάμενος, ἐπέλεξато ἄνδρας ἐκ
 φιλῆς ἐκάστης ἕξ, καὶ πέπομφε φέραντας καὶ τὸν νόμον. ὡν εἰς
 Ἀλεξάνδρειαν παραγενομένων, καὶ τῷ βασιλεῖ τὰς τε διφθέρας
 χρυσοῖς γράμμασι τὸν νόμον ἐχούσας ἐγγεγραμμένον καὶ τὰ παρὰ
 τοῦ ἀρχιερέως αὐτῷ σταλόντα δῶρα προσκεκομικόντων, ὁ βασι-
 λεὺς ἤσθη διαφερόντως, καὶ ἠσπάσατο τοὺς ἄνδρας, καὶ συνει-
 P I 200 σιᾶσθαι αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ τῆς δέδωκε τάλακτα, καὶ καταλύσεις
 αὐτοῖς ἠτοίμασε καλλίστας· εἶτα παραλαβὴν αὐτοῦς ὁ Δημή-
 τριος, καὶ εἰς ἓνα οἶκον ἀπαγωγῶν ἤσμενον, ἔργου ἔχεισθαι παρε- 10
 κάλει· οἱ δὲ ὡς ἐνῆν φιλοτίμως ἀκριβῆ τὴν ἐμμενεῖαν ἐτίθεντο.
 τοῦ δ' ἔργου ἐν ἑβδομηκόντῃ καὶ δυεῖν ἡμέραιν τετελειωμένου, καὶ
 τῶν μεταγραφέντων ἀναγνωσθέντων τῷ βασιλεῖ, ἐκείνος καὶ ἔχει-
 ρεν ὅτι εἰς ἔργον αὐτοῦ προήχθη τὸ βούλημα, καὶ τὴν διάνοιαν
 τοῦ νομοθέτου καὶ τὴν σοφίαν ὑπερθεάμαζε· καὶ ἠπόρει πῶς 15
 οὐδεὶς οὔτε τῶν ἱστορικῶν οὔτε τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς ἐπεμνή-
 B σῆθαι· ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ Δημήτριος μηδένα τολμήσαι τῆς τῶν νόμων
 τούτων ἀναγραφῆς ἀψασθαι διὰ τὸ θεῖον αὐτῶν εἶναι, καὶ ὅτι
 τινὲς ἄχρηστῶτατες τοῦτοῖς ἐβλάβησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ· Θεόπει-
 πτός τε γὰρ βουλευθεὶς περὶ τούτων συγγράψασθαι ἐβλάβη τὰς 20
 φρένας· ἐφ' ἡμέραις πλείουσι τῶν ἀράκων· καὶ συνεὶς ὅθην αὐτῷ
 ἦ παραφροσύνη ἐγένετο, ἐν τοῖς διαλεξιμύσιν ἐξίλασκετο τὸν θεόν·

1 οὖν A.
 βούλημα A.

12 ἡμέραις A.
 19 Θεόπομπος Iosephus.

14 εἰς ἔργον ἤχθη τὸ αὐτοῦ
 20 τε add A.

ginta, crateras quinque, mensam auream. Eleazarus autem litteris et donariis Ptolemaei acceptis e qualibet tribu viros senos delectos ablega-
 vit legem secum portantes, qui cum Alexandriam pervenissent et legem regi aureis litteris in membranis descriptam una cum missis a pontifice muneribus attulissent, rex magnopere laetatus viros humaniter exceptos suae mensae adhibuit, et terna eis talenta distribuit, diversorii amoenissimis assignatis, deinde a Demetrio in unam tranquillam domum omnes sunt deducti, hortante ut operi instarent, hi pro virili accuratque studio conversionem absolvunt, qua intra dies 72 perfecta, exscripta et recitata, rex et voluntati suae satis esse factum est gavisus, et legis latoris ingenium et sapientiam supra modum est admiratus. sed illud ei scrupulum iniiciebat, quod nemo vel historicorum vel sapientum eius meminisset. cui Demetrius dixit neminem fuisse aenum legum illarum descriptionem suscipere eo quod divinae sint, et nonnullos temerarii conatus poenas dedisse divinitus irrogatas. nam Theopompum eas descripturum errare mentis ultra dies triginta fuisse affectam: cuius amentiae causa cognita per intervalla morbi placasse deum; ac somnio monitum

ὄναρ τι εἶδεν ὡς αὐτῷ τὸ πάθος συμβέβηκε περιεργαζομένῳ τὰ
 θεῖα καὶ εἰς καινοὺς ἀνθρώπους ἐκφέρειν ταῦτα θελήσαντι. ἀπο- W I 143
 σφόμενος οὖν τοῦ ἔργου κατέστη τὸν νοῦν. "ἀλλὰ καὶ Θεόδοτος"
 εἶπεν "ὁ τῶν τραγωδιῶν ποιητής, θέλων ἐν τινι δράματι τῶν ἐν
 5 τῇ ἱερᾷ βίβλῳ γεγραμμένων μνησθῆναι, ἀλήθως τὰ ὅμματα ἐπη- C
 ρώδη· καὶ τὸ αἴτιον γνάθς ἀπηλλάγη τῆς συμφορᾶς, δεηθεὶς τοῦ
 θεοῦ." λαβὼν οὖν πὰς βίβλους ὁ βασιλεὺς καὶ προσκυνήσας
 αὐταῖς, καὶ δωρησάμενος τοῖς ἀνδράσι φιλοτιμώτατα, καὶ ἀνα-
 10 νελεθεῖν ἀφῆκεν εἰς Ἱερουσαλήμ.

Οὕτω μὲν τὴν ἐρμηνείαν τῶν Ἑβραϊκῶν γραφῶν γενέσθαι
 ἰστόρησεν ὁ Ἰώσηπος· ἕτεροι δὲ μὴ ἁμοῦ συνελθόντας φασὶ τοὺς
 ἐρμηνεῖς τῶν γραφῶν ποιήσασθαι τὴν παράφρασιν, ἀλλ' ἀνά δύο
 διαμεθεῖναι αὐτοὺς καὶ ἐν ἰδιαζούσαις διαίταις ὄντας ἐκτίσθαι
 15 τὴν ἐρμηνείαν, καὶ μετὰ τὸ τέλος ὁμοῦ συνελθεῖν, καὶ τὰς ἐκά- D
 σταν συγγραφὰς παραβληθείσας ἀλλήλαις εὔρεθῆναι μῆτε κατὰ
 νοῦν μῆτε μὴν κατὰ λέξεις διαφωνούσας, ἀλλὰ συμφώνους ἐν
 ἕκαστῳ.

Ἡ μὲν οὖν ἐρμηνεία ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου οὕτως
 20 ἦ ἐκείνως ἐγένετο. (17) οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, Ἀντιόχῳ τοῦ μεγάλου
 βασιλεύοντος τῆς Ἀσίας καὶ μαχομένου πρὸς τὸν Εὐπάτορα Πτο-

3 Θεόδοτος pro Θεόδοτης etiam Syncellus, addito σρατηγικός
 pro τραγικός, I 518 ed. Bonn. 8 τοῖς ἀνθρώποις φιλοτιμή-
 ματα A. 13 δὲ om PW. 14 καὶ om A. 16 παραβλη-
 θεῖσαις A. 17 μὴ om A. ἀλλὰ συμφώνους om A.

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 12 3—4 § 6.

illius mali causam esse curiosam rerum divinarum tractationem et pro-
 fanis hominibus eas divulgandi studium, omissis eo opere ad sanam men-
 tem reversionem esse. Theodectum quoque poetam tragicum, in fabula
 quadam sacrarum litterarum mentionem facturum, ex oculorum dolore
 caecatum; causaque cognita exorato deo visum recepisse. rex libros
 acceptos adoravit, et viros munificentissime donatos, donariis templo et
 pulcherrimis muneribus pontifici missis, Hierosolyma remisit.

Atque Hebraicas scripturas hoc modo fuisse conversas Iosephus
 tradit: alii vero auctores sunt, interpretes non uno in loco congregatos
 conversioni vacasse, sed binos fuisse distributos et in peculiaribus con-
 clavibus suo munere functos, finitaque interpretatione convenisse; et
 singulorum scripturam, collatione facta cum caeteris, neque sententiis
 neque verbis discrepantem per omnia consensisse.

Interpretationis igitur ratio sub Ptolemaeo Philadelpho sive haec
 sive illa fuit. (17) Iudaei autem Antiocho Magno Asiae imperante et

λεμαῖον καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου. εἶδὼν τὸν Ἐπιφανῆ Πτολεμαῖον, σφοδρῶς ἐκακώθησαν. νικήσας δὲ ὁ Ἀντίοχος τὴν Ἰουδαίαν προσά-
 P I 201 γεται. τοῦ δ' Ἐπιφανοῦς Πτολεμαίου μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν μεγάλην στυλίου δόναμιν καὶ
 πολλὰς λαβόντος πόλεις, καὶ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος πολεμισμέ- 5
 νον προσέθετο τῷ Ἐπιφανεῖ. αὐτὸς δὲ τοῦ Ἀντιόχου νικήσαντος,
 ἔκουσίως Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν μετετέθησαν, καὶ εἰς τὴν πόλιν
 αὐτὸν εἰσεδέξαντο, καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει φυλάσσοντας τοῦ
 Πτολεμαίου στρατιώτας πολιορκοῦντι συνεμάχησαν· κἀντιᾶν
 φιλίον αὐτῷ τὸ ἔθνος ἐγένετο. εἶτα σπένδεται μὲν τῷ Πτολεμαίῳ 10
 Ἀντίοχος καὶ κῆδος τίθεται πρὸς αὐτὸν, τὴν θυγατέρα δόδος αὐτῷ
 Κλεοπάτραν, καὶ εἰς φερνὴν παρέσχε τὴν τε Κοίλην Συρίαν καὶ
 Β Οὐνίαν καὶ Ἰουδαίαν ἀλλὰ μὴν καὶ Σαμάρειαν. ταῦτα δὲ
 ἐπὶ ἀρχιερέως Ὀνίου. τὸν γὰρ Ἐλεάζαρ θανόντα ὁ θεὸς
 αὐτοῦ διεδέξατο Μανασσῆς, μεθ' ὃν τῆς ἀρχιερωσύνης Ὀνίας 15
 ἤξιωτο Σίμωνος ὢν υἱὸς τοῦ δικαίου. Σίμων δὲ τοῦ Ἐλεάζαρ
 ἦν ἀδελφός, ὡς ἰστέρηται.

Ὁ γοῦν εἰρημένος Ὀνίας, διὰ φιλοχρηματίαν καὶ διανοίας
 ἀσθένειαν μὴ δόδος τῷ Πτολεμαίῳ τὸν δασμὸν τὸν ἐτήσιον ὃν οἱ
 πρὸ αὐτοῦ τοῖς βασιλεῦσιν ἐδαμοφόρου, ἠρέθισεν αὐτὸν εἰς 20
 δογῆν. πέμψας οὖν ὁ Πτολεμαῖος ἠπέλλει κακῶς διαθήσειν καὶ
 τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἠτιώμενος χρημάτων
 ἀδυσώπητος ἦν. Ἰωσήφ δὲ υἱὸς Τωβίου, τοῦ δ' ἀρχιερέως

1 καὶ πρὸς — Πτολεμαῖον om A. 8 αὐτῶν A. 21 ὁ om A.
 23 δ'] δὲ A.

cum Eupatore Ptolemaeo et eius filio Ptolemaeo Epiphane bellum gerente graviter sunt afflicti, seque cum Antiocho victore coniunxerunt. sed cum Ptolemaeus Epiphanes post patris obitum ingentibus copiis in Coelesyriam missis multas urbes subegisset, bello urgente partes illius secuti, ad Antiochum rursus victorem ultra transierunt, eique amicitia inita in urbem recepto adiumento fuerunt ad Ptolemaei praesidium in arce obsidendum. deinde pace et affinitate Antiochus cum Ptolemaeo iuncta filiam ei Cleopatram despondet, doti data Coelesyria Phoenicia Iudaea et Samaria. haec Onia pontifice acciderunt: nam Eleazaro defuncto successit patruus Manasses, post quem pontificatus in Oniam est collatus, Simonis iusti filium. Simon porro Eleazari frater fuit, ut est expositum.

Is igitur Onias ex avaritia et ingenii imbecillitate non dato tributo annuo quod eius decessores regibus pendere soliti fuerant, Ptolemaei contra se iracundiam concitavit, ut misso quodam minitaretur se et populum et urbem male tractaturum. caeterum cum pontifex prae amore pecuniae nihil iis minis moveretur, et Iosepho sororis suae et

ἀδελφιδῶς, ἠρώτησε τὸν θεῖον εἰ δίδωσιν αὐτῷ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον πρεσβεῦσαι. τοῦ δὲ ἐπιτρέψαντος, τὸν ἐκ τοῦ Πτολεμαίου σταλέντα ξηλίζει φιλοτιμώτατα, καὶ δωρεὰς αὐτῷ πολυτε- C
 λεῖς παρασχωὼν προέπειμψεν, ἕφεσθαι καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος. καὶ
 5 ὁ μὲν ἐπανῆλθε πρὸς Πτολεμαῖον, τὰ γεγονότα μηνύων καὶ τὴν
 τοῦ Ἰωσήφ χρησιμότητα διηγούμενος, καὶ λέγων τὸν ἄνδρα ἀφι-
 ξεσθαι πρεσβευόμενον, καὶ πολλὰ τούτου πρὸς τὸν βασιλέα καὶ
 τὴν βασιλισσαν διεξῶν ἐγκώμια· ὁ δὲ Ἰωσήφ παρασκευασάμενος
 μετὰ ταῦτα εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραγέγονεν. ἀκούσας δὲ ἐν Μέμ-
 10 φει τὸν Πτολεμαῖον εἶναι, ἀπῆει ὑπαντήσων αὐτῷ. ἔτυχε δὲ ὁ
 βασιλεὺς ἐπὶ ὄχματος μετὰ τῆς γυναικὸς καθεζόμενος, παρῆν δὲ
 καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰωσήφ ξενισθεὶς. ὃς ἰδὼν αὐτὸν "οὗτος"
 ἔφη τῷ βασιλεῖ "περὶ οὗ σοι ἀπήγγειλα ὡς ἀγαθὸς ἐστὶ καὶ φιλό- D
 τιμος νεανίας." καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀκούσας πρῶτός τε αὐτὸν
 15 προσηγόρευσε καὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ ὄχημα παρεκέλευσεν. αἰτιω-
 μένου δὲ τὸν ἀρχιερέα τοῦ βασιλέως "συγγίνωσκε" ἔλεγε "διὰ τὸ W I 144
 γῆρας αὐτῷ· τοῖς τε γὰρ πρεσβύταις καὶ τοῖς νηπίοις ὁμοία ἐστὶν
 ἡ διάνοια· ἡμεῖς δὲ σοι οἱ νῆοι πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν καταθήσομεν."
 ἐκ τούτων ἐπὶ πλέον ἢ πρὸς αὐτὸν ἐπέδωκε τοῦ βασιλέως διάδεις.
 20 γενομένου δὲ ἐν Ἀλεξάνδρεια τοῦ βασιλέως, ἰδόντες οἱ πρῶτοι τῆς
 Συρίας (ἔτυχον γὰρ ἐλθόντες ἵνα τὰ τέλη τῶν πόλεων ἐξωνήσωνται,
 κατ' ἔτος τοῦ βασιλέως ταῦτα τοῖς τῶν πόλεων πιπράσκοντος
 δυνατοῖς) τὸν Ἰωσήφ αὐτῷ συγκαθήμενον, ἐδυσχέρινον. εἰς P I 202

5 ἀπῆλθε A.

8 παρασκευασάμενος A: Iosephus παρασκευασά-
 μένος. 15 παρεκάλεσε Iosephus.

Tobiae filio petenti concessisset ut ad Ptolemaeum iret, ille regis lega-
 tum hospitio magnifice exceptum et muneribus pretiosis donatum praemi-
 sit, se consecuturum pollicitus. qui ad Ptolemaeum reversus quae facta
 sint commemorat, Iosephi bonitatem exponit, eumque multis eius laudi-
 bus apud regem et reginam commemoratis legatum affore dicit. deinde
 cum Iosephus paratis rebus suis Alexandriam venisset ac Ptolemaeum
 Memphi esse audivisset, obviam illi proficiscitur, una cum uxore in curru
 sedenti, eo quoque praesente quem hospitio acceperat, et regi dicente
 enim adolescentem esse cuius bonitatem et liberalitatem commendasset.
 Ptolemaeus igitur prior Iosephum allocutus currum conscendere iubet et
 de pontifice queritur. Iosephus vero aetatem excusans petit ut ei rex
 veniam det: nam senes et pueros eadem esse sententia: se vero adole-
 scentes quidquid deberetur persoluturos. hinc magis etiam aucta est re-
 gis erga illum benevolentia. rege Alexandriam reverso proceres Syriae
 (venerant enim ad redimenda vectigalia quae potentibus civibus rex
 quotannis vendere solebat) conspicati Iosephum illi assidere, indignati

δεκακισχίλια δὲ τάλαντα τὰ τῆς Κοιλῆς Συρίας τέλη καὶ τὰ τῆς
 Φοινίκης καὶ Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας ἀπονομένων τῶν ἐν ταῖς πό-
 λεσι δυνατῶν, ὃ Ἰωσήφ διπλασίονα δάσκει ὑπαιχνεῖτο. τοῦ δὲ
 βασιλέως κατανούσαντος, ἐφομένου δὲ εἰ τοὺς ἐγγησομένους αὐτὸν
 ἔχει, "δώσω" εἶπεν. "ἀνθρώπους οἷς οὐκ ἀπιστήσετε." καὶ "τί-5
 νες οὗτοι;" προσερομένου, "σέ" εἶπεν. "ὦ βασιλεῦ, καὶ τῆν γε-
 νναίκα τῆν σὴν ἐγγησομένους δίδωμι." γελάσας δὲ ὁ Πτολεμαῖος
 συνεχώρησεν ἀπὸ τῆν φόρων τῆν εἰσπράξειν. λαβὼν αὐτὸν στρα-
 τιάτας ὡς δισχιλίους, εἰς Συρίαν ἐξώρησε. γενόμενος δ' ἐν
 Β' Ἀσάλαρι, ὡς οὐδὲν ἐδίδουν αἰσῶ ἄλλα καὶ προσήβαλον, σὺλλα-10
 βὼν τοὺς προτεράχτας ἔκτεσε, καὶ τοὺς οὐσίας ἀθμεύσας αὐτῶν
 τῶ βασιλεῖ ἐπέμψεν ὡς χίλια τάλαντα. ὁ δὲ τὰ πεπραγμένα
 ἐπαύσας ἐφίησεν αὐτῶ ποιῆν ὃ τε βούλεται. τοῦτο φόβον τοῖς
 Σύροις ἐπέβαλε, καὶ ἐδέχοντο προθύμως τὸν Ἰωσήφ, καὶ τοὺς
 φόρους ἐδίδουν. κερδήσας δ' ἐκ τούτων πολλά, μέγιστα τῶ βα-15
 σιλεῖ καὶ τῆ Κλεοπάτρῃ ἔστειλε δῶρα καὶ πᾶσι ταῖς περὶ αὐτούς,
 ὅθεν ἐπὶ ἔτη δύο καὶ εἴκοσι τῆς εὐτυχίας ταύτης ἀπήλασε.
 Ἰντυκί δὲ δευτὴν συνοικήσας, εἰ μὲν τῆς μιᾶς παιδᾶς ἔσχεν
 ἐπτά, ἐκ δὲ τῆς λοιπῆς ἓνα. ἦν δ' αὕτη ἀδελφῆσαις αὐτοῦ·
 C ἥπερ οὕτως συνήκησε. (18) ἀρχηστρίδος ἠράσθη τιμῶς καὶ τῶ 20
 ταύτης ἔκαμινεν ἔρωτι. μὴνύει δὲ τὸ πάθος τῶ ἀδελφῶ. ὁ δὲ
 διακονήσασθαι οἱ πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπηγγέλματο, καὶ νυκτὸς τῆν

7 ante δίδωμι PW add μοι, om A.
 8 χίλια PW.

12 χίλια A Iosephus, δι-

13 ποιῆν om A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi Ant. 12 § 6—§ 11.

sunt. cumque octies mille circiter talentis vectigalia Coelestriae Phoe-
 niciae Iudaeae et Samariae licerentur, Iosephus duplum obtulit. non abnu-
 entem rege sed an sponsores haberet rogante, respondit se eos praedes
 datum quibus fidem non abrogaturus esset. pergente interrogare qui-
 nam illi essent, "te" inquit, "rex, uxoremque tuam sponsores do." ac
 Ptolemaeus cum risu exactionem vectigalium illi promittit. acceptis igitur
 militum circiter duobus milibus in Syriam contendens cum Ascalonem
 venisset atque a civibus non modo nihil impetraret sed contumeliis etiam
 afficeretur, primoribus comprehensis et occisis eorumque opibus publica-
 tis regi ad mille talenta mittit, qui actis collaudatis ei quidquid velit
 facere permittit. ea re Syrii territi Iosepho alacriter suscepto tributa
 penderunt. unde magno lucro facto, magnis muneribus Ptolemaeo
 Cleopatrae et amicis eorum omnibus missis, ea felicitate per annos duos
 et viginti est usus.

Cum autem duas uxores duxisset, e priore septem liberos, ex
 altera fratris sui filia unam dumtaxat prolem suscepit: quam hac ratione
 duxit. (18) Cum saltatriculam quandam deperiret atque animi aegritu-

ἐαυτοῦ θυγατέρα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγαγὼν συγκατέλειπε, καὶ
 τούτου γενομένου πολλάκις, ἤρα σφοδρότερον. τοῦ δὲ ἀδελφοῦ
 τὸ κεκρυμμένον αὐτῷ φανερώσαστος, συνήκησε τῇ ἀδελφιδῇ, καὶ
 ἐξ αὐτῆς υἴὸν ἔσχεν, Ἵρκωνδον καλέσας αὐτόν. τριακάδεκα δὲ
 β. γεγονῶς ἐτῶν οὗτος τὴν τε σῦναισι ἐδείκνυ καὶ τὴν ἐπιτρέχειαν.
 δοὺς γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ζεύγη βοῶν τριακόσια ἐξέπεμψεν εἰς χῶ- D
 ραν. δυεῖν ἡμέραισι ὑπέχουσαν, τὴν γῆν ἐργασθμενον, τοὺς ἰμάν-
 τας τῶν ζυγῶν παρακατασχῶν. ὁ δὲ γενόμενος ἐκεῖ καὶ μὴ ἔχων
 ἰμάκτας, τῶν βοηλατῶν σέλλειν πρὸς τὸν πατέρα τοὺς αἰτήσαν-
 10 τας αὐτοὺς δεῖν λεγόντων, τῇ μὲν ἐκείνῃ συμβουλῇ οὐ προσέ-
 αχεν, αὐτοὺς δὲ δέκα ζεύγη καταδύσας τὰ μὲν κρέα τοῖς ἐργάταις
 διένειμε, τὰς δὲ δαρὰς κατατεμὼν τούτοις προσέθησε τοὺς ζυγούς,
 καὶ οὕτω τὴν ἐργασίαν ποιήσας ἐπανελήλυθεν. ὁ δὲ πατὴρ τὴν
 ἐπίκουσιν αὐτοῦ γνοὺς καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἠγάπησε καὶ τῶν
 15 ἄλλων προετίμα υἱῶν. οἱ δὲ ἤχθοντο. τῷ δὲ Πτολεμαίῳ γεννη-
 θέντος υἱοῦ οἱ πρῶτοι τῶν ὑπ' αὐτὸν χωρῶν ἐώρταζον τὰ γενέ-
 θλια ἐπιόπτες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, Ἰωσήφ δὲ τῷ γῆρα δυσκόμοτος P I 203
 γεγονὸς τῶν παιδῶν ἐνὶ ἐκεῖ ἀπελθεῖν προετρέπετο. τῶν δὲ
 πρεσβυτέρων παραιτουμένων ὁ Ἵρκωνδός κατέθετο ἀπελθεῖν. καὶ
 ἔπειθεβούλευε τῷ πατρὶ μὴ πέμψαι αὐτόθεν δῶρα τῷ βασιλεῖ, ἐπι-
 στείλαι δὲ τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἰκονόμῳ παρασχῶν αὐτῷ χρυσίον,
 ἵνα δι' αὐτοῦ πρήξαι δῶρα. ὁ δὲ τὴν υἴὸν ἐπαικίσας τῆς συμ-
 βουλῆς, γράμματα τῷ οἰκονόμῳ τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρημάτων οὐκ
 ἐλαττόνων ὄντων τριαχιλίων ταλάντων, δοῦναι τῷ υἱῷ χρήματα W I 145

dinem fratri aperuisset, ille se amoris ministrum fore pollicitus nocta
 filiam suam ad eum deduxit. quo saepius facto atque amore aucto ar-
 caneque cognito fratris filiam matrimonio sibi iunxit, ex eaque filium
 Hyrcanum suscepit. qui annos tredecim natus et prudentiam et acrimo-
 niam suam demonstravit. nam missus a patre cum 300 boum iugis
 ad praedium quoddam biduum dissitum itinere excolendum, iugorum lo-
 ris non acceptis, cum bubulci hortarentur ut ea per nuntium a patre
 peteret, eorum consilio non acquievit, sed decem boum iugis immolatis
 carnes inter operarios distribuit et tergoribus concisis boves alligavit,
 atque ita opere confecto domum rediit. at pater eam calliditatem ad-
 miratus illum prae caeteris filiis aegre id ferentibus et amavit et magni
 fecit. nato autem filio Ptolemaeo principes provinciarum illi parentium
 Alexandriam ibant ad natalicium festum celebrandum, Iosephus autem
 ob aetatem tardus aliquem ex filiis eo ire iubebat. caeteris autem re-
 cunctantibus Hyrcanus se iturum recipit, ac patri auctor est ne munera
 domo mittat, sed Alexandrino procuratori scribat ut aurum sibi det quo
 munera comparet. ille collaudato filii consilio procuratori scribit, qui
 non minus tribus milibus talentum administrabat, ut det filio quantum ei

- B** ὄσων ἂν δεσθῆ, ἐλπίσας μὴ πλεῖον δέκα ἔσεσθαι ταλάντων τὴν ἐπὶ τῇ δωρεῇ τοῦ βασιλέως δαπάνην. λαβὼν οὖν τὴν ἐπιστολὴν Ἵρχανὸς ἀπέηκε πρὸς Ἀλεξάνδρειαν. οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἰωσήφ παιδὸς γράφουσι τοῖς πατρικοῖς ἑταίροις ἐπιβουλεύσαι τῷ Ἵρχανῷ καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. γενόμενος δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν ἐπιστο- 5 λὴν τοῦ πατρὸς τῷ οἰκονόμῳ ἐπέδωκεν. ὃ δὲ ἤρετο πόσων χρηζέει ταλάντων· καὶ ὃς "χιλίων" ἔφη. ὃ δ' οἰκονόμος οὐ πλεῖον δέκα παρεῖχεν. ὀργισθεὶς δὲ ὁ παῖς τὸν οἰκονόμον ἐδέσμησε. καὶ ὁ Πτολεμαῖος στέλλας πρὸς Ἵρχανόν, θανατᾶζειν ἔλεγε πῶς οὔτε ὠφθη αὐτῷ καὶ τὸν τοῦ πατρὸς ἔθισεν οἰκονόμον. ὃ δὲ μὴ 10 ἔλθειν ἔφη περιμένων ἐτοιμᾶσαι τὰ δῶρα, τὸν δὲ δοῦλον κολᾶσαι οἷς ἐπέταξεν ἀπειθήσαντα. διὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς καὶ ἐγέλασε
- C** καὶ τὴν τοῦ παιδὸς μεγαλοφροσύνην ἐθαύμασεν. ὃ δὲ Ἀρίων ὁ οἰκονόμος γινὼς ὡς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἀρωγῆ, δούς τὰ χίλια τάλαντα τῶν δεσμῶν ἐλύθη. ὃ Ἵρχανὸς δὲ παῖδας ἑκατὸν ἀκμαιοτάτους 15 καὶ γράμματα εἰδότας ὠνήσατο, ταλάντου πριάμενος ἕκαστον, καὶ παρθένους τοσαύτας ἰσοτάλantu τιμῆς. τῶν γούν ἄλλων ἀπάντων τῶν μὲν ἀνὰ δέκα τάλαντα προσωγόντων τῷ βασιλεῖ, τῶν δὲ μετῶ δωρομένων οὐχ ὑπερβάντων τὰ εἴκοσιν, ὃ Ἵρχανὸς τοὺς παῖδας καὶ τὰς παρθένους τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ προ- 20 σήγηκεν, ὧν ἕκαστος καὶ τάλαντον ἔφερε· καὶ τοῖς φίλοις δὲ τοῦ
- D** βασιλέως καὶ τοῖς περὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ πολλῶν ταλάντων δῶρα παρέσχετο. θανατᾶσας δὲ Πτολεμαῖος τὸν παῖδα αἰτεῖν αἰ

6 ἀπέδωκε Iosephus.
ἐδέσμησεν A.

7 ἔφη AW, om P.
14 ἀρωγός A.

10 ἔθισεν]

opus sit. neque vero putabat ultra decem talenta petituram ad munera regi offerenda. illo acceptis litteris Alexandriam eunte, reliqui Iosephi liberi paternis amicis scribunt ut Hyrcanum per insidias e medio tollant. sed puer reddita procuratori epistola, quot talentis opus esset rogatus, cum mille petiisset ac decem tantum accepisset, iratus hominem in vincula coniecit. Ptolemaeus vero misit ad eum, seque mirari dixit cur in conspectum suum non venisset ac paternum procuratorem vinxisset. illo respondente se venire noluisse donec munera parasset, ac servum ob contumaciam multasse, risit rex, pueri magnanimitatem admiratus. enimvero Arion procurator cum intelligeret opem sibi ferri a nemine, datis mille talentis, vinculis liberatur. Hyrcanus autem centum pueros robustissimos et litterarum gnaros talento singulos emit, et totidem virgines tantidem. aliis igitur dena talenta regi offerentibus, iis vero qui magnificentiores esse studebant visena non supergressis, Hyrcanus pueros et virgines regi et Cleopatrae obtulit quorum quilibet singula talenta afferrent: regis porro amicis et ministris multorum talentum munera dedit. Ptolemaeus autem puerum admiratus, ut peteret quae vellet hor-

βούλεται προερέπειτο. ὁ δὲ οὐδὲν ᾔτησεν ἢ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς γράψαι περὶ αὐτοῦ. ὁ ποθέσας ὁ βασιλεύς, καὶ βασιλικῶς αὐτῷ δωρησάμενος, ἐξέπειμψεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ μαθόντες ἐπανόντα μετὰ τιμῆς, ἐξῆλθον ἠπαυτήσαντες αὐτῷ καὶ διαφθε-

5 ροῦντες, μηδὲ τοῦ πατρὸς κωλύσαντος ἐπ' ὁργῆς τῆς διὰ τὴν τῶν χρημάτων δαπάνην. ἐπιθεμένων δὲ οἱ τῶν ἀδελφῶν πολλοὶ τε τῶν σὺν αὐτοῖς ἔπεσον, καὶ ἕξ αὐτῶν δύο. δέσπαιος οὖν διὰ ταῦτα εἰς τὸ πέραν ἀπῆλθε τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐπολέμει τοῖς Ἀραβι, καὶ P I 204

βῆσθαι ἐκεῖ πολυτελεῖ ὑποδόμησεν, καὶ κατέσχε τὰ ἐκεῖ μέρη ἐπὶ

10 ἔτη ἑπτὰ, ἐφ' ὅσον ὁ τοῦ μεγάλου Ἀντιόχου υἱὸς Σέλευκος τῆς Συρίας ἐκράτησε. τούτου δὲ θανόντος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀντιόχου τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου τοῦ Ἐπιφανοῦς καλουμένου, φοβηθεὶς ὁ Ὑρκανὸς αὐτὸν ἀντόχειρ ἑαυτοῦ γίνεσθαι· καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ ὁ Ἀντιόχος ἔλαβε.

15 19. Τελευτῆ δὲ καὶ ὁ Ἐπιφανῆς Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου κρατῶν, δύο παῖδας νεωτάτους πάνν καταλαπῶν, ὧν ὁ μὲν Φιλομήτωρ ἐκέκλητο, Φύσκων δὲ γε ὁ ἕτερος. τούτων καταφρονήσας Ἀντιόχος στρατεύει ἐπ' Αἴγυπτον· ἀλλ' ἀπεκρούσθη B ταύτης, τῶν Ῥωμαίων ἀπέχεσθαι τῆς χώρας ἐντειλαμένων αὐτῷ.

20 ἐκεῖθεν δ' ἐπανὼν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ὤρμησε, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν ἀμαχητῆ, ἀνοϊζάντων αὐτῷ τὰς πύλας ὅσοι τῆς ἐκείνου γνώμης ἐτύγχανον. θανόντος γὰρ Ὀνίου τοῦ ἀρχιερέως, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Ἀντιόχος τὴν τιμὴν παρέσχεν. ὁργισθεὶς

7 τῶν om A. 16 λιπὼν A.

Fontes. Cap. 19. Iosephi Ant. 12 4 § 11 — 6 § 4.

tatus est. is vero non aliud petiit nisi ut patri et fratribus de se scriberet. id fecit Ptolemaeus, eumque regaliter donatum ablegavit. fratres vero cognito honorifico eius reditu obviam egressi sunt eius perimendi causa, ne patre quidem refragato ex iracundia ob insumptam pecuniam. fratribus eum adortis cum ex eorum satellitibus multi, tum ipsorum duo ceciderunt. quamobrem territus et ultra Iordanem profectus bellum Arabibus intulit; et sumptuoso castello exstructo partes illas per septem annos tenuit, quamdiu magni Antiochi filius Seleucus Syriae potitus est. cui cum frater Antiochus Epiphanes successit, prae metu illius necem sibi conscivit; cuius pecuniam Antiochus accepit.

19. Ptolemaeo quoque Epiphane Aegypti rege mortuo, duobus parvulis filiis relictis, quorum alter Philometor alter Physcon vocabatur, Antiochus aetate puerorum contempta Aegyptum bello petit; sed ab ea repulsus est, Romanis edicentibus ut illa provincia abstineret. inde rediens Hierosolyma contendit, urbeque citra dimicationem potitur, apertis portis per ipsius studiosos receptus. nam post obitum Oniae pontificis Antiochus dignitatem illam in Iesum fratrem illius contulerat,

δὲ αὐτῶ αὖθις τῷ νεωτέρῳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπέπειμα ἀδαλαφῶ
 Ὀνία καλουμένο. Σίμωνι γὰρ τριῶν γενομένων παίδων, καὶ εἰς
 τοὺς τρεῖς ἡ ἀρχιερωσύνη περιελήλυθε. καὶ ὁ μὲν Ἰησοῦς Ἰά-
 σωνα μετωνόμασεν ἑαυτὸν, ὁ δὲ Ὀνίας Μενελαον. στασιάζων
 C τος οὖν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Ὀνίαν τὸν καὶ Μενελαον, καὶ ἡ 5
 λαὸς ἐμερίσθη· καὶ οἱ μὲν πλείους τῷ Ἰάσωνι προσετίθεντο, οἱ
 δ' ἄλλοι τῷ Μενελαῷ, ὧ καὶ οἱ Τωβίου παῖδες ἦσαν συνεπαρή-
 γοντες. καταπονούμενοι δὲ τοῖς πλείοσι, οὗτοί τε καὶ ὁ Μενέ-
 W I 146 λαος πρὸς Ἀντίοχον ἀνεχώρησαν, καὶ τοὺς πατέρας νόμους λεπόν-
 τες ἠλλήρισαν, καὶ τὴν τῶν αἰθέρων περιτομὴν ἐπεκάλυψαν ἐπι- 10
 σπάσαντες. τῶν γούν τῆς κούτων μοίρας ἀνοιξάντων τὰς πόλεις
 τῆς πόλεως τῷ Ἐπιφανεῖ Ἀντιόχῳ, ἑγκρατῆς ἐκείνος τῆς πόλεως
 γέγονε, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, χρήματα δὲ πολλὰ συλῆσας
 εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανέβη.

Μετὰ δὲ δύο ἔτη αὖθις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνέβη Ἀντίοχος, 15
 D καὶ ἀπάτη κρατήσας τῆς πόλεως οὐδὲ τῶν εἰσδεξαμένων αὐτὸν
 ἐφείσατο, ἀλλὰ καὶ τὸν ναὸν συλῆσας καὶ τοὺς ἀποκρόφους θη-
 σουροὺς ἀφελόμενος, τὰς τε νομίμους θυσίας κολύσας, καὶ τὴν
 πόλιν διαρπάσας, καὶ τοὺς μὲν τοῦ λαοῦ κτείνας τοὺς δ' αἰχμα-
 λώτους ἀπαγαγόν, καὶ ἐμπρήσας τὰ τῆς πόλεως κάλλιστα, καὶ 20
 σῶσας θύσας ἐν τῷ ναῷ, τέλος καὶ τὰ τεῖχη καθείλε, καὶ τὴν ἐν
 τῇ κάτω πόλει ἄκρον οἰκοδομήσας φρουρὰν Μακεδόνων ἐν τάσῃ
 κατέστησεν. ἠγάγκαζε δὲ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς ὑπ' αὐτοῦ νομι-

I αὐτὸν Α.

eique iratus, fratri eius minori tradiderat, nomine Oniae. nam cum
 Simon tres filios suscepisset, sacerdotium ad eos omnes pervenit. ac
 Iesus se Iasonem nominavit, Onias Menelaum. orto inter hos dissidio
 populi quoque secessionis facta plures a Iasone steterant, caeteri a Me-
 nelao, cui et Tobiae liberi opera tulerunt. sed cum a maiori parte op-
 primerentur, ad Antiochum se contulerunt, et patriis institutis deseriis
 Graecorum mores sunt amplexi, adscitoque praepotio pudendorum cir-
 cumcisionem velare studuerunt. ab horum igitur factione portis apertis
 urbe potitus Antiochus Epiphanes multis occisis magnaque pecunia raptā
 Antiochiam rediit.

Biennio post denuo Antiochus Hierosolyma ascendit, et urbe
 dolo occupata ne iis quidem pepercit a quibus receptas fuerat; sed et
 templo spoliato et absconditis thesauris ablati et legitimis sacrificiis in-
 terdictis et urbe direpta et populo partim caeso partim capto et pulcherrima
 urbis parte incensa et portis in templo immolatis tandem moenia
 quoque diruit; exstructaque arce inferioris urbis, et Macedonice praesidio
 imposito, populam coegit suos deos colere et circumcissione praerorum

ζομένους θεοὺς σέβασθαι καὶ τὰ τέκνα μὴ περιτέμνειν, καὶ τοὺς
βιαζομένους ταῦτα πράττειν κατέλειπον. ὅτε καὶ Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς
καὶ οἱ τοῦτου φοιτητα οἱ Μακκαβαῖαι δηλαδὴ σὺν τῇ σφετέρᾳ
μητρὶ τῆς τῶν θείων νόμων φυλακῆς ὑπερήθλησαν. οἱ μὲν οὖν P I 205
6 τῇ βίᾳ νικώμενοι τοῖς ἐπιτεταγμένοις ἐλείποντο, ὅσοι δὲ τὰς ψυ-
χὰς ἐλύγχανον ἐδγενεῖς, μὴ ὑπέκοντες ταῖς παραινόμοις ἐπιταγαῖς,
πικρῶς ἐν βασάνοις ἀπέθνησκον ἢ ἔτι μικρὸν ἐμπνέοντες ἀνεσταυ-
ροῦντο· τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν καὶ τοὺς παῖδας οὓς περιέτεμνον
ἐκ τῶν τραχῆλων αὐτῶν ἔξαερῶντες ἀπήγγχον οἱ τοῦ τυράννου
10 ὑπηρέται. καὶ εἴ που βίβλος ἐδρέθη τῆς Ἑβραϊκῆς γραφῆς, αὐ-
τὴν τε ἠφάνιζον καὶ τοὺς ἔχοντας οἰκτρῶς ἀπώλλουν. διὰ ταῦτα
οἱ Σαμαρεῖται οὐκέτι ἑαυτοὺς τῶν Ἰουδαίων συγγενεῖς ὠμολόγησαν,
ἀλλὰ Σιδωνίους ὀνόμαζον ἑαυτούς, καὶ τὸ ἐν τῷ Γαριζὶν παρ' B
αὐτοῖς ἱερὸν Ἑλληνίῳ Διὸς προσηγόρευσαν.

15 Ἦν δὲ τις τότε ἱερεὺς ὀνόματι Ματταθίας, υἱὸς Ἰωάννου
τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἀσαμωναίου, ᾧ ἦσαν υἱοὶ πέντε, Ἰωάννης ὁ
καλούμενος Γαδθῆς, Σίμων ὁ κληθεὶς Θαθῆς, Ἰούδας ὁ καλού-
μενος Μακκαβαῖος, Ἐλεάζαρ ὁ λεγόμενος Ἀύραν, καὶ Ἰωνάθαν
ὁ κεκλημένος Ἀφροῦς. ἐλθόντων οὖν εἰς τὴν κώμην αὐτῶν τῶν
20 βασιλικῶν καὶ θύειν κελευόντων καθ' Ἑλληνας τὸν Ματταθίαν
πρῶτον ὡς τῶν ἄλλων πρωτεύοντα, ἐκείνος ἀνένευεν. ὡς δ'
ἔθυσεν ἕτερος, ζήλου πλησθεὶς ὁ Ματταθίας σὺν τοῖς υἱοῖσι τὸν C
θύσαντά τε ἀπέκτενε καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀπελλῆν, ὃς θύειν ἦν-

12 ἑαυτὸν A.

17 Θαθῆς] sic et Ματθῆς codices Iosephi.

18 καὶ add A.

Ἰωνάθας A.

19 Ἀφροῦς Iosephus.

21 ὡς

καὶ τῶν A.

22 ἕτερος ἔθυσεν A.

23 ἀπελλῆν A.

abstinere, relictis ibi qui ad ista facienda cives vi compellerent. quo tempore Eleazarus sacerdos eiusque discipuli Maccabaei cum matre sua pro divinarum legum observantia certamina obierunt. atque ii qui vim sustinere non poterant, imperata faciebant; qui vero generosis praedicti animis, iniquis edictis adversabantur, acerbis cruciatibus interibant aut semineces in cruces agebantur: eorum vero uxores, pueris quos circumcidissent de collis earum suspensis, tyrannici satellites laqueo praefocabant. quod sicubi librum Hebraicae scripturae invenissent, eum abolebant, possessore miserabiliter interfecto. itaque Samaritani non iam se Iudaeorum cognatos profiteri, sed Sidonios sese nominare, et Gariziniam aedem Graecanicam Iovis appellare.

Erat tum sacerdos nomine Mattathias, filius Ioannis, Symeonis nepos, Asamonaei pronepos, quinque filiorum pater, Ioannis cognomento Gaddis, Simonis Thathis, Iudae Maccabaei, Eleazari Aurae, Ionathae Apphi. cum autem regii satellites in eorum vicum venissent et Mattathiam primum ut aliorum principem ritu Graeco rem divinam facere iussissent, ipse cum filiis renuit, et alio qui sacrificarat et duce Apelle

ἀγκαζε, καὶ τὸν βασιλὸν καθελὸν μετὰ τῶν υἱῶν ἐξώρισαν εἰς τὴν ἔρημον. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τούτους ζηλώσαντες μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐν σπηλαίοις διῆγον. οἱ τοῦ Ἀντιόχου δὲ στρατηγοὶ δύνανται ἀθροίσαντες ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ προσβάλλουσιν ἐν σαββάτῳ, καὶ πολλοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις κατέφλεξαν οὐδὲ ἀμνημονέμενους διὰ τὸ τῆς ἡμέρας ἀργόν· οἱ δὲ διασωθέντες τῷ Ματθαθία προσέθεντο. ὁ δὲ καὶ ἐν σαββάτοις αὐτοὺς παρήγει μάχισθαι, ἵνα μὴ ἀπόνως αὐτοὺς διαφθείρωσιν οἱ πολέμοι ἐπιόντες κατὰ τὰ σάββατα. συναγα-
 D γῶν οὖν δύνανται ὁ Ματθαθίας τοὺς τε βωμοὺς καθεῖλε καὶ τοὺς 10
 ἀσεβήσαντας ἔκτεινε καὶ τοὺς μὴ περιτμηθέντας τῶν παιδῶν ἐκέ-
 λευσε περιτέμνεισθαι. ἄρξας δὲ ἐπ' ἐνιαυτὸν καὶ νοσήσας τοῖς
 παισὶ τὸν αὐτοῦ ζῆλον μιμνῆσθαι παρήγει καὶ ὑπὲρ τῶν νόμων
 εἰ δεήσει θανεῖν καὶ ἀλλήλοις ὁμοιοεῖν. ταῦτα αὐτοῖς ἐτελεύτα-
 μενος ἐτελεύτησε. 15

20. Τὴν δὲ τῶν πραγμάτων προστασίαν ὁ παῖς αὐτοῦ
 Ἰούδας ὁ καὶ Μακκαβαῖος περιεζώσατο, καὶ συναραμμένων αὐτῷ
 τῶν τε συγγόνων καὶ ἄλλων τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀπώ-
 W I 147 σατο καὶ τοὺς παρανομήσαντας τῶν ὁμοσύλων ἐκλόασεν. Ἀπολ-
 P I 206 λώνιος δὲ ὁ τῆς Σαμαρείας στρατηγὸς κατὰ τοῦ Ἰούδα στρατιεύ-20
 σας αὐτὸς τε πῖπτει καὶ πλείστοι τῶν σὺν αὐτῷ. ἄπερ ὁ τῆς
 Κιλικίας μυθῶν στρατηγὸς ἐπῆλθε κατὰ τοῦ Μακκαβαίου, καὶ
 συμβαλὼν τρέπεται καὶ θνήσκει, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν ἔφυγον· ἐπι-

8 σαββάτω A. 18 συγγενῶν A.

Fontes. Cap. 20. Iosephi Ant. 12 6 § 4—9 § 2.

tyrannici edicti ministro per indignationem interfectis araque eversa in solitudinem contendit. quorum aemulatione alii quoque multi incitati cum uxoribus et liberis eodem profugientes in speluncis vitam egerunt. verum Antiochi duces contractis copiis eos in sabbato aggressi multos in speluncis non repugnantes ob festi otium combusserunt. qui cladi superfuert ad Mattathiam confugerunt. is eos hortatus ut in sabbatis etiam pugnarent, ne ab hostibus occasionem festi captantibus impune caederentur, collectis viribus et aras evertit et nefarius sacris pollutos occidit et pueros circumcidi iussit. ita imperio per unum annum gesto, filios ad concordiam et sui aemulationem cohortatus, ut, si opus esset, pro lege nec mortem oppetere dubitarent, ex morbo decessit.

20. Judas illius filius, qui et Maccabaeus, rerum administratione suscepta, fratrum et aliorum ope hostibus Iudaea expulsis populares a quibus leges violatae erant suppliciis affecit, et Apollonium Samariae praestorem cum maxima exercitus parte cecidit. quo Ciliciae praetor cognito cum aggressus est, sed profligatus in fuga cum multis suorum

διαβας δὲ ὁ Ἰούδας πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε. διὰ ταῦτα τοίνυν
 ὀργισθεὶς ὁ Ἀντίοχος Ἀσσία τῶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ
 καταστρέψασθαι τὴν Ἰουδαίαν ἐκέλευσε καὶ τὸ ἔθνος ἀνδραποδί-
 σασθαι καὶ κατασκήψαι τὴν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ τρεῖς ἐπιλεξάμε-
 5 νος στρατηγὸς ἐπειμνε μετὰ βαρῆρας δυνάμεως. Ἰούδας δὲ τὸ
 πλῆθος τῶν ἐναντιῶν ἰδὼν ἐπὶ τὸν θεὸν τιθέναι τὰς ἰστίδας
 παρήναι τοῖς μετ' αὐτοῦ. καὶ δεινῆσας ἐσπέρας πυρὰ τε πολλὰ B
 ἐν τῷ στρατοπέδῳ λιπῶν, διὰ τῆς νυκτὸς ὑδρεύσας ἐπιτίθεται τοῖς
 τοῦ Ἀντιόχου περὶ τὸν ὄρθρον· καὶ πολλοὺς μὲν μαχόμενος ἀπέ-
 10 κτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς διώκων, ὡς ὑπὲρ τρισχιλίους πεσῖν. καὶ
 μετὰ τὴν ἤττιν τῶν ἐναντιῶν ἐπανελθὼν ὁ Ἰούδας ἐσκόλευσε τὸ
 τούτῳ στρατόπεδον, καὶ λείαν πολλὴν πλοῦτόν τε λαβὼν ἄφθο-
 νον εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε χείρων. τῷ δ' ἐπιόντι ἐναντιῷ
 στρατεύματι πλέον ὁ Ἀσσίας ἀδροῖσας ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
 15 καὶ τοῖς προδρομοῖς τούτου συμμύξας ὁ Ἰούδας νικᾷ. διὸ τὴν
 λοιπὴν δύναμιν ὁ Ἀσσίας ἀναλαβὼν εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανεξέστρε-
 καὶ παρεσκευάζετο μετὰ μείζονος στρατιᾶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμ-
 βαλεῖν. ὁ γὰρ μὴν Ἰούδας εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ὥστε τὰν ναὸν C
 ἐκαθάραι, καὶ ἔρημον αὐτὸν εὐρηκῶς καὶ ἐν τισὶ καταπερη-
 20 σμένον, ἐθρήνησε. καθάρας δὲ αὐτὸν σκεῆθαι καὶ εἰσεκόμισε
 λυχνίαν τράπεζαν βωμὸν χρύσεια καὶ θυσιαστήριον καινὸν ἐκ λί-
 θων οὐ σιδήρῳ τετραμήνων ἀνφοδόμησεν, ἐθυμιάσε τε καὶ ὠλο-
 καύτωσε καὶ ἄρτους ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκε. γέγονε δὲ ταῦτα
 κατὰ τὴν ἡμέραν καδ' ἦν ὁ ναὸς ἐμιάνθη καὶ ἡ θρησκεία ἰβιβη-

1 ἐκτεινε A.
 τρημένον PW.

4 κατακόψαι A.
 δλοκαύτωσε A.

22 τετραμήνων A, τε-

cecidit. quamobrem iratus Antiochus Lysiae suarum rerum curatori ius-
 sit ut Iudaeam subigat, Hierosolyma evertat et gentem sub corona ven-
 dat. is cum tres duces cum ingentibus copiis misisset, Indas hostium
 multitudine conspecta suos milites fiduciam in deo collocare iussit; et
 vesperi cenatas, crebris pyris in castris acoensis nocturnoque itinere
 facto, circa dinculum hostes adortus in pugna et fuga ultra tria milia
 interfecit. a caede hostium reversus castra diripuit, et opima praeda
 magnisque opibus partis laetus domum se recipit. sequenti anno Lysias
 pluribus copiis accitis in Iudaeam impressionem fecit; quarum praecur-
 soribus a Iuda superatis reliquum exercitum Antiechiam reduxit, ut cum
 maiori numero Iudaeam repeteret. Indas autem ad repurgandum templum
 Hierosolyma profectus, cum id desertum et alicubi crematum repperis-
 set, flevit, eoque repurgato vasa nova aurea intulit, candelabra mensam
 aram; et novum sacrarium ex lapidibus ferro non excisis extruxit, suf-
 ficit, holocausta obtulit, panes in mensa apposuit. haec eodem die facta
 sunt quo templum pollutum fuerat et cultus profanatus, triennio elapso,

λάθη, τριῶν παρελθόντων ἐκαστῶν, κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ πρόφρησιν πρὸ τετρακοσίων καὶ ὀκτώ· γενομένην ἐτῶν· καὶ ἔκτοτα ἑορτάζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ἀνάκτησιν τῆς θρασκείας, φῶτα καλοῦντες αὐτήν. τειχίσιας δὲ τὴν πόλιν φύλακας ἐγκατέστησεν.
 D ὡς δὲ τὰ περίξ' ἔδικη πολλοὺς τῶν Ἰουδαίων διέφθειρεν, ἐνεδρεύοντα 5
 διὰ βασκανίαν, πόλεμοις αὐτοῦς ἃ Ἰούδας ἤμύνητο καὶ ἀπέστειλεν.

Ὁ δ' Ἀντίοχος μισθῶν πάλιν εἶναι ἐν τῇ Περιοίδι πλούτῳ κομῶσαν Ἐλυμαίδα ὠνομασμένην, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐν αὐτῇ πλήρης ἀνοδημάτων πολυτελειῶν, ὄρησεν ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκει. ἀποκρουσθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιξελθόντων φε- 10
 γων ἦρεν εἰς Βαβυλώνα καὶ τῆς στρατιᾶς πλείστους ἀπέβαλεν. ἀγγουῶντι δὲ διὰ τοῦτο τῷ Ἀντιόχῳ ἀγγέλλεται ἡ τῶν στρατηγῶν ἦρτα ἢ ὑπὸ Ἰουδαίων. καὶ τοῦ ἀλγήματος προστεθέντος ἐνόσησε· καὶ γνοὺς ὡς ἀποβιώσεται τοὺς ὑπ' αὐτὸν συνεκάλεσε, καὶ
 I 207 πᾶσχειν οὕτως εἶπεν ὅτι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἐκάμωσε καὶ ἐσώ- 15
 λησε τὸν ναόν· ταῦτα λέγων ἐξέπνευσε, Φίλιππον τῶν φίλων ἐνὰ καταλιπὼν τῆς βασιλείας ἐπίτροπον, καὶ δοὺς αὐτῷ τὸ διάδημα καὶ τὸν δακτύλιον, ἵνα ταῦτα κομίση τῷ υἱῷ Ἀντιόχῳ. ὁ δὲ Λυσίας θανάτῳ μισθῶν τὸν Ἀντιόχον, τὸν ἐκείνου υἱὸν ἀπέφειξέ βασιλέα, καλέσας Ἐπιτάγορα. 20

21. Οἱ δ' ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων Μακεδόνες ἐκάκουν τοὺς Ἰουδαίους ἀντίτως εἰς τὸ ἱερὸν ἐπι τῷ θῦσαι. διὸ

2 prius καὶ om A. 3 qf om A. 6 ἀπέστειλεν A. 12 ἀναγγέλλεται A.

FONTES. Cap. 21. Iosephi Ant. 12 9 § 3 — 10 § 5.

secundum Daniell's oraculum annis ante 408 editum. ab eo tempore festum agunt Iudaei instauratae religionis, quod lumina vocant. praeterea urbem moenibus circumdedit et praesidio munivit. et cum finitimae gentes ex invidia multos Iudaeos per insidias caederent, eos Iudas bellis ulcisceretur ac reprimebat.

Antiochus cum audivisset urbem in Persia esse Elymaidem opibus abundantem, et fanum in ea Dianae pretiosis donariis refertum, contra eam proficiscitur. sed a civibus in aciem egressis ab obsidione repulsus fuga se Babylonem recepit, plurimis militibus amissa. eam cladem dolenti ut sui duces etiam a Iudaeis victi essent nuntiatur: unde maerore aucto in verbum incidit. ex quo cum sibi moriendum esse videret, suis ministris convocatis id sibi accidere dixit ob gentem Iudaicam infestam et templum spoliatum. his dictis exspiravit, regni curatore relicto Philippo quodam ex amicis, cui anulum et diadema filio suo Antiocho apportanda dedit. de cuius obitu Lysias certior redditus filium eius regem declaravit, Eupstoria nomine indito.

21. Macedonibus qui Hierosolymis in praesidio relicti erant Iudaeos qui in templum sacrificandi ergo adscendebant infestantibus, Iudas

ἔξελεῖν ἔσπευδα τὴν φρουρὰν ὃ Ἰούδας καὶ καρτερώς ἐπολιόρκει
 αὐτήν. ὃ μαθὼν ὃ καὶς Ἀντίοχος ἀργίασθη, καὶ μετὰ μεγάλης B
 δυνάμειος ἐξώρμησε κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἰούδας
 δὲ ἀπεκνήσας αὐτῷ, τῶν προδρόμων περὶ ἑξακοσίους ἀναίρει.
 5 καὶ Ἐλεάζαρ ὁ τοῦ Ἰαυδά ὁμαίμων ὃ καὶ Αὔραν καλούμενος, τῶν
 ἐλεφάντων τὸν ἐνγλωσσιστὸν ἰδὼν ἀπλισμένον θώραξι βασιλικοῖς,
 καὶ οἰθηεὶς αὐτῷ ἐποχεῖσθαι τὸν βασιλεῖα, μετὰ σφοδρῶς ὁρμῆς
 ἐπῆλθεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ τὴν γαστέρα τοῦ θηρίου γενόμενος ἐπλη-
 ξεν αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν. ὃ δ' ἐπικατασεισθεὶς τῷ Ἐλεάζαρῳ
 10 καὶ πύσας αὐτὸν τῷ βάρει τοῦ σώματος ἐφθειρεν. ὄρῶν δὲ τὴν W I 148
 τῶν πολεμίων ἰσχὺν ὃ Ἰούδας εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπανῆλθε καὶ πρὸς
 πολιορκίαν παρεσκευάζετο. Ἀντίοχος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἔλθων C
 ἐπολιόρκει τὸ ἱερόν, καρτερώς τῶν ἔνδον ἀμνηνομένων. ἀλλὰ
 τροφῆς ἐπιλιπώσης αὐτοῖς πολλοὶ ἀπεδίδρασκον. τοῦ μόνου Φι-
 15 λίππου, ὃ ἐπίτροπον τῆς βασιλείας θῆσκων ὃ Ἀντίοχος εἶασε,
 σφετεριζομένου τὴν βασιλείαν, Λυσίας ὃ στρατηγὸς καὶ Ἀντίοχος
 γνόντες τοῦτο, τοῖς πολιορκωμένοις ἐπέισαντο ὥστε αὐτοὺς τοῖς
 πατέρεσσι μαχεῖσθαι νόμοις, εἰσδέχθεις ὄντες εἰς τὴν πόλιν Ἀντι-
 20 οχος καὶ ἰδὼν τὸν ναυὸν δχυρωτάτον, τοὺς ὄρκους ἤθελεσε καὶ τὸ
 ἐπαγγόμενος, ὃς καὶ Μενέλαος ἐκαλεῖτο, ὡς πεσαντα τὸν πατέρα
 αὐτοῦ τοὺς Ἰουδαίους βιάζεσθαι παραβῆναι· τὰ ἔθνη τὰ πατρίω, καὶ

6 ἀπλισμένον A. 10 ἐφθειρεν] ἐκτεινεν A. 13 τὸ ἱερόν
 A Iosephus, αὐτήν PW. 18 εἰς τὴν πόλιν] εἰς αὐτὸ (τὸ ἱερόν)
 Iosephus.

tollendi praesidii cupidus castellum fortiter oppugnabat. eo puer Antio-
 chus nuntiate iratus ingentes copias contra Iudaeam et Hierosolyma
 ducit. cui Iudas obviam profectus ex propugnatoribus ad 600 occidit.
 Eleazarus vero cognomento Auraa, Iudae frater, in altissimum elephan-
 tum regis thoracibus armatum, ratus ei regem insidere, magno impetu
 invectus, belluae ventrem subiit, eiusque interfectae rana oppressus
 et ipse interiit. Iudas autem viribus hostium visis Hierosolyma rediit,
 ad tolerandam obsidionem se paraturus. Antiocho igitur templum oppu-
 gnante, et defensoribus hostem strenue propulsantibus, ob commentum
 inopiam multi diffugebant. sed cum Lysias dux et Antiochus intellexis-
 sent Philippum, quem moriens Antiochus regni curatorem reliquerat,
 imperium sibi vindicare, iis condicionibus cum obsessis pepigerant ut eis
 patriis legibus uti liceret. Antiochus vero in urbem receptus cum tem-
 plum munitissimum esse vidisset, spreto iuramento muros diruit, et sic
 reversus est, abducto etiam Onia pontifice, qui et Menelaus dicebatur,
 quippe qui patri suo cogendi Iudaeos ad patria instituta violanda auctor

D πολλῶν κακῶν γενόμενον αἴτιον. ὃν καὶ πέμψας εἰς Βέρροϊαν τῆς Συρίας διέφθειρεν, ἔτη δέκα τῆς ἀρχιερωσύνης κρατήσαντα, γε-
 γονότα δὲ ἀσεβῆ. ἀρχιερεὺς δὲ γέγονεν Ἀλκιμος, ὃς καὶ Ἰωακείμ
 ἐκαλεῖτο. ὁ δ' Ἀντίοχος πολεμήσας πρὸς Φίλιππον καὶ χειρωσά-
 μενος αὐτὸν ἔκτεινεν. ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ ἀρχιερέως Σίμωνος τοῦ δι- 5
 καίου υἱὸς Ὀνίας, ὃν παῖδιον ὁ πατὴρ τελευτῶν, ὡς εἴρηται,
 καταλέλοιπεν, ὅτι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἀλκιμῷ δέδωκεν ὁ Ἀντίοχος,
 μὴ τῷ γένει τῷ τῶν ἀρχιερέων προσήκοντι, φεύγει πρὸς Πτολε-
 P I 208 μαῖον εἰς Αἴγυπτον· καὶ τιμηθεὶς λαμβάνει τόπον ἐν τῷ Ἡλιου-
 πόλιτι νομῷ, καὶ ἱερὸν ἐκεῖ ὑποδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις πα- 10
 ρεμφερές.

Δημήτριος δὲ φυγῶν ἐκ Ῥώμης ὁ Σελεύκου υἱὸς, καὶ κατα-
 τήσας τῆς Συρίας εἰς Τρίπολιν, τὸν τε Ἀντίοχον καὶ τὸν Λυσίαν
 συλλαβῶν καὶ ἄμφω διέφθειρεν, ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς τοῦ Ἀντίοχου
 βασιλεύσαντος. τούτῳ τῷ Δημητρίῳ ὁ ἀρχιερεὺς Ἀλκιμος προ- 15
 σελθῶν, καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ φυγάδες καὶ πονηροὶ, κατηγέ-
 ρον Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου καὶ τοῦ ἔθρους παντὸς ὡς τοὺς αὐ-
 τοῦ φίλους ἀπεκτονόντων. ὁ δὲ παροξυνθεὶς πέμπει Βακχίδην
 B αὐτῷ οἰκειώτατον μετὰ μεγίστης δυνάμεως, ἐντειλάμενος αὐτῷ
 κτείνει καὶ τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὃς εἰς τὴν Ἰουδαίαν 20
 ἐλθὼν ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς, ἐπὶ
 εἰρήνῃ αὐτοὺς καλῶν. οἱ δὲ οὐκ ἐπίστυσαν αὐτῷ. τινὲς δὲ

5 Σίμωνος τοῦ δικαίου om A. 8 τῶν ἀρχιερέων A Iosephus,
 ἀρχιερατικῶ PW. 9 ἡλιουπόλιτου A. 16 ἀπεκταίνοντων A.
 21 ἀνελθῶν A.

fuisse multisque malis causam praebuisset. quem Berroeam missum
 denique sustulit, hominem impium, cum annos decem sacerdotie functus
 esset. pontificem vero designavit Alcimum, qui et Iochimus dicebatur.
 Philippum quoque superatum et captum occidit. caeterum Onias Simo-
 nis insti filius, quem pater moriens, ut dictum est, puerum reliquerat,
 cum Antiochus pontificatum Alcimo a familia pontificum alieno dedisset,
 in Aegyptum confugit, atque a Ptolemaeo honorifice susceptus, loco in
 Heliopolitana praefectura capto, templum instar Hierosolymitani con-
 didit.

Demetrius porro Selenei filius cum Roma in Syriae Tripolim pro-
 fugisset, Antiochum et Lysiam comprehensos occidit secundo anno regni
 Antiochi. apud hunc Demetrium Alcimus pontifex et Iudaeorum exsules
 atque improbissimi quique Iudam Maccabaeum et totam gentem de in-
 terfectis regis amicis accusarunt. qua criminatione irritatus Bacchidam
 intimum amicum cum maximis copiis misit, mandavitque ut Iudam et
 suos occideret. is in Iudaeam profectus Iudam et fratres eius ad pacem
 provocavit. sed illis fidem ei non habentibus quidam plebei homines

τῶν τοῦ δήμου λαβόντες ὄρκους παρὰ Βακχίδου προσήλθον αὐτῷ·
 ὃς τῶν ὄρκων καταφρονήσας ἐξήκοντα τούτων ἀπέκτεινε καὶ οὕτω
 τῶν λοιπῶν τὴν ὁρμὴν τοῦ αὐτῷ προσίεναι ἀνέκοιψε. τοῖς δ' ἐν
 τῇ χώρᾳ πᾶσι προσέταξεν ὑπακούειν τοῦ ἀρχιερέως Ἀλκιμου. καὶ
 5 ταῦτα διαπραξάμενος εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανῆλθε. Ἀλκιμος δὲ πρὸς
 χάριν ὁμιλῶν ἐκάστω, καὶ πάντας ὑποποιούμενος, ταχὺ πολλὴν
 συνέλεξε δύναμιν, ὣν οἱ πλείους ἐκ τῶν φυγάδων ἦσαν καὶ ἀσε-
 βῶν, δι' ὧν τοὺς τὰ Ἰούδα φρονούντας ἐκτίγγεν· καὶ Ἰούδας δ' C
 ἐτέρωθεν τοὺς τὰ Ἀλκιμου πράττοντας διέφθειρεν· ὃ δὲ τὸν Δη-
 10 μήτριον κατὰ τοῦ Ἰούδα ἠρέθιζε. πέμπει τοίνυν αὐθις ὁ βασι-
 λεὺς Νικάνωρα μετὰ μεγίστης χειρὸς, ἐντειλάμενος τοῦ ἔθνους
 μὴ φείσασθαι. κάκεινος ἀπειθῶν δόλω κατασχεῖν ἐπεχείρησε τὸν
 Ἰούδαν, καὶ πρὸς εἰρήνην προεκαλείτο αὐτόν· ὃ δὲ πίστει δούς
 καὶ λαβὼν τὸν Νικάνωρα μετὰ τῆς δυνάμεως εἰσεδέξατο. καὶ
 15 ἀσπασάμενος αὐτόν ὁ Νικάνωρ καὶ προσομιλῶν σημεῖον τοῖς ἑαυ-
 τοῦ δέδωκε συλλαβεῖν τὸν Ἰούδαν. γυνὸς δὲ τὴν ἐπιβουλήν ὃ
 ἀνὴρ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐκηθήσας ἐξέφυγε. γνωσθείσης δὲ
 τῆς ἐνέδρας φανερὰν μάχην συνεκρότησεν ὁ Νικάνωρ, καὶ νενί- D
 κηκεν. ἐντεῦθεν Ἰούδας εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν
 20 κατέφυγε. Νινάνωρ δὲ ἠπειλήσε τῷ λαῷ, εἰ μὴ παραδῶῃ αὐτῷ
 τὸν Ἰούδαν, καταβαλεῖν τὸν ναόν. ὃ δὲ Ἰούδας τοῖς μετ' αὐτοῦ
 χιλλοῖς οὔσι διαλεχθεὶς παρώρμησε σφᾶς εἰς ἀλκὴν, καὶ συμβα-

4 πάση A. 5 διαπραξάμενος A. 9 διέφθειρε πράττοντας A.
 11 sq. Νικάνωρα et Νικάνωρος] sic libri. 14 τῆς om A.
 17 Ἰουδαίους] ἰδίως Iosephus. 20 κατέφευγε A.

iureiurando accepto ad illum transfugerunt: qui spreta religione sexa-
 ginta eorum interfectis caeteros a transfugio deterruit; et iis qui regio-
 nem incolebant Alcimo pontifici parere iussis Antiochiam rediit. Alcimus
 vero singulos blande alloquendo et omnibus sibi conciliatis celeriter
 magnum exercitum exsulum maiori ex parte et impiorum hominum con-
 traxit, quibus ad Iudae studiosos trucidandos utebatur. quod exemplum
 cum Iudas in adversam factionem retorqueret, Alcimus Demetrium per-
 pulit ut Nicanorem cum ingentibus copiis contra Iudam mitteret, man-
 daretque ne genti parceret. is in Iudaeam profectus Iudam per speciem
 pacificationis dolo capere instituit. a quo fide data acceptaque cum
 copiis in urbem receptus inter salutandum et colloquendum signum dat
 suis ut virum comprehendant. at ille insidiis animadversis ad Iudaeos
 prosiliens effugit. Nicanor igitur eo conatu frustratus iam aperto Marte
 rem gerens superior factus, Iuda in arcem Hierosolymitanam compulsus,
 minatur populo, ni illum dedant, se templum eversurum. Iudas vero
 suos mille viros ad rem fortiter gerendam cohortatus impetum in hostes

λὼν τοῖς πολεμοῖς ἐνίκησε, πολλὰν πεισόντων καὶ αὐτοῦ τοῦ Νικάνωρος· οἱ δὲ λοιποὶ ἔφυγον, καὶ πάντες ἐφθάρησαν καταλαμβανόμενοι. καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον Ἰουδαῖοι ἐκ τῶν πολλῶν ἀνείκαϊσαντο.

- W I 149 22. Τοῦ δὲ ἀρχιερέως Ἀλκίμου τοῦ καὶ Ἰωακείμ θη-5
 λάτω βληθέντος πληγῇ καὶ οὕτω τὴν ζωὴν ἀπορρήξαντος μετὰ
 ἔτη τέσσαρα τοῦ ἀρχιερατεῦσαι, τῷ Ἰούδα τὴν ἀρχιερωσύνην
 P I 209 ἀπένειμεν ὁ λαός. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰούδας μέγα δύνασθαι τοὺς
 Ῥωμαίους, καὶ χειρώσασθαι Γαλάτας καὶ Ἰβηρας καὶ Καρχηδο-
 νίους καὶ Λίβυας καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καὶ τοὺς βασιλεῖς Περ-10
 σία καὶ Φίλιππον καὶ Ἀντίοχον, ἐπαμψε φίλων αὐτῶν, καὶ Δη-
 μητρίῳ γράψαι ἤξιον μὴ πολεμεῖν Ἰουδαίους. ἡ δὲ σύγκλητος
 καὶ φίλων ἐμολόγησε καὶ συμμαχεῖν Ἰουδαίοις κατένευσε. Δη-
 μητριος δὲ τὸν θάνατον μαθὼν τοῦ Νικάνωρος καὶ τῆς στρατιᾶς
 τὴν ἀπώλειαν, πάλιν τὸν Βακχίδην ἀπέστειλεν. ὁ δὲ πρὸς τὸν 15
 Ἰούδα ἐπέειπε, ἰσχυροπέδευκέντα ἐν τινὶ κώμῃ μετὰ χιλλίων.
 B οὐ τὸ μετὰ Βακχίδου δέισαντες στράτευμα, συνεβούλευον αὐτῷ
 ἀναχωρεῖν καὶ σώζεσθαι. ὡς δ' ἐκείνος "μὴ τοῦτο" εἶπεν "ἴδοι
 γινόμενον ἥλιος, ὥστε με πῶτα δοῦναι τοῖς ἐναντίοις," πολλοὶ
 τῶν μετ' αὐτοῦ ἔφυγον. συμβαλὼν δὲ τῷ Βακχίδῃ μέχρι πολ-20
 λοῦ ἀγχομάλῳ ἐμάχητο, περὶ δὲ γε δυνάμει ἐπιβροίσας μετὰ τῶν
 ἐψυχοτάτων ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι, ὅπου καὶ ὁ Βακχίδης ἦν, τὴν
 φάλαγγα διασπῆ καὶ ἐτρέψατο εἰς φυγὴν. ἐπελθόντες δ' οἱ κατὰ
 3 πολεμίων A. 7 ἀρχιερωσύνην PW. 8 alteram ὁ add A.

FOUNTAIN. Cap. 22. Iosephi Ant. 12 10 § 6—13 1 § 6.

facit, multos caedit et inter alios ipsum quoque Nicanorem: reliqui in fuga omnes cadunt. sic Iudaeis aliquantisper a bellis quies parta est.

22. Pontifice Alcimo sive Iochimo ex plaga divinitus immissa post quartum sacerdotii annum mortuo populus Iudae pontificatum decrevit. qui cum audisset magnam esse Romanorum potentiam, eosque subegisse Galatas Hispanos Carthaginenses Libyam, totam Graeciam, et Persecum Philippum atque Antiochum reges, legatos societatis petendae causa misit, rogavitque ut Demetrio scriberent ne Iudaeis bellum inferret. ac Romani quidem et amicitiam et societatem Iudaeis promiserunt: Demetrius autem morte Nicanoris et internecione exercitus cognita demum Bacchidem misit. qui cum ad Iudam properaret in quodam vico cum suis mille viris castra metatum, ii metu copiarum illius Iudae recedendi et salutis quaerendae auctores fuerunt. ipse vero dixit "absit ut sol videat me tergum dare hostibus." et quamvis multi e suis profugissent, tamen diu aequo Marte cum hoste certavit; et circa solis occasum cum audacissimis impetu in cornu dextrum facto, in quo et Bacchides erat, phalangem disiectam in fugam compulit. qui autem in si-

τὸ ἐπιόντων ἐκώλωσαν τὸν Ἰουδαίαν· ὁ δὲ στὰς ἐμάχετο μετὰ τῶν ὄντων αὐτῷ, καὶ πολλοὺς χτείνας τέλος καὶ αὐτὰς ἔπεισεν· οὐδὲ πλείους οἱ σὺν αὐτῷ ἔφυγον· ἐπὶ ἀράων δ' ἔτος ἑπὶ ἀρχιμαρτυρήν ἐπαρέψατο, καὶ γενναῖος ἀνὴρ γεννητός, καὶ ὑπὲρ τῆς ἕλευθερίας τοῦ ἔθνους πάντα καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἔκομος γεγονώς, ἀπέθανε.

Θανάτος δ' ἐκείνου, τοὺς ἀσεβήσασαι τῶν Ἰουδαίων καὶ παραβεβηκόσι τὰ πάτρια τὴν τῆς χώρας ἐπιμέλειαν ὁ Βακχίδης ἀνάθετο. οἱ δὲ παντοίως τοὺς ὁμοφύλους ἐκάκουν, καὶ τοὺς Ἰουδαῖοι ἀμόφρονες συλλαμβάνοντες τῷ Βακχίδῃ προσήγον, καὶ δεῖς αἰκλιῶν αὐτοὺς πρότερον εἶτα διέφθειρεν. οἱ δὲ γε περιλοιποὶ τῶν ἐταίρων Ἰουδαῖον Ἰωνάθην τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου πείσαντες τῶν Ἰουδαίων ἀποδεικνύουσι στρατηγόν. καὶ ὁ Βακχίδης ἀποκτείνει δόλῳ τὸν Ἰωνάθην ἐξήτει· ὁ δὲ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Σίμωνος καὶ τῶν ἐταίρων εἰς ἔρημον ἔφυγε. καὶ ἐπ' αὐτοὺς ὁ Βακχίδης ὤρμηκε· ὁ δὲ Ἰωνάθης τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην πρὸς τοὺς Ναβαταίους Ἀραβας ἐπεμψεν (ἦσαν γὰρ φίλοι) παραθησάμενον αὐτοῖς τὴν ἀποσκευήν· ἀπίοντα δὲ τυττον οἱ Ἀμαραῖοι παῖδες λοχῆσαντες κτείνουσι σὺν τοῖς ἐπομένοις, καὶ τὰ κομιζόμενα διηρπάκασι. Βακχίδης δὲ ἐν σαββάτῳ τῷ Ἰωνάθαν ἐπῆλθεν ὡς τάχα δὲ τὸν νόμον μὴ μαχομένῳ. ὁ δὲ περὶ ψυχῶν εἶναι φήσας σὸν κίνδυνον, ἀντετάξατο, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας καὶ κατὰ Βακχί- P I 210

11 δὲ γε] γούν Α. 18 παρασκευήν Α. ἀμαραῖοι W, Αμαραῖοι Ρ. 19 κομιζόμενα Α, νομιζόμενα ΡW. 20 τῷ Ἰωνάθαν ἐπῆλθεν Α, τῷ Ἰωνάθῃ ἐπῆλθεν codex Ducangii, τὸν Ἰωνάθαν ἐξήτει καὶ ἐπῆλθεν αὐτῷ ΡW. 21 μαχομένῳ Α, μαχομένῳ ΡW Iosephus.

nistro cornu erant, Iudam circumvenerunt. qui dum pugnam cum suis ciet, multis caesis tandem et ipse cadit. post ducis interitum milites quoque fugerunt. obiit tertio pontificatus praeclara gesti anno, cum se virum fortem praestitisset, pro libertate patriae quidvis et facere et perpeti paratus.

Post illius interitum Iudaeis impiis et patriarum legum violatoribus Bacchides provinciae administrationem mandavit. qui populares suos variis modis afflixit, et Iudae amicos comprehensos ad Bacchidem addaxerant; quos ille punitos execratos necavit. sed cum reliquiae amicorum Iudae fratri eius Ionathae persuasissent ut Iudaeorum dux esse vellet, Bacchides insidias ei tendit; et cum sociis in desertum profugum persequi maturavit. Ionathas vero fratrem Iohannem ad Nabataeos Arabes amicos, ut impedimenta illorum fidei crederet, misit; quem una cum comitibus Amaraei liberi in itinere sarcinis direptis per insidias occiderant. Bacchides vero cum Ionatham sabbato invaderet, ratus propter festum non pugnaturum, deceptus est. nam cum salutem civium agi diceret, acie instructa, multis occisis, stricto enae impetum in Bac-

δου ὀρηθῆσας ὡς πλήξων αὐτόν, καὶ ἀποτοχῶν; εἰς τὸν ποταμὸν
 ἤλατο μετὰ τῶν ἑταίρων καὶ διεπήξατο. καὶ ὁ Βακχίδης εἰς τὴν
 ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν ὑπέστρεψε, καὶ τῶν πρώτων τῆς Ἰουδαίας
 παίδας ὀμηροὺς λαβὼν εἰς τὴν ἄκραν ἐπέκλεισεν. Ἰωνάθῃ δ'
 ἐμέλλησε τὸν φόνον τιμωρῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου. γάμον δὲ 5
 τῶν τοῦ Ἀμαραίου παιδῶν τελούντων, καὶ ἐκ πόλεως εἰς ἑτέραν
 τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην ἀγόντων μετὰ πολυτελοῦς προπομ-
 πῆς, ἐνεδρεύσας ἐκεῖνος ἐν ὄρει μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐπιτίθεται
 τοῖς ἐν τῇ πομπῇ, καὶ διέφθειρεν ἅπαντας, καὶ αἱ ἔφερον διήρ-
 πασε ζύμπαντα. διήγον δ' Ἰωνάθης καὶ Σίμων μετὰ τῶν περὶ 10
 αὐτοὺς εἰς τὰ ἔλη τοῦ ποταμοῦ. Βακχίδης δὲ φρουρὰν εἰς Ἰου-
 B θαίαν καταλιπὼν πρὸς τὸν Δημήτριον ἐπανῆλθεν. ἡρεμοῦντος
 δ' ἔκτοτε τοῦ ἔθνους ἐπ' ἔτη δύο, Ἰωνάθης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
 σὺν ἀδελφῷ ἐν τῇ χώρᾳ διέκριβον. οἱ οὖν ἀσεβήσαντες Ἰουδαῖοι
 πρὸς τὸν βασιλεῖα Δημήτριον πέμπουσι, δηλοῦντες ἀπόνως τὸν 15
 W I 150 Ἰωνάθην, εἰ πεμφθεὶς τις ἐπ' αὐτόν, συλληφθῆσθαι. καὶ
 πέμπει τὸν Βακχίδην ὁ βασιλεὺς. ὁ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἔλθων
 καὶ συλλαβῆσθαι τὸν Ἰωνάθην καίτοι σπουδάσας σὺχ οἴος τε ὢν,
 πενήτηκοντα ἐκ τῶν περὶ Ἰωνάθην τῷ βασιλεῖ τὴν ἀναφορὰν ποιη-
 σάντων τοὺς προκρίτους ὡς ψευσαμένους ἀπέκτεινε. Ἰωνάθης 20
 δὲ καὶ Σίμων καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησαν,
 ἔνθα πύργους οἰκοδομήσας προσέμενε. καὶ ὁ Βακχίδης ἔλθων
 C ἐπολιόρηκε αὐτόν. Ἰωνάθης δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖ λιπὼν Σίμωνα,

5 δὲ] οὖν A. 9 διήρπασε A, διήρπαξε PW. 12 τὸν om A.
 16 Ἰωνάθαν A. 19 Ἰωνάθου A. 22 πύργων A: Iosephus
 πύργους.

chidem fecit. sed cum aberrasset, cum suis sociis in amnem desiluit
 eumque tranavit. Bacchides in castellum Hierosolymitanum reversus
 principum Iudaeorum filios obsides sumptos in arce conclusit. Ionathas
 porro caedem fratris Ioannis ulturus, cum Amaraei filii nuptias celebra-
 tes sponsam et sponsam cum sumptuoso comitatu ex urbe in urbem du-
 cerent, insidiis in monte quodam collocatis omnes interficit et ea quae
 ferebant diripit. debebat autem cum fratre in fluminis paludibus. Bac-
 chides autem relicto in Iudaea praesidio ad Demetrium est reversus.
 ab eo tempore populo ad biennium quiete concessa Ionathas et sui me-
 tus expertes in Iudaea versati sunt. qua de causa Iudaei desertores
 regi Demetrio significant, si quis contra Ionatham mittatur, hominem
 sine labore comprehensum iri. Bacchides igitur in Iudaeam missus cum
 omni adhibito studio eum capere non posset, quinquaginta selectos ex
 iis qui rem falso ad regem detulissent occidit. Ionathas vero cum Si-
 mone et sociis in turribus quas in deserto struxerat se tenebat. quas
 dum Bacchides oppugnat, fratre Simone in castello relicto Ionathas clam

αὐτὸς λάθρα ἐξελθὼν καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς χώρας συνογαγὼν νύκτωρ τῷ Βακχίδῃ καὶ τῇ αὐτοῦ προσέβαλε στρατιᾶ. καὶ πολλοὺς μὲν αὐτὸς ἀνείλε, πολλοὺς δὲ καὶ ὁ Σίμων, ὅπως ἐλθὼν κακείνος ἀπὸ τῶν ἰουμαίων, ἐμπρήσαντες καὶ τὰς πολιορκητικὰς μηχανάς. ἀθυμήσας δὲ διὰ ταῦτα ὁ Βακχίδης ἤθελεν ἀναζητῆσαι, ἐξήτει δ' αἰτίαν τῆς ἀναζυγῆς εὐπρεπῆ. καὶ ὁ Ἰωνάθης τοῦτο μαθὼν πρεσβύεται περὶ φιλίας, ἵνα ἑκάτεροι ἀλλήλοις ἀντιδώσωσιν οὓς εἶχον αἰχμαλώτους. δεξάμενος οὖν τὴν πρεσβίαν ὁ Βακχίδης σπένδεται. καὶ ᾤμοσαν μηκέτι κατ' ἀλλήλων στρα-
 10 τεύειν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἠλλάξαντο. καὶ ὁ μὲν Βακχίδης ὑποστρέψας οὐκέτι κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἐπῆλθεν, ὁ δὲ Ἰωνάθης ἀδείας τυγῶν τὰ τῶν ὁμοεθνῶν διίδυνε πράγματα ἐκόλαζε τε τοὺς ἀσεβήσαντας.

23. Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου υἱὸς τῆν
 15 Πτολεμαίδα ἐκ προδοσίας παρειληφῶς ἐτάραξε τὸν Δημήτριον, ὥστε καὶ τὰς δυνάμεις ἀθροίζεν καὶ πέμψαι πρὸς Ἰωνάθην περὶ εἰρήνης καὶ συμμαχίας. ἐπέρπει τε αὐτῷ στρατεύματα συνιστᾶν, καὶ οὓς ἐν τῇ ἄκρῃ κατέκλεισεν ὁ Βακχίδης παῖδας ὡς ἡμεροῦστας παρεχώρει ἀπολαβεῖν. δεξάμενος οὖν τὴν ἐπιστολὴν Ἰωνά-
 20 θης τοῦ βασιλέως εἰς Ἱεροσόλυμα παραγέγονε, καὶ ταύτην εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ καὶ τῶν φυλάκων ἀνέγνω, καὶ τοὺς παῖδας P I 211
 λαβῶν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκεν ἑκάστῳ τῶν ἰδίων, καὶ αὐτὸς ἐν Ἱεροσολύμοις διέτριβε κεινῶν τὴν πόλιν καὶ τὰ τείχη αὐτῆς ἀνοικοδομῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀλέξανδρος

FONTES. Cap. 23. Iosephi Ant. 13 2 § 1 — 4 § 8.

egreditur; et multis ex agro conductis noctu in hostes impetum facit; ac multos ipse, multos Simon caedit, clam et ipse castello egressus, obsidionalibus machinis incensis. ea clade Bacchidem maestum recedendi causam honestam quaerere cum intellexisset Ionathas, per legatos illius amicitiam petit. quam cum Bacchides ea condicione accepisset ut captivis utriusque redditis iureiurando affirmarent neutrum alteri deinceps arma illaturum, digressus non amplius Iudaeos invasit. Ionathas vero popularium rem publicam securus administravit ac supplicium de impiis sumpsit.

23. Caeterum Alexander Antiochi Epiphanis filius Ptolemaide per prodicionem occupata Demetrium perturbavit, ut copias contraheret et Ionathae amicitiam societatemque expeteret, potestate data exercitus conscribendi et pueros obsides a Bacchide in castello conclusos recipiendi. Ionathas igitur Hierosolyma profectus, regis epistola populo et militibus praesidiariis audientibus recitata, pueros ex arce receptos parentibus restituit, atque urbem renovat, moenia instaurat. Alexandro

Ἰωνάθην εἰς συμμάχίαν καλῶς εὐτὸν καὶ φίλον ποιούμενος καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτῆς παρασχὼν καὶ δῶρα πεπομφώς. ὁ δὲ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἀρχιερατικὴν σπολὴν περιβάλλεται κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν, τεσσάρων ἐκματρηθέντων ἐνιαυτῶν ἐξότου τέθνηκεν Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, δυνάμει τε συνήγαγε καὶ ἄλλα ἠτοίμασε. συμμίζας δὲ τῷ Δημητρίῳ Ἀλέξανδρος νικᾷ, τοῦ Δημητρίου εἰς τέλμα βαδὸν ἐμπεισόντος μετὰ τοῦ ἵππου καὶ
 B δυσεκπόμευτον, ἐνθα περιστάτων τῶν πολεμίων αὐτὸν κατατροφίς ἔπεσε, πολλοὺς καὶ αὐτὸς ἀνελών. ἔτη δὲ ἐβασίλευσεν ἔνδεκα. 10

Τὴν δὲ τῆς Συρίας παραλαβὼν βασιλεῖον Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος θυγατέρα Κλεοπάτραν ἐαντιῶ εἰς γυναῖκα μνηστεύεται. καὶ τῶν γάμων τελουμένων ἔγραψεν Ἰωνάθην εἰς Πτολεμαῖδα παραγενέσθαι. ἀφικόμενος δ' ἐτιμήθη καὶ παρὰ Πτολεμαίου καὶ παρὰ Ἀλεξάνδρου. Δημητρίου δὲ 15 τοῦ υἱοῦ τοῦ τελευτήσαντος Δημητρίου καταπλεύσαντος ἐκ Κρήτης εἰς Κιλικίαν μετὰ βασιλείας δυνάμεως, ἐνογώνιος ἦν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἔσπευσεν ἀσφαλισόμενος τὰ ἐκεῖ, τῆς δὲ Συρίας ἐπίτροπον Ἀπολλώνιον τὸν Δίον κατέλεπεν. ὃς
 C πρὸς Ἰωνάθην στείλας, ἄδικον ἔλεγεν εἶναι μόνον αὐτὸν μὴ ὑπεί- 20 κειν τῷ βασιλεῖ, καὶ πρὸς μάχην προεκαλεῖτο αὐτόν, καὶ εἰς ἀγανδρίαν τὸ ἔθνος ἀγείδιζε. ταῦτοις παροξυνθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς συνάπτει πρὸς Ἀπολλώνιον πόλεμον, καὶ νικᾷ καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων ἀναιρεῖ καὶ πόλεις τῆς Συρίας αἰρεῖ, καὶ μετὰ λείας πολ-

8 αὐτῷ A. 14 εἰς AW Iosephus, πρὸς P. 15 prius καὶ add A. alterum παρὰ A, παρὰ τοῦ PW. 17 δυνάμεως AW, χειρὸς P.

quoque societatem eius expetente et amicitiam suam cum pontificata, muneribus missis, offerente, pontificia stola in festo tabernaculorum, quarto post Iudae fratris interitum anno, induta, milites et arma parat. Alexander vero Demetrium acie vincit: nam is in palustrem locum cum equo illapsus, unde emergere haud facile poterat, ab hostibus circumventus et vulneribus confectus, multis prius interfectis, anno regni undecimo interiit.

Regno Syriae potitus Alexander Cleopatram Ptolemaei Philometoris filiam ducit, Ionatha etiam ad nuptias invitato. qui cum Ptolemaidem venisset, tam a Ptolemaeo quam ab Alexandro honorifice est exceptus. Demetrio porro defuncti Demetrii filio cum ingentibus copiis ex Creta in Ciliciam profecto Alexander sollicitus Antiochiam properat ad loca illa in tuto collocanda, Syria Apollonio Dao mandata. qui cum Ionatha expostulans quod solus regi non pareret, obiecta ignavia ad pugnam eum provocavit. iis verbis commotus pontifex praeliam cum Apollonio committit, et multis hostium caesis atque urbibus Syriae captis cum lu-

λῆς ἀναζεύγυσιν εἰς Ἱερσόβλυμα. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ταῦτα μαθὼν πέμπει πρὸς Ἰωνάθην, χαίρειν λέγων ἐπὶ τῇ ἤττει Ἀπολλωνίου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ μαχεσάμενος αὐτῷ φίλῳ καὶ συμμάχῳ ὄντι. ὁ γε μὴν Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ πρὸς συμμαχίαν ἀπιῶν Ἀλεξάνδρου σὺν δυνάμει ναυτικῇ καὶ πεζῇ, καὶ εἰς Πτολεμαίδα γενόμενος, μικροῦ ἂν ἐκινδύνευσσε, τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ διὰ τινος τῶν φίλων Ἀμμωνίου ἐπιβουλεύσαντος. διαδορὰς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, ἤττει πρὸς κόλασιν τὸν Ἀμμώνιον· οὐκ ἐξεδίδου δὲ αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος. ὅθεν γνοὺς ὁ Πτολεμαῖος συνίστορα τῆς 10 ἐπιβουλῆς τὸν Ἀλέξανδρον, τῆς τε συμμαχίας ἀπέσχετο καὶ τὴν ἀγχιστείαν διέλυσε. τὴν γὰρ θυγατέρα ἀποσπάσας αὐτοῦ διαπέμπεται πρὸς Δημήτριον, συμμαχήσειν αὐτῷ ὑπισχνόμενος καὶ συζεῖσθαι τὴν θυγατέρα καὶ εἰς τὴν πατρίαν βασιλείαν ἐγκαθιδρῶσαι. καὶ ὁ Δημήτριος ἀσμένως τὸν γάμον καὶ τὴν συμμαχίαν 15 προσίεται. Πτολεμαῖω δὲ σπουδάσμα ἦν πείσαι τοὺς Ἀντιοχεῖς δέξασθαι τὸν Δημήτριον. καὶ ἤνυσσε ῥαδίως τὸ σπουδαζόμενον, τῶν Ἀντιοχέων μισούντων τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τε τὸν πατέρα αὐτοῦ παρανομήσαντα εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τὸν Ἀμμώνιον· οἱ ταχέως αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐξέβαλον. καὶ ὁ μὲν ἐκβληθεὶς ἐκείθεν εἰς 20 Κιλικίαν ἔκεν, οἱ δ' Ἀντιοχεῖς τὸν Πτολεμαῖον ἀνέδειξαν βασι- P I 212 λέα, καὶ δύο περιθρόθαι ἠνάγκασαν διαδήματα, ἕτε δὴ τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντα. ὁ δὲ λογισασθαι τὰ μέλλοντα οἷός τε ὢν διὰ σύνεσιν, ἵνα μὴ δόξῃ τοῖς Ῥωμαίοις ἤδη μέγα

2 Ἰωνάθην A.

5 σὺν om A.

11 τὴν γὰρ] καὶ τὴν A.

20 βασιλέα τὸν πτολ. ἀνέδ. A.

21 παραθρόθαι codex Colbertens.

δη om A.

culenta praeda victor Hierosolyma revertitur. quo cognito Alexander Ionathae nuntiarī iubet se gaudere clade Apollonii, qui contra suam sententiam ei amico et socio arma intulerit. sed Ptolemaeus Philometor Alexandro classe et pedestribus copiis opem ferens, Ptolemaide insidiis generi, quas per Ammonium e suis amicis quendam struxerat, paene interisset. quibus evitatis dedi sibi postulavit Ammonium. quod Alexandro detrectante, eum insidiarum fuisse conscium iudicans et belli societate abstinuit et affinitatem diremit, et filiam ab eo avulsam et auxilia Demetrio per legatos pollicetur. quarum condicionum utramque illo alacriter amplexo, Antiochenis persuadere conatus est ut Demetrium reciperent; idque ob Alexandri odium propter paternas iniurias et Ammonium facile impetratum. illo igitur eiectione atque in Ciliciam profecto Antiocheni Ptolemaeum regem declararunt, et bina diademata, ut et Aegypti et Syriae regem, gestare coegerunt. at ille ut homo prudens futura considerans, ne Romanorum oedra, quorum opes magnae essent, suscipe-

δυναμένοις ἐπιφθονοῖς, πείθει τοὺς Ἀντιοχείας δέξασθαι τὸν Δημήτριον. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Συρίας ἐπιόντος οὐδὲν πολλῇ στρατιᾷ καὶ τὴν τῶν Ἀντιοχέων χώραν δηρώσαντος, ὁ Πτολεμαῖος οὐδὲν Δημητρίῳ, ἤδη αὐτῷ τὴν θυγατέρα γαμικῶς ἀρμολογούμενος, ἐστράτευσεν ἐπ' αὐτόν. καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἡττηθεὶς εἰς Ἀραβίαν προσπέφυγεν, ὁ δὲ γε Πτολεμαῖος ἐκ τοῦ Ἰππου ἐκ-
 B πεπτωκὼς δι' ἐλέφαντος βοῆν ταραχθέντος καὶ ἀποσεισαμένου αὐτόν, πολλὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐδέξατο τραύματα τῶν πολεμίων περιστάτων αὐτόν, μόλις δ' ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἐξαρπασθεὶς ἐφ' ἡμέρας ἕκτεο τέσσαρας, μήτε συνίει μήτε μέντοι 10 φθειγόμενος. ἀνενεγκὼν δὲ τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ τὴν Ἀλεξάνδρου δεξιάνου κεφαλὴν παρὰ τοῦ τῶν Ἀράβων δυνάστου πεμφθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἡδυνθεὶς ἐπὶ τῇ ἐκείνου φθορᾷ, καὶ αὐτὸς μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησε.

24. Παραλαβὼν δὲ τὴν τῆς Ἀσίας βασιλείαν Δημήτριος 15 ὁ Νικάνωρ μετὰ Ἀλεξάνδρον ἔτη βασιλεύσαντα πέντε, ἤρξατο διαφθεῖρειν τὸ τοῦ Πτολεμαίου στρατιωτικόν, τῆς τε συμμαχίας C καὶ συγγενείας ἀμνημονήσας. οἱ μὲν οὐδὲν στρατιῶται τὴν πείρην ἐκείνου διακρουσάμενοι εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀνεχώρησαν, τῶν δ' ἐλεφάντων ἐκράτησεν. Ἰωνάθης δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπολιώρκει τὴν 20 τῶν Ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν, ἔχουσαν ἔνδον Μακεδόνας φρουροὺς καὶ τῶν ἀσεβησάντων Ἰουδαίων τινάς· ὧν τινες νυκτὸς ἐξελθόντες

1 post Δημήτριον A repetit illud (p. 379 v. 16) καὶ ἦρξε θαλάσσιος
 τὸ σπουδαζόμενον. 9 ἀναρκαθεὶς A. 10 μέντοι] μὴν
 τι F. Haasius. 17 τῆς τε συγγενείας καὶ τῆς συμμαχίας A.
 22 νυκτὸς om A.

FOENTES. Cap. 24. Iosephi Ant. 13 4 § 9 — 6 § 6.

ret, Antiochenis persuadet ut Demetrium recipiant; et Alexandrum, Syriam cum ingenti exercitu invadentem et Antiochenum agrum urentem, Demetrio socio cui iam filiam desponderat, praelio commisso profigat. Alexander itaque victus in Arabiam confugit: Ptolemaeus, equo elephanti barrituro perterrito excussus et ab hostibus circumdatus multa in capite vulnera accepit, et a satellitibus aegre ereptus quattuor dies sensu et sermone destitutus iacuit. quinto die nonnihil recreatus, et capite Alexandri accepto ab Arabiae dynasta misso, interitu inimici delectatus ipse quoque paulo post obiit.

24. Demetrius Nicanor Asia potitus cum post Alexandrum annos quinque regnasset, milites Ptolemaei corrumpere coepit, et societatis et affinitatis immemor. qui cum elusa illius calliditate Alexandriam redirent, elephantis ipse potitus est. Ionatha vero arcem Hierosolymitanam, in qua Macedonum et Iudaeorum desertorum praesidium erat, oppugnante,

τῷ Δημητρίῳ τὴν πολιορκίαν ἀπήγγειλαν. καὶ ὃς ἦκε σὺν δυνά-
μει πρὸς Ἰωνάθην, καὶ ἐν Πτολεμαίδι γενόμενος γράφει αὐτῷ
πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι. ὁ δὲ τὴν πολιορκίαν οὐκ ἔπαυσε, τοὺς
ἱερεῖς δὲ καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ πρεσβυτέρους παρεκλάβων καὶ χρή-
ματα πολλὰ κομίζων ἦκε πρὸς τὸν Δημήτριον. καὶ τοῦτοις αὐ-
τὸν θεραπεύσας ἐτιμήθη παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβε-
βαιώσατο.

Ὡς δὲ μὴ τινας ἐπικειμένους πολέμου τὸν μισθὸν τῶν στρα- D
τιωτῶν ἠλάττωσεν ὁ Δημήτριος, κἀντεῦθεν ἦν αὐτοῖς μισητός,
10 γνοὺς τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος Ἀλεξάνδρου τις στρατηγὸς Τρύφων
ἐπικληθεὶς, πρὸς Μάλχον τὸν Ἀραβὴν παραγίνεται, καὶ τὸν παῖδα
τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀντιοχὸν τρεφόμενον παρ' αὐτῷ ἐξήτει, λέγων
ἀποκαταστήσειν αὐτῷ τὴν πατρίαν ἀρχήν· καὶ ὃς δίδωσι. Δη-
μήτριος δὲ πρὸς Ἰωνάθην στείλλας συμμαχίαν ἐξήτει, πολλὰς αὐτῷ
15 ἐπαγγελλόμενος χάριτας. πέμπει τοῖσιν αὐτῷ τρισχιλλούς, δι'
ὧν ἐπαναστήντας αὐτῷ τοὺς Ἀντιοχεῖς δι' ἀπέχθειαν, ἦν ἔτρε-
φον ὅτι κακῶς ἔπασχον ὑπ' αὐτοῦ, ἐτρέψατο, καὶ τὴν πόλιν ἐνέ-
πρησε καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε, μέχρῃς ἐβιάσθησαν ἀποθῆσθαι
τὰ ὄπλα καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ παραδοῦναι. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτως P I 213
20 ἐπαύθη, ὁ δὲ τοὺς Ἰουδαίους ἀνέπεμψε πρὸς Ἰωνάθην, αὐτοῖς
μὲν δωρησάμενος, ἐκείνῳ δὲ χάριτας ὁμολογῶν. ἕστερον δὲ καὶ
τὰς ὑποσχέσεις ἐπέψατο, καὶ πόλεμον ἠπέλησεν αὐτῷ. καὶ W I 152
ἤγαγεν ἂν εἰς ἔργον τὰς ἀπειλὰς, εἰ μὴ Τρύφων ἐκ τῆς Ἀρα-

10 γνοὺς δὲ τὸ Α. 11 alterum τὸν AW, om P. 14 Ἰωνά-
θην AW, Ἰωνάθαν P, hic et infra.

quidam nocta elapsi Demetrio obsidionem nuntiarunt. is cum exercitu Ptolemaidem profectus Ionatham per litteras ad se arcessit. ille vero non omisa obsidione, sacerdotibus et populi senioribus assumptis illataque magna pecunia Demetrium placat; a quo honos ei habitus est et pontificia dignitas confirmata.

Cum vero Demetrium rebus pacatis nullum bellum timentem ob imminuta stipendia militum odia suscepisse quidam ex Alexandri ducibus Tryphon cognovisset, a Malcho Arabe Alexandri filium Antiochum, qui ibi educabatur, aufert, quod ei paternum imperium se velle restituere diceret. Demetrius autem Ionathae societate multis pollicitationibus impetrata, ac tribus milibus militum ab eo acceptis, Antiochenos, qui ob acceptas iniurias succensentes seditionem moverant, in fugam vertit, urbem incendit, multos occidit; donec arma ponere et se illius fidei permittere sunt coacti, seditione hoc modo compressa Iudaeos donis affectos Hierosolyma remisit, Ionathae gratias egit, sed post adeo promissis non stetit ut et bellum ei minatus fuerit; idque re ipsa intulisset,

βίας εἰς τὴν Συρίαν Ἰακωβίων τῶν Ἀντιόχου μεραρχῶν τότε τυ-
 χάνοντι διάδημα περιέδωτο, καὶ πόλεμον πρὸς τὸν Δημήτριον
 συνεκρότησε, προσχωροσάντων ἐντῆ τῶν στρατιωτῶν ὄσοι διὰ
 τὴν μίωσιν τοῦ μισθώματος καταλελοιπασί τὸν Δημήτριον· ἐπι-
 B κρατέστερος οὖν ὁ Τρύφων ἐν τῇ μάχῃ γένομενος καὶ τὴν Ἀντιό- 6
 χεῖαν λαμβάνει καὶ τοὺς ἐλέφαντας. ὁ δὲ Δημήτριος εἰς Κιλι-
 κίαν ἀπῆλθε, καὶ ὁ παῖς Ἀντίοχος εἰς συμμαχίαν τὸν Ἰωνάθην
 μετεκάλεσάτο. ὁ δὲ φίλος εἶναι καὶ σύμμαχος ὠμολόγει, καὶ
 πολεμήσειν τῷ Δημητρίῳ κατέθετο, καὶ ὤρμησε πρὸς ἔργον ἐν-
 10 ποίηκεν ἀποστάσας τοῦ Δημητρίου, εἶτα τὸν ἀδελφὸν Σίμωνα ἐν
 τῇ Ἰουδαίᾳ καταλεπόντων κατὰ τῶν τοῦ Δημητρίου ἐχώρησε στρατη-
 γῶν, καὶ ὁ Σίμων Βεθούρια ἐπολιόρκει τῆς Ἰουδαίας χωρίον ὑπὸ
 C τῶν τοῦ Δημητρίου κατεχόμενον, οἱ τῇ πολιαρκίᾳ στενεχωρηθέν- 15
 τες, πίστει λαβόντες ἐξέλιπον τὰ χωρίον· καὶ φρουρὰν ἰδίαν ὁ
 Σίμων κατέστησεν ἐν αὐτῷ. Ἰωνάθης δὲ τοῖς στρατηγοῖς συμμι-
 ζας τοῦ Δημητρίου εἰς φυγὴν τε αὐτοὺς τρέπεται καὶ περὶ διαχι-
 λους ἀκλῶν ἐπέστρεψεν εἰς Ἱερουσόλυμα· καὶ εἰς Ῥώμην προ-
 1 σβείαν ἐποίησατο, τῇ προτέραν φίλιαν ἦν πρὸς τὸ ἔθνος εἶχον
 ἀνευώσασθαι. οἱ δὲ τῆς βασιλῆς τὰ πρότερον ἐψηφισμένα καὶ 20
 αὐτῆς ἐκύρωσαν. ἐπανερχόμενοι δὲ οἱ πρόσβεις καὶ εἰς αὐτὴν Σπάρ-
 ταν ἀφίκοντο, καὶ τοῦτο ἐντεταλμένον ἔχοντες παρὰ τοῦ Ἰωνάθου.
 καὶ οἱ Σπαρτιῶται δὲ τοῦς προσβευτὰς φιλοφρόνως προσήκατα,
 καὶ ψήφισμα περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας πρὸς Ἰουδαίους ἔδεντο.

11 τὸν AW, om P. 13 βέσουρα A, Βεθούριαν Iosephus.
 16 Ἰωνάθης AW, Ἰωνάθης P. 20 πρότερον A. 22 Ἰω-
 νάθη A. 23 φιλοφρόνως τοὺς προσβευτὰς A.

nisi Tryphon ex Arabia in Syriam reversus Antiochum tum adolescentu-
 lum diademate ornasset ac Demetrio bellum intulisset, acceptis aīis mi-
 litibus qui ob stipendiorum imminutionem illum reliquerant. in Tryphonem
 praelio victor cum Antiochiam et elephantos cepisset, Demetrius in Ci-
 liciam abit. Ionathas vero ab Antiocho puero ad belli societatem arces-
 situs, ei se et socium et amicum fore et Demetrio bellum illaturum pol-
 licetur. et rem statim aggressus effecit ut multae urbes Syriae a
 Demetrio ad illum deficerent. deinde Simone fratre in Iudaea relicto
 contra Demetrii duces est profectus. Simon quoque Besura Iudaeae
 oppidum, in quo Demetrii praesidium erat, in eas angustias obsidione
 compulit ut fide accepta milites discederent, et unum illi praesidium im-
 posuit. Ionathas vero, Demetrii ducibus profligatis et ad duo milia
 hostium caecis, Hierosolyma reversus legatos Romam misit ad pristinam
 amicitiam renovandam. qui prioribus decretis a saecula confirmatis in
 redita Spartam venerunt; (nam id quoque mandarat Ionathas) et a Spar-
 tans. amantor excepti sunt, Iudaeis amicitia et societate promissa.

τοῦ Δημητρίου μέντοι οἱ στρατηγοὶ τὴν ἤσαν ἀναμαχέασθαι D
 σπεύδοντες μετὰ δυνάμειος πλείονος ἦλθον κατὰ τοῦ Ἰωνάθου.
 ὁ δὲ αὐτοῖς ὀξείως ἀπήντησεν. ἀποδειλικίσαντες δὲ πρὸς φανεράν
 μάχην ἀντικαταστῆναι αὐτῷ, νικτὸς ἔφυγον. μεθ' ἡμέραν δὲ
 6 γνοὺς τὴν φηγήν Ἰωνάθης, ἐπειθώκε μὲν, οὐ κατέλαβε δέ· ἀλλ'
 εἰς Ἀραβίαν ἔλθων καὶ τοῖς Ναβαταηνοῖς ἐπελθὼν καὶ λείαν
 ἐκείθεν ἀπελάσας πολλὴν καὶ αἰχμηαλώτους λαβὼν ἐπανῆλθε.
 συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν συνεβούλευε τὰ τεῖχη τῶν Ἱεροσολύμων
 ἀνακαινίσαι καὶ ἀνορθῶσαι ὅσον τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ καθή-
 10 ρητο. καὶ ἀρεσιῶσης πᾶσι τῆς συμβουλῆς, αὐτὸς μὲν ἔργον
 εἶχετο, τὸν δὲ ἀδελφὸν Σίμωνα ἐκεμίμε τὴν χώραν ἀσφαλισ-
 μενον.

Ὁ δὲ γὰρ Δημήτριος εἰς Μεσοποταμίαν ἦκεν ὡς τὴν Βαβυ-
 λῶνα καὶ τὰς ἄνω σατραπίας παραληφόμενος. οἱ γὰρ ταύτας
 15 κατοικοῦντες Ἕλληες καὶ Μακεδόνες παραδώσειν ἑαυτοὺς αὐτῷ P I 214
 ἐπηγγέλλοντο καὶ συγκαταπολεμήσειν Ἀρσάκην τὸν Πάρθων βα-
 σιλέα. καὶ ἐδέξαντο τοῖνον αὐτόν. καὶ τῷ Ἀρσάκῃ συμβαλὼν
 τὴν ἔπασεν ἀπέβαλε στρατιῶν καὶ αὐτὸς ἐλήφθη. Τρόφων δὲ
 γνοὺς ταυῦτα τὰ περὶ τὸν Δημήτριον, ἐπιβούλευεν Ἀντιόχῳ,
 20 ἀποκτείνειν αὐτὸν μελετῶν καὶ τὴν ἀρχὴν σφετερισσάσθαι. ἰδε-
 δαίκε μέντοι τὸν Ἰωνάθην, ὄντι φίλον τῷ Ἀντιόχῳ. καὶ ἔσπευ-
 den αὐτὸν πρῶτον ἀπάτη ἐλεῖν, καὶ οὕτως ἐπιχειρήσει τοῖς κατὰ
 τὸν Ἀντιόχον. οἶδ' καὶ εἰς Σκυθόπολιν ἀπεισιν, ἔνθα καὶ Ἰωνάθης

8 ante αὐτοῖς PW add αἰδεις, om A. Iosephus. 7 καὶ om A.
 11 εἶγετο A, ἔγετο PW. 19 ταῦτα A. 22 ἐλεῖν, καὶ]
 ἐλὼν A. 23 Ἰωνάθης AW, Ἰωνάθα P.

Demetrii duces acceptam cladem resarcire cupientes maiores copias contra Ionatham eduxerunt: qui cum repente eis occurrisset, non ausi aperto Marte cum eo congredi noctu fugerunt. quos cum fuga cognita interdū persequens non adeptus esset, ex Arabia Nabataeorum magna praeda et multis captivis abductis recedit, ac populo convocato suadet ut urbis moenia renouent et ruinas murorum templi restituant. eo consilio omnibus probato ipse ei operi intentus Simonem fratrem ablegat ut regionem in tuto collocet.

Demetrius in Mesopotamiam profectus ut Babylonem et superiores satrapias acciperet, ab incolis Graecis et Macedonibus ditionem et operam ad debellandum Arsacem Parthorum regem pollicentibus suscep-
 ptus, praesidio cum Parthis commisso, omnibus copiis amissis ipse capitur. eo Demetrii casu cognito Tryphon cupiditate regni occupandi vitae Antiochi insidiatur. sed quia Ionathae amicitiam cum rege formidabat, eo prius per dolum capto, tum demum invadere Antiochum in animo habebat. itaque Scythopolin abit, ubi Ionatham cum quadraginta belli-

αὐτῶ σὺν τέσσαρασι μυριάσι μαχίμων ἀπήνηται. ὁ δὲ ὑπούλας
 B αὐτὸν ὑπέρχεται, δώροις τε καὶ τιμαῖς δεξιούμενος, πᾶσαν θέλων
 ὑπόνοιαν ἐξελεῖν, ἵν' αὐτὸν ἀφύλακτον λήψοιτο. καὶ συνε-
 βούλευε τὴν μὲν στρατιὰν ἀπολῦσαι, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων εἰς
 Πτολεμαῖδα συναφικέσθαι αὐτῶ, τὴν πόλιν παραληφόμενος καὶ 5
 W I 153 πάντα τὰ ἐκεῖ ὀχυρώματα. καὶ Ἰωνάθης μηδὲν ὑποποτήσας
 τὸ στράτευμα ἔστρεψε, χιλλούς δ' ἔχων μόνους ἀπήει. εἰς δὲ
 Πτολεμαῖδα κατακλεισθεὶς αὐτὸς μὲν ζωγραφεῖται, οἱ δὲ σὺν αὐτῶ
 διαφθείρονται. ἄπερ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις μαθόντες εἰς δέος ἐνέ-
 πεισον διὰ τὰ περίξ ἔθνη, ἃ γνόντα τὴν Ἰωνάθου σύλληψιν κατὰ 10
 τῶν Ἰουδαίων κεκλήρητο. Σίμων δὲ τῶ πλήθει ὠμίληκώς καὶ
 παραθαρρύνας αὐτὸ ἡγεμὼν ὑπ' αὐτοῦ αἰρεῖται, καὶ συναθροίσας
 C τὸ μάχιμον τοῦ λαοῦ, τῶν τειχῶν ἐπεμελεῖτο τῆς πόλεως, καὶ
 παντὸς τοῦ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πραγμάτων ἐφρόντιζεν. ὁ μὲντοι
 Τρύφων εἰς Ἰουδαίαν ἀφίκετο, καὶ τὸν Ἰωνάθην δέσμιον ἄγων. 15
 καὶ ὁ Σίμων αὐτῶ σὺν δυνάμει ἀπήνηται· ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν
 ἐπεμψε δηλῶν ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα δοῦναι καὶ δύο τῶν
 Ἰωνάθου παίδων ἡμέρους, εἰ βούλεται λυθῆναι τὸν ἀδελφόν.
 ὁ Σίμων δὲ συνήκε μὲν τὴν κακουργίαν τοῦ Τρύφωρος, ἵνα δὲ
 μὴ αἰτίαν σχοίη ὡς μὴ θέλων σῶσαι τὸν ἀδελφόν, καὶ τὰ χρή- 20
 ματα ἐπεμψε καὶ τοὺς παῖδας. ἃ λαβὼν ὁ Τρύφων οὐκ ἐτήρησε
 τὰς συνθήκας, ἀλλὰ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀνῆκε πρὸς τὰ Ἱεροσό-
 D λυμα. παρωμάρτει δὲ καὶ ὁ Σίμων, αἰεὶ ἐναντίον καταστρατο-

4 ὀλίγων A, ὀλίγων PW.

6 Ἰωνάθης AW, Ἰωνάθης P.

11 κενύθητο A.

16 ὁ prius om A.

21 ὁ om A.

ἐτήρησε A Iosephus, ἐφύλαξε PW.

cosorum milibus obviam egressum fraude circumvenit, muneribus et
 honoribus conciliatum, ut omni suspicione adempta incautum oppri-
 meret. suadet igitur ut exercitum missum faciat seque cum paucis
 Ptolemaidem comitetur ad urbem et omnia circumiacentia castella acci-
 pienda. Ionathas nihil mali suspicatus exercitum dimittit, ac mille dan-
 taxat viris retentis Ptolemaide conclusus capitur: comites eius occi-
 duntur. quae Hierosolymis nuntiata populo terrorem incusserunt ob
 gentes finitimas Ionatha capto contra Iudaeos tumultuantes. sed Simon
 oratione habita populum confirmat; ab eoque dux electus, militiae ido-
 neis convocatis, moenibus urbis et omnibus quae ad securitatem perti-
 nerent curatis, Tryphoni Ionatham captivum in Iudaeam adducenti cum
 exercitu occurrit; eique centum argenti talenta et duos Ionathae filios
 obsides postulanti si fratrem solvi vellet, etsi hominis improbitatem
 intelligebat, tamen, ne sibi fratris salus neglecta crimini daretur, et
 pecuniam et pueros misit. quibus acceptis Tryphon pactis non stetit,
 sed cum exercitu Hierosolyma contendit, subsequente Simone et ex

πεδευόμενος. χιών δὲ πολλή πεσοῦσα διεκάλυψε αὐτῷ τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα ἄφιξιν· καὶ εἰς Συρίαν ἐγράπτετο, καὶ ἀπιὼν τὸν Ἰωνάθην ἀπέκτεινε.

Σίμων δέ, θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωνάθου μετὰ τετραετίας ὅτῃς ἀρχιερωσύνης, αὐτὸς ἀρχιερεὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους προῦβ- βλητο, καὶ οὐκέτι φόρους τοῖς Μακεδόσι παρέσχετο. εὐτύχησε δὲ τὸ ἔθνος ἐπ' αὐτοῦ σφόδρα, καὶ τῶν τε περιορίων ἔθνων ἐκυρίευσαν, καὶ πολλὰς τῶν πόλεων κατεστρέψαντο, ἵνα μὴ εἶεν τοῖς ἐχθροῖς ὀρηκτῆρια. καὶ τὸ ἕρος ἐφ' οὗ ἡ ἀκρόπολις ἄκο- 10 δόμητο, μὴ δὲ ὑψηλόν, ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐνδελεχῶς ποιοῦντες P I 215 εἰς παιδιὰ μετήνεγκαν, ὡς ἂν εἶη τὸ ἱερὸν ὑπερκείμενον.

LIBER QUINTUS.

1. Ὁ δὲ γε Τρύφων τὸν Ἀντίοχον, ὃς καὶ θεὸς ἐπεκλήθη, τέσσαρα βασιλεύσαντα ἔτη διέφθειρεν, ἐπιτροπέων αὐτοῦ. καὶ πῶν μὲν ὡς ἀποθάνοι διηγγέλλε, τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπηγγέλλετο 15 χεῖματα εἰ αὐτὸν βασιλεύσουσιν. οὐ κερδήσαι πολλὰ ἡλικιώτες εἶλοντο αὐτὸν ἀρχοντα. λαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν ὁ Τρύφων ἀπεδύσατο τὴν ὑπόκρισιν· καὶ μισῆσαν αὐτὸν τὸ στρατιωτικὸν πρὸς Κλεοπάτρην ἀφίστατο τὴν τοῦ Δημητρίου γυναῖκα, ἐγκλεισμένην ἐν Σελευκίᾳ τυγχάνουσαν. ἀλωμένου δὲ Ἀντιόχου, ὃς

1 διεκάλυπεν A. 4 τετραετίας A, τριετίας PW. 19 ἀλω- μένου W.

Fontes. Cap. 1. Iosephi Ant. 13 7 et 8.

adverso castra locante. verum copia nivis impeditus in Syriam con- verso itinere Ionatham interfecit.

Fratre post quartum annum pontificatus mortuo Simon populi suffragiis pontifex declaratus Macedonibus tributa pensitare destitit. ac Iudaica gens sub eius principatu perquam fortunata fuit, et finitimis populis dominata multas urbes evertit ne hostium receptacula essent: montem altissimum, in quo arx aedificata fuerat, continenti triennii labore in planitiem redegit, ut templum emineret.

1. Tryphon autem Antiochum cognomento deum, cuius tutor erat, quarto regni anno interfecit, et eum esse mortuum vulgabat; et militibus pecuniam pollicebatur si se regem creassent. qui spe magni lucri impulsus voluntati eius satisfecerunt. sed Tryphon voti compos factus simulatione detecta militum animos a se alienavit, ut eo deserto ad Cleopatram Demetrii uxorem Seleuciae inclusam irent. quae Antio- 25 Zenarae Annalae.

ἐκαλεῖτο σιστήρ, Δημητρίου δὲ ἦν ἀδελφός, καὶ ἐκλειομένου
 B πάντοθεν διὰ Τρύφωνα, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἡ Κλεοπάτρα, κα-
 λούσα ἐπὶ γάμῳ καὶ βασιλείᾳ· ἐδεδει γὰρ μὴ τὴν πόλιν οἱ
 Σελευκεῖς τῷ Τρύφωνι δώσουσι. γενόμενος ὅν ἐν τῇ Σελευκείᾳ
 ὁ Ἀντίοχος κατὰ τοῦ Τρύφωνος ἄρμησε, καὶ νικήσας αὐτὸν τῆς 5
 ἄνω Συρίας ἐξέβαλε, καὶ εἰς τι φρούριον καταφυγόντα ἐπολιόρκει,
 καὶ τὸν ἀρχιερέα Σίμωνα εἰς φιλίαν προεκαλεῖτο. ὁ δὲ ἐδέξατο
 τὴν πρόκλησιν, καὶ τοῖς πολιορκουσί τὸν Τρύφωνα τροφὰς ἐχο-
 ρήγησε. φυγὼν δ' ἐκεῖθεν ὁ Τρύφων καὶ γενόμενος εἰς Ἀπά-
 μειαν, πολιορκηθεὶς ἐλήφθη καὶ διεφθάρη, ἐπ' ἔτεσι βασιλεύ- 10
 σας τρισίν.

Ὁ Ἀντίοχος δὲ λήθην τῶν ὑπὸ Σίμωνος αὐτῷ γενομένων
 C ποιησάμενος, στέλλει Κενδεβαῖον, τὴν Ἰουδαίαν πορθῆσαι καὶ
 τὸν Σίμωνα καταρχεῖν ἐντειλάμενος. Σίμων δὲ αὐτῷ ἀντικατα-
 στάς νικᾷ. καὶ εἰρηνικῶς τὸ λοιπὸν διήγαγε τῆς ζωῆς, ἄρχας 15
 τῆς Ἰουδαίας ἔτη δεκά. τελευτᾷ δὲ παρὰ Πτολεμαίου τοῦ γαμ-
 βροῦ ἐπιβουλευθείς. καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Σίμωνος καὶ οἱ δύο παῖδες
 W I 154 συλληφθέντες ἐδέθησαν, ὁ δὲ τρίτος Ἰωάννης διέφυγεν (ὃς καὶ
 Ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο) καὶ προσεδέχθη παρὰ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν
 διὰ τὰς τοῦ πατρὸς ἐνεργεσίας, ἀπωσαμένων ἐλθόντα τὸν 20
 Πτολεμαῖον.

Ἀπολαβὼν δὲ τὴν πατριὸν ἱερωσύνην ὁ Ὑρκανὸς ἐπὶ τὸν
 Πτολεμαῖον ἰστράτευσεν, εἰς ἑρμῆ τι Δαγὼν λεγόμενον ὄντα.

1 ἐκλειομένου A. 6 καταφυγόντα φρούριον A. 7 προσ-
 καλεῖτο AW, προσεκαλεῖτο P. 14 τὸν om A. 15 διήγε A:
 Iosephus διήγαγε.

chum Soterem Demetrii fratrem, oberrantem et causa Tryphonis undi-
 que exclusam, spe nuptiarum et regni ad se accessivit, verita ne
 Seleuciani urbem Tryphoni traderent, qui cum Seleuciam venisset
 contra Tryphonem proficiscitur, eumque victum et Syria superiore
 eiectum in castello quodam quo confugerat obsidet, Simone pontifice
 ad amicitiam suam invitato: quam ille amplexus cibaria militibus sup-
 peditat. sed Tryphon cum inde Apameam profugisset, urbe expugnata
 captus occiditur, eum triennium regnasset.

Antiochus vero meritorum Simonis oblitus Cendebaeum ad vastan-
 dam Iudaeam et Simonem comprehendendum mittit: quo Simon devicto
 reliquum aetatis pacate exigit, cum Iudaeae annos octo praefuisset.
 perit autem insidiis Ptolemaei generi sui, uxore et duobus filiis in vin-
 cula coniectis: nam tertius Ioannes, qui etiam Hyrcanus vocabatur,
 effugerat. qui ob paterna beneficia ab Hierosolymitis receptus est,
 Ptolemaeo non admissio.

Paterno sacerdotio potitus Hyrcanus Ptolemaeo bellum intulit in
 castello Dagone agenti. et praevalebat quidem obsidione, sed miseri-

καὶ ἐκράτει μὲν τῇ πολιουσίᾳ, ἥτις αὐτὸ δὲ τῷ πρὸς τὴν μητέρα D
καὶ τοὺς ἀδελφοὺς οἴκτω· ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ἀνάγων ἐπὶ τὸ
τείχος αὐτοὺς ἐξ ἀπόπτου ἤρκετο. ἡ μὲντοι μήτηρ ἰκέτευε μὴ
μαλακκῆσθαι δι' αὐτήν. τριβουμένης δ' οὕτω τῆς πολιουσίας
5 ἐπίσταται τὸ ἔβδομον ἔτος, καθ' ὃ εἰδίσται τοῖς Ἰουδαίοις ἀργεῖν.
καὶ διὰ τοῦτο Πτολεμαῖος ἀνεθείς τοῦ πολέμου, κτείνει τὴν μη-
τέρα τοῦ Ἰσραηλ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ φεύγει πρὸς Σήωνα
τὸν Κοτυλῶν τὸν τῆς Φιλαδέλφειας τύραννον. Ἀντίοχος δὲ χαλε- P I 216
παίνων ἐφ' Ἰσραὴλ δι' ὃ πέπονθε, τῇ Ἰουδαίᾳ ἐπέβη, καὶ τὴν
10 χύβραν καταδραμῶν ἐπολιούρει τὸν Ἰσραὴλ καὶ πόργους ἀνε-
γείρας ὑψηλοτάτους κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως, ἐξ αὐτῶν
τῷ τείχει προσέβαλλεν. ἦν δ' οὐδὲν διὰ τε θνησιώτητα τῶν
ἐντὸς καὶ διὰ ὀχρρότητα τῶν τειχῶν καὶ ὕδατος ἀφθοσίῳ ἐξ
ἐπομβρίας ἄρτι συμβῆσας. δούσας δὲ ὁ Ἰσραηλὸς μὴ ἐπιλίποιεν
25 αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα, μόνον τὸ μάχιμον τοῦ πλήθους ἀπολεξά-
μενος, τοὺς ἄλλους ἐξῴσε τῆς πόλεως· οὗς ὁ Ἀντίοχος ἀπελθεῖν
ἐκέλευεν οὐκ εἶα· οἱ καὶ ἔξω τῶν τειχῶν προσμένοντες διὰ τοῦτο B
ἀπέθνησκον. οἱ δ' ἐντὸς ἀλευόμενοι αὐτοὺς εἰσεδέξαντο αὐτοῖς
τῆς σιτησιότητος δὲ ἐπιστάσης ὁ Ἰσραηλὸς στελλας πρὸς τὸν Ἀν-
30 τίοχον ἀνοχὴν ἐξήτει γενέσθαι διὰ τὴν ἐορτὴν ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ.
ὁ δὲ καὶ τὴν ἀνοχὴν ἔδωκε καὶ θυσίας πολυτελεῖν σὺν ἀναθήμασιν
ἐπεμψεν· ὃν διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβίαν καὶ Εὐσεβῆ ἐκά-
λεσαν. γινῶς δὲ τὴν πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἀντίοχου αἰδῶ Ἰσραηλὸς

8 κοτυλῶν A.

19 ἐπιστάσης A.

23 τὸν om A.

cordia matris et fratrum vincebatur: hos enim Ptolemaeus in murum productos in conspectu illius cruciabat: quamvis matre obtestante ne sua causa segnis ageret. dum obsidio ita trahitur, septimus annus instat, quo Iudaeis otium agere solitum est; eaque de causa bello intermissa Ptolemaeus occisa matre et fratribus Hyrcani ad Zenonem Cotylam Philadelphicae tyrannum confugit. Antiochus vero Simoni ob acceptam cladem iratus Iudaeam invasit, et agros populatus Hyrcanum obsidet, ex turribus altissimis, quas ad septentrionem excitarat, impetum in moenia faciens. sed nihil proficiebat tam ob defensorum fortitudinem tam ob murorum firmitatem aquarumque copiam ex imbre modo collectam. caeterum Hyrcanus veritus ne comedeo deficeretur, bellicosius duntaxat retentis reliquam multitudinem urbe expulit: qui cum ab Antiocho abire non sinerentur, extra moenia moriebantur. quos ii qui intus erant miserati in urbem receperunt. sed cum festum tabernaculorum instaret, Hyrcanus ab Antiocho septem dierum inducias ad festum celebrandum petiit. quas ille non modo concessit, sed et victimas sumptuosas cum donariis misit, ob eam pietatem Pii cognomentum adeptus. quae eadem Hyrcano causa fuit ut per legatos ab illo peteret

ἔπρεσβεύσατο τὴν πάτριον αὐτοῖς ἀποδοθῆναι πολιτείαν αὐτοῦ-
 μενος. ὁ δέ, εἰ παραδοῖεν τὰ ὄπλα, εἶπε, καὶ φύρους τελεῖν
 ἐπὲρ τῶν ἄλλων κατάδοιτο πόλειν ἄτερ τῆς Ἰουδαίας, καὶ
 C φρουρὰν δέξαιτο, καὶ τοῦ πολέμου ἀφέξασθαι καὶ τᾶλλα ποιή-
 μαι ἃ ἀξιοῦσιν. Ἰουδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἐδέχοντο, ἐπὶ δὲ τῆς
 φρουρᾶς οὐ κατένευαν, ἀλλ' ἀντὶ ταύτης ὁμήρους ἐδόδοσαν καὶ
 ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια. ἐνδόντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ
 Ἀντιόχου, ἡ πολιορκία ἐλάθη. Ἰρχανὸς δὲ τὸν τοῦ Δαβὶδ
 ἀνολεῖας τάφον τρισχίλια ἐκεῖθεν ἀργυρίου τάλαντα ἔλαβε. φίλιαν
 δὲ πρὸς Ἀντιόχου ποιησάμενος, ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσεδέξατο,¹⁰
 καὶ ἐπὶ Πάρθου στρατεύοντι συνεζώρησεν· ἐνθα τῷ Ἀρσάκῃ
 D παλεμήσας Ἀντιόχου, τῷ πλείονι τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτὸς συνα-
 πώλετο.

2. Γίνεται δὲ τῆς τῶν Σύρων βασιλείας διάδοχος ὁ ἀδελ-
 φὸς αὐτοῦ Δημήτριος, λύσαντος Ἀρσάκου αὐτὸν ἦνκα τοῖς 15
 Πάρθοις ἐπῆλθεν Ἀντιόχος. Ἰρχανὸς δὲ Ἀντιόχου θανάτου
 πολλὰς τῶν τῆς Συρίας πόλεων εἶλε καὶ τῆς Ἰδουμαίας ἐτέρας.
 καὶ ὑποτάξας τοὺς Ἰδουμαίους ἐπέτρεπεν αὐτοῖς τὴν ἐν τῇ χώρᾳ
 διατριβὴν, εἰ περιτέμνοντα καὶ χρῶνται ἔθεισι Ἰουδαίκοις. οἱ
 δὲ διὰ τὰς πατρίδας καὶ τὴν περιτομὴν καὶ τᾶλλα ὑπήνεγκαν.²⁰
 Δημήτριος δὲ στρατεύειν ἐγνωκὼς ἐπὶ Ἰρχανόν, ἀνεκόπη, τῶν

4 πόλεμον] πτελεραίου A.
 ἄλλα A.

8 Δαβὶδ] ἀδελφοῦ A.

20 τὰ

FONTES. Cap. 2. Iosephi Ant. 13 8 § 4—10 § 7. de tribus
 sectis 13 5 § 9.

ut patriam suis civibus rem publicam restitueret. cui respondit Antio-
 chus, si arma traderent et de civitatibus extra Iudaeam sitis tributa
 penderent et praesidium acciperent, se et bello abstinere et postulatis
 eorum annuere velle. Iudaei vero caetera amplexi praesidium repudia-
 runt, ac pro eo dederunt obsides argentique talenta quingenta. hac
 ratione mitigato Antiocho solutaque obsidione Hyrcanus e monumento
 Davidis tria milia talentum deprompsit; initaque cum Antiocho amicitia
 eum in urbem recepit, et contra Parthos ducentem comitatus est: ubi
 cum Arsace congressus Antiochus cum maiore parte exercitus et ipse
 periit.

2. Ei in regno Syriae Demetrius frater, sub expeditionem An-
 tiochi solutus ab Arsace, successit. caeterum post Antiochi interitum
 Hyrcanus multas Syriacas urbes, Idumaeae multas cepit; et subactis
 Idumaeis ea condicione in patria versari concessit, si circumciderentur
 et moribus Iudaicis uterentur. qui amore natalis soli et circumcisionem
 et reliqua tolerarunt. cum autem Demetrius bellum inferre Hyrcano

Σύρων καὶ τῶν στρατιωτῶν μισούντων αὐτὸν διὰ πονηρίαν, καὶ διακρηκνυσαμένων πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φύσκανα, δοῦναι αὐ- P I 217
τοῖς τινα τῶν τῷ Σελεύκῳ προσσηκόντων τῆς βασιλείας ἀντικληψό- W I 155
μενον. δὲ Ἄλεξανδρον ἐπεμψε τὸν λεγόμενον Ζεβινῶν. μάχης
6 οὖν μέσον αὐτοῦ καὶ Δημητρίου συγκροτηθείσης τρέπεται Δημη-
τριος καὶ φεύγει εἰς Πτολεμαῖδα, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ Κλεοπά-
τρας τῆς γυναικὸς εἰς Τύρον ἀπέδρα, ἄλοός δὲ καὶ πολλὰ παθῶν
διεφθάρη. Ἄλεξανδρος δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβὼν φίλιαν
ποιεῖται πρὸς Ὑρκανόν. ἐπαναστάτος δὲ αὐτῷ Ἀντιόχου
10 τοῦ Γρυποῦ τοῦ παιδὸς Δημητρίου, ἡττηθεὶς ἐν τῇ μάχῃ
ἀπώλετο.

Βασιλεὺς δὲ Συρίας ὁ Ἀντιόχος οὗτος γενόμενος, ἐπὶ
πολλοῖς ἔτεσι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀντιόχου, τοῦ ἐπικληθέντος B
Κυζικηνοῦ ὅτι ἐν Κυζίκῳ ἐτέραθη, περὶ τῆς βασιλείας ἐμάχετο.
15 ἦν δὲ οὗτος υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ Θανόντος ἐν Πάρθοις τοῦ ἀδελ-
φοῦ Δημητρίου, ὡς ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς ὑπάρχων τοῦ Γρυποῦ
Ἀντιόχου· ἡ γὰρ Κλεοπάτρα τοῖς δυοῖν συνῴκησεν ἀδελφοῖς,
τῷ Δημητρίῳ δὲ πρότερον καὶ τῷ Ἀντιόχῳ μετέπειτα, ὡς
προεγέγραπται, καὶ ἐκ μὲν Δημητρίου τὸν Γρυπὸν Ἀντιόχον
20 ἔτεκεν, ἐξ Ἀντιόχου δὲ τοῦ σωτήρος τοῦ ἀδελφοῦ Δημητρίου
τὸν Κυζικηνὸν Ἀντιόχον ἐγένετο. ἐν δὲ οὗτοι πρὸς ἀλλή-
λους ἐμάχοντο, ὁ Ὑρκανὸς ἠρέμει, καὶ καταφρονήσας τῶν Ἀν-
τιόχων ἀπέστη, μηδὲν ἔτι παρέχων αὐτοῖς· καὶ κατὰ σχολὴν

1 στρατιωτῶν PW.

3 τινὰ τὸν τῷ Σελεύκῳ προσήκοντα A.

13 τοῦ ἐπικληθέντος — ἐτέραθη post ἐμάχετο A.

16 ἀπαρ-
χειν A.

19 γέγραπται A.

20 τέτοκεν A.

statuisset, ea re impeditus est quod Syri et milites eius improbitatem detestati per caduceatores a Ptolemaeo Physcone petierant ut sibi ex Seleuci familia daret aliquem qui regnum susciperet. is Alexandrum Zebinam misit: a quo Demetrius victus Ptolemaidem se recepit. sed ab uxore Cleopatra exclusus Tyrum confugit, ubi captus et excruciatu periiit. Alexander autem regno potitus amicitiam cum Hyrcano pepigit, sed ab Antiocho Grypo Demetrii filio regnum sibi vendicante victus in pugna occubuit.

Is Antiochus suscepto Syriae regno cum fratre Antiocho, cognomento Cyziceno quod Cyzici educatus esset, per multos annos bellum gessit. erat autem is Antiochi a Parthis interfecti, Demetrii fratris, filius, uterinus Antiochi Grypi frater. nam Cleopatra duobus fratribus nupta fuit, primum Demetrio, deinde Antiocho, ut ante scripsimus. et e Demetrio Antiochum Grypum, ex Antiocho Sotere Demetrii fratre Cyzicenum Antiochum suscepit. qui dum inter sese digladiantur, Hyrcanus quiete fruens utroque contempto defecit, neque quidquam amplius

C ἐκαρποῦτο τὴν Ἰουδαίαν, ὡς ἀπειρὸν τι κλήθος χρημάτων συναγαγεῖν. στρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ Σαμάρειαν ἐπολιόρκει αὐτὴν διὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀντιγόνου. λιμοῦ δὲ τὴν πόλιν πιζόντος οἱ Σαμαρεῖς εἰς ἀνυμαχίαν μετεκαλέσαντο τὸν Ἀντίοχον τὸν Κυζικηνόν. ὃς τοῖς περὶ Ἀριστοβούλου συμβαλὼν ἤττάται· εἶτ' αὐθις συλλέξας κλήθος τὴν χώραν ἐπόρθει τοῦ Ἰουδαίου, ἔν' οὕτως ἀναγκάσῃ αὐτὸν λῦσαι τὴν πολιορκίαν. πολλοὺς δὲ τῶν οὖν αὐτῷ ἀποβάλλον ἀπέθρεν εἰς Τρίπολιν. Ἰουδαίος δὲ τὴν Σαμάρειαν ἐλὼν πάσαν ἠφάνισεν.

D Ἀγεται δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῷ Ἀντιόχῳ 19 ἐμάχοντο, αὐτὸς ὡς ἀρχιερεὺς μόνος ἐν τῷ νυκτὶ θυμῶν ἀκοῦσαι φωνῆς ὡς αἱ παῖδες αὐτοῦ ἔφει νενικῆσθαι τὸν Ἀντίοχον· καὶ ἐξελθὼν ἀπήγγειλε τῷ κλήθει τὸ ἀκουσθέν. καὶ γέγονεν οὕτως. εὐπρωγῆσας δὲ Ἰουδαίος ἐφθονήθη παρὰ τῶν Ἰουδαίων, μάλιστα δ' ἐμισαίτο παρὰ τῶν Φαρισαίων· οἱ δ' εἰσι μὴ παρὰ 15 Ἰουδαίους αἰρέσεων, τριῶν οὐσῶν. οὗτοι μὲν οὖν οἱ Φαρισαῖοι εἰμαρμένην θαξάξουσι, τινὰ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, συμβαίνειν τε καὶ μὴ γίνεσθαι. Ἐσσηνοὶ δὲ πάντων κυρίαν τὴν εἰμαρμένην νομίζουσιν εἶναι, καὶ πάντα τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ἐκείνης συμβαίνειν.

P I 218 Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἐκβάλλουσι, πάντα δὲ ἐφ' 20 ἡμῖν τίθενται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡμῶς ἑαυτοῖς αἰτίους εἶναι διδάσκοντες, καὶ τὰ χείρω δι' ἀβουλίαν ἀφ' ἑαυτῶν αἰρεῖσθαι. τῶν

1 συναγαγεῖν χρημάτων A.
 γεῖλαι A. 17 καὶ om A.
 δοξάζουσι· καὶ A.

8 τῶν] τοῦς A. 13 ἀπαγ-
 18 κυρίαν εἶναι τὴν εἰμαρμένην

eis pendit; ac Iudaeae fructibus per otium perceptis infinitam pecuniam coegit. cum autem Samariam per filios suos Aristobulum et Antigonum obsideret, Samaritani urgente fame Antiochi Cyziceni opem implorarent; qui cum Aristobulo congressus vincitur. deinde redintegratis copiis Hyrcani agros vastat, ut ea ratione obsidionem solvere cogeretur. sed dum multis suorum amissis Tripolim recedit, Hyrcanus Samariam captam penitus delet.

Fertur autem, eo die quo duo eius filii cum Antiocho pugnarunt, cum solus ut pontifex in sacrario suffiret, audisse vocem quae diceret Antiochum modo a suis filiis esse victum, idque egressus nuntiasset populo: nec deceptus est. sed dum prosperis fortunae flatibus utitur, invidiam Iudaeorum effugere non potuit, Pharisaeis maxime inuisus, qui sunt ex tribus Iudaeorum sectis. hi cum fatum affirmant, tamen quaedam in nostra esse potestate ac fortuito evenire nec omnia fieri necessario statuunt: Esseni contra fatum rerum omnium dominum constituent, et hominibus omnia fato contingere censeant: Sadducaei fato repudiato nostrae voluntati adscribunt omnia, et causas bonorum a nobis pendere, et nos temeritate nostra ultra amplecti deteriora existimant.

γρῦν Φαρισαίων πρότερον φιλικῶς ἔχόντων πρὸς Ὑρκανόν (μαθη-
 τῆς γὰρ αὐτῶν ἐγεγόνει) συνέβη ἕξ αἰτίας τινὸς ἔχθραν κτήσα-
 σθαι πρὸς αὐτόν. ἠδύναντο δὲ οὗτοι παρὰ τῷ πλήθει σφόδρα.
 Ὑρκανὸς δὲ τῇ τῶν Σαδδουκαίων προσετέθη μοίρᾳ, τῶν Φαρι-
 σαίων ἀπορραγείς, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν παραδοθέντα νόμιμα κατα-
 λύσαι προέθετο. οἱ Σαδδουκαῖοι γὰρ ἐκεῖνα δεῖν ἡγεῖσθαι νόμιμα
 ἔλεγον τὰ γεγραμμένα, τὰ δὲ ἐκ παραδόσεως μὴ τηρεῖν. διὰ
 ταῦτα μεμίσητο παρὰ τῶν Φαρισαίων ὁ Ὑρκανός. βιώσας δὲ B
 εἰκοτῆρας ἐπ' ἕτη τριάκοντα πρὸς ἐνί, ἐτελεύτησεν ἐφ' οἷοις πέντε.
 10 λέγεται δὲ καὶ προφητείας ἀξιωθῆναι, καὶ προειπεῖν περὶ τῶν δύο
 αὐτοῦ παιδῶν τῶν πρεσβυτέρων ὡς οὐ μενοῦσι τῶν πραγμάτων
 κύριοι.

3. Τελευτήσαντος δὲ Ὑρκανοῦ Ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν W I 156
 διεδέξατο· καὶ εἰς βασιλείαν μεταθεῖναι ταύτην δόξαν αὐτῷ,
 13 διάδημα περιτίθεται, μετὰ τετρακόσια ἕτη καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς
 ἐνί ἑξότου ἐκ Βαβυλῶνος ὁ λαὸς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπανήλθεν.
 οὗτος τοὺς μὲν ἄλλους τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν μητέρα περὶ τῆς
 ἀρχῆς αὐτῷ διενεχθεῖσαν καθείρξε, τὸν δὲ μετ' αὐτόν Ἀντίγονον C
 ἠγάπα καὶ τῶν ὁμοίων ἤξιον. τὴν μὲν οὖν μητέρα λιμῷ δι-
 20 φθειρε, προσέθετο δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Ἀντίγονον διαβουλαῖς
 πιστεύσας. λαμπρῶς γὰρ αὐτοῦ ἀπὸ στρατείας ἐπανελθόντος
 ἐνόσει ὁ Ἀριστόβουλος· ἐορταζομένης δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἀνέβη

4 προσετέθη A, προσετέθει PW. 7 παραδόσεων A. 16 εἰς]
 πρὸς A. 18 αὐτῷ] αὐτῶν A. καθείξε A.

Fontes. Cap. 3. Iosephi Ant. 13 11.

Pharisei porro, quorum magna erat apud populum auctoritas, cum
 pridem amici essent Hyrcano, quippe quem discipulum habuerant, post
 nescio qua de causa orta simultate ab iis avulsus in Sadducaeorum
 sententiam concessit, ac ritus ab illis traditos abolere instituit. nam
 Sadducaei ea pro legibus habenda affirmabant quae in scripta relata
 essent, quae verò quasi per manus traderentur, ea non observanda esse.
 et hac de causa Phariseis invidus fuit. qui annis uno et triginta feli-
 citer exactis obiit, filiis quinque superstitibus. dicitur etiam prophetae
 dono fuisse praeditus, ac praedixisse duos ex filiis natu maximos impe-
 rium amissuros esse.

3. Hyrcano defuncto principatum suscepit Aristobulus. quem
 cum in regnum commutare ei placuisset, diadema sumpsit, 481 annis
 post quam populus Babylone Hierosolyma redierat. caeteros fratres et
 matrem de principatu contententem in vincula coniecit, Antigonem au-
 tem aetate sibi proximum dilexit, pari honore dignatus. matrem fame
 necavit: adiecit et Antigoni caedem calumniis impulsus. nam cum is
 aegrotante Aristobulo victor ab expeditione reversus tabernaculorum

εἰς τὸ ἱερὸν ὃ Ἀντίγονος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὀπλιτῶν κεκοσμη-
 μένος λαμπρῶς. οἱ δὲ τοῦτον πρὸς τὸν ἀδελφὸν διαβάλλοντες
 μὴ κατ' ἰδιώτην αὐτὸν ἔλεγον ἔλθεῖν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀλλὰ βασι-
 λικῇ κεχηρμένον λαμπρότητι, καὶ ὕπερ μετὰ τῶν δορυφορίας
 D στρατιωτῶν ἀνελθῶν βουλεύεται κατ' αὐτοῦ. Ἀριστόβουλος δέ, 6
 καὶ τῆς οἰκίας ἀσφαλείας φροντίζων καὶ τοῦ ἀδελφοῦ προνοῶν,
 ἐν τινι τῶν ὑπογείων ἀφεγγεῖ τοὺς σωματοφυλάκας ἴσταςιν,
 ἐντειλούμενος ἀόπλου μὲν τοῦ ἀδελφοῦ φείδεσθαι, κτείνων δὲ
 αὐτὸν μετὰ τῶν ὄπλων ἐρχόμενον· πέμπει δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἀν-
 τίγονον, ἄοπλον αὐτὸν κλεῦων ἤκειν· ἡ δὲ τοῦ Ἀριστοβούλου 10
 γυνὴ καὶ οἱ ταύτῃ συμφρονοῦντες κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου ἔπεισαν
 τὸν σταλέντα λέγειν τῷ Ἀντιγόνῳ ὡς “ἀκούσας ὁ ἀδελφός σου
 ὅτι ὄπλα κενὰ κατεσκευάσας, ἀξιοῖ ὀπλισμένον ἔλθεῖν σε, ἵν'
 ἴδοι αὐτά.” ὁ δὲ μηδὲν ὑποπτεύσας, ἐνδεδυμένος τὴν πανο-
 P I 219 πλιαν ἀπῆει. καὶ γενόμενος κατὰ τὸν Στράτωνος πύργον, ὅπου 15
 ὁ τόπος ἀρρώτιστος ἦν, κτείνεται πρῶτα τῶν σωματοφυλάκων.
 Ἰούδας δὲ τις Ἑσσαῖος τὸ γένος πολλὰ προλέγων καὶ ἀληθεύων,
 ἰδὼν τότε τὸν Ἀντίγονον παριόντα τὸ ἱερὸν, ἀνεβόησεν ἀπο-
 θανεῖν ἐπεχόμενος ὡς διεψευσμένος ζῶντος τοῦ Ἀντιγόνου·
 προεῖπε γὰρ αὐτὸν κατ' ἐκείνην θανούμενον τὴν ἡμέραν ἐν τῷ 20
 Στράτωνος πύργῳ· τὸν δὲ σταδίου ἀπέχειν ἑξακοσίους, ὡς
 ἀδύνατον εἶναι τὸν Ἀντίγονον ἐκεῖ γενήσεσθαι, ἤδη τῆς ἡμέρας
 κλονούσης. ταῦτα λέγοντος τοῦ Ἰούδα, ἀγγέλλεται κτανθεῖς

5 βούλεται A. 13 ὀπλισμένον A. 14 ἴθι A. ὄπλο-
 πάσας A. 19 ζῶντος — αὐτὸν A, προεῖπε γὰρ αὐτὸν ζῶντος
 τοῦ Ἀντιγόνου PW. 22 ἐκεῖ γενήσεσθαι τὸν ἀντίγονον A.

festo magnifice ornatus cum suis satellitibus in templum adscendisset,
 id factum calumniatores ita interpretabantur, eum ad festum non more
 plebeio venisse sed regio splendore usum esse, et quia cum tanta mili-
 tum manu adscenderit, consilia contra regem agitare. Aristobulus, qui
 et suae securitati et fratris rationibus consultum vellet, satellitibus suis
 in quodam obscuro subterraneo loco constitutis mandat ut fratri inermi
 parcant, armatum occidant: mittit et ad Antigonum eumque inermem
 venire iubet, sed eius uxor et qui cum ea contra Antigonum conspira-
 rant nuntio persuaserunt ut diceret fratrem, quod audierit eum nova
 arma parasse, petere ut armatus se spectandum ipsi praebeat. at ille
 nihil mali suspicans panopliam indutus abit: et cum ad Stratonis turrim
 venisset, ubi obscurus ille locus erat, a satellitibus occiditur. Iudas
 vero quidam Essaeus multa vere praedicere solitus, cum Antigonum
 templum praeterire tum videret, exclamavit mortem sibi ipsi impre-
 catus, quod ille viveret quem eo die in Stratonis turri moriturum falso
 dixisset: quae cum sexcentis stadiis abesset, non posse Antigonum die
 iam inclinante illuc pervenire. quae dum Iudas dicit, nuntiatur Anti-

¹ Αντίγονος ἐν τῷ ἔπορειῳ, ὃ καὶ αὐτὸ Στρατόντος ὠνόμαστο πύργος, ὁμοπύμῳ τῇ παραλλῷ Καισαρείᾳ.

Τῷ μὲν οὖν Ἀντιγόνῳ τοιοῦτο γέγονε τέλος, τὸν δὲ Ἀρι- B
στόβουλον εὐθὺς ἢ δίκῃ μετῆλθε τῆς ἀδελφοκτονίας. καὶ δια-
σφραρέντων αὐτῶ τῶν ἐπὶ τὸς, αἷμα ἀνέφερον, ὃ τις τῶν ἐκείνῳ
ἐπιχειροῦντων ἐκιομύλων ἄλισθεν εἰς τὸν τόπον οὗ ὃ Ἀντίγονος
ἐσφάγη, ἔτι τοῦ αἵματος ἐκείνου ἔχοντα σπύλους, καὶ ἐξέχεεν, ὡς
ἀναμειχθῆαι ἀμφοτέρων τὰ αἵματα. γενομένης δὲ βοῆς παρὰ
τῶν ἰδόντων, μαθὼν τὸ συμβῆν Ἀριστόβουλος οἰμῶδῶς προήχθη
10 εἰς δάκρυα καὶ “οὐκ ἄρα λήσειν” εἶπεν “ἔμελλον τὸν θεὸν ἐπ’
ἀσεβείῃσιν οὕτω τολμήμασι.” καὶ ἄλλα δὲ ἐπειρῶν ἀποθνήσκει,
βασιλεύσας ἐνιαυτὸν.

4. Σαλωμὴ δὲ ἢ ἐκείνου γυνή, ἣ καὶ Ἀλεξάνδρα ἐκέκλητο, C
λύσασα τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἀνδρός (δεδεμένους γὰρ εἶχεν αὐτοὺς
15 Ἀριστόβουλος) βασιλεῖα καθίστησιν Ἰαννεῖαν τὸν καὶ Ἀλέξανδρον,
προὔχοντα καθ’ ἡλικίαν καὶ μετριώτατον. δὲ τὴν βασιλείαν
παραλαβὼν κτείνει μὲν νεωτερίζοντα τὸν ἕνα τῶν ἀδελφῶν, τὸν
δ’ ἕτερον ἀπραγμόνως ζῶντα ἐτίμα. πολέμους δὲ τινὰς ποιησά-
μινος πρὸς τινὰς, καὶ πῆ μὲν κρατήσας ἔστι δ’ ὅπου καὶ ἦτη-
20 θεῖς, τέλος καὶ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἤρην ὄπλα κατ’ αὐτοῦ
στασιώσαντας. ἐροτῆς γὰρ οὕσης καὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ W I 157
ἀνελεῖντος ὡς Θύσσοντος, κτερίεις αὐτὸν τὸ πλῆθος ἔβυλλον,

1 ὁ ἀντίγονος A.

3 τοιοῦτον A.

10 εἶπεν om A.

15 Ἰαννείαν A.

16 μετριώτητα Iosephus.

21 καὶ αὐτοῦ A,

καὶ τοῦ PW.

FONTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 13 12—16 § 1.

gonus in illo specu, qui et ipse, quemadmodum maritima Caesarea, Stratonis turris vocabatur, interfectus.

Et ad hunc modum sublato vindicta statim fraternalis caedis poenas exegit ab Aristobulo. nam cum ex intestinis corruptis sanguinem reiecisset, eum minister efferens in eo loco ubi Antigonus caesus erat cruore adhuc consperso lapsus effudit, ut cum illo misceretur. quo Aristobulus ex eorum qui id viderant clamore cognito, lacrimans et praeter alia illud quoque effatus, impia sua facta utique deum latere non potuisse, moritur, cum unum regnasset annum.

4. Salome autem, quae et Alexandra vocabatur, fratres mariti vinculis solvit; et Ianneam, qui et Alexander, grandiolem et moderatorem caeteris, regem constituit. qui regno suscepto alterum ex fratribus rebus novis studentem occidit, alterum quieti ingenii hominem honoravit. bellis contra quosdam gestis alias victor alias victus tandem ob motam seditionem contra populares quoque arma cepit. nam cum in festo immolaturus aram conscendisset, populus eum citriis petiit (moris

D. ἔθους ὅστος ἐν τῇ ἀκρόπολει θύσσους φουλίαν καὶ κερύων ἐν
 χεροῖν ἔχειν, καὶ ὕβρεις αὐτοῦ κατέχεον. οἷς παροξυνθεὶς ὁ Ἀλέ-
 ξανδρὸς κτείνει πρὸς ἑξακισχιλλούς αὐτῶν. εἶτα συνάφας μάχην
 πρὸς Ἀραβίας καὶ ἠττηθεὶς φεύγων εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεται,
 καὶ πρὸς τὴν καιοπρασίαν αὐτῷ τοῦ ἔθνους ἐπιθεμένου, ἔτεσε ἕξ
 μαχόμενος πρὸς αὐτὰ (ἔγραφε γὰρ Πισιδῆς καὶ Κίλικας) οὐκ
 ἐλάττους ἀναφεῖ μυριάδιον πέντε. δὲ ἂν ἔτι μᾶλλον μεμίσητο,
 ὥστε πρὸς αὐτόν, τί δαί γενέσθαι κύνθωνόμενον ὥστε καύσασθαι
 P I 220 τὴν δυσμένειαν, τὸ πληθὸς ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐξεβόησε. καὶ μετὰ
 ταῦτα δὲ Ἰουδαῖοι τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐμάχοντο, καὶ αλεῖστοι ἀπώλ- 10
 λυτο. κατακίλεισας δὲ τοὺς δυνατώτατους αὐτῶν ἔν ται πάλει
 ἐπολιόρκει, καὶ κρατήσας αὐτῶν ἀπήγαγεν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ
 ἐν ἀπόπτῳ μετὰ τῶν γυναικῶν ἐστιώμενος ὠμότατον ἔργον πεποίη-
 κεν, ἀνασταυρώσας αὐτῶν ὀκτακοσίους, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν
 καὶ τὰς γυναῖκας ἐπ' ἄρσει σφῶν ἔτι ζώντων ἀπέσφαττε. τοῦτο 15
 τὸ ἀπῆλθον ἔργον ἔπεισε τοὺς ἀντιστασιώτας αὐτοῦ περὶ ὀκτακο-
 σχιλλούς ὄντας φυγεῖν. καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος ἔκτοτα ἤρμεμας ἀπέ-
 λουσεν.

Ἐπειτα Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Διονύσιος κατὰ τῆς Ἰουδαίας
 ἐστράτευσε. καὶ μάχης καρτερεῶς γενομένης πρὸς Ἰουδαίους, 20
 B ἀπέθανεν ἐν τῷ πολέμῳ Ἀντίοχος νικῶν καὶ τῷ ποιοῦντι μέρει
 συνεπαρήγων. θανόντος δ' ἐκείνου τὸ στράτευμα φεύγει καὶ
 λιμῷ διαφθίρεται. βασιλεύει δὲ μετ' Ἀντίοχον τῆς Κοίλης

2 οἷς A, Οἷα PW.
 recte Iosephus.

11 δυνατώτερος A. 19 Διονύσιος
 20 ἐστράτευσε A, ἐστράτευσε PW.

enim erat ut in festo tabernaculorum thyrsos palmarum et citriorum in
 manibus gestarent) et convitiis incessit; quibus commotus circiter sex
 milia occidit. deinde praelio victus ab Arabibus Hierosolyma refugit,
 ad eam cladem accessit populi seditio, cum quo per annos sex dimi-
 cando per stipendiarios Cilices et Pisidas non pauciores quinquaginta
 milibus occidit. qua de causa hominum in eum odia augebantur adeo ut,
 cum interrogaret quid sibi agendum esset ad abolendas inimicitias, mul-
 titudo responderet ei moriendum esse. post haec Iudaei plurimi suscepto
 cum Alexandro bello perierunt. et cum urbem quandam expugnasset,
 in quam potentissimi confugerant, eos Hierosolyma perduxit; et eminus
 convivium cum mulieribus celebrans, per summam crudelitatem octingentis
 in cruce sublatiis liberos azoresque eorum in conspectu illorum adhuc
 viventium mactat. hoc immani facinore id consecutus est ut adversa-
 riorum ad octo milia exulatum irent et ipse deinceps otio frueretur.

Postea Antiochus cognomento Dionysius, expeditione contra Iu-
 daeos suscepta et gravi praelio commisso, dum laboranti cornu sub-
 venit, victor cadit: quo mortuo in fugam versus exercitus eius fame

Συρίας Ἀρέτας, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικῆσας Ἀλέξανδρον, ἐπὶ συνθήμασι ἀνακεχώρησεν.

Ὁ μὲντοι Ἀλέξανδρος μετὰ ταῦτα πύλους ἔλων πολλὰς Ἰδουμαίων καὶ Κιλικίων καὶ Φοινικῶν καὶ Σύρων, καὶ τρίτον ἔτος ἐν τῇ στρατείᾳ διηρυκώς, ἐπαγγέλατο, προθύμως αὐτὸν διὰ τὴν ἐμπράξαν διαχομένων τῶν Ἰουδαίων. εἶτα ἐκ μέθης νοσήσας, C καὶ τρισὶν ἔεσι τεταρταίῳ πυρετῷ προσπαλαιών, τῶν στρατευῶν οὐκ ἠπίσχετο. ὄρωσα δὲ αὐτὸν ἡ βασίλισσα ἤδη ἀπεγνωσμένον, ἑαυτὴν τε καὶ τοὺς παῖδας ἀδύρατα. ὁ δὲ κρῦψαι τὸν θάνατον 10 αὐταῦ πρὸς τοὺς στρατιώτας τάσθῃ ὑπέθετο, ἕως ἂν ἐξέλη τὸ χαρῖον (ἔτυχε γὰρ τι παλιορηῶν), ἔπειτα ὡς ἀπὸ νύκτις εἰς Ἱεροσόλυμα παραγενομένην τοῖς Φαρισαίοις ἐξασίας μεταδοῦναι τινός. δύνασθαι γὰρ αὐτοὺς θάσθαι τὸ ἔθνος εἶνοιον αὐτῇ· καὶ αὐτὸς δὲ διὰ τοῦτους ἔλεγε τῷ ἔθνει προσκροῦσαι, ἕβρωσιδέντας ὑπ' 15 αὐτοῦ. “οὐ τοίνυν” ἔφη “μεταπειμαμένη τὸς ἄρχοντας σφῶν, ἐπίστρεψε χρῆσθαι μου ὡς βούλονται τῷ νεκρῷ, ὡς πολλὰ εἰς D αὐτοὺς ἔξυβρίσαντος, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἐκείνων γνώμην ποιεῖν ὑπισχυοῦ. οὕτω δὲ σου εἰπούσης ἐγὼ τε πολυτελῶς ταφήσομαι καὶ σὺ βεβαίως ἄρξεις.” ταῦτα τῇ γυναικὶ ὑποθέμενος τετελεύ- 20 τηκεν, ἄρξας ἔτη εἴκοσι καὶ ἐπτὰ, πενήτηκοντα δὲ γε ζήσας ἐνὸς δέαντος. ἡ δὲ Ἀλεξάνδρα πάντα κατὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς συμβουλὴν θεμένη, τοὺς τε Φαρισαίους εὖνεως ἐποίησεν αὐτῇ, καὶ

1 ἐπὶ] κατὰ A.
17 ἐκείνου A.

7 πυρετῷ τεταρταίῳ A.

12 παραγενο-
μένην A.

perit. post Antiochum Aretas Coelestriae rex bellum Iudaeis infert, et Alexandro acie victo per condiciones recedit.

Post haec Alexander, multis urbibus Idumaeorum Cilicum Phoenicium et Syrorum triennio expugnatis, Hierosolyma reversus a Iudaeis ob res bene gestas alacriter est susceptus. deinde morbo ex ebrietate contracto, et tribus annis cum febre quartana conflictatus, expeditionibus non abstinuit, quem cum regina iam deploratum videns suam et liberorum sortem miseraretur, eam ille monuit ut mortem suam milites celaret donec castallum quod obsidebat expugnasset, deinde victrix Hierosolyma regressa potestatis aliquid Pharisaeis impertiretar, qui ei populi studia reconciliare possent: ob eos enim contumeliose tractatos se ipsum gentis odia incurrisse. “tu igitur” inquit “arcessitis eorum principibus permittito ut de meo cadavere, qui multis illos iniuriis onerarim, suo arbitratu statuunt, teque nihil praeter eorum voluntatem acturam pollicetor. quae si dixeris, et ego honorifice sepeliar et tu secunda imperabis.” ubi haec uxorem monuisset, decedit, anno regni 27, aetatis 49. Alexandra de mariti consilio omnia exsecuta tum Pharisaeorum benevolen-

τὴν βασιλείαν ἐβραβιῶσατο, καὶ τὴν ταφὴν τοῦ ἀνδρός λαμπροτέραν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εἰργάσατο.

5. Δύο δὲ παῖδων γενομένων τῷ Ἀλεξάνδρῳ, Ὑρκανοῦ καὶ Ἀριστοβούλου, ὁ μὲν Ὑρκανὸς κωθῆς τὸ ἦθος ἦν καὶ πρὸς P I 221 πραγμαμάτων διοίκησιν ἀποπεφυκώς, ὁ δὲ νεώτερος δραστήριος ἦν. ἢ δὲ τούτων μήτηρ ἀρχιερέα τὸν Ὑρκανὸν διὰ τὸ ἀπραγμοῦν ἀποδείκνυσι, καὶ πάντα τοῖς Φαρισαίοις ἐπιτρέχει, καὶ τῷ πλήθει τούτοις ἐκέλευσε πεθεσθαι, καὶ αὐτὴ μὲν εἶχε τῆς βασιλείας τὸ W I 158 ὄνομα, οἱ Φαρισαῖοι δὲ τὴν ἰσχύν· ἤρῃμι δὲ ἡ χώρα, μόνων τῶν Φαρισαίων τὴν βασιλείαν ταρκετότων καὶ πειθόντων κτε-10 νειν τοὺς συμβουλευσάντας Ἀλεξάνδρῳ τὴν τῶν ὀκτακοσίων διαφθοράν. Ἐνα δὲ τέως αὐτοὶ σφάττονσι, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ ἄλλους ἐπ' ἄλλοις; ἕως οἱ δυνατοὶ παρελθόντες εἰς τὰ βασίλεια καὶ Ἀριστόβουλος σὺν αὐτοῖς (οὐ γὰρ ἤρῃσκετο τοῖς δρωμένοις), B πολλὰ εἰπόντες καὶ τοὺς ἤδη φθαρέντας ἀποκλαυσάμενοι, εἰς 15 οἶκτον τῶν κινδυνευόντων τοὺς παρόντας ἐκίνησαν καὶ εἰς δάκρυα. Ἀριστόβουλος δὲ τὴν μητέρα διὰ ταῦτα κατηγυῖατο· ἢ δὲ οὐκ εἶχεν ὃ τι καὶ πράξειε.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀγγέλλεται Τιγράνης σὺν στρατιᾷ μεγάλῃ εἰς τὴν Συρίαν ἐμβεβληκῶς καὶ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἀφιξό-20 μενος. ταῦτο ἐφόβησε καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν βασιλίαν, καὶ δῶρα πολλὰ καὶ πολλοῦ ἄξια καὶ πρέσβεις αὐτῷ πέμπονσι τὴν

3 Δύο PW.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 13 16—14 2 § 2.

tiam sibi adiunxit, tum regnum constabilivit, tum mariti funus luculentius quam pro regum superiorum consuetudine effecit.

5. Iam cum Alexander duos filios reliquisset, Hyrcanum et Aristobulum, quorum ille tardo erat ingenio et ad res gerendas inepto, hic animo excitato et alacri, mater Hyrcano, quem ob socordiam pontificem designarat, et Pharisaeis, quibus summam rerum mandarat, populum parere iubet. ita cum regni nomen penes ipsam, auctoritas penes Pharisaeos esset, regio pacata fuit, nisi quod Pharisaei reginam turbabant et irritabant ut eos occideret qui Alexandro auctores fuissent octingentos illos perimendi. et initio uno occiso post alios atque alios trucidabant; donec vici potentes cum Aristobulo, cui illa non placebant, regiam ingressi multis verbis factis et occisis deploratis eos qui ibi erant ad misericordiam periclitantium et ad lacrimas commoverunt. Aristobulus etiam cum matre propterea expostulavit: ea vero quod faceret non habebat.

Sub id tempus nuntiatur Tigranem cum ingenti exercitu impressionem facisse in Syriam et in Iudaeam venturum. ea fama et populus et regina territi multa munera magni pretii per legatos ad eum Ptole-

Πτολεμαίδα πολιορκουῦντι. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδέξατο καὶ χρηστὰ ἐπηγγέλλετο. ἄρτι δὲ τὴν Πτολεμαίδα πορθήσαντι ἀγγέλλεται οἱ C
 Ἄξιλος εἰς Ἀρμενίαν ἐρημάσας, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρει πρὸς
 τὴν οἰκίαν. τῆς δὲ βασιλείας δεινῶς νοσησάσης, Ἀριστό-
 5 βουλος λάθρα ὑπεξελθὼν ἦει ἐπὶ τὰ φρούρια, ὅπου οἱ πατρῷοι
 κατετάχθησαν φίλοι, μόνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ συνειδυίας τῇ
 πράξει, καὶ ὑπεδέχθη παρ' αὐτῶν. αἰσθημένη δὲ ἡ μήτηρ αὐ-
 τοῦ τὴν ἀπόβρασον καὶ ὅτι πάντα τὰ φρούρια ὑπηγάγετο, ἐν
 10 αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας εἰς τὸ ὑπερ' αὐτοῦ ἱεροῦ φρούριον. Ὑρκανὸς
 δὲ καὶ οἱ τῶν Ἰουδαίων πρεσβύτεροι μαθόντες ὡς ἐν ἡμέραις
 πεντεκαίδεκα χωρίων εἴκοσι καὶ δύο ἐκράτησεν ὁ Ἀριστόβουλος D
 καὶ πολλὰ συνήγαγε χρήματα καὶ συνήθροισεν στρατεύματα, ἐδέοντο
 τῆς βασιλείας ὑποθίσθαι γνώμην περὶ Ἀριστοβούλου. ἡ δὲ
 15 οὐδέποτε μέλειν αὐτῇ τῶν πραγμάτων εἰποῦσα, ὡς ἦδη ἐκλείπουσα,
 ἐφῆκε πράττειν αὐτοῖς ὁ συμφέρον κρινούσι. καὶ μετ' οὐ πολὺ
 τετελεύτηκε, βασιλεύσασα ἔτη ἑννέα, βιώσασα δὲ τρία καὶ ἑβδο-
 μήμοντα.

Τῆς Ἀλεξάνδρου μέντοι θανούσης εὐθὺς πάλεμον κατὰ
 20 τοῦ ἀδελφοῦ ὁ Ἀριστόβουλος ἤρατο, καὶ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν
 Ὑρκανοῦ αὐτομολοῦσι πρὸς Ἀριστόβουλον. ὁ δὲ φεύγει πρὸς
 τὴν ἀκρόπολιν, ἔνθα καὶ ἡ Ἀριστοβούλου γυνὴ καὶ οἱ παῖδες
 πρὶν κατεκλεισθῆσαν. εἰς λόγους δ' ἑλθόντες οἱ ἀδελφοὶ λύουσι P I 222

3 ἀξιλος A: Iosepho Ἀσίουλλος.
 om A. 13 συνήθροισε A.

11 ὡς] ὅτι A. 21 τοῦ Ὑρκανοῦ A.

12 ὁ

maidem obsidentem mittunt. quibus ille acceptis eos bonis animis esse iussit. sed modo vastata Ptolemaide de Acelai in Armeniam impressione certior factus domum se ad sua tuenda recipit. cum autem regina graviter aegrotaret, Aristobulus clam egressus castella adiit quibus paterni amici praeerant, sola uxore eius rei conscia, et ab iis susceptus est. cuius fuga et castellorum omnium occupatione mater cognita, non ipsa tantum sed populus etiam admodum perturbati, uxorem eius et liberos in castellum quod supra templum est transtulerunt. Hyrcanus vero et Iudaeorum seniores ubi didicerunt Aristobulum diebus 15 castellis 22 potitum esse, ac magnam pecuniam et exercitum coegisse, reginam orarunt ut exponeret quid de illo statuendum esset. ea vero se res non amplius curare, ut quae iamiam moritura esset, dixit, et ipsis permisit ut ea agerent quae ex re publica esse iudicarent. nec multo post extincta est, anno regni 9, aetatis 73.

Matre defuncta Aristobulus statim Hyrcano fratri, militibus illius multis ad ipsum deficientibus, bellum infert. qui cum in arcem, in qua dudum Aristobuli uxor et liberi conclusi fuerant, confugisset, fratres

τὴν ἔχθραν, ὥστε βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, Ὑρκανὸν δὲ ζῆν ἀπραγμῶνως. ἕρκεις οὖν ἐμπεδώσαντες τὰς συνθήκας, ἀνεχώρησεν ὁ μὲν εἰς τὰ βασίλεια, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν Ἀριστοβούλου ὁ Ὑρκανός.

Ἀντίπατρος δὲ τις Ἰδουμαῖος, φίλος ἦν Ὑρκανοῦ, συνα-
 σιῶδης δὲ καὶ δραστήριος καὶ εὐπορῶν χρημάτων πολλῶν, λάθρα
 τοῖς δυναστεύουσι τῶν Ἰουδαίων διαλέγόμενος, καὶ πρὸς Ὑρκανὸν
 διαβάλλων τὸν Ἀριστόβουλον ὡς κτεῖναι αὐτὸν βουλευόμενον,
 πεῖθει πρὸς Ἀρέταν τὸν Ἀράβων βασιλεῖα φυγῶν, καὶ πέμπει
 τὸν Ἀντίπατρον πρὸς Ἀρέταν ὁ Ὑρκανός, πιστεῖς λεηρόμενοι 10
 ὡς οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς προσελθόντα αὐτῷ. λαβὼν
 B δὲ πιστεῖς ἐπέστραψεν ὁ Ἀντίπατρος, καὶ συμπαραειληφώς τὸν
 Ὑρκανὸν νύκτωρ ἤκεν ἔγων αὐτὸν εἰς τὴν παλουμένην Πέτραν
 πρὸς τὸν Ἀρέταν. παρεκάλεε οὖν ὁ Ὑρκανός αὐτὸν καταχθῆναι
 ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκαταστῆναι, 15
 ὑπασκνούμενος, εἰ ταῦτα γένοιτο, δώσειν αὐτῷ τὴν τε χώραν καὶ
 τὰς δώδεκα πόλεις ὅς Ἀλέξανδρος ὁ πατὴρ αὐτοῦ τῶν Ἀράβων
 ἀφείλετο. καὶ ὁ Ἀρέτας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Ἀριστόβουλον,
 καὶ τῆς μάχης κρατεῖ. πολλῶν οὖν πρὸς Ὑρκανὸν αὐτομολη-
 σάντων, εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἀριστόβουλος ἔφυγε. καὶ ὁ Ἀράβ 20
 τῷ ἱερῷ προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὸν Ἀριστόβουλον, προστιθε-
 C μένου καὶ τοῦ δήμου τῷ Ὑρκανῷ, μόνων τῶν ἱερῶν τῷ Ἀρι-
 W I 159

1 post μὲν PW add τὸν, om A Iosephus. 3 ἀνεχώρησεν
 ὁ μὲν A, ἀνεχώρησαν ὁ μὲν Iosephus, ὁ μὲν ἀνεχώρησεν PW.
 9 τὸν ἀράβων βασιλέα A Iosephus, Βασιλέα τῶν Ἀράβων PW.
 post πέμπει A add αὐτόν. 15 ἐπ'] παρ' A. 19 post
 πρὸς PW add τὸν, om A Iosephus.

colloquio habito inimicitias ea condicione ponunt ut Aristobulus regnum teneat, Hyrcanus in otio degat. his pactis iurando sancitis Aristobulus in regiam se confert, in Aristobuli aedes Hyrcanus.

Caeterum Idumaeus quidam Antipater Hyrcani amicus, homo factiosus strenuus et pecuniis abundans, clam cum Iudaeorum proceribus colloquendo et Aristobulum quasi vitae fratris insidiantem calumniando auctor est Hyrcano ad Arabiae regem Aretam confugiendi. itaque Hyrcanus Antipatrum illo mittit ut fidem ab eo accipiat se non deditam iri hostibus si ad illum se receperit. ea impetrata reversus Antipater Hyrcanum noctu secum Petram perducit. regem orat Hyrcanus ut in Iudaeam redactum in regnum restituat: quod si fiat, pollicetur se ei et provinciam et duodecim urbes redditarum quas pater suus Alexander Arabibus ademerit. Aretas igitur expeditione suscepta Aristobulum acie victum multis ad Hyrcanum deficientibus Hierosolyma compellit, impetu- que facto in templo obsidet, etiam plebe Hyrcani partes secuta, solia

στοβούλω παραριπύτων. Ὅντων δὲ τινὰ δίκαιον ἄνδρα καὶ θεοφιλή, ὃς ἀρχμῶ ποτε γενομένου εὐχῆ τὸν θεὸν δυναπήσας ἔλυσε τὴν ἀνομβρίαν, ἤξιον οἱ Ἰουδαῖοι εὐξασθαι κατὰ Ἀριστοβούλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ· ὃ δ' οὐκ ἐπειθετο. ὡς δὲ ἐβιάσθη, "ὦ θεὲ βασιλεῦ τῶν ὄλων" εἶπεν, "ὄχι καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ ἐστηκότες σοὶ εἰσι, σοὶ δὲ καὶ ὅλ' ὑπολιορκούμενοι ἱερεῖς, δέομαι μῆτε κατὰ τούτων ἐκείνοις ἐπαρήξῃς· μῆτε μὴν κατ' ἐκείνων τοῦτοις." καὶ ἀπὸ τῶν ἄνδρα παριστάντες κατέλευσαν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ τὸ θεῖον δίκας αὐτοῦς εἰσπράξατο τῆς ἀσ-
10 βείας, πνεύματος βιαίου πνεύματος καὶ τὸν τῆς χώρας κερπὸν D διαφθείραντος.

6. Πιμψοὶ δὲ παρὰ Πιμπηίου ἐν Ἀρμενίᾳ πολεμοῦντος Τυγράνῃ Σκαῦρος εἰς Συρίαν, πρέσβεις ἔδξατο παρὰ τε Ἀριστοβούλου καὶ Ἰρκανοῦ, συμμαχίαν ἀξιούντος ἐκείνρον. καθὼν
15 ὅν ὑπ' Ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα, ἀπὸ προσετέθη. καὶ κελεύσας ἀναχωρεῖν τὸν Ἀρέταν ἢ πολέμιον Ῥωμαίων κριθῆσεσθαι, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. τῆς λυθείσης δ' Ἀριστοβούλος ἐπὶ Ἀρέταν καὶ Ἰρκανὸν ἐξεστράτευσε, καὶ συμβαλὼν νικῆ. μετ'
σὸ πολὺ δὲ Πιμπηίου ἀφικόμενον εἰς Δαμασκόν, ἦγον πρέσβεις P I 223
20 πολλαχόθεν τε καὶ ἐξ Ἰουδαίας, δῶρον ἐξ Ἀριστοβούλου μέγα κομίζοντες, ὕμπελον χρυσῆν ἐκ πεντακοσίων τάλαντων. ταύτην

1 δίκαιον ἄνδρα A cum Iosepho, ἄνδρα δίκαιον PW. 5 θεῷ] κῆριε A. 7 ἐπαρήξῃς] ἐπάξῃς A, ἐκαυοῦσαι Iosephus. 9 τῆς ἀσβείας αὐτοῦς εἰσπράξατο A. 12 πολιορκοῦντι A. 20 μέγα κομίζοντες] μετακομίζοντες A. 21 ταῦτα A.

FONTES. Cap. 6. Iosephi Ant. I4 2 § 3—4 § 5.

sacerdotibus Aristobulum defendentibus. cum autem Iudaei Oniam virum iustum et deo carum, qui aliquando in aestu et siccitate imbrem a deo precibus impetrarat, rogarent ut Aristobulum cum sua factione devoveret, non paruit; sed cum cogereetur, "o deus rex universi" inquit, "quia et il qui mihi adstant tui sunt, et sacerdotes qui obsidentur iidem tui, oro ut neque his contra illos neque illis contra hos opem feras." hac precatione peracta statim virum lapidibus obruerunt. neque vero multo post numen eius impietatis poenas exegit, violento turbine frugibus regionis vastatis.

6. Scaurus porro a Pompeio in Armenia bellum cum Tigra- gere in Syriam missus legatos ab Aristobulo et Hyrcano accepit, utroque auxilia postalante; et Aristobulo se coniunxit 400 talentis acceptis; insuquo Areta discedere, alioqui a Romanis hostem iudicatum iri, obsidionem discussit. ea soluta Aristobulus motu contra Aretam et Hyrcanum bello utrumque vincit. non multo post Pompeio Damascum profecto cum multis aliis ex locis tum ex Ithdaea legati venerunt, Aristobuli munus vitem auream 500 talentum ferentes; quam

φορῶν ὁ Ἰώσηπος ἐν Ῥώμῃ θεάσασθαι, τῷ Καπιτωλίῳ ἀνατεθει-
 μένην Διὶ. καὶ αὐθις ἦγον πρὸς αὐτὸν Ἀντίπατρος μὲν ὑπὲρ
 Ὑρκανοῦ, ὑπὲρ δὲ Ἀριστοβούλου Νικόδημος. ὁ δὲ αὐτοὺς
 ἐλθεῖν τοὺς διαμνησθητοῦντας ἐκέλευσεν. ἀφικομένων δὲ γε εἰς
 Δαμασκὸν τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, οἱ μὲν ἤξιον ἦ
 μὲ βασιλεύεσθαι· πάτριον γὰρ εἶναι αὐτοῖς παρὰ τῶν ἀρχιερέων
 Β ἄρχεισθαι, τούτους δὲ τοῦ γένους ὄντας ἐκείνου εἰς βασιλείαν τὴν
 ἀρχὴν μεταθεῖναι· Ὑρκανὸς δὲ κατηγορεῖ τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι τῆς
 ἀρχῆς αὐτῷ νεμηθείσης διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, ὑπ' ἐκείνου ταύ-
 τῃ ἀφῆρητο, καὶ ἄλλα κατ' αὐτοῦ συνείρων πολλὰ αἰτιώματα. 10
 συνεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ταῦτα λέγοντι καὶ τῶν δοκιμωτάτων
 Ἰουδαίων πλείους ἢ χίλιοι, Ἀντικίτρου παρασκευάσαντος.
 Ἀριστόβουλος δὲ τοῦ μὲν ἐκπεσεῖν τῆς ἀρχῆς τὸν Ὑρκανὸν
 τὴν ἐκείνου φύσει αἰτίαν εἰσέφηγεν, ἄπρακτον οὖσαν καὶ διὰ
 τοῦτο εὐκαταφρόνητον· ἀπὸς δ' ἐξ ἀνάγκης ἔλεγεν αὐτὴν ὑπελ- 15
 θεῖν, φόβῳ τοῦ μὴ πρὸς ἄλλους γενέσθαι αὐτήν· ὀνομάζεσθαι
 C δὲ ὄπερ καὶ ὁ πατήρ. Πομπηῖος δὲ βίαν μὲν κατέγνω Ἀριστο-
 βούλου, πρῶτος δὲ τότε προσομιλήσας αὐτοῖς ἡσυχίαν τέως ἔχειν
 ἐκέλευσεν, ἐλθῶν δ' εἰς τὴν χώραν διατάξειν ἕκαστα ἐπηγγέλλετο.
 οὐκ ἀναμείνυς μέντοι ὁ Ἀριστόβουλος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπέηκε. 20
 καὶ ὀργισθεὶς ὁ Πομπηῖος ἐστράτευσεν κατ' αὐτοῦ. συμπεφε-
 γότος δ' εἰς ἔρμα καλούμενον Ἀλεξάνδριον, ἐκέλευε πρὸς

1 θεάσασθαι] Strabonem, non se ipsum. post τῷ PW add
 ἐν, om A et codex Ducangii: Strabo apud Iosephum ἐν τῷ ἱερῷ
 τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου. ἀνατεθειμένην A, ἀνατεθειμένην
 PW. 5 καὶ] κατὰ A. 13 τὸν Ὑρκανὸν τῆς ἀρχῆς A.
 14 εἰσῆγεν A. 22 Ἀλεξάνδριον Iosephum.

Iosephus Romae vidisse asserit Iovi Capitolino dedicatam. Iogatis denuo
 venientibus, Antipatro pro Hyrcano, Nicodemo pro Aristobulo, Pom-
 peius ipsos inter quos controversia sit adesse iubet. cum autem Iudaei
 eorumque duces Damascum venissent, illi regnum detrectabant: patrium
 enim esse ut pontificibus pareant, illos vero sacerdotali genere oriandos
 sacerdotium regno commutasse. Hyrcanus vero fratrem accusabat quod
 principatu ob aetatis praerogativam sibi attributo ab illo spoliatus esset,
 multis etiam aliis criminibus in illum congestis, Antipatri opera amplius
 mile probatissimorum Iudaeorum suffragantibus. Aristobulus contra,
 Hyrcanum ob ignaviam ingenii, quae contemptam ei facile pareret,
 imperium amisisse, quod sibi necessario vendicandum fuerit ne ab aliis
 occuparetur: neque se alium quam quo pater usus esset titulum usur-
 pare. Pompeius vim quidem fecisse Aristobulum decernit, sed tum cle-
 menter eos allocutus interim quiescere iubet donec ipse in Iudaeam
 veniret: tum enim se ordinatum esse omnia. sed cum Aristobulus de
 non expectato in Iudaeam recessisset et Alexandrium castellum occupa-
 ret, Pompeius iratus bello suscepto eum ad se venire iussit. ille

αὐτὸν ἤκειν. ὁ δὲ τῶν φίλων μὴ πολεμεῖν Ῥωμαίοις ἀξιούτων
 κάτσει, καὶ δικαιολογησάμενος πάλιν ἔθεν ἤκειν ἐπέστρεψε.
 κελύοντος δὲ Πομπηίου παραδιδόναι τὰ ἐρύματα, καὶ αὐτο-
 χείρως ἐπιστεῖλαι τοῖς φρουράρχοις (ἀπειρητο γὰρ ἄλλως τούτων D
 5 ἀφίστασθαι), πείθεται μὲν; δυσανασχετῶν δὲ ἀνεχώρησεν εἰς
 Ἱεροσόλυμα καὶ πολεμεῖν ἤτοιμάζετο. Πομπηίῳ δὲ στρατεύοντι
 ἐπ' αὐτὸν ἡ Μιθριδάτου μεμήνητο τελευταῖα ἐκ Φαρνάκου τοῦ
 κριδὸς αὐτοῦ γενομένη. περὶ Ἱεριχοῦντα δὲ γεγονότι, οὗ τὸ
 ὑποβάλαμον τρέφεται τῶν μύρων τὸ ἀκριβέτατον, ὃ τῶν θάμνων
 10 τεμνομένων ὄξει λίθῳ ἀνακιδέει ὡσπερ ὀπός, πρόσμιον δ' Ἀρι- W I 160
 στόβουλος αὐτῷ καὶ ἐκέλευε παύσασθαι τοῦ πολέμου, χρήματά τε
 διδοῦς καὶ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα αὐτὸν εἰσαδεχόμενος, ὥστε πράττειν
 ὁ βούλεται. ὁ δὲ συγγυὸς αὐτῷ πέμπει Γαβήνιον ἐπὶ τὰ χρή- P I 224
 ματα καὶ τὴν πόλιν. τῶν δὲ Ἀριστοβούλου στρατιωτῶν οὐκ
 15 ἑώντων τὰς συνθήκας πληρωθῆναι, ἄπρακτος ἐπαγγέλθην ὁ
 Γαβήνιος. ἤκει γοῦν ἐπὶ τὴν πόλιν Πομπηίῳς κἀθιέρως τὸν
 Ἀριστοβούλου. οἱ δ' ἔνδον οὐχ ὁμονοοῦν. τοῖς μὲν γὰρ ἐδόκει
 δέχεσθαι τὸν Πομπηίον, τοῖς δ' Ἀριστοβούλου τὸναντίον· οὗ
 καὶ τὸ ἱερὸν κατεληφότες εἰς πολιορκίαν παρεσκευάζοντο. οἱ δ'
 20 ἄλλοι τὴν πόλιν ἐγχειρίζουσι Πομπηίῳ καὶ τὰ βασίλεια. ὁ δὲ
 ἐντὸς στρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρχει τὸ ἱερὸν. ἄλλοτος δὲ περὶ
 τρίτον μῆνα, ἐπεισφρήσαντες οἱ πολέμοι ἔσφαζον τοὺς ἐν αὐτῷ·

4 ἄλλως τούτων A; τούτων ἄλλως PW. 7 μεμήνητο]
 μέμνηται A. 10 ἀνακιδέει A, ἀνακηδέει PW. 13 Γαβή-
 νιον Iosephus. 14 δὲ om A. 16 γοῦν A, δὲ PW.

hortantibus amicis ne Romanis adversaretur, descendit, causaque dicta
 eo unde venerat rediit. ac Pompeio iubente ut munitiones traderet et
 castellorum praesidibus sua manu scriberet (alioqui enim iis cedere non
 licebat), paret ille quidem, sed indignabundus Hierosolyma profectus
 ad bellum se parat. Pompeio contra illum ducenti Mithridatis caedes
 a filio Pharnace patratas nuntiatur: et ad Hierichunta progresso, ubi
 opobalsamum nascitur unguentorum praestantissimum quod frusticibus
 acuto lapide incisus instar succi: exsudat, Aristobulus occurrit supplicans
 ut bellum omittat, se pecuniam ei daturum et Hierosolymis recepturum
 esse pollicens, quidvis agendi potestate permitta. ille data venia Gabi-
 nium ad pecuniam et urbem accipiendam mittit. que, Aristobuli militi-
 bus pacta perfici prohibentibus, re infecta reverso, ipse Pompeius Ari-
 stobulo in vincula coniecto ad civitatem venit non consentientem, aliis
 Pompeium recepturis, Aristobuli vero factione contrarium consentente;
 quas templo occupato ad tolerandam obsidionem se parabat. urbe au-
 tem et regia a caeteris Pompeio traditis, et castris in ipsa urbe positis
 ac templo tertio mense expugnato, milites eos qui intus erant trucidat.

οἱ δὲ οὐδὲν ἤττον ἦσαν ἱερούργουντες καὶ θύοντες. φόνου δὲ
 B πάντα μεμέστωτο· οἱ μὲν γὰρ τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ Ῥωμαίων,
 οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων ἐσφάττοντο ἢ καὶ ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον.
 παρῆλθε δὲ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ ἄβατον ὁ Πομπήιος καὶ
 τῶν περὶ αὐτὸν τινες, καὶ εἶδον ὅσα τοῖς ἄλλοις πλὴν τῶν ἀρχι- 5
 ρέων ἦσαν ἀθέατα. οὐδενὸς μέντοι τῶν ἐν αὐτῷ ἀναδημάτων ἢ
 τῶν χρημάτων ἤψατο δι' εὐσέβειαν. τῇ δ' ὑστεραία καθάραι
 παραγγείλας τὸ ἱερόν, καὶ θύειν νομίμως, τὴν ἀρχιερωσύνην
 παρέδωκεν Ἰρκακῷ, τοὺς αἰτίους τοῦ πολέμου παλκεῖ διαχρησά-
 μενος, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα ποιήσας Ῥωμαίοις ὑπόφορα. Πομπ- 10
 πῆιος δὲ ἐπὶ Ῥώμην ἀπιὼν ἐπήγετο τὸν Ἀριστόβουλον δεδεμένον
 C καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. ἦσαν δὲ αὐτῷ δύο θυγατέρες καὶ
 τοσοῦτοι υἱοί, ὧν ὁ πρεσβύτερος Ἀλέξανδρος ἀπέδρα καὶ τὴν
 Ἰουδαίαν κατέτρεχεν ὕστερον, μὴ δυναμένου τοῦ Ἰρκακοῦ αὐτῷ
 ἀντικαθίστασθαι. 15

7. Ὡς δὲ Γαβήνιος εἰς Συρίαν ἦκε, πέμπει πρὸς τὸν
 Ἀλέξανδρον Ἀντώνιον Μάρκον μετὰ στρατεύματος. καὶ γενο-
 μένης μάχης κτείνουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πολεμίων περὶ τρισχι-
 λίου καὶ οὐκ ἐλάττους ζωοῦσι. καταφυγόντος δὲ Ἀλεξάν-
 δρου ἐπὶ τι ἔρυμα λεγόμενον Ἀλεξάνδριον, ἐπολιόρκει τοῦτο. 20
 διαπρεσβεύεται οὖν πρὸς Γαβήνιον ὁ Ἀλέξανδρος συγγνώμην
 αὐτῶν, καὶ παραδίδωσιν αὐτῷ κατεῖχεν ἱερόματα. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς

10 Ῥωμαίοις om A.
 19 δὲ τοῦ ἀλεξ. A.

12 θυγατέρες A Iosephus, θυγατέρα PW.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 14 5—9.

bant, nihilo secius sacris operantes et victimas immelantes. ac caedi-
 bus referta erant omnia, Iudaicis partim a Romanis partim a sese inter-
 euntibus vel gladio vel praecipitatione. Pompeius vero cum quibusdam
 ex suis adytum templi ingressus est eaque vidit quae non nisi ponti-
 ficibus videre fas est: neque tamen, qua erat pietate, quidquam vel ex
 donariis vel ex pecuniis attigit. postridie populum hortatus ut templum
 repurgarent et rite immolarent, Hyrcano pontificatum restituit; bellique
 auctoribus securi percussis et tributo Hierosolymis imposto Romam
 rediens Aristobulum vinctum cum duabus filiabus totidemque filiis secum
 abduxit. quorum natu maior Alexander arripa fuga post Iudaeam in-
 cursavit, neque ei resistere Hyrcanus potuit.

7. Gabinus autem cum in Syriam venisset, M. Antonium cum
 exercitu contra Alexandrum mittit; qui praefecto commisso hostium ad
 tria millia cecidit, non paucioribus captis. Alexander autem in castello
 quod Alexandrium vocabatur obsessus veniam a Gabinio per legatos
 impetrat, munitionibus quas tenebat traditis; Hyrcanusque pontifex ab

Ἰεροσόλυμα κατήχθη παρὰ τοῦ Γαβήριου. ὁ μόντος D
 Ἀριστόβουλος διαδράς ἐκ Ῥώμης καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν
 τεύχων ἐκείνη τὸ Ἀλεξάνδριον ἄρτι κατεσκευασμένον. ὁ δὲ
 Γαβήριος στέλλει τοὺς κωλύοντας αὐτὸν ἢ καὶ συλληγομένους.
 πολλοὶ δὲ τῷ Ἀριστοβούλῳ τῶν Ἰουδαίων προσέρχον, ὧν οἱ
 πλείους ἐτύχωνον ἄοπλοι. τοὺτους μὲν οὖν ἀπέλασεν Ἀριστό-
 βουλος, τοὺς δ' ὠπλισμένους ὄντας περὶ ὀκτακισχιλίους εἶχε
 μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ μάχης αὐτοῖς πρὸς Ῥωμαίους συγκροτηθείσης
 ἤττανται Ἰουδαῖοι καὶ φεύγουσι· καὶ οἱ μὲν κτείνονται, σκεδά-
 νονται δὲ οἱ λοιποὶ. Ἀριστόβουλος δὲ μετὰ χιλίων εἰς Μαχαι- P I 225
 ρούττα συνέφυγε μετὰ τοῦ παιδὸς Ἀντιγόνου συναποδράντος ἐκ
 Ῥώμης αὐτῷ. μετὰ δὲ δύο ἡμέρας τραυματισθεὶς ἔαλω, καὶ
 σὺν τῷ υἱῷ Ἀντιγόνῳ αἰχμάλωτος πρὸς Γαβήριον ἄγεται, καὶ
 ἀναπέμπεται αὐθις εἰς Ῥώμην, καὶ δεθεὶς κατελίχτο, βασιλεύσας
 15 καὶ ἀρχιερατεύσας ἔτη τρεῖς. Γαβήριος δὲ ἀπῆει εἰς Αἴγυπτον.
 ἐπισπείων δ' ἐκείθεν εὗρε τὸν Ἀριστοβούλου παιῖδα Ἀλέξανδρον
 στρατεύματι μεγάλῳ τὴν χώραν ἐπιόντα καὶ ὅσοις ἐντύχοι τῶν
 Ῥωμαίων πάντας κτείνοντα. συμβαλὼν οὖν τούτῳ περὶ τὸ
 Ἰαβέριον ὄρος, τρισμυρίους ἄγοντι Ἰουδαίους, κτείνει περὶ
 20 μυρίους. καταστησάμενος δὲ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις ὡς ὁ Ἀντί- B
 περκος ἤθελε, καὶ ἄλλα δὲ στρατηγήσας ἔργα μεγάλα, εἰς W I 161
 Ῥώμην ἀπέχε, Κράσῳ παραδοὺς τὴν ἀρχήν. οὗτος δ' ὁ
 Κράσος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν τὰ ἐν τῷ ἱερῷ χρήματα ὧν σὺχ

4 καὶ om A.

11 συναποδράσαντος A.

12 δύο PW.

20 ὁ om A.

22 et 23 Κράσῳ et Κράσος PW, quae infra

Κράσος.

23 ἐλθὼν καὶ τὰ A.

eodem Gabinio Hierosolyma reducitur. Aristobulus vero cum Roma in
 Iudaeam profugisset et Alexandrinum modo eversum instaurare conaretur,
 Gabinius copias misit quae id prohiberent aut ipsum etiam comprehen-
 derent. sed cum multi Iudaei maiori ex parte inermes ad Aristobulum
 confluerent, caeteris dimissis solos armatos qui ad octo milia fuere reti-
 nuit: ii a Romanis praelio victi partim caeduntur partim dissipantur.
 Aristobulus vero cum mille viris Machaeruntum se contulit, ac biduo
 post sanctiatus et captus una cum Antigono filio fugae socio ad Gabi-
 nium perducitur, et denique Romam missus in vinculis tenetur, regno et
 pontificatu triennium functus. Gabinius vero in Aegyptum profectus
 atque inde reversus reperit Alexandrum cum magno exercitu Iudaeam
 obsidentem et obvius quosque Romanos trucidantem. cum eo igitur tri-
 ginta Iudaeorum milia ducente iuxta montem Itabyrium congressus cir-
 citer decem milia occidit. et Hierosolymitanis rebus ex Antipatri sen-
 tentia constitutis, et aliis magni imperatoris operibus editis, provincia
 Crasso tradita Romam discessit. Crassus autem Iudaeam ingressus

ἤφατο ὁ Πομπηΐος (ἦσαν δὲ διαχίλια τάλαντα) πάντα ἀφέλετο, καὶ τὸν ναὸν περιούσας τὸν κόσμον πάντα ἐσύλησεν, εἰς τάλαντα χρυσοῦ ὀκτακισχίλια ἀριθμούμενον. ἔλαβε δὲ καὶ δοκὸν σφρηγῆ-
 λατον ἐκ χρυσοῦ μνῶν τριακοσίων πεποιημένην. ἡ δὲ μνῆ παρ' Ἰουδαίοις ἔλκει λίτρας δύο καὶ ἡμισίαν. ταῦτα λαβὼν ἐπὶ 5
 Πύρθους ἐξώρμησε· καὶ ἐφθάρη σὸν τῷ στρατεύματι. Κάσσιος
 C δὲ εἰς Συρίαν ἐκείθεν φυγὼν καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀνέβη. μέγα
 γοῦν παρ' αὐτῷ δεδύνητο ὁ Ἀντίπατρος, καὶ παρὰ Ἰδομαίοις,
 παρ' οἷς ἄγεται γυναῖκα ἐξ Ἀραβίας, Κύπρον ὄνομα, ἐξ ἧς
 αὐτῷ τέσσαρες ἐγένοντο υἱοί, Φασάηλος καὶ Ἡρώδης, Ἰωσήφ 10
 καὶ Φερώρας, καὶ θυγάτηρ Σαλώμη. χρόνῳ δὲ ὕστερον Καῖσαρ
 Ἰούλιος Γάιος, κατασχὼν τὴν Ῥώμην μετὰ τὸ Πομπηϊὸν καὶ τὸ
 πλεόν τῆς συγκλήτου ἐκείθεν φυγεῖν, λύσας τὸν Ἀριστόβουλον
 εἰς Συρίαν ἐπεμψε σὸν στρατεύματι. ἀλλὰ φθάσαντες οἱ τὰ
 Πομπηϊοῦ φρονοῦντες φαρμάκῳ τὸν Ἀριστόβουλον διαφθείρουσι. 15
 Σκηλιῶν δέ, ἐπιστειλαντος αὐτῷ Πομπηϊῶν, τὸν Ἀριστοβούλου
 D Ἀλέξανδρον ἐπελέκισε. μετὰ δὲ τὸν Πομπηϊῶν θάνατον Καίσαρι
 πολεμοῦντι κατ' Αἴγυπτον εἰς πολλὰ χρήσιμον ἑαυτὸν παρτέσχεν
 Ἀντίπατρος, ὥστε τὸν Καίσαρα κεχρησθαι αὐτῷ εἰς πάντα τὸν
 πόλεμον· ὅπου καὶ τραυθῆναι συμβέβηκεν αὐτόν. ἐλθὼν δὲ καὶ 20
 Ἀντίγονος τότε ὁ Ἀριστοβούλου πρὸς Καίσαρα, ἐδέϊτο λαβεῖν
 οἶκτον αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένου, καὶ τοῦ πατρὸς ἀνεμί-
 μνησε, καὶ ὡς δι' αὐτὸν ἀποθάνοι. παρῶν δὲ καὶ ὁ Ἀντί-

6 δὴν PW. 7 καὶ A Iosephus, om PW. 9 οἷς] ὡν Iose-
 phus. 14 ἔκασπε A. τὰ τοῦ πομπηϊῶν A. 20 τότε
 καὶ ἀντίγονος A.

templi Hierosolymitani pecuniam, quae bis mille talenta erant, abstulit, atque omnem templi ornatum spoliavit, qui ad talenta auri octies mille aestimabatur. rapuit et trabem ex auri 300 minis fabriactam. missa porro Iudaica libras binas et semissem pendit. his acceptis contra Parthos profectus cum exercitu interiiit. unde Cassius fuga in Syriam elapsus etiam in Iudaeam adscendit. apud quem ut et apud Idumaeos multum potuit Antipater; ibique uxore Arabica ducta, nomine Cypro, quattuor suscepit filios, Phasaelum Herodem Iosephum Pheroram, et filiam Salomen. aliquanto post C. Iulius Caesar, post Pompeii et maximae partis senatus fugam Roma potitus, Aristobulum vinculis solutum cum exercitu in Syriam mittit. qui antequam eo venisset a Pompeianis veneno sublatus est, Alexander eius filius inssu Pompeii a Scipione securi percussus. post Pompeii interitum Antipater Caesari in Aegypto gerenti bellum strenuam operam totius belli tempore navavit, ubi etiam vulnus accepit: et cum Antigonus quoque Aristobuli filius ad Caesarem venisset, petens ut sui miseretur principatu delecti et patris sui memoriam ob illum interfecti renovaret, Antipater, qui tum ibi aderat,

πατρος ἀπελογεῖτο. δοξάντων δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπικρατε-
στέρων, ὁ Καῖσαρ Ἰστανῶ μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπεβεβαίωσεν,
Ἀντίπατρον δὲ ἀπέδειξε τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπον. ὡς δὲ Καῖσαρ
εἰς τὴν Ῥώμην ἀπῆει, ὁ Ἀντίπατρος τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν P I 226
ἑκατόστα. βραδὺν δὲ ὁρῶν καὶ νοσῆ τὸν Ἰστανόν, Φασάηλον
μὲν τὸν πρεσβύτατον τῶν παιδῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ τῶν πέραξ
σάρατῆγδον ἀποδείκνυσι, τὸν δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδην, ὄντα λίαν
νεώτατον, τῆς Γαλιλαίας προσστήσατο.

Γενναῖος δ' ὦν ὁ Ἡρώδης τὸ φρόνημα, ἀφορμὴν εἰς ἐπί-
10 δεῖξιν ἀρετῆς τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ τὸν ἀρχιλιθιτὴν Ἐζεκιαν
σὺν μεγάλῳ στίφει τὰ προσεχῆ τῆς Συρίας ληϊζόμενον συλλαβὸν
κτείνει, καὶ πλείστοις τῶν σὺν αὐτῷ ὄθεν τοῖς Σύροις πεφιλητο.
ἐγένετο δὲ διὰ τοῦτο καὶ Σέξτω Καίσαρι γνώριμος, ὄντι τοῦ
μεγάλου Καίσαρος συγγενεῖ καὶ ἄρχοντι τῆς Συρίας. ζηλοῖ δὲ B
15 τὸν ἀδελφὸν καὶ Φασάηλος. ταῦτα δὲ ἐπαλεῖ τιμῆς ὑπὸ τοῦ
ἔθνους τυγχάνειν βασιλικῆς τὸν Ἀντίπατρον. οἱ δὲ ἐν τέλει
τῶν Ἰουδαίων διὰ ταῦτα βιάσκεινον τῷ Ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς
νιόις αὐτοῦ, καὶ ἐδεδίεσαν ὁρῶντες βλαίων καὶ τολμηρὸν τὸν
Ἡρώδην καὶ τυραννίδος ἐρῶντα, καὶ κατηγοροῦν Ἀντιπάτρου
20 πρὸς Ἰστανόν, καὶ ἠρέθιζον κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν παιδῶν αὐτοῦ,
λέγοντες μὴ ἐπιτρόπος εἶναι τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἀλλὰ
δεσπότης. καὶ γὰρ τὸν Ἡρώδην κτείνειν τὸν Ἐζεκιαν καὶ πολλὰς
τῶν σὺν ἐκείνῳ, τοῦ νόμου ἀπειρηκότος ἄνθρωπον ἀναιρέϊσθαι C

6 Ἱεροσολύμων Iosephus.

12 τῶν A Iosephus, τοὺς PW.

sua defensione id effecit ut Caesar Hyrcano, qui causa meliore niti videretur, sacerdotium confirmaret, et ipse Iudaeae procurator constitueretur. itaque Caesare Romam abeunte, suscepta rerum Iudaeae cura, quia Hyrcanum tardum et socordem esse carnebat, Phasaelum filium natu maximum Hierosolymorum et finitimarum civitatum praetorem designat: Herodem illi aetate proximum, admodum adolescentem, Galilaeae praeficit.

Herodes cum generoso esset animo, magistratu in virtutis materiam converso Ezechiam latronum ducem cum magno globo Syriam finitimam praedantem comprehensum eiusque sociorum plurimos occidit. unde Syris carus etiam in Sexti Caesaris, qui cognatus magni Caesaris Syriae praeturam gerebat, notitiam pervenit. est et Phasaelus fratrem aemulatus. quae res effecerunt ut Antipater et a gente Iudaica regio honore coleretur, et una cum filiis procerum invidiam susciperet, metuentium Herodem, quem violentum audacem atque imperii cupidum cernerent. itaque Antipatrum apud Hyrcanum accusant, et hominem contra illum et filios eius concitant: neque enim curatores esse regiarum functionum sed dominos. nam ab Herode Ezechiam cum multis occisum esse, cum legibus cautum sit ne quis quamvis improbus sine

κἄν ποτηρὸς εἴη, εἰ μὴ πρότερον ὑπὸ τοῦ συνεδρίου κατακριθεῖη.
 Ὑρκανὸς δὲ τούτοις ἠρέθιστο εἰς ὀργήν. προσεβήψαν δὲ τὴν
 ὀργὴν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ Ἡρώδου πεφονευμένων, παρα-
 καλοῦσαι ἵνα δίκαις ὑπόσχη τῶν πεπραγμένων. κωθῆεις οὖν ὁ
 W I 162 Ὑρκανὸς Ἡρώδην ἐκάλεε δικασόμενον. ὁ δὲ ἦκε μετὰ στίφους ἅ
 ἀποχρῶντος ἀπὸ τῶ, ὥστε μὴ γυμνὸν καὶ ἀφύλακτον εἶναι πρὸς
 δίκην. ἐλθὼν δὲ ἐν τῷ συνεδρίῳ μετὰ τοῦ στίφους, κατέληξεν
 ἅπαντας, καὶ οὐδεὶς ἐθάρρει κατηγορεῖν αὐτοῦ, ἀλλ' ἦν ἀπορία
 τοῦ τί χρῆ ποιεῖν. εἰς δὲ τις Σαμαῖος ὄνοματι, δίκαιος ἀνὴρ
 D καὶ πεποιθὼς ὡς λέων, εἶπεν "ὦ ἄνδρες, οὐκ οἶδά τινα τῶν 10
 κεκλημένων εἰς δίκην οὕτω παραστάνα, οὔτε ἡμεῖς οἴμαι, ἀλλὰ
 πᾶς κρηθρόμενος δεδιότος παριστάται σχήματι. ὁ δὲ βέλτεστος
 Ἡρώδης φόνων δίκην φεύγων ἔστηκε περὶ αὐτὸν ἔχων ὀπίστας,
 εἰ κατακριθεῖη κατὰ τὸν νόμον, κτενοῦντας ἡμᾶς. ἀλλ' Ἡρώδην
 μὲν οὐ μεμψαίμην, ἡμᾶς δὲ τοσαύτην ἄδειαν παρεσχόντας αὐτῷ. 15
 ἴστε τοῦτον δίκαιον τὸν θεόν, καὶ ὡς οὗτος, ὃν νῦν δι' Ὑρκανὸν
 ἀπολῦσαι βούλεσθε, κολάσει ἡμᾶς ποτε καὶ αὐτὸν Ὑρκανόν."
 P I 227 οὗτοι δὲ ταῦτα εἰς ἔργον ἐξέβη δηλώσει προῦδὼν ὁ λόγος. Ὑρκανὸς
 δὲ εἰς ἄλλην ἡμέραν τὴν δίκην ὑπερέθετο, καὶ λάθρα ἐπέθετο
 τῷ Ἡρώδῃ τὴν πόλιν ὑπεξελεθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει, οἱ δὲ τοῦ 20
 συνεδρίου ἠγανάκτου. Σέξτου δὲ τὴν στρατηγίαν τῆς Κοίλης
 Συρίας χρημάτων τῷ Ἡρώδῃ ἀποδομένου, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ
 παρῆλθε, καὶ ἦκεν Ἡρώδης οὖν στρατιῶν, ὀργιζόμενος κατὰ

1 κατακριθεῖη A Iosephus, κατακριθῆ PW.
 phus: infra p. 419 v. 16 Σαμαίος.

9 Σαμαίος Iose-

concilii sententia condemnatur. Hyrcanus cum his verbis tum matrem
 interfectorum querelis illum ad supplicium flagitantium ira commotus
 Herodem ad causam dicendam accessit. is vero cum iusta cohorte venit
 ne nudus et inconstitutus in ius iret, et sic praetorium ingressus ita
 omnes terruit ut nemine accusare auso omnes ambigerent quid agendum
 esset. unus tamen nomine Samaeus, vir iustus et leonina praeditus
 fiducia, dixit "equidem, viri, non memini quemquam in ius vocatum sine
 adstitisse: nec vos, opinor. omnes enim rei habitum metuentium prae
 se ferre solent. at Herodes ob caedes perpetratas in iudicium vocatus
 armatos secum adduxit, qui nos, si ex lege damnatus fuerit, occidant.
 ego tamen non illum reprehenderim sed vos, qui tantam ei licentiam
 dederitis. scitote igitur iustum esse deum, et quem vos nunc in Hyr-
 cani gratiam absolvetis, ei et vos et ipsum Hyrcanum olim poenas
 datures." hanc orationem ipso eventu esse comprobata in progressu
 historiae apparuit. Hyrcanus vero iudicio in alium diem reiecto Hero-
 dem monuit ut urbe excederet: quo absente concilium indignabatur.
 sed Herodes, redempta a Sexto Syriacae praetura, non multo post cum

Ἰρκανοῦ ὅτι δλωσ εἰς δίκην ἐκλήθη. ἐκόλυσαν δὲ αὐτὸν τοῖς Ἱεροσολύμοις προσβαλεῖν ὁ πατήρ καὶ ὁ ἀδελφός.

8. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐν τούτοις ἦν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Συρίαν τετάρακτο ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Βάσσιος Κικίλιος, εἰς τῶν τὰ Πομπηίου φρονούντων, κτείνει μὲν Σέξτον Καίσαρα δι' ἐπιβουλῆς, αὐτὸς δὲ τῶν πραγμάτων ἐκράτει. τῶν δὲ Καίσαρος Ἰουλοῦ στρατηγῶν κατὰ Βάσσου ὠρηκώτων, ὁ Ἀντίπατρος αὐτοῖς διὰ τῶν υἱῶν συνεμάχησε, μεμνημένος ὢν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐδηργήητο. τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ ἐν τῷ πολέμῳ, Μάρκος ἦλθεν ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν τοῦ Σέξτου ἀρχήν. ὁ δὲ γε Καίσαρ ὑπὸ τῶν περὶ Βροῦτον καὶ Κάσσιον ἐν Ῥώμῃ κτείνεται. πόλεμος δὲ συνερωγός ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Καίσαρος, καὶ τῶν ἐν τέλει ἐπὶ στρατιᾶς συλλογῆν ἄλλων ἀλλαχῆ διεσπαρμένων, Κάσσιος ἀφικνεῖται εἰς Συρίαν, καὶ περιῶν ταύτην ὄπλα καὶ στρατιώτας συνήθροϊζε, καὶ ἐφορολόγει βαρύτατα, καὶ ἐξ Ἰουδαίας ἐπτακῶσια τάλαντα ἀργυρίου ἐπράξατο, ὃν τὴν εἰσπραξιν ὁ Ἀντίπατρος τοῖς υἱοῖς ἀμφοῖν κατεμέρισεν. ὁ οὖν Ἡρώδης πρῶτος ὄσα ἦν αὐτῷ προσηταγμένον Κασσίῳ προσνεγκῶν, φίλος ἦν αὐτῷ ἐς τὰ μάλιστα. ἀηγήθη δ' ἂν ὑπὸ Κασσίου ὁ Μάλιχος, εἰ μὴ ὁ Ἰρκανὸς ἐπέσχεν αὐτῷ τὴν ὁρμήν, ἑκατὸν τάλαντους δεξιωσόμενος δι' Ἀντιπάτρου αὐτόν. ἦδη δὲ

1 δίκην] κρῖον A. 4 τῆς om A.

Iosephus. 8 διὰ] μετὰ Iosephus.

11 κάσιος et 14 κάσιος A, in sq. ss.

κικίλιος A, Κικίλιος

10 τοῦ add A Iosephus.

FONTES. Cap. 8. Iosephi Ant. 14 11.

exercita venit Hyrcano iratus quod omnino in ius vocatus esset, et Hierosolyma oppugnaturus ni pater et frater eius impetum represissent.

8. Hoc Iudaeae statu Syria turbata est tali de causa. Bassus Caecilium, Pompeianae factionis, Sexto Caesare per insidias occiso rerum potiebatur: quem cum Iulii Caesaris duces persequerentur, Antipater Caesariani beneficii memor opem eis per filios tulit. dum autem eo bello tempus teritur, Marcus ad Sexti praeturam suscipiendam Roma venit, ubi Caesar interea per Brutum et Cassium occiditur. ob cuius necem bello exorto, et proceribus ad colligendos exercitus aliis alio dispersis, Cassius in Syriam venit ad arma et milites comparandos, maxima tributa et e sola Iudaea 700 talenta postulans; quorum exactiorem Antipater utrique filio seorsim mandavit. et Herodes cum prior quantum iussus fuerat Cassio obtulisset, in amicitiam eius est receptus. Malichus vero a Cassio fuisset occisus, nisi Hyrcannus eius iram intercessore Antipatro centum talentis placasset. verum Cassio iam ex

Κασίου μεταστάντος τῆς Ἰουδαίας Ἀντίπατρον Μάλιχος ἐπε-
 βούλευεν, ὡς εἰ οὗτος φθαρείη, ἀσφαλείας ἐσομένης τῷ Ὑρκανῷ
 περὶ τὴν ἀρχήν. ταῦτα δ' οὐκ ἔλαθε τὸν Ἀντίπατρον, ἀλλ'
 ἠσφαλλετο ἑαυτὸν· καὶ ὁ Μάλιχος ἤρνετο μεθ' ὄρκων. Μάρκος
 D δ' ἐν τῇ Συρίᾳ στρατηγῶν μικροῦ ἀνεῖλεν ἂν τὸν Μάλιχον, εἰς
 μὴ Ἀντίπατρος παρακαλέσας αὐτὸν περιέσωσε. Κάσσιός γε μὴν
 καὶ Μάρκος ἀθροίσαντες στρατιάν, τῷ Ἡρώδῃ τὴν ἐπιμέλειαν
 ἐνεχείρισαν, στρατηγὸν αὐτὸν Κολῆς Συρίας ποιήσαντες, ὑπο-
 σχόμενοι καὶ βασιλέα τῆς Ἰουδαίας ἀναδείξειν μετὰ τὸν πόλεμον
 ὅς, τότε πρὸς Ἀγώνιον καὶ τὸν νέον Καίσαρα συγκεκρότητο. 10
 ὅτε καὶ Μάλιχος τὸν Ὑρκανοῦ οἰνοχόον χρήμασιν ὑπέλθων,
 φαρμάκῳ κτείνει Ἀντίπατρον· παρὰ γὰρ Ὑρκανῷ εἰσιῶντο
 ἑκάτεροι. γνήτων δὲ τὴν ἐπιβουλήν τῶν Ἀντιπάρχου νῆων,
 ὁ Μάλιχος ἕξαρκος ἦν. τῷ μὲν οὖν Ἡρώδῃ εὐθύς ἐδόκει τὸν
 φόνον τοῦ πατρὸς ἐκδικεῖν, ὁ δὲ γε Φασάηλος δόλῳ μᾶλλον 15
 ἤθελε τὸν Μάλιχον μετελθεῖν, ἵνα μὴ ἐμφυλλο πολέμου γέ-
 νωνται αἰτίαι. πιστεύειν οὖν τῇ ἀρνήσει τοῦ Μαλίχου ὑπεκρί-
 νοντο. ἐνστάσης δὲ ἐορτῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἦκεν Ἡρώδης μετὰ
 στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν· Ὑρκανὸς δὲ Μαλίχῳ πεισθεὶς ἐκώλυεν
 αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἰσσοδόν, προφάσει τοῦ μὴ δεῖν ὄχλον 20
 ἀλλοδαπῶν ἀναμίγνυσθαι τῷ πλήθει ἄγνεύοντι. ὁ δὲ μὴ φρον-
 τίσας τῶν λόγων εἰσεῖσι νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν. Μάλιχος δ' ἔτι
 τῆς ὑποκρίσεως εἶχετο, δακρύων τὸν Ἀντίπατρον καὶ ὡς φίλον

P I 228
 W I 163

3 ἔλαθε A Iosephus, ἐλάτθανε P.W. 8 post. αὐτὸν A add τῆς,
 om Iosephus. 18 δὲ add A. 20 εἰσσοδόν] εἰσελθούσιν A.

Judaea digresso Malichus Antipatro insidias struit, quod eo sublato
 Hyrcani principatus in tuto collocandus esset. quod cum Antipatrum
 haud latebat, quamvis ille eiuraret facinus, se contra illum muniebat.
 Marcus etiam Syriae praetor parum abfuit quin Malichum tolleret, ni is
 quoque salutem eius precibus Antipatri condonasset. Cassius porro et
 Marcus, exercituum quos coegerant cura Herodi mandata, promiserunt
 se confecto bello, quod tum adversus Antonium et Caesarem iunio-
 rem parabat, eum Iudaeae regem creaturos. eodem tempore Malichus
 corrupto Hyrcani, apud quem uterque epulabatur, pincerna Antipatrum
 veneno sustulit: sed cum filii eius insidias cognovissent, infitiatu est
 facinus. cum autem Herodes necem patris statim ulcisci vellet, Pha-
 saeus dolo Malichum circumvenire potius duxit, ne intestini belli cau-
 sam praebent. se igitur infitiationi Malichi fidem habere simulant.
 Herodem vero ad festum cum exercitu venientem Hyrcanus Malichi im-
 pulsus urbis ingressu prohibuit, per eam causam ne turba peregrina
 populo puritatem servanti permisceretur. at ille spretis illius verbis
 noctu urbem ingreditur. et Malichus simulationem adhuc urget, Anti-

ἀνακαλούμενος, κρέφα δὲ ἐποιεῖτο τοῦ σώματος φυλακῆν. ἔλθο-
τος δὲ Κασσίου τὴν Λαοδίκειαν, ἄμφω πρὸς αὐτὸν ἀπήγαγον. Β
καὶ Ἡρώδης μὲν ἐκεῖ τίσαι δίκας τὸν Μάλιχον ἐταμίειεν· ὁ δὲ
ὑποπτεύσας τὸ πρῶγμα, τοῦ παιδὸς αὐτῷ δημηρέοντος ἐν Τύρῳ,
δ ἐμελέτησε τοῦτον ὑποκλέψαι, καὶ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπαῖραι· καὶ
τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. Ἡρώδης δὲ τὴν γνώμην τοῦ Μάλιχου
ὑπονοήσας, προεισημίμας εἰς Τύρον λάθρα πείθει τοὺς χιλιάρ-
χους πρὸς Μάλιχον ἐξελεῖν καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ἤδη γὰρ
αὐτοῖς παρὰ Κασσίου προῦριστο συμπράττειν Ἡρώδη ἐπὶ δικαίᾳ
10 πράξει. οἱ δὲ πλῆσιον τῆς πόλεως αὐτῷ ὑπαντήσαντες κατακέν-
τοῦσιν αὐτόν. Ὑρκανὸς δὲ ὑπὸ φόβου ἄφωνος ἦν. ἀνενεγκὼν C
δὲ ἡρώτα ὅπως ἀγγέληται Μάλιχος· καὶ ἀκούσας ὅτι Κασσίου
προστάξαντος, ἐπήνεσε τὴν πράξιν, ποιητὸν εἶπαι καὶ τῆς
πατρίδος ἐπίβουλον.

15 9. Κασσίου δὲ ἐκ Συρίας ἀπάραντος πρὸς Ἀντώνιον, ὁ
Ἡρώδης ἐν διαφόροις ἤριστευσε, καὶ τῷ Ἀριστοβούλου δὲ υἱῷ
Ἀντιγόνῳ ἄρτι τῶν ἄκρων ἐπιβάντι τῆς Ἰουδαίων γῆς ὑπαντήσας,
μάχῃ ἐνίκησε καὶ τῶν ὀρίων ταύτης ἐξέωσεν. ὅθεν ἀφικόμενον
εἰς Ἱεροσόλυμα Ἰστεφάνου ὃ τε δῆμος καὶ Ὑρκανός. μνηστεύεται
20 δὲ καὶ τὴν Ὑρκανοῦ θυγατρίδην, Ἀλεξάνδρου δὲ θυγατέρα τοῦ
Ἀριστοβούλου παιδός. εἶχε δὲ πρότερον ἑτέραν γυναῖκα δημότιν, D

9 δικαίᾳ πράξει A, δικαίαν πράξιν PW.

17 ἀρτι] ἀντικρῶ

alter codex Wolfii.

Fontes. Cap. 9. Iosephi Ant. 14 11 § 7—13 § 9.

patrum deplorando et ut amicum inclamando, sed clam custodia corpus
mugit. Laodicea porro capta a Cassio uterque ad eum profisciscitur.
et Herodes id operam dabat ut Malichus ibi poenas lueret: ille vero id
agi suspicatus, filium, qui Tyri obses erat, suffurari et in Iudaeam
proficisci regnumque occupare cogitabat. sed Herodes Malichi consilio
sagaci, coniectura indagato, nuptio clam Tyrum misso tribunis militum
persuadet ut ad illum egrediantur eumque occidant: nam a Cassio iam
praescriptum habebant ut Herodi ad res iustas adiumento essent. ita
Malicho ab eis prope urbem confosso Hyrcanus prae metu obmutuit:
deinde cum sibi reddito id Cassii iussu factum esse responderetur,
probavit caedem, illum improbum fuisse hominem et patriae insidiatorem
testatus.

9. Cassio ex Syria adversus Antonium profecto Herodes variis
in locis rem bene gessit, et Antigonum Aristobuli filium fines Iudaeae
iam ingressum praelio victor finibus regionis expulit. unde Hierosolyma
veniens et a populo et ab Hyrcane coronatur: cuius ex filia neptem,
Alexandri Aristobuli filii natam, uxorem ducit, cum prius Doridem

Λαρίδα καλουμένην, ἔξ ἧς αὐτῶ καὶ Ἀντίπατρος γίνεται τῶν ἄλλων πρεσβύτερος.

Ἀντωνίου δὲ καὶ Καίσαρος Κάσσιον καὶ Βρούτου περὶ Φιλίππους νεκιστησάντων, ὃ μὲν ἐπὶ Γαλλίας ἐχώρει, πρὸς δὲ τὴν Ἀσίαν Ἀντώνιος. γενομένην δ' ἐν Βιθυνίᾳ πανταχόθεν ἀπὴρ-
 5 των πρεσβεῖαι. παρήσαν δὲ καὶ Ἰουδαῖοι κατηγοροῦντες Φασαήλου τε καὶ Ἡρώδου. ἐλθόντα δὲ τὸν Ἡρώδη ἐπὶ ἀπολογία διὰ τιμῆς ἦγεν Ἀντώνιος, καὶ οὐδὲ λόγου ἤξιοντο οἱ κατηγοροί, χρήμασι ταῦτα τοῦ Ἡρώδου πριαμένου παρ' Ἀντωνίου. ἐλθόντι
 P I 229 δ' εἰς Ἐφεσον Ἀντωνίῳ ἐπεμψεν Ὑρκανὸς στέφανον χρυσοῦν, 10 καὶ ἤξιον τοὺς Ἰουδαίους οὓς ἠχμαλώτισε Κάσσιος οὐ νόμῳ πολέμου, ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, καὶ τὴν χώραν ἀποδοθῆναι ἣν αὐτοὺς ἀφείλετο Κάσσιος. δίκαιαν οὖν εἶναι κεκρικῶς τὴν ἀξιῶσιν εἰς ἔργον ἐκβῆναι προσέταξε. μετὰ ταῦτα εἰς Συρίαν παραγενομένην τῷ Ἀντωνίῳ καὶ ὑπὸ τῶν τῆς Κλεοπάτρας ἐρώτων 15 κεκρατημένην προσίασιν ἄνδρες ἑκατὸν Ἰουδαίων οἱ δυνατάτατοι, καὶ κατηγοροῦν Ἡρώδου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, παρόντος καὶ Ὑρκανοῦ. Ἀντώνιος δὲ πυνθάνεται Ὑρκανοῦ, πότεροι τοῦ ἔθρους
 B προύσταται ἄμεινον· καὶ ὃς τοὺς περὶ Ἡρώδη εἶπεν, ὧν αὐτοῦ κηδεστής. ὃ γοῦν Ἀντώνιος οἰκείως πρὸς αὐτοὺς ἔχων διὰ τὴν 20 τοῦ πατρὸς αὐτῶν ξενίαν, καὶ ἄμφω τετράρχας ἀνόμισσε, καὶ τὰ Ἰουδαίων αὐτοῖς ἐπέτρεψε πράγματα· καὶ δέκα δῆσας τῶν κατηγορῶν, ἔκτεινεν ἂν αὐτούς, εἰ μὴ οἱ ἀδελφοὶ παρετήσαντο.

1 Δοξὴν Iosephus.
 AW, ἀντῖ P.

17 αὐτόν A, αὐτῶν PW.

19 αὐτοῦ

plebeiam uxorem haberet, e qua filium natu maximum Antipatrum susceperat.

Antonius et Caesar Bruto et Cassio ad Philippos victis alter in Galliam abit, Antonius in Asiam. qui cum Bithyniam attigisset, undique legationes ad eum venerunt: aderant et Iudaei Phasaelum et Herodem accusaturi. Herodem vero sui defendendi causa eo profectum et munera offerentem Antonius honorifice excepit, ne dicendi quidem potestate data accusatoribus. inde Ephesum progresso Antonio Hyrcanus auream coronam misit, petens ut Iudaeos quos Cassius contra belli morem cepisset liberaret, et agros ab eodem adeptos restitueret. cuius postulatis, qui ea aequa iudicaret, Antonius satisfieri iussit. deinde in Syriam profectum et Cleopatrae amore captum Iudaeorum centum viri potentissimi conveniunt, Herodem et Phasaelum accusantes, Hyrcano etiam praesente. qui rogante Antonio utri populo rectius praesent, respondit Phasaelum et Herodem, ut cuius socer esset. proinde Antonius, ob paternum hospitium eis amicus, utrumque tetrarcham appellavit, Iudaeas administratione illis mandata. ac decem ex accusatoribus in vincula coniectos occidisset, nisi fratres pro eis deprecati essent.

αὐτοῖς δὲ χίλιοι περὶ Τύρον τῶ Ἀντωνῶ ὑπήνησαν. ὁ δὲ δού-
ροις προκατελημμένος, τῷ κατὰ τόπον ἄρχοντι κολάσαι τοὺς
Ἰουδαίους ἐκέλευσεν, ὡς νεωτερίζοντας. ὁ δὲ Ἡρώδης ἀπιέναι W I 164
ταχὺ αὐτοῖς συμβόλευσεν, ἵνα μὴ μεγάλου πειραδῶσι κακοῦ.
ὁ δὲ ὄχ' ὑπήκουσεν, ἐνδραμύνας οἱ Ῥωμαῖοι τινὰς μὲν ἀπέ-
κτειναν, πολλοὺς δ' ἐτραυμάτισαν· καὶ οἱ λοιποὶ διαφυγόντες C
ἤσυχάζον. τοῦ δὲ δήμου καταβουώντος Ἡρώδου, παροξυνθεὶς ὁ
Ἀντώνιος τοὺς δεδεμένους ἀπέκτεινεν.

Ἀντίγονος δὲ Πακόρω τῶ Πάρθων βασιλεῖ ὑπισχεθεὶς
10 χίλια δώσειν τάλαντα καὶ γυναῖκας πεντακοσίας, εἰ τὴν ἀρχὴν
Ἑρκανὸν ἀφέλωνται καὶ παραδώσιν αὐτῷ, καὶ τοὺς περὶ Ἡρώδην
ἀνέλοιεν. διὰ ταῦτα ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν κατὰγοντες Ἀντίγονον
οἱ Πάρθοι ἐστράτευσαν· οἷς πόλλάκις οἱ περὶ Ἡρώδην συμμι-
ξαντες ἐκράτουν. ὁ δὲ τῶν Πάρθων στρατηγὸς σὺν ὀλίγοις
15 ἱππεῦσιν εἰς τὴν πόλιν ἦκεν, ὡς τάχα κατευνάσων τὴν στάσιν,
τὸ δ' ἀληθὲς ὡς Ἀντιγόνῳ συμπράξων. Φασάηλου δὲ ξενί- D
σαντος αὐτόν, κείθει τὸν Φασάηλον παρὰ Βαρζαφαρμάνην ἐλθεῖν
πρεσβεύοντα. καὶ ἔρχοντο Ἑρκανὸς καὶ Φασάηλος πρεσβεύοντες,
Ἡρώδου μὴ συναινοῦντος· ὁ δὲ στρατηγὸς προὔπεμπε σφᾶς.
20 καὶ ὁ Βαρζαφαρμάνης τὸ μὲν πρῶτον γηγίως αὐτοὺς ὑπεδέξατο,
ἔπειτα ἐπεβούλευε. καὶ οἱ περὶ Φασάηλον ἐν ὑποψίαις ἦσαν

1 τῶ Ἀντωνίῳ περὶ τόρον A.

PW.

10 εἰ] ἦν A.

12 Ἀντιγόνου] ἀντίπατρον A.

PW male.

14 στρατηγὸς A, βασιλεὺς

17 Βαρζαφαρμάνην] qui Βαρζαφάρης in pluri-

19 συναινοῦντες A.

A. Iosephus, σφᾶς PW.

4 πειραδῶσι A, πειρασθῶσι

11 παραδώσουσιν A Iosephus.

rursus mille viri circa Tyrum Antonio occurrerant: is vero muneribus iam ante conciliatus eius loci praefecto mandavit ut Iudaeos tanquam novis rebus studentes supplicio afficeret. Herodes vero eos monuit ut abire maturarent, ne grave malum experirentur. qui cum non auscultassent, Romani impetu in eos facto quosdam occiderunt, multos vulnerarunt; maxima vero pars evitato periculo quievit. populo autem contra Herodem vociferante irritatus Antonius victos interfecit.

Enimvero Antigonus Pacoro Parthorum regi mille talenta et quingentas mulieres pollicitus si principatum Hyrcano ademptum sibi daret et Herodem cum suis tolleret, a Parthis in Iudaeam reductus est; quos Herodianus saepius vicerunt. sed dux Parthorum cum paucis equitibus urbem ingressus per speciem componendae seditionis, revera ut Antigono opem ferret, Phasaelo hospiti suo persuadet ut ad Barzapharmanem legatus eat. Phasaelo et Hyrcanus legati eunt, duce eos comitante, sed Herode non probante. ac principio a Barzapharmane sincere accepti, post insidiis appetiti sunt, Phasaelo suspectos habente barbaros, cum se

κατὰ τῶν βαρβάρων, ἔγνων δὲ καὶ κόκτωρ λάθρα παρ' αὐτῶν
 φουλασσομένοι. μεμήνυτο δ' αὐτοῖς ὅτι καὶ συνελήφθησαν ἄν,
 11 εἰ μὴ ὑπερετίθεντο οἱ βάρβαροι μέχρις ἂν Ἑρώδης τοῖς ἐκεῖ Πάρ-
 θοις ληφθεῖη, μὴ τὰ περὶ αὐτῶν μαθῶν διαφύγοι. Φασαήλας
 P I 230 μὲν οὖν τινὲς συνεβούλευον εὐθὺς παρσιπάσασθαι, Ὀφέλλιος δὲ ἅ
 καὶ πλοῖα πρὸς τὴν φυγὴν ὑπισχεῖτο· ἔγγυς γὰρ ἡ θάλασσα ἦν.
 ὁ δὲ Ἑρχανὸν ἀπολιπεῖν οὐκ ἐβούλετο. συλλαμβάνονται οὖν
 καὶ δεσμοῦνται. Ἑρώδης δὲ ταῦτα μαθὼν, οὓς εἶχεν ὀπλίτας
 παραλαβὼν νυκτός, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν
 ἐγγενημένην αὐτῷ παῖδα τῆς Ἑρχανοῦ θυγατρὸς καὶ τὴν τῆς 10
 μνηστῆς ταύτης μητέρα τὴν τε Θεραπειαν πᾶσαν, τὴν ἐπὶ Ἰδο-
 μαίαν ἀπῆει, τοὺς πολεμίους λαθῶν. τοῦ ζεύγους δὲ περιτρα-
 πέντος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ κινδυνευούσης ἀποθανεῖν,
 μικροῦ ἑαυτὸν διεχρήσατο. ἀνακτησάμενος οὖν τὴν μητέρα, καὶ
 B Θεραπειάς ὡς ὁ καιρὸς ἤπειγεν ἀξιώσας, ἐβάδιζε συντονώτερον 15
 πρὸς Μασάδαν τὸ ἔρυμα. ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ πρὸς Πάρθους
 διώκοντας μαχεσάμενος καὶ πρὸς Ἰουδαίους αὐτίς ἐπιτιμήμενος
 αὐτῷ, ἐνίκησε καὶ ἐκράτησε. τοῦ μέντοι πλήθους τοῦ συνεπο-
 μένου αὐτῷ πολλοῦ ὄντος, τοῦ δὲ τῆς Μασάδας φρουροῦ, πρὸς
 ὅπερ ἠπειγόντο, οὐκ ἔξαρκούντος ἅπαντας ὑποδέξασθαι, τοὺς μὲν 20
 πλείους ἀπέλυσε, δοὺς σφίσι ἐφόδια, ὅσοι δὲ ἦσαν κοῦφοι καὶ
 τοὺς ἀναγκαιοτάτους ἔχων εἰς τὸ ἔρυμα παραγίνεται. καὶ ἀφείς
 ἀπὸ τῆς τάς τε γυναῖκας καὶ τὴν Θεραπειαν ἀρκοῦντα τὰ ἐπιτήδεια
 ἔχοντας, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Πέτραν τῆς Ἀραβίας ἐξώρμησεν. ἔωθεν

9 λαβὼν A.

noctu clam custodiri animadvertent, atque etiam indicatum esset fuisse
 comprehendendos nisi id barbari distulissent donec Herodes a Parthis
 qui Hierosolymis essent caperetur, ne cognito ipsorum statu elaboretur.
 ac Phasaelo quidam suaserunt ut statim aufugeret: Ophellius etiam,
 quod mare in propinquo esset, naves ad fugam pollicebatur: sed cum is
 Hyrcanum deserere nollet, ambo comprehensi vinciantur. quo Herodes
 cognito, militibus suis et matre et sorore et deponsa sibi Hyrcani filia
 eiusque matre noctu assumptis, cum omni comitatu versus Idumaeam
 abit, deceptis hostibus, cum autem vehiculo in itinere everso mater
 eius de vita periclitaretur, parum abfuit quin sibi ipse manus afferret.
 qua recreata et ut tempus ferebat curata ad Masadam castellum strenue
 pergit: interim etiam Parthos persequens et Iudaeos insidiantes superat.
 iam quia tanta multitudo eum comitabatur quantam Masada castellum,
 quo properabat, omnem capere non posset, maiori parte dato viatico
 dimissa cum expeditis et maxime necessariis castellum ingreditur, ibique
 mulieribus et ministris cum sufficienti comœatu relictis ipse ad Arabiam

δὲ τὰ μὲν ἄλλα τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ Πάρθοι ἐθήραζον· καὶ οὐκ αὐτὰ τὰ βασιλεία, μόνων δὲ ἀπείχοντο τῶν Ἵρχανοῦ χρημάτων, ὄντων εἰς ὀγδοήκοντα τάλαντα· καὶ τὴν χώραν δὲ ἐκάκουν· οἱ Πάρθοι.

5 10. Ἀντίγονος μὲν οὖν οὕτω καταχθῆς εἰς τὴν Ἰουδαίαν Ἵρχανὸν καὶ Φασάηλον δεσμώτας παραλαμβάνει· φοβούμενος δὲ τὸν Ἵρχανὸν μὴ τὸ πλῆθος αὐτῶ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ, ἀποτίμνει αὐτοῦ τὰ ὄντι, τοῦ νόμου τοὺς ἱερῶσθαι μέλλοντας ὀλουλήρους εἶναι κελεύοντας· Φασάηλος δὲ γινώσκει αὐτὸν 10 μέλλοντα σφάττεσθαι, ἐπεὶ τὰς χεῖρας δεδέσμητο, πέτρα προσαρῶσας τὴν κεφαλὴν αὐτὸν μὲν ἐξήγαγε τοῦ βίου, τὴν δ' ἐκ τοῦ κτείνειν αὐτὸν ἠδονὴν ἐστέρησε τὸν πολέμιον. πρὸ δὲ γε τοῦ 15 πάνυ ἐκλιπεῖν ἀκούσας ὡς διέδρα τοὺς πολεμίους· Ἡρώδης ὁ ἀδελφός, εὐθύμως ἀπέθανε, καταλειπὼν ἐνδικητὴν καὶ τῶν 18 ἐχθρῶν τιμωρόν. Ἡρώδης δὲ πρὸς Μάλχον τὸν Ἀράβων ἐσπευδε βασιλεία, εὐεργετηθέντα πρόσθεν ὑπ' αὐτοῦ, ὡς παρ' αὐτοῦ ληψόμενος χρήματα εἰς λύτρον τοῦ ἀδελφοῦ· οὕτω γὰρ ἦν τὰ κατ' ἐκείνον μαθὼν· ἀγγελιστὸς δὲ τοῦ Μάλχου αὐτῶ 20 διὰ τινῶν ἀναχωρεῖν, ὡς τῶν Πάρθων παραγγειλάντων μὴ δεχθῆαι αὐτόν, ἀπεκρίνατο μηδὲν ἐνόχλησιν ἔχειν, διαλεξόμενος δὲ περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέηκε ἐπ' Αἴγυπτον.

2 μόνον A.
τελέως.
ἔκειν A.

11 μὲν add A Iosephus.
15 τὸν A Iosephus, τῶν PW.
21 ταῦτα εἰπὼν] ὡς codex Ducangii.

13 πάνυ] Iosephus
20 ἐνόχλησιν

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 14 13 § 10—15 § 10.

Petram contendit. mane Parthi cum aliis Hierosolymitarum aedibus tum ipsa regia direptis, sola Hyrcani pecunia quae ad 80 talenta erat intacta, agros quoque vastarunt.

10. Antigonus autem hoc modo in Iudaeam reductus Hyrcanum et Phasaelum captivos accipit; et quia timebat ne populus regnum Hyrcano restitueret, aures ei praecidit, cum lex sacrorum antistites integros esse iubeat. Phasaelus autem cum intellexisset se iugulatum iri, quia manus in vinculis erant, capite saxo illiso necem sibi conscivit, praerepta hosti occidendi voluptate. sed cum paulo ante quam exspiraret Herodem fratrem e manibus hostium evasisse audivisset, hilariter est mortuus, ultore et vindicæ relicto. Herodes autem ad Malchum Arabiae regem properabat suo beneficio devinctum, ut ab eo pecuniam ad redimendum fratrem acciperet, quem mortuum esse adhuc ignorabat. sed cum Malchus ei denuntiasset ne veniret, sibi enim interdictum esse a Parthis ne illum reciperet, respondit se non adesse ut ei molestiam pareret, sed ut de rebus maxime necessariis colloqueretur. his dictis

P I 231 πτον, και ἀκίωκα τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἤκουσε. Μάλχῳ δὲ
 μεταμήλησε, και ἔστειλε τοὺς ἀναστρέφοντας τὸν Ἡρώδην· ὃ δὲ
 πορρωτάτω ἦν. και εἰς Αἴγυπτον καταχθεις ἀκικίδεν εἰς Ῥώμην
 ἀφικόμενος Ἀντωνίῳ φράζει τὰ αὐτῷ και τῷ Φασαήλῳ συμβεβη-
 κόντα, και ὡς Ἀντιγονος ὑπὸ Πάρθων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσῆχθη, 5
 χρημάτων ὑποσχέσει και γυναικιῶν, και ἄλλα ὅσα ἔδρασε τε και
 ἔπαθεν. Ἀντώνιον δὲ οἰκτος εἰσέρχεται τῆς Ἡρώδου μεταβολῆς,
 και Καῖσαρ δὲ διὰ τε ἄλλα, και χαριζόμενος Ἀντωνίῳ τοῦ Ἡρώ-
 δου ὑπεραγαυῶντι, πρὸς συνεργίαν ἐτοιμότερος ἦν. παραστησά-
 B μνοι σὺν τῇ βουλῇ τὸν Ἡρώδην, τὰς τε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ 19
 διεξήσαν εὐεργεσίας, και τὴν αὐτοῦ πρὸς Ῥωμαίους ἔλεγον
 εὖνοιαν· κατηγόρουν δὲ Ἀντιγόνου, και πολέμιον ὠνόμαζον και
 ἄλλοθεν μὲν, και ὅτι παρὰ Πάρθων ἔλαβε τὴν ἀρχήν, τοὺς
 Ῥωμαίους ὑπεριδίων. περσεπῆγε δὲ ὁ Ἀντώνιος ὅτι και πρὸς
 τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον Ἡρώδην βασιλεύειν συμφέρει. και 15
 δόξαν πᾶσι τοῦτο ψηφίζονται.

Και ὁ μὲν οὕτω τὴν βασιλείαν εἰλήφει, Ἀντιγονος δὲ τὴν
 Μασάδων διόλου ἐπολιόρκει. οἱ δὲ ἐκτὸς αὐτῆς ἐπαίνειον· ἕδατος,
 C ὡς και τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδου τὸν Ἰωσήφ ἀποδρᾶναι βουλευέσθαι 20
 σὺν διακόντοις πρὸς Ἀραβας· ἀλλ' ἐπεσχέθη, νυκτὸς γενομένου 20
 ἕσταθ. Βενθίδιος δὲ ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς κειμνηδεις ἐκ Συρίας

1 τῶν ἀδελφῶν A. 8 δὲ add A. 9 παραστησάμενοι A,
 παραβτησάμενος PW. 18 μαάδα ἐπολιόρκει διόλου A.
 19 βούλεσθαι σὺν διακόντοις A. 20 γενομένου νυκτὸς A.
 21 Οὐενθίδιος Iosephus.

in Aegyptum abiit: atque in eo itinere quomodo cum fratre actum esset
 cognovit. cum autem Malchus mutata sententia misisset qui Herodem
 iter convertere iherent, ille iam longissime aberat. et ex Aegypto
 Romam profectus suos et Phasaoli casus Antonie exponit, et ut Anti-
 gonus a Parthis in regnum collocatus sit pecuniarum et mulierum
 ratione, caeteraque quae ipse tum fecisset, tum perpressus esset. motus
 est ob eam fortunae commutationem Herodis misericordia Antonius.
 Cassar quoque tum ob alia tum in Antonii gratiam casum Herodis per-
 quam dolenter forensis maioris factus ad suffragandum. igitur Herode
 in senatum adducto paterna beneficia et ipsius erga Romanos benevo-
 lentiam commemorant, Antigonnem vero ut hostem accusant eum ob alia
 tum quod despectis Romanis regnum a Parthis acceperat, Antonie illud
 etiam adficiant, e. re publica esse ob Parthicum bellam Herodem rerum
 petiri.

Hac sententia ab omnibus approbata regnum Herodi decernitur,
 Antigone interea Masadam continenter obsidente. obsesso aqua iam
 deficiente, et Iosephus Herodis frater cum ducentis ad Arabes aufugere
 decreverat, sed nocturna pluvia consilium id discussit. Ventidius porro

Πάρθους ἀνείργειν, εἰς Ἰουδαίαν παρέβαλεν, ὡς συμμαχῆσαν
 ἀφ᾽εν τοῖς πολιορκουμένοις, τὸ δ' ἔλεον ὡς παρὰ Ἀντιγόνου
 χρηματισόμενος. ὁ μὲν οὖν πληρώσας τὸ βοήθημα ἀνεχώρησε,
 Σίλωνα δὲ μετὰ μέρος τῆς στρατιᾶς καταλλοίπειν, ἵνα μὴ γένη-
 5 ται τὸ λῆμμα κατάφωρον. Ἡρώδης δὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς
 Πτολεμαῖδα καταπεπλευκῶς ἤλανετο ἐπ' Ἀντίγονον, δύνανται
 ἀθροίσας. ἔλεον δ' ἐν τῷ μίσῳ τὴν Ἰωπίτην, ἵνα μηδὲν εἴη
 ταῖς ἐχθροῖς ἔρυμα, ἔσπευδεν εἰς Μασάδα, τοὺς οὐκ εὖ οἰκί-
 10 μους· καὶ τούτους ἀναλαβὼν, πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα παραγίνεται·
 συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικόν. καὶ ἐπὶ τοῦ
 ἰσρατοπεδεύσατο· οἱ δ' ἐπὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους μαχόμενοι ἀνείρ-
 γαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πύργων. καὶ ὁ Σίλων δὲ τῶν οὐκ εὖ οἰκί-
 15 τωσῶν τῶσας καταβοᾶν τοῦ Ἡρώδου ἐποίησε διὰ σπάνου τῶν
 ἀναγκαίων, ἐκίει τε τὸ στρατόπεδον ὡς ἀναχωρήσων. ταῦτα
 δ' ἐποίησε τὸν Ἀντίγονον διὰ τὴν δωροδοκίαν αἰδούμενος. Ἡρώ-
 20 δης δὲ ἤξιον μένειν αὐτόν, καὶ ἔξορμήσας πλῆθος ἐπιτηδείων
 ἐκόμισεν, ὥστε μηκέτι ὑπολειπῆν Σίλωνι τῆς ἀναχωρήσεως πρό-
 φασιν. καὶ οἱ μὲν ἐν ἀσφάτοις ἦσαν, Ἡρώδης δὲ παραγενόμενος P I 232
 εἰς Σαμάρειαν ἐκεῖ τὴν τε μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οὐκ εὖ οἰκί-
 25 στες, αὐτὸς δὲ ἐπὶ Γαλιλαίαν ὤχετο. καὶ προσάγεται πᾶσαν
 αὐτήν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς σπηλαίοις κατοικούντων. ἦν δὲ τὰ
 σπήλαια ἐν ὄρεσι πάντη ἐξέσκαρτοι καὶ πέτραις ὀξεύεις ἐμπερι-
 χόμενα. καὶ τούτων δὲ δυσχερῶς μὲν, ἀλλ' ὁμως ἐκράτησε.

2 ἀντιγόνου A, Αντιγόνα PW. 7 Ἰωπίτην A, Ἰωπίτην Iosephus.
 8 μασάδα A. 9 παραγίνεται] ἐπορεύετο A. 11 ἰσρατο-
 πεδεύσατο A cum Iosepho, ἰσρατοπεδεύσατο PW. 16 ἐπιτη-
 δειον A. 21 ἐν οἴῳ A. 22 ἐσκαρτοῖσι A.

praetor a Romanis missus ad Parthos Syria pellendes in Iudaeam abiit
 per speciem obsessis auxiliandi, se vera ut ab Antigono pecuniam ca-
 parat; ac voti compos factus recessit, Silone cum parte copiarum relicto
 ne largitio deprehenderetur. Herodes vero ex Italia Ptolemaidem trans-
 vectus collecto exercitu contra Antigonom ducens, obiter Ioppe capta
 ne qua hostibus munitie relinqueretur, Masadam ad suos tutandos pro-
 perabat; haeque receptis, adinactis etiam Silonis cohortibus, extra He-
 rosolyma castra metatur. iis autem qui in urbe erant ex propugnaculis
 hostes arcantibus, etiam Silo quosdam e suis subornavit ut ob commentus
 penuriam contra Herodem vociferarentur, castraque movit tanquam
 recessurus. id eo faciebat quod Antigonom ob largitionem reverebatur.
 Herodes vere ab illo petiit ut maneret, et commentus copiam attulit,
 ne qua Siloni causa discessus relinqueretur. cum exercitui abande pro-
 spectum esset, matre caeterisque necessariis Samarinae collocatis Gal-
 laeam omnem sibi adiungit, iis exceptis qui speluncas incolunt undique
 acutis et praeruptis petris obsessas. tandem iis quoque licet difficulter

κατώστησας δὲ τὰ ἀπόθνη ὁ βασιλεὺς εἰς Σαμάρειαν ἔστησεν, ὡς μάχη κριθῆσόμενος πρὸς Ἀντίγονον. ἐν τούτοις δὲ Πακέρου πεσόντος ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν Πάρθων τραπέντων ὑπὸ Ῥωμαίων, κέμπει τῷ Ἡρώδῃ βήθηδον Μαχαιρᾶν σὺν στρατιᾷ ὁ Βενθίδιος.

W I 166 καὶ τούτῳ μὲν ὁ Ἡρώδης τὸν ἀδελφόν Ἰωσήφ καταλλοίπει, 5
B ἐπιλαμβάνει μὴ ἀποκινδυνεύειν μηδὲ τῷ Μαχαιρᾷ διαφθεῖσθαι, αὐτὸς δὲ πρὸς Ἀντώνιον ἔσπευδε πολιορκεῖν τὰ Σαμόσατα, πόλιν τῶν παρεσφρατιδίων. ὡς δὲ ἤγγιζεν ὁ Ἡρώδης, κέμπει τὸ στρατεύμα ὑπαντησόμενον αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος, καὶ παρόντα ἠσπάζετο, καὶ Σοσιφί συμμαχεῖν αὐτῷ ἐνετέλλετο· καὶ ὅς τὸ κεκλει- 10
σμένον ἐπλήρου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀδελφὸς Ἡρώδου ἐπὶ Ἱεριχοῦντα σπεύδων περιπίπτει τοῖς Ἀντιόχου, καὶ ἐν δυσχωραῖς ἀποληφθεὶς θνήσκει γενναίως μαχόμενος, καὶ ἅπαν ἀπέβαλε τὸ στρατεύμα. Ἀντίγονος δὲ τὴν αὐτοῦ τεμὴν κεφαλὴν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Φερώρῃ ἀποδίδωσι ταλάντων πεντήκοντα. 15

11. Ἀπροστάντες δὲ οἱ Γαλιλαῖοι τοὺς τὰ Ἡρώδου φρο-
C νοῦντας ἐν τῇ λίμνῃ κατεπόντωσαν, καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐνωτε-
12 ρώθη πολλά. ἤγγιξεν δὲ ταῦτα Ἡρώδῃ καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴ ἐν Δάφνῃ τῆς Ἀντιοχείας. ἐπιειγόμενῳ οὖν, ὡς κατὰ Γαλιλαίαν ἐγένετο, συνήτησαν αὐτῷ οἱ πολέμιοι. καὶ ἤτη- 20
θέντες κατεκλεισθήσαν εἰς τι χωρίον, ὃ δὲ ἔσπευδεν εἰς Ἱεριχοῦντα τιμωρησάσθαι θλίβων αὐτοὺς διὰ τὸν ἀδελφόν. Ἀντίγονος

2 πακέρου πεσόντος A Iosephus, πεσόντος Πακέρου PW.
10 σοσιφί A. 13 τὸ ἅπαν ἀπέβαλε στρατεύμα A.

FONTES. Cyr. 11. Iosephi Ant. 14. 15 § 10—16 § 4.

positus, rebus ibi ordinatis Samariam rediit ut acie cum Antigono decerneret. interea Pacoro in praelio caeso Parthisque a Romanis profugatis Ventidius Herodi Machaeram cum legionibus auxilio mittit. apud quem Herodes fratre Iosepho relicto, mandat ne Martis aleam experiatnr neve cum Machaera contendat: ipse ad Antonium abit, Samosata urbem ad Euphratem sitam oppugnantem. cui cum appropinquasset, Antonius exercitum ei obviam mittit; praesentemque amplexus, Sossium ei opitalatum ire iubet. Iosephus vero frater Herodis dum Hierichuntem properat, ab Antigoni militibus in angustiis excoptus fortiter pugnans occumbit, omni amisso exercitu: cuius caput amputatum Antigonos fratri illius quinquaginta talentis vendidit.

11. Galilaei quoque per defectionem Herodianos in lacu demerserunt, multaque in Iudaea novata sunt. quibus rebus una cum caede fratris in Daphna Antiochiae nuntiatis Herodes prope in Galilaeam profectus; hostibus profugatis et in castellum quoddam compulsis; Hierichuntem contendit ad necem fratris alciscendam. Antigonos vero,

δὲ ἐπὶ τὴν Σαμαρείαν πέμπει στρατηγὸν Πάππον ὄνομα σὸν δυνάμει, παρέχων τοῖς ἐναντίοις δόξαν πολεμοῦντος ἐκ περιουσίας. καὶ Ἡρώδης ἤλθεν ἐπὶ τὸν Πάππον, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολέμοις κρατεῖ, καὶ εἶπετο φεύγουσιν εἰς τὴν κώμην, κτείνων οὓς ἂν καταλάβοι. πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκιῶν ὀπλιτῶν, καὶ πολλῶν ἐπὶ τὰς στέγας ἀναφευγόντων, τοὺς δρόφους τῶν οἴκων καθαιρῶν ἐκράτει τούτων. καθαιρουμένων δὲ τῶν δρόφων ἔμ-
 10 πλεα ὤρωντο τὰ κάτω στρατιωτῶν, οὓς λίθοις ἄνωθεν βάλλοντες ἔκτεινον. τοῦτο τὰ τῶν πολεμίων φρονήματα ἔθραυσε· καὶ ἤκεν
 15 ἂν εἰς Ἱεροσόλυμα ὃ Ἡρώδης μετὰ τῆς στρατιῆς αὐτίκα καὶ τὸ πᾶν ἔχειργάσατο, εἰ μὴ χειμῶν ἐπέσχε βαθύς. τότε ὀψίας οὕσης ὃ βασιλεὺς Ἡρώδης εἷς τι δωμάτιον εἰσελθὼν περὶ λουτρὸν ἦν, καὶ ἀποδυσάμενος ἐλούετο, ἐνδὸς αὐτῷ ὑπηρετούμενον παιδός. κατὰ δέ γε τὸ ἐνδότερον οἶκημα τῶν πολεμίων τινὲς συμπεφυ-
 20 γότες ὀπλισμένοι ἐκεῖ διὰ φόβον ἐκρύπτοντο. καὶ μεταξὺ λουμένου τοῦ βασιλέως εἷς τις ἐπεξέρχεται ξίφος ἔχων γυμνόν, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλος καὶ αὐδὶς ἕτερος ὁμοίως ὀπλισμένοι, οὐδένα P I 233
 πληῆξαντες ὑπὸ δέους, ἀγαπῶντες δὲ εἰ αὐτοὶ σωθεῖεν. τοιοῦτον ἔφηνε κίνδυνον ὃ Ἡρώδης. τῇ δὲ ὑστεραία τὴν τοῦ Πάππου
 25 τεμῶν κεφαλὴν ἤδη ἀνρηγμένου ἐπεμψε Φερῶρα τῷ ἀδελφῷ ἀντὶ τῆς τοῦ Ἰωσήφ κεφαλῆς· οὗτος γὰρ ἦν ὃ Πάππος ἀπὸ χεῖρ ἐκείνου γενόμενος.

Λίξαντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἀφίκετο πρὸς Ἱεροσόλυμα καὶ στρατοπεδεύεται τῆς πόλεως ἔγγιστα· καὶ καταλιπὼν ἐκεῖ τοὺς τὰ

8 ὠρῶντο A, ὄρωντο PW.
 21 τῆς κεφαλῆς Ἰωσήφ A.

βάλλοντες A, βαλόντες PW.

Pappo duce cum copiis ad Samariam misso, opinionem hostibus eam afferre voluit quasi in opum affluentia bellum gereret. sed Herodes illos acie victos in vicum persecutus omnes occidit quos adipisci potuit: cumque aedes armatis complerentur et multi in superiora confugerent, tectis aedium destructis milites qui infra erant lapidibus obruit. ea re hostium animos ita fregit ut statim cum exercitu Hierosolyma intrare potuisset, nisi hiemis asperitate esset impeditus. tunc, quia iam serum erat, in domuncula quadam lavit, uno tantum puero ministrante; in cuius interiorem partem aliquot ex hostibus armati prae metu sese abdidérant. dum igitur rex lavat, unus stricto gladio progreditur, deinde alter, post alius, eodem modo armati: neque tamen quemquam percusserunt, ut in metu salutem quaesivisse contenti. huiusmodi periculo evitato postridie Pappi iam interfecti caput amputatum Pherorae fratri pro Iosephi capite misit, Pappi manibus interfecti.

Hieme finita, castris proxime Hierosolyma collocatis et cura parandae obsidionis certis hominibus mandata, Samariam abit, ut cum
 Zonaras Annales. 27

πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐτοιμάσοντας, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ὄχθητο,
B τῇ Ἀλεξάνδρου θυγατρὶ συννευνασθησόμενος, ἤδη κατεγγηθείση
 αὐτῷ, ὡς ἰστόρηται. μετὰ δὲ τοὺς γάμους ἀφίκετο ἐκ Σαμα-
 ρείας ἤκε δὲ σὺν στρατιᾷ καὶ ὁ Σόσσιος. καὶ πρὸς τὸ τεῖχος
 τῶν Ἱεροσολύμων ἤθροβοντο, καὶ χῶματα ἐγείραντες καὶ πολλοῦ-
 5 κητικὰς μηχανὰς προσάγοντες τὸ τεῖχος κατέσειον. καὶ οἱ ἐντὸς
 δὲ ἀπονοία μᾶλλον ἢ προνοία ἀντικαθίσταντο στρατηγούμενοι.
 ἀναβαίνουσι δὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος πρῶτον μὲν λογάδες εἴκοσιν, εἶτα
 ἑκατοντάρχαι Σοσσίου. ἤρθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον τεῖχος ἡμέραις
 τεσσαράκοντα, τὸ δὲ δεύτερον πεντεκαίδεκα. ἄλόντος δὲ τοῦ
 10 ἔξωθεν ἱεροῦ καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἐντὸς ἱερὸν καὶ τὴν
C ἄνω πόλιν Ἰουδαῖοι συνέφυγον. ἐλίω δὲ καὶ ταῦτα, καὶ ἦν
 ἅπαντα φόνων μεστά. ὁ δ' Ἀντίγονος, μήτε τῆς τότε τύχης
 μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος, κάτεισιν ἐκ τῆς βάρειως καὶ προσπί-
W I 167 πτει τοῖς Σοσσίου ποσί. κάκεινος μηδὲν αὐτὸν οἰκτιρέας πρὸς 15
 τὴν μεταβολὴν, καὶ ἐπεκρότησε καὶ Ἀντιγόνην ἐκάλεσε καὶ δῆσας
 ἐφύλαττεν. ὠρηκώτων δὲ τῶν συμμάχων ἐπὶ θείαν τοῦ ἱεροῦ
 καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων, ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης τοὺς μὲν
 παρακαλῶν τοῖς δὲ ἀπειλῶν ἐνίους δὲ καὶ τοῖς ὄπλοις ἀνέστειλεν,
 ἐκώλυε τε καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἀρπαγὰς, αὐτὸς τοὺς μισθοὺς 20
 διανεμῆν ἐκάστοις οἴκοθεν ὑπισχνούμενος. καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν
D περιώσας τῆς πόλεως, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσεν. αὐτῷ δὲ
 Σοσσίου βασιλικώτατα ἐδωρήσατο. ὃς ἀνέβλεψεν ἐξ Ἱεροσολύμων

5 ἐγείροντες A.

8 δὲ add A.

9 δὲ] γὰρ A Iosephus.

ἡμέραις Iosephus, ἡμέρας PW.

15 τοῖς] τοῖς τοῦ A.

19 τοῖς prius] τοῖς A: Iosephus τοῖς.

23 βασιλικώτατος A.

Alexandri filia sponsa sua concumberet. nuptiis absolutis et ipse et
 Sossius cum exercitu ad Hierosolymorum moenia profecti, aggeribus
 excitatis adductisque machinis murum quatunt, iis qui intus erant ex
 desperatione magis quam consilio resistentibus. ac primum viginti lecti
 milites, deinde Sossii centuriones moenia conscendere. prior murus
 diebus quadraginta, posterior quindecim est expugnatus. capto etiam
 exteriore templo et urbe inferiore, in templum interius et superiorem
 urbem Iudaei confugerunt. iis quoque expugnatis, caedibus referta
 fuerunt omnia. Antigonus vero, neque praesentis neque pristinae for-
 tunae memor, turri relicta Sossio supplex accidit. quem ille, tantae
 mutationis nihil misertus, increpat et Antigonam appellat et vincitum in
 custodiam tradit. Herodes socios ad templum et sacrarii adytum spe-
 ctandum properantes partim rogando partim minitendo partim armis
 sustinuit, et direptionem urbis prohibuit, se de suo stipendia solutarum
 omnibus pollicitus. reliquiis urbis ita conservatis promissa praestitit,
 ipsum Sossium plus quam regia liberalitate prosecutus. qui cum Hiero-

τῷ Ἀντωνίῳ δεσμώτην ἄγων Ἀντίγονον. δεκάς δ' Ἡρώδης μὴ κομισθεὶς εἰς Ῥώμην Ἀντίγονος δικαιολογήσεται πρὸς τὴν σύγκλητον, ἑαυτὸν μὲν ἐκ βασιλέων ἀποδεικνύων, Ἡρώδη δὲ ἰδιώτην, καὶ ὡς, κἄν αὐτὸς εἰς Ῥωμαίους ἐξήμαρτε, προσῆκεν ἢ 5 βασιλεία τοῖς αὐτοῦ παισὶ, πείθει χρήμασι πολλοῖς τὸν Ἀντώνιον ἀνελεῖν τὸν Ἀντίγονον. καὶ ὁ μὲν ἀνήρητο, ἡ δὲ ἀρχὴ ἐκ τοῦ τῶν Ἀσαμωνάων γένους ἀφήρητο, ἐπ' ἔτεσιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι διαρκέουσα, μετέβη δὲ εἰς Ἡρώδη τὸν Ἀντιπάτρου, ἰδιωτικῷ τυγχάνοντα γένους καὶ οἰκίας δημότιδος.

10 12. Οὕτω δὲ τῆς ὄλης Ἰουδαίας Ἡρώδης ἀναθήμενος P 1 234

τὴν ἀρχήν, τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονούντας προσήγετο, τοὺς δ' ἐναντιουμένους ἐκόλαζεν. ἐτίμα δὲ μάλιστα Πολλίωνα τὸν Φαρισαῖον καὶ Σαμαίαν τὸν τούτου μαθητὴν· τῆς γὰρ πολιορκίας συνισταμένης συνεβούλευον οὗτοι δεῖξασθαι τὸν Ἡρώδη. ὁ δὲ 15 Σαμαίαις οὗτος, ὡς ἤδη ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ προεῖπεν Ὑρκανῷ τε καὶ τοῖς δικαίουσιν ὡς περισωθεὶς Ἡρώδης ἅπαντας αὐτοὺς μετελεύσεται. ἀπέκτεινε δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀντίγονον τεσσαράκοντα τοὺς πρώτους καὶ τὰς αὐτῶν οὐσίας ἀφείλετο, πέρας τε κακῶν ἦν οὐδέν.

20 Ὑρκανὸς μέντοι παρὰ Πάρθους ἀλχμάλωτος ὢν ἐπιεικοῦς ἔτυχε τοῦ Πάρθων βασιλέως Φραάτου, καὶ λυθεὶς τῶν δεσμῶν

2 δικαιολογήσεται A. 7 ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἔξ Iosephus.
12 κόλλιανα A. 15 ἔμπροσθεν] p. 406 v. 9, ubi Σαμαίος.
18 τεσσαράκοντα πέντε Iosephus. ἀφείλατο A.

Fontes. Cap. 12. Iosephi Ant. 15 1 et 2.

solyimis recedens Antigonum ad Antonium in vinculis duceret, veritus Herodes ne ille Romam perductus apud patres conscriptos pro sua defensione afferret, se regibus esse oriundum, Herodem vero hominem privatum, atque, ut ipse in Romanos deliquerit, regnum tamen ad suos filios pertinere, magna pecunia data ab Antonio impetrat ut Antigonum occidat. eo sublato principatus Asamonaeorum familiae ademptus, quem per annos 120 tenuerat, ad Herodem transiit Antipatri filium, ex genere privato et plebeia domo ortum.

12. Sic Herodes totius Iudaeae imperio potitus, sui studiosos fovit, adversarios suppliciiis affectit. Pollioni Pharisaeo et Samaeae illius discipulo honorem in primis habuit: qui, cum urbs obsideretur, dedicationis faciendae auctores fuerant. Samaeas porro, ut supra narratum est, Hyrcano et iudicibus praedixerat, Herodem conservatum ipsos omnes ulturam esse. occidit autem ex Antigoni factione quadraginta principes, bonis etiam ereptis: nec malorum ullus finis fuit.

Enimvero Phraates Parthorum rex Hyrcanum captivum benigne habuit, et vinculis solutum Babylone degere permisit, ubi a gente

ἐν Βαβυλῶνι διάγειν παρεχωρήθη, ἔνθα καὶ πλῆθος ἦν Ἰουδαίων, οἳ τὸν Ἕρκανὸν ὡς ἀρχιερέα καὶ βασιλέα ἐτίμων. μαθὼν δὲ τὸν Ἡρώδην παρειληφέναι τὴν βασιλείαν, διανοεῖτο μεταχωρῆσαι πρὸς αὐτόν, διὰ τε τὸ κῆδος καὶ μνησθήσεσθαι οὐκ αὐτὸν ὅτι κρινόμενον ἐπὶ φόνοις τοῦ κινδύνου ἐρρύσατο. οἱ δ' ἔν Βαβυλῶνι Ἰουδαῖοι μένειν ἤξιον αὐτόν, ὡς ἀρχιερέα καὶ βασιλέα τιμώμενον παρ' αὐτῶν, καὶ ὅτι καὶ ἀπελθὼν τυχεῖν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀδυνατεῖ, λελωβημένος τὸ σῶμα ὑπ' Ἀντιγόνου. οἱ μὲν οὖν ἐκώλουν, ὁ δ' οὐκ ἐπέθετο, αὐτὸς τε ποθῶν ἐπανελθεῖν καὶ παρὰ Ἡρώδου παρακαλούμενος. Ἡρώδης δὲ καὶ πρὸς Φραάτην πρεσβείαν ἐποιήσατο καὶ δῶρα ἐπεμψεν, ἀξιῶν μὴ κωλύσαι τὰς εἰς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ χάριτας. ἦν δὲ οὐκ ὑπερῷ Ἕρκανοῦ ἢ σπουδῆ, ἀλλ' ὅτι μὴ κατ' ἀξίαν ἤρχεν, ἐδειδοίκει τὰς ἐξ εὐλόγων μεταβολάς, καὶ ἔσπευδεν ἢ ἐκποδῶν θέσθαι τὸν Ἕρκανόν, ἢ τέως ἐν χερσὶν ἔχειν. ἐνδεδωκίτος δὲ τοῦ Πάρθου τὴν ἀναχώρησιν, ἀπελθὼν Ἕρκανὸς διὰ πάσης ἤγετο τιμῆς πρὸς Ἡρώδου, πατὴρ τε κυλούμενος καὶ παρὰ τὰς ἐστιάσεις προκατακλινόμενος καὶ παντοίως ἐξαπατῶμενος ἵνα μὴ ἐπιβουλευόμενος αἰσθηται.

Εὐλαβούμενος δὲ ὁ Ἡρώδης τῶν ἐπισήμων τινὰ ἀποδειξάμενος ἀρχιερέα, ἐκ Βαβυλῶνος μεταπεμψάμενος ἱερέα τῶν ἀσημοτέρων, Ἀναήλ ὄνομα, τοῦτ' ἔτι τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμεν. Ἀλεξάνδρα δὲ ἢ πενθερὰ Ἡρώδου, παῖδα ἔχουσα ἐξ Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀρι-

14 ἐκ ποθῶν PW.
23 ἐξ add A.

22 ἀνάηλον et ἀνάηλον Iosephi codices.

Judaica et pontificio et regio honore colebatur. sed cum Herodem regnum suscepisse audivisset, discedere statuit: illum cum ob affinitatem tum quod caedis reum periculo exemisset sui rationem habiturum esse ratus. quod etsi Babylonii Iudaei dissuadebant, tumque a se pro rege et pontifice coleretur, tumque Hierosolyma reversus ob mutilatum ab Antigono corpus sacerdotio fungi non posset, tamen suum desiderium et Herodis preces illorum monitis praevaluit. nam Herodes etiam a Phraate per legatos missis muneribus petierat ne obstaret quo minus viro de se bene merito gratiam referret. neque vero Hyrcani commodum spectabat: sed quia regnum alienum tenebat, mutationis haud ab re veritus, id dabat operam, ut aut Hyrcanum e medio tolleretur, aut in sua potestate haberet. reditu a Parthis impetrato Hyrcanus perquam honorifice ab Herode habebatur, cum et pater appellaretur, et prior accumberet in convivis, et omni genere calliditatis deciperetur ne insidias parari sibi animadverteret.

Herodes porro aliquem ex illustrioribus pontificem designare veritus, Anaeli cuidam obscuro sacerdoti, quem Babylone arceasserat, pontificatum tradit. Alexandra vero socrus Herodis filium suum Aristo-

στοβοῦλου ὄρα κάλλιστον, καλούμενον Ἀριστόβουλον, χαλεπῶς ἔφερε τὴν παρόρασιν τοῦ υἱοῦ· καὶ γράφει τῇ Κλεοπάτρᾳ αἰτήσασθαι τῷ παιδί παρ' Ἀντωνίου τὴν ἀρχιερωσύνην. Ἀντωνίου δὲ νωθέστερον διατεθέντος περὶ τὴν αἴτησιν, εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν

5 Ἀέλλιος καὶ Ἰδὼν τὸν Ἀριστόβουλον ἠγάσθη, οὐχ ἦτιον δὲ τὴν W I 168
P I 235

Μαριάμην τὴν συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ πείθει τὴν Ἀλεξάνδραν ἀμφοτέρων τῶν παιδῶν εἰκόνας τῷ Ἀντωνίῳ στείλαι· θεασαμένη γὰρ εἶπε μὴ τινος ἀτενκῆσειν ὧν ἀξιοῖ. ἡ μὲν οὖν πέμπει τὰς εἰκόνας τῷ Ἀντωνίῳ, ὃ δὲ τὴν μὲν κόρην ἤδέσθη

10 μεταπέμψασθαι γεγαμημένην Ἡρώδην, καὶ ἅμα τὰς εἰς Κλεοπάτραν διαβολὰς ἐπέξέκλινεν. ἐπέστειλε δὲ τῷ Ἡρώδῃ πέμπειν τὸν παῖδα, προσθήμενος, εἰ μὴ ἄσχολη βαρῦ. Ἡρώδης δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ κρίνας ὠραιότατον ὄντα τὸν Ἀριστόβουλον καὶ γένει B

προὔχοντα πρὸς Ἀντώνιον ἤκειν, ἰσχύοντα ὡς οὐδεὶς Ῥωμαίων,

15 ἔτοιμον δὲ πρὸς ἔρωτας καὶ πρὸς ἡδονὰς εὐκατάφορον, ἀντέγραψεν ὡς, εἰ ἐξέλθῃ τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα ταραχῆς ἐμπλησθήσεται. καὶ οὕτω μὲν παρητήσατο τὸν Ἀντώνιον, τοὺς δὲ φίλους ἀφροίσας ἠτιῶτο τὴν Ἀλεξάνδραν ὡς ἐπιβουλεύουσας ἔν' αὐτὸς ἀφαιρεθῆι τὴν ἀρχήν. “ἀλλ' οὐκ αὐτός” ἔφη “διὰ

20 τοῦτο ἄδικος ἔσομαι, ἀλλὰ νῦν δίδωμι τὴν ἱερωσύνην τῷ μέγα· παιδὸς γὰρ ὄντος παντάπῃσι πρῶην, διὰ τοῦτο ἕτερον ἀρχιερεῖα ἐποίησα.” οὕτως εἰπόντος χαρὰ τε ἅμα καὶ δέος τὴν

6 μαριάμην Α. 8 ἀτενκῆσειν Α, ἀτενκῆσειν cum Zonara (ut solet) codex Iosephi Busbequianus, reliqui ἀθετήσειν.

bulum, puerum formosissimum, Alexandro Aristobuli filio natum, praeteritum esse aegre ferens, a Cleopatra petit ut filio pontificatum impetret ab Antonio. quibus precibus segnius ab illo acceptis, Dellius in Iudaeam profectus, Aristobuli et Mariammae coniugis Herodis formam admiratus, Alexandriae persuadet ut amborum liberorum imagines Antonio mittat; quibus ille conspectis nihil non concessurus esset. Antonius imaginibus acceptis, puellam Herodi nuptam accessere verecundatus, etiam Cleopatrae criminationes declinans, ad Herodem scribit ut sibi puerum mittat, cum hac appendice, nisi grave ipsi videretur. Herodes vero minime e re sua esse ratus, si Aristobulus adolescens formosissimus et nobilissimus ad Antonium Romanorum potentissimum, qui facile amoribus irretiretur et ad voluptates propensus esset, mitteretur, rescripsit, si adolescens Iudaea excessisset, omnia tumultu fore plena, itaque se Antonio excusavit; et amicis convocatis Alexandram incusavit tanquam regnum sibi fraude eripere conantem. se tamen propterea non iniustum fore dixit, sed iam adolescenti pontificatum daturum: qui cum pridem plane puer esset, propterea se alium pontificem interea designasse. quae cum dixisset, Alexandra et laetitia et

C' Ἀλεξάνδραν εἶχε, χαρὰ μὲν διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παιδός, δέος δὲ διὰ τὴν ὑποψίαν Ἡρώδου. καὶ ἀπελογεῖτο δακρύουσα, περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης σπουδᾶσαι, βασιλεία δὲ μὴ ἐπιχειρῆσαι· καὶ νῦν δέχεσθαι εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμὴν, ἔσισθαι δὲ πρὸς πᾶν ὑπήκοος διεβεβαιούτω. 5

18. Οὕτως ἠμιλήσαντες διελύοντο, ὡς πάσης δῆθεν ὑποψίας ἐξηρημέτης. τῆς δὲ ἀρχιερωσύνης τῷ παιδί δοθείσης Ἀριστοβούλῳ, ἔδοξε τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν θεραπευθῆναι. Ἡρώδῃ δὲ D ἢ Ἀλεξάνδρα ὑποπτὸς ἦν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρέβειν αὐτὴν ἀπῆται καὶ μηδὲν ἐπ' ἐξουσίας δρᾶν, καὶ ἐπιμελῶς αὐτὴν¹⁰ ἡσάν τινας φυλάσσοντες. ἢ δ' ἐξηγριοῦτο, πᾶν ὄτιοῦν ὑπομῆναι προκρίνουσα ἢ μετὰ δουλείας καὶ φόβων βιοῦν· καὶ τὴν Κλεοπάτραν παρεκάλει ἐπικουρεῖν, τὰ ἐν οἷς εἶη δηλώσασα. ἢ δὲ σὺν τῷ παιδί πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν ἐκέλευε. δύο γοῦν λάρνακας παρασκευασαμένη ὡς εἰς ἐκκομιδὴν σωμάτων νεκρῶν, ταύταις¹⁵ ἔμελλεν ἑαυτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐμβαλεῖν, ἐπιτάξασα τοῖς συνειδόσι τῶν οἰκετῶν νυκτὸς ἐκφέρειν καὶ κομῆσαι πρὸς Θάλασσαν, ὅπου καὶ πλοῖον αὐτοῖς ᾧ πλεῖν ἐπ' Αἴγυπτον ἔμελλον παρεσκευάστο. P I 236 ταῦτα δ' Ἡρώδης ἔκ τινος τῶν οἰκετῶν ἐκείνης μαθὼν, καὶ προελθεῖν ἑλάσας μέχρι τῆς ἐγγχειρήσεως, ἐπ' αὐτῇ τῇ πράξει τοῦ²⁰ δραμοῦ συνέλαβα παρῆκε δὲ τὸ ἁμάρτημα φόβῳ τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλ' οὐκ ἐπιεικέλα. ἐδέδοκτο δ' αὐτῷ ἐκποδῶν ποιήσα-

1 Ἀλεξάνδρα A. 3 ἱερωσύνης PW. 6 οὕτω A. ὡς W,
om P. 12 φόβον A. κλεοπάτρα A. 15 κομιδὴν A.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 15 2 §7—3 §9.

metu affecta est: laetitia ob filii honorem, timore ob Herodis suspicionem: seque cum lacrimis excusavit, se pontificatum quidem appetivisse, regnum autem non affectasse; ac iam honorem filio tributum amplecti, et morigeram in omnibus ei se futuram pollicita est.

13. Sic inter se collocati discesserunt, velut omni iam suspicionem sublata. pontificatu autem puero Aristobulo tradito, rebus domesticis consultum esse videbatur. Alexandram tamen Herodes cum suspectam haberet, in regia degere iussit neque suapte auctoritate quicquam agere. quae cum accurate a quibusdam observaretur, exasperata et quidvis potius tolerandum rata quam vitam servilem et sollicitam, Cleopatrae opem implorat, statu rerum suarum exposito. quae cum eam cum filio ad se confugere iussisset, duabus cistis quasi ad efferendum funus praeparatis, in eas se et filium includere statuit, quas servis rei consensu mandavit ut noctu ad mare deferrent, ubi paratam navim habebant qua in Aegyptum navigarent. id consilium Herodes e quodam servorum illius cognitum eo usque progredi passus est, donec in ipsa fugaprehenderentur: ac delictum id non tam humanitate quam Cleopatrae metu adductus illis condonavit. sed cum omnino in animo haberet e medio

σθαι τὸ μεираκίον. ἑβδομον οὖν καὶ δέκατον γεγονὸς ἔτος ἀνῆλ-
 θεν ἐπὶ τὸν βωμόν, θύσον κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν,
 ἱστολισμένον ἀρχιερατικῶς. ὁρμὴ δὲ τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸ εὐ-
 νοίας ἐγένετο διὰ τε τὸ κάλλος καὶ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος καὶ
 5 τὸ τοῦ γένους ἀξίωμα, ἔχαιρόν τε ἅμα καὶ συνεχέοντο, καὶ γω-
 νὰς εὐφήμεους ἤφιλον εἰχαῖς μεμιγμένας. τούτοις κινήθεις Ἡρώ- B
 δης μᾶλλον ἔθετο τῷ κατὰ τοῦ μεираκίου σκοπῷ. καὶ τῆς ἑορτῆς
 παρελθούσης μεθ' ἑστίασιν φιλοφρονούμενος τὸ μεираκίον ἐνευγι-
 εῦετο καὶ προσεπαύειν αὐτῷ χαριζόμενος. κὰν ταῖς κολυμβή-
 10 θρῆαις ἐνήχοντο· οἱ δ' Ἡρώδου φίλοι συννηχόμενοι ὡς ἐν παιδιᾷ,
 οἱ συνήδεσαν τὸ ἀπόρρητον, οὐκ ἀνῆκαν συμπιέζοντες ἀεὶ τὸν
 Ἀριστόβουλον καὶ βαπτίζοντες μέχρι τοῦ ἀποπνίξαι. καὶ ὁ μὲν
 οὕτως ὤλετο οὕπω τὸν ὑπὸ καιδέκατον ἀνόσας ἐνιαυτόν, πῶσι δὲ W I 169
 τὸ πάθος οἰκεία νερόμισται συμφορὰ. καὶ Ἀλεξάνδρα συνείσα
 15 καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπωλείας, ἔτι μᾶλλον τῷ πάθει συνείχετο, C
 ἐνεκατέρει δὲ φόβῳ κακῶν ἐτέρων. Ἡρώδης δὲ πάντα ἐπετή-
 δευεν ἀποσκευαζόμενος τὴν ἐπόνουιν, καὶ δακρύων καὶ συγγεό-
 μενος καὶ πολυτελῆ τὴν ἐκφορὰν ἐνδεικνύμενος. Ἀλεξάνδρα δὲ
 τούτων οὐδενὶ ἐμαλάττειτο, ἀλλὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ γράφει τὴν ἐξ
 20 ἐπιβουλῆς Ἡρώδου τοῦ υἱὸς ἀπώλειαν· ἡ δὲ τὸν Ἀντώνιον ἠρέ-
 θισε τίσασθαι τὸν τοῦ παιδὸς φόνον. πέμπει οὖν Ἀντώνιος κε-
 λέων ἐλθεῖν Ἡρώδην εἰς Λαοδίκειαν καὶ ἀπολογίησθαι. ὁ δὲ
 τὴν αἰτίαν δεδοικῶς καὶ τὴν Κλεοπάτρας δυσμένειαν, ἀπιὼν Ἰωσήφ

6 ὁ Ἡρώδης A. 7 σκοποῦ A. 9 κὰν] καὶ A. 21 οὖν]
 τούτων A.

tollere adolescentem, accidit ut is annum aetatis 17 agens, in festo
 tabernaculorum pontificia stola ornatus aram ad immolandas victimas
 conscenderet, ac populus impetu quodam ad eius benevolentiam ferretur,
 tum ob formam et corporis magnitudinem, tum ob familiae dignitatem,
 ac simul et gauderet et maereret et faustis acclamationibus preces mi-
 sceret. iis rebus commotus Herodes magis etiam id consilium ursit quod
 contra illum ceperat. festoque peracto, post convivium ei se iucundum
 praebuit, iuveniliter ac festive collusit, et in piscina una cum eo nata-
 vit. verum Herodis amici, arcani conscii, quasi per iocum Aristobalum
 premere et mergere non prius destiterunt quam suffocassent. eo nondum
 annos nato 18 sic enecato, casum illum quisque non secus ac suam ca-
 lamitatem ferebat. Alexandrae vero dolor, causa quoque interitus co-
 gnita, magis etiam augebatur: et quanquam Herodes ad eam suspicionem
 a se amovendam nihil non faceret, flendo lugendo et funus magnifice
 efferendo, mater tamen nulla rerum eorum mitigata Cleopatrae scribit
 ut Herodis insidiis suus filius interisset. a qua incitatus Antonius illum
 ad causam dicendam Laodiceam vocat. ille et crimen et Cleopatrae in-
 imicitias, cum abiret, veritus, Iosephum patrum suum rerum admini-

τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπίτροπον τῶν ἐκεῖ πραγμάτων κατέλειπε, ἐντι-
 D λάμενος λάθρα, εἰ πάθοι τι παρ' Ἀντωνίου αὐτός, αὐτίκα τὴν
 Μαριάμ ἀπελεῖν, ἵνα μὴ τεθνηκότος αὐτοῦ ἐτέρω διὰ τὴν ὠραι-
 ότητα γένηται. Ἡρώδης μὲν οὖν ἀπῆει, Ἰωσήφ δὲ τὰ τῆς
 ἀρχῆς διοικῶν, καὶ συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ Μαριάμ καὶ τῇ Ἀλε- 5
 ξάνδρα, τὴν πρὸς τὴν Μαριάμ διεγείτο τοῦ βασιλέως διάθεσιν.
 εἰρωνευομένων δ' ἐκείνων πρὸς τοὺς λόγους, προήχθη καὶ τὸ τῆς
 ἐπιτολῆς ἐκφῆναι ἀπόρητον. τὸ δὲ μᾶλλον εἰς πλείω τὰς γυναι-
 κας ἐνήγειν ἀπόνοιαν. γίνεται δὲ καὶ λόγος παρὰ τῶν ἀπεχθανο-
 μένων Ἡρώδη, ὡς κτείνειεν αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος. ἐν τούτοις 10
 P I 237 γράμματα ἔξ Ἡρώδου ἀφίκετο τὴν Ἀντωνίου τιμὴν τὴν πρὸς
 αὐτὸν διεγούμενα, καὶ ὡς συνεδρεύει αὐτῷ ἐν ταῖς διαγνώσει
 καὶ ὡς συνεσιᾶται, καὶ ὅτι τούτων τυγχάνει καὶ ταῦτα τῆς Κλεο-
 πάτρας χαλεπῆς οὔσης αὐτῷ πρὸς διαβολήν. τούτων τῶν γραμ-
 μάτων κομισθέντων ἢ ψευδῆς ἐπαύσατο φήμη.

14. Ἐπεὶ δὲ προπέμψας ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης τὸν Ἀντώνιον
 ἐπὶ Πάρθους εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθὺς ἢ ἀδελφῇ
 Σαλώμῃ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν κατηγοροῦν Ἀλεξάνδρας καὶ Μαριάμ-
 ἢ δὲ Σαλώμῃ καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἑαυτῆς λόγον εἰσήγειν ὡς μι-
 B γνυμένου τῇ Μαριάμ· οὗτος δ' ἦν Ἰωσήφ ὁ τῶν τῆς βασιλείας 20
 πραγμάτων ἐπίτροπος. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐκ πλείονος αὐτῇ χαλε-
 παίνουσα ὅτι τὴν αὐτῶν δυσγένειαν ἐξωνειδίξεν. Ἡρώδης δὲ

8 εἰς πλείω μᾶλλον Α.
 10 κτείνουεν Α.

9 ἐνήγειν Α.

ἀπόνοιαν Iosephus.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 15 3 § 9 — 6 § 3.

strationi praeficit: clamque mandat, si quid sibi ab Antonio accidisset, ut
 Mariammen statim tolleret, ne se mortuo alteri ob formae elegantiam
 nuberet. Iosephus post Herodis discessum rebus gerendis intentus, cre-
 bro cum Alexandra et Mariamme congressus, ut rex erga hanc affectus
 sit commemorat. illis vero ea verba per dissimulationem eludentibus,
 sibi non temperavit quo minus arcanum mandatum effutiret. ea oratio
 maiorem desperationem mulieribus attulit. sparso autem rumore ab
 Herodis inimicis, eum ab Antonio occisum esse, litterae ab ipso affe-
 rantur quibus exponebat quam honorifice ab illo tractaretur, ut pro tri-
 bunalii illi assideret, ut eius convivii interesset, eaque sibi tribuerentur,
 quamvis Cleopatra graviter criminante. iis litteris falsum rumorem ab-
 olevit.

14. Cum autem Antonium in Parthos proficiscentem prosecutus
 Hierosolyma redisset, statim Salome soror et mater eius Alexandram et
 Mariammen accusarunt. Salome etiam verba interiecit, maritum suum
 Iosephum, regionum negotiorum procuratorem, cum Mariamme rem ha-
 bere. haec dicebat ex inveterato odio propter obiectam sibi a Mari-

εὐθὺς ἐταράττετο, καὶ ζηλοτυπῶν ἰδίᾳ τὴν Μαριάμ ἀνέκρινεν. ἀπομνησμένης δ' ἐκείνης ἐχάλα τὴν δογῆν, καὶ τῷ ἔρωτος ἤτητο, καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπιστοῦτο φιλοστοργίαν. ἣ δὲ σὸ στέργοντος εἶπεν εἶναι τὸ κάμει ἀπολέσθαι ἐντελασθαι, εἰ γέ σοι παρ' Ἀντωνίου χαλεπὸν τι ἐπενεχθῆ. οὗτος ὁ λόγος τὸν Ἡρώδην ἐτάραξε, καὶ ἰβόα σαφῶς ἐκ τούτου πεφωρᾶσθαι τὸν τοῦ Ἰωσήφ πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. οὐ γὰρ ἂν ἐξεῖπεν, ἔλεγε, τὸ ἀπόρητον, C μὴ μεγάλης συναψάσης αὐτοὺς διαθέσεως. καὶ ἀπέκτεινεν ἂν τὴν γυναῖκα αὐτίκα, εἰ μὴ τῷ αὐτῆς ἐδεδούλωτο ἔρωτι. τὸν 10 Ἰωσήφ δὲ μὴδ' εἰς ὕψιν αὐτοῦ ἀγαγὼν προσέταξε διαχορήσασθαι, καὶ τὴν Ἀλεξάνδραν ὡς ἀπάντων αἰτίαν δῆσας ἐφύλαττεν.

Ἀντώνιος δὲ τῷ Κλεοπάτρας ἔρωτι, μᾶλλον δὲ φαρμακείαις διεφθαρμένος, ταῖς ἐκείνης θελήσειν ἐδεδούλωτο. ἦ τὸν μὲν ἀδελφόν, ᾧ ἡ βασιλεία διέφερε, φαρμάκῳ διέφθειρε, τὴν δ' 15 ἀδελφὴν Ἀρσινόην δι' Ἀντωνίου ἀπέκτεινε τὸν μέντοι Ἀντώνιον ἐβιάζετο τὴν Ἰουδαίαν αὐτῇ καὶ τὴν Ἀραβίαν προσνεῖμαι. ὁ δὲ D τὸ προφανές τῆς ἀδικίας δυνωποῦμενος, ἐκείνη τε χαρίζεσθαι διὰ τοὺς ἔρωτας καὶ τὰς γοητείας ἀναγκαζόμενος, ἐξ ἐκατέρων τῶν χωρῶν μέρη ἀποτεμόμενος, τούτοις αὐτῆς τὴν ἀπληστίαν παρε- 20 μυθῆσατο. ὁ μὲν οὖν Ἀντώνιος εἰς Ἀρμενίαν ἰστροτεύσεν, ἣ δὲ ὑποστρέφουσα εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐγένετο, συντυχόντος αὐτῇ W I 170 τοῦ Ἡρώδου. συνηθείας δὲ αὐτῇ πρὸς Ἡρώδην γενομένης προ-

5 χαλεπὸν] καιόν A. ἐτάραξε τὸν Ἡρώδην A. 7 ἐξεῖπεν ἔλεγε τὸ ἀπόρητον A, ἐξεῖπε τὸ ἀπόρητον, ἔλεγεν PW. 8 μὴ A Iosephus, εἰ μὴ PW. 9 ἐδεδούλωτο A, δεδούλωτο PW.

amme ignobilitatem. Herodes vero statim perturbatus ex aemulatione Mariam seorsim percontatur. illa crimen eierante, remissa iracundia victus amore suum erga illam affectum testatur. Illa vero respondet, mandatum illud non esse amantis, quo si quid ipsi accidisset ab Antonio gravior, se quoque interfici iussisset. id dictum Herodem ita percussit ut exclamaret, ex eo constare de Iosephi erga illam amore. neque enim arcanum fuisse proditurum, nisi magnus eos affectus copulasset. ac statim uxorem occidisset, nisi amore illius subactus fuisset. Iosephum certe quidem, nec in conspectum suum admissum, interfici iussit: Alexandram, ut malorum omnium auctorem, in vincula coniectam asservavit.

Antonius porro amore ac potius veneficiis Cleopatrae corruptus cupiditatibus illius serviebat. ea fratrem, ad quem regnum pertinebat, veneno sustulerat; sororem Arsinoen per Antonium occiderat; Antonium ipsum cogere nitebatur ut sibi Iudaeam et Arabiam attribueret. qui ut et manifestam iniuriam velaret, et mulieris amoribus ac potius praestigiis indulgeret, ablatiis ab utraque provincia partibus insatiabilem illius cupiditatem mitigavit. Antonio in Armeniam ducente exercitum Cleopatra in reditu cum Herode in Iudaeam venit, familiaritate in tantam

σεκαλιτο αὐτὸν εἰς εὐνήν, ἀκρατῶς πρὸς μῆξιν διακειμένη, τάχα
 δέ τι καὶ παθοῦσα πρὸς ἐκεῖνον ἐρωτικόν, ἢ τὸ πιθανώτερον,
 P I 238 ἀρχὴν ἐνέθρας τὴν ἐπ' αὐτῇ ὀμίλλαν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς συσκευά-
 ζουσα. Ἡρώδης δὲ τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διεκρούσαστο, δωρε-
 αῖς δὲ θεραπεύσας ἐπ' Αἴγυπτον προὔπεμψεν. 5

Ἐβδόμου δὲ ἤδη ἔτους Ἡρώδου τῆς βασιλείας ἐνεστηκότος
 ἐσελθὼν τῶν Ἰουδαίων ἢ γῆ ὡς οὐκ ἄλλοτε, καὶ τῶν τε κτηρῶν
 φθορὰ πολλὴ γέγονε, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡσεὶ τρισμῦριοι ἐν ταῖς
 καταπεπτωκυῖαις οἰκίαις συγκατεχώσθησαν. τοὺς φόρους δὲ τῶν
 ἀπονεμηθειῶν τῇ Κλεοπάτρᾳ χωρῶν ἐξ Ἀραβίας καὶ Ἰουδαίας 10
 Ἡρώδου μισθωσαμένου, ὃ Ἀραψ περὶ τὴν τοῦ δασμοῦ καταβο-
 B λῆν ἠγνωνόμει. ἔγνω οὖν ὁ βασιλεὺς χωρῆσαι κατὰ τοῦ Ἀρα-
 βος, καὶ ὑπ' Ἀντωνίου τοῦτο ἐπιπρατεῖς, καὶ συμβαλῶν πολ-
 λάκις, τελευταῖον νικᾷ, καὶ προστατεῖν τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν
 Ἀράβων ἠρέθη. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεία, μέγα διὰ τὰ 15
 ἀνδραγαθήματα κτησάμενος ὄνομα καὶ φρονήματος ἔμπλεως.

Ἄρτι δὲ Καίσαρος τὸν Ἀντώνιον ἐν Ἀκτίῳ μάχῃ νικήσαν-
 τος, Ἡρώδῃ τὰ πράγματα τεθορύβητο ἢ καὶ ἀπέγνωστο τέλειον.
 οὐ γὰρ ἦν ἐλπίς, τοσαύτης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον φιλίας γενομέ-
 νης, μὴ κικωθῆναι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἡρώδης δὲ τὸν Ὑρκα- 20
 νὸν ἐκ μέσου ποιῆσαι διανοούμενος, τότε μᾶλλον ὤτετο συμφέρειν
 αὐτῷ τὴν ἐγγελησιν, ἵνα μὴ ἀνὴρ περισώζοιτο τυχεῖν τῆς βασι-

6 Ἡρώδη A. 8 τρισμῦριοι] περὶ μυρίους Iosephus vulgo.
 9 συνεχώσθησαν A. 15 ὑπέστρεψεν A. 16 καὶ φρονήμα-
 τος ἔμπλεως om A Iosephus. 18 καὶ om A. 20 Ἡρώδης
 δὲ] 38εν A.

aucta, ut eum etiam ad cubile invitarit, sive ex effrenata libidine, sive
 ex illius amore, sive, quod probabilius est, ut principium insidiarum ex
 illo congressu contra hominem captaret. sed Herodes verbis illius elusis,
 maneribus placatam in Aegyptum deduxit.

Septimo Herodis anno Iudaea tanto terrae motu est concussa,
 quante nunquam alias: nec iumenta duntaxat multa perierunt, sed et
 hominum ad 30 milia ruinis aedificiorum sunt oppressa. Herodes vero
 redemptis vectigalibus earum provinciarum quae in Arabia et Iudaea
 Cleopatrae attributae erant, cum Arabs in pendendis tributis parum
 aequum se praebere, bellum ei Antonii permisso inferre constituit; ac
 multis praeliis factis tandem victor gente supplice in clientelam accepta
 domum revertitur, ob rem fortiter gestam nomine magno parto et plenus
 animorum.

Sed Antonio recens ad Actium a Caesare superato res eius turbatae
 sunt ac potius plane deploratae. neque enim sperari poterat eum in
 tanta Antonii amicitia nullam a Caesare cladem accepturum. cum autem
 iam ante in animo habuisset Hyrcanum e medio tollere, tum magis etiam
 id consilium probabat, ne vir superesset regno se dignior. idque tali

- λείας αὐτοῦ ἀξιώτερος. Ἡρώδης μὲν οὖν οὕτως διανενοήτο, ἡρέ- C
 θισε δέ τι συμβὰν πρὸς τὴν προῤῥιν πλέον αὐτόν. ἡ γὰρ Ἀλε-
 ξάνδρα φιλόνηικον ὑπάρχουσα γύναιον, οὐκ ἀνλεὶ ἀναπειθουσα
 τὸν πατέρα Μάλχῳ προσχωρῆσαι τῷ τὴν Ἀραβίαν ἔχοντι. ὁ δὲ
 5 πρῶτον μὲν διωθεῖτο τοὺς λόγους, ἐγκειμένης δ' ἐκείνης τέλος
 ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μάλχον ἐγχαράττει περὶ τοῦ δεῖξασθαι σφᾶς,
 καὶ Δοσιθέῳ τινὶ τῶν φίλων δίδωσι ταύτην. καὶ ὃς Ἡρώδη τὴν
 ἐπιστολὴν ἐνεχειρίσειεν, ὁ δὲ ἀποδοῦναι τῷ Μάλχῳ τὴν γραφὴν
 ἤξλωσε τὸν Δοσιθεόν, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα ἐνεγκεῖν.
 10 ταῦτα δὲ τοῦ Δοσιθέου πληρώσαντος ἀντεπέστειλεν ὁ Ἄραβ αὐτόν
 τε τὸν Ὑρκανὸν δεῖξασθαι καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. ταύτην
 οὖν Ἡρώδης δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν μεταπέμπεται Ὑρκανόν, καὶ D
 περὶ τῶν πρὸς τὸν Μάλχον ἀνέκρινε συνθηκῶν ἀρνούμενου δὲ
 τὰς ἐπιστολάς δεῖξας τῷ συννεδρίῳ τὸν ἄνδρα διεχειρίσατο. πολ-
 15 λοι δὲ σῆψεν Ἡρώδου τὰ κατὰ τὸν Ὑρκανὸν γενέσθαι φασί,
 βουλομένου αὐτὸν ποιήσασθαι ἐκποδῶν, καὶ τούτου ποιοῦνται
 τεκμήριον τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιείκειαν ἢ ἀφέλειαν καὶ τὸ μηδὲ ἐν
 νεότητι θράσους τι ἢ προπετείας ἐνδείξασθαι· τότε δὲ ἦν ἐτῶν
 ὀγδοήκοντα πρὸς ἐνί.
 20 15. Ἡρώδης δὲ σπεύδων πρὸς Καίσαρα, τὴν μὲν μητέρα
 καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν ἐν Μασάδοις κατέστησε, P I 239
 Μαριὰμ δὲ τὴν γυναῖκα σὺν Ἀλεξάνδρᾳ τῇ μητρὶ εἰς Ἀλεξάνδριον

3 ὑπάρχουσα] τυγχάνουσα A. 15 τὰ] τοῦ A. 17 μηδὲ]
 μὴ A. 18 δὲ] γὰρ A. 21 πᾶσαν γενεὰν ἐν μασάδι A.
 supra τῆς Μασάδας, τὴν Μασάδαν.

FOENTES. Cap. 15. Iosephi Ant. 15 6 § 5 — 7 § 5.

casu est confirmatum. nam Alexandra, contentiosa muliercula, non prius
 urgere patrem desistit ut ad Malchum Arabum principem confugeret,
 quam principio refragantem denique impulisset ut per litteras ab illo se
 suscipi peteret, iis Dositheo amico ut perferret datis. is vero cum epi-
 stolam Herodi tradidisset, iussus est ea ad Malchum perlata responsum
 illius afferre. quo per Dositheum confecto rescripsit Arabs se et Hyr-
 canum et omnes illius necessarios esse recepturum. ea epistola recepta
 Herodes Hyrcanum arcessit, de foedere cum Malcho icto quaerit: infir-
 miam euntem, litteris in concilio prolatis, interficit. sunt qui Herodem
 hoc contra Hyrcanum commentum esse arbitrentur ut hominem e medio
 tollere posset, argumento ex facilitate et simplicitate viri sumpto, qui
 ne adolescens quidem quidquam audax aut temerarium tentarit, nedam
 tunc 81 aetatis annum agens.

15. Herodes vero ad Caesarem festinans matrem sororem et
 omnes liberos Masadiis collocavit: Mariammen uxorem cum eius matre
 Alexandra Alexandrium duxit, custodibus per speciem honoris adhibitis

ἤγαγε, προφάσει τιμῆς φρουροδῶς ἐγκαταστήσας αὐταῖς Ἰωσήφ
 τὸν ταμίαν καὶ τὸν Ἰτουραῖον Σόεμον πιστοτάτους αὐτῶ, ἐντει-
 λάμενος αὐτοῖς, εἴ τι περὶ αὐτοῦ πύθοιντο δυσχερές, ἐξ αὐτῆς
 καὶ ἄμφω διαχειρίσασθαι, τὴν δὲ βασιλείαν τοῖς παισὶν αὐτοῦ
 καὶ τῷ ἀδελφῷ Φερῶρα διατηρεῖν. τοιαύτας δὲ ἐντολὰς εἰς 5
 Ῥόδον ἠπέμπετο πρὸς τὸν Καίσαρα. κατακλιεύσας δὲ περιεῖλε μὲν
 τὸ διάδημα, τοῦ ἄλλου δ' ἀξιώματος οὐδὲν ὑφῆκεν, ἀλλὰ καὶ
 κοινωθήσας λόγον τῷ Καίσαρι τὸ μεγαλεῖον ἐπέφηνε τοῦ φρονή-
 ματος, οὔτε πρὸς ἰκεσίας τραπόμενος καὶ τὸν λογισμὸν τῶν πε-
 B πραγμαμένων οὐ μεθ' ὑποστολῆς ἀποδοῦς. οὐ μετρῶς οὖν ἐπε- 10
 W I 171 σπῶσατο τὸν Καίσαρα· καὶ τό τε διάδημα πάλιν ἀποκατέστησεν
 αὐτῶ, καὶ ἤγε διὰ τιμῆς. οὕτω δὲ παρ' ἐλπίδα ἐσχηκῶς βεβα-
 στέραν τὴν βασιλείαν, παρέπεμψεν ἐπ' Αἴγυπτον Καίσαρα, δω-
 ρησάμενος αὐτὸν τε καὶ τοὺς φίλους φιλοτιμώτατα· ἐπανῆμι δὲ
 πρὸς τὴν Ἰουδαίαν πλείονι τιμῇ καὶ παρρησίᾳ. καὶ τεταραγμένην 15
 αὐτῶ τὴν οἰκίαν κατέλαβεν. οἰηθῆσαι γὰρ ἦ τε Μαριάμ καὶ ἡ
 Ἀλεξάνδρα, ὅπερ ἦν, ὅτι ὡς ἐν φρουρῇ κατεκλεισθήσαν εἰς τὸ
 Ἀλεξάνδριον, ἵνα μηδ' ἑαυτῶν ἕξουσίαν ἔχοιεν, χαλεπῶς ἔφερον,
 C καὶ διὰ θεραπείας τοὺς φρουροδῶς ἐπεποίηντο, καὶ μᾶλλον τὸν
 Σόεμον, λόγοις αὐτὸν καὶ δωρεαῖς θεραπεύουσαι. ὁ δ' ἤττι 20
 κατὰ μικρὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως ταύταις ἐξέφηγεν.
 αἱ δὲ χαλεπῶς πρὸς ταύτας διέκειντο, καὶ μᾶλλον ἡ Μαριάμ.
 Ἡρώδου γὰρ πρώτη τῇ γυναικὶ περὶ τῶν κατ' αὐτὸν ὡς εἰκὸς

2 ταμίαν] λαμίαν A. 10 ὑποστολῆς] ὑπερβολῆς A. 11 ἀπο-
 κατέστησεν A, ἀπεναιτέστησεν PW. 17 κατεκλεισθήσαν A.

Iosepho quaestore et Ituraeo Soemo fidissimis suis, cum hoc mandato, si quid de se adversi audivissent, ut ambabus statim interfectis regnum suis filiis et fratri Pherorae conservarent. deinde ad Caesarem Rhodum profectus, solo diademate posito, aliis in rebus nihilo se humiliter gessit; et in colloquio cum Caesare magnitudinem animi prae se tulit, non ad preces conversus, et ratione actorum suorum citra submissionem reddita. qua Caesar non mediocriter ei conciliatus et diadema restituit et honorem habuit. sic regno praeter opinionem suam firmato Caesarem cum amicis munificentissime donatum in Aegyptum prosecutus est. inde in Iudaeam maiore cum honore et fiducia regressus domum suam turbatam repperit. nam Alexandra et Mariamme ratae, id quod res erat, se in Alexandria tanquam in custodia conclusas esse ut nec in semetipsas potestatem haberent, graviter id tulerunt, ac custodibus, Soemo praesertim, tum verbis tum muneribus conciliatis, hominem paulatim eo usque impulerunt, donec regis mandata eloqueretur. quibus auditis commotae sunt, Mariamme potissimum. cui cum Herodes primaee, ut uxori par

εὐαγγελιζομένου καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀσπυζομένου, ἣ δὲ πρὸς μὲν τοὺς ἀσπασμοὺς ἔστανε, πρὸς δὲ τὰς εὐτυχίας ἀχθομένη ἐώκει, ὡς ἐκταράττεσθαι τὸν βασιλέα καὶ ἀδημονεῖν διὰ τὸ τοῦ μίσους παράλογον, καὶ ὀρητῆσαι μὲν πολλάκις εἰς ἄμνην τῆς ὑπεροφίας ὁ αὐτῆς, ἀνακόπτεσθαι δὲ ὅτι προκατελήπτο ὑπὸ ἔρωτος. τὸ δὲ σύμπαν, ἐδεδοίκε μὴ λάθῃ κολάσας ἐκείνην μᾶλλον ἑαυτὸν κακῶς **D** διαθόμενος, τῆς ἐρωμένης οὐκ οὔσης. ἣ δὲ γε μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ παρωξύνον τὸν Ἑρώδη διαβολαῖς ζηλοτυπίων αὐτῶ καὶ μῖσος ἐνείσασαι. καὶ ὅς χειρὸν εἶχεν αἰεὶ πρὸς αὐτήν, τῆς μὲν **10** οὐκ ἀποκρυπτούσης τὴν πρὸς ἐκείνον διάθεσιν, τοῦ δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ὀργὴν αἰεὶ μεταβάλλοντος. καὶ εἰ μὴ πρὸς Καίσαρα ἔσπευδεν ἤδη κειρατηκότα, Ἀντωνίου καὶ Κλεοπάτρας θανόντων, εἰς Αἴγυπτον, τάχα εὐθὺς ἂν ἐπράχθη τὸ δεινόν. νῦν δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ὡς εἶχε κατέλιπε, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀφικόμενος μεγί- **15** στων ἤξιώθη παρὰ τοῦ Καίσαρος, καὶ ἐπανήει λαμπρότερος. ἦρα **P I 240** δὲ τῆς Μαρίας καὶ σφόδρα διακαῶς· ἣ δὲ τὰ μὲν ἄλλα σώφρων ἦν αὐτῶ καὶ πιστῆ, κατατροφῶσα δὲ τοῦ ἀνδρὸς δεδουλωμένου διὰ τὸν ἔρωτα πολλάκις μὲν ἐξέβριζεν εἰς αὐτόν, καὶ τὴν αὐτοῦ δὲ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενεῖα ἐχλεύαζεν. ἐξερράγη **20** δὲ τὸ μῖσος εἰς τοῦμφανὲς ἐκ τοιαύτης λαβῆς. μισημβρίας οὔσης ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θάλαμον εἰσῆει ἀναπαυσόμενος καὶ ἐκάλει τὴν Μαρίας, ἣ δὲ εἰσελθούσα ἐλοιδορεῖτο αὐτῶ ὡς τὸν πάππον αὐτῆς

4 εἰς] πρὸς A.

6 ἑαυτὸν] καὶ ἑαυτὸν A.

8 διαβαλεῖν A.

14 post μεγίστων A add τιμῶν, om Iosephus.

22 ἀπάππον]

κατέρα Iosephus, male.

est, statum suum nuntiasset et prae caeteris salutem dixisset, illa ad salutationes ingemuit, ad felicitatis commemorationem maerorem prae se tulit, ut percelleretur rex et angeretur inexpectato sui odio, et ad eam insolentiam vindicandam saepius concitaretur: sed amoris vehementiam impetum illius retardavit. ad summam veritus est ne, dum per imprudentiam adamatam multet, in seipsum gravius amissa illa animadverteret. sed quoniam a matre et sorore calumniis ad zelotypiam et odium exstimulabatur, in dies peius erga eam est affectus, illa suum animum non dissimulante, ipso amorem ira commutante. quod si ad Caesarem victorem in Aegyptum non festinasset, Antonio et Cleopatra iam mortuis, statim fortasse facinus perpetratum esset. nunc rebus domesticis relictis maxima a Caesare in Aegypto est consecutus, maioriq; cum splendore reversus. Mariam vero, quam ardentissime amabat, alias casta erat et fida illi; sed amore subacto interdum contumeliose insultabat, et matri ac sorori eius ignobilitatem per derisum obiciebat. odium porro hac occasione erupit. rex meridiano tempore thalamum ingressus ut quiesceret, Mariam vocavit: ea vero illi male dixit ob fratrem et

καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντι. ἐχαλέπαινε δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς. καὶ ἡ Σαλώμη τοῦ καιροῦ δραξαμένη, τὸν οἰνοχόον
B προδιαφθείρασα κατηγορήσασα τῆς Μαρίας, πείθει τοῦτον τότε τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν καὶ ἅ παρ' ἐκείνης ἐδιδάχθη αὐτῷ διαλέξασθαι. ὁ δὲ δώροις ἔλεγε παρὰ τῆς Μαρίας δεξωθῆναι, ἀνα-
 πειδούσης φίλτρον αὐτῷ δοῦναι· τὸ δ' εἶναι τι φάρμακον οὐ τὴν δύναμιν ἰσχυρίζετο ἀγνοεῖν. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἔτι μᾶλλον κεκίνητο εἰς ὀργήν, καὶ τὸν τῆς γυναικὸς οἰνοχόον, πιστότατον ὄντα αὐτῇ, ἐβασάνιζεν. ὁ δὲ οὐδὲν περὶ ὧν ἐβασανίζετο οὐτ' ἤδει οὐτ' ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸ μῖσος τῆς γυναικὸς ἔφασκε γενέσθαι **10** διὰ τοὺς λόγους οὓς ὁ Σόεμος αὐτῇ φράσσειεν. οὕτω τὸν λόγον
C ἐκείνος εἰς τέλος ἤνεγκε, καὶ μέγα βοήσας Ἡρώδης “οὐκ ἂν” ἔφη “Σόεμος τὰς ἐντολὰς ἐξεφάυλισεν, εἰ μὴ τις αὐτῷ πρὸς τὴν γυναῖκα κοινωνία ἐγένετο.” τὸν μὲν οὖν Σόεμον εὐθὺς κτανθῆναι ἐκέλευσε, τῆς δὲ γυναικὸς κατηγορεῖ, τοὺς οικειοτάτους συναγα-
 γῶν, περὶ φίλτρων καὶ φαρμάκων, καὶ ὀργίλως κατ' αὐτῆς διέ-
W I 172 κειτο. οὕτω δ' ἔχοντα ὀρώντες αὐτὸν οἱ παρόντες, θάνατον ἐκείνης κατεψηφίσαντο. καὶ ἡ μὲν ἤγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ, Ἀλεξάνδρα δ' ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤδη καὶ περὶ ἑαυτῆς δεδοικυῖα, καὶ τὴν ἄγνοιαν ὧν ἡ Μαρίας κατηγορήθη ἐμφαίνουσα, ἐκηδηόησασα **20** κακῆν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα τὴν θυγατέρα ἐκάλει, καὶ
D δίκαια πάσχειν ἔλεγεν. ἡ δὲ οὔτε ταραχθεῖσα πρὸς ταῦτα οὔτε

1 ἀποκτείναντα A.
 19 περὶ ἑαυτῇ A.

3 τοῦτον] τοῦτω A.

12 εἰς τέλος ἐκείνος A.

4 προδιαλέξασθαι A.
 15 οικειῶς A.

avum suum interfectos. quod illo graviter ferente Salome opportuno tempore arrepto pincernam, quem ante corruerat ut Mariammen accusaret, impulit ut tum regem conveniret, et ea quae ab ipsa edoctus esset proferret. ille vero sibi munera ab illa oblata esse asserebat ut philtum ei propinaret: id vero esse venenum quoddam cuius ipse vires ignoraret. his rex auditis, iracundia maiore inflammatus, de pincerna uxoris, quem ei fidissimum esse sciebat, quaestiones habuit. is cum de iis ob quae torquebatur neque sciret neque diceret quidquam, odium mulieris e Soemi verbis ortum ducere afferebat. nondum eam rationem finierat, cum Herodes magna voce exclamavit, Soemum mandata sua non fuisse pro nihilo habiturum, nisi aliquid rei cum muliere habuisset, eumque statim interfici iussit: uxorem vero intimis suis convocatis de poculis amatorii et veneficiis iratus accusavit. quam ii qui aderant, ut rex affectus esset cernentes, capitibus condemnarunt. dum ad necem abducitur, Alexandra mater eius iam suae quoque vitae timens, et ignominiam criminum quae Mariammae obiecta essent prae se ferens, exsiliit, filiamque malam et ingratham erga maritum appellavit. illa vero

λόγον δοῦσα ἀπῆει πρὸς τὸν θάνατον ἀτρεμῶν τῷ καταστήματι καὶ γενναίῳ φρονήματι, καὶ τὴν εὐγένειαν κὰν τοῖς ἐσχάτοις ἐμφαίνουσα.

16. Καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπέθανε τῆς Σαλώμης αὐτῇ κατε-
 5 πειξιάσης τὸν θάνατον, Ἡρώδης δὲ τότε μᾶλλον ἐξῆπτο πρὸς τὸν
 ἐκείνης ἔρωτα, καὶ πολλάκις ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς καὶ θρηνοὶ
 ἀσχήμενες. καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸ πάθος ἐκράτησεν, ὡς καὶ καλεῖν
 τὴν Μαριάμ κελεύειν τοῖς ὑπηρέταις. καὶ τέλος ταῖς ἐρήμοις
 ἐκδοὺς ἑαυτὸν, καὶ ταύταις ἐναδημονῶν, δεινῇ περιπέττει νόσῳ P I 241
 10 ἣ δὲ φλόγωσις ἦν καὶ πείσις Ἰνίου καὶ τῆς διανοίας παραλλαγῆ.
 καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐνοσηλεύετο, ἡ Ἀλεξάνδρου δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις
 διάγουσα καὶ τὰ τῶν νόσων πυθομένη τοῦ βασιλέως, τῶν περὶ
 τὴν πόλιν δύο φρουρίων ἐπειρᾶτο κρατῆσαι. ὁ μαθὼν ὁ Ἡρώ-
 15 δης αὐτίκα αὐτὴν ἀποκτεῖναι προσέταξεν. αὐτὸς δὲ μόλις δια-
 φυγῶν τὸν ἐκ τοῦ νοσηῖν κίνδυνον χαλεπὸς ἦν καὶ δυσάρεστος καὶ
 πρὸς τιμωρίας καὶ φόνους ἔτοιμος· καὶ οὐ τῶν πολλῶν μόνον ἐγι-
 νοντο φόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων αὐτοῦ. παρέ-
 βαινε δὲ καὶ τὰ ἔθνη τὰ πάτρια, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασι διέ-
 20 φθειρε τὴν πάλαι κατάστασιν. πρὸς ἡ τὸ πλῆθος τετύρακτό τε B
 καὶ ἐχαλέπαινε. δέκα δὲ ἄνδρες τῶν πολιτῶν συνωμοσάμενοι καὶ
 ξισιδία τοῖς ἱματίοις ὑποβαλόντες εἰς τὸ θέατρον ἐχώρον ἀπὸ
 συνθήματος ἣ καὶ αὐτὸν τὸν Ἡρώδην διαχρησόμενοι ἣ τέως τῶν

10 πείσις etiam Iosephus: Wolfius vertit putrefactio, πύησις.
 13 ὁ add A.

Fontes. Cap. 16. Iosephi Ant. 15 7 § 6 — 9 § 6.

neque perturbata ea re neque ullum effata verbum, vultu intrepido et forti animo ad mortem ivit, generosam indolem in extremis etiam prae se ferens.

16. Cum Mariamme interitu a Salome maturato ita periisset, Herodes amore illius magis exarsit, saepe nomine eam inclamavit, indecore lamentatus et usque adeo affectu illo victus ut per ministros Mariammen vocari iuberet. denique in deserta egressus, ibique maerori indulgens, in gravem morbum incidit, qui erat inflammatio et dolor occipitis et mentis alienatio. Alexandra vero Hierosolymis degens cum regem iis malis conflictari audivisset, duo suburbana castella occupare conata, iussu eius statim occiditur. qui cum mortis periculum aegre evitasset, saevum se praebuit et implacabilem, ad vindictam et caedes propensus non vulgi duntaxat sed intimorum etiam amicorum. patria quoque instituta violavit, et peregrinis moribus veterem statum corrupit. quibus rebus populo turbato et concitato cives decem coniurati sicas sub vestibus gestantes theatrum ex composito ingressi sunt, vel ipsum Herodem vel satellitum eius multos interfecturi. deprehensi autem nec

περὶ ἐκείνον πολλοὺς. φεραθέντες δέ, καὶ μήτ' ἀρησάμενοι τὸ βούλευμα ἀλλὰ καὶ τὰ ξίφη ἀναδειξαντες, πᾶσαν αἰκίαν ὑπομείναντες διεφθάρησαν. τὸν δὲ τούτους καταμηνύσαντα μετὰ μικρὸν τινες διαρπάσαντες καὶ μελιστὶ διελόντες κροῖν ἐπέρριψαν. οὗς εὐρηκῶς Ἡρώδης ἐτιμωρήσατο πανοικί. ἡ δὲ τοῦ πληθους 5 μῆνις ἐπέμενε.

C Συνέβη δὲ κατὰ τὴν χώραν τότε πάθη δεινότατα, λιμός τε καὶ νόσοι σωματικῶν ἐξ ἀσυνήθους διαίτης δι' ἔνδειαν σιτίων γινομένης, καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσι λοιμός. Ἡρώδης δὲ τῷ καιρῷ βοηθεῖν προθυμούμενος οὔτε χρημάτων ἠπόρει, προκαταναλώσας 10 αὐτὰ δι' ἐπίδειξιν εἰς πόλεων ἐπισκευάς, οὔτε αἱ πλησιάζουσαι χῶραι σῆτον εἶχον, τῆς αὐτῆς ἐνδείας καὶ ἐν ἐκείναις ἐπικρατούσης. τέως δὲ ὡς ἂν δύναιτο βοηθεῖν ἔγνωκῶς, τὸν ὄντα κατὰ τὰ βασιλεια κόσμον συγκόψας εἰς νόμισμα, ἐπέμπεν εἰς Αἴγυπτον καὶ σῆτον ἐκείθεν ἠνεῖτο. οὗ κομισθέντος τοῖς μὲν 15 δυναμένοις δι' ἑαυτῶν τὰ περὶ τὰς τροφὰς ἐκπονεῖν σῆτον δίδει-

D μεν, οἱ δὲ διὰ γῆρας ἢ δι' ἑτέραν ἀσθένειαν οὐχ ὀλοῖ τε ἦσαν ἑαυτοῖς ἐτοιμάζειν σιτία, τούτων προδόνόει καταστήσας ἀρτοποιοὺς καὶ τὰς τροφὰς ἐτοιμοὺς πορίζων αὐτοῖς. ταῦτα δὲ οὐ μόνον τὰς γνώμας μετέβαλε τῶν πρὶν χαλεπαίνοντων αὐτῷ, ἀλλὰ 20 καὶ πρὸς εὐνοίαν αὐτὸς μετεστῆσατο. καὶ οὕτω κακωθείσαν αὐτῷ ἀνακτησάμενος τὴν ἀρχὴν, οὐχ ἦττον καὶ τοὺς πέριξ

1 περὶ ἐκείνων PW. μήτ'] sic libri. 4 καὶ om A.
7 τότε κατὰ χώραν A. 8 νόσοι A Iosephus, νόσος PW.
14 ἐπέμπεν A: Iosephus ἐπέμπε. 16 δι' ἑαυτῶν δυνα-
μένοις A. 17 δι' om A. 21 οὕτως A.

infirmitati consilium suum, sed et sicis prolatis, omni supplicii genere tolerato perierunt. delatorem vero quidam paulo post membratim discerptum canibus obiecerunt. eos Herodes compertos cum omni familia ultus est, indignatione populi haud quidquam imminuta.

Oppresserunt autem mala gravissima Iudaeam, fames et morbi ex cibis ob penuriam insolitis et pestilentia denique. Herodes, qui opem ferre tali tempore cuperet, cum pecunia destitueretur, quam per ostentationem in urbibus instaurandis insumpserat, nec finitimae regiones frumentum haberent eadem inopia conflictantes, tamen ut pro virili opem ferret, ex ornatu regio percussis nummis in Aegypto annonam mercatus est. qua allata iis qui ipsi cibos sibi conficere poterant frumentum largitus est, qui vero vel ob senectam vel ex alia imbecillitate id non poterant, eorum rationem habuit pistoribus conductis qui cibos eis paratos offerrent. haec animos eorum qui prius illi succensebant non modo mitigarunt sed ad benevolentiam quoque traduxerunt. regno suo afflicto sic refocillato, non minus finitimos quoque eadem calamitate

δυσπραγοῦντας ἐκ' Ἰωσῆς τῆς συμφορᾶς ἐπεκούφισεν, ὥστε γενέσθαι τοὺς μὲν ἕξω τῆς ἀρχῆς δοθέντας στίτου κόρους μυρλοῦς, τοὺς δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ βουσιλείαν περὶ ὀκτακισμυρλοῦς. ὁ δὲ κόρος δένεται κατὰ τὸν Ἰώσηπον μεδίμνους Ἀττικὸς δέκα. W I 173
 5 τοῦτο τὸ φιλοτιμία καὶ τὸ τῆς χάριτος εὐκαιρον καὶ τοὺς Ἰουδαίους εἰς ἀγάπην ἕξ ἀπεχθείας μετήνεγκε, καὶ παρὰ τῶν ἕξωθεν αὐτῷ προδξένησεν εὐκλειαν. P I 242

Προσακτειργάσατο δὲ καὶ γάμον ἐαυτῷ ἕξ ἔρωτικῆς ἐπιθυμίας. ἱερὸς γάρ τις Σίμων ἐν Ἱεροσολύμοις θυγατέρα εἶχε καλὴν 10 λίστην· ταύτης ὁ Ἡρώδης ἤκεν εἰς ἔρωτα. ὄντος δὲ τοῦ Σίμωνος ἀνοικείου πρὸς κῆδος δι' ἀδοξίαν, ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἱερῶσύνην τὸν ταύτην ἔχοντα τότε Ἰησοῦν τὸν τοῦ Φάβητος, ἀρχιερεῖα δὲ ποιεῖται τὸν Σίμωνα, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα γαμεῖ. πάντων δὲ αὐτῷ προκεχωρηκότων εἰς δέον, περιεβάλλετο τὴν ἕξωθεν 15 ἀσφάλειαν, πόλει τε δεξιῶς ὁμιλῶν καὶ τοὺς δυνάστας Θερραπέων, ὥστε αὐτῷ πάντα διὰ πάντων ἀὔξεσθαι. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο φιλοτιμίας καὶ τῆς εἰς Καισαρα καὶ τοὺς [εἰς] πλείστον δυναμένους Ῥωμαίων Θερραπείας καὶ τὰ ἔθνη παρέβαινε καὶ τὰ νόμιμα παρεχάραττε, πόλεις τε κτίζων καὶ ναοὺς ἐγειρῶν οὐκ ἐν 20 τῇ τῶν Ἰουδαίων, τῇ δ' ἕξω χώρᾳ, Ἰουδαίους μὲν ἀπολογούμενος ἐκ προσταγμάτων ταῦτα ποιεῖν ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, Καισαρι δὲ καὶ Ῥωμαίοις χάριτας νέμων τῷ καὶ τῶν πατρῶν ἐκβαλ-

1 ἐπίσης PW. 4 Ἰώσηπον] Ant. 15 9 2. 8 προσακτειργάσατο A, Προσακτειργάσατο PW. 14 προκεχωρηκότων P.
 20 τῶν Ἰουδαίων] Ἰουδαίαι A: illud Iosephus.

laborantes sublevavit, extra regnum decies mille, in ipso regno octogies mille coros dimensus. continet autem corus auctore Iosepho decem medimnos Atticos. ea liberalitas, tamque opportuna beneficentia, et Iudaeos ex inimicis amicos ei reddidit, et apud externos gloriam conciliavit.

Adornavit sibi quoque nuptias, amoris impulsu. nam Simon quidam Hierosolymitanus sacerdos filiam habuit formosissimam, cuius lepore captus, quia pater ob humilitatem tantae affinitati minime par erat, pontificatum Iesu Phabetis filio, a quo tum gerebatur, ademptum in illum contulit, et filiam eius duxit. cum autem ei omnia ex sententia succederent, etiam foris se munit, tum urbes comiter tractando, tum dynastas officiis adiungendo, ut res eius undique incrementa caperent. verum ambitione illa et Caesaris ac potentissimorum Romanorum cultu atque observantia fiebat ut receptos mores et patria instituta violaret, urbibus condendis et templis aedificandis, non quidem in Iudaea, sed in exteris provinciis. Iudaeis quoque se excusabat, facere illa non suapte sponte, sed ex mandatis et in gratiam et honorem Caesaris et

νειν ἐθῶν διὰ τὴν ἐκείνων τιμὴν. ἀγάλματά τε γὰρ ἀρίστα καὶ
 C τύπους μεμορφωμένους, καὶ πόλεις φθοδόμους καὶ λιμένας εὐρεῖς
 καὶ ἀκλύστους καὶ βασιλεία πολυτελῆ καὶ διατάς λαμπράς.

17. Ἐν τοιοῦτοις δὲ ὦν τοὺς παῖδας Ἀλέξανδρόν τε καὶ
 Ἀριστόβουλον εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν ἐντευξομένους τῷ Καίσαρι. 5
 τούτους ὁ Καίσαρ φιλανθρωπίως ἐθέξατο, καὶ δίδωσιν Ἡρώδη
 διὼ βούλεται τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων ἀπονεῖμαι τὴν βασιλείαν,
 καὶ χώραν ἔτι προσέθετο, ἐγκαταμίγνυσαι δὲ αὐτὸν καὶ τοῖς τῆς
 Συρίας ἐπιτροπεύουσιν, ἐντειλάμενος πάντα μετὰ τῆς ἐκείνου
 γνώμης ποιεῖν. τοσαῦτα δ' ἐτυγχήσας τῷ μὲν ἀδελφῷ Φερῶρα 10
 D τετραρχίαν ἤτησατο παρὰ Καίσαρος, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῶν
 φόρων ἀφῆκε τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς μὲν ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἵνα
 ἀνακτηθῆεν ἐκ τῆς ἀφορίας, ὡς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει, ἵνα τὴν
 τοῦ πλήθους εἰς ἑαυτὸν θεραπεύσῃ δυσμένειαν· μετακινουμένων
 γὰρ αὐτοῖς τῶν ἐθῶν χαλεπῶς ἔφερον. διὸ καὶ ἀφῆρετο τὰς 15
 ἀδείας αὐτῶν, αἱ καμιάτους ἐπιτάττων αὐτοῖς καὶ τὰς συνόδους
 καλύων καὶ τοὺς περιπάτους καὶ τὰς διατάς ἐπιτηρῶν καὶ τοὺς
 φωραθέντας κολάζων βαρύντατα. κὰν τῇ πόλει κὰν ταῖς ὁδο-
 πορίαις ἦσαν οἱ τοὺς εἰς ταῦτ' ἐπιτιμῶντες ἐπισκοποῦντες. τινὲς
 P I 243 δὲ φασὶ καὶ αὐτὸν ἰδιώτου στήμα λαμβάνοντα ἐνόστε νύκτωρ τοῖς 20
 ὄχλοις ἐγκαταμίγνυσθαι καὶ ἀποπειρᾶσθαι αὐτῶν τὴν δianoian ἦν

1 ἀρίστη A.
 add A.
 συνόστως A.

4 τούτοις A.
 17 κολούων A.

8 καὶ χώραν ἔτι προσέθετο
 19 "ms. εἰς αὐτόν" Ducaspetus.

Fontes. Cap. 17. Iosephi Ant. 15 10 § 1—16 1 § 1.

Romanorum. nam et statuas collocabat et exsculpta insignia, et urbes
 condebat et portus amplos ac tutos et regias sumptuosas et aedes
 splendidas.

17. His rebus occupatus filios Alexandrum et Aristobulum Ro-
 mam ad salutandum Caesarem misit. quibus Caesar humaniter susceptis,
 Herodi potestatem dedit cui vellet ex filiis relinquendi regni, et alias ei
 ditiones adiecit, et in Syriae procuratores eum rettulit: quibus man-
 davit ut omnia illo consentiente agerent. tantam felicitatem adeptus
 fratri Pherotae tetrarchiam a Caesare petiit, et subditis trientem tri-
 butorum remiisit, sive ut, quod ipse dicebat, populus ex annonae cari-
 tate recrearetur, sive, quemadmodum aliis videbatur, ut odium a se
 amoveret. Iudaei enim patriorum rituum mutationem iniquis ferebant
 animis. quamobrem libertatem eis adinebat, subinde laboribus impo-
 randis et conciliis prohibendis, deambulationibus etiam et diversariis
 observandis, et iis qui deprehensi essent gravissime puniendis. erant
 enim tam in urbe quam in itineribus qui congressus hominum obser-
 varent. quidam etiam auctores sunt, eum ipsum privati habitu se inter-
 dum noctu turbis immiscuisse, quid de imperio sentirent, animos eorum

περι τῆς ἀρχῆς εἶχον. καὶ τοὺς μὲν ἔξουθαδιαζομένους ἐπεξῆει ἅπασιν τρόποις, τὸ δὲ πλῆθος ὄρκοις ἤξλου τὴν πίστιν αὐτῶ βεβαιοῦν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ εἶχον, τοὺς γε μὴν δυσχεραίνοντας ἠγάπησεν ἐκ παντός. συνέπειθε δὲ καὶ τοὺς περι Πολλίωνα τὸν 5 Φαρισαιοῦν καὶ Σαμαίαν καὶ τῶν συμφοιτῶντων αὐτοῖς τοὺς πλείστους ἠμύνειν. οἱ δὲ οὕτως ἐπελοθῆσαν οὐτ' ἐκολάσθησαν διὰ τὸν Πολλίωνα ὑπὸ τοῦ βασιλέως αἰδούμενον. ἀφείδθησαν δὲ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ Ἑσσαιῶι καλούμενοι· γένος δὲ τοῦτο διατηρῶμενον Πυθαγορικῆ. ἐτίμα δὲ τούτους διὰ τὸν Μαναῖμ. B 10 ἦν δ' οὗτος εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνὴρ τᾶλλά τε ἀγαθὸς καὶ τὰ μέλλοντα προορῶν, ὃς ἔτι παῖδα τὸν Ἡρώδην ἐς διδασκάλου φοιτῶντα ἰδὼν βασιλεῦ Ἰουδαίων προσεῖπεν. ὁ δὲ ἰδιώτης ἔλεγεν εἶναι. Μαναῖμ δὲ μειδιάσας καὶ τύπτων αὐτὸν ἤρέμα "ἀλλὰ καὶ βασιλεύσεις" ἔφη "καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνύσεις εὐδαιμονέστατα, W I 174 15 καὶ μέμνησο τῶν ἐμῶν τούτων πληγῶν. ἄριστος δ' ἔση εἰ δικαιοσύνην ἀγαπήσεις καὶ εὐσέβειαν πρὸς θεὸν καὶ πρὸς τοὺς πολίτας ἐπιεικεῖαν. ἀλλ' οὐ γὰρ οἰδᾶ σε τοιοῦτον ἔσεσθαι." βασιλεύσας δὲ ὁ Ἡρώδης μετακαλεῖται τὸν Μαναῖμ καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς ἐπυνθάνετο. ὡς δὲ, σιωπῶντος ἐκαίνο, C 20 αὐτὸς εἰ δέκα γενήσονται τῆς βασιλείας ἡρώτα ἐνιαυτοὶ ἢ εἴκοσι ἢ τριάκοντα, ὁ δὲ ὄρον οὐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθεσμίας, Ἡρώδης καὶ τούτοις ἀρκεσθεῖς, τὸν τε Μαναῖμ ἀφῆκε δεξιωσάμενος καὶ πάντας δι' ἐκείνον ἐτίμα τοὺς Ἑσσηνοῦς.

1 ἔξουθαδιαζομένους A. 5 σαμαίαν A. συμφοιτητῶν A.
 11 διδασκάλου A. 12 προσεῖπεν A. 16 εἷς δὲ, margo
 πρὸς θεῶ, A. 20 ἡρώτα post γενήσονται A. 22 καὶ] δὲ A.

periclitantem. contumaces omnibus modis ulciscobatur: a plebe postulabat ut sacramento fidem sibi firmaret. ac plebecula postulatibus eius annuebat, refragantes autem quavis ratione tollebat. petiit a Pollione Pharisaeo quoque et Samaea eorumque discipulis plerisque ut iurarent. sed hi neque iurarent neque puniti sunt, ob regis erga Pollionem reverentiam. sunt et Esseni ea necessitate liberati, gens Pythagorici instituti in victa aemulatrix, quos ob Manaimum illius sectae hominem, cum caetera bonum tam futurorum praescium, honorabat. is Herodem adhuc puerum scholam frequentantem regem Iudaeorum salutavit: qui cum se privatae conditionis esse diceret, Manaimus leniter arridens eumque sensim percutiens "atqui et regnabis" inquit "et imperium felicissimo geres: horum igitur verberum memento. eris autem optimus, si iustitiae et pietatis erga deum et erga populum clementiae studueris. enimvero scio te talem non fore." Herodes regno potitus Manaimum arcessitum de imperii diuturnitate percontatus, tacente illo dixit an annis decem an viginti an triginta regnaturus esset, atque illo terminum non adiciente, vel his contentus Manaimo porrecta dextera dimisso propter illum Essenos omnes honoravit.

Ἦδη δὲ ὀκτωκαίδεκατον ἀνῶν ἐνιαυτὸν τῶν ναῶν ἔγνω μετασκευάσαι καὶ πρὸς ἕψος ἄραι μείζον καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐκτελέσαι. τὸ δὲ πλῆθος ὤκνει πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. ὁ δὲ οὐ πρότερον ἔφη τὸν ναὸν καθαιρήσειν, πρὶν ἂν πάντα ὧν ἂν δέοιτο εἰς τὸ ἔργον παρασκευάσῃται. ἤδη δὲ ἤτοιμασμένων αὐτῷ πάντων, καθελὼν αὐτὸν καὶ θεμελίους ἄλλους καταβαλόμενος, τὸν D ναὸν ἤγειρε, μήκει πηχέων ἑκατόν, τὸ δ' ἕψος ἐπέκεινα εἴκοσιν. ὑποδομήθη δὲ Μίθιοις λευκοῖς τε καὶ κραταιοῖς, ὧν ἐκάστῳ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι τὸ μῆκος πήχεις, τὸ δ' ἕψος ὀκτώ, εὖρος δὲ περὶ δώδεκα. κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀκρόπολις ἐγγώνιος 10 εὐερκῆς ἐντετελειστο, διάφορος ὀχυρότητι, ἣν οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀσαμωναίων γεγονότες βασιλεῖς ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖς ὑποδομήσαν καὶ βῆριν ἐκάλεσαν, ὥστε τὴν ἀρχιερατικὴν ἀποκείσθαι στολὴν ἐν αὐτῇ. καὶ ταύτην οὖν τὴν βῆριν Ἡρώδης ἐπισκευάσας ὀχυρωτέραν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τοῦ ἱεροῦ, εἰς μνήμην Ἀντωνίου 15 P I 244 προσηγόρευσε Ἀντωνίαν. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν ναὸν ἐν ὀκτῷ δεδόμετῳ ἔτισι. παραδέδοται δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὅτε αὐτὸς ὁ ναὸς ἀγγεῖλετο (ἐν ἐνιαυτῷ γὰρ ἐνὶ καὶ μηνσὶν ἕξ ὑποδομήθη) τὰς μὲν ἡμέρας μὴ ὕειν, γίνεσθαι δὲ τοὺς θυμβροὺς ἐν ταῖς νυξίν, ἵνα μὴ τὰ ἔργα κωλύονται. 20

Τὰς ἀδικίας δὲ ἀναστέλλειν πειρώμενος ὁ Ἡρώδης τίθησι νόμον τοὺς τοιχωρῶν ἐπ' ἔξαγωγή τῆς χώρας πιπράσκεισθαι· ὁ καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν πασχόντων ἦν φορτικόν, οὐχ ἥκιστα δὲ

1 ὀκτωκάκοντο A. 6 καταβαλόμενος A. 10 περι om A. 16 προσηγόρευσε A Iosephus, προσηγόρευσε PW. 18 ἀγγεῖλετο A, ἀνεγείλετο PW.

Anno autem regni 18 consilium templi mutandi idque altius et magnificentius exstruendi cepit. populo autem ab illo conatu abhorrente, se non prius id diruturum esse dixit quam omnia ad opus necessaria praeparasset. quae cum in promptu essent omnia, veteribus fundamentis sublati novisque iactis templum inchoavit longitudine 100 cubitorum, altitudine 120. structurae adhibuit saxa candida et robusta, singula circiter 25 cubitos longa, alta 8, lata fere 12. ad septentrionale latus arx angularis firma et munitissima inaedificata erat, quam reges iidemque pontifices ex Asamoneorum familia exstruxerant Barin vocatam, ut pontificia stola in ea reponeretur. eam igitur Barin Herodes instauratam et pro templi defensione munitiorem redditam in Antonii memoriam Antoniam vocavit. ipsum porro templum et quae in circuitu eius sunt omnia 8 annis sunt absoluta. traditum autem est, eo tempore quo ipsum templum strueretur (id quod uno anno et mensibus sex perfectum est) interdum non pluisse, sed imbres noctu esse factos, ne opera impederentur.

Deinde Herodes ad facinora comprimenda legem tulit ut fures peregre venderentur: quae res et facinorosis gravis, et legibus ever-

καὶ τῶν νόμων κατέλυσις. τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις δουλεύειν καὶ βιάζεσθαι κατὰ τὰ ἐκείνων ἔθη βιοῦν, τῆς θρησκείας ἦν, ὅσον ἐπ' ἐκείνοις, κατάλυσις. πιπρώσκεισθαι μὲν γὰρ οἱ νόμοι τοὺς Β φώρας ἐκλείουσι εἰ μὴ ἔχοιεν κατὰ τὸ τετραπλοῦν ἐκτινύειν τὰ ὅφωρα, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλοφύλους, πρὸς δὲ γε ὁμοιογενεῖς, ἵνα μῆτε τῆς θρησκείας ἐκπίπτουσι μῆτε παρ' ὄλον τὸν βίον δουλεύουσι, ἀλλὰ τυγχάνουσι μετὰ ἐξαιτίας ἀφείως. ταῦτα μέρος ἦν τῶν κατ' ἐκείνου διαβολῶν καὶ τῆς δυσβολίας τοῦ πλήθους τῆς ἐπ' αὐτῷ.

10 18. Εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον παραγενόμενος Ἡρώδης, ἵνα Καίσαρι τε προσομιλήσῃ καὶ τοὺς παῖδας ἐν τῇ Ῥώμῃ διατρέβοντας ὄψηται, φιλοφρόνως τε ὑπαδέχθη παρὰ τοῦ Καίσαρος καὶ τοὺς παῖδας ὡς ἤδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μυθῆ- C
μασις ἔλαβεν ἄγειν εἰς τὰ οἰκεία. ὡς δ' ἐπανῆλθον, περιόπτοι 15
γεγόνασι τῷ τε τῆς ψυχῆς παραστήματι καὶ τῇ κατὰ τὰς μορφὰς ὠραιότητι, ἐπίφθονοι τε ἦσαν Σαλώμῃ τῇ τοῦ βασιλέως ὁμι-
μονι καὶ τοῖς τῆν αὐτῶν μητέρι κατεργασαμένοις διαβολαῖς. καὶ ἤδη καὶ κατ' ἐκείνων τὰ ὕψη ἤτομαζον δι' ὧν καὶ τῆν αὐ-
τοὺς γενομένην κατηγωνίσαντο, λογοποιοῦντες ἀηδῶς τῷ πατρὶ 20
προσφέρεσθαι τὰ μειράκια διὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, κἀντεῦθεν
μῖσος φηῖναι τῷ πατρὶ πρὸς τοὺς παῖδας ὡς ἐνὸν κατεσκεύαζον.
τέως μέντοι φιλοστόργως ἔτι πρὸς αὐτὰ ὁ πατὴρ διακειμένος καὶ
τιμῆς μετεδίδου καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίᾳ γεγονόσιν ἑξέγγυεν, D

3 ἐκείνης A. 7 ἑκατίας A. 12 ὄψεται A. 17 post
μητέρα A add τὴν μαριὰμ. 18 καὶ alterum om A. 20 τῆς]
τὸν τῆς A.

Fontes. Cap. 18. Iosephi Ant. 16 1 § 2—4 § 6.

tendis erat. nam exteris servire, eorumque ritu necessario vivere, quod ad illos quidem attinebat, religionis erat abrogatio. lex enim fures, ni quadruplum solvere possent, vendi iubebat, sed popularibus, ne et religione exciderent et per omnem aetatem servirent, sed post sexennium manumitterentur. hoc in parte erat criminationum et adversus illam odii popularis.

18. Sub id tempus in Italiam profectus Herodes, ut cum Caesare colloqueretur et filios Romae degentes viseret, benigne a Caesare susceptos filios ut absolute iam in disciplinis institutos domum reduxit. qui in patriam reversi, cum animorum magnitudine tum formae elegantia vulgo conspicui, Salomae regis sorori et iis qui matrem eorum calumniis sustulerant invidi fuerunt. itaque iam contra ipsos etiam arma eadem expediverant quibus genitricem eorum confecerant, rumore sparso, adolescentes abhorrere a patris consuetudine ob matris necem, et ita patre ad odium filiorum pro virili instigato. is vero eos et dilexit et honoris participes aliquamdiu fecit et adultis uxores dedit, Aristobulo

Ἀριστοβούλῳ μὲν τὴν Σαλώμης θυγατέρα Βερνίκην, Ἀρχελαίου
 δὲ τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως τὴν παῖδα Γλαφύραν τῷ Ἄλε-
 W I 175 ξάνδρῳ. τῇ δὲ Σαλώμῃ ταῦτα τὴν κατὰ τῶν νεανίσκων δυσμε-
 νειαν μᾶλλον ὑπέτρεφεν, οικειομένη καὶ πάντας ὅσοιπερ αὐτῇ
 τὸν τῆς Μαριάμ φόνον συνεξεργάσαντο. διδόντων δὲ τινὰς καὶ 5
 τῶν νεανίσκων λαβὰς μνήμη τε τῆς μητρὸς καὶ τῇ τοῦ κράτους
 ἐπιθυμίᾳ, βλασφημίαι μὲν ἐκείνων εἰς τὴν Σαλώμην καὶ τὸν
 Φερῶραν ἐγίνοντο, πρὸς ἐκείνους δ' ἢ τοῦτιον ἐπηύξητο ὄνομα,
 καὶ διαβολαὶ κακοήθειαι κατ' αὐτῶν προὔβαινον, παρ' αὐτῶν
 P I 245 ἐκείνων τὰς αἰτίας λαμβάνουσαι. κακῶς γὰρ τῆς μιαρᾶς Σαλώ- 10
 μης καὶ σφᾶς καὶ τὴν μητέρα λεγούσης καὶ πρὸς λόγους ἐκκαλου-
 μένης αὐτοὺς, ἐκεῖνοι ἐλειπὴν ἀπέφαινον τὴν καταστροφὴν τῆς
 μητρὸς, ἄλλοι δ' ἑαυτοὺς ἐκάλουν τοῖς ἐκείνης φονεῦσαι
 ἀναγκαζομένους συζῆν. ταῦτα ἦν ἀποδημοῦντος τοῦ βασιλέως.
 ἐπανελθόντι δ' εὐθὺς παρὰ τε Φερῶρα καὶ τῆς Σαλώμης οἱ 15
 λόγοι προσήγοντο, λεγόντων μέγαν αὐτοῖς ἐπηρητῆσθαι τὸν κίν-
 δυνον, ἀναφανδὸν ἀπειλουμένων τῶν νεανίσκων τὸν φόνον τίσα-
 σθαι τῆς μητρὸς. Ἡρώδης δὲ ταῦτα καὶ ἄλλων ἀπαγγελλόντων
 τετάρρακτο. οὕτω δὲ διατεθεὶς ἔγνω ἐπὶ καθαιρέσει τῶν νέων
 ἕτερον υἱὸν Ἀντίπατρον ὄνομα, ἰδιωτέοντι ἔτι αὐτῷ γεγονότα, 20
 προσουκειώσασθαι· καὶ τοῦτον ἐδόκει τιμᾶν, ἵνα καταστειλῇ τὸ
 B θράσος τοῖς ἐκ τῆς Μαριάμ, γνοῦσιν ὡς οὐ μόνους αὐτοῖς οὐδ'

4 καὶ] δὲ A. 5 συνεξεργάσαντο] haec aliter apud Iosephum.
 interpungendum fortasse ante βλασφημίαι, addito καὶ vel οὐν.
 καὶ om A. 6 τῶν νεανίσκων A Iosephus, τοῖν νεανίσκων PW.
 8 ὄνομα] δυσμένεια A.

Salomae filiam Bernicem, Archelai Cappadocum regis filiam Glaphyram Alexandro. quibus rebus Salomes inimicitiae contra adolescentes magis alebantur, omnes eos sibi adiungentis qui caedis Mariammae adiutores fuerant. adolescentibus autem causas quoque nonnullas suppeditantibus tam recordatione matris quam imperii cupiditate, maledicta quidem ab his in Salomen et Pheroram conferebantur, illorum autem malevolentia angebatur, et subdolae calumniae, causa ab ipsis suppeditata, contra eos adornabantur. nam cum nefaria Salome et matri et ipsis conviciaretur, ut eos ad respondendum irritaret, illi et interitum matris et suas fortunas miserabantur, qui parricidarum illius consuetudine uti cogerentur. haec absente rege acta. reverso Pheroras et Salome statim ea verba insurrant, se in magno versari periculo, adolescentibus se necem matris ulturos aperte minitantibus. Herodes his per alios quoque nuntiatis turbatus, alium filium Antipatrum, in privata vita susceptam, ad coercendos adolescentes sibi conciliare statuit, eique honorem habuit, ut Mariammae filiorum audaciam reprimeret, cum

ἔξ ἀνάγκης ἢ διαδοχὴ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. ὄθεν ὡς ἔφε-
 δρόν τινα τὸν Ἀντίπατρον ἐπεισήγαγεν. ὁ δὲ δεινὸς ὢν, ἐπεὶ
 παρρησίως ἐλάβετο, μίαν ἔσχεν ὑπόθεσιν, ἔχεσθαι τοῦ πατρὸς
 καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀλλοτριοῦν ταῖς διαδοχαῖς. κακίνοι δ' ἔτι
 5 ἐδίδουσαν ἀφορμὰς, καὶ δακρύνοντες ὡς ἀτιμαζόμενοι καὶ τὴν μη-
 τέρα ἀνακαλοῦμενοι καὶ τὸν πατέρα φανερώς οὐ δίκαιον λέγοντες.
 ἄπερ κακοήθως οἱ περὶ τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδη μετὰ προσθήκης
 ἔξαγγέλλοντες μέλνονα τὴν πρὸς ἐκείνους ἐνεποιοῦν ἀπέχθειαν.
 βουλόμενος δὲ ὁ πατὴρ ταπεινώσαι τοὺς ἐκ τῆς Μαρίας, πλειό- C
 10 νος Ἀντιπάτρω μετεδίδου τιμῆς· τέλος δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
 ἐπεισήγαγε. καὶ Καίσαρι συνίστη αὐτὸν γράφων ὑπὲρ αὐτοῦ,
 καὶ εἰς Ῥώμην αὐτὸν μετὰ πολλῶν δώρων ἀπέστειλεν, ὥστε ἤδη
 ἐπ' ἐκείνῳ δοκεῖν πάντα, παρεῶσθαι δ' ἐκ τῆς ἀρχῆς παντάπασι
 τὰ μειράκια. Ἀντίπατρος δὲ δεδοικὼς μὴ αὐτοῦ ἐκδημήσαντος
 15 ἐπιεικέστερος εἰς τοὺς ἐκ Μαρίας γένηται ὁ πατὴρ, καὶ ἀποδη-
 μῶν οὐκ ἀνέι συνεχῶς ἐπιστέλλων κατὰ τῶν ἀδελφῶν τῷ πατρὶ
 καὶ προστεθειῶν πρὸς τὴν δυσμένειαν, ἕως εἰς τοῦτο πρόηγαγεν
 αὐτὸν εἰς τὸ πλεῦσαι πρὸς Ῥώμην κακεῖ τῶν παίδων κατηγορεῖν
 παρὰ Καίσαρι. ἀπελθὼν δ' εἰς Ῥώμην σὺν τοῖς παισὶ, παρε- D
 20 στήσατο μὲν αὐτοὺς τῷ Καίσαρι, ἡτιῶτο δὲ τῆς ἀπονοίας, ὡς
 τὸν ἑαυτῶν πατέρα μισοῦντας καὶ διαχειρίσασθαι μελετῶντας
 αὐτὸν καὶ οὕτω τὴν βασιλείαν λαβεῖν. τῶν δὲ νεανίσκων καὶ

2 ἐπεισήγεν A.
 8 ἐποιοῦν A.
 11 συνίστη A Iosephus, συνί-
 στησιν PW.
 13 πάντα ἐπ' ἐκείνῳ δοκεῖν A.
 22 αὐτὸν A,
 αὐτῶν PW.

intelligerent non sibi solis neque necessario regni successionem deberi.
 itaque Antipatrum tanquam spectatorem certaminis ad dimicandum para-
 tum introduxit. qui, ut homo callidus, data occasione unum sibi nego-
 tium esse ratus est patri adhaerere, eumque per calumnias a fratribus
 alienare: quibus calumniis illi ansas dabant, sui contemptum deplorando
 et matrem invocando et patrem aperte iniustum vocitando. ea verba
 cum additamento renuntians Antipater patris erga illos simultatem mali-
 tiose augebat; ab eoque ut Mariammae filios premeret amplioribus
 honoribus auctus, denique matre ipsius etiam introducta cum multis
 muneribus Romam mittitur Caesarique commendatur, ut iam penes illum
 esse omnia, adolescentes vero spe imperii plane deiecti viderentur.
 caeterum Antipater veritus ne se absente pater Mariammae filiis aequior
 fieret, nec in itinere subinde ad eum scribere destitit et eius inimicitias
 contra fratres exacerare: donec perpulit ut ipse Romam navigaret, filios
 apud Caesarem accusatum. quos cum secum adduxisset, de eorum
 deplorata indole querebatur, qui patrem exosi, eiusque perimendi avidi,
 regnum affectarent. adolescentes vero patre quoque adhuc dicente fle-

λέγοντος ἔτι τοῦ πατρὸς δάκρυα ἦν καὶ τέλος οἰμωγῆς, δεδοικότεν
ὡς εἰ σιγῶν δόξουσιν ἐκ τοῦ συνειδότες μὴ εὐπορεῖν ἀπολογίας.
ὡς δ' ἔργων εὐμένειαν παρὰ Καίσαρος, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν

P I 246 χεῖρι διαλβεῖν τὰς αἰτίας, πρὸς τὸν πατέρα λόγους ποιούμενος. 5
καὶ διαλεχθέντος πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον ὁ Καῖσαρ, οὐδὲ πρό-
τερον ταῖς κατ' αὐτῶν πιστεύων διαβολαῖς, ἔτι μάλιστα ἐξη-
λάττετο, καὶ συνεχῶς εἰς τὸν Ἡρώδη ἀπέβλεπεν, ὄρων κάκεινον
ὑποσυγκιχόμενον. καὶ ἡγωνία τὸ θάταρον· Καῖσαρ δὲ τοὺς μὲν
νεανίσκους, εἰ καὶ τῶν διαβολῶν πόρρω δοκοῦσιν, αὐτὸ τοῦτο 10
ἁμαρτεῖν ἔφη τὸ μὴ τοιοῦτους ἑαυτοὺς τῷ πατρὶ παρασχεῖν ὡς
μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον, Ἡρώδη δὲ παρεκάλει

W I 176 διαλλάττεσθαι τοῖς παισὶν ἀφελόντα πᾶσαν ὑπόνοιαν· καὶ τὸ
B πιστὰ γὰρ ἡγεῖσθαι ταῦτα κατὰ τῶν παίδων οὐ δίκαιον ἔκρινε.
τοιαῦτα συμβουλευόντων ἔνευσε τοῖς νεανίσκοις προσπειεῖν τῷ πατρὶ. 15
κάκεινων ὠρηκῶτων προλαβῶν αὐτοὺς ὁ πατὴρ δακρύνοντας ἡσπά-
ζετο ἀγκαλιζόμενος ἕκαστον. τότε μὲν οὖν εὐχαριστήσαντες Καί-
σαρι μετ' ἀλλήλων ἀπήεσαν, καὶ Ἀντίπατρος μετ' αὐτῶν, ταῖς
διαλλαγαῖς ὑποκρινόμενος ἤδισθαι· τῇ δ' ὑστεραία περὶ τῆς
βασιλείας τῷ Ἡρώδη τὴν ἔξουσίαν ἀφῆκεν ὁ Καῖσαρ, ὃν ἂν 20
αἰροῦτο τῶν παίδων διάδοχον καθιστῶν, ἢ καὶ διανέμειν ἅπασι
ταύτην, μετὰ θάνατον μέντοι. ζῶντι δὲ οὐκ ἐπέτρεπε τὴν δια-
νομήν, ἀλλὰ καὶ τῶν παίδων ἤθελεν αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας

2 μὴ AW, μὴ δ' P.

4 δακρύνοντας A.

bant, et tandem suspirabant, veritē ne silentium suum confessio cri-
minis et conscientiae argumentum haberetur. ut autem et Caesaris
benevolentiam et aliorum lacrimas et commiserationem omnium animad-
verterunt, Alexander oratione ad patrem instituta crimina diluere ex-
orsus cum probabiliter discernisset, Caesar, qui ante quoque illorum
criminationibus non credidisset, magis in ea sententia confirmatus,
Herodem continenter intuetur: quem cum et ipsum subtristem cerneret,
ac spectatoribus aestuantibus, adolescentibus ait, etsi sese criminis
omnino expertes esse putarent, tamen id ipsum eos delinquere, quod
patrem non ita colerent ne quis de ipsis rumor spargi posset. Herodem
autem hortatus est ut omni suspitione abiecta filiis reconciliaretur:
nam talia contra liberos credere iniquum esse. dum haec monet, in-
sinit adolescentibus ut coram patre procumbant. quod cum alacriter facturi
essent, pater prior eos lacrimantes salutavit et utrumque amplexus est.
ac tum gratis actis Caesari una discesserunt, Antipatro etiam comi-
tante, qui se illorum reconciliatione gaudere simulabat. postridie
Caesar Herodi liberum fecit quem vellet e filiis successorem designare,
aut regnum inter eos dividere, sed post obitum demum: nam dum
viveret, eum et regnum et imperium in filios tenere iussit. in redita

κρατεῖν. ἐπανόντι δὲ περὶ Κιλικίαν Ἀρχέλαος ὁ πενθερός Ἀλε- C
ξάνδρου συναντῶ τῷ Ἡρώδῃ, συνηθόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παιδῶν
διαλλαγαῖς. ἐντεῦθεν Ἡρώδης ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν, καὶ
συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ πεπραγμένα.
5 διηγεῖτο, καὶ ἐπὶ νοθεσίᾳ τῶν παιδῶν τὸν λόγον κατέστρεψε,
καὶ τοῖς υἱοῖς προεῖπε τὴν βασιλείαν καταλιμπάνειν, πρῶτῳ μὲν
Ἀντιπάτρῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἐκ Μαρίας. ταῦτα εἰπὼν τὸν σύλ-
λογον διελύσατο.

19. Ὑπῆρχε δὲ τὴν γνώμην πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους φιλοτι-
10 μβότατός τε καὶ εὐεργετικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς ὑπηκόους ἐπαχθῆς
τε καὶ ἀδικιώτατος, πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κολαστῆς D
ἀπαράιτητος. ἡ δὲ αἰτία τούτων φιλοδοξία καὶ φιλαρχία. ὑπὸ
μὲν γὰρ φιλοδοξίας, εἰ μνήμης ἔμελλε τευχάνειν εἰσαυθίας ἢ εὐφη-
μίας κατὰ τὸ ἐνεσθῆς, οὐκ ἐφείδετο δαπανῶν, πολυδάπανος δ'
15 ὧν βαρεῖαις εἰσπραῖσιν τοὺς ὑποτεταγμένους ἐπίεξε καὶ χαλεπὸς
ἦν αὐτοῖς· ὑπὸ δὲ φιλαρχίας, εἰ κατὰ τινας ὑπόνοιαν ἔσχεν ἐφι-
σθαι τῆς ἀρχῆς ἢ τι περὶ αὐτὴν παρακινεῖν, ἴσα πολεμίοις αὐτῷ
προσεφέρετο, κἀντεῦθεν συγγενεῖς τε καὶ φίλους ἐτιμωρήσατο
ἀφειδῶς, μόνος θέλων τετιμηθῆναι. τεκμήριον δὲ τοῦ πάντοθεν P I 27
20 χρηματίζεσθαι θελῆναι διὰ τὸ πολυδάπανον, ὅτι ἀκηκοὼς ὡς Ὑρ-
κῆς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσας ἀνοίξας τὸν τάφον Λαβιδ ἀργυ-

6 πρῶτα A. 7 καὶ om A. 10 εὐεργετικώτατος A.
εὐεργετικώτατος PW. 11 πρὸς δὲ] καὶ πρὸς A. 12 αἰ
δ' αἰτία A. 14 ἐνεσθῆς A. δαπανῶν A. 15 ἐπι-
πέξε A.

Fontes. Cap. 19. Iosephi Ant. 16 5 § 4—7 § 3.

Archelaus Alexandri socer ei circa Ciliciam occurrit, filiorum reconci-
liationem gratulans. inde in Iudaeam reversus indicto concilio, ut in
itinere secum esset actum, exposuit, orationemque filiorum admonitione
conclusit: quibus cum denuntiasset se regnum relinquere primum Anti-
patro, deinde Mariammae quoque filiis, concilium dimisit.

19. Fuit Herodes erga alios liberalissimus et beneficentissimus,
subditis vero gravis et iniquissimus, cognatorum et amicorum punitor
inexorabilis. in causa fuit gloriae imperisque cupiditas. nam gloriae
gratia, si vel posteritatis memoriam vel in praesentia nominis celebri-
tatem consecuturus esset, nullis parcebat impensis: quas cum multas
requireret, gravibus exactionibus subditos cum saevitia onerabat.
imperii porro cupiditas in causa erat ut, si quam contra aliquem suspi-
cionem regni affectati aut studii novarum rerum concepisset, eum pro
hoste ulcisceretur. itaque cum solus honorari vellet, cognatos et amicos
inclementer supplicis afficiebat. eius avaritiae ex profusionibus ortae
illud argumentum est, quod cum audisset Hircanum decessorem suum

ρίον λάβοι τρισχίλια τάλαντα, νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον εἰσέρχεται, τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων παρεληφώς, ἔν' ἀνέκφορον εἶη τὸ δρώμενον. καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὔρεν ἀργύρια δηλαδή, κόσμον δὲ πολὺν κειμηλίων χρυσῶν, ὃν ἀνείλετο πάντα. ἔσπευδεν αὖν καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν κατὰ τὰς θήκας ἐν αἷς τῶν βασιλέων 5 Δαβὶδ καὶ Σαλομῶντος τὰ σώματα τεθησαύριστο. ὡς δ' ἐβιάζετο εἰσιέναι, δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων ἐφθάρησαν φλογὸς B ἐνδοθεν ἀπαντησάσης, ὡς λόγος, αὐτοῖς, αὐτὸς δὲ περιδείξ ἐξῆε. καὶ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν χεῖρον ἔχειν ἐδόκει τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ· ἐμφυλῶ γὰρ ἐψέκει πολέμῳ τὰ κατὰ τὴν αὐλήν τὴν βασι- 10 λικὴν. ἐστρατήγει δὲ αἰεὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ Ἀντίπατρος, δεινὸς ὢν, δι' ἄλλων μὲν αὐτοῦ περιβάλλον αἰτίαις, αὐτὸς δὲ πολλάκις ὑπεραπολογούμενος, ἵνα δοκῶν εὖνους ἐκείνοις, ἀνύποπτος εἶη τῷ πατρὶ πρὸς τὰς ἔγχειρήσεις, καὶ μόνος τῆς ἐκείνου σωτηρίας φροντίζειν δοκῆ. καὶ ὁ μὲν τὰ πάντα ἦν τῷ πατρὶ, 15 οἱ δ' ἐκ τῆς Μαρίας χαλεπώτερον αἰεὶ διετίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν οὐκ ἔφερον ὑπ' εὐγενείας, παρεωσμένοι καὶ τάξιν ἀτιμότηραν ἔχοντες. αἱ τε γυναῖκες, ἡ μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνοικοῦσα C Γλαφύρα ἢ Ἀρχελαίου μῖσος εἶχεν εἰς τὴν Σαλώμην διὰ τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάθεσιν καὶ διὰ τὴν ἐκείνης θυγατέρα συνοι- 20 κοῦσαν Ἀριστοβούλῳ, ἧπερ ὑπερηφάνως προσεφέρετο ἢ Γλαφύρα, καὶ τὴν ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀνηξιοπάθει. γέγονε δὲ τις ὑπόθεσις καὶ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν Φερώραν εἰς ὑποφίαν καὶ

1 τρισχίλια τάλαντα A Iosephus, τάλαντα τρισχίλια PW.
2 ἀνέκφορον A. 6 Σολομῶντος supra. 15 δευσι A.
22 δέ om A.

aperto Davidis monumento tria millia talentum argenti abstulisse, nocta fidissimis amicorum adhibitis, ne res efferretur, idem monumentum aperit, ingreditur. et argentum quidem non reperit, sed multum auri ornatus. quo omni sublato ad cellas interiores, quibus Davidis et Salomonis regum cadavera condita erant, properat. quo dum penetrare contendit, duo eius satellites perierunt flamma, ut fertur, erumpente: ipse perterritus discessit. atque ob id facinus res eius domesticae laborare videbantur. nam quae in regia gerebantur, belli civilis faciem prae se ferebant. Antipater enim homo callidus bellum instruebat contra fratres: quos cum per alios criminaretur, ipse aliquando defendebat, ut per benevolentiae speciem amota insidiarum suspicione patrem falleret, et solus salutem eius curare videretur. atque in eo patri erant omnia: Mariammae vero filii in dies magis exasperabantur, ignominiam, ut generosis erant animis, non ferentes, cum repulsi ac quasi in ordinem coacti essent. eo incitabantur ab uxoribus etiam. nam Alexandri coniux Glaphyra Salomen oderat ob eius in maritum suum malevolentiam, et ob filiam illius Aristobuli uxorem, quam superbe tractabat et sibi dignitate aequatam esse indignabatur. Pheroras quoque frater in regis

μῖσος τῷ ἀδελφῷ φέρουσα. κατηγορήθη μὲν γὰρ αὐτῷ ἢ τοῦ W I 177
 βασιλέως θυγάτηρ, ὁ δὲ δουλευούσης αὐτῷ γυναικὸς ἠτιώμενος
 καὶ περιμικρῶς τοῦ γυναικίου ἐρῶν τῇ μὲν τοῦ ἀδελφοῦ θυγατρὶ οὐ
 προσείχε, τῇ δὲ δούλῃ προσέκειτο. ἤχθητο δὲ διὰ τοῦτο Ἡρώ- D
 5 θης καὶ τὴν μὲν κόρην νύμφῃ Φασαήλου ζεύγνυσι, χρόνου δὲ διελ-
 θόντος περὶ τε τῶν πρώτων ἠτιῶτο τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν δευτέραν.
 ἤξιον λαμβάνειν, παρηκμακέναι ἤδη αὐτῷ οἰόμενος τῆς δούλης
 τὸν ἔρωτα. ὁ δὲ τὴν μὲν δούλην καὶ παῖδα ἐξ αὐτῆς σχῶν ἀπο-
 πέμπεται, τὴν δὲ τοῦ βασιλέως θυγατέρα μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν
 10 κατέθετο λήψεσθαι. διελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας τοσοῦτον
 πρὸς τὸν τῆς δούλης ἔρωτα ἔμεμῆνει ὡς ἀθιτέησαι τὰ ὠμολογη-
 μένα, τῇ δὲ προτέρα συμφυθίρεισθαι. ταῦτα τὸν Ἡρώδην ἐξέ- P I 248
 μαινε· καὶ αἱεὶ δὲ τι καινὸν προσπίπτον ἀτρεμεῖν αὐτὸν οὐκ εἶα.
 καὶ ἡ Σαλώμη δὲ χαλεπῇ τοῖς ἐκ Μαρίας οὔσα καὶ τὴν ἑαυτῆς
 15 θυγατέρα Ἀριστοβούλῳ συνοικουῦσαν ἀνέπειθε μὴ ἐνοικίῳ πρὸς
 τὸν ἄνδρα διακίεσθαι, ἀπαγγέλλειν δὲ αὐτῇ εἴ τι κατ' ἰδίαν
 λαλήσειεν. ἡ δὲ μεμνησθαι τοὺς νεανίσκους ἔλεγε τῆς μητρὸς,
 τὸν δὲ πατέρα στυγεῖν, ἀπειλεῖν δὲ τῆς ἀρχῆς τυχόντες τοὺς μὲν
 ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῖδας Ἡρώδου κομογραμματεῖς κατα-
 20 στήσειν, τὰς δὲ γυναῖκας καθιέρξειν ὡς μηδὲ τὸν ἥλιον βλέπειν.
 ταῦτα διὰ τῆς κακίστης Σαλώμης τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέλλετο.
 κἀκείνος ἤκουεν ἀλγεονῶς, ἐπειρᾶτο δὲ διορθοῦν· τῶν δὲ παί- B
 δων ἀπολογησαμένων ῥῆῶν ἐγίνετο.

5 συζεύγνυσι A.
 phus, ts PW.

21 ἐπηγγέλλετο A.

22 δὲ prius A Iose-

suspicionem et odium venit, hoc modo. cum ei regis filia desponsa
 esset, mulierem ancillam insano amore deperibat, neglectaque coniuge
 servae amplexibus indulgebat. id Herodes aegre ferens puellam Phasaeli
 filio iungit: sed aliquanto post tum de prioro delicto expostulat, tum ut
 alteram filiam ducat postulat, ancillae amorem iam deseruisse ratus.
 ille ancilla et puero ex ea nato dimissis, se regis filiam ad diem trige-
 simum ducturum pollicetur. quo tempore elapso, tantus eius amoris
 ardor erga ancillam fuit, ut pactis conventis neglectis in adamatae
 mulierculae stupris volutaretur. id Herodis furorem accendit: ac sub-
 inde novi aliquid exortum est, quod eum quietum esse non pateretur.
 ad haec Salome filiis Mariammae infesta, filiae quoque suae Aristobulo
 nuptae suasit ne marito bene cuperet, sed si quid arcani loqueretur,
 id sibi renuntiaret. ea vero dicebat, adolescentes meminisse matris,
 patrem odisse: minitari se regno potitos Herodis liberos ex aliis mulie-
 ribus natos, paganos scribas effecturos, ipsas mulieres ita inclusuros ut
 ne solem quidem intuerentur. quae cum rex ex improbiissimae Salomae
 indicio cognosceret, dolenter ferebat, sed rem componere tentabat,
 auditaque filiorum defensione mitigabatur.

20. Φερώρας δ' αὖθις τὰ πρίγματα συνετάραξεν, εἰπὼν Ἀλεξάνδρῳ ἀπηκοῖναι Σαλώμης λεγούσης ἐρᾶν τὸν Ἡρώδη Γλαφύρας. Ἀλεξάνδρος δὲ πρὸς τὸν λόγον ἐκ ζηλοτυπίας τετάρακτο, καὶ τὴν ὁδὸν οὐκ ἐνεγκὼν τὰ ὑπὸ τοῦ Φερώρα λεχθέντα τῷ πατρὶ κατεμήνυσεν. ὁ δ' Ἡρώδης περιπαθήσας καὶ τὸ τῆς ὀφθαλμοῦ διαβολῆς ἐψευσμένον οὐ φέρων θορυβηθεὶς τε μεταπέμπεται τὸν Φερώραν, καὶ "κάκιστε" εἶπε, "τοιῦτα καθ' ἡμῶν λαλήσας πότερον οἶε λόγον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς ἢ ἕλκος εἰς τὴν C δέξιάν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν;" Φερώρας δὲ Σαλώμην ἔφη ταῦτα συμπεῖσειν, κάκιστος εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ἀπηρνέτο καὶ 10 τῶν τριχῶν ἐπεδράττειτο καὶ ἰσπεροτυπεῖτο, διὰ δὲ τὴν τῶν τροπῶν οὐκ ἐπιστεύετο κακοήθειαν. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπεπέμπετο, τὸν υἱὸν δὲ τῆς ἐγκρατείας ἐπήνεσε καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ἀνενεγκεῖν.

Ἐτερον δὲ τι συνέπεσε ταραχὰς αὖθις ἐγεῖραν κατὰ τὴν 15 οἰκίαν τῷ βασιλεῖ. ἦσαν αὐτῷ ἐνοῦχοι διὰ κάλλος σπουδαῖζόμενοι, ὧν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν ὁ δὲ δεῖπνον προσφέρειν ὁ δὲ κατενόαζεν αὐτὸν ἐτέτακτο. τούτους ὑπ' Ἀλεξάνδρον χρήμασι διαφθαD ρῆναι μνηστέται. καὶ βασάνοις ἐκδοθέντες οἱ ἔκτομαι μῆξιν μὲν αὐτῶν γενέσθαι πρὸς τὸν νεανίαν ἀνωμιολόγουν, ἄλλο δὲ οὐδὲν 20

6 σβ] μὴ A.

10 συμπεῖσειν ABC et aliquot codices Iosephi Ant. 16 7 5, ubi nunc συνθεῖσαι legitur. PW συνθεῖσαι ex coniectura Wolfii. fortasse συμπεῖσειν vel συμπεῖσαι, si emendatione opus est. 11 τῶν ἐπιτρόπων A. 16 σπουδαζόμενοι διὰ κάλλος A.

FOUNTES. Cap. 20. Iosephi Ant. 16 7 § 4—8 § 6.

20. Pheroras deinde res denuo turbavit: dixit enim Alexandro se ex Salome audivisse Herodem Glaphyrae amore captum esse. qua oratione turbatus Alexander, ac zelotypiae dolore non ferens, quod ex illo audierat patri indicavit. Herodes vero magno dolore affectus et ementitae calumniae impatiens ac turbatus accessit Pherora "pessimo" inquit, "istis contra nos dictis utrum te verba infingere animo filii, an dextram eius armare gladio censes?" Pheroras respondit Salomen haec comprobaturam, et illius esse ea verba. cui quamvis neganti et capillum vellenti et pectus plangenti ob insitam morum improbitatem fides non habebatur. tandem rex et fratrem et sororem ablegat, filio ob continentiam et relatos ad se sermones collaudato.

Caeterum aliud quiddam accidit quo tumultus in aedibus regis est renovatus. habebat Herodes eunuchos ob formae elegantiam caros, quorum uni pincernae, alteri dapiferi munus assignarat, tertius ipsi a somnis erat. ii ab Alexandro pecunia corrupti esse dicebantur. et quaestionibus adhibiti, rem secum habuisse adolescentem confessi sunt,

κατὰ τοῦ πατρὸς συνειδέναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ἐπιτεινόντων δὲ τῶν βασιανίζοντων τὰς μύστιγας, ἔλεγον ὡς εἴη δυσμένεια καὶ μῖσος Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὸν πατέρα, παραιοτή δὲ Ἑρωδῆν μὲν ἀπεγνωκέναι διὰ τὸ γῆρας, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὡς τῆς βασι-
 5 λείας αὐτῷ περιελευσομένης κἄν μὴ βούληται ὁ πατήρ, καὶ διὰ τὸ γένος καὶ διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν φίλων διάθεσιν. τούτων ἀκούσας Ἑρωδῆς περιφοβὸς ἦν καὶ πρὸς πάντας ὑποψίας εἶχε καὶ μίση, πολλοῖς δὲ τῶν φίλων καὶ τὴν εἰς τὰ βασι- P I 249
 λεια πρόσοδον ἀπηγόρευσε. πάντων δ' αἷτιος ἐτύχχανεν ὁ Ἀντί-
 10 πατρος. πρῶτον μὲν σὺν ὅσοις ᾤετο πιστοὺς Ἀλεξάνδρῳ βασι-
 νοῖς ὁ Ἑρωδῆς ἐξήταζεν εἴ τι κατ' αὐτοῦ τολμηθὲν εἰδείησαν· οἱ δὲ ἀπέθνησκον οὐδὲν ἔχοντες λέγειν. εἷς δὲ τις τὰς βυσάνους μὴ φέρων εἶπε λέγειν Ἀλέξανδρον, ἐπαινούμενον διὰ τὸ τοῦ σώ- W I 178
 ματος μέγεθος καὶ τὸ εὐστόχως βάλλειν ἐκ τόξου καὶ τῦλλα, ὅτι
 15 εἴ τι παρὰ τῆς φήσεως αὐτῷ δέδοται καλὴν ἢ ἔξ ἀσκήσεως προσε-
 γένητο, εἰς δυστύχημα περισταταί· ἄχθεσθαι γὰρ ἐπὶ τοῖς καλοῖς B
 αὐτοῦ τὸν πατέρα. προσετίθει δὲ ὡς καὶ βουλευόσαιτο σὺν Ἀρι-
 στοβούλῳ ἐν κυνηγεσίῳ ἀνελεῖν τὸν πατέρα καὶ εἰς Ῥώμην φνεῖν τὴν βασιλείαν μετελευσόμενος. εὐρέθη δὲ καὶ γράμματα Ἀλε-
 20 ξάνδρου πρὸς τὸν ὀμαιμόνι μὴ δίκαια λέγοντα ποιεῖν τὸν πατέρα προτιμῶντα τὸν Ἀντίπατρον. ἐπὶ τούτοις συλλαβῶν ἔδησε τὸν Ἀλέξανδρον. ἔσπευδε δὲ καὶ μείζον τι λαβεῖν τεκμήριον κατὰ

14 ὅτι om A.

sed de patre nullius consilii se concios esse Alexandro affirmarunt. verum tortoribus flagra intendentibus adiecerunt, intercedere Alexandro inimicitias et odium cum patre, seque ab eo monitos ut Herode ob senectutem destituto sibi auscultarent, ad quem regnum vel invito patre venturum esset, tum ob genus tum propter ducum et amicorum erga se benevolentiam. his auditis Herodes in metu fuit, omnes suspectos atque invisos habuit, multis amicorum aditu regiae interdixit: quarum rerum omnium causa erat Antipater. primum igitur, quos Alexandro fidos esse putabat, quaestionibus adhibitos examinabat numquid ei facinoris alicuius, quo ipse peteretur, conscii essent: illi vero cum quod dicerent non haberent, cruciatibus immoriebantur. quidam tamen tormentorum dolore victus dixit, Alexandrum, cum ob proceritatem corporis, sagittandi peritiam caeterasque dotes laudaretur, dixisse, si quid sibi praecleari vel a natura tributum vel studio comparatum esset, id sibi calamitati esse, quod pater suis bonis doleret. adiecit, eum cum Aristobulo consilia agitasse de patre in venatione occidendo et vindicandi regni causa Romam confugiendo. sunt et litterae Alexandri inventae, quibus ad fratrem scribebat, patrem iniique facere qui Antipatrum ipsis antaferret. ob haec Alexandrum in vincula coniecit. sed evidentius

τοῦ υἱοῦ, ἵνα μὴ προπετῶς δόξῃ αὐτὸν δεδικαίως. πολλοὺς οὖν
 καὶ τῶν ἐν τέλει βασιανζῶν διέφθειρε, μηδὲν εἰπόντας οἷον ἱκεῖ-
 C νος ᾤετο. ὡς δὲ τις τῶν νεωτέρων ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο,
 ἐπιστέλλειν ἔλεγε τὸν Ἀλέξανδρον τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις, ἀξιοῦντα
 κληθῆναι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, μηνύοντα Μιθριδάτην τὸν βασι- 5
 λέα Πάρθων τῷ πατρὶ φιλιωθέντα κατὰ Ῥωμαίων· εἶναι δὲ αὐτῷ
 καὶ φάρμακον κατασκευασμένον ἐν Ἀσκάλωνι. ταῦτα Ἡρώδης
 τῆς προπετείας ἐλογίζετο παραμύδιον. τὸ μέντοι φάρμακον
 ἐθθὺς ζητηθὲν οὐχ εὔρεθῆ. διὰ δὲ τὴν τῶν κακῶν ὑπερβολὴν
 ὁ Ἀλέξανδρος φιλονεικῶς διατεθεὶς, καὶ βουληθεὶς ἀμύνασθαι 10
 D τοὺς ἐχθροὺς ἔν' αὐτῷ συναπόλωνται, γράμματα πέπομφε τῷ
 πατρὶ ὡς οὐδὲν δεῖ βασιανζεῖν· μελετηθῆναι γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν,
 καὶ ταύτης μετέχειν τὸν τε Φιρώραν καὶ τοὺς πιστοτάτους αὐτῷ
 τῶν φίλων· Σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισελθούσαν αὐτῷ μιγῆ-
 ναι καὶ ἔκοντι· ἀλλὰ καὶ πάντας εἰς ταῦτ' ἤκειν, ἔν' ἐκ μέσου 15
 αὐτοῦ γεγονότος ἀπαλλαγείεν τοῦ ἀεὶ φθαρήσεσθαι προσδοκᾶν.
 Ἀρχέλαος δὲ ὁ τῶν Κυπριαδοκῶν βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν,
 καὶ ἀγωνιῶν ὑπὲρ τε τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κηδέστοῦ, παρα-
 γέγωνε, καὶ εὐφυῶς μετῆι τῶν λυπούντων τὴν ἐπανόρθωσιν,
 τοῦ μὲν νεανίσκου καταγινώσκων, ἐπιεικῆ δὲ τὸν Ἡρώδη ἀπο- 20
 P I 250 καλῶν· τὸν τε γάμον διαλύειν ἔλεγε. τοιαῦτα δὲ λέγοντος τοῦ

1 "altar e regis deducās, Colberteus deducās" DUCANGIUS.
 5 μηνύοντα A, μηνύσαντα PW. 7 κατασκευασμένον A,
 κατασκευασμένον PW. 9 ἐθθὺς om A. 16 γεγονότος
 αὐτοῦ A. 21 ἔλεγε διαλύειν A.

argumentum quaesivit, ne filium temere vixisse videretur. ac multos
 insignes viros in quaestionibus occidit, nihil tale elocutos quale exspe-
 ctabat. sed quidam adolescens fiducialis contentis dixit Alexandrum ab
 amicis Romanis petisse ut a Caesare vocaretur, ad indicium faciendum
 de Mithridate Parthorum rege, qui cum patre amicitiam contra Romanos
 iniisset: eundem habere venenum Ascalone praeparatum. haec temerita-
 tem Herodis consolata sunt. ac venenum statim quaesitum est, sed
 non inventum. Alexander autem malorum magnitudine exacerbatus, ut
 inimicos ulcisceretur et una secum in exitum traheret, ad patrem scri-
 psit, nihil opus esse quaestionibus: nam se insidias cogitare, eorum-
 que socios esse Pheroram et intimos eius amicos: Salomen vero etiam
 noctu cubiculum ingressam secum invito rem habuisse: enimvero
 omnes in eo consentire ut ipso e medio sublato perpetuo exiti meta
 liberentur.

Caeterum Archelaus Cappadocum rex, iis cognitis, de filia et
 genere sollicitus Hierosolyma venit, artificiose molestias sedare conat-
 us. nam adolescentem accusabat, et Herodem aequum vocabat, eoque
 dirempturum esse coniugium profitebatur. ille ea dicente Herodes sae-

Ἀρχελάου ἐνεπίδου τῆς χαλεπότητος ὃ Ἡρώδης καὶ κατήνεκτο πρὸς λύπην καὶ δάκρυα, ἰδεῖτό τε μὴ λύειν τὸν γάμον ἀλλὰ χαλᾶν τὴν ὄργην ἐφ' οἷς ὁ νεανίσκος ἡμάρτηκεν. Ἀρχελαος δὲ ἤδη μαλαχθέντι τὸν Ἡρώδην θεώμενος εἰς ἄλλους τὰς αἰτίας 6 μετέφερε, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν Φερῶραν. ὃ δὲ πρὸς Ἀρχελαον ἐτρέπετο; ἔν' ἔσοιτο πρὸς Ἡρώδην αὐτῷ διαλλακτής. καὶ δε συνεβούλευεν αὐτῷ, βέλτιον εἶναι δι' ἑαυτοῦ προσίεναι τῷ ἀδελφῷ καὶ δεῖσθαι, πάντων ὁμολογοῦντα αἴτιον ἑαυτὸν· μαλάξαι γὰρ οὕτω τὸ σκληρὸν τῆς ὄργης· καὶ αὐτὸς δὲ περὶ τὸν συλλήψεσθαι 10 ἐπηγγέλλετο. πείθεται ὁ Φερῶρας. καὶ Ἀλέξανδρος μὲν τῶν Β αἰτιῶν ἀπελύετο, Ἀρχελαος δὲ τῷ Ἡρώδῃ τὸν Φερῶραν διεήλαξε.

21. Μετὰ καιρὸν δὲ πολὺ χεῖρον ἔσχε τὰ κατὰ τοὺς παῖδας καὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδῃ. Εὐρυκλῆς γὰρ ἀπὸ Λακεδαιμόνος 15 οὐκ ἄσημος τῶν ἐκεῖ, κάκιστος δὲ τὴν προαίρεσιν ἄνθρωπος, ἐπιδημήσας πρὸς Ἡρώδην δίδωσιν αὐτῷ δῶρα, καὶ πλείω λαβῶν γέγονε φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ βασιλείως. ἦν δὲ αὐτῷ καταγωγή ἐν τοῖς Ἀντιπατρῶν· προσῆι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ, γνωστός εἶναι λέγων καὶ Ἀρχελάῳ, ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν τιμῶν 20 ὑπεκρίνετο. τούτῳ συνήθει γεγονότι Ἀλέξανδρος τὰ καθ' ἑαυτὸν C ἔξετραγώδει, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητέρα ἐδίδασκε, καὶ ἔλιγε μὴ δοκεῖν ἀνεκτά. καὶ ὁ μὲν ἀλγῶν τοιούτους λόγους πεποίητο πρὸς

1 ὃ add A. 6 αὐτῷ πρὸς Ἡρώδην διαλλακτής A. 7 εἶναι
add A Iosephus. 13 πολὺ A Iosephus, πολὺν PW.
16 δῶρον A. 22 πεποίητο] ἐποίησεν A.

Fontes. Cap. 21. Iosephi Ant. 16 10 § 1—11 § 1.

vitia remissa in maerorem et lacrimas erupit, eumque rogavit ne matrimonium dirimeret, sed omissa iracundia delictis adolescentis veniam daret. Archelaus cum Herodem iam mitigatum videret, culpam in alios transferebat, Pheroram praesertim. cui roganti ut pro se apud Herodem intercederet, suavit ut ipse fratrem conveniret et oraret et culpam omnem agnosceret: sic enim iracundiae rigorem facilius mitigaturum: seque illi affore est pollicitus. paret Pheroras, per Archelaum Herodi reconciliatur, etiam Alexandro crimine liberato.

21. Verum aliquo tempore post liberi et res domesticae Herodis longe peius habebant. nam Eurycles Lacedaemonius, homo apud suos non obscurus sed pessimi animi, Herodi muneribus oblati, et pluribus acceptis, in regis intimam amicitiam est receptus. diversabatur autem apud Antipatrum; sed et Alexandri aedes frequentabat, se Archelao quoque notum esse asserens, eaque de causa Glaphyram colere simulabat. huic in familiaritatem recepto Alexander suas tragodias et matris interitum referebat, se non ferenda esse illa dicebat. quae cum

τὸν Εὐρυκλῆν, ὃ δὲ πάντα τῷ Ἀντιπάτρῳ ἀπέφερον. Ἀντιπατρος δὲ δώροις αὐτὸν ἐδειξιούτο καὶ ἤξιου πρὸς τὸν πατέρα τοὺς λόγους φράζειν. ὃ δὲ οὕτω τὸν βασιλέα διεθῆκεν ὡς ἀμετάγνωστον
 W I 179 ποιῆσαι τὸ μῖσος. καὶ ὃ μὲν ἀπῆι χρηματισάμενος, Ἡρώδης δὲ τοσοῦτον πρὸς τοὺς παῖδας ἐξώργιστο ὡς μηκέτι δεῖσθαι δια-
 D βολῶν, ἀλλ' αὐτὸς περιεργάζεσθαι τὰ ἐκείνων καὶ παρατηρεῖν ἕκαστα.

Δύο γοῦν τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως κατ' ὁργὴν αὐτοῦ ἀπεωσμένοι τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον συνιππάζοντο καὶ δῶρα ἐξ ἐκείνου ἐλάμβανον. ὑποπιεύσας οὖν τούτους Ἡρώδης εὐθὺς 10 ἔβασάνιζεν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεκατέρουν, εἶτ' ἀπήγγελλον ὡς πείθοι αὐτοὺς κτείνειν θηρῶντα τὸν Ἡρώδη Ἀλέξανδρος. καὶ ὃ φρούραρχος δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠτάζετο ὡς ἐπαγγελάμενος δέξασθαι τοὺς νεανίσκους ἐν τῷ φρουρίῳ. κάκεινος μὲν οὐδὲν ὠμολόγει, ὃ δὲ νίδς αὐτοῦ ταῦτα γενέσθαι κατέθετο, καὶ γράμμα 15
 P I 251 ἐπέδωκε περὶ τούτων, ὡς εἰκάσαι τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου χειρὸς. ὃ μὲν οὖν Ἡρώδης οὐκέτι ἐνδοιάσμιμος ἦν περὶ τῆς τῶν παίδων ἐπιβουλῆς, Ἀλέξανδρος δὲ δι' Ἀντιπάτρου τὸ γραμματίδιον κακουργηθῆναι δυσχυρίζετο. τότε μὲν οὖν φυλακῆ τῶν νεανίσκων ἐγένετο, καὶ καταδικῶν εἶχον ἀδοξίαν καὶ δέος. ὃ δὲ 20 Ἀριστόβουλος τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν Σαλώμην συναλγεῖν οἰόμενος καὶ μισεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, "ταῦτα καὶ σοί"

8 Δύο PW. 13 ἠτάζετο? Iosephus αἰτίαν εἶχε. 15 γράμματα A Iosephus. 19 ἀπισχυρίζετο A.

dolenter effaretur, Eurycles omnia narrabat Antipatro; ab eoque muneribus acceptis ut eadem patri referret, sic regem commovit, ut odio implacabili arderet. hac ratione partis opibus discessit. Herodes vero tanta iracundia contra filios efferbuit, ut calumniatoribus iam nihil esset opus, sed ipse dicta factaque eorum omnia curiose indagaret atque observaret.

Cum autem duo ex regis satellitibus per iracundiam expulsi cum Alexandri ministris equitarent, ab eoque munera accepissent, Herodes statim sinistri aliquid suspicatus, quaestiones de iis habuit. ii vero principio cruciatus tolerantes, deinde narrarunt Alexandrum a se petiisse ut Herodem in venatu occiderent. sunt et de Alexandri castelli praefecto quaestiones habitae, quasi promississet se adolescentes castello recepturum. ille autem nihil confitente, filius eius ita factum esse affirmavit et litteras ea de re obtulit quae Alexandri manu scriptae viderentur. tum vero Herodes non iam dubitabat de filiorum insidiis, licet Alexandro Antipatri dolo id scriptum esse concinnatum affirmante. adolescentes igitur tum observabantur atque in ignominia et metu damnatorum erant. Aristobulus autem socrum Salomen vicem suam dolere et eum odisse qui talia crederet putans, "haec" inquit "tibi

ἔφη "κίνδυνον προμηρῶν, διαβεβλημένη κατ' ἐλπίδα γάμων
 Συλαίου." τούτους ἐκείνη τοὺς λόγους εὐθὺς προσφέρει τῷ
 ἀδελφῷ. ὁ δὲ δεθῆναι κελεύει καὶ ἄμφω τοὺς υἱοὺς καὶ ἀπ' **B**
 ἀλλήλων διαστῆναι, γράψαι τε ἕκαστον ὄσα κατὰ τοῦ πατρὸς
 5 ἐμελέτησαν. οἱ δὲ γράφουσιν ἐπιβουλήν μὲν οὐτ' ἐννοῆσαι κατὰ
 τοῦ πατρὸς οὔτε μὴν συσκευάσασθαι, δρασμὸν δὲ μελετήσαι,
 καὶ τοῦτον δι' ἀνάγκην, ὑπόπτου καὶ περιδιοῦς οὔσης αὐτοῖς
 τῆς ζωῆς. τότε τοῖνυν ἤκοντος ἐξ Ἀρχελαίου πρεσβευτοῦ ἐξῆγα
 τὸν Ἀλέξανδρον δεσμώτην, καὶ περὶ τῆς φυγῆς ἐπυθάνετο ἐπ'
 10 ἀκροῦσαι τοῦ πρεσβευτοῦ, ὅπου καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀποχωρεῖν·
 ὁ δὲ πρὸς Ἀρχελαον ἔφη, ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην συνθένεινον δια-
 πέμψειν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἢ δυσχερὲς λογίσασθαι κατὰ
 τοῦ πατρὸς. τούτων οὕτω ῥηθέντων ὁ βασιλεὺς γράμματα πρὸς **C**
 Καίσαρα δούς δύο τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐν παράπλῳ τῇ
 15 Κιλικίᾳ προσσχόντας ἐντυχεῖν Ἀρχελαίῳ καὶ μέμψασθαι ὅτι τῆς
 ἐπιβουλῆς τοῖς παισὶ συνεψάψατο. Ἀρχελαὸς μέντοι ἀπελο-
 γεῖτο, δέξασθαι τοὺς νεανίας συνθένειν διὰ τὸ συμφέρον κἀκεί-
 νοις καὶ τῷ πατρὶ, οὐ μὴν πρὸς Καίσαρα πέμψειν. εἰς Ῥώμην
 δὲ ἀποκομισθέντες οἱ τῶν ἐπιστολῶν κομιστὰς ταύτας δεδώκασι
 20 Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντεπέστειλεν, ἄχθεσθαι ἐπὶ τοῖς παισίν, ἐπ'
 ἐκείνῳ δὲ τὴν πᾶσαν ἔξουσίαν ποιεῖν. καὶ εἰ μὲν τι ἀνόσιον
 πεποιήκασιν, ἐπιξίναμι ὡς πατραλοίας, εἰ δὲ δρασμὸν ἐνενόησαν, **D**
 ἄλλως νοουθέντα μηδὲν ἀνήκεστον διαπράξασθαι. συμβου-

1 γάμου A.

2 Συλλαιου Iosephus.

15 προσχόντας PW.

quoque periculum denuntiant, cui spes nuptiarum Sylaei crimini datur." ea verba mulier statim ad fratrem defert. qui utrumque filium vinctum seorsim custodiri ac singulatim scribere iubet quae contra patrem meditatae esset. illi scribunt se insidias contra patrem neque animis agitatae neque comparasse, sed fugam spectasse necessario, quod vitam sollicitam et suspectam degerent. tum igitur Alexandrum vinctum eduxit, praesente et audiente Archelai legato, et de fuga percontatus est, quo et quomodo discedere voluerint. ille vero, ad Archelaum, respondit, qui pollicitus esset se eum inde Romam missurum; nihil autem aliud gravius in patrem cogitasse. his dictis rex duos e suis Romam ad Caesarem cum litteris misit, ac iussit navi ad Ciliciam appulsa cum Archelao exostulare quod insidiarum filiis suis adiutor fuisset. Archelaus vero respondit se promississe adolescentes suscepturum, propter et ipsorum et patris utilitatem, sed ad Caesarem missurum fuisse negavit. illi Romam profecti Caesari litteras reddiderunt, qui rescripsit, se dolere propter eius filios, sed omnem ipsi auctoritatem dare; qui si facinus impium in se admiserint, puniendos pro parricidis; sin fugam duntaxat cogitarint, in eos verbis castigatos nihil gravius consulendum.

Zonaras Annales.

29

λεύειν δ' αὐτῶ περὶ Βηρυτὸν συναγαγόντα συνέδριον, καὶ παραλαβόντα τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὸν τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα Ἀρχέλαον καὶ ὄσους τῶν ἄλλων οἰδεν ἐπιφανεῖς ἀξιώμασι, μετ' ἐκείνων τὸ δέον σκοπεῖν.

22. Ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἡρώδης ἐκάλει πρὸς τὸ συνέδριον οὓς ἐβούλετο, Ἀρχέλαον δι' ἔχθραν παραιτησάμενος, ἢ καὶ ἐναντιωθήσεσθαι τῇ γνώμῃ νομιζῶν αὐτοῦ. ἤδη δὲ συνηγμένων τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν ἄλλων, κατηγόρου τῶν
 P I 252 παιδῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκείνων γραφέντα ὑπενεγίνωσκεν· ἐν οἷς οὐδὲν ἐγγράπτο ἕτερον ἢ ὅτι φυγεῖν βουλεύοντο,¹⁰ καὶ λοιδορεῖαι τινὲς εἰς αὐτὸν· ὄνειδῃ διὰ τὴν δύσνοιαν ἔχουσαι καὶ τέλος εἰπὼν καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐκ τοῦ Καίσαρος αὐτῶ τὴν ἔξουσίαν δοθῆναι, καὶ νόμον προσέθηκε πάτριον, ὃς ἐκέλευεν, εἴ του κατηγορήσαντες οἱ γονεῖς ἐπιθοῖεν τὰς χεῖρας τῇ κεφαλῇ, τοὺς περιεστῶτας τοῦτον ὀφείλειν λιθολευστεῖν καὶ οὕτως¹⁵
 W I 180 ἀποκτείνειν. ὅπερ ἔλεγε δύνασθαι καὶ αὐτὸς ἐν τῇ πατρὶδι καὶ τῇ βασιλείᾳ ποιεῖν, ἀναμείναι δὲ τὴν ἐκείνων κρίσιν. ταῦτα τοῦ
 B Ἡρώδου εἰπόντος οἱ συνεδριάζοντες τὴν ἔξουσίαν ἐκύρουσαν αὐτῶ, τῶν νεανίσκων μηδὲ παρηγμένων εἰς τὸ συνέδριον· καὶ τινὲς μὲν κατεψηφίζοντο τῶν τοῦ Ἡρώδου υἱῶν, ἄλλ' οὐ μέντοι καὶ κτε-²⁰
 νειν, οἱ δὲ γε πλείους καὶ θανάτῳ κολάζειν αὐτοὺς ἀπεφαίνοντο. καὶ ἐπὶ τούτοις διελύετο τὸ συνέδριον. Ἡρώδης δὲ ἤκεν εἰς

7 νομιζῶν τῇ γνώμῃ αὐτοῦ A. 10 ἕτερον om A. φωνήν A.
 11 δυσνοῦσαν A. 20 τοῦ add A. 22 διελύετο A, διαλύετο PW.

FONTES. Cap. 22. Iosephi Ant. 16 11 § 1—17 1 § 3.

consultum autem videri sibi ut convocato Beryti concilio, et ducibus atque Cappadocum rege Archelao et aliis viris dignitate illustribus adhibitis, quid statuendum esse videretur deliberet.

22. Herodes hac epistola accepta ad concilium vocavit quos voluit, Archelao, sive quod cum oderat sive quod voluntati suae refragaturum putabat, praeterito. ducibus et caeteris iam congregatis, rex filios accusat, recitatis ipsorum scriptis: quae nihil aliud continebant praeter fugae consilium et convitia quaedam patri malevolentiam exprobrantia. postremo dixit, et a natura et a Caesare potestatem sibi datam esse; legemque patriam adiecit, quae iuberet, si quem parentes manibus illius capiti impositis accusarent, eos qui circumstarent, necessario lapidibus reum occidere. quod cum ipse domi in patria facere potuisset, illorum tamen suffragia exspectasse. haec Herode locuto, qui in consilio aderant, adolescentibus nec in medium productis, auctoritatem ei confirmarunt: ac nonnulli sane adolescentes condemnarunt, non tamen capitis; plerique capitis etiam eos condemnarunt. concilio

Τύρον, καὶ τοὺς παῖδας ἄγων. ὡς δὲ ἦλθον εἰς Καισάρειαν, μετέωροι πάντες ἦσαν, ποῖ τὰ κατὰ τοὺς νεανίας χωρήσειεν ἐκδεχόμενοι· καὶ τοῖς μὲν γινομένοις ἰδυσχέλαινον, οὐκ ἦν δὲ ἀκίνδυνον οὔτε τι ὑπὲρ ἐκείνων εἰπεῖν οὔτ' ἀκούειν ἑτέρου λέγοντος, ἀλλ' ὀδυνηρῶς μὲν ἀναύδως δὲ τοῦ πάθους ἔφερον τὴν ὑπερβολήν.

Στρατιωτῆς δὲ τις ὀνόματι Τήρων, υἱοῦ αὐτοῦ καθ' ἡλί- C κίαν ὄντος Ἀλεξάνδρῳ φίλου, πολλὰ καὶ πρὸς τὸ πλήθος ἔλεγε, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα δὲ παρρησιασάμενος μόνος μόνῃ ἐντυχεῖν 10 ἤξιον. καὶ ἐνδόντος "ποῖ ποτέ σοι" ἔφη "ὃ περιττὸς ἐκείνος τοῦς; τίς δὲ ἢ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν ἐρημία; εἶτα οὐ σκέψη τί τὸ πραττόμενον, εἰ δύο νεανίας ἐκ βασιλίδος σοι γυναικὸς γενομένους εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρους ἀναιρήσεις, σεαυτὸν ἐν γήρα καταλιπὼν ἐφ' ἐνὶ παιδί καὶ συγγενέσιν ὧν αὐτὸς τοσαυτάκις 15 κατέγνωσ θάνατον; οὐκ ἐννοήσεις ὅτι καὶ τῶν ὄχλων ἡ σιωπὴ διὰ μέγεθος τοῦ πάθους ἐστὶ, καὶ πῦσα ἡ στρατιὰ ἔλειον μὲν τῶν ἀτυχοῦντων, μῖσος δὲ τῶν ταῦτα ἐργαζομένων ἐσχήκασιν;" D ἤκουε ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἐν ἀρχῇ οὐκ ἀγνωμόνως. ὁ δὲ Τήρων ἀμέτρῳ καὶ στρατιωτικῇ χρώμενος παρρησίᾳ τὸν Ἡρώδη ἐτά- 20 ραξε. καὶ πρὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν κελίτητο ἀγανάκτησιν, καὶ προστάττει τὸν Τήρωνα δῆσαντις ἔχειν ἐν φυλακῇ. ἐπιτίθεται δὲ τῷ καιρῷ καὶ Τρύφων τοῦ βασιλέως κουρεῖς, εἰπὼν ὡς ἀνα-

7 ὄνομα Α. αὐτῷ Α. 8 ὄντος om Α. 9 δὲ om Α.
17 ἐξεργαζομένων Α.

sic dimisso Herodes adductis filiis Tyrum venit, inde Caesaream. ubi omnes expectatione suspensi erant quo tandem res illorum evasurae essent; quamvis autem ea graviter ferrent, non tutum tamen erat vel quicquam de illis loqui vel aliis dicentibus audire. itaque casum illum maesto silentio dissimulabant.

Verum miles quidam nomine Teron, qui filium Alexandro aequallem atque amicum habebat, multa in populi frequentia locutus, etiam a rege petere ausus est cum eo solo colloquendi facultatem. qua impetrata "quo tandem" inquit "excellens ista prudentia abiit? quae est ista ab amicis et cognatis solitudo? non aliquando considerabis quae res evasura sit si duobus adolescentibus ex matre regina susceptis, omni virtutum genere praestantibus, interfectis tua senectus uni filio innitetur, et cognatis quos ipse toties capitis condemnasti? non cogitabis silentii populi causam esse doloris magnitudinem, totumque exercitum in calamitosos misericordiam, in calamitatis auctores odium gerere?" rex illa principio non iracunde audiebat: sed Teronis immoderata et militari libertate et militum indignatione commotus Teronem in vinculis asservari iussit. qua occasione arrepta Tryphon regis ton-

πέθοιτο πολλάκις ὑπὸ τοῦ Τήρωνος ξυρῶ τὸν λαμὸν τοῦ βασι-
λέως τεμῆν· ἔσεσθαι γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ταῦτα
εἰπὼν καὶ αὐτὸς συλλαμβάνεται. καὶ ἐν βασάνοις ἦσαν ὁ Τήρων
P I 253 τε καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ὁ κουρέυς. διακαρτεροῦντος δ' ἐν
ταῖς βασάνοις τοῦ Τήρωνος, ὄρων ὁ παῖς τὸν πατέρα χαλεπῶς
διακείμενον, ἔφη μηνύσειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μέλλει
ῥύσασθαι τῶν βασάνων τὸν πατέρα καὶ ἑαυτὸν. λαβὼν δὲ πί-
στεις, ἔλεγεν εἶναι συνθήκην ἐπιθεῖσθαι τῷ βασιλεῖ δι' αὐτο-
χειρίας τὸν Τήρωνα. ταῦτα εἰπὼν ἔξαιρείται τὸν πατέρα τῆς
ἀνάγκης. ὁ δ' Ἡρώδης οὐδὲν ἔτι ἐνδοιασῖμον τῇ ψυχῇ καταλε-
λοιπῶς περὶ τὴν τεκνοκτονίαν, τέλος τῇ προαιρέσει ἐπέθετο. καὶ
ἀχθέντες εἰς Σεβαστὴν Ἀλέξανδρος τε καὶ Ἀριστόβουλος ἐπιτά-
ξαντος τοῦ πατρὸς στραγγάλη ἀπηγγονήθησαν. προαγαγὼν δ' εἰς
B τὸ πλῆθος τριακοσίους τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐν αἰτία γενομένους καὶ
τὸν Τήρωνα σὸν τῷ παιδί καὶ τὸν κουρέα κατηγορεῖ αὐτῶν· οὗς 15
οἱ τοῦ πλήθους βάλλοντες τοῖς παρυτυχοῦσιν ἀπέκτειναν.

Ἀντιπάτρῳ δὲ κατεργασαμένῳ τοὺς ἀδελφούς ἐργωδεστέρα
ἦν ἢ τῆς βασιλείας ἐπιτυχία, μίσους τῷ ἔθναι φύντος πρὸς αὐτόν,
καὶ μάλιστα τῷ ὀπλειτικῷ. τίως δὲ συνήρχε τῷ πατρὶ καὶ ἐπι-
στεύετο παρ' αὐτοῦ. τὴν δὲ Ἀλεξάνδρου γυναῖκα Ἡρώδης 20
πρὸς τὸν πατέρα ἀνέπεμψεν. ἔτρεφε δὲ τὰ τῶν θανόντων τέκνα
πάνυ ἐπιμελῶς. ἦσαν δὲ Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας ἄρρενες

2 τοῖς add A.
14 γενομένους om A.

11 τεκνοκτονίαν A, τεκνογονίαν PW.
21 ἀπέκτεμψεν A.

sor dixit se a Terone saepius sollicitatum ut regis gulam novacula abscinderet, quo facto principem locum apud Alexandrum habiturus esset. his dictis et ipse comprehenditur: quaestiones de Terone, eius filio, et tonsore habentur. quam necessitatem patre fortiter tolerante, filius, qui quam is misere affectus esset cerneret, dixit se regi veritatem indicaturum, si patrem et se illis cruciatibus liberare vellet. fide accepta, convenisse ait ut Teron suis manibus regem occidat. his dictis patrem aerumna liberat. Herodes vero omni de filiis occidendis dubitatione sublata decretum suum exsequi statuit. itaque Alexander et Aristobulus Sebasten perducti, illius inusu laqueo praefocantur. sunt et trecenti duces rei et Teron cum filio et tonsore producti atque accusati, quos populus telis obiter arreptis interfecit.

Antipatro, cum fratres sustulisset, difficilior facta est regni adeptio, susceptis popularium odiis ac militum in primis: sed regni fuit interea cum patre particeps, qui ei fidem habebat. Alexandri uxorem ad patrem remisit Herodes. interfectorum liberos magno studio alebat. susceperat enim Alexander ex Glaphyra duos mares, Aristo-

δύο, Ἀριστοβοῦλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης υἱοὶ τρεῖς καὶ δύο θυγάτρια.
 γέγονε δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἐκ τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς Ἑρώδης
 υἱός. ἐντὶ γὰρ τῷ βασιλεῖ συνώκουν γυναῖκες, πατριοκὸν δὲ καὶ C
 πλείοσι κατὰ ταυτὸν συνοικεῖν. ἦσαν δὲ ἢ τε τοῦ Ἀντιπάτρου W I 181
 5 μήτηρ, καὶ ἢ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ἕξ ἧς, ὡς εἴρηται, παῖς
 αὐτῷ ἐγεννήθη δμῶννμος. ἦν δὲ καὶ ἀδελφοῦ παῖς αὐτῷ μία
 γεγαμημένη, καὶ ἀνεψιὰ σὺν αὐτῇ, ἑξαδέλφη θηλαδὴ· τὰς γὰρ
 ἑξαδέλφους ἀνεψιάς ἐκάλουν οἱ καλαιοί, ὡς ἔστιν εὐρεῖν πολλαχοῦ
 καὶ παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ καὶ παρὰ ταῖς βίβλοις ταῖς νομικαῖς.
 10 ἦν δ' ἐν ταῖς γυναιξίν Ἑρώδου καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Σαμαρέων
 μία, ἧς ἦσαν παῖδες Ἀντίπας τε καὶ Ἀρχελαος καὶ θυγάτηρ
 Ὀλυμπιάς. καὶ Κλεοπάτρα δὲ Ἱεροσολυμίτις ταῖς τούτου γυναιξὶ
 σσηρηθῆμετο· καὶ ταύτης παῖδες Ἑρώδης καὶ Φίλιππος. καὶ
 Παλλὰς δὲ ἦν ἐν ταῖς αὐτοῦ γαμεταῖς, Φασάηλον πεποισμένη
 15 παῖδα αὐτῷ. καὶ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς Φαίδρα καὶ Ἑλπίς συνώκουν D
 αὐτῷ. ἦσαν δὲ Ἑρώδη καὶ δύο θυγάτρια ἐκ Μαρίας, καὶ ἐκ
 Φαίδρας δὲ καὶ Ἑλπίδος ἔφυσαν αὐτῷ θυγατέρες Ῥωξάνη καὶ
 Σαλώμη.

23. Τοῦτο μὲν οὖν τὸ γένος Ἑρώδου· τὰ δὲ πράγματα
 20 πρὸς μόνον τὸν Ἀντίπατρον ἀφεώρων. καὶ ἦν ἅπασι φοβερός,
 οὐ τοσοῦτον τῇ δυναστείᾳ ὅσον τῇ τῶν τρόπων κακότητι· μάλιστα
 δὲ ἀπὸν Φερῶρας ἐθεράπευε καὶ ἀντεθεραπεύετο. ἠγαντῶτο

1 δύο prius PW.

νηθῆ αὐτῷ A.

Zonarae (cf. p. 462 a); item quae infra de Salomes nomine.

16 θυγατέρες A.

2 τῆς τοῦ ἀρχιερ. Iosephus.

7 ἑξαδέλφη — 9 νομικαῖς additamentum

17 δὲ om A.

FOUNTES. Cap. 23. Iosephi Ant. 17 1 § 3—4 § 2.

bulus e Bernice tres filios et duas filiolas. natus est et regi e ponti-
 ficis filia Herodes. habebat enim novem mulieres in matrimonio; idque
 more gentis, apud quam receptum erat eodem tempore plures uxores
 alere. inter quas fuere Antipatri mater, et filia pontificis, e qua, ut
 dictum est, filium sibi cognominem procreavit. fuit ei et fratris filia
 nupta, et consobrina cum ea (ἀνεψιά: sic patrualem antiqui appella-
 bant, ut saepe apud Plutarchum et in iuris prudentum libris legere est),
 praeterea Samaritana quaedam, cuius filii fuere Antipas et Archelaus
 et Olympias filia. inter eius uxores etiam Cleopatra Hierosolymitana
 numerabatur, cuius filii fuerunt Herodes et Philippus. praeterea Pallas,
 e qua Phasaelum suscepit; ac Phaedra et Elpis; quae ei Roxanen et
 Salomen filias pepererunt. suscepit et e Mariamme duas filiolas.

23. Atque haec familia Herodis fuit: sed summa rerum ad solum
 Antipatrum spectabat, omnibus formidabilem non tam potestate quam
 morum improbitate: quem Pheroras maxime colebat, et ab eo vicissim

δὲ αὐτοῖς ἡ Σαλώμη, ἐναντίως αἰεὶ πρὸς τὴν τῆς κλήσεως αὐτῆς σημασίαν διακειμένη· ἡ μὲν γὰρ εἰρήνης σημαντικὸν καὶ εἰρηρικὴν εἶναι τὴν οὕτω κεκλημένην ἐδήλου, ἡ δὲ καὶ σφόδρα μάχμιος ἦν
P I 254 καὶ ἑτέρους πρὸς στάσεις καὶ μάχας καὶ συγγενείας ἀλλοτριώσιν διεγείρουσα. αὕτη κατασκοποῦσα τὴν Ἀντιπάτρου καὶ Φερῶρου 5 οἰκείωσιν, ἔλεγε τῷ Ἑρώδῃ ἐπὶ κακῷ τῷ αὐτοῦ τὴν τούτων γίνεσθαι εὐνοίαν. γινόντες σὺν ἐκεῖνοι τὴν τῆς Σαλώμης διαβολὴν, ἐν τῷ φανερωῷ μὲν μῖσος κατ' ἀλλήλων καὶ λοιδορίας ἦσαν ἐπιτηδεύοντες, κεκρυμμένως δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐτήρουσαν ὁμόνοιαν. τὴν Σαλώμην δ' οὐκ ἐλάνθανον, πάντα τε 10 ἀνιχνεύουσαν καὶ τῷ βασιλεῖ ἀπαγγέλλουσαν συνόδους λαθραίας συμπόσιά τε καὶ ἀνέκφορα βουλευτήρια. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὰ πολλὰ συνίει. Φαρισαῖοι δὲ τὴν γυναικωνίτιδα οἰκεισόμενοι,
B ἄνθρωποι μέγα φρονοῦντες ἐπ' ἀκριβῶσει τοῦ πατρῶου νόμου καὶ βασιλεῖ ἀντιπράττοντες, οἱ πάντων ὁμωμοκότων Καίσαρι 15 ἐδοῦν καὶ τῷ βασιλεῖ Ἑρώδῃ αὐτοὶ οὐκ ἐπεισθήσαν, ὄντες ὑπερέξακισχλιοι, τῇ δὲ γυναικὶ Φερῶρου εὐνοοῦντες, προὔλεγον Ἑρώδῃ τέλος τῆς ἀρχῆς κατεψηφίσθαι παρὰ θεοῦ, νημηθῆναι δὲ αὐτὴν Φερῶρα τε καὶ τοῖς ἕξ αὐτοῦ. οὐδὲ ταῦτα τὴν τῆς Σαλώμης μοχθηρίαν διέδρα, καὶ αὐτίκα τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέ- 20 λοντο. τῶν μὲν οὖν Φαρισαίων οἱ ἐπὶ τούτοις ἐλληλεγμένοι ἀνήγγητο, καὶ ὁ εὐνοῦχος Βαγῶας, Κᾶρός τε τις ἐπὶ σώματος

2 σημαντικὴ A. 4 πρὸς μάχας καὶ στάσεις A. 5 σκοποῦσα —
 6 αὐτοῦ om A. 7 γίνεσθαι A, γενέσθαι PW. 13 συνίει A.
 15 βασιλεῖς A, βασιλεῖσι Iosephus. 16 τῷ om A. 17 εὐνοοῦντες A, εὐνοῦντες PW. 18 κατεψηφίσθαι A. 19 τε om A. 22 ὁ om A. Κᾶρος PW.

celebatur. Salome vero eis adversabatur; quae rebus suo nomini contrariis (id enim pacem significat) semper studebat, non pacifica sed pugnae admodum, et alios ad seditiones, ad pugnas, ad iura cognitionis et necessitudinis dirimenda incitare solita. ea explorata Antipatri et Pherorae coniunctione, Herodi ait eorum benevolentiam in ipsius fraudem tendere. cuius illi calumnia intellecta, quamvis clam concordiam oolerent, publice autem mutuis odiis et convitiis certarent, Salomen tamen non fefellerunt, indagantem omnia et regi nuntiantem, occulta conciliabula, computationes et consilia arcana: quae ipse etiam pleraque intelligebat. Pharisei vero gynaeconitide sibi conciliata, homines accurata patriae legis observatione tumidi, regi adversabantur. nam cum caeteri omnes in fidem Caesaris et regis Herodis iurassent, illi soli refragati sunt, plus quam sex milium numero. et quia Pherorae coniugi bene cupiebant, praedixerunt regnum Herodi divinitus abrogatum Pherorae eiusque posteris attributum esse. ne haec quidem Salomes improbitatem latuerunt quin statim regi renuntiarentur. Pharisei autem orationis illius convicti, eunuchus Bagoas, Carus quidam excellenti

κάλλει διαπρεπῆς καὶ Ἡρώδου ὦν παιδικά, καὶ ἕτεροι τῶν περὶ C
 τὸν βασιλέα, ὡς συνίστορες. εἴτα συνέδριον καθίσας ὁ βουσι-
 λεὸς τῆς Φερώρου γυναικὸς κατηγορεῖ καὶ ἀπειθεῖται πολλὰ αἰτιά-
 ματα, καὶ τέλος πρὸς τὸν Φερώραν τὸν λόγον τρέψας “δεῖν”
 5 ἔλεγε “καὶ πρὶν αὐτοκέλευστίον σε διὰ ταῦτα τὸ γύναιον ὑποπέμ-
 ψασθαι. τὸν γοῦν εἰ τῆς ἐμῆς συγγενείας ἀντιποιῆ, τὴν μετ’
 αὐτῆς συμβίωσιν παρατιτοῦ.” ὁ δὲ πρότερον θανεῖν αἰρεῖσθαι
 ἀνταπεκρίνατο ἢ ζῶν ἀπειστερησθαι τῆς γυναικὸς. ἐντεῦθεν
 Ἡρώδης Ἀντίπατρον καὶ τῇ ἐκείνου μητρὶ Φερώρα συνομιλεῖν
 10 ἀπηγόρευεν ἢ ταῖς γυναιξὶ συνίεναι. οἱ δὲ κατετίθεντο, συγγέ-
 σαν δὲ ἀλλήλοις καὶ συνεκώμαζον ἢ καιρὸς. Ἀντίπατρος δὲ D
 τὴν ἀρχὴν τοῦ πατρὸς ὑφορώμενος γράφει τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις,
 ἐπιστέλλειν Ἡρώδῃ στέλλειν πρὸς Καίσαρα τὸν Ἀντίπατρον.
 πέμπεται γοῦν εἰς Ῥώμην μετὰ δώρων Ἀντίπατρος, φέρων καὶ
 15 διαθήκην Ἡρώδου αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διδοῦσαν, εἰ δὲ φθάσει
 θανόν, Ἡρώδῃ τῷ ἐκ τῆς ἀρχιερέως γενομένῳ θυγατρὸς. W I 182
 Φερώραν δὲ, μὴ ἀφιέντα τὴν γυναῖκα, ἀναχωρεῖν ἐπέταττεν ὁ
 Ἡρώδης. καὶ ὅς ἐπὶ τὴν τετραρχίαν ἀπῆρεν, δμοῦσας οὐ πρό-
 τερον ἤξειν ἢ πύθοιτο τελευτῆσαι τὸν ἀδελφόν. ὥστε καὶ νοσή-
 20 σαντος τοῦ βασιλέως κληθεὶς οὐχ ὑπήκουσεν, ἵνα μὴ παραβαλῆ P I 255
 τὸν Ἔρκον. Ἡρώδης δ’ ὕστερον Φερώρῃ νοσήσαντος ἤκε πρὸς
 ἐκείνων αὐτόκλητος, καὶ θανόντα ἐτίμησεν.

6 ἀντιποιῆ συγγενείας A.
 6 θαι A.

8 ἀπεκρίνατο A.
 16 θυγατρὶ γενομένῳ· φερώρα δὲ A.

ἀποστερη-

forma Herodis amasius atque alii regii tanquam arcanorum conscii inter-
 facti sunt. deinde rex indicto concilio Pherorae coniugem multis crimi-
 nibus in medium adductis accusavit, ac denique oratione ad Pheroram
 conversa “his de causis” inquit “muliercula pridem ultro tibi repudianda
 fuit. at nunc saltem si frater meus perhiberi cupis, illius consuetu-
 dinem vitato.” ille vero se mortem praeoptare potius respondit quam
 ut vivens uxorem deserat. ex eo Herodes Antipatro et matri eius Phe-
 rorae consuetudinem, et mulieribus ne inter se convenirent interdixit.
 qui etsi id pollicerentur, tamen per tempus commissatum conveniebant.
 Antipater vero patris iram metuens, ab amicis petit ut Herodi scribant
 ut se Romam mittat. ita pater eum cum muneribus in urbem mittit,
 testamentum ferentem quo ei regnum legabatur: sin ipsi aliquid acci-
 disset, Herodi ex filia pontificis genito. Pheroram, cum uxorem non
 repudiaret, discedere iussit. is vero cum in tetrarchiam suam abiret,
 iuravit se ante auditum fratris obitum reverti nolle. unde factum ut
 nec rege aegrotante arcessitus venerit, ne iusiurandum violaret. Hero-
 des vero postea Pheroram aegrotantem ultro invisit et mortuo honorem
 habuit.

Ἡ δὲ Φερῶρου τελευταῖα ἀρχὴ κακῶν τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐγένετο, τινυμένων τῶ θείου τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτόν. ἀπελεύθεροι γὰρ δύο τῶν Φερῶρα τιμίων ἤξιον Ἡρώδην μὴ εἶσαι τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον φαρμάκῳ διαφθαρέντα. ταῦτα πιστὰ δοκοῦντα εἰς ἐξέτασιν τὸν βασιλεῦα ἐκίνησαν, καὶ ἐβασανίσοντο β γυναικες δοῦλαι τε καὶ ἐλεύθεραι. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι ἐνεκαρτέρουσιν
 Β ἔχευθοῦσαι, μία δὲ τις ἄλλο μὲν ἔφη οὐδέν, θεὸν δ' ἐπεκαλεῖτο, τοιαύταις ἀνάγκαις τὴν Ἀντιπάτρου μητέρα περιπεσεῖν, ὡς κακῶν αἰτίαν. τοῦτο εἰς πλείονα τὸν Ἡρώδην ἐκίνησεν ἔρευναν· καὶ πάντα σφοδρότεραις βυσάνοις αἱ γυναῖκες περι- 10 βληθεῖσαι πεποιήκασιν ἔκπυστα, τοὺς κόμους καὶ τὰς κρυπτὰς συνόδους, καὶ λόγους Ἀντιπάτρου πρὸς τὰς γυναῖκας γενομένους Φερῶρου, μῖσος πρὸς τὸν πατέρα, ὀλοφύρσεις πρὸς τὴν μητέρα ὅτι ἐπιμήκιστον ἢ ζωὴ παρατέταται τῷ πατρὶ, ὡς μὴδ' αἰσθῆσθαι τῶν τῆς βασιλείας ἡδέων, εἴποτε αὐτῷ γένηται, διὰ γῆρας 15
 C ἥδη αὐτῷ ἐπικείμενον· καὶ ἄλλα δὲ πλείω καὶ τοῦ πατρὸς καταπτόμενα αἱ γυναῖκες ἔλεγον. τούτοις ἤδη καταγνοὺς Ἀντιπάτρου ὁ βασιλεὺς ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἐκείνου μητέρα τὴν Δωρίδα τὸν περὶ αὐτὴν πάντα κόσμον ταλάντων ὄντα πολλῶν, αὐτὴν δὲ ἀποπέμπεται. μάλιστα δ' ἐξώτρυνε κατὰ τοῦ υἱοῦ τὸν Ἡρώδην 20 ἐπίτροπος ἐκείνου Ἀντίπατρος, ἄλλα τε κατεπιῶν ἐν τῷ βασανίζεσθαι, καὶ ὅτι φάρμακον δόσῃ Φερῶρα, ἐντειλάμενος δοῦναι

1 τῶ om A.
 2 οῦσαι, A.

3 Ἡρώδη A.

7 ἐχευθοῦσαι, corr. ἔχευ-

Caeterum Pherorae exitium Antipatro malorum fuit initium, sumine fratricidium eius ulscente. nam duo honorati Pherorae liberti rogarunt Herodem ne fratris necem veneno sublati inultam esse pateretur. quod cum probabile videretur, regem ad rem certius indagandam permovit: habitae sunt quaestiones de mulieribus ingenuis et ancillis. caeteris cum silentio cruciatus tolerantibus, una quaedam nihil aliud dixit nisi quod deum precata est ut Antipatri mater, malorum auctor, tali necessitate urgeretur. ea oratio regem ad diligentiolem inquisitionem perpulit: ac mulieres cruciatibus auctis arcana omnia detexerunt, commissationes, occultos congressus, sermones Antipatri cum Pherorae mulieribus habitos, odium patris, lamentationes apud matrem, quod pater diutissime viveret, itaque se suavitatis imperii sensu cariturum, si quando id adipisceretur, ob urgentem iam senectutem. haec atque alia plura, quae patrem quoque tangerent, mulieres referebant. ob quae rex Antipatro iam apud animum suum condemnato matrem eius Doridem repudiat, et omnem ei mundum eripit, pretii multorum talentum. in primis tamen Herodem contra filium inflammavit Antipater procurator illius, cum alia in quaestionibus confessus, tum illud, cum

αὐτὸ τῷ πατρὶ παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ, ἔν' εἴη ἀνύποπτος
 μὴ παρών, καὶ τοῦτο τὸν Φερῶραν φυλάσσειν δοῦναι τῇ γυναικί. **D**
 καὶ ἡ γυνὴ δὲ ὠμολόγει, καὶ ἀπιούσα κομίσει τὸ φάρμακον, ἐκ
 τοῦ τέλους ἔρριψεν ἑαυτήν, οὐ μὴν ἐτελεύτησε. καὶ ἀνακτη-
 5 θείσαν πάλιν ἠρώτα ὁ βασιλεύς· ἡ δὲ ὤμοσε πάντα ξρεῖν ὡς
 ἐπέπρακτο. καὶ λαβεῖν ἔφη τὸ φάρμακον παρὰ τοῦ ἀνδρός,
 ἡτοιμασμένον ἐπ' αὐτὸν τὸν πατέρα ὑπ' Ἀντιπάτρου. νοσή-
 σαντος δὲ Φερῶρα, ἐπεὶ ἔλθων αὐτὸς ληθάρευε τὸν ἀδελφόν,
 ὄρων σου τὴν εὐνοίαν ἐκείνος "πρὸς ἐμέ" ἔφη "κόμισον ὦ γύναι
 10 τὸ φάρμακον, καὶ κατάκαυσον ἐπ' ὄψει ἐμῆ." καὶ γὰρ αὐτίκα
 ὡς ἐκείνος ἐνετέλλετο ἔπραττον, τὸ μὲν πλεῖστον πυρὶ παραδοῦσα, **P I 256**
 ἑαυτῇ δ' ὑπολειπομένη ὀλίγον, ἔν' αὐτῷ χρησαίμενη εἰ μεταστάν-
 τος Φερῶρου κακὰ μοι παρὰ σοῦ ἀπαντᾷ. παρήγε δὲ εἰς τὸ
 μέσον τὴν πυξίδα τε καὶ τὸ φάρμακον. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ἡ
 15 τοῦ βασιλέως γυνή, ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ὡς συνίστωρ
 ἀπάντων· ἦν αὐτίκα ἐξέβαλε, καὶ τὸν νίδν αὐτῆς ἀπῆλειψε τῶν
 διαθηκῶν, εἰς τὸ βασιλεῦσαι μεμνημένων ἐκείνου. καὶ τὸν
 πενθερὸν Σίμωνα τὸν τοῦ Βοηθοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλετο,
 ἕτερον δὲ καθιστᾷ τὸν τοῦ Θεοφίλου Μαθθίαν.

20 24. Ἐν τούτῳ δὲ ἀπελεύθερος Ἀντιπάτρου Βάθυλος **B**
 ἀπὸ Ῥώμης παρῆν φάρμακον κομίσων τῇ τοῦ Ἀντιπάτρου μητρὶ
 καὶ Φερῶρα· ὃς ἐξεταζόμενος ἔλεγε πεμφθῆναι αὐτό, ἔν' εἰ μὴ

1 αὐτῷ τῷ Α. περὶ, corr. παρὰ, Α. 3 καὶ prius om Α.
 5 ἠρώτα πάλιν Α. 13 φερῶρα Α. 20 Βάθυλλος Iosephus.
 22 ἐξεταζόμενος Α, ἐταζόμενος PW.

Fontes. Cap. 24. Iosephi Ant. 17 4 § 3—5 § 7.

Pherorae venenum dedisse, ac mandasse ut id patri per absentiam suam, quo minus suspectus esset, offerret: Pheroram autem id uxori asserendum dedisse. mulier id fatebatur, atque ad venenum afferendum egressa, de tecto se praecipitem dedit; nec tamen illo casu mortua est. recreata igitur et denuo a rege interrogata iuravit se rem omnem ut gesta esset exposituram. dixit autem se venenum a marito accepisse ab Antipatro contra ipsum patrem praeparatum: sed cum aegrotante Pherora ipse rex fratrem coram coluisset, Pheroram eius benevolentia perspecta sibi dixisse ut venenum afferret atque in conspectu suo cremaret. se statim dicto audientem, maxima parte in ignem coniecta, partem sibi reservasse, quo uteretur si post mariti obitum a rege male tractaretur. ipsam quoque pyxidem cum veneno in medium protulit. accusata est et regis uxor, pontificis filia, quam statim eiecit, eiusque filium ex testamento deleuit, in quo ut regis eius mentio fiebat: et socero Simoni Boethi filio pontificata abrogato Matthiam Theophili filium successorem dedit.

24. Interea Bathylus Antipatri libertus Roma adest, patroni matri et Pherorae venenum ferens: qui in tormentis dixit, id missum

τὸ πρότερον ἀπτοίτο τοῦ πατρός, τούτῳ γοῦν κατεργασθεῖη.
 W I 183 ἐπεφέρετο δὲ καὶ γράμματα παρὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ τῷ Ἡρώδῃ
 φίλων, κατηγορίαν ποιούμενα Ἀρχελαίου καὶ Φιλίππου, ἐν
 Ῥώμῃ διαγόντων ἐπὶ μαθήμασιν, ὡς τάχα τὸν πατέρα κατηγο-
 ρούντων ἐπὶ τῷ φόνῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ δεδοικόντων καὶ περὶ 5
 ἑαυτοῖς. ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐπράττετο.
 Ἡρώδης δ' ἐπικρουσάμενος τὴν ὀργὴν ἐκέλευε μὴ βραδύνειν
 καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ μέμψεις ἐπάγων, ἐπηγγέλλετο ἀναθήσεισθαι
 C ταύτας αὐτῷ ὅποτε ἀφίκοιτο. τούτοις τοῖς γράμμασι περὶ Κιλι-
 κίαν ἐνέτυχεν. ἐν Τάραντι δὲ τὴν Φερῶρου μαθὼν τελευταίην 10
 δεινῶς ἤνεγκεν, οὐ δι' εὐνοίαν, ἀλλ' ὅτι μὴ φθάσας, ὡς ἐπέ-
 σχετο, τὸν Ἡρώδην ἀναιρηῆσαι, ἀπέθανε. καταχθεις δὲ εἰς τὸν
 λεγόμενον Σεβαστὸν λιμένα, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Καίσαρος οὕτω
 καλούμενον, ἐν προὔπτοις ἦν ἤδη τοῖς κακοῖς, μὴ τινος αὐτῷ
 προσιόντος μήτε προσαγορεύοντος. παρῆν δ' ἐν Ἱεροσολύμοις, 15
 Οὐάρου τοῦ τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντος συνεδρεύοντος Ἡρώδῃ,
 κληθέντος ἐπὶ συμβουλῇ περὶ τῶν ἐνεστηκότων. καὶ εἰσῆμι τὰ
 βασιλεια πορφυρίδα ἔτι φορῶν. οἱ γοῦν ἐπὶ ταῖς θύραις δέχονται
 μὲν τὸν Ἀντίπατρον, τοὺς δὲ φίλους ἀνείργουσιν. ἔθορυβήτο
 D δὲ ἤδη κατανοῶν ὅτι ἐληλύθει, ἐπεὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸν ἀσπιά- 20
 σασθαι προσιόντα ἀπώσατο, ἀδελφοκτόνον τε καλῶν καὶ ἐπί-
 βουλον αὐτοῦ τῇ ζῳῇ, ἀκροατὴν τε τούτων καὶ δικαστὴν ἕσσεσθαι

4 μάθησιν A. 5 περὶ] παρ' A. 6 ἐπράττετο A, ἔγένετο
 PW: Iosephus of φίλοι τῷ Ἀντιπάτρῳ συνέπρασαν. 9 περὶ]
 παρὰ A. 10 τὴν AW Iosephus, τοῦ P. 17 εἰσῆμι A,
 εἰσείει PW. 20 ἤδη om A. 22 αὐτῷ A.

esse ut, si prius patrem non attigisset, vel hoc eum conficeret. affe-
 rebat etiam litteras Roma ab amicis Herodis, quibus Archelaus et
 Philippus, Romae studiorum gratia degentes, accusabantur quasi patrem
 fraternarum caedium reum agerent ac sibi ipsis timerent. eas litteras
 magnis largitionibus Antipatro constiterunt. Herodes vero ira occultata
 eum maturare iussit, et de matre eius quaedam conquestus, eum se
 arbitrum sumpturum dixit, ubi redisset. eas litteras in Cilicia accepit:
 sed Pherorae obitum Tarenti cognitum aegerime tulit, non ex benevo-
 lentia, sed quod ille Herodem non ut receperat, ante suum obitum
 sustulisset. cum in portu Augusto, cui id nomen a Caesare est iadi-
 tum, appulisset, mala sua in conspectu habuit, nemine obviam eunte,
 nemine alloquente. venit autem Hierosolyma, Varo Syriae praetore in
 concilio assidente, quem Herodes arcessierat ut de rebus praesentibus
 cum eo consultaret. regiam ingreditur purpuratus adhuc: a ianiteribus
 admittitur, amicis eius exclusis. et quo redactus esset cogitans tur-
 batur, praesertim cum a patre, ad quem salutandum accedebat, repel-
 leretur et fraticida atque insidiator vocaretur, quarum rerum audi-

τὴν αὐρίον τὸν Οὐάρου ἔλεγε. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοιούτοις κακοῖς
 ὤχετο; ὑπαντῶσι δ' αὐτῷ ἢ τε μήτηρ καὶ ἢ γυνή (αὕτη δὲ ἦν
 παῖς Ἀντιγόνου τοῦ πρὸ Ἑρώδου βασιλεύσαντος) παρ' ὧν
 ἅπαντα ἐκμαθὼν πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάζετο. τῇ δ' ἐξῆς
 5 συνήδρενον Ἑρώδης καὶ Οὐάρου, συνῆλθον δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν
 φίλοι καὶ οἱ συγγενεῖς Ἑρώδου καὶ οἱ μηνυταὶ τῶν Ἀντιπάτρου
 μελετωμένων καὶ δοῦλοι μητρῶος τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐπιστολὴν P I 257
 φέροντες αὐτῆς, μὴ ἐπαρήκειν, ὡς πάντων τῶν πατρὶ πιστῶν
 ἤγουμένων, μόνην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λείπεσθαι Καίσαρα
 10 καὶ τὸ μὴ γενέσθαι τῷ πατρὶ ὑποχείριον. Ἀντιπάτρου δὲ προσ-
 πεσόντος τῷ πατρὶ καὶ δεομένου ἀκροάσασθαι αὐτοῦ καὶ οὕτω
 ψηφίσασθαι, τοῦτον μὲν εἰς μέσον ἀπάγειν ἐκέλευεν, αὐτὸς δὲ
 ἄλοφύρατο τὴν τῶν παίδων διάθεσιν καὶ ὅτι τὸ γῆρας αὐτοῦ
 περιέστηκεν εἰς Ἀντίπατρον, τεθηπέναι τε ἔλεγεν ὅπως Ἀντί-
 15 πατρος ἐπὶ τοιαῦτα χωρήσειε, διάδοχος μὲν τῆς ἀρχῆς γεγραμ-
 μένος, ζῶντος δ' αὐτοῦ τὰ πάντα δυνάμενος, καὶ ἀντὶ τούτων B
 πρὸς τὸν αὐτοῦ φρόνον ἐρεθίζων τοὺς συγγενεῖς. ταῦθ' ἅμα
 λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται. καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς τοῦ
 βασιλέως ἐπιτρέψαντος κατηγορεῖ τοῦ Ἀντιπάτρου, πάντα ἐξῆς
 20 διηγούμενος. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κατ' Ἀντιπάτρου ἀντεπαγ-
 γεῖλοι ἔλεγον. Οὐάρου δὲ Νικολάου πανσαμένου τῶν λόγων
 ἐκέλευε τὸν Ἀντίπατρον ἀπολογεῖσθαι. ὁ δ' ἐπὶ στόμα ἔκειτο

8 ἡρόντων εἰς κύστιν Iosephus. legendum ἐκκύσεων γενομένων
 WOLFIIUS. 9 αὐτῶ om A. 12 ἐκέλευσαν A. 18 τρέ-
 πεται εἰς δάκρυα A.

torum et iudicem postridie Varum fore. cum in tantis malis abiret,
 occurrunt ei mater et uxor, filia Antigoni eius qui ante Herodem
 regnavit: e quibus toto negotio cognito se ad iudicium parabat.
 postridie Herodes et Varus consederunt, convenerunt utriusque amici
 et cognati Herodis et consiliorum Antipatri indices et materni servi
 Antipatri, epistolam mulieris ferentes, qua filium monebat ne rediret:
 patrem enim rescisse omnia, et unum ei confugium supergisse Caesarem:
 caveret ne in patris manus incideret. cum autem Antipater supplex
 ante patrem procubisset, obtestans ut se audito demum sententiam
 ferret, Herodes eum in medium produci iubet, ipse filiorum in se scelus
 et senectutem suam deplorat quas in Antipatrum impigisset, ac se mi-
 rari dicit quo consilio talia facinora suscepisset Antipater, qui et suc-
 cessor in testamento scriptus esset et se vivente posset omnia, ac tanta
 beneficia sic remuneraretur ut cognatos ad caedem suam instigaret.
 haec dicenti lacrimae eruperunt. Nicolaus vero Damascenus iussu regis
 Antipatrum accusavit, cunctis ordine commemoratis: sed et alii multi
 ultro in illum orationes habuerunt. Varus, postquam Nicolaus perora-
 verat, Antipatrum se defendere iussit: ille vere pronus humi iacens

ἀνατετραμμένους, τὸν θεὸν ἐπικαλούμενος ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ
μηδὲν ἀδικεῖν. ὡς δ' οὐδὲν παρ' Ἀντιπάτρου ἐλέγγοτο πλὴν τῆς
C ἀνακλήσειώς τοῦ θεοῦ, τὸ φάρμακον εἰς τὸ μέσον ἐνεχθῆναι ἐκ-
λευσε. καὶ κομισθέντος, τῶν ἐπὶ θανάτῳ τις ἐαλωκότων πίνευ
κεκείμεστο, καὶ πῶν εὐθὺς ἔθανε. καὶ Οὐάρως ἐξασαστὰς ἀπῆει 5
τοῦ συνεδρίου, Ἡρώδης δὲ αὐτίκα ἔδησε τὸν Ἀντίπατρον· καὶ
εἰς Ῥώμην ὡς Καίσαρα γράμματα πέμπει περὶ αὐτοῦ.

25. Ἐάλω δὲ τότε καὶ ἐπιστόλιον ὑπ' Ἀντιφίλου σταλὲν
πρὸς Ἀντίπατρον, φεράζον “ἐπεμψά σοι τὴν παρὰ Ἀκμῆς ἐπι-
στολὴν, μὴ φεισάμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς. οἶσθα γὰρ ὅτι αὐθις 10
κινδυνεύω ὑπὸ δύο οἰκιῶν, εἰ γνωσθείην. σὺ δ' εὐτυχολίης περὶ
W I 184 τὸ πρῶγμα.” ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὴν ἑτέραν ἐζήτει ἐπιστολὴν.
D καὶ ὁ τοῦ Ἀντιφίλου δοῦλος μὴ λαβεῖν ἑτέραν ἀπισχυρῆζετο.
ἰδὼν δὲ τις τὸν ἐντὸς τοῦ δούλου χιτῶνα ὑπερραμμένον, εἶκασεν
ἐκεῖ κεκρυφθῆναι τὸ γραμμάτιον· καὶ εἶχεν οὕτως. λαμβάνουσιν 15
σὺν τὴν ἐπιστολὴν δηλοῦσαν ὡς “Ἀκμῆ Ἀντιπάτρω. ἔγραψα
τῷ πατρὶ σου διὰν ἤθελες ἐπιστολὴν, καὶ ἀντίγραφον ποιήσασα
τῆς πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν ὡς παρὰ Σαλώμης ἐσταλμένης,
ἐπεμψα, ὃ ἐπελθὼν οἶδα ὡς τιμωρήσεται Σαλώμην.” ἡ δὲ
πρὸς Ἡρώδην ἐπιστολὴ τοιάδε ἦν “ἔργον ἐγὼ ποιουμένη μηδὲν σε 20
λανθάνειν τῶν κατὰ σοῦ γινομένων, εὐροῦσα ἐπιστολὴν Σαλώμης

5 ἀπίθανε A.

10 οἶσθα — γνωσθείην om A et codex Col-

bertens.

16 Ἀκμῆ Ἀντιπάρω om A et codex Colbertens.

21 τῶν κατὰ σοῦ γινομένων A Iosephus, κατὰ τῶν τοῦ γενομέ-
ων P, τῶν κατὰ τοῦ γενομένων W.

Fontes. Cap. 25. Iosephi Ant. 17 5 § 7—6 § 4.

deum invocabat ut suam innocentiam testaretur. cum autem nihil praeter dei obtestationem afferret, venenum in medium afferri et cuidam capitis condemnato dari iussit: qui eo epoto statim exanimis concidit. quo facto Varus surrexit et e concilio abiit, Herodes vero statim vinxit Antipatrum: et Romam ad Caesarem de eo scripsit.

25. Interceptum est eodem tempore epistolium ab Antiphilo ad Antipatrum missum in hanc sententiam “misi tibi Acmes epistolam, nulla vitae meae ratione habita. nosti enim mihi, si deprehensus fuero, a duabus familiis imminere periculum. tibi, quod agis, velim bene vertat.” rege alteram Antiphili epistolam requirente, servus illius negabat se alteram accepisse. sed quidam conspicatus servi tunicam substatam, illic latere epistolium recte coniecit. quod ita habebat “Acme Antipatro. scripsi patri tuo litteras quales voluisti, et exemplam litterarum quas Salome ad dominam meam scripserit misi: qua lecta scio ei Salomen poenas daturam.” epistola vero ad Herodem huiusmodi fuit “cum in eo elaborarem ne quid earum rerum quae contra te parantur igmares,

πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν κατὰ σοῦ, τὸ ἀντίγραφόν σοι αὐτῆς ἔστειλα, P I 258
 ἐπικινδύνως ἐμοί, ὠφελίμως δὲ σοί.” ἦν δὲ ἡ Ἀκμὴ Ἰουδαία τὸ
 γένος, ἐδοῦλευε δὲ Ἰουλία τῇ Καίσαρος γυναικί, καὶ ἔπρασσα
 ταῦτα χρήμασι πολλοῖς ὠνηθεῖσα ὑπὲρ Ἀντιπάτρου. Ἡρώδης δὲ
 5 ὤρμησε μὲν εὐθὺς ἀνελεῖν τὸν Ἀντιπάτρον ὡς κύκηθρον μεγάλων
 προυγμάτων (ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν ἡ Σαλώμη στεροτοτυπούμενη καὶ
 κτείνειν αὐτὴν ἀξιοῦσα εἰ εὐροὶ πίστιν τινὰ ἐπὶ τοῖς κατ’ αὐτῆς
 ἀξιόχρεων), κατασχὼν δ’ ἑαυτὸν μετεπέμψατο τὸν υἱόν, κελύων
 ἀντιπεῖν μηδὲν ὑπειδόμενον. ὁ δὲ Ἀντιφίλω τὴν πάντων αἰτίαν
 10 ἀνείλεται. Ἡρώδης δ’ αὐτῆς γράμματα πρὸς Καίσαρα ἔστειλεν
 ἐπὶ κατηγορίᾳ τοῦ Ἀντιπάτρου, δηλοῦντα καὶ ὅσα ἡ Ἀκμὴ συγ- B
 κακουργήσασα εὐρητο· ἔστειλε δὲ καὶ τῶν ἐκείνης ἐπιστολῶν τὰ
 ἀντίγραφα.

Εἰς νόσον δὲ μεταξὺ ὁ βασιλεὺς ἐμπεισὼν διαθήκας γράφει,
 15 τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τὴν βασιλείαν διδούς, μίσει τῷ πρὸς
 Ἀρχέλαον καὶ Φίλιππον ἐκ τῶν Ἀντιπάτρου διαβολῶν. ἀπεγνω-
 κῶς δὲ βιώναι ἔτι περὶ ἔτος ὧν ἑβδομηκοστὸν ἐξηγρίωτο· αἴτιον
 δ’ ἦν ὅτι καταφρονεῖσθαι ἐδόκει καὶ ἡδεσθαι πάντας ἐπὶ τοῖς
 αὐτοῦ δυστυχήμασιν. εἰς τοῦτο δ’ ἐκ τοιοῦδε παρῳρητῶ.
 20 πολλὰ παρὰ τὸν νόμον Ἡρώδη πεποίητο, ὧν ἓν ἦν καὶ ὁ παρὰ
 τὸν μέγαν τοῦ ναοῦ πυλῶνα ἀνατεθεὶς χρυσοῦς ἀετός. κωλύει
 δὲ ὁ νόμος εἰκότων ἀναθέσεις ἢ ζώων ἐπιτηδεύεσθαι. τοῦτον C

3 *Ιουλία* libri mss omnes cum Iosepho, *Λιβία* PW ex coniectura
 Wolfii, ut p. 465 v. 2, 477 v. 8. 10 *ὁπερὶ* A. 12 *δὲ*
 om A. 14 *διαθήκην* A. 20 *πεποίητο* A.

Salomes epistolae ad dominam meam contra te scriptae exemplum tibi
 misi cum periculo meo fructuque tuo.” erat autem Acme Iudaea genere,
 Iuliae Caesaris uxoris serva; et illa agebat magna pecunia ab Antipatro
 conducta. Herodes etsi concitatus erat ad Antipatrum statim tollendum
 ut magnarum rerum turbatorem, et a Salome irritabatur, quae pectus
 tunderet seque occidi iuberet si quod argumentum fide dignum contra se
 deprehenderetur, tamen se repressit, et filium arcessitum nihil metuen-
 tem respondere iussit. qui cum omnem culpam in Antiphilum conferret,
 ab Herode denuo per litteras apud Caesarem accusaret, etiam Acmes
 fraudibus detectis, et exemplis litterarum illius adiectis.

Interea rex morbo oppressus testamentum scribit, in quo filio
 nato minimo regnum reliquit, Archelao et Philippo ex Antipatri calumniis
 infensus. et longiore vita desperata, cum annum septuagesimum ageret,
 seque contemni ac subit infortuniis laetari omnes putaret, effleratus est
 huiusmodi occasione. Herodes cum multa contra legem fecisset, inter
 alia in magno templi vestibulo auream aquilam dedicarat, lege imagines
 hominum aut animantium dedicari vetante. eam aquilam Iudas et Mat-

τὸν αἰτὸν Ἰούδας καὶ Ματθίας Ἰουδαίων λογιώτατοι καὶ δῆμῳ
 προσφιλεῖς διὰ παιδείαν τῶν νεωτέρων ἐκέλευον κατασπῆν. κἄν
 γὰρ τινι κίνδυνος διὰ τοῦτο γένηται, ἔλεγον, μακάριός ἐστιν ἐκεί-
 νος ὑπὲρ τῶν νόμων θανούμενος. τοιοῦτοις οὖν λόγοις ἐπαλει-
 φόντων τὴν νεότητα, γίνεται λόγος τεθνᾶναι τὸν βασιλέα. καὶ 5
 αὐτίκα μεσοῦσης ἡμέρας κατέσπων τὸν αἰτὸν καὶ συνέκοπτον τοῖς
 πελέκεσι. συλλυμβάνονται τοῖσιν καὶ τῶν νέων πολλοὶ καὶ Ἰού-
 δας καὶ Ματθίας οἱ τοῦ τολμήματος εισηγηταὶ καὶ ἀλείπτει τῶν
 D τοῦτο ἐργασαμένων, καὶ ἀνήχθησαν πρὸς Ἡρώδην. ὁ δὲ ἤρετο
 εἰ ἐτόλμησαν καθελεῖν αὐτοῦ τὸ ἀνάθημα. καὶ οἱ ἄνδρες 10
 “πέπρακται” εἶπον, “καὶ θαυμάζειν οὐ χρὴ εἰ τῶν σῶν δογμα-
 των τοὺς νόμους οὕς Μωσῆς ἡμῖν καταλλοίπειν ἐκ Θεοῦ διδα-
 χθεῖς προτιμώμεθα.” τοὺς μὲν οὖν δεδεμένους ἐπεμψεν εἰς
 Ἱεριχώ, καλέσας δὲ τοὺς ἐν τέλει τῶν Ἰουδαίων, κατακεκλιμένους
 ἐν κλινιδίῳ τῶν εἰς αὐτοὺς εὐποιωῶν ἀνεμίμησθε καὶ τῆς δομῆ-15
 σεως τοῦ ναοῦ, καὶ κατεβόα ὅτι καὶ ἔτι ζῶντα ἐξυβρίζουεν καθαι-
 ροῦντες τὰ αὐτοῦ ἀναθήματα, ὡς δοκεῖν μὲν αὐτῶν ὑβρίζειν,
 P I 259 κατὰ δὲ γε τὸ ἀληθές ἱεροσυλεῖν. οἱ δὲ δεδιότες τὴν ἐκείνου
 ὀμότητα, τοὺς τοῦτο τολμήσαντας ἀξιόλους εἶναι κολάσεως ἔφα-
 σκον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς μὲν ἄλλοις πρῶτον προσεφέρετο, 20
 W I 185 Ματθίαν δὲ τὸν ἀρχιερέα τὴν τιμὴν ἀφελόμενος, ἕτερον εἰς τὸ
 ἱεραῖον κατέστησεν, Ἰώζαρον ἀδελφὸν τῆς αὐτοῦ γυναικός·

1 Ἰουδαίων om A. 3 γένηται om A. 12 Μωσῆς PW.
 14 κατακλιόμενος A. 17 ὡς] καὶ ὡς A. 22 Ἰώζαρον]
 Ἰωῶς A, Ἰωῶς alter codex Wolfii, Ἰωῶς vel Ἰωῶς codices Ducangii,
 Ἰώζαρον Iosephus: cf. p. 472 v. 11, 474 v. 7, 476 v. 19.
 τῆς αὐτοῦ γυναικός] γυναικός Ἰδίας A, γυναικός Ἰδιον codex Du-
 cangii. Mariamne Herodis uxor, Simonis Boethi filia, Iozari soror.

thias Iudaeorum doctissimi et plebi ob adolescentum institutionem caris-
 simi revelli iusserunt. nam etsi periculum ex eo alicui crearetur, tamen
 beatum esse qui pro defensione legum interiret. cum huiusmodi sermo-
 nes adolescentum auribus insurrarent, rumor oritur de regis obitu:
 aquila sub meridiem revellitur, securibus conciditur. comprehenduntur
 multi adolescentes, et Indas ac Matthias facinoris auctores et quasi
 lanistae, et ad Herodem perducti rogantur an ausi fuerint suum dona-
 rium revellere. illi respondent factum esse: neque vero mirandum si
 Mosis leges divinitus edocti ipsius decretis anteferrent. eos igitur via-
 ctos Hierichuntem misit: et primoribus Iudaeorum arcessitis, in lectulo
 recubans suorum beneficiorum et templi aedificati memoriam refricuit,
 exclamans sibi adhuc viventi contumeliam fieri detractis suis donariis,
 ac populum, dum sibi insultare studeat, sacrilegio se obstringere. illi
 crudelitatem eius veriti, eos qui id ausi essent supplicium esse meritos
 dixerunt. rex caeteris clementius tractatis pontificatum Matthiae adem-

Ματθίαν δὲ τὸν τὴν στάσιν ἐγείραντα καὶ τινὰς τῶν στασιαστῶν κατέκασσε ζῶντας.

26. Ἡ μὲντοι νόσος ἐπὶ μᾶλλον ἐκείνῳ ἐνεπικραίνετο, δίκην ὧν παρηνόμησε τίνοντι. πῦρ γὰρ μαλθακὸν τὰ ἐντὸς ἐκά-
δκου αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐντέρων ἦσαν ἐλκώσεις, καὶ μάλιστα τοῦ Β
κώλου ἀλγήματα, καὶ φλέγμα περὶ τοὺς πόδας ὑγρὸν τε καὶ
διαυγές, τοῦ ἥτρου τε κάκωσις, καὶ τοῦ αἰδοίου σῆψις γενῶσα
σκώληκας, καὶ ἐπὶ τούτοις ὀρθόπνοια τῇ τε ἀποφορᾷ ἀηδῆς καὶ
τῷ τοῦ ὕσθματος συνεχεῖ, καὶ σπασμοὶ περὶ πᾶν αὐτοῦ μέλος
10 ἐγίνοντο. ὁ δὲ καὶ οὕτω κακῶς διακειμένος ἐν ἐλπίδι ζωῆς ἦν,
οὐδὲ ἀποτετραμμένοις κεχρῆσθαι ἀπαναινόμενος. περάσας δὲ
καὶ τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρρόην ἐχρήτο θερμοῖς, ἃ σὸν
τῇ λοιπῇ ἀρετῇ τυγχάνει καὶ πότιμα. ἔνθα εἰς πύelon ἐλαίου
πλέον παρὰ τῶν ἰατρῶν ἐμβληθεὶς ἔδοξεν ἐκλιπεῖν. ἀνενεγκὸν
15 δὲ εἰς Ἱεριχοῦντα κεκόμιστο, ἔνθα μέλαινα αὐτὸν ἐπὶ πῦσιν ἤρει
χολή.

Τελευτῶν δὲ ἀνοσίαν προῤῥξιν ἐπινοεῖ. προστάγματι γὰρ C
αὐτοῦ ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους τῶν ἐντιμωτέρων ἀφικομένων ἐκεῖ,
συγκλείσας πάντας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, τῇ ἀδελφῇ Σαλωμῇ καὶ τῷ
20 ἀνδρὶ αὐτῆς Ἀλεξῆ ἐνετέλλετο, ἐπὶ αὐτὸς ἀφῆ τὴν ψυχὴν,

1 στασιαστῶν A, στασιαζόντων PW. 9 μέλος αὐτοῦ A.
11 οὐδὲ — ἀπαναινόμενος] sic libri mss omnes ("etiam tres Regii
et Colberteus" Ducanaius). Iosephus ἰατροῦς τε μετακείμενον καὶ
ὀπόσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ ἀποτετραμμένος. sed ex
Iosephi exemplo Busbequiano annotatum καὶ ἀποτετρ. μὴ ἀναινό-
μενος. 14 πλέον A et Iosephus vulgo.

FOENTES. Cap. 26. Iosephi Ant. 17 6 § 5—8 § 3.

ptum Iozaro suae coniugis fratri dedit, Matthiam seditiois auctorem et quosdam ex seditiosis viuentes cremavit.

26. Enimvero morbus exasperabatur, ut poenas scelerum daret. ignis enim lentus eius viscera torreat, intestina exulcerata erant, in primis colli doloribus cruciabatur, et pituita mollis ac pellucida pedes vexabat: accedebat imi ventris dolor et pudendorum putredo vermibus scatens nec non orthopnoea et foetor tetet, et crebrum anhelitum convulsiones omnium membrorum comitabantur. etsi autem in tantis malis versabatur, tamen vitae spem alebat nec ab ullo medicamento genere abhorrebat. itaque Iordane traiecit calidis aquis Callirrhoeis usus est, quae praeter caeteras virtutes etiam potui sunt. ibi a medicis in alveum oleo plenus iniectus animam agere visus est. sed recepto spiritu Hierichuntem perlatum ad caetera mala atra bilis accessit.

Moriturus nefarium consilium capit. nam cum totius gentis primores edicto convocasset, omnes in hippodromo conclusit, et sorori Salomae eiusque marito Alexae mandavit, ubi animam exhalarit, ut eos

τοὺς καθειργμένους ἅπαντας ἀνελεῖν, “ἵνα μὴ ἐφθόσωτό μου” λέγων “οἱ δῆμοι τῆ τελευταῖῃ, μηδ’ ἐπικροτοῖεν, ἀλλ’ ἐκώστων θρηγούντων τοὺς ἑαυτῶν, οὕτως καὶ αὐτὸς δόξω θρηγεῖσθαι, καὶ πολλοῖς ἢ ἔξωδός μου τιμηθεῖται τοῖς δάκρυσι.” καὶ ὁ μὲν ἐπέσκηπτε ταῦτα δακρύων καὶ ποτινῶμενος, οἱ δὲ μὴ παραβή-5 σισθαι τὴν ἐντολὴν ἐπηγγέλλοντο.

Ἐν τούτοις γράμματα ἐπὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἀπεσταλμένα
 D κεκόμιστο, τὴν τε Ἀκμὴν ἀνηρημένην δηλοῦντα καὶ τὰ περὶ
 τὸν Ἀντίπατρον τῆ τοῦ πατρὸς γνώμη ἀνατιθέμενα. τούτων
 ἀκούσας Ἡρώδης ἤσθη καὶ βραχὺ τι ἀνήνεγκε. τῶν δ’ ἄλγη-10
 δόνων εἰς μέγα ἠρμένων ἀπέλχeto μὲν σιτίων, μῆλον δ’ αἰτήσας
 καὶ μάχαιραν, γνώμης ἦν ἑαυτὸν ἀναιρήσων. καὶ πέπραχεν ἂν
 τὸ ἐνθύμημα, εἰ μὴ τις αὐτοῦ προγνὸς κατέσχε τὴν δεξιάν.
 καὶ μέγα ἀνακραγόντος οἰμωγῆ τε ἦν καὶ θόρυβος μέγας ὡς οἰχο-
 μένου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ Ἀντίπατρος ὡς ἤδη θανόντος ἀνε-15
 θάρσησε, καὶ τῷ δεσμοφύλακι ἀφείναι αὐτὸν ἤξιον μεγάλα ὑπε-
 σχοῦμενος. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ γνωρίζει τὴν ἐκείνου διάνοιαν. καὶ
 P I 260 ὃς ἀνεβόησέ τε καὶ πέμπει τινὰς τοὺς αὐτίκα κτενοῦντας αὐτόν.
 μεταποιεῖ δὲ αὖθις τὰς διαθήκας, Ἀντίπα μὲν τετραρχίαν διδοῦς
 Γαλιλαίαν τε καὶ Περαιάν, Ἀρχελάῳ δ’ ἀπονέμων τὴν βασιλείαν, 20
 τὴν δὲ Γαυλανίτιν καὶ Τραχωνίτιν καὶ Βατανάαν καὶ Πανεάδα
 Φιλίππῳ παιδί μὲν αὐτοῦ Ἀρχελάου δὲ ἀδελφῷ γησίῳ τετραρ-
 χίαν ἀποκληρῶν, Ἰάμνειαν δὲ καὶ Ἄζωτον καὶ Φασαηλίδα Σα-

3 δόξη codex Ducangii. 11 μὲν om A. 14 ἀνακραγόντος A.
 22 γησίῳ add A Iosephus.

omnes tollent, “ne” inquit “populi meam mortem sibi gratulentur neve applaudant, sed singulis suos deplorantibus ipse quoque deplorari videar, et obitus meus multis lacrimis honoretur.” quae cum flens et deum obstans diceret, illi se mandatam non neglecturos pollicentur.

Interea litterae Roma afferuntur quibus certior reddebatur Aemem esse interfectam, et negotium Antipatri patris arbitrio permitti. quibus Herodes laetatus est et nonnihil recreatus, sed doloribus in immensum auctis cibo abstinuit, ac malo et cultello petito, in animo habuit semetipsum occidere, ac fecisset, nisi quidam animadverso consilio dexteram eius inhibuisset, qui cum exclamasset, gemitus et tumultus magnus fuit quasi rege mortuo. eaque spe Antipater animis receptis a carceris custode magnis muneribus promissis petiit se dimitti. quo indicato rex exclamavit: ac statim speculatores mittit qui illum interficerent. testamentum denuo mutavit, Antipae tetrarchia Galilaeae et Peraeae legata, Archelao regno assignato, Philippo filio Archelai fratri tetrarchia Gaultanididis, Trachonitidis, Batanaeae et Paneadis concessa: Iamnam vero,

λώμῃ τῇ ἀδελφῇ χαρίζομενος. ταῦτα πράξας, καὶ Καίσαρι καὶ τῇ ἐκείνου γαμετῇ Ἰουλίᾳ δωρεὰς πολυτάλανθους καταλιπών, ἡμέρᾳ πέμπτῃ μεθ' Ἀντίπατρον κτείνειε τελευτῆ, βασιλεύσας μεθ' οὗ μὲν ἀνεΐλεν Ἀντίγονον ἕτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθ' οὗ δ' ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδέδεικτο βασιλεὺς ἐπὶ καὶ τριάκοντα. B

Σαλώμῃ δὲ καὶ Ἀλεξᾶς, πρὶν ἔκπυστον γενέσθαι τὸν αὐτοῦ θάνατον, τοὺς ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ κατακεκλεισμένους ἐκπέμπουσι, λέγοντες τὸν βασιλέα κελύειν ἀπιούσιν αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ ἀγροῦς νέμεσθαι τὰ οἰκεία. καὶ μεγίστη αὕτη εὐεργεσία παρ' αὐτῶν εἰς τὸ ἔθνος ἐγένετο. εἴτω ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως δεδημοσίευστο, καὶ αἱ διαθήκαι ἀνεγινώσκοντο, τὴν βασιλείαν ἀποκληροῦσαι τῷ νιῷ Ἀρχελάῳ. Πτολεμαῖος δὲ τὸν σημαντήρα τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος δακτύλιον οὐκ ἄλλως ἔλεγε κυροῦσθαι τὰς διαθήκας ἢ διὰ Καίσαρος. βοήθ' εὐθὺς ἦν εὐφημούμενων W I 186
15 Ἀρχελαὸν βασιλέα. καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ τοῦ βασιλέως ἐκφορὰ C ἐτελείτο πολυτελῶς.

LIBER SEXTUS.

1. Καὶ Ἡρώδης μὲν οὕτως ἀπέτισε τὸ χρεῶν, Ἀρχελαὸς δὲ εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν καὶ εὐφημηθεὶς ἐπὶ θρόνου τε καθίσας

2 *Ιουλίᾳ libri mss omnes cum Iosepho, Διβία PW ex coniectura Wolfii, ut p. 461 v. 3, 477 v. 8.* 3 *κτείνει Iosephus.*
4 *μεθ' οὗ* — *τριάκοντα om A.* 7 *ἵπποδρομίῳ A.* 12 *ἀρχελάου A.* 14 *δὲ ἦν εὐθὺς A.* 16 *πολυτελῶς A, πολυτελής PW.* 17 *post Καὶ PW add ὁ, om A Iosephus.*

FONTES. Cap. 1. *Iosephi Ant.* 17 8 § 4—10 § 6.

Azotum et Phasaëlidem Salomae sorori donavit. his actis, ac Caesari et uxori eius Iuliae muneribus multorum talentum relictis, quinto post occisum Antipatrum die obiit. regnavit post sublatum Antigonum annos 34, postquam a Romanis rex appellatus fuerat 37.

Salome vero et Alexas, priusquam eius mors vulgo innotesceret, eos qui in hippodromo conclusi erant emittunt, dicentes regem iubere ut in agros egressi rebus suis fruantur: idque summum eorum in gentem beneficium existit. deinde regis obitu publicato lectum est testamentum, quod Archelao regnum assignabat. Ptolemaeus vero, cui sigillum regis erat creditum, negavit id nisi Caesaris auctoritate ratum fore. tum statim sublato clamore Archelaus rex est salutatus: post regi funus magnifice factum.

1. Atque ita Herodes naturae debitum exsolvit, Archelaus vero cum laetis acclamationibus in templum ascendit et in solio aureo con-

Zonarae Annales.

χρυσού ἐδέξιοτο τὸ πλῆθος. τοῦ μέντοι στρατεύματος καὶ τὸ διάδημα περιτιθέντος αὐτῷ, οὐκ ἐδέξατο εἰ μὴ πρότερον Καῖσαρ τὰς πατρικὰς διαθήκας ἐπικυρώσειε· καὶ θύσας ἐπ' εὐωχίαν D ἐτράπετο.

Συνελθόντες οὖν τῶν Ἰουδαίων τινὲς Ματθίαν καὶ τοὺς 5
 οὖν αὐτῷ κολασθέντας ὑπὸ Ἡρώδου διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ
 κατάσπασιν ὠλοφύροντο, ἐπὶ μέγα τὴν οἰμωγὴν αἶροντες· συνό-
 δου τε αὐτοῖς γενομένης ἤξιον τοὺς ὕφ' Ἡρώδου τιμωμένους
 κολάσαντα τὸν Ἀρχέλαον ἐκδικῆσαι τοὺς τεθνεώτας, καὶ πρὸ
 τῶν ἄλλων τὸν ἀρχιερέα παῦσαι ἕτερόν τε καταστήσασθαι νομι- 10
 μώτερον. τούτοις Ἀρχέλαος κάπερ ἀχθόμενος τὴν ὁρμὴν αὐ-
 τῶν ἐπέχων ἐπένευε· καὶ τὸν στρατηγὸν τῷ πλῆθει διαλεξόμενον
 P I 261 ἔστειλεν, ὡς οὐ νῦν τούτων καιρὸς, ἀλλ' ὅτε αὐτῷ ἡ ἀρχὴ βε-
 βαιωθῆ ἐπινεύσει τοῦ Καίσαρος. οἱ δὲ βοῶντες καὶ θορυβοῦντες
 οὐκ εἶων λέγειν τὸν στρατηγόν, οὐδέ του ἄλλου ἠνείχοντο ἐπὶ 15
 σωφρονισμῷ καὶ ἀποτροπῇ τῶν στάσεων ὠρμημένου λέγειν αὐτοῖς.
 ἄρτι δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἐορτῆς ἐνεστηκυίας, καὶ πλῆθους πάν-
 τοθεν συρρεῦσαντος εἰς τὸ ἱερόν, ἐπὶ μέγα τὴν στάσιν ἐξῆραι
 προεθυμοῦντο. ὁ δὲ ἰσχυρὸς Ἀρχέλαος χιλλαρχὸν μετὰ σπέρας ἐξέ-
 πεμψε τὴν ὁρμὴν καταστελοῦντα τοῦ δήμου τοῦ στασιάζοντος. 20
 καὶ οἱ στασιασταὶ παρακρῆμα ἐπὶ τοὺς στρατιώτας ὠρμήκασιν καὶ

2 παρατιθέντος A.
 2 φερους, τοιοῦτοις PW.
 διαλεξόμενος A.
 ἀζύμων ἐορτήν A.

10 ἕτερον δὲ A.
 13 ὅταν A.

11 τούτοις A Iosephus.
 12 ἐπένευσε A: Iosephus ἐπένευσε.
 18 τὸ ἱερόν] τὴν τῶν

sidens populum humaniter est allocutus. sed coronam regiam a militibus accipere recusavit, ni Caesar prius testamentum patris confirmasset; factaque re divina convivium celebravit.

Caeterum Iudaei quidam congressi Matthiam et caeteros ob revulsam auream aquilam ab Herode supplicii affectos lamentati sunt cum magno eiulatu; et conciliabulo indicto, ab Archelao postularunt ut puniret iis qui apud Herodem auctoritate valuissent, necem illorum ulcisceretur, et in primis pontifici sacerdotium abrogaret et alium secundum leges crearet eo honore digniorem. his Archelaeus, quamvis impetum eorum moleste ferret, tamen tempori inserviens annuebat; ac per praefectum militum populo dici iussit, ea nunc intempestiva esse, ac tum rectius actum iri cum sibi regnum Caesaris auctoritate confirmatum esset. sed illi vociferantes et tumultuantes neque ducem neque alium quemquam dicere quidquam passi sunt quod ad castigationem et seditionis repressionem pertineret. festo autem azymorum instante cum magna multitudo in templum confluisset, seditionem amplificare studebant. quare territus Archelaeus tribunum cum cohorte misit ad populi motum sedandum. verum seditioni impetu in milites facto plerosque

κατέλευσαν τοὺς πλείστους αὐτῶν, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ ὁ χιλαρχος
 τρουματαῖαι διέφυγον. Ἀρχέλαος δὲ συνιδὼν ὡς εἰ μὴ τὸ τῆς B
 πληθύος ὄρημα κωλυθῆ, εἰς μέγα κακὸν τὰ τῆς στάσεως ἀπο-
 βῆσεται, ἐκπέμπει πᾶν τὸ στρατόπεδον· καὶ εἰς μὲν τρισχιλίους
 6 ἀνηρέθησαν, οἱ δὲ γε λοιποὶ ἐπὶ τὰ ὄρη διεσκειδάσθησαν. καὶ
 κήρυγμα γέγονε πάντας ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεία· οἱ δὲ τὴν ἑορ-
 τὴν λιπόντες ἀπήσαν.

Ἀρχέλαος δὲ ἐπὶ Ῥώμην ἐξέπλει σὺν τῇ μητρὶ, Φιλίππῳ
 τῷ ἀδελφῷ πιστεύσας τὰ πράγματα· συνέξῃ δὲ αὐτῷ καὶ Σα-
 10 λώμῃ ἢ ἀδελφῇ Ἑρώδου. καὶ Ἀντίπας δὲ ὁ Ἑρώδου υἱὸς ἐτέ-
 ρωθεν ἐπὶ Ῥώμην ὄρητο, καὶ αὐτὸς τῆς βασιλείας ἀντιληφό-
 μενος, ὡς ἐν προτέροις διαθήκαις καταγεγραμμένης αὐτῷ· ἐπι- C
 ρου δὲ τοῦτον πρὸς τὰς ἐλπίδας Σαλώμῃ. ἐπεὶ δὲ εἰς Ῥώμην
 ἀφίκοντο καὶ παρέστησαν Καίσαρι, οἱ μὲν ὑπὲρ Ἀρχελάου τοὺς
 15 λόγους πεποιήτο, οἱ δὲ ὑπὲρ Ἀντίπα, τοῦ Ἀρχελάου κατηγο-
 ροῦντες. Καίσαρ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ Ἀρχελάου ῥοπήν ἐδείκνυ.

Ἐν τοῦτοις δὲ ἀγγέλλεται Καίσαρι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος
 στασιάσαν καὶ τοὺς ἐκεῖ Ῥωμαίους πολιορκοῦν. κατὰ γὰρ τὴν
 τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴν μυριάδων πολλῶν συναθροισθεισῶν παν-
 20 ταχόθεν, ὑπ' αὐτῶν οἱ Ῥωμαῖοι συγκατεκλειόθησαν καὶ αὐτὸς
 Σαβίνος· στρατηγὸς δὲ ἦν οὗτος Ῥωμαίων. καὶ μάχη ἦν καρ-
 τερά, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔκράτουν. περιοδεύσαντες οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
 ἐπὶ τὰς στοὰς ἀνήλθον τὰς ἔξω τοῦ ἱεροῦ, κἀντεῦθεν ἐξ ὑπερ- D

16 ῥοπήν] Iosephus τροπήν γνώμης τῆς αὐτοῦ οὐκ ἄλλα πράξειν
 ἀλλ' ὀπόσα — Ἀρχελάφ συνέφερον. 17 τῶν om A.

lapidibus obruerunt: pauci admodum et tribunus vulnerati effugerunt.
 cum igitur perspiceret, nisi populus concitatus reprimeretur, magnum e
 seditione malum oriturum, misit omnem exercitum: a quo tribus circiter
 milibus caesis, caeteri dissipati in montes confugerunt. et ex regis
 edicto festiuitate omnia ad sua quique redierunt.

Archelaus vero cum matre et Herodis sorore Salome Romam
 abiit, summa rerum interea Philippi fratris fidei commissa. alia ex
 parte Antipas Herodis filius eodem contendebat, regnum et ipse vindicaturus,
 ut quod sibi ex priore testamento deberetur, eam spem eius
 Salome incitante. cum in urbem venissent, aliis Archelao aliis Antipae
 patrocinantibus, Caesar propensioiorem se Archelao praebat.

Dum haec geruntur, Iudaeorum seditio nuntiatur. nam in festo
 pentecostes multis milibus undique congregatis Romani cum praetore
 Sabino sunt obsessi: et acri pugna commissa vicerunt. Iudaei vero
 porticibus, quae extra templum sunt, per circuitum conscensis, et inde
 telis ex superiore loco coniectis, multum Romanis nocuerunt. at illi
 ignem porticibus iniecerunt, eumque materia aluerunt quae flammam

δεξιῶν βάλλοντες μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς Ῥωμαίους. οἱ δὲ πῦρ ταῖς στοαῖς ἐνῴοι καὶ τοῦτο ὑπέτρεφον ὕλαις ἐγείρειν φλόγα πεφυκταῖς· καὶ ταχὺ ἤπτετο τοῦ δρόφου, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν στοῶν οἱ μὲν τῷ δρόφῳ καταρρηγνυμένῳ συγκατεφέροντο, τοὺς δὲ περισταδῶν ἔβαλλον οἱ πολέμιοι, οἱ δὲ εἰς τὸ πῦρ ἐνέισαν ἑαυτούς, 5 οἱ δὲ τοῖς ἑαυτῶν ἐκτείνοντο ξίφειν, ἐσώθη τε τῶν ἐν ταῖς στοαῖς ἀνελεθόντων οὐδ' ὅστισοῦν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκράτουν τοῦ ἱεροῦ

W I 187 θησαυροῦ, καὶ πολλὰ μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διήρπαστο, Σαβίνος δὲ εἰς τὸ φανερὸν τετρακόσια περιέσωσε τάλαντα. οἱ γὰρ

P I 262 μὴν περιλειμμένοι τῶν μαχομένων τὸ βασιλεῖον περισχόντες πῦρ 10 ἐμβαλεῖν αὐτῷ ἠπέιλον καὶ ἅπαντας κτείνειν, εἰ δ' ἀπίοιεν ἄδειαν τοῖς Ῥωμαίοις ἐπηγγέλλοντο καὶ Σαβίνῳ· καὶ πολλοὶ τῶν βασιλικῶν πρὸς αὐτοὺς ἠτόμολησαν. Ῥοῦφος δὲ καὶ Γράτος, τρισχιλίους τοῦ Ἡρώδου στρατεύματος ἔχοντες ἄνδρας ἐρρωμένους τοῖς σώμασι, Ῥωμαίοις προστίθενται. Ἰουδαῖοι δὲ οὐ μεθίεντο τῆς 15 πολιορκίας, καὶ Σαβίνος ἐκυρτέρει πολιορκούμενος.

Ἐπὶ τούτοις καὶ ἕτεροι θόρυβοι τὴν Ἰουδαίαν κατέλαβον. Ἰούδας γὰρ Ἐζεκίου τοῦ ἀρχιεπιστοῦ υἱὸς τοῦ ὑφ' Ἡρώδου μεγάλους ληφθέντος πόνοις, συστησάμενος πλῆθος τῷ περὶ Σέπφωρον τῆς Γαλιλαίας ἐπέδραμε βασιλεῖω, καὶ τῶν ἐκεῖ κρατήσεως ὀπλων 20

B ὤπλισε τοὺς περὶ αὐτόν, φοβερός τε ἦν. ἀλλὰ καὶ Σίμων, δοῦλος μὲν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἀνὴρ δ' ἐπηρεπῆς καὶ μεγέθει

9 τετρακόσια A Iosephus, τριακόσια PW. 11 αὐτῷ ἐμβαλεῖν A. 13 in Γράτος, Πλάτος et similibus libri sibi constant. 16 καὶ ὁ σαβίνος A. 19 τῷ AW, τὸ P.

excitare posset. ea celeriter in altum elata, alii una cum tectis correrunt, alios hostes circumfusi iaculis confecerunt, alii se in ignem coniecerunt, alii in suos enses incubuerunt: nemo denique ex iis qui in porticus conscenderant evasit. Romani autem sacro thesauro sunt potiti; et quamquam magna pecunia direpta a militibus, Sabinus tamen 400 talenta conservata in apertum protulit. sed qui ex pugnantis superfuere, regiam circumdederunt, eam se crematuros esse minati atque omnes occisuros: sin abirent, impunitatem Romanis et Sabino pollebantur. ac multi regii satellites ad illos defecerunt. Rufus autem et Gratus, qui tria milia ex Herodis exercitu virorum robustorum habebant, ad Romanos se contulere: nec tamen obsidionem Iudaei solverunt, quam Sabinus fortiter toleravit.

Praeter haec alii quoque tumultus orti sunt. nam Judas Ezechiae latronum ducis filius, quem Herodes aegro ceperat, collecta manu apud Sepphorim Galilaeae oppidum regiam adortus, armis quae ibi erant suos instruxit, et omnibus fuit formidabilis. sed et Simon Herodis regis

καὶ ῥώμῃ σώματος προῦχων, ἄρθεις τῇ ταραχῇ τῶν πραγμάτων ἐτόλμησε περιθίεσθαι δῦδῆμα. καὶ πλῆθους συστάντος περὶ αὐτόν, βασιλεὺς καὶ αὐτὸς ἀναρρηθὲς τὸ ἐν Ἱεριχοῦντι βουσιλεῖον πέμπρησι καὶ ἄλλους δὲ τῶν βασιλικῶν οἰκῶν, διαρπάσας τὰ ἐν 5 αὐτοῖς. ἀλλὰ τούτῳ Γράτος μάχην συνάψας, τό τε πολλὸ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλῆθους διέφθειρε, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος τὴν κεφαλὴν κρατήσας ἀπέτεμε. καὶ ἄλλοι δὲ στασιαστικὰ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον ἐγένοντο, κακαῦντες καὶ Ῥωμαίους καὶ τοὺς βασιλικούς.

10 2. Οὐάρος δὲ ἐν Συρίᾳ μαθὼν τὰ κατὰ τὸν Σαβῖνον, C ἠπειλέγετο τοῖς ἐν Ἰουδαίᾳ πολιορκουμένοις ἀλέξασθαι. ἀφροσθείσης δὲ ἐν Πτολεμαίδι τῆς αὐτοῦ δυνάμεως πάσης, μέρος τι ταύτης τῷ νιῷ παραδοὺς Γαλιλαίους ἐξέπεμψε πολεμεῖν· ὃς συμβαλὼν ἐκείνοις ἐκράτησεν. Οὐάρος δὲ τῷ λοιπῷ τοῦ στρατεύ- 15 ματος προσιῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰς δεξιάν τοὺς πολιορκουήσας τῶν Ἰουδαίων ἐνέβαλε· καὶ λιπόντες τὴν πολιορκίαν ἡμέτερον ᾤχοντο. Οὐάρου δὲ τοῖς Ἱεροσολυμίταις ἐγκαλοῦντος διὰ τὸν πόλεμον, ἐκείνοι τὴν τοῦ πλῆθους σύνοδον διὰ τὴν ἐορτὴν ἔλεγον γεγενῆσθαι, τὸν δὲ πόλεμον παρὰ τῶν ἐπηλύδων. καὶ ὁ Οὐάρος 20 πέμψας κατὰ τὴν χώραν ἐπιζῆτει τοὺς αἰτίους τῆς στάσεως, καὶ D εὐρῶν ἐνίσους ἐκόλασε· δισχιλίοι γὰρ ἐσταυρώθησαν. καὶ ἕτεροι δὲ περὶ μυρίουσ Οὐάρῳ κατ' αὐτῶν ὠρμηκότε παρῆδωκαν ἐν-

1 καὶ ῥώμῃ σώματος A Iosephus, σώματος καὶ ῥώμῃ PW.
 13 γαλιλαίους A Iosephus, Γαλιλαίους PW.

Fontes. Cap. 2. Iosephi Ant. 17 10 § 9—13 § 4.

servus, vir pulcher et magnitudine et robore corporis praecegens, rerum turbis impulsus diadema sumere audebat, ac multitudinis concursu et ipse rex appellatus Hierichuntiam et alias multas domos regias incendit atque diripuit. verum Gratus praelio commisso plerosque cecidit, ipsiusque Simonis caput amputavit. atque alii quoque illo tempore seditionibus motis et regios et Romanos infestant.

2. Varus autem cum in Syria audivisset quo loco res Sabini essent, opem obsessis in Iudaea ferre maturabat; et omnibus legionibus suis Ptolemaide coactis filium cum parte ad bellum Galilaeis inferendum ablegavit: quos ille adortus vicit. ipse cum reliquo exercitu Hierosolyma profectus Iudaeis terrorem incussit, ut omnia obsidione abirent. Hierosolymitani vero a Varo ob bellum factum accusati responderunt, populi conventum ob festivitatem esse factum, bellum vero ab adventu esse excitatum. itaque Varus militibus in agros missis auctores seditionis inquisivit; et nonnullis repertis ad duo milia in cruces egit. sed et alii circiter decies mille Varo contra eos ducenti se dediderunt.

τούς· ὁ δὲ πρὸς Καίσαρα πέμπει τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν· Καίσαρ δὲ μόνους ἐκόλασεν ὅσοι συγγενεῖς ὄντες Ἡρώδου συνεστράτευον τοῖς στασιασταῖς.

Εἰς δὲ Ῥώμην ἕξ Ἰουδαίαις πρέσβεις ἀφίκοντο, καὶ τοῦ Καίσαρος συστησαμένου συνδριον οἱ πρέσβεις συνισταμένους ἔχοντες τῶν ἐπὶ Ῥώμης Ἰουδαίων περὶ ὀκτακισχιλίους αὐτονομίαν ἤτουν. καὶ ἐπὶ κατηγορίαν τῶν Ἡρώδου τρέπονται παρανομημάτων· οὐ γὰρ βασιλέα, τύραννον δ' ἐκείνον ἐκάλουν. πολλῶν γὰρ πολλακίς κακώσεων τῷ ἔθνει ἔφησαν συμβεβηκυῖων οὐδεμίαν ἔξιουσάσαι ταῖς αὐτῷ ἐπενηγεμέναις παρ' ἐκείνου κακώσεσιν. 10 οἰόμενοι οὖν πάντα τῆς βασιλείας κρατήσονται Ἡρώδου ἔσεσθαι μετριώτερον, ἀσμένως τὸν Ἀρχέλαον προσεπιῖν βασιλέα. ὁ δὲ δείσας ὥσπερ μὴ οὐχ Ἡρώδου νομιζοίτο παῖς εἰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡπιώτερος φαίνοιτο, τρισχιλίων ἀνδρῶν σφαγὴν κατὰ τὸ τέμενος ἐποιήσατο, καὶ ταῦτα μηδέπω σοῦ, Καίσαρ, αὐτῷ τὴν ἀρχὴν 15 βεβαιώσαστος. καὶ ταῦτα λέγοντες ἤξιλον βασιλείας καὶ τοιῶνδε Β ἀρχῶν ἀπηλλάχθαι, προσθήκην δὲ γεγονέναι Συρίας καὶ τοῖς ἐκεῖ στείλλομένοις Ῥωμαίων στρατηγοῖς ὑποκείσθαι.

Οἱ μὲν οὖν ταῦτα ἤτουντο, οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρχέλαον ἀπολογούμενοι τοὺς τε βασιλεῖς, τὸν πατέρα λέγω καὶ τὸν υἱόν, τῶν 20 ἔγκλημάτων ἀπέλυον, καὶ Ἰουδαίους ἐπενεκάλουν στάσεις καὶ νεω-

2 συνεστρατεύοντο A. 7 Ἡρώδου — παρανομημάτων A, Ἡρώδη — παρανομηθέντων PW, Ἡρώδου παρανομιῶν Iosephus. 11 κρατήσονται A, κρατήσαντα PW: Iosephus τὸν ἐπὶ βασιλέα ἐσόμενον. 13 μὴ ὥσπερ A. 14 σφαγὴν post τέμενος A. 15 τὴν ἀρχὴν αὐτῷ A.

quorum principibus Romam missis, Herodis duntaxat cognati qui cum seditiosis militabant a Caesare supplicii affecti sunt.

Post haec Iudaeorum legati Romam venerunt, et indicto a Caesare concilio, Iudaeorum circiter octo milibus qui Romae debebant suffragantibus, libertatem postularunt. ad iniquitatis Herodianaе accusationem conversi eum non regem sed tyrannum vocabant. nam cum Iudaica gens saepe graviter afflicta esset, nullas tamen aerumnas cum iis esse conferendas quas sub illo tolerassent. cum autem Archelaum, quem rerum potitum Herode moderatiorem fore putassent, cupide regem appellassent, eum veritum ne non germanus Herodis filius haberetur si mitiore Iudaeis se praebere, trium milium virorum caedem in templo edidisse, idque regno a Caesare nondum confirmato. his dictis petierunt ut regno et id genus imperiis liberati, et Syriae attributi, Romanorum praetoribus eo mitti solitis parere iuberentur.

Quae cum Iudaei postularent, Archelai patroni defensione utriusque regis, tam patris quam filii, suscepta, et obiectis criminibus refutatis, Iudaeis seditiones novarumque rerum studium obiecerunt. Caesar

τερισμούς. ὁ μὲντοι Καῖσαρ βασιλεὺς μὲν οὐκ ἀποδεῖκνυσι τὸν Ἀρχελαόν, τὸ δ' ἡμῶν δίδωσι τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, ἐπαγγελόμενος ὀνομάσειν καὶ βασιλεὺς εἰ καλῶς ἄρχοι· ἦν δὲ ὁ τῆς αὐτῆς νημηθείσης χώρας δασμὸς ἐτήσιος ἑξακόσια τάλαντα. τὴν δ' ἑτέραν ἡμίσειαν μοῖραν διχῆ διελὼν Ἀντίπα καὶ Φιλίππῳ παισὶν ἐτέροις Ἡρώδου διένειμε· καὶ τῷ μὲν Ἀντίπα ἡ νημηθεῖσα χώρα εἰσφορὰν ἐποιεῖτο διακόσια τάλαντα, Φιλίππῳ δὲ ἡ παραδοθεῖσα μερὶς ἑκατὸν εἰσέφερε τάλαντα. τῇ δὲ Σαλώμῃ ἐφ' οἷς ἡ Ἡρώδης κατέλιπε καὶ τὸ ἐν Ἀσκάλωνι βασιλεῖον δίδωσιν· ἐκ πάντων 10 δ' εἰσῆγετο ταύτῃ δασμὸς ἑξήκοντα τάλαντα.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως διώκητο· νεανίας δὲ τις Ἰουδαῖος εἰσώκισεν ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἡρώδου συγγένειαν, ἐπεὶ τὴν μορφὴν ὠμοίωτο Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἀνηρημένῳ υἱῷ Ἡρώδου. καὶ τινα παραλαβὼν ὁμόφυλον ἄνδρα πονηρὸν τε καὶ συγγεῖαι δυνάμενον 15 πράγματα, Ἀλεξάνδρον ὠνόμαζεν ἑαυτὸν τὸν Ἡρώδου υἱόν, ὡς ὑπὸ τινῶν τῶν ἀνελεῖν ἄμφω τοὺς ἀδελφοὺς ἐσταλμένων ἄλλων ἀνηρημένων, αὐτῶν δὲ περισωθέντων καὶ διακεκλεμμένων. καὶ λόγοις τοιούτοις ἠπάτα τοὺς ἐντυγχάνοντας, κἀντεῦθεν πλείστα συναγαγὼν χρήματα εἰς Ῥώμην ἠπέγχετο. Καῖσαρ δὲ ἠπίστευε 20 μὲν ῥαδίως ἀπατηθῆναι Ἡρώδην, ἀγαγὼν δ' εἰς ὄψιν αὐτῷ τὸν ψευδαλέξανδρον, οὐκ ἠπάτητο. τὸ μὲν γὰρ εἶδος εἶχεν ἐμφορῆς πρὸς τὸν Ἡρώδου Ἀλεξάνδρον, ὑπ' αὐτουργίας δ' ἐτετράχωτο,

3 post βασιλέα A add αὐτὸν.

4 δασμὸς δ' ἐτήσιος A.

11 διώκητο δὲ τις Ἰουδαῖος νεανίας A.

13 Ἡρώδου υἱῷ A.

20 αὐτῷ] αὐτὸν A.

22 ἐτετράχωτο A: idem Io. Cocceius

ad Iosephum.

autem Archelaum non declaravit regem; sed paterni principatus semisse concesso pollicitus est, si bene imperaret, se eum etiam regem appellatum esse. fuit autem proventus ditionis illi attributae 600 talentum. alterum semissem in duas partes divisum Antipae et Philippo, aliis Herodis liberis, distribuit; unde hic 100, ille 200 talentum reditus percipiebat. Salomae legata Herodis reliquit et Ascalonensem regiam attribuit; ex quibus omnibus 60 talenta ad eam redibant.

His ita ordinatis Iudaeus quidam adolescens, quia Alexandro Herodis interfecto filio facie similis erat, adscito quodam populari suo, viro improbo et turbulento, Alexandrum Herodis filium se professus est. nam cum quidam ad utrumque fratrem tollendum missi essent, alios esse interfectos, ipsos vero conservatos et clam subductos asserebat. qua oratione imponebat hominibus. et maxima pecunia sic coacta Romam properavit. Caesar vero, qui non temere deceptum esse Herodem crederet, Alexandro ficticio in conspectum adducto non deceptus est: nam facie quidem similis erat Herodis Alexandro, sed opere manuum factus

καὶ πρὸς τὸ σκληρότερον αὐτῷ ἐπεφύκει τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ἐκείνου ὑπὸ τρυφῆς μεμαλάκιστο. ἐξήταζεν οὖν ὁ Καῖσαρ περὶ Ἀριστοβούλου ποῦ ἂν εἴη· φαιμένου δ' ἐκείνου ἐν Κύπρῳ P I 264 καταλειψθαι, ἔν' εἴ τι περὶ ἐμὲ συμβαίη δεινόν, μὴ πάντῃ τὸ τῆς Μαριάμ ἐπιλήρη γένος, κατὰ μόνας ὁ Καῖσαρ τὸν ψευδαλλ-5 ξανδρον ἀπολαβών, τὸ ἀληθές ἐρεῖν αὐτῷ προετρέπετο, ἐπὶ μισθῷ τοῦ τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ ἐκφαίνει τῷ Καίσαρι τὸ σκαώρημα. ὁ Καῖσαρ δὲ ἐρωμένον αὐτὸν πρὸς αὐτουρχίαν ὄρων, τοῖς ἐρέ-ταις συνέταξε· τὸν δ' ἐπὶ τούτοις ἐκείνῳ συμπνέοντα ἔκτεινεν.

Ἀρχελαὸς δὲ τὴν ἐθναρχίαν παραλαβὼν ἀφαιρεῖται τὴν 10 ἀρχιερωσύνην ἐξ Ἰωαζάρου τοῦ Βοηθοῦ, καὶ ἀντικαθίστησιν Ἐλεάζαρ τὸν ἐκείνου ἀδελφόν. καὶ Γλαφύραν ἄγεται πρὸς γάμον τὴν Ἀρχελαίου παῖδα, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ γαμε-τήν, ἀφ' οὗ καὶ τέκνα ἦν αὐτῇ, ἀπειρημένου τῷ νόμῳ ἀδελφῶν B ἄγεσθαι γυναῖκας παῖδας ἐκ τῶν τεθνεώτων ἐχούσας. καὶ τὸν 15 Ἐλεάζαρον δὲ μετὰ μικρὸν ἐκβαλὼν Ἰησοῦν ἀντεισηγάγε τὸν παῖδα Σεέ. ἀνύων δ' ἔτος ἐν τῇ ἀρχῇ δέκατον κατηγορήθη παρὰ Καίσαρι πρὸς τῶν ὑπήκόων ὡς ὠμῶς καὶ τὸ ὅλον τυραννικῶς κεχη-μένος τοῖς πράγμασιν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ μετακαλεῖται ταχέως αὐτόν, καὶ ἀκροασάμενος τῶν κατηγορῶν κἀκείνου, ἐκείνου μὲν 20 φρυγαδεῖαν καταψηφίζεται, τὰ δὲ χρήματα ἀπηνέγκατο.

Ἄνερω δὲ τὸ μέλλον ἐδηλώθη τῷ Ἀρχελαῷ. ἐδόκει γὰρ ἀστάχνας ὄραν δέκα ἀκμαίους καὶ πλήρεις σίτου βιβρωσκομένους

6 τάληθες A. 9 ἐκείνου A. 11 Ἰωαζάρου] ἰωᾶς A.
cf. p. 462 v. 22, 474 v. 7, 476 v. 19. 15 παῖδας — ἐχούσας
additamentum Zonarae. 17 Σεέ] σὶ W. utrumque in Iosephi
codicibus. 23 ἀστάχνας A Iosephus, στάχνας PW.

asperior et corpore rigidior, non, ut ille, delicato et molli. Caesare vero quaerente ubi Aristobulus esset, respondit in Cypro esse relictum, ut si quid sibi accidisset, Mariammae genus non penitus interiret. Caesar vero hominem ductum hortatus est ut veritatem sibi diceret, salute promissa. qui cum imposturam exposuisset, Caesar illum tolerando labori aptum videns in remiges retulit: eius vero socium occidit.

Archelaus ethnarchia suscepta sacerdotium Joazarum Boethi filio ereptum in fratrem eius Eleazarum transfert. Glaphyram matrimonie sibi iungit, Archelai filiam, et Alexandri fratris, e quo liberos suscepit, vidnam. est autem lege interdictum ne mortuorum fratrum uxores, e quibus illi susceperint liberos, fratribus nubant. Eleazaro quoque paulo post eiecto Iesum Seis filium in eius locum substituit. decimo imperii anno accusatus est a subditis apud Caesarem quod crudelem ac plane tyrannum se praeberet; ab eoque celeriter arcessitas, causa dicta, opibus adempts in exsilium missus est.

Eum eventum Archelaus somnio ante cognoverat. visus enim sibi erat decem spicas robustas et frumento plenas videre, quae a bobus

ὑπὸ βοῶν. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλως ἐξηγοῦντο τὸν ὄνειρον, Σίμων δὲ τὸ γένος Ἐσσαῖος μεταβολὴν πραγμάτων ἔλεγε φέρειν Ἀρχελάω τὴν ὄψιν, οὐ μέντοι ἐπ' ἀγαθῷ. τοὺς μὲν γὰρ βόας κακοπαθείας σύμβολον εἶναι, ζῶα ἐπ' ἔργοις ταλαιπωρούμενα καὶ 5 δηλωτικὰ πραγμάτων μεταβολῆς ὅτι δι' αὐτῶν ἀρουμένη ἢ γῆ οὐκ ἔαται μένειν ἀκίνητος, τοὺς δὲ δέκα στάχνας σημαίνειν ἑτῶν ἀριθμόν· περιόδῳ γὰρ ἐνιαυτοῦ πληροῦσθαι τούτους καὶ ἀπαρτίζεσθαι θέρος, καὶ τὸν τῆς ἡγεμονίας χρόνον ἐξήκειν τῷ Ἀρχελάω.

10 Καὶ τῇ γυναικὶ δὲ τοῦ Ἀρχελαίου Γλαφύρα ὄνειρος τεθέσται ἕτερος. αὕτη γάρ, ὡς ἰστόρηται, Ἀλεξάνδρῳ πρότερον συνώκει Ἀρχελαίου ὀμαιμόνι· ἀναιρεθέντος δ' ἐκείνου Ἰόβα τῷ W I 189 Λιβύων γεγάμητο βασιλεῖ· καὶ κείνου δὲ τὴν ζῶην μεταλλάξαντος D Ἀρχελάω γίνεται τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ Μαριάμ ἀποπεμψαμένη, 15 καὶ ταῦτα παῖδας ἐξ Ἀλεξάνδρου ἔχουσα. ἐδόκει γοῦν ἢ γυνὴ τὸν Ἀλεξάνδρον αὐτῇ ἐπιστάνα μέμφεσθαι τε αὐτῇ καὶ λέγειν “Γλαφύρα, ἀληθεύειν ἄρα τὸν λόγον ἀπέδειξας ὅς ἀπίστους εἶναι τοῖς ἀνδράσι τὰς γυναῖκας φησί. παρθένος γάρ μοι συνοικήσισσα, καὶ παῖδας γεννήσασα ἐξ ἐμοῦ, λήθη τῶν ἐμῶν ἐρώτων 20 δευτέροις γάμοις συνωμίλησας· καὶ οὐδ' οὕτως σοι κόρος τῆς εἰς ἡμᾶς ἐγένετο ὕβρεως, ἀλλὰ καὶ τρίτον σαντῇ νυμφίον παρακατέκλινας, καὶ ταῦτα ἐμὸν ἀδελφόν. ἀλλ' ἐγὼ σε αὖθις ἐμὴν ποιησάμενος τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀπαλλάξω αἰσχρόνης.” ταῦτα

2 τὸ μὲν γένος PW: μὲν om A Iosephus. 6 στάχνας Iosephus.
13 ἐκείνου A. 18 τὰς γυναῖκας τοῖς ἀνδράσι A. 20 ἀμύλησας A.

comederentur. id somnium aliis aliter interpretantibus, Simon Essaeus visione illa mutationem ei portendi, eamque non felicem, dixit. boves enim aerumnarum esse symbolum, animal quod laboribus urgeatur, et rerum vicissitudinem designare propterea quod terra ab iis arando invertatur. decem vero spicas totidem annos significare, quibus tanto spatio completis messis absolvatur, ac tum principatum Archelai finem fore.

Atque etiam Glaphyrae coniugi eius visum quoddam in somnis est oblatum. quae, ut antea dictum est, maritum habuit Alexandrum Archelai fratrem, eo mortuo Iubae Libyae regi, et post huius mortem Archelao, qui uxorem Mariammen repudiarat, nupsit, idque cum liberos ex Alexandro suscepisset. visus igitur est Alexander adstare mulieri et cum ea expostulare his verbis “utique verum illud verbum esse demonstrasti Glaphyra, uxores infidas esse maritis. nam tu cum mihi virgo nupta fueris et liberos pepereris, mei amoris oblita secundas nuptias experta es; nec ea nostri contumelia contenta cum tertio sponso concubuisti, eoque fratre meo. sed ego te rursus mihi vindicatam isto dede-

P I 265 διηγησαμένη πρὸς τὰς συνήθεις τῶν γυναικῶν μετὰ μικρὸν τελευτᾷ.

3. Ἡ δὲ Ἀρχελάω ὑπήκοος χώρα τῇ Συρίᾳ προσενημήθη. ἐπέμφθη δὲ καὶ Κυρήνιος ἀπογραφόμενος τὴν Συρίαν καὶ αὐτὴν Ἰουδαίαν προσθήκην ἐκείνης γεγενημένην. Ἰουδαῖοι δέ, ὅ καίπερ πρότερον καὶ μέχρις ἀκοῆς τὴν ἀπογραφὴν δυσχεραίνοντες, τότε τοῦ ἀρχιερέως Ἰωαζάρου πείσαντος αὐτοὺς ἐπέδοσαν. Γαυλανίτης δὲ τις ἀνὴρ, Σαδὼκ Φαρισαῖον προσεταιρισάμενος, πολέμων καὶ λησστηρίων τὸ ἔθνος ἐνέπλησαν, λέγοντες οὐδὲν ἕτερον εἶναι τὴν τῶν οὐσιῶν ἀποτίμησιν ἢ δουλείαν ἀντικρυς· καὶ ἐδό-
 B κουν μὲν ἐπὶ διορθώσει τῶν κοινῶν κεινησθαι, τῇ δ' ἀληθεῖα οἰκείων ἔσπευδον κερδῶν ἀφορμάς. ἐξ ὧν στάσεις ἐφύησαν καὶ φόνος πολλῶν καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων ἀνδρῶν, ὁ μὲν ἐμφυλοῖς σφαγαῖς, ὁ δὲ τῶν πολεμίων, λιμός τε καὶ πόλεων ἀλώσεις καὶ κατασκαφαὶ καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐμπρησμός. 15

Τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐκ παλαιοῦ τοῖς Ἰουδαίοις φιλοσοφίας ὀδῶν, ὡς καὶ πρόσθεν εἶρηται, τῆς τῶν Ἑσσηνῶν, τῆς τῶν Φαρισαίων, καὶ τῆς τῶν Σαδδουκαίων, τετάρτη αὕτη ἐπίσαστος παρὰ Σαδὼκ καὶ Ἰούδα κεκαίνισται. οἱ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι εὐτε-

4 ἀπογραφόμενος A, ἀπογραφόμενος PW. 7 Ἰωαζάρου] Ἰωᾶς A, ἰωᾶς alter codex Wolfii (nisi forte uterque): "ita etiam cod. Reg. et Colbert." DUCANGIUS. Iosephus Ἰωαζάρου. cf. p. 462 v. 22, 472 v. 11, 476 v. 19. 12 οἰκείων] δι' οἰκείων A. 17 πρόσθεν] p. 390 v. 15. 18 φαρισσαίων A, et sic passim. 19 κεκαίνισται A.

FOXTES. Cap. 3. Iosephi Ant. 17 13 § 5—18 2 § 2.

core liberabo." haec ubi mulieribus familiaribus exposuit, paulo post decessit.

3. Regio vero quae Archelao paruerat Syriae est attributa, ac Cyrenius (Quirinus) missus qui Syriam ipsamque Iudaeam, Syriae additamentum, describeret. ac Iudaei, qui pridem ne nomen quidem descriptionis audire voluerant, suasu Ioazari pontificis refragari destiterunt. verum quidam Gaulanites, Sadoco Pharisaeo adscito, bellis et latrocinii Iudaeam implevit. dicebant enim facultatum aestimationem nihil esse aliud nisi manifestam servitatem: ac praetendebant illi quidem rei publicae curam, sed re vera privatorum emolumentorum occasiones captabant. unde seditiones et multorum caedes, principum etiam virorum, exstiterunt, partim ex intestinis bellis, partim ab hostibus. accesserunt fames, urbium expugnationes, excidia et templi conflatio.

Nam cum antiquitus tria essent apud Iudaeos philosophiae genera, Essenorum Pharisaeorum et Sadducaeorum, quartum hoc et novum a Iuda et Sadoco introductum est. nam Pharisaei villi victu utentes ad

λῶς διαιτῶνται, οὐδ' ἐπικλίνονται πρὸς τὸ μαλακώτερον, περὶ τε τῶν νομίμων φυλακὴν εἰσιν ἀκριβεῖς, καὶ τοῖς ἐν γῆρα παραχωροῦσι τιμῆς, οὐδ' ἀντιλέγουσι θρασέως τοῖς παρ' ἐκείνων εἰσηγούμενοις. εἰμαρμένην τε δογματίζοντες, καὶ τοῖς ἀνθρώποις διδόνασιν μὴ εἶκειν ταῖς ταύτης ὁρμαῖς μετὰ σπουδῆς ἀντιπράττουσιν. ἀθανασίαν τε ταῖς ψυχαῖς ἀπονέμουσι, καὶ δικαιοῦσαις ὑποχθονοῦς τῶν βεβιωμένων δοξάζουσι. δι' αὐτοῖς τε δῆμοις εἰσι πιθανώτατοι, καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ ποιήσεσιν ἱερῶν ἐκείνοις χρῶνται ἐξηγηταῖς.

10 Σαδδουκαῖοι δὲ θνητὰς δοξάζουσι τὰς ψυχάς, καὶ ταύτας τοῖς σώμασι συνδιαφθείρεσθαι λέγουσι. καὶ ἡ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παράβασις, καὶ τὸ πρὸς τοὺς γεραιτέρους καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτοὺς ἀντιλέγειν ἀρετὴν οἴονται. εἰ δέ τινες αὐτῶν εἰς ἀρχὰς ἔλθοιεν, προσχωροῦσι τοῖς τῶν Φαρισαίων λόγοις καὶ ἄκοιτες· οὐ γὰρ ἄλλως ἀνεκτοὶ δοκοῦσι τοῖς πλήθεισι.

Ἔσσηνοὶ δὲ ἐπὶ θεῶν τὰ πάντα πεποίηται· ἀθανάτους ἡγηται τὰς ψυχάς· τοῦ δικαίου ἀντέχονται. ἀναθήματα μὲν εἰς τὸ ἱερὸν στέλλουσιν, οὐ μὴν γε καὶ θύουσι, διαφερόμενοι τοῖς ἄλλοις περὶ ἀγνισμῶν· διὸ καὶ εἰργόμενοι τοῦ κοινοῦ τεμενίσματος, ἐφ' ἑαυτῶν θύουσι. καὶ ἐπὶ πόρους γεωργικοὺς τρέπονται.

2 τῶν] τὴν τῶν A. 8 πιθανώτατοι A codex Colberteus et Iosephus, πιθανώτεροι PW. 11 καὶ ἡ τῶν νόμων] legebat Zonaras apud Iosephum, quod nescio an illi ex libris mss restituendum sit, φυλακὴ δὲ οὐδαμῶς μετακλήσῃς αὐτοῖς ἡ τῶν νόμων, nequaquam curant ne quid in legibus mutetur, reficiatur. 12 γεραιτέρους] πρεσβυτέρους codex Colberteus. 14 ἔλθοιεν] περιπέσειεν codex Colberteus.

mollitiam se non deflectunt, observatores legum et rituum accurati: senibus honorem praebent, neque confidenter illorum auctoritati adversantur: fatum esse docent, hoc tamen hominibus tribuentes ut illius impulsus vincere possint si serio renitentur: animos immortales, et sub terra vitae actae rationes reddendas esse censent. qua de causa et apud populum plus auctoritate valent, et ad vota, ad sacra peragenda tanquam interpretes adhibentur.

Sadduceaei mortales esse animos arbitrantur atque una cum corporibus interire. leges ut conserventur non anxie curant: senioribus ac magistris refragari in parte virtutis ponunt. si qui vero illorum ad magistratus adhibentur, vel invitati assentiuntur Pharisaeis: alioqui enim a populo non tolerarentur.

Easeni deo adscribunt omnia: animorum immortalitatem credunt: iustitiam colunt. donaria in templum mittunt, sed in eo non immolant, de expiationibus a caeteris dissentientes: unde cum a communi sacrario arceantur, privatim sacrificant. labores agriculturae capeasant: res

P I 266 κοινὰ τὰ χρήματα ἔχουσιν· ὄθεν οὐδέν τι πλέον ὁ πλούσιος τῶν οἰκείων ἀπολαύει παρὰ τὸν πάνυ πενέστατον. καὶ οὔτε γαμετὰς εἰσάγονται οὔτε δούλους κτῶνται, τὸ μὲν ἀδικίαν οἰόμενοι, τὴν δὲ τῶν γυναικῶν ἐπεισαγωγὴν στάσεως ἀφορμὴν· καθ' ἑαυτοὺς δὲ βιοῦντες ἀλλήλοις ὑπηρετοῦσι. καὶ ἀποδέκτας τῶν τῆς γῆς 5 καρπῶν καὶ τῶν ἄλλοθεν κομιζομένων αὐτοῖς προχειρίζονται.

Ἡ δὲ τετάρτη, ἧς ὁ Γαλιλαῖος Ἰούδας γέγονεν ἡγεμῶν, τὰ W I 190 μὲν ἄλλα τοῖς Φαρισαίοις ὁμογνώμων ἐστὶ, τῆς δ' ἐλευθερίας αὐτῇ δριμύς ἔρωσ ἐντέτηκεν, ἧς οἱ τρόφιμοι μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν θεὸν ὀνομάζουσιν, ἀνθρώπων τῶν ὀνομάτων τούτων 10 B μεταδιδόναι μὴ ἀνεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ θανάτους καὶ τιμωρίας ποικίλας τε καὶ δεινὰς ὑφίστασθαι μὴ ἀπαναίνόμενοι ἵνα μὴ τῆς σφετέρως ἐκσταῖεν ἐνοστάσεως.

Ἐντεῦθεν οὖν ἤρξατο τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος νοσεῖν ἐξ ἀνοίας ἀπόνιοιαν, Γεσίου Φλώρου τοῦ ἡγεμόνος εἰς ταύτην αὐ- 15 τοὺς ἐρεθίσαντος ὕβρεσιν. ὁ μέντοι Κυρήνιος, τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν ἀποτιμήσεων περαιωθεισῶν, αἱ ἐγένοντο ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ ἦταν τοῦ Ἀντωνίου ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, Ἰωάζαρον τὸν ἀρχιερέα καταστασιασθέντα ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀφελόμενος τὴν τιμὴν, Ἄνναν τὸν Σεθὶ ἀρχιερέα 20 καθίστησι. Κυρηνίου δὲ εἰς Ῥώμην ἀπάραντος Κοπώνιος τὴν Ἰουδαίαν διεῖπε. τούτῳ δὲ διάδοχος γίνεται Μάρκος Ἀμβιβούχος.

14 οὖν add A.
Ἰωάν A, ut supra.
Ἰosephus Ἄνανον.
Σεθὶ PW.
A add ὁ.

15 Γεσίου Iosephus.

19 Ἰωάζαρον]

20 Ἄνναν secundum Evangelia, quem
σεθὶ A cum codicibus Regiis et Colberteo,
21 Κοπώνιος Iosephus.
22 post Μάρκος
Ἀμβιβούσιος Iosephus.

communes habent: quare dives omnium pauperrimo nihilo vivit lautius. neque uxores ducunt neque servos emunt, hoc iniquum esse rati, illud discordiae incitamentum. vitam agentes solitariam alii aliis ministrant: quaeiores et terrae frugum et eorum quae aliunde afferuntur designant.

Quarta secta, cuius princeps fuit Iudas Galilaeus, cum Pharisaeis caetera consentit, sed libertatis alte infixum amorem gerit. cuius alumni solum principem et dominum deum appellunt, ea nomina tribuere homini dedignant, immo nec mortes nec supplicia varia et atrociam recusantes ne ab instituto suo recedant.

Hinc populus Iudaicus ex amentiae morbo in desperationem est delapsus, Gessii Flori contumeliis irritatus. nam Cyrenius descriptione ac censu peracto trigesimo septimo anno post Caesaris Actiacam victoriam ab Antonio relatam, Ioazarum pontifici factione populi oppresso ademptam dignitatem in Annam Sethi filium contulit. Cyrenio Romam reverso Coponius Iudaeam administravit. ei successit Marcus Ambibu-

καὶ τὸν Μάρκον Ρούφος διαδέχεται Ἄννιος. ἐφ' οὗ δὴ τελευτᾷ C
Καῖσαρ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ἄρξας ἔτη ἑπτὰ καὶ πενήκοντα
μηνάς τε ἕξ ἐφ' ἡμέραιν δυοῖν, ἀφ' ὧν τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη
αὐτῷ συνῆρξεν Ἀντώνιος, ὡς εἶναι τὸν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ
5 χρόνον ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα πρὸς τρισί, κατὰ δέ τινες τέσ-
σαρσιν. ἐβίω δὲ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ.

Ἡ δὲ μοναρχία μετήνεκτο εἰς Τιβέριον τῆς τοῦ Καίσαρος
γυναικὸς Ἰουλίας υἱόν. ὑφ' οὗ Γράτος Οὐαλλέριος εἰς Ἰουδαίαν
ἔσταλτο ἡγεμῶν. δς παύσας τὸν Ἄνναν τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰσμαήλ
10 ὑποδείκνυσι τὸν τοῦ Φαβί, καὶ τοῦτον δὲ μεταστήσας μετ' οὗ
πολὺ Ἐλεάζαρ τῷ τοῦ Ἄννα υἱῷ ἀπονέμει τὴν τοῦ ἱεραῦσαι τι-
μὴν, καὶ μετ' ἐνιαυτὸν ἀντιεσάγει Σίμωνα τὸν Καμίζου. καὶ D
τούτῳ τὸν ἴσον χρόνον ἱερασαμένῳ Ἰωσήφ ὁ Καϊάφας διά-
δοχος ἦν.

15 4. Καὶ Γράτος ἐπὶ ἔνδεκα ἔτη τῆς Ἰουδαίας ἄρξας, καὶ
ταῦτα πρῶξας, εἰς Ῥώμην ὑπανεχώρησε· Πόντιος δ' ἦκε Πιλᾶτος
τὴν ἡγεμονίαν ἀναδεξιόμενος. ὁ δὲ τετράρχης Ἡρώδης φίλος τῷ
Τιβεριῷ χρηματίζων πρὸ τῆς ἀρχῆς, οἰκοδομεῖ μετὰ τὴν μοναρχίαν πόλιν αὐτῷ ἐπώνυμον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἐπὶ τῇ λίμνῃ Γενη-
20 σαρέτ, Τιβεριάδα καλέσας αὐτήν. Πιλᾶτος δὲ στρατιᾶν ἐκ

1 Ἄννιος Iosephus. 5 κατὰ δὲ τινες τέσσαρσιν om codex
Colberteus. addita videntur ex Dione 56 30. 8 Ἰουλίας libri
mss omnes cum Iosepho, Ἀβίας PW ex coniectura Wolfii, ut
p. 461 v. 3, 465 v. 2.

FONTES. Cap. 4. Iosephi Ant. 18 2 § 2—3 § 3. liber de
universitate rerum, cuius fragmentum edidit David Hoeschelius
in notis ad Photii Bibliothecam 1601 p. 923 (Iosephi Op. ed.
Haverc. II 2 p. 146).

chus (Ambivius); Marco Annus Rufus. sub quo Romanorum imperator
Caesar oblit, cum annos 57, menses 6, dies 2 regnasset. collegam
Antonium habuit annis 14: solus imperavit annos 43 aut, ut quidam
tradunt, 44: vixit annos 77.

Monarchia vero translata est in Tiberium, Caesaris ex Iulia pri-
vignum. a quo Valerius Gratus dux in Iudaeam missus est. qui pon-
tificatu Annae abrogato Ismaelem Phabi filium summum sacerdotem de-
signavit: et hoc etiam non multo post in ordinem coacto, Eleazaro
Annae filio sacerdotii honorem largitus est: annoque elapso Simonem
Camithi filium illi substituit. huic pari tempore sacris operato Iosephus
Caiaphas successor fuit.

4. Grato, cum Iudaeae per annos undecim praefuisset, his actis
Romam reverso Pontius Pilatus successit. Herodes tetrarcha Tiberii
privati adhuc usus amicitia, eo rerum potito urbem de illius nomine
Tiberiadem ad Genesaretae lacum condidit. Pilatus exercitum Caesarea,

P I 267 Καισαρείας μεθιδρύσας χειμαδιούσαν ἐν Ἱεροσολύμοις, σημαίας εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ νύκτι εἰσήγαγεν εἰκόνας ἔχούσας Καίσαρος, ἀπαγορευόντος Ἰουδαίους τοῦ νόμου εἰκόνας ἔχειν. ἐπεὶ δ' ἐγνώσθη τὸ πεπραγμένον, πλῆθος ὤρμησεν εἰς Καισάρειαν αἰτούμενον τὴν τῶν εἰκόνων μετάθεσιν, καὶ πενθημέρους ἐκτείας διὰ τοῦτο 5 πεποίητο. μὴ συγχωροῦντος δὲ Πιλάτου ὡς ἐντεῦθεν δῆθεν ἔβριζομένου τοῦ Καίσαρος, ἐπεὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἀνέει δεόμενον, κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν περιστήσας στρατιώτας ἐνόπλους σφίσι ἠπέλει θάνατον εἰ μὴ παύσοιντο θορυβεῖν. οἱ δὲ πρηνεῖς καταβαλόντες ἑαυτοὺς σὺν ἡδονῇ δέξασθαι τὸν θάνατον ἔλεγον. καὶ 10 θραυμάσας Πιλάτος τὸ γενναῖον αὐτῶν καὶ πρόθυμον ἐπὶ τηρήσει τῶν νόμων, παραχρῆμα τὰς εἰκόνας ἐπανεκόμισεν εἰς Καισάρειαν.

B Ὑδάτων δ' εἰσαγωγὴν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, τὰ ἱερὰ πρὸς ταύτην ἀνήλισκε χρήματα. συνελθόντες οὖν πολλοὶ κατε- 15 βῶν Πιλάτου, παύσασθαι ἀξιοῦντες, τινὲς δὲ καὶ λοιδορίας ἐκέχρητο κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ στολαῖς Ἰουδαϊκαῖς πλῆθος στρατιωτῶν κεκρημένον σκυτάλας τε ὑπὸ ταῖς στολαῖς ἔχον περιελθεῖν κύκλῳ τῶν θορυβοῦντων ἐκέλευσε, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπέταπτεν. ὡς δ' ἤρξαντο λοιδορεῖν, τοῖς στρατιώταις 20 δίδωσι σύνθημα· οἱ δὲ πληγαῖς τοὺς θορυβοῦντας ἐκόλαζον. ἐκεῖνοι δὲ ἄοπλοι ὄντες καὶ πληττόμενοι οὐδὲν ἐνδόσιμον ἐφρόνουσαν, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν ἔπαπτον, οἱ δ' ἄλλοι τραυματίας ἀπήεσαν.

3 δ' A, γ' PW.

6 δῆθεν om A.

8 ἐπιστήσας A.

ut Hierosolymis hibernaret, traduxit, ac noctu vexilla cum Caesaris imaginibus in urbem intulit, quibus lege Iudaeis interdictum est. quo cognito multitudo prope Caesaream accurrit, petentes ut illa transferrentur, supplicatione per dies quinque continuata. cui cum Pilatus refragaretur, ea enim re laedi maiestatem Caesaris, nec populus orare desisteret, die sexto militibus armatis circumpositis mortem eis comminatus est nisi tumultuandi finem facerent. at illi proni prostrati se mortem cum voluptate appetituros dixerunt. Pilatus igitur fortitudinem eorum et alacritatem observandae legis admiratus, e vestigio Caesaream imagines rettulit.

Ad aquae ductum vero Hierosolymis struendum sacram pecuniam Pilatus insumpsit. ob eam rem multi convenere cum clamoribus atque etiam per convicia postulantes ut desineret. at ille cohortes militum sub stolis Iudaeis flagella gerentes circumire tumultuantes, atque ita Iudaeos abire iussit. ut vero maledicere coeperunt, signo militibus dato verberibus eos castigare instituit. illi vero quamvis inermes caderentur, de pertinacia nihil remittebant, sed multi cadebant, mult vulneribus affecti recedebant.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς W I 191
 Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν Ἰουδαίᾳ ἐφάνη, περὶ οὗ ταῦτα κατὰ λέξιν C
 φησὶν ὁ Ἰώσηπος ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ λόγῳ τῆς Ἀρχαιολογίας.
 “γίνεται δὴ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἰησοῦς, σοφὸς ἀνὴρ (εἶγε
 5 ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή· ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής),
 διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τάληθῆ δεχομένων· καὶ
 πολλοὺς μὲν Ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπηγά-
 γετο. ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδειξεί τῶν πρώτων
 ἀνδρῶν παρ’ ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος Πιλάτου, οὐκ ἐπαύ-
 10 σαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρι-
 τήν ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν Θεῶν προφητῶν ταῦτά τε καὶ
 ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. εἰσέτι τε νῦν τῶν
 Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὀνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φύλον.” D

Καὶ ταῦτα μὲν ἀρχαιολογῶν ὁ Ἰώσηπος ἔγραψε περὶ τοῦ
 15 Χριστοῦ· ἐν δὲ τῷ πρὸς Ἑλλήνας αὐτοῦ λόγῳ ὃς κατὰ Πλά-
 τῶνος ἐπιγράφεται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, οὗ καὶ ὁ ἅγιος
 Ἰωάννης ὁ Λαμασκηνὸς μνείαν πεποιήται ἐν τῇ πονηθείῳ αὐτῷ
 βίβλῳ τῇ καλουμένῃ Παράλληλα, ταῦτα φησί. “πάντες γὰρ
 δίκαιοι τε καὶ ἄδικοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λόγου ἀχθήσονται.
 20 τούτῳ γὰρ ὁ πατὴρ τὴν κρίσιν δέδωκε, καὶ αὐτὸς βουλήν πα-

5 αὐτὸν] τοῦτον A. 6 τῶν om A. 12 τε om A.
 15 κατὰ Πλάτωνα apud Hoeschellium (H) et in Ioannis Damasceni
 (I) codicibus, ed. Lequien t. II p. 789. 17 ὁ add A.
 18 Παράλληλα] loco indicato. at fragmentum quod sequitur non
 Iosepho sed Meletio Antiochiae episcopo tributum legitur p. 755,
 nonnullis mutatis. γὰρ PH, δὲ I, om AW. 20 κρίσιν]
 κρίσιν πᾶσαν H, πᾶσαν κρίσιν I.

Hoc tempore dominus quoque noster et deus Iesus Christus in
 Iudaea visus est, de quo haec Iosephi verba in 18 libro Antiquitatum
 exstant. “nascitur hoc tempore Iesus, vir sapiens (si modo vir dicen-
 dus est: fuit enim mirabilium operum effector), et magister hominum
 qui veritatem amplectebantur; ac multos Iudaeos, multos ex gentibus
 sibi conciliavit. Christus ille fuit, quem cum a principibus apud nos
 viris delatum cruci Pilatus affixisset, eum il, qui principio adamarant,
 colere non destiterunt. nam triduo post eis vivens iterum apparuit:
 id quod, aliaque infinita et admiranda, vates divini de eo praedixe-
 runt. ac natio Christianorum, nomine ex illo accepto, vel hodie non
 defecit.”

Haec in Antiquitatibus Iosephus de Christo scripsit: in oratione
 vero sua ad Graecos, quae et contra Platonem inscribitur, de causa
 universitatis, cuius etiam S. Ioannes Damascenus in Parallels suis me-
 minit, haec dicit. “omnes enim iusti et iniusti ad dei verbum addu-
 centur. huic enim pater iudicium dedit, atque ipse patris voluntatem

τὸς ἐπιτελῶν κριτῆς παραγίνεται, ὃν Χριστὸν προσαγορεύομεν.
 P I 268 οὐδὲ γὰρ Μίνως καὶ Ῥαδάμανθους κριταί, καθ' ἑμῶς, Ἕλληνες,
 ἀλλ' ὃν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε· περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτο-
 μερίστερον διεληλύθαμεν πρὸς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν.
 οὗτος τὴν πατρὸς ἐκάστῳ δικαιοκρίσιαν ποιούμενος, πᾶσι κατὰ 5
 τὰ ἔργα παρασκευάσει τὸ δίκαιον. οὗ κρίσει παραστάντες πάν-
 τες ἄνθρωποι τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες μίαν ἀποφθέγγονται
 φωνὴν οὕτω λέγοντες, δικαία σου ἡ κρίσις. ἧς φωνῆς τὸ ἀντα-
 πόδομα ἐπ' ἀμφοτέροις ἐπάγει τὸ δίκαιον, τοῖς μὲν εὖ πράξασι
 δικαίως τὴν αἰδίου ἀπόλαυσιν παρασχόντος, τοῖς δὲ τῶν φαύλων 10
 B ἔρασταῖς τὴν αἰώνιον κόλασιν ἀπονεύμαντος. καὶ τούτοις μὲν τὸ
 πῦρ ἄσβεστον διαμένει καὶ ἀτελεύτητον, σκώληξ δὲ τις ἔμπυρος
 μὴ τελευτῶν μηδὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπυύστῳ δ' ὀδύνη ἐκ σώ-
 ματος ἐκβράσσων παραμένει.” καὶ ἄλλα δ' ἐπὶ τούτοις φησίν.

Οὕτω μὲν οὖν περὶ Χριστοῦ γέγραπεν ὁ Ἰωσήπος. (5) ἐν 15
 δὲ Ῥώμῃ τότε Παυλίνα τις ἦν καὶ γένους περιφανεία καὶ τρόπων
 χρηστότητι διαφέρουσα καὶ πλοῦτον περιττῶς ἔχουσα· οὕσα δὲ
 καὶ τὴν ὄψιν χαρῆσσα καὶ τῆς ἡλικίας ἐν ἧ γυναικὶς ἀγάλλονται,
 σωφροσύνη κεκόσμητο. συνῶκει δὲ Σατορνίνῳ, ἀνδρὶ μηδὲν
 αὐτῆς εἰς ἔκυστον τῶν καλῶν ἀποδέοντι. ταύτης ἑάλω τῷ ἔρωτι 20

1 κριτῆρ Η. 2 Ῥαδάμανθος ΗΙ. post κριταί ΗΙ add of
 vel οἱ. 4 ἐπιζητοῦντας ΗΙ. 5 ἐκάστῳ] εἰς πάντας ΗΙ.
 πᾶσι] ἐκάστῳ ΗΙ. 6 παρασκευάσει ΗΙ. 8 οὕτως ΔΗ, om Ι.
 10 παρασχόντος] παρέχον et mox ἀπονεύμον Ι. 13 ἐκ στόματος Ι.
 17 χρηστότητι διαφέρουσα] σεμννομένη χρηστότητι Δ. 18 τῆς
 ἡλικίαν Α: Iosephus τῆς ὥρας.

Fontes. Cap. 5. Iosephi Ant. 18 3 § 4—4 § 5.

exsequens index adventat, quem Christum appellamus. neque enim
 Minos aut Rhadamanthis, o Graeci, quemadmodum vestra fert opinio,
 sententiam ferent, sed is quem deus et pater gloria ornavit. de quo
 alibi subtilius disseruimus ad eos qui veritatem inquirunt. is de patris
 sententia iustum de unoquoque iudicium faciens, ius unicuique pro factis
 suis reddet. cuius iudicio omnes homines angeli et daemones adstantes
 una voce clamabunt, iustum tuum est iudicium. post quam vocem ita
 ut aequum est remunerabitur utrosque, eos qui virtutem rite coluerunt
 aeterna beatitate, improbitatis amatores aeterno supplicio. et hos ignis
 aeternus atque infinitus manet, et vermis quidam ignitus immortalis et
 corpus non perimens cum perpetuo cruciatu e corpore erumpens infe-
 stabit.” his alia quoque subiungit.

Ac de Christo ad hunc modum Iosephus scripsit. (5) Romae
 autem Paulina quaedam, et generis splendore et morum integritate praes-
 tans et opibus abundans et vultu venusto et aetate integra et mode-
 stia ornata, nupta erat Saturnino, viro nullo bonorum genere ipsa in-

Δέκιος Μούνδος, ἐν ἀξιώματι ὧν μεγάλῳ τῶν τότε ἱππέων, καὶ C
 ἐπειρά δώροις· εἴκοσι γὰρ μυριάδας δραχμῶν Ἀττικῶν εὐνῆς
 ἰδίῳ μᾶς. ἣ δὲ οὐκ ἠνείχετο. κάκεινος ἐξῆπτο πλέον εἰς
 ἔρωτα, ὥστε βρώσεως ἀποχῆ ἑαυτῷ μνηστειέσθαι θάνατον. ἦν
 5 δὲ τούτῳ ἀπελευθέρῳ πατρῷα Ἰδῆ καλουμένη, παντοίων ἰδρις
 κακῶν. αὕτη οὕτως ἔχοντα τὸν νεανίαν ἐρώσα ἀναθαρσύνει λό-
 γοις καὶ ἀναζωπυρᾶ ὑποσχέσεισι, πέντε μυριάδων αὐτῇ δεήσειν
 λέγουσα μόνων ὥστε τὴν πρᾶξιν αὐτῷ κατεργάσασθαι. καὶ λα-
 βούσα τὸ αἰτηθῆν ἀργύριον, ἐπεὶ οὐχ ἄλωτῆν ἑώρα τὴν Παυλί-
 10 ναν τοῖς χρήμασι, τῇ δὲ θεραπείᾳ τῆς Ἰσίδος (θεὸς δ' αὕτη D
 τοῖς Ῥωμαίοις τότε νεόμιστο) ἦδει ταύτην προσκειμένην θερμό-
 τата, πρόσσεισι τῶν τῆς ψευδοῦς ἐκείνης θεοῦ ἱερέων τισί, καὶ
 χρήμασιν ἀναπέθει τὴν Παυλίαν ἑξαπατήσαι αἷς δύναιντο μη-
 χαναῖς, καὶ τῷ Μούνδῳ συγκατακλῖναι. οἱ δὲ θελχθέντες τοῖς
 15 χρήμασι τῇ πρᾶξί ἐπέβαλον. καὶ αὐτῶν ὁ γεραίτερος πρὸς τὴν
 Παυλίαν ἐλθὼν, καὶ ἰδίᾳ αὐτῇ ἐντυχῶν, ἔλεγεν ἦκειν πεμπτός W I 129
 ὑπὸ τοῦ Ἀνουβίδος, κελεύοντος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἦκειν αὐ-
 τῆς ἐρῶντα. τῇ δὲ ὁ λόγος ἔδοξεν ἐκταϊότατος, εἰ ἐρῶτο ὑπὸ
 θεοῦ· καὶ τῷ ἀνδρὶ κοινοῦται τὸ ἀγγελθῆν, κάκεινος συνεχώρει, P I 269
 20 τὴν σωφροσύνην γινώσκων τῆς γυναικός. ἀπῆλθεν οὖν εἰς τὸ
 τέμενος· καὶ ὡς ὑπνου καιρὸς ἦν, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ τῇ γυναικὶ
 καθευδῆσαι ἠτοίμαστο, καὶ τὰ λύχνα κατέσβεστο. ὁ γοῦν
 Μούνδος (προεικέκρυπτο γὰρ ἐκεῖ) παννύχιον ἐνεφορήθη αὐτῆς,

13 αἷς] ὡς A.
 23 ἐπίκουρο A.

18 εὐκλειάτατος A, εὐκτός Iosephus.

feriori. huius amore captus Decius Mundus, inter equites dignitate
 praestans, mulieris pudicitiam muneribus sollicitabat, 200 milia drachma-
 rum Atticarum pro uno concubitu pollicens; eaque recusante amore magis
 inflammabatur, adeo ut abstinentia ciborum necem sibi consciscere
 institueret. habebat autem paternam libertam nomine Iden, omnis ge-
 neris malorum peritam. ea adolescentem sic affectum verbis confirmat
 et pollicitationibus rescillat, ac sibi duntaxat quinquagies mille drachmis
 opus esse dicit ad rem conficiendam. quibus acceptis, cum illam pecu-
 nia expugnari non posse cerneret, sed cultui Isidis (ea tum a Romanis
 pro diva colebatur) esse deditissimam, quosdam falsae illius deae sacer-
 dotes convenit, pecuniam offert, ut Paulinam quibus possint dolis cir-
 cumventam Mundo sui copiam facere cogant. illi pecunia delinuti faci-
 nus aggrediuntur: eorum natu maximus Paulinam seorsim convenit, se
 ab Anubide ipsius amore capto missum esse profitetur ut eam accerseret.
 mulieri ea verba optatissima acciderunt, si a deo amaretur: et nuntium
 illum cum marito communicat. qui gnarus modestiae coniugis eam abire
 sinit. cum in templum venisset, sub somni tempus mulieri in ipsa aede
 lectus paratur, lucernae exstinguuntur. Mundus, iam antea ibi additus,

Zonaras Annales.

81

ὡς Ἄνουβις αὐτῇ προσφερόμενος. εἶτα ὁ μὲν ἀπῆλθεν, ἡ δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα φοιτήσασα διηγείτο τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἄνουβιδος, καὶ πρὸς τὰς συνήθεις ἐνελαμπρύνετο ὡς ὀμίλιας ἀξιώθεισα θεοῦ. τρίτη δὲ μετὰ τὴν πρῶξιν ἡμέρα συνανήσας ὁ Μοῦνδος αὐτῇ "Παυλίνα" φησί, "καὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ἔχω, καὶ σὺ μοι τούτων διηκονήσω χωρὶς. ἃ δὲ πρὸς Μοῦνδον ἔξο-
B βρίζεις, τούτων οὐδέν μοι προσήπτετο, Ἄνουβιν ὄνομα θεμένη αὐτῷ." ἐκ τούτων εἰς ἔννοϊαν ἐλθοῦσα τοῦ τολμήματος ἡ γυνὴ περιρρήγνυται τὴν στολήν, καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐδήλου τὸ ἐπιβούλευμα· ὁ δὲ τῷ Τιβερίῳ προσῆλθε. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἑξετάσας τὸ ¹⁰ γεγονός, τοὺς μὲν ἱερεῖς ἀνεσταύρωσε καὶ τὴν Ἴδην, τὸν τε ναὸν καθεῖλε, καὶ τὸ τῆς Ἰσιδος ἄγαλμα εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν κατεπόντισε, τὸν δὲ Μοῦνδον φυγῇ ἐδικαίωσε, συγγνώμην νείμας αὐτῷ ὥστε μὴ μείζον κολασθῆναι διὰ τὴν βίαν τοῦ ἔρωτος.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπέπρακτο, ἐν δὲ Σαμαρείᾳ ¹⁵ συμβέβηκε θόρυβος. ἀνὴρ γάρ τις ἐκέλευε τοὺς Σαμαρεῖς ἐπὶ τὸ Γαριζὶν ὄρος αὐτῷ συνελθεῖν (ἄγνότατον δὲ τοῦτο αὐτοῖς
C ὑπέλληπται τῶν ὁρῶν), καὶ ἀφικομένοις ἐπηγγέλλετο ἱερὰ σκεύη ἔμφανσαι κατορωρυγμένα ἐκεῖ ὑπὸ Μωυσέως· οἱ δὲ ἤθρολλοντο καὶ ἐν ὄπλοις ἦσαν. Πιλάτος δὲ στρατιώτας πέμπας τοὺς μὲν ²⁰ ἔκτεινε, τοὺς δὲ ἐτρέφατο εἰς φυγὴν, καὶ τῶν ζωορηθέντων τοὺς

1 ἀνοσῆβιος A. 2 post διηγείτο PW add αὐτῷ, om A
 Iosephus. 7 ἀνοσῆβιον A, Ἄνοσῆβιον Iosephus. 8 αὐτῷ
 PW, ἐμαντῷ Iosephus. 9 περιρρήγνυται PW. 12 θύβριν
 libri mas et W, Τύβριν P. 16 ἐκέλευσε A. 19 μου-
 σείος A.

per totam noctem sub Anubidis nomine libidine sua expleta discedit. illa reversa Anubidis apparitionem marito narrat, apud familiares de congressu dei gloriatur. sed tertio post id facinus die Mundus ei obviam factus "Paulina" inquit, "et ducenta milia habeo, et tu mihi gratis gessisti morem. tua vero erga Mundum iniuria me non attigit, qui Anubidis nomen ipse mihi fecerim." e quibus verbis mulier intellecto facinore, vestibus laceratis marito insidias indicat: is apud Tiberium conqueritur. imperator facinore comperto sacerdotes et Iden in cruce tollit, aedem diruit, Isidis simulacrum in Tiberim demergit, Mundum in exsilium agit, poenam graviolem ob amoris vim clementia moderatus.

Haec Romae acta sunt: Samariae vero tumultus hac de causa exstitit. quidam Samaritanos Garizinum montem sanctitatis opinione celeberrimum secum conscendere iussit: nam ibi se eis sacra vasa a Mose defossa ostensurum esse. qui cum armati convenissent, Pilatus exercitu misso alios occidit alios in fugam vertit, et captivorum prae-

κορυφαλους διεφθειρεν. οἱ δὲ Σαμαρεῖς πρὸς Οὐτιέλλιον ἦλθον Συρίας ἡγεμονεύοντα, Πιλᾶτου κατηγοροῦντες ἐπὶ τῇ τῶν ὁμοφύλων σφαγῇ. καὶ Οὐτιέλλιος Μάρκελλον πέμψας τῶν Ἰουδαίων προνοησόμενον, ἐπὶ Ῥώμῃ ἀπιέναι τὸν Πιλᾶτον ἐκέλευεν 5 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπολογησόμενον ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖται. καὶ ὁ μὲν ἀπῆει ἐπὶ δέκα ἔτεσιν ἡγεμονεύσας τῆς Ἰουδαίας, πρὶν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἐγγίσει αὐτόν, ἔφθη Τιβέριος μεταστάς.

Οὐτιέλλιος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθὼν τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς D
τελουμένης ὑπέδεχθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τὰ τέλη τῶν γεωργου-
10 μένων καρπῶν τοῖς Ἱεροσολυμίταις ἀνήσει, καὶ τὴν στολὴν τοῦ
ἀρχιερέως εἰς τὸ ἱερόν συνεχώρησε κείσθαι καὶ παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν
εἶναι καθάπερ καὶ πρότερον· τότε δὲ ἐν τῇ Ἀντωνία ἀπέκειτο.
τῶν γὰρ ἀρχιερέων τις, ὁ πρῶτος δηλαδὴ Ὑρκανός, ἔγγιστα
τοῦ ἱεροῦ βᾶριν ἐγείρας, καὶ ἐν αὐτῇ διαιτώμενος, ἐκεῖ καὶ τὴν
15 στολὴν τὴν ἀρχιερατικὴν εἶχεν, αὐτῷ ἀνήκουσαν ὡς ἀρχιερεῖ.
τὰ αὐτὰ δὲ ἐκείνῳ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνον ἐπράσσετο. Ἡρώδης δὲ
τὴν βᾶριν ἐκείνην ἐπικατασκευάσας ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον, φίλος
ὢν Ἀντωνίου, ἐπὶ τῷ ἐκείνου ταύτην ὀνόματι μετωνόμασε· καὶ P I 270
τὴν στολὴν ἐν αὐτῇ εὐρηκῶς κατεῖχεν ἐκεῖ. τοῦτο δὲ ἐποίησε καὶ
20 ὁ Ἀρχέλαος, καὶ μετ' ἐκείνον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῇ στολῇ
ἐπραττον, ἀποκειμένη ἐκεῖ ὑπὸ σφραγῖσι τῶν ἱερέων καὶ τῶν
γαζοφωλάκων. ἑορτῆς δ' ἐφεστῶσης ἀπέδιδото τοῖς ἀρχιερεῦσιν
ὑπὸ τοῦ φρουράρχου, καὶ μετὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν αὐθις

1 οὐτιέλιον A, et sic ubique. PW v. 1 3 8 1, in sequentibus 11.
14 καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν εἶχεν ὡς ἀρ-
χιερεῖ A. 22 ἀπέδιδото A Iosephus, ἐπέδιδото PW.

cipuos interfecit. Samaritani vero Vitellium Syriae praetorem conveniunt, Pilatum ob popularium suorum caedem accusantes. is Marcello Iudaeis praeposito, Romam ire Pilatum iubet ad causam apud Caesarem dicendam. abit ille cum decennium Iudaeis praefuisset: sed antequam Romae appropinquaret, Tiberius iam obierat.

Vitellius vero in festo paschatis Hierosolymis magnifice exceptus, vectigalia frugum Hierosolymitanis remisit, et stolum pontificis in templo reponi ac penes sacerdotes esse, ut olim, passus est, cum ea tempestate in Antonia servaretur. nam primus Hyrcanus pontifex proxime templum aedificavit turrin, in qua vitam egit, stolumque pontificiam, ut quae ad se ex officio pertineret, asservavit. idem etiam eius successores imitati sunt. Herodes turrin illam magnificentius adornatam de Antonii amici nomine appellavit, et stolum ibi repertam in ea detinuit. idem Archelaus fecit: idem Romani illum secuti de stola statuerunt, quae illic sub sigillis sacerdotum et gazae custodum reponebatur. eam igitur, cum in festivitibus pontifici restitueretur, et post unum

ἐκεῖ ἀπειθήτο. Οὐτιέλλιος δὲ παραχωρεῖ τῆς στολῆς τῷ ἔθνει. τὸν δὲ ἀρχιερέα Ἰωσήφ τὸν καὶ Καϊάφην ἀφηρηκῶς τὴν ἱερωσύνην, Ἰωνάθην δίδωσι ταύτην τῷ Ἄννα τοῦ ἀρχιερέως υἱῷ.

W I 193

Κατ' ἐντολὰς δὲ Τιβερίου σπένδεται Οὐτιέλλιος Ἀρταβάνω Β τῷ Πάρθων βασιλεῖ, πέμψαντι τὸν υἱὸν Λυρεῖον μετὰ δώρων 5 πολλῶν ὀμηρεύσοντα. παρῶν δ' ἐν ταῖς σπονδαῖς καὶ ὁ τετράρχης Ἡρώδης ἐκπέμπει πρὸς Καίσαρα παραχρημα γράψας τὰ γεγονότα. εἶτα τοῦ Οὐτιέλλιου περὶ τούτων ἐπιστελλαντος Τιβερίω, ἐκεῖνος ἀπέγραψε μαθεῖν πάντα παρὰ Ἡρώδου. τοῦτο εἰς ὄργην τὸν Οὐτιέλλιον κατὰ τοῦ Ἡρώδου κελίηκεν· ἔβυσσο- 10 δόμενε δὲ τὸν θυμὸν, καὶ μετῆλθεν αὐτὸν Γαῖου κρατήσαντος.

6. Τότε καὶ Φίλιππος Ἡρώδου τούτου ὢν ἀδελφὸς τετε- 5 λεύτηκεν, εἰκοσιῷ ἐνιαυτῷ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, ἄρξας ἐπὶ καὶ τριάκοντα ἔτη. ἦν δὲ τὸν τρόπον ἀπράγμων καὶ μέτριος τοῖς C ἀρχομένοις, προόδους σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιλέκτων ποιούμενος· 15 καὶ εἴ τις προΐοντι προσῆμι δεόμενος βοηθείας, εὐθὺς αὐτῷ κατὰ τὸν τόπον τοῦ θρόνου τιθεμένου (εἶποντο γὰρ οἱ τοῦτον φέροντες) καθήμενος ἠκροῦτο καὶ ἐποιηλάτει τοὺς ἀδικούντας καὶ τοὺς ἀδίκως αἰτιωμένους ἀπέλυε. τὴν δὲ ἀρχὴν ὁ Τιβέριος (παῖδες γὰρ Φιλίππου οὐκ ἦσαν) τῇ τῶν Σύρων ἐπαρχίᾳ προσέ- 20 δετο.

6 ὀμηρεύσαντα A. 14 τοῖς ἀρχομένοις καὶ μέτριος A.
16 προΐοντι εἴ τις προσῆμι A.

Fontes. Cyp. 6. Iosephi Ant. 18 4 § 6—5 § 3.

festi diem ibidem reponeretur, Vitellius populo concessit. Iosepho vero, qui et Caiaphas, pontificatum ademptum Ionathae dedit, pontificis Annae filio.

Inssu Tiberii Vitellius cum Artabano Parthorum rege pacem fecit, qui Darium filium cum multis muneribus obsidem miserat. ei pacificationi Herodes quoque tetrarcha interfuit, et ad Caesarem quae acta essent continuo scripsit. quae cum post Vitellius quoque per litteras exposuisset, Caesar ei rescripsit se ex Herode cognovisse omnia. ea re Vitellius contra Herodem irritatus clam iram aluit, eumque Gaio demum imperante ultus est.

6. Tunc Philippus quoque huius Herodis frater diem suum obiit vigesimo imperii Tiberii anno, cum annis 37 rerum potitus esset, vir quieti ingenii, moderatus erga subditos, cum paucis delectis in publicum prodire solitus: quod si quis inter eundem opem eius implorasset, statim eo ipso in loco sella posita (nam qui eam ferrent sequebantur) audiebat, iniurios. poenis afficiebat, iniquis criminibus circumventos absolvebat. dicionem eius, quia liberis orbis decesserat, Tiberius provinciae Syriae adiecit.

Ἡρώδης δὲ ὁ τετράρχης ἐπὶ Ῥώμην στελλόμενος κατέλυσε
 ἐν Ἡρώδου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν ἡ τοῦ Σίμωνος τοῦ ἀρχι-
 ρέως θυγάτηρ τῷ βασιλεῖ Ἡρώδῃ ἐγένετο. ἐρασθεὶς δὲ Ἡρω-
 διάδος τῆς τοῦ ἀδελφοῦ γυναικός, θυγατρὸς Ἀριστοβούλου τοῦ
 5 ἀδελφοῦ αὐτῶν, ἀδελφῆς δὲ τοῦ μεγάλου Ἀγρίππα, λόγους περὶ
 γάμων πρὸς αὐτὴν ἐποιήσατο. καὶ δεξαμένη συνέθετο μετοικί-
 σασθαι πρὸς αὐτόν, εἰ τὴν Ἀρέτα θυγατέρα ἐκβάλου. καὶ ὁ
 μὲν ἐπὶ Ῥώμην ἐπλεῖ ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις· ὡς δ' ἐπανήλθε,
 γνοῦσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, τοῦ δὲ Ἀρέτα θυγάτηρ, τὰς πρὸς Ἡρω-
 10 διάδα συνθήκας, ἤτιι πρὸς Μαχαιροῦντα πεμφθῆναι τὸ φρού-
 ριον· μεθόριον δὲ τοῦτο ἦν τῆς Ἀρέτα καὶ τῆς Ἡρώδου ἀρχῆς.
 καὶ ὁ Ἡρώδης ἐξέπεμψε, μὴ γινώσκων ὅ τι ἐστὶν αὐτῇ τὸ βου-
 λεόμενον· ἡ δὲ ἐκείθεν πρὸς Ἀραβίαν πρὸς τὸν πατέρα ἐξώρ-
 μησε, καὶ τὴν Ἡρώδου δεηγέτο γνώμην περὶ αὐτῆν. κάκεινος P I 271
 15 ἔσχε τοῦτο ἐχθρας ὑπόθεσιν· καὶ μάχη μέσον ἀμφοῖν συγκερό-
 τητο διὰ στρατηγῶν, καὶ οἱ Ἡρώδου ἠττήθησαν καὶ ἔβαν τὸ
 ἐκείνου στρατεύμα πέπτωκε. ταῦτα διὰ γραφῆς Ἡρώδης μηνύει
 τῷ Τιβερίῳ· ὁ δὲ γράφει πρὸς Οὐτιέλλιον, πόλεμον πρὸς Ἀρέταν
 ποιήσασθαι καὶ ἡ ζωρηθέντα δέσμων ἀναπέμψαι εἰς Ῥώμην ἢ
 20 ἀνηρημένον στείλαι τὴν κεφαλὴν.

Τισὶ δὲ ὑπὸ θεοῦ τὴν Ἡρώδου στρατιὰν δλεῖσθαι ἔδοκε,
 δίκας τινόντος διὰ τὸν φόνον τοῦ προφήτου καὶ βαπτιστοῦ
 Ἰωάννου. ταῦτα γὰρ καὶ περὶ τούτου κατὰ λέξιν ὁ Ἰώσηπος

1 ὁ add A Iosephus. 6 μετοικίασθαι Iosephus, μετοικήσασθαι
 PW. 23 Ἰώσηπος] Ant. 18 5 § 2. pauca differunt.

Herodes vero tetrarcha Romam proficiscens apud Herodem fra-
 trem ex Simonis pontificis filia Herodi regi natum divertit; atque amore
 captus Herodiadis quam frater in matrimonio habebat, Aristobulo fratre
 ipsorum natam et magni Agrippae sororem, de coniugio mulierem appel-
 lavit. illa vero se ad illum transituram pollicita est, si Aretae filiam
 repudiasset. ea pactione inita Romam ille proficiscitur; unde cum re-
 diisset, uxor eius Aretae filia, re illa comperta, se Machaeruntem
 (id castellum fuit in confinio dicionis Herodis et Aretae) mitti petit.
 annuit Herodes, ignarus quid consilii mulier cepisset. illa vero inde
 in Arabiam ad patrem properavit, eique quid Herodes de se animo
 agigaret exposuit. unde Aretas inimicitiarum occasionem arripuit.
 pugna per utriusque duces commissa Herodianis victi sunt et omnis
 eius exercitus caesus. quae cum Herodes Tiberio per litteras signifi-
 casset, ille Vitellio scribit ut Aretae bellum inferat, et aut viventem
 in vinculis aut interfecti caput Romam mittat.

Quidam credidere Herodis exercitum ira numinis interiisse ob
 caedem prophetae et baptistae Ioannis. de quo Iosephus his verbis

- B** ἔγραψε. "κτείνει γὰρ τοῦτον Ἡρώδης ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοὺς Ἰουδαίους κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκοῦντας καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνη καὶ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβεῖα χρωμένους βαπτισμῶ συνίεναι· οὕτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν αὐτῶ φανεῖσθαι ἀποδεκτή. δέσας δὲ Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσοῦτον πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώ-
ποις μὴ ἐπὶ στάσει φέροι τι (πάντα γὰρ ἐώρασει συμβουλή τῇ ἐκείνου πράξοντες) πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρὶν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι, προλαβὼν ἀνελεῖν, τοῦ μεταβολῆς γενομένης μὴ εἰς πράγματα ἐμπειῶν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν ὑποψία τοῦ Ἡρώδου δέσμιος εἰς Μαχαιροῦντα πεμφθεὶς ταύτη κτίννυται, τοῖς δὲ 10
C Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ὄλεθρον τοῦ στρατοῦ γενέσθαι, τοῦ θεοῦ κακῶσαι Ἡρώδην θέλοντος."

Ὁὐτέλλιος δὲ πρὸς Ἀρέταν πολεμήσων ἠπειγέτο. ἄρη-
μένῳ δὲ διὰ τῆς Ἰουδαίων διέρχουσθαι παρηγοῦντο οἱ πρῶτοι ἀ-
τῶν τὴν διὰ τῆς χώρας ὁδόν· οὐ γὰρ πάτριον εἶναι αὐτοῖς εἰκό-
νας φέρεσθαι διὰ τῆς χώρας αὐτῶν, πολλὰς δ' ἐπικεῖσθαι ταῖς
σημαλαῖς εἰκόνας. πεισθεὶς οὖν διὰ τοῦ μεγάλου πεδίου διεβί-
βαζε τὸ στρατόπεδον, αὐτὸς δὲ μετὰ Ἡρώδου εἰς Ἱεροσόλυμα
W I 194 ἀγγεῖ θύσων τῷ θεῷ. καὶ τρεῖς ἐπιμεινας ἡμέρας ἐκεῖ, Ἰωά-
θην μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ 20
Θεόφιλον ἐγκαθίστησιν εἰς αὐτήν. τῇ τετάρτῃ δὲ γραμμῶν

2 τὰ] τῇ, omisso sequenti τὰ, Iosephus. 4 φανεῖσθαι] γενέ-
σθαι A. 6 φέρον A. ἐώρασει] sic PW pro ἐώρασαν:
ἐώρασει A et aliquot Iosephi codices. 7 πράξαντες A.
10 δέσμιος A Iosephus, δέσμοις PW. 11 δόξα A Iosephi
codex Busbequianus. 18 εἰς τὰ ἴση. A.

scribit. "hunc Herodes interfecit, virum bonum, qui Iudaeos virtutem colere atque inter sese iustitiae et religioni erga deum dare operam fuisse, ac sic ad baptismum accedere: tum demum futurum acceptum. Herodes autem veritus ne tanta eius in vulgus auctoritas ad seditionem spectaret, quod nihil non eo mandante facturum videretur, consultus esse duxit eum antequam res novas moliretur e medio tollere, ne sese mutatione facta negotiis et molestiis conflictantem tarditatis suae pauciteret. sic ex Herodis suspicione Machaeruntem missus Ioannes occiditur: Iudaei vero credere in ultionem necis eius exercitum periisse, deo in Herodem animadvertente."

Caeterum Vitellius bellum Aetae illaturus cum Iudaeam pertransire vellet, a Iudaeorum proceribus, ne per eam iret, quod in vexillis multas haberet imagines, quas per suam regionem ferri patria lege nefas esset, exoratus, copias per magnam planitiem traduxit: ipse cum Herode Hierosolyma adscendit ut sacrificaret deo. ibi triduo exacto Ionatham pontificatu movet et fratrem eius Theophilum in eo collocat:

αὐτῷ κομισθέντων περὶ τῆς Τιβερίου τελευτῆς, ὥρπισε τὸ πλη- D
θος εὐνοεῖν τῷ Γαίῳ, ἀνεκάλει δὲ καὶ τὸ στρατεύμα. λέγεται
δὲ καὶ τὸν Ἀρέταν οἰωνοσκοπησάμενόν φάναι ἀμήχανον εἶναι
τῷ στρατῷ πολεμῆσαι· τεθνήξασθαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων ἢ τὸν
5 κλειύσαντα πολεμῆν ἢ τὸν κλειυσθέντα ἢ καθ' οὗ τὸ κλειύσμα
γέγονε.

7. Καὶ Οὐτιέλλιος μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἀνεχώρησεν,
Ἀγρίππας δὲ ὁ Ἀριστοβούλου υἱὸς ἐπὶ Ῥώμῃς ἔτυχεν ὦν τοῦ
Τιβερίου θνήσκοτος. οὗτος γὰρ πρὸ μικροῦ τῆς Ἡρώδου τοῦ
10 μεγάλου τοῦ πάππου αὐτοῦ τελευτῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ τρεφόμενος,
συνήθης ἐγένετο Δρούσῳ τῷ Τιβερίου υἱῷ, καὶ Ἀντωνίᾳ τῇ P I 272
Δρούσου τοῦ μεγάλου γυναικὶ γνωστὸς γέγονε, Βερνίκης τῆς
αὐτοῦ μητρὸς τιμωμένης παρ' αὐτῆς. μεγαλοπρεπῆς δὲ ὦν
Ἀγρίππας καὶ δωρεῖσθαι πολυτελής, τῆς μητρὸς αὐτοῦ θανού-
15 σης τὰ μὲν τῶν χρημάτων εἰς ἑαυτὸν ἀνάλωσε πολυτελῶς διαι-
τώμενος, τὰ δὲ εἰς δωρεάς, τὰ πλείω δ' εἰς τοὺς ἀπελευθέρους
τοῦ Καίσαρος. καὶ ταχὺ ἐν ἐνδείᾳ ἐγένετο. θανόντος δὲ τοῦ
υἱοῦ Τιβερίου, ἀπέφηκεν εἰς ὄψιν αὐτοῦ φοιτᾶν τοὺς συνήθεις
ταῶς τοῦ παιδός, ἵνα μὴ δι' αὐτῶν εἰς ἀνάμνησιν ἐκείνου ἴδων εἰς
20 λόπην ἀνερεθίζηται. διὰ τε γοῦν τοῦτο καὶ ὅτι χρημάτων ἠπό-
ρησεν εἰς Ἰουδαίαν κακοπραγῶν ἐπανήλθεν. ἀποτίσαι δὲ καὶ
τοῖς δανεισταῖς τὰς ὀφειλάς βιαζόμενος πολλοῖς οὔσι, καὶ μὴ B

8 δόμην A. 11 Ἀντωνίνα A. 18 post εἰς P add ἐκείνος,
om AW. 21 ἐπανήλθε κακοπραγῶν A.

Fontes. Cap. 7. Iosephi Ant. 18 5 § 3—6. § 5.

quarto vero die litteris de obitu Tiberii acceptis, populo iureiurando
adacto ut Gaius faveret, exercitum revocavit. ferunt Aretam quoque
consuktis auguribus dixisse non posse exercitum illum bellam gerere:
brevis enim moriturum esse ducem vel qui iussisset vel qui iussus esset
vel eum contra quem iussa esset expeditio.

7. Ac Vitellius Antiochiam recessit: Agrippa vero Aristobuli
filius moriente Tibesio Romae vivebat. ubi eum paulo ante obitum
magni Herodis avi sui educaretur, in familiaritatem Drusi, Tiberii filii,
atque Antoniae Drusi maioris uxoris notitiam pervenerat, ob honorem
matris suae Berenices. et quia magnificus atque magnificentissimus erat,
defuncta matre, pecunia partim in semetipsum (nam sumptuose vivebat)
partim in donationes, maiori tamen ex parte in Caesaris libertos in-
sumpta, celeriter ad egestatem est redactus. mortuo vero filio Tiberii,
is edixit ne pueri familiares in conspectum suum venirent, ne per illos
renovata defuncti memoria luctus suus redintegraretur. Agrippa igitur
cum ea de causa tum ob pecuniae inopiam afflictus in Iudaeam rediit.
et cum a multis creditoribus aes alienum repetentibus nummis omnino

ἔχων, εἰς ἔννοιαν ἦλθεν αὐτοχειρίας. συνῆκε δὲ τὸ ἐννόημα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κύπρος, ἡ θυγάτηρ ἦν Φασαήλου τοῦ ἀδελφοῦ αἰδου τοῦ βασιλέως Ἡρώδου, ἐκ Σαλαμψιοῦς αὐτῷ γεννηθεῖσα τῆς Ἡρώδου θυγατρὸς, ἣν ἔσχεν ἐκ Μαρίας τῆς ὑπὲρ ἐκείνου ἀνηρημένης, ὡς δεδήγηται. αὕτη γοῦν ἡ Κύπρος συνοικοῦσα τῷ Ἀγρίππᾳ, καὶ αἰσθομένη τὸ βούλευμα, ἀπέργε τοῦτον αὐτοῦ, διαπέμπεται δὲ πρὸς Ἡρωδιάδα τὴν τῷ τετράρχῃ συνοικοῦσαν Ἡρώδη, Ἀγρίππα τυγχάνουσαν ἀδελφὴν, δηλοῦσα τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγόνου, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦσα καὶ τὸν οἰκεῖον ἄνδρα πρὸς ἐπικουρίαν παρακαλεῖν. οἱ δὲ μετεπέμψαντό τε αὐτὸν καὶ οἰκη-
C τήριον τὴν Τιβεριάδα δεδώκασιν, καὶ τι καὶ ἀργύριον ἀπέταξαν αὐτῷ εἰς τὴν δίαitan. μετὰ καιρὸν δὲ διαφορᾶς γενομένης Ἡρώδη τε καὶ Ἀγρίππᾳ, πρὸς Φλάκκον Συρίας ἡγούμενον ὁ Ἀγρίππας μεθίσταται, φιλῶς ἐκ Ῥώμης πρὸς αὐτὸν διακείμενον, κακεῖ διέτριβε δεξιαμένου τοῦ Φλάκκου. ὦν δὲ ἐκεῖ καὶ
D ὁ Ἀγρίππου ἀδελφὸς Ἀριστόβουλος, διαφερόμενός τε τῷ ἀδελφῷ, διαβολαῖς αὐτὸν πρὸς τὸν Φλάκκον ἐξέπολέμωσε· καὶ ἐξωθεῖται ἐκεῖθεν Ἀγρίππας. ὁ δὲ εἰς ἐσχάτην περιστάς ἀπορίαν εἰς Ἰταλίαν ἐκπλεῖν ἐβούλετο, καὶ ἡξίου Μαρσύαν αὐτοῦ ἀπαλεύεινον χρήματά οἱ πορίσαι ποθὲν δανεισόμενον. ἐκεῖνος δὲ Πέτρῳ
D Πέτρος συμβόλαιον ἔλεγε ποιησάμενον δύο μυριάδων Ἀτιθίδων λαβεῖν τὰς μυριάδας πεντακοσίας καὶ δισχιλίας ἑλασσονένας. καὶ ὁ Ἀγρίππας συνέθετο, καὶ λαβὼν τὸ δάνεισμα ἀποπλεῖν

2 Φασαήλου om A. 8 Ἀγρίππα PW. 16 ἀγρίππα A ut supra. 17 τὸν add A. 21 ἀγρίππα A. 22 δύο PW. 23 χιλίας A et codex Iosephi Busbequianus.

destitutus urgeretur, de manibus sibi afferendis cogitavit. id eius consilium uxor Cyprus animadvertit, Phasaeli filia, Herodis regis ex fratre nepotis, nata ex Salampsione Herodis filia, quam ex Mariamme ab ipso, ut expositum est, occisa susceperat. haec igitur Cyprus mariti conata inhibito Herodiadi Herodi tetrarchae nuptae, Agrippae sorori, fratris institutum nuntiat, petens ut adiuvet maritumque ad opem ferendam exhortetur. illi vero ei Tiberiadem habitandam tradiderunt, assignata etiam pecunia unde viveret. aliquanto post Agrippa controversia inter ipsum et Herodem orta ad Flaccum Syriae praetorem migrat, a quo ob familiaritatem Romae contractam amice est susceptus. sed per fratris Aristobull, a quo dissidebat, calumnias Flacci inimicitias susceptis, inde electus et ad extremam inopiam reductus in Italiam navigare statuit, ac Marsyam libertum alicunde mutuo sumere pecuniam iussit. is Petrum Berenices Agrippae matris libertum adit, a quo Agrippa syngrapha data de 20 milibus Atticarum drachmarum, bis mille et 500 mi-

ἔμιλλεν. Ἐρρένιος δὲ Καπίτων Ἰαμνείας ἐπίτροπος τριάκοντα
 μυριάδας ἄργυριον ὀφειλομένης τῷ Καίσαρι ἔπραττεν ἀπ' αὐτοῦ,
 καὶ διὰ τοῦτο μένειν ἐκέλευεν. Ἀγρίππας δὲ προσποιησάμενος
 πείθεσθαι, νυκτὸς ὄχητο. καὶ καταπλεύσας εἰς Ἀλεξάνδρειαν,
 ὁ Ἀλεξάνδρου δεῖται τοῦ ἀλαβάρχου μυριάδας εἴκοσι δάνειον αὐτῷ
 παρασχεῖν. ὁ δ' ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἂν ἔφη παρασχεῖν, Κύπρῳ δὲ
 τῇ αὐτοῦ γυναικὶ παρεῖχε διὰ τε τὴν φιλανδρίαν αὐτῆς καὶ τὴν
 λοιπὴν ἀρετὴν. δεξαμένης δὲ τὸ δάνειον ἐκείνης ὁ μὲν Ἀγρίππας P I 273
 εἰς Ἰταλίαν ἀπέπλευσε, Κύπρος δὲ μετὰ τῶν τέκνων εἰς Ἰου- W I 195
 10 δαλαν ἀνέβηξε. καὶ Καίσαρι Τιβερίῳ προσελθὼν φιλανθρωπῶς
 ἐδέχθη. γραφῆς δὲ τοῦ Καπίτωνος Ἐρρενίου κομισθείσης τῷ
 Καίσαρι ὡς ἀπέδρα Ἀγρίππας τριάκοντα μυριάδας πρᾶττόμενος
 δάνειον, ὠργίσθη, καὶ μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν
 ἐκέλευσεν εἰσοδὸν ἄχρι δὴ τὸ χρέος καταβαλεῖ. ὁ δὲ δανεισά-
 15 μενος ἀπέδοτο τὸ ὀφελήμα, καὶ αὐθις εἰσῆμι πρὸς τὸν Τιβερίον.
 καὶ ὁ Καίσαρ ἐκέλευεν αὐτὸν τῷ βίονῳ αὐτοῦ παρατυγχάνειν καὶ
 θεραπεύειν αὐτόν. Ἀγρίππας δὲ πρὸς Γάϊον μᾶλλον ἀπένευεν, B
 Ἀντωνίας τυγχάνοντα βίωνον τῆς Γερμανικοῦ μητρὸς καὶ Κλαυ-
 δίου τοῦ μετὰ Γάϊον μοναρχήσαντος. τοῦτον θεραπεύων περὶ-
 20 λητο ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ποτε συμπροϊούσιν ἀμφοῖν περὶ Τιβερίου
 λόγος ἐγένετο. καὶ ὁ Ἀγρίππας θεοκλυτῶν τάχος ὑπεκστῆνας
 Τιβερίον τῆς ἀρχῆς Γαίῳ ἐπηύχετο. Εὐτυχὸς δὲ ἀπελεύθερος

2 ἀπ' AW, ἐπ' P. 5 μυριάδας A, μυριάδα PW. 8 δ'
 ἐκείνης τὸ δάνειον A. 11 τοῦ om A. 15 ὄφλημα A.
 16 ἐκέλευε, omisso αὐτόν, A. 18 ἀντωνίας A. "τῆς
 Γερμανικοῦ μητρὸς] Colb. Γερμ. νίσυ" DUCANGLIUS. 21 ὁ
 om A.

nus acceptis, navigaturus ab Herennio Capitone Iamneae procuratore manere iubetur, dum 300 milia argenti, quae Caesari deberet, solveret. ille se obtemperatum simulans noctu solvit: et Alexandriam profectus ab Alexandro alabarcha 200 milia mutuo petit. qui illo repudiato eam pecuniam Cypro eius uxori cum propter conjugalem amorem tum ob caeteras eius virtutes dedit. qua accepta Agrippa in Italiam profectus, Cypro cum suis liberis in Iudaeam reversa, a Caesare humaniter excipitur. sed Capitonis Herennii litteris allatis ut fugam cepisset cum 300 milia aeris alieni ab eo poscerentur, Caesar iratus non prius ei aditum ad se permitti iussit quam eam pecuniam numerasset. qua mutuo sumpta et dissoluta, rursus Tiberii aulam frequentavit. sed a Caesare se ad suum nepotem conferre eumque colere iussus, magis erga Gaium propensus fuit Antoniae nepotem, Germanici et Claudii, qui post Gaium imperavit, matris: et observantia sua Gaii erga se amorem emeruit. cum autem aliquando inter prodeundum Tiberii mentio incidisset, atque Agrippa deo invocato optasset ut Tiberius Gaius quam primum

Ἀγρίππου τῶν λόγων ἀκροασάμενος Καίσαρι πρόβεισιν ὡς δὴ τι
 λέγων αὐτῷ σωτήριον. ὁ δὲ βραδὺς εἰς πάντα γενόμενος, καὶ
 τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τι προσαγγελλόντων κατεφρόνει. οὔτε γὰρ
 πρέσβεισι τάχιστα ἐχρημάτιζε, λέγων, ἵνα μὴ ἐπανόντων συν-
 C τόμῳ προσίοιεν ἕτεροι, καὶ ὄχλος αὐτῷ γένοιτο, οὔτε μὴν ἤγε-5
 μβοὶ καὶ ἐπιτρόποις παρ' αὐτοῦ σταλεῖσι διαδόχους ἀντικαθίστα,
 εἰ μὴ φθάσαιεν τελευτήσαντες. τοῦτο δὲ ποιεῖν ἔφρασκε προμη-
 θεία τῶν ὑπηκόων, ἵνα αὐτάρκως τῷ χρόνῳ σχόντες κερδῶν
 ἀμβλύτεροι πρὸς ἀδικήματα εἴεν. παράδειγμά τε τραυματίαν
 πεποίητο ᾧ μυῖαι περιεκάθητο τὰς πληγὰς, καὶ τις οἰκτεῖρων 10
 αὐτὸν ἀποσοβεῖν αὐτὰς ἐπιχειρεῖ, ἀποτρέψαντος δὲ ἐκείνου ἤρετο
 τὴν αἰτίαν ὃ διώκειν τὰς μυῖας πειρώμενος, ὃ δὲ γε τραυματίας
 "αὔται μὲν" ἀπεκρίνατο "τοῦ αἵματος ἐμπλησθεῖσαι οὐ πάνυ μοι
 δι' ὄχλου εἰσίν, εἰ δ' ἀποσοβηθεῖεν αὔται, ἤξουσιν νεαλεῖς καὶ
 D λιμώττουσαι μᾶλλον με ὀδυνήσουσι." τῆς δὲ πρὸς ταῦτα βρα-15
 δύτητος τοῦ Τιβερίου καὶ τότε μαρτύριον, ὅτι δύο καὶ εἴκοσιν
 ἀνύσας ἐπὶ τῇ αὐταρχίᾳ ἐνιαυτούς, δύο τοῖς Ἰουδαίοις ἐξέπεμψεν
 ἄρχοντας τοῦ ἔθνους αὐτῶν, Γράτον τε καὶ Πιλάτον. τοιοῦτος
 οὖν τυγχάνων ἐν ὑπασιν, οὐδὲ τὸν Εὐτύχον ἤξιον ἀκροάσεως.

8. Ἀγρίππας δὲ τὴν Ἀντωνίαν ἰκέτευε παρασκευάσαι τὸν 20
 Καίσαρα ἀκροάσασθαι τοῦ Εὐτύχου. ἡ δ' Ἀντωνία διὰ τιμῆς
 ἦν Τιβερίῳ καὶ ὡς γαμετὴ γενομένη Δρούσου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ

1 τὸν λόγον A. 5 γένοιτο A Iosephus, γένοιτο PW.
 12 ἀποδιώκειν A. 17 ἐπὶ τῆς αὐταρχίας ἀνύσας A. δὲ
 PW. 20 ἀντωνίαν A.

Fontes. Cap. 8. Iosephi Ant. 18 6 § 6 — § 10.

imperio cederet, Eutyclus libertus iis Agrippae verbis auditis Caesarem
 adiit, ut nuntiaturus aliquid quod ad salutem eius pertineret. ille vero
 ut lentus erat in rebus omnibus, eos etiam despiciebat qui aliquid quod
 ipsius interesset nuntiabant. neque etiam legatis celeriter respondebat,
 ne eis cito digressis alii sibi negotium facerent; neque ducibus et
 procuratoribus a se missis successores dabat, nisi illi decessissent. id-
 que se propter subditorum commodum facere dicebat, ut diuturnitate
 temporis expleta avaritia ad iniurias tardiores essent. ac vulnerati
 exemplo utebatur, qui, cum quidam misericordia motus ei muscas ictus
 circumsidentes abigere vellet, id prohibuerit, causamque rogatus dixerit,
 eas sanguine plenas non adeo sibi molestas esse: quae si abigantur,
 venturas recentes et famelicas, gravius afflicturnas. ac tarditatis eius in
 hoc genere illud argumentum est, quod annos 22 rerum potitus, in
 Iudaeam duos duntaxat praesides misit, Gratum et Pilatum. talem igitur
 in rebus omnibus se praebens nec Eutyclus audire voluit.

8. Agrippa vero Antoniam oravit ut efficeret ut Eutyclus a
 Caesare audiretur. Tiberius enim eam cum ut Drusi fratris coniugem

καὶ διὰ τὸ σῶφρον ὡς μάλιστα. νέα γὰρ χρηώσασα τῇ χηρείᾳ
 παρέμεινε καὶ γάμον ἀπέπειτο δεύτερον, καίπερ τοῦ αὐτοκράτορος P I 274
 αὐτὸν ἐπιτρέποντος, καὶ οὕτω τὸν βίον διήρυσεν ὡς καὶ λοιδο-
 ριῶν ἀνωτέρα γενέσθαι. διὰ δὴ ταῦτα τῷ Τιβερίῳ τετίμητο καὶ
 5 ὅτι καὶ εὐεργέτις αὐτῷ γέγονεν, ἐπιβουλήν παρὰ πολλῶν καὶ δυ-
 νατῶν συστάσασα μηνύσασα. ὑπὸ ταύτης οὖν ἀξιούμενος ἐξετάσαι
 τὸν Εὐτυχον, ἔφη "ἴστωσαν οἱ θεοί, Ἀντωνία, ὅτι οὐ κατὰ γνώ-
 μην ἐμὴν τὰ πραχθησόμενα ἔσονται, ἐκ δὲ γε σῆς παρακλήσεως."
 καὶ τὸν Εὐτυχον ἀχθῆναι κελεύει. καὶ παραστάς ἔλεγεν ὡς
 10 "Γαῖός τε καὶ Ἀγρίππας, ὧ δέσποτα, συνωμίλουν, καὶ Ἀγρίππας
 ἔφη, εἰ γὰρ ἀφίκοιτό ποτε ἡμέρα ἢ μεταστάς οὗτος ὁ γέρον χει- B
 ροτονοίη σε ἡγεμόνα τῆς οἰκουμένης· οὐδὲν γὰρ ἔσται ἡμῖν ἐμπο-
 δῶν Τιβέριος ὁ αὐτοῦ νιωνός, ὑπὸ σοῦ τελευτῶν. καὶ ἡ τε οἰ-
 κουμένη γένοιτ' ἂν μακαρία, καὶ πρὸ ταύτης ἐγώ." Τιβερίῳ
 15 δὲ οἱ λόγοι ἠγγητο ἀληθεῖς· ἅμα δὲ καὶ μῆνιν Ἀγρίππᾳ τηρῶν
 ὅτι μὴ τὸν νιωνὸν αὐτοῦ θεραπεύειν εἴλετο, ὄλος δὲ μετέπεισε
 πρὸς τὸν Γαῖον, ἐνὶ τῶν παρεστηκότων δῆσαι αὐτὸν ἐκέλευσε.
 καὶ ἤγετο δέσμιος ἐν πορφυρίσιν ὧν ἔτι, καὶ πρὸ τοῦ βασιλείου W I 196
 εἰστήκει δένδρω ἐπ' ἀδυμίας ἐπικλιθεῖς. ἦσαν δ' ἐκεῖ καὶ ἕτεροι
 20 ἐν δεσμοῖς. καὶ ὄρνέου πρὸς τὸ δένδρον ἐκείνο καταπαταμένου C
 (βουβῶνα τὸν ὄρνιν Ῥωμαῖοι καλοῦσι) τῶν δεσμωτῶν τις θεα-
 σάμενος ἤρετο τὸν αὐτὸν τηροῦντα στρατιώτην ὅστις εἶη ὁ ἐν τῇ

2 ἀπέπειτο A, ἀπώπειτο PW: Iosephus γάμῳ ἀπέπειε. 3 αὐτὴν A.
 4 ἀνωτέρα A. δὴ A, δὲ PW. 5 αὐτοῦ A. 7 ἀντωνία A.
 11 εἰ A Iosephus, εἶθε W, εἶτε P. 21 Βουβόνα PW, quae
 p. 504 v. 1 βουβῶνα cum Iosepho.

tum ob pudicitiam maxime honorabat. nam cum maritum adolescentula
 amisisset, vidua mansit, repudiatis secundis nuptiis, quanquam ad eas
 hortante Caesare; itaque vitam exegit ut omni probro superior esset.
 erat igitur in honore apud Tiberium tum ob haec, tum ob beneficium
 indicatae multorum potentum conspirationis. hac rogante ut Eutychem
 examinaret, "testor deos" inquit Tiberius, "Antonia, ea quae fient non
 ex animi mei sententia futura esse sed propter preces tuas." et Euty-
 chum adduci iubet. is dixit "Agrippa, o domine, in colloquio cum Gaio
 dixit, utinam tandem veniat dies qua senex iste decedens te principem
 orbis terrarum designet. nam Tiberius eius nepos impedimento nobis
 haud fuerit, si a te tollatur. tum et orbis terrarum floreret, atque ego
 in primis." ea verba Tiberio vera esse visa; simul etiam Agrippae
 succensebat quod nepotem ipsius colere nolisset et totus se ad Gaium
 contulisset: eumque a quodam adstante vinciri iussit. sic ille purpu-
 ratus adhuc victus abducitur. et dum ante regiam adstat ad arborem,
 ubi etiam alii vinciti erant, prae animi aegritudine inclinatus, bubo in
 eam devolat. quo captivorum quidam conspecto, militem Agrippae cu-

πορφυρίδι· καὶ μαθὼν ἤξιωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ στρατιώτην πλησίον ἔλθεῖν. καὶ τυχὼν “ὦ νεανία” φησὶν, “ἀπαλλαγὴν τέ σοι τῶν δεσμῶν ταχίστην εὐαγγελίζομαι καὶ προκοπὴν ἐπὶ μήκιστον ἀξιώματος καὶ δυνάμειος, καὶ ὡς ζηλωτὸς ἔση τοῖς ἄριστοις οὐκτιζομένοις σε, καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ τελευτήσεις, παισι τὸν ὄλβον 5 λιπῶν. ὅτε δ’ εἰσαῦθις τὸν ὄρνιν τοῦτον θεάσαιο, ἴσθι σου τηνικαῦτα μετὰ πέντε ἡμέρας ἰσομένην τὴν τελευτήν. εὐδαιμο-
D νήσας μέντοι κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόρρησιν, μνήμην ποιῶ καὶ ἡμῶν, ὡς διαφευξώμεθα τὴν δυστυχίαν ἧ ταῦν σύνεσμεν.” καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν τότε μὲν γέλωτα ὤφλεν, ὕστερον δ’ ἐφάνη 10 θανάτου ἄξιος.

Ἦν οὖν ἐν τοῖς δεσμοῖς ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ μῆνας ἕξ. Τιβέριος δὲ μαλακίζόμενος τῆς νόσου κραταιουμένης Εὐδοκίαν κελύει, ὅς τῶν ἀπελευθέρων ἦν αὐτῷ τιμιώτατος, τὰ τέκνα προσυγαγεῖν αὐτῷ διαλεξομένῳ σφίσι πρὶν τελευτᾶν. οὐκ ἦσαν δὲ παῖδες 15 αὐτῷ· ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ Δροῦσος ἔτυχε τεθνηῶς· υἱωνὸς δ’ ἕξ ἐκείνου αὐτῷ ἦν Τιβέριος Γέμελλος, καὶ ἀδελφιδούς Γάιος Γερ-
P I 275μανικοῦ παῖς συγγενῆς ὢν αὐτοῦ, νεανίας ἤδη καὶ παιδείᾳ ἐσχολακῶς καὶ παρὰ τοῦ δήμου φιλούμενος καὶ τιμιώμενος διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετήν. κελύσας οὖν ὁ Τιβέριος ἔωθεν τοὺς παῖδας 20 εἰσυγαγεῖν εἰς τὴν αὔριον (ἦν δ’ αὐτῷ τὸ βουλούμενον τῷ υἱωνῷ μάλιστα καταλιπεῖν τὴν ἀρχήν, τέως δ’ οὖν οὐάνισμα ἔθετο εἰς

8 καὶ om A. 15 τελευτῆς A. 16 ἕξ om A. 17 γέμελος A.
18 συγγενῆς ὢν] συγγόνου A et codex Colbertens.

stodem rogat quis ille purpuratus esset: eoque cognito, cum a captivo milite ut secum propius ad illum accederet impetrasset, “adolescens” inquit, “nuntio tibi celerem vinculorum liberationem et maximae dignitatis et potentiae adeptionem. felicem ii te praedicabunt qui nunc miserantur: in prosperitate obibis et opes tuis liberis relinques, sed cum istam volucrem denuo videris, te scito quinque diebus post esse moriturum. cum autem, ut nos tibi praedicimus, fortunatus fueris, nostri quoque rationem habeto, ut calamitatem cum qua nunc conflictamur effugiamus.” haec ille locutus tum quidem deridebatur, post autem admiratione dignus est habitus.

Agrippa in vinculis fuit ad menses sex. Tiberius autem invalescente morbo debilitatus Evodum libertum, quem maximi faciebat, liberos ad se adducere iussit, ut eos ante obitum alloqueretur. neque vero habebat liberos: nam filius eius Drusus obierat: sed nepotem ex eo habebat Tiberium Gemellum, et nepotem ex fratre Gaium Germanici filium, illius patruelem, qui iam adolescens et disciplinis eruditus a populo et amabatur et colebatur ob patris virtutem. cum autem Tiberius pueros postridie mane ad se adduci iussisset, atque in animo ha-

ἐκείνον βούλεσθαι τὸ θεῖον περιελθεῖν τὴν ἀρχὴν ὅς ἂν πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο πρότερος) πέμπει κελύων τῷ παιδαγωγῷ τοῦ νίωνοῦ πρωϊότερον ἄγειν τὸν παῖδα. καὶ ἤδη γεγρονίας ἡμέρας πέμπει τὸν Εὐδοκὸν εἰσκαλεῖν τὸν παρόντα τῶν παιδῶν· ἐκείνος δὲ τὸν Γάϊον πρὸ τοῦ δωματίου καταλαβὼν εἰσήγαγε πρὸς Τιβέριον. ὁ δὲ τῆς τοῦ θείου δυνάμειος εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν κατωλο- **B** φύρατο ὡς ἐπ' ἀπολωλότι τῷ νίωνῷ. καίπερ δὲ διὰ τοῦτο τεταραγμένος, φησὶ πρὸς τὸν Γάϊον "ὦ παῖ, εἰ καὶ Τιβέριος συγγενέστερός μοι ἔστιν ἢ σύ, ἀλλ' αὐτὸς καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν καὶ **10** κατὰ ψῆφον θεῶν σοὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐγγερίῳ ἀρχὴν, καὶ ἄξιόν μὴ ἀμνημονῆσαι τῆς συγγενείας τῆς πρὸς Τιβέριον, κήδεσθαι δὲ τούτου ὡς συγγενοῦς· οὐ γὰρ ἀτιμώρητα τῇ θείᾳ προνοίᾳ ὅσα παρὰ δίκην πρόσσοιτο."

Τιβέριος μὲν οὖν τὸν Γάϊον ἀποδείξας τῆς ἡγεμονίας διά- **15** δοχον, ὀλίγως ἐπιβιώσας ἡμέρας θνήσκει, ἄρξας ἐπὶ ἐνιαυτοῖς εἴκοσι καὶ δυοῖν μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἕσας, (9) Γάϊος δὲ **C** αὐτοκράτωρ περιελέλειπτο. ἠγγέλ्लετο δὲ Ῥωμαίοις τοῦ Τιβερίου ἢ ἀποβίωσις· οἱ δὲ ἥπιστον τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ πάνυ τὸ πρᾶγμα βούλεσθαι. πλείστα γὰρ ἐκείνος δεινὰ Ῥωμαίων τοὺς εὐπατριδας **20** εἰργάσατο, δύσσεργος ὢν καὶ θανάτῳ καὶ τὰ κουφώτατα τῶν πταισμάτων τιμώμενος.

2 πρότερος A: PW πρότερον. Καὶ. 16 δύο καὶ εἴκοσιν A.
μῆνας ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἕσας] haec ex Dione 58 28: Iosephus
ἡμέρας τρεῖς καὶ πέντε μῆνας. 19 βουλευέσθαι A.

Fontes. Cap. 9. Iosephi Ant. 18 6 § 10—8 § 1.

beret imperium nepoti relinquere, id augurium sibi finxit, deos imperium ei tradituros qui ad se prior accessisset. ac paedagogo nepotis mandavit ut puerum maturius ad se adduceret. cum autem iam dilu- xisset, Evodum mittit ut puerum qui adait intro vocet. is Gaium ante conclave inventum ad Tiberium adducit. qui divina potentia considerata nepotem pro perditio deplorat; et quanquam ea re turbatus, tamen Gaius ait "fili, etsi mihi Tiberius genere propior est, ego tamen et meo iudicio et deorum suffragio Romanum imperium tibi trado: petoque ne eius necessitudinis, qua Tiberio coniunctus es, obliviscaris, sed eius ut cognati rationem habeas. nam divina providentia non inulta ea esse patitur quae praeter ius et aequum fiunt."

Tiberius igitur Gaius principatus successore declarato paucis post diebus obiit, cum regnasset annos 22, menses 7 et dies totidem. (9) Romani prae cupiditate obitum Tiberii credere non potuerunt, qui patricios Romanos plurimis cladibus affecerat, homo iracundus et levissima quaeque delicta capitalibus suppliciis vindicare solitus.

Μαρσύας δὲ τοῦ Ἀγρίππου ἀπελεύθερος, πυθόμενος τοῦ Τιβερίου τὴν τελευταίαν, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν καὶ Ἑβραϊδὶ φωνῇ “τέθνηκεν ὁ λέων” φησίν. ὁ δὲ χάριτας ὠμολόγει αὐτῷ εἰ κατήγγειλεν ἀληθῆ. καὶ ὁ ἑκατόνταρχος ὄρων τὸν Ἀγρίππαν ἐν χάσματι, ὑπετόπησέ τι γεγονέναι καινόν, καὶ ἤρετο τί ἂν εἴη τὸ 5
 D ἀγγελθέν· καὶ ὁ Ἀγρίππας ἤδη συνήθης γενόμενος τῷ ἀνδρὶ τὸ ἀπόρητον ἀνεκάλυψε· ὁ δὲ ἐκοινοῦτο τὴν ἡδονήν, καὶ προὔ-
 W I 197 τίδει δειπνον. εὐχουμένων δὲ παρῆν τις περιεῖναι λέγων Τιβέ-
 ριον. καὶ ὁ ἑκατόνταρχος δεισας ὅτι συνδιητάτο δεσμώτῃ τοῦ αὐτοκράτορος, κελεύει δῆσαι αὐτόν, λευκῶς ἤδη. τῇ δ’ ὅστε-10
 ραία λόγος τε ἦν πλατὺς περὶ τῆς τελευταίας Τιβερίου, καὶ ἐπι-
 στολαὶ παρὰ Γαίου ἐπέμφθησαν, ἡ μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον, τὸν Τιβερίου θάνατον καταγγέλλουσα καὶ τὴν αὐτοῦ τῆς ἡγε-
 μονίας διαδοχὴν, ἡ δὲ πρὸς Πείσωνα τὸν τῆς πόλεως φύλακα, ἐπιτρέπουσα τὸν Ἀγρίππαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου μεταγαγεῖν εἰς 15
 P I 276 τὴν οἰκίαν ἐν ἣ πρὸ τοῦ δεῖθῆναι ἦν. Γάϊος δὲ εἰς Ῥώμην τὸν τοῦ Τιβερίου νεκρὸν ἀγαγὼν καὶ θάψας πολυτελεῶς, αὐτίκα λῦ-
 σαι τὸν Ἀγρίππαν ἐβούλετο· ἡ δ’ Ἄντωνία κειώλυκεν, οὐ μίσει τοῦ λυθησομένου, φροντίδι δὲ γε τοῦ λύσοντος, ἵνα μὴ δοκῇ τῇ μεταστύσει τοῦ αὐτοκράτορος ἐφηδόμενος ἐκ τοῦ λῦσαι τὸν ἐκεῖ-20
 νου δέσμιον τάχιστα. ἡμερῶν δὲ μετρίων παρελθουσῶν μετα-
 πέμπεται τὸν Ἀγρίππαν, κίρει τε τὸ περιττὸν τῆς τριχὸς καὶ

5 ὑπετόπασέ Α. 7 ἀνεκάλυψε Α. 16 εἰς] εἰς τὴν Α.
 17 τοῦ om Α. 18 ἡβούλετο Α. 19 λύσοντος Α, λύσαντος
 PW. 21 μετρίων Α, τριῶν PW: Iosephus οὐ πολλῶν.
 DUCANCIUS “Ἡμερῶν δὲ τριῶν] ms. μετρίων δὲ.”

Marsyas vero Agrippae libertus audita Tiberii morte ad patrum accurrit et Hebraico sermone leonem esse mortuum dixit. ille vero cum gratiam ei se habere diceret si vera nuntiaret, centurio, qui Agrippam laetum videret, suspicatus aliquid accidisse novi, rogat quid nuntiatum sit. is iam viro familiaris factus arcanum detegit: ille vero voluptate cum eo communi fruens cenam ei apponit, dum convivantur, adest qui dicat Tiberium superstitem esse. itaque centurio territus quod captivi imperatorii consuetudine usus esset, hominem de integro vinciri iubet. postridie rumor de Tiberii obitu latius manavit, et epistolae a Gaio missae sunt; ad senatum una Tiberii mortem et suam imperii successionem nuntians, altera ad Pisonem urbis praefectum qua iubebat Agrippam e castris in eas aedes transferri in quibus fuisset antequam vinciretur. Gaius vero Tiberii cadaverem Romam perducto et sumptuose sepulto Agrippam statim solvere voluit: sed Antonia prohibuit, non odio solvendi, sed cura soluturi, ne is imperatoris decessu laetari videretur, vincito illius celerrime soluto. sed paucis diebus elapsis Agrippam arcessit, promissiores capillum tondet, alias vestes

μεταμφιέγγυσιν, εἶτα καὶ τὸ διάδημα περιτίθησι καὶ βασιλεῖα τῆς Φιλίππου τετραρχίας καθίστησι, προσθέμενος καὶ τὴν Λυσανίου τετραρχίαν εἰς αὐξήσασιν, καὶ χρύσεια χαλκείων ἀλλάττει, ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς ἀλύσεως μεθ' ἧς ἐδέδετο χρυσῆν ἰσόρροπον αὐτῷ παρα- B
5 σχόμενος.

Τῷ δὲ δευτέρῳ ἐνιαυτῷ τῆς μοναρχίας Γαίου ἤξιον Ἀγρίπ-
πας ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ ἀφικέσθαι πρὸς τὰ οἰκεῖα, καὶ αὐδῆς
ἐπανελθεῖν κατετίθετο, οἰκονομησάμενος εἰς δέον τὰ τῆς ἀρχῆς
καὶ ἐνδότος Γαίου ἐξέπλευσεν. Ἡρωδίας δὲ ἡ αὐτοῦ ἀδελφῆ
10 ἐφθόνηι τῆς ἐδραρχίας τῷ ἀδελφῷ, καὶ μάλιστα ὁπότε μετὰ τῶν
τῆς βασιλείας παρασήμων ἑώρα αὐτὸν τοῖς πλήθεσι χρηματίζοντα,
ἐξηρέτιξέ τε τὸν ἄνδρα ἐπὶ Ῥώμῃς πλεῖν καὶ ἴσην ἀρχὴν μνηστεύ-
σασθαι ἑαυτῷ· ὃ δὲ ἤσυχάζειν ἐβούλετο. καὶ ἡ γυνὴ σφοδρό-
τερον ἠνώγει τάνδρῃ, πάντα πράσσειν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ κελύουσα,
15 καὶ οὐκ ἀνήκεν ἕως καὶ ἄκοντα τὸν Ἡρώδη ἐαυτῇ πεποίηκεν C
ὁμογνώμονα. ἀνήγετο οὖν σὺν τῇ γυναικὶ ἐπὶ Ῥώμῃς. Ἀγρίππας
δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν Ῥώμην παρεσκευάζετο, προὔπεμψε δὲ τῶν
ἀπελευθέρων ἕνα δῶρα τῷ αὐτοκράτορι κομίζοντα καὶ ἐπιστολὰς
κατὰ τοῦ Ἡρώδου. καὶ καταλαμβάνουσι τὸν Γάιον ἐν Βαίταις
20 πολιχνίῳ τῆς Καμπανίας. ἅμα τε τῷ Ἡρώδῃ εἰς ὄψιν ἦκεν ὁ
Γάιος, καὶ ἅμα τὰς Ἀγρίππου ἐπιστολὰς ἐπέηι, κατηγορούσας
ἐκείνου πρὸς Σηιανὸν ὁμολογίαν κατὰ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, καὶ

2 προσθεμένον Α.

PW.

22 σιανὸν Α.

3 χαλκίων Α.

17 πρὸς] εἰς Α.

8 δέον τὰ] δέοντα

21 ἐπαρήει Α.

Induit: deinde imposito diademate Philippi tetrarchiae regem constituit, additamenti vice Lysaniae quoque tetrarchia adiecta; et aere in aurum commutato tanti ponderis aureum torquem ei dedit quanti ferrea catena fuerat quam vinculus gestarat.

Anno autem monarchiae Gaii secundo petiit Agrippa facultatem ad sua abeundi, seque rediturum promisit regno suo rite constituto. ea impetrata solvit. Herodias vero soror eam felicitatem fratri invidabat, praesertim quando eum regis insignibus ornatum cum populo agere vidit; ac maritum exstimulavit ut Romam profectus parem honorem ambiret. qui cum quietus esse mallet, mulier vehementius instat, regni causa nihil non facere iubens: neque destitit prius quam Herodem etiam invitum in suam sententiam pertraxisset. Romam igitur cum uxore pergit. sed et Agrippa ad idem iter se parans unum ex libertis praemisit, imperatori munera et litteras contra Herodem afferentem. Gaius vero tum Baia in Campania oppidulo degens eodem tempore et Herodi in conspectum prodiit et Agrippae litteras legit, quibus ille accusabatur quod cum Seiano contra Tiberii imperium conspirasset, ac cum Artabano

πρὸς Ἀρτάβανον αὐθις τὸν Πάρθον τότε κατὰ τῆς αὐτοῦ Γαίου.
 D τεκμήριον δ' ἐποιεῖτο τοῦ λόγου ὄπλων ἀπόθεσιν ἐν ταῖς ὀπλο-
 θήκαις Ἡρώδου, μυριάσις ὀπλιτῶν ἀρκούντων ἑπτὰ. ἐκινεῖτο
 δ' ὑπὸ τῶν ἐπισταλμένων ὁ Γαῖος, καὶ ἠρώτα τὸν Ἡρώδην εἰ
 ἀληθῆς ὁ περὶ τῶν ὄπλων λόγος. τοῦ δὲ καταθεμένου, πιστεύ-
 σας τῇ ἀποστάσει αὐτοῦ τὴν τετραρχίαν ἀφαιρεῖται καὶ τῇ βασι-
 λείᾳ τοῦ Ἀγρίππου προστίθῃσι, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως αὐτῷ
 δωρεῖται, τὸν δὲ Ἡρώδην ἀειφυγίαν κατέκρινεν. Ἡρωδιᾷ δὲ
 ὡς Ἀγρίππου ὁμαίμονι τὰ τε χρήματα ὅσα ἐκείνη διέφερον ἰδίῳ,
 καὶ μηδὲ κοινωνεῖν ἐκέλευε τῆς φυγῆς τῷ ἀνδρὶ, διὰ τὸν Ἀγρίπ-
 παν. ἡ δὲ χάριτας μὲν ὠμολόγει Γαίῳ, οὐ δίκαιον δ' ἔλεγε
 P I 277 εἶναι τῆς εὐδαιμονίας τῷ ἀνδρὶ κοινωνήσασαν ἐγκαταλειπὴν ἐπὶ
 ταῖς δυσπραγίαις αὐτόν.

Ὁ μὲντοι Γαῖος τὸν μὲν πρῶτον ἐνιαυτὸν καὶ τὸν ἐφεξῆς
 μετριώτερον ἐχρηῖτο τοῖς πράγμασι, προῖων δὲ ἐξεθείαζεν ἑαυτὸν¹⁵
 καὶ θεοῦν ἐπεχειρεῖ. καὶ δὴ στάσεως γεγρονίας τοῖς ἐν Ἀλεξαν-
 δρεῖα Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι, τρεῖς ἀφ' ἑκατέρου μέρους παρήσαν
 πρὸς τὸν Γαῖον πρεσβευταί. (10) Ἀπίων δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων
 πρεσβειῶν εἰς ἄλλα τε κατηγορεῖ τῶν Ἰουδαίων καὶ ὡς πάντων
 τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους βωμοδὸς τῷ Γαίῳ καὶ ναοὺς ἀνιστάντων καὶ²⁰
 ὡς θεὸν τιμώντων οὗτοι μόνοι ἄδοξον ἡγήνται ἀνδριῶσι τιμᾶν
 W I 198 αὐτὸν καὶ ὄρκιον αὐτοῦ ποιῆσθαι τὸ ὄνομα. ἐπὶ τούτοις Φίλων
 B

7 αὐτῷ ὁμοίως A. 8 ἀειφυγίαν A, ἀειφυγία PW. 15 αὐ-
 τὸν A. 18 τὸν add A Iosephus. ἀπίων W, Απίων codex
 Colbertens. 21 μόνοι om A.

Fontes. Cap. 10. Iosephi Ant. 18 8 § 1—19 5 § 1.

Parthorum rege contra ipsum Gaium: argumento esse arma in armamentariis ab Herode reposita quibus 70 virorum milia armari possint. Gaius eo scripto motus Herodem rogat an vera essent quae de armis dicerentur. illo affirmante, creditur defectionis crimine tetrarchiam et pecuniam eius Agrippae donat, ipsum perpetuo exsilio multat. Herodiadi vero pecuniam quae ad ipsam pertineret concessit, neque exsillii mariti participem esse voluit, ob fratrem Agrippam. illa vero Gaius gratias actis non aequum esse dixit maritum in rebus adversis deserere, cui rerum secundarum socia et particeps fuisset.

Caeterum Gaius anno primo et secundo moderatius se gessit, sed temporis progressu se ipsum pro deo et haberi et coli voluit. orta porro inter Alexandrinos Iudaeos et Graecos seditione, terni ab utraque factione legati ad Gaium iverunt. (10) Apio vero Alexandrinorum legatorum unus cum alia Iudaeis obiecit, tum illud, cum omnes Romanae provinciae Gaius templa et aras aedificent divinosque honores decernant, eos solos ignominiosum ducere eum statuis honorare ac per eius nomen

τῆς τῶν Ἰουδαίων πρεσβείας προεστηκώς, ἀνὴρ ἔνδοξος καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄπειρος, ἕτοιμος ἦν ὑπεραπολογήσασθαι τῶν ὁμοθετῶν. ὁ δὲ Γάιος οὐκ ἠνέσχετο, κελεύσας ἐκποδῶν ἀπελεύσεσθαι, δῆλός τε ἦν κακώσων αὐτούς. καὶ ὁ Φίλων ἐξελεβθῶν περιβρωσμένος φησὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Ἰουδαίους ὡς χρὴ θαρρεῖν· οὐ γὰρ εἰς αὐτούς ὁ Γάιος πεπαρῶννηκεν, εἰς δὲ τὸ θεῖον αὐτό.

Ὁ δ' αὐτοκράτωρ δεινὸν ἠγούμενος ὑπὸ Ἰουδαίων μὴ ὡς θεὸς σεβασθῆναι, Πετρώνιον ἐκπέμπει διὰδοχον τῆς Οὐτιελλίου 10 ἀρχῆς, κελύσας χειρὶ πολλῇ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἰσθῶν αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ μὴ ἐκόντες παραχωροῖεν, πολέμῳ κρατήσαντα τοῦτο ποιεῖν. καὶ ὁ Πετρώνιος τὴν τῆς Συρίας παρεληφῶς ἀρχὴν ἠπέλεγτο πληρώσων τὰς τοῦ Καίσαρος ἐντολάς. καὶ εἰς Πτολεμαίδα γενομένῳ προσῆλθον 15 Ἰουδαίων πολλὰι μυριάδες δεόμεναι μὴ βιάζεσθαι σφᾶς ἐπὶ παραβάσει τῶν πατρίων, "εἰ δ' ἀπαραίτητος εἶ" ἔλεγον, "ἡμᾶς πρότερον διαχειρισάμενος οὕτως ἴστα τὸ ἄγαλμα." Πετρώνιος δ' ἀπεκρίνατο ὡς "εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτ' ἔπραττον, δίκαιος ἦν πρὸς με ὑμῖν ὁ λόγος, Καίσαρος δὲ κελύσαντος πᾶσα ἀνάγκη 20 τὰ ἐκείνῳ δεδογμένα πληροῦν." ταῦτα εἰπὼν ἐπὶ Τιβεριάδα ἀφίκετο, κατανοήσων ὡς γνώμης ἔχουσιν Ἰουδαῖοι. καὶ πολλὰι μυριάδες συνήντων αὐτῷ ἱκετεύουσαι μὴ εἰς ἀνάγκας αὐτούς

15 μυριάδες πολλὰι A.
πρότερον ἡμᾶς PW.

16 ἡμᾶς πρότερον A cum Iosepho,
19 πρὸς με etiam Iosephus.

jurare. Philonem vero Iudaicae legationis principem, virum illustrem et philosophiae non expertem, populares suos defendere paratum Gaius verba facere non passus e medio excedere iussit; ac satis prae se tulit se cladem Iudaeis illaturum. at Philo contumeliose habitus, Iudaeos qui foris adstabant bonis animis esse iussit: Gaium enim non ipsis sed ipsi deo insultasse.

Verum imperator non ferendum ratus si a Iudaeis pro deo non coleretur, Petronium Vitellio successorem mittit, et cum magna manu in Iudaeam profectum suam imaginem in templo dei collocare iubet: quod si volentes concedere nolint, ut per vim et armis id faciat. Petronius Syriae praetura suscepta imperatoris exsequi iussa properabat. sed cum Ptolemaidem venisset, Iudaeorum multa milia eum adierunt orantium ne ad patria instituta violanda cogerentur: sin nullis precibus moveretur, ut se prius interfectis ita demum statuum collocaret. Petronius respondit, si suapte auctoritate illa ageret, inre secum agi posse; sed quia Caesar iussisset, decretis illius necessario acquiescendum esse. his dictis Tiberiadem venit, Iudaeorum animos exploraturus. sed ibi quoque multa Iudaeorum milia ei occurrerunt itidem orantium ne sibi

Zonaras Annales.

32

καθιστῶν μηδὲ μιαινεῖν ἀνδριάντι τὴν πόλιν. καὶ ὁ Πετρώνιος ἔφη "πολεμήσετε ἄρα;" οἱ δ' "οὐ πολεμήσομεν" ἔφασαν, "τεθνηξόμεθα δὲ πρότερον ἢ παραβῆναι τὰ πάτρια," καὶ παρείχον ἑαυτοὺς ἀποσφάττεσθαι. καὶ ταῦτα ἔφ' ἡμέρας ἐπράττετο τεσσαράκοντα. Ἀριστόβουλος δὲ ὁ Ἀγρίππου ἀδελφός καὶ ἄλλοις
 P I 278 τῶν ἐκκρίτων ἐδέοντο Πετρωνίου μηδὲν εἰς ἀπόνοιαν τοῦ πλήθους παρακινεῖν, ἀλλὰ γράφειν πρὸς Γάϊον τὸ ἀνήκειστον αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἀνδριάντος ὑποδοχὴν· ἴσως γὰρ μαλαχθέντα αὐτὸν ἀποστῆναι τοῦ δόξαντος· εἰ δ' ἐμμένοι καὶ αἰδῆς τῇ ψήφῳ, τότε καὶ αὐτὸν τοῦ πράγματος ἄπτεσθαι. Πετρώνιος δὲ πεισθεὶς¹⁰ ἐπέστειλε τῷ Γαίῳ περὶ τῆς πράξεως.

Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ διάγων προέκοπτε τῇ πρὸς Γάϊον οἰκειώσει. θαυμασθεὶς τε ἐν τῷ δειπνίζειν τὸν αὐτοκράτορι τῆς πολυτελείας χάριν καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, αἰτήσασθαι προετρέπετο ὃ ἂν αὐτῷ πρὸς βουλήs. ὁ δὲ "αἰτήσομαι σε"¹⁵
 B ἔφη "τῶν μὲν ὄλβον περιποιούντων οὐδέν, ὃ δ' ἂν σοὶ τε πρὸς δόξαν εὐσεβείας κάμοι πρὸς εὐκλειαν γένηται. ἀξιῶ σε γὰρ τὴν τοῦ ἀνδριάντος ἀνάθειν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις Πετρώνιον εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερόν, δι' ἐμὲ καταλέψειν." Γάϊος δὲ αἰσχυνθεὶς ἐπὶ τοσῶνδε μαρτύρων δόξαι ψευδόμενος, συνεχώρει. καὶ γὰρ²⁰
 φει πρὸς τὸν Πετρώνιον, εἰ μὲν ἤδη τὸν ἀνδριάντα ἔφθασε στήσαι, μὴ καθελεῖν, εἰ δὲ μήπω πεποιήται τὴν ἀνάθειν, μηκέτι

6 τοῦ πλήθους] τὸ πλήθος A.
 21 ἔφθασας A.

20 δόξαι A, μὴ δόξαι PW

vim afferret neve urbem simulacro pollueret. qui a Petronio rogatum bellum gesturi essent, se bellum gesturos esse negarunt, sed statim mortem appetituros potius quam commissuros ut patria instituta violarent; ac iugulos porrexerunt. his per dies 40 actis Aristobulus Agrippae frater et alii delecti Petronium precati sunt ne rebus novandis populum ad desperationem impelleret, sed ad Gaium scriberet quemadmodum Iudaei nullis rationibus ad statuam recipiendam adduci possent: fortassis enim eum mitigatum iri et sententiam mutaturum esse: sin in proposito perseveraret, tum et ipse rom aggrediretur. his Petronius obsecutus ad Gaium ea de re scripsit.

Regis vero Agrippae Romae degentis cum Gaio familiaritas magis ac magis augebatur. qui convivio ab eo exceptus, et cenae sumptus ac magnificentiam admiratus, eum petere iussit quidquid vellet. sibi Agrippa "nihil" inquit "petam quo opes meae augeantur, sed id quod et tibi pietatis opinionem et mihi gloriam parabit. oro igitur ut statuam dedicationem in templo Iudaico Petronio mandatam mea causa omittas." id Gaius coram tam multis mentiri veritus conceasit, et ad Petronium scripsit, si statuam iam crexisset, ne tolleret, sin nondum

πειρᾶσθαι ποιήσασθαι· “οὐ γὰρ ἔτι βούλομαι τοῦτον στήναι, διὰ τὸν Ἀγρίππαν, ἄνδρα τιμώμενον παρ’ ἐμοί.” Γάϊος μὲν οὖν ταῦτα πρὸς Πιτρώνιον γράφει πρὶν ἐντυχεῖν ταῖς ἐκείνου ἐπιστολαῖς ἐμφαινούσαις πρὸς ἀποστασίαν τοὺς Ἰουδαίους διὰ τὸν C
 5 ἄνδριάντα ἐπιγεσθαι· περιαλήσας δὲ διὰ ταῦτα γράφει αὐτῷ τῷ Πιτρωνίῳ “ἐπεὶ σοὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων δῶρα ἐν μείζονι γεγόνασι λόγῳ τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, σὺ περὶ τῶν σεαυτοῦ τὸ ποιητέον συλλόγισαι. παράδειγμα γάρ σε ποιήσομαι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα, μὴ ἀκροῦν ἐντολὰς αὐτοκράτορος.” ταύτην τὴν ἐπι-
 10 στολὴν οὐκ ἔφθη ζῶντος Γαίου δεδεγμένος Πιτρώνιος, ἀλλὰ πρότερον τὰ περὶ τῆς ἐκείνου τελευτῆς ἐδέξατο γράμματα, καὶ οὕτω τὰ πρὸς αὐτὸν τοῦ Γαίου.

Ὁ μὲν οὖν Γάϊος κάκιστος γεγονὼς ὤλετο ἕξ ἐπιβουλῆς ἀνηρημένος· τὸν δὲ τρόπον τῆς κατ’ ἐκείνου ἐπιβουλῆς, καὶ παρὰ W I 199
 15 τίνων ἀνήρηται, ὅτε τὰ περὶ τῶν αὐτοκρατόρων ὁ λόγος διέξεισι D
 διεγηγήσεται. ἤδη δὲ φθαρέντος, Κλαύδιος κρυπτόμενος διὰ φόβον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἔξάγεται καὶ αὐτοκράτωρ ἀνακηρύσσεται, πολλὰ πρὸς τὴν ἀνύρρησιν αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀγρίππα σπουδάσαντος. ἄρτι δὲ βεβαιωθείσης τῆς αὐταρχίας αὐτῷ, τὴν τε
 20 ἀρχὴν ἐκύρωσε τῷ Ἀγρίππᾳ καὶ δι’ ἐγκωμίων ἐποιεῖτο αὐτόν, προσθήκην τε αὐτῷ ἔθετο πᾶσαν ἧς ἤρξεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτοῦ Ἡρώδης. ὁ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἡρώδῃ τὴν βασιλείαν

1 τοῦτον βούλομαι A.

2 τὸν om A.

4 ἐμφαινούσαις A.

5 αὐτῷ om A Iosephus.

7 περὶ τῶν A, τῶν περὶ PW: Iosephus

λογίσασθαι περὶ τοῦ ποιητέου σοι.

12 τοῦ om A.

17 φόβον A, φόβου PW.

22 Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς καὶ πάππος αὐτοῦ A.

collocasset, ut eo conatu abstineret: neque enim se amplius eam erecturum, propter Agrippam, virum quem magni faceret. haec ad Petronium scripsit, litteris illius nondum lectis, quae significabant Iudaeos ob statum illam ad seditionem concitatos esse. quibus irritatus Petronio rescripsit “quoniam Iudaeorum munera meis mandatis praetulisti, tu quid tibi agendum sit videto. exemplum enim in te edam, quo et praesentes et posterius moneantur, edicta imperatoris non esse negligenda.” has litteras vivente Gaio Petronius non accepit, sed tum demum cum illius obitum ex aliis litteris cognovisset.

Gaio viro pessimo per insidias interfecto, quarum modum et auctorem in rebus imperatorum exponemus, Claudius prae metu occultatus a militibus e latebris extractus est et imperator salutatus: quam ad rem Agrippa quoque non parvo adiumento fuit. is recens firmato imperio etiam Agrippae regnum confirmavit, eique collaudato omnem eam dicio-

Χαλκίδος παρὰ Κλαυδίου ἤτήσαστο· καὶ ἐδόθη ἐκείνῳ παρὰ τοῦ Καίσαρος.

11. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον στασιάζουσι πρὸς τοὺς
 P I 279 Ἀλεξανδρεῖς οἱ ἐκεῖ Ἰουδαῖοι. ὃν γὰρ εἶρηται τρόπον κακῶς
 Γαίου διατεθέντος πρὸς αὐτούς, ἐκακοῦντο μοναρχοῦντος ἐκείνου
 παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει Ἑλλήνων, Γαίου δὲ τελευτήσαντος ἀνε-
 θύρωσαν καὶ ἦσαν ἐν δπλοῖς. Κλαύδιος δὲ τῷ ἱππαρχοῦντι
 κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐπέστειλε καταστῆλαι τὴν σιάν, ἐπεμψε
 δὲ καὶ διάταγμα ἐκ παρακλήσεως τοῖν βασιλεῖον Ἀγρίππου τε καὶ
 Ἡρώδου εἰς Συρίαν καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην
 οἰκουμένην ὅση Ῥωμαίοις ὑπήκοος, φράζον ὅτι "τῶν Ἰουδαίων
 ἀνέκαθεν ἴσης πολιτείας τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν
 πόλεων πολίταις ἀξιοθέντων, ὁ Γάιος ἐξ ἀπονοίας διὰ μὴ θῖον
 B προσηγορεύειν αὐτὸν τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἠέσχετο, αὐτοὺς ἐτα-
 πείνωσεν. ἐγὼ δὲ μηδεὸς διὰ τὴν ἐκείνου παραφροσύνην
 παλακῶν δικαίων τὸ ἔθνος ἐκπεσεῖν διατάσσομαι, συντηρεῖσθαι
 δὲ σφίσι τὰ πρότερον δίκαια τοῖς Ἰουδαίων νομίμοις ἐμμένουσι,
 ταῦτά με αἰτησαμένων τῶν βασιλέων Ἀγρίππα καὶ Ἡρώδου τῶν
 φιλιππίων μοι." ἐξέπεμψε δὲ καὶ Ἀγρίππαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ, λαμπροτέραν γεγενημένην. κάκεινος ἔλθων εἰς Ἱεροσό-
 20 λυμα χαριστήρια ἔθυσσε, καὶ τὴν χρυσῆν ἄλυσιν τὴν ὑπὸ Γαίου
 δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον ἀπῆρῳρησε, δῆγμα τῆς τοῦ

5 πρὸς αὐτοὺς γαίου διατεθέντος A.
 17 πρότερον A.

16 διατάττομαι A.
 19 ἀγρίππα A.

FOUNTES. Cap. 11. Iosephi Ant. 19 5 § 2—8 § 2.

nem quam rex Herodes avus eius tenuerat adiecit, eiusdemque rogata fratri Herodi Chalcidis regnum concessit.

11. Hoc tempore orta est contra Alexandrinos Iudaeorum ibi degentium seditio. nam cum Gaius ita ut dictum est erga eos affectus esset, illo imperante a Graecis vexabantur, eo vero defuncto receptis animis arma sumpserunt. Claudius autem magistro equitum Aegyptiae scripsit ut seditionem comprimeret, edictumque rogatu Agrippae et Herodis regum in Syriam Alexandriam et alias orbis partes quae Romanis parent misit in hanc sententiam "cum olim Iudaei eodem in re quo Alexandrini et aliarum urbium cives fruerentur, Gaius per summam temeritatem, quod Iudaeica gens eum pro deo colere detrectasset, eos depressit. ego vero ne ea ob illius vecordiam veteribus iuribus spo-lietur, sed pristina eis privilegia, Iudaeorum ritus observantibus, conserventur constituo, regum Agrippae et Herodis amicissimorum meorum rogatu." Agrippam quoque in regnum suum splendidius factum dimisit, qui Hierosolyma profectus victimas pro gratiarum actione immolavit, et auream catenam a Gaio sibi datam supra gazophylacium suspendit, di-

Θεοῦ δυναστείας καὶ τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, καὶ ὅτι καὶ τὰ μεγάλα πίπτει ποτὲ καὶ ὑψοῦται τὰ ταπεινά. Θύσας οὖν C πολυτελῶς, Θεόφιλον μὲν τὸν Ἄννα τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι, τῷ δὲ Βοηθοῦ Σίμωνι, ᾧ Κανθηρᾶς ἢ ἐπικλήσις, ἀπένευμε τὴν 5 τιμὴν. δύο δ' ἦσαν τῷ Σίμωνι ἀδελφοί, καὶ πατὴρ ὁ Βοηθός, οὗ τῇ θυγατρὶ ὁ βασιλεὺς Ἑρῳδῆς συνώκησεν, ὡς ἰστόρηται. τοὺς δὲ Ἱεροσολυμίτας τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἡμέψατο, ἀφείς αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἐκάστης οἰκίας. Ἰππαρχον δὲ παντὸς τοῦ στρατεύματος τὸν Σίλαν ἀπέδειξεν, ἄνδρα πόνων αὐτῷ συμμετα- 10 σχόντα πολλῶν.

Νεανίσκοι μὲντοι Δωριῆται παράβολοι καὶ Θρασιεῖς Καλσαρος ἀνδριάντα εἰς τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν κομίσαντες D ἔστησαν. τοῦτο τὸν Ἀγρίππαν ἐτάραξε· καὶ μὲντις πρὸς τὸν τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντα Πούπλιον Πιτρῶνιον παραγίνεται καὶ 15 κατηγορεῖ τῶν Δωριτῶν. ὁ δ' ἐκατόνταρχον στείλας, τοὺς μὲν τὸ τόλμημα πράξαντας ἐπ' αὐτὸν ἀχθῆναι προσέταξε, τοῖς δὲ τῶν Δωριτῶν ἄρχουσιν ἐπιδιᾶξει τῷ ἐκατοντάρχῳ τοὺς αἰτίους ἐπέστειλεν, εἰ μὴ βούλοιντο δοκεῖν συννεργάται τῆς πράξεως.

Ἀγρίππας δὲ ἀφελόμενος τὴν ἱερωσύνην τὸν Κανθηρᾶν 20 Σίμωνα, Ἰωνάθην αὐδὶς ἐπ' αὐτὴν ἤγε τὸν Ἄνανιον. ὁ δὲ παρηγεῖτο, ἀρκεῖσθαι λέγων ἅπαξ τὴν ἀρχιερωσύνην λαχῶν, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ματθίαν πρὸς ταύτην ἡξίου προάγεσθαι ὡς P I 280

§ Ἄννα A, Ἄννας PW. 4 καθηρᾶς A. 5 δύο PW.
18 ἀπέστειλεν A. 19 καθηρᾶν A. 20 αὐτὴν A,
αὐτὸν PW. Ἄνανον Iosephus ut solet pro Ἄννα, sed codex
Busbequianus Ἄνανιον. p. 484 v. 3 Ἰωνάθη τῷ Ἄννα υἱῷ.

vinae potentiae specimen et vicissitudinis rerum, magna labefactantis et humilia erigentis. sacrificio magnifice peracto, Theophile Annae filio sacerdotium abrogavit, et Boethi filio Simoni cognomento Cantherae honorem illum tribuit. is Simon duos fratres habuit, et patrem Boethum, cuius filia Herodi regi, ut supra dictum est, nupta fuit. Hierosolymitanorum erga se benevolentiam remuneratus est condonatione tributi quod pro singulis aedibus pendebatur. toti exercitui praefecit Silam, qui multarum armorum ei participus fuerat.

Cum autem Doritani adolescentes audaces et temerarii Caesaris statuum in Iudaeorum synagoga collocassent, Agrippa turbatus statim Syriae praetorem P. Petronium convenit, et Doritanos accusat. is misso centurione eos qui id facinus ausi essent ad se adduci iussit, et Doritanis magistratibus mandavit ut centurioni fontes demonstrarent, nisi in eodem crimine esse vellent.

Agrippa vero sacerdotium Simoni Cantherae ademptum rursus in Ionatham Ananiae (Annae) filium contulit. quo ille recusato satis sibi esse dixit quod semel pontificatu functus fuerit, fratremque Matthiam

ἄξιον τῆς τιμῆς. πεισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ Μαρτίᾳ τῆν ἀρχιερωσύνην ἀπένευμε.

Σίλας δὲ ὁ Ἀγρίππου ἵππαρχος, πεποιδῶς ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ κεινδύνηκεν, ἀκαίρου παρρησίας ἀντεποιεῖτο, καὶ ἦν φορητὸς, τὰ στυγὰ τῆς τύχης εἰς μνήμην ἄγων αὐτῷ καὶ ἑαυτὸν σεμνύνων
 W I 200 ἐκ τῆς τότε σπουδῆς τε καὶ πίστεως. ἀηδῶς οὖν πρὸς τὴν ἀταμειυτον αὐτοῦ παρρησίαν ὁ Ἀγρίππας διέκειτο. τοῦ δὲ Σίλα μὴ ἐνδιδόντος εἰς θρηγὴν ὁ βασιλεὺς ἀνηρέθιστο, καὶ οὐ μόνον τῆς ἵππαρχίας αὐτὸν μετέστησεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ δέδκε. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν ἀμβλυθυεῖς, καὶ λογιζάμενος ὄσους ὑπὲρ ἐκείνου 10
 B ἀνέτλη πόνους, ἡμέραν ἐορτάζων ἑαυτοῦ γενέθλιον ἐκάλεε τὸν Σίλαν αὐτῷ συνέστιον ἐσόμενον. ὁ δὲ οὐκ ἐπέλιθετο "ἐπὶ τίνα" λέγων "ὁ βασιλεὺς ἀνακαλεῖ με τιμὴν τὴν ὄσον ἤδη ἀπολουμένην; ἢ πεπαῦσθαί με νομίζει τῆς παρρησίας; νῦν βοήσομαι μᾶλλον ὄσων αὐτὸν ἐξερρυσάμην δεινῶν, ὄσους ἦνεγκα πόνους ἐκείνῳ 15
 πορίζων σωτηρίαν καὶ τιμὴν· ὣν γέρας μοι δέσμα καὶ σκότιος εἰρκτή, ὣν οὔποτε λήσομαι." ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν, καὶ ἀνιάτως συνιδὼν διακελμενον, αὐθις εἶασεν ἐν φρουρᾷ.

Ἦν δὲ εὐεργετικὸς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐν δωρεαῖς οὐδὲν ἤτιον Ἐρωδου τοῦ πάππου· ἐκείνου μέντοι εἰς ἄλλοφύλους τὸ φιλότιμον ἐπιδεικνυμένον, οὐ μὴν καὶ εἰς Ἰουδαίους, οὗτος πρὸς πάν-

ὁ στυγὰ A Iosephus, φορητὰ PW. 12 συνέστιον ἐσόμενον] συνεστιαθησόμενον AW: Iosephus συνέστιον γενησόμενον.
 13 ἀνακαλεῖται A. 14 πεπαῦσθαί A Iosephus, πεπαῦσθαί PW. 19 οὗτος ὁ βασιλεὺς A. ἐν δωρεαῖς om A.
 21 εἰς] εἰς τοὺς A.

ad eum honorem, quo dignus esset, promoveri petit; idque impetravit a rege.

Silas vero praefectus militum Agrippae, fretus meritis suis, importunae dicendi libertati studuit, ac molestus fuit tristis fortunae memoria renovanda, suoque illorum tempore studio et fide iactantiae eam effrenem licentiam cum Agrippa aegre ferret, neque Silas quidquam de ea remitteret, rex ira commotus eum non modo praefectura privavit, sed etiam vinxit. verum ira tempore mitigata, et consideratis eius sua causa exhaustis laboribus, cum natalem suum celebraret, hominem ad epulas invitavit. ille vero detrectavit: nam "ad quem" inquit "me honorem Agrippa vocat, e vestigio perituum? num libertatem meam desisiase censet? ego vero nunc magis clamabo e quibus eum periculis eripuerim, quos labores, quae discrimina pro eius dignitate et salute adierim. pro quibus officiis me vinculis et obscuro carcere remuneratur, quorum nunquam obliviscar." quibus rex cognitis insanabili ingenio hominem in custodia reliquit.

Beneficus fuit hic rex non minus avo Herode, qui quidem in exteros liberalitatem exercuit, non etiam in Iudaeos: hic promissus de

τας ὁμοίως ἦν εὐεργητικὸς καὶ τὸν τρόπον πραΰς. ἤδεῖα γοῦν C
 αὐτῷ δλίαιτα συνεχῆς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια
 καθαρῶς ἐτήρει. καὶ δὴ τις Σίμων ἦν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀκριβῆς
 δοκῶν τὰ νόμιμα· οὗτος πλῆθος ἀθροίσας ἐτόλμησε τοῦ βασι-
 6 λέως κατεπειῖν ἀποδημήσαντος εἰς Καισάρειαν. τοῦτο τὸν Ἀγρίπ-
 παν οὐκ ἔλαθε. μεταπέμπεται οὖν τὸν Σίμωνα καὶ φησιν “εἰπέ
 μοι τί τῶν γινομένων ἐστὶ παράνομον;” ὁ δὲ μὴ ἔχων εἰπεῖν
 ἐδεῖτο συγγνώμης τυχεῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς παρὰ προσδοκίαν αὐτῷ
 διηλλάττετο, καὶ ἐξέπεμψε δωρησάμενος. τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ D
 10 Ματθαίαν ἀφελόμενος, Ἐλιωναίῳ τῷ τοῦ Κιθαίρου παιδὶ παρέ-
 σχεν αὐτήν.

Βασιλεύσας οὖν ἐπὶ τρεῖς ἔνιαυτούς τῆς δλης Ἰουδαίας,
 εἰς πόλιν Καισάρειαν, ἣ πρότερον Στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος,
 θεωρίας ἐτέλει. δευτέρα δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρα στολὴν ἐνόδς
 15 ἔξ ἀργύρου πεπονημένην παρῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ἀρχομένης
 ἡμέρας. καὶ ταῖς πρώταις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιτολαῖς ὁ
 ἄργυρος κατανασθῆς θαυμασιῶς ἀπέστειλε, μαρμαίρων τε φο-
 βερὸν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτενέουσιν. εὐθύς τε οἱ κόλακες ἄλλος
 ἄλλοθεν ἀνεβῶν, θὸν προσαγορεύοντες, εὐμενῆς τε εἴης, ἐπι-
 20 λέγοντες· εἰ γὰρ καὶ μέχρι νῦν ὡς ἄνθρωπον ἐφοβήθημεν, ἀλλὰ P I 281
 τοῦντεῦθεν ὁμολογοῦμεν θνητῆς σε φύσεως κρείττονα. οὐκ ἐπέ-
 πληξῆς τούτοις ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τὴν κολακείαν ὡς ἀσεβοῦσαν

1 γοῦν A Iosephus, οὖν PW. 10 Κιθαίρου] Κανθηρᾶ,
 Κιθαίου, Κιθαίρας et similia Iosephi codices. 22 ὡς om A
 Iosephus.

omnibus bene mereri studuit, omnibus se clementem praebuit. itaque
 libenter Hierosolymis perpetuo vixit, et patrias leges inviolatas obser-
 vavit. exstitit tamen Simon quidam legis peritia celebris, qui coepta
 coacto regem Caesarem profectum deferre non dubitavit. quo cognito
 Agrippa illum arcessitum rogat in quo leges a se violatae essent. quod
 ille cum dicere non haberet, veniam rogavit; eaque praeter exspecta-
 tionem impetrata donatus abiit. pontificatum Matthiae ademptum rex
 Elionaeo Cithaeri filio contulit.

Cum autem triennium toti Iudaeae dominatus esset, in urbe Caesarea, quae prius Stratonis turris appellata fuit, spectacula edidit. quorum die secundo veste argentea indutus sub auroram theatrum ingreditur; atque argentum primo solarium radiorum ortu illustratum mirabiliter resplenduit, cum horrore quodam intuentium. statim igitur adulatorem alius aliunde exclamarunt, eumque deum appellarunt, utque propitius esset petiverunt. nam ut hactenus eum ut hominem timuissent, at in posterum se confessuros eum natura mortali praestantior esse. ea verba rex non castigavit, neque adulationem ut impiam reiecit.

ἀπετρίψατο. ἀνακύψας οὖν μετ' ἄλλοτον ὄρᾳ τὸν βουβῶνα τὸν
 ὄρνιν τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ὑπερθεῖν, ἄγγελόν τε κακῶν τοῦτον
 ἐνενόησε τότε, ὡς ποτὲ τῶν ἀγαθῶν μηνυτήν. καὶ διακάρδιον
 ἔσχεν ὀδύνην, καὶ τῆς κοιλίας ἀθρόον ἐπιέγγονεν ἄλγημα. καὶ
 πρὸς τοὺς φίλους φησὶν "ὁ θεὸς ὑμῖν ἐγὼ ἤδη καταστρέφω τὸν
 βίον, καὶ ὁ κληθεὶς ἀθάνατος παρ' ὑμῶν θανεῖν ἐπιέγομαι."
 ταῦτα λέγων τῆς ὀδύνης ἐπιτεινομένης κατεπονείτο, καὶ μετὰ
 B σπουδῆς ἀνεκομίσθη πρὸς τὸ βασιλεῖον. λόγου δὲ γενομένου
 θνήσκειν αὐτόν, ἡ πληθὺς αὐτίκα σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ
 σάκκῳ καθισθῆσα τῷ πατρὶω νόμῳ τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως 10
 ἰκέτευε, καὶ πάντες ἐθρήνουν. ἐν ὑψηλῷ δὲ ὁ Ἀγρίππας κατα-
 κείμενος δωματίῳ, καὶ κάτω βλέπων αὐτοὺς πρηνεῖς προσπί-
 πτοντας, οὐδὲ αὐτοὺς ἄδακρυς ἦν. ἐφ' ἡμέρας δὲ πέντε τῷ τῆς
 γαστρὸς ἀλγήματι καταργασθεὶς κατέστρεψε τὴν ζωὴν, βιώσας
 ἔτη τέσσαρα καὶ πενήκοντα, βασιλεύσας δ' ἑπτὰ, ἐπὶ Γαίῳ μὲν 15
 τέσσαρα, τρεῖς δ' ἐπὶ Κλαυδίου. (12) ἀγνωστομένης γε μὴν ἔτι
 τοῖς πληθεσὶ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, συμφορονήσαντες Ἡρώδης ὁ
 C ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ τῆς Χαλκίδος ἄρχων καὶ Ἑλκίας ὁ ἵππαρχος,
 W I 201 πέμψαντες τὸν Σίλαν ἐχθρὸν αὐτοῖς ὄντα κατέσφαξαν, ὡς τάχα
 τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. 20

Οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀγρίππας ἀπεβίω, εἶδὼν Ἀγρίππαν κατα-
 λυπῶν ἐτῶν ἑπτακαίδεκα, τρεῖς δὲ θυγατέρας· ὧν ἡ μὲν Ἡρώδη

4 τῆς A, τοῖς PW. 5 ἤδη ἐγὼ A. 8 πρὸς τὰ βασιλεῖα A.
 10 σάκκῳ A Iosephus, σάκκῳ PW. πατρὶῳ A Iosephus,
 πατρὶῳ PW. 18 ἵππαρχος A: Iosephus ἵππαρχος. 21 ὁ σὺν A.

FOUNTES. Cap. 12. Iosephi Ant. 19 8 § 3—20 1 § 3.

ac paulo post cum se crexisset, bubonem supra caput suum vidit, eam-
 que malorum esse nuntium intellexit qui aliquando bonorum significator
 exstitisset. igitur cordis cruciatibus affectus et ventriculi doloribus
 subito oppressus amicis ait "en ego deus vester iam vitam relinquo, et
 quem vos immortalem vocastis, ad mortem rapior." dum haec dicit,
 doloribus fatigatus festinanter in regiam est reportatus. ortoque rumore
 eum animam agere, populus lacrimis oppletus statim cum uxore et
 liberis patrio ritu siccis insidens deo pro rege supplicavit. quae Agrippa
 in alto conclavi decumbens nec ipse siccis oculis spectavit; ac diebus
 quinque cruciata ventris subactus mortem cum vita commutavit. vixit
 annos 54, regnavit 7, sub Gaio 4, sub Claudio 3. (12) obitu eius
 vulgo adhuc incognito Herodes frater eius Chalcidis princeps et Helcias
 equitum magister Silam, cui inimici erant, quasi rex id iussisset, occi-
 dendum curaverunt.

Agrippa hoc modo vita defunctus filium Agrippam reliquit annos
 natum 17, et tres filias, quarum una Herodi eius patruo nupta fuit

τοῦ πατρὸς ἀδελφῶ γεγάμητο, Βερνίκη δ' ἐκέκλητο, παρθένου
 δ' ἦσαν αἱ δύο Μαριάμ καὶ Δρουσίλλα. γνωσθέντος δὲ τοῦ
 θανάτου τοῦ βασιλέως, Καισαρεῖς καὶ Σεβαστηνοὶ ἐπιλεησμένοι
 τῶν αὐτοῦ εὐποιῶν ἐβλυσφήμον τε εἰς αὐτὸν καὶ τὰ τῶν τοῦ
 5 βασιλέως θυγατέρων ἀγάλματα ἀρπύσαντες εἰς τὰ πορνεία ἐκό-
 μισαν καὶ ἀφύβριζον εἰς αὐτά· καὶ πανδήμους ἐστιώσεις ἐποιοῦν
 στεφανοῦμενοι καὶ μυριζόμενοι καὶ σπένδοντες τῷ Χάροντι. ὁ δὲ D
 τοῦ τεθνεώτος υἱὸς Ἀγρίππας ἐν Ῥώμῃ τότε διῆγε παρὰ Κλαυδίῳ
 τρεφόμενος Καίσαρι. ὃν αὐτίκα πέμπειν ὤρμητο τὴν βασιλείαν
 10 διαδεξόμενον· ἀπήγαγον δ' αὐτὸν τοῦ σκοποῦ οἱ περὶ αὐτόν,
 σφαιλερὸν εἶναι λέγοντες κομιδῇ νέῳ βασιλείας ἐπιτρέπειν μέγεθος
 τόσον. ἀπέστειλεν οὖν Κούσιον Φάδον τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς
 βασιλείας ἀπάσης ἐπιτροπεύσοντα, ἐντειλόμενος αὐτῷ Καισαρεῦσι
 καὶ Σεβαστηνοῖς ἐπιπλήξαι τῆς εἰς τὸν κατοιχόμενον ὕβρεως.
 15 ἀφικόμενος δὲ Φάδος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, στάσειν τότε γενομένην
 κατέστειλε, καὶ λησθηρίων τὴν χώραν ἐκάθηρε, καὶ τὴν τοῦ P I 282
 ἀρχιερέως στολὴν εἰς τὴν Ἀντινίαν τὸ φρούριον ἀποτεθῆναι
 προσέταξεν ὡς καὶ πρότερον. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἐν
 Ἱεροσολύμοις ἀντιλέγειν μὲν οὐκ ἐτόλμων, παρεκάλουν δὲ ὅμως
 20 ἐπιτρέψαι αὐτοῖς πρέσβεις πέμψαι πρὸς τὸν Καίσαρα τοὺς
 αἰτησομένους τὴν ἱερὰν στολὴν παρ' αὐτοῖς εἶναι· καὶ ἐπειρά-
 πησαν. παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Ῥώμην τῶν πρέσβεων, καὶ
 ὁ τοῦ Ἀγρίππου παῖς ὁ νεώτερος Ἀγρίππας ἐκεῖ διάγων, ὡς εἶ-

2 Δρουσία PW, quae p. 516 v. 10 et 15 Δρουσίλλα: Δρουσίλλα
 Iosephus. 4 αὐτοῦ] ἐκείνου A. 13 ἐπιτροπεύσοντα AW,
 ἐπιτροπεύοντα P, ante Καισαρεῦσι PW add καὶ, om A.
 15 τότε] τὸ A. 16 τοῦ om A. 18 of alterum om A.
 21 αἰτησομένους A, αἰτησαμένους PW. 22 καὶ om A.

(ea Berenice vocabatur), duae virgines fuerunt, Mariamme et Drusilla. caeterum regis obitu cognito Caesarienses et Sebasteni beneficiorum ob-
 liti eum maledictis insectati sunt, et filiarum eius statuas in lupanaria
 abreptas ludibrio habuerunt; publica quoque convivia coronati et unguentis
 delibuti celebrantes Charonti libaverunt. cum autem Agrippae defuncti
 filium Romae apud se degentem Claudius Caesar statim ad regni suc-
 cessionem ablegare in animo haberet, propter familiarium sermones,
 periculose tantum regnum admodum adolescenti committi asserentium,
 consilio mutato, Cuspium Fadum Iudaeae totiusque regni procuratorem
 misit, cum mandato ut Caesarienses et Sebastenos ob contumeliam de-
 functo factam obiurgaret. Fadus in Iudaeam profectus seditionem tum
 ortam compressit, atrociniis provinciam repurgavit, et pontificis stolam
 in Antonia castello, ut olim, reponi iussit. sacerdotes vero et proceres
 Hierosolymitani refragari non ausi, rogarunt ut sibi liceret eam rem a
 Caesare petere. quo concesso legati Romam profecti, intercessione iu-

ρηται, παρεκάλεσε τὸν Καίσαρα συγχωρηθῆναι τοῖς Ἰουδαίοις
 ἔχειν τὴν ἱερὰν στολήν. καὶ ὁ Κλαύδιος συνεχώρησε, καὶ τῷ
 Φάδῳ περὶ τούτων ἐπέστειλε. καὶ Ἡρώδης δὲ ὁ τοῦ Ἀγρίππου
 ἀδελφός, τῆς δὲ Χαλκίδος ἄρχων, ἤτησато παρὰ Καίσαρος τὴν
 B τοῦ νεῶ ἔξουσίαν καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ὅ
 χειροτονίαν. καὶ ἔτρυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ ἐξ ἐκείνου πᾶσι τοῖς
 ἀπογόνοις αὐτοῦ ἡ ἔξουσία παρέμεινε μέχρι τῆς τῶν Ἱεροσολύμων
 ἀλώσεως. καὶ δὴ μεθίστησι τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν Κανθηρῶν,
 Ἰωσήφ ἀντισυναγωγῶν τὸν τοῦ Καμεί.

13. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλις Ἑλένη 10
 καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης εἰς τὰ Ἰουδαίων τὴν διαγωγὴν μετέ-
 βαλον νόμιμα. Μονόβαζος γὰρ ὁ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεύς, ᾧ
 καὶ Βαζαῖος ἐπικλήσις ἦν, τῆς ἀδελφῆς Ἑλένης ἀλοὺς ἔρωτι,
 ἄγεται ταύτην. καὶ ποτε συγκαθεύδων αὐτῇ οὖση ἐγκύμονι, τῇ
 ἐκείνης γαστρὶ τὴν χεῖρα ὑπερέθετο. καὶ ὑπνώσας ἔδοξεν ἀκοῦσιν 15
 C φωνῆς ἄραι κελουούσης ἐκ τῆς νηδύος τὴν χεῖρα καὶ μὴ θλίβειν
 τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, θεοῦ προνοία καὶ ἄρξον καὶ τέλους τευξό-
 μενον εὐτυχούς. τυραχθεὶς οὖν ὑπὸ τῆς φωνῆς ἔφραζε ταῦτα
 τῇ γυναικί. καὶ τὸν υἱὸν τεχθέντα Ἰζάτην ὠνόμασεν. ἦν δ'
 ἕτερος τούτου πρεσβύτερος ἐκ τῆς Ἑλένης αὐτῷ γεννηθεὶς ἄλλοι 20
 τε παῖδες ἐκ γυναικῶν ἑτέρων, ἕστεργε δὲ τὸν Ἰζάτην ὡσπερ
 μονογενῆ. ἐφθόρουσιν τοῖσιν οἱ ἀδελφοί. ὁ δὲ πατὴρ δεδουκῶς

4 δὲ om A. 8 καθηρῶν A. 15 ὑπερέθετο] ἐπέθετο A.
 20 τούτου] τούτῳ A.

Fontes. Cap. 13. Iosephi Ant. 20 2—4.

nioris Agrippae, quod voluere a Claudio datis ad Fadum litteris impe-
 trarunt. Herodes quoque Agrippae frater, Chalcidis princeps, a Cae-
 sare templi potestatem sacraeque pecuniae et creandi pontificis auctori-
 tatem obtinuit: atque ab illo omnibus eius posteris ea potestas usque
 ad urbis excidium mansit. igitur loco moto Canthera, Iosepho Cami
 filio pontificatum tribuit.

13. Hoc tempore Adiabenorum regina Helena et filius eius Izates
 religionem Iudaicam sunt amplexi. Monobazus enim Adiabenorum rex
 cognomento Bazaeus Helenam sororem amore captus uxorem ducit; et
 aliquando cum ea praegnante cubans manum eius ventri imposuit, ac
 sopitus audire vocem visus est quae manum a ventre tollere iuberet,
 ne infantem qui eo gestaretur laederet, dei providentia et regnatorum
 et felicem finem consecuturum. ea voce turbatus uxori quid audisset
 narrat. natum filium Izaten vocat. quem prae aliis omnibus tum ex
 Helena tum ex aliis mulieribus ante eum susceptis liberis tanquam uni-
 cum dilexit. ac fratrum eius invidiam veritus adolescentem ad Abenne-

περὶ τούτῳ, ἐκπέμπει πρὸς Ἀβεννήριον τὸν Σπασίνου χάρακος βασιλέα. καὶ ὃς ἀσμένως τὸν Ἰζάτην ἐδέξατο καὶ κηδεστὴν ἐπὶ θυγατρὶ ἐποίησατο καὶ χώραν αὐτῷ παρέσχε. γεγηρακῶς δὲ ὁ Μονόβαζος ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸν Ἰζάτην πρὸ τοῦ θανεῖν. μετα-
 5 πεμφάμενος οὖν αὐτὸν φιλοφρόνως ἀσπάζεται, καὶ χώραν αὐτῷ ἀπεκλήρωσεν, ἐν ἧ καὶ διέτριβε μέχρι τελευτῆς τοῦ πατρὸς. D

Ἐκλιπόντος δὲ Μονοβάζου ἡ βασίλισ Ἑλένη μετεπέμψατο τοὺς μεγαστᾶνας καὶ τοὺς σατράπας· οἷς ἀφικομένοις “οὐ λλλη-
 10 θεν” εἶπεν “ὕμᾱς ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ ἐμὸς τὸν Ἰζάτην ἤθελε τῆς βασι- W I 202
 15 λείας γενέσθαι διάδοχον. εἰδύια δὲ μακάριον τὸν μὴ παρ’ ἐνὸς ἀλλὰ τῶν πλειόνων καὶ τούτων ἐόντων τὴν βασιλείαν λαμβά-
 νοντα, καὶ ὑπὸ τὴν ὑμῶν τὸ πρῶγμα κρίσιν πεποιήμαί.” οἱ δ’
 αὐτίκα καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κρίσιν βεβαιοῦν ἔλεγον, καὶ ὑπέ-
 20 ξειν ἐκόντες Ἰζάτην δικαίως προκεκριμένῳ τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὰς
 15 ἀπάντων εὐχάς, καὶ δεῖν προαποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ
 τοὺς συγγενεῖς, ἵν’ ἀσφαλῶς ἐκεῖνος ἄρχοι. ἡ δὲ βασίλισ τὴν P I 283
 περὶ τῆς ἀναιρέσεως τῶν προσηκόντων τῷ Ἰζάτη γνώμην ἐπισχεῖν
 συνεβούλευε μέχρις ἂν ἐκεῖνος συνδοκιμάσῃ παραγενόμενος. οἱ
 δὲ δεσμεῖν τέως αὐτοὺς παρήνουν μέχρι τῆς ἐκεῖνου ἐπιδημίας.
 20 καθίστησι δὲ τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῶν πραγμά-
 των, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ ὁ ἀδελφός, δίδωσι δὲ καὶ τὸν τοῦ πατρὸς

1 ἀβεννήριον A.

6 διέτριβε A cum Iosepho, διέτριψε PW.

10 γενέσθαι om A.

11 ἀλλὰ τῶν πλειόνων] τῶν πλειόνων

δὲ A.

12 δὲ, omisso αὐτίκα, A.

13 βεβαιοῦν codex

Colbertus et Iosephus, ἀσπασίαν ἠγείσθαι PW.

14 ante κατὰ

PW add καί, om A.

17 γνώμην ante τῶν προσηκόντων A.

21 ἐπανέλθοι A.

rigum Spasinae valli regem misit. a quo amanter susceptus et gener adscitus est, assignata ditione. Monobazus autem cum senuisset, Izaten ante obitum suum videre desideravit, eique ditionem attribuit, in qua is usque ad patris obitum vitam egit.

Quo defuncto Helena regina magnatibus et satrapis arcessitis “non vos latet” inquit “maritum meum Izaten regni successorem designasse. sed cum eum beatum esse sciam, non qui ab uno, sed qui a pluribus iisque volentibus regnum acceperit, negotium hoc vestro quoque iudicio permitto.” illi statim se regis iudicium confirmare, et ultro Izati, recte ex votis omnium fratribus praelato, parere velle, fratres autem ac cognatos eius, ut secure imperaret, in primis occidendos esse dixerunt. Helena vero sententiam de caede cognatorum differendam esse censuit donec ille venisset et eandem comprobasset. proceres vero illos interea in vinculis habendos esse monuerunt donec ille venisset. regina

σημαντήρα δακτύλιον. ἦκεν οὖν ὁ Ἰζάτης, καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐπέδξατο καὶ ἐπέξεσθη αὐτῷ τῆς ἀρχῆς.

Ὅντι δ' αὐτῷ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ Ἰουδαῖός τις Ἀνανίας κα-
B λούμενος γνωστὸς γεγωνὸς ἐδίδασκεν αὐτὸν τὸν θεὸν καὶ τὰ τῶν
 Ἰουδαίων νόμιμα. συνέβη δὲ καὶ τὴν Ἑλληνὴν ὑφ' ἑτέρου Ἰου-
 δαίου κατηχηθεῖσαν εἰς τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθνη μετατεθῆναι. ἐλθὼν
 οὖν ὁ Ἰζάτης καὶ δεδεμένους τοὺς συγγενεῖς εὐρηκῶς ἐδυσχέρανε,
 καὶ ἔλυσε μὲν, ἐπεμψε δέ, ἵνα μὴ ὑποπτοὶ παρόντες εἶεν, τοὺς
 μὲν εἰς Ῥώμην δημορεύοντας, τοὺς δὲ πρὸς Πάρθους. γνοὺς
 δὲ τὴν μητέρα τὰ Ἰουδαίων ἀσπασιμένην, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς 10
 εἰς ἐκεῖνα μετατεθῆναι, καὶ περιτμηθῆναι ἔτοιμος ἦν. ἡ δὲ
 μήτηρ ἐκώλυε, λέγουσα εἰς δυσμένειαν τοὺς ὑπηκόους διὰ τοῦτο
 ἐλθεῖν, οὐκ ἀνέξισθαι τε ὑπὸ Ἰουδαϊζόντος βασιλεύεσθαι. ὁ δὲ
 εἰς τὸν Ἀνανίαν παρόντα τοὺς λόγους ἀνέφερε. τούτου δὲ τὰ
C αὐτὰ συμβουλεύσαντος ἐπέσθη μὲν τότε ὁ βασιλεὺς ἕτερος δ' 15
 αὐτίς ἐκ Γαλιλαίας Ἰουδαῖός Ἐλεάζαρ ἀφικόμενος, καὶ κατα-
 λαβὼν αὐτὸν τὸν Μωυσέως νόμον ἀναγινώσκοντα "οὐ λόγους
 μόνον ἀναγινώσκεις σε δεῖ βασιλεῦ" ἔφη, "ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπ'
 αὐτῶν διατεταγμένα ποιεῖν. μέχρι τίνος ἀπερίτμητος μένεις;"
 ὁ δὲ οὐχ ὑπερεβάλετο τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ περιετμήθη· καὶ τῇ 20
 μητρὶ καὶ τῷ Ἀνανίᾳ πεπράχθαι τὸ ἔργον ἐδήλου. οἱ δ' εἰς

1 ὁπεδέξατο καὶ om A. Iosephus καὶ διαδέχεται τὸν ἀδελφὸν
 Μονόβαζον ὑπερεκστάντα τῆς ἀρχῆς αὐτῷ. 14 τούτου } τοῦ A.
 16 Ἰουδαῖος ἐκ γαλιλαίας A. 17 Μωσέως PW. 18 μόνος A.
 20 ὑπερεβάλλετο A.

vero filium natu maximum summae rerum praefecit, paterni sigilli anulo dato: qui Izati reverso regno cessit.

Sed Iudaeus quidam nomine Ananias Izati peregre agenti familiaris factus doctrinam de deo et Iudaeorum legibus tradidit. accidit porro ut et Helena ab alio Iudaeo instituta Iudaicas caerimonias amplecteretur. Izates cum venisset ac cognatos in vinculis repperisset, id aegre tulit; ac solutos, ne suspecti essent, partim obsides Romam misit, partim ad Parthos. et quia matrem Iudaismo studere videbat, ipse quoque eodem ritus suscipere properabat, etiam circumcidi paratus. sed mater id prohibuit: subditorum enim odium suscepturum, neque laturos illos imperium regis iudaissantis. cumque eam orationem cum Anania, qui tum aderat, communicasset, isque idem suaderet, tum quidem paruit: post cum alius ex Galilaea Iudaeus venisset Eleazarus, cumque legem Mosaicam legentem deprehendisset, "non verba tantum, rex" inquit, "legenda tibi sunt, sed mandata etiam, quae illis continentur, exsequenda. quamdiu tandem incircumcisus manebis?" rex igitur nulla interposita mora circumcisus est. quod cum matri et Ananiae signifi-

φόβον ἐπέπεσον μὴ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσωσιν.
ὁ δὲ θεὸς τὸν φόβον ἐλθεῖν εἰς τέλος οὐ συνεχώρησεν.

Ἐλέγη δὲ ἐπιθυμίαν ἔσχεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀφικέσθαι καὶ
προσκυνησάτω τὸ τοῦ θεοῦ ἱερόν. καὶ τοῦ υἱοῦ ἐπιτρέψαντος καὶ D
5 χρήματα πλείστα δόντος ἄπεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ λιμῶ
φθειρομένου πολλοὺς εὐροῦσα ἐκεῖ, σίτον τε ἐξ Ἀλεξανδρείας
ἐκόμισε, καὶ ἰσχυρῶν φόρτον ἐκ Κύπρου πολλῶν χρημάτων
πριαμένη τῷ ἀπορομένοις διένεμε. καὶ ὁ παῖς δὲ αὐτῆς πολλὰ
χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἔπεμψεν, ἔν' οἱ λι-
10 μώττοντες διὰ τούτων ὡς ἐνὸν ἐπικουρηθῶσι.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· Ἀρταβάνης δὲ τῶν Πάρθων ὁ βα-
σιλεὺς, ἐπιβουλὴν γνοὺς τοὺς σατράπας κατ' αὐτοῦ μελετήσαν-
τας, ἀφικνεῖται πρὸς Ἰζάτην, συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χι-
λλοὺς ἐπαγόμενος. καὶ καθ' ὁδὸν τῷ Ἰζάτῃ ἐπέτυχε, καὶ φησι
15 "μὴ με παρίδης, ὦ βασιλεῦ, ταπεινὸν ἐκ μεταβολῆς γεγονότα P I 284
καὶ ἰδιώτην ἐκ βασιλέως, ἀλλ' ἐπικούρησον." ταῦτα σὺν δά-
κρυσις ἔλεγεν. ὁ δὲ Ἰζάτης ἀκούσας τὸ ὄνομα, κατεπήδησε τοῦ
ἵππου καὶ "θάρασι" ἔφη "ὦ βασιλεῦ· ἡ γὰρ εἰς τὴν Πάρθων
βασιλείαν σε καταστήσω ἢ τῆς ἐμῆς σοι ἐκστήσομαι." ταῦτα
20 εἶπε καὶ ἐπὶ τὸν ἵππον αὐτὸν ἀνεβίβασεν, αὐτὸς δὲ πεζὸς παρί-
πετο. καὶ ὁ Ἀρταβάνης ὤμοσεν, εἰ μὴ κάκεινος ἀναβαίῃ τὸν
ἵππον καὶ προηγοῖτο, ἀποβήσεσθαι καὶ αὐτός. πεισθεὶς δ' ὁ W I 203

8 διένειμς A Iosephus. N Ἀρταβάνης] sic et Ἀρτάβανος
Iosephi codices. p. 484 v. 4 et in sequentibus Ἀρταβάνῃ, Ἀρτά-
βανος. ὁ τῶν Πάρθων βασιλ. W. 19 σε βασιλείαν A.

casset, veriti sunt ne ex ea re et sibi et regi pericula crearentur: sed
cum metum deus avertit.

Helena porro visendi Hierosolyma et sancti dei templi adorandi
cupida, permissu filii cum maxima pecunia in urbem proficiscitur. ubi
cum multos fame pereuntes invenisset, frumentum Alexandria advectum
et sarcinas ficum in Cypro emptas inter egentes distribuit. filius quo-
que eius principibus Hierosolymitanis multum pecuniae misit, quo pau-
peres iuvarentur.

Atque haec ita gesta sunt: Artabannus autem Parthorum rex,
cognitis insidiis quas sibi pararent satrapae, ad Izaten venit cum co-
gnatis et famulis circiter mille. atque in itinere illum adeptus "ne me"
inquit, "rex, mutata fortuna depressum et e regio fastigio ad privatam
condicionem redactum neglexeris, sed opem ferto." quas illo cum lacri-
mis dicente Izates, eius nomine audito, equo desiluit ac "bono" inquit
"animo esto, rex: aut enim in Parthorum regnum te reducam, aut meo
tibi cedam." his dictis illum in equum sustulit, ipse pedes secutus est.
Artabannus vero iuravit, nisi et ille equum conscendisset atque anteiret,

Ἰζάτης ἐπὶ τὸν ἵππον ἤλατο, καὶ πῦσαν τιμὴν ἀπένευμε τῷ
 Β Πάρθῳ, εἰς τὰ βασιλεία ἀγαγών. γράφει τε πρὸς τοὺς Πάρ-
 θους τὸν Ἀρταβάνην δέξασθαι. τῶν δὲ Πάρθων δέξασθαι μὲν
 συντιθεμένων, μὴ δύνασθαι δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπονεύμαι ἤδη
 ἐτέρῳ πεπιστευμένην, ὃ Κινάμωμος (οὕτω γὰρ ὠνόμαστο ὃ τῆς
 βασιλείαν παρειληφώς) γράφει τῷ Ἀρταβάνῳ (ὑπ' αὐτοῦ γὰρ
 ἐτέθραπτο, καὶ ἦν ἀγαθός) παρακαλῶν αὐτὸν ἀφικέσθαι πιστεύ-
 σαντα καὶ τὴν ἀρχὴν παραλήψασθαι. καὶ ὃ Ἀρτάβανος πιστεύ-
 σας ἀπήει. ὑπήντα οὖν αὐτῷ ὃ Κινάμωμος· ὃς δὴ προσκνήσας
 καὶ βασιλεὺς προσαγορεύσας περιτίθῃσιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὸ διά-
 δημα, τῆς ἑαυτοῦ ἀφελόμενος. οὕτω δὲ χρόνῳ ἕξαετεί εἰς τὴν
 ἀρχὴν ἀποκαταστάς ὃ Ἀρτάβανος οὐκ ἡμνημόνησε τῶν Ἰζάτου
 καλῶν, ἀλλ' ἀμειβεταὶ τοῦτον.

Κ Μετὰ δὲ τινα χρόνον Ἀρταβάνου θανόντος Οὐαρδάτης ὃ
 παῖς ἐκείνου τὴν βασιλείαν περιεζώσατο. καὶ πρὸς Ἰζάτην ἐλ-
 θὼν συμμαχῆσαι αὐτῷ ἤξιον κατὰ Ῥωμαίων· ὃ δὲ οὐκ ἐπέθετο,
 ἀλλὰ καὶ συνεβούλευε πῦσασθαι τῆς ἐπ' ἐκείνους στρατίας καὶ
 μὴ ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν. ὃ δὲ πόλεμον τῷ Ἰζάτῃ μὴ πεδιομένῳ
 κατήγγειλεν. ἀλλ' οἱ Πάρθοι μαθόντες ὡς ἐπὶ Ῥωμαίους στρα-
 τεύσειν βούλεται, αὐτὸν μὲν ἀναιροῦσι, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ
 ἀδελφῷ Ἰκοτάρδῃ διδώσιν· ὃν ἐξ ἐπιβουλῆς τελευτήσαντα δια-
 δέχεται Οὐολογέσης ὃ ἀδελφός.

4 συντιθεμένων Α, συντεθεμένων PW. 5 et 9 Κινάμωμος] sic
 et Κίνναμος codices Iosephi. οὕτω] τοῦτο Α. 9 ἀπήντα Α.
 11 χρόνῳ ἕξαετεί] Iosephi codices aliquot δι' ἕξαετοῦς χρόνου,
 reliqui δι' Ἰζάτου. 14 μετὰ τινα δὲ Α. 21 Ἰκοτάρδῃ] qui
 Tacito Annal. 11 8 Gotarzes.

se quoque descensurum. Izates igitur ei obsecutus in equum insiluit,
 et Partho in regiam perducto omnem honorem habuit. scripsit etiam
 ad Parthos ut Artabanum recipiant. qui cum se illum quidem receptu-
 ros, sed in regnum restituere non posse iam alteri creditum, respon-
 derent, Cinamomus (id enim ei nomen erat qui regnum susceperat),
 vir bonus, Artabanum, a quo educatus fuerat, per litteras hortatus est
 ut sua fide veniat atque imperium recipiat. Artabano redeunti obviam
 progreditur, eum adorat, regem appellat: diadema suo capiti demptam
 illius capiti imponit. sic ab Izate sex annis in regnum restitutus Art-
 abanus meritorum eius non fuit immemor, sed ea remuneratus est.

Verum aliquanto post eo mortuo Bardanes eius filius regno poti-
 tus ad Izaten venit, ab eoque petit ut secum belli societatem contra
 Romanos coiret. qui cum refragaretur, eumque hortaretur ut illam ex-
 peditionem omitteret neque res aggredieretur quae fieri non possent,
 Bardanes bellum Izati indicit. sed Parthi eius consilio intellecto eum
 occidunt, et regnum fratri eius Icotardae deferunt. cui per insidias
 caeso Vologeses frater succedit.

Ὁ δὲ τοῦ Ἰζάτου ἀδελφὸς Μονόβαζος καὶ οἱ συγγενεῖς
 Ἰουδαῖοι καὶ αὐτοὶ ἐπεθύμησαν, καὶ τὴν ἔφεσιν εἰς ἔργον ἐξή-
 νεγκαν. γίνεται δ' ἡ πρῶξις αὐτῶν τοῖς ὑπηκόοις κατάφωρος.
 καὶ γράφουσι πρὸς Ἀβίαν τῶν Ἀράβων βασιλέα, εἰ στρατεύ- D
 5 σοιτο κατὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως, χρήματα πολλὰ παρασχεῖν
 αὐτῷ, ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πρώτην συμβολὴν καὶ αὐτοὶ κα-
 ταλείψειν αὐτόν. πείθεται τούτοις ὁ Ἄραψ, καὶ πολλὴν ἐπα-
 γόμενος δύναμιν ἤκεν ἐπὶ τὸν Ἰζάτην. καὶ συμβολῆς γενομένης
 καταλείπουσι τὸν Ἰζάτην οἱ αὐτοῦ ἐκ συνθήματος καὶ νῶτα τρέ-
 10 ψαντες ἔφευγον. γνοὺς δὲ τὴν προδοσίαν Ἰζάτης γενομένην ὑπὸ
 τῶν μεγιστάνων, εἰς τὸ στρατόπεδον ὑπεχώρησε, καὶ εὐρῶν τοὺς
 αἰτίους ἐκόλασε. τῇ δ' ἐπιούσῃ συμβαλὼν νικᾷ, καὶ εἰς φυγὴν
 τοὺς Ἄραβας ἔτρεψε, τὸν δὲ βασιλέα αὐτῶν εἰς φρούριον τι P I 285
 συνήλασε διωκόμενον. καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν ἀνείλεν ἀλισκόμενος
 15 ἦδη, τὸ δὲ φρούριον ἐάλω καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διηρπάγη. καὶ
 Ἰζάτης εἰς τὰ οἰκίαι ὑπέστρεψεν.

Οἱ δὲ τῶν Ἀδιαβηνῶν μεγιστᾶνες Οὐολογέση τῷ Πάρθων
 γράφουσι βασιλεῖ, ἀξιούντες ἀποκτεῖναι μὲν τὸν Ἰζάτην, κατα-
 στήσαι δὲ σφίσι δυνάστην ἐκ Πάρθων· μισεῖν γὰρ τὸν ἑαυτῶν
 20 βασιλέα ξένη θρησκεία προσηλυτεύσαντα. ὁ γοῦν Πάρθος αὐ-
 τίκι μετὰ πλείστης δυνάμειος ὤρμησε, καὶ ὁ Ἰζάτης ἀντεστρα-
 τοπεδέυσατο. σταλεῖς δέ τις ἐκ τοῦ Πάρθου ἔλεγε τῷ Ἰζάτῃ
 ὀπόση ἐστὶ τῶν Πάρθων ἡ δύναμις, καὶ ὡς Οὐολογέσης ἀπειλεῖ
 δίκας εἰσπράξειν αὐτόν, ἀχάριστον περὶ δεσπότης γενόμενον·

4 τῶν] τὸν A.

18 ἀξιούντες A, καὶ ἀξιούσιν PW, παρακα-
 λούντες Iosephus.

At Izatis frater Monobazus et cognati, Iudaisimi amore capti,
 cum desiderium suum explevissent, subditi re animadversa Abiae Ara-
 bum regi per litteras magnam pecuniam promiserunt si regi bellum in-
 ferret, eum se quoque in primo congressu relictuos polliciti. parat
 Arabs et cum magnis copiis Izaten adoritur. qui in primo congressu a
 suis ex composito desertus tergis obversis fugientibus, magnatum pro-
 ditione cognita in castra recedit et sceleris auctores supplicio afficit.
 postridie Arabes vincit fugatque, et regem eorum in castellum quoddam
 compellit: qui ne in hostium manus veniret, ipse sibi necem conscivit.
 quo castello capto atque direpto Izates ad sua rediit.

Caeterum cum Adiabenorum satrapae a Vologese Parthorum rege
 per litteras petiissent ut Izate interfecto dynasten Parthicum sibi prae-
 ficeret (se enim odisse regem suum peregrinam superstitionem amplexum),
 Parthus statim cum maximis copiis irruit: Izates ex adverso castra locat.
 ei quidam a Partho missus narrat quantae sint Parthorum vires, et ut
 Vologeses minitetur se poenas ab eo exacturum ingrati animi erga do-

B ῥύσασθαι γὰρ αὐτὸν τῶν αὐτοῦ χειρῶν οὐδὲ τὸν θεὸν ὃν σέβει
 ὀννήσεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ Ἰζάτης τὴν μὲν δύναμιν τῶν Πάρ-
 θων γνώσκειν ἀνταπεκρίνατο, εἰδέναι δ' ἀνθρώπων τὸν θεὸν
 δυνατώτερον. ταῦτα εἶπε καὶ ἰκέτευε τὸν θεόν. κατ' ἐκίνη-
 σεν τὴν νύκτα ἐπιστολὰς Οὐλολογέσης δεξάμενος πολεμίους ἐμβα-
 λόντας τῇ Παρθουηγῇ ταύτην πορθεῖν, αὐτίκα σπεύδων ἀνέβηκεν
 ἄπρακτος. καὶ οὕτως Ἰζάτης προμηθεῖα θεοῦ τὰς ἀπειλὰς τοῦ
 Πάρθου διέφυγε. μετὰ δὲ τινα χρόνον θνήσκει, πενήτηκοντα καὶ
 πέντε ζήσας ἑνιαυτούς, εἴκοσι δὲ καὶ τέσσαρας ἀνύσας ἐν τῇ
 ἀρχῇ· θνήσκει δ' ἐπὶ παισὶν εἴκοσι καὶ τέσσαρσιν ἄρρεσι καὶ 10
 τοσαύταις θηλείαις. τὴν δ' ἀρχὴν τῷ ἀδελφῷ Μονοβάζῳ κατέ-
 λιπεν.

W I 204
C

14. Φάδου μέντοι τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος ἀνήρ τις
 γόης Θεωδᾶς ὄνομα πείθει τὸν πλείστον ὄχλον ἀναλαβόντα τὰς
 κτήσεις ἔπεσθαι πρὸς τὸν Ἰορδάνην αὐτῷ· προφήτης γὰρ ἔλεγε 15
 εἶναι καὶ σχίσαι τὸν ποταμὸν προστάγματι δύνασθαι· καὶ πλεί-
 στους ἠπάτησε. πέμψας δ' ἐπ' αὐτούς ἔλεγε ἰππέων ὁ Φάδος
 πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν, οὐ μείους δ' ἐζώγησε, καὶ αὐτὸν τὸν
 Θεωδᾶν, οὗ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμόντες ἐκόμισαν εἰς Ἱεροσόλυμα.
 Φάδον δὲ Τιβέριος Ἀλέξανδρος διεδέξατο, Ἀλεξάνδρον τοῦ ἀλα- 20
 βαρχήσαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ υἱός. καὶ οἱ παῖδες δὲ τοῦ Γαλι-
 λαίου Ἰούδα Ἰάκωβος καὶ Σίμων, τοῦ τὸν λαὸν ἀποστήσαντος

5 ὁ οὐλολογέσης A. 10 ἄρρεσι A. 11 τὴν δ' ἀρχὴν τ. ἄ.
 M. κατέλιπεν, omissa in AW, ex libris mss. supplēvit Ducangius.
 21 ἀλεξανδρείᾳ A, Ἀλεξανδρία PW. 22 ἀποστήσαντος A Iose-
 phus, ἀποστατήσαντος PW.

Fontes. Cap. 14. Iosephi Ant. 20 5.

minos, ac ne deum quidem, quem colat, eum e manibus Vologesis eri-
 pere posse. ad haec Izates se Parthorum nosse vires respondet, sed
 deum hominibus potentiozem esse scire. his dictis supplicavit deo.
 Vologeses autem ea nocte per litteras edoctus hostes Parthiam vastare,
 statim re infecta discessit. sic Izates dei providentia minis Parthi evi-
 tatis, aliquanto post moritur, anno aetatis 55, regni 24, relictis 24
 filiis et totidem filiabus, regno vero fratri Monobazo relicto.

14. Fado Iudaeam procurante quidam impostor Theudas maxi-
 mae turbae persuasit ut possessionibus secum acceptis se, qui vates sit
 et suo iussu fluvium scindere possit, ad Iordanem sequantur: ac pluri-
 mos seduxit. Fadus vero turmis equitum in eos immisis multos occidit,
 plures cepit ipsaque Theudam; cuius caput amputatum et Hierosolyma
 perlatum est. Fado Tiberius Alexander successit, Alexandri alabarchae
 Alexandrini filius. Iacobus quoque et Simon, Iudae Galilaei filii, a quo

Κυρηνίου τιμητέοντος, ἀνηρέθησαν, οὓς ἀνισταύρωσεν ὁ Ἄλ- D
ξανδρος. ὁ δὲ τῆς Χαλκίδος βασιλείων Ἡρώδης μεταστήσας
τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰωσήφ τὸν τοῦ Κεμεδῆ, Ἀνανία τῷ τοῦ
Νεδεβαίου παρέσχεν αὐτήν. Τιβερίω δὲ Ἀλεξάνδρῳ Κούμανος
5 ἦλθε διάδοχος. ἐν ὀγδόῳ δ' ἔτει τῆς Κλαυδίου μοναρχίας
Ἡρώδης ὁ τοῦ μεγάλου Ἀγρίππου ἀδελφὸς τελευτᾷ ἐφ' οὐσί
τρισί· τὴν δ' ἀρχὴν αὐτοῦ τῷ νεωτέρῳ Ἀγρίππᾳ δέδωκε Κλαύ-
διος.

Κουμάνου δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος πλῆθος κατὰ
10 τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα εἰς Ἱεροσόλυμα ἤθροιστο. ἵνα γοῦν μὴ τι
νεωτερισθῆι παρὰ τοῦ πλήθους ὄντος πολλοῦ, στρατιώτας ἐνό-
πλους ἐπὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ στοῶν ὁ Κούμανος ἔστησε, καταστε-
λοῦντας τὰν θόρυβον ἐὰν γένηται· τοῦτα δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ. P I 286
ἐποιοῦν. τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τῶν ἐν ταῖς
15 στοαῖς ἀνακαλυψάμενος τὴν αἰδῶ τοῖς πλήθεσιν ἐπέδεικνεν. οἱ
δ' ἐθνμοῦντο ὡς εἰς τὸν θεὸν τοῦ στρατιώτου ἡσεβηκότος, καὶ
οἱ θρασύτεροι τὸν Κούμανον ἐβλασφήμουν. καὶ ὅς πρὸς τὰς
βλασφημίας ἤρθειστο, καὶ κελύει τὸ στράτευμα πᾶν ἤκειν εἰς
τὴν Ἀντωνίαν τὸ φρούριον τῷ ἱερῷ ἐπικείμενον. τὸ πλῆθος οὖν
20 τοὺς ὀπλίτας θεασάμενοι εἰς φυγὴν ὤρμησε, καὶ τῶν ἔξδωκ
στενῶν οὐσῶν συνωθούμενοι κατὰ τὴν φυγὴν πολλοὶ ἐπ' ἀλλήλων
συνθλιβόμενοι καὶ συμπυκνούμενοι διεφθάρησαν, ὡς εἰς δύο μυ-
ριαδάς ἀριθμηθῆναι τοὺς τότε διαφθαρέντας· καὶ πένθος ἦν
ἀντὶ πυνηγύρεως.

3 Κεμεδῆ] p. 506 v. 9 Καμεί. τοῦ alterum om A. 4 νεδε-
βαίου A, Νεδεβαίου codex Ducangii: Iosephi codices Νεδεβαίου et
Νεδεβαίου. 14 ταῖς om A. 19 τῷ] τὸ A. 22 καὶ]
τε καὶ A. εἰς om A.

populus ad defectionem impulsus fuerat Cyrenio censore, interfecti sunt,
quos Alexander in crucis sustulit. Herodes Chalcidis rex Iosepho Ce-
medi filio pontificatum ademptum Ananiae Nedebaei filio tribuit. Tiberio
Alexandro Cumanus successor datus est. octavo monarchiae Claudii anno
Herodes maioris Agrippae frater obit, tribus filiis relictis. eius princi-
patum Claudius iuniori Agrippae dedit.

Cumanus Iudaeae procurator, multitudine paschatis in festo Hie-
rosolymis congregata, ad res novas cavendas tumultumque sedandum
milites armatos in templi porticibus disposuit, id quod et decessores eius
fecerant. quarto autem festi die eorum militum quidam pudenda palam
ostendit. eam ob rem populi ira, quasi in deum miles impius existi-
tisset, atque audaciorum conviciis Cumanus irritatus omnem exercitum
in Antoniam castellum templo imminens convocavit. quibus conspectis
populus in fugam se dedit: in qua propter exitus angustias ad 20 milia
oppressa et conculcata sunt, festivitate in luctum conversa.

B Οὕτω τὸ πένθος τοῦτο κατηύραστο, καὶ κακὸν προστίθεται ἕτερον. τινὲς γὰρ τῶν ἐπὶ νεωτερισμοῖς ἡδομένων Στέφανόν τινα δοῦλον τοῦ Καίσαρος ὀδοικοποῦντα ληστεύσαντες, ἅπασαν αὐτοῦ τὴν κτήσιν ἀρπάξουσι. διὸ πέμπει στρατιώτας ὁ Κούμανος, κελεύσας αὐτοῖς τὰς πλησίον χώρας λητῆσασθαι καὶ τοὺς ἐπιφανε-5 στάτους αὐτῶν δεσμῶν ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. τῆς δὲ τῶν χωρῶν ἐκείνων πορθηθείσης γινομένης νεανίας τις τῶν στρατιωτῶν θρασὺς καὶ ἀτάσθαλος τοῖς Μωυσέως ἐντυχῶν νόμοις ἔν τι κώμη σεβασμῶς κειμένοις ἐπ' ὄψει πολλῶν διέρρηξεν αὐτοὺς βλασφημῶν καὶ κατακερτομῶν. προσίασιν οὖν τῷ Κουμάνῳ οἱ Ἰουδαῖοι, 10 ἰκετεύοντες μὴ αὐτοὺς ἀλλὰ τὸν θεὸν οὐπερ οἱ νόμοι καθυβρίσθησαν ἐκδικῆσαι. καὶ ὁ Κούμανος δέισας μὴ τὸ πλήθος πάλιν νεωτερίσειε, τὸν ἐνυβρίσαντα τοῖς νόμοις πελεκίσας τὴν στάσιν κατέπανσεν.

15. Ἀλλὰ καὶ Σαμαριταῖς ἔχθρα πρὸς Ἰουδαίους ἐγένετο ἢ δ' αὐτὰ ἦν αὕτη. Γαλιλαῖοι εἰς Ἱερουσόλυμα πορευόμενοι διὰ τινος κώμης ὤδενον τῶν Σαμαριτῶν, καὶ τινες αὐτοῖς ἐπιθήμενοι πολλοὺς ἀνέειλον. οἱ πρῶτοι τοίνυν τῶν Γαλιλαίων τῷ Κουμάνῳ προσίασι, παρακαλοῦντες τοὺς ἀνηρημένους ἐκδικηθῆναι. ὁ δὲ ὀμροδοκῆθεις τῆς ἐκδικήσεως οὐκ ἐφρόντισεν. 20 ἀγανακτήσαντες οὖν οἱ Γαλιλαῖοι πρὸς ὄπλα ἐχώρησαν, καὶ κώμας τινὰς τῶν Σαμαρέων ἐμπρήσαντες διαρπάζουσι. Κούμανος

2 ἡδομένων] ἡγουμένων A. 5 ἐπιφανεστίρους A. 8 Μωσέως PW. 9 αὐτοὺς om codex Colberteus. 10 προσίασι, omisso οὖν, A. 12 πάλιν τὸ πλήθος A.

Fontes. Cap. 15. Iosephi Ant. 20 6 § 1—8 § 3.

Et lucta nondum finito malum aliud accessit. nam cum quidam novis rebus gaudentes Stephano Caesaris servo in itinere insidiis ex-cepto omnia bona eripuasent, Cumanus milites e vicinis agris praedas agere et clarissimos quosque in vinculis ad se adducere iubet. quod cum fieret, miles quidam adolescens audax et temerarius leges Moysis in pago quodam venerabiliter repositas in conspectu multorum cum conviciis et ludibriis discerpit. quamobrem Iudaei Cumanum adiere, supplicantes ut contumeliam non sibi sed deo factam vindicaret. is veritas ne populus denuo concitaretur, milite illo securi percussio motum illum compressit.

15. Sed et Samaritani cum Iudaeis inimicitias exercuerunt, tali de causa. cum Galilaei Hierosolyma iter habentes per quendam Samaritanorum pagum transirent, eorum complures quidam ex insidiis adorti occiderunt. principes vero Galilaeorum a Cumanis petierunt ut necem illorum ulcisceretur: quod illo muneribus corrupto negligente indignati sumptis armis aliquot Samaritanorum pagos diripuerunt atque incende-

δὲ σὺν δυνάμει τοῖς Γαλιλαίοις ἐπῆλθε, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν D
ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔειλεν. οἱ πρῶτοι δὲ γε τῶν Ἱερο-
σολύμων μεταμφιασάμενοι σάκκους καὶ τὰς κεφαλὰς σποδῶ κατα-
πάσαντες παρεκάλουν τοὺς ἀφεισιτύτας μεταθέσθαι τὸν λογισμὸν
5 καὶ τὰ ὄπλα εἶψαντας ἡρεμεῖν· καὶ ἔπεισαν. οἱ μὲν οὖν διελύ-
θησαν, ἡ χώρα δ' ἔξ ἐκείνου λησστηρίων πεπλήρωτο. Σαμαρεῖς W I 205
δὲ πρὸς Κουαδράτον τῆς Συρίας ἡγεμονεύοντα κατηγοροῦν τῶν
Ἰουδαίων ὡς ἐμπρησάντων κόμας αὐτῶν. Ἰουδαῖοι δὲ Σαμαρεῖς
ἤτιῶντο ὡς αἰτίους τῆς στάσεως, καὶ πρὸ αὐτῶν Κούμανοι,
10 δῶροις διεφθαρμένον καὶ τοὺς ἀνηρημένους μὴ ἐκδικήσαντα.
Κουαδράτος δὲ ὑπερέθετο τὴν κρίσιν, εἰπὼν ἤξειν εἰς τὴν Ἰου- P I 287
δαίαν κάκει τὴν ἀλήθειαν γνοῦς ἀποφῆναι. ἦκεν οὖν εἰς
Σαμαρείαν, καὶ ἐξετάσας τὰ πεπραγμένα, αἰτίους τῆς ταραχῆς
διέγνω τοὺς Σαμαρεῖς· Ἰουδαίους δὲ οὐδὲ δεδεμένους εἶχεν 3
15 Κούμανος, ἀνισταύρων ὡς νεωτερίσαντας. τοὺς δὲ περὶ Ἀνα-
νίαν τὸν ἀρχιερέα καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνανοὺς δῆσας εἰς Ῥώμην
ἀπέστειλε, λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων Κλαυδίῳ ὑφ' ἑξοχίας.
κελεύει δὲ καὶ τοῖς Σαμαρέων καὶ Ἰουδαίων πρώτοις καὶ Κου-
μάνῳ τῷ ἡγεμόνι καὶ τῷ χιλιάρχῳ Κέλερι ἀφικέσθαι καὶ αὐτοὺς
20 πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κριθησομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους
ζητήσεων. ἀπελθόντων δὲ, δικαστῆς καθίσας ὁ Κλαύδιος, καὶ B
γνοῦς τοὺς Σαμαρεῖς τῶν κακῶν ἀρχηγούς, τοὺς ἀναβάντας πρὸς

2 ἀπέκτεινε A Iosephus, ἔκτεινε PW. Ἱεροσολυμιτῶν Iosephus.
3 σποδοῦ A. 5 διεληλύθησαν A. 16 Ἀνανον] ἄναν A. 18 καὶ primum om A.

runt. eos Cumanus cum exercitu adortus multos occidit, plures cepit. Hierosolymitani vero principes saccos induti et capitibus cinere conspersis, precibus a seditiosis impetrarunt ut mutatis consiliis abiectisque armis quiescerent. quibus dispersis regio latrocinii infestata est. Samaritani porro Iudaeos apud Quadratum Syriae praetorem de incensis pagis accusarunt: quos Iudaei contra ut seditiosis auctores criminati sunt, ac Cumanum in primis, qui largitionibus delinitus necem interfectorum non vindicasset. Quadratus iudicio dilato se in Iudaeam venturum et cognita veritate pronuntiaturum esse dixit. Samaritanos profectus, rebus inquisitis Samaritanos barbarum auctores esse compertit: Iudaeos, quos Cumanus in vinculis tenebat, ut novas res molitos in cruce egit: Ananiam pontificem et Ananum ducem exercitus victos Romanis misit ad actorum suorum rationem Claudio reddendam. Samaritanorum quoque et Iudaeorum principes Cumanumque praesidem et Celerem tribunum ad imperatorem ire iussit, ut ibi controversias suas disceptarent. Claudius cum pro tribunali sedens Samaritanos malorum

αὐτὸν ἀναιρεθῆναι προσέταξε, φυγὴν δὲ τοῦ Κουμάνου κατεψηφίσατο, τὸν μόντοι Κέλερα τὸν χιλιάρχον εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπαχθῆναι ἐκέλευσε καὶ συρέντα πάντων ὁρώωντων διὰ τῆς πόλεως οὕτως ἀναιρεθῆναι.

Πέμπει δὲ ὁ Καῖσαρ Φήλικα τῶν Ἰουδαίων ἐπιτροπεύουσα· Ἀγρίππα δὲ δωρεῖται τὴν Φιλίππου τετραρχίαν καὶ Βαταναίαν καὶ τὴν Τραχανίτιν σὺν Ἀβέλλα (αὗται δὲ Λυσανίου ἦσαν τετραρχίαι), τὴν δὲ Χαλκίδα ἀφαιρεῖται αὐτὸν, ἔτη τίσσασα ταύτης ἄρξαστα. ὁ δ' Ἀγρίππας ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ἀζίλῳ τῷ Ἐμεσαῶν βασιλεῖ, περιτμηθῆναι θελήσαντι, Δρου-10
C σίλλαν τὴν ἀδελφὴν, τοῦ ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου παραιτησαμένου τὸν γάμον ὅτι μὴ Ἰουδαῖσαι ἐβούλετο. καὶ Μαριάμ καταγγύησεν Ἀρχελάῳ τῷ Ἐλκίου παιδί, ὑπ' Ἀγρίππα τοῦ πατρὸς πρώην μνηστευθεῖσαν αὐτῷ. Φῆλιξ δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύων, καὶ τὴν Δρουσίλλαν ἰδὼν κάλλους περιτῶς ἔχουσαν, ἕάλω τῷ ταύ-15
της ἔρωτι, καὶ κίθει καταλιποῦσαν τὸν ἄνδρα αὐτῷ γαμηθῆναι τεκοῦσα δ' ἐξ αὐτοῦ παῖδα Ἀγρίππαν αὐτὸν ὠνόμασε. λέγεται δὲ κατὰ τοὺς Τίτου χρόνους ἡ γυνὴ σὺν τῷ παιδί νεανία γεγενημένῳ ἀφανισθῆναι κατὰ τὸ Βέσβιον ὄρος, πυρφόρον ὃν καὶ τότε μᾶλλον ἐκπυρωθέν. Βερινίκη δὲ ἑτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ἀγρίππου, 20
D μύσθη, περιτμηθῆναι θελήσαντι, διὰ τὴν φάμην τὴν λέγουσαν αὐτὴν τῷ ἀδελφῷ συνίεναι κατ' ἔρωτα, ἐν' οὕτω τὴν διαβολὴν

1 προσέταξε] ἐκέλευσε A Iosephus. τῷ κουμάνου A. 5 φήλικα, et sic ubique, A. 6 καὶ τὴν βαταναίαν A. 7 Ἀβέλλα etiam Iosephi codices: Hudsonus et Havercampus Ἀβίλα.

existitisse auctores cognovisset, eos qui venerant occidī, Cumanum exsulare, Celerem tribnnum Hierosolyma reduci et in conspectu omnium per urbem tractam ita demum occidī iussit.

Felici Caesar procurationem Iudaeae mandavit: Agrippae, Chalcide quam annos quattuor tenuerat erepta, Philippi tetrarchiam, Batanaeam et Trachonitidem cum Abella, quae Lysaniae tetrarchia fuerat, donavit. Agrippa vero Drusillam sororem Azizo Emesarum regi, circumcisionem non recusanti, in matrimonium collocat, nuptiis eius ab Antiocho Epiphane ritus Iudaici odie repudiatis. Mariammen Archelae Helciae filio despondit a patre Agrippa olim promissam. Felix Iudaeae procurator Drusillae excellenti pulchritudine captus, mulieri persuadet ut marito relicto sibi nubat: quae filium ex eo susceptum Agrippam nominavit. fertur autem Titi temporibus cum eo adolescente in Vesuvio monte ignifero ac tum magis inflammato periisse. Berenice altera Agrippae soror, Herode patre et marito defuncto, Polemoni, cum cir-

ἀποφῆν ψευδῆ. οὐ μὴν ἔμεινεν ὁ γάμος ἐπὶ πολῷ, τῆς Βερνικῆς καταλιπούσης τὸν Πολέμωνα.

Τελευτῆ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ βασιλεύσας ἕτη τρισκαίδεκα καὶ μῆνας ὀκτώ ἐφ' ἡμέραις εἴκοσι. λόγος δὲ ἦν ὡς ὑπὸ τῆς 5 γυναικὸς Ἀγριππίνης φαρμάκοις ἀνήρητο ἧς πατὴρ ἦν Γερμανικὸς ὁ Καίσαρος ἀδελφός, ἀνὴρ δὲ Δομέτιος Αἰνόβαρβος τῶν ἐπισήμων ἐν Ῥώμῃ, οὗ τελευτήσαντος χηρέουσαν αὐτὴν ὁ Κλαύδιος ἄγειται ἔχουσαν καὶ παῖδα Δομέτιον ὁμώνυμον τῷ πατρὶ. προανηγήκει γὰρ τὴν γυναῖκα Μεσσαλίαν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς P I 288 10 παιδὸς εἶχε Βρεττανικὸν καὶ Ὀκτάβιον. καὶ Ὀκταβίαν δὲ πρεσβυτάτην τῶν ἀδελφῶν ἐκ προτέρας ἑτέρας γυναικὸς εἶχεν, ἣν τῷ Νέρωνι ἤρμωσε· τοῦτο γὰρ τὸν τῆς Ἀγριππίνης υἱὸν τὸν Δομέτιον μετωνόμασεν ὕστερον ὁ Καῖσαρ, εἰσποιησάμενος αὐτόν. ἵνα τοίνυν τούτῳ τὴν ἀυταρχίαν περιποιήσεται ἢ μήτηρ Ἀγριππίνα, 15 κτείνει φαρμάκῳ τὸν Κλαύδιον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις καιροῖς καὶ τόποις εἰρήσεται, ὃ δὲ λόγος τῆς ἀκολουθίας ἐχέσθω.

16. Εἶχε μὲν οὖν ὁ Νέρων μετὰ Κλαύδιον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν, τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπεδίδου πρὸς τὸ χεῖρον W I 206 διηρηκώς, καὶ λησθηρίων ἢ χώρα ἐμπέληστο καὶ γοήτων ἀπατώντων τὸν ὄχλον, ὧν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ συλλαμβάνων ἀνήρει.

4 ἦν δὲ λόγος A.

6 Αἰνόβαρβος] βάρβαρος Colbertens,

ὁ βάρβαρος A.

10 βρεττανικὸν A Iosephus, Βρεττανικὸν PW.

12 τὸν alterum om A.

Fontes. Corp. 16. Iosephi Ant. 20 8 § 5 — § 9.

cumcisus esset, nupsit, ad abolendam incestus cum fratre calumiam: sed diuturnum coniugium non fuit, Polemone a Berenice deserto.

Claudius Caesar mortuus est anno imperii decimo tertio, mense octavo, die vigesimo, veneno, ut ferebatur, ab uxore Agrippina sublatus: quae patrem habuit Germanicum Caesaris fratrem, maritum Domitium Aëno-barbum, virum Romae illustrem; quo defuncto eam viduam Claudius duxit, cum filium haberet Domitium patri cognominem. nam Messalinam uxorem ex zelotypia sustulerat, e qua liberus habebat Britannicum et Octavium, et filiam Octaviam natu maximam ante hos ex alia coniuge susceptam, quam Nerone (id enim nomen Agrippinae filio Domitii Caesar pater adoptivus fecit) despondit. cui ut mater imperium acquireret, Claudium veneno sustulit. sed haec suo loco et tempore referentur: nunc institutam historiae seriem prosequamur.

16. Post Claudii interitum Nerone imperium adepto res Iudaicae continentur in deterius sunt prolapsae, provincia latrocinii et impostoribus populum seducentibus repleta: quorum multos Felix sustulit. qui

ἔχων δὲ ἀπεχθῶς πρὸς Ἰωνάθην τὸν ἀρχιερεῖα ὁ Φῆλιξ, πολλάκις αὐτὸν νουθετοῦντα περὶ τοῦ κρειττόνως προΐσταισθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, πρόφασιν ἐζήτει δι' ἣν τὸν ἐνοχλοῦντα συνεχῶς μεταστήσεται· καὶ διὰ τῶν ληστῶν αὐτὸν ἀναίρει, οἱ ἐν τῷ ναῷ παραγεγονότες ὡς προσκυνησόντες, καὶ ξιφίδια φέροντες ὑπὸ τὰς ἑσθῆτας, ἀνemίχθησαν τῷ πλήθει καὶ τὸν Ἰωνάθην ἀνεΐλον.

C ἀνεκδικήτου δὲ τοῦ τολμήματος μείναντος, ἀδεῶς οἱ λησται ἀναβαίνοντες οὓς μὲν οἰκειούς ἐχθροὺς ἀνῆρουν, οὓς δ' ἐτέρων ἐπιμισθῶ. γόητες δὲ καὶ ἀπαταιῶνες ἄνθρωποι τὸν ὄχλον ἀνέπειθον ἔπεισθαι σφίσι εἰς τὴν ἐρημίαν, δεῖξουσιν ἐναργῆ σημεῖα καὶ 10 τέρατα γινόμενα ἐκ Θεοῦ· ὧν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ ἐκόλαζεν. οἱ δὲ γε λησται τὸν δῆμον εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἡρέθιζον πόλεμον, θέλοντες μὴ ὑπακούειν αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν μὴ πειθομένων κώμας ἐμπιπρῶντες διέφθειρον.

Σύρων δὲ καὶ Ἰουδαίων τὴν Καισάρειαν οἰκούντων οἱ μὲν 15 D Ἰουδαῖοι πρωτεύειν ἤξιον ὡς Ἡρώδου τοῦ σφῶν βασιλέως τὴν πόλιν ἐγείραντος, Σύροι δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἡρώδη ὠμολόγουν, ἔφασαν δὲ καὶ πρῶην πόλιν εἶναι Στρατῶνος καλουμένην πύργον, καὶ μηδένα τότε τὴν πόλιν Ἰουδαῖον οἰκεῖν. διὰ ταῦτα τοίνυν τῶν Καισαρέων στασιαζόντων, οἱ τῆς χώρας ἐπιμελούμενοι πλη- 20 γαῖς τοὺς αἰτίους ἤκισαντο, καὶ πρὸς ὄλιγον τὸν θόρυβον κατεκόμισαν. πλοῦτῳ δὲ τῶν Σύρων οἱ Ἰουδαῖοι προέχοντες, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονοῦντες αὐτῶν, ἐβλασφήμουν αὐτούς. οἱ δὲ

2 περὶ τοῦ κρειττόνως] καλῶς A. 19 διὰ add A. 21 αἰτίους] τοιοῦτους A.

Ionathae pontifici ob crebras eius, ut Iudaeam melius gubernaret, admonitiones infensus, occasionem tam molesti interpellatoris tollendi quaeritans, curat ut latrones per speciem adorandi turbae hominum in templo immisti sicas sub vestibus gestantes Ionatham occidant. quo facinore non vindicato sicarii citra metum urbem ingressi tum suos tum aliorum inimicos mercede peremerunt. ad haec praestigiatores et impostores turbae persuaserunt ut se in loca deserta sequerentur, evidentia signa et miracula divinitus edita ostensuros: quorum multos Felix suppliciiis affecit. latrones vero plebem ad bellum Romanis, quibus parere detrectabant, inferendum concitabant; eorumque pagos, qui parere nolent, incendebant.

Caesareae vero, quam Iudaei et Syri incolebant, principatum Iudaei hac ratione sibi vindicabant, quod eam urbem Herodes rex suus instaurasset, quod etsi confitebantur Syri, tamen prius quoque urbem fuisse Stratonis turrem asserunt, nemine tum ibi Iudaeo degente. hac de causa Caesariensibus tumultuantibus, provinciae praesides sotti- bus flagris caesis tumultum nonnihil represserunt. caeterum Iudaei opibus superiores Syros contemnebant et conviciis incessebant. illi vero

χρήμασι μὲν ἠττώμενοι, θαρροῦντες δὲ ὅτι πλείστοι τῶν ἐπὶ
 Ῥωμαίους στρατευσάντων Καισαρεῖς ἦσαν, μέχρι μὲν τινος καὶ
 αὐτοὶ λόγοις τοὺς Ἰουδαίους ἀνθύβριζον· εἶτα λίθοις ἀλλήλους
 ἔβαλλον, ἕως πολλοὶ ἐτρώθησάν τε καὶ ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν· P I 289
 5 νικῶσι δὲ Ἰουδαῖοι. ὁ μόντος Φῆλιξ παύσασθαι τοὺς Ἰουδαίους
 ἐκέλευε, καὶ μὴ πειθομένους τοὺς στρατιώτας ἐπαρήσει· καὶ πολ-
 λούς μὲν ἀνείλε, πλείους δὲ ζῶντας συνέλαχε, καὶ οἰκίαις διαρ-
 πάζεν τοῖς στρατιώταις ἐπέτριψεν. οἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐπιει-
 κέστεροι καὶ οἱ προῆχοντες παρεκάλεον τὸν Φῆλικα τοὺς στρα-
 10 τιώτας ἀνακαλέσασθαι καὶ φείσασθαι αὐτῶν, δοῦναι τε ἐπὶ τοῖς
 πεπραγμένοις μετάνοιαν. καὶ ὁ Φῆλιξ ἐπέσθη.

Ἄλλοι δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰσμαὴλ
 υἱῷ τοῦ Βαβελ. ἔχον δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν οἱ τε ἀρχιερεῖς
 καὶ ἱερεῖς σὺν τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἐκακαλόγουν
 15 ἀλλήλους καὶ λίθοις ἔβαλλον, καὶ ὁ ἐπαπλήξων καὶ τὴν στάσιν
 κωλύσων οὐκ ἦν. ἐς τοσοῦτον δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἠγαιδεύσαντο, ὥς B
 καὶ πέμπειν ἐπὶ τὰς ἀλώνας καὶ βίβλα λαμβάνειν τὰς τοῖς ἱερεῦσιν
 ὀφειλομένας δεκάτας, ὅθεν οἱ ἄποροι τῶν ἱερῶν ἐπ' ἐνόειας
 ἀπέθνησκον.

20 Πορκίου δὲ Φῆστου ἐπὶ Νέρωνος σταλέντος διαδόχου τῷ
 Φῆλικι, οἱ Καισαρεῖς Ἰουδαῖοι κατηγορήσαν τῷ Φῆλικος παρὰ
 Νέρωνι· καὶ τάχα ἂν ἔτισε δίκας τῶν εἰς αὐτοὺς ἀδικημάτων,
 εἰ μὴ Πάλλας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μέγα δυνάμενος παρὰ Νέρωνι

3 εἶτα — 4 ἀμφοτέρωθεν om A. 13 ἔχθραν] στάσιν A.
 οὐκ τε — 15 ἀλλήλους om A. 22 νέρωνος A.

ut minus pecuniosi, ita eo freti quod plurimi Caesarienses sub Romanis stipendia mererent, aliquamdiu verborum contumelias in Iudaeos regesserunt: inde ad lapides ventum, donec utrinque multi vulnerati sunt, multi occubuerunt. victoria tamen penes Iudaeos fuit. quos cum Felix frustra monuisset ut desinerent, militibus immissis multos occidit, plures vivos comprehendit, eorumque domos diripi iussit. sed qui moderatiores inter Iudaeos erant, ab illo precibus impetrarunt ut revocatis militibus populo parceret, delictorum venia concessa.

Agrippa rex pontificatum Ismaeli Phabi filio dedit. cum autem inter pontifices et sacerdotes atque primos civitatis Hierosolymitanae inimicitiae intercederent, et conviciis et lapidibus est certatum, neque qui eos castigaret aut seditionem premeret quisquam fuit. ac pontifices eo impudentiae sunt progressi ut ministris suis in areas missis decimas sacerdotibus debitas raperent. unde sacerdotes tenuiores ad egestatem redacti fame perierant.

Porcio Festo a Nerone Felici successore dato Indaei Caesarienses Felicem apud imperatorem accusarunt: ac dedisset ille forte poenas iniuriarum, nisi frater eius Pallas, qui gratia multum valebat, Neronis

τὴν αὐτοῦ δρογὴν παρητήσατο. καὶ οἱ ἐν Καισαρείᾳ δὲ Σύροι Βήρυλλον τὸν Νέρωνος παιδαγωγὸν δεξιωσάμενοι χρήμασιν, ἐπιστολὴν κομίζονται Καισαρος δι' αὐτοῦ τὴν Ἰουδαίαν ἰσπολιτείαν τοῖς ἐν Καισαρείᾳ Σύροις ἄκυρον ἀποφαίνουσαν. ἔξ ἧς τὰ μετὰ
 C ταῦτα κακὰ τῷ ἔθνει ἐφύησαν· διὰ ταύτην γὰρ τὴν ἐπιστολὴν 5
 Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς Σύρους μᾶλλον στάσεως εἶχοντο, μέχρις ἂν ἀνήφθη ὁ πόλεμος.

W I 207

17. Φῆστος δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἔλθων κακουμένην ταύτην εὔρεν ὑπὸ ληστῶν. καὶ οἱ σικάριοι γὰρ καλούμενοι (λησταὶ δὲ καὶ οὗτοι ἦσαν) τότε μᾶλλον εἰς πλήθος συνέστησαν, 10
 χρώμενοι ξιφιδίοις ἐπικαμπέσι καὶ ὁμοίοις ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίων καλουμέναις σικαῖς, ἀφ' ὧν καὶ σικάριοι ὠνομάσθησαν· οἱ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῷ πλήθει ἀναμιγνύμενοι οὓς ἐβούλοντο ῥαδίως ἀπέσφαττον, καὶ τὰς κόμας δὲ διήρπαζόν τε καὶ ἐνεπίμπρασαν. πέμπει δὲ Φῆστος δύναμιν ἐπὶ τοὺς ἀπατηθέντας ὑπὸ τινος γόη- 15
 D τος, σωτηρίαν ἐπαγγελιομένου τοῖς ἔπειθαι θέλουσι μέχρι τῆς ἔρημιας αὐτῷ· κακικύνν τε τὸν ἀπατεῶνα καὶ τοὺς ἀκολουθήσαντας οἱ πεμφθέντες διέφθειραν.

Ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἀγρίππας οἴκημά τι μέγα δομησόμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐκεῖθεν ἐθεῖτο τὰ ἐν τῷ ἱερῷ ἐνεργούμενα. 20
 πρὸς τοῦτο δ' ἐχαλέπαινον οἱ τῆς πόλεως. τοῖχον οὖν ἐγείρουσιν, ὅς οὐ τῆς βασιλικῆς οἰκίας μόνης τὴν ἄποψιν ὑπετέμετο, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς δύσιν στοᾶς, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς

2 Βήρυλλον etiam Iosephi codices: Βοθρρον rescripsit Hudsonus.
 3 Ἰουδαίαν Iosephus. 6 ἂν] δὴ Iosephus. 9 εὔρεν ταύτην A. 11 ὁμοίως PW. 22 ὑπετέμετο A.

Fontes. *Cop.* 17. *Iosephi Ant.* 20 8 § 10—11 § 1.

iram mitigasset. sed et Caesarienses Syri Beryllo Neronis paedagogo pecunia conciliato litteras impetrarunt quibus Iudaeis aequale ius Caesariensis civitatis adimebatur. unde mala quae gentem post oppresserunt ortum habuere: ob eas enim litteras Iudaei seditionem contra Syros magis urserunt, donec bellum exarsit.

17. Festus autem Iudaeam latrociniiis afflictam repperit. nam sicarii aucti numero, ensiculos curvos gestantes, in festivitibus populo immisti facile quos libitum erat perimebant, pagosque et diripiebant et incendebant. porro cum praestigiator quidam salutem iis polliceretur qui se usque ad desertum comitari vellent, Festus et ipsum et eos quos seduxerat copis immisis interfecit.

Agrippam vero regem ex magno domicilio, quod in regia aedificarat, quidquid in templo ageretur spectare cives aegre ferentes murum struxerunt, quo non tantum regiae conspectus sed et occidentalis porticus, ubi Romani propter templum in festivitibus custodias habebant,

ἑορταῖς ἐποιοῦντο διὰ τὸ ἱερόν. ἐπὶ τούτοις ἡγανάκτησεν Ἀγρίπ-
 πας, καὶ πλέον ὁ Φῆστος, καὶ καθελεῖν τὸν τοίχον ἐβούλετο.
 οἱ δὲ παρεκάλεσαν ἐνδοθῆναι αὐτοῖς δεηθῆναι τοῦ Καίσαρος.
 καὶ συγχωρήσαντος Φῆστου, πέμπουσι δέκα ἐκ τῶν πρώτων πρὸς P I 290
 5 Νέρωνα, καὶ Ἰσμαῆλ τὸν ἀρχιερέα καὶ Ἐλκίαν τὸν γαζοφύλακα.
 καὶ ὁ Νέρων τῇ γυναικὶ Ποππαῖα ὑπὲρ Ἰουδαίων ἀξιούσῃ χαρι-
 ζόμενος ἐκέλευσεν ἕαν τὴν οἰκοδομήν. καὶ ἡ Ποππαῖα τοὺς
 μὲν ἄλλους ἀφῆκεν ἐπανελεθεῖν, τὸν δὲ Ἰσμαῆλ καὶ τὸν Ἐλκίαν
 κατέσχε παρ' ἑαυτῇ ἡμερεύουσας. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας
 10 ταῦτα πυθόμενος δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰωσήφ τῷ καλουμένῳ
 Δεκαβί, υἱῷ τοῦ ἀρχιερατεύσαντος Σίμωνος· ἔτα τῷ Ἄννα
 υἱῷ τοῦ Ἄννα ταύτην ἐξ Ἰωσήφ ἀφελόμενος προσεκλήρωσεν.
 Οὗτος οὖν ὁ νέος Ἄννας τὴν ἀρχιερωσύνην παρειληφώς
 15 τολμητίας ἦν καὶ θρασύς. Φῆστου τοίνυν θανόντος, καὶ Ἄλ- B
 βίνου μήπω καταλαβόντος τὴν Ἰουδαίαν, ὃς ἀντὶ Φῆστου παρὰ
 Νέρωνος ἐστάλη τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος, καθίσας συνέδριον
 (ἵν' αὐτοῖς τοῖς Ἰωσήπου χρήσωμαι ῥήμασι) παράγει τὸν ἀδελ-
 φὸν Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ)
 καὶ τινὰς ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ
 20 παρέδωκε λευσθησομένους. ὅσοι δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐδόκουν
 ἐπιεικέστατοι καὶ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς, βαρέως ἤνεγκαν ἐπὶ
 τούτῳ, καὶ κατέπον αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀλβίνον καὶ πρὸς Ἀγρίπ-

1 ὁ ἀγρίππας A. 7 ἐκέλευσεν — 8 ἄλλους om A. 11 δεκαβί A,
 Δεκαβίξφ PW: Iosephus Ἰωσήφω τῷ Σίμωνος παιδὶ ἀρχιερέως,
 ἐπικαλουμένῳ δὲ Καβί. ἄνα υἱῷ τοῦ ἀνα A, Ἀνάφω υἱῷ
 τοῦ Ἄνα PW. 13 Ἄνας PW. 17 τοῖς τοῦ Ἰωσήπου A.
 Antiq. 20 9 1. 21 ἐπιεικέστεροι A: Iosephus ἐπιεικέστατοι.
 22 καὶ πρὸς ἀγρίππαν καὶ πρὸς ἀλβίνον A.

intercipiatur. id aegre Agrippa, Festus aegrinus tulit, ac murum di-
 ruere voluit. sed rogatu civium permisit, ut decem principes viros una
 cum Ismaele pontifice et Helcia thesauri custode ad Neronem de ea re
 ablegarent. qui in gratiam Poppaeae uxoris pro Iudaeis intercedentis
 aedificium id manere iussit. Poppaea porro caeteris dimissis Ismaelem
 et Helciam obsides retinuit. quo Agrippa rex audito Iosepho Decabi
 Simonis viri pontificii filio, deinde eodem eiecto Annae filio Annae
 pontificatum confert.

Is iunior Annas pontificatu suscepto, homo confidens et temera-
 rius, Festo mortuo eiusque successore Albino nondum in Iudaeam pro-
 fecto, indicto concilio, ut Iosephi verbis utar, Iacobum, Iesu qui Chris-
 tus dicitur fratrem, et alios quosdam in medium productos violatarum
 legum reos facit et lapidandos curat. id factum modestissimi quique et
 legum observantissimi cives aegre tulerunt, eumque et apud Albinum et

παν. διὸ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ὁ βασιλεὺς ἐξ αὐτοῦ,
C μῆνας ἄρξαντος τρεῖς, Ἰησοῦν τὸν τοῦ Μνασέα κατέστησεν.

Ἄλβινος δ' ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, σπουδῆν εἰσήνεγκεν
εἰρηνεύειν τὴν χώραν, καὶ πολλοὺς τῶν σικαρίων διέφθειρεν.
Ἀγρίππας δὲ δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰησοῦ τῷ τοῦ Γαμαλιήλ,
5 παύσας τὸν τοῦ Μνασέα Ἰησοῦν. στάσις οὖν τῶν ἀρχιερέων
ἐγένετο, προσεταιρισσάμενων τοὺς θρασυτάτους, καὶ μέχρι λίθων
ἢ στάσις ἐξ ἕβρων τῶν πρὸς ἀλλήλους προδύωρσεν. ὅθεν ἐξ
ἐκείνου τοῦ χρόνου μάλιστα κακῶς ἔχειν τὴν τῶν Ἱεροσολύμων
πόλιν συμβέβηκε, καὶ πάντα ἐπὶ τὸ χεῖρον προέκοπτον. Ἄλβινος 10
δὲ Γέσιον Φλώρον μαθὼν ἀφικνεῖσθαι οἱ διάδοχον, προαγαγὼν
τοὺς δεσμώτας ὅσοι ἦσαν αὐτῷ προδήλως θανεῖν ἄξιοι, τούτους
μὲν ἀναιρεθῆναι προσέταξε, τοὺς δ' ἐκ μικρῶν αἰτιῶν καθευργμέ-
D νους χρήματα λαμβάνων ἀπέλυε. καὶ οὕτως ἢ μὲν εἰρκτὴ τῶν
δεσμωτῶν ἐκενώθη, ἢ χώρα δὲ ληστῶν ἐπληρώθη. ὁ δ' Ἀγρίπ- 15
πας τὸν τοῦ Γαμαλιήλ Ἰησοῦν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκβαλὼν Ματ-
θαῖα τῷ Θεοφίλου προσέειπεν, ἐφ' οὗ ὁ πρὸς Ῥωμαίους ἤρξατο
πόλεμος.

Ἦρξατο μὲν οὖν ἡ ἀρχιερωσύνη ἐξ Ἀραβῶν, τελευτήσαντος
δὲ ἐκείνου οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτὴν διεδέξαντο, καὶ ἐξ ἐκείνων τοῖς 20
W I 208 ἀπ' αὐτῶν διέμεινεν ἡ τιμὴ. ὅθεν πάτριον ἦν Ἰουδαίοις μηδένα
τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, κἂν βασιλεὺς ἦν αὐτῆς ἐφιέμενος,

2 et 6 Μνασέα] Λαυραίου Iosephus. 5 τὴν ἀρχ. δίδωσιν Α.
Γαμαλιήλ] γαβριήλ Wolfii codices. 8 ἐγώρσεν Α. 11 γενέ-
σιον Α. 17 Θεοφίλου Α Iosephus, Θεοφίλω PW.

apud Agrippam detulerunt. quamobrem rex ei pontificatum, tres menses
eo functo, ereptum Mnaseae filio Iesu tradidit.

Albinus vero cum Hierosolyma venisset, operam dedit ut provin-
cia pacata esset, multis sicariis interfectis. Agrippa Iesu pontifici
Mnaseae filio successorem dat Iesum Gamalielis filium. unde inter pon-
tifices, quorum uterque audacissimos sibi homines adscivit, orta seditio
a conviciis usque lapidationem est progressa. ab eo tempore Hieroso-
lymitana urbs pessime habere atque omnia in peius ruere coeperunt.
Albinus vero cum didicisset Gessium Florum sibi successorem datum,
productis vinctis, eos qui manifeste necem meruerant occidi iussit; qui
vero ob parva crimina in carcerem compacti fuerant, eos accepta pecu-
nia dimisit. ita carcer maleficis factus est vacuus, regio latronibus
referta. Agrippa, Iesu Gamalielis filio eiecto, pontificatum Matthiae
Theophili filio assignavit, sub quo bellum Romanum coepit.

Pontificatus initia sunt ab Aarene profecta, cui defuncto filii
eorumque posterii in eo honore successerunt. unde receptum apud
Indaeos fuit ne cui vel regi pontificatus expetenti tribueretur, nisi iis

εἰ μὴ τοὺς ἔξ αἱματος Ἰααρῶν· εἰ καὶ οὐ μέχρι παντὸς τὸ ἔθνος τοῦτο τετήρητο. ἐγένοντο οὖν πάντες ἀπὸ Ἰααρῶν μέχρι Φινεὲς τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν στασιασάντων ἀναδειχθέντος ὀδομήμοντα καὶ τρεῖς.

P I 291

5 Γέσιος δὲ Φλώρος εἰς Ἰουδαίαν Ἀλβίνου διάδοχος ἀφικόμενος πολλῶν ἐπέπλησεν Ἰουδαίους κακῶν, τοσοῦτον δὲ γέγονε κάκιστος, ὥστε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς αὐτοῦ κακίας ἐπαινεῖσθαι τὸν Ἀλβίνον ὡς εὐεργέτην. ὁ μὲν γὰρ τὴν πονηρίαν ἐπέκρουπε καὶ ἀδικῶν μὴ γίνεσθαι κατάφωρος ἔσπευδε, Φλώρος δὲ ἀπαρα-
10 καλύπτως καὶ ἀναιδῶς τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐποίηε, ὥσπερ ἐπιδεικνύμενος. καὶ τί δεῖ τῶν ἐκείνου κακῶν ἀπαριθμεῖν τὸ καθ' ἕκαστον; τοσοῦτον δ' εἰπὼν δηλώσω τὸ πᾶν, ὅτι ὁ τοὺς Ἰουδαίους τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἄρσασθαι πόλεμον βιασάμενος Φλώρος ἦν. ἔλαβε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν
15 ἔτει τῆς Φλώρου ἐπιτροπῆς, δωδεκάτῳ δὲ τῆς μοναρχίας τοῦ Β Νέρωνος.

18. Ἐντεῦθεν οὖν ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀποστασία εἰς προῦπτον ἀνεργήθη καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο. διηγήσασθαι δὲ τούτου ἕκαστα πλείονος ἂν γένοιτο πραγματείας ἢ κατὰ τὴν παρούσαν
20 ἐγχείρησιν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα εἰσαί μοι κέρκεται, μόνα δ' ἐπιτεμεῖν τὰ περὶ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων αὐτῶν. Οὐεσπασιανὸς γὰρ παρὰ Νέρωνος, μαθόντος τὴν Ἰουδαίων ἀποστασίαν,

16 post Νέρωνος inscriptio Ἐπιτομή τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερουσαλήμ
AW. 18 ἐρράγη Α.

Fontes. Cap. 18. Iosephi de bello Iudaeico libri 3 et 4.

qui essent ex sanguine Aaronio: etsi ea consuetudo non perpetuo observata est. pontifices ab Aarone usque ad Phineem in bello a seditionis declaratum 83 fuere.

Gessius autem Florus Albini successor Iudaeos plurimis oppressit malis. nam tantum improbitate excelluit, ut propter insignem eius maleficientiam Albini beneficentia celebraretur. nam hic quidem malitiam suam occultare studuit ac sollicitè cavet ne suae iniuriae deprehenderentur, Florus autem palam atque impudenter iniquitatem in populum et quasi per ostentationem exercuit. sed quorsum attinet eius scelera singulatim recensere, cum res paucis expediri queat: qui Iudaeos bellum Romanis inferre coegerit, Florum fuisse. id vero bellum coepit secundo anno procuratoris Flori, monarchiae Neronis duodecimo.

18. Hinc igitur Iudaeorum defectio palam erupit bellumque coepit: cuius singulos veluti actus referre maioris operae fuerit quam instituta brevitatis patitur. quare caeteris omissis Hierosolymorum duntaxat excidium compendio referre decrevi. nam cognita Iudaeorum defectione Vespasianus, cui Nero belli administrationem crediderat, non

τὴν τοῦ πολέμου διοίκησιν πιστευθεῖς, οὐ πρώτοις τοῖς Ἱεροσολύμοις προσέβαλεν, ἀλλὰ τὰς ὑπὸ τὴν μητρόπολιν ἔσπευσε πρότερον ἐλεῖν πόλεις, καὶ οὕτως αὐτὴν χειρώσασθαι τὴν μητρό-
C πολιν. καταλαβὼν οὖν τὴν Πτολεμαῖδα, καὶ ἐνωθεὶς ἐν αὐτῇ τῷ υἱῷ Τίτῳ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀφικομένῳ καὶ τὸ πεντεκαίδεκατον⁵ τάγμα κομίζοντι, σταλέντι παρ' αὐτοῦ ἐξ Ἀχαΐας, ὅπου τοῦ πολέμου στρατηγὸς χειροτόνητο παρὰ Νέρωνος (ἐν Ἀχαΐα γὰρ ἐτύγχανεν ὢν ἐκεῖνος ὅτι ἡ τῶν Ἰουδαίων ἀποστασία κατηγορήθη αὐτῷ), κατὰ τῆς Γαλιλαίας πρότερον ὤρμησε, καὶ τῇ πόλει τῶν Ἰωταπάτων πρώτη προσβαλὼν, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα πολιορ-
D κήσας ἡμέρας, πορθεῖ μὲν αὐτήν, αἶρεῖ δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον στρατηγούντα τῆς Γαλιλαίας καὶ τῆς εἰρημένης ὑπερμαχοῦντα πόλεως. ἐκείθεν δὲ καθ' ἑτέρων ἐχώρει φρουρίων καὶ πολισιμᾶ-
P I 292 των, καὶ τὰ μὲν ὁμολογῆτα, τὰ δὲ πολιορκία ὑπὸ Ῥωμαίους πεπαήτο. καὶ ταῦτα ἤδη κατεργασάμενος ἠτοιμάζετο καὶ αὐτῇ¹⁵ προσμιῖξαι τῇ μητροπόλει, διακιμένη κακῶς ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους στασιάζειν τοδς ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς ἐμφυλίους ἐκκυλισθῆναι μάχας καὶ ἀλλήλων σφαγὰς, ἀντεῦθεν τὸ μάχιμον διαφθείρεσθαι. ἐπέσχε δὲ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὴν ὁρμὴν ἀγγελθεῖς ὁ Νέρων τῆς αὐταρχίας ἐκπεπτωκὸς καὶ τῆς Ῥώμης λαθραίως ἐκδρὰς καὶ²⁰ ἑαυτὸν ἀνελών. εἶτα Γάλβαν μαθὼν γενόμενον αὐτοκράτορα, Τίτον πέμπει πρὸς αὐτόν, προσερούντά τε καὶ ὅ τι περὶ Ἰου-
P I 292 δαίων κειλεύει πειυσόμενον. ἔτι δὲ καθ' ὁδὸν ὄντος Τίτου καὶ ὁ

ὁ τό τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον τάγμα Iosephus male. 10 τσε-
 σαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ Iosephus vulgo: καὶ ἑβδόμῃ om
 codex Florentinus. 11 καὶ add A.

Hierosolyma invasit primum, sed urbibus metropoli subiectis prius expugnatis, tam demum ipsam quoque domare instituit. occupata igitur Ptolemaide, cum filio Tito, qui ab eo ex Achaia missus, ubi a Nerone belli dux designatus fuerat, legionem decimam quintam Alexandria adduxerat, se coniunxit: Neroni enim in Achaia degenti Iudaeorum defectio nuntiata fuit. ac Galilaeam primum aggressus, Iotapatis diebus 40 expugnatis, Iosephum Galilaeae ducem, eius urbis defensorem cepit. inde alia castella atque oppidula partim deditioe partim obsidione Romanis parere coegit. iis iam confectis ad ipsam metropolim obsidendam se accingebat, seditionibus et factionibus adeo afflictam ut civili bello et mutuis caedibus inter sese grassantes homines bellicosi interirent. verum id eius consilium nuntius de Nerone, qui amisso imperio clam Roma profugisset atque ipse sibi manus attulisset, repressit. deinde cum Galbam imperio potitum esse cognovisset, Titum misit ad eam salutandum, et percontandum quid de Iudaea fieri vellet. sed Titus im

Γάλβας ἀνήρητο. ὅπερ ἀκούσας ὁ Τίτος πρὸς τὸν πατέρα καλι-
 ροστεῖ. καὶ διὰ τὸ περὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀμφίβολον οὐκ
 ἐπεχείρουν τῇ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ προσβολῇ, ἀλλ' ἠρέμουν ἐν
 Καισαρείᾳ. Γάλβον δὲ ἀνηρημένου Ὄθων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο.
 5 τὰ δὲ ἐν Γερμανίᾳ τυγχάνοντα τάγματα. Οὐτιτέλλιον ἀνηγόρευσαν
 αὐτοκράτορα. στελλας οὖν Ὄθων ἐπολέμει Οὐτιτέλλιω. ἤτη-
 μένων δὲ τῶν ἀπεισταυμένων Ὄθων ἑαυτὸν διεχρήσατο. καὶ W I 209
 Οὐτιτέλλιος εἰς Ῥώμην ἀπῆε· σὺν τοῖς στρατεύμασιν· ἤδη γὰρ
 αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ Ὄθωνος προσεχώρησαν. Οὐεσπασιανὸς δέ, εἴ
 10 τινὰ ἦσαν περιλοιπα τῶν Ἰουδαίων πολίχνια μῆπω ἐαλωκότα, B
 στελλας ἐπόρθει καὶ ταῦτα, ὡς μόνην ἤδη τὴν τῶν Ἱεροσολύμων
 πόλιν σκοπὸν Ῥωμαίοις περιλιμπάνεσθαι. ἐνόσει δὲ δεινῶς, ὡς
 εἴρηται, τὰ τῆς πόλεως. ἔξωθεν μὲν γὰρ ὁ Σίμων καὶ οἱ περὶ
 αὐτὸν τοῖς Ἰουδαίοις Ῥωμαίων ἐτύγχανον φοβερώτεροι, ἔνδον
 15 δ' οἱ ζηλωταὶ καλούμενοι καὶ ὁ τούτων ἑξάρχων Ἰωάννης καὶ
 Ῥωμαίων ἦσαν καὶ τοῦ Σίμωνος χαλεπώτεροι. σφοδρότατα δὲ
 βιαζομένων τοὺς ἐν τῇ πόλει τῶν ζηλωτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ τοῦ
 δήμου τὸν Σίμωνα μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πλήθους εἰς τὴν πόλιν
 παρακαλοῦντες εἰσαγαγεῖν, ὡς τάχα τῆς τῶν ζηλωτῶν τυραννίδος
 20 αὐτοὺς ἀπαλλάξοντα· ἔλαθον δὲ χεῖρονα καθ' ἑαυτῶν εἰσοδεξά-
 μενοι τύραννον. τούτων δ' ἐν Ἱεροσολύμοις πραττομένων Οὐ- C
 τέλλιος τὴν Ῥώμην κατέλαβεν αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείς. Οὐε-
 σπασιανῶ δὲ μαθόντι ταῦτα οὐκ ἤρεσκε, καὶ ἀπηξίου δεσπότην
 ἔχειν τὸν Οὐτιτέλλιον. οἱ δ' ἠγεμόνες τῶν σὺν αὐτῷ ταγματίων

8 τοῖς om A.

20 ἑαυτὸν A.

24 σὺν] ὅπ' A.

itinere Galbae quoque caede cognita ad patrem est reversus: neque Hierosolymorum obsidionem tentarunt, ob incertum Romani imperii statum, sed Caesareae quieverunt. Galba sublatO otho factus imperator contra Vitellium, quem Germanicae legiones imperatorem salutarant, copias misit: quibus superatis sibi ipse manus intulit. Vitellius adiunctis etiam Othoniis Romam cum legionibus abiit. Vespasianus vero, si qua Iudaica oppidula nondum expugnata supererant, ea quoque vastavit, ut sola Hierosolyma Romanis expugnanda restarent. quae quidem, ut diximus, pessime se habebant: foris enim Simon cum sua factione Iudaeis formidabilior erat quam Romani, intus vero ii qui se zelotas a studio religionis iactabant eorumque dux Iohannes et Romani et Simone graviore erant. qui urbanos eo necessitatis adegere, ut populus Simonem cum sua turba in urbem arcesseret, spe ille quidem reprimendae zelotarum tyrannidis: sed non animadvertit se graviozem suis cervicibus tyrannum imposuisse. dum haec Hierosolymis geruntur, Vitellius Romam profectus imperator appellatur. quem cum Vespasianus

ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ στρατιῶται συνελθόντες ἀναγορεύουσι τὸν Οὐεσπισιανὸν αὐτοκράτορα.

19. Ὁ δὲ μέλλων ἤδη ἐκπλεῖν, τῷ νύϋ Τίτῳ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν ἀνέθετο. ὃς τὰς δυνάμεις συναγαγὼν ἀπήει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸ τριάκοντα σταδίων ἑστρα-
 5 τοπεδευκῶς, ἐκεῖθεν ἔξακοσίους τῶν ἐπιλέκτων ἰππέων παραλαβὼν, ἤει τὴν πόλιν κατασκευόμενος καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἐντός.
 D ἐπεκθρόουσι δὲ τῆς πόλεως ἄπειροι· καὶ οἱ μὲν πλείστοι τῶν μετὰ Τίτου μανιώδη τὴν ὄρμην τῶν Ἰουδαίων ὀρῶντες ἀνεκόπησαν τοῦ πρόσω χωρεῖν, ὃ Τίτος δὲ μετ' ὀλίγων τῶν ἄλλων ἀποτμη-
 10 θεις εἰς μέσους τοὺς πολεμίους ἐμπεριεληπτο. καὶ γνοὺς ἐν κινδύνῳ τὰ κατ' αὐτόν, ἐπιστρέφει τὸν ἵππον, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἔπεσθαι, ἐμβάλλει τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τῷ ἕξφι τοὺς ἐπιόντας ἀναστέλλων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διασιώζεται, δύο πεσόντων ἐκ τῶν ἐπομένων αὐτῷ. 15

Μεθ' ἡμέραν οὖν ἐπὶ τὸν σκοπὸν ἐλθὼν (τόπος δ' ἐστὶν οὕτω καλούμενος διέχων τῆς πόλεως στυδίους ἐπτά, ὅθεν ἦ τε πόλις καὶ ὁ ναὸς καταφαινεται) περιβαλέσθαι κελεύει στρατό-
 P I 293 πεδον. τῶν δ' ἐν τῇ πόλει συρρηγνυμένων ἀλλήλοις αἰεὶ, τότε πολλὸς ἐπελθὼν ὃ ἔξωθεν πόλεμος τὴν ἔριν ἀνέπαυσεν. ἐμάχοντο
 20 οὖν τοῖς βαλλομένοις στρατόπεδον οἱ Ἰουδαῖοι τῆς πόλεως ἐκτρέχοντες καὶ ἐκάκουν τοὺς ἐναντίους, μᾶλλον δ' ἐκακοῦντο αὐτοί.

21 οἱ om A.

Fontes. Cap. 19. Iosephi de bello Iudaico 5 1—7 § 4.

eo nuntio minime delectatus dominum habere recusaret, a suis ducibus et militum consensu imperator salutatur.

19. Soluturus filio Tito Hierosolymorum obsidionem mandat, qui contractis in unum copiis Hierosolyma contendit, et triginta ab urbe stadiis castrametatus, 600 equitibus assumptis ad urbem speculandam et animos hostium periclitandos abit. statim vero infiniti ex urbe procurrunt. ac plurimi ex Titi equitibus furiosum Iudaeorum impetum cernentes substituerunt, ipse vero cum paucis avulsus a caeteris undique ab hostibus circumventus, animadverso periculo convertit equum et suis sequi iussis in Iudaeos irruit, atque obvius quibusque gladio propulsatis salvus in castra revertitur, duobus duntaxat comitum suorum caesis.

Postridie consensu loco qui speculator dicitur, 7 stadiis ab urbe distans, unde et urbs et templum spectatur, castra muniri iubet. urbani vero subinde prius inter se dimicare soliti, ob ingentem externi belli procellam dirempta lite urbe excurrunt, cum iis qui vallum muniunt dimicant, et dum hostes cladibus afficiunt, pluribus ipsi affi-

λωφῆσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τοῦ θύραθεν πολέμου, πάλιν τοῖς ἔνδον ἢ στάσις ἠγέρετο. καὶ δόλω τὸ ἱερὸν ὃ Ἰωάννης σὺν τοῖς ζηλωταῖς κατασχών, πολλῶν ἀναιρεθέντων, κατεδάρρει τοῦ Σίμωνος.

5 Ὁ δὲ Τίτος ἔξομαλίσαι προσέταξε τὸ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. καὶ τὸ μὲν ἐγένετο, Ἰουδαίους δὲ κατὰ Ῥωμαίων ἐνέδρα τις μεμηχάνητο. οἱ γὰρ τολμηρότεροι τῶν στασιασῶν προελθόντες τῆς πόλεως, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν τὰ εἰρημικὰ φρονούντων, περὶ τὸ τεῖχος ἦσαν εἰλού-
 10 μνοι· ἄλλοι δὲ στάντες ἐπὶ τοῦ τείχους, ὡς ἐκ τοῦ δήμου τυγχάνοντες, εἰρήνην ἐβόων καὶ δεξιῶν ἤτοῦντο, καλοῦντες τοὺς Ῥωμαίους ὡς τὰς πύλας ἀνοίξοντες. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις οὐδὲν ὑπωπεύετο, καὶ ἐχώρουν ἐπὶ τὸ ἔργον, Τίτω δὲ δι' ὑποψίας ἦν τῆς ἐπικλήσεως τὸ παράλογον. πρὸ μιᾶς γὰρ ἡμέρας
 15 διὰ τοῦ Ἰωσήπου ἐπὶ συμβάσει αὐτοὺς προκαλούμενος, οὐδὲν φρονούντας εὗρισκε μέτριον. μένειν οὖν κατὰ χώραν τοὺς στρατιώτας ἐκέλευε. φθασάντων δὲ τινῶν πρὸς τὰς πύλας δραμεῖν, τὸ μὲν πρῶτον οἱ ἐκβεβλησθαι δοκοῦντες ἐπέφευγον, ὡς δὲ μεταξὺ τῶν τῆς πόλεως ἐγένοντο πόργων, ἐξέθειον καὶ ἐκύκλουν
 20 αὐτούς. καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους βέλη κατ' αὐτῶν ἠφείσαν καὶ
 W I 210
 C λίθους ἠκόντιζον καὶ ἀνεῖλον συχνοὺς καὶ πλείους κατέτρωσαν. καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἰσκίρων τοὺς θυρεοὺς ἀνυσείοντες, τοῖς δὲ στρατιώταις ὁ Τίτος ἠπέλει καὶ οἱ ταξιάρχοι.

1 τοῦ] τὸ A.
 συμβάσεις.

9 τὰ om A.

15 συμβάσει A: Iosephus

ciuntur. externo bello paulisper quiescente seditio rursus exoritur; et Ioannes cum zelotis templo multis caesis per delum occupato Simoni se opponere ausus est.

Dum autem intervallum, quod a speculatore ad moenia pertinet, Titi iussu exaequatur, Iudaei Romanis insidias struunt. nam audaciores e seditiosis urbem egressi, quasi a pacis studiosis eieci essent scilicet, iuxta moenia versabantur; alii in moenibus stantes quasi ex plebe homines pacem clamabant et dexteram petebant, Romanosque vocabant, quasi portas aperturi essent. ac milites quidem nihil suspecti opus aggrediebantur, Titus autem inexpectatam vocationem suspectam habebat: nam cum eos pridie per Iosephum ad pactiones provocasset, nihil moderati responsi acceperat. milites igitur suo loco manere iussit. sed cum quidam ad portas iam procurrissent, ii qui se eieci esse fingebant fugiebant: ut vero intra urbis turres illi pervenerant, excurrebant eosque circumvenerant, qui vero in moenibus erant, tela et saxa contra eos iaculantes occiderunt multos, plures convulnerant. quo successu Iudaei exultabant et scuta concutiebant: Titus vero et centuriones milites castigabant.

Ἦδη δὲ τοῦ πρὸ τῶν τειχῶν χώρου ἐξισωθέντος, ἐκεῖ μετα-
θεῖναι βουλόμενος τὸ στρατόπεδον, τὸ κατὰ κράτος τῆς δυνά-
μεως ἀντιπαρῆξεν τῷ τείχει, καὶ οὕτω πεφραγμένων Ἰουδαίους
τῶν ἐκδρομῶν, ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Ῥωμαῖοι ἐκεῖ. τρισὶ δὲ
τείχεσιν ἢ πόλιν περιεβέβλητο· ὅπου δ' ἡ φύσις τοῦ τόπου ταύ-
την ἀχύρου, ἐνὶ περιβόλῳ διέζωστο. οὕτω δ' ἐχούσης τῆς πό-
D λειως ἀπορος ἐδόκει τῷ Τίτῳ ἢ προσβολή. τέλος δ' ὅν ἐδοξε
κατὰ τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβάλλειν. καὶ τοῖς
τάγμασι δροῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεις ἐγκελύεται, συμφορεῖν τε τὴν
ἕλην, ἔν' ἐλείφουεν χώματα. καὶ οἱ μὲν εἰς ἔργον ἦγον τὸ κέ-
10 λυσμα, τῶν δὲ χωμάτων ἐγγεγερμένων προσάγειν τοὺς κριοὺς ὃ
Τίτος προσέτατε καὶ τύπειν τὸ τεῖχος.

Ἦδη τῶν κριῶν ἠρηγμένων τριχόθεν, ἕξαισιον τε κτύπον
τὴν πόλιν περιηγήσαντος, κραυγὴ παρὰ τῶν ἔνδον ἤρθη, καὶ οἱ
στασιασταὶ δέισαντες ἀμυνόμενοι, κοινὴν τὴν ἀμυνῶν πρὸς τοὺς 15
πολεμίους ποιεῖσθαι συνθέμενοι. τῶν γε μὴν κριῶν τυπόντων
P I 294 οὐκ ὑπέδιδον τὸ τεῖχος πληττόμενον, γωνία δὲ τις μόνον ἐνὸς
τῶν πύργων παρακεκλήθητο, τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν. Ἰουδαῖοι
δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἐσκεδασμένους παρατηρήσαντες κατὰ τὸ στρα-
τόπεδον, ἐκθέουσι πάντες, πῦρ ταῖς μηχαναῖς ἐπιφέροντες. δευτῆ 20
δὲ περὶ τὰς ἐλεπόλεις μάχη συνέπεσε, τῶν μὲν ὑποπιμπρῶν, τῶν
δὲ κωλύειν βιαζομένων· Ἰουδαῖοι δὲ ὑπερέχον ἐξ ἀπονοίας. καὶ
τὸ πῦρ τῶν ἐλεπόλειων ἤπτετο, καὶ εἰ μὴ ὁ Τίτος σὺν τοῖς ἵππεῶ-
σιν ἐπεβοήθησε, καὶ κατεφλέγησαν ἅν. τῶν δὲ τῶν προμάχων

3 πεφραγμένων AW, πεφραγμένων P.

Ex spatio quod ante moenia est complanato Titus copiarum robur
ad muros extendit, obstructisque Iudaeorum excursionibus castra ibi
posuit. urbs triplici muro circumdata fuit, ubi vero situ ipso munie-
batur, simplici duntaxat. quod cum ita esset, oppugnatio difficillima
Titō videbatur. sed tamen visum est iuxta Ioannis pontificis moni-
mentum eam adiri. ac legiones suburbana vastare iubet materiamque
ad excitandos aggeres comportare. quo facto et aggeribus extractis
Titus arietes admovei ac muros pulsari iussit.

Iam cum arietes tribus ex partibus moenia ferire coepissent, et
inuitatus fragor urbem circumsonuisset, clamore ab obsessis sublato
seditiosi terri se hostes communi ope propulsaturos esse pepigerunt.
murus tamen ictibus arietum non cessit, angulo duntaxat turris unius
emoto, muro incolumi. Iudaei vero cum Romanos in castris dissipatos
observassent, excurrunt omnes et ignem machinis iniciunt. ubi atrox
pugna exorta est, his eas incendere, illis incendium cohibere conantibus.
sed Iudaei ex desperatione superiores fuerunt, et machinae iam arde-
bant, ac nisi Titus cum equitibus subsidio venisset, conflagrassent.

τῶν Ἰουδαίων πεισθέντων ὡς δώδεκα, οἱ λοιποὶ ἐπέκλιναν καὶ
 συναθροίσθησαν εἰς πῆλ πόλιν. ζωρηθεῖς δὲ τῶν Ἰουδαίων εἰς
 πρὸ τοῦ τείχους ἀνισταυρώθη, εἰ πρὸς τὴν ὕψω οἱ λοιποὶ κατα-
 πλαγνέτες ἐνδοῖεν. πύργους δὲ πενήκοντα πηχέων ἕκαστον ἐκ
 6 ξύλων τοῦ Τίτου κατασκευάσαντος καὶ τοῖς χώμασιν αὐτοὺς ἐπι-
 στήσαντος οὐκέτι ἐκώλυνον Ἰουδαῖοι τὰς ἐμβολὰς τῶν κριῶν, ἐκ
 τῶν πύργων βαλλόμενοι καὶ κακούμενοι. ἤδη δὲ τῷ Νίκωνι τοῦ
 τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ Ἰουδαῖοι τὴν μέγιστην ἐλέπολιν τῶν
 Ῥωμαίων οὕτως ἐκάλεσαν) μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί.
 10 καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβάντων αὐτοῦ, πάντες εἰς τὸ δεύτερον ἀνα-
 φεύγουσι τείχος.

Καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους ἐν πεντεκαίδεκα
 ἡμέραις ἐκράτησαν. ἐντεῦθεν αὐτοῖς κατὰ τοῦ δευτέρου τείχους
 ἐγένοντο προσβολαί. καὶ προσάγεται ἡ ἐλέπολις· σαλευομένου
 15 δὲ τοῦ πύργου καθ' οὗ τὰς ἐμβολὰς ἐποιεῖτο, οἱ μὲν ἄλλοι C
 πεφύγασιν, (20) Κάστωρ δὲ τις ἀγὴρ γόης μεθ' ἐτέρων δέκα
 προτεινῶν τὰς χεῖρας ὡς ἰκετεύων ἐκάλεε τὸν Τίτον. ὁ δὲ πι-
 στεύσας ἐπέχει τὴν ἐμβολὴν τοῦ κριοῦ. καὶ ὁ Κάστωρ κατα-
 βῆναι βούλεσθαι ἐπὶ δεξιᾷ ἔλεγε, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δέκα οἱ μὲν
 20 τὴν ἰκείαν συνηπεκρίνοντο, οἱ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν Ῥω-
 μαίοις ἐβόων. τριβομένης δ' ἐν τούτοις τῆς ὥρας, ὁ Κάστωρ
 ἐδήλου τῷ Σίμωνι, περὶ τῶν ἐπειγόντων βουλευέσθαι, ὡς ἐμπαύ-

I συνέλικων Α.

16 γόης ἀγῆρ Α.

Fontes. Cap. 20. Iosephi de bello Iudaico 5 7 § 4—10 § 5.

nunc vero propugnatoribus Iudaeorum circiter duodecim caesis, reliqui
 in urbem sunt compulsi. unus Iudaeus vivus captus ante moenia in
 crucem actus est, ut eo adspectu percussis caeteri se dederent. sed cum
 Titus ligneas turres singulas 50 cubitum in aggeribus collocasset, Iudaei
 arietum impetum non amplius prohibuerunt, cum ex illis firerentur ac
 male tractarentur. iam vero muro etiam a Nicone (sic enim ipsi Iudaei
 Romanorum maximam vocabant machinam) labefactato, plerique debilitatis
 animis recesserunt, eodemque a Romanis occupato in alterum mu-
 rum confugerunt.

Muro primo 15 diebus capto, secundus etiam adducta ma-
 china oppugnari coeptus. ac turri quadam labefactata alii fugerunt,
 (20) Castor vero quidam, homo impostor, cum aliis decem suppli-
 citer extentis manibus Titum vocat: cui ille fide adhibita, machinae
 ictum inhibuit. Castor se descensurum professus est ad petendam dex-
 teram. illi vero decem partim supplicem cum eo gestum simulabant,
 partim se nunquam Romanis servituros clamitabant. quare dum tempus
 teritur, Castor Simonem monet ut quid facto sit opus deliberet, dum

Zonarae Annales.

34

ζοντος Ῥωμαίοις αὐτοῦ καὶ τὸ σφῶν ἐπέχοντος ὄρημα. τέλος δὲ γνωσθεὶς ἀπάτη τὸν καιρὸν παρέλκων, παρώξυνε τοὺς Ῥωμαίους τὰς ἐμβολὰς τοῦ κριοῦ ποιῆσαι δυνατωτέρας. ἴαλος
D τοίνυν καὶ τὸ δεύτερον τεῖχος ἡμέρα πέμπτη μετὰ τὸ πρῶτον. παρελθὼν δ' ἐντὸς ὁ Τίτος, κτείνειν τε τοὺς καταλαμβανομένους 5 ἐκώλυσε, καὶ μηδὲ τὰς οἰκίας ὑπομιμνῶν τοῖς στρατιώταις ἐκλευσεν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ τεύχους πολὸ μέρος καθαιρεθῆναι ἤθελῃσε· περὶ πλείονος γὰρ ἐποιεῖτο τὴν μὲν πόλιν ἑαυτῷ περιῶσαι,
W I 211 τῇ πόλει δὲ τὸν ναόν. ἐπιτίθενται τοίνυν οἱ στασιασταὶ ταῖς ἐπέλθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν Ῥωμαίοις, καὶ οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενω-10 πούς, οἱ δ' ἐκ τῶν οἰκιῶν, οἱ δ' ἐκ τοῦ τεύχους αὐτοὺς ἔβαλλον. καὶ οἱ τούτου φρουροὶ Ῥωμαῖοι καθαλλόμενοι τῶν πύργων ἀνεχώρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἰουδαῖοι δὲ κατ' ἐμπειρίαν τῶν
P I 295 στενωπῶν ἐτίρωσκόν τε πολλοὺς καὶ προσπίπτοντες ἐξώθουν. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν κρατήσαντες καὶ τοῦ δευτέρου τεύχους, αὐθις 15 ἐξώσθησαν, ἐπῆρτο δὲ τοῖς στασιασταῖς τὰ φρονήματα. ἦδη δὲ καὶ ὁ λιμὸς ὑφέρπων τὴν πόλιν πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐνδολεῖα τῶν ἐπιτηδείων διεφθειρε. τοῦτο δὲ τοῖς στασιασταῖς καταθέμιον ἦν, μόνους ἀξιοῦσι σώζεσθαι τοὺς τὴν εἰρήνην μὴ θέλοντας, τὴν δὲ τῶν ἄλλων φθορὰν οἰομένοις κουφισμὸν ἑαυ-20 τῶν. Ῥωμαῖοι δὲ αὐθις ἀπειρωῶντο κατασχεῖν τὸ τεῖχος τὸ δεύτερον, οἱ δὲ διεκώλυον· καὶ ἐπὶ τρισὶ μὲν ἡμέραις ἀντίσχον,
B τῇ δὲ τετάρτῃ μὴ ἐνεγκόντες τὴν προσβολὴν εἰς τὸ ἐνδότερον μετεχώρησαν.

5 τε om A. 6 ἐκώλυε A. ἀπομιμνῶν A. 19 ante σώζεσθαι PW add τοῦ, om A Iosephus. 22 τρισὶ μὲν] τρισὶν A.

ipse Romanorum impetum inhiberet atque eluderet. dolo tandem animadverso Romani concitati, maioreque vi machinis impulsis, etiam secundum murum quinto post primum die ceperunt. Titus ingressus ventit ne comprehensi caederentur neve aedes incenderentur, neque etiam magnam partem muri dirui voluit. malebat enim urbem sibi, templum urbi conservare. seditiosi vero Romanos urbem ingressos adorti, alii in angiportis, alii ex aedibus, alii ex moenibus feriebant: itaque praesidiarii e turribus desilientes in castra revertebantur. Iudaei vero cum ex notitia angiportuum multos vulnerassent, et Romanos post secundum quoque murum captum fortiter reppulissent, sustulerunt animos; ac fame iam per urbem serpente, multorum bonorum virorum ex annonae penuria interitu seditiosi delectabantur, eos solos salvos esse cupientes qui pacem aversarentur, aliorumque perniciem suam salutem interpretabantur. Romanis vero secundum murum denuo occupare studentibus, triduum restiterunt: quarto die impetum eorum non ferentes in interiorum transierunt.

Καὶ πάλιν ὁ Τίτος τοῦ τείχους κρατήσας αὐτίκα τούτου καθήρσει τὸ προσάρκτιον· τῷ λοιπῷ δ' ἐγκαταστήσας φρουράν, τῷ τρίτῳ προσβαλεῖν ἠτοιμάζετο. καὶ διχῆ τὰ τάγματα διελὼν λείπειν ἤρχετο χώματα. τῶν δ' ἐντὸς οἱ μὲν στασιασταὶ ἦσαν ἄπειργοι καὶ ἀνένδοτοι, ὁ δὲ δῆμος πρὸς αὐτομολίαν κελίητο, καὶ πολλοὶ λανθάνοντες ἠδομόλουν. οὓς δὲ τοῦτο βουλομένους οἱ στασιαζόντες ἔγνω, ἢ καὶ μόνην ἔαχον ὑπονομίας σκιάν, εὐθέως ἀπέσφατον· τοῖς δ' εὐπόροις καὶ ψευδῆ τὴν τῆς αὐτομολίας κατηγορίαν προσάπτοντες τοὺς μὲν αὐτίκα διέφθειρον, C
10 τὰς δὲ κλειῶν οὐσίας διήρπαζον. ὁ λιμὸς δ' ἀκμάζων τὴν τῶν στασιαστῶν ὠμότητα ἤξανε. δι' ἐνδειαν γὰρ τῶν τροφῶν ἐσπιδῶντες τὰς οἰκίας ἠρεύνων, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἀρνούμενους ἔχειν, εἰ μὲν εὐρισκον, ἤκιζον, εἰ δὲ οὐχ εὐρισκον, ὡς κρύψαντας ἐπιμελέστερον ἤταζον. ἐποιοῦντο μέντοι τοῦ ἔχειν τρο-
15 φὰς ἢ μὴ τὰ σώματα τῶν ἀθλῶν τεκμήριον. οἷς μὲν γὰρ ἔτι μετῆν ἰσχύος, ἔχειν ἐδόκουν, οἷς δ' ἐξετάκη τὰ σώματα, παρωδέοντο. εἰ δὲ τις εὐπόρησε πυρῶν ἢ κριθῆς, κατακλείσας τὴν οἰκίαν ἠσθιε· τινὲς δ' ὑπὸ βίας τῆς τοῦ λιμοῦ καὶ ἀνέργαστον D
20 τροφὰς μητέρες βρεφῶν, παῖδες πατέρων, γυναῖκες ἀνδρῶν. καὶ οὕτω δ' ἰσθιοντες, ὁμῶς τοὺς στασιαστὰς οὐκ ἐλάνθανον. ὅπου δὲ κεκλεισμένην οἰκίαν κατίδοιεν ἢ καπνὸν ἀποθρώσκοντα,

7 ἔγνω] εὐρισκον A.

18 τῆς om A.

Titus iterum potitus moenibus quantum ad septentrionem spectat diruit, reliquis partibus praesidio imposito ad tertium oppugnandum se paravit. et legiones bifariam dispersit aggeres excitare coepit. ex his qui intus erant seditiosi pertinaciter resistebant, populus vero transfugium spectabat, ac multi sane clam transfugiebant. quod qui in animo habere videbantur, aut umbram tantum suspicionis praebebant, iugulabantur statim, eorumque bona diripiebantur. locupletes vero, etiam falso transfugii crimine confecto, statim caedebantur, ut res eorum familiaris praedae esset. eam seditiosorum crudelitatem fames angebat. nam ob cibarium penuriam in aedes insiliebant, easque pervestigabant: quarum habitatores se habere negantes, si quid reperiebant, excruciebant; si nihil, torquebant, quasi accuratius occultassent; et utrum miserum alimoniam haberent necne, e corporibus eorum coniecturam capiebant. nam quibus adhuc aliquid virium supererat, habere putabant; quorum vero corpora contabuerant, praeteribantur. si cui vero triticum aut hordeum suppetebat, is eo clausis aedibus vescebatur. aliqui etiam ob famis violentiam rude triticum comedebant. cibosque ex ore infantium matres, liberi parentum, uxores maritorum rapiebant: et cum ita ederent, tamen seditiosos latere non poterant. sicubi enim clausam domum aut fumum exsurgentem conspexissent, id argumentum putabant

σημείον ταῦτ' ἐποιοῦντο τοῦ τοὺς ἐντὸς ἐσθλαιν, καὶ ῥήσονται τὰς θύρας ἐκ τῶν φαρύγγων αὐτῶν ἀνέφερον τὰς τροφάς· οὐδέ τις ἦν οἶκτος ἢ πολυῦς ἢ νεότητος. τοῖς δὲ φθάσαι προβρωσκέναι τὸ ἐσθιόμενον δεινὰς ἐπήγον ὡς ἀδικοῦσι καὶ ἀπηγεῖς
 P I 296 τιμωρίας, δρόβοις τοὺς αἰδοίων πόρους ἐμφράττοντες καὶ τὰς ἕδρας ῥάβδοις ὀξείαις ὡμῶς ἀναπέροντες. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπασχέ τις εἰς ἐνὸς ἄφροντος ἐξομολόγησιν, ἢ ἵνα θράκα μίαν ἀλφίτων τοῖς λησταῖς καταπρόηται. καθ' ἕκαστον μὲν ὄν ἐπεξίεναι τὰ τότε γερόμενα δυσχερές ἢ καὶ ἀδύνατον, συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόνον ἄλλην τοιαῦτα παθεῖν, μήτε γένος ἕτερον¹⁰ εἰς αἰῶνος γενέσθαι κακίας γονιμώτερον.

21. Τοιαῦτα μὲν ὄν ἔπασχον Ἰουδαῖοι, Τίτῳ δὲ τὰ χῶματα προῦκοπτε, καίτοι κακουμένων ἀπὸ τοῦ τεύχους τῶν
 B στρατιωτῶν. οἱ δὲ πρὸς συλλογὴν ἐξιώντες τροφῆς ἐνηδρεύοντο (ἦσαν δὲ οὐ δημόται μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν μαχίμων τινὲς οὐκ αἰ¹⁵ ταῖς ἀρπαγαῖς ἀκούμενοι), καὶ συλλαμβανόμενοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων μετὰ πᾶσαν βάσανον πρὸ τοῦ τεύχους ἀνεσταυροῦντο.
 W I 212 Τίτῳ μέντοι οἰκτρὸν τὸ πάθος ἐδόκει, πενταχοσίων ἐκάστης ἡμέρας ἢ καὶ πλείονων ἄλισκομένων. οὔτε δὲ φυλάττειν αὐτοὺς οὔτ' ἀφίεναι ἔκριεν ἀσφαλές, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῦναι²⁰ τοὺς λοιποὺς ἤλπιζεν. οἱ στασιασταὶ δὲ τοὺς τῶν αὐτομύλων

8 ἀλφίων A.

12 ὄν om A.

Fontes. Cap. 21. Iosephi de bello Iudaeo 5 11—13.

edentis familiae, perfractisque foribus cibos ex ipsis faucibus extrahabant, nulla ullius aetatis misericordia affecti. si qui vero cibum iam deglutierant, eos acerbis dirisque suppliciis ut iniurios persequerentur, orobis pudendorum meatus obturantes, et sedes virgibus acutis perforantes. eaque patiebatur aliquis, quae auditu quoque horrenda fuerint, ut se vel unum habere panem confiteretur, aut unum farinae pugillum praedonibus daret. ac quae tum facta sunt, singulatim commemorari difficulter ac potius nullo modo queant: sed illud compendio dici potest, neque aliam urbem talia perpessam esse, neque gentem ullam ab omni aeo sceleratiorem existisse.

21. Dum ita cum Iudaeis agitur, Titi aggeres promovebantur, quamvis milites de muris affligerentur. qui vero ad conquiendum urbem egrediebantur, non plebsii duntaxat sed etiam ex bellicosis aliquot, rapinis haud contenti, insidiis excepti a Romanis post omnia cruciatum genera pro moenibus in cruces tollebantur. ea calamitas etsi Tito miseranda videbatur, cum in dies quingenti aut plures etiam caperentur, tamen nec custodiri eos nec dimitti tutum putabat: simul etiam caeteris suis inspectis facilius deditionem facturos opinabatur. verum seditiosi

οικείλους ἐπὶ τὸ τεῖχος ἔλκοντες, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ πλείον
 ὄρημένους, οἷα πύσχουσιν οἱ Ῥωμαῖοι προσφεύγοντες ἐπεδεί-
 κνον, καταψευδόμενοι καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν οικείων. C

Ἦδη δὲ τῶν χωμάτων συντελειοθέντων αἱ ἐλεπόλεις προσή-
 5 γοντα. ἐπερῶξαντες δ' ἔνθοθεν Ἰουδαῖοι τὸ κατὰ τὴν Ἀρτωνίαν
 μέχρι τῶν χωμάτων διάστημα, καὶ τοὺς ὑπονόμους ξύλοις ὑπο-
 στηρίζαντες, μετέωρα τὰ χώματα πεποιθήκασιν. εἶτα ὕλης τὸ
 ὄρυγμα πλήσαντες, πῦρ τῇ ἕλῃ ἐπέβαλον, καὶ τῶν ὑποστηριζόν-
 των ξύλων καθέντων ἢ διαρῶξ ἄσφρόον ἐπέδωκε καὶ κατεσεισθη
 10 τὰ χώματα· καὶ τοῖς Ῥωμαῖοις ἐκκληξίς καὶ ἀθυμία πρὸς τὴν
 ἐπίνοιαν γίνεται. κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ τὰς ἐλεπόλεις οἱ Ῥωμαῖοι
 προσάγοντες δίοσειον τὸ τεῖχος. ἀλλὰ τινες παραβόλως ὀρημή- D
 σαντες κατ' αὐτῶν πῦρ ἐνήκαν καὶ πάντα κατέπρησαν. διεσφαρ-
 μένων δὲ τῶν χωμάτων Ῥωμαῖοι μὲν ἠθύμουον, Τίτος δὲ μετὰ
 15 τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ οἱ μὲν αὖτις ἕτερα ἐγείρων ἐπέ-
 λευον, οἱ δὲ χωμάτων ἄνευ προσκαθέζεσθαι καὶ φυλάττειν τὰς
 ἐξόδους αὐτῶν καὶ τὰς τῶν ἐπιστηδείων εἰσαγωγάς, καὶ οὕτως
 ἔλεγον λιμῶ τὴν πόλιν ἔσεσθαι ἄλωτῆν, τοῖς δὲ πᾶσαν ἐδόκει
 προσάγειν τὴν δύναμιν καὶ ἀποπειρῶσθαι τοῦ τείχους· μηδὲ γὰρ
 20 οἷσιν Ἰουδαῖους τὴν ἔφοδον. τῷ γε μὴν Τίτῳ τούτων οὐδὲν
 ἤρισκεν, ἐδόκει δὲ περιβόλῳ τὴν πόλιν κυκλῶσαι, ἔν' οὕτω P I 297
 πᾶσαν ἐμφράξῃ τοῖς ἔνδοσιν διέξοδον. καὶ τὸ ἔργον τῇ στρατιᾷ
 κατεμέρισε. τοῖς δὲ τις ἕρις ἐμπέταε ἐπὶ τὴν ἐργασίαν καὶ ὀρημή

1 πύσιν? ut Iosephi Ant. 17 5 § 3. 4 δὲ καὶ τῶν A.
 8 πλήρωσαντες A. 13 πῦρ κατ' αὐτῶν A.

transfugarum necessariis in muros pertractis, Haque popularium qui se
 hostium fidei committere studebant, ut tractarentur ii qui ad Romanos
 confugerent, ostendebant, tam de hostibus quam de suis mentientes.

Aggeribus absolutis machinae producebantur. Iudaei vero eo
 spatio quod inter Antoniam et aggeres interiacet suffosso, et cavernis
 lignis suffultis, aggeres pensiles reddiderunt, qui, fossa materia impleta,
 et iniecto igne fulcris combustis subito cedente, corruerunt. Romani
 ea solertia obstupefacti et consternati machinis alibi adductis muros
 labefactarunt. sed quidam praecipiti audacia eos omnes cremarunt,
 aggeribus collapsis Romani tristes fuerunt: Titus vero cum ducibus
 deliberavit. quorum alii aggeres alios excitandos, alii sine his assiden-
 dum et Iudaeorum eruptiones et comneatus importationes observandas
 censebant: ita enim urbem fame expugnatam iri. erant etiam qui sua-
 derent ut omnibus copiis adductis moenia tentaret: Iudaeos enim impe-
 tum earum non laturos. Titus vero, qui nihil horum prebaret, muro
 urbem circumdare statuit, ut obsessis omnem exitum obstrueret; eumque
 laborem inter milites distribuit. qui contentione quadam divinoque im-

τις δαμιόθιος, ταχύ τε τὸ ἔργον ἐξφοδόμητο. περικλείσας δὲ τῷ τείχει τὴν πόλιν, τὴν μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιῶν αὐτὸς ἐπισκέπτετο, τὰς δὲ λοιπὰς ἑτέροις ἐπέτρεψε· διεκληροῦντο δὲ τὸν ὕπνον αἱ φύλακες.

Ἰουδαίους δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκλείσθη πᾶσα σωτηρίας ἔλπις, καὶ ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκειτο, καὶ τὰ μὲν τέγη γυναικῶν καὶ βρεφῶν ἐκλελυμένων πεπλήρωτο, οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν· παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διωδύκότες ὡς εἰδῶλα κατὰ τὰς ἀγορὰς περιήρισαν, καὶ κατέπιπτον
 B ἔπη ἕκαστος ἀπονήσας ἔτυχε. θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας οἱ 10
 ἔτι ζῶντες οὐκ ἴσχυον· πολλοὶ δὲ καὶ θάπτειν ὀρμίσαντες τοῖς θάπτομένοις ἐπαπέθνησκον. οἱ δὲ στασιασταὶ καὶ τῶν ἐκ τοῦ λιμοῦ κακῶν ἐγίνοντο χαλεπώτεροι, τυμβωρυχοῦντες καὶ τὰς οἰκίας συλῶντες. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ θάπτειν ἐκέλευον τοὺς νεκρούς, τὴν δυσωδίαν μὴ φέροντες, ἕτ' 15
 ἐρόητον αὐτοὺς ἐκ τῶν τειχῶν εἰς τὰς φάραγγας. περιῶν δ' ὁ Τίτος καὶ θεασάμενος νεκρῶν πεπληρωμένας αὐτὰς καὶ βαθρὴν ἰχῶρα μυδῶντων σωμάτων ἐκρόντα, ἐστέναξε καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας ἐμαρτύρητο τὸν θεὸν ὡς οὐκ εἴη τὸ ἔργον αὐτῷ πρὸς
 C βουλῆς. καὶ πάλιν ἤπειτο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης 20
 ποριζομένης· πρὸ γὰρ σταδίων κεκόμιστο ἐνεθήκοντα.

Πολλοὶ δ' ὑποτόμολον τοῦ δῆμου, οἱ μὲν ἐκ τῶν τειχῶν κρημνίζοντες ἑαυτούς, οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ μάχην μετὰ χει-

5 πᾶσι A.
 ἀπ' Iosephus.

11 καὶ om A.

12 ἐκ τῶν A.

21 πρὸ]

petu concitati celeriter opus absolverunt. ita clausa civitate primas noctis excubias Titus ipse obibat ac lustrabat, reliquas aliis mandabat, militibus sortito dormientibus.

Iudaeis vero exitu intercluso spes etiam salutis una est interclusa, fame totas domos atque familias depascente. atque aedes quidem mulierum et puerorum viribus defectorum, angiportus senibus mortuis referri erant. pueri et adolescentes tumefacti simulacrorum instar in foris circubant, et quo quemque loco vires defecerant, occumbebant. mortuos cognati sepelire non poterant, et multi inter sepeliendum emoriebantur. seditiosi vero etiam famis cladibus saeviores sepulcra effodiebant et aedes spoliabant. ac principio ex aerario mortuos sepeliri iubebant ob foetorem intolerabilem, deinde in valles ex muris praecipitabant, quas cum circumiret Titus, et cadaveribus plenas, e quibus putrescentibus copiosa manabat sanies, videret, ingemuit, sublatisque manibus deum testatus id sua voluntate non fieri, denovo aggeres instituit, etsi materia aegre 90 stadiis comportabatur.

Multi interim e populo transfugiebant, qui partim de muris se deiciebant, partim saxa veluti ad pugnam parati manibus gestantes

μάδων πρὸς Ῥωμαίους κατέφευγον. καὶ οὕτω δ' οἱ πλείους ἀπώλλυντο· λιμώττοντες γὰρ καὶ ἀφθονία τροφῶν ἐντυγχάνοντες ἀπλήστως τε κορεσνύμενοι διεφθέρησαντο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον τοὺς αὐτομόλους φθεῖρον. τινὲς γὰρ αὐτῶν κεκτημένοι χρυσοῦς, 5 ἐν τῷ μέλλειν πρὸς Ῥωμαίους αὐτομολεῖν κατέπεινον σφᾶς, ἵνα μὴ ἀλόντες ἀφαιρεθῶσιν αὐτούς. παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις γενόμενοι τοῖς τῆς γαστρὸς σκυβάλοις τοὺς χρυσοῦς συνέξικρωσθαι, καὶ ἐκλέγοντες αὐτοὺς ἐλάμβανον. φρωῖται τοίνυν τῶν αὐτομόλων τις τοῦτο ποιῶν· καὶ φήμης γεγονυίας εἰς τὸ στρατοπέδον ὡς 10 μιστοὶ χρυσίου προσίαισιν οἱ αὐτόμολοι, ἀνετίμοντο τὰς γαστέρας οἱ ἄθλιοι, ὡς ἐντεῦθεν πολλὴν γενέσθαι τῶν Ἰουδαίων φθορὰν· μὴ γὰρ νυκτὶ ὑπὲρ τρισχιλίους ἀνασχισθῆναι συνέβη. δ' ἦν οὖν ὁ Τίτος ἠπέλησε τῷ στρατεύματι· ἀλλὰ μικρὸν ἢ οὐδὲν τοῖς αὐτομόλοις ἐπήμνηεν ἢ τοῦ Τίτου ὀργή. ἐν ὀλίγοις δ' εὐφροσκειτο τὰ ἀργύρια, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίδες μόναι ἀπώλλυντο. λέγεται δὲ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως διὰ τῶν πυλῶν ἐκκομισθέντας καὶ 15 ῥιπέντας νεκροὺς τῶν ἀπόρων γενέσθαι μυριάδας ἐξήκοντα, τῶν δ' ἄλλων ἀνεξέμετρον εἶναι τὸν ἀριθμὸν, τοῦ μέντοι οἴτου τὸ μέδιμνον πραθῆναι ταλάντου. (22) περιτειχισθείσης δὲ τῆς 20 πόλεως παρὰ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἄνω μοι εἴρηται, οὐδὲ ποηλογεῖν οἶόν τε ἦν· ὅθεν τὰς τῶν ζώων κήπους τὰς παλαιὰς ἀνερευνῶντες ἐποιούνητο τροφήν.

12 πρὸς δισχιλίους Iosephus. 16 τῶν πολλῶν A. 18 ἀνεξέμετρον A et Iosephi codex optimus Parisiensis apud E. Cardwellum. 19 μέδιμνον] μέτρον Iosephus.

FONTES. Cap. 22. Iosephi de bello Iudaico 5 13 § 7—6 4 § 1.

Romanorum fidei se committebant. et tamen sic etiam maiori ex parte interibant: nam famelici ciborum copiam insatiabiliter ingerentes rumpebantur. accidit etiam aliud quod exitium transfugis afferebat. nam eorum quidam ad Romanos confugituri aurum, quod habebant, deglutiebant, ne capti eo spoliarentur, idque in castris cum excrementis eiectionum colligebant. in quo uno deprehenso, famaque in castris sparsa transfugas auro plenos venire, miserorum ventres dissecabantur. qua de causa plurimi, unaque nocte tria milia et amplius perierunt, quod ne fieret etsi Titus interdicebat, tamen eius minae parum aut nihil miseris commodarunt: et cum in paucis nummi reperirentur, caeteros praedae spes perdebat. ferunt autem pauperum, qui mortui per portas civitatis elati et proiecti sint, 600 fuisse milia, aliorum numerum inexplicabilem; frumentique medimnum talento venisse. (22) urbe autem, ut supra diximus, a Romanis muro circumdata cum non amplius herbas colligere liceret, animantium stercoia vetera inquirentes comedebant.

Ῥωμαίοις δὲ ἤδη ἠγέρθη τὸ χῶμασκα, καὶ ταῖς ἐπιπέλοις
 τὸ τεῖχος τῆς Ἀντωνίας ἐτύπτετο, οὐ μὴν καθήρειτο τυπτόμενον.
 τινὲς δὲ τῶν στρατιωτικῶν ὑπὲρ τῶν σωμάτων τοὺς θυροὺς ὀρο-
 φώσαντες, μοχλοῖς τοὺς θεμελίους ὑπώρτυτον, καὶ τέσσαρας τῶν
 λίθων ἐξέσεισαν. γὰρ δ' ἐπελθοῦσα τοὺς πολέμους ἐκατέρωθεν
 Β ἔπαυσε· καὶ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σαλευθὲν κατ' αὐτὴν
 αἰφνίδιον κατερέπεται. ὤφθη δ' ἄλλο τεῖχος ἀνωκοδομημένον
 ἐπὶ τῆς, ὃ τὴν ἐπὶ τῷ πεδῶντι χαρὰν τοῖς Ῥωμαίοις εἰς ἀθυμίαν
 μετέβαλεν. ὁ Τίτος δὲ τοῖς στρατιώταις διαλεχθεὶς ἐπήγειρεν
 αὐτῶν τὰ φρονήματα. καὶ τις ἀπὸ Συρίας ἀνὴρ Σαβῖνος τὸ 10
 ὄνομα, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τῆ λαϊῶ τὸν θυρεὸν ἐπανατεινάμενος,
 τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐχώρησεν·
 εἶποντο δὲ αὐτῷ καὶ ἕτεροι ἕνδεκα, τὴν ἀνδρείαν ζηλώσαντες.
 οἱ δ' ἐν τῷ τείχει κατηκόντιζόν τε αὐτοὺς καὶ βέλειον ἔβαλλον,
 καὶ λίθους ὑπερμεγέθεις ἐκύλιον, δι' ὧν τῶν ἕνδεκα παρῆσαν 15
 ῥησάν ἔτιοι. ὁ δὲ Σαβῖνος οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν ἢ
 ἀνελθεῖν εἰς τὸ τεῖχος καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. ὅτε γοῦν
 ἐκράτησε τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐσφάλη προσπταίσεως πέτρα τινί,
 καὶ προηῆς ἐν αὐτῇ μετὰ ψόφου τῶν ὀπλων κατέπεσε. πρὸς
 C γοῦν τὸν ψόφον ἐπιστραφέντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ μόνον αὐτῶν 20
 ἰδόντες καὶ κείμενον, ἔβαλλον πάντοθεν. ὁ δ' εἰς γόνυ διαπα-
 στὰς ἡμόνετο, ὑπὸ δὲ πλήθους τραυμάτων παρεβῆ τὴν δεξιάν
 καὶ κατεχώσθη τοῖς βέλεισι. τῶν δὲ λοιπῶν τρεῖς μὲν ἤδη πρὸς

3 θυροὺς] οὐρανοὺς A.
 ἀνδρείαν P.

13 ἀνδρείαν AW cum Iosepho,
 16 τῶν AW, om P.

Aggere iam a Romanis excitato cum Antoniae murus machinis
 feriretur ille quidem sed nullis ictibus evertetur, milites aliquot clipeis
 in humeros reiectis, actaque testudine fundamentis suffossis, quattuor
 saxa vectibus amoliti sunt. nox praelium utrinque diremit: eaque murus
 machinis quassatus subito corruit. sed alius murus post illum aedificatus
 Romanorum laetitiam e prostrato conceptam in moerorem convertit.
 Titus autem habita concione militum animos excitavit. et quidam ex
 Syria Sabinus, scuto in caput elato dexteraque strictum ensen tenens,
 moenibus successit: cuius virtutem undecim alii sunt aemulati. prop-
 guatoribus vero iaculis et telis saxisque praegrandibus subeuntes prop-
 pulsantibus aliquot ex undecim illis defecti sunt; Sabinus vero non de-
 stitit prius quam muro superato fugasset hostes. sed cum saxo impe-
 gisset et pronus in eo concidisset, Iudaei ad sonitum armorum conver-
 sum solum iacentem undique petiverunt. is vero in genu consurrexit
 seque defendit, donec dextera vulnerum multitudine laxata telis est ob-

τοῖς ἄκροισι γενομένους τοῖς λαοῖσι ἀπέκτεναν, οἱ δ' ἄλλα τραυματαῖα πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐκομίσθησαν.

Μετὰ δὲ δύο ἡμέρας νυκτὸς τινες ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρεπιῶν εἰς τὴν Ἀντωνίαν προσβαίνουσι, καὶ τοὺς ἐκεῖ φρουροῦντας ἀποσφάζαντες κοιμωμένους, ἐσάλλισαν. καὶ φωνὴ τῶν ἄλλων φρουρῶν ἦν, Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἀνέβη, καὶ τὰ τάγματα διέπειτο. τῶν Ἰουδαίων δὲ καταπεφυγόντων εἰς τὸ ἱερόν, καὶ οἱ τοῦ Τίτου εἰσέπιπτον διὰ τῆς δαύρουγος ἦν ὑπὸ τὰ χώματα τῆς Ῥωμαίων ὑπόφυξαν. συρρήγνυται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη 10 κατερά, καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι συνεπλέκοντο, φόβος δὲ ἦν πολλὸς ἐκατέρωθεν. κλινομένης δὲ ἤδη τῆς Ῥωμαιοῦ παρατάξεως, Ἰουλιανὸς τις ἑκατοντάρχης, ἄριστος ἀνὴρ, προπηδῆ καὶ νικῶντας τοὺς Ἰουδαίους τρέπεται μόνος. ἔφηνε δὲ τὸ πλῆθος καὶ διεσκέδαστο. καταδιώκων οὖν τοὺς σκεδαννυμένους ὁ γεν- 15 ναῖος ἐκείνος ἀνὴρ κατολισθαίνει κατὰ τοῦ λιθοστρώτου, ἧλους πυκνοὺς ἐν τοῖς ὑποδήμασιν ἔχων, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται. P I 299 καὶ Ἰουδαῖοι περιστάντες αὐτὸν ἐτίρωσκον πάντοθεν. ὁ δὲ καὶ κείμενος ἡμόνετο, μέχρι κατατρωθῆις ἐνέδωκε, καὶ τοῖς πολεμίοις αὐτοῖς θανατούμενος.

20 Ἰουδαῖοι μὲν οὖν τοὺς Ῥωμαίους ὠσάμενοι κατακλείουσιν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ὁ Τίτος δὲ πολλὰ καὶ διὰ Ἰωσήφου παρακα- W I 214 λίσας τοὺς στασιαστὰς καὶ δι' ἑαυτοῦ, ὡς ἀμειλίχτους ἐώρα, πάλιν ἐχώρει καὶ ἄκων πρὸς πόλεμον. καὶ τοὺς ἀρίστους ἐπιλε-

3 δύο PW.
codicibus.

7 καταπεφυγόντων A: utrumque in Iosephi
8 ἄλλα] ἐπὶ A et aliquot Iosephi codices.

ratas. e caeteris tres, qui iam ad summum evaserant, lapidibus occisi, octo vulnerati in castra sunt relati.

Biduo post quidam tacite per ruinas ad Antoniam progressi, custodibus qui obdormierant caesis tuba cecinerunt. caeteris autem defensoribus fugientibus Titus cum delecta manu, sequentibus legionibus, ascendit. Iudaeis ad templum confugientibus, Titi milites per fossam quam hostes subter aggeres excavarant irruunt: ibique acris pugna strictis gladiis committitur: cadunt utrinque multi. sed Romana acie iam inclinata Iulianus centurio, vir fortissimus, assilii ac Iudaeos victores solus in fugam vertit. quos dum fugientes et palantes persequitur, in solo constrato lapidibus (in calceis enim crebros clavos, ut et caeteri milites, infixos habebat) prolapsus, et a Iudaeis circumventus, undique convulneratur; sed et iacens se defendit, donec confossus interiit, etiam hostibus admirabilis.

Iudaei Romanos propulsatos in Antoniam concluserunt. Titus vero seditiosos et per Iosephum et per semetipsum cohortatus, ut nulla re molliri vidit, invitatus bellum repetiit; delectaque ex optimis habito,

ξάμενος περὶ ὄραν ἕως νυκτὸς ἐννάτην ταῖς φυλακαῖς ἐπιθέσθαι προσέταξεν. οὐ μὴν κοιμωμένους εὖρον τοὺς φύλακας, ἀλλὰ γνόντες τὴν ἐπίθεσιν συνεπλέκοντο, καὶ πρὸς τὴν βοήην καὶ οἱ
 B ἄλλοι συνήεσαν. Ἐξ ἐννάτης δὲ τῆς νυκτὸς ὥρας εἰς πέμπτην τῆς ἡμέρας τοῦ πολέμου συνισταμένου ἀγχώμιλος ἦν ἡ μάχη, μὴδενὶ τῆς νίκης ἐπιβρισάσης. καὶ οὕτως τότε διελύθησαν οἱ μαχόμενοι. τὰ δὲ λοιπὸν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως ἡμέρας ἑπτὰ τοὺς τῆς Ἀντωνίας θεμελίους καταστρεφόμενον πλατῆσαν πρὸς τὸ ἱερὸν ὑπερέβησαν ἄνοδον. καὶ πλησιάσαντα τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τμήματα χωμάτων κατήρχετο. καὶ τὰυτὰ μὲν ἤγει-
 ρετο σὺν μάχῳ πολλῷ· Ἰουδαῖοι δὲ τῆς βορείου καὶ κατὰ δύσιν στοῦς τὸ συνεχές πρὸς τὴν Ἀκωνίαν ἐμπρήσαντες ἀπέβρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν ἀρξάμενοι καίεν τὰ ἅγια. ὑποκιμπερᾶσι δὲ καὶ Ῥωμαῖοι τὴν πλησίον στοῶν· καὶ μέχρι πεντε-
 C καίδεκα πηχέων προκόβαντος τοῦ πυρός, ἀποκόπτουσιν Ἰουδαῖοι¹⁵ τὴν ὄροφῆν. οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασται καὶ φανερώς ταῖς ἐπὶ τῶν χωμάτων ἐπετίθεντο στρατιώταις, καὶ μετὰ δόλων ἠμύνοντο. ὑπὸ δὲ τοῦ λιμοῦ ἄπειρόν τι πλῆθος ἦσαν οἱ θνήσκοντες. πάδη δὲ τοῖς περιούσιον ἔτι συνέβαινε καὶ φρικτὰ δηγήσασθαι καὶ δύσπιστα τοῖς ἀκούουσιν· ὧν ἔν δηγήσομαι.²⁰

Γυνή τις ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην διὰ γένος καὶ πλοῦτον οὐκ ἄσημος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορχεῖτο. ταύτης

2 εὖρον A Iosephus, εὖρων PW mutata verborum distinctione.
 4 συνέλεσαν A. 8 καταστρεφόμενον A. 11 et 15 Ἰουδαῖοι A,
 Οἱ Ἰουδαῖοι PW. 14 ἐπικιμπερᾶσι A.

sub noctis horam nonam custodes aggredi iussit. qui cum vigilarent, animadversa aggressionē clamoribus caeteros quoque advocarunt. ac praehium a nona hora noctis usque ad quintam diei commissum anceps fuit, victoria in neutram partem inclinante: itaque tam direptum est. reliqua vero pars Romanorum septem diebus Antoniae fundamentis everis latam ad templum viam munivit. tum legiones muro primo appropinquantes aggeres moliri coeperant, qui magno cum labore erigebantur. Iudaei porticum, quae a septentrione et occasu Antoniae coniungitur, incensam ad cubitos 20 interruperunt, suis manibus sacra adyta urere aggressi. Romani quoque vicinam porticum incenderunt: flamma vero ad cubitos 15 progressa, Iudaei tectum resecurerunt. seditiosi qui in templo erant et aperte milites in aggerē versantes sunt aggressi, et dolis eos propulsarunt. sed fame infinita multitudo perit: superstitēs eae clades oppresserunt, quae et dictu sunt horrendae, et auditu incredibiles: quarum unam recensēbo.

Mulier quaedam trans Iordanem habitans, et genere et opibus hand obscura, Hierosolymis, quo confugerat, obediētiā tolerabat.

πολλάκις ἐαυτῇ τροφᾶς πορίζομένης οἱ ληστεύοντες ἐν τῇ πόλει ταύτας διήρπαζον. ἡ δὲ πρὸς ταῦτα ἀγανακτοῦσα, θυμῷ τε καὶ D λιμῷ στρατηγουμένη, ὃ ἦν αὐτῇ ὑπομάζιον τέκνον καταθύσασα καὶ ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἔφαγε, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δευτέραν ἐτήρει 5 τροφήν. οἱ δὲ στασιασταί, τῆς κνίσσης προσβαλλούσης αὐτοῖς, παρήσαν εὐθύς, καὶ εἰ μὴ δαίη τὸ παρασκευασθέν, ἀποσφάζειν ἤπειλουν αὐτήν. ἡ δὲ τὰ τοῦ παιδὸς ἀνεκάλυψε λείψανα· κακῆϊνος ἐξέστησάν τε πρὸς τὴν θείαν καὶ ἔφριξαν, καὶ τρέμοντας ὑπεχώρησαν, μόλις ταύτης τέως τῆς τροφῆς παραχωρήσαντες τῇ 10 μητρὶ.

Ἦδη δὲ τῶν χωμάτων τετελεσμένων προσήγγοντο οἱ κριοὶ ἦνον δ' οὐδὲν διὰ τὴν τοῦ τείχους στενρότητα. ἕτεροι δὲ τοὺς 15 θεμελίους ὑπώρυττον· καὶ οὐδ' οὕτως τὸ τεῖχος κατασείσειτο. P I 300 ἀπογνόντες οὖν τῶν ἄλλων, κλίμακας προσέφερον ταῖς στοαῖς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κωλύσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, τοῖς δ' ἀναβαῖσι συμπεσόντες ἐμάχοντο· καὶ ἦν οὐκ ὀλίγος αὐτῶν φόνος.

23. Ὁ δὲ γε Τίτος ὡς ἑώρα τὴν ἐπὶ τῷ ἱερῷ φειδῶ πρὸς βλάβης γινομένην τοῖς στρατιώταις, τὰς πύλας ὑφάπτειν προσέταξε. προσαχθέντος δ' αὐταῖς τοῦ πυρός, τηρόμενος ὁ ἄργυρος 20 ὧ ἐνεδέδυντο παρεχώρει τῇ φλογὶ τῶν ξύλων ἐφάπτεσθαι, κἀντεῦθεν ἐπελαμβάνετο τῶν στοῶν. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις ὄρωσι τὸ

6 ἀποσφάζειν A. 12 ἦνον δ' οὐδὲν τοῦ τείχους στενρότητι A: Iosephus ἢ στενρότατη κασῶν ἐλέκοις τύπτοουσα τὸν τοῖχον οὐδὲν ἦνυσεν. 13 κατέσειστο A. 15 ἀναβαίνουσα A. 18 βλάβην AW et aliquot Iosephi codices. ὑφάπτειν] φράττειν W: Iosephus ὑφάπτειν. 20 ἐνεδέδυντο A, ἐνεδέδευτο PW.

Fontes. Cap. 23. Iosephi de bello Iudaico 6 4.

ea sibi cibos paratos saepe ab urbanis latronibus eripi iniquo animo ferens, iraque et fame percita, puerum lactantem mactatum atque assum partim voravit, partim in aliud tempus asservavit. seditiosi vero nidorem odorati statim adsunt: nisi det quod pararit, mortem minitantur. illa pueri reliquias reteggit: quibus latrones visis obstupefacti exhorruerunt ac tremantes recesserunt, vix eo cibo matri concesso.

Aggeribus iam perfectis adducuntur arietes: sed ea erat muri firmitas ut nihil inde laederetur. alii fundamenta suffodiebant: sed ne sic quidem est deiectus. caeteris igitur desperatis scalas porticibus admoverunt. id Iudaei non anteverterunt, sed cum iis qui ascenderant dimicarunt: neque parva caedes est edita.

23. Titus cum templi reverentiam militibus esse noxae cerneret, portis iussit admoveri ignem: unde argento liquefacto, quo obductae erant, flamma ligna corripuit atque inde ad porticus evasit. Iudaei

πῦρ ἐν κύκλῳ μετὰ τῶν σωμάτων παρείθθησαν αἱ ψυχαί. ἐκείνη
 B μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει·
 παρὰ μέρος δέ, οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς·
 τῇ δ' ἐπιούσῃ, μέρει τῆς δυνάμεως ὁ Τίτος σβεννύει τὸ πῦρ
 κελύσας, καὶ παρὰ τὰς πύλας ἔδοποιεῖν εἰς εὐμαρεστέραν τῶν 5
 ταγματίων ἄνοδον, ἀπὸς ἕξ τοὺς κορυφαιστάτους τῶν ἡγεμόνων
 προσκαλεσάμενος περὶ τοῦ ναοῦ ἐβουλεύετο. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει
 τῷ τοῦ πολέμου κεχρησθαι νόμῳ καὶ μὴ τινος φείδεσθαι, τινὲς
 δὲ παρήκουν, εἰ μὲν πολεμῶν ἐπιβάντες αὐτοῦ Ἰουδαῖοι, κατα-
 φλέγειν (φρούριον γὰρ καταφλεγῆσεσθαι καὶ οὐκέτι ναόν), εἰ δὲ 10
 W I 215 μὴ τοῦτο, σῴζειν. ὁ δὲ Τίτος οὐδ' ἂν ἐπιβάντες ἐπ' αὐτοῦ
 C πολεμῶσιν Ἰουδαῖοι ἔφησεν ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀψόχοις ἐπά-
 γειν τὴν ἄμυναν, οὐδὲ καταφλέξειν τηλικούτον ἔργον· Ῥωμαίοις
 γὰρ ἔσεσθαι πρὸς βλάβην φθαρῆν, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγε-
 μονίας εἰ σῴζοιτο. 15

Τῷ μὲν οὖν Τίτῳ σκοπὸς ἦν τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μετὰ πάσης
 ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως καὶ τὸν ναὸν περικατασχεῖν, τοῦ δὲ ἄρα
 πάλαί ὁ θεὸς φθορὰν κατεψήφιστο. οἱ γὰρ στασιασταὶ ἐπιτί-
 θενται τοῖς φύλαξι τοῦ ἕξω ἱεροῦ, οἱ δὲ πλήθει τῶν ἐκτε-
 χόντων καὶ θυμοῖς ἠττώμενοι ἐνεδίδωσαν. καὶ ὁρῶν ταῦτα Τίτος 20
 ἀνωθεν ἐκ τῆς Ἀντωνίας, ἐπαμένει μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων.
 D καὶ Ἰουδαῖοι τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' εἰς τὸ ἔνδον συν-
 κλείσθησαν ἱερόν. ὑποχωρήσαντος δὲ Τίτου πρὸς ὀλίγον λωφῆ-

3 κατὰ μέρος γὰρ Iosephus.
 10 καὶ om A.

4 τὸ πῦρ σβεννύειν A.

circumcirca igne conspecto et animis et corporibus defecerunt. atque illo die secutaque nocte ignis grassatus est, sed in partibus: nec cum omnes porticus simul incendere valuerunt: postridie Titus parte copiarum restinguere incendium iussa, viamque ad portas parare ut legiones expeditius adscenderent, sex praecipulis ducibus advocatis de templo deliberavit. ibi alii censuerunt belli iure utendum nec ulli rei parcendum, alii monuerunt, si Iudaei eo consensu bellarent, comburendum esse neque iam templum sed castellum habendum, sin minus, conservandum esse. Titus vero, etsi Iudaei eo occupato repugnarent, tamen se loco virorum res inanimatas ultimum esse negavit, aut tantum opus crematurum, cuius vastatio Romanis damno, conservatio ornamento futura esset.

Titus igitur in animo habuit postridie cum omnibus copiis impressione facta templum occupare: sed deus iam olim eius excidium decreverat. nam cum Titus ex Antonia vidisset templi exterioris custodes multitudinis et furori excurrentium Iudaeorum cessasse, cum delectis equitibus opem illis tulit: cuius impetu Iudaei reformidato se in templo interiori conducerunt. regresso Tito seditiosi cum paulisper

σαντες οἱ στασιασταὶ πάλιν Ῥωμαίοις ἐπιτίθενται. καὶ τρεψά-
 μνοι ἀπόδοι οἱ Ῥωμαῖοι μέχρι τοῦ ναοῦ παρήλθον. καὶ τῆς τῶν
 στρατιωτῶν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης μέρος ἀρπάσας, καὶ ὕψ'
 ἑτέρου ἀνακουφισθεῖς στρατιώτου, ἐνήσει τὸ πῦρ θυρίδι χρυσοῦ-
 5 αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς Ἰουδαίων μὲν ἐγίγρεται κραυγὴ, καὶ
 συνέθειον πρὸς τὴν ἄμυναν, Τίτος δὲ γνοὺς ἔθει πρὸς τὸν ναὸν
 κωλύσων τὸ πῦρ, καὶ τῇ φωνῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς
 μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. οὔτε δὲ βοῶντος ἤκουον οὔτε τῆς
 χειρὸς προσεῖχον τοῖς νέμασι. τὰ δὲ τάγματα εἰσιόντα καὶ τῷ
 10 ναῷ πλησιάζοντα τῶν μὲν τοῦ Τίτου παραγγελλμάτων προσε- P I 301
 ποιοῦντο μηδὲ ἀκούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ πῦρ ἐνέμει παρεκε-
 λεύοντο. ἀμμηχανία δ' ἦν τοῖς στασιασταῖς, ἀπειρηκόσι πρὸς
 ἄμυναν, καὶ φόβος πανταχοῦ καὶ τροπῆ. Τίτος γε μὴν ὡς οὔτε
 τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτῶν ἐνθουσιῶντων οἶός τε ἦν κατασχεῖν,
 15 καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐθείασατο
 τοῦ θεοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. τῆς δὲ φλογὸς οὐδέπω
 δικνουμένης εἶσω, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν νεμομένης οἴκους, ἔτι
 δύνασθαι τὸ ἔργον σωθῆναι οἰόμενος, αὐτὸς τε παρακαλεῖν ἐπει-
 20 τῶν ξύλοις παλοντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἶργειν. οἱ δὲ B
 νικώμενοι τῷ θυμῷ καὶ τῷ πρὸς Ἰουδαίους μίσει, οὔτε τῇ πρὸς
 Τίτον αἰδοῖ ἀνεκόπτοντο οὔτε φόβῳ τῷ τοῦ κωλύοντος. τοὺς δὲ

3 ἀρπάσας AW, διαρπάσας P: Iosephus ἀρπάξει. 11 πρὸ
 αὐτῶν] πρὸς αὐτὸν A. 16 δὲ] οὐκ A. 18 σωθῆναι
 τε ἔργον A.

quiescent, denuo Romanos invaserunt: quibus Romani pulsus usque ad
 templum penetrarunt. et miles quidam torre correpto atque ab alio
 sublevatus ignem per fenestram auream iniecit. excitata flamma Iudaei
 exclamantes ad defensionem concurrunt. quo Titus cognito ad templum
 ignis prohibendi causa et ipse appropinquans pugnantibus et voce et manu
 significat ut incendium restinguant. sed illi nec vocem eius exaudiverunt
 nec manus signum observarunt. legiones quoque ingressae cum templo
 appropinquarent, Titi mandata se audire dissimulabant, et eos qui prae-
 cedebant hortabantur ut ignem iniecerent. itaque seditiosi propulsando
 hoste fatigati, consilii inopes, passim fugiebant et caedebantur. Titus
 vero cum impetum militum furore quodam irruentium reprimere non
 posset, atque incendium augetur, cum ducibus dei sanctuarium et
 quidquid in eo fuit spectavit. et cum flamma nondum introrsum pene-
 trasset, sed aedes quae in templi circuitu erant depasceret, opus illud
 adhuc conservari posse ratus, operam dedit ut milites ad restinguendum
 incendium exhortaretur. et quandam fusta contumaces cohercere iussit:
 at illi iracundia et odio Iudaeorum victi nec verecundia Titi nec eius
 qui prohibebat metu desistebant. multos etiam rapinae spes incitabat,

πολλοὺς καὶ ἑλπίς παρέθηκεν ἀρπαγῆς, μετὰ χρημάτων εἶναι τὰ ἔνδον δοξάζοντας. ἔφθη δέ τις καὶ εἰς τοὺς στοροφείας τῆς πύλης πῦρ ἐμβάλων· καὶ φλογὸς ἔνδοθεν ἐκφανείσης ἐξάπινα, οἱ τε ἡγεμόνες ἀνεχώρουν καὶ ὁ Τίτος αὐτός, καὶ τοὺς ὑφάπιοντας οὐδεὶς ἔτι ἐκώλυεν. 5

Ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως τὸ πῦρ ἰδέξατο, τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων ἑταγῶς καθαρτήριον, ἢ τῶν τελούντων αὐτὰ κολαστήριον.

C Θαυμάσειε δ' ἂν τις ὅτι καὶ μὴν ὁ αὐτὸς καὶ ἡμέρα συνέπεσε τῷ ἐμπρησμῷ τοῦ ναοῦ, καθ' ἣν καὶ ὁ πρότερος ὑπὸ Βαβυλωνίων κατεφλέγη ναός. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἦν Σολο-10 μῶν ἐποιήσατο μέχρι τῆς ἱστορουμένης νῦν καθαιρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ μοναρχίας, ἔτη γίνεται χίλια καὶ ἑκατὸν τριάκοντα καὶ μῆνες ἑπτὰ ἡμέραι τε πεντεκαίδεκα· ἀπὸ δὲ τῆς ὕστερον, ἣτις ἔτει δευτέρῳ τῆς Κύρου βασι-13 λείας ἤρξατο γίνεσθαι, μέχρι τῆς τελευταίας ἀλώσεως, ἔτη ἑξα-13 κόσια καὶ τριάκοντα καὶ ἑννέα καὶ ἡμέραι πέντε καὶ τισσαράκοντα.

D 24. Καιομένων δὲ τοῦ ναοῦ τῶν μὲν προσπιπτόντων ἦν ἀρπαγή, τῶν δὲ καταλαμβανομένων σφαγή. οὐδαμοῦ δὲ ἡ γῆ ἐκ τῶν νεκρῶν διεφαίνετο, ἀλλὰ σωροῖς οἱ στρατιῶται σωματέων 20 ἐπεμβαίνοντες ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔθρον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς Ῥωμαίους διεξέπεσον εἰς τὴν πόλιν, τοῦ W I 216 δημοτικῷ δὲ τὸ περιλειφθὲν εἰς τὴν ἔξω στοᾶν κατέφυγε. τῶν

13 χίλια ἑκατὸν καὶ τριάκοντα A.

15 τῆς om A.

FOXTES. Cap. 24. Iosephi de bello Iudaeo 6 5 § 1 — § 3.

interiora pecuniis referta esse existimantes. ac iam quidam portas cardinibus ignem iniecerat: unde cum subito flamma emicuisset, et duces et Titus ipse recesserunt, neque quisquam amplius eos qui ignem iniiciebant prohibebat.

Sic flamma templum corripuit, sive nefariorum sacrorum lustratio, sive sacerdotum poena. in quo illud mirari possis, quod conflagratio in eundem et mensem et diem incidit, quo prius templum a Babylonius exustum fuerat. a prima Salomonis substructione usque ad vastationem, quae secundo monarchiae Vespasiani anno accidit, intercesserunt anni 1130, menses 7, dies 15; a posteriore, quae anno secundo Cyri coepit, usque ad extremum excidium anni 639, dies 45.

24. Templo ardente obvia quaeque rapta sunt, et qui deprehendi potuerunt occisi; neque usquam solum prae cadaveribus videri potuit, sed milites per acervos caesorum fugientes persequerantur. latronum vero multitudo perruptis Romanorum agminibus in urbem evasit: reliquiae popularis turbae in exteriorem porticum confugerunt. ex

δ' ἱερῶν τινές ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαυτες, ὅτα τὸ εὖρος
 δεκάτηχυν, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων φρίσαντες ἐαυ-
 τοὺς εἰς τὸ πῦρ συγκυτεπλέγησαν τῷ ναῷ. Ῥωμαῖοι δὲ ματαίαν,
 τὴν ἐπὶ τοῖς πέριξ τοῦ ναοῦ φειδῶ κρίναντες, ἤδη αὐτοῦ φλεγο-
 μένον, πᾶσιν ἐπήγον τὸ πῦρ· τὸ δὲ καὶ τῶν γαζοφυλακίων ἐπι- P I 302
 λαμβάνεται, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν πλήθος τεθησαύριστο χρημάτων,
 ἄπειροι δ' ἰσοθῆτες πολυτελεῖς καὶ ἄλλα κειμήλια. ἅπας γὰρ ὁ
 Ἰουδαίων πλοῦτος πανταχόθεν ἐκεῖ σεσώρευτο, τῶν κεκτημένων
 ἀποτιθεμένων ταῦτα ἐκεῖ ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς ταμιείου.

- 10 Ἄπειρον δὲ τι πλήθος διεφθάρη δημοτικόν, οἷς αἴτιος ἀπω-
 λείας ἐγένετό τις ψευδοπροφήτης, κηρύξας τοῖς ἐν τῇ πόλει ὡς ὁ
 θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς
 σωτηρίας. πολλοὶ δὲ τοιοῦτοι παρὰ τῶν τυράννων ταῦτα λέγειν
 καθίεντο, ἔν' ἤττον αὐτομολοῖεν· δι' ὧν ὁ δειλαῖος ὄχλος παρα- B
 15 βουκολούμενος, τοῖς ἐναργέσι σημεῖοις ὡς ἐμβρόντητοι οὐκ ἐπί-
 στευον. πολλὰ δὲ σημεῖα γέγονασιν. ἕστη μὲν γὰρ ὑπὲρ τὴν
 πόλιν ἄστρον ῥομφαία παραπλήσιον, καὶ κομήτης φανείς παρα-
 τύτῃ ἐπ' ἐνιαυτόν. καὶ φῶς πρὸ τοῦ πολέμου ποτὲ τὸν ναὸν
 καὶ τὸν βωμὸν περιέλαμψεν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν,
 20 παραμεῖναν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. καὶ βοῦς εἰς θυσίαν ἀναχθεῖσα
 ἔτεκεν ἄρνα. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρου ναοῦ χαλκῆ
 οὔσα καὶ στιβαρά, ὡς μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν εἰκοσιν ἀνοίγνυσθαι τε

2 Δύο PW. 6 πλήθος A, τὸ πλήθος PW. 8 σεσώρευτο A,
 σεσώρευται PW. 9 ἐκεῖ add A Iosephus. 12 δεξαμένους A.
 16 γὰρ add A. 20 ἐπὶ] καὶ A. 21 τοῦ ἐνδοτέρου ναῷ A.
 22 ἀνοίγεσθαι A.

sacerdotibus aliquot murum octo cubitos latum conscenderunt, duo in-
 signes in ignem insilierunt et una cum templo conflagrarunt. tum Ro-
 mani, vicinis aedificiis frustra parci existimantes ipso templo ardente,
 omnibus ignem iniecerunt: qui etiam gazophylacia comprehendit, in
 quibus infinita pecuniae multitudo reposita fuit, infinitae pretiosae ve-
 stes et alia ornamenta. ibi enim omnis Iudaeorum opulentia in unum
 veluti cumulum congesta erat tanquam in tutum aerarium.

Ibi etiam infinita multitudo plebis periit, pseudoprophetae seducta
 concionibus, qui praedicarat iubere deum eos in templum adscendere,
 signa salutis accepturos. subornabantur autem multi tales a tyrannis,
 ut populus minus transfugeret: per quos deceptus, evidentibus portentis
 tanquam attonitus non movebatur, quorum multa acciderunt. nam supra
 urbem astrum stetit gladio simile: cometa per annum apparuit: et ali-
 quando lux ante bellum noctu aram tam clara per dimidium horam cir-
 cumfulsit, ut dies esse videretur. bos ad sacrificium adducta agnum
 peperit. porta orientalis aerea, itaque robusta ut a viris viginti vix

καὶ κλειέσθαι, καὶ μοχλοὺς καὶ καταπέγγας ἔχουσα βαδυνάτους, ὤφθη νύκτωρ αὐτομάτως ἠνεφωμένη. ἐδήλου δὲ λυομένην τὴν
 C τοῦ ναοῦ ἀσφάλειαν, καὶ τοῖς πολεμίοις ἰσομένην τὴν εἰσοδὸν
 εὐμαρῆ. καὶ φάσμα τι δαιμόνιον ἄλλοτε ὤφθη πρὸ ἡλίου
 δυσμῶν, ἄρματα κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν διόντα μετέωρα, καὶ
 φάλαγγες ἔνοπλοι διάπτουσαι τῶν νεφῶν. κατὰ δὲ τὴν τῆς
 πεντηκοστῆς ἑορτὴν εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν οἱ ἱερεῖς παρελθόντες
 κινήσεως ἤσθοντο καὶ κτύπου· εἶτα φωνῆς ἤκουσαν λεγούσης
 "μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν." πρὸ δὲ τεσσάρων ἐνιαυτῶν τοῦ πο-
 λέμου, ἐν τῇ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῇ, Ἰησοῦς τις ἀγροῖκος ἀπὸ 10
 ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν βοῶν ἤρξατο "φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῆς, φωνὴ
 D ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱερο-
 σόλυμα καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ
 ἐπὶ πάντα τὸν λαόν." καὶ περιήει τὴν πόλιν ταῦτα κεκραγῶς
 μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ. παιόμενος δὲ διὰ τὸ κακόφημον, ὁ 15
 δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς αὐτὰς ἑβόα φωνάς. ἀναχθεὶς δὲ καὶ πρὸς
 τὸν τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντα τότε Ῥωμαῖον, καὶ καταξανθεὶς
 μάλιστα, οὐδ' ἰκέτευσεν οὐτ' ἐδάκρυσεν, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ὁλο-
 φυρτικῶς παρακλίνων πρὸς ἐκάστην πληγὴν "αἱ αἱ Ἱεροσολύμοις"
 ἑβόα, μέχρι καταγνοῦς μανίαν αὐτοῦ ὁ Ἀλβίνος (οὗτος γὰρ ἐπι- 20
 P I 303 τρόπευε τότε) ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δ' ἔκτοτε μέχρι τοῦ πολέμου
 "αἱ αἱ Ἱεροσολύμοις" ἐθρήνει. ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς μάλιστα τὴν

4 ἄλλο A. 12 τῶν om A. ἐπὶ τὰ Ἱεροσ. A. 19 κερ-
 κλίνων A, παρακλίνων Iosephus. 22 ante ἐθρήνει PW add
 ἑβόα καί; om A Iosephus.

clauderetur atque aperiretur, cum vectes et pessulos profundissimos haberet, noctu ultre patuit: id quod securitatem templi sublatam esse declarabat, et facilem in id hostium ingressum. alio tempore visum est ante occasum solis spectrum mirabile, currus in sublimi omnem regionem peragrantes, et phalanges armatae huc atque illuc in nubibus saltantes. in festo pentecostes sacerdotes interius ingressi templum, metum et sonitum senserunt, deinde vocem audiverunt dicentem "migras hinc." quadriennio ante bellum in tabernaculorum festo Iesus quidam homo rusticus ad festivitatem profectus exclamavit "vox ab oriente, vox ab occidente, vox a quattuor ventis, vox super Hierosolyma et templum, vox super sponsos et sponsas, vox super omnem populum." haec vociferans noctu atque interdum circuibat urbem; et quanquam eb voces mali ominis verberaretur, tamen eandem perpetuo cantilenam canebat. adductus ad Romanum provinciae praesidem et flagris caesus neque supplicavit neque lacrimavit, sed voce lugubriter inflexa ad singulas plagas "vae vae Hierosolymis" clamavit: donec Albinus (is enim tum Iudaeae procurator erat) hominem absolvit, insanire ratus. ille vero ab eo tempore usque ad bellum "vae vae Hierosolymis" lamenta-

συνθροπὴν ἐκεκράγει κληδόνα. καὶ τοῦτ' ἐποίησεν ἐπὶ ἔτη ἐπὶ τὰ καὶ μῆνας πέντε, μέχρις ὃς κατὰ τὴν πολιορκίαν περιῶν ἐπὶ τοῦ τείχους "αἶ αἶ" πάαν "τῆ πόλει καὶ τῷ ναῷ καὶ τῷ λαῷ" διαπρυσίως ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέειπεν "αἶ αἶ κάμοι,"

ὁ λόθος ἐκ τοῦ πετροβόλου πληξῆς αὐτὸν ἔκτεινε.

25. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν μὲν στασιαστῶν καταπιεφυγόντων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν πέριξ ἀπάντων, κομισαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερόν, μετὰ μεγίστων ἐδημιῶν τὸν Β Τίτον ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. οὕτω δὲ ταῖς ἀρπυγαῖς οἱ στρατιῶται πάντες ἐχρηματίσταντο, ὥστε κατὰ τὴν Συρίαν πρὸς ἡμῖσιν W I 217 τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσοῦ πηπράσκεισθαι.

Οἱ δὲ ἀπὸ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, ὡς εἴρηται, ἀνελθόντες ἱερεῖς, ἐπὶ πέντε ἡμέραις προσκατερήσαντες καὶ λιμῶξαντες, κατέβησαν ἰκετεύοντες τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ Τίτος καὶ τὸν τῆς Ἐσσυγγνώμης καιρὸν παρελθεῖν ἐφησε, καὶ τοῦ ναοῦ οὐχομένου καὶ τοὺς ἱερεῖς συναπολέσθαι αὐτῷ δεῖν εἰπὼν κολασθῆναι τοὺς ἀνδρας ἐκέλευσεν.

Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους διαδράναι μὴ ἰσχύοντες προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. καὶ ὅς ἤκει, καὶ τὴν ἀπόνοιαν C 20 αὐτοῖς ἐξωνεῖδισε, καὶ ῥήψασιν τὰ ὄπλα καὶ παραδοῦσιν τὰ σώματα χαρῖζεσθαι τὴν ζωὴν ἐπηγγέλλετο. καὶ οἱ ληστὰι δεξιὰν μὲν μὴ

5 περιβόλον A.

10 πάντα A.

Fontes. Cap. 25. Josephi de bello Iudaeico 6 6 § 1—8 § 1.

batur, sed in festivitatibus praecipue triste illud augurium proclamabat. idque fecit annos septem et quinque menses, donec in obsidione in moenibus obambulans rursus "vae vae urbi et templo et populo" contenta voce clamavit. et ut postremo adiecit "vae etiam mihi," lapide ex balista excusso ictus occubuit.

25. Romani, cum seditiosis in urbem compulsis templum et quae circum templum sunt arderent omnia, signis in templum illatis Titum cum faustissimis acclamationibus imperatorem designarunt. milites tantum ex rapinis pecuniae coacervarunt, ut in Syria pondus auri dimidio minoris quam ollum venderetur.

Sacerdotes qui, ut dictum est, murum templi conscenderant, cum quinque dies ibi exegissent, fame coniecti descenderunt, utque sibi parceretur supplicarant. quibus Titus respondit, veniae tempore iam praeterito sacerdotibus cum templo persequendum esse; et homines supplicis affici iussit.

Tyranni, qui effugere non poterant, Titum ad colloquium evocant: qui cum venisset, eisque desperationem obieciisset, vita se illos donaturum promisit, si abiectis armis se dederent. latrones vero se

Zonarae Annales.

85

δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἔφησαν, δμωμοκότες μηδέποτε τοῦτο ποιήσιν, ἔξοδον δὲ ἤτιοντο μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καταλείψιν τὴν πόλιν αὐτῶ. ἠγανάκτησε πρὸς ταῦτα ὁ Τίτος, καὶ μήτε αὐτομολεῖν ἔτι τινα σφῶν ἐκέλευσε μήτε δεξιᾶς ἐλπίζειν τυχεῖν (φείσασθαι γὰρ οὐδενός), μάχεσθαι δὲ καὶ σώξαι ὡς δού-
D ναιτο ἑαυτούς. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπρᾶν τὴν πόλιν καὶ διαρπάξαι ἐκέλευσεν· οἱ δὲ τὸ πῦρ ἐπέσταν πανταχοῦ. οἱ στασιασταὶ δὲ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν οἰκίαν ὀρμήσαντες, εἰς ἣν δι' ὄχνη-
 ρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθεντο, τούς τε Ῥωμαίους ἀπ' αὐ-
 τῆς τρέπονται, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν ἰθ-
 ρονεύσαντες, εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἀριθμουμένους, τὰ χρήματα διήρπασαν. τῇ δ' ἐξῆς Ῥωμαῖοι τρεψάμενοι τοὺς ἡσιτάς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλωάμ πάντα ἐνέ-
 κρησαν. κωιομένην δὲ τὴν πόλιν ὄρωντες οἱ στασιασταί, ἰλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθύμοι τὴν τελευταίην προσδέχεσθαι ἔλεγον. οὔτε ἴθ-
P I 304 δὲ παραδοῦναι ἑαυτοὺς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν Ῥωμαίοις οἴοι τε ἦσαν· σκιδνάμενοι δὲ κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, εἰ τινας αὐτομολεῖν ἐθέλοντας εὗρισκον, ἀπέσφαττον. καὶ οὐδεὶς ἐν τῇ πόλει τόπος γεγύμνωτο, ἀλλ' ἅπας ἡ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ στά-
 σεως. ἔθαλπε δὲ τοὺς τε τυράννους καὶ τὸ σὸν αὐτοῖς ληστραδὸν ἔ-
 λπις ἰσχάτη τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς εἰ καταφύγοιεν, οὐ προσ-
 δόκων ἐρευνηθῆσθαι· ἀναζευξάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐθάρροον προελθεῖν τε καὶ ἀποδράναι. τὸ δὲ ἦν ἄρα ὄνειρος· οὔτε γὰρ πὼν θεὸν οὔτε Ῥωμαίους λήσειν ἐμελλον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλή-

2 καὶ alterum add A.

dexteram ab eo accipere posse negarunt: iurasse enim se id nunquam facturos: sed petiverunt ut cum uxoribus et liberis urbe excedere liceret. quam ob rem Titus iratus edixit ne quis eorum amplius transfugeret aut spem dexterarum haberet: se enim parsurum esse nemini: pugnarent igitur ac salutem suam pro vitibus consulent. milites urbem incendere ac diripere iussit. qui cum incendia ubique spargerent, latrones ad regiam decurrerunt, in quam ob loci munitionem multi suas opes contulerant: ac Romanis inde pulsis, et coetu plebis ibi congregatae ad 8400 omni interfecto, pecuniam diripuerunt. postridie Romani latronibus ex inferiore urbe profligatis usque ad Siloam omnia incendunt. seditiosus cum ardere urbem viderent, hilari vultu se alacres obituros dixerunt, cum se neque Romanis dedere vellent neque repugnare possent: sed ante urbem dispersi, quos transfugere volentes reprehendebant, ingulabant: neque ullus urbis erat locus qui non fame aut seditione paremptos haberet. tyrannos una spes reliqua subterraneorum meatuum fovebat: quo si confugissent, se non indagatum iri stulta opinione putabant. nam cum Romani castra moverent, progredi atque aufugere ausi, neque deum neque Romanos latere poterant, et

λους ἐν ταῖς ἀρπαγαῖς πόλεμος αὐτοῖς. Καῖσαρ δέ, ὡς ἀμήχανον ἦν τὴν ἄνω πόλιν ἐλεῖν χωμάτων ἕτερον, οὐσαν περιέκρημον, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν. B

26. Κατὰ ταύτας οὖν τὰς ἡμέρας οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον ἰκέτευον δοῦναι αὐτοῖς δεξιάν. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίας ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, καταναεῖ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς. καὶ ὁ Σίμων γνοὺς τὴν γνώμην αὐτῶν, τοὺς μὲν πέντε τοὺς ἐντοχόντας τῷ Τίτῳ αὐτίκα ἀναιρεῖ, τοὺς δ' ἡγεμόνας συλλαβῶν εἰργνυσιν. B

10 Ἰδουμαίους δὲ οὐκ ἀφυλάκτους εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανε διὰ τοὺς αὐτομολοῦντας. πολλῶν δὲ φανευομένων, πλείους ἦσαν οἱ διαφεύγοντες. ἐδέχοντο δὲ οἱ C

Ῥωμαῖοι πάντας κόρῳ τοῦ κτελεῖν καὶ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικούς ἐὼντες μόνους, τοὺς ἄλλους ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ C

15 καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, διὰ πλῆθος τῶν πωλουμένων καὶ ὀλιγότητα τῶν ἄνουμένων. καὶ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἀπειράν τι πλῆθος ἦν, οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους. τῶν ἱερῶν δὲ τις ἄνομα Ἰησοῦς, λαβὼν περὶ σωτηρίας ὄρκον ὥστε τινὰ παραδοῦναι τῶν κειμηλίων, ἕξεισι καὶ W I 218

20 παραδίδοσι λυγρίας δύο τράπεζάν τε καὶ κρατῆρας καὶ φιάλας, πάντα ὀλόχρυσα, καὶ τὰ καταπετάσματα καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ἐνδύματα καὶ πολλὰ τῶν σκευῶν ἕτερα. ὁ δὲ γε γαζοφύλαξ τοῦ D

16 καὶ alterum add A.

21 τὰ prius om A.

FOUNTAIN. Cap. 26. Iosephi de bello Iudaico 6 8 § 2—7 2 § 2 et 5 § 6.

inter se de rapinis bellum gerebant. Caesar vero cum urbs superior in praecipiti sita loco sine aggeribus capi non posset, copiis opus distribuit.

26. His diebus Idumaeorum principes quinque legatis ad Titum missis supplices pacem petierant: qui etiam tyrannos Idumaeis avulsis pertinaciam abiecturos sperans, incolumitatem illis promisit. at Simon eorum consilio cognito quinque legatos statim occidit, duces in carcerem compingit, Idumaeos observari iubet, et moenia praesidiis accuratioribus munit propter transfugas, sed quamvis multi occiderentur, plures erant qui disfingerent atque a Romanis ob caedium satietatem et lucri spem susciperentur. nam solis plebeis retentis caeteros cum uxoribus et liberis minimo vendebant, ob mancipiorum multitudinem et emptorum paucitatem. eorum qui venditi sunt multitudo infinita fuit: e plebeis ultra 40 milia sunt conservati. quidam sacerdos nomine Iesus pacta incolumitate duo candelabra tradidit, mensam crateres et phialas, ex solido auro omnia, nec non aulaca, pontificias vestes et multa alia

ιεροῦ Φινεὲς συλληφθεὶς τοὺς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας τῶν ἀρχιερέων ὑπέδειξε καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων πολλὰ.

Συντετελειωμένων δὲ ἤδη τῶν χωμάτων προσῆγον οἱ Ῥωμαῖοι τῷ τείχει τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ μὲν ἀνχώρουσαν εἰς τὴν ἄκραν, οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ καὶ ἠμύνοντο. ὡς δὲ περιεργάγη μέρος τοῦ τείχους, θεός καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπίπτει, καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πάλαι πιστοὺς οὐκ εἶχον (λοκιδάσθησαν γάρ), οἱ δὲ πολέμιοι πλησίον εἶναι ἠγγέλλοντο, ἐπὶ στόμα πεσόντες ἀνῶμωξαν τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν, καὶ τῶν πύργων ἐκόντες 10
P I 305 κατέβησαν, ἀφ' ὧν βία μὲν οὐδέποτε ἀλῶναι ἠδύναντο, λιμῶν δὲ μόνω, καὶ εἰς τὴν Σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν, εἰτα κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τευχῶν κρατήσαντες ἀναιμωτί, τοὺς καταλαμβανομένους ἐφόβησαν καὶ τὰς οἰκίας ὑψήπτον. ἐπαύσαντο δὲ πρὸς ἐσπέραν. τῇ δ' ἐπιούσῃ 15
 παρελθὼν ὁ Τίτος εἶπω, τῆς τε ὀχυρότητος τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἐθαύμασε, καὶ "ὄν θεῶ ἐπολεμήσομεν" ἔφη, "καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων Ἰουδαίουσιν καθελών." τὴν ἄλλην τε πόλιν ἀφανίζων καὶ τὰ τεῖχη κατασκάπτων τοῦτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ἧ σσ-20
 στρατιώτιδι χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλῶναι μὴ δυναμένων.

B Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, οἳ οἱ ὄλον τοῦ πολέμου ἐλήφθησαν, ὁ ἀριθμὸς εἰς ἐννέα μυριάδας καὶ ἑπτακισχι-

3 δὲ om A.

5 δὲ κατεδύοντο A.

11 ἐφ' Iosephus.

vasa. sacri thesauri custos Phinees comprehensus tunicas et cingula pontificia ac plures alias res pretiosas demonstravit.

Aggeribus iam confectis Romani machinas ad muros adduxerunt. at seditiosi partim in arcem recedebant, partim in subterraneis meatibus se abdebant, multi propugnabant. sed muri parte abrupta etiam tyrannis metus incessit ut fugae consilia agitant. cum enim eos quorum fidei opera pridem usi fuerant non haberent (nam dispersi erant), et hostes in propinquo esse nuntiarentur, in faciem prolapsi vecordiam suam deplorarunt, atque ultro e turribus descenderunt, e quibus vi nunquam sed sola fame depelli potuissent, et in vallem Siloam confugerunt, deinde meatus subierunt. Romani moenibus citra sanguinem potiti deprehensus trucidabant, atque sedes incendebant: sed ante vesperam desierunt. postridie Titus urbem ingressus et munitiones ac turres admiratus "deo" inquit "iuvante bellum gessimus: deus fuit qui Iudaeos munitionibus istis expulerit." cum autem urbem alibi deleret et moenia everteret, eas turres fortunae suae mumentum reliquit, qua adiutrice his potitus esset quae expugnari non possent.

Totius belli tempore virorum capta sunt ad nonaginta septem milia: totius obsidionis tempore undecies centena hominum milia perie-

λους συνήχθη, τῶν δὲ ἀπολλυμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν
 μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλεόν ἑμόφυλον μὲν,
 ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον· ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν ἀζύ-
 μων ἑορτὴν συνελθυθότες ἑξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν,
 5 καὶ μεστήν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Ἐπεὶ δὲ τῶν φανερῶν οὐς μὲν ἀκίλον οὐς δ' ἠγματούσιασιν
 Ῥωμαῖοι, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀηρεύνων, καὶ ἀναρρηγνύντες
 τὸ ἕδαφος, ὄσοις ἐνετύχανον ἔκτεινον. εὐρέθησαν δὲ κακῆί
 νεκροὶ διαχιλίων ἐπέκεινα. δεινὴ δὲ ὑπήντα τοῖς ἐπικυπτοῦσι C
 10 τῶν σωμάτων ὁδμή, ὡς πολλοὺς εὐθὺς ἀναχωρεῖν. ἄλλοι δ'
 ὑπὸ πλεονεξίας εἰσεδύοντο, σωρείαις ἑμπατοῦντες νεκρῶν· εὐρι-
 σκον γὰρ παλλὰ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν. ἀνήγοντο δὲ
 καὶ πολλοὶ ὑπὸ τῶν τυράννων κατεχόμενοι δεσμῶται καὶ ἀπε-
 λύοντο.

15 Τούτων δὲ τῶν ἀλαστέρων ὁ μὲν Ἰωάννης ἐν τοῖς ὑπονό-
 μοις μετὰ τῶν ἀδελφῶν λιμώτων δεξιὰν παρὰ Ῥωμαίων λαβεῖν
 ἐκέτευε, Σίμων δὲ μετέπειτα συνελήφθη, τοῦ Τίτου διάγοντος
 εἰς τὴν Φιλίππου λεγομένην Καισάρειαν. πολιορκουμένων γὰρ
 Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀνω πόλεως ὦν, τῶν Ῥωμαίων ἐντὸς γενο-
 20 μένων τῆς πόλεως, ὁ Σίμων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν τῶν D
 φίλων, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους καὶ τὰν πρὸς τὴν ἐργασίαν
 ἐπεσῆδειον τούτοις αἰδηροὶ, εἰς τινα τῶν ὑπονόμων σὺν ἑκείνοις
 καθέρισεν ἑαυτὸν, καὶ τὸ παλαιὸν ὄργανα θειλῶν τὴν γῆν ὑπεκ-

4 συνεσχέθησαν A.

6 Ἐπὶ γούν τῶν φανερῶν Iosephus.

9 ἐπικυπτοῦσι W.

17 ἐκέτευσε A: utrumque in Iosephi

codicibus. τοῦ] καὶ τοῦ A.

vant. quorum plerique gentiles erant sed non indigentes: nam e tota
 provincia ad festum azymorum congressos bellum subito oppresserat,
 et viris plenam urbem circumvallarat.

Romani cum ex manifestis alios sustulissent alios cepissent, in
 cavernis delitescentes indagabant, perreptoque subo obvios quosque
 trucidarunt. ibi quoque cadaverum ultra duo milia sunt reperta. ac
 subeuntibus teter occurrit foetor, ut multi recederent. sed alii præ
 avaritia intrabant, mortuorum cumulos calcantes: nam in iis cavernis
 multa ornamenta reperiebantur. multi etiam educebantur et dimitte-
 bantur quos tyranni captivos tenuerant.

Ex iis patriæ pestibus Ioannes cum fratribus in cavernis esu-
 riens pacem a Romanis supplicis petiit, Simon postea comprehensus est
 Tito Casarsæe Philippi degente. nam cum Hierosolyma obsiderentur
 atque urbem Romani intrassent, in superiore eius parte degens Simon
 assumptis amicorum intimis unaque lapicidis et ferramentis idoneis in
 quandam cavernam se demisit, et vetere fossa perambulata terram ex-

μευεν, ἵνα πορρωτέρω προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ κοπήσωνται τὴν ἀνάδυσιν. ὀλίγον μέντοι τῶν μεταλλεύοντων προχωρησάντων ἢ τροφή αὐτοὺς ἐπιλέλοιπε. τότε δὴ λευκοὺς ἐνδύεται χιτωνίσκους, καὶ χλαμύδα πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος ἀνέβη τῆς γῆς κατ' ἐκείνον τὸν τόπον ἐν ᾧ πρόσθεν τὸ ἱερὸν ἦν. πρῶτον μὲν οὖν θάμ-

P I 306 βος τοῖς Ἰδοῦσι προσέειπεν, εἶτα δ' ἔγγυτέρω προσίοντες ὅστις εἶη ἠρώτων. Σίμων δὲ καλεῖν τὸν ἄρχοντα σφῶν προσέτατε.

W I 219 καὶ ἤκε κληθεὶς Τερέντιος Ῥούφος, ὃς ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. ᾧ γνωρίσας ὅστις ἦν ὁ Σίμων συνελήφθη καὶ δεθείς ἐφυλάττετο. τῷ δέ γε Τίτῳ ἢ σύλληψις αὐτοῦ ἐδηλώθη. 10 καὶ ὁ μὲν εἰς τὸν θριαμβὸν ἐτηρεῖτο, καθ' ὃν καὶ ἀνηρέθη ἀγχοῆ συρεῖς ἐν τῇ κατὰ τὴν Ῥώμην ἀγορᾷ, ὅπου κτείνειν Ῥωμαίοις εἰδίεται τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θανατουμένους.

Τοῦτο μὲν οὖν γέγονε τέλος τῷ τοῦ Γιώρα Σίμωνι· Ἰωάννης δέ, ἢ λοιπὴ τῶν Ἰουδαίων ἐριννύς, δεσμὰ κατεκρέθη δια- 15 B νεκῆ. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος τὸ μὲν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα ἰστάλη, τὸ δὲ ἐν ταῖς κατὰ πόλεις τελουμέναις θεωρίαις ἐφθείρετο ἢ θηριομαχίαις ἐκδιδόμενον ἢ ἀλληλοκτονούμενον. ἢ δὲ τοῦ Σίμωνος γῆθεν ἀνάδυσις πολὴ καὶ τῶν ἄλλων στασιωστῶν πλῆθος εὐρίσκεισθαι κατὰ τοὺς ὑπονόμους ἐποίησεν, ὡς ἐ- 20 τεῦθεν καὶ τὰ τοῦ ναοῦ ἀνορουχθῆναι θεμέλια.

27. Ὁ μόνον δὲ τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἰουδαίοις ἐπήνεκτο κίνδυνος, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι. πάντα δὲ διεγή-

3 ἀποτοῖς Α. 4 ἐνέδν Α. 9 καταλέλειπτο Α. 10 ἐδη-
λοῦτο Α. 22 ἐπήνεκτο Α.

Fontes. Cap. 27. Iosephi de bello Iudaico 7 3—5 § 2.

canavit, ut cuniculis longe promotis tuto loco emergerent. sed paulum progressis metallicis commeatu destitutus, candida indutus tunica et ehlamyde purpurea infibulatus, eo in loco e terra emerisit ubi templum dudum fuerat. quem qui viderunt, primum stupore correpti sunt: deinde propius accesserunt, interrogantes quis esset. Simon cum duces vocari iussisset, Terentius Rufus (hunc enim Titus exercitui praefecerat) arcessitus Simonem audito eius sermone in vincula coniectam Titi iussu ad triumphum asservavit. in quo laqueo enectus est, per id forum tractus ubi de maleficis supplicium sumitur.

Hic fuit exitus Simonis Giorae. Ioannes vero, altera Iudaeorum furia, ad perpetuum carcerem est damnatus. captivorum multitudine partim ad Aegyptia metalla missa est, partim in spectaculis urbium interfecta, seu eum foris seu inter sese dimicando. Simonis ex terra emerajo in causa fuit ut caeterorum etiam seditiosorum magna turba in meatibus inveniretur: unde etiam templi fundamenta sunt suffossa.

27. Neque vero Hierosolymitani duntaxat Iudaei discrimina subierunt, sed aliarum quoque urbium incolae: quae difficile fuerit

συσθαι δύσεργον· τὰ δὲ ἐπ' Ἀντιοχείας τοῖς ἐκείνην οἰκοῦσιν Ἰουδαίοις συμβεβηκότα διηγητέον. πολὺ μὲν γὰρ ἀνὰ πῦσαν C τὴν οἰκουμένην τὸ Ἰουδαίων ἔθνος κατέσπαρται, πολλὰκις αἰχμαλωτισθέν, ὡς ἤδη ἰστέθηται, καὶ σκεδασθὲν πανταχοῦ· πλείστον 5 δὲ τῆ Συρία ἐγκαταμίμικται κατὰ τὴν γειτονίαν, μᾶλλον δὲ τῶν ἄλλων ταύτης πόλεων Ἀντιόχεια κατοίκους Ἰουδαίους ἐκείτητο, διὰ τε τὰ τῆς πόλεως μέγεθος καὶ ὅτι ἀδεῖα τὴν καταίκησιν ἐν αὐτῇ παρέσχον αὐτοῖς οἱ μετ' Ἀντιόχον βασιλεῖς. ὁ μὲν γὰρ ἐπιφανῆς Ἀντιόχος τὰ τε Ἱεροσόλυμα ἐξεπόρθησε καὶ τὸν ναὸν 10 ἐσύλησεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεῖς ἔξιπυον τοῖς Ἕλλησι μετέχεν τῆς πόλεως αὐτοῖς συνεχώρησαν. διὸ καὶ εἰς πλῆθος ἐπέδωκαν, D πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων προσαγόμενοι τῇ θρησκείᾳ.

Καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ τῶν Ἱεροσολύμων πόλεμος ἐξεργάγη, καὶ εἰς τὴν Συρίαν κατέπλευσεν Οὐδεσπασιανός, τὸ δὲ μῖσος κατὰ 15 τοῦ ἔθνους παρὰ πᾶσιν ἤκμαζε, τότε δὴ τις Ἰουδαῖος Ἀντιόχος, υἱὸς τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων τοῦ πρώτου, εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀντιοχέων παρελθὼν κατηγορεῖ μὲν τοῦ πατρὸς, κατηγορεῖ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν Ἰουδαίων, ὅτι καταπρήσαι τὴν πόλιν ἔπασαν ἐβουλεύσαντο, καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς ὡς τοῦ 20 βουλεύματος κοινωνοῦς. τὸ δὲ τῶν Ἀντιοχέων δημοτικὸν τοῦς μὲν παραδοθέντας αὐτίκα κατέκασαν, κατὰ δὲ τῶν ἀπόθιγενῶν P I 307 Ἰουδαίων ὠρμητο κἀκείνους τιμωρησόμενοι. ὁ δὲ τῶν ὁμοφύ-

6 ἡ ἀντιόχεια A.
δὲ om A.

21 ἀπόθιγενῶν A.

22 ὠρμητο A.

recensere omnia. unum tamen exponendum est, quomodo cum Antiochenis Iudaeis actum fuerit. nam multum Iudaeicae gentis per totum orbem terrarum est dispersum: saepe capta est et ubique dissipata, ut iam exposuimus: maxima tamen pars Syriae propter vicinitatem est immista, et Antiochia, cum ob urbis amplitudinem tum propter liberam ibi habitandi facultatem ab Antiochi successoribus impetratam, plures Iudaeos inquilinos habuit quam aliae civitates. nam Antiochus Epiphanes Hierosolyma vastavit et templum spoliavit, qui autem secuti sunt reges eis concesserunt ut ex aequo cum Graecis participes urbis essent. itaque in magnam multitudinem excreverunt, multis subinde Graecis ad suam religionem perductis.

Caeterum quo tempore bellum Hierosolymitanum erupit et Vespasianus in Syria appulit, omnibus Iudaeorum odio flagrantibus, tunc Iudaeus quidam Antiochus, Iudaeorum Antiochenorum principis filius, in concionem Antiochenorum progressus et patrem et caeteros Iudaeos accusavit, eos de incendienda tota urbe deliberasse; et peregrinos quosdam Iudaeos ut eius consilii conscios tradidit. plebs Antiochena traditos Iudaeos statim exussit, ad indigenas quoque Iudaeos puniendos

λων κατήγορος Ἀντίοχος, ἀποστῆναι τῆς πατρῆου λέγων θρησκείας, ἔθυνε ὡς νόμος τοῖς Ἕλλησι, παρῆναι δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖν ὁμοίως βιάζεσθαι· ἔσειθαι γὰρ φανεροὺς τοὺς ἐπιβουλεύσαντας τῷ μὴ τὴν σφετέρην θρησκείαν ἀπόμνησθαι· χρωμένους δὲ τῇ πείρᾳ τῶν Ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέκνυσαν, οἱ δὲ μὴ ἑλληνίσαι ἀνασχόμενοι διεφθάρησαν. ὁ δ' εἰρημένος Ἀντίοχος καὶ στρατεύσας παρὰ τοῦ Ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβῶν, χαλεπὸς ἦν τοῖς δημοφύλοις, ἀργεῖν τὴν ἐβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων· οὕτω τε **B** τὴν ἀνάγκην ἔθετο ἰσχυράν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' Ἀντιοχείας τὴν τοῦ σαββάτου ἀργίαν καταλελυθῆσαι, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις πό-10
λεσιν ἐπὶ τινα χρόνον τοῦτο ἐπικρατήσασθαι.

Οὐ ταῦτα δὲ μόνον τοῖς ἐν Ἀντιοχείᾳ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ δευτέρα προσεγένετο συμφορὰ. συνέβη μὲν γὰρ κατα-
κρησθῆναι τὴν τῆς πόλεως τετραγώνον ἀγοράν, ἀρχαῖά τε καὶ
χαρτοφυλάκεια. ὁ δ' εἰρημένος Ἀντίοχος τοῖς Ἰουδαίοις προσῆπτε **15**
W I 220 τὸν ἐμπρησμόν, καὶ τοὺς Ἀντιοχεῖς ὑπόπτους ἔχοντας ἦδη αὐτοῦς
C ἠρέθισε κατ' αὐτῶν· καὶ ὥσπερ ἐμμανεῖς πρὸς τοὺς διαβεβλη-
μένους ἅπαντες ὤρμητο. μάλιστα δ' αὐτοὺς κατέσχον τινές, συμ-
βουλεύσαντες Τίτῳ τὴν ὑπόθεσιν ἀναθεῖναι. ἐν τῷ μίῳ δὲ τινες
ποιούμενοι ἐπιμελῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν, εὖρον τὸ μὲν τῶν **20**
Ἰουδαίων γένος ἀνάτιον, πονηροὺς δ' ἀνδρώπους τὸ ἔργον τολ-
μήσαντας διὰ χρεῶν ἀνάγκας, οἰθηθέντας, εἰ τὴν ἀγοράν καὶ τὰ
δημόσια γραμματεῖα ἐμπρήσειαν, ἔξιν ἀπαλλαγὴν τῆς εἰσπράξεως.

1 πατρώου Α.

2 ἔθυνε Α, ἔθυσεν PW.

13 γὰρ om Α.

concitata. Antiochus popularium suorum accnsator, se patriam religio-
nem reliquitse professus, more Graeco immolavit, et populum hortatus
est ut caeteros etiam idem facere cogeret: nam ita insidiatores depre-
hensum iri, si religionem suam eierare nollent. eius rei cum Antiocheni
periculum fecissent, pauci cesserunt: qui Graecum ritum repudiarunt,
interfecti sunt. Idem Antiochus militibus etiam a Romano praeside
acceptis saevum se popularibus suis praebuit, otium diei septimi eos
agere non passus; eoque necessitatis rededit, ut sabbati ignavia non
Antiochiae duntaxat sed in aliis quoque urbibus ad tempus abrogaretur.

Neque vero haec duntaxat Antiochenis Iudaeis acciderunt, sed
et alia calamitas accessit. accidit ut quadratum urbis forum, praetoria
et tablina cremarentur. cuius incendiū idem Antiochus Iudaeos crimina-
batur, et Antiochenos iam ante male suspicantes contra eos concitavit,
ut furiosorum instar omnes contra accusatos ruerent, et aegre a quibus-
dam reprimerentur, suadentibus ut causam eam Tito disceptandam reser-
varent. Interea quidam re diligenter inquisita gentem Iudaicam insontem
reppererunt, et eius facinoris auctores esse homines improbos ob aeris
alieni necessitatem, ratos, si curias et publica tablina incendissent,
fore neminem a quo appellarentur.

Ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Τίτος ἀφικνεῖτο εἰς Ἀντιοχείαν. καὶ ὁ τῶν Ἀντιοχείων δῆμος προῦπήνητα αὐτῷ καὶ εὐφῆμει, ταῖς δ' εὐφημαῖαις συνείρε καὶ δέησιν ἐκβαλεῖν ἀξιούσαν τοὺς Ἰουδαίους τῆς πόλεως. ὁ δὲ τότε τῶν λεγομένων ἠσυχῆ κατακούσῳ παρήει, ὅσπερον δ' αὐδῖς σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων τῶν Ἀντιοχείων Δ ἔξελαθῆναι τοὺς Ἰουδαίους τῆς πόλεως, "ἀλλ' ἦ γε πατὴρ ἀδ- τῶν" ἔφη, "εἰς ἦν ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐχρῆν, ἀνήρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν αὐτοὺς οὐδεὶς ἔτι τόπος." ἀποτυχόντες οὖν τῆς αἰτήσεως ταύτης, ἐπὶ δευτέραν ἐτράποντο, καὶ τὰς χαλκᾶς 10 ἤξιον δέλτους ἀναιρεθῆναι, αἷς τὰ δίκαια τῶν Ἰουδαίων ἐγγραπτο. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τοῦτο Τίτος ἐπένευσε, πάντα δὲ τοῖς ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις εἶασεν ὡς πρότερον εἶχον αὐτά. αὐτὸς δ' εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπιῶν, καὶ κατὰ τὴν πορείαν τὰ Ἱεροσόλυμα Θεασάμενος, ᾗκτειρε τὸν τῆς πόλεως ὄλεθρον, ἐπαρώμενος τοῖς 15 αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως, ὡς αἰτίοις τῆς τῆς πόλεως ἐρημώσεως. P I 308 πόλεως ἀρχαῖα τε καὶ εὐδαίμονος. εὐρίσκοντο δ' ἔτι κἂν τοῖς ἐρειπίοις αὐτοῖς μέρη τοῦ βαθυτάτου πλούτου αὐτῆς. πολλὰ μὲν γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι ἀνέσκαπτον, τὰ πλείω δὲ οἱ αἰχμαλώτοι ὑπεδέκνοντο, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀθῆλους τοῦ πολέμου ῥοπὰς 20 κατὰ γῆς ἐθησαύριζον.

28. Τίτος δ' ἐπ' Αἴγυπτον πορευθεὶς καὶ κατανήσας εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κάκειθεν πλεῖν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν μέλλων, τῶν αἰχμαλώτων τοὺς ἡγεμόνας Ἰωάννην καὶ Σίμωνα, καὶ ἄλλους

2 προσυπῆντα A. 3 συνῆρα A. 8 τόπος ἔτι A. 15 ἀπο-
στασίας A. τῆς tertium om A. 17 αὐτοῖς] αὐτῆς A.

Fontes. Cap. 28. Iosephi de bello Iudaico 7 5 § 3—6 § 6.

Inter ea Titum Antiochiam proficiscentem populus Antiochenus obviam egressus laetis omnibus excipit, mistis precibus de Iudaeis urbe pellendis. is vero tam ea verba placide dissimulans praeteribat: deinde rursus Antiocheno idem acriter flagitantibus "at" inquit "patria eorum, quo revertendum illis esset, eversa est, neque ullus locus est quo recipiantur." hac postulatione frustrati ad aliam convertuntur, petentes ut aereae tabulae, quibus iura Iudaeica inscripta erant, tollerentur. sed ne id quidem Titus concessit, Iudaeos Antiochenos omnia quae prius habuerant tenere passus. inde Alexandriam profecturus cum Hierosolyma praeteriret, miseratus est urbis excidium, et defectionis auctores detestatus, ut excidii quoque urbis antiquae et felicitatis auctores. in cuius ruinis etiam partes ingentis opulentiae reperiebantur, Romanis multa effodientibus, captivis plura demonstrantibus quae possessores ob incertos belli casus terrae mandarant.

28. Titus ex Aegypto et Alexandria in Italiam navigaturus captivorum duces Ioannem et Simonem atque alios septingentos viros

ἄνδρας ἑπτακοσίους μεγέθει τε καὶ κάλλει σώματος διαπρέποντας
 B εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀντίκα μάλα ἐκέλευσεν ἄγεσθαι, ἔν' ἐν τῷ
 θριάμβῳ πληρώσωσι τὴν πομπήν.

Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ῥώμην τοῦ Τίτου ἄφιξιν πεμφθεὶς στρα-
 τηγὸς εἰς Ἰουδαίαν Λούκιος Βάσσος τὸ μὲν ἐν τῷ Ἡρώδιῳ 5
 φρούριον μετὰ τῶν κατεχόντων αὐτὸ προσηγάγετο· εἶτα πᾶν ὅσον
 ἦν ἐκεῖ στρατιωτικὸν συναγυγὼν ἐπὶ Μαχαιροῦντα στρατεύει.
 ἦν δὲ τὸ φρούριον τοῦτο λίαν δυσάλωτον, πετρῶδης ὢν ὄχθος
 τετειχισμένος· οὕτω δ' ὑπὸ τῆς φύσεως κατεσκευάστο ὡς μηδὲ
 προσυτὸς εἶναι· φάραγμα γὰρ πάντοθεν βαθείαις ἐτετάφρευτο. 10
 οὕτω δ' ὀχυρότητος ἔχον, καὶ βασιλεῖον εἶχεν ἐντὸς μεγέθει τε
 καὶ κάλλει τῶν οἰκίσεων θαυμαστόν, πολλὰς δὲ καὶ δεξαιμένους
 εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων ἐκέκτητο.
 C πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ πῆγαν ἦν ἄξιον διὰ
 μέγεθος θαύματος· συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πύχους ἐλεί- 15
 πετο· λόγος δ' ἦν ἀπὸ τῶν Ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι,
 καὶ ἐπὶ πλείστον ἴσως ἔμεινεν ἄν, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν παραλαβόντων
 τὸν τόπον Ἰουδαίων ἐκείκοπτο. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὴν ἄρκτον τοῦ
 φρουρίου φάραγγι ὀνομάζεται τις τόπος Βαάρ, καὶ θύει ἔλιαν
 ὀμωνύμως καλουμένην αὐτῷ. αὕτη φλογὶ μὲν ἔοικε τὴν χροιάν, 20
 περὶ δὲ τὰς ἐσπέρας σέλας ἀπαστρέπτει· τοῖς δὲ βουλομένοις λα-
 βεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος, ἀλλ' ὑποφρονεῖ καὶ οὐ πρότερον
 D ἴσταται πρὶν ἂν τις οὖρον γυναικὸς ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα καταχέη

5 Λούκιος] sic et Λουκίλιος Iosephi codices.
 18 τὸν τόπον om A. 20 μὲν φλογὶ A.
 αἷμα A Iosephus, τὸ αἷμα τὸ ἔμμηνον PW.

14 διὰ τὸ μ. A.
 23 τὸ ἔμμηνον

proceritate et elegantia corporum praestantes statim in Italiam duci
 iussit ad explendam triumphi pompam.

Tito Romam reverso Lucius Bassus praetor in Iudaeam missus
 castello Herodio deditione capte omnes eius provinciae copias contra
 Machaeruntum castellum munitissimum parat. est enim in petroso tumule
 situm, moenibus obseptum, itaque a natura paratum ut nec accessus in
 id pateat, profundis vallibus tanquam fossis cinctum. neque vero muni-
 tione duntaxat sed et ob regiam magnitudine et elegantia conclavium
 insignem admirandum fuit, et multas cisternas idoneis locis ad pluviam
 aquam excipiendam habuit. in regia quoque ruta fuit mirae magnitudi-
 nis, nulla ficu vel altitudine vel crassitudine inferior, quae ab Herodis
 durasse temporibus ferebatur, et longissimo forsan tempore mansisset,
 nisi a Iudaeis, qui locum illum occuparant, excisa fuisset. in castelli
 valle septentrionali Baar locus est qui radicem gignit eiusdem nominis,
 colore flammeo, vesperi ibar quoddam eiaculantem, sed captu difficilli-
 mam. refugit enim neque prius consistit quam urinam mulieris aut san-

αὐτῆς. καὶ τότε δὲ τοῖς ἀψαμένοις θάνατός ἐστι προφανής, εἰ W I 221
 μὴ τύχη τις αὐτὴν ἐκείνην ἀπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἀπηρητημένην
 ἐκ τῆς χειρός. ἀλλοικεταὶ δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύτως.
 κύκλω γὰρ αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ τῆ γῆ κρυπτόμενον
 5 τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἰτ' ἔξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, ἀκείνου τῷ
 δῆσαντι συνακολουθεῖν ὀρμήσαντος, ἣ μὲν ἀνασπᾶται ῥαδίως,
 θνήσκει δ' εὐθύς ὁ κύων· φόβος δ' οὐδαίς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμ-
 βάουσαι. ἔστι δὲ διὰ μίαν ἰσχὺν περισπούδατος. τὰ γὰρ κω-
 λούμενα δαιμόνια καὶ τισιν εἰσδυόμενα αὕτη ταχέως ἐξελαύνει,
 10 κἂν μόνον τοῖς νοσοῦσι προσερχθῆ.

Τοῦτο τὸ φρούριον ὁ Βάσσος παραστήσασθαι θέλων, τὴν P I 309
 πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ φάραγγα χῶσαι ἀπειριβάτο. οἱ δ' ἐναπει-
 λημένοι τῶν Ἰουδαίων ἐνδον ἀπὸ τῶν ξένων διακριθέντες ἐκεί-
 νους μὲν ἠνάγκασαν ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, τὸ δ' ἕνω
 15 φρούριον εἶχον αὐτοί. ἐποιοῦντο μέντοι τὰς ἐξόδους προθύμως
 ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι πολλοὶ μὲν
 ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀτήρουν πονοῦντας ἐπὶ τοῖς
 χώμασιν.

Ἐκ δὲ τινος συντυχίας ἣ τοῦ φρουρίου παράδοσις γέγονε
 20 καὶ τῶν χωμάτων χωρὶς. νεανίας τις ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις
 τόλμη θρασὺς καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος Ἐλεύζαρ καλούμενος,
 ὃς ἐξίναμι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν τοὺς πολλούς, ἐν B
 ταῖς μάχαις ἐπιφανέστατος γέγονε, πολλὰ δεινὰ τοὺς Ῥωμαίους

4 τὸ add A. 9 αὕτη A, αὐτῆ PW. 23 δεινὰ add A Iose-
 phus. τοῖς Ῥωμαίοις A.

guinem menstruum affuderis; ac tum eam attingentibus indubia mors
 imminet, nisi quis eam radicem de manu suspensam abstulerit. capitur
 etiam alia ratione citra periculum. nam undique eam circumfodiunt, ut
 eius quam minimum terra togatur; deinde canem ei alligant, qui, cum
 dominum suum comitari cupit, illa facillime evulsa statim moritur.
 accipientibus vero eam post nihil est periculi. expetitur autem ob unam
 virtutem: nam quae daemonia vocantur et quosdam intrant, si modo
 aegrotantibus admoveatur, facile expellit.

Id castellum Bassus subigere cupiens, vallem orientalem aggesta
 terra explere instituit. Iudaei obsessi, a peregrinis separati, illos in
 urbe inferiore manere coegerunt, superius castellum ipsi tenuerunt.
 ac quotidianas eruptiones fecerunt et cum obvius congressi sunt: nec
 ipsorum duntaxat multi perierunt, sed et Romanos multos in aggeribus
 laborantes occiderunt.

Casa tamen quodam factum est ut castellum sine aggeribus de-
 deretur. inter obsessos adolescens fuit Eleazarus, animo confidens et
 manu strenuus, qui populum ad eruptiones et aggerem prohibendum
 hortari solitus in praeflis illustrissimus evaserat, Romanisque multas

διατιθείς. καὶ ποτὲ τῆς μάχης διακριθείσης αὐτὸς μείνας ἔξω τῶν πυλῶν τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἄμυλοι. Ῥούφος δὲ τις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου, τὸ γένος Αἰγύπτιος, ξυφαίνης ἐπιδραμῶν, σὺν ἄλλοις αὐτοῖς τὸν Ἐλεάζαρον ἀράμενος φθάσει μεταθεῖς εἰς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. τοῦ δὲ στρατηγοῦ γυμνωθῆναι⁵ κελεύσαντος αὐτὸν καὶ μαστιγῆσθαι βλεπόντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἀθρόον ἢ πόλις ἀνώμωξε. ταῦτο κατὰ τῶν πολεμίων ὁ Βάσσοσ στρατήγημα ἐποιήσατο, καὶ σταυρὸν προσέταξε καταπήγνυσθαι, C ὡς αὐτίκα κρεμάσων τὸν Ἐλεάζαρον. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ φρουρίου ὄρωντες ὠδυνῶντο μᾶλλον καὶ ἀνώμωζον δισυλόγιον. καὶ ὁ 10 Ἐλεάζαρος ἐκέτευε σφᾶς, μήτ' αὐτὸν περιδεῖν οὕτω θνήσκοντα, καὶ ἑαυτοῖς τὴν σωτηρίαν προμηθεύσασθαι, εἴρασι τῇ Ῥωμαίων ἰσχυρῇ καὶ τύχῃ. οἱ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου κατακλιόμενοι λόγους, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεαμένων (ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανδρώπου συγγενείας), εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν.¹⁵ καὶ στείλαντες τὴν τοῦ φρουρίου παράδοσιν ἐπηγγέλλοντο, ἵνα ἀδελφεὶς ἀπαλλάττανται, τὸν Ἐλεάζαρον λαβόντας.

Δεξιμένον δὲ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, οἱ ἐν τῇ κάτω πόλει τὴν γινομένην ἰδέα τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, ἀποδράναι D νυκτὸς αὐτοὶ ἐβουλεύσαντο. καὶ τὰς πύλας αὐτῶν ἀνοιξάντων,²⁰ παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἦκε μῆνυσις. οἱ μὲν οὖν τῶν ἐξιόντων ἐρρωμενίσταται ἐφθασαν

6 αὐτὸν om A. 7 ἀθρόα A. 9 ἐλεάζαρον A. 11 ἐκέτευε A cum Iosepho, ἐκέτευσε PW.

elades intulerat, aliquando autem cum praelio dirempto extra portas cum iis qui in muro erant colloqueretur, Rufus quidam Romanus miles genere Aegyptius subito atcurrit, et Eleazarum cum ipsis armis sublatum celeriter in castra Romanorum transfert, quem cum dux nudari et in conspectu civium flagris caedi iussisset, universa civitas ingemuit, ea re Bassus opportune contra hostes usus crucem defigi iussit, quasi Eleazarum statim in eam vellet tollere. quo conspecto ii qui in castello erant magis doluerunt, maximis suspiriis editis. Eleazarus quoque eos rogavit ne se ita mori sinerent, et suae ipsorum salutis memores Romanorum viribus et fortunae cederent, illi et Eleazari verbis fracti et multorum pro eo deprecantium precibus (erat enim ex magna et populoosa familia) adducti ad commiserationem deflexerunt, missisque legatis castelli deditioem promiserunt, si accepto Eleazaro salvis discedere liceret.

Eam conditionem ubi dux acceperat, qui inferiorem urbem tenebant, audita Iudaeorum privata pactione fugam nocturna capessere statuerunt: et cum portas aperuissent, ab iis qui cum Basso pepigerant proditi sunt. ac fortissimi quique evaserunt: intus vero deprehensi ad

διεκπεσεῖν, τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων ἄνδρες μὲν ἀηρέθησαν ἐπὶ χιλλοῖς ἐπτακόσιοι, γυναῖα δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς πυραυδόντας τὸ φροῦρον ὁμολογίας φυλάσσαν ὁ Βάσσος, αὐτοὺς τε ἀφῆκε καὶ τὸν Ἐλεάζαρ ἀπέδωκε.

5 Ταῦτα διαπραξάμενος ἠπέλεγτο ἐπὶ τὸν λεγόμενον Ἰάρδην δρυμόν· πολλοὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἦσαν τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἀποδράσαντων· ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, κυκλοῦται P I 310 αὐτὸν τοῖς ἐπιπεῦσιν ἅπαντα, τοὺς δὲ πεζοὺς δειδροσομεῖν τῆν ὕλην ἐκέλευσεν, οἱ δ' ἐκεῖ προσπεφευγότες Ἰουδαῖοι ἀθρόοι 10 μετὰ βοῆς ἄψαντες ἐνέπικτον τοῖς κυκλωσυμένοις αὐτοῖς, ὡς δὲ καρτερῶς αὐτοὺς ἐκείνοι ἐδέχοντο, χρόνος μὲν οὐ βραχὺς τῆ W I 222 μάχῃ ἐτίβη, τέλος δὲ αὐτῇ οὐχ ὁμοιον τοῖς ἐναντίοις ἀπέβη μέρισι. Ῥωμαίων μὲν γὰρ ἔπεσον δώδεκα ὄλγιοι δ' ἐκρούθησαν, τῶν δὲ Ἰουδαίων ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἄλογτες 15 δὲ καὶ τρισχιλίων οὐχ ἦτους πάντες ἀπέθανον.

Βάσσος μὲντοι καὶ Λεβέριος Μάξιμος, ὃς ἦν ἐπιτροπος, πᾶσαν τὴν γῆν ἀποδόσθαι τῶν Ἰουδαίων πρὸς Καίσαρος ἐκαλεύσθησαν. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῆς στρατείας διαφιμεμένοις B χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν Ἐμασοῦς, ἀπέχε 20 δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους τριάκοντα. φέρον δὲ τοῖς ὀποιδήποτε οὖσιν Ἰουδαίοις ἐπέταξε δύο δραχμὰς ἕκαστον ἐτησίως εἰσφέρειν εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν συνετέλουν.

5 Iardim W. 8 τοῖς om A. 13 γὰρ om A. 19 ἄμασοῦς A, Ἄμμασοῦς Iosephus:

mille septingentos sunt occisi: mulieres et pueri sub corona venierunt. dediticiis vero Bassas fidem servavit, ipsi dimissis et Eleazaro reddito.

His confectis ad Iardium saltum properavit, quo multi ex prioribus obsidionibus elapsi se contulerant. cum igitur locum equitibus undique circumdat, pedites arbores succidere iubet. Iudaei vero qui illo confugerant conferti cum clamore in Romanos irruerunt: a quibus cum fortiter excepti essent, non parum temporis in pugna tractum est. sed eventus eius adversis partibus non ex aequo respondit: nam ex Romanis duodecim ceciderunt, pauci vulnerati sunt; Iudaeorum nullus evasit, et cum non infra tria milia capta essent, omnes perierunt.

Bassus et Liberius Maximus procurator a Caesare omnem Iudaeorum terram vendere iussi sunt: octingentis duntaxat emeritis Emmauntem castellum, triginta stadia Hierosolymis distitum, incolendum tradidit, et Iudaeos ubicunque degentes quotannis binas quemque drachmas in Capitolium inferre iussit, quemadmodum prius in templum Hierosolymitanum conferre consueverant.

29. Βάσσαν δὲ τελευταίαντος Φλάβιος Σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. ὃς ἐπὶ Μασάδαν τὸ φρούριον ἐστράτευσε, μόνον ἔτι τῶν ἀφεισθηκότεων περιλειφθέν. κατέχον δὲ τοῦτο σικαριοί, ὧν προειστέλει δονατὸς ἀνὴρ Ἐλεάζαρ, ἀπόγονος Ἰουδα τοῦ πείσαντος πολλοὺς Ἰουδαίων μὴ κείσθαι ταῖς ἀπογραφαῖς ἐπὶ Κερνηίω. καὶ τῆς μὲν χώρας εὐδῶς ἐκράτει, τὸ δὲ φρούριον τελεῖ περιεκύκλωσε, τὴν εἰς φυγὴν ἔξοδον τοῖς ἔνδον ἀποφραγῶς. εἴτα πρὸς παλιωρικίαν ἐστράτετο, καὶ χῶμα χῶσας ἔνθα δονατὸν ἦν (ἐπὶ πέτρας γὰρ ὑψηλῆς τὸ φρούριον ἐκδομένη, φάραγι βάθος ἔχουσαις ἀπειραν ἐστεφανωμένης), ἐπήγαγε τὴν 10 ἑλέπολεν καὶ διέσρηξε μέρος τοῦ τείχους. ἄφθη δ' ἕτερον ἐπὶ ὑπὸ τῶν σικαρίων ἀντακκοδομηθὲν τοιοῦτον οἶον μηδὲ ταῖς ἐμβολαῖς εἶξεν μέλλον τῶν ἐλεπόλειων. ἐκ ξύλων γὰρ ἦν δύο σίχους παραλλήλους ἔχόντων, ὧν μέσσω συνεφόρουσαν τὸν χοῦν. αἱ γοῦν 15 τῶν μηχανημάτων ἐμβολαὶ οὐ μόνον εὖ διεσρήγγον τοῦτο, ἀλλὰ 15 καὶ στερφότερόν τῃ σάλας συνίζανον εἰργάζοντο· διὸ τοῖς στρατιώταις ὁ Σίλβας λαμπάδας καυομένης ἀκοντίζεν ἀδρόους παρκελεύσαστο. τὸ δὲ πεπονημένον ἐκ ξύλων τοῦ πυρὸς ἀπτελέβετο καὶ φλόγα πολλὴν ἀπέχευε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον πέντε βορρᾶς ἀνωθεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους τὴν φλόγα ἐπέλαυνε, καὶ μικροῦ τῶν 20

10 ἐστεφανωμένης A, ἐστεφανωμένης PW. 12 ἐπὶ] παρὰ A.
13 εἶξεν A, ἦξεν PW. σίχους] τοίχους A. 18 ἀντα-
λαμβάνοντο A. 20 ἀπέλαυνε A.

Fontes. Cyp. 29. Iosephi de bello Iudaeo 7 8—11. de Iudaeis sub Hadriano devictis Die 69 12. in extremo capite reperitur pars Praefationis p. 12 v. 10 sq.

29. Baso defuncto Flavius Silva provincia suscepta Masadae castellum, solum adhuc ex iis quae defecerant reliquum, obsidere instituit. tenebatur autem a sicariis, quibus vir potens praecerat Eleazarus, ex Iudae illius posteritate qui sub Cyrenio multis persuaserat ne descriptionibus parerent. ac regione statim potitus ipsum castellum muro circumdedit ad fugam intercludendam. deinde ad oppugnationem conversus. et qua poterat aggere excitato (castellum enim in alto saxo erat constructum, vallibus infinitae profunditatis coronato) machinis ad ductis muri partem perfregit. sed alium sicarii intus exstruxerant qui ictibus arietum cesurus non esset: constabat enim ex lignis duplici serie inter se connexis, in quorum medium terram ingerabant, quem cum machinarum ictus non modo non pertrumperent, sed ex concussione, illa desidente materia, firmiorem redderent, Silva milites hortatus est ut crebras faeces ardentis faucularentur. tum murus ligneus igne con cepto magnam flammam edidit, quam boreas spirans principio superius ad Romanos devolvebat, adeo ut machinas propemodam incenderet,

μηχανημάτων ἤματο ἄν· ἔπειτα νότος ἀντιπνεύσας πολὺς τῷ
 τείχει ταύτην προσέβαλε, καὶ ἄπαν ἥδη κατέφλεκτο. ἐπὶ τού-
 τοις οἱ μὲν Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἐπιούσαν κοῖς πολεμίοις ἐπιχειρεῖν P I 311
 ἔμελλον, Ἐλεάζαρ δὲ τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ διαλεχθεὶς ἔπισσε πάν-
 τας τὰς τε γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ τὰ τέκνα ἀγρημέτους ἐκείνοις
 ἐπαπέλθεῖν ἕκαστον. καὶ δὴ τοῦτου δόξαντος, ὁμοῦ τε τὰς
 γυναῖκας ἠσπάζοντο καὶ τὰ τέκνα προσηγκαλλίζοντο, τοὺς φιλή-
 μασιν ἐμφοδόμενοι καὶ δακρύοντες, καὶ διεχειρίζοντο τὰ φιλτάτα
 ταῖς χερσίν, ὡς μὴ τι σφίσι προσήκοντα. εἶτα τὴν κτῆσιν ἀπα-
 10σαν συναθροίσαντες πῦρ ἐπέβαλλον εἰς αὐτήν. κλήρω δ' ἐλό-
 μενοι δέκα τοὺς ἰσομένους σφαγεῖς ἀπάντων· ὑπ' αὐτῶν ἕκαστος B
 ἐπὶ τοῖς φιλτάτοις ἐκτίνοντο. εἶτ' αὐθις ὁ κλήρω λαχὼν τοὺς
 ἑννέα διαχρησάμενος, καὶ κύκλω περιεσφύσας μήπου τις ζωὸς
 15λείπεται, ὡς ἔγνω πάντας ἀγρημένους, πῦρ μὲν τοῖς βασι-
 λείοις ἐνήσιν· ὄλον δὲ τὸ ξίφος ἐλάσας δι' ἑαυτοῦ πλησίον τῶν
 οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεισαν ἐπιληθόντες μὴ τινα
 ζῶντα καταλειφθῆναι, ἔλαθεν δὲ γυνὴ πρεσβυτίς καὶ τις ἑτέρα
 καὶ πέντε παιδία τοῖς ὄπονόμοις κατακρυφθέντα. ἦν δὲ τὸ τῶν
 σφαγέτων πλήθος ὄν γυναιξὶ καὶ παῖσι διακόσιοι πρὸς ἑξήκοντα.
 20 Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι προσβολὴν ζῶσαν ἐποιούντο· βλέποντες W I 223
 δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, πολλὴν δ' ἔνδον ἡρμίαν καὶ πῦρ C
 ἀναπτόμενον, διηπόρουν. καὶ τέλος ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν

7 τὰ om A. 8 ἐμφοδόμενοι A. 13 διαχειρισάμενος A.
 17 ἔλαθεν A, ἔλαθε Iosephus. ἑτέρα A, ἑταίρα PW. Iose-
 phus καὶ συγγενῆς ἑτέρα τις Ἐλεάζαρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ
 πλείστων γυναικῶν διαφέρουσα. 19 διακόσιοι πρὸς ἑξήκοντα]
 ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἑννακισίοις (vel πεντακισίοις) Iosephus.

deinde vehemens auster contra exortus eandem ad murum reiecit. quo
 penitus consumpto cum Romani postridie hostes aggressuri essent, Eleazarus
 militibus suis persuasit ut quisque uxorem et liberis suis inter-
 fectis ipsi quoque sibi manus afferret. eo consilio probato simul uxores
 salutarunt et liberos amplexi sunt, oculis eorum cum fletu inhaerentes,
 simul carissimos suos suis manibus tanquam alieni peremerunt. deinde
 opes universas congestas in ignem coniecerunt, et decem viris sorte
 delectis a quibus omnes mactarentur, quisque super carissimis suis
 occubuit. deinde unus, cui id sorte evenerat, novem sociis interfectis,
 lustratisque angulis omnibus ne quis forte vivus relictus esset, ut intel-
 lexit omnes occisos esse, regiam incendit, et adacte per totum corpus
 ense prope suos occidit. et illi quidem perierunt, neminem vivum reli-
 ctum esse credentes: sed una mulier senior et alia quaedam et quinque
 pueri in cavernis additi eos latuerant. interfecti cum mulieribus et
 pueris fuere 260.

Ῥωμαῖοι cum mane impetum in castellum facerent nec ullum ho-
 stem cernerent, intus autem tranquilla essent omnia et ignis arderet,

ἐντὸς προσκαλέσασιντο. τῆς δὲ βοῆς αἰσθησὶς τοῖς γυναικοῖς ἐγένετο, καὶ τῶν ὑποκείμενων ἀναδύσαι τὰ πραχθέντα τοῖς Ῥωμαίοις ἐμήνουν· οἱ δ' ἤπιστον. ὡς δὲ τῶν βασιλείων παρῆλθον ἔνδον καὶ τοῖς ἀνηρημένοις ἐνέτυχον, ἰθαυμάζον τὴν γενναϊότητα τῶν ἀνδρῶν καὶ τοῦ θανάτου τὴν καταφρόνησιν. 6

Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τῆς Μασάδας ἐγένετο ἀλωσις· καὶ κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρειαν πολλοὺς ἀποθανεῖν Ἰουδαίους συμβέβηκεν. οἱ γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων καταφυγόντες ἐκεῖ πολλοὺς τῶν ἀποδεξαμένων ἐπειθον τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. εἰ δὲ τινες αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν Ἰουδαίων ἀκτέβαινον, τοὺς μὲν ἔκτεινον τοὺς δ' ἄλλους πρὸς ἀποστασίαν προεκάλουντο. οἱ δὲ τῆς γεροντίας πρωτεύοντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς Ἰουδαίους ἀθροίσαντες ἤλεγχοι τὴν τῶν σικαρίων ἀπόνοιαν, καὶ φυλάξασθαι τὸ πλῆθος παρεκάλουν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον, παραδοῦναι δὲ Ῥωμαίοις αὐτούς. ἐπειθήθη τοίνυν τὸ πλῆθος τοῖς λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς σικαρίους ἀΐξαντες συνήραζον αὐτούς. καὶ ἐάλωσαν μὲν περὶ ἑξακοσίους, ὅσοι δὲ τότε διέφυγον οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν. καὶ πάσης P I 312 αὐτοῖς ἐπένεχθείσης βασιάνου ὅπως Καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, ἀλλὰ πάντες τὴν γνώμην ὑπερίτερον τῆς ἀνάγκης ἐτήρησαν. μάλιστα δ' ἡ τῶν παιδῶν ἡλικία τοὺς θεομένους ἐξέπλησεν· οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη Καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι.

11 δ' ἄλλους] δὲ A. 15 αὐτούς A cum Iosepho, ἐαυτούς PW.
21 τῶν θεομένων A. 22 ἐξέπληξεν A Iosephus. οὐδὲ γὰρ οὐδ' A.

animi dubii tandem clamorem sustulerunt, ut aliquem elicerent. quo clamore mulierculae & cavernis excoctae Romanis quid actum esset exposuerunt. neque vero illi crediderunt, donec regiam ingressi visis interfectis generosam virorum indolem et mortis contemptum sunt admirati.

Atque ad hunc modum expugnata est Masada: accidit autem ut Alexandriae quoque in Aegypto multi Iudaei caederentur. nam factio sicariorum eo profuga multis hospitem suorum persuaserat ut se in libertatem assererent. si qui vero ex Iudaeis haud ignobilibus refragarentur, illis occisis caeteros ad defectionem hortabantur. principes vero senatus Iudaeis ad pacem vocatis, sicariorum desperationem arguebant, et populum hortabantur ut exitium ab illis imminens caverent, eosque Romanis dederent. paruit multitudo, et in sicarios impetu facto ad 600 eorum comprehendit. qui vero tum effugerant, non multo post capti reductique sunt: et cum omnis generis tormentis excruciantur, a nullo extorqueri potuit ut Caesarem dominum agnoscerent, sed omnes animos necessitate superiores conservarunt. in primis tamen paucorum actus spectatores obstupescit: nam ne ab illorum quidem nullo exprimi potuit ut Caesarem dominum appellaret.

Ἦφατο δὲ καὶ τῶν περὶ Κυρήνην πόλειων ἢ τῶν σικαριῶν ἀπόνοια. διεκπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν Ἰωνάθης πονηρότατος ἀν-
 Ἰρωπος τὴν τέχνην ὑφάντης, τινὰς τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέ-
 χειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα δεῖξειν καὶ
 5 τέρατα ὑπισχνούμενος. οἱ δὲ τῶν ἐπὶ Κυρήνης Ἰουδαίων πρω-
 τεύοντες Κατύλλῳ τῷ τῆς Κυρήνης ἡγεμόνι ταῦτα ἀγγέλλουσιν. B
 ὁ δὲ στρατιώτας ἀποστείλας συνέσχε τοὺς μετὰ Ἰωνάθου. αὐτὸς
 δὲ ὁ Ἰωνάθης τότε μὲν διέφυγεν, ἐπιμελῶς δὲ ζητηθεὶς ἤλω,
 καὶ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἑαυτῷ μὲν ἐμνηχανᾶτο τῆς
 10 τιμωρίας ἐξάλυξιν, τῷ Κατύλλῳ δὲ ἀφορμὰς ἀδίκων κερδῶν
 περιποιήσατο. τοὺς γὰρ πλουσιωτάτους τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε,
 καταψευδόμενος αὐτῶν, διδασκάλους αὐτῷ τῶν δρωμένων γενέ-
 σθαι· καὶ ὁ ἡγεμὼν προθύμως ἐδέχετο τὰς διαβολὰς. πρὸς
 δὲ τῷ πιστεύειν ῥαδίως καὶ τὴν ψευδῆ κατηγορίαν τοὺς σικα-
 15 ρίους ἐδίδασκε· καὶ πολλῶν κατέπειον ὑπ' ἐκείνου ὑποβαλ-
 λόμενοι.

Ἐνταῦθα μὲν οὖν τότε τὰ τῶν Ἰουδαίων ἐτελεύτησε πάθη, C
 ὑπὸ Ῥωμαίων τῆς Ἱερουσαλήμ τὴν τελευταίαν ὑποστάσης ἄλωσιν.
 καὶ αὐθις δὲ Ἀλλίου τῶν Ῥωμαίων κρατοῦντος Ἀδριανοῦ ἔστα-
 20 σίασαν Ἰουδαῖοι καὶ κατὰ Ῥωμαίων ὀπίσθησαν. ἀλλὰ καὶ τότε
 ἠτήθησάν τε καὶ ἐξετρίβησαν, πολλῶν φθαρειῶν μυριάδων,
 ὡς λίαν περιλειφθῆναι βραχεῖς, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις
 ἱστορηθήσεται.

11. ἐποιήσατο A. 14 τῶ] τὸ A.
 23 ἱστορηθήσεται] lib. 11 c. 23 p. 589.

17 ἐτελεύτησαν A.

Sicariorum desperationis contagium etiam Cyrenen invasit. nam cum Ionathas vir improbissimus, arte textor, eo evasisset, aliquot pauperes sibi conciliatos in desertum eduxit, prodigia et signa editurum pollicitus. eam rem Cyrenensium Iudaeorum proceres Catullo praesidi nuntiarunt: qui militibus missis Ionathae coniuratos comprehendit. ipse Ionathas tum quidem effugit, sed diligenti indagazione captus et ad praesidem perductus id confecit ut ipse supplicium effugeret et Catullo iniquorum emolumentorum ansas praeberet. ditissimos enim Iudaeos eorum facinorum sibi auctores exstitisse falso asserbat: quas calumnias praeses alacriter amplexus, praeter eam credulitatem sicarios eandem calumniam edocebat; qui ab illo subornati multos accusarunt.

Ac Iudaeorum calamitates tum hunc finem habuerunt, Hierosolymis a Romanis extremum eversis. post sub Aelio Hadriano imperatore rursus per seditionem arma contra Romanos ceperunt, sed tum quoque victi attritique sunt, multis milibus interfectis, perpaucis superstitibus: id quod suo loco referetur.

Zonarae Annales.

36

W II 3 Ῥωμαίων δὲ μνησθείσης τῆς ἱστορίας καὶ τούτοις κράτος ἀναθιμένης ἀήτητον, ἀναγκαῖον πάντως εἶπεν καὶ διδάξαι ἢ D ἀναμνήσαι τοὺς ἐντευξομένους τούτῳ δὴ τῷ συγγράμματι, τίνες τε οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὅθεν τὸ τούτων ἔθνος συνέστη τὸ ἐξ ἀρχῆς, καὶ πόθεν τὴν κλήσιν ἔσχε, καὶ τίσι πολιτείαις ἐχρήσατο, καὶ οἷαις τύχαις ἐνέκυρσε, καὶ ὅπως προὔκοιεν εἰς εὐδαιμονίας ἀκρότητα ὡς μικροῦ κυριεῦσαι τῆς οἰκουμένης ἀπάσης καὶ τὸ κράτος κατὰ πάντων σχεδὸν ἀναδήσασθαι, καὶ ὅπως βασιλευθὲν ἐξ ἀρχῆς εἰς ἀριστοκρατίαν ἦτοι δικτατορίας καὶ ὑπατείας μετέπεισε, καὶ εἰς δημοκρατίαν αὐθις μετήνεκτο, εἶτα εἰς μοναρχίαν¹⁰ ἐπανελήλυθεν. ἔφητόν μοι τοίνυν καὶ περὶ τούτων καὶ διηγησέσθαι ὡς ἐνδὸν ἐπιτέμνοντι τὸ πλάτος τῆς διηγήσεως καὶ τὴν μακρογραφίαν συστέλλοντι, ἵν' εἴεν ἐσδύνοπτα τὰ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἐπιόντων ταῦτα μνήμην μὴ διαφεύγοιεν.

1 ante Ῥωμαίων inscriptio περὶ τῆς ἀρχαιογονίας Ῥωμαίων CW.
 4 τὸ prius add A. συνέστη τὸ ABCW, συνέστησε P.
 7 μικροῦ A. 9 ἀριστοκρατίαν A, ἀριστοκρατεῖαν PW.
 10 δημοκρατίαν A, δημοκρατεῖαν PW. 11 ἐπανελήλυθε A,
 ἐνανελήλυθε C, ἀπανελήλυθε PW. 14 ταῦτα om A.
 μὴ om C.

Iam cum Romanorum mentionem fecerit historia, eiusque potentiam invictam tribuerit, omnino necessarium est dicere ac docere aut admonere lectores, qui sint Romani, quae gentis origo, unde nomen habeat, quibus rerum publicarum formis usa, quibus casibus iactata sit, quibus rationibus ad summam felicitatem ascenderit, ut toti fere terrarum orbi imperarit suamque potestatem ad omnes paene propagarit, et ut principio regibus paruerit ac post ad optimatum potestatem sive dictaturam et consulatum reciderit, deinde rursus ad democratiam devoluta mox ad monarchiam sit reversa. de his igitur etiam dicendum est, prolixitate narrationis quantum fieri potest in compendium contracta vitataque verborum multitudinem, ut historia et facile intelligi et memoria teneri queat.

N O T A E.

L E C T O R I.

Eiusmodi sunt qui generalem praesertim spectant historiam, quemadmodum sunt Zonarae quos modo recudimus Annales, ut fusioribus illustrari commentariis minime debeant, cum qui id faciendum sibi proponeret, inutilibus potius ac supervacaneis lectorem fatigaret observationibus quam labore quovis sublevaret. ea quippe est scriptionis istius ratio, ut quae ex auctoribus decerpuntur, attingantur duntaxat nec pleniori oratione conscribantur. continua gestorum series et secundum certiores temporum notas digesta in illis attenditur potissimum, adeo ut ipsas consulere origines necesse habeat qui prolixiores expetierit narrationes, cum eorum qui condunt Annales praecipuum sit consilium ut universali quadam rerum cognitione lectoris animum informent. ita Zonarae illud in primis fuit, ut recte in Praefatione ait Wolfius, "certam quandam historiae quasi disciplinam constituendi, et dispersa in plurimis voluminibus membra et partes eius in unum quoddam corpus redigendi. delegit enim sibi non omnium sed praecipuarum gentium historias, neque eas omnes, sed vel praecipuas duntaxat vel eas quae ad ecclesiae seriem perspiciendam facere videbantur." in hac igitur tot eventuum atque rerum expositione quam Annales complectuntur, qui mundi primordia Veterisque Foederis historias, quae ex sacris libris et ex Iosepho ac Georgio Syncello, aut res Graecanicas vel etiam Romanas, seu rei publicae seu imperii tempora spectentur, ex scriptoribus refert Zonaras, cum iis conferre vellet ac eorum auctoritate firmare qui singulas ex professo pertractarunt, vel quae ille de industria omisit afferre, duo pariter subiret incommoda, ut et nimium diceret nec tamen totum, ut Quintiliani verbis utar. fatendum tamen occurrere interdum in iis multa quae critica indigeant manu, cum in ipsa videlicet narratione, aut in personarum vel locorum nomenclaturis, atque adeo in factis ipsis a suis discedunt authenticis, de quibus lectorem interest admonere. nonnulla sunt praeterea quae locis exoticis possunt adornari, cum lumen sibi invicem plerumque

commodent scriptores: quod quidem in Notis, quas hic in praesens edimus, pro virili praestitimus, in iis maxime quae Byzantinae historiae illustrandae conducunt; quandoquidem hosce Annales publicamus caeteris rerum Byzantarum scriptoribus typis Regiis hactenus expressis adiungendos. nam ut Theophanem ac illius Continuatores, vel qui ut Zonaras Annales a mundi condita ad sua tempora, alia forte methodo, perduxerunt, Georgium Cedrenum, Georgium Hamartolum, Symeonem Logothetam, Ioannem Scylitzen, Constantinum Manassem, Michaellem Glycam, Ioelem et alios istiusmodi cum ipso Zonara compararem, absonum prorsus visum esset, cum satis et abunde sit, si quae sunt extra usum communem vel a caeteris intacta, in Notas referantur, ex quibus scriptori lux utouneque affulgeat. iam vero cum in universam Byzantinam historiam perpetuos, ut ita dicam, seu qui singulis illius acriptoribus aptari possint, commentarios antehac ediderim, duobus publicatis voluminibus, quorum alterum Familias Augustas et Dalmaticas una cum urbis Cpolitanae descriptione, alterum mediae et infimae Graecitatis Glossarium complectatur, in quo non modo vocabula mixobarbara sed etiam dignitates palatinae militares ecclesiasticae et monasticae explicantur, unum supererat ut sola duntaxat facta illustrari posse arbitrarer. quod quidem ita a me praestitum est ut, si quid in supra memoratis lucubrationibus excidisset, subinde annotarem, idque saepe ex scriptoribus ineditis, ne vel ex incuria nostra vel ex memoriae lapsu dispendium lector patiatur. sed et varias interdum lectiones ex Zonarae manu descriptis codicibus, quos videre contigit, subinde inserimus, praetermissis interea synonymis tanquam nullius compendii, quod et se fecisse profitetur Wolfius interpres; cuius alioquin Notas priori editioni subditas cum nostris edi suis locis curavimus, littera nominis initiali W indicatas, praetermissis quibusdam inutilibus. atque hae quidem priorem Annalium partem et alteram usque ad Constantinum Magnum potissimum spectant, ubi paulo visus est accuratior quam in iis quae Byzantinorum imperatorum historiae erant subiunctae, in qua minus scientem fuisse palam est, quod et ipsemet ingenue agnoscit; quemadmodum et Xylander in Notis ad Cedrenum singulis fere locis, qui res Byzantinas spectant, non modo haesitare cogitur, sed fatetur ultro vocum sibi insolentium, partim hybridarum ac *μῆσοβαρβάρων*, partim prorsus et apud Latinos et apud Graecos peregrinarum, notiones ignotas nec alibi lectas: quod non omnino mirandum, siquidem hac tempestate nulli tum fere essent editi Byzantinae historiae scriptores, et in iis illustrandis nemo ex tot viris eruditis studia sua hactenus contulerat. DUCANGIUS.

Quinque codicibus in totius operis interpretatione sum usus, quorum tres liberalitate magnisque sumptibus magnifici et generosi viri d. Antonii Fuggeri, opera vero honesti et eruditionis amantissimi viri Ioannis Derschwam Cpoli sunt allati; quartum [D] Ioannis Iacobi Fuggeri, Maecenatis mei, bibliotheca suppeditavit; quintum ex Viennensi bibliotheca clarissimus vir d. Gaspar a Nydprug, seuator regius, ultro liberaliter communicavit, eoque officio sane quam necessario multum conatus nostros iuivit. nam absque eo si fuisset, multae lacunae in Zonara relinquendae fuissent. ex his duo duntaxat integri fuere, Cpolititanus ab Antonio Cantaeuzeno Byzantii emptus [C], et Viennensis [B]: reliqui tres historiam imperatorum duntaxat habuerunt, nec eam omnes integram. neque ullus ex his omnibus fuit in quo non multa et depravata et mutilata essent: quae ex caeteris partim explevi partim correxi. etsi autem in integrum omnia restituere non licuit (alicubi enim omnes noti atque amici, ut ille queritur, me deseruerunt), tamen eam operam navasse videor, ut lectores aliquid meis laboribus debituri et praetermissa boni consulturi sint, nisi iniqui esse velint. nam quantae molestiae esse putas (ut conversionis aerumnas taceam) cramben non bis sed quinquies repetitam devorare? apparet hoc opus olim in magno fuisse pretio, ac saepissime descriptum ab iis qui sententias auctoris sequi contenti, verba eius non curiose observarint, ac potius cum illo certare voluerint paraphrasi quadam et copia elocutionis, in primo tomo praesertim: quae omnia annotare et magni laboris et supervacaneum fuisset. quorsum enim attinet perscribere synonyma, ut pro *δομοθνεῖς* *δομογενεῖς*, *ἐπίθερα* pro *διέθερα* et id genus alia, in quibus vel nullum discrimen est vel adeo tenue ut et plurimorum animadversionem effugiat, et ab iis qui linguarum libertatem grammaticorum angustiis limitibus praeferunt negligatur? atque in hac diversitate vetustissimi codicis Cpolitani fidem secutus sum, nisi ubi manifesti errores ab eo recedere coegerunt: caetera quae aliquid momenti habere videbantur, nec tamen apparebat quid cui praeferendum esset, breviter annotavi, ut lectori suum iudicium in legendo aequae esset integrum ut mihi in convertendo meum. in hoc primo tomo duo tantum codices, Cpolititanus et Viennensis, usui mihi fuerunt: nam reliqui tres historiam Iudaicam non habebant. WOLFIIUS.

Initio codicis Parisiensis Regii 1715 (A) ab alia manu negligenter scripta leguntur haec. Ὡς μὲν, εἴπερ τις σὺν ἀκριβείᾳ σκοποῖτο, διδασκαλεῖον καθέστηκεν ἀρετῆς ἢ παρούσα βιβλος, αὐτόθεν καὶ ἀπ' αὐτῶν ἴστι πρόδηλον τῶν ἰμπερομένων ταύτῃ διηγημάτων· ἃ γὰρ φιλοτιμῶς διεξίεισι, τῶν ἐν βίᾳ ταῦτα πραγμάτων ἀψευδῆς παιδεία καὶ ὁδηγὸς πρὸς τὰ

κάλλιστα· ἀμφοτέρων γὰρ εἰκόνας, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἐναντίου, καθὼς περὶ τοὺς τῶν ἀπ' αἰῶνος βίους ἀνθρώπων ἐπέξεισιν· ὡς δὲ σπουδαῖος ὁ ταύτην συντεταγὼς ἦν καὶ ἔργων οὐκ ἤμιστα ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, παριστᾷ μὲν καὶ τὸ ἔμφαινόμενον ἦθος τῇ κατ' αὐτὸν φιλοπονηθείσῃ συγγραφῇ, ἔστι δὲ καὶ ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγων ὄντων ἑτέρων τῶν τοῦ ἀνδρός σπουδασμάτων οὐκ ἄδηλον, καὶ μάλιστα ὅτι πρὸς τὸν ἀγγελικὸν τοὺς κοσμικοὺς θεορῦθους ἀποσεισάμενος καὶ μονήρῃ βίῳ ἀπέδραμε, προφανέστερον. καὶ γὰρ, ἴν' ἐν ἐπιτομῇ τὰ ἐκείνου διέλωμαι, ἦν μὲν τῶν εὐπατριδῶν, ἦν δ' οὐκ ἀμάρτυρον τὴν τοῦ γένους ἔχων εὐδαιμονίαν ἀπὸ τῶν λόγων· τὴν γὰρ ἐκ τοῦ πλουτεῖν καὶ τὰ πρῶτα φέρειν ἐν βασιλείῳ αὐλαίς εὐδοξίαν σιγῶ. κράτιστος δὲ καὶ ἐπίδοξος ἀρετῇ καὶ λόγοις γενόμενος, καὶ δι' ἐκάστον τούτων εὐδοκίμησας, ὡς καὶ τιμῶν οὐ μετρίων πρὸς βασιλέως ἀξιοθῆναι καὶ παρρησίας οὐ μείον τῶν μέγιστα παρὰ βασιλεῖ δυναμένων προσκολληθῆναι, ἐπειδὴ τὸ περιστατούμενον ἔγνω τοῦ βίου καὶ ἄστατον, ὥσπερ κύβαν ἀναρρίψας τὰ ἐν τῷ βίῳ πρὸς τὸ τῆς ἀρετῆς προσεχώρησε στάδιον, οὐδὲν ἢ μικρὸν ἢ μείζον τῶν ἐνοηλούντων ἐπιφερόμενος. διὸ καὶ διὰ πασῶν τῶν τῆς κρείττονος διδοῦσας μοίρας δδῶν, ἐξ ἀπάντων καλῶν τὰ βελτίω καὶ κράτιστα συνέλεξατο. εἶτα καὶ τοῖς ἐξῆς καὶ μεθ' ἑαυτὸν ἀνθρώποις καταλιπεῖν ἀρετῆς εἰκόνα καὶ τῶν ἐν βίῳ πραγμάτων διδασκαλείον, ἐξ οὐπὲρ τὰς μετακλίσεις τε καὶ ἀντικυλίσεις ἔμελλον ἐκμανθάνειν καὶ ὅπως ὁ περιάγων κύκλος τῷ ἀνηρέμῳ τῆς βίης καὶ περιφορᾷ ἐναλλάττειν οἶδε καὶ περιάγειν, βουλόμενος, ἐνεσπούδασε πάντων τῇ ἱστορίᾳ, οὐκ ἄλλην ἢ ταύτην καλῶς ἐπικρίνας εἶναι τοῦ βίου διδάσκαλον καὶ ὑπόδειγμα τῶν ἐν κόσμῳ γίνεσθαι πεφυκότων.

Ὁ μὲν οὖν, ἄτε πρὸς ἄκρον παιδείας καὶ ἀρετῆς ἀνελθλακῶς, διὰ τὰδε τὰς ἐν τῇ βίβλῳ σπουδάσας ἐντέταχτῃ τῆς τῶν βίων ὑποτυπώσεις, ἐκάστης δ' ἀξίας καὶ τάξεως ὡς ἐν πίνακι τὰς εἰκόνας αὐτῇ ἐνετάξατο· δεῖ δὲ τοὺς αὐτῇ ἐντυγχάνοντας τῆς τε ὅλης φιλανθρωπίας τὸν ἄνδρ' ἑταινεῖν καὶ ὡς ὁδηγὸν τῶν καλλίστων τρόπων καὶ παιδευτὴν ἐπιτηδευμάτων χρηστῶν τοῦ καθήκοντος μὴ ἀποστρεφῆν ἐπαινοῦ. εἰ δὲ καὶ τῆς ἀπάσης αὐτὸν οἰκονομίας θαυμάζειν τῆς ἐν τοῖς λόγοις ἐθέλει τις, οὐδ' ἐν τούτῳ τοῦ κρείττονος ἀμαρτάνοι· λέγω δὲ πρὸς αὐτὰ τὰ τῇ ἱστορίᾳ καθήκοντα ἀποβλέπων. σαφηνείας μὲν γὰρ, ἐπειδὴ τὸ σαφές τοῖς ἱστορικοῖς ἀναίται καὶ μὴ ἐπίδειξιν ἄκαρπον τῆς ἐν λόγοις δυνάμεως ποιουμένοις, τοσοῦτον πεφρόντικον ὅσον ὁ λόγος ἀπῆται τῆς προκαιμένης αὐτῷ διηγήσεως. διαίτη γὰρ ῥητορικῇ τοῦ ὑπέλου τε καὶ συντόνου μέσον βαδίσαι. διο καὶ ἰδέησε τούτῳ σεμνότητος καὶ δι' ὧν κατορθοῦται τὸ βέλτεστον εἶδος ἐν λόγοις καὶ ἱστορίαις, ἰδέησε δὲ συντομίας τὸ οἶον δυσκίνητον ἢ νωθρὸν τῶν διηγημάτων διεγειροῦσης καὶ οἶον ἐκίνητον τῇ διακοπῇ ποιούσης, κάλλους δὲ καὶ γλυκύτητος

ὅσον ἕμελλε μὴ διακορεῖς τοὺς ἀκούοντας διαθεῖναι τῷ πᾶν τραγῆ καὶ δυσήγῳ τῆς ἐρμηνείας καὶ ὅλον σκληρῶ. ἀλλὰ μὴ οὐδ' ἐπιεικείας ὅπόσον ἀκίνδυνον ἦν διαπάρευσγε. τὸ δ' ἐπιλάμπρον ἐφ' ἅπασιν τοῖς σιμνοῖς τῶν διηγημάτων ἠδῆσαν τὴν ὀμίλιαν τῆς ἱστορίας ποιεῖ τῷ ἀνδρὶ. Θαυμάσιαι δ' ἂν τις αὐτοῦ καὶ τὸ καθαρὸν τῆς ἐρμηνείας καὶ ὅλον ἀκμαῖον καὶ σύντομον πᾶν τοῖς σχήμασι διαλλάττον. τὸ δὲ τῆς λέξεως ἀνθηρόν καὶ ποικίλως μεταποιούμενον οὐ μικρᾶς τινοσ ἀξίον εὐφημίας. εἰ δὲ μὴ χαίρει τραχίαις τε καὶ πεπονημέναις προστίθεσθαι λέξεσιν, ἐξ ὧν τὸ δυσεπιχειρητόν καὶ μικρὸν καὶ στρυφνὸν ἀναφαίνεται τῷ λόγῳ, οὐ θαυμάζειν εἰκός· οὐ γὰρ λόγων ἐπίδειξιν ἀλλὰ βίον προτύπωσιν ἐνεγκεῖν ἤραϊτο. διὸ καὶ τοῖς μὲν ὅσοι μὴ βίον αἰρουνται ἐνθιμίζεον τὸν ἑαυτῶν πρὸς τὸ βέλτιον, ἀλλὰ λόγων ἀσκειν τὴν ἐπίδειξιν, ἀτιροπῆς εἰς ἀκρόασιν φαῖνοιτ' ἂν. κτῆμα δὲ τίμιον ὅσοι τὸν ὀρθὸν βίον τοῦ διεστραμμένου λόγου προκρίνουσιν.

Ἄλλα τὴν μὲν ἰδέαν, ὡς ἐν βραγῆι παρεθέμην, τοῦ λόγου τοιοῦτος ἐκείνος ἦν, ἱστορεῖ δὲ τόπους ἅμα καὶ πράγματα προσώπων τε καὶ ἡθῶν διαθέσεις ὡς ὁ ἐκάστου τῶν ἀναγεγραμμένων ὑποβάλλει τρόπος· ἀλλ' οὐδὲ ποταμῶν οὐδὲ πελαγῶν παρεῖται τὰς ἐξηγήσεις, νῆσους τε καὶ ἀκτίλους ἀφηγεῖται πόλεις· πολέμων δὲ καὶ ἐμπλοκάς καὶ ναυμαχιῶν, οἷς ἀξιόλογόν τε καὶ πρέπον παραδοθῆναι γραφῇ διεγένετο, κάλλιστα μέτεισιν, οὐ τὰς τάξεις μόνον ὡς ἐκατέρωθεν παρετάξαντο μετιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπόσα πρὸ τῆς συγκρούσεως καὶ τοῦ ἔργου συμβέβηκε. διαιρεῖ δὲ τὴν τῆς ὅλης αὐτοῦ μεταχειρήσιν πραγματείας εἰς τε τὰ Ἰουδαϊκά, τὰ τῆς Περσικῆς καὶ τῶν Μήδων ἡγεμονίας, καὶ ὡς γε προεχώρησε τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ Μακεδόνων καὶ εἰλε τὴν τῶν Περσῶν ἀρχὴν, καὶ ὡς ἡ Ῥωμαίων ἐπιστασία τὸ τελευταῖον εἰς μοναρχίαν ἀνεληλάκει. ἥς ἀρχεται μὲν ἐξ Ἀδάμ καὶ τῆς πρώτης τοῦ γένους ἡμῶν διαρτίας τε καὶ συμπήξεως, κάτεισε δὲ διὰ τῶν ἐν μέσῳ, καὶ ἐς Ἀλέξιον καταλήγει τὸν Κομνηνὸν τὰ καθ' ἕκαστα διερχόμενος. οὐ βασιλέων δὲ μόνον οὐδὲ τῶν ἄλλως τυραννικῶς ἐλομένων *) πράξεις ἐκτίθησιν, ἀλλὰ καὶ ἀρχιδυτῶν ἱστορεῖ τοὺς καθ' ἕκαστα καὶ κατὰ καιροὺς ἐπὶ τῶν οὐρανῶν τῆς ἱερᾶς ἀναβῆναι καθίδρας ἀξιοθένας· ὧν καὶ εἰ τί που παρὰ τὴν τῶν νομῶν ἀξίωσιν ἐξειδικαιτήθη, καλῶς ποιῶν οὐδὲ τοῦτο παρήσει.

Πάντα οὖν ταῦτα τῇ προκειμένῃ βίβλῳ σπουδαίας ἐνέταξε, πρὸς τῶν κατὰ μέρος συγγραφευμένων ἀπολεξάμενος ἕκαστα. ἐκ μὲν γὰρ Μωυσέως καὶ Ἰωσήπου τὰ τῶν Ἰουδαίων, ἐξ Ἡροδότου δὲ τὰ τῶν Περσῶν, καὶ ἐξ ἄλλων ἄλλα συνεφορεῖτο, καὶ μίαν ἐκ διαφόρων συντέταχεν ἱστορίας βίβλον, τὰ κράτιστα ἡρημένους. καθάπερ οὖν οἱ ἱεράφοι καὶ οὗτος τῶν ἀναγεγραμμένων ἀπολαβῶν τὰ τῷ βίῳ λυσιτελῆ συνεκράσεν ἄριστα καὶ

*) adde ἐρχάς: nisi τυραννίδας legendum.

εικόνα παντοδαπού το ζωόν και πολυμόρφου καθαπερεί συνεστή-
σατο τοῦ ἐν κόσμῳ βίου, ὡς ἂν ἔχοιεν ἕκαστος ἀφορῶν εἰς αὐ-
τὴν ἀπευθύνεσθαι, καὶ τὸ μὲν σπουδαῖον αἰρεῖσθαι φιλεῖν καὶ
διὰ μιμήσεως κατορθοῦν σπουδάζειν τὰ ἐπαινούμενα, τὸ δὲ
φραῦλον μισεῖν καὶ ἐκτροπιάζεσθαι.

Τοιοῦτος μὲν ὁ τῆς ἱστορίας σκοπός, καὶ διὰ τὰς συγ-
γράφειν καὶ ἱστορεῖν τὰ γεγενημένα προεἶλετο. οὐ γὰρ οἶμαί τινα
δι' ἑτέραν αἰτίαν ἢ τὴν οὐχὶ ῥαδίως εὐρισκομένην αἰρεσιν τοῦ
συμφόρου ταῦτα συνενεχθῆναι. διὸ καὶ προσήκει τὸ χρήσιμον
κατειδόμενος τῆς ἱστορίας ἐπισπουδάσειν αὐτῇ καὶ τῶν πράξεων
ἠγεμόνα ποιῆσθαι τῶν ἡμετέρων, ὁμοίως συμβάλλοντας ὅμοια
τοῖς προγεγονόσις ἔργα, καὶ ὥσπερ οἱ τὰς μορφὰς καὶ τὰ χρώ-
ματα μετιόντες πρὸς τὰ ἀρχετύπα τῶν πραγμάτων ὁρῶντας ἐπὶ
τὰς ἐμφερεῖς ἐργασίας τε καὶ μεταχειρίσεις ὁρῶν. οὐ γὰρ ἔστιν
ἄλλως καταστοχῆσαι τοῦ λυσαιτελοῦς, οὐδὲ οὐ στοχαζόμεθα κρᾶτ-
τοντες τοῦ βελτίστου τέλους, μὴ πρὸς ἐκεῖνα ὁρῶντες καὶ ὡς τῶν
πράξεων ἀπευθύνεσθαι τούτοις τῶν ἰσομένων εἰκόσι σπουδα-
ζοντες. ἴδιοι δὲ ἂν τις τὸ χρήσιμον οὐ φημι, εἰ τὴν εὐβουλίαν
ὅπῃσα εἰς κατορθώσεις πραγμάτων συντίθει μὴ παραιτήσασθαι
διαγνώσκειν. εἰ γὰρ αἰτίαν ταύτην τῶν πράξεων οὐσαν οὐκ
ἀγνοήσει, οὐκ ἂν ἀντιλέγοι μὴ τῆς τῶν ἀνωθεν γενομένων
πειρας τὴν εὐβουλίαν συνίστασθαι. οὐκοῦν χρήσιμον, μᾶλλον
δὲ ἀναγκαῖον, εἰ μᾶλλον τις μὴ τοῦ κρείττονος λόγου ἀμαρτη-
σασθαι, μετιέναι τὰς ἱστορίας. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ παλινκρινίαν
ἔξει, καὶ διαφόρων γνώμῃ πραγμάτων ἐπιχειρήσεις, καὶ γνώνας
μὲν τὰ παρεφρημένα τῶν ἔργων δυνήσεται, στοχασάσθαι δὲ τὰ
ἀσόμενα. Θηρεῦται γὰρ ἐκ τῶν παρελθόντων τὰ μέλλοντα. ἴδιοι
δὲ τὸ διάφορον ἀρετῆς καὶ κακίας αὐταῖς, καὶ ὡς ἔχουσι πρὸς
ἀλλήλας, καὶ ἂ μὲν ἢ πρὸς βασιλικὰς ἀναχθέντες ἀξίας καὶ
ἔξουσίας ἢ πρὸς στρατηγικὰς δυναστείας κατώρθωσαν οἱ μετ'
ἀρετῆς, ἐπαινούμενα, ὅσα δὲ τῇ κακίᾳ προσκειμένοι, διαθού-
μενα καὶ μισοῦμενα. τὸ γὰρ ὅλον εἰπεῖν, ἀρετῆς καὶ κακίας ἢ
βίβλος ἢδε διδασκαλεῖον, μᾶλλον δὲ στήλη τὰ ἐκατέρω προσόντα
παραδεικνύσα. εἰ δὲ καὶ πρακτικῆς ἐπιστήμην δυνάμειος θεωρία
συνούσαν ἀποκαλοῖη τις, οὐ τοῦ δέοντος ἴαν διαπεσείται. καὶ
γὰρ ἔστι ταύτῃ μαθεῖν θεωρίαν τῇ πράξει συγκαταμμένην καὶ
μειγμένην, εἰς ἃ πᾶς ὁ βίος ἡμῶν ἀναστίνεται καὶ δι' ὧν
κατορθοῦνται τὰ κρᾶτιστα. οὔτε δὲ θεωρίας ἢ πράξις διαζευχθεῖσα
τῶν καθηκόντων τε διαπραξάται ἂν, οὔθ' ἢ σύζυγος θεωρία
τῆς πράξεως. ἐκατέρωσιν οὖν ἐντανθοῖ τὸ κέρδος οὐκ ἀδελόν.
παντὶ δὲ βίῳ καὶ ἀξίᾳ πάσῃ πρὸς πᾶν ἐπιτήδευμα χρήσιμον τὸ
εἰδέναι τὰ ἐν αὐτῇ. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ εἰσηγείται τὰ κρᾶτιστα
ἰδιώτῃ, καὶ στρατηγῷ τὰ τῆς στρατηγίας, παραινεῖ δὲ μὴ πρὸς
ἡδονὰς ἐκκλίνειν τοὺς βασιλέας μηδὲ τῶν νόμων ἔχειν ὑπεροψίαν,
πάντα δὲ κατὰ τὴν ἐκείνων εἰσήγησιν ἐνεργεῖν, τῶν κοινῶν μὲν
ὡς γὰ βέλτεστα ἔξουσι πρόνοιαν ποιοιμένους, τῶν δὲ οὐκίωον

ὑπερορᾶν τὴν μετὰ ῥαστώνης γίνεσθαι εὐθεσίαν ὑπεροφίαν, εὐμενεῖς τε εἶναι καὶ ὑπηκόοις ἡδέως προσφερομένους, πόνων τε μὴ ὀλιγοῦσιν μηδὲ ἡδοναῖς δουλεύειν, ἀλλὰ πονεῖν καὶ διαγρῦναι ταῖς ἀρίστοις τῶν πράξεων ἐνεργείαις, καὶ βουλευέσθαι μὲν ὑπὲρ ὧν χρεῖα, πράττειν δὲ τὰ βεβουλευμένα (ἔστωτα γάρ, ἔφη τις τῶν ἀρίστων εἰς βασιλέας, προσήκει θνήσκειν τὸν ἡγεμόνα καὶ βασιλέα, διδάσκων ὡς χρῆ διὰ βίον πονεῖν καὶ ταῖς τῶν κοινῶν διοικήσεων ἐργασίαις τὸν βίον συγκαταλήγειν), εἶναι δὲ καὶ χρήματων ὑπερόπτας καὶ μὴ βαρύνειν ταῖς ἀπαιτήσεις τὸ ὑπήκοον μηδ' ἄνους τίθεσθαι τὰς ἀρχὰς μηδὲ τὰ κοινὰ πιστεύειν οἷς οὐχ ὁ τρόπος χρηστός καὶ ὅσοις οὐκ ἄμεικτος, πάντα δὲ πράττειν ὀρθῶντας ἐπὶ τὸ κοινῇ συμφέρον. ἀλλὰ κρατοῦσι μὲν ταῦτα, ἀρχιερεῦσι δὲ τῶν ὀρθῶν περὶ πίστεως ὀρων ἀντέχεσθαι καὶ τοῦ χριστιανύμου περικοιμισθαι λαοῦ, καθὼς τε καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τὰ βέλτεστα καὶ νενομισμένα ποιεῖν ὑποτίθεται, ὧν ἡ ἀρίστη γίνεται πολιτεία καὶ κατορθοῦται τὰ ἐν ταῖς πόλεσι διοικούμενα.

Τοιαύτη μὲν τῶν πρακτικῶν ἢ βίβλος διδάσκαλος, ἔστι δὲ καὶ πρὸς ἐμπειρίαν πραγμάτων ἐπιτηδεῖα. οὐκοῦν, ὃ καὶ τοῦ λόγου εἶπον ἀρχομένου καὶ ἐν μέσῳ τούτου γινόμενος ἐξεθέμην, διδασκαλεῖον καθίστηεν ἢ παροῦσα βίβλος τῆς κρείττονος ἕξως-φιλοπονώτερον οὐν μετιτέον ταύτην. εἰ γὰρ τις ἐπὶ παίραν ἰόντος ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ διηγουμένου τὰ κατ' ἐπίνοιαν ἀκούειν καλὸν καὶ ὀνήσιμον τοῖς ἀκούουσι, πῶς οὐ τῶν πάντων λυσιστελέστερον ἐντυγχάνειν τῇ παρουσίᾳ βίβλου, μὴ περιέργως μηδ' ἀναιμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ἅμα δὲ καὶ τῶν φαύλων τοὺς βίους διεξιούσῃ. δεῖ γὰρ καὶ τῶν φαύλων ἔχειν τὴν ἱστορίαν, ἵνα τῇ παραθέσει τῶν βελτιῶν τὸ βλαβερὸν αὐτῶν διδασκόμενοι ἀκριβέστερον ἀποκρούοιμεν. οὕτω γὰρ καὶ οἱ κάλαιοι τοὺς ἑαυτῶν πρὸς τὰ κρείττα παιδᾶς σπουδάζοντες προβιβάζειν ἐνυγχανον, ὡς ἂν ἐκ τῶν ἐναντιῶν φαύλων τὰ κρείττω καὶ κάλλιστα ἐκδιδάσκοντο. ἀλλ' ἢ μὲν βίβλος τοιαύτη καὶ οὕτως ὀνήσιμος, ἄξιός δ' ὁ μισθὸς τῷ συντεταχότῳ ταύτην τοῦ ἔργου θεοθεν ἀπομετρηθεῖη, καὶ ὅς τοῖς περὶ τὰ κάλλιστα σπεύδουσιν ἐποφείλεται.

p. 4 v. 7. οὐκ οἰκοθεν ὀρμήθην πρὸς τὸ ἐγγεῖρημα] similiter in commentariis quos in canones apostolorum et conciliorum composuit p. 2 ed. Paris. 1618 μὴ τις δὲ μου καταγνοίη προπέτειαν· οὐ γὰρ ἀπ' ἑαυτοῦ τῷ πονήματι ἐγγεῖρω, ἀλλὰ παρακληθεὶς ὑπέκνυα καὶ τῷ πόνῳ δέδωκα ἑμαυτὸν, ἵνα μὴ δεῖ ἀνηκολᾶν κατακριθῶ.

p. 5 v. 12. γνωμολογεῖν τε καὶ ἡθικεύεσθαι] moralizare, P 5 verbo Latino-barbaro, scriptores aevi inferioris aliquot utuntur. Duc.

p. 7 v. 20. ἡρεμοῦντι γὰρ τῷ νοῦ] anonymus monachus Ratisponensis de suis tentationibus, nuper editus a viro doctis-

simo I. Mabillonio t. IV Analectorum "ideoque in tanta molestia tentationis, quae eo magis imminabat, quo maior sospitas corporalis inerat, omnimodo tractare coepi, quali studio qualique labore corpus spiritui subiicerem, nam ea quae communiter cum caeteris fratribus in coenobio agere docebar, sed et illa quae speciali devotione scribendo aut legendo seu etiam ieiunando sponte subii, non satis affligere corpus videbantur. cumque diu tractarem, quo potissimum studio memet in tantis periculis constitutum aptissime iugiterque constringerem, occurrit animo ut in dictamine me occuparem aliquo: quod et saepe expertus sum mentem lascivam cuiuslibet scholastici instructi in nullo posse magis constringi quam studio dictandi." Duc.

p. 13 v. 5. εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐνδεία βιβλίων] progressus enim usque ad Carthagini et Corinthi excidium, abrupta historia, Gn. Pompeii Magni res gestas statim orditur, historia aunorum circiter 60 praetermissa. W.

p. 14 v. 13. Κωνσταντῖος ὁ Χλωρός] hunc Κώνσταντα alibi appellat, quomodo etiam scriptores aliquot, ut suo loco observamus. Duc.

p. 16 v. 10. ταξίαρχος] *centuriones* vertit interpres, quae vis est vocis ταξίαρχος apud Tacticos: melius *caelestis militiae principes* seu *duces*: nam ἀρχιστρατηγὸι passim indignantur SS Michael et Gabriel apud Graecos. vide Gloss. med. Graecit. in ταξίαρχος. Duc.

p. 18 v. 4. Ἀπειτῆ Γενέσει] quam unica voce Ἀπειτογένεσιν alii vocant; de qua pluribus egit vir doctissimus I. B. Cotelerius ad lib. 6 Constit. Apostol. c. 16. Duc.

P 6 p. 19 v. 14. τῇ πέμπτῃ δ' αὐθις τῶν ἡμερῶν] Cpolitanus codex [C] mutilus est hoc loco: sic enim in eo legitur κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν τὰ μὲν ὕδατα πᾶν γένος πτηνῶν προήγαγον, ἢ γῆ ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα ζῶα τὸ θεῖον ἐξήκτο σύμπαντα πρόσταγμα. W.

p. 21 v. 14. ἢ καθένος γῆ] pro ἢ καθαρὰ καὶ ἀμυγῆς dictam putat Wolfius: malim *quod nondum aratro proscissa esset*. Duc.

p. 24 v. 14. ἐπενόησε καὶ πρῶτος ὄρους ἐπήξατο] alter codex hoc loco mutilus haec duntaxat habet ἐπενόησε. τοῦτω γεννᾶται παῖς ἐνώσ. ἐξ οὗ γαῖδάδ, ἀφ' οὗ μαλελεῖλ. τῷ δὲ μαθουσάλα τίκτεται λαμῆχ υἱός. οὔτος etc. W.

p. 30 v. 6. ἀλλ' ὁ θεὸς τὰς τούτων βουλὰς [sic enim legebatur] οὔτω δὲ μεμνηότας αὐτοὺς ὄρων ὁ θεός, ἐτρογλώσσους εἰργάσατο. et paulo post ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον φηκοδόμουν. W.

p. 40 v. 3. θεόκριτον εἴποιεν] haec latine satis commode reddi non possunt, sive *divinum iudicium* aut *iudicem*, sive *divinitus iudicatum* dicas, εὐμηγάνητος passivae significationis

esse potius videtur: quare *arte quaesitum* vertere malui quam *astutum* aut *artificiosum*. ita etiam μακαριστής beatorem, si dicere liceat, quam beatum potius significat: prosperum ego verti. W.

p. 47 v. 22. Φουδομάνηγον reposuimus ex Iosepho lib. 1 c. 19. Wolfius perperam ediderat τοθομάνηγον. duo codd. Regii et Colberteus φοθομάνηγον praeferunt, sed ut Iosephus, ita et Philo Iudaeus in lib. de Mutat. nomin. hanc vocem sic effert, cuius significationem ita declarat in lib. de Iosepho μετονομάζει δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὄνειροκριτικῆς ἐγκωριῶ γλώττῃ προσαγορεύσας. paulo aliter hanc effert auctor Chronici Alexandrini, quo loco scribit Mosem, haud secus ac Iosephum, eodem nomine fuisse ab Aegyptiis appellatum, quod futura praedixerit, τὸν Μωυσῆν μετὰ τὸ ἐπαγαγεῖν αὐτὸν τὰς πληγὰς οὗ Αἰγύπτιοι φομδομωραχῆ [Φομ-Θομ-Φαν-Χθῆ ed. Bonn. p. 141] προσηγόρευσαν, ὃ ἐρμηνεύεται, ὃ ἀπεκαλύφθη τὸ μέλλον. Duc.

p. 53 v. 12. βασίλισσα] ita Thermuthim, regis filiam, reginam vocat Iosephus lib. 2 c. 5 [c. 9 § 5]; unde sua hausit P 7 Zonaras. scribit Suidas ex Aristotele, apud Cyprios regum filios ἄνακτας, ut filias ἀνάσσας appellatas. vide Gloss. med. Lat. in Regina. Duc.

p. 57 v. 23. παρ' Ἑλλήσιν Ἀπρίλλιος] immo apud Latinos, seu ut habet S. Maximus in Computo Ecclesiastico parte 1 c. 13 κατὰ Ῥωμαίους. sed hic ut et alibi non semel Ἑλλήνας vocat Zonaras quos alii Romanos, contra quam Eunapius in Chrysanthio p. 189. Duc.

p. 58 v. 11. Ἐανθικοῦ πέμπτη καὶ δεκάτη κατὰ σελήνην] Xanthici seu Aprilis decimo quinto secundum Ianam. ambiguum est utrum sub ortum lunae an mense lunari, inquit Wolfius. Duc. illud ineptum. latina corrigere oportebat.

p. 65 v. 14. ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρῶ] in ea tabernaculi parte quae patet, vel sub dio iuxta tabernaculum. W.

p. 66 v. 15. ποιότητα] ita Reg. et Colberteus. Duc.

p. 82 v. 5. ἡ ἀριστοκρατία] ὁ τριετοκράτης [ita enim codex C] magistratus ad triennium praeesse solitus. ἡ ἀριστοκρατία rectius in Viennensi codice (et in Reg. et Colb. Duc.) legitur. W.

p. 87 v. 11. εἰς τὸ] ita Colberteus: alter πρὸς τὸ. Duc.

p. 114 v. 5. Ἀχιμέλεχ] Biblia Ἀχιμέλεχ legunt. W.

p. 114 v. 14. Ἀγχοῦς] hic in Biblii Achis dicitur. W.

p. 115 v. 7. παρεστηκώς τότε αὐτῷ] ambiguum utrum sacerdoti an Davidi an Sauli. W.

p. 138 v. 2. τοῦ Ἰεσοθῆ] [PW Μεμφιβοσθῆ] φεισάμνους] legendum Μεμφιβοσθῆ, auctoritate Bibliorum. W.

p. 139 v. 20. πεντηκοντῶν χιλιάδων ἀνδρῶν] Biblia habent πεντήκοντα, pro 500 tantum 50. W.

p. 142 v. 9. τὸν Ἀμυσίαν] ita mss Reg. et Colb. Duc.

p. 142 v. 20. καὶ εἰ τινι δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐόμισεν ἕκαστος καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θεσαυρούς] haec eiusmodi [] notis interclusi, ait Wolfius, cum ad institutum minime pertineant. quod etsi verum sit, habentur tamen in mss Reg. et Colberte. Duc. ex Iosephi Antiquit. 7 14 10.

p. 145 v. 22. καὶ ταύτην τὴν Θεραπειαν] quae quidem ex Iosephi lib. 8 c. 2 hic narrat Zonaras de Salomonis excantationibus daemonum, occasionem praebuit quibusdam recentioribus Graeculis libellum nugicanoricrepum, uti appellatur a Gaulmino in notis ad Psellum de Operatione daemon. p. 113, confingendi hoc titulo Διαθήκη Σολομώντος υἱοῦ Δαβὶδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ ἐκράτησεν καὶ ὑπέταξε πάντων αἰσίων καὶ καταχθονίων πνευμάτων, δι' ὧν καὶ πάντα τὰ ἔργα τοῦ ναοῦ τὰ ὑπερβάλλοντα πεποιήκεν· καὶ τίνες αἱ ἐξουσίαι αὐτῶν κατὰ ἀνθρώπων, καὶ παρὰ πόλιαν ἀγγέλων εἶδος οἱ δαίμονες καταρροῦνται. legimus apographum ex Bibl. Thnanea. Duc. cf. I. A. Fabricii Cod. pseudepigr. Vet. Test. I 1047 ed. 2.

P 8 p. 150 v. 23. Βασιλειῶν] ita libros *Regnorum*, quos alii *Regum*, hic et alibi non semel vocat Zonaras, quomodo etiam plerosque ex Patribus Latinis appellasse notavimus in *Gloss. med. Lat.* Duc.

p. 154 v. 17. εἰ δὲ τὸ τὴν ἀνίστην] carpit hoc loco Zonaras Simoniacos suae aetatis apud Graecos mores, cuiusmodi fuisse ea ipsamet tempestate apud Latinos observamus in nova appendice ad *Glossarium med. Lat.* in v. *Præbenda.* Duc.

p. 174 v. 18. ἀλλασσομένας στολάς] vetus *Bibliorum* translatio *decem mutatoria vestimentorum*. Castalio *lautiores vestes* convertit: quem ego auctorem secutus sum. vide *Gloss. med. Lat.* in *Mutatorium*, et *Gloss. med. Graecit.* in *ἀλλασσοειν.* Duc.

p. 186 v. 14. σωτηρίαν εὗρατο καὶ ἀνακατήν τῶν δεινῶν] ἐξηγητικῶς τὸ ἀνακατήν adiciatur. *salutem consecutus est et malorum inducias*, id est periculum in praesentia evitavit, quanquam quod differebatur, non auferebatur. W.

p. 187 v. 2. καὶ ἔνυχα ταφῆς] illius corpus translatum Alexandriam Leone M. imperante, et in ecclesia S. Pauli Leprosi depositum. chronicon ms Georgii Hamartoli in Leone M. καὶ τὸ τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου εἶμα μετετίθη ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παύλου τοῦ Λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἴασατο, λεπρὸν ἐποίησε, καὶ εἰς τὰ τοῦ Λεπροῦ ἐτέθη. Duc.

p. 206 v. 6. τῷ δὲ προφήτῃ ... προστρέπετο] malim τὸν δὲ προφήτην. etsi enim aliquot insolentiores constructiones et phrases in hoc auctore reperiuntur, eas tamen haud scio an librariis sint imputandae. W.

p. 222 v. 19. τὸ ἴσον τοῖς ἀπαικίοις γενήσεσθαι] verte- P 9
ram principio *aequitatis erga subditos observationem*: nam τὸ
ἴσον saepe τὸ δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς καὶ ἀδίκαστον significat.
sed quia de eversione regni agitur, reposui *id subditis par fore,*
nullam potestatis praerogativam habiturum. W.

p. 223 v. 12. σκάρφουσις Persis usitatum supplicium,
illudque prae caeteris acerbissimum ac atrocissimum, ut testa-
tur Eunapius in Maximo p. 105 μικρὰ γὰρ (ἢ συμφορὰ) καὶ
ἢ Περσῶν λεγομένη σκάρφουσις, nam *scaphismus, supplicium*
Persis usitatum, prae tormentis huic allatis parvum fuerit.
hinc σκαρφεύειν apud Ctesiam in Persicis p. 11, ubi de Aspa-
mitra qui Xerxem et Dariacum interfecerat, et apud Plutar-
chum in Artaxerxe, a quo hausit Zonaras quae habet de
huiusce supplicii Persici descriptione, tametsi verbis aliquan-
tum immutatis, ubi de Mithridate qui Cyrum se interfecisse
gloriabatur. vide praeterea Baron. ad Martyrol. 28 Iulii, et
Antonium Gallonium de Cruciatibus Martyrum p. 12. Duc.

p. 225 v. 8. τὸ δ' ἐν μέρει στῆναι] ἐν μέρει alias *per*
vices, vicissim, alternis significat; sed hic aliter esse verten-
dum sententia docet. W.

p. 225 v. 23. καὶ ἐξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ] λέγει,
scilicet ὁ προφήτης αὐτῷ, τῷ θηρίῳ. nec enim intelligendum
Ἵτι τὸ θηρίον λέγει ἑαυτῷ δοθῆναι ἐξουσίαν, *potestatem sibi*
esse datam: nam in Daniele hoc tantum legitur, *eique datum*
est imperium. W.

p. 227 v. 15. τὰς βίβλους τοῦ Ῥωμαίου Διωνοῦ] Dionem
Cassium Nicaeum intelligit, qui Romanorum historiam con-
scripsit, et quem Zonaras integrum, non ut hodie exstat ma-
xima sui parte mutilum, vidit et saepe exscribit. Duc.

p. 229 v. 3. ποταμὸς πυρὸς εἴλεεν ἐκπορευόμενος ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ] εἴλεεν poni videtur ἀντὶ τοῦ εἰλεῖτο vel ἐκύ-
μαινε, *volvabatur vel undabat.* W.

p. 230 v. 21. τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινε ἐπ' ἰσχύτου] *altius*
surgebat posterius. propter coactam Zonarae interpre-
tationem visionis istius coactus sum vertere τὸ ἐπ' ἰσχύτου
ad extremum. W.

p. 240 v. 7. τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ τοῦ οἰκοδομησαί] sic
in LXX interpretibus legitur. sed vetus translatio habet tantum
ab exitu sermonis ut iterum aedificetur Hierusalem. Castalio
convertit *ab edito mandato de reditu et de instauranda Hiero-*
solyma. sed si ἀποκριθῆναι recte legitur, poni videtur pro
χωρηθῆναι τοὺς Ἰουδαίους τῶν ἀλλοφύλων, dum Iudaei a bar-
baris separantur. quanquam nihil vetat quo minus accipiatur
de responso a regibus Persarum dando. W.

p. 261 v. 10. ἦν αὐτοῖς ἀγορὰ] ex Xenophonte lib. 1. P 10
vide Brissonium de Regno Persar. lib. 2 p. 240. Duc.

p. 288 v. 7. καὶ παριῶν τὰς τάξεις] malim περιῶν vel ἐπιῶν. W.

p. 298 v. 18. προπομπήν] supra [p. 296 v. 10] εἶτα τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώτου τῆς πόλεως οὔσης ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν. locus paulo intricatior est. ποιήσασθαι προπομπήν εἰς τὰ τεμένη est *ire supplicatum ad pulvinaria deorum*. sed τὰ τοῖς θεοῖς ἐξηρημένα τεμένη videntur esse fana de manubiis constructa: nisi forte non aedificia sed luci diis consecrati intelligantur. W.

p. 298 v. 22. οὔτε ὄρφνινων οὔτε καρυκίνων [sic enim W] ἐματίων] ms cod. καρυκίνων, atque ita reposuimus. ὄρφνινον esse colorem nigricantem, qualis sit combustae purpurae, Ioach. Camerarius ex Platone in Timaeo annotat. Philelphus in Xenophonte *ferrugineum* vertit. Pollux τὰ μέλανα ἐμάτια dicta fuisse ὄρφνινα tradit: unde Hesychio ὄρφνιον et ὄρφνίς, μέλαν ἐμάτιον exponitur. de carycino colore agimus in Gloss. med. Graecit. Duc.

p. 313 v. 13. μυριάδες τετρακόσσιαι] ita cod. ms. Duc. quater millies mille, sexcenties mille, vicies octies mille, immensus hic est numerus et fortasse falsus, ex imperitia scriptoris atque oscitantia, qui pro μ 40 posuit υ 400, et pro χιλιάδες μυριάδες. apud Iosephum quidem lib. Antiquit. 11 P 11 tantundem legitur: sed Esdrae lib. 3 c. 5 ex conversione Castalionis numerantur 40000 Israelitarum: quibus cum servi ancillae cantores psaltriae adduntur, fiunt 49952. vetus translatio numerat Israelitas 42340, servos et ancillas 7337, cantores et cantatrices 265: qui faciunt 49942. W.

p. 313 v. 18. πεχρισμένοι] ita cod. ms. Duc.

p. 316 v. 11. ἐκπάρχους] ita cod. ms. Duc.

p. 317 v. 5. ὠνομασμένος τῷ θεῷ] *nominatum deo pro dedicatum*, ἀφιερωμένος, καθωσιωμένος. W.

p. 324 v. 12. τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα] vide Gloss. med. Graecit. in ἀναμνήσεις. Duc.

p. 331 v. 3. Βουκεφάλα] βουκεφάλου W. quem alii Βουκέφαλον vocant. Constantinus Manasses p. 170 [versu 1786] ex codd. Allatiano et Reg. p. 146 et 170

καθάπερ τὸν Ἀλέξανδρον ἵππος ὁ Βουκεφάλας.

ita etiam appellatur ab Eustathio Iliad. β p. 309 et aliis. Duc.

p. 331 v. 12. παρακαλίπσας] vide Gloss. med. Graecit. in κάλιπη. Duc.

p. 333 v. 14. εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ στρατείᾳ] ita habent mss: at Wolfius legendum putabat ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, haecque subdit "auctor noster non adeo barbarus est, sed est multis in locis depravatus, ut me collatio codicum docuit." Duc.

p. 337 v. 1. τὸν Ὅμηρον] vide Eustathium in Iliad. β p. 239. Duc.

p. 337 v. 19. Ἑλληνι φωνῇ] ita mss cod. Wolfius Ἑλληνίδι mavult, ut infra legitur lib. 4 n. 16, ubi etiam Ἑλλάδα διάλεκτον dixit. observat Eustathius Iliad. ω Atticos et Dorienses τοῖς κυριωτέροις uti solitos ἀντι κτητικῶν, ὡς φασιν οἱ παλαιοί, οἷον Ἑλλῆνα στρατὸν τὸν ἑλληνικόν, ἄνθρωπον ἦθος ἀντι τοῦ ἀνθρώπινον, ἑλλάδα διάλεκτον, δοῦλον γένος etc. Duc.

p. 338 v. 9. ἐκτός Εὐφράτου [sic enim codex C] Viennensis habet ἐντός, ut referatur ad Macedoniae situm et ad Alexandrum. sequitur non ita multo post τὴν ἐντός Εὐφράτου χώραν παραλαβῶν ὁ Ἀλέξανδρος. si ἐκτός legitur, referatur ad Darium et Persiae situm. W. Regii et Colberteus ἐντός habent. Duc.

p. 346 v. 14. τριάκοντα πρὸς δυσί] Arrianus in lib. rer. Indicar. scribit patere Gangem, qua maxime angustus est, ad centum stadia. Duc.

p. 346 v. 15. ἀπρόιτος] ita mss codices Reg. et Colb. Duc.

p. 347 v. 19. ἐπιτίξασθαι] vide Gloss. med. Graecit. in hac voce. Duc.

p. 355 v. 17. Θανάτος δὲ Ἀλεξάνδρου] hanc post Alexandri obitum provinciarum direptionem ex Satyro, veteri scriptore, ut et Ptolemaeorum genealogiam, attigit prae caeteris Eudocia Augusta, Diogenis Romani imp. uxor, in Ioniis; ex quibus, quia inedita, haud ingratum forte lectori videbitur, si qualiacunque sunt hoc loco describantur. [non nihil differunt ab editis, Villoisoni Anecd. gr. t. I p. 366 — 368. Ἔταλον et similia facile lector corriget.] ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν τῶν Πτολεμαίων προσηγορίαν κατηντήσαμεν, φέρεται καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ γένους αὐτῶν καταγωγὴν τε καὶ διαδοχὴν παρεμβατικώτερον πως διεξέλθωμεν· Ἡρακλεῖδαι γὰρ καὶ αὐτοί. Σάτυρος τοὺς τῶν Ἀλεξανδρέων δήμους ἱστορῶν, ἀρχάμενος ἀπὸ τοῦ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, τοῦτου μηνύει Διόνυσον ἀρχηγέτην γεγονέναι. λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτως· Διονύσου καὶ Ἀλθαίας τῆς Θεστίου γεγενῆσθαι Δηϊάνειραν, τῆς δὲ καὶ Ἡρακλέους τοῦ Διὸς Ἔταλον, τοῦ δὲ Ἀριστομάχου, τοῦ δὲ Τημέων, τοῦ δὲ Κεῖστου, τοῦ δὲ Μάρωνα, τοῦ δὲ Θεστίου, τοῦ δὲ Ἀκούου, τοῦ δὲ Ἀριστομήδου, τοῦ δὲ Καρανόν, τοῦ δὲ Κοινόν, τοῦ δὲ Τυρίμμαν, τοῦ δὲ Περδίκκου, τοῦ δὲ Φιλίππου, τοῦ δὲ Πέτροπον, τοῦ δὲ Ἀλκεῖαν, τοῦ δὲ Ἀμύνταν, τοῦ δὲ Βόκρον, τοῦ δὲ Μελίαγρον, τοῦ δὲ Ἀλσινόην, τῆς δὲ καὶ Λάγου Πτολεμαίου καὶ Σωτήρα, τοῦ δὲ καὶ Βερονίκης Πτολεμαίου τὸν Φιλάδελφον, τοῦ δὲ καὶ Ἀρσινόης Πτολεμαίου τὸν Εὐεργέτην, τοῦ δὲ καὶ Βερονίκης τῆς Μέγα τοῦ ἐν Κυρήνῃ βασιλεύσαντος Πτολεμαίου τὸν Φιλάδελφον. ἡ μὲν οὖν πρὸς Διόνυσον τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεύσασιν συγγένεια οὕτω περιέχει, ἡ δὲ τῆς

Πτολεμαίου βασιλείας ἀρχή τοιοῦτοτρόπως τὴν πρόφασιν ἔσχε. μετὰ Δαρείου ἐβασίλευσεν Ἀρταβάνης μῆνας ἐπτά, μετὰ δὲ Ἀρταβάνην ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ἔτος τεσσαρακοστὸν πρῶτον, ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς καὶ Ἡράκλειτος καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Πυθαγόρας καὶ Θουκυδίδης καὶ Εὐριπίδης καὶ Ἡρόδοτος καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Διογένης καὶ Ζήνων καὶ Φερεκυδῆς καὶ Ἀρίσταρχος καὶ Ἰπποκράτης καὶ Παρμενίδης καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Δημοσθένης κατὰ τινὰς ἐγνωρίζοντο, καὶ Σακράτης, ὃς φανύσας τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων θανατοῦται τὸ κώνειον πιὼν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ. μετὰ δὲ Ἀρταξέρξην ἐβασίλευσεν ἄλλος Ἀρταξέρξης καὶ οἱ καθ' ἑξῆς ἕως Δαρείου Ἀσάμου, ὃν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς ἔκτον ἄγων διαρκέσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου Πη σλ. τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχούσης ἀπὸ Κραναοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φησί, καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι, διαροῦνται τὴν βασιλείαν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ μεγιστάνες. τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος ἐβασίλευσε, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτησε, τῆς δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ἐβασίλευσεν ὁ Νικάνωρ. ὃς καὶ πόλεις κτίσας δύο εἰς τὰ μέρη Κιλικίας καὶ ἄλλην ἐν Συρίᾳ, τὴν μὲν Σελεύκιαν ὠνόμασε, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν, τὴν δὲ Λαοδικεῖαν, εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Ἀντιόχου καὶ τῆς θυγατρὸς Λαοδικίας. καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον οὕτω εἰσι· μετὰ Σέλευκον τὸν Νικάνωρα Ἀντιόχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐπικληθεὶς Σωτήρ, Ἀντιόχος ὁ νόθος, Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, Ἀλέξανδρος, Ἀντιόχος, Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ, Ἀντιόχος ὁ Ἐπιφανής, Ἀντιόχος ὁ Εὐπάτωρ, Δημήτριος, Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλά, Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντιόχος, Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντιόχος ὁ Σιδήτης, Δημήτριος, Ἀντιόχος ὁ Γρυπός, Ἀντιόχος ὁ Κυζικηνός, Σέλευκος ὁ τοῦ Γρυποῦ, ἐφ' οὗ ἡ Ἀντιόχεια ὑπὸ Ῥωμαίων ἤλω καὶ ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ κατελύθη διαρκέσασα ἔτη σν' τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ἐβασίλευσεν ὁ Λάγος καὶ οἱ καθ' ἑξῆς Πτολεμαῖοι ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονύσου. οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον εἰσὶν οἷδε. Πτολεμαῖος ὁ Λάγος, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ κωμωδοποιὸς ἐγνωρίζετο καὶ Θεόφραστος ὁ φιλόσοφος· Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἐφ' ᾧ οἱ ἑβδομήκοντα Ἑβραῖων σοφοὶ τὸν νόμον ἤρμηνευσαν· Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανής, Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ, ἣν Αὔγουστος ἀνελὼν ἐν ἔτει κδ' τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἔτη σ'. Duc.

p. 355 v. 18. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι] scilicet Seleucus, Ptolemaeus, Antigonus, Antipater, Aridaeus, Perdiccas, de quibus supra [p. 226 v. 7]. W.

p. 356 v. 13. ὃς τὰς τε γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς] in his sacris libris a LXX conversis Danielis librum Visionum extitisse fingunt Graeci, de quo sequentia ex codice ms bibliothecae Regiae exscripsimus. Πτολεμαῖος ὁ Φιλαδέλφους ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου ὑπῆρχε βασιλεύσας ἔτη λή. ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ οὗτος Ἑβραῖους καταδουλωσάμενος εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταβαλεῖν ἠνάγκαζε φωνὴν ἐκ τῆς Ἑβραϊτιδος πάσας τὰς θείας γραφὰς. καὶ ποιοῦντες τὴν ἐρμηνείαν ἄνδρες ὁ ἦν σοφία παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπαιρούμενοι. ἐν τούτοις ἅπανι ἦν καὶ ἡ βίβλος ἣδε Δανιὴλ τοῦ προφήτου ὀπτασιῶν, ὑπάρχουσα βίβλος θανμαστῆ καὶ ἔγκριτος, τὰ ἐπερχόμενα ἀναγγέλλουσα μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου κατὰ τύχην τῶν συμβαινόντων αἰθερίων τεράτων. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Κώνστα τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, ἐγγόνου δὲ Ἡρακλείου, Μααβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς μετὰ δυνάμεως πλείστης ἐξελθὼν κατήλθε μέχρι καὶ τῆς Ρόδου τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων ληΐζων. ὃς καὶ ταύτην κατέστρεψε καὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν ταύτης ἐληλάτει. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας λαὸν συναθροίσας ἦλθεν εἰς Φοίνικα καὶ τοῦτον τὸν Μαβίαν ἀντιπαρτάξασθαι. καὶ πόλεμον συνάψας ἤττωνται Ῥωμαῖοι, ὁ δὲ αὐτὸς Κώνστας μόλις διασωθεὶς ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει μετ' αἰσχύνης. ὁ δὲ Μαβίας ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ ἐπήρθη, κατεδαφίσας τὴν περιχώρον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ὃς καὶ τὴν βίβλον ταύτην ἐντυχῶν, καὶ τὰ γεγραμμένα θανμάσας, δούς τοῖς Ἀραβῶν μετέφρασεν τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, μείνας ἐν τούτοις μέχρι καὶ τὴν σήμερον. ἐν δὲ τῷ 579 ἔτει (Chr. 1145) ἐντυχῶν τήνδε Ἀλέξιός τις ἀπὸ Βυζαντίων δοῦλος αἰχμητὸς ὑπάρχων βασιλεύσιν Ἀράβων, τὰς γραφὰς καὶ τὴν διάλεκτον ἄμφω γινώσκων, καὶ τὴν διήγησιν ἀναγνοῦς, ἐπόθησε τοῦ φράσαι ταύτην Ῥωμαίαν, καθὼς ὑπόκειται, συμμαρτυροῦντα καὶ συμφωνοῦντα * αἵτων τὴν τῶν Ἀράβων περικὴν γλώτταν. ὃς καὶ εὔχησε τοῦ διορηθῆναι αὐτῷ παρὰ θεοῦ προθυμίας τοῦ εἰς τέλος ταύτην ἐξάγειν etc. Duc. cf. L. A. Fabricii Cod. pseudepigr. Vet. Test. I 1136 ed. 2.

p. 359 v. 20. Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου] cuius res gestas et pugnam cum Galatis ab eo commiasam, cum eius equitatum cum elephantis profligarant, ut est in Ioniis mss Eudociae Augustae et apud Suidam, Duc. sic.

p. 363 v. 17. δυσκόμιστος] phrasis nostris usitata, qui n'estoit pas portatif. Duc.

p. 407 v. 19. ἀνῆρέθη δ' ἂν ὑπὸ Κασίου ὁ Μάλιχος] Iosephus lib. 14 τὰ δὲ Μάλιχῳ κακοήθως πρὸς αὐτὸν διακειμένῳ, τὰ δ' ἄλλοις προσέταξεν εἰσπράττεσθαι, pecuniam partim Malicho, a quo insidiae ei struebantur, partim aliis exigendam

mandavit. noster auctor (si nihil deest) ex abrupto hanc clausulam nescio quo pacto inseruit, ut non intelligatur cur Malicho iratus fuerit Cassius. sed ex Iosepho apparet pecuniam segnius exactam causam fuisse iracundiae. W.

p. 408 v. 4. Μάρκος δ' ἐν τῇ Συρίᾳ στρατηγῶν] quis Marcus? Antonius an Brutus an alius? Iosephus etiam tantum praenomen hoc ponit. W.

p. 409 v. 17. τῶν ἄκρων ἐπιβάντι τῆς Ἰουδαίων γῆς] ἄκρα sive montana sive extremos fines et limites significant. W.

p. 411 v. 14. ὁ δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς [στρατηγός] Iosephus aequè obscurus est in hac Parthica expeditione, ut videatur κρυπῶνα potius miscuisse quam rem explicasse. W.

p. 414 v. 21. πεμφθεὶς ἐκ Συρίας Πάρθους ἀνελεγεῖν] ambiguum utrum τὸ ἐκ Συρίας ad τὸ πεμφθεὶς an ad τὸ ἀνελεγεῖν referatur. W.

p. 418 v. 13. μήτε τῆς τότε τύχης μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος] Iosephus pro μεμνημένος ponit ἔννοιαν λαβῶν, quod tantundem est. sed videtur Antigonus praesentis fortunae rationem habuisse. quid enim victo relinquitur nisi ut deditio- nem faciat aut (idque fortassis eum decuisse Iosephus censet) necem sibi consciscat? W.

p. 430 v. 13. τὰς ἐντολάς ἐξεφάντισεν] fortassis ἐξεφάντισεν. Iosephus οὐκ ἂν καταπροδοῦναι τὰς ἐντολάς. W.

P 14 p. 449 v. 14. ἐν παράπλῳ τῇ Κιλικίᾳ προσχόντας [προσσχόντας] Iosephus ἐν παράπλῳ μὲν Ἐλούσης τῆς Κιλικίας προσχόντας. ubi τὸ μὲν Ἐλούσης depravatam esse apparet. Gelenius vertit, ut inter navigandum appellerent ad Eleusam oppidum Ciliciae. W. Hudsonus et Havercampus Ἐλεούση.

p. 463 v. 11. οὐδὲ ἀποτετραμμένοις κεχρησθαι ἀπαναινόμενος] Iosephus habet ὅποσα ἀργὰ ὑπαγορεύσειαν χρησθαι ἀποτετραμμένος, quae medici profutura dicerent, ab eorum usu non abhorrebat. Zonaræ verba mendosa videntur. ἀποτετραμμένος et ἀπαναινόμενος idem fere significant: sed si lectio non fallit, ἀποτετραμμένοις posuit pro ἀπειρημένοις, remediis interdictis. W.

p. 471 v. 14. συγγέαι δυνάμενον] turbulentum verti. quod si quis τὸ συγγέαι pro ἀπατήσαι intelligere mavult, reponat *vasrum* vel *callidum*. W.

p. 474 v. 7. τοῦ ἀρχιερέως ἰώας [Ἰωαζάρου] postremus Archelai pontifex Ἰησοῦς τοῦ Σίε supra dicitur. W.

p. 475 v. 11. καὶ ἡ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παράβασις] fortasse νομίμων παράδοσις, rituum traditiones non observant. Iosephus habet φυλακῆς δὲ οὐδαμῶν τινων μεταποιήσεις αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. W.

p. 476 v. 22. Ἀμβιβούχος] haud scio an recte ita legatur. W.

p. 479 v. 15. ὃς κατὰ Πλάτωνος ἐπιγέγραπται] quid si κατὰ Πλάτωνα, more Platonis? W.

p. 480 v. 5. οὗτος τὴν πατρὸς ἐκάστην δικαιοκρίσιαν ποιούμενος] mendosus videtur hic locus. W.

p. 482 v. 12. Θύβριν] sic mss omnes cum & Tiberim efferunt. Claudianus lib. 2 in Eutropium
*ni memor imperii Stilico morumque priorum
 turpe relegasset defenso a Thybride nomen,
 servatamque novo servasset crimine Romam.*

Paeonius in metaphrasi Eutropii lib. 1 πρὸς ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐμβολαῖς. Duc.

p. 488 v. 6. αὕτη γοῦν ἢ Κύπρος] vide observata a Scalligero ad Eusebium p. 162 II edit. Duc.

LIPSIÆ,

IMPRESSIT B. G. TEUBNER.

CORRIGENDA.

p. 42, 20 <i>lege σοφ.</i>	51, 16 βιάσας.	65, 13 <i>δικνεῖσθαι.</i>
71, 18 <i>φωνήν.</i>	72, 2 Βαλαάμ.	81, 7 δύο (<i>sic ubique</i>
<i>codex C</i>).	147, 2 οἶα.	152; 18 ἰδοῦ.
200, 17 Ἰωάχαζ.	355 <i>ima urbes pro rebus.</i>	357, 12 γράφει γούν.
373, 20 Νικάνωρ.	415, 20 Γαλιλαίαν.	527, 24 ταξίαρχοι.
531, 11 εἰς — <i>πηδῶντες et similia</i>		568, 35 ἀποστερεῖν.
569, 31 κάττεισι.	571, 9 <i>χημάτων.</i>	<i>ceterum cum a nobis</i>
<i>ubique milia scriptum sit, non millia, operae temere aliquoties mille etiam mutaverunt in mille.</i>		

